Sc'op riox: ja' li' yaloj ti chac' jcuxlejaltic

ta sbatel osli ti cajvaltic Jesucristoe

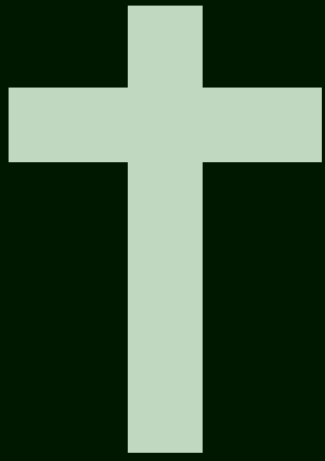

New Testament in Tzotzil Zinacantan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

Sc'op riox: ja' li' yaloj ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osli ti cajvaltic Jesucristoe

New Testament in Tzotzil Zinacantan; tzo (MX:tzo:Tzotzil)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Zinacantan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
f6d89cf8-4336-5296-a8d0-5fb6684eee12

Contents

MATEO 1
MARCOS 60
LUCAS 97
JUAN 159
HECHOS 204
ROMANOS 260
1 CORINTIOS 284
2 CORINTIOS 307
GALATAS 322
EFESIOS 332
FILIPENSES 340
COLOSENSES 346
1 TESALONICENSES 352
2 TESALONICENSES 358
1 TIMOTEO 361
2 TIMOTEO 368
TITO 373
FILEMON 376
HEBREOS 378
SANTIAGO 395
1 PEDRO 401
2 PEDRO 409
1 JUAN 413
2 JUAN 419
3 JUAN 420
JUDAS 421
APOCALIPSIS 423

LI'I JA' STS'IBAOJ TI MATEOE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti c'usitic sbi ti smuc'tatotac ti Jesucristoe
(Lc. 3.23-38)

1 Ja' li' ts'ibabil sbiic ti smuc'tatotac ti Jesucristoe. Ti Jesucristoe ja' smuc'tatot ti Davide. Ti Davide ja' smuc'tatot ti Abraame.
2 I'ayan screm ti Abraame, Isaac sbi. I'ayan screm ti Isaaque, Jacov sbi. I'ayan screm ti Jacove, Judá sbi. Ti Judae ep sbanquil yits'in. 3 Vach i'ayan screm ti Judae, Fares sbi ti june, Zara sbi ti june. Ti sme'ique Tamar sbi. I'ayan screm ti Farese, Esrom sbi. I'ayan screm ti Esrome, Aram sbi. 4 I'ayan screm ti Arame, Aminadav sbi. I'ayan screm ti Aminadave, Naasón sbi. I'ayan screm ti Naasone, Salmón sbi. 5 I'ayan screm ti Salmone, Booz sbi. Ti sme' Booze Raav sbi. I'ayan screm ti Booze, Obed sbi. Ti sme' Obede Rut sbi. I'ayan screm ti Obede, Isaí sbi. 6 I'ayan screm ti Isaie, David sbi, i'och ta preserente. I'ayan screm ti Davide, Salomón sbi. Ti sme' Salomone yajnil to'ox jun vinic Urías sbi.
7 I'ayan screm ti Salomone, Roboam sbi. I'ayan screm ti Roboame, Abías sbi. I'ayan screm ti Abíase, Asa sbi. 8 I'ayan screm ti Asae, Josafat sbi. I'ayan screm ti Josafate, Joram sbi. I'ayan screm ti Jorame, Uzías sbi. 9 I'ayan screm ti Uzíase, Jotam sbi. I'ayan screm ti Jotame, Acaz sbi. I'ayan screm ti Acaze, Ezequías sbi. 10 I'ayan screm ti Ezequíase, Manasés sbi. I'ayan screm ti Manasese, Amón sbi. I'ayan screm ti Amone, Josías sbi. 11 I'ayan screm ti Josíase, Jeconías sbi. Ti Jeconíase oy ep sbanquil yits'in. C'alal cuxul xchi'uc sbanquil yits'in ti Jeconíase, ja'o chucul ibatic ta Babilonia ti jchi'iltactic ta israelale.
12 Tey xa'ox tspasatic ta mantal ta Babilonia ti jchi'iltactique ti c'alal i'ayan screm ti Jeconíase, Salatiel sbi. I'ayan screm ti Salatiele, Zorobabel sbi. 13 I'ayan screm ti Zorobabele, Abiud sbi. I'ayan screm ti Abiude, Eliaquim sbi. I'ayan screm ti Eliaquime, Azor sbi. 14 I'ayan screm ti Azore, Sadoc sbi. I'ayan screm ti Sadoque, Aquim sbi. I'ayan screm ti Aquime, Eliud sbi. 15 I'ayan screm ti Eliude, Eleazar sbi. I'ayan screm ti Eleazare, Matán sbi. I'ayan screm ti Matane, Jacov sbi. 16 I'ayan screm ti Jacove, José sbi. Ti Josee isa' yajnil, María sbi. Ti Maríae i'ayan sba yol, ja' ti Jesuse, ja' st'ujoj Riox ti chispasotic ta mantale.
17 Ja' yech i'ech' chanlajunq'uex totil me'il ti ilic tal ta Abraame c'alal to David. Naca smomtac Abraam. Ja' no'ox yech noxtoc i'ech' chanlajunq'uex totil me'il ti ilic tal ta xch'amaltac ti Davide c'alal to chucul ibatic ta Babilonia ti jchi'iltactic ta israelale, Naca smomtac David. Ti c'alal chucul ibatic ta Babilonia ti jchi'iltactique, i'ech' chanlajunq'uex totil me'il noxtoc, ja'o xa i'ayan ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Jesucristoe
(Lc. 2.1-7)

18 Ti c'alal i'ayan ti Jesucristoe, ja' yech smelol chac li'i. Ti sme'e, ja' ti Maríae, ja' sc'ubanoj ti Josee. Mu to'ox chic' sbaic. Ti Maríae ixchi'in yol ta syu'el Ch'ul Espíritu. 19 Ti Josee lec yo'on, mu sc'an xal a'yuc ti ta ox

xicta ti slecome, yu'un mu sc'an xac' ta q'uexlal. Mucul ox chicta. 20 Ti
c'alal yech xa'ox snopoj ti Josee, ja'o la ivaychin. Isvaychin la jun anjel ta
vinajel.
—José, vo'ot smomot ti Davide, mu xavat avo'on. Ic'o li Maríae. Li yol
xchi'inoje ma'uc xch'amal vinic; ja' ta syu'el li Ch'ul Espíritue. 21 Crem
ta x'ayan. Jesús xavac'be sbiin yu'un ja' chastojbe amulic, vo'oxuc ti
st'ujojoxuc onox li Rioxe —x'utat la yilel yu'un ti anjel ta svayiche.
22 Ja' ic'ot ti c'usi yaloj ti Rioxe ti c'alal ixch'amunbe ye ti yaj'alc'op ti ta
vo'nee.
23 Ta to xchi'in yol jun tojol tseb.
Crem ta x'ayan.
Emanuel ta sbiin yu'un ja' Riox ti chtal xchi'inotique,
xi onox ti j'alc'ope.
24 Ti c'alal ijulav ti Josee, ti c'usi i'albat yu'un ti anjele ixch'un. Iyic'
onox ti Maríae. 25 Pero muc xchi'in sbaic ta ora. Ja'to ixchi'in sbaic c'alal
i'ayan ti sba yole. Ti Josee Jesús iyac'be sbiin ti unene.

2

Ja' li' yaloj ti ay yac'beic smoton unen Jesús ti p'ijil viniquetique

1 Ti Jesuse tey i'ayan ta jteclum Belén li' ta estado Judeae. Ja'o ta
scoviernoal ti Erodese. Ti c'alal ayanem xa'ox ti Jesuse, ital ta Jerusalén
jayvo' p'ijil viniquetic liquemic tal ta loq'ueb c'ac'al. 2 Li' yul sjaq'uique:
—¿Bu i'ayan ti much'u sc'oplal chaspasic ta mantal, vo'oxuc li juri-
ooxuque? Yu'un iquilticotic jp'ej c'anal c'alal teyoticotic ta jnaticotic ta
loq'ueb c'ac'ale. Ja' señal ti i'ayan xa ti much'u chaspasic ta mantale. Ja'
tal quich'ticotic ta muc' —xiic.
3 C'alal iya'i ti Erodese, mu xa sna' c'u tspas xchi'uc ti jchi'iltactic li'
nacajtic ta Jerusalene. 4 Ti Erodese istac ta iq'uel scotol ti totil paleetique
xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. C'alal
tsobolic xa scotolique, lic sjac' bu sc'oplal ch-ayan ti Cristoe ti chtal
spasotic ta mantale.
5 —Sc'oplal ch-ayan ta Belén li' ta estado Judeae. Ja' onox yech ists'ibaic
ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee:
6 Ac'u la mi c'ox jteclum li Belen ta yosilic ti smomtac ti Juda ti ta vo'nee,
pero ta to la xvinaj sc'oplal ta ts'acal.
Yu'un la ja' tey ta x'ayan ti much'u chtal spasotic ta mantale, vo'otic li
j'israelotique, ti st'ujojotic onox ti Rioxe,
xi onox ti yaj'alc'ope —xi ti paleetique.
7 Ti Erodese mucul istac ta iq'uel ti p'ijil viniquetique. Isjac'be c'usi ora
iyilic ti c'anale. 8 C'alal laj sjaq'ue —Batanic ta Belén. Ba jaq'uic yo'to c'u
cha'al xataic ti unene. Mi ataique, x'ech' avalbecon yu'un chba quich' ta
muc' uc —xi ti Erodese, pero chlo'lovan no'ox.
9-10 C'alal laj albaticuc ti p'ijil viniquetique, ibatic. Ti c'anal iyilic
ta loq'ueb c'ac'ale, ja' babe ech'el yu'unic. C'alal iyilic ti chanav toe,
xmuyubajic ech'el. Ti c'anale tey ipaj ta stuq'uil jp'ej na yo' bu ti unene.
11 Tey i'och ti p'ijil viniquetique. Iyilic ti unene xchi'uc ti sme'e, ja' ti
Maríae. Iyich'ic ta muc' ti unene. Isquejan sbaic, ja'o isnijan sba ta
balamil noxtoc. Iyac'beic smoton: oro, xchi'uc bec'tal pom, xchi'uc
mirra. 12 Ts'acal to i'albatic la ta svayichic yu'un ti Rioxe ti mu xa ya'uc

ech' sc'oponic ti Erodese. Yech'o un c'alal isutic ta slumalique, jun xa o be istamic ech'el.

Ja' li' yaloj ti iyac' ta milel c'oxetic ti Erodese

13 Ti c'alal isutic xa'ox ti p'ijil viniquetique, ivaychin la ti Josee. Isvaychin la jun anjel ta vinajel.

—Lican ta ora, ic'o ech'el li unene xchi'uc li sme'e. Batanic ta Egipto. Teanic o me. Ja'to mi lacalbeique xasutic tal. Yu'un li Erodese chlic sa' li unene yu'un yo'onuc smil —x'utat la yilel.

14 Ti Josee ora ilic. Ta ac'ubaltic ibatic ta Egipto. 15 Tey inaquiic. Ja'to isutic tal c'alal icham ti Erodese. Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'op Rioxe ti ta vo'nee: "Ta la xbat ta Egipto ti Xch'amal Rioxe. Ts'acal to la chic' sutel tal", xi ti j'alc'ope.

16 Ti Erodese, c'alal iyul ta sjol ti ilo'loat yu'un ti p'ijil viniquetique, icap tajmec. Isloq'ues mantal ti ac'u yich' milel scotol c'ox crem ta Belene. Ja' ti bu chib to sjabilalique xchi'uc ti más c'oxetique. Ti Erodese sna'oj c'usi ora iyilic c'anal ti p'ijil viniquetique, yech'o ti ja' iyac' ta milel ti c'oxetic chib sjabilale yu'un isnop ti tey capal chlaj ti unene. 17 Ja' yech ic'ot ta Belén chac c'u cha'al ic'ot ta jteclum Ramá ti ta vo'nee ti iyal ti Jeremías yaj'alc'op Rioxe:

18 Ti antsetic ta jteclum Ramae chlic la oq'uicuc.
Chat la yo'onic, choq'uitaic la ti yolique.
Abol la sbaic, chat la yo'onic tajmec, ja' la ti chmilbatic ti yolique,
xi ti Jeremíase.

19 C'alal tey to'ox ta Egipto ti Josee, icham ti Erodese. Ti Josee isvaychin la jun anjel ta vinajel.

20 —Lican, ic'o ech'el li unene xchi'uc li sme'e. Sutanic ta alumalic yo' bu lachi'iltac ta israelale. Ti much'u tsmil ox li unene icham xa —x'utat la yilel yu'un ti anjele.

21 Ilic ti Josee, iyic' tal ti unene xchi'uc ti sme'e. Iyulic li' ta jlumaltique. 22 Ti c'alal iyulique, yan xa o covierno ochem li' ta estado Judeae. Ja' xa ochem screm ti ánima Erodese, Arquelao sbi. Ti c'alal iya'i ti Josee, ixi'. Muc xnaqui li' ta Judeae. I'albat la ta svayich yu'un ti Rioxe ti ac'u ba nacluc ta estado Galileae. 23 Yech'o ti ta jteclum Nazaret ba nacluque. Ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil sc'oplal yu'un yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee: "Jesus Nazaret", xi la sc'oplal yu'un ti crixchanoetique —xiic.

3

Ja' li' yaloj ti lic yal a'yuc sc'op Riox ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Ti c'alal tey to'ox ta Nazaret ti Jesuse, ti Juan j'ac'-ich'vo'e lic yal a'yuc sc'op Riox ta xocol balamil li' ta estado Judeae.

2 —Ictaic xa spasel li c'usitic chopole yu'un chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe —xi.

3 Ti Juane ts'ibabil onox sc'oplal yu'un ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee. Ja' yech ists'iba chac li'i:

Ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal,
tsots ch-avetaj ta xocol balamil.
"Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique",

xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox ti Isaíase.
4 Ti Juane jalbil tsatsal cameyo sc'u'. Nucul xchuc xch'ut. Naca
cochi' xchi'uc ajapom islajes. 5 Ti jchi'iltactic ta israelale ti li' nacajtic
ta Jerusalene, xchi'uc ti much'utic li' nacajtic ta sjunlej estado Judeae,
xchi'uc ti much'utic tey nacajtic ta ti' uc'um Jordane, ba ya'iic c'usi chal
ti Juane. 6 Ti much'utic jamal iyalic ti c'usitic chopol tspasique, i'ac'batic
yich'ic vo' ta uc'um Jordán yu'un ti Juane.
7 Ti Juane iyil ti tey chc'ot ep ti much'utic ochemic ta fariseoale xchi'uc
ti much'utic ochemic ta saduceoale. C'ot sc'anic ich'vo' uc.
—Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone. Ti c'alal cha'i ti chtal c'oc' li
chone, chjatav. Ja' yechoxuc uc. ¿Mi'n ava'iic xa ya'el ti chavich'ic castico
ti tal ac'anic ta ora li ich'vo'e? 8 Mi chavich'ic vo'e, ja' tsc'an ti j'ech'el
xavictaic spasel li c'usitic chopole. 9 Mu me xanopic yech chac li'i: "Ja'
jmuc'tatoticotic ti Abraame, yech'o un chicuxioticotic onox ta sbatel osil
uc", mu me xachiic. Chacalbeic, ti Rioxe xu' tsc'atajes ta smom Abraam
li tonetic li'i. 10 Li vo'oxuque co'oloxuc xchi'uc te'el lo'bol ti chopol ta
lo'bel sate. Tombil xa yeq'uelal ta yoc yu'un chboje loq'uel scotol. Chich'
chiq'uel. 11 Li vo'one ja' no'ox chcac'be yich'ic vo' ti much'utic chictaic
spasel li c'usitic chopole. Pero oy much'u ts'acal to ta xtal, más oy syu'el.
Li vo'one mi ja'uc slicbel xonob, mu xlic cu'un yu'un mu c'u xitun o.
Ja' chayac'be achi'inic ti Ch'ul Espíritue ti co'ol xchi'uc c'oq'ue yu'un
ja' tsloq'ues o li c'usitic chopol ta avo'onique. 12 Ti much'utic tsc'anic
loq'uesbel li c'usitic chopol ta yo'onique, ja' chbatic ta vinajel. Yan ti
much'utic mu sc'anic loq'uesbele ja' ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Co'ol
xchi'uc ti much'u ta sjic'a strigoe. Ti c'alal xlaj sjic'ae, ta xch'ol ta stenal.
Li yoctaque ta xchic' —x'utatic yu'un ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Ti c'alal yolel chac' ich' vo' ti Juane, ja'o iloc' tal ta estado Galilea ti
Jesuse, tey ic'ot ta uc'um Jordán yu'un tsc'an ti ch-ac'bat yich' vo' yu'un ti
Juane. 14 Ti Juane mu sc'an xac'be yich' vo' ti Jesuse.
—Vo'ot chavac'bon quich' vo' ti yechuque. Ma'uc yech smelol ti vo'on
chacac'be avich' vo'e —xi ti Juane.
15 —Ac'bon quich' vo'. Ja' jts'acubtastic scotol ti c'usi tsc'an ti Rioxe —xi
ti Jesuse.
Yech'o un ti Juane iyac'be yich' vo' ti Jesuse. 16 Ti c'alal laj yich' vo'
ti Jesuse, iloc' ta uc'um. Ja'o ijam li vinajele. Iyil iyal tal ta sba ti Ch'ul
Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. Co'ol xchi'uc paloma yilel. Ja'o ichi'ine
yu'un ti Ch'ul Espíritue. 17 Ti Rioxe ic'opoj tal ta vinajel.
—Li'i ja' Jch'amal, jc'anoj tajmec. Jun co'on yu'un —xi.

4

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Ti c'alal laj yich' vo' ti Jesuse, iyulesbat ta sjol yu'un ti Ch'ul Espíritue
ti chbat ta xocol balamile yo' xq'uele o yu'un ti totil pucuje mi ta xch'un
lo'loele.
2 Ti c'alal tey ta xocol balamil ti Jesuse, muc xve' cha'vinic c'ac'al
xchi'uc cha'vinic ac'ubal. Lic vi'najuc. 3 Ti c'alal chvi'naj xa tajmeque,
ja'o ic'ot ti totil pucuje, Satanás sbi. C'ot slo'lo ti yaloje.

—Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, alboquic li tonetic li'i ac'u c'atajuc ta pan —xut.
4 —Ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu ta panuc no'ox chicuxioticotique. Ja' tsc'an ta jch'unbeticotic noxtoc li c'usitic chiyalboticotic ti Rioxe —xi ti Jesuse.
5 Ti pucuje iyic' tal ta Jerusalén ti Jesuse. Isva'an ta jol templo.
6 —Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, jip aba yalel. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti “chastacbe tal anjeletic ti Rioxe yo' mu c'u xapas oe. Ja' stsacoj chac'ot yo' mu xayayij o ta tone”, xi ts'ibabil —x'utat yu'un pucuj ti Jesuse.
7 —Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox ti mu xu' jq'uelbeticotic yo'on ti Rioxe —x'utat yu'un Jesús ti pucuje.
8 Ti pucuje iyic' muyel ta jp'ej toyol vits noxtoc ti Jesuse. Ora iyac'be yil sjunlej balamil ta syu'el xchi'uc ti c'u x'elan tspas mantal li jyu'eletique, xchi'uc ti c'u x'elan ich'bilic ta muq'ue.
9 —Chacac'be acuentain sjunlej mi chavich'on ta muq'ue, mi chaque-jletaone —xi ti pucuje.
10 —Batan, Satanás. Mu jch'un li c'usi chavalbone. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti stuc no'ox chquich'ticotic ta muc' ti Rioxe, ti ja' ta jpasticotic ti c'usi tsc'ane —x'utat yu'un Jesús ti pucuje.
11 Ti pucuje ibat. Ja'o ital ta ora anjeletic, tal scoltael ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mr. 1.14-20; Lc. 4.14-15; 5.1-11; 6.17-19)

12 C'alal iya'i ti Jesuse ti itiq'ue ta chuquel ti Juane, isut ta Galilea. 13 Ja' iscomtsan li slumale, ja' li Nazarete, tey ba nacluc ta jteclum Capernaum. Li Capernaume ta ti'nab yo' bu yosil smomtac ti Zabulone xchi'uc ti Neftalí ti ta vo'nee. 14 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
15 Li yosil smomtac ti Zabulone xchi'uc li yosil smomtac ti Neftalí ti ta vo'nee,
chlic ta ti'mar c'alal to jech uc'um Jordán,
Galilea chac'beic sbi ti namal crixchanoetic tey chtal naclicuque.
16 Ti jchi'iltactique ti ts'acal to chtal naclicuc teyo'e, abol sbaic.
Ts'acal to jun yo'onic yu'un ja' tey chul ta slumalic ti much'u st'ujoj Riox chistojbotic li jmultique,
xi onox ti Isaíase.
17 C'alal ba nacluc ta Capernaum ti Jesuse, ja'o lic yal:
—Ictaic xa spasel li c'usitic chopole yu'un chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe —xut ti jchi'iltactique.
18 Ti c'alal tey chanav ta ti'ti'nab ta estado Galilea ti Jesuse, tey iyil cha'vo' jchi'iltic ta israelal, sbanquil yits'in no'ox sbaic. Li banquilale Simón sbi. Pedro li xcha'p'elel sbie. Andrés sbi li its'inale. Tey yolel tsjipic ta nab snuti'ic tsacobil choy yu'un tsacchoy yabtelic.
19 —La' chi'inicon, ta jel avabtelic. Chajchanubtasic c'uxi chba avic'becon tal crixchanoetic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
20 Ora iyictaic o li tsacchoye, ja' ba xchi'inic ti Jesuse.
21 Ijelav ech'el ti Jesuse xchi'uc li cha'vo' jchi'iltique. Tey iyil otro cha'vo', sbanquil yits'in no'ox sbaic uc. Ja' scremotic ti Zebedeoe. Li banquilale Jacobo sbi. Li its'inale Juan sbi. Tic'ajtic ta canova xchi'uc stotic, yolel ta sts'isic snuti'ic tsacobil choy yu'un jatem.

—La' chi'inicon —x'utatic yu'un ti Jesuse.
22 Tey iscomtsanic ti stotique xchi'uc ti scanovaique, ja' ba xchi'inic ti
Jesuse.
23 Ti Jesuse ixanav ta sjunlej estado Galilea xchi'uc li yajchanc'optaque.
Ixchanubtas jchi'iltactic ta israelal ta scotol bic'tal temploetic. Ja' iyal ti
ista xa yora tspasvan ta mantal ti Rioxe. Icol yu'un ep jchameletic noxtoc,
c'usuc no'ox ipic o ti crixchanoetique. 24 Ivinaj ta sjunlej estado Siria ti
icol yu'un ep jchameletique. Yech'o un ti butic i'ech' ti Jesuse tey iyiq'uic
tal ti jchameletique. Ep ta tos chamel cha'iic. Jlom oy c'usi c'ux cha'iic,
jlom ochem pucuj ta yo'onic. Oy jtup'-iq'uetic, oy much'utic ch'abal yip
jun yoc sc'obic. Ti Jesuse icol yu'un scotol. 25 Ep tajmec crixchanoetic
ixchi'inic ech'el ti Jesuse. Ja' ti much'utic tey nacajtic ta Galileae, xchi'uc
ta Decapolise, xchi'uc li' ta Jerusalene, xchi'uc ta yan jteclumetic li' ta
estado Judeae, xchi'uc ti much'utic tey nacajtic ta jech uc'um Jordane.

5

Ja' li' yaloj ti ichanubtasvan ta jp'ej vits ti Jesuse
(Lc. 6.20-23)
1 C'alal iyil ti Jesuse ti bats'i ep tajmec stsoboj sbaic ti jchi'iltactic ta
israelale, imuy jts'uj ta ch'ut vits, tey ichoti. Lichotioticotic uc, vo'oticotic
li yajchanc'opoticotique. Ibatic uc ti much'utic sjunul yo'on cha'iic c'usi
chal ti Jesuse. 2 Ti Jesuse lic chanubtasvanuc.
3 —Ti much'utic sna'ojic ti muc bu lec yo'onique, chilic to ta ts'acal ti
jun yo'onique yu'un chlic pasaticuc ta mantal yu'un ti Rioxe.
4 'Ti much'utic choq'uita sbaic yu'un li smulique, chilic to ta ts'acal ti
jun yo'onique yu'un chpatbat yo'onic yu'un ti Rioxe.
5 'Ti muchutic mu sna' stoy sbaique, chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique
yu'un ta slumalinic ti ach' balamile.
6 'Ti much'utic sjunul yo'on tsc'anic lecubtasbel yo'onique, chilic to ta
ts'acal ti jun yo'onique yu'un ta xlecubtasbat yo'onic yu'un ti Rioxe.
7 'Ti much'utic chc'uxubinvanique chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique
yu'un ta xc'uxubinatic yu'un ti Rioxe.
8 'Ti much'utic sjunul yo'on tspasic li c'usitic lec chil ti Rioxe, chilic to
ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un chba sq'uelbeic sat ti Rioxe.
9 'Ti much'utic tspajesic c'ope chilic to ta ts'acal ti jun yo'onique yu'un
"jch'amaloxuc", x'utatic yu'un ti Rioxe.
10 'Ti much'utic ch-ilbajinatic o ti c'usitic lec tspasique, chilic to ta
ts'acal ti jun yo'onique yu'un chlic pasaticuc ta mantal yu'un ti Rioxe.
11-12 'Li vo'oxuque mi chopol c'usi chayalbeic o crixchanoetic ti
avich'ojicon ta muq'ue, mi chayilbajinique, mi chasnopbe amulique, mu
xavat o avo'onic. Junuc no'ox avo'onic yu'un lec ti c'usi chc'ot ataic ta
vinajele. Ja' yech i'ilbajinatic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'ne uque.

Ja' li' yaloj ti co'ol c'u cha'al ats'am ya'el ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe
(Mr. 9.50)
13 'Li vo'oxuque co'oloxuc c'u cha'al ats'am ya'el yu'un vo'oxuc ta
xlecub avu'unic li balamile. Ti mi lec li c'usitic chapasique, chatunic li'
ta sba balamile. Ti mi chopol li c'usitic chapasique, mu c'u xatunic o.
Co'ol c'u cha'al ats'am ti mu xa bu chi'e, mu xa c'u stu. Chich' taniel.
Chtec'ulanat yu'un li crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti co'ol c'u cha'al luz ya'el ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

14 'Li vo'oxuque co'oloxuc c'u cha'al luz ya'el li' ta sba balamile.
Chavaq'uic iluc ti lec avo'onique, ja' chilic o li crixchanoetique ti xu'
chlecub yo'onic uque. Co'ol xchi'uc jun jteclum ta jolvits, lec xvinaj, mu
stac' naq'uel. 15 Ja' no'ox yech noxtoc c'alal ta jtsan jcastique, mu jmactic
ta almul. Toyol onox chcac'tic yo' xilic o osil scotol ti much'utic teyic ta
yut nae. 16 Li vo'oxuque ja' yech tsc'an chvinaj ti lec avo'onique yo' xilic
o li crixchanoetique, yo' xlic yich'ic o ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele
—xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chc'ot scotol ti c'usitic yaloj ti Rioxe

17 Iyal noxtoc ti Jesuse:

—Mu me xanopic ti tal jch'aybe smantal ti Rioxe xchi'uc ti c'usitic
iyalic ti yaj'alc'optac ti ta vo'nee. Ma'uc tal jch'ay; tal jts'acubtas scotol.
18 Ta melel chacalbeic, c'alal mu to'ox chlaj li vinajel balamile, mi jp'el
mu xch'ay ti c'usitic yaloj ti Rioxe, persa chc'ot scotol. 19 Ti much'u
mu xch'un jtosuc li smantaltac Rioxe, mi ja' yech ta xchanubtas li
crixchanoetique, ja' mu tsotsuc yabtel chc'ot yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
Ti much'u ta xch'un scotol smantal ti Rioxe, mi ja' yech ta xchanubtas
li crixchanoetique, ja' tsots yabtel chc'ot yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
20 Chacalbe ava'iic, ti much'utic ta xchanubtasvanic ta smantaltac Rioxe
xchi'uc li jfariseoetique, chalic ti lec yo'onique. Yan li vo'oxuque ja'
tsc'an ti ta melel lec avo'onique. Mi ja' yechoxuc chac c'u cha'al li
jfariseoetique, mu xu' cha'ochic uc yo' bu tspas mantal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti mu me jcapan jbatique
(Lc. 12.57-59)

21 'Ava'yojic ti i'albatic ti vo'ne moletique ti mu me xmilvanique. "Ti
much'u chmilvane milic", x'utatic. 22 Li vo'one chacalbeic, ti much'u
tscapan li xchi'ile, xchi'uc ti much'u "mu c'u balot o", xut li xchi'ile,
xchi'uc ti much'u "toj sonsoot", xut li xchi'ile, co'ol smul c'u cha'al li
jmilvanejetique. Co'ol chba yich'ic castico ta c'oc'.

23-24 'Ja' tsc'an ti lec xavil abaic ta acotolique. Mi chba avac'be smoton
Riox yo' xchic'obil smotone, mi tey iyul ta ajol ti oy amul yu'un lachi'ile,
tey ictao comel ta sts'el xchic'obil smoton Riox li c'usi avich'oj ech'ele.
Ba'yi ba lajesbo yo'on ti much'u oy amul yu'une. Mi ilaj yo'one, xtal
avac'be smoton ti Rioxe.

25 'Mi oy bu ata amul yu'un lachi'ile, tsc'an ti chba alajesbe yo'on ta
orae. Ti mi mu xba alajesbe yo'one, chayic' ech'el ta stojol jmeltsanejc'op.
Li jmeltsanejc'ope chayac' ta sc'ob jchabiejtemplo. Li jchabiejtemploe
chastic' ta chuquel. 26 Ta melel chacalbeic, mi mu xapasic chac c'u cha'al
lacalbeique, li jmeltsanejc'ope chac' atojic scotol lamulique.

Ja' li' yaloj ti mu me xpich' co'ontic yan antse
(Mt. 18.8-9; Mr. 9.43-47)

27 'Ava'yojic ti i'albatic ti vo'ne moletique ti mu me sa' yantsique, ti mu
me sa' yajmul li antsetique. 28 Li vo'one chacalbeic, ti much'utic chpich'
yo'on antsetique, co'ol xa xchi'uc yants chc'ot. Ti much'utic chpich' yo'on
viniquetique, co'ol xa xchi'uc yajmul chc'ot.

29 'Mi ja' chata o amulic lasatique, chopol. Tsc'an chapajesic yo'
xa'ochic o ta vinajele. Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile,
abol abaic. 30 Ja' no'ox yech noxtoc mi ja' chata o amulic lac'obique,

chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi ac'obic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

31 'Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'ne moletique: "Ti much'u ta xch'ac yajnile, ac'u smeltsanbe svunal ti ixch'ac xa sbaique, ac'u yac'be ti yajnile. Ja'to mi oy svunale xu' xch'ac sbaic", x'utatic onox. 32 Li vo'one chacalbeic, ti much'u ta xch'ac yajnile, mi muc bu sa'oj yajmul ti ta xch'aque, co'ol xchi'uc isa' yajmul ya'el ti yajnile yu'un ixch'ac. Ti much'u chic' ch'acbalal antse, co'ol xchi'uc yants chc'ot noxtoc —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yechuc me li c'usitic chcaltique

33 Iyal noxtoc ti Jesuse:

—Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'nee: "Mi chava'anic ta rextico ti Rioxe, xapasic me li c'usi chavalique", x'utatic onox. 34 Li vo'one chacalbeic, mu me xava'anic ta rextico li vinajele, yu'un ja' tey chotol tspas mantal ti Rioxe. 35 Mu me xava'anic ta rextico li balamile, yu'un ja' scuentainoj ti Rioxe. Mu me xava'anic ta rextico li jteclum Jerusalene, yu'un ja' st'ujoj ti Rioxe. 36 Mu me xava'anic ta rextico lajolique, yu'un ja' spasoj ti Rioxe. Li stsatsal ajolique mu stac' xasacubtasic, mu stac' xavic'ubtasic. 37 Yechuc me li c'usi chavalique. Ti mi chanopic c'ope, ja' mulil.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jc'uxubintic jcrontatique
(Lc. 6.27-36)

38 'Ava'yojic ti i'albatic ti vo'nee: "Ti mi at'usbe jp'ejuc sat achi'ile, chavich' t'usbel jp'ejuc asat uc. Ti mi acolesbe jp'ejuc stanal ye achi'ile, chavich' colesbel jp'ejuc stanal ave uc", x'utatic. 39 Li vo'one chacalbeic, ti much'u ilbaj xayilique, ts'iquic me. Ti mi oy much'u chasmajbe jot xocon asate, albo ti xu' tsmaj xcha'jotole. 40 Ti mi oy much'u chastic'be amul ta stojol li jmeltsanejc'opetique, mi chaspojbe lacamisae, ac'bo. Ac'bo noxtoc lapimilc'u'e. 41 Ti mi oy much'u chayalbe chacuchbe ech'el yicats junuc revae, cuchbo ech'el chibuc reva. 42 Ti mi oy much'u chasc'anbe li c'usuc avu'une, ac'bo. Ti mi oy c'usi chaxch'amunbee, mu me xajalan —xiyutoticotic ti Jesuse—.

43 'Ava'yojic noxtoc ti i'albatic ti vo'nee: "C'uxubinic lachi'ilique. Lacrontaique crontainic", x'utatic. 44 Li vo'one chacalbeic, c'uxubinic acrontaic. C'anbeic bentisyon ti much'utic chopol c'usi chayalbeique. Lec xac'oponic ti much'utic mu sc'an sq'uel asatique. C'oponbeic Riox ti much'utic chayilbajinique. 45 Ti mi yech chapasique, chvinaj ti xch'amaloxuc xa ti Jtotic Riox ta vinajele. Ti Rioxe ta xloc' tal yu'un li c'ac'ale scuenta scotol crixchanoetic, ac'u mi lec yo'onic, ac'u mi chopol sjolic. Ja' no'ox yech li vo'e chiyac'botic ta parejo. Ja' chvinaj o ti sc'anoj scotol crixchanoetique. 46 Ti mi ja' no'ox ac'anojic li much'utic sc'anojoxuque, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc jc'an-loc'-c'usiticuc. 47 Ti mi ja' no'ox chac'oponic li much'utic lec xavojtiquinique, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. 48 Li vo'oxuque tsc'an chvinaj ti lec avo'onic chac c'u cha'al chvinaj slequil yo'on ti Jtotic Riox ta vinajele —xiyutoticotic ti Jesuse.

6

Ja' li' yaloj ti iyal ti c'u x'elan chcac' jlimoxnatic ti Jesuse

1 Liyalboticotic noxtoc ti Jesuse:
—Mu me xatoy o abaic ti c'alal chapasic c'usitic tsc'an ti Jtotic Riox ta
vinajele. Mi chac'anic o ich'el ta muq'ue, mu xayac'be amotonic ti Rioxe.
2 Ti c'alal chavac' alimoxnaique, mu me xa'i'onicuc to chac c'u cha'al ti
much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti yalojique. Ti c'alal chac' slimoxnaic
ta bic'tal temploetique, mi ta cayatic, chalic to a'yuc yo' x'ich'eic o ta
muc' yu'un li crixchanoetique. Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech
tspasique ja' no'ox lec ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu c'u stu ch-
ileic yu'un ti Rioxe. 3 Ti c'alal chavac' alimoxnaic li vo'oxuque, mu me
xanopic ti chavaq'uic iluque. 4 Ac'u mi mucul chavaq'uic, ti Jtotic Rioxe
yiloj onox. Chayac'beic bentisyon. Li bentisyon chayac'beique chilic
scotol crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan ta jc'opontic Riox ti Jesuse
(Lc. 11.2-4)

5 'Ti c'alal chac'oponic Rioxe, mu me xanopic chac c'u cha'al tsnopic ti
much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti yalojique. Yu'un ich'el no'ox ta muc'
tsc'anic ti c'alal tsva'an sbaic ta bic'tal temploetique, mi ta yesquinail
cayaetic, ti c'alal tsc'oponic Rioxe. Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech
tsnopique ja' no'ox lec ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu c'u stu ch-
ileic yu'un ti Rioxe. 6 Ti c'alal chac'oponic Riox li vo'oxuque, mu me
xanopic ti chavaq'uic iluque. Q'uejo aba atuc ti c'alal chac'opon Rioxe.
Ac'u mi atuc chac'opon, ti Jtotic Rioxe yiloj onox. Chayac'beic bentisyon.
Li bentisyon chayac'beique chilic scotol crixchanoetic.
7 'Ti c'alal chac'oponic Rioxe, mu me teyuc no'ox chavalulanbeic ti
c'usi avalbeic xae chac c'u cha'al tsc'oponic yajsantoic ti much'utic ma'uc
jchi'iltique. Le'e yu'un tsnopic ti ja'to yech ch-a'ibatic o ti ep ta ech'el
chalbeique. 8 Li vo'oxuque mu me xapasic yech. Ti Jtotic Riox ta vinajele
sna'oj ti c'usitic chtun avu'unic ti c'alal mu to'ox chac'anbeique. 9 Ti c'alal
chac'oponic Rioxe, xavalic chac li'i:
Tot, Cajval, teyot ta vinajel, ac'u quich'oticotic ta muc' jcotolticotic li' ta
sba balamile.
10 Ja' ta jc'anticotic ti chapas mantal atuc li' ta sba balamile.
Ta vinajele ja' tspasic li c'usitic lec chavile.
Ja' no'ox yech ac'u jpasticotic li' ta sba balamil li c'usitic lec chavile.
11 Ac'bon jve'elticotic lavie.
12 Ac'boticotic pertonal yu'un jmulticotic yu'un icac'beticotic xa pertonal
li much'utic ista smul cu'unticotique.
13 Coltaoticotic yo' mu jpasticotic o li c'usitic chopole.
Vo'ot chapas mantal ta sbatel osil.
Vo'ot oy alequilal ayu'elal.
Vo'ot chaquich'ticotic ta muc' ta sbatel osil.
Toj lec ti ja' yech chc'ote,
xachiic ti c'alal chac'oponic Rioxe.
14 'Mi chavaq'uic ta pertonal ti much'u oy smul avu'unique, ja' no'ox
yech chayac'beic pertonal yu'un amulic uc ti Jtotic Riox ta vinajele. 15 Ti
mi mu xa'ac'vanic ta pertonale, ja' no'ox yech mu xayac'beic pertonal
yu'un amulic uc ti Jtotic Riox ta vinajele —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu me xcac'tic iluc mi quictaoj cotique
16 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Mi chavicta avotic c'alal chac'oponic Rioxe, mu me xapasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti yalojique. Yu'un tsbon satic ta tanil ti' c'oc' yo' xvinaj o ti yictaoj yotique. Ta melel chacalbeic, ti much'utic yech tspasique ja' no'ox lec ch-ileic yu'un li crixchanoetique; mu c'u stu ch-ileic yu'un ti Rioxe. 17-18 Ti c'alal chavicta avotic li vo'oxuque, mu me xanopic ti chavaq'uic iluque. Tuso ajolic, poco asatic chac c'u cha'al chapasic onoxe yo' mu xvinaj o ti avictaoj avotique. Ti Jtotic Riox ta vinajele yiloj onox, chayac'beic bentisyon. Li bentisyon chayac'beique chilic scotol crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti ac'u jtsob jc'ulejaltic ta vinajele
(Lc. 12.32-34)
19 'Mu me xatsob ac'ulejalic li' ta sba balamile. Li'toe chlaj ta vach chon li c'usuc avu'unique, chcuxin, chbat ta j'elec'. 20 Li c'usuc avu'unique más lec aq'uic tunuc yu'un Riox yo' oy o ac'ulejalic ta vinajele. Teyo'e mu x'och vach chon sep' ac'u'ic, mu xcuxin, mu x'och j'elec'. 21 Ti bu lac'ulejalique, ja' tey batem avo'onic.

Ja' li' yaloj ti mi chic'uxubinvanotique, lec jsatic ya'el
(Lc. 11.33-36)
22 'Mi chac'uxubinic achi'ilique, co'ol xchi'uc lec asatic ya'el yu'un chavaq'uic tunuc yu'un Riox li c'usuc avu'unique. Mi yech chapasique, lec chabatic. 23 Yan ti mi mu xac'uxubinvanique, co'ol xchi'uc ma'satoxuc ya'el yu'un mu xavaq'uic tunuc yu'un Riox li c'usuc avu'unique. Mi yech chapasique, chopol chabatic. Ja' ta xch'ay xava'iic li sc'op Rioxe ti ava'yojic xae. Más to chopol chabatic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' chitunotic yu'un Riox mi ja' no'ox ta co'ontic li taq'uine
(Lc. 16.13)
24 'Mu xu' mi cha'vo' avajvale. Co'ol xchi'uc jun mozoil ti mu xu' cha'vo' yajvale. Mi cha'vo' yajvale, li june chopol chil; li june lec chil. Li june yich'oj ta muc'; li june mu xich' ta muc'. Ja' no'ox yech mu xu' chatunic yu'un Riox mi ja' no'ox ta avo'onic li taq'uine.

Ja' li' yaloj ti mu me c'usi xcat o co'ontique
(Lc. 12.22-31)
25 'Yech'o un chacalbeic, mu me xavat avo'onic ti c'uxi chacuxiic li' ta sba balamile, ti c'uxi chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata ac'u' apoq'uique. Yu'un ja' layac'be apat axoconic ach'ulelic ti Rioxe, yech'o un chac' ave'elic, chac' ac'u'ic. 26 Q'uelavilic li mutetique, mu sna' x'abtejic. Mu sna' x'ovolajic, mu sna' xc'ajavic, ch'abal stenal sve'elic. Ja' chmac'linatic yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele. Ali vo'oxuque más to chaxc'uxubinic. 27 Ac'u mi xavat avo'onic, mu xanatubic o cha'ch'ixuc.
28 '¿C'u yu'un ti chavat o avo'onic ti bu chata ac'u' apoq'uique? Q'uelavilic c'u slequil ta xch'i li nichimetic ta stentejtique. Pero mu x'abtejic, mu sjal sc'u'ic. 29 Chacalbe ava'iic. Ti Salomón ti ta más vo'nee jc'ulej tajmec, lequic sba ti sc'u' spoq'ue, pero mu xco'olaj xchi'uc li nichime. 30 Li ts'i'lele bats'i yox tajmec lavie, pero oc'ob cha'ej chich' tiq'uel ta jorno, chta'aj o pan. Ac'u mi muc bu jal ta xch'i li ts'i'lele pero bats'i yox tajmec xcha'le ti Rioxe. ¿Mi ja' xa mu xayac'beic ac'u'ic ya'el

un? Yu'un mu to chach'unic. 31 Yech'o un mu me xavat avo'onic ti c'uxi
chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata ac'u'ique. 32 Ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe chat yo'onic. Li vo'oxuque sna'oj c'usitic chtun
avu'unic ti Jtotic Riox ta vinajele. 33 Yech'o un ch'unic c'usi chayalbeic
ti Rioxe. Mi ach'unique, chayac'beic ti c'usitic chtun avu'unique. 34 Mu
me xavat avo'onic c'usi chapasic li oc'obe yu'un mu xana'ic c'usi chc'ot.
Ta'luc o me ti c'u x'elan avocolic jujun c'ac'ale. Mu me xasa'ic yan
—xiyutoticotic ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti mu me jnopbetic smul jchi'iltique
(Lc. 6.37-38, 41-42)

1 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Mu me xanopbe smul achi'il yo' ti mu xayalbe o ti Rioxe ti oy amule.
2 Ti c'u x'elan abol sba avu'un lachi'ile, ja' no'ox yech chayac'be castico
ti Rioxe. 3 Ac'u mi mu c'usi más chopol tspas lachi'ile, li vo'ote yochelot
ta sq'uelel. Mu xava'i aba ti más to chopol li c'usi chapase. 4 "Chopol
ti x'elan chapase", xavut lachi'ile, pero ¿c'uxi chap'ijubtasvan ti más to
chopol c'usitic chapas li vo'ote? 5 Li vo'ote chanop ti mu c'usi chopol
chapase. Mi chac'an chap'ijubtas lachi'ile, ja' tsc'an ti vo'ot ba'yi chavicta
spasel li c'usitic chopole. Mi avil xa ti lecote, xu' xa xap'ijubtas lachi'ile.
6 'Ti much'u mu sc'an albel li sc'op Rioxe ti ja' chacuxiic o ta sbatel osile,
mu xacha'albe. Yu'un ja' xchi'il li ts'i'e ti mu xa'i pajesel c'alal chti'vane.
Ja' xchi'il noxtoc li chitome ti tstec'ulan li nats'il bu toyol stojole ti leclec
sbae.

Ja' li' yaloj mi ta jc'anbetic c'usitic chtun cu'untic ti Rioxe, chiyac'botic
(Lc. 11.9-13; 6.31)

7 'Mi mu xavicta abaic ta sc'anulanbel ti Rioxe, ta onox xayac'beic li
c'usitic chac'anique. Co'ol xchi'uc li much'u tsa' c'usi chtun yu'une, tsta.
Co'ol xchi'uc li much'u chc'opoj ta ti'nae, chtac'bat. 8 Li much'utic mu
xicta sba ta sc'anele, ch-ac'batic.
9 'Li vo'oxuque, ti c'alal chasc'anbeic pan lach'amalique, ma'uc ton
chavac'beic. 10 Ti c'alal chasc'anbeic choye, ma'uc chon chavac'beic. 11 Li
vo'oxuque chopol ajolic pero xana'ic c'usi lec chavac'beic lach'amalique.
Ti Jtotic Riox ta vinajele más lec c'usi chayac'beic mi chac'anbeique.
12 'Ti mi chac'an ti lec chayil li crixchanoetique, ja' tsc'an ti lec chavil
uque. Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti sts'ibaojic ti Moisese xchi'uc ti yan
yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee.

Ja' li' yaloj ti vocol ta tael li sbelel vinajele
(Lc. 13.24)

13-14 'Vocol ta tael li sbelel vinajele pero sa'ic me. Ep ti much'utic
chbatic ta c'oq'ue yu'un mu vocluc ta tabel sbelel. Jayvo' no'ox ti
much'utic chbatic ta vinajele. Ja' no'ox chbatic ti much'utic chich'ic ta
muc' ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chquiltic ti much'utic chlo'lovanique
(Lc. 6.43-44)

15 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel yu'un ti much'utic chalic yilel li
sc'op Rioxe. Yu'un chtal sc'oponoxuc manxoic yilel chac c'u cha'al chij,

pero li yo'onique ja' chac c'u cha'al li oq'uile. 16 Ja' chavilic o ti c'usi
tspasique. Ana'ojic ti mu xataic uva ta jtec' ch'ixe, ti mu xataic ic'ux
ta saquil ch'ixe. Ja' no'ox yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe,
mu c'usi lec chataic yu'un. 17 Li te'el lo'bol ti bu onox leque, lec li sate.
Ti bu onox chopole, chopol li sate. 18 Mu scap sba li leque xchi'uc li
chopole. 19 Li jtec' lo'bol ti chopol sate ta sts'ete, ta xchiq'ue. Ja' no'ox
yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, ch-ochic ta c'oc' ta sbatel
osil. 20 Yech'o un mi avilic ti chopol c'usitic tspasique, na'ic me ti ja'
jlo'lovanetique.

Ja' li' yaloj ti mu xbatic ta vinajel ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta alele
(Lc. 13.25-27)

21 'Ep ti much'utic "Cajval, Cajval", xiyute, pero mu scotoluc ch-ochic
yo' bu ta jpas mantale. Ja' no'ox ch-ochic ti much'utic tspasic ti c'usitic
tsc'an ti Jtot ta vinajele. 22 Ep ti much'utic ja' yech chiyalbeic ti c'alal
sta yora chcalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique: "Cajval,
icalticotic ac'op. Vo'ot ta ayu'el ijloq'uesticotic pucujetic. Ep ta ech'el
icac'ticotic iluc alequilal ayu'elal", chiyutic. 23 "Ma'uc jch'amaloxuc.
Batanic, mu xajc'anic yu'un ja' ach'unbeic smantal ti pucuje", ta xcutic.

Ja' lo'il scuenta cha'vo' vinic ti ismeltsan snaic ya'ele
(Lc. 6.46-49)

24 'Ti much'u cha'i li c'usi chcale, mi ta xch'une, co'ol xchi'uc jun vinic
ti p'ije, ismeltsan sna ta ba ton. 25 Ital tsots vo'. Li spat xocon snae, inoj.
Tsots i'ech' ic' yo' bu li snae, pero muc xlom yu'un ta ba ton smeltsanoj.
26 Ti much'u cha'i li c'usi chcale, mi mu xch'une, co'ol xchi'uc sonso vinic
ti ta ba yi' smeltsanoj snae. 27 Ital tsots vo'. Li spat xocon snae, inoj. Tsots
i'ech' ic' yo' bu li snae, ilom —xiyutoticotic ti Jesuse.

28 C'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, ti jchi'iltactique xch'ayet xa yo'onic ti
x'elan ichanubtasvane. 29 Yu'un lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe. Ma'uc
yech ichanubtasvan chac c'u cha'al jchi'iltactic ti ta xchanubtasvanic
yilel ta smantaltac Rioxe.

8

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

1 Ti c'alal iyal tal ta yoc vits ti Jesuse, ep jchi'iltactic isnap'letaic ech'el.
2 Isnupic ta be jun jchi'iltic ta israelal ip ta lepra. Isquejan sba ta yichon
ti Jesuse, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.

—Cajval, ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe, yu'un jna'oj ti
vo'ot xu' chavet'esbone —xi ti vinique.

3 Ti Jesuse iyac' sc'ob ta sba ti jchamele.

—Ech'uc che'e —xut.

Ora i'ech'.

4 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot lachamele. Ja'
no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox chac c'u cha'al yaloj ti
Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti lecot xae —xut ech'el vinic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel smozo jun capitan solteroe
(Lc. 7.1-10)

5-6 Ti c'alal i'och ta Capernaum ti Jesuse, tey ital jun capitan soltero.

—Cajval, mi mu xa'abulaj xavet'esbon xchamel li jmozoe yu'un ip. Puch'ul ta tem yu'un ch'abal yip jun yoc sc'ob. C'ux tajmec cha'i —xi.

7 —Chba jq'uel che'e. Chba quet'esbe ti xchamele —x'utat yu'un ti Jesuse.

8 —Cajval, mu tsotsuc cabtel ti vo'ot chabat ta jnae. Xu' ja' no'ox alo jp'eluc ti ac'u ech'uc xchamel li jmozoe. 9 Li vo'one mantal no'ox ta jch'un ti ta jpas ta mantal li solteroetique. "Batan", mi xcut li june, chbat. "La' to", mi xcut li june, chtal. "Paso chac li'i", mi xcut li jmozoe, tspas —xi ti capitan solteroe.

10 Ti c'alal iya'i ti Jesuse, xch'ayet xa yo'on.

—Ta melel chacalbeic, muc bu jtaoj yech junuc jchi'iltic ta israelal ti ta xch'un chac c'u cha'al ta xch'un li vinic li'i. 11 Chacalbeic noxtoc. Ta sta yora ti chtal ep crixchanoetic ta sjunlej balamil ti ma'uc jchi'iltic ta israelale. Ta x'ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe. Ja' chtal xchi'inic ti jmuc'tatotic ti ta más vo'nee, ja' ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove. 12 Ti much'utic sc'oplal ox ch-ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe, mu x'ochic yu'un mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ta x'aq'ueic ech'el ta ic' osil. Tey x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic yu'un tsots castico chich'ic —x'utatic yu'un Jesús ti much'utic nap'ajtic ech'el ta spate.

13 —Xu' xa chabat yu'un ic'ot xa li c'usi ach'unoje —x'utat yu'un Jesús ti capitan solteroe.

Ora i'ech' xchamel ti smozoe.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe
(Mr. 1.29-34; Lc. 4.38-41)

14 Ti Jesuse ibat ta sna Pedro. Iyil ti tey puch'ul ta stem ti sni'me'el Pedroe yu'un tilem. 15 Ti Jesuse istsacbe sc'ob. Ora itup' sc'ac'al, lic mac'linvanuc.

16 Ti c'alal i'och ac'ubale, iyiq'uic tal ep ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique. Ti Jesuse ta jp'el no'ox c'op isloq'ues ti pucujetique. Icol yu'un scotol jchameletic ti italic uque. 17 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti Isaías ti ta vo'nee. "Ja' ch-ech' o cu'untic chamel, c'usuc no'ox chamelal ipotic o", xi onox ti Isaíase.

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an chba xchi'inic ti Jesuse
(Lc. 9.57-62)

18 C'alal iyil ti Jesuse ti joyletabil ta crixchanoetique —Batic ta jech nab —xut li yajchanc'optaque.

19 Tey ic'ot jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.

—Cajval, chajchi'in ech'el ti butic chabate —xi.

20 —Li vete oy xch'en, li mute oy stso'op. Vo'on ti co'ol crixchanootique ch'abal jna. Nopo lec mi chachi'inon ech'ele —x'utat yu'un ti Jesuse.

21 Tey ic'ot jun ti much'utic tey onox xchi'uquic sjil c'ac'al ti Jesuse.

—Cajval, ac'on to ech'el. Ja'to chtal jchi'inot ti c'alal xcham li jtote —xut.

22 —Batic, chi'inon ech'el. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, chamemic ya'el. Tey ac'u smuc sba stuquic —xi ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 I'och ta canova xchi'uc yajchanc'optac ti Jesuse, ijelavic ta jech nab.
24 C'alal chanavic ta ba nabe, ilic tsots ic', xyuc'yon xa tajmec li nabe. Ep
i'och vo' ta yut canova, chmuc xa'ox yalel. Ti Jesuse tey vayem ta yut.
25 Li yajchanc'optaque istijic ti Jesuse.
—Cajval, coltaoticotic yu'un chimucotic xa yalel —xutic.
26 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele? ¿C'u yu'un ti
chaxi'ique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ilic ti Jesuse, ispajes li iq'ue, ivaxi yu'un li nabe. 27 Xch'ayet xa o yo'onic
li yajchanc'optaque.
—¿C'usi vinical li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un li nabe? —xiic.

Ja' li' yaloj ti iloq'uesbat pucuj ta yo'onic cha'vo' jgadarae
(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 Ti Jesuse xchi'uc li yajchanc'optaque ic'otic ta jech nab ta slumal
jgadaraetic. C'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ital cha'vo' vinic ochem
pucuj ta yo'onic. Ta muquenal iloq'uic tal yu'un ja' snainojic li ch'ojbil
tonetique ti yo' bu chich'ic tiq'uel ti ánimaetique. Mu xa much'u sc'an
x'ech' tey ta bee yu'un oy xi'elalic.
29 I'avanic:
—¿C'usi acuentaoticotic o li vo'ote, Jesús, Xch'amal Riox? Mu to sta
yora ti chavac'boticotic casticoe —xiic.
30 Ja'o tey xlamet ep chitometic.
31 —Mi chaloq'uesoticotic ta yo'onic li viniquetic li'i, abulajan alo ac'op
ti chi'ochoticotic ta chitometique —xi ti pucujetique.
32 —Ba ochanic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ti pucujetique iloq'uic ta yo'onic ti cha'vo' vinique, i'ochic ta chito-
metic. Ti chitometique stusus xa yalel scotol, ip'ajic ta nab, ijic'av scotol.
33 Ti jchabichitometique ixi'ic. Ba yalic ta jteclum ti icham scotol
ti chitometique, ti lec xa ti cha'vo' xchi'ilic ti ochem to'ox pucuj ta
yo'onique. 34 Ti crixchanoetic ta jteclume iloc' scotolic, tal sq'uelic ti
Jesuse. C'alal iyulique —Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic ti Jesuse.

9

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob jun vinique
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

1 Ts'acal to i'och ta canova ti Jesuse, isut ta Capernaum yo' bu nacale.
2 C'alal tey xa'oxe, sq'uechojic c'otel ta pop jun jchi'iltic ta israelal, ch'abal
yip jun yoc sc'ob. Ti Jesuse iyil ti xch'unojic ti oy syu'ele.
—Jch'amal, mu xavat avo'on. Ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut
ti jchamele.
3 Tey jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.
“Li vinic li'i tsp'is sba ta Riox”, xi ta yo'onic. 4 Ti Jesuse yiloj ti c'usi
tsnopique.
—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique? 5 Ti x'elan icalbe li vinique ti
“ac'bilot xa pertonal yu'un lamule” xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech
yu'un mu vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti “lican,
xanavan” xichiotique. Pero ja' tsc'an chaq'uelic mi chc'ot sc'op ti much'u
yech chale. 6 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique.
Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox ta xcac'be
pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba balamile, vo'on ti co'ol
crixchanootique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

—Lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana —x'utat yu'un Jesús ti vinique.

7 Ora ilic, ibat ta sna. 8 Ti c'alal iyilic ti crixchanoetique, xch'ayet xa yo'onic.

—Coliyal Riox ti ac'bil syu'el li vinic li'i —xiic.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Mateoe
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 C'alal laj chanubtasvanuque, ibat ti Jesuse. Liyil ti tey chotolon ta jc'anbe li sloc' c'usiticuque. Mateo jbi.

La', batic —xiyut ti Jesuse.

Ora ba jchi'in.

10 Ts'acal to libatoticotic ta jna xchi'uc ti Jesuse xchi'uc li yan jchi'iltac ta yajchanc'ope. Ep ic'otic uc ti jchi'iltac to'ox ta c'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique. Jcotolticotic ijchol jbaticotic ta mexa. 11 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic. C'alal iyilic ti tsobol chive'oticotic xchi'uc ti jchi'iltac to'ox ta c'an-loc'-c'usiticuque, xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique —Lavajchanubtasvanejique ¿c'u yu'un ti tsobol chve' xchi'uc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic tspasique? —xiyutoticotic.

12 Ti Jesuse iya'i ti c'usi iyalique.

—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej. Ja' no'ox ti much'utic ipe. 13 Ba nopbeic c'usi smelol ti ja' yech yaloj ti Rioxe: "Ja' ta jc'an ti chac'uxubinvanique, mu ja'uc no'ox ti chamilbecon jmotone", xi ti Rioxe. Li vo'one ma'uc tal jsa' ti much'utic ch'abal smul ti yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque
(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Oy yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Oy jayvo' c'ot sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li vo'oticotique xchi'uc li yajchanc'optac jfariseoetique ep ta ech'el chquicta coticotic —xiic.

15 Itac'av ti Jesuse:

—C'alal teyotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li jnupunele, mu ja'uc o chcat co'ontic. Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu xicta yotic, mu xat yo'onic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.

16 'Muc much'u tspac'an ta ach' manta li c'a'c'u'ule yu'un tsmuts li ach'e, chjat más li c'a'c'u'ule. Ja' no'ox yech ti much'utic ta xch'unic ti vo'on no'ox chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, ach' xa li c'usitic tspasique, mu xa spasic ti c'usitic ispasic to'oxe. 17 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel uvae, muc much'u ta xch'ol ta poco' nucular chivo. Ti mi ta xch'ol ta poco' nucule, ti c'alal xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal. Yech no'ox ta xch'ay noxtoc li yave. Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach' yav chich' ch'olel oe yo' lec xcom o xchi'uc li yave —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse
(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 Ti c'alal chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o tey ic'ot jun jchi'iltic ta israelal,
jmeltsanejc'op ta jun biq'uit templo. Isquejan sba ta yichon ti Jesuse, ja'o
isnijan sba ta balamil noxtoc.
—Naca to icham jtseb. ¿Mi mu xa'abulaj xba avac' ac'ob ta sba yo'
xcha'cuxi oe? —xi.
19 Ti Jesuse ibat xchi'uc. Libatoticotic uc, vo'oticotic li
yajchanc'opoticotique. 20 Oy jun ants slajchebal xa jabil ti mu xmac
xchamele. Inopoj ta spat ti Jesuse, ista ta picbel sne spimilc'u'. 21 "Ac'u
mi spimilc'u' no'ox jpicbe, ta xmac o li jchamele", xi ta yo'on ti antse.
22 Ti Jesuse ijoyij, isq'uel ti antse.
—Mu c'u xal avo'on. Yu'un ach'unoj ti tsots jyu'ele, yech'o ti ch-ech'
lachamele —xut.
Ora imac ti xchamele.
23 Ti Jesuse ic'ot ta sna ti jmeltsanejc'ope, i'och. Iyil ti tey
j'amareroetique, ti tey ch-oc' ch-avanic ti crixchanoetique.
24 —Loc'anic to ech'el. Li tsebe muc bu chamem, ta xvay no'ox —xi.
Tse'ej xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un sna'ojic ti ichame. 25 Ti Jesuse
istac loq'uel scotol ti much'utic teye, i'och ech'el yo' bu telel ti ánimae,
istsacbe sc'ob. Ora icha'cuxi ti tsebe, ilic. 26 Ora ivinaj ta sjunlej jlumaltic
ti ixcha'cuxes tseb ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat cha'vo' ma'sat ti Jesuse

27 Ibat noxtoc ti Jesuse. Tey nap'alic ech'el cha'vo' jchi'iltic ta israelal,
ma'satetic. Tsots iyaptaic ti Jesuse:
—Smom David, ¡c'uxubinoticotic! —xiic.
28 C'alal i'och ta yut na ti Jesuse, ital ti cha'vo' ma'sate.
—¿Mi chach'unic ti xu' ta jam lasatique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
—Cajval, ta jch'unticotic —xiic.
29 Ti Jesuse ispicbe sat xcha'va'al.
—Lavi ach'unojic ti xu' chajambe lasatique, yech'o un jamuc —xi.
30 Ora ijam ti satique.
—Mu me much'u xavalbeic ti lajambe lasatique —x'utatic.
31 Pero c'alal isutique, iyalic a'yuc ta sjunlej jlumaltic ti ijambat satic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe ye jun uma' ti Jesuse

32 Ti c'alal ja' to'ox chloq'uic ech'el ti cha'vo' ma'sate, yic'ojic c'otel jun
uma' yo' bu ti Jesuse, jchi'iltic no'ox ta israelal. Ochem pucuj ta yo'on.
33 Ti Jesuse isloq'uesbe ti pucuje. Ijam ye ti vinique. Xch'ayet xa yo'onic
ti crixchanoetique.
—¡Mi junuc jchi'iltic muc bu xquiltic yech tspas! ¡Sba to iquiltic o!
—xiic.
34 C'alal iyilic ti jfariseoetique —Li vinic li'i ta syu'el totil pucuj
tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique —xut sbaic,
tslabanic ti Jesuse.

*Ja' li' yaloj ti abol sba iyil crixchanoetic ta Galilea ti Jesuse yu'un muc
much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe*

35 Ti Jesuse ixanav ta scotol jteclumetic xchi'uc scotol parajeletic.
Ichanubtasvan ta scotol bic'tal temploetic. Iyal a'yuc ti chlic xa pasvanuc
ta mantal ti Rioxe. C'usuc no'ox chamelal ipic o ti crixchanoetique,
i'et'esbatic yu'un ti Jesuse. 36 Tey tsobol ep crixchanoetic, abol sbaic
iyil yu'un co'ol xchi'uc chij ti ch'abal xchabiele. 37 —Ta melel ti ep

ti much'utic tsc'an cha'iic li sc'op Rioxe; ja' jutuc no'ox ti much'utic chalique. Co'ol xchi'uc mi ep li c'ajoje, ja' jutuc no'ox li jc'ajome. 38 Yech'o un c'anbeic ti Rioxe ti ac'u stac ech'el ti much'utic chba yalic a'yuc li c'usi yaloje yu'un ja' tst'uj stuc —xiyutoticotic ti Jesuse.

10

Ja' li' yaloj ti c'usitic sbi yajchanc'optac ti Jesuse
(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

1 Jlajchava'alticotic ti yajchanc'opoticotic ti Jesuse, liyac'be jyu'elticotic ti xu' ta jloq'uesticotic pucujetic ta yo'onic li jchi'iltactique, ti xu' chquet'esbeticotic xchamel ti much'utic ipe, c'usuc no'ox chamelal cha'iic.

2 Li jbiticotique ja' li'i: Li much'u ba'yi it'ujee Simón. Pedro li xcha'p'elel sbie. Xchi'uc Andrés, ja' yits'in li Pedroe. Xchi'uc Jacobo xchi'uc yits'in Juan sbi, li scremotic Zebedeoe. 3 Xchi'uc Felipe, xchi'uc Bartolomé, xchi'uc Tomás, xchi'uc vo'on li Mateo jbie ti jc'an-loc'-c'usiticucon to'oxe. Xchi'uc otro jun Jacobo screm Alfeo. Xchi'uc Lebeo, li Tadeo sbi noxtoque. 4 Xchi'uc Simón ti stic'oj sba ta partido cananeoe. Xchi'uc Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

5 Ti Jesuse listac ech'el jlajchava'alticotic. Lec lixchanubtasoticotic ech'el.

—Mu me xabatic ta slumal li yan crixchanoetique, mi ja'uc ta slumal jsamariaetic. 6 Tey no'ox xabatic yo' bu jchi'iltactic ta israelale, yu'un co'olic xchi'uc jch'ayel chijetic. 7 Ba albeic ti ista xa yora tspasatic ta mantal yu'un ti Rioxe. 8 Et'esbeic xchamel ti much'utic ipe. Cha'cuxesic ánimaetic. Et'esbeic xchamel ti much'utic ip ta leprae. Loq'uesbeic pucujetic ta yo'onic. Ta matanal lacac'be ayu'elic yech'o un ta matanal xavet'esbeic li xchamelique.

9 'Mu me xavich' ech'el ataq'uinic. 10 Mu me xavich' ech'el ave'elic. Mu me xavich' ech'el ch'aq'uex ac'u'ic. Mu me xavich' ech'el axonobic, mi ja'uc anamte'ic. Ja' chac c'u cha'al ti much'utic chbat ta abtele tey tsta sve'elic, ja' no'ox yech tey chata ave'elic uc.

11 'Ti bu cha'ochique, mi ta jteclum, mi ta parajel, jaq'uic me ti much'u lec sc'oplale. Ja' xach'amunbeic sna ti c'u sjalil teyoxuc ta jteclume o mi ta parajel. 12 C'alal cha'ochic ta snae, "ac'u yac'boxuc bentisyon ti Rioxe", xavutic c'otel. 13 Mi chayich'ic ta muc' ti cajchanc'opoxuque, tstaic li bentisyone. Mi mu xayich'ic ta muq'ue, mu staic. 14 Mi oy bu jteclumal ti mu xac' ta ch'om snaique, mi mu sc'an xa'iic li c'usi chavalique, c'alal chaloq'uic teyo'e, xalilinic comel spucucal avoquic. Ja' seña ti chcom ta sba stuquic ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. 15 Ta melel chacalbeic, ti c'alal sta yora chcalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique, más castico chich'ic li jchi'iltactic ti bu mu xayotesique. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chcrontainatic onox ti yajchanc'optaque

16 'Chajtaquic ech'el chac c'u cha'al chijetic ti tey chc'ot staic oq'uiletique, yu'un chc'ot ataic jchi'iltactic ti yo'onicuc smiloxuque. P'ijanic me chac c'u cha'al quiletel chon. Lecuc me avo'onic chac c'u

cha'al paloma. 17 P'ijanic me yu'un oy much'u chayiq'uic ech'el ta stojol
jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic yo' bu cha'iic smantal Riox li
jchi'iltactique. Chayac'beic arsial li jmeltsanejc'opetique. 18 Yu'un ti
avich'ojicon ta muq'ue, oy chayiq'uic ech'el ta stojol jyu'eletic yech'o un
xu' xavalbeic li c'usitic caloje. Tey cha'iic li much'utic ma'uc jchi'iltique.
19 Ti c'alal cha'aq'ueic entrucale, mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot
avalique, ti c'uxi chatac'avique. 20 Ja' chasp'ijubtasic c'uxi chatac'avic ti
Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele.

21 'Oy bu chac' ta milel yits'in, mi sbanquil. Oy bu chac' ta milel
xch'amal. Oy bu tscrontain stot sme', chaq'uic ta milel noxtoc. 22 Yu'un
ti avich'ojicon ta muq'ue, mu sc'an sq'uel asatic li crixchanoetique. Ti
much'utic chcuch yu'unic li ilbajinele, mi mu xicta o sbaique, ja' chcuxiic
ta sbatel osil. 23 Mi oy bu chataic ilbajinel ta jun jteclume, batanic
ta yan o jteclum. Ta melel chacalbeic, ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti
co'ol crixchanootique, mu to'ox bu lajem avalbeic jchi'iltactic ta scotol
jteclumetic li' ta jlumaltique ti c'usitic caloje.

24 'Vo'oxuc li cajchanc'opoxuque, ti chatunic cu'une, mu me xanopic ti
lec chayilic li crixchanoetique. 25 Ta onox xacrontainatic chac c'u cha'al
chicrontainat vo'on lavajchanubtasvanejicone, vo'on lavajvalicone. Li
vo'one chisp'isic ta pucuj li crixchanoetique. Mi ja' xa li vo'oxuque ti co'ol
xchi'uc jch'amaloxuque, más to chasp'isic ta pucuj.

Ja' li' yaloj ti "ja' me xavich'ic ta muc' ti Rioxe", xi ti Jesucristoe
(Lc. 12.2-9)

26 'Mu me xaxi'ic o li crixchanoetique yu'un persa onox cha'iic ti
c'usitic calojboxuque. 27 Ja' avabtelic ti jamal chavalic a'yuque. 28 Mu
me xaxi'ic o ti much'utic yo'onicuc smiloxuque yu'un mu staic ta milel
lach'ulelique. Ti Rioxe ti ja' xu' chastiq'uic ta c'oc' xchi'uc ach'ulelique,
ja' me xavich'ic ta muc'.

29 'Li c'ox mutetique, jna'ojtic ti toj yalem stojole pero xchabioj ti Jtotic
Riox ta vinajele. Mu xcham mi ma'uc yech tsc'an ti Rioxe. 30 Ja' no'ox
yech xchabiojoxuc uc. C'alal ta stsatsal ajolic nitbil jayp'ej. 31 Yech'o un
mu me xaxi'ic. Yu'un más tsots ac'oplalic yu'un ti Rioxe; ja' jutuc no'ox li
mutetique.

32 'Mi jamal chavalbeic crixchanoetic ti avich'ojicon ta muq'ue, ja'
no'ox yech jamal chcalbe uc ti Jtot tey ta vinajele ti avich'ojicon ta
muq'ue. 33 Yan mi mu jamluc chavalbeic crixchanoetic ti avich'ojicon
ta muq'ue, ja' no'ox yech uc, chcalbe ti Jtote ti mu xavich'icon ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti "ta xcrontainatic ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue", xi ti Jesucristoe
(Lc. 12.49-53; 14.26-27)

34 'Mu me xanopic ti tal jco'oltasbe sjol li crixchanoetic li' ta sba
balamile. Ta xcrontainatic ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue. 35 Oy bu
tscrontain o stot li creme. Oy bu tscrontain o sme' li tsebe. Ja' no'ox yech
li alibal uque oy bu tscrontain o yalib me'el. 36 Xaq'uel avilic mu nomuc
chtal lacrontaique:

37 'Ti much'u mu xiyich' o ta muc' ti chi' ta utel yu'un li stot sme'e,
mu xu' xixchi'in. Ti much'u mu xiyich' o ta muc' yu'un chi' mi x'ilin
li xch'amaltaque, mu xu' xixchi'in noxtoc. 38 Ti much'u mu sc'an xac'
svocol chac c'u cha'al chcac' jvocole, mu xu' xixchi'in. 39 Ti much'u mu

xiyich' o ta muc' ti ja' chi' o li milele, yu'un onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel. Yan ti much'u muc ta alel yu'un mi ja' xlaj oe, ja' ta xcuxi ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti chich' smotonic uc ti much'utic chich'ic ta muc' ti much'u chtun yu'un ti Rioxe
(Mr. 9.41)

40 'Ti much'utic ta xch'unic li c'usitic caloje ti chavalic a'yuque, co'ol xchi'uc vo'on chixch'unbeic ya'el. Ja' chch'unbeic ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal. 41 Ti much'utic chich'ic ta muc' ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe yu'un sna'ojic ti chtun yu'un ti Rioxe, co'ol chich' smotonic xchi'uc ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe. Ti much'utic chich'ic ta muc' jun vinic yu'un sna'ojic ti lec yo'one, co'ol chich' smotonic xchi'uc li much'u lec yo'one. 42 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ja' no'ox chayac'beic jbochuc vo'e yu'un ti chilic ti chatunic cu'une, chich' smotonic uc —xiyutoticotic ti Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti tal sc'oponic Jesús ti yajchanc'optac Juan j'ac'-ich'vo'e
(Lc. 7.18-35)

1 Ti c'alal laj yalboticotic mantal jlajchava'alticotic ti Jesuse, tsobol liloc'oticotic xchi'uc yu'un ba chanubtasvanuc. Ba yal a'yuc sc'op Riox ta jlumalticotic ta estado Galilea.

2 Ti Juane tey tiq'uil ta chuquel. Iya'i ti c'usitic tspas ti Cristoe, yech'o un istac ech'el jayvo' yajchanc'optac. 3 Ti c'alal ic'otique, isc'oponic ti Jesuse:

—Li' listacoticotic tal li Juan j'ac'-ich'vo'e. Tal jac'boticotic mi vo'ot ti sc'oplal chtal apasoticotic ta mantale, o mi ta to jmalaticotic otro jun —xutic ti Jesuse.

4 —Ba albeic li Juane li c'usitic ical ava'iique xchi'uc li c'usitic ijpas avilique. 5 "Li ma'satetique xil xa sbeic. Li coxoetique lec xa chanavic. I'ech' xa xchamelic li much'utic ip ta leprae. Ijam xa xchiquinic li pac'chiquinetique. Li much'utic chamemic xa'oxe ijcha'cuxesic xa. Li me'onetique icalbe xa ya'iic ti oy cuxlejal ta sbatel osile. 6 Mu me xicta sba li Juane, ac'u yich'on o ta muc'. Junuc me yo'on, xiyutoticotic tal li Jesuse", xavutic c'otel li Juane —x'utatic yu'un ti Jesuse.

7 Ti c'alal isutic ti yajchanc'optac ti Juane, ti Jesuse lic yalbe crixchanoetic sc'oplal ti Juane:

—Ti c'alal la'ayic ta xocol balamile, ma'uc puj ay aq'uelic ti xbat ta jot ta jot ta iq'ue. 8 Yaj'alc'op Riox ay aq'uelic. Avilic ti muc bu lec sts'acubtasoj sbae. Ti much utic sts'acubtasoj sbaique, ti mu c'u me'anal cha'iique, ja' li preserenteetique yu'un jc'ulejetic. 9 Li Juan ay aq'uelique ma'uc yech. Pero más tsots yabtel chac c'u cha'al ti yan yaj'alc'optac Rioxe. 10 Ts'ibabil onox sc'oplal ta sc'op Riox li Juane ti ja' chjelav tal cu'une.
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe li crixchanoetique ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta muq'ue,
xiyut ti Jtote, xi onox ts'ibabil. 11 Ta melel chacalbeic, ta scotol li crixchanoetique muc much'u más tsots yabtel chac c'u cha'al li Juan j'ac'-ich'vo'e. Pero ti much'u ta xch'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, ac'u mi mu tsotsuc yabtel, más ch-ac'bat yil c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Ja' mu sta yech ch-ac'bat yil li Juane.

12 'Ti c'alal lic yal a'yuc li Juan j'ac'-ich'vo'e ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe, c'al tana, oy much'utic sjunul yo'on ta xch'unic pasel

ta mantal yu'un ti Rioxe. 13 Ti c'alal mu to'ox ta xtal li Juane, ava'yojic
onox ti ists'iba comel ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta más
vo'nee ti ta sta yora tspasvan ta mantal ti Rioxe. 14 Mi chach'unic ti ista
xa yora tspasvan ta mantal ti Rioxe, chul ta ajolic ti ja' sq'uexol Elías li
Juan li' xae. 15 Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol.
16 'Chacalbeic c'u xa'elanic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie. Caltic no'ox
ya'el ti oy c'oxetic tey chtajinic ta ch'ivite. 17 Li jlome iyalbeic li jayvo'
xchi'iltac ta tajimole: "Icoq'uesinticotic ama pero muc xa'ac'otajic o.
Lime'anaj'oc'oticotic pero muc xa'oq'uic noxtoc. Mu c'usi xac'anic",
xutic. Ja' yechoxuc uc yu'un mu c'usi xac'anic. 18 Ti c'alal ital li Juane,
muc xaxchi'inic ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic. "Ochem pucuj ta
yo'on", xachiic. 19 Ti c'alal lital vo'on ti co'ol crixchanootique, lajchi'inic
ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic noxtoc. "Q'uelavil, tol xve', tol
xuch' ya'lel uva", xachiic. "Lec xil noxtoc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc
li much'utic chopol c'usitic tspasique", xachiic. Ti sp'ijubtasojicoxuc
ti Rioxe, avich'oticotic ta muc' xchi'uc Juan ti yechuque. Ja' chul o
ta ajolic ti sp'ijubtasojoticotic ti Rioxe, yech'o ti ijpasticotic ti c'usitic
ijpasticotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti más castico chich'ic ti much'utic muc xich'ic ta muc' ti c'alal iyilbeic slequilal syu'elal ti Jesuse
(Lc. 10.13-16)

20 Ti Jesuse iyalbe sc'oplal ti jchi'iltactic ta israelal ta jteclumetic yo'
bu iyac'ulan iluc slequilal syu'elale yu'un muc xictaic spasel li c'usitic
chopole.
21 —Li jchi'iltactic ta jteclum Corazine xchi'uc ta jteclum Betsaidae,
iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale, pero muc xiyich'ic o ta muc'.
Yech'o un ta onox xich'ic castico ta sbatel osil. Ti jtiroetique xchi'uc ti
jsidonetic ti ta más vo'nee muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque,
islapic jalbil tsatsal chivo ti ch'ixaltic ta lapele, isbon sbaic ta tanil ti'
c'oc' ti yechuque. Ja' seña ti chat o yo'onic ti c'usitic chopol spasojique
yu'un chictaic. 22 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta
sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, ja' más castico chich'ic li jchi'iltactic
ta Corazine xchi'uc ta Betsaida lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic
ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee. 23 Li jchi'iltactic ta
Capernaume chalic ti ja' chich'ic crasiae, pero mu x'ac'batic. Yu'un iyilic
jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale pero muc xiyich'ic o ta muc'. Yech'o
un ta onox xich'ic castico ta sbatel osil. Ti jsodomaetic ti ta más vo'nee
muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque, oy Sodoma c'al tana ti
yechuque. 24 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta
sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, ja' más castico chich'ic li jchi'iltactic ta
Capernaum lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetic ti ta más
vo'nee —xut jchi'iltactic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "ch'unic ti vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile", xi ti Jesuse
(Lc. 10.21-22)

25 Lic sc'opon Riox ti Jesuse:
—Tot, vo'ot yajvalot vinajel balamil. Colaval ti muc xavac' ya'ibeic
smelol c'usi ical, c'usi ijpas ti much'utic p'ij ti yalojique, ti ja' no'ox avac'
ya'ibeic smelol ti much'utic tsc'anic coltael chac c'u cha'al tsc'anic coltael
li c'oxetique. 26 Lec ti ja' yech apase, Tot —xi ti Jesuse.

27 Ti Jesuse ja' yech lic yalbe ti crixchanoetique:

—Ti Jtote yac'ojbon entrucal scotol ti c'usitic oye. Muc much'u sna' c'u x'elan li co'one, ja' no'ox sna'oj ti Jtote. Ja' no'ox yech ti Jtot uque, muc much'u sna'be c'u x'elan yo'on. Jtuc no'ox jna'ojbe. Ja' no'ox ta sna'ic uc ti much'utic chcalbeique. 28 Vo'oxuc ti i'ech' xa avo'onic ta sa'el ti c'uxi chacuxiic ta sbatel osile, ch'unic ti vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile. 29 Ich'icon me ta muc'. Ja' chanic c'u x'elan li co'one yu'un lec co'on, mu jna' jtoy jba. Ti mi ja' yech chapasique, chacuxiic ta sbatel osil. 30 Ti mi chavich'icon ta muq'ue, mu vocluc tspas avu'unic c'usi lec chil ti Rioxe —x'utatic yu'un ti Jesuse.

12

Ja' li' yaloj ti isc'asic jaychev trigo ti yajchanc'optac Jesuse
(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

1 Ti j'ech'ele tey li'ech'oticotic ta be ta trigoaltic xchi'uc ti Jesuse. Ja'o sc'ac'alil ta jcuxtic. Livi'najoticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique. Ijc'asticotic jaychev trigo, iju' jc'uxticotic. 2 Liyiloticotic jayvo' jfariseoetic.

—Q'uelavil lavajchanc'optaque, tspasic ti c'usi mu xu' jpastic ta sc'ac'alil ta jcuxtique —xutic ti Jesuse.

3 —¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox ti c'usi ispas ti Davide c'alal ivi'naj xchi'uc ti xchi'iltac ta xanvile? 4 Tey ic'otic ta templo. Ti Davide ja' isc'an sve' ti pan ta ba mexae ti smotoninoj ti Rioxe. Ac'u mi yaloj ti Rioxe ti ja' no'ox tsve'ic li paleetique, pero isve'ic xchi'uc xchi'iltac ti Davide. Pero muc bu ista o smul uc. 5 ¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el c'usi ists'iba ti Moisese yo' bu chal ti ch-abtejic onox ta muc'ta templo li paleetic ta sc'ac'alil ta jcuxtique? Pero mu sta o smulic. 6 Li paleetique xu' x'abtejic ta muc'ta templo c'alal ja'o sc'ac'alil ta jcuxtique. Ja' no'ox yech xu' sc'as sc'uxic jaychevuc trigo li cajchanc'optaque. Li vo'one más tsots cabtel chac c'u cha'al li paleetique. 7 Ti Rioxe yaloj ti ja' tsc'an ti chic'uxubinvanotique, ti mu ja'uc no'ox ti chich' milbel smotone. Ti ava'ibeicuc smelole, muc xatic'beic smul ti much'utic ch'abal smulique. 8 Vo'on ti co'ol crixchanootique, vo'on yajvalon li sc'ac'alil ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

9 Ts'acal to lic'ototicotic ta stemploic xchi'uc ti Jesuse. 10 Tey jun jchi'iltic smoch'oj sba sni'tac jun sc'ob. Tey jayvo' jfariseoetic.

—¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel ta sc'ac'alil ta jcuxtic ti much'u ipe? —xutic ti Jesuse yo' stabeic o smul ti yalojique.

11 —Li vo'oxuque, mi oy bu ip'aj ta ch'en jcotuc achij ti c'alal ja'o ta jcuxtique, ¿mi muc bu chba aloq'uesic ya'el? 12 Li jcot chije mu masuc tsots sc'oplal. Ja' más tsots sc'oplal li jun crixchanoe. Yech'o un xu' jpastic c'usi lec ta sc'ac'alil ta jcuxtique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

13 —Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat yu'un Jesús ti vinique.

Istuq'uibtas ti sni'tac sc'obe, lec xa icom chac c'u cha'al ti jun sc'obe. 14 Ti jfariseoetique iloq'uic ech'el, ba snopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti t'ujbil yu'un Riox ti Jesuse ti chtun yu'une

15 Ti Jesuse sna'oj ti c'usi tsnopique, yech'o un ixch'ac sba loq'uel.
Ichi'inat ech'el yu'un ep crixchanoetic. Iyet'esbe xchamel ti much'utic
ipe. 16 Tsots iyalbe ti jchameletique:
—Mu me xavinajesic jc'oplal —xut.
17 Ja' ic'ot ti iyal onox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee ti ja' ta xet'es
chamel ti Jesuse.
18 Q'uelavil ti much'u jt'ujoj ti chtun cu'une.
Jc'anoj tajmec, jun co'on yu'un.
Chcac'be xchi'in ti Ch'ul Espíritue ti junon jchi'uque.
Cac'ojbe yabtel ti xu' tslecubtasbe yo'onic uc li much'utic ma'uc
achi'ilique yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque.
19 Mu sliques c'op, mu stoyojuc sba xc'opoj yo' x'ich'e o ta muq'ue.
20 Muc bu tsp'aj ti much'utic mu c'u stu cha'i sbaique,
ti co'olic xchi'uc voch'em aje,
ti co'olic xchi'uc bu mu xtil lec jcastique.
Ti much'utic yech cha'i sbaique ta spatbe yo'onic,
ta xac' cuxlicuc ta sbatel osil
yo' mu xba yich'ic o casticoe.
21 Ja' chilic o li much'utic ma'uc achi'ilique ti xu' chcuxiic ta sbatel osil
uque,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase.

Ja' li' yaloj ti mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue
(Mr. 3.20-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

22 Yic'ojic c'otel jun jchi'iltic ochem pucuj ta yo'on. Ma'sat ti vinique,
uma' noxtoc. Ti Jesuse isloq'uesbe ti pucuj ta yo'one. Ijam sat, ijam ye.
23 Xch'ayet xa yo'onic ti crixchanoetique.
—Ja' nan li smom Davide ti sc'oplal onox chispasotic ta mantale —xut
sbaic.
24 C'alal iya'iic ti jfariseoetique —Li vinic le'e ta syu'el totil pucuj ti
tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique —xiic.
25 Ti Jesuse yiloj onox ti c'usi tsnopique.
—Mi tscrontain sbaic jun preserente xchi'uc li xchi'iltac ta melt-
sanejc'ope, ta xch'ac o sbaic. Mi chut sbaic li jchop jnaclomale, mi
chut sbaic li yajvaltac jteclume, ta xch'ac o sbaic noxtoc. 26 Ja' no'ox
yech ti Satanase, mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal ti ochem ta yo'onic
li crixchanoetique, ¿c'u ma xi tspas mantal ti mi yech tspase? 27 Ti
x'elan chacalbeique, yu'un chavalic ti ta syu'el totil pucuj ti ta jloq'ues
ti pucujetique. Ti yechuc xavalique, ¿much'u ma ta syu'el ta sloq'uesic
pucujetic lavajchanc'opic uque? Lavajchanc'opique xu' chalic ti ma'uc
yech li c'usi chavalique. 28 Li vo'one ta syu'el Ch'ul Espíritu ti jun xchi'uc ti
Rioxe ti ta jloq'ues pucujetique, ja' chvinaj o ti li' xa tspas mantal ti Rioxe.
29 'Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yo'onuc ochuc ta sna jun tsatsal
vinique ti yo'onuc yelc'anbe li c'usuc yu'une. ¿Mi ma'uc tsc'an ti ba'yi
ta xchuc li vinique yo' xcuch o yu'un yelc'anbel li c'usuc yu'une? Ti
Satanase co'ol xchi'uc tsatsal vinic ya'el. Li vo'one icuch xa cu'un spojbel
li vinique.
30 'Ti much'u chopol chil li c'usi ta jpase, ja' jcronta.
31 'Chacalbeic, ti much'utic chopol li c'usitic tspasique, mi tsp'isic ta
pucuj ti Rioxe, ch-aq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeique. Ja' no'ox ti

much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil. 32 Ti much'utic chisp'isic ta pucuj, vo'on ti co'ol crixchanootique, ch-aq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeic ti Rioxe. Ja' no'ox ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil.

33 'Ti bu onox lec li te'el lo'bole, lec li sate. Ti bu onox chopole, chopol li sate. Yech'o un nopic lec c'u x'elan ats'unbalic ti chopol chavilicone, yu'un naca lec li c'usitic ta jpase. 34 Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone yu'un chopol ajolic. Yech'o ti chopol chac'opojique. Ti c'usi chanopique, ja' yech chloc' ta aveic. 35 Ti much'u lec yo'one lec li c'usi chloc' ta yee yu'un lec ti c'usi tsnope. Ti much'u chopol li c'usi tsnope, chopol li c'usi chloc' ta yee. 36 Chacalbeic noxtoc, ti jay'ech'el chopol c'usi avalbeic lachi'ilique, ja' yech chavich'ic o castico ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe. 37 Mi lec c'usi iloc' ta aveic li' ta sba balamile, ch'abal amulic chayilic ti Rioxe. Mi chopole, chavich'ic castico —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic syu'el Jesús ti much'utic chopol sjolique

(Lc. 11.29-32)

38 Tey jayvo' jfariseoetic xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe.

—Jchanubtasvanej, ac'o quilticotic ayu'el yo' jch'unticotic o ti stacojot tal ti Rioxe —xutic ti Jesuse.

39 —Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, chopol ajolic. Yu'un ja' no'ox chac'an chaq'uelic li jyu'ele pero muc bu chcac' avilic. Ja' no'ox chava'ibecon jc'oplal chac c'u cha'al ava'ibeic sc'oplal ti Jonas yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee. 40 Ti Jonase oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal tey tiq'uil ta yut xch'ut muc'ta choy. Ja' no'ox yech li vo'on uque, ti c'alal ximilee, oxib c'ac'al xchi'uc oxib ac'ubal muculon, vo'on ti co'ol crixchanootique. 41 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jníniveetic ti ta más vo'nee. Yu'un iyictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal i'albatic sc'op Riox yu'un ti Jonase. Li vo'one más tsots cabtel chac c'u cha'al ti Jonase, pero mu xac'an xach'unic li c'usitic chacalbeique. 42 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich' ti ants preserentee ti nom ilic tal ta xocon vinajel ta sure, ti tal ya'ibe srazón ti preserente Salomone. Li vo'one más to jna' razón chac c'u cha'al ti Salomone pero mu xac'an xach'unic li c'usitic chacalbeique.

Ja' li' yaloj ti más tsoc sjol ti much'utic mu j'ech'eluc chich'ic ta muc' ti Jesuse

(Lc. 11.24-26)

43 'Ti c'alal chloc' ta yo'on jun crixchano ti pucuje, chbat ta xocol balamil, chba sa' bu chnaqui, pero mu sta. 44 "Más lec chisut ech'el ta yo'on li vinique", xi ti pucuje. Ti c'alal chc'ote, leclectic chc'ot sta li vinique. 45 Yech'o un ti pucuje chba sa' tal vucvo' xchi'il, ja' ti bu chopol tajmeque. Tey ch-ochic ta yo'on li vinique, más to tsoc sjol tajmec. Ja' no'ox yech chacha'leatic uc, vo'oxuc ti chava'iic ti c'usi chcale, mi mu xavich'icon ta muq'ue —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 C'alal tey chlo'ilaj ta yut na ti Jesuse, ja'o ic'otic ta ti'na ti sme'e
xchi'uc yits'intac yu'un chac sc'oponic. 47 Oy much'u i'albon ti Jesuse:
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an chasc'opon —xut.
48 —Chcal ava'i ti much'utic co'ol xchi'uc jme'e, ti co'ol xchi'uc
quits'intaque —x'utat yu'un ti Jesuse.
49 Ti Jesuse lisbichc'obtaoticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique.
—Li jayvo' li'i ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol xchi'uc quits'intac ya'el.
50 Scotol ti much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an ti Jtotic Riox ta vinajele, ja'
co'ol xchi'uc jme', co'ol xchi'uc quits'intac, co'ol xchi'uc quixleltac ya'el
—x'utat yu'un ti Jesuse.

13

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

1 Ti Jesuse iloc' ta na, tey ba chotluc ta ti'nab. 2 Ep tajmec jchi'iltactic
istsob sbaic ech'el. Ti Jesuse i'och chotluc ta canova, tey xcajet ta ba vo'.
Li jchi'iltactique tey lamal ta ti'nab. 3 Ti Jesuse lic sc'opon. Ep c'usitic iyal
ta lo'il.
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ba svaj strigoe. 4 Ti c'alal isvaje, oy
jlom ta be ic'ot. Ital mutetic, istam. 5 Oy jlom ta tontic ic'ot ti bu ch'abal
lec slumale. Ora ivoc' yu'un muc bu pim slumal. 6 C'alal iq'uepe, ic'anub,
itaquij, yu'un ch'abal lec yisim. 7 Oy jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li
ch'ixe, iyolontaj li trigoe, ja' ich'ajub o. 8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot.
Lec ich'i, ibeq'uin. Oy iyac' cien, oy iyac' oxvinic (60), oy iyac' lajuneb
xcha'vinic (30). 9 Vo'oxuc ti ava'iic ti c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un iyal lo'il ti Jesuse
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

10 Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique, c'alal jtucticotic xa xchi'uc ti
Jesuse —¿C'u yu'un ti mu jamluc xavalbe li jchi'iltactique? —xcuticotic.
11 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal crixcha-
noetic ti Rioxe. Li yantique mu jamluc chcalbeic. 12 Ti much'utic sjunul
yo'on ta xch'unique, más ta xp'ijubtasatic yu'un ti Rioxe yo' xch'unic o
leque, yu'un tsc'an ta xch'unic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
xch'unique, ti jayp'el sna'ique ta xpojbatic ta jmoj. 13 Yech'o ti ta lo'il
no'ox chcalbeique. Yu'un ep ta ech'el iyilic ti oy jlequilal jyu'elale, pero
co'ol xchi'uc muc xilic. Ep ta ech'el iya'iic ti c'usi icale, pero muc xa'ibeic
smelol yu'un stoyoj sbaic. 14 Ja' ic'ot ti c'usi ists'iba ti Isaías yaj'alc'op Riox
ti ta vo'nee:
Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque, pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic, pero co'ol xchi'uc mu xilic.
15 Yu'un stoyoj sbaic.
Yu'un mu xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase.
16 'Li vo'oxuque layac'beic xa bentisyon ti Rioxe yech'o ti avilic xa
li c'usitic ijpase, ava'iic xa li c'usitic icale. 17 Ta melel chacalbeic, ep
yaj'alc'optac Riox xchi'uc ep ti much'utic lec yo'onic ti ta más vo'nee ti

tsc'an ox tsq'uelic ti c'usitic ta jpase, pero muc xa xilic. Tsc'an ox cha'iic ti c'usitic chcale, pero muc xa xa'iic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic c'usi smelol li jvajtrigoe
(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 'A'ibeic c'usi smelol ti lilo'ilaj ta scuenta jvajtrigoe. 19 Jlom mu
xa'ibeic smelol ti tsc'an tspasatic ta mantal yu'un ti Rioxe. Ta xtal ta
ora ti pucuje, chtal ch'aybatuc ta sjolic li sc'op Rioxe. Ja' yech smelol
li bec' trigo ti ic'ot ta bee. 20 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' señ̃a ti
much'utic c'alal cha'iic li sc'op Rioxe, ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel.
21 Pero mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal x'ilbajinatique, ora chicta
sbaic. 22 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' señ̃a ti much'utic ya'yojic xa
li sc'op Rioxe, pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic oy ta sba balamile. Ja'
chlo'loatic o. Ja' yolontabil chcom ya'el li sc'op Rioxe yu'un mu j'ech'eluc
ta xch'unic. 23 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil balamile, ti iyac' ciene, ti iyac'
oxvinique (60), ti iyac' lajuneb xcha'vinique (30), ja' señ̃a ti much'utic
j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe, ti lec xa'ibeic smelole. Co'ol xchi'uc
chbeq'uin ya'el yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-ilbajinatic,
mu xicta o sbaic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta trigo xchi'uc jobel

24 Ti Jesuse iyalbe jun lo'il noxtoc li jchi'iltactique.
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasatic ta mantal ti much'utic chich'ic
ta muc' ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ti ba svaj strigo
ta yosile. 25 C'alal vayem xa scotolique, ital scronta. Tal svaj jobel
yo' bu svajoj strigo li vinique. Ti c'alal laj svaj jobel li scrontae, ibat.
26 Ich'i li trigoe, ibeq'uin. Ja'to ivinaj li jobele. 27 "Totic, ¿mi mu
nacauc trigo avaj ta avosile? Iquilticotic nax ti capal ta jobele", xiic li
smozotaque. 28 "Taje jcronta isvaj", xi. "¿Mi chba jbulticotic li jobele?",
xiic li smozotaque. 29 "Mu ya'uc ba abulic naca me capluc abulic loq'uel li
jtrigoe. 30 Tey ac'u ch'iuc xcha'tosol. C'alal sta yora chich' loq'uele, c'alal
yolel sloq'uele, t'ujic loq'uel ba'yuc li jobele, chuquic yu'un chachiq'uic.
Ts'acal to xaloq'uic li trigoe, xamajic, xach'olic ta stenal, ta xcutic li
jloc'trigoetique", xut smozotac li yajval osile —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic noxtoc c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. Ac'u
mi muc bu ep lavie pero ta to xp'olic. Co'ol xchi'uc bec' mustisya ti ists'un
ta yosil jun vinic ti toyol ibate. 32 Li bec' mustisyae más biq'uit chac c'u
cha'al sbec' yan ts'unubiletic. Pero c'alal xch'ie, más toyol chbat. Chtal
mutetic, tey tspas stso'opic ta sc'obc'obtac —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta svuquesobil xch'ut pan
(Lc. 13.20-21)

33 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. Oy syu'el,
xu' tslecubtas o avo'onic yo' xapasic o li c'usitic leque. Co'ol xchi'uc li
svuquesobil xch'ut pane. Ac'u mi jset' no'ox xac'be svuquesobil xch'ut
vucub te' arina li antse, pero ta xvuc o xch'ut scotol —x'utatic yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti naca ta lo'il iyalbe crixchanoetic ti Jesuse
(Mr. 4.33-34)

34 Ti Jesuse naca ta lo'il iyalbe li jchi'iltactique pero oy smelol ti c'usitic
iyale. 35 Yu'un ja' ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee.
Naca ta lo'il chalbe li crixchanoetique.
Li c'usitic chale muc bu xca'itic o yech ta spasel balamil,
xi onox ts'ibabil ta sc'op Riox.

Ja' li' yaloj ti i'albatic c'usi smelol li trigoe xchi'uc li jobele

36 Ti Jesuse isc'opon comel li jchi'iltactique, i'och ta yut na.
Li'ochoticotic uc, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique.
—Alo ca'iticotic c'usi smelol li lo'il scuenta jobel avale —xcuticotic.
37 —Li jvajtrigoe, vo'on ti co'ol crixchanootique. 38 Li cosile ja' sjunlej
li balamile. Li trigoe ja' ti much'utic ta xch'unic c'usi lec chil ti Rioxe.
Li jobele ja' ti much'utic chopol c'usitic tspasique. 39 Li jcronta ti isvaj
jobele, ja' ti totil pucuje. Ti yora chich' loq'uele, ja'o c'alal xlaj li balamile.
Li jloc'trigoetique ja' ti anjeletique. 40 Ti c'u x'elan istsobic ti jobele,
ti ixchiq'uique, ja' yech chc'ot c'alal xlaj li balamile. 41 Vo'on ti co'ol
crixchanootique, ta jtac tal caj'anjeltac. Ja' chtal stsobic ti much'utic
tsocbe sjol li xchi'ile xchi'uc scotol ti much'utic chopol c'usitic tspasique.
42 Tstenic ochel ta c'oc'. Tey x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic yu'un tsots
castico chich'ic. 43 Yan ti much'utic lec yo'onique ch-ac'bat xojobalic
c'alal teyic xa yo' bu tspas mantal ti Jtotic Riox ta vinajele, yu'un ja'
xch'amaltac. Ti xojobalique co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al. Vo'oxuc ti
ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' lo'il ti mucul ista epal taq'uin ti jun vinique

44 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Mi sjunul avo'on chach'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, mu xa
c'usi palta chava'iic, xamuyubajic xa tajmec. Co'ol xchi'uc jun vinic ti
mucul ista epal taq'uin ta jset' osile. Xmuyubaj xa tajmec. Tey no'ox
ixcha'muc comel, ja' ba xchon scotol li c'usuc yu'une, ja' isman li jset'
osil yo' bu mucul li taq'uine —xi ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jp'ej perla

45 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Mi sjunul avo'on chach'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, xam-
uyubajic tajmec. Co'ol xchi'uc jun jmanolajel ti tsc'an tsman perlaetic
ti toyol stojole. 46 C'alal iyil jp'ej ti leclec sbae, xmuyubaj xa tajmec. Ba
xchon scotol li c'usuc yu'une, ja' isman —xi ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jtsac-choyetic

47 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc:
—Chcal ava'iic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Ti Rioxe co'ol xchi'uc
jtsac-choyetic ya'el ti sjipojic ta nab snuti'ique ti ep tajmec choy ocheme.
48 Li jtsac-choyetique, mi inoj li snuti'ique, ta snitic loq'uel ta ti' nab,
ta st'ujic li choye. Ti bu leque chaq'uic ta moch. Ti bu chopole ta
stenic ech'el. 49 Ja' yech tspas ti Rioxe ti c'alal xlaj li balamile. Ta
stac tal ti anjeletique, chtal st'ujic li crixchanoetique. Slecoj chaq'uic
ti much'utic chopol sjolique, slecoj chaq'uic ti much'utic lec yo'onique.
50 Ti much'utic chopol sjolique chteneic ochel ta c'oc'. Tey x'oq'ueletic,
xc'uxuxet o yeic yu'un tsots castico chich'ic —xi ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xu' xa chalic a'yuc sc'op Riox ti yajchanc'optac Jesuse yu'un ya'yojic xa scotol

51 —¿Mi ava'ibeic smelol scotol ti c'usitic icale? —xiyutoticotic ti Jesuse.
—Cajval, ica'iticotic —xcuticotic.

52 —Ti ava'ibeic xa smelole, co'oloxuc xchi'uc jun vinic ya'el ti oy scotol c'usi chtun yu'une. Yu'un ja' iyich' comel ti c'usuc yu'un ti ánima stote. Oy onox c'usuc yu'un uc. Yech'o un oy scotol ti c'usi chtun yu'une. Ja' no'ox yechoxuc uc, ava'yojic ti c'usitic i'albatic yu'un Riox ti vo'ne moletique xchi'uc ti c'usitic ja' to lacalbeique. Yech'o un xu' chavalic a'yuc c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse
(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, iloc' teyo'e. 54 Ibat ta steclumal ta Nazaret. I'och ta templo teyo'e, tey ichanubtasvan. Ti much'utic iya'iique xch'ayet xa yo'onic.

—¿Bu ista sp'ijil li jchi'iltic le'e ti naca lec li c'usi chale? ¿Bu ista syu'el ti scotol c'usi xu' tspase? 55 Pero ja' screm li carpinteroe, ja' yol li Maríae. Ja' sbanquilic li Jacoboe, xchi'uc li Josee, xchi'uc li Simone, xchi'uc li Judase. 56 Ja' xibnelic noxtoc li antsetic ti li' nacajtic jchi'uctique. ¿Bu ixchan scotol ti x'elan tspase? —xut sbaic.

57 Muc xch'unic ti ja' stacoj tal ti Rioxe.

—Ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique xchi'uc ta snaique, mu x'ich'batic ta muc' —x'utatic yu'un ti Jesuse.

58 Ta steclumal ti Jesuse muc bu ep iyac' iluc slequilal syu'elal, ja' ti muc xch'unic ti tacbil tal yu'un ti Rioxe.

14

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

1 Ti covierno Erodese iya'i ti ep c'usitic tspas ti Jesuse yu'un vinajem sc'oplal.

2 —Taje ja' nan ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Yu'un nan icha'cuxi, yech'o ti oy syu'ele —xut ti xchi'iltac tey ta opisinae.

3 Ja' ta smantal ti Erodese ti itsac ti Juane, ti ichuque ta carina ta yut chuclebale yo' mu xtae o ta milel yu'un ti yajnil to'ox yits'ine. Erodías sbi ti antse. Felipe sbi ti yits'ine.

4 —Ma'uc yech chal li leye ti apojbe yajnil lavits'ine —x'utat yu'un Juan ti Erodese.

5 Ti Erodese yo'onuc smil ti Juane pero ixi' o to'ox ti jchi'iltactic ta israelale, yu'un xch'unojic ti ja' yaj'alc'op Rioxe. 6 Ts'acal to c'alal iloc' sjabilal ti Erodese, ispas sq'uinal. Ti stseb Erodíase i'ac'otaj. Ti c'u x'elan i'ac'otaje, lec iyil ti Erodese xchi'uc ti much'utic tey tsobolique.

7 —C'anbon ti c'usi chac'ane, lojriox chacac'be —xut tseb ti Erodese.

8 Ti tsebe ba sjac'be sme' ti c'usi tsc'anbe ti Erodese. C'alal i'albat ti c'usi tsc'ane, ba yalbe ti Erodese:

—Ja' ac'bon tal ta plato sjol li Juan j'ac'-ich'vo'e —xut.

9 Ti Erodese iyat yo'on. Ta scoj ti isva'an ta rextico ti Rioxe, xchi'uc ti ya'yojic ti much'utic tey xchi'uc ta mexae, yech'o un iyal ti xu' chich'be sjol ti Juane. 10 Ja'o istac ech'el yajsolterotac ti ac'u ba stuch'beic tal sjol

ti Juan ta chuclebale. 11 Ispachbeic tal ta plato, iyac'beic ti tsebe. Ti tsebe
ba yac'be sme'.
12 Ic'ot yajchanc'optac ti Juane, ay sloq'uesic, ba smuquic. Ba yalbeic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

13 Ti Jesuse iya'i ti ip'ise ta Juan yu'un ti Erodese, i'och ech'el ta canova,
ibat ta xocol balamil. C'alal iya'iic ti jchi'iltactic ta israelale ti ibat xa ti
Jesuse, oy jayib jteclum iloq'uic ech'el, ba staic. 14 Ti c'alal liloc'oticotic
ta canovae, tey xa tsobol ep crixchanoetic c'ot jtaticotic. Ti Jesuse
isc'uxubin, iyet'esbe xchamel ti jchameletic tey capalique. 15 C'alal ch-
ic'ub xa'ox osile —Li'toe xocol balamil. Imal xa c'ac'al noxtoc. Más lec
taco ech'el li crixchanoetique, ac'u ba sman sve'elic ta naetic —xcuticotic
ti Jesuse.
16 —Mu persauc xbatic. Mac'linic vo'oxuc —xiyutoticotic.
17 —Mu c'usi oy cu'unticotic. C'ajom no'ox vo'p'ej pan xchi'uc cha'cot
choy li' quich'ojticotique —xcuticotic.
18 —Ich'ic tal —xiyutoticotic.
19 Ti Jesuse iyalbe ti jchi'iltactique ti ac'u chotlicuc ta stentejtique.
Ixch'am ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot choye, isq'uel vinajel, "colaval"
xut ti Rioxe. Ja'o ixut ti pane, ixch'ac noxtoc ti choye. Liyac'boticotic.
Vo'oticotic xa icac'beticotic ti crixchanoetique. 20 Ive' scotolic, lec inojic.
Ijtsobticotic ti pane xchi'uc ti choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crix-
chanoetique. Inoj lajcheb moch ti sovrae. 21 Oy nan vo'miluc viniquetic
ive'ic. Slecoj ti antsetique xchi'uc ti c'oxetique, muc bu nitbil.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.15-21)

22 Ts'acal to —Ochanic ech'el ta canova, t'ab batanic ta jech nab
—xiyutoticotic ti Jesuse.
Ti Jesuse stuc xa isc'opon comel ti crixchanoetique. 23 Ti c'alal laj
sc'opon comele, imuy ta vits, ba sc'opon Riox. C'alal i'ic'ube, stuc tey
ta vits ti Jesuse. 24 Li vo'oticotique o'lol xa'ox nab xiloc'oticotic ech'el.
Ital tsots ic' ta quelavticotic, xyuc'yon xa tajmec li nabe. Mu xa xanav ti
canovae. 25 C'alal po'ot xa'ox sacube, listaoticotic ta o'lol nab ti Jesuse.
Iquilticotic ti chanav tal ta yoc ta ba name. 26 Ti c'alal iquilticotique,
lixi'oticotic. Xcac'ticoticuc me ch'ulelal. Xi'avlajetoticotic xa tajmec.
27 Ora ic'opoj ti Jesuse:
—Vo'on Jesuson, mu me xaxi'ic —xiyutoticotic.
28 —Cajval, mi yech chaval ti vo'ote, alo ti xu' chital ta ba nab uque,
chtal jnupot —xi li Pedroe.
29 —La' —x'utat.
Iloc' ta canova li Pedroe, ixanav ta yoc ta ba nab, ba snup ti Jesuse.
30 C'alal iya'i ti tsots iq'ue, ixi'. Chmuc xa'ox yalel ta vo'.
—¡Cajval, coltaon! —xut.
31 Ti Jesuse ora istsacbe sc'ob.
—¿C'u yu'un ti chaxi'e? ¿Mi mu to bu ach'unoj ya'el ti vo'on tsots
jyu'ele? —x'utat.
32 C'alal i'ochic ta canovae, ipaj li iq'ue. 33 Vo'oticotic ti teoticotic ta yut
canovae ijquejan jbaticotic, iquich'ticotic ta muc' ti Jesuse.

—Ta melel vo'ot Xch'amalot ti Rioxe —xcuticotic.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel ep jchameletic ta Genesaret ti Jesuse
(Mr. 6.53-56)

34 Ti c'alal lic'ototicotic ta Genesaret ta jech nabe, tey liloc'oticotic ta
canova. 35 Ti jchi'iltactic ta israelale ti tey nacajtique iyojtiquinic ti ja'
ti Jesuse. Ora ivinaj ta sjunlej Genesaret ti tey ic'ot ti Jesuse. Iyic'beic
tal scotol jchameletic. 36 Oy jlom jchameletic isc'anbeic ti Jesuse ti ja'
no'ox ac'u yac' ta piquel ti sne spimilc'u'e. Ti much'utic ispique i'ech' o ti
xchamelic uque.

15

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe
(Mr. 7.1-23)

1 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' ti much'utic ta xchanub-
tasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, li' liquemic ech'el ta Jerusalene. C'ot
sjac'beic ti Jesuse:

2 —¿C'u yu'un ti ma'uc yech tspasic lavajchanc'optaque chac c'u cha'al
ispasic ti vo'ne moletique? Yu'un jliquel no'ox tspoc sc'obic c'alal
chve'ique. Ti vo'ne moletique jal ispoc sc'obic ti c'alal ive'ique yo' lec
x'ileic o yu'un ti Rioxe —xiic.

3 Itac'av ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti ma'uc chachanubtasvanic o li smantaltac Rioxe, ti ja'
chavalic ti c'u x'elan scostumbreic ti vo'ne moletique? 4 "Ich'o ta muc'
atot ame'", xi ti Rioxe. "Mi oy much'u chopol c'usi chalbe li stot sme'e,
milic", xi. 5-6 Yan li vo'oxuque chachanubtasic ti ac'u no'ox yalic ti
yac'ojic xa ta smoton Riox li c'usuc yu'unique. Mi iyalbeic xa yech ti
stot sme'ique ti yac'ojic xa ta smoton Riox li c'usuc yu'unique, xu' xa
mu sc'uxubinic li stot sme'ique. Ti x'elan chavalique, ma'uc chachanub-
tasvanic o li smantaltac Rioxe. Ja' chavalic ti c'u x'elan smantalic ti
vo'ne moletique. 7 Yech no'ox chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Ja'
ac'oplalic ti i'albat yu'un Riox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.

8 Lachi'iltaque yech no'ox chalic ti chiyich'ic ta muq'ue,
mu sjunuluc yo'onic.
9 Smantal no'ox crixchano ti ta xchanubtasvanic oe,
mu vo'onicon caloj,
xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase —x'utatic yu'un ti Jesuse.

10 —Jchi'iltactic, nopojanic tal. La' a'yic li c'usi chcale. 11 Li c'usitic
chalajesique muc bu chata o amulic ta stojol ti Rioxe. Ja' chata o amulic
li c'usitic chopol chavalique —xi.

12 Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique linopojoticotic ech'el yo' bu ti
Jesuse.

—¿Mi ana'oj ti chopol iya'i jfariseoetic ti x'elan avalbee? —xcuticotic.

13 —Li jfariseoetique chalic ti mu persauc xach'unic scotol ti c'usitic
yaloj ti Jtot tey ta vinajele. Yech'o un ta onox xch'ay sc'oplalic chac c'u
cha'al chich' bulel ts'i'lel. 14 Yech'o un mu me xavat avo'onic. Yu'un
co'olic xchi'uc ma'sat ti yo'onuc yac'be yil be li xchi'il ta ma'satile. Pero
mi co'ol ma'satetique, co'ol chp'ajic ta ch'en —xiyutoticotic ti Jesuse.

15 —Alboticotic smelol li lo'il avale —xi li Pedroe.

16 —¿Mi muc xava'ibeic smelol ya'el uc? 17 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti ta
ach'utic no'ox chc'ot li c'usitic chalajesique, ti chatsa'taic loq'uele? 18 Yan

li c'usitic chopol chavalique, ta avo'onic chlic tal, ja' chata o amulic ta stojol ti Rioxe. 19 Li crixchanoetique ta yo'onic onox tsnopic li c'usitic chopole. Chmilvanic, tsa' yantsic, tsa' yajmulic, ch-elc'ajic, tsnopic c'op, tol xlo'iltavanic. 20 Li c'usitic chopol li'i ja' chata o amulic ta stojol ti Rioxe. Mi ja' no'ox muc bu jal chapoc ac'obic c'alal chave'ique, muc bu chata o amulic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xch'unoj jun jcanaanil antse
(Mr. 7.24-30)

21 Ti Jesuse iloc' ech'el, ibat ta sts'el li chib jteclum Tiroe xchi'uc li Sidone. Libatoticotic uc. 22 Tey ic'ot jun jcanaanil ants. Ti antse iyapta ti Jesuse:

—Totic, smom David, c'uxubinbon li jtsebe yu'un ochem pucuj ta yo'on. Abol sba tajmec —xi.

23 Ti Jesuse muc xtac'av.

—Abulajan taco ech'el li antse yu'un tsots chiyaptaotic —xcuticotic.

24 —Li vo'one ja' no'ox tacbilon tal scuenta jchi'iltac ta israelal yu'un co'olic xchi'uc jch'ayel chijetic —x'utat yu'un Jesús ti antse.

25 Ti antse isquejan sba ta yichon ti Jesuse, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.

—Totic, loq'uesbon pucuj ta yo'on li jtsebe —xut.

26 —Oy onox xava'i lo'il ti chopol mi ta jpojbetic spanic li unetique, mi ja' chcac'betic slajes li c'ox ts'i'etique —x'utat yu'un chq'uele c'u x'elan chtac'av.

27 —Yecha'a, totic. Pero oy onox chp'aj xch'uch'ulil spanic ta yolon smexa li unetique. Ja' tstamic li c'ox ts'i'etique. C'uxubinon yech uc —xi ti antse.

28 —Chquil ti sjunul avo'on ach'unoj ti oy jyu'ele. Ac'u c'otuc li c'usi ac'anbone —x'utat yu'un Jesús ti antse.

Ora iloc' pucuj ta yo'on ti stsebe.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel jchameletic ti Jesuse

29 Ti Jesuse iloc' ech'el, ibat ta ti'nab tey no'ox ta estado Galilea. Imuy ta vits, ichoti. 30 Tey ic'otic epal crixchanoetic yo' bu ti Jesuse. Yic'ojic c'otel coxoetic, xchi'uc ma'satetic, xchi'uc uma'etic, xchi'uc ti much'utic tuncoe, xchi'uc yan jchameletic. Tey c'ot yaq'uic yo' bu ti Jesuse. Iyet'esbe xchamel scotol ti jchameletique. 31 Ti jchi'iltactique xch'ayet xa yo'onic ti c'alal iyilic ti ijam xa yeic ti much'utic uma'etic to'oxe, ti lec xa yoc sc'obic ti much'utic tunco to'oxe, ti lec xa chanavic ti much'utic coxoetic to'oxe, ti ijam xa satic ti much'utic ma'satetic to'oxe. Ti Riox quich'ojtic ta muc' vo'otic li j'israelotique, lec ibat sc'oplal.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin chanmil viniquetic ti Jesuse
(Mr. 8.1-10)

32 Ti Jesuse listsoboticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique.

—Toj abol sbaic chquil li jchi'iltactic li'i, yu'un yoxibal xa c'ac'al li' jchi'uctique, mu xa c'u slajesic. Ti mi ta jtac ech'el ta snaic lavi muc bu ve'emique, yic'al xlubtsajic ta be —xiyutoticotic.

33 —¿Bu ta jtaticotic ep pan li' ta xocol balamile ti ta jmac'linticotic o li epal crixchanoetique? —xcuticotic.

34 —¿Jayp'ej to li jpantique? —xiyutoticotic.

—Vucp'ej xchi'uc jaycot c'ox choy —xcuticotic.

35 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuque. 36 Ixch'am ti
vucp'ej pane xchi'uc ti choye, “colaval”, xut ti Rioxe. Ja'o ixut ti pane,
ixch'ac noxtoc ti choye, liyac'boticotic. Vo'oticotic xa icac'beticotic ti
crixchanoetique. 37 Ive' scotolic, lec inojic. Ijtsobticotic ti pane xchi'uc ti
choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixchanoetique. Inoj vucub moch ti
sovrae. 38 Oy nan chanmiluc viniquetic ive'ic. Slecoj ti antsetique xchi'uc
ti c'oxetique, muc bu nitbil. 39 Ti c'alal laj ve'icuque —Batanic xa un —xut
crixchanoetic ti Jesuse.

Ja'o li'ochoticotic ta canova xchi'uc ti Jesuse. Libatoticotic ta sts'el
jteclum Magdala.

16

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic mi oy syu'el Jesús ti jfariseoetique xchi'uc ti jsaduceoetique

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

1 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' jsaduceoetic. Oy c'usi
isjac'beic ti Jesuse yo' stabeic o smul ti yalojique.

—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'ueltiquic mi oy c'usi xyal tal
avu'un ta vinajel yo' jch'unticotic o ti stacojot tal ti Rioxe —xutic.

2 Itac'av ti Jesuse:

—C'alal ch-ic'ube, “ti oc'obe q'uepel yu'un tsoj li vinajele”, xachiic.
Yu'un onox q'uepel. 3 Ta sobe “chtal vo' tana. Tsoj li vinajele, macal
osil”, xachiic. Yu'un onox ta xtal. Xavilic c'u x'elan li vinajele pero ti
avalojique, ja' mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe. 4 Vo'oxuc ti cuxuloxuc
lavie, chopol ajolic. Mu xavich'ic ta muc' ti Rioxe. Yu'un ja' no'ox chac'an
chaq'uelic li jyu'ele pero muc bu chcac' avilic. Ja' no'ox chava'ibecon
jc'oplal chac c'u cha'al ava'ibeic sc'oplal ti Jonas yaj'alc'op Riox ti ta más
vo'nee —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Tey lamal iscomtsan crixchanoetic ti Jesuse, libatoticotic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic ti p'ijicuc me, ti mu me ya'uc xch'unic ti c'usi chalic ti jfariseoetique xchi'uc ti jsaduceoetique

(Mr. 8.14-21)

5 Lic'ototicotic ta jech nab xchi'uc ti Jesuse. Vo'oticotic li ya-
jchanc'opoticotique muc jna' xquich' jpanticotic.

6 —Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoetique xchi'uc
li jsaduceoetique —xiyutoticotic ti Jesuse.

7 —Ti x'elan chale, ja' nan ti muc jna'tic tal ti jpantique —xcut jbati-
cotic.

8 Ti Jesuse sna'oj c'usi icalbe jbaticotic.

—¿C'u yu'un ti xavalvalbe abaic ti muc xana'ic tal ti jpantique? Yu'un
mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele. 9 Yu'un ich'ay xa xava'iic
ti vo'p'ej no'ox pan ive'ic o ti vo'mil viniquetique, xchi'uc ti jayib moch
atsobbeic sovrae. 10 Yu'un ich'ay xa xava'iic noxtoc ti vucp'ej no'ox pan
ive'ic o ti chanmil viniquetique, xchi'uc ti jayib moch atsobbeic sovrae.
11 Yech'o ti mu to xava'ibeic smelol ti ma'uc svuquesobil xch'ut pan ti
“q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoetique xchi'uc li
jsaduceoetique”, xacutique —xiyutoticotic ti Jesuse.

12 Ica'ibeticotic smelol ti ma'uc svuquesobil xch'ut pane. Ja' no'ox iyal
ti p'ijiconticotic ti mu me jch'unticotic ti c'usi chalic ti jfariseoetique

xchi'uc ti jsaduceoetique. Yu'un chalic ti mu persauc jch'untic scotol ti c'usitic yaloj ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 Libatoticotic ta sts'el jteclum Cesarea de Filipo xchi'uc ti Jesuse.

—¿C'usi van cabtel yalojic li jchi'iltactique, vo'on ti co'ol crixchanootique? —xiyutoticotic.

14 —Jlom chalic ti vo'ot Juan j'ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti vo'ot Eliasote. Jlom chalic ti vo'ot Jeremíasote. Jlom chalic ti vo'ot yaj'alc'opot Riox ti ta más vo'nee ti yu'un nan icha'cuxie —xcuticotic.

15 —Li vo'oxuque, ¿c'usi cabtel ti avalojique? —xiyutoticotic.

16 —Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale. Vo'ot Xch'amalot Riox ta vinajel ti cuxul ta sbatel osile —xut li Simon Pedroe.

17 Itac'av ti Jesuse:

—Simón, screm Jonás, yac'ojbot bentisyon ti Rioxe. Yu'un ma'uc crixchano isyules ta ajol li c'usi cabtele. Ja' isyules ta ajol ti Jtotic Riox ta vinajele. 18 Li vo'ote ti Pedro icac' abie, yu'un ep to ta xch'unic avu'un ti vo'on tal jtoj amulique. Ta persa chc'ot yech. Ac'u mi yo'onuc xch'ay jc'oplal ti pucuje pero mu xch'ay yu'un. 19 Vo'ot chcom ta aba ti chavalbe ya'i crixchanoetic c'u x'elan xu' chc'otic yo' bu ti Rioxe. Ti much'utic mu xavac' ta pertonale mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic chavac' ta pertonale, ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque —x'utat li Pedroe.

20 —Mu to me much'u xavalbeic ti vo'on st'ujojon Riox chajpasic ta mantale —xiyutoticotic jcotolticotic.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

21 Lic yalboticotic noxtoc ti Jesuse:

—Persa chibat ta Jerusalén yu'un tey chba cac' jvocol. Yu'un tey chistsaquic li jmeltsanejc'opetique, xchi'uc li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xiyutoticotic.

22 Li Pedroe iloc'loc' ech'el xchi'uc ti Jesuse.

—Cajval, ac'u sc'uxubinot ti Rioxe, ma'uc yech smelol ti chavich' milele —xut.

23 Ti Jesuse isq'uelbe sat li Pedroe.

—¿C'u yu'un chach'unbe smantal ti Satanase? Mu me xapajeson. Li vo'ote ma'uc chanop ti c'usi tsc'an ti Rioxe. Ja' yech chanop chac c'u cha'al tsnop li yan crixchanoetique —x'utat yu'un Jesús li Pedroe.

24 —Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mu me c'uxuc ta yo'on spat xoconic. Ac'u cuchuc yu'unic ilbajinel chac c'u cha'al ta xcuch cu'un li vo'one, ac'u mi ja' xlajic o. 25 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue ti ja' chi'ic o li milele, yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil. 26 Mi ja' no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile, mu c'usi bal o yu'un cha'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil. Ac'u mi jc'ulejoxuc tajmec li' ta sba balamile, pero mu xu' chaman abaic loq'uel li ta c'oq'ue. 27 Ta sta yora chital xchi'uc slequilal syu'elal ti Jtote, vo'on ti co'ol crixchanootique. Chixchi'inic tal anjeletic ta vinajel. Ti c'u x'elan ch-ech'ic jujun li' ta sba

balamile, ja' yech chtal jtojic ya'el. 28 Ta melel chacalbeic, lavi jayvo' li'oxuque, oy mu to'ox chachamic ti c'alal xlic pasvancon ta mantale, vo'on ti co'ol crixchanootique —xiyutoticotic ti Jesuse.

17

Ja' li' yaloj ti iyac' xojobal ti Jesuse ti iyil oxvo' yajchanc'ope (Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

1 Ti c'alal ilaj vaquib c'ac'al ti yech iyal ti Jesuse, ja'o i'iq'ueic muyel ta jp'ej muc'ta vits li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juan yits'in Jacoboe. 2 Li oxvo'e iyilic la ti iyac' xojobal ti Jesuse. Ti xojobal sate co'ol la xchi'uc xojobal c'ac'al. Ti sc'u'e sac la tajmec, co'ol la xchi'uc luz. 3 Ja'o la iyilic ti Moisese xchi'uc ti Eliase, tey la chlo'ilajic xchi'uc ti Jesuse.

4 —Cajval, lec ti li'otic oe. Mi xac'ane, ta jmeltsanticotic oxp'ejuc sucbil yanal te'; jp'ej avu'un, jp'ej yu'un Moisés, jp'ej yu'un Elías —xi la li Pedroe.

5 Ti c'alal yolel chlo'ilaj li Pedroe, ja'o la ital lumal toc, ibut'ij la scotolic. Iyac' la xojobal li lumal toque. Iya'iic la ic'opoj ta yut lumal toc ti Rioxe.

—Li'i ja' Jch'amal. Jc'anoj tajmec. Bats'i jun co'on yu'un. Xach'unbeic me li c'usitic chayalbeique —xi la.

6 Ti c'alal iya'iic ti oxvo' jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, ixi'ic la tajmec, ispatan la sbaic ta lum. 7 Itijeic la yu'un ti Jesuse:

—Licanic, mu xaxi'ic —x'utatic la.

8 Ta jliquel o isq'uelic la ta jujot pero stuc xa la tey va'al iyilic ti Jesuse.

9 Ti c'alal iyalic tale —Mu to me much'u xavalbeic ya'i ti c'usi avilique. Ja'to me xavalic a'yuc ti c'alal xicha'cuxi loq'uel ta jmuquenal vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

10 —¿C'u yu'un chalic li jchanubtasvanejetic ta smantal Rioxe ti ba'yi chtal ti Eliase, ti ts'acal to chatale? —xutic la ti Jesuse.

11 —Ta melel ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox ti ja' ba'yi ta xtal ti Eliase. Ja' chtal yalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole. 12 Chacalbeic, ti Eliase i'ay xa, pero muc xojtiquinic. Li crixchanoetique ispasbeic ti c'usi tsc'an yo'onique, ismilic. Ja' no'ox yech chismilic uc, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13 Ja' la iyul o ta sjolic ti ja' sc'oplal Juan j'ac'-ich'vo' ti iyal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse (Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

14 Ti c'alal iyulic yo' bu tsoboloticotic xchi'uc ti crixchanoetique, tey ic'ot jun jchi'iltic, isquejan sba ta yoc ti Jesuse.

15 —Cajval, c'uxubinbon li jcreme yu'un staoj tup'-ic'. Toj abol sba. Ep ta ech'el ic'ot ta c'oc'. Ep ta ech'el ip'aj ta vo'. 16 Iquic'be tal lavajchanc'optaque, icalbeic ti ac'u sloq'uesic ti pucuje, pero muc xloc' yu'unic —xut ti Jesuse.

17 —Chopol ajolic, mu onox xach'unic tajmec. ¿C'u to onox ora chach'unic ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque, ti jal xa lajts'icbeique? Ic'becon tal li creme —xiyutoticotic xchi'uc ti jchi'iltactique.

18 Ti Jesuse istac loq'uel ti pucuje. Ora iloc' ta yo'on ti creme.

19 Ti c'alal jtucticotic xae —¿C'u yu'un ti muc xloc' cu'unticotic ti pucuje? —xcuticotic ti Jesuse.

20 —Yu'un mu to chach'unic ti vo'on chajcoltaic ta spasel scotole. Ta melel chacalbeic, ac'u mi jutuc no'ox ach'unojic ti oy jyu'ele, ac'u mi co'ol xchi'uc jp'ej bec' mustisya, pero spas xa avu'unic li c'usitic vocol

ta pasele. Ja' chac c'u cha'al mi chavalic ti ac'u loc'uc li vits li'i, tspas avu'unic. Scotol xa xu' avu'unic mi ja' yech ach'unojique. 21 Pero li jtos pucujetic ti ijloq'uese, ja'to ta xloc' mi chac'oponic Rioxe, mi chavicta avotique —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

22 Ti c'alal teoticotic to'ox ta Galilea xchi'uc ti Jesuse —Vo'on ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol crixchanoetic. 23 Chismilic, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xiyutoticotic.

Ti c'alal ica'iticotique, icat co'onticotic tajmec.

Ja' li' yaloj ti iyac' tojel aq'uel scuenta templo ti Jesuse

24 Ti c'alal lic'ototicotic ta Capernaume, tey ic'otic jayvo' jtsob-tojel-aq'uel scuenta muc'ta templo.

—¿Mi chac' chib dracma lavajchanubtasvanejique? —x'utat li Pedroe.

25 —Chac' —xi.

C'alal i'och ta yut na li Pedroe, ja' ba'yi ic'oponat yu'un ti Jesuse.

—Simón, ¿c'usi chanop? ¿Much'u tsc'anbe taq'uin li preserenteetic li' ta sba balamile? ¿Mi ja' tsc'anbe li xch'amaltaque, o mi yan crixchanoetic tsc'anbe? —x'utat.

26 —Yan crixchanoetic tsc'anbe —xi li Pedroe.

—Ja' colem chcom li xch'amaltaque. Ja' no'ox yech li vo'on uque, mu persauc chacac' ti yechuque. 27 Pero yo' mu soc o sjolique, batan ta nab, tic'o ochel ta nab li ansuelo tsacob choye. Li primero choy chanit loq'uele, jach'bo ye. Tey yumoj chata jsep estatero. Ich'o tal, ac'bo li much'utic ta stsobe. Tey batuc scuenta jcha'va'altic —x'utat yu'un ti Jesuse.

18

Ja' li' yaloj ti ja' tsots yabtel chc'otic li much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique
(Mr. 9.33-37; 42-48; Lc. 9.46-48; 17.1-2)

1 Ti c'alal iyac' tojel aq'uel ti Jesuse, ja'o ijac'beticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique:

—¿Much'u junucal tsots yabtel chich' ti c'alal cha'och ta pasmantale? —xcuticotic.

2 —La' —xut jun c'ox crem ti Jesuse. Isva'an ta o'lol yo' bu tsobolotico-tique.

3 —Ta melel chacalbeic, mi chac'anic coltael yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al tsc'anic coltael yu'un stotic li c'oxetique, xu' cha'ochic yo' bu ta jpas mantale. Ti mi mu xac'anic coltaele, mu xu' cha'ochic. 4 Mi mu xavac' abaic ta ich'el ta muc' chac c'u cha'al mu sna' xac' sba ta ich'el ta muc' li c'ox li'i, ja' tsots avabtel chac'otic yo' bu ta jpas mantale. 5 Mi chachanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech yo'on chac c'u cha'al yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on avich'ojicon ta muq'ue. 6 Yan mi chachanubtasic ta spasel c'usi chopol junuc ti much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique ti yich'ojicon ta muq'ue, más lec ti lachucbaticuc jcotuc cho' ta anuq'uique, ti latenaticuc ochel ta mare, ti lachamicuque. 7 Lavi cuxuloxuc to ta sba balamile, oy onox c'usi chopol chtal ta avo'onic. Yech'o un q'uelo me abaic, mu me vo'oticoxuc ta amulic mi tsa' smul lachi'ilique. Mi vo'oxuc ta amulic tsa' smul lachi'ilique, abol abaic.

8 ’Mi ja' chata o amulic lavoc ac'obique, chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi avoc ac'obic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic. 9 Ja' no'ox yech noxtoc mi ja' chata o amulic lasatique, chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic.

Ja' lo'il scuenta jch'ayel chij
(Lc. 15.3-7)

10 ’P'ijanic me, mu me xap'ajic junuc li c'oxetic lacalbeique yu'un scotol xchabioj ti anjeletic ta vinajele. Ta melel chacalbeic, ti anjeletic ta xchabivanique chc'ot sc'oponic ti Jtot tey ta vinajele. 11 Vo'on ti co'ol crixchanootique, tal jpojoxuc yu'un sc'oplal cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil.
12 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic oy cien xchije. Mi ich'ay jcotuque, lamal chicta li noventa y nuevee ti c'alal chba sa' tal li jcot ch'ayeme. 13 Ta melel chacalbeic, ti muc bu ch'ayem li noventa y nuevee, jun yo'on. Pero mi ista li jcot ti ich'aye, más to jun yo'on. 14 Ja' no'ox yech ti Jtot tey ta vinajele, mu sc'an ti ch-och ta c'oc' junuc li c'oxetic lacalbeique.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chcac'tic ta pertonal li jchi'iltique
(Lc. 17.3)

15 ’Ti mi oy bu ista smul avu'un junuc achi'il ta yich'elon ta muq'ue, ba lequil'albo atuc ti c'usi chopol ispase. Ti mi ta xch'une, lec chacomic. 16 Ti mi mu xch'une, ic'o ech'el junuc o mi cha'vo'uc achi'il yo' oy o rextico ti c'usi avalbee. 17 Ti mi muc xach'unbatic li c'usi avalbeique, albo abaic acotolic ti c'u avepalic sjunul avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Comon'albeic ti c'usi chopol tspase. Mi mu xaxch'unbe acotolic noxtoque, tey comuc chac c'u cha'al yan crixchano, chac c'u cha'al jc'an-loc'-c'usiticuc ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.
18 ’Ta melel chacalbeic, ti much'utic mu xavaq'uic ta pertonal mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic chavaq'uic ta pertonale, ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque.
19 ’Chacalbeic noxtoc, mi oy cha'vo'oxuc ti co'ol ajolic chac'oponic ti Jtot tey ta vinajele, scotol li c'usi chac'anbeique chayac'beic. 20 Mi oy atsoboj abaic cha'vo' oxvo'uc, vo'oxuc ti avich'ojicon ta muq'ue, tey jchi'ucoxuc —xiyutoticotic ti Jesuse.
21 —Cajval, ¿jay'ech'el tsc'an chcac'be pertonal mi ista smul cu'un junuc jchi'ile? ¿Mi xu' ta vuc'ech'el no'ox? —xi li Pedroe.
22 —Muc bu chacalbe mi vuc'ech'el no'ox. Mu atbiluc jay'ech'el tsc'an chavac' pertonal. Scotol c'ac'al tsc'an chavac' pertonal —x'utat yu'un ti Jesuse—.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti muc xac' ta pertonal xchi'ile

23 ’Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el ti oy jun preserente ti oy yil xchi'iltac tey ta opisinae. Li preserentee tsc'an xa sutesbel li staq'uine, yech'o un istac ta iq'uel ti much'utic oy yile. 24 Ja' ba'yi ital ti much'u oy lajunmil yile. 25 Li vinique mu xa sut yu'un. Yech'o un li preserentee isloq'ues mantal ti ac'u chonatuc ta mozoil scotolic xchi'uc yajnil, xchi'uc xch'amaltac, xchi'uc scotol c'usuc yu'un, yo' sut o li yile. 26 Ti c'alal iya'i li vinique, isquejan sba, isc'opon li preserentee: “Totic Preserente, abulajan malabon to li quile. Chajsutesbe onox

scotol", xi. 27 Ic'uxubinat yu'un li preserentee, ich'aybat scotol li yile,
icoltaat ech'el. 28 Ti c'alal iloc' ech'el li vinique, isnup ta be jun xchi'il
ti tey ta opisina uque. Oy cien yil uc. Istsac li xchi'ile, ismich'be snuc'.
"Sutesbon ta ora lavile", xut. 29 Li xchi'ile isquejan sba uc. "Abulajan
malabon to li quile, chajsutesbe onox scotol", xut. 30 Pero mu xa smala.
Ba stic' ta chuquel. "Ja'to xaloq'ues mi lisutesbe scotol li yile", xut comel
li jchabichuclebale. 31 Ti c'alal iyil li yan xchi'iltac tey ta opisinae ti
istic' ta chuquel li xchi'ile, chopol iyilic. Ora ba yalbeic li preserentee.
32 Li preserentee istac ta iq'uel. "Li vo'ote chopol ajol. Ti avalbon ti
chajmalabe to lavile, yech'o un ijnop ti chajch'aybe scotole. 33 ¿C'u yu'un
ti muc xac'uxubin lachi'ile chac c'u cha'al lajc'uxubine?" xut. 34 Icap li
preserentee. Iyac'be ta sc'ob li much'utic ch-ilbajinvanic ta chuclebale.
"Ja'to xaloq'uesic mi lisutesbe scotol li yile", xut comel li much'utic ch-
ilbajinvanique.

35 'Li vo'oxuque ja' no'ox yech chaxcha'leic ti Jtot tey ta vinajel uque mi
mu sjunuluc avo'on chavaq'uic ta pertonal lachi'ilique —xiyutoticotic ti
Jesuse.

19

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

1 Ti Jesuse c'alal laj yal chac taje, iloc' ta estado Galilea, ital li' ta estado
Judeae. Tey iyul ta jech uc'um Jordán. 2 Ep jchi'iltactic tijilic tal xchi'uc ep
jchameletic. Ti Jesuse iyet'esbe xchamel scotol ti jchameletic ti tey tijajtic
tale.

3 Tey ic'otic jayvo' jfariseoetic. Oy c'usi isjac'beic ti Jesuse yo' stabeic
o smul ti yalojique. Isjac'beic mi xu' ta xch'ac o yajnil li viniquetique ti
c'usuc no'ox smul tstabeique.

4 Itac'av ti Jesuse:

—¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox yo' bu chal ti c'alal ipase
yu'un Riox ti primero vinique, jun vinic jun ants ispas? 5 "Li cremotique
ta xch'ac sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal sta yajnilique. Xcha'va'alic
jun xa chc'otic", xi ti Rioxe. 6 Yech'o un mu xa cha'vo'uc, junic xa. Ti
much'utic nupul ts'acalique jun xa ch-ileic yu'un ti Rioxe, mu xa xu'
xch'ac sbaic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

7 —¿C'u yu'un iyal mantal ti Moisese: "Ti much'u ta xch'ac yajnile, ac'u
smeltsanbe svunal ti ixch'ac xa sbaique. Li vune ja' chich' li yajnile yo'
xil o ti ch'acbil xae", xi? —xutic ti Jesuse.

8 —Ti x'elan ists'iba comel ti Moisese, ja' ti mu xach'unic tajmeque. Ti
c'alal ismeltsan balamil ti Rioxe, ma'uc yech. 9 Li vo'one chcal ava'iic. Ti
much'u ta xch'ac yajnile, mi muc bu sa'oj yajmul ti ta xch'aque, mi chic'
yan antse, co'ol xchi'uc yants chc'ot. Ti much'u chic' ch'acbalal antse
co'ol xchi'uc yants chc'ot noxtoc —x'utatic yu'un ti Jesuse.

10 —Mi yech sc'oplal ti much'utic oy yajnile, más lec ti mu ya'uc jsa'
cajnilticotique —xcuticotic vo'oticotic li yajchanc'opoticotique.

11 —Mu xcuch avu'un acotolic ti mu xasa' avajnilique. Ja' no'ox chcuch
yu'un ti much'utic yech ac'bil yu'un ti Rioxe. 12 Oy viniquetic ti stalel mu
sa' yajnilique. Oy viniquetic ti pasbilic ta capone. Oy viniquetic ti mu sa'
yajnilique yo' xtunic o más yu'un ti Rioxe. Ti much'utic yeche, mi cha'iic
ti yech tsc'an ti Rioxe, ac'u spasic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Riox c'oxetic ti Jesuse
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Tey yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un ac'u yac' sc'ob ta sjolic,
ac'u sc'oponbe Riox. Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique ijpajesticotic ti
much'utic iyiq'uic tal ti c'oxetique.
14 —Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti much'utic ja' yech
yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, ta xch'unic c'usi chal ti Rioxe
—xiyutoticotic ti Jesuse.
15 Ti c'alal laj yac' sc'ob ta sjol c'oxetic ti Jesuse, iloc' teyo'e.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 Oy jun jchi'iltic c'ot sc'opon ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿C'usi lec tsc'an ta jpas yo'
xicuxi o ta sbatel osile? —xut ti Jesuse.
17 Itac'av ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti "lec avo'on", xavutone? Jun no'ox ti much'u lec yo'one,
ja' ti Rioxe. Mi chac'an chacuxi ta sbatel osile, tsc'an chach'unbe smantal
ti Rioxe —x'utat.
18 —¿C'usitic mantalil ti tsc'an ta jch'une? —xi ti vinique.
—"Mu me xamilvan, mu me xasa' avants, mu me xa'elc'aj, mu me
xanopbe smul achi'il. 19 Ich'o ta muc' atot ame'. C'uxubino me achi'iltac
chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi li mantale —x'utat yu'un ti
Jesuse.
20 —Li c'usitic avale c'oxon to'ox lic jch'un. ¿C'usi xa ti muc bu
jch'unoje? —xi ti vinique.
21 —Mi chac'an ti lec chayil ti Rioxe, ba chono li c'usuc avu'une. Li
stojole q'uelanbo li me'onetique yo' oy o ac'ulejal ta vinajele. Ts'acal to
xtal achi'inon —x'utat yu'un ti Jesuse.
22 C'alal iya'i chac taje, iyat yo'on, yu'un toj ep c'usuc yu'un. Isut ech'el.
23 —Ta melel chacalbeic, li jc'ulejetique tsots ta ch'unel cha'iic c'usi
chal ti Rioxe. 24 Chacalbeic noxtoc, co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav
ta chac acuxae, ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox ti much'utic
ja' no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —xiyutoticotic ti Jesuse.
25 Ti c'alal ica'iticotique, xch'ayet xa co'onticotic.
—¿Much'u xa onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li
jc'ulejetique? —xcuticotic.
26 Ti Jesuse isq'uel jsaticotic.
—Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox chacuxiic mi
chascoltaic ti Rioxe —xiyutoticotic.
27 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc cu'unticotique.
Jnap'letaojoticotic xa. ¿C'usi chquich'ticotic li vo'oticotique che'e? —xi
li Pedroe.
28 —Ta melel chacalbeic, ti c'alal sta yora ta jlecubtas li balamile,
vo'on ti co'ol crixchanootique, tey chul chotlicon ta jmuc'ta chotleb
yu'un vo'on ta jpas ta mantal scotol li crixchanoetique. Vo'oxuc ti
achi'inicone co'ol ta jpastic mantal. 29 Scotol ti much'utic muc ta alel
yu'unic mi iscomtsan o snaique, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac,
mi yixleltac, mi xibneltac, mi smuctac, mi stot, mi sme', mi xch'amaltac,
mi yosil, yu'un ti yich'ojicon ta muq'ue, vo'on chcac'beic cien ta ech'el
sq'uexol ti c'usitic chcom yu'unique. Ta xcuxiic ta sbatel osil noxtoc.

30 Ep ti much'utic totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic yo' bu tspas
mantal ti Rioxe, yu'un ta stoy sbaic. Ep ti much'utic muc bu ich'bilic ta
muc' lavie, pero más tsots yabtel chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe,
yu'un mu sna' stoy sbaic —xiyutoticotic ti Jesuse.

20

Ja' lo'il scuenta ti much'utic i'abtejic ta uvatique

1 Ti Jesuse liyalboticotic jun lo'il:

—Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el ti
oy jun vinic sts'unoj ep uvae. Sob iloc' ech'el, ba sa' tal yaj'abteltac.
2 Ti c'alal istae, iyalbe ti tstoj jun denario ta c'ac'ale. Istac ech'el ta
uvatic. 3 Ti c'alal ista baluneb orae; iloc' ech'el noxtoc li yajval uvae. Tey
va'ajtic ista viniquetic ta ch'ivit, ch'abal yabtelic. 4 "Ba coltaicon yu'un oy
jts'unoj uva. Lec chajtojic", xut. Li viniquetique ixch'unic li abtele. 5 Li
yajval uvae iloc' ech'el noxtoc ta ol c'ac'al, ba sa' tal yan yaj'abtel. Iloc'
noxtoc ta oxib ora xmal c'ac'al. Ja' yech ispas juju'ech'el. 6 Iloc' ech'el
noxtoc ta vo'ob ora xmal c'ac'al. Tey ista viniquetic, ch'abal yabtelic.
"¿C'u yu'un ti li' xava'etic sjunul c'ac'ale?" xut. 7 "Yu'un muc much'u
xiyic'oticotic ta abtel", xiic. "Ba coltaicon yu'un oy jts'unoj uva. Lec
chajtojic", xut. 8 Ti c'alal ch-ic'ub xa'ox osile, iyalbe ti yajq'uel j'abtele:
"Ic'o sutel tal scotol li caj'abtele, ac'bo stojolic. Ja' ba'yi xatoj li much'utic
ts'acal to italique. Ts'acal to xatoj li much'utic ba'yi italique", xut. 9 Ja'
ba'yi italic li much'utic ta vo'ob xa ora istsac yabtelique. Jujun denario
itojatic. 10 Ti c'alal italic li much'utic ba'yi istsac yabtelique, isnopic ti más
chtojatique, pero co'ol yepal itojatic. 11 Ti c'alal iyich' stojolic li much'utic
sob istam yabtelique, iscapanic o li yajval abtele. 12 "Jun xa no'ox
ora i'abtej li much'utic ts'acal to italique, pero co'ol yepal atojoticotic.
Li vo'oticotique sjunul c'ac'al li'abtejoticotic. C'ux c'ac'al ica'iticotic.
Liluboticotic tajmec", xiic. 13 "Mu chopluc ti x'elan lajcha'leique. Yu'un
ba'yi icaltic ti jun denario chajtojic ta c'ac'ale. 14 Ich'o ech'el latojolique,
batanic. Yu'un yech co'on ti co'ol chajtoj acotolique. 15 Xu' jpas ti c'usi
sc'an co'on xchi'uc li c'usuc cu'une. Mu me xacapic o ti x'elan ijpase",
xi li yajval abtele. 16 Ti c'u x'elan iyic' ep yaj'abtel li yajval abtele, ja'
no'ox yech ta xquic' scotol crixchanoetic pero mu scotolicuc sc'anic pasel
ta mantal. Ja' no'ox sc'anic pasel ta mantal ti much'utic jt'ujoj chtunic
cu'une. Mi muc bu ich'bilic ta muc' lavie, ja' tsots yabtel chc'otic yo' bu
ta jpas mantale, yu'un mu sna' stoy sbaic. Yan ti much'utic totil yalojic
lavie, ja' mu c'u stu chc'otic yo' bu ta jpas mantale yu'un ta stoy sbaic
—xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Ti c'alal litaloticotic li' ta Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, listsoboticotic ta
ti'il be jlajchava'alticotic ti yajchanc'opoticotique.

18 —Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Vo'on ti co'ol crixchanootique
tey chi'aq'ue entrucal ta stojol li totil paleetique xchi'uc li much'utic ta
xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Tey tsnopic ti chiyaq'uic ta milele.
19 Chi'aq'ue entrucal ta stojol li much'utic nom liquemic tale. Chisla-
banic, chiyac'beic arsial, ja'o chisjipanic ta cruz. Chicham, chimuque,
ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti oy c'usi isc'anbe Jesús ti sme'ic Jacoboe xchi'uc ti Juane
(Mr. 10.35-45)

20 Ti yajnil Zebedeoe tsobol ic'otic xchi'uc scremotic, c'ot sc'oponic
ti Jesuse. Li scremotique ja' jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse. Ti
sme'ique isquejan sba ta yichon ti Jesuse, ja'o isnijan sba ta balamil
noxtoc yu'un oy c'usi tsc'anbe.
21 —¿C'usi chac'an? —x'utat ti jmeme'tique.
—Alo jp'eluc amantal ti co'ol chachoti xchi'uc li cha'vo' jcreme, jun ta
abats'ic'ob, jun ta asurto, ti c'alal cha'och ta pasmantale —xut ti Jesuse.
22 —Mu xana'ic c'u x'elan svocolal li c'usi chac'anbecone. ¿Mi xu'
chavac' avocolic, mi xu' chavich'ic milel chac c'u cha'al chquich' milel
li vo'one? —x'utatic li cha'vo' jchi'ilticotique.
—Xu' —xiic.
23 —Ta melel ta onox xavac' avocolic chac c'u cha'al chcac' jvocol li
vo'one. Chavich'ic milel noxtoc. Pero mi chac'an chachotiic junuc ta
jbats'ic'obe, junuc ta jsurtoe, mu vo'onicon chcal ti xu'e. Ja' chal ti Jtote
ti much'utic tey ta xchotiique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
24 Ti c'alal ica'iticotic, vo'oticotic li lajunvo'oticotique, lic jcapanticotic
o li Jacoboe xchi'uc li Juane. 25 Ti Jesuse listsob jcotolticotic.
—Ana'ojic c'u x'elan tspasic li preserenteetic ta yantic nacione. Ilbaj
x'ilvanic, mantal no'ox tspasic. 26-27 Li vo'oxuque ma'uc me yech xa-
pasic. Ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi
tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on
chtun avu'unique. 28 Ja' chanic chac c'u cha'al li vo'one. Vo'on ti co'ol
crixchanootique, muc bu tal pasvancon ta mantal. Ti litale, yu'un tal
tunicon yu'un scotol crixchanoetic. Tal cac' jba ta milel ta scoj amulic
yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osile —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat cha'vo' ma'sat ti Jesuse
(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

29 Ti c'alal liloc'oticotic tal ta jteclum Jericó xchi'uc ti Jesuse, ep
jchi'iltactic tijajtic talel. 30 Tey chotajtic ta ti'ilbe cha'vo' jchi'iltic,
ma'satetic. C'alal iya'iic ti tey ch-ech' ti Jesuse, iyaptaic:
—¡Cajval, smom David, c'uxubinoticotic! —xiic.
31 Ti crixchanoetique ispajesic.
—¡Anchanic! —xutic tajmec ti ma'satetique.
Pero más to tsots i'avanic:
—¡Cajval, smom David, c'uxubinoticotic! —xiic.
32 Va' xi ti Jesuse. I'albatic ti ac'u talicuque.
—¿C'usi chajcha'leic un? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
33 —Cajval, abulajan jambon li jsaticotique —xiic.
34 Ti Jesuse isc'uxubin, ispicbe ti satique. Ora ijam ti satique, nap'al
italic uc.

21

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Ti c'alal po'ot xa'ox xiyuloticotic li' ta Jerusalene, tey li'ech'oticotic
tal ta ts'el Betfajé ta yoc vits Olivotic. Ti Jesuse istac ech'el cha'vo'
jchi'ilticotic ta yajchanc'op.

2 —Batanic le' ta parajele. Tey no'ox chucul chataic jcot me'burro
xchi'uc yol. Jitunic, nitic tal. 3 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un
ti chajitunic li burroe, xavalbeic ti vo'on chtun cu'une. "Ta xtal no'ox
jsutesticotic ta ora", xavutic —x'utatic ech'el yu'un ti Jesuse.
4 Ja' ic'ot ti c'usi iyal ti yaj'alc'op Rioxe ti ta vo'nee.
5 Jchi'iltactic, ta la xtal ti much'u chispasotic ta mantale.
Lec la yo'on, mu la sna' stoy sba.
Cajal la ta yol burro ch-och tal,
xi onox ti yaj'alc'ope.
6 Ibat li cha'vo'e, ixch'unic ti c'usi i'albatic yu'un ti Jesuse. 7 Isnitic tal
xchi'uc yol ti burroe. Iyac'be stasin spimilc'u'ic. Iscajlebin tal ti Jesuse.
8 Ep tajmec ti much'utic isq'ui spimilc'u'ic ta be yo' bu i'ech' tal ti Jesuse.
Jlom isc'asic yanal te', iyaq'uic ta be yu'un iyich'ic ta muc'. 9 Ti much'utic
babee xchi'uc ti much'utic tijajtique, i'avan scotolic.
—¡Coliyalbotic Riox ti ja' tal spasotic ta mantal li smom Davide! ¡Lec
tajmec li preserente listacbotic tal ti Jtotic Riox ta vinajele! "Colaval,
Cajval", chiicuc uc ti anjeletic ta vinajele —xiic.
10 Ja' yech i'och tal li' ta Jerusalén ti Jesuse. Scotol ti much'utic li' ta yutil
jteclume —¿Much'u le'e? —xiic, xnechetic xa tajmec.
11 —Ja' li Jesuse, li yaj'alc'op Rioxe ti liquem tal ta Nazaret ta estado
Galileae —xiic ti jchi'iltactic xchi'inojic tal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse (Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Ti Jesuse ibat ta stemplo Riox. Isnuts loq'uel scotol ti jchonolajeletic
tey ta ti' muc'ta temploe. Isbutq'uinbe smexaic ti jeltaq'uinetique.
Isbutq'uinbe xilaic ti jchonpalomaetique.
13 —"Li jnae ja' scuenta chtal ataicon o ta c'oponel", xi ti Rioxe, xi
ts'ibabil. Li vo'oxuque snailch'en j'eleq'uetic xacha'leic —x'utatic ti
jchonolajeletique.
14 Tey ic'ot ma'satetic xchi'uc coxoetic ta ti' templo yo' bu ti Jesuse.
Ti Jesuse isjambe sat ti ma'satetique, islecubtasbe yoc ti coxoetique.
15 Tey jayvo' totil paleetic xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel
ta smantaltac Rioxe. Iyilic ti c'usi ispas ti Jesuse. Iya'iic ti tsots chc'opojic
ti c'ox cremotique: "Coliyalbotic Riox ti ja' tal spasotic ta mantal li smom
Davide", xi ti c'oxetique. Icapic o ti moletique.
16 —¿Mi xava'i c'usi chalic li c'ox cremotique? —xutic ti Jesuse.
—Xca'i —xi—. ¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ti ja' yech ts'ibabil ta sc'op
Rioxe:
Li c'oxetique más lec chalic ac'oplal,
xi onox ts'ibabil? —xi ti Jesuse.
17 Iloc' li' ta Jerusalén ti Jesuse, ibat ta Betania. Tey ivay.

Ja' li' yaloj ti itaquij ti ic'uxe ti ch'abal sate (Mr. 11.12-14, 20-26)

18 Sob ta yoc'omal isut tal noxtoc li' ta Jerusalén ti Jesuse. Ivi'naj ta be.
19 Iyil jtec' ic'ux ta ti'il be, ba sq'uel mi oy sat, pero ch'abal, naca no'ox
yanal. Ti Jesuse iyal ti mu xa bu tsatin oe.
Ora itaquij. 20 C'alal iquilticotic li vo'oticotique, xch'ayet xa
co'onticotic.
—¿C'u yu'un itaquij ta ora li ic'uxe? —xichioticotic.

21 —Ta melel chacalbeic, mi chach'unic ti vo'on chajcoltaique, mi
mu xchibetuc avo'onique, tspas avu'unic li c'usitic vocol ta pasele; mu
c'ajomuc no'ox tspas avu'unic chac c'u cha'al ijcha'le li ic'uxe. Ja' chac c'u
cha'al mi chavalbeic ti ac'u loc'uc li vits li'i, ti ac'u t'ubuc ta mare, tspas
avu'unic. 22 Scotol ti c'usi chac'anbeic ti Rioxe, mi j'ech'el ach'unojic ti
chayac'beique, ta onox xavich'ic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan tspase
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 Ti Jesuse c'alal iyul ta ti' muc'ta templo li' ta Jerusalene, lic chanub-
tasvanuc. Tey ic'otic ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique.
—¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic ti Jesuse.
24 —Oy c'usi chajac'beic uc. Mi chavalbecon ti c'usi chajac'beique,
chacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase. 25 ¿Much'u ta smantal ti
iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi crixchano? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Xalxalbe xa sbaic:
—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, "¿c'u yu'un ti muc xach'unique
che'e?" xi bi'a. 26 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, xi'el sba. Yu'un li
jchi'iltactique xch'unojic scotolic ti ja' yaj'alc'op Riox ti Juane —xut sbaic.
27 Yech'o un —Mu jna'ticotic —xiic.
—Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase.
28 ¿C'usi chanopic? Caltic no'ox ya'el ti oy cha'vo' screm jun vinique.
"Crem, batan ta abtel ta uvatic", xut li june. 29 "Mu jc'an xibat", xi. Ts'acal
to isnop ti chbate, ibat. 30 Iyalbe li jun screm noxtoque. Ja' no'ox yech
iyalbe chac c'u cha'al iyalbe li june. "Tot, chibat", xi. Pero muc xbat.
31 Li vo'oxuque ¿c'usi chanopic? Li cha'vo' cremotique ¿much'u junucal
ti ixch'unbe smantal li stotique? —x'utatic yu'un ti Jesuse.
—Ja' li much'u ba'yi iyich' albele —xiic.
—Ta melel chacalbeic, chavalic ti chopol tajmec li jc'an-loc'-
c'usiticuque xchi'uc li antsetic tol sa' yajmulique, pero ja' xa ta xch'unic
c'usi lec chil ti Rioxe. Vo'oxuc ti mu xavich'ic ta muc' ti Rioxe. 32 Ti
Juan j'ac'-ich'vo'e ja' tal yalboxuc ti c'usi tsc'an chapasique, pero muc
xach'unic. Li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li antsetic tol sa' yajmulique,
ja' ixch'unic. Iyictaic spasel li c'usitic chopole. C'alal avilic ti iyictaic
xae, li vo'oxuque muc xach'unic noxtoc. Muc xavictaic spasel li c'usitic
chopole —x'utatic yu'un ti Jesuse—.

Ja' lo'il scuenta jchabiej'uva ti i'ilbajinvanique
(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

33 'A'yic me, chacalbeic yan lo'il. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic
ists'un ep uva ta yosile. Isjoy ta moc. Ixch'oj ton scuenta spits'obil ya'lel.
Ismeltsan jp'ej toyol na scuenta sq'uelobil li uvae. Isa' comel ti much'utic
ta xchabi li uvae. Ibat ta nom li yajvale.
34 'Ti c'alal ita'aje, istac tal yaj'abteltac ti tscuchic ech'el ti c'u yepal
yaloj chich'e. Yul sc'anbeic li much'utic ta xchabiique. 35 Li jchabiej'uvae
istsaquic li yaj'abteltac yajval osile. Li june ismajic, li june ismilic, li
june iyac'beic ton. 36 Li yajval osile istac tal yan yaj'abteltac noxtoc, más
to ep istac tal. Ja' no'ox yech icha'leatic uc chac c'u cha'al icha'leatic li
much'utic ba'yi itaqueic tale.
37 'Ts'acal to istac tal screm li yajval osile. "Ja' nan chich'ic ta muc'
li jcreme", xi isnop. 38 C'alal iyilic li jchabiej'uvae ti ja' xa screm li
yajval osile, "le'e ja' xa chich'be comel yosil li stote. Más lec jmiltic yo'

xquich'betic o comel vo'otic li yosile", xut sbaic. 39 Isloq'uesic ta pat moc,
ismilic. 40 Ti c'alal sut tal li yajval uvae, ¿c'usi chul cha'leaticuc xana'ic li
jchabiej'uvae? —xut jmeltsanejc'opetic ti Jesuse.
41 —Chmileic yu'un chopol li c'usi tspasique. Li yajval osile yan xa
o much'utic chac'be xchabi li uvae. Ja' tsa' li much'utic lec chaq'uic
entrucal li uvae —xiic.
42 —¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox yo' bu chal ti "co'ol xchi'uc
jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin snae, ti ip'aje yu'un
li yaj'alvaniltaque pero ja' onox i'och ta chiquin na. Ja' no'ox yech ti
much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje pero chich' onox tsots yabtel. Lec
tajmec ti x'elan tspas ti Rioxe", xi ts'ibabil? 43 Yech'o un chacalbeic,
i'ech' xa yo'on ti chayalbeic mantal ti Rioxe. Ja' xa ch-albatic mantal ti
much'utic tspasic c'usitic lec chil ti Rioxe. 44 Ti much'u tsots chc'ot ta ba
tone, chyayij. Mi ja' net'bil ic'ote, ta xcham o. Vo'on li tonon ya'ele. Ti
much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, vo'on chcalbeic ti ch-ochic ta c'oc' ta
sbatel osile —x'utatic yu'un ti Jesuse.
45 Ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique, c'alal iya'iic c'u x'elan
ilo'ilaj ti Jesuse, iyul ta sjolic ti ja' sc'oplalique. 46 Isnopic c'uxi ta staic
ta tsaquel ti Jesuse pero xi'emic. Yu'un ti yan jchi'iltactique xch'unojic ti
ja' yaj'alc'op Riox ti Jesuse.

22

Ja' lo'il scuenta nupunel
(Lc. 14.15-24)

1 Ti Jesuse iyalbe yan lo'il ti jchi'iltactique:
2 —Chacalbeic c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Caltic no'ox ya'el
ti oy jun preserente ti tsnupultas screme. 3 Istac ech'el smozotac, ba
yiq'uic tal ti much'utic yalojbe xa onox ti chtal ta nupunele. Pero muc
xtalic. 4 Istac ech'el yan smozotac noxtoc. "Ba albeic li much'utic
calojbe xa onox ti chtalique: Li' listac tal li cajvale. Batanic la ta
nupunele. Chapal xa li ve'lile. Milbil xa li vacaxetique xchi'uc li yan
sts'unubtac ti lec jup'emique, xavutic c'otel", xut ech'el li smozotaque.
5 Ti much'utic tacbil ta iq'uele muc xch'unic. Ja' no'ox ba spasic ti c'usi
tsc'an yo'onique. Li june ba sq'uel c'usitic sts'unoj. Li june ba chonolajuc.
6 Li jlome istsaquic li smozotac preserentee, ismajic, ismilic. 7 Ti c'alal
iya'i li preserentee, icap o tajmec. Istac ech'el yajsolterotac, ba smilel li
much'utic imilvane. Ixchic'beic noxtoc li steclumalique. 8 Li preserentee
iyalbe li yan smozotaque: "Chapal xa li c'usitic chtun ta nupunele, pero ti
much'utic jtacoj ta iq'uele mu xch'unic tal. 9 Batanic ta bebetic. Iq'uic tal
li much'utic chataique, ja' ac'u talicuc ta q'uin", xut ech'el. 10 Iloc' ech'el
li smozotaque, ibatic ta bebetic. Iyiq'uic tal li much'utic istaic ta bee. Tey
capal italic li much'utic chopol sjole xchi'uc li much'utic lec yo'one. Noj
ic'ot ta crixchano sna li preserentee.
11 'Li preserentee och sc'opon li crixchanoetique. Iyil jun vinic ti
ma'uc slapoj li c'u'ul scuenta nupunele. 12 "Li vo'ote, ¿c'uxi la'och tal?
Yu'un ma'uc alapoj li c'u'ul scuenta nupunel ti cac'oj sc'oplal chalape",
xut. Li vinique muc xtac'av. 13 Li preserentee iyalbe li smozotaque:
"Chucbeic yoc sc'ob li vinique. Aq'uic ech'el ta ic' osil. Tey x'oq'uelet,
xc'uxuxet o ye yu'un tsots li castico chich'e", xi li preserentee. 14 Ja' seña
ti chic' scotol crixchanoetic ti Rioxe pero muc scotolicuc sc'anic pasel

ta mantal. Ja' no'ox sc'anic pasel ta mantal ti much'utic st'ujoj chtunic yu'une —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu' chac'beic tojel aq'uel ti Césare
(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

15 Ti jfariseoetique ba snopic c'usi tsjac'beic ti Jesuse yo' xa'iic o ti c'u x'elan chtac'ave, yo' stabeic o smul ti yalojique. 16 Istaquic tal yajchanc'opic xchi'uc svinictac Erodes.

—Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usi chavale. Jamal chaval c'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique. Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee. 17 Alo ca'iticotic c'usi chanop. ¿Mi lec chil xana' ti Rioxe ti chcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol chil? —xutic ti Jesuse.

18 Ti Jesuse iyil ti oy smanyaique.

—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone? Mu xa xana' yilel xacha'le abaic. 19 Ac'becon quil jsepuc taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele —x'utatic.

Iyac'beic yil jun denario.

20 —¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic yu'un ti Jesuse.

21 —César —xiic.

—Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente Césare. Ja' no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe —x'utatic yu'un ti Jesuse.

22 Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse, xch'ayet xa yo'onic sutel.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsaduceoetique
(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 Ta jliquel o tey ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse, ja' li much'utic chalic ti mu xa xicha'cuxiotic ti c'alal xichamotique.

24 —Jchanubtasvanej, sts'ibaoj comel ti Moisese ti mi icham junuc vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal to yajnile, ac'u yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan screme, ja' yech chac'be sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sbanquile yo' mu xch'ay o sbie, xi ti Moisese. 25 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa' yajnil, pero icham. Ch'abal xch'amal icom. 26 Ti its'inale iyic'be yajnil ti ánima sbanquile pero icham uc. Ch'abal xch'amal icom uc. Ja' no'ox yech ispas ti yoxva'al its'inale. Svucva'alic iyiq'uic ti antse pero muc x'ayan xch'amalic junuc ti c'alal ichamique. 27 Ts'acal to icham ti antse. 28 Mi icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue yu'un iyic' svuc'va'alic? —xutic ti Jesuse.

29 Itac'av ti Jesuse:

—Li vo'oxuque mu xana'ic li c'usi chavalique yu'un mu xana'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi ja'uc xana'ic c'u x'elan syu'el ti Rioxe. 30 Ti c'alal xcha'cuxiic ti much'utic chbatic ta vinajele, mi antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic. Yu'un mu xa sna' xchamic. Co'olic xa xchi'uc anjeletic ta vinajel. 31 Lavi mu xach'unic ti ta xcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi muc bu aq'uelojic ya'el ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal Abraam, xchi'uc Isaac, xchi'uc Jacov ti Rioxe? 32 "Vo'on Yajvalicon ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove", xi. Ti x'elan iyale, yu'un cuxajtic chileic yu'un ti Rioxe ac'u mi vo'ne xa xchamelic ti moletique. Ti Rioxe ja' yajvalic ti much'utic cuxajtic ta sbatel osile. Li vo'oxuque chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

33 Ti c'alal iya'iic ti jchi'iltactique ti x'elan iyal ti Jesuse, xch'ayet xa
yo'onic.

Ja' li' yaloj ti c'usi mantalil más tsotse
(Mr. 12.28-34)

34 Ti c'alal iya'i ti jfariseoetique ti mu xa sna'ic c'uxi chtac'avic ti
jsaduceoetique, istsob sbaic. 35 Tey jun jfariseo, jchanubtasvanej yilel ta
smantaltac Riox. Oy c'usi isjac'be ti Jesuse yo' stabe o smul ti yaloje:
36 —Jchanubtasvanej, ta scotol li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese,
¿c'usi jtosucal ti más tsotse? —xi.
37 Itac'av ti Jesuse:
—"C'anic me ta sjunul avo'onic ti Rioxe. Ja' ac'u tunuc yu'un
lap'ijilique", xi li mantale. 38 Le'e ja' más tsots. 39 Li xchibale tsots noxtoc.
"C'uxubino me achi'iltac chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi.
40 Xchibal li mantal lacalbee ja' smacoj scotol li smantaltac Rioxe xchi'uc
ti c'usitic iyalic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

41 Ti c'alal tey tsobolic ti jfariseoetique, ijac'batic yu'un ti Jesuse:
42 —¿C'usi chanopic? Ti Cristoe, ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta
mantale, ¿much'u ti smuc'tatot ti ta vo'nee? —xut.
—Ja' ti Davide —xiic.
43 —Mi ja' muc'tatotile, ¿c'u yu'un ti "Cajval", xi ti Davide? Ti Davide
ip'ijubtasat yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' yech ists'iba chac li'i:
44 Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae",
x'utat, xi ti Davide. 45 Ti Davide "Cajval", xut ti much'u st'ujoj Riox
tspasvan ta mantale. ¿C'u yu'un "Cajval", xut mi ja' smom no'oxe?
—x'utatic yu'un ti Jesuse.
46 Mi jun muc xtac'avic. Mu xa c'usi isjaq'uic o.

23

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti jfariseoetique xchi'uc ti much'utic ichanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

1 Ti Jesuse liyalboticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotique, xchi'uc ti
jchi'iltactic tey tsobolique:
2 —Li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe xchi'uc li
jfariseoetique, ja' icom ta sbaic li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese.
3 Yech'o un ch'unic me li sc'op Riox chayalbeique, pero mu xapasic
yech chac c'u cha'al ta spasique. Yu'un ma'uc yech tspasic chac c'u
cha'al ta xchanubtasvanique. 4 Co'ol xchi'uc chpech'ic icatsil ti vocol
chlic ta cuchele. Vo'oxuc no'ox chac' acuchic; li stuquique mu xlic
yu'unic. 5 Scotol li c'usi tspasique ja' no'ox yo' lec x'ileic o yu'un li
crixchanoetique. Li sc'ox'av smantal Rioxe más muc' spasojic. Lec
cha'iic ti xtolet sc'u'ic c'alal yoquique. 6 Ja' tsc'anic ti bail ta xchotiic jujun
q'uine, ti bail ta xchotiic ta temploetique. 7 Ja' tsc'anic ti c'oponbilic ta
ch'ivite, ti "jchanubtasvanej" x'utatique.

8 ’Li vo'oxuque mu me ja'uc xac'anic ti “jchanubtasvanej” xa'utatique
yu'un jun no'ox lavajchanubtasvanejique, ja' li vo'one ti yaloj Riox
chajpasic ta mantale. Li vo'oxuque co'oloxuc. 9 Muc much'u xap'is ta
atotic li' ta sba balamile. Jun no'ox li Jtotique, ja' ti Riox ta vinajele.
10 Mu me ja'uc xac'anic ti chayajvalinic li yan achi'ilique yu'un jun no'ox
lavajvalique, ja' li vo'one ti yaloj Riox chajpasic ta mantale. 11 Ti much'u
tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on
chtun avu'unique. 12 Yu'un li much'u ta stoy sbae ch-aq'ue ta q'uexlal
yu'un ti Rioxe. Yan li much'u mu sna' stoy sbae, ch-aq'ue ta ich'el ta muc'
yu'un ti Rioxe.

13 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Mu xac'anic
pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, yech'o ti chapajesic li much'utic sc'anic
pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta
sbatel osil.

14 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Yech no'ox ti
jal chac'oponic Rioxe, chalo'lobeic to c'usuc yu'un li me'anal antsetique.
Yech'o un más castico chavich'ic.

15 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Chalubtsan
abaic ta sa'el mi oy bu xata junuc avajchanc'opic. Mi ataique, más to tsoc
sjol avu'unic. Vo'oxuc ta amulic ti chba yich'ic castico ta c'oq'ue. Yech'o
un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.

16 ’Li vo'oxuque yech chanopic ti chavaq'uic iluc c'usitic lec chil ti
Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil. Yu'un ja' yech
chavalic: “Ti much'u tsva'an ta rextico li muc'ta temploe, mu persauc
spas li c'usi chale. Yan ti much'u tsva'an ta rextico li oro tey ta muc'ta
temploe, ja' persa tspas li c'usi chale”, xachiic. 17 Sonsooxuc. Co'oloxuc
xchi'uc ma'sat. Ja' mu másuc tsots sc'oplal li oroe; ja' más tsots sc'oplal li
muc'ta templo yo' bu tiq'uil li oroe yu'un ja' tey chmilbat smoton ti Rioxe.
18 Ja' yech chavalic noxtoc: “Ti much'u tsva'an ta rextico li xchic'obil
smoton Rioxe, mu persauc spas li c'usi chale. Yan ti much'u tsva'an ta
rextico li smoton Riox ti tey ta xchiq'uee, ja' persa tspas li c'usi chale”,
xachiic. 19 Sonsooxuc. Co'oloxuc xchi'uc ma'sat. Ja' mu másuc tsots
sc'oplal li smoton Rioxe; ja' más tsots sc'oplal li xchic'obile. 20 Ti much'u
tsva'an ta rextico li xchic'obil smoton Rioxe, ja' xa yajrextico noxtoc
li smoton Riox ti tey ta xchiq'uee. 21 Ja' no'ox yech noxtoc ti much'u
tsva'an ta rextico li muc'ta temploe, ja' xa yajrextico noxtoc ti Rioxe
yu'un tey. 22 Ti much'u tsva'an ta rextico li vinajele ja' xa yajrextico
noxtoc li smuc'ta chotleb Rioxe, xchi'uc ti Riox tey chotole.

23 ’Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Chanitic ta lajla-
juneb li c'usitic chloc' avu'unique: li alavenae, xchi'uc li anise, xchi'uc
li cominoe. Chaloq'uesic jujun ti c'alal anitojic xa'ox ta lajlajunebe,
chavac'beic ti Rioxe. Ti avalojique, ja' no'ox tsots sc'oplal ti chach'unic
le'e. Ja' xu' mu xach'un chava'iic ti bu tsots sc'oplale, ti tsc'an lec
chameltsanic c'ope, ti chac'uxubinvanique, ti yech li c'usitic chavalique.
Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil. Más lec ti apasicuc
noxtoc ti bu tsots sc'oplale. 24 Yech no'ox ti chachanubtasvanique, mu
xava'i abaic ti muc bu ch'unem avu'unic uc ti bu tsots sc'oplale.

25 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe, yech'o un ta
onox xavich'ic castico ta sbatel osil. Co'oloxuc xchi'uc li much'u ja' no'ox
tspocbe spat li basoe xchi'uc li pulatue, yan li yute mu suc', oy yic'ubal.
Ja' yech lecoxuc yilel, pero ja' no'ox ta avo'onic ti c'usi oy lec yu'un
lachi'ilique. Chavalbeic ti ac'u yaq'uic ta smoton Rioxe yu'un ana'ojic
ti vo'oxuc chavich'ique. 26 Li vo'oxuque, jfariseoetic, co'oloxuc xchi'uc
ma'sat. Ictaic spasel li c'usitic chopole, ja' pasic li c'usitic lec chil ti Rioxe.
27 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe, yech'o un ta onox
xavich'ic castico ta sbatel osil. Co'oloxuc xchi'uc muquenal ti sacp'ejan
xae, leclec sba yilel, pero li yute noj ta baquel ánima xchi'uc li c'usitic tey
c'a'eme. 28 Ja' yech lec avo'onic yilel pero yech no'ox. Yu'un chanopic
c'op, chapasic li c'usitic chopole.
29 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, li vo'oxuc uque,
jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe, yech'o un ta
onox xavich'ic castico ta sbatel osil. Yu'un vo'oxuc chacha'meltsanbeic
chacha'bonbeic smuquenal ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee ti lec
yo'onique, pero mu xach'unic ti iyalic jc'oplale. 30 Yech no'ox ti chaval-
beic li crixchanoetique: "Ti li'oticoticuc xa'ox c'alal i'ech'ic ta balamil ti
vo'ne moletique, muc bu ijtic' jbaticotic ta smilel ti yaj'alc'optac Riox ti
yechuque", xachiic. 31 Ja' chvinaj o ti co'ol ajolic xchi'uc ti amuc'tatotique
ti ismilic ti yaj'alc'optac Rioxe. 32 Vo'oxuc xa chats'acubtasic ti c'usitic
ispasic ti amuc'tatotic ti ta vo'nee yu'un po'ot xa xamilicon uc.
33 'Ti amuc'tatotic ti ta vo'nee co'olic xchi'uc quiletel chon. Ja'
yechoxuc uc. Mu xu' chapoj abaic, persa onox chba avich'ic castico ta
c'oc'. 34 Ta jtac tal caj'alc'optac ti sna'ic c'usi tsc'an ti Rioxe. Jlom chamilic,
jlom chajipanic ta cruz, jlom chavac'beic arsial ta yut temploetic, chanut-
sic loq'uel ta jujun jteclum li' ta alumalique. 35 Ti Rioxe vo'oxuc chac'
ta abaic ti jayvo' imileic tal ti much'utic lec yo'onique. Ti c'alal imile
ti Abel lec yo'one, c'alal to Zacarías ti screm Berequíase, ti ismilic ta ti'
muc'ta templo yo' bu sts'el xchic'obil smoton Rioxe, vo'oxuc chcom ta
abaic. 36 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, vo'oxuc chcom
ta abaic scotol.

Ja' li' yaloj ti iyat o yo'on ti Jesuse ti muc xch'unic ti much'utic tey ta Jerusalene

(Lc. 13.34-35)

37 'Li vo'oxuque xchi'uc lachi'iltac li' ta Jerusalene, ja' amanyaic ti
chamilic li yaj'alc'optac Rioxe. Chavac'beic ton li much'utic chastacbeic
tal ti Rioxe. Pero oy xa jay'ech'el ti co'onuc jtsoboxuc chac c'u cha'al
tsluts' yol li me'ch'eque, pero muc xac'anic tsobel. 38 Toj abol aba
chacomic yu'un mu xa bu chaxchi'inic ti Rioxe. 39 Chacalbeic ti mu xa
bu chavilicon oe. Ja'to ti c'alal xavalic ti "toj lec tajmec li much'u itaque
tal yu'un ti Rioxe", xachiique, ja'to chavilicon noxtoc —x'utatic yu'un ti
Jesuse.

24

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora ta xlomesat ti muc'ta temploe
(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 C'alal chiloc'oticotic xa'ox ta sti'il smacol muc'ta templo li' ta
Jerusalén xchi'uc ti Jesuse, icac'beticotic yil ti lec tajmec meltsanbil li
temploe xchi'uc li naetic ta sjoyobe.
2 —Lequic ava'uquica'a. Ta melel chacalbeic, ta sta yora ti ta xlome-
sate. Busul chcom scotol —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Ti c'alal tey chotol ta vits Olivotic ti Jesuse, ijac'beticotic:
—Alo ca'iticotic c'usi ora ta xlomesat li templo avale. ¿C'usi señal ti
c'alal po'ot xa'ox xacha'sut tale? ¿C'usi señal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li
balamile? —xcuticotic.
4 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. 5 Yu'un ep ti much'utic chtale,
"vo'on Cristoon", xiic. Ep ti much'utic ta xch'unic lo'loele. 6 Ti c'alal
chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic ti chlic ac' c'oc' ta nome, mu
me xaxi'ic. Chc'ot onox yech, pero li balamile ma'uc to'ox chlaj. 7 Ta
sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile. Ta sliquesic ac'
c'oc' li preserenteetic noxtoque. Oy bu ch-ech' chamel, oy bu ch-ech'
vi'nal. Oy bu ch-ech' tsots niquel. 8 Taje slique b to vocol.
9 'Oy cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic, cha'ilbajinatic. Jlom
chamilatic. Ep crixchanoetic chopol chilic ti avich'ojicon ta muq'ue.
10 C'alal chlic ilbajinele, ep much'utic chicta o sbaic. Ti much'utic chicta
o sbaique chopol chilic ti much'utic mu xicta sbaique. Ja' xa tstiq'uic
c'op ti ac'u tsacaticuc ti much'utic mu xicta sbaique. 11 Ta to xtalic ep ti
much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Ep ti much'utic ta xch'un yu'unique.
12 Ch-epaj li c'usitic chopole, ep ti much'utic mu xa xc'uxubinvanique.
13 Pero ti much'utic chcuch yu'unic li ilbajinele, mi mu xicta o sbaique,
ja' chcuxiic ta sbatel osil. 14 Ba'yi onox chvinaj ta sjunlej balamil ti ista
xa yora tspasvan ta mantal ti Rioxe. Mi ivinaje, ja' xa o chlaj li balamile
—xiyutoticotic ti Jesuse.
15-16 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' xach'unic o ti c'usi liyalboticotic ti
Jesuse.
—Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ti c'alal xavilic ti va'anbil ta yut
templo li c'usi mu sc'an ti Rioxe chac c'u cha'al iyal onox ti Daniel
yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, yech'o un ba nac' abaic ta vitstic. 17 Lavi
pach'al li sba anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete, ti c'alal xyal tale, mu
xa me x'och stam c'usuc yu'un. 18 Ti much'utic tey ta yabtele, mu xa me
ya'uc sut stam spimilc'u'ic. 19 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy xch'ute
xchi'uc ti much'utic ta xchu'un to yolique. 20 C'oponic Riox ti mu me ja'uc
o tol sic, ti mu me ja'uc o sc'ac'alil chacuxic ti c'alal xajatavique. 21 Yu'un
tsots tajmec li castico ta xtale. Muc bu x'ech' o yech ta spasel balamil,
ja'to chtal. Ti c'alal x'ech'e, mu xa bu chtal noxtoc. 22 Ti Rioxe xch'acoj
ti c'u sjalil li casticoe. Ti jaluc tajmeque, chalaj acotolic ti yechuque. Ti
mu jaluc li casticoe, ja' ta scuentaic ti much'utic st'ujoje ti xch'unojbeic li
sc'ope.
23 '"Le' xa li Cristoe", "taj xa li Cristoe", mi oy much'u xayutique,
mu me xach'unic. 24 Yu'un chtalic ti much'utic tsp'is sbaic ta Cristoe
xchi'uc ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Chaq'uic iluc syu'elic yo'
xch'unic o lo'loel li crixchanoetique. Yo'onuc slo'loic uc li much'utic
st'ujoj ti Rioxe, pero mu xa xch'unic lo'loel. 25 Li vo'oxuque p'ijanic
me, ba'yi me lacalbeic scotol. 26 "Tey xa ta xocol balamil li Cristoe",

mi oy much'u xayutique, mu me xba aq'uelic. “Tey xa ta yut na”, mi oy much'u xayutic noxtoque, mu me xach'unic. 27 Ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique, chiyilic scotol crixchanoetic chac c'u cha'al xlebluj chavuc chquiltic ti buyotique. 28 Chich'ic onox castico ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue. Co'ol xchi'uc c'usi xcham, tey ta stsob sba xulemal.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-36; 17.25-36; 12.41-48)

29 ’Ti c'alal xlaj ech'uc scotol li castico lacalbeique, ja'o chmac sat li c'ac'ale, ch'abal xa li jch'ulme'tique. Li c'analetique jup'ejtic chp'aj. Chnic scotol li c'usitic oy ta vinajele. 30 Ja'o chil scotol crixchanoetic ti chiyal tal vo'on ti co'ol crixchanootique. Scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil ch-oq'uic ta xi'el. Yu'un chilic ti oy jyu'ele, ti oy jxojobal ti c'alal xiyal tal ta ba toc ta balamil, vo'on ti co'ol crixchanootique. 31 Tsots ch-oc' corneta noxtoc, ja'o ta xyalic tal caj'anjeltac. Ja' chtal stsobic ta sjunlej balamil ti much'utic jt'ujoje ti xch'unojic c'usi caloje.

32 ’Na'ic me, c'alal xavilic ti chlaj xa cocojuc yanal li ic'uxe, ja' chvinaj o ti ch-och xa vo'tique. 33 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic ti chlaj c'otuc li c'usitic icale, ja' chvinaj o ti chicha'sut xa tale. 34 Ta melel chacalbeic, oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal ti jaytos castico lacalbeique. 35 Li vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale, mu xch'ay, persa chc'ot scotol.

36 ’Muc much'u sna' ti c'usi ora chicha'sut tale, mi ja'uc ti anjeletic ta vinajele, mi vo'onicon mu jna'. Stuc no'ox sna'oj ti Jtote.

37 ’Ja' chac c'u cha'al ispas ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti c'alal li' to'ox ti Noee, ja' no'ox yech tspasic uc ti c'alal sta yora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. 38 C'alal mu to'ox chtal ti nojele, jun yo'on ive'ic, iyuch'ic vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, inupunic, iyac' ta nupunel stsebic. Ti c'alal ital ti nojele, c'alal i'och ta barco ti Noee, icom ti c'usitic ispasique. 39 Muc xch'unic ti chtal nojele. Ja'to ixch'unic c'alal itale, pero muc xa xcolic, icham scotolic. Ja' no'ox yech c'alal xicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. 40 Mi oy cha'vo' vinic ti tsobol ch-abtejique, yic'al jun chquic' ech'el, jun chcom. 41 Mi oy cha'vo' ants ti tsobol chjuch'unique, yic'al jun chquic' ech'el, jun chcom.

42 ’Ich'icon no'ox me ta muc', malaicon, yu'un mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal, vo'on lavajvalicone. 43 Chacalbe ava'iic, ti ana'ojicuc ti jayib ora ac'ubal chtal li j'eleq'ue, amala, achabi ana ti yechuque. 44 Ja' no'ox yech tsc'an chamalaicon no'ox ac'u mi mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. Mu me ch'ayemuc avo'onic chul jtaoxuc.

45 ’Caltic no'ox ya'el ti oy jun j'abtel ti sjunul yo'on ch-abteje, ti sna' stuc'ulan abtele. Ja' ch-ac'bat smac'lin li xchi'iltac ta abtele ti c'alal sta yora ve'ebale. 46 Jun yo'on li j'abtele ti yolel ch-abtej chul stael yu'un li yajvale. 47 Ta melel chacalbeic, ti much'u sjunul yo'on ch-abteje ch-ac'bat scuentain li c'usuc yu'un yajvale. 48 Yan mi chopol sjol li j'abtele, “mu to nan xtal li cajvale”, xi tsnop. 49 Chlic yut, chlic smaj li xchi'iltac ta abtele. Ja' chba xchi'in ta ve'el ta uch' pox li jyacubeletique. 50 Li yajvale ja'o chul tal ti c'alal ch'ayem yo'on c'usi ta xcha'le li xchi'iltaque yu'un mu xch'un ti po'ot xa xule. 51 Chul ac'batuc tsots castico yu'un li yajvale. Co'ol chich' castico xchi'uc ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti ta alele. Tey

x'oq'ueletic, xc'uxuxet o yeic yu'un tsots castico chich'ic —xiyutoticotic ti Jesuse.

25

Ja' lo'il scuenta lajunvo' tojol tsebetic

1 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc.
—Chacalbeic c'u x'elan ti c'alal xtal jpas mantale. Caltic no'ox ya'el ti oy lajunvo' tojol tsebetic ti ba snupic tal ta be li jnupunele. Iyich' ech'el sc'oq'uic. 2 Li vo'vo'e lec p'ijic; li vo'vo'e sonsoic. 3 Li sonso tsebetique ja' no'ox iyich' ech'el ti c'u yepal ch'olol yaceiteal li sc'oq'uique, muc xich'beic ech'el más. 4 Li p'ijil tsebetique isnojesbe ech'el yaceiteal li sc'oq'uique, iyich'ic to ech'el más. 5 Li jnupunele muc xtal ta ora. Li tsebetique i'och svayelic. 6 Ta ol ac'ubal i'aptaatic: "Chtal xa li jnupunele. Ba nupic tal ta be", x'utatic. 7 Ora ijulavic li tsebetique. Ixch'olbeic más yaceiteal li sc'oq'uique, istsanic. 8 "Ac'bon jset'uc avaceiteic yu'un chtup' xa li jc'oc'ticotique", xiic li sonso tsebetique. 9 "I'i. Yic'al mu xloc' o cu'unticotic uc. Ba manic tal", x'utatic. 10 Ti c'alal ba smanic tale, ja'o iyul li jnupunele. Li tsebetic ti chapajtique tsobol i'ochic xchi'uc jnupunel. Li yajval nae ismac li sti' snae. 11 Ts'acal to iyulic li yan tsebetique. "Cajval, Cajval, jamboticotic li sti' anae, chi'ochoticotic tal uc", xiic. 12 "Ta melel chacalbeic, muc bu chajambeic sti' jna yu'un muc xach'unic ti c'usi icale. Co'ol xchi'uc mu xacojtiquinic", x'utatic.
13 'Ja' no'ox yech li vo'oxuque, tsc'an ti chamalaicon no'oxe yu'un mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. Mi ta sob, o mi ta xmal, o mi ta ac'ubaltic, mu xana'ic c'usi ora —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti iyac'be comel sliqueb li yaj'abteltaque (Lc. 19.11-27)

14 Ti Jesuse iyal jun lo'il noxtoc.
—Chacalbeic c'u x'elan ti c'alal xtal jpas mantale. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ibat ta nome. Ti c'alal mu to'ox chbate, istsob li yaj'abteltaque. Iyac'be comel sliqueb jujun. 15 Li june i'ac'bat vo'mil, li june i'ac'bat cha'mil, li june i'ac'bat jmil. Li much'u p'ije ep i'ac'bat. Yan li much'u sonsotic no'oxe jutuc i'ac'bat. Ti c'alal laj yac' comel staq'uin li vinique, ja'o ibat. 16 Li much'u i'ac'bat vo'mile lic equelajuc o, ijolin yu'un vo'mil. 17 Ja' no'ox yech li much'u i'ac'bat cha'mile, ijolin yu'un cha'mil uc. 18 Yan li much'u jmil no'ox i'ac'bate isnac', ismuc ta balamil.
19 'Jal i'ay li yajvalique. Ti c'alal isut tale, istsob li yaj'abteltaque. "¿C'usi yepal ijolin avu'unic li jtaq'uine?", x'utatic. 20 Ja' ba'yi ital li much'u iyich' comel vo'mile, yich'oj tal noxtoc li vo'mil sjole. "Totic, li' li vo'mil ataq'uin avac'bon comele xchi'uc vo'mil ijolin cu'un", xut li yajvale. 21 "Chquich' che'e. Li vo'ote lec xana' xa'abtej. Jutuc ti lacac'bee pero sjunul avo'on la'abtej o. Lavie chacac'be más. La' jchi'in o jbatic yo' jun o avo'on ta sbatel osile", x'utat yu'un li yajvale. 22 Ital li much'u yich'oj cha'mile. "Totic, li' li cha'mil ataq'uin avac'bon comele xchi'uc cha'mil ijolin cu'un", xut li yajvale. 23 "Chquich' che'e. Li vo'ote lec xana' xa'abtej uc. Jutuc ti lacac'bee pero sjunul avo'on la'abtej o. Lavie chacac'be más uc. La' jchi'in o jbatic yo' jun o avo'on ta sbatel osile", x'utat yu'un li yajvale. 24 Ital li much'u jmil no'ox yich'oje. "Totic, jna'oj

ti jlajelote. Jna'oj ti chavich'be xchi'uc sjol lataq'uine. Chavich' ti bu
muc bu avac'oj avocole. 25 Yech'o un lixi' mi xch'ay cu'un lataq'uine,
solel ijmuc ta balamil. Ich'o sutel yu'un avu'un onox", xut li yajvale.
26 "Mu xatun, ch'ajot tajmec. Chaval ti vo'on chquich' ti bu muc bu
cac'oj jvocole. 27 Avac'beuc li much'u sna' sjolintasele, yul quich' xchi'uc
sjol ti yechuque", x'utat yu'un li yajvale. 28 "Pojbeic li jmil cac'ojbee,
ja' ac'beic li much'u iyich' tal lajunmile", xut li yan yaj'abtele. 29 Ti
much'utic sjunul yo'on ta x'abtejique, más ta x'ac'batic, mu c'u sna'ic
o. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta x'abtejique, ti c'u yunen epal
i'ac'batique, ta xpojbatic ta jmoj. 30 Li ch'ajil j'abtel li'e ac'o ech'el ta ic'
osil. Tey x'oq'uelet, xc'uxuxet o ye yu'un tsots castico chich'.

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ta xch'ac crixchanoetic ti Cajvaltic Jesucristoe

31 'Ti c'alal xtal pasvancon ta mantal, vo'on ti co'ol crixchanootique,
chixchi'inic tal scotol anjeletic. Ja'o chcalbe bu chbatic ta sbatel osil
li crixchanoetique. 32 Ta jtsob scotol. Ti c'alal tsobolic xae, chlic
jch'ac, co'ol xchi'uc jchabichij ti ta xch'ac li xchije xchi'uc li xchivoe.
33 Ti much'utic lec yo'onique chcac' ta jbats'ic'ob. Yan ti much'utic
chopol sjolique chcac' ta jsurto. 34 Vo'on li jpasvanejon ta mantale ja'
yech chcalbe ti much'utic tey ta jbats'ic'obe: "Li vo'oxuque la'ic yu'un
slecubtasoj avo'onic ti Jtote. Ochicotic ta pasmantal yu'un ja' yech iyal
ti Jtote ti c'alal ispas li balamile. 35 Ti c'alal livi'naje, avac'becon ave'elic.
Ti c'alal itaquij jti'e, avac'becon ava'alic. Ac'u mi muc xavojtiquinicon,
avoteson ta anaic. 36 Ti c'alal avilic ti ch'abal jc'u' jpoq'ue, avac'becon.
Ti c'alal ipone, ay avula'anicon. Ti c'alal tiq'uilon ta chuquele, ay
aq'uelicon", ta xcutic. 37 Ja' yech chtac'avic ti much'utic lec yo'onique:
"Cajval, ¿c'usi ora laquilticotic ti lavi'naje ti icac'ticotic ave'ele? ¿C'usi
ora laquilticotic ti itaquij ati'e ti lacac'beticotic vo'e? 38 ¿C'usi ora lacotes
ta jnaticotic ti muc xacojtiquinticotique? ¿C'usi ora iquilticotic ti ch'abal
ac'u' apoq'ue ti lacac'beticotique? 39 ¿C'usi ora iquilticotic ti la'ipaje ti ay
jvula'anoticotique? ¿C'usi ora iquilticotic ti tey tiq'uilot ta chuquele ti ay
jq'ueloticotique?" xiic. 40 "Ta melel chacalbeic, yu'un ac'uxubinic jun
jchi'iltic ta yich'el ta muc' ti Rioxe ti muc x'ich'e ta muq'ue, co'ol xchi'uc
vo'on ac'uxubinicon ya'el", ta xcutic, vo'on li jpasvanejon ta mantale.

41 'Ti much'utic tey ta jsurtoe: "Loc'anic yu'un chopol ajolic. Ba
ochanic ta c'oc' ta sbatel osil yo' bu meltsanbil scuenta li totil pucuje
xchi'uc li bic'tal pucujetique. 42 Ti c'alal livi'naje, muc xavac'becon
ave'elic. Ti c'alal itaquij jti'e, muc xavac'becon ava'alic. 43 Ti c'alal
lic'ot ta anaique, avalic ti mu xavojtiquinicone, muc xavotesicon. Ti
c'alal avilic ti ch'abal jc'u' jpoq'ue, muc xavac'becon. Ti c'alal ipone, ti
c'alal tiq'uilon ta chuquele, muc x'ay aq'uelicon", ta xcutic. 44 "Cajval,
pero ¿c'usi ora laquilticotic ti lavi'naje, ti itaquij ati'e, ti muc xacoj-
tiquinticotique, ti iquilticotic ti ch'abal ac'u' apoq'ue, ti ipote, ti tiq'uilot
ta chuquele ti muc xajc'uxubinticotic chavale?" xiic. 45 "Ta melel
chacalbeic, yu'un muc xac'uxubinic junuc li much'utic muc x'ich'eic ta
muq'ue, co'ol xchi'uc vo'on muc xac'uxubinicon ya'el", ta xcutic. 46 Ja'
chba yich'ic o castico ta sbatel osil ti muc xc'uxubinvanique. Yan ti
much'utic lec yo'onique chcuxiic ta sbatel osil —xiyutoticotic ti Jesuse.

26

Ja' li' yaloj ti isnopic c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse
(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ja'o liyalboticotic noxtoc, vo'oticotic li
yajchanc'opoticotique:
2 —Ana'ojic ti chib xa c'ac'al sc'an li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil
ti ba'yi jtot jme'tique. Ja'o chi'aq'ue entrucal, chisjipanic ta cruz, vo'on ti
co'ol crixchanootique —xiyutoticotic.
3 Ti totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe, xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique, istsob sbaic ta sti' sna
ti totil palee, ja' ti Caifase. 4 Isa'ic ti c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse
yu'un tsc'an tsmilic.
5 —Más lec mu ya'uc jtsactic lavi ta q'uine naca me licuc o sjol li
jchi'iltactique —xut sbaic.

Ja' li' yaloj ti icoconbat ta sjol ya'lel muil nichim ta Betania ti Jesuse
(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 Ibat ta Betania ti Jesuse. Tey ic'ot ta sna Simón ti ip to'ox ta leprae.
7 Tey ic'ot jun ants, yich'oj c'otel slimete meltsanbil ta alabastro ton, noj
ta ya'lel muil nichim. Toyol tajmec stojol. C'alal tey chotol ta mexa ti
Jesuse, ja'o iscoconbe ta sjol ti sbel slimetee yu'un iyich' ta muc'. 8 Ti c'alal
iquilticotic li vo'oticotique, licapoticotic o.
—¿C'u yu'un ti yech no'ox ta smal li ya'lel muil nichime? 9 Más
lec ti ixchonuque, yu'un toyol stojol. Li stojole xu' chich' me'onetic ti
yechuque —xichioticotic.
10 Ti Jesuse sna'oj ti c'usi ijnopticotique.
—Vo'oxuc ta amulic ti chat yo'on li antse. Li c'usi liyac'bee, lec.
11 Li me'onetique li' onox achi'uquique. Li vo'one muc bu jal li'
jchi'ucoxuque. 12 Ti liscoconbe li ya'lel muil nichime, ja' seña ti
chimuquee. 13 Ta melel chacalbeic, chvinaj onox ta sjunlej balamil ti
vo'on chcac' acuxlejalic ta sbatel osile. Chvinaj noxtoc ti liscoconbe ya'lel
muil nichim li antse —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Ti jun jchi'ilticotic ti lajchavo'oticotic oe, ja' ti Judas Iscariotee, ba
sc'opon ti totil paleetique.
15 —¿C'u yepal chavac'becon mi chacac'beic entrucal ti Jesuse? —xut.
I'ac'bat treinta plata. 16 Ti Judase isa' ti c'u to xi xu' chac' entrucal ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 Ti c'alal ilic li q'uin ti chich' ve'el pan ti muc bu yich'oj svuquesobil
xch'ute —¿Bu chac'an ti chba jmeltsanticotic li ch'iom chij ti ta jti'tic ta
sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'tique? —xcuticotic ti
Jesuse.
18 —Batanic ta Jerusalén. Ja' xc'ot ac'oponic li much'u lec xcojtiquin-
tique. “Li' la chtal jti'ticotic ta ana li chij ta q'uine yu'un la po'ot xa xmile
li Jchanubtasvaneje”, xavutic c'otel —xiyutoticotic ti Jesuse.
19 Ijch'unticotic ti c'usi iyal ti Jesuse, ijmeltsanticotic ti jve'elticotique.

20 C'alal ic' xa'ox osile, ijchol jbaticotic ta mexa xchi'uc ti Jesuse.
21 Ti c'alal yolel chive'oticotique —Ta melel chacalbeic, oy junoxuc ti
chavaq'uicon entrucale —xiyutoticotic ti Jesuse.
22 Ti c'alal ica'iticotique, icat o co'onticotic.
—Cajval ¿mi vo'on van? —xcuticotic jujuntal.
23 —I'i. Ja' li much'u jun jpulatu chive' jchi'uque. 24 Ta melel vo'on
ti co'ol crixchanootique chquich' milel chac c'u cha'al ts'ibabil onox ta
sc'op Rioxe. Abol sba li much'u chiyac' entrucale. Más lec ti manchuc
i'ayane —xi ti Jesuse.
25 Ti Judase ti snopoj xa onox ti chac' entrucal ti Jesuse —Jchanubtas-
vanej, ¿mi vo'on van? —xi uc.
—Vo'ot —x'utat yu'un ti Jesuse.
26 Ti c'alal yolel chive'oticotique, istam jp'ej pan ti Jesuse. "Colaval" xut
ti Rioxe, ja'o ixut ti pane.
—Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal —xiyutoticotic.
27 Istam noxtoc jun baso ya'lel uva, "colaval" xut ti Rioxe.
—Uch'an acotolic. 28 Li'i ja' jch'ich'el, ja' señal ti chc'ot onox ti c'usi
ts'acal to iyal ti Jtote ti ta jch'ich'el chtoj lamulique. 29 Chacalbeic ti mu xa
bu chcuch' li ya'lel uvae. Ja'to chcuch' ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic
yo' bu chac' jpas mantal ti Jtote —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 Ti c'alal laj jq'uevujintaticotic ti Rioxe, libatoticotic ta vits Olivotic.
31 —Li' ta jliquele chacomtsanicon acotolic. Ts'ibabil onox: "Ti Rioxe
ta la xac' ta milel ti much'u st'ujoj chispasotic ta mantale. Ti c'alal xmilee,
ta la stani sbaic ech'el ti xchi'iltaque, co'ol la c'u cha'al chij ti ta stani sba
ech'el mi imile li xchabielique", xi ts'ibabil. 32 Ti c'alal xicha'cuxie, chibat
ta Galilea. Tey xa chc'ot ataicon —xiyutoticotic ti Jesuse.
33 —Ac'u mi xascomtsan li yantique, pero li vo'one mu xajcomtsan —xi
li Pedroe.
34 —Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-oc'
queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone —x'utat yu'un ti
Jesuse.
35 —Muc ta alel mi co'ol lilajotique. Jamal chcal ti xacojtiquine —xi li
Pedroe.
Ja' yech icalticotic uc.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Tey lic'ototicotic ta Getsemaní sbi xchi'uc ti Jesuse.
—Chotlanic li'toe yu'un chba jc'opon Riox le'toe —xiyutoticotic.
37 Ti Jesuse ja' iyic' ech'el li Pedroe xchi'uc xcha'va'al screm ti Zebe-
deoe. Iyat la yo'on ti Jesuse. Yan la sba yo'on iya'i.
38 —Chcat co'on tajmec, chicham ya'el. Comanic li'toe. Mu me xavayic
uc —x'utatic la li oxvo'e.
39 Ti Jesuse ijelav to la ech'el jset'. Isquejan la sba, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc. Isc'opon la Riox.
—Tot, ti xu'uc to ti mu xichame, lec. Pero ma'uc me xc'ot li c'usi chal
co'on jtuque, ja' ac'u jpas li c'usi chac'an li vo'ote —xi la isc'opon Riox ti
Jesuse.

40 Ti c'alal laj sc'opon Rioxe, isut la tal yo' bu li oxvo' jchi'iltaque.
Vayemic la yul staelic. I'albat li Pedroe:
—¿Mi mu xcuch avu'unic junuc ora ya'el li vayele? 41 Mu me xavayic,
c'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usitic chopole. Ta melel avo'onicuc
ac'oponic Riox, pero lapat axoconique mu xu' yu'un —x'utat la.
42 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox noxtoc:
—Tot, yu'un avaloj ti chichame, xu' xicham —xi la.
43 Ti c'alal isut tale, vayemic yul staelic noxtoc li oxvo'e yu'un la mu
xcuch cha'iic li vayele. 44 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox ta yox'ech'elal.
Ja' no la yech iyal chac c'u cha'al iyal ta ba'yie. 45 Ti c'alal isut tale
—Xu' mi chavayic toe. Mi chacuxic to, cuxic. Ista xa yora ti chi'aq'ue
entrucal ta stojol jmulaviletic, vo'on ti co'ol crixchanootique. 46 Licanic,
batic. Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u chiyac' entrucale —xiyutoticotic ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o tey ic'ot ti Judase. Ja'
lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse. Ep crixchanoetic xchi'inoj
c'otel; oy yespadaic, oy ste'ic. Ja' stacojic ech'el ti totil paleetique xchi'uc
ti cajmeltsanejc'optic, vo'otic li j'israelotique. 48 Ti Judase yaloj xa onox
la c'u x'elan chac' entrucal ti Jesuse:
—Ti much'u ta jbuts'e, ja' me xatsaquic —xi ono la.
49 Ti Judase inopoj yo' bu ti Jesuse:
—¿Mi li'ote? Jchanubtasvanej —xut.
Ja'o isbuts'.
50 —Jchi'iltic, ti c'usi tal apase, paso ta ora —x'utat yu'un ti Jesuse.
Ja'o inopoj ti crixchanoetique, istsaquic ti Jesuse, ixchuquic.
51 Oy jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, isloq'ues yespada,
istuch'be jun xchiquin ti smozo más totil palee.
52 —Tic'o ta sna lavespadae —x'utat yu'un ti Jesuse—. Ti much'u
chmilvan ta espadae ja' no'ox yech ta espada ta xcham uc. 53 ¿Mi mu
xana' ti xu' ta jc'opon ta ora ti Jtote yo' xistacbe o tal más ta sesenta mil
yaj'anjeltac spojicone? 54 Pero ma'uc yech ta jpas, yu'un persa ta xc'ot ti
c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.
55 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique.
—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al j'eleq'ue?
Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo jujun c'ac'ale, ¿c'u
yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele? 56 Ti x'elan tal atsaquicone, ja'
ic'ot ti yech onox sts'ibaojic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee —xi ti Jesuse.
Vo'oticotic li yajchanc'opoticotique lijatavoticotic. Stuc xa tey ijcomt-
santicotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse
(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

57 Ti c'alal istsaquic ti Jesuse, li' iyiq'uic tal ta sna Caifase, ja' ti totil
palee. Tey tsobol ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac
Rioxe, xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique. 58 Li Pedroe nomnomtic tijil tal
ta spat ti Jesuse. Ti c'alal iyul ta sna ti más totil palee, ixchi'in la ta chotlej
ta ti'na jayvo' jchabiejtemplo yu'un la tsc'an cha'i c'u x'elan chcom o
sc'oplal ti Jesuse.

59 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique, lic la sa'ic cha'vo' xchi'ilic ta meltsanejc'op ti co'ol c'usi chalique yu'un la tsa'beic smul ti Jesuse yo' xmile oe. 60 Pero mu la bu istaic ti cha'vo' co'ol c'usi chalique. Yech no la ti ep jnopmulile, mu la co'oluc ti c'usi chalique. Isva'an la sbaic otro cha'vo' jnopmulil.

61 —Li vinic li'i ca'yojticotic ti iyal ti xu' tslomes li stemplo Rioxe, ti xu' la chcha'va'an ta oxib c'ac'ale —xiic la.

62 Ti totil palee isva'an la sba.

—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? ¿Mi yech avaloj chac taje? —xut la ti Jesuse.

63 Mi jp'el mu la bu itac'av ti Jesuse. Ti totil palee isjac'be la noxtoc:

—Ti Riox cuxul ta sbatel osile cha'i li c'usi chajac'bee. Jamal xavalboticotic mi vo'ot ti st'ujojot Riox chapasoticotic ta mantale. ¿Mi vo'ot Xch'amalot ti Rioxe? —xut la.

64 —Vo'on —xi la ti Jesuse—. Chacalbeic noxtoc, vo'on ti co'ol crixchanootique, chavilic chlic jpas ta mantal crixchanoetic ta syu'el ti Rioxe. Ts'acal to chil scotol crixchanoetic ti ta toc chicha'sut tale —xi la ti Jesuse.

65 Ti más totil palee isjat la sc'u', yu'un la istabe xa smul ti yaloje.

—Ica'itic xa ti tsp'is sba ta Rioxe. ¿C'u xa stu cu'untic yan rextico? 66 ¿C'usi chanopic uc? —xut la ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope.

—Ac'u chamuc ta jmoj —xiic la.

67 Ja'o la istubtabeic sat ti Jesuse, ismajic la. Jlom la ist'axbeic ta majel sat.

68 —Mi yech chaval ti vo'ot Cristoote, alo ca'tic much'u lasmaj —xutic la.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

69 Li Pedroe tey la chotol ta ti'na. Ital la c'oponatuc yu'un jun quiarail:

—Li vo'ot uque ja' achi'il li Jesuse ti liquem tal ta Galileae —x'utat la.

70 Li Pedroe iyal la yo' bu tsobolique ti mu xojtiquin ti Jesuse:

—Mu jna' li c'usi chavale —xut la.

71 Ja'o la ibat ta ti'be li Pedroe. I'ojtiquine la yu'un otro jun quiarail.

—Li vinic le'e ja' xchi'il li Jesus Nazarete —xut la ti crixchanoetic ti tey tsobolique.

72 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavale —xi la li Pedroe.

73 Ta jliquel o tal la sc'oponel yu'un crixchanoetic li Pedroe:

—Ta melel ja' achi'il li Jesuse yu'un ja' yech chac'opoj chac c'u cha'al chc'opoje —x'utat la.

74 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavalique —xi la.

Ja'o la i'oc' quelem. 75 Li Pedroe iyul la ta sjol ti yech onox i'albat yu'un ti Jesuse: “Ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone”, x'utat onox yu'un ti Jesuse. Iloc' la li Pedroe, ba la yoq'uita sba tajmec.

27

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

1 Ti c'alal isacube, ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optic vo'otic li j'israelotique, isnopic c'u x'elan chc'ot stic'beic smul ti Jesuse yo'

x'aq'ue o ta milel yu'un ti coviernoe. 2 Ixchucbeic ech'el sc'ob, ba yac'beic
entrucal ti covierno Poncio Pilatoe.

Ja' li' yaloj ti ismil sba stuc ti Judase

3 Ti Judase, ti much'u iyac' entrucal ti Jesuse, ti c'alal iya'i ti inop xa
sc'oplal ti chmile ti Jesuse, ba sutes li treinta plata ti i'ac'bat yu'un ti totil
paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique.
4 —Ijta xa jmul yu'un icac' entrucal li much'u ch'abal smule —xut
c'otel.
—Li vo'oticotique mu c'u jcuentaticotic o; ta amul atuc —x'utat.
5 Ti Judase isten comel ta ti' muc'ta templo li taq'uine, ba xchuc snuc'
ta ch'ojon. Ismil sba stuc.
6 Ti totil paleetique istsobic li taq'uine.
—Mu ya'uc jcaptic ta limoxna li taq'uin li'i, yu'un stojol xch'ich'el jun
vinic —xut sbaic.
7 Co'ol isnopic ti tsmanic o jset' osile. Ja' chcom ta smuquenalic mi oy li'
ichamic jchi'iltactic ti nom liquemic tale. Ja' ismanbeic yosil li jpatp'ine.
8 Li osile "Ch'ich' Lum" isbiin yu'unic. Ja' yech sbi c'al tana. 9 Ja' ic'ot
ti c'usi iyal ti Jeremías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee: "Tsutesbat li treinta
platae, ja' stojol ti much'u mu sc'anic ti tspasvan ta mantale, yu'un ja'
yech yepal tstojic ti much'u chac' entrucale. 10 Yosil jpatp'in ta smanbeic,
xiyut ti Rioxe", xi onox.

Ja' li' yaloj ti tey xa ta stojol Pilato ti Jesuse
(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

11 Ti Jesuse tey xa ta stojol Pilato.
—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale? —x'utat
yu'un ti Pilatoe.
—Yech —xi ti Jesuse.
12 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique ep isnopbeic smul
ti Jesuse, pero muc xtac'av.
13 —¿Mi mu xava'i ti chalic ti toj ep amule? —xi ti Pilatoe.
14 Muc xtac'av ti Jesuse. Ti Pilatoe xch'ayet xa yo'on ti muc spac sc'oplal
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse
(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38–19.16)

15 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'tique,
ti Pilatoe isloq'ues jun jchuquel ti bu junucal tsc'anic loq'uesbel ti
jchi'iltactique. 16 Tey tiq'uil ta chuquel jun jchi'iltic vinajem sc'oplal
ti toj pucuje, Barrabás sbi. 17 C'alal tey tsobolic scotol ti jchi'iltactique
—¿Much'u junucal ti chajloq'uesbeique? ¿Mi ja' li Barrabase, mi ja' li
Jesuse ti chal ti ja' t'ujbil yu'un Riox chaspasic ta mantale? —x'utatic
yu'un ti Pilatoe.
18 Ti x'elan iyal ti Pilatoe, yu'un sna'oj ti yit'ixal no'ox yo'onic ti totil
paleetique ti iyaq'uic entrucal ti Jesuse.
19 Ti Pilatoe, c'alal tey chotol yo' bu chal c'u x'elan chcom sc'oplal ti
much'u tsmeltsanbe sc'oplale, ja'o itacbat tal mantal yu'un ti yajnile.
"P'ijan me, mu me xavilbajin li vinique yu'un ch'abal smul. Yu'un
ijvaychin samel, icat o co'on tajmec", xi tal ti antse.

20 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique isp'ijubtasic ti
crixchanoetique ti ja' ac'u sc'anic loq'uesbel ti Barrabase, ti ja' ac'u yalic
ti ac'u yich' milel ti Jesuse.
21 Ti Pilatoe isjac' noxtoc ti much'u junucal tsloq'uese.
—Ja' loq'ueso li Barrabase —xiic.
22 —¿C'usi ta jcha'le li Jesuse ti iyal ti ja' t'ujbil yu'un Riox chaspasic ta
mantale? —xi ti Pilatoe.
—¡Jipano ta cruz! —xiic scotolic.
23 —¿C'usi smul avu'unic? —xi ti Pilatoe.
Más to tsots i'avanic:
—¡Jipano ta cruz! —xiic tajmec.
24 Ti Pilatoe c'alal iyil ti mu x'ich'e ta muq'ue, ti x'avlajet tajmec ti
jchi'iltactique, istac ta c'anel vo', ispoc sc'ob yo' xilic o ti jchi'iltactique
ti mu stic' sbae.
—Mu vo'onicon chcom ta jba ti chmile li vinic li'i ti ch'abal smule;
vo'oxuc chcom ta abaic —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
25 —Xu'. Comuc ta jbaticotic xchi'uc col jch'amalticotic ti chmilee
—xiic scotolic.
26 Ti Pilatoe isloq'ues ta chuquel ti Barrabase. Ja'o iyalbe ti yajsolte-
rotaque ti ac'u yac'beic arsial ti Jesuse. Ti c'alal laj yac'beique, iyac' orten
ti ac'u ba sjipanel ta cruze.
27 Ti yajsolterotac coviernoe iyiq'uic ochel ta yut palacio ti Jesuse.
Istsob sba scotol ti solteroetique. 28 Isloc'beic sc'u' ti Jesuse, islambeic
natil tsajal c'u'ul. 29 Ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol, ja' la scorona ti ta alele.
Iyac'beic jun aj ta sbats'ic'ob, ja' la sbaston ti ta alele. Isquejan sbaic ta
yichon ti Jesuse, iyich'ic ta muc' yilel.
—¡Toj leclec aba ca'uctic ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale!
—xutic.
30 Istubtaic. Isquilbeic ti aje, isjisbeic ta sjol. 31 Ti c'alal laj slabanique,
isloc'beic ti tsajal c'u'ule, ja' iyac'beic slap ti sc'u' onoxe. Iyiq'uic ech'el,
ba sjipanic ta cruz.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mr. 15.21-41; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

32 Ti c'alal iloq'uic ech'el ti solteroetique xchi'uc ti Jesuse, isnupic ta be
jun jchi'iltic ta jurioal, Simón sbi. Ti Simone liquem tal ta jun jteclum,
Cirene sbi. Ti solteroetique iyaq'uic ta persa ti Simone ti ac'u scajan
ech'el ta snequeb scruzal ti Jesuse.
33 Ti Jesuse iyiq'uic ech'el yo' Gólgota sbie. Li Golgotae "Baquel Jol
Anima", xi smelol. 34 Iyac'beic binagre capal xchi'uc c'usi ch'a, pero muc
xuch', yu'un iya'i ti ja' spajesobil sc'uxul li lavuxe.
35 Ti solteroetique isjipanic ta cruz ti Jesuse. Ts'acal to ixch'acbe sbaic
ti sc'u'e. Itajinic isq'uelic ti much'u junucal chich' julique. Ja' ic'ot ti
yech onox iyal ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee: "Ta la xch'acbe sbaic li sc'u'
spoq'ue. Ta la xtajinic, ta la sq'uelic ti much'u junucal chich' julique",
xi onox. 36 Ichoti ti solteroetique, ixchabiic ti Jesuse. 37 Isbajbeic jpech
tabla ta sjol scruzal ti Jesuse, tey yaloj ti c'usi smul ti imile oe. "Li'i ja'
Jesús, yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi ts'ibabil.
38 Oy cha'vo' j'elec' co'ol isjipanic ta cruz xchi'uc ti Jesuse, jun scruzal
ta sbats'ic'ob, jun ta surto. Ti scruzal Jesuse ja' ta o'lol. 39 Ti much'utic tey
i'ech'ique ilabanvanic, isjimulan sjolic.

40 —Aval ti chalomes li muc'ta temploe, ti xu' chacha'va'an ta oxib
c'ac'ale. Yech'o un pojoquic aba un. Mi yech ti vo'ot Xch'amalot ti Rioxe,
yalanquic tal un —xutic.
41 Ilabanvanic uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtas-
vanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti cajmeltsanejc'optique.
42 —Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Li stuc une mu xu' scolta
sba un. Mi yech ti ja' chispasotic ta mantal vo'otic li j'israelotique,
ac'uquic yaluc tal ta ora un yo' jch'untic oe. 43 Iyal ti chcoltaat yu'un ti
Rioxe. Ac'uquic coltaatuc ta ora un mi yech ti lec ch-ilee. Yu'un iyal ti ja'
Xch'amal ti Rioxe —xut sbaic.
44 Ilabanvanic uc ti cha'vo' j'eleq'ue ti co'ol jipajtic ta cruz xchi'uc ti
Jesuse.
45 Ta ol c'ac'al i'ic'ub. Ta oxib to ora xmal isacub. 46 Ta oxib ora xmal
ja'o tsots i'avan ti Jesuse:
—Elí, Elí ¿lama sabactani? —xi. Ti c'usi iyale, “Cajval, Cajval, ¿c'u yu'un
ti acomtsanone?” xi smelol.
47 Oy jayvo' ti iya'iique.
—Ja' chapta ti j'alc'op Elíase —xiic.
48 Ja'o ibat ta anil jun ti much'u iya'ie, ba stam tal esponja. Ists'aj ta
binagre, ixoj ta aj, iyac'be sts'uts' ti Jesuse.
49 —Mu xavac'be. Jq'ueltiquic mi chtal syalesel ta cruz yu'un ti Elíase
—x'utat yu'un ti yantique.
50 Ti Jesuse tsots i'avan noxtoc, ja'o xa iloc' xch'ulel. 51 Ja'o ijat ta o'lol
ti muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta temploe. Ijat yalel c'alal yoc. I'ech' tsots
niquel. Li muc'tic tone laj voc'uc. 52 Ijam muquenaletic, ep icha'cuxiic
ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti c'alal ichamique. 53 Iloq'uic ta
smuquenalic pero muc x'ochic tal ta ora li' ta yutil Jerusalene. Ja'to
i'ochic tal ti c'alal icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse. I'ileic yu'un
ep crixchanoetic li' ta Jerusalene.
54 Ti capitan solteroe xchi'uc ti yajsolterotaque ti tey ta xchabiic ti
Jesuse, ixi'ic tajmec ti c'alal i'ech' ti niquele, xchi'uc ti c'alal iyilic ti
c'usitic ic'ote.
—Melel ti ja' xch'amal Rioxe —xut sbaic.
55 Tey ep antsetic noxtoc, nom tsq'uelic ti jipil ta cruz ti Jesuse. Ja' li
much'utic ixchi'inic ta xanvil ta estado Galilea ti Jesuse, ti ismac'linique.
Xchi'inojic tal c'alal ital li' ta estado Judeae. 56 Tey capal li María liquem
tal ta Magdalae, xchi'uc li otro jun Maríae, li sme'ic Jacoboe xchi'uc li
Josee. Tey noxtoc sme'ic li scremotic Zebedeoe, ja' li Jacoboe xchi'uc li
Juane.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57-58 Oy jun jchi'iltic jc'ulej, liquem tal ta jteclum Arimatea, José sbi.
Yich'oj ta muc' uc ti Jesuse. C'alal ic' xa'oxe, li Josee ba sc'opon ti Pilatoe,
ba sc'anbe spat xocon ti ánima Jesuse. Ti Pilatoe iyac' permiso. 59 Ti
Josee isyales ta cruz ti ánimae, ispix ta saquil poc'. 60 Ba stic' ta ch'ojbil
ton, ja' smuquenal ti Josee. Isetetin tal muc'ta setset ton, ismac o comel
li ti'ch'ene, ibat. 61 Li María liquem tal ta Magdalae xchi'uc li otro jun
Maríae, tey chotol icomic ta ti'ch'en.

Ja' li' yaloj ti ixchabibeic smuquenal Jesús ti solteroetique

62 Svoljeal ox ijchap jbatic ti ta jcuxtic ta savaroe, istsob sbaic scotol ti
totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique. Ba sc'oponic ti Pilatoe.
63 —Señor Gobernador, jna'ojticotic ti ja' yech iyal c'alal cuxul to'ox
ti jlo'lovaneje: “Ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi loq'uel ta jmuquenal”, xi.
64 Alo mantal ti ac'u ba smaquel lec li muquenale, ti ac'u xchabiel oxibuc
c'ac'ale. Yu'un yic'al xba sloq'uesic ta ac'ubaltic li yajchanc'optaque,
yic'al xalbeic li crixchanoetique ti icha'cuxi xa loq'uel ta smuquenale,
yic'al más to ep xch'unic o lo'loel li crixchanoetique —xutic ti Pilatoe.
65 —Tey li solteroetique, iq'uic ech'el. Ac'u ba smaquic, ac'u ba
xchabiic ti bu c'alal xu'e —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
66 Ba smaquic lec li ti'il muquenale. Iyac'beic seyo li tone. Ti c'alal laj
smaquique, tey com xchabiic ti solteroetique.

28

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Svoljeal ox ijcuxtic, c'alal naca to'ox xc'ot ta teq'uel ta primero c'ac'al
xemanae, ja' li romincoe, li María liquem tal ta Magdalae xchi'uc li
otro jun Maríae, ba sq'uelbeic smuquenal ti Jesuse. 2 C'alal mu to'ox
chbatique, i'ech' tsots niquel, istac tal jun anjel ti Cajvaltique. Yul setetin
loq'uel li smac sti'il ch'ene, ichoti ta sba li tone. 3 Ti anjele oy xojobal chac
c'u cha'al chavuc ti xlebluje. Sac tajmec ti sc'u'e. 4 Ti c'alal iyilic anjel
ti solteroetique ti ta xchabiic li ti' ch'ene, xt'eleletic xa ta xi'el, chamem
icomic yilel.
C'alal ic'otic ta ch'en li antsetique, i'albatic la yu'un ti anjele:
5 —Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesuse ti icham ta cruze. 6 Mu
xa bu li'i; icha'cuxi xa chac c'u cha'al layalbeic onoxe. La' q'uelavilic
yo' bu istelanic to'oxe. 7 Batanic ta ora, ba albeic li yajchanc'optaque ti
icha'cuxi xae. Albeic ti ba'yi chbat ta Galileae. Tey chc'ot staic. Ja' no'ox
chacalbeic —x'utatic la.
8 Li antsetique mu xa la a'ibaj c'usi tsnopic, mi chi'ic, mi jun la yo'onic.
Anil tal yalboticotic, vo'oticotic li yajchanc'opoticotic ti Jesuse. 9 Ti c'alal
italique, isnupic la ta be ti Jesuse.
—¿Bu chabatic? —x'utatic la.
Li antsetique isquejletaic la, ismeybeic la yoc, iyich'ic la ta muc'.
10 —Mu xaxi'ic. Ba albeic li jchi'iltaque, ja' li much'utic co'ol quich'ojtic
ta muc' ti Jtotic Riox jchi'uctique, ti ac'u baticuc ta Galileae. Tey chc'ot
staicon —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi iyalic ti solteroetique ti jchabimuquenale

11 Ti c'alal mu to'ox chulic li antsetique, ja'o iyulic ta jteclum jayvo'
solteroetic ti ixchabibeic smuquenal ti Jesuse. Yul yalbeic totil paleetic
ti c'usitic iyilique. 12 Ti totil paleetique istsob sbaic ta ora xchi'uc ti
cajmeltsanejc'optique. Co'ol isnopic ti c'usi tspasique. Iyac'beic la ep
taq'uin ti solteroetique.
13 —Ja' yech xavalic: “Ti c'alal listsacoticotic vayel ta ac'ubale, ti ánimae
ay sloq'uesel yu'un li yajchanc'optaque”, chianic me. 14 Ti mi iya'i li
coviernoe, tey chba jmeltsanticotic ac'oplalic yo' mu xasmilic oe —xutic
la ti solteroetique.

15 Ti solteroetique ixch'amic la ti taq'uine, ja' yech iyalic chac c'u cha'al
i'albatique. Scotol li jchi'iltactic ta jurioale ja' yech chalic c'al tana ti muc
xcha'cuxi ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel iyac'be comel ti buluchvo' yajchanc'ope
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

16 Vo'oticotic li buluchvo' yajchanc'opoticotic ti Jesuse, libatoticotic ta
Galilea. Tey lic'ototicotic ta vits yo' bu yalojboticotic onox ti Jesuse. 17 Ti
c'alal iquilticotic ti Jesuse, ijquejletaticotic. Pero oy cha'vo' oxvo' ti muc
xch'unic ti ja' ti Jesuse.

18 —Vo-on li'ac'bat jcuentain vinajel balamil. 19 Yech'o un batanic ta
sjunlej balamil, ba albeic crixchanoetic ti c'usi lacalbeique. Ac'bo yich'ic
vo' ta scuenta ti Jtote, ta jcuenta vo'on li Ch'amalilone, ta scuenta ti Ch'ul
Espíritue. Ja' seña ti chiyich'ic ta muq'ue. 20 Chanubtasic chac c'u cha'al
lajchanubtasique yo' xch'unic o uc ti c'usitic lacalbeique. Na'ic me ti li'
jchi'inojoxuc o ti c'u sjalil mu to'ox bu chlaj li balamile —xiyutoticotic ti
Jesuse.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI MARCOSE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti lic yal a'yuc sc'op Riox ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Ja' la yech ivinaj ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe, ti
Xch'amal Rioxe.
2 Ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee ja' onox yech sts'ibaoj comel chac
li'i:
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe crixchanoetic ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta muq'ue, xut
Xch'amal ti Rioxe.
3 Yech'o un ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal,
tsots ch-avetaj ta xocol balamil:
“Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique”,
xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox comel ti Isaíase. 4 Ja' la sc'oplal ti Juane
ti iyal ta xocol balamil ti chac'be yich' vo' ti much'utic chictaic spasel li
c'usitic chopole yo' ti x'aq'ueic o ta pertonal yu'un ti Rioxe. 5 Ti jchi'iltac
ta israelal li' ta sjunlej estado Judeae xchi'uc li' ta jteclum Jerusalene,
ba la ya'iic c'usi iyal ti Juane. Ti much'utic jamal iyalic ti c'usitic chopol
tspasique i'ac'batic la yich'ic vo' ta uc'um Jordán yu'un ti Juane.
6 Ti Juane jalbil tsatsal cameyo la ti sc'u'e. Nucul la ti xchuc xch'ute.
Naca la cochi' xchi'uc ajapom islajes. 7 Iyalbe la ti jchi'iltac ta israelale ti
oy much'u ts'acal to chtale, ti más oy syu'ele.
—Li vo'one mi ja'uc yaq'uil xonob, mu xjituj cu'un yu'un mu c'u xitun
o. 8 Li vo'one ja' no'ox lacac'be avich'ic vo'. Yan ti much'u ts'acal to chtale
ja' chayac'be achi'inic ti Ch'ul Espíritue —xi la ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

9 Ti c'alal yolel chac' ich'vo' ti Juane, ja'o la iloc' tal ta jteclum Nazaret
ta estado Galilea ti Jesuse. Tey la ic'ot ta uc'um Jordán, i'ac'bat la yich'
vo' uc yu'un ti Juane. 10 Ti c'alal iloc' ta uc'um ti Jesuse, iyil la ti ijam li
vinajele. Iyil la ti iyal tal ta sba ti Ch'ul Espíritue, co'ol la xchi'uc paloma
yilel. Ja'o la ichi'ine yu'un ti Ch'ul Espíritue. 11 Ti Rioxe ic'opoj la tal ta
vinajel:
—Vo'ot Jch'amalot. Jc'anojot tajmec. Jun co'on avu'un —x'utat la ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

12 Ti c'alal laj yich' vo' ti Jesuse, iyulesbat la ta sjol yu'un ti Ch'ul
Espíritue ti chbat ta xocol balamile. 13 Cha'vinic la c'ac'al tey ta xocol
balamil. Naca la te'tiquil chon oy. Ja'o la tey ic'ot ti Satanase, c'ot la slo'lo
ti yaloje. Ti Jesuse ichabiat la yu'un anjeletic ta vinajel ti c'u sjalil teye.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

14 Ts'acal to c'alal tiq'uil xa'ox ta chuquel ti Juane, ti Jesuse isut la ech'el
ta Galilea. Ja' la ba yal a'yuc ti tspasvan xa ta mantal ti Rioxe.
15 —Ista xa yora chaspasic ta mantal ti Rioxe. Ictaic xa spasel li c'usitic
chopole, ch'unic ti chaspasic xa ta mantale —xi la.

Ja' li' yaloj ti iyic' ta yajchanc'op chanvo' jtsacchoyetic ti Jesuse
(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

16 Ti Jesuse ibat la ta ti'ti'nab ta Galilea. Tey la iyil cha'vo' jchi'ilticotic
ta israelal, sbanquil yits'in no'ox sbaic. Li banquilale Simón sbi. Andrés
sbi li its'inale. Tey la yolel tsjipic ta nab snuti'ic tsacobil choy, yu'un la
tsacchoy yabtelic.
17 —La' chi'inicon, ta jel avabtelic. Chajchanubtasic c'uxi chba
avic'becon tal crixchanoetic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
18 Ora la iyictaic o li tsacchoye, ja' la ba xchi'inic ti Jesuse.
19 Ijelav la ech'el jset' ti Jesuse. Tey la iyil otro cha'vo', sbanquil yits'in
no'ox sbaic uc. Ja' la scremotic ti Zebedeoe. Li banquilale Jacobo sbi. Li
its'inale Juan sbi. Tic'ajtic la ta canova xchi'uc stotic, yolel la ta sts'isic
snuti'ic tsacobil choy, yu'un la jatem.
20 —La' chi'inicon —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Tey la iscomtsanic ti stotique xchi'uc ti scanovaique, ja' la ba xchi'inic
ti Jesuse. Ti stotique tey la icom ta canova xchi'uc stojbalaltac.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun vinic ti Jesuse
(Lc. 4.31-37)

21 Tey la ic'otic ta jteclum Capernaum. Ti c'alal ic'ot sc'ac'alil ta xcuxic
li jchi'iltac ta israelale, ti Jesuse i'och la ta templo teyo'e, ichanubtasvan
la. 22 Ti jchi'iltac teyo'e xch'ayet xa la yo'onic ti c'u x'elan ichanubtasvane
yu'un la lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe. Ma'uc la yech ichanubtasvan
chac c'u cha'al li jchi'iltaque ti ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac
Rioxe. 23 Tey la jun jchi'ilticotic, ochem la pucujetic ta yo'on. 24 I'avan
la:
—¿C'usi acuentaoticotic o, Jesus Nazaret? ¿Mi'n tal atacoticotic ech'el
yo' bu chba quich'ticotic casticoe? Jna'oj much'uot. Vo'ot Xch'amalot ti
Rioxe, vo'ot ti ch'abal amule —xi la.
25 Ti Jesuse ispajes la ti pucujetique ti xch'amunojbeic ye ti vinique.
—Anchanic, loc'anic ta yo'on li vinique —xut la.
26 Ti vinique it'elelinat la tajmec ti c'alal iloq'uic ti pucujetic ta yo'one.
Tsots la i'avanic ti c'alal iloq'uique. 27 Xch'ayet xa la yo'onic ti much'utic
teyique.
—¿Much'u onox le'e ti oy syu'ele, ti ta xch'unbat smantal yu'un ti
pucujetique? —xut la sbaic.
28 Ti x'elan ispas ti Jesuse, ora la ivinaj ta sjunlej estado Galilea.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe
(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

29 Ti c'alal iloq'uic ta templo ti Jesuse xchi'uc ti Jacoboe, xchi'uc ti
Juane, ibatic la ta sna Simón xchi'uc Andrés. 30 Ti sni'me'el Simone tey
la puch'ul ta stem yu'un la tilem.
—Abulajan q'uelbon li jni'me'ele —xut la ti Jesuse.

31 Ti Jesuse inopoj la ech'el yo' bu puch'ul ti jmeme'tique. Istsacbe la
sc'ob, isnit la liquel. Ora la itup' sc'ac'al, lic la mac'linvanuc.

Ja' li' yaloj ti icol yu'un ep ta tos chamel ti Jesuse
(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 Ti c'alal i'och ac'ubale, ti much'utic oy yajchamele tey la yic'ojbeic
c'otel ti Jesuse xchi'uc la ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique. 33 Tey
la lamal ic'otic ta ti'na ti crixchanoetique. 34 Ti Jesuse icol la yu'un
ti jchameletique. C'usuc no la chamelal cha'iic icol la yu'un scotol.
Isloq'ues la pucujetic ti ochem ta yo'onic ti crixchanoetique. Ti pucu-
jetique muc la x'aq'ue c'opojicuc yu'un ti Jesuse yu'un la sna'ojic ti ja'
Xch'amal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta estado Galilea ti Jesuse
(Lc. 4.42-44)

35 Ta yoc'omal ic' to'ox la ilic ti Jesuse, iloc' la ta jteclum, ibat la
yo' bu ch'abal crixchanoe, ba la sc'opon Riox. 36 Li Simone xchi'uc
li xchi'iltaque ba la sa'ic ti Jesuse. 37 Ti c'alal istaique —Chasa'ot li
crixchanoetique —xutic la.

38 —Batic ta jteclumetic ti li' no'ox nopole. Yu'un chba calbe ya'iic uc li
jchi'iltactique ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe, yu'un ja' tacbilon o
tal ti chcal a'yuque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

39 Ixanavic la ta sjunlej estado Galilea. Ti Jesuse xcholet la iyal ta bic'tal
temploetic ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Isloq'ues la pucujetic
ti ochem ta yo'onic ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae
(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 Tey la ic'ot jun jchi'ilticotic, ip la ta lepra. Isquejan la sba ta yichon ti
Jesuse.

—Ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe, yu'un jna'oj ti vo'ot
xu' chavet'esbone —xi la ti vinique.

41 Ti Jesuse abol la sba iyil, iyac' la sc'ob ta sba ti jchamele.

—Ech'uc che'e —xut la.

42 Ora la i'ech'. 43 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti vinique:

44 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot lachamele. Ja'
no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox chac c'u cha'al yaloj ti
Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti lecot xae —xut la ech'el vinic ti
Jesuse.

45 Ibat la ti vinique, lic la yal a'yuc ti ja' i'et'esbon xchamel yu'un ti
Jesuse. Ja' la yech ivinaj o ti chet'es chamel ti Jesuse, yech'o un mucul
xa la ch-och ta jteclumetic. Tey o la ta xocol balamil. Pero ep la jchi'iltac
ta israelal ba staic, buyuc no'ox la laj licuc ech'el.

2

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob ti jun vinique
(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 Ts'acal to c'alal i'ech' jayib c'ac'ale, ti Jesuse isut la ta Capernaum. Ti
jchi'iltac ta israelale iya'iic la ti tey xa ic'ot ti Jesuse. 2 Ora la istsob sbaic
ech'el yo' bu ti Jesuse. Mu xa la x'ochic o ti yut nae. Lamal xa la jlom
ta ti'na. Ti Jesuse iyal la sc'op Riox. 3 Tey la sq'uechojic c'otel ta pop jun
jchi'ilticotic, ch'abal la yip jun yoc sc'ob. Chanvo' la yajval. 4 Muc la sta

ochel sbeic ja' la ti toj noj ti nae. Solel la imuyic ta bana yu'un pach'al. Ixch'ojic la jset', tey la isyalesic xchi'uc spop ti jchamele. Tey la ic'ot ta stuq'uil ti Jesuse. 5 Ti Jesuse iyil la ti xch'unojic ti oy syu'ele.

—Jch'amal, ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut la ti jchamele.

6 Tey la chotajtic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. 7 "¿C'u yu'un ti x'elan chale? Tsp'is sba ta Riox. Muc much'u xu' chiyac'botic pertonal yu'un li jmultique, ja' no'ox ti Rioxe", xi la ta yo'onic. 8 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi isnopique.

—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique? 9 Ti x'elan icalbe li vinique ti "ac'bilot xa pertonal yu'un lamule", xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech, yu'un mu vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti "lican, tamo ech'el lapope, xanavan", xichiotique. Pero ja' tsc'an chaq'uelic mi chc'ot sc'op ti much'u yech chale. 10 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique. Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox ta xcac'be pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

11 —Vo'on chacalbe, lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

12 Ora la ilic. Iyil la scotolic ti iyich' ech'el ti spope, iloc' la ech'el. Xch'ayet xa la yo'onic ti crixchanoetique.

—Coliyal Riox muc bu xquiltic o yech ti x'elan tspase —xiic la.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Levie
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Ts'acal to ibat la ta ti'nab ti Jesuse. Ep la jchi'iltac ta israelal istsob sbaic ech'el. Ti Jesuse ichanubtasvan la. 14 Ti c'alal laj chanubtasvanuque, ibat la. I'ile la li Levie, li screm Alfeoe, tey la chotol ta xchotleb yo' bu tsc'anbe li sloc' c'usiticuque.

—La', batic —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ibat la.

15 Ts'acal to c'alal tey chve' ta sna Leví ti Jesuse, tey la ep jc'an-loc'-c'usiticuc xchi'uc la ti much'utic más chopol c'usitic tspasique. Ixchol la sbaic ta mexa scotolic xchi'uc ti Jesuse yu'un la tsobolic c'otel. 16 Tey la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc la jayvo' jfariseoetic. Chopol la iyilic ti tsobol chve' xchi'uc jc'an-loc'-c'usiticuc ti Jesuse, xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic tspasique.

—Lavajchanubtasvanejique ¿c'u yu'un ti tsobol chve' xchi'uc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic tspasique? —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un ti Jesuse.

17 Ti Jesuse iya'i la ti c'usi iyalique.

—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej; ja' no'ox ti much'utic ipe. Li vo'one ma'uc tal jsa' ti much'utic ch'abal smul ti yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque
(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 Oy yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Oy yajchanc'optac ti jfariseoetique. C'alal yictaoj yotique, oy la jayvo' c'ot sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li vo'oticotique xchi'uc li yajchanc'optac jfariseoetique chquicta coticotic —xiic la.

19 Itac'av la ti Jesuse:
—C'alal teyotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li jnupunele, mu ja'uc
o chquicta cotic. 20 Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu
xicta yotic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.
21 'Muc much'u tspac'an ta ach' manta li c'a'c'u'ule. Yu'un tsmuts li
ach'e, chjat más li c'a'c'u'ule. Ja' no'ox yech ti much'utic ta xch'unic ti
vo'on no'ox chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, ach' xa li c'usitic tspasique,
mu xa spasic ti c'usitic ispasic to'oxe. 22 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel
uvae, muc much'u ta xch'ol ta poco' nuculal chivo. Ti mi ta xch'ol ta
poco' nucule, ti c'alal xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal.
Yech no'ox ta xch'ay noxtoc li yave. Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach'
yav chich' ch'olel oe yo' lec xcom o xchi'uc li yave —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'asic jaychev trigo ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta israelale, li jayvo' tsobol chanavic
xchi'uc ti Jesuse ja'o la i'ech'ic xchi'uc ta be ta trigoaltic. Isc'asic la
jaychev trigo, isju' la sc'uxic. 24 I'ileic la yu'un jayvo' jfariseo.
—¿C'u yu'un ti tsc'asic trigo ta sc'ac'alil ta jcuxtic lavajchanc'optaque?
—x'utat la ti Jesuse.
25 —¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox ti c'usi ispas ti Davide
ti c'alal ivi'naj xchi'uc ti xchi'iltac ta xanvile? 26 Tey ic'otic ta templo.
Ja'o ochem ta totil pale ti Abiatare. Ti Davide ja' isc'an sve' ti pan ta ba
mexae ti smotoninoj ti Rioxe. Ac'u mi yaloj ti Rioxe ti ja' no'ox tsve'ic li
paleetique, pero isve'ic xchi'uc xchi'iltac ti Davide. Pero muc bu ista o
smul uc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
27 Iyal noxtoc ti Jesuse:
—Ti Rioxe xch'acoj jun c'ac'al yu'un ta jcuxtic. Pero ma'uc ich'aque o li
jun c'ac'ale ti chisujatotic ta xchabiele. 28 Vo'on ti co'ol crixchanootique,
vo'on yajvalon li sc'ac'alil ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

3

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 Ti Jesuse ibat la noxtoc ta templo teyo'e. Tey la jun jchi'ilticotic,
smoch'oj la sba sni'tac jun sc'ob. 2 Tey la jayvo' jfariseoetic. Ja' la tspa'iic
ti Jesuse, ta la sq'uelic mi oy chet'es chamel ta sc'ac'alil ta xcuxic li
jchi'iltaque yo' la stabeic o smul ti yalojique.
3 —La' va'lan li' ta o'lole —x'utat la yu'un Jesús ti vinic smoch'oj sba
sni'tac jun sc'obe.
4 Ti Jesuse isjac'be la ti jfariseoetique:
—Ta sc'ac'alil ta jcuxtique, ¿c'usi yaloj ti Rioxe ti xu' jpastique? ¿Mi xu'
jpastic li c'usitic leque, o mi ja' ta jpastic li c'usitic chopole? ¿Mi xu' chich'
et'esbel xchamelic li much'utic ipe, o mi tey no'ox jq'uelojtic chamicuc?
—xut la.
Mu la bu itac'avic. 5 Ti Jesuse icap la, isq'uelbe la sat ti jfariseoetique,
ja' la chopol iya'i ti mu xch'unic tajmeque.
—Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

Istuq'uibtas la, lec xa la icom ti sc'obe. 6 Ti jfariseoetique iloq'uic la
ech'el, ba la sc'oponbeic svinictac Erodes. Ba la snopic c'uxi tstaic ta milel
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istsob sbaic ep crixchanoetic ta ti'nabe

7 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta ti'nab. Tey la xchi'uquic ech'el li
jayvo' tsobol chanavic xchi'uque. Ep la tajmec jchi'iltac nap'ajtic ech'el,
tey no'ox la liquemic jlom ta estado Galilea. Ti jlome li' la iliquic ech'el
ta estado Judeae. 8 Ti jlome li' la iliquic ech'el ta jteclum Jerusalene. Jlom
la ta estado Idumea, jlom la ta jech uc'um Jordán, jlom la ta sts'el li chib
jteclum Tiro xchi'uc Sidone. Yu'un la iya'iic ti ep c'usitic ispas ti Jesuse,
yech'o la ti ep tajmec ba sq'uelique.

9 —Nopojesic no'ox tal jcotuc canova. Mi chnet'van tajmec li crixcha-
noetique, chi'och —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un ti Jesuse.

10 Yu'un la ep xa jchi'iltac i'et'esbat xchamelic yu'un ti Jesuse, yech'o un
ti much'utic ipe snet'net' xa la sbaic tal yu'un la tsc'an tspiquic ti Jesuse.
11 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique, ti bu la xilic ti Jesuse, jliquel la
tsquejan sbaic ta yichon. Ch-avanic la.

—Vo'ot Xch'amalot Riox —xiic la.

12 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti pucujetique ti mu ya'uc yalic yeche.

Ja' li' yaloj ti ist'uj lajchavo' yajchanc'optac ti Jesuse
(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 Ts'acal to imuy la ech'el ta vits ti Jesuse. Iyic' la muyel ti much'utic
sc'an yo'on chic' ech'ele. 14 Ist'uj la lajchavo' ti ta xchi'in oe, ti ta stac
ech'el ta yalel a'yuc li c'usitic chale. 15 I'ac'bat la syu'elic ti chet'esbeic
xchamel ti much'utic ipe, ti tsloq'uesbeic pucujetic ta yo'onic ti jchi'iltac
ta israelale. 16 Li lajchavo' it'ujeique, ja' sbiic li'i: Simón, Pedro la
i'ac'bat sbiin yu'un ti Jesuse. 17 Xchi'uc Jacobo xchi'uc yits'in, Juan sbi,
li scremotic Zebedeoe. Boanérjes la i'ac'bat sbiic yu'un ti Jesuse. Li
Boanérjese "co'ol xchi'uc chavuc", xi smelol. 18 Xchi'uc Andrés, xchi'uc
Felipe, xchi'uc Bartolomé, xchi'uc Mateo, xchi'uc Tomás, xchi'uc otro
jun Jacobo screm Alfeo. Xchi'uc Tadeo, xchi'uc Simón ti stic'oj sba ta
partido cananeoe. 19 Xchi'uc Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal
ti Jesuse.

Ti c'alal laj t'ujaticuc li lajchavo'e, ibat la xchi'uquic yo' bu xch'amunoj
na ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Jesuse ti ta syu'el pucuj tsloq'ues pucujetique
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

20 Istsob la sba ep jchi'iltac noxtoc, inoj la ti yut nae. Li lajchavo'e mi
ja'uc xa la stac' xve'ic xchi'uc ti Jesuse. 21 Ti c'alal iya'iic ti yits'intaque ti
toj ep crixchanoetic stsoboj sba yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse, tal ox la
yiq'uic loq'uel.

—Yu'un nan chlic xchuvaj —xiic la.

22 Tey la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac
Rioxe, li' la liquemic ech'el ta Jerusalene.

—Li vinic le'e ja' ochem ta yo'on ti totil pucuje. Ta syu'el totil pucuj ti
tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique —xiic la.

23 —Nopojanic tal li'toe —x'utatic la yu'un Jesús ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe—. Ti Satanase ¿mi'n la tsc'an
tsloq'ues ana'ojic ti ja' onox xchi'il ta pucujal ti tey ochem ta yo'onic

li crixchanoetique? 24 Ti yechuc tspase, co'ol xchi'uc jun preserente ti
tscrontain sbaic xchi'uc li xchi'iltac ta meltsanejc'ope, ta xch'ac o sbaic.
25 Co'ol xchi'uc jchop jnaclomal mi chut sbaique, ta xch'ac o sbaic noxtoc.
26 Ja' no'ox yech ti Satanase, ti mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal ti ochem ta
yo'onic li crixchanoetique, mu xu' jal tspas mantal ti mi yech tspase.
27 'Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yo'onuc ochuc ta sna jun tsatsal
vinique ti yo'onuc yelc'anbe li c'usuc yu'une. Ja' tsc'an ti ba'yi ta xchuc
li vinique yo' xcuch o yu'un yelc'anbel li c'usuc yu'une. Ti Satanase co'ol
xchi'uc tsatsal vinic ya'el. Li vo'one icuch xa cu'un spojbel li vinique.
28 'Ta melel chacalbeic, ti much'utic chopol c'usitic tspase, mi tsp'isic
ta pucuj ti Rioxe, ch-aq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeique. 29 Ja' no'ox
ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta
pertonal ta sbatel osil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
30 Ti x'elan i'albatique, ja' la ti iyalic ti ochem pucuj ta yo'on ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

31 Tey la ic'ot yits'intac ti Jesuse xchi'uc la ti sme'ique yu'un la ba
sc'oponic ti Jesuse. Tey la va'ajtic ta ti'na, istaquic la ta iq'uel ti Jesuse.
32 Ep la ti much'utic tey chotajtic ta jujot xocon ti Jesuse.
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an chasc'opon —xu-
tic la.
33 —Chcal ava'iic ti much'utic co'ol xchi'uc jme'e, ti co'ol xchi'uc
quits'intaque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Ja'o la ixchol ta q'uelel ti much'utic tey chotajtique.
—Li jayvo' li'i ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol xchi'uc quits'intac ya'el.
35 Scotol ti much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe, ja' co'ol xchi'uc jme',
co'ol xchi'uc quits'intac, co'ol xchi'uc quixleltac ya'el —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

4

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

1 Ibat la ta ti'nab ti Jesuse. Tey la ichanubtasvan noxtoc. Ep la tajmec
jchi'iltac ta israelal istsob sbaic. Ti Jesuse i'och la chotluc ta yut canova,
tey la xcajet ta ba vo'. Ti crixchanoetique tey la lamal ta ti'nab. 2 Ti c'alal
ichanubtasvan ti Jesuse, ep la c'usi iyal ta lo'il.
3 —A'yic me li c'usi chcale. Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ba svaj
strigoe. 4 Ti c'alal isvaje, oy jlom ta be ic'ot. Ital mutetic, istam. 5 Oy
jlom ta tontic ic'ot, ti bu ch'abal lec slumale. Ora ivoc' yu'un muc bu
pim slumal. 6 C'alal iq'uepe, ic'anub, itaquij yu'un ch'abal lec yisim. 7 Oy
jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li ch'ixe, iyolontaj li trigoe, ja' ich'ajub
o, muc bu ibeq'uin. 8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot, ibeq'uin. Oy iyac'
lajuneb xcha'vinic (30), oy iyac' oxvinic (60), oy iyac' cien. 9 Vo'oxuc ti
ava'iic ti c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
10 Li lajchavo'e xchi'uc ti much'utic ichi'invan sjil c'ac'ale, ti c'alal
stuquic xa'ox tey xchi'uquic ti Jesuse, isjac'beic la c'usi smelol ti lo'il iyale.
11 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal crixcha-
noetic ti Rioxe. Li yantique ta lo'il no'ox chcalbeic. 12 Ep ta ech'el iyilic
ti oy jlequilal jyu'elale, pero co'ol xchi'uc muc xilic. Ep ta ech'el iya'iic
ti c'usi icale, pero muc xa'ibeic smelol yu'un stoyoj sbaic. Ja' ti mu

xictaic spasel li c'usitic chopole, yech'o ti mu x'ac'batic pertonal yu'un li smulique.

13 ’Ti mi muc xava'ibeic smelol li lo'ile, ja' no'ox yech mu xava'ibeic
smelol li yan lo'il ti ta to xcale. 14 Li jvajtrigoe ja' señ̃a ti much'u chal li
sc'op Rioxe. 15 Li bec' trigo ti ic'ot ta bee, ja' señ̃a ti much'utic ya'yojic xa li
sc'op Rioxe, pero mu xch'unic. Ta xtal ta ora ti pucuje, chtal ch'aybatuc ta
sjolic li sc'op Rioxe. 16 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' señ̃a ti much'utic
c'alal cha'iic li sc'op Rioxe, ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel. 17 Pero
mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal x'ilbajinatique, ora chicta sbaic.
18-19 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' señ̃a ti much'utic ya'yojic xa
li sc'op Rioxe pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic oy ta sba balamile. Ja'
chlo'loatic o. C'usuc no'ox chpich' o yo'onic. Ja' yolontabil chcom ya'el li
sc'op Rioxe yu'un mu j'ech'eluc ta xch'unic. 20 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil
balamile, ti iyac' lajuneb xcha'vinique (30), ti iyac' oxvinique (60), ti iyac'
ciene, ja' señ̃a ti much'utic j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc
chbeq'uin ya'el yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-ilbajinatic,
mu xicta o sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chcaltic a'yuc li sc'op Rioxe
(Lc. 8.16-18)

21 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:

—Muc much'u ta stsan scas ti ja'o tsmac ta almule, ti ja'o tstic' ta yolon
teme. Toyol onox chac'. 22 Li c'usitic lacalbeique, jamal me xavalic ti
c'usi orae, mu me avo'onicuc no'ox sna'. 23 Vo'oxuc ti ava'iic ti c'usi icale,
nopbeic smelol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

24 I'albatic la noxtoc:

—A'ibeic me lec smelol li c'usi chacalbeique. Ti jayp'el chach'unic li
c'usi chacalbeique, más to chasp'ijubtasic ti Rioxe. 25 Ti much'utic sjunul
yo'on ta xch'unique, más ta xp'ijubtasatic yu'un ti Rioxe yo' xch'unic o
leque, yu'un tsc'an ta xch'unic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta
xch'unique, ti jayp'el sna'ique ta xpojbatic ta jmoj —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' lo'il scuenta trigo ti sna'oj ta xch'i stuque

26 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:

—Ti Rioxe tey sna'oj stuc c'u x'elan tspas ta mantal crixchanoetic. Co'ol
xchi'uc trigo ti isvaj ta yosil jun vinique. 27 Li vinique jun yo'on chvay.
C'alal sacube, chlic. Ja' no'ox chil ti ivoc' xa li strigoe pero mu sna' c'u
x'elan ivoc'. 28 Yu'un sna'oj ta xch'i stuc. Ba'yi chloc' yanal, ts'acal to chlic
beq'uinuc, ts'acal to chyijub. 29 Ti c'alal xyijube, chba sloc' yu'un yora xa
ta loq'uel —xi la ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

30 Ti Jesuse ja' la yech lic yal noxtoc:

—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. 31 Ac'u mi
muc bu ep lavie, pero ta to xp'ol. Co'ol xchi'uc bec' mustisya ti biq'uit
tajmeque. 32 Pero c'alal xch'ie, más toyol chbat. Ja' mu sta yech li
yan ts'unubiletic ti biq'uitic sbeq'ue. Li mustisyae yijic sc'obtac. Chtal
mutetic, tey tspas stso'opic ta sc'obc'obtac yu'un oy lec squevual —xi la
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un ti naca ta lo'il iyalbe crixchanoetic ti Jesuse
(Mt. 13.34-35)

33 Ti c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe, naca la ta lo'il iyal ti Jesuse yo' la
mu xicta o sbaic ta ya'yel li jchi'iltac ta israelale. 34 Ti c'usitic iyale, naca
la ta lo'il. Li lajchavo'e c'alal stuquic xa xchi'uquic ti Jesuse, i'albatic la
c'usi smelol ti lo'iletique.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

35 Ti c'alal i'ic'ub osile —Batic ta jech nab —x'utatic la yu'un Jesús li
lajchavo'e.

36 Isc'oponic la comel ti crixchanoetic tey lamalic ta ti'nabe, ja'o la
i'ochic ech'el ta canova ti tiq'uil o onox ti Jesuse. Tey la ibat yan
canovaetic uc. 37 Ja'o la ilic tsots ic', xyuc'yon xa la tajmec li nabe. Ep
la i'och vo' ta yut canova, chmuc xa'ox la yalel. 38 Ti Jesuse tey la vayem
ta chac canova, yac'oj la xonjol. Istijic la.

—Jchanubtasvanej, ¿mi muc ta alel avu'un ti chimucotic xa yalele?
—xutic la.

39 Ilic la ti Jesuse, ispajes la li iq'ue, ivaxi la yu'un li nabe.

40 —¿C'u yu'un ti chaxi'ique? ¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots
jyu'ele? —x'utatic la.

41 Más to la ixi'ic. Xalxalbe xa la sbaic:

—¿Much'u li vinic li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un li nabe?
—xut xa la sbaic.

5

Ja' li' yaloj ti iloq'uesbat pucujetic ta yo'on jun jgadarae
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

1 Ic'otic la ta jech nab ta steclumal jgadaraetic. 2 Ti c'alal iloq'uic ta
canovae, ital la jun vinic, ochem la pucuj ta yo'on. Ta muquenal la iloc'
tal. 3 Ja' xa la snainoj li ch'ojbil tonetic yo' bu chich'ic tiq'uel ti ánimaetique.
Mu la much'u xchuc yu'un, mi ja'uc la ta carina. 4 Ep la ta ech'el ichucbat
yoc sc'ob ta carina pero ituch' la yu'un. Mu la much'u stsac yu'un. 5 Ta
c'ac'al ac'ubal tey la x'avet ta vitstic xchi'uc ta muquenal. Ta la stam ton,
tsyayijes o la sba. 6 Ti vinique nomnom to'ox la iyil ti Jesuse, anil la ital,
yul la squejan sba ta yichon. 7 I'avan la.

—¿C'usi acuentaon o li vo'ote? Jesús, Xch'amal Riox ta vinajel. Mu me
xavac'bon castico. Ti Rioxe ya'yoj ti x'elan chacalbee —xi la.

8 Ti x'elan iyale, yu'un la iyal xa'ox ti Jesuse ti ac'u loc'uc ti pucuj ta
yo'one.

9 —¿C'usi abi? —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

—Lejion. Yu'un oy jaymil li' ochemoticotic ta yo'on li vinique.
10 Abulajan, mu xatacoticotic loq'uel li' ta slumal jgadaraetique —xutic
la Jesús ti pucujetique.

11 Ja'o la tey xlamet ep chitometic ta ch'ut vits.

12 —Abulajan alo ac'op ti chi'ochoticotic ta chitometique —xi la ti
pucujetique.

13 Ti Jesuse iyac' la permiso. Ti pucujetique iloc' la ta yo'on ti vinique,
i'ochic la ta chitometic. Ti chitometique oy la cha'miluc. Stusus xa la
yalel scotol, ip'ajic la ta nab, ijic'av la scotol.

14 Ti jchabichitometique ixi'ic la. Ba la yalic ta jteclum, ba la yalbeic
ti much'utic tey nopol nacajtic uque. Ti crixchanoetique tal la sq'uelic.
15 Ti c'alal ic'otic yo' bu ti Jesuse, iyilic la ti tey xa chotol ti vinique ti
ochem to'ox ep pucujetic ta yo'one. Oy xa la sc'u', lec xa la. Ixi'ic o la.
16 Ti much'utic iyilic ti c'u x'elan ilecub ti vinic ochem to'ox pucujetic ta
yo'one, xchi'uc ti c'u x'elan icham ti chitometique, iyalbeic la ti much'utic
tey laj c'otuque. 17 Scotol ti crixchanoetique ja' la yech lic yalbeic ti
Jesuse:

—Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic la.

18 Ti c'alal i'och ta canova ti Jesuse —Chajchi'in ech'el —xi la tajmec ti
much'u ochem to'ox pucujetic ta yo'one.

19 —I'i. Batan ta ana, ba albo lachi'iltaque ti lasc'uxubin xa ti Rioxe, ti
iloc' xa ti pucujetic ta avo'one —x'utat la yu'un ti Jesuse.

20 Ibat la ti vinique, ba la yal a'yuc ta Decapolis yo' bu lajuneb jteclume-
tique ti iloq'uesbat pucujetic ta yo'on yu'un ti Jesuse. Ti c'alal iya'iic ti
crixchanoetique, xch'ayet xa la yo'onic.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 Ti c'alal isut noxtoc ta jech nab ti Jesuse, ep la tajmec jchi'iltac istsob
sbaic ta ti'nab yo' bu ic'ote. 22 Tey la ic'ot jun jmeltsanejc'op ta templo
teyo'e, Jairo la sbi. Ti Jairoe, c'alal iyil ti Jesuse, isquejan la sba ta yichon,
ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.

23 —Ta xcham xa jtseb. Abulajan ba ac'o ac'ob ta sba yo' xcuxi oe —xi
la.

24 Ti Jesuse ibat la xchi'uc. Tey la nap'alic ech'el slajchava'alic xchi'uc
epal crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic ech'el. 25 Oy la jun ants, sla-
jchebal xa la jabil ti mu xmac xchamele. 26 Ep la isa' jpoxtavanej, muc
la xq'uele lec, muc la xmac o ti chamele. Más la i'ipaj o. Ilaj la scotol
ti staq'uine. 27 Iya'i la ti chet'es chamel ti Jesuse, nap'al la ibat ta spat
ti epal crixchanoetique. Ispits' la sba jelavel, ista la ta picbel spimilc'u'
ti Jesuse. 28 "Ac'u mi spimilc'u' no'ox jpicbe, ta xmac o li jchamele", xi
la ta yo'on ti antse. 29 Ora la imac ti xchamele, iya'i la ti lec xae. 30 Ti
Jesuse iya'i la ti oy much'u i'ech' xa xchamel ta syu'ele. Ijoyij la, isq'uel
la ti crixchanoetique.

—¿Much'u taj lispicbe jc'u'e? —xi la.

31 —Tol chnet'van chavil li crixchanoetique. ¿C'u yu'un ti chajac' ti
much'u laspique? —xiic la li lajchavo'e.

32 Ti Jesuse isq'uel la ta jujot xocon ti much'u ipicbon ti spimilc'u'e. 33 Ti
antse xt'elt'on xa la ta xi'el yu'un la sna'oj ti ja' ilecub oe. Isquejan la sba
ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc. Jamal la iyalbe ti
ta scoj chamel ti ispicbe spimilc'u'e, ti ja' ilecub o ti c'alal ispique.

34 —Ants, yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae. Mu c'u xal
avo'on, batan —x'utat la.

35 Ti c'alal yolel chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la ital jayvo' ti much'utic teyic ta
sna ti Jairoe.

—Icham xa latsebe. Yech xa no'ox chba yac' svocol li Jchanubtasvaneje
—xutic la yulel ti Jairoe.

36 Ti Jesuse, c'alal iya'i ti c'usi i'albat ti jmeltsanejc'ope —Mu xavat
avo'on. Ja' no'ox ch'uno ti oy jyu'ele —x'utat la.

37 Ti Jesuse mu la sc'an xchi'in ech'el ep crixchanoetic. Ja' no la iyic' ech'el li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc yits'in, ja' li Juane. 38 Ti c'alal ic'ot ta sna jmeltsanejc'op ti Jesuse, iyil la ti xnechetique, ti tol ch-oc' ch-avanique. 39 Ti Jesuse i'och la ta yut na.

—¿C'u yu'un ti xanechetique, ti tol cha'oq'uique? Li tsebe muc bu chamem, ta xvay no'ox —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

40 Tse'ej la xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un la sna'ojic ti ichame. Ti Jesuse istac la loq'uel scotol ti much'utic teyique. Ja' no'ox la teyic ti stot sme' tsebe xchi'uc li oxvo'e. I'ochic la ech'el yo' bu telel ti ánimae. 41 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti tsebe.

—Talita cumi —xut. Li talita cumie, “tseb, chacalbe lican”, xi smelol.

42 Ora la icha'cuxi ti tsebe, ilic la, ixanav la yu'un lajcheb xa sjabilal. Xch'ayet xa la yo'onic ti much'utic teyique. 43 Ti Jesuse tsots la iyalbe ti stot sme' tsebe ti mu me much'u xalbeique. Iyalbe la noxtoc ti ac'u yac'beic sve'el ti tsebe.

6

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

1 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta steclumal ta Nazaret. Ibatic la li lajchavo' uque. 2 Ti c'alal ic'ot sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta israelale, ti Jesuse ibat la ta templo teyo'e, c'ot la chanubtasvanuc. Ep la ti much'utic iya'iic ti c'usi iyal ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'onic.

—¿Bu ista sp'ijil li jchi'iltic le'e ti naca lec li c'usi chale? ¿Bu ista syu'el ti scotol c'usi xu' tspase? 3 Pero ja' li carpinteroe, ja' yol li Maríae. Ja' sbanquilic li Jacoboe, xchi'uc li Josee, xchi'uc li Judase, xchi'uc li Simone. Ja' xibnelic noxtoc li antsetic ti li' nacajtic jchi'uctique —xut la sbaic.

Yech'o la ti muc xich'ic ta muc' ti Jesuse.

4 —Li much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique, xchi'uc yo' bu li xchi'ilic ta ayanele, xchi'uc ta snaique, mu x'ich'batic ta muc' —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

5 Yech'o la ti muc bu ep iyac' iluc slequilal syu'elal ta steclumal ti Jesuse. Ja' no'ox la i'ech' xchamelic ti jayvo' iyac'be sc'ob ti Jesuse. 6 Ti Jesuse xch'ayet xa la yo'on ti mu xch'unique. Ja'o la ibat ta parajeletic ti tey no'ox nopolic ta Nazarete, ichanubtasvan la.

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

7 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse. Ta cha'cha'vo' la itaqueic ech'el. I'ac'bat la syu'elic ti xu' tsloq'uesbeic pucujetic ta yo'on li jchi'iltaque. 8 I'albatic la ti ja' no'ox chich' ech'el snamte'ique, ti mu ya'uc yich' ech'el sve'elique, mi ja'uc snuti'ic, mi ja'uc staq'uinic, ti mu me c'usi yan xich'ique. 9 Ja' no'ox la i'albatic ti ac'u slap ech'el xonobique, ti mu me slap ech'el cha'lom sc'u'ique.

10 —Ti bu nail chc'ot ach'amunique teanic o me ti c'u sjalil teyoxuc ta jteclume. 11 Mi oy bu jteclumal ti mu xac' ta ch'om snaique, mi mu sc'an xa'iic li c'usi chavalique, loc'anic teyo'e. Lilinic comel spucucal avoquic, ja' señaa ti chcom ta sba stuquic ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. Ta melel chacalbeic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique, más castico chich'ic li jchi'iltactic ti bu mu

xayotesique. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

12 Iloq'uic la ech'el slajchava'alic, ba la yalbeic li jchi'iltac ta israelale
ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole. 13 Ep la isloq'uesic pucujetic ti
ochem ta yo'onic ti jchi'iltaque. Ep la jchameletic isjaxbeic juts'uj aceite,
i'ech' o la ti chamele.

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

14 Ti covierno Erodese iya'i la ti ep c'usitic tspas ti Jesuse yu'un la
vinajem sc'oplal.

—Taje ja' nan ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Yu'un nan icha'cuxi, yech'o ti oy
syu'ele —xi la ti Erodese.

15 —Ja' nan ti j'alc'op Elías ti ta vo'nee —xi la jlom.

—Ja' nan yaj'alc'op Riox chac c'u cha'al ti yaj'alc'optac ti ta vo'nee —xi
la jlom.

16 Ti c'alal iya'i c'usi iyal crixchanoetic ti Erodese —Ja' nan ti Juan icac'
ta tuch'bel sjole. Yu'un nan icha'cuxi —xi la.

17 Ja' la ta smantal ti Erodese ti itsac ti Juane, ti ichuque ta carina ta yut
chuclebale yo' la mu xtae o ta milel yu'un ti yajnil to'ox yits'ine. Erodías
sbi ti antse. Felipe sbi ti yits'ine. Yu'un la spojojbe yajnil yits'in ti Erodese.

18 —Ma'uc yech chal li leye ti apojbe yajnil lavits'ine —x'utat la yu'un
Juan ti Erodese.

19 Ja' la chopol iya'i ti Erodíase ti x'elan iyal ti Juane, yo'onuc la smil.
Pero mu la c'uxi sta ta milel. 20 Ti Erodese iyich' la ta muc' ti Juane
yu'un la sna'oj ti lec yo'one, ti mu sna' sa' smule. Yech'o un iyal la ti ac'u
xchabiele yo' la mu xtae o ta milel yu'un ti antse. Ti c'alal cha'i c'usi ch-
alulanbat yu'un ti Juane, mu xa la a'ibaj c'usi tsnop. Ja' no'ox la ti sjunul
yo'on cha'ie. 21 Pero ti Erodíase ista la ti c'u to xi xu' chac' ta milel ti
Juane yu'un la iloc' sjabilal ti Erodese, ispas la sq'uinal. Ismac'lin la ti
jyu'eletique xchi'uc capitan solteroetic xchi'uc moletic ti tey ta Galileae.
22 Ti stseb Erodíase i'och la ech'el yo' bu chve'ique, i'ac'otaj la. Ti c'u x'elan
i'ac'otaje, lec la iyil ti Erodese xchi'uc ti much'utic tey tsobol xchi'uc ta
mexae.

—C'anbon ti c'usi chac'ane, chacac'be. 23 Ac'u mi xac'an o'loluc ti bu
c'alal jcuentainoj li balamile, lojriox chacac'be —xut la tseb ti Erodese.

24 Ti tsebe iloc' la, ba la sjac'be sme' ti c'usi tsc'anbe ti Erodese.

—Me', ¿c'usi ta jc'an xana'? —xut la.

—Ja' c'anbo sjol li Juan j'ac'-ich'vo'e —xi la ti sme'e.

25 Ti tsebe ora la i'och yo' bu ti Erodese.

—Ja' ta jc'an ti chavac'bon tal ta ora ta plato sjol li Juan j'ac'-ich'vo'e
—xut la c'otel ti Erodese.

26 Ti Erodese iyat la yo'on tajmec. Ta scoj ti isva'an ta rextico ti Rioxe
xchi'uc ti ya'yojic noxtoc ti much'utic tey xchi'uc ta mexae, mu la xu' cha'i
ti tsnop c'ope. 27 Ja'o la istac ech'el jun yajsoltero ti ac'u ba stuch'be tal
sjol ti Juane. 28 Ibat la ta chuclebal ti solteroe, ba la stuch'be tal sjol ti
Juane. Ispachbe la tal ta plato, iyac'be la ti tsebe. Ti tsebe ba la yac'be ti
sme'e.

29 Ti c'alal iya'i ti yajchanc'optaque, ay la sloq'uesic, ba la smuquic.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

30 Ti c'alal isutic li apoxtoletique, c'ot la yalbeic ti Jesuse ti c'usitic
ispasique, xchi'uc ti c'u x'elan ichanubtasvanique.
31 —La'ic, jch'ac jbatic ech'el, ba jsa'tic bu q'uejeltique. Ba cuxic
jliqueluc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Yu'un la xtal xbat tajmec ti crixchanoetique, mi ja'uc la stac' xve'ic
jliqueluc.
32 Yech'o un i'ochic la ech'el ta canova, ibatic la ta q'uejeltic. 33 Ti c'alal
ibatique, ep la much'utic i'ilvan. Iyojtiquinic la ti ja' ti Jesuse, ibatic la
ta ti'ti'nab, anilic la ech'el. Ep la jteclumetic ti bu iliquic ech'ele. Ja' la
ba'yi ic'otic ti bu chc'ot ti Jesuse. Ja' la ts'acal to ic'ot ti Jesuse xchi'uc li
lajchavo'e. 34 Ti c'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ep la tajmec jchi'ilticotic
tey tsobolic c'ot sta. Isc'uxubin la yu'un la co'olic xchi'uc chij ti ch'abal
xchabielique. Lic la xchanubtas. Ep la c'usitic iyal. 35 Ti c'alal imal
c'ac'ale, li lajchavo'e lic la yalbeic ti Jesuse:
—Mu c'usi oy li'toe. Mal xa c'ac'al noxtoc. 36 Más lec taco ech'el li crix-
chanoetique, ac'u ba sman sve'elic ta parajeletic ti li' no'ox nopolique
—xutic la.
37 —Mac'linic vo'oxuc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
—¿Bu chba jmanticotic tal chibuc cien denario pan ti chcac'beticotic
sve'ique? —xutic la.
38 —Ba q'uelic jayp'ej pan avich'ojic tal —x'utatic la.
Ti c'alal iyilic jayp'eje, ba la yalbeic ti Jesuse:
—C'ajom no'ox vo'p'ej pan xchi'uc cha'cot choy —xutic la.
39 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuc ta stentejtique.
40 Ta spotolpotol la ichotiic. Oy la ta cien, oy la ta cincuentatic. 41 Ti
Jesuse ixch'am la ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot choye, isq'uel la vinajel,
“colaval”, xut la ti Rioxe. Ja'o la ixut ti pane, i'ac'batic la li lajchavo'e.
Li lajchavo'e ja' xa la iyac'beic ti crixchanoetique. Ti Jesuse ixch'ac la
noxtoc ti cha'cot choye, i'ac'batic la li lajchavo'e, ja' xa la iyac'beic ti
crixchanoetique. 42 Ive' la scotolic, lec la inojic. 43 Li lajchavo'e istsobic
la ti pane xchi'uc ti choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixchanoetique,
inoj la lajcheb moch ti sovrae. 44 Ti c'u yepal ive'ique oy la vo'miluc ti
viniquetic no'oxe.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.15-21)

45 Ts'acal to li lajchavo'e lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Ochanic ech'el ta canova, t'ab batanic ta jech nab ta jteclum Betsaida
—x'utatic la.
Ti Jesuse tey to la icom. Stuc xa la isc'opon comel ti crixchanoetique.
46 Ti c'alal laj sc'opon comele, imuy la ta vits, ba la sc'opon Riox. 47 Ti c'alal
i'och orisyone, o'lol xa'ox la nab xloq'uic ech'el li lajchavo'e. Ti Jesuse
stuc la tey ta vits. 48 Iyil la ti chlubic xa ta xanubtasel ti canovae, yu'un
la toj tsots li ic' ital ta yelavique. Ti c'alal po'ot xa'ox sacube, tal la staelic
yu'un ti Jesuse. Ixanav la tal ta yoc ta ba nab. Tuc' ox la chjelav yilel. 49 Ti
c'alal iyilic ti chanav tal ta ba nabe —Ch'ulelal nan —xiic xa la.
X'avlajetic xa la yu'un la ixi'ic tajmec. 50 Ora la ic'oponatic yu'un ti
Jesuse:
—Vo'on Jesuson, mu me xaxi'ic —x'utatic la.
51 Ti c'alal i'och ta canova ti Jesuse, ora la ipaj li iq'ue. Xch'ayet xa la
yo'onic li lajchavo'e, yu'un la mu sna'ic c'uxi ipaj li iq'ue. 52 Mu la sna'ic

noxtoc ti ja' ta syu'el ti Jesuse ti ip'ol ti pane, yu'un la mu to'ox ta xch'unic ti oy syu'ele.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel ep jchameletic ta Genesaret ti Jesuse (Mt. 14.34-36)

53 Ti c'alal iyulic ta jech nabe, tey la iloq'uic ta canova ta jun stentejtic, Genesaret sbi. Tey la ixchuquic comel ti scanovaique. 54 Ti c'alal iloc' ta canova ti Jesuse, ora la i'ojtiquine yu'un ti jchi'iltac ta israelale. 55 Ivinaj la ta sjunlej Genesaret ti tey iyul ti Jesuse. Ti c'alal i'a'iat bu chanave, ja' la tey tsq'uechic ech'el ta pop ti jchameletique. 56 Buyuc no'ox la ibat ti Jesuse, ac'u la mi ta c'ox jteclumetic, ac'u la mi ta muc'ta jteclumetic, ac'u la mi ta parajeletic, tey la tal spuch'anic ta ti'ilbe ti jchameletique. Oy la jlom jchameletic isc'anbeic ti Jesuse ti ja' no'ox la ac'u yac' ta piquel ti sne spimilc'u'e. Ti much'utic ispique i'ech' o la ti xchamelic uque.

7

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe (Mt. 15.1-20)

1 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic yo' bu ti Jesuse, xchi'uc la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, li' la liquemic ech'el ta Jerusalene. 2 Li lajchavo'e i'ileic la ti oy jayvo'ic ti muc bu jal ispoc sc'obic c'alal ive'ique. Ti jfariseoetique chalic ti chopol ch-ileic yu'un Riox ti much'utic muc bu jal tspoc sc'obique. Ja' la yech istaic o mulil ti yalojique. 3 Ti jfariseoetique xchi'uc scotol ti jchi'iltac ta jurioale ja' xchanojic c'u x'elan ti vo'ne moletique. Mi jliquel no'ox tspoc sc'obique, mu xu' chve'ic. 4 Ti c'alal tsutic tal ta ch'ivite, mu xu' chul ve'icuc mi jliquel no'ox tspoc sc'obique. Oy to c'usi yan xch'unojic, ja' ti c'u x'elan ta suc' sbochique, xchi'uc sjaroique, xchi'uc sp'inique, xchi'uc ti ta spoc stemique. 5 Ti jfariseoetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, c'ot la sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti ma'uc yech tspasic avajchanc'optac chac c'u cha'al ispa-sic ti vo'ne moletique? Yu'un jliquel no'ox tspoc sc'obic c'alal chve'ique. Ti vo'ne moletique jal ispoc sc'obic ti c'alal ive'ique yo' lec x'ileic o yu'un ti Rioxe —xiic la.

6 —Yech no'ox chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Ja' ac'oplalic ti i'albat yu'un Riox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.

Lachi'iltaque yech no'ox chalic ti chiyich'ic ta muq'ue,
mu sjunuluc yo'onic.
7 Smantal no'ox crixchano ti ta xchanubtasvanic oe,
mu vo'onicon caloj,

xi ti Rioxe, xi onox ti Isaíase. 8 Li vo'oxuque ma'uc chach'unic li smantaltac Rioxe. Ja' chach'unbeic scostumbreic ti vo'ne moletique, ja' ti c'u x'elan chasuc' lajaroique, xchi'uc labochique, xchi'uc li c'usitic yan chapasique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

9 I'albatic la noxtoc:

—Li vo'oxuque ma'uc chachanubtasvanic o li smantaltac Rioxe. Ja' chavalic ti c'u x'elan scostumbreic ti vo'ne moletique. 10 “Ich'o ta muc' atot ame'”, xi ti Rioxe. Iyal noxtoc: “Mi oy much'u chopol c'usi chalbe li stot sme'e, milic”, xi. 11-12 Yan li vo'oxuque chachanubtasic ti ac'u no'ox yalic ti yac'ojic xa ta smoton Riox li c'usuc yu'unique. Mi iyalbeic xa yech li stot sme'ique ti yac'ojic xa ta smoton Riox li c'usuc yu'unique, xu' xa mu

sc'uxubinic li stot sme'ique. 13 Ti x'elan chavalique, ma'uc chachanubtasvanic o li smantaltac Rioxe. Ja' chavalic ti c'u x'elan scostumbreic ti vo'ne moletique. Oy to c'usi yan chavalic noxtoc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

14 C'alal laj yal chac taje —Nopojanic tal —xut la scotol jchi'ilticotic ti Jesuse—. A'ibeic me smelol li c'usi chacalbeique. 15 Li c'usitic chalajesique, muc bu chata o amulic ta stojol ti Rioxe. Ja' chata o amulic li c'usitic chopol chavalique. 16 Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

17 Ti Jesuse tey la lamal iscomtsan ti crixchanoetique, i'och la ta yut na yo' bu xch'amunoje. Li lajchavo'e lic la sjac'beic c'usi smelol ti c'usi iyale.

18 —¿Mi muc xava'ibeic smelol ya'el uc? ¿Mi mu xana'ic ya'el ti muc bu chata o amulic ta stojol Riox li c'usitic chalajesique? 19 Li c'usitic chalajesique ta ach'utic no'ox chc'ot, chatsa'taic loq'uel —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'usi iyal ti Jesuse, ja' smelol ti naca lec scotol li ve'lile. 20 Lic la yal noxtoc:

—Ti much'utic chopol c'usi chalique, ti chopol c'usi tspasique, ja' ta sta o smulic ta stojol ti Rioxe. 21 Ta yo'onic onox ta snopic li c'usitic chopole. Tsa' yantsic, tsa' yajmulic, chmilvanic. 22 Ch-elc'ajic, tol xpich' o yo'onic li c'usitic oye, naca chopol c'usitic tspasic, chlo'lovanic, mu xq'uexavic ta spasel li c'usitic chopole, tol xac' o sc'ac'al yo'onic mi oy c'usuc yu'un li xchi'ilique, tol xlo'iltavanic, stoyoj sbaic, mu xich' smelolic. 23 Scotol li c'usitic chopol li'i, ta yo'onic chlic tal, ja' tsta o smulic ta stojol ti Rioxe —x'utatic la li lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti xch'unoj jun ants ti liquem tal ta Sirofeníciae (Mt. 15.21-28)

24 Ti Jesuse iloc' la ech'el teyo'e, ibat la ta sts'el li chib jteclum Tiroe xchi'uc li Sidone. I'och la ta jp'ej na. Mu la sc'an xvinaj ti buye, pero ivinaj onox la. 25 Oy la jun ants, oy la stseb ochem pucuj ta yo'on. Iya'i la ta ora ti tey xa ti Jesuse. Tey la ic'ot, isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc. 26 Ti antse ma'uc la jchi'ilticotic ta israelal, tey no'ox la liquem ta Sirofenícia.

—Abulajan, loq'uesbon pucuj ta yo'on li jtsebe —xut la ti Jesuse.

27 Itac'av la ti Jesuse:

—Oy onox xava'i lo'il ti nojuc ba'yuc li unetique. Chopol mi mu xnojique. Chopol mi ta jpojbetic li spanique, mi ja' chcac'betic slajes li c'ox ts'i'etique —x'utat la, yu'un la chq'uele c'u x'elan chtac'av.

28 —Yecha'a, totic. Pero oy onox chp'aj xch'uch'ulil span ta yolon smexa li unetique. Ja' tstam li c'ox ts'i'etique. C'uxubinon yech uc —xi la ti antse.

29 —Ti x'elan latac'ave, loq'uem xa pucuj ta yo'on latsebe. Xu' xa xabat —x'utat la yu'un ti Jesuse.

30 Ti c'alal ic'ot ta sna ti antse, loq'uem xa'ox la pucuj ta yo'on ti stsebe, puch'ul xa la ta stem c'ot sta.

Ja' li' yaloj ti ijam ye, ijam xchiquin ti jun vinique

31 Ti Jesuse iloc' la ech'el ta sts'el Tiro, i'ech' la ta sts'el Sidón, i'ech' la ta Decápolis yo' bu li lajuneb jteclume, tey no'ox la ic'ot ta ti'nab ta estado Galilea. 32 Tey la yic'ojbeic c'otel jun jchi'ilticotic, uma' la, pac'chiquin la noxtoc.

—Abulajan, ac'o ac'ob ta sba li vinic li'i —xutic la.

33 Ti Jesuse iloc'loc' la ech'el xchi'uc ti vinique, ispajbe la sni' sc'ob
ta jujun xchiquin ti vinique. Istubta la sc'ob noxtoc, ispicbe la yoc' ti
vinique. 34 Ti Jesuse isq'uel la vinajel, isjic' la yo'on.

—Efata —xut la ti vinique. Li Efatae "ac'u jamuc", xi smelol.

35 Ora la ijam ti xchiquine xchi'uc ti yee, lec xa la xc'opoj. 36 Ti Jesuse
iyalbe la ti crixchanoetique ti mu me xalic a'yuc ti c'usi ispase, pero mu
la bu ixch'unic. Ac'u la mi ep ta ech'el i'albatic ti mu ya'uc yalic a'yuque,
pero más to la iyalic a'yuc. 37 Ja' la ti xch'ayet xa o yo'onic ti c'alal iyilique.

—Naca lec li c'usitic tspase. Ac'u mi uma', chjam yu'un ye. Ac'u mi
pac'chiquin, chjam yu'un xchiquin noxtoc —xiic la.

8

Ja' li' yaloj ti ismac'lin chanmil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 15.32-39)

1 Ti j'ech'ele ep la tajmec jchi'ilticotic istsob sbaic yo' bu ti Jesuse, mu
xa la c'u slajesic. Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse.

2 —Toj abol sbaic chquil li jchi'iltactic li'i yu'un yoxibal xa c'ac'al li'
jchi'uctique, mu xa c'u slajesic. 3 Ti mi ta jtac ech'el ta snaic lavi muc
bu ve'emique, yic'al xlubtsajic ta be yu'un nom liquemic tal li jlome
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

4 —¿Bu ta jtaticotic ep pan li' ta xocol balamile ti ta jmac'linticotic oe?
—xutic la.

5 —¿Jayp'ej to li jpantique? —x'utatic la.

—Vucp'ej —xutic la.

6 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique ti ac'u chotlicuque. Ixch'am la ti
vucp'ej pane, "colaval", xut la ti Rioxe. Ja'o la ixut ti pane, ja' la i'ac'batic
li lajchavo'e. Ja' xa la iyac'beic ti crixchanoetique. 7 Oy la jaycot sc'ox
choyic noxtoc. Ti Jesuse "colaval" xut la noxtoc ti Rioxe.

—Ac'beic li crixchanoetique —x'utatic la noxtoc.

8 Ive' la scotolic, lec la inojic. Istsobic la ti c'u yepal muc xlaj yu'un
ti crixchanoetique, inoj la vucub moch ti sovrae. 9 Oy la chanmiluc ti
ive'ique. Ti c'alal laj ve'icuc ti crixchanoetique —Batanic xa un —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

10 Li lajchavo'e ja'o la i'och xchi'uquic ta canova ti Jesuse, italic la ta
sts'el Dalmanuta.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic mi oy syu'el Jesús ti jfariseoetique
(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

11 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic, oy la c'usi isjac'beic ti Jesuse yo' la
stabeic o smul ti yalojique.

—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'uelticuic mi oy c'usi xyal tal
avu'un ta vinajel yo' jch'unticotic o ti stacojot tal ti Rioxe —xutic la.

12 Ti Jesuse isjic' la yo'on, yu'un la toj chopol iya'i ti mu xch'unic
tajmeque.

—Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, avilic ti oy jyu'ele. ¿C'u yu'un chac'anic ti
oy c'usi ta jyales tal ta vinajele? Ta melel chacalbeic, lavie mu xcac' avilic
ti oy jyu'ele —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13 Ti Jesuse tey la iscomtsan ti jfariseoetique, i'och la ta canova xchi'uc
li lajchavo'e, ibatic la ta jech nab.

Ja' li' yaloj ti i'albatic ti p'ijicuc me, ti mu me ya'uc xch'unic ti c'usi chalic ti jfariseoetique
(Mt. 16.5-12)

14 Li lajchavo'e muc la sna' xich' ech'el spanic. C'ajom la jp'ej pan tey
ta scanovaic.
15 —Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoetique
xchi'uc li Erodese —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
16 —Ti x'elan chale, ja' nan ti muc jna'tic tal ti jpantique —xut xa la
sbaic li lajchavo'e.
17 Ti Jesuse sna'oj la ti c'usi chalique.
—¿C'u yu'un ti xavalvalbe abaic ti muc xana'ic tal ti jpantique? Yu'un
mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele. 18 Oy asatic pero co'ol
xchi'uc mu xavilic. Oy achiquinic pero co'ol xchi'uc mu xava'iic. ¿Mi
ich'ay xa xava'iic ti c'usitic ijpase? 19 Ti c'alal ijxutilan ti vo'p'ej pane
c'alal ijmac'lintic ti vo'mil viniquetique, ¿jayib moch inoj ti sovrae?
—x'utatic la.
—Lajcheb —xutic la.
20 —Ti c'alal ijxutilan ti vucp'ej pane c'alal ijmac'lintic ti chanmile,
¿jayib moch inoj ti sovrae? —x'utatic la.
—Vucub —xutic la.
21 —¿Mi mu to xava'ibeic smelol li c'usi lacalbeique? —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat jun ma'sat ta Betsáida ti Jesuse
22 Ti Jesuse tey la ic'ot ta jteclum Betsáida. Tey la yic'ojbeic c'otel jun
jchi'ilticotic, ma'sat la.
—Abulajan, picbo sat li vinic li'i —xutic la ti Jesuse.
23 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti ma'sate, isnit la loq'uel ta ti' jteclum.
Istubtabe la ti sate, ispicbe la ta xchibal sc'ob. Isjac'be la mi xil xa osil.
24 Ti vinique isq'uel la osil.
—Chquil li crixchanoetique pero co'ol xchi'uc te' yilel, ja' no'ox ti
chanavique —xi la.
25 Ti Jesuse ispicbe la noxtoc ti sate. Ti vinique isq'uel la noxtoc li osile.
Lec xa la icom ti sate, lec xa la xil. 26 Ti Jesuse istac la sutel ta sna:
—Mu me xa'ech' ta yutil jteclum, mu me much'u xavalbe ti lec xa lasate
—x'utat la ech'el yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse
(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)
27 Li lajchavo'e ibatic la ta parajeletic ta sts'el jteclum Cesarea de Filipo
xchi'uquic ti Jesuse. Ijac'batic la ta be yu'un ti Jesuse:
—¿C'usi van cabtel yalojic li jchi'iltactique? —x'utatic la.
28 —Jlom chalic ti vo'ot Juan j'ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti vo'ot Elíasote.
Jlom chalic ti vo'ot yaj'alc'opot Riox ti ta más vo'nee —xutic la.
29 —Li vo'oxuque ¿c'usi cabtel ti avalojique? —x'utatic la.
—Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale —xut la li
Pedroe.
30 —Mu to me much'u xavalbeic ti c'usi cabtele —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)
31 Lic la yal noxtoc ti Jesuse:

—Vo'on ti co'ol crixchanootique, jna'oj ti ta onox xcac' tajmec jvocole. Mu xiyich'ic ta muc' li jmeltsanejc'opetique xchi'uc li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la li la-jchavo'e.

32 Ti jamal iyal ti chmilee, yech'o un li Pedroe iloc'loc' la ech'el xchi'uc ti Jesuse.

—Cajval, ma'uc yech smelol ti chavich' milele —xut la.

33 Ti Jesuse ijoyij la, iq'uele la scotolic. I'albat la li Pedroe:

—¿C'u yu'un chach'unbe smantal ti Satanase? Mu me xapajeson. Li vo'ote ma'uc chanop ti c'usi tsc'an ti Rioxe. Ja' yech chanop chac c'u cha'al tsnop li yan crixchanoetique —x'utat la yu'un ti Jesuse.

34 C'alal laj yal chac taje —Nopojanic tal —xut la ti epal crixchanoetique xchi'uc la li lajchavo'e—. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mu me c'uxuc ta yo'on spat xoconic. Ac'u cuchuc yu'unic ilbajinel chac c'u cha'al ta xcuch cu'un li vo'one, ac'u mi ja' xlajic o. 35 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ti ja' chi'ic o li milele, yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ti chalic a'yuc li c'usi chcale, ta xcuxiic ta sbatel osil. 36 Mi ja' no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile, mu c'usi bal o yu'un cha'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil. 37 Ac'u mi jc'ulejoxuc tajmec li' ta sba balumile, pero mu xu' chaman abaic loq'uel li ta c'oq'ue. 38 Mi chaq'uexavic ta yalel a'yuc ti avich'ojicon ta muq'ue, mi chaq'uexavic ta yalbel c'usi caloj li jchi'iltactic lavie, ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, ti chopol c'usitic tspasique, ja' no'ox yechon uc, vo'on ti co'ol crixchanootique, “le'e ma'uc jch'amal”, chichi ti c'alal xital xchi'uc syu'el ti Jtote xchi'uc ti anjeletic ta vinajele.

9

1 ’Ta melel chacalbeic, lavi jayvo' li'oxuque oy mu to'ox chachamic ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Chavilic ti chlecubtasbat yo'onic ta syu'el ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' xojobal ti Jesuse ti iyil oxvo' yajchanc'ope
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Ti c'alal ilaj vaquib c'ac'al ti yech iyal ti Jesuse, ja'o la i'iq'ueic muyel ta jp'ej muc'ta vits li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane. Li oxvo'e iyilic la ti iyac' xojobal ti Jesuse. 3 Ti sc'u'e xlebebet xa la tajmec saquil. Mu la much'u yech x'uc'umaj ta sjunlej balamil. 4 Ja'o la iyilic ti Eliase xchi'uc ti Moisese, tey la chlo'ilajic xchi'uc ti Jesuse.

5 —Jchanubtasvanej, lec ti li'otic oe. Ta jmeltsanticotic oxp'ejuc sucbil yanal te'; jp'ej avu'un, jp'ej yu'un Moisés, jp'ej yu'un Elías —xi la li Pedroe.

6 Mu la sna' ti c'usi iyale yu'un la ixi'ic tajmec.

7 Ital la lumal toc, ibut'ij la scotolic. Iya'iic la ic'opoj ta yut lumal toc ti Rioxe.

—Li'i ja' Jch'amal. Jc'anoj tajmec. Xach'unbeic me li c'usitic chayal-beique —xi la.

8 Ta jliquel o isq'uelic la ta jujot, pero stuc xa la tey va'al iyilic ti Jesuse.

9 Ti c'alal iyalic tale —Mu to me much'u xavalbeic ya'i ti c'usi avilique. Ja'to me xavalic a'yuc ti c'alal xicha'cuxi loq'uel ta jmuquenal vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

10 Yech'o un mu to la much'u iyalbeic, yo'on no'ox la sna'ic.

—¿C'usi van smelol ti ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenale? —xut la sba stuquic.
11 —¿C'u yu'un chalic li jchanubtasvanejetic ta smantal Rioxe ti ba'yi chtal ti Eliase, ti ts'acal to chatale? —xutic la ti Jesuse.
12 —Ta melel ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox ti ja' ba'yi ta xtal ti Eliase. Ja' chtal yalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole. Vo'on ti co'ol crixchanootique, ts'ibabil onox jc'oplal uc ti chcac' tajmec jvocole yu'un mu c'u jtu chi'ile. 13 Chacalbeic, ti Eliase i'ay xa, ja' ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Li crixchanoetique ispasbeic ti c'usi tsc'an yo'onique, ismilic. Yu'un ja' onox yech ts'ibabil sc'oplal ti Juane —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse
(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 Ti c'alal iyulic yo' bu comemic li yane, tey la joyol yul staic ep crixchanoetic. Ja' la ta o'lol li yane. Oy la c'usi chjac'ulanbatic yu'un ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. 15 Ti crixchanoetique ti c'alal iyilic ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'onic, ba la sc'oponic ta anil.
16 —¿C'usi chavalbe abaic xchi'uc li cajchanc'optaque? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
17 Itac'av la jun ti much'utic tey tsobolique:
—Jchanubtasvanej, yu'un li' quic'ojbot tal li jcreme. Ochem pucuj ta yo'on, pasem o ta uma'. 18 Buyuc no'ox chlic ilbajinatuc yu'un ti pucuje. Ta xjipe ta lum, ta spotspotsvocan ye, ta sc'ux sba ye, ta ste' sba yoc sc'ob. Icalbe lavajchanc'optaque ti ac'u sloq'uesic ti pucuje, pero muc xloc' yu'unic —xi la ti vinique.
19 —Mu onox xach'unic tajmec. ¿C'u to onox ora chach'unic ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque, ti jal xa lajts'icbeique? Ic'becon tal li creme —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
20 Iyiq'uic la tal. Ti pucuj ochem ta yo'one, ti c'alal i'ile ti Jesuse, ja'o la iyilbajin ti creme, ilic la stup'-ic', iyal la ta lum. Tey xa la xbalet, spotspotsvocan xa la ye. 21 Ti Jesuse isjac'be la ti stot ti creme:
—¿C'u xa ora sliquel ti x'elan tspase? —xi la.
—Vo'ne xa. Biq'uit to'ox. 22 Ep ta ech'el ic'ot ta c'oc', ep ta ech'el ip'aj ta vo' yu'un tsc'an chmile yu'un ti pucuje. Mi vo'ot xa xloc' avu'une, abulajan c'uxubinbon, loq'uesbon —xi la ti stot ti creme.
23 —Mi chach'une, ta xloc'. Ti much'utic ta xch'unic ti oy jyu'ele, ta staic li c'usi tsc'anique —x'utat la yu'un ti Jesuse.
24 Ora la itac'av ti stot ti creme:
—Ta jch'un. Coltaon ta xch'unel mi oy to c'usi mu jch'un chavile —xi la.
25 Ti Jesuse, ti c'alal iyil ti istsob sbaic tal ta anil ti epal crixchanoetique, ora la isloq'ues ti pucuje.
—Pucuj, vo'ot ta amul ti uma' li creme, ti pac'chiquin noxtoque. Vo'on chajtac loq'uel. Loc'an ta yo'on li creme. Mu xa me xacha'och —xi la ti Jesuse.
26 C'alal iloc' ti pucuje, i'avan la. Ti creme it'elelinat la comel, chamem la yilel icom. Ep la much'utic iyalic ti icham xa oe. 27 Ti Jesuse istsacbe la sc'ob ti creme, isnit la liquel. Ora la ilic.
28 Ti c'alal i'och yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse, c'alal stuquic xa'ox xchi'uc li lajchavo'e —¿C'u yu'un ti muc xloc' cu'unticotic ti pucuje? —xutic la.

29 —Li jtos pucujetic ti ijloq'uese, ja'to ta xloc' mi chac'oponic Rioxe, mi
chavicta avotique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 Li lajchavo'e iloq'uic la ta Capernaum xchi'uquic ti Jesuse, i'ech'ic
la ta yan jteclumetic ta estado Galilea. Ti Jesuse mu la sc'an xvinaj ti bu
ch-ech'e. 31 Yu'un la ja' no'ox ta xchanubtasatic li lajchavo'e.
—Vo'on ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol crixcha-
noetic. Chismilic, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —xi la ti
Jesuse.
32 Li lajchavo'e muc la xa'ibeic smelol ti x'elan i'albatique. Ixi'ic la ta
sjac'bel c'usi smelol.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 Li lajchavo'e isutic la noxtoc ta Capernaum xchi'uquic ti Jesuse. Ti
c'alal teyic xa'ox yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse —¿C'usi avalbe abaic tal
ta bee? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Muc la xtac'avic. Yu'un la ja' chalbe sbaic tal ti much'u junucal ta
xcom yu'unic ta yajpasmantalique. 35 Ichoti la ti Jesuse.
—Nopojanic tal. Chacalbe ava'iic, ti much'u junucal ta xcom avu'unic
ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu
jtoybailuque, ti sjunul yo'on chtun avu'unique —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
36 —La' —xut la jun c'ox crem ti Jesuse.
Isva'an la ta o'lol yo' bu tsobolique, ts'acal to ispet la.
37 —Mi chachanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech yo'on chac c'u cha'al
yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on chavich'icon ta muq'ue. Ja' no'ox yech
chavich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic lec chiyilotique, mu xiscrontainotic
(Mt. 10.42; Lc. 9.49-50)

38 —Jchanubtasvanej, oy much'u iquilticotic ti tsloq'uesbe pucujetic ta
yo'on li crixchanoetique. Ta sloq'ues abi ti c'alal ta sloq'ues ti pucuje.
Pero ijpajesticotic yu'un muc bu jchi'intic o —xut la Jesús li Juane.
39 —Mu me xapajesic. Ti much'u tsloq'ues pucuj ta jyu'ele, yu'un
mu chopluc c'usi chiyalbe ta ts'acal. 40 Ac'u mi muc bu jchi'intic, mi
mu xiscrontainotique, yu'un lec chiyilotic. 41 Ti much'utic ja' no'ox
chayac'beic jbochuc vo'e yu'un ti chilic ti chatunic cu'une, vo'on li
Cristoone, ta melel chacalbeic ti chich' smotonic uque.

Ja' li' yaloj ti toj xi'el sba li mulile
(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

42 'Ti mi chachanubtasic ta spasel c'usi chopol junuc ti much'utic ja'
yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique ti yich'ojicon ta muq'ue,
más lec ti lachucbaticuc jcotuc cho' ta anuq'uique, ti latenaticuc ta mare,
ti lachamicuque. 43 Ti mi ja' chata o amulic lac'obique, chopol. Tsc'an
chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi ac'obic no'ox cha'ochic o ta
c'oc' ti yo' bu mu sna' xtup' ta sbatel osile, abol abaic. 44 Ti much'utic
tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un mu sna' xtup' ta jmoj li
c'oq'ue. 45 Ja' no'ox yech mi ja' chata o amulic lavoquique, chopol. Tsc'an

chapajesic yo' xa'ochic o ta vinajele. Mi avoquic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ti yo' bu mu sna' xtup' ta sbatel osile, abol abaic. 46 Ti much'utic tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un mu sna' xtup' ta jmoj li c'oq'ue. 47 Ja' no'ox yech mi ja' chata o amulic lasatique, chopol. Tsc'an chapajesic yo' xa'ochic o yo' bu tspas mantal ti Rioxe. Mi asatic no'ox cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile, abol abaic. 48 Ti much'utic tey chbatique mu x'ech' li svocolique yu'un mu sna' xtup' ta jmoj li c'oq'ue.

49 'Ti much'utic ta xtunic yu'un ti Rioxe ja'to onox chlecubic o li vocole. Lec ch-ileic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al lec iyil smoton ti c'alal iyich' yats'mele. 50 Li ats'ame mu xu' ti ch'abale. Ja'to chmuib o li ve'lile ti c'alal oye. Ti sna'uc soc li ats'ame, mu xu' xcha'lecub. Ja' no'ox yech ja' tsc'an ti lec avo'onique yo' lec xavil o abaique —x'utatic la li lajchavo'e.

10

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

1 Ti Jesuse iloc' la tal ta Capernaum, ital la li' ta estado Judeae xchi'uc ta jech uc'um Jordán. Ep la tajmec jchi'ilticotic istsob sbaic noxtoc yo' bu ti Jesuse. Ti Jesuse lic la chanubtasvanuc chac c'u cha'al ta spas onoxe. 2 Tey la ic'otic jayvo' jfariseoetic. Oy la c'usi isjac'beic yo' la stabeic o smul ti yalojique. Isjac'beic la mi xu' xch'ac yajnil li viniquetique.

3 —¿C'u x'elan yaloj comel ti Moisese? —xi la ti Jesuse.

4 —Ti Moisese iyal ti xu' xch'ac sbaique, ja' no'ox ti persa tsmeltsanbe svunale. Li vune ja' chich' li antse yo' xil o ti ch'acbil xae —xi la ti jfariseoetique.

5 —Ti x'elan ists'iba comel ti Moisese, ja' ti mu xach'unic tajmeque. 6 Ti c'alal ismeltsan balamil ti Rioxe, xchi'uc scotol li c'usitic oye, jun vinic jun ants ispas. 7 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: "Li cremotique ta xch'ac sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal sta yajnilique. 8 Xcha'va'alic jun xa chc'otic", xi ti Rioxe. Yech'o un mu xa cha'vo'uc, junic xa. 9 Ti much'utic nupul ts'acalique jun xa ch-ileic yu'un ti Rioxe, mu xa xu' xch'ac sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

10 Ts'acal to c'alal teyic xa'ox yo' bu xch'amunoj na ti Jesuse, li lajchavo'e isjaq'uic la c'usi smelol ti c'usi iyale.

11 —Ti much'u ta xch'ac yajnile, mi chic' yan antse, co'ol xchi'uc yants chc'ot. 12 Ja' no'ox yech li antse, mi ta xch'ac smalale, mi chic' yan vinique, co'ol xchi'uc yajmul chc'ot —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac'be bentisyon c'oxetic ti Jesuse
(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Tey la yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un la ac'u yac' sc'ob ta sjolic. C'alal iyilic li lajchavo'e, ispajesic la ti much'utic chic' tal li c'oxetique. 14 C'alal iyil ti Jesuse, chopol la iya'i.

—Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, ta xch'unic c'usi chal ti Rioxe. 15 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ma'uc yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, mu x'ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

16 Ti Jesuse ispet la ti c'oxetique, iyac' la sc'ob ta sjolic, iyac'be la bentisyon.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Ti c'alal chloc' xa'ox ech'el ti Jesuse, ja'o la anil c'otel jun jchi'ilticotic. Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse.

—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿c'usi tsc'an ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xut la ti Jesuse.

18 Itac'av la ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti "lec avo'on", xavutone? Jun no'ox ti much'u lec yo'one, ja' ti Rioxe. 19 Ana'oj c'usi chal li mantaletique: "Mu me xasa' avants, mu me xamilvan, mu me xa'elc'aj, mu me xanopbe smul achi'il, mu me xalo'lovan, ich'o ta muc' atot ame'", xi ts'ibabil —x'utat la yu'un ti Jesuse.

20 —Jchanubtasvanej, li c'usitic avale, c'oxon to'ox lic jch'un —xi la ti jc'uleje.

21 Ti Jesuse isq'uelbe la sat, c'ux la ta yo'on iyil.

—Oy to c'usi tsc'an chapas. Ba chono li c'usuc avu'une. Li stojole q'uelanbo li me'onetique yo' oy o ac'ulejal ta vinajele. Ts'acal to xtal achi'inon ac'u mi xa'ilbajinat uc —x'utat la.

22 C'alal iya'i chac taje, iyat la yo'on tajmec yu'un la toj ep c'usuc yu'un. Isut la ech'el.

23 Li lajchavo'e icholatic la ta q'uelel yu'un ti Jesuse.

—Li jc'ulejetique tsots ta ch'unel cha'iic c'usi chal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

24 Xch'ayet xa la yo'onic ti x'elan i'albatique.

—Jch'amaltac, li much'utic spatoj o yo'onic li sc'ulejalique, tsots ta ch'unel cha'iic c'usi chal ti Rioxe. 25 Co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav ta chac acuxae, ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —xi la ti Jesuse.

26 Ti c'alal iya'iic li lajchavo'e, más to la xch'ayet o yo'onic.

—¿Much'u xa onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li jc'ulejetique? —xut la sbaic.

27 Iq'uelbat la satic yu'un ti Jesuse.

—Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox chacuxiic mi chascoltaic ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

28 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc cu'unticotique. Jnap'letaojoticotic xa —xi la li Pedroe.

29-30 —Ta melel chacalbeic, scotol ti much'utic muc ta alel yu'unic mi iscomtsan o snaique, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi yixleltac, mi smuctac, mi stot, mi sme', mi yajnil, mi xch'amaltac, mi yoltac, mi yosil, yu'un ti yich'ojicon ta muq'ue, ti chalic a'yuc ti tspasvan xa ta mantal ti Rioxe, vo'on chcac'beic cien ta ech'el sq'uexol ti c'usitic chcom yu'unique. Mi sna, mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi smuctac, mi yixleltac, mi sme', mi xch'amaltac, mi yoltac, mi yosil, ta jq'uextabeic scotol. Ta x'ilbajinatic noxtoc. Ts'acal to ta xcuxiic ta sbatel osil. 31 Ep ti much'utic totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un ta stoy sbaic. Ep ti much'utic muc bu ich'bilic ta muc' lavie, pero más tsots yabtel chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un mu sna' stoy sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 Ti c'alal italic li' ta Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse, ja' la babe tal ti
Jesuse. Xch'ayet o la yo'onic ti babe tale. Li stuquique xi'emic la tal.
Itsobatic la ta ti'ilbe slajchava'alic yu'un ti Jesuse, i'albatic la ti c'usi ta
xcha'leat ti c'alal xulic li' ta Jerusalene:
33 —Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Vo'on ti co'ol crixchanootique,
tey chi'aq'ue entrucal ta stojol li totil paleetique xchi'uc li much'utic
ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Tey tsnopic ti chiyaq'uic ta
milele. Chi'aq'ue entrucal ta stojol li much'utic nom liquemic tale.
34 Chislabanic, chiyac'beic arsial, chistubtaic. Chismilic, chimuque, ta
yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti oy c'usi isc'anbeic Jesús ti Jacoboe xchi'uc ti Juane
(Mt. 20.20-28)

35 Li scremotic Zebedeoe, ja' ti Jacoboe xchi'uc li Juane, inopojic la yo'
bu ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ta jc'an ti cha'abulaj chavac'boticotic li c'usi ta
jc'anticotique —xutic la.
36 —¿C'usi chac'anic un? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
37 —Ti c'alal cha'och ta pasmantale, ja' ta jc'anticotic ti chichotioticotic
jun ta abats'ic'obe, jun ta asurtoe —xutic la.
38 —Mu xana'ic c'u x'elan svocolal li c'usi chac'anbecone. ¿Mi xu'
chavac' avocolic, mi xu' chavich'ic milel chac c'u cha'al chquich' milel
li vo'one? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
39 —Xu' —xiic la.
—Ta melel ta onox xavac' avocolic chac c'u cha'al chcac' jvocol li
vo'one. Chavich'ic milel noxtoc. 40 Pero mi chac'an chachotiic junuc ta
jbats'ic'obe, junuc ta jsurtoe, mu vo'onicon chcal ti xu'e. Ja' chal ti Jtote
ti much'utic tey ta xchotiique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
41 Ti c'alal iya'iic li lajunvo'e, lic la scapanic o ti Jacoboe xchi'uc li Juane.
42 Itsobatic la slajchava'alic yu'un ti Jesuse.
—Ana'ojic c'u x'elan tspasic li preserenteetic ta yantic nacione. Ilbaj
x'ilvanic, mantal no'ox tspasic. 43-44 Li vo'oxuque ma'uc me yech xa-
pasic. Ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi
tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti mu jtoybailuque, ti sjunul yo'on
chtun avu'unique. 45 Ja' chanic chac c'u cha'al li vo'one. Vo'on ti co'ol
crixchanootique, muc bu tal pasvancon ta mantal. Ti litale, yu'un tal
tunicon yu'un scotol crixchanoetic. Tal cac' jba ta milel ta scoj amulic
yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat Bartimeo ti Jesuse
(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Li lajchavo'e tey la iyulic ta jteclum Jericó xchi'uquic ti Jesuse. C'alal
iloq'uic tal teyo'e, ep la jchi'ilticotic tijajtic tal. Tey la chotol tsc'an
limoxna ta ti'il be istaic jun ma'sat, Bartimeo la sbi. Timeo la sbi ti stote.
47 C'alal iya'i ti tey ch-ech' ti Jesus Nazarete, iyapta la.
—¡Jesús, smom David, c'uxubinon! —xut la.
48 Ti epal crixchanoetique ispajesic la.
—¡Anchan! —xutic la tajmec ti ma'sate.
Pero más to la tsots i'avan:
—¡Smom David, c'uxubinon! —xut la.
49 Va' xi la ti Jesuse.
—Albeic ac'u taluc —xut la ti crixchanoetique.

—Mu xavat avo'on. Batan la xal li Jesuse —xutic la.
50 Ora la isjip comel ti spimilc'u'e, iva'i la ta anil, ba la sta ti Jesuse.
51 —¿C'usi chajcha'le un? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, abulajan jambon li jsate —xi la.
52 —Yu'un ach'un ti oy jyu'ele, chjam lasate. Xu' xa xabat —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ora la ijam ti sate, nap'al la ital uc.

11

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

1 Li lajchavo'e ti c'alal po'ot xa'ox la xulic li' ta Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse, tey la iyulic ta Betfajé xchi'uc ta Betania ta yoc vits Olivotic. Itaqueic la ech'el cha'vo' yu'un ti Jesuse.
2 —Batanic le' ta parajele. Ta ochel no'ox tey chucul chataic jcot chex burro, mu to much'u scajlebinoj. Jitunic, nitic tal. 3 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un ti chajitunic li burroe, xavalbeic ti vo'on chtun cu'une. "Ta xtal no'ox jsutesticotic ta ora", xavutic —x'utatic la ech'el yu'un ti Jesuse.
4 Ibatic la. Tey la chucul istaic ta ti'il be ta ts'el ti'na jcot chex burro. Isjitunic la tal.
5 Tey la va'ajtic jayvo' crixchanoetic.
—¿C'u yu'un chajitunic li burroe? —x'utatic la.
6 Ja' la yech iyalbeic chac c'u cha'al i'albatic yu'un ti Jesuse, i'ac'batic la tal.
7 Isnitic la tal ti burroe. Iyac'beic la stasin spimilc'u'ic, iscajlebin la tal ti Jesuse. 8 Ep la much'utic isq'ui spimilc'u'ic ta be yo' bu i'ech' tal ti Jesuse. Jlom la isc'asic yanal te', iyaq'uic la ta be yu'un la iyich'ic ta muc'.
9 Ti much'utic babee xchi'uc ti much'utic tijajtique, i'avan la scotolic:
—¡Coliyalbotic Riox, lec tajmec li preserente listacbotic tal ti Jtotic Riox ta vinajele! 10 ¡Ac'u quich'tic ta muc' yu'un tal spasotic ta mantal chac c'u cha'al ispas mantal ti jmuc'tatotic David ti ta vo'nee! "¡Colaval, Cajval", chiicuc uc ti anjeletic ta vinajele! —xiic la.
11 Ja' la yech i'och tal li' ta Jerusalén ti Jesuse. Tuc' la ibat c'alal ti' muc'ta templo. Isq'uel la sjunlej ti' templo. C'alal laj sq'uele, iloc' la ech'el, ibat la ta Betania. Xchi'uquic la ech'el li lajchavo'e yu'un la ch-ic'ub xa'ox.

Ja' li' yalojbe sc'oplal ti ic'uxe ti ch'abal sate
(Mt. 21.18-19)

12 Ta yoc'omal iloq'uic la tal ta Betania xchi'uquic ti Jesuse, isutic la tal li' ta Jerusalene. Ti Jesuse ivi'naj la ta be. 13 Iyil la ta nom jtec' ic'ux, oy la yanal. Ba la sq'uel mi oy sat. Pero ch'abal la, naca no'ox la yanal, yu'un la ma'uc to'ox yora tsatin. 14 Ti Jesuse iyal la ti mu xa bu tsatin oe.
Iya'iic la li lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse
(Mt. 21.12-17; Lc, 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 Ti c'alal iyulic li' ta Jerusalene, ibatic la ta ti' muc'ta templo. Ti Jesuse isnuts la loq'uel scotol ti jchonolajeletic tey ta ti' temploe. Isbutq'uinbe la smexaic ti jeltaq'uinetique. Isbutq'uinbe la xilaic ti jchonpalomaetique.

16 Ti much'utic oy yicatse mu la xac' ech'uc ta ti' templo. 17 Lic la
chanubtasvanuc.
—¿Mi mu ana'ojicuc ti yech onox ts'ibabil ta sc'op Riox: “Li jnae ja'
scuenta chtal staicon o ta c'oponel ti jaylajuntos crixchanoetic ta sjoylej
balamile”, xi ti Rioxe? Li vo'oxuque snailch'en j'eleq'uetic xacha'leic
—x'utatic la ti jchonolajeletique.

18 Iya'iic la ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
xchi'uc ti totil paleetique. Chopol la iya'iic, lic la scomonnopic c'uxi ta
staic ta milel ti Jesuse pero xi'emic la. Yu'un la ep jchi'ilticotic lec iya'iic
ti c'u x'elan ichanubtasvane. 19 Ti c'alal i'och orisyone, iloc' la ech'el ta
Jerusalén ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itaquij ti ic'uxe ti ch'abal sate (Mt. 21.19-22)

20 Sob ta yoc'omal tey la i'ech'ic tal noxtoc yo' bu ti ic'uxe. Iyilic la ti
taquin xa xchi'uc yisime. 21 Li Pedroe iyul la ta sjol ti c'usi iyal ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, q'uelavil li ic'uxe ti aval ti mu xa bu tsatin oe,
taquin xa —xut la.

22 Itac'av la ti Jesuse:
—Ch'unic ti oy syu'el ti Rioxe. 23 Ta melel chacalbeic, mi chach'unic
ti chascoltaique, mi mu xchibetuc avo'onique, mi j'ech'el ach'unojic ti
chascoltaique, ti c'usi chavalique, ta onox xc'ot. Ja' chac c'u cha'al mi
chavalbeic ti ac'u loc'uc li vits li'i, ti ac'u t'ubuc ta mare, tspas avu'unic.
24 Yech'o un chacalbeic, scotol ti c'usitic chac'anbeic ti Rioxe, mi j'ech'el
ach'unojic ti chayac'beique, ta onox xavich'ic. 25 Ti c'alal chac'oponic
Rioxe, mi ja'o iyul ta ajolic ti oy smul avu'un lachi'ilique, ac'o ta pertonal.
Ja' no'ox yech chayaq'uic ta pertonal uc ti Jtotic Riox ta vinajele. 26 Yan
mi mu xavaq'uic ta pertonal lachi'ilique, ja' no'ox yech mu xayaq'uic ta
pertonal uc ti Jtotic Riox ta vinajele —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan ispase (Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Iyulic la noxtoc li' ta Jerusalene. C'alal tey xva'et ta ti' muc'ta
templo ti Jesuse, tey la tal c'oponatuc yu'un totil paleetic xchi'uc ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc la jayvo'
jmeltsanejc'opetic.

28 —¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic la ti Jesuse.

29 —Oy c'usi chajac'beic uc. Mi chavalbecon ti c'usi chajac'beique,
chacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase. 30 ¿Much'u ta smantal ti
iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi crixchano? Albecon ca'i —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

31 Xalxalbe xa la sbaic:
—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, “¿c'u yu'un ti muc xach'unique
che'e?” xi bi'a. 32 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, xi'el sba —xut
la sbaic.
Ti x'elan iyalic ti xi'el sbae, ja' la ti scotol jchi'ilticotic xch'unojic ti ja'
yaj'alc'op Riox ti Juane. 33 Yech'o un —Mu jna'ticotic —xiic la.
—Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

12

Ja' lo'il scuenta jchabiej'uva ti i'ilbajinvanique
(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

1 Ti Jesuse lic la yalbe jun lo'il li jchi'iltac ta israelale.
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ists'un ep uva ta yosile. Isjoy ta moc. Ixch'oj ton scuenta spits'obil ya'lel. Ismeltsan jp'ej toyol na scuenta sq'uelobil li uvae. Isa' comel ti much'utic ta xchabi li uvae. Ibat ta nom li yajvale.
2 'Ti c'alal ita'aje, istac tal jun yaj'abtel ti tscuch ech'el ti c'u yepal yaloj chich'e. Yul sc'anbe li much'utic ta xchabiique. 3 Li jchabiej'uvae istsaquic li yaj'abtel yajval osile, ismajic, isnutsic sutel. Mu c'usi iyac'beic ech'el. 4 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Ti c'alal iyule, iyac'beic ton, iyayij sjol yu'unic. Ilbaj xcha'leic. 5 Istac tal otro jun. Ti c'alal iyule, solel ismilic ta jmoj. Oy to yan yaj'abtel istac tal. Jlom ismajic, jlom ismilic.
6 'Oy jun screm li yajval osile, sc'anoj tajmec. Ja' slajeb xa istac tal. "Ja' nan chich'ic ta muc' li jcreme", xi isnop. 7 Pero li jchabiej'uvae, ti c'alal iyilic ti ja' xa screm li yajval osile, "le'e ja' xa chich'be comel yosil li stote. Más lec jmiltic yo' xquich'betic o comel vo'otic li yosile", xut sbaic. 8 Istsaquic, ismilic, isjipic loq'uel ta pat moc.
9 'Ja' no'ox yech li yajval uvae chtal smil li jchabiej'uvae. Yan xa o much'utic ta xac'be xchabi li uvae.
10 '¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox yo' bu chal ti "co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin snae ti ip'aje yu'un li yaj'alvaniltaque, pero ja' onox i'och ta chiquin na. Ja' no'ox yech uc ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje, pero chich' onox tsots yabtel. 11 Lec tajmec ti x'elan tspas ti Rioxe", xi ts'ibabil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
12 Ti totil paleetique, xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique, ta'ox la stsaquic ti Jesuse yu'un la iya'iic ti ja' sc'oplalic ti lo'il iyale. Pero ixi'ic la ta stsaquel, ja' la ti ep tajmec ti crixchanoetic tey tsobolique. Tey la va'al iscomtsanic, ibatic la.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu' chac'beic tojel aq'uel ti Césare
(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

13 Ts'acal to istaquic la tal jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' svinic Erodes. Oy la c'usi tal sjac'beic ti Jesuse yo' la stabeic o smul ti yalojique.
14 —Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usi chavale. Jamal chaval c'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique. Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee. Alo ca'iticotic c'usi chanop. ¿Mi lec chil xana' ti Rioxe ti chcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol chil? ¿Mi chcac'beticotic, o mi i'i? —xutic la yulel ti Jesuse.
15 Ti Jesuse iyil la ti oy smanyaique.
—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone? Ac'becon quil jsepuc taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele —x'utatic la.
16 Iyac'beic la yil.
—¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
—César —xiic la.
17 —Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente Césare. Ja' no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'onic.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsaduceoetique
(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

18 Ts'acal to tey la ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse, ja' ti much'utic chalic ti mu xa xicha'cuxiotic ti c'alal xichamotique.
19 —Jchanubtasvanej, ti Moisese sts'ibaoj comel ti mi icham junuc vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal to yajnile, ac'u yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan screme, ja' yech chac'be sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sbanquile yo' mu xch'ay o sbie", xi ti Moisese.
20 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa' yajnil, pero icham, ch'abal xch'amal icom. 21 Ti its'inale iyic'be yajnil ti ánima sbanquile pero icham uc. Ch'abal xch'amal icom uc. Ja' no'ox yech ispas ti yoxva'al its'inale. 22 Svucva'alic iyiq'uic ti antse pero muc x'ayan xch'amalic junuc ti c'alal ichamique. Ts'acal to icham ti antse. 23 Mi icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue yu'un iyic' svucva'alic? —xutic la ti Jesuse.
24 Itac'av la ti Jesuse:
—Li vo'oxuque mu xana'ic li c'usi chavalique yu'un mu xana'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi ja'uc xana'ic c'u x'elan syu'el ti Rioxe. 25 Ti c'alal xcha'cuxiic ti much'utic chbatic ta vinajele, mi antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic. Yu'un mu xa sna' xchamic. Co'olic xa xchi'uc anjeletic ta vinajel. 26 Lavi mu xach'unic ti ta xcha'cuxiic ti ánimaetique, ¿mi muc bu aq'uelojic ya'el li svun Moisese yo' bu chal ti c'alal ic'oponat yu'un Riox ta jtec' c'ox ch'ixe? "Vo'on Yajvalicon ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove", x'utat. Ti x'elan i'albate, yu'un cuxajtic chileic yu'un ti Rioxe ac'u mi vo'ne xa xchamelic ti moletique. 27 Ti Rioxe ja' Yajvalic ti much'utic cuxajtic ta sbatel osile. Li vo'oxuque chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique. Yech'o un mu xana'ic li c'usi chavalique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usi mantalil más tsotse
(Mt. 22.34-40)

28 Tey la jun jchanubtasvanej yilel ta smantaltac Riox. Iya'i la ti tey chlo'ilaj xchi'uc Jesús ti jsaduceoetique. Ti c'alal iya'i ti ta yav ta yav chtac'av ti Jesuse, inopoj la ech'el uc.
—Ta scotol li smantaltac Rioxe ¿c'usi jtosucal ti más tsotse? —xi la.
29 Itac'av la ti Jesuse:
—Li smantal Rioxe ti más tsotse ja' li'i: "Jchi'iltactic, a'yic me. Vo'otic li j'israelotique jun no'ox cajvaltic ta jcotoltic, ja' ti Riox ta vinajele. 30 C'anic me ta sjunul avo'onic ti Rioxe. Ja' ac'u tunuc yu'un lap'ijilique xchi'uc lavipique", xi li mantale. Le'e ja' más tsots. 31 Li xchibale tsots noxtoc. "C'uxubino me achi'iltac chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi. Mu c'usi yan mantal ti más tsotse —x'utat la yu'un ti Jesuse.
32 —Yecha'a, Jchanubtasvanej. Melel ti jun no'ox ti Rioxe, ch'abal yan. 33 Melel ja' tsc'an ti ta jc'antic ta sjunul co'ontic ti Cajvaltique, ti ac'u tunuc yu'un li jp'ijiltique xchi'uc li quiptique, ti tsc'an ta jc'uxubintic jchi'iltic chac c'u cha'al ta jc'uxubin jba jtuctique. Ja' más tsots sc'oplal. Ja' mu másuc tsots sc'oplal scotol li smoton Riox ti chich' milele, ti chich' chiq'uele —xi la ti vinique.
34 Ti c'alal iya'i ti Jesuse ti lec itac'ave,
—Jutuc xa sc'an xach'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe —xut la.

Mu xa la much'u c'usi isjac'.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 Ti c'alal ichanubtasvan ta ti' muc'ta templo ti Jesuse, ja' la yech lic yal:

—¿C'u yu'un chalic li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe ti smom no'ox David ti Cristoe, ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale? 36 Ti Davide ip'ijubtasat yu'un li Ch'ul Espíritue, ja' yech iyal chac li'i:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae",
x'utat, xi ti Davide. 37 Ti Davide "Cajval" xut ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale. ¿C'u yu'un "Cajval", xut mi ja' smom no'oxe? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti crixchanoetic tey lamalique sjunul la yo'on iya'iic c'usi iyal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 Ti Jesuse ja' la yech lic yal ti c'alal ichanubtasvane:

—Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Li stuquique lec cha'iic ti xtolet sc'u'ic c'alal yoquique. Ja' tsc'anic ti c'oponbilic ta ch'ivite. 39 Ja' tsc'anic ti bail ta xchotiic ta bic'tal temploetique, ti bail ta xchotiic c'alal chve'ic ta jujun q'uine. 40 Ta slo'lobeic c'usuc yu'un li me'anal antsetique. Yech no'ox ti jal tsc'oponic Rioxe, ja' no'ox yo' mu xvinaj o ti chopol c'usi tspasique. Yech'o un más castico chich'ic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' slimoxna jun me'anal antse
(Lc. 21.1-4)

41 Ti Jesuse ichoti la ta ti' muc'ta templo ta stuq'uil xcaxail limoxna. Iyil la ti istic' slimoxnaic ti jchi'ilticotique. Ep la jc'ulejetic istic' la ep staq'uinic. 42 Tey la ic'ot jun me'anal ants, me'on la tajmec. Cha'sep no la ta cinco istic'. 43 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse.

—Ta melel chacalbeic, li me'anal ants le'e más ep iyac' chil ti Rioxe chac c'u cha'al iyac' li yantique. 44 Yu'un naca xa sovra staq'uinic ti iyaq'uique. Yan li me'anal antse iyac' scotol ti c'u yepal oy yu'une ti ja' ox ta sman o ti c'usi chtun yu'une —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora ta xlomesat ti muc'ta temploe
(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 Li lajchavo'e ti c'alal chloq'uic xa'ox la ta sti'il smacol muc'ta templo xchi'uquic ti Jesuse, ja' la yech lic yal jun:

—Jchanubtasvanej, q'uelavil slequiquil tajmec li ton ac'bil ta temploe. Q'uelavil slequiquil li naetic ta sjoyobe —xut la.

2 —Lequic ava'uca'a. Pero ta sta yora ti ta xlomesate. Busul chcom scotol —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

3 Li lajchavo'e tey la ba chotlicuc ta vits Olivotic ta stuq'uil templo
xchi'uquic ti Jesuse. Li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li Juane, xchi'uc
li Andrese, lic la sjac'beic ta mucul ti Jesuse:
4 —Alo ca'iticotic c'usi ora ta xlomesat li temploe. ¿C'usi señ*a* ti c'alal
po'ot xa'ox xlome? —xutic la.
5 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. 6 Yu'un ep ti much'utic chtale,
“vo'on Cristoon”, xiic. Ep ti much'utic ta xch'unic lo'loele.
7 ’Ti c'alal chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic ti chlic xa ac'
c'oc' ta nome, mu me xaxi'ic. Chc'ot onox yech pero li balamile ma'uc
to'ox chlaj. 8 Ta sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile. Ta
sliquesic ac' c'oc' li preserenteetic noxtoque. Oy bu ch-ech' tsots niquel,
oy bu ch-ech' tsots vi'nal. Taje sliqueb to vocol.
9 ’Li vo'oxuque p'ijanic me. Oy cha'iq'ueic ech'el ta stojol
jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic. Oy chavich'ic arcial teyo'e.
Cha'iq'ueic ech'el ta stojol coviernoetic xchi'uc ta stojol preserenteetic
ta scoj ti avich'ojicon ta muq'ue, ja' yo' xavalbeic o li c'usi caloje. 10 Ba'yi
onox chvinaj ta sjunlej balamil ti ista xa yora tspasvan ta mantal ti
Rioxe. 11 Ti c'alal xa'iq'ueic ech'ele, mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot
avalique, ti c'uxi chatac'avique. Ja' chasp'ijubtasic c'uxi chatac'avic ti
Ch'ul Espíritue. 12 Oy bu chac' ta milel yits'in, o mi sbanquil. Oy bu chac'
ta milel xch'amal. Oy bu tscrontain stot sme', chaq'uic ta milel noxtoc.
13 Ep much'utic chopol chayilic o ti avich'ojicon ta muq'ue. Li much'utic
chcuch yu'unic li ilbajinele, mi mu xicta o sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel
osil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
14 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' xach'unic o ti c'usi i'albatic yu'un Jesús li
lajchavo'e.
—Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ti c'alal xavilic ti va'anbil ta yut
templo li c'usi mu sc'an ti Rioxe chac c'u cha'al iyal onox ti Daniel
yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, yech'o un ba nac' abaic ta vitstic. 15 Lavi
pach'al li sba anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete, ti c'alal xyal tale,
mu xa me x'och stam c'usuc yu'un. 16 Ti much'utic tey ta yabtelique, mu
xa me ya'uc sut stam spimilc'u'ic. 17 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy
xch'ute xchi'uc ti much'utic ta xchu'un to yolique. 18 C'oponic Riox ti mu
me ja'uc o tol sic ti c'alal xajatavique. 19 Yu'un tsots tajmec li castico ta
xtale. Muc bu x'ech' o yech ta spasel balamil, ja'to chtal. Ti c'alal x'ech'e,
mu xa bu chtal noxtoc. 20 Ti Rioxe xch'acoj ti c'u sjalil li casticoe. Ti
jaluc tajmeque, chalaj acotolic ti yechuque. Ti mu jaluc li casticoe, ja'
ta scuentaic ti much'utic st'ujoje ti xch'unojbeic li sc'ope.
21 ’“Le' xa li Cristoe”, “taj xa li Cristoe”, mi oy much'u xayutique, mu me
xach'unic. 22 Yu'un chtalic ti much'utic tsp'is sbaic ta Cristoe, xchi'uc ti
much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. Chaq'uic iluc syu'elic yo' xch'unic
o lo'loel li crixchanoetique. Yo'onuc slo'loic uc li much'utic st'ujoj ti
Rioxe, pero mu xa xch'unic lo'loel. 23 Li vo'oxuque p'ijanic me, ba'yi me
lacalbeic scotol.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mt. 24.29-35, 42-44; Lc. 21.25-36)

24 ’Ti c'alal xlaj ech'uc scotol li castico lacalbeique, ja'o chmac sat li
c'ac'ale, ch'abal xa li jch'ulme'tique. 25 Li c'analetique jup'ejtic chp'aj.
Chnic scotol li c'usitic oy ta vinajele. 26 Ja'o chil scotol crixchanoetic ti oy
jyu'ele, ti oy jxojobal ti c'alal xiyal tal ta ba toc ta balamil, vo'on ti co'ol

crixchanootique. 27 Ta jtac ech'el caj'anjeltac ja' chba stsobic tal ta sjunlej
balamil ti much'utic jt'ujoje ti xch'unojic c'usi caloje.
28 'Na'ic me, c'alal xavilic ti chlaj xa cocojuc yanal li ic'uxe, ja' chvinaj
o ti ch-och xa vo'tique. 29 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic chlaj c'otuc li
c'usitic icale, ja' chvinaj o ti chicha'sut xa tale. 30 Ta melel chacalbeic,
oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal ti jaytos castico lacalbeique. 31 Li
vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale mu xch'ay, persa chc'ot
scotol.
32 'Muc much'u sna' ti c'usi ora chicha'sut tale, mi ja'uc ti anjeletic ta
vinajele, mi vo'onicon mu jna'. Stuc no'ox sna'oj ti Jtotic Riox ta vinajele.
33 'Ich'icon no'ox me ta muc', malaicon. C'oponic Riox yu'un mu
xana'ic c'usi ora chicha'sut tal. 34 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ibat ta nome.
Li yaj'abteltaque iyalbe comel ti ac'u xchabibel li snae. Iyac'be comel
yabtel jujun. Li much'u ta xchabi ti'nae, iyalbe comel ti mu me xvaye,
ti ac'u smalaele. 35 Ja' no'ox yechoxuc uc, tsc'an chamalaicon yu'un
mu xana'ic c'usi ora chicha'sut tal vo'on lavajvalicone, mi ta yochel
ac'ubal, o mi ta ol ac'ubal, o mi ta sba yoq'uel quelem, o mi ta ic'luman.
36 Mu me ch'ayemuc avo'onic chul jtaoxuc. 37 Li vo'oxuque lacalbeic xa
ti malaicon no'oxe. Ja' yech chcalbe scotol crixchanoetic —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti isnopic c'u to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse
(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 Chib xa'ox c'ac'al sc'an li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi
jtot jme'ticotique, vo'oticotic li j'israeloticotique. Ja'o c'alal chich' ve'el
pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute. Ti totil paleetique, xchi'uc ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, isnopic la ti c'u
to xi xu' tsmucultsaquic ti Jesuse yu'un la tsc'an tsmilic.
2 —Más lec mu ya'uc jtsactic lavi ta q'uine naca me licuc o sjol li
jchi'iltactique —xut la sbaic.

Ja' li' yaloj ti icoconbat ta sjol ya'lel nardo ta Betania ti Jesuse
(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

3 Ti c'alal tey ta Betania ti Jesuse, tey la chve' ta mexa ta sna Simón ti ip
to'ox ta leprae. Ja'o la tey ic'ot jun ants, yich'oj la c'otel slimete meltsanbil
ta alabastro ton. Noj la ta ya'lel muil nichim, nardo sbi. Toyol tajmec
stojol. Isc'asbe la snuc' ti slimetee. Ti sbele iscoconbe la ta sjol ti Jesuse.
4 Oy la jayvo' icapic o.
—¿C'u yu'un ti yech no'ox ta smal li ya'lel nardoe? 5 Más lec ti
ixchonuque, yu'un más ta oxib cien denario stojol ti yechuque. Li stojole
xu' chich' me'onetic ti yechuque —xut la sbaic.
Yu'un la chopol iyilic ti x'elan ispas ti antse.
6 —¿C'u yu'un ti x'elan chavalique? Anchanic xa. Li c'usi liyac'bee
lec. 7 Li me'onetique li' onox achi'inojique, c'usuc no'ox ora xu'
chac'uxubinic. Yan li vo'one muc bu jal li' jchi'ucoxuque. 8 Li antse ispas
xa ti c'usi xu' cha'ie. Ti liscoconbe li ya'lel nardoe, ja' seña ti chimuquee.
9 Ta melel chacalbeic, chvinaj onox ta sjunlej balamil ti vo'on chcac'
acuxlejalic ta sbatel osile. Chvinaj noxtoc ti liscoconbe ya'lel nardo li
antse —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

10 Ti Judas Iscariotee ja' lajchavo'ic o ta yajchanc'op ti Jesuse. Ja' la ba
sc'opon ti totil paleetique yu'un la tspas trate ti chac' entrucal ti Jesuse.
11 Ti c'alal iya'i ti totil paleetique, xmuyubajic xa la tajmec.
—Chacac'beticotic taq'uin —xutic la ti Judase.
Ti Judase isa' la ti c'u to xi xu' chac' entrucal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 Ti c'alal ilic li q'uin ti chich' ve'el pan ti muc bu yich'oj svuquesobil
xch'ute, c'alal tsmilic li ch'iom chijetic scuenta li sq'uinal ti c'alal iloq'uic
ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, li lajchavo'e isjac'beic la ti Jesuse:
—¿Bu chac'an ti chba jmeltsanticotic li ch'iom chij ti ta jti'tic ta q'uine?
—xutic la.
13 Itaqueic la tal cha'vo' yu'un ti Jesuse.
—Batanic ta Jerusalén. Tey chataic ta be jun vinic scuchoj jp'ej q'uib
ya'al. Ja' nap'letaic ech'el. 14 Ti bu ch-oche xc'ot ac'oponic li yajval nae.
Ja' yech xc'ot avalbeic: "Li' listacoticotic tal li Jchanubtasvaneje: ¿Bu la
jc'olucal chavac'boticotic lanae ti ta jti'ticotic o li chij ta q'uine xchi'uc
li cajchanc'optaque?" xavutic c'otel. 15 Tey chac' avilic jc'ol ta xcha'cojol
sjol sna, lec muc', ch'ubabil xa. Ja' tey xameltsanic li jve'eltique —x'utatic
la tal li cha'vo'e.
16 Italic la, i'ochic la tal ta yutil jteclum. Ja' la yech istaic chac c'u cha'al
i'albatic tal yu'un ti Jesuse. Ja' la tey ismeltsanic ti ve'lil scuenta q'uine.
17 Ti c'alal i'och orisyone, tsobolic la yulel ta na xchi'uquic ti Jesuse.
18 Ti c'alal cholol chve'ic ta mexae —Ta melel chacalbeic, oy junoxuc ti li'
tsobol chive'otique chavaq'uicon entrucal —x'utatic la.
19 Ti c'alal iya'iique, iyat la yo'onic.
—¿Mi vo'on van? —xiic la jujuntal.
20 —Ta alajchava'alique, ja' li much'u jun jpulatu chive' jchi'uque ja'
chiyac' entrucal. 21 Vo'on ti co'ol crixchanootique, chquich' milel chac c'u
cha'al ts'ibabil onox ta sc'op Rioxe. Abol sba li much'u chiyac' entrucale.
Más lec ti manchuc i'ayane —xi la ti Jesuse.
22 Ti c'alal yolel chve'ique, istam la jp'ej pan ti Jesuse. "Colaval" xut la
ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, i'ac'batic la li lajchavo'e.
—Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal —x'utatic la.
23 Istam la noxtoc jun baso ya'lel uva, "colaval" xut la ti Rioxe, ja'o la
i'ac'batic noxtoc. Iyuch'ic la scotolic.
24 —Li'i ja' jch'ich'el, ja' seña ti chc'ot onox ti c'usi ts'acal to iyal ti Jtote
ti ta jch'ich'el chtoj lamulique. 25 Ta melel chacalbeic ti mu xa bu chcuch'
li ya'lel uvae. Ja'to chcuch' ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac'
jpas mantal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

26 Ti c'alal laj sq'uevujintaic ti Rioxe, ibatic la ta vits Olivotic.
27 —Li' ta jliquele chacomtsanicon acotolic. Ts'ibabil onox: "Ti Rioxe
ta la xac' ta milel li much'u st'ujoj chispasotic ta mantale. Ti c'alal xmilee,
ta la stani sbaic ech'el ti xchi'iltaque, co'ol la c'u cha'al chij ti ta stani sba
ech'el mi imile li xchabielique", xi ts'ibabil. 28 Ti c'alal xicha'cuxie, chibat
ta Galilea. Tey xa chc'ot ataicon —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.

29 —Ac'u mi xascomtsan li yane, li vo'one mu xajcomtsan —xi la li
Pedroe.
30 —Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-
oc' xcha'oq'uelal li queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone
—x'utat la yu'un ti Jesuse.
31 —Muc ta alel mi co'ol lilajotique. Jamal chcal ti xacojtiquine —xi la
tajmec li Pedroe.
Ja' la yech iyal scotolic.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Tey la ic'otic ta Getsemaní sbi xchi'uquic ti Jesuse.
—Chotlanic li'toe yu'un chba jc'opon Riox le'toe —x'utatic la.
33 Oxvo' no la i'iq'ueic ech'el yu'un ti Jesuse, ja'ic la li Pedroe, xchi'uc li
Jacoboe, xchi'uc li Juane. Ti Jesuse iyat la yo'on. Yan la sba yo'on iya'i.
34 —Chcat co'on tajmec, chicham ya'el. Comanic li'toe, mu me xavayic
uc —x'utatic la li oxvo'e.
35 Ti Jesuse ijelav to la ech'el jset'. Isquejan la sba, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc. Isc'opon la Riox, ja' la isc'anbe ti xu'uc to mu xchame.
36 —Tot, mu c'usi vocol chava'i. Ti xu'uc to ti mu xichame, lec. Pero
ma'uc me xc'ot li c'usi chal co'on jtuque, ja' ac'u jpas li c'usi chac'an li
vo'ote —xi la ti Jesuse.
37 Isut la tal yo' bu li oxvo'e. Vayemic la yul staelic. I'albat la li Pedroe:
—Simón, ¿mi vayemot? ¿Mi mu xcuch avu'un junuc ora ya'el li vayele?
38 Mu me xavayic, c'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usitic chopole. Ta
melel avo'onicuc ac'oponic Riox, pero lapat axoconique mu xu' yu'un
—x'utatic la.
39 Ti Jesuse ba la sc'opon Riox noxtoc. Ja' no la yech iyal chac c'u cha'al
iyal ta ba'yie. 40 Ti c'alal isut tale, vayemic la yul staelic noxtoc li oxvo'e,
yu'un la mu xcuch cha'iic li vayele. Mu xa la sna'ic c'uxi chtac'avic. 41 Ti
Jesuse ba la sc'opon Riox yox'ech'elal. Ti c'alal isut tale, vayemic la yul
staelic noxtoc.
—Xu' mi chavayic toe. Mi chacuxic to, cuxic. Más lec ta'luc o xa.
Yu'un ista xa yora ti chi'aq'ue entrucal ta stojol jmulaviletic, vo'on ti
co'ol crixchanootique. 42 Licanic, batic. Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u
chiyac' entrucale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

43 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la tey ic'ot ti Judase, ja'
lajchavo'ic o ta yajchanc'op ti Jesuse. Xchi'uc la c'otel epal crixchanoetic,
oy la yespadaic, oy la ste'ic. Ja' la stacojic ech'el ti totil paleetique, xchi'uc
ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti
jmeltsanejc'opetique. 44 Ti Judase, ti snopoj xa onox ti chac' entrucal ti
Jesuse, yaloj xa la c'u x'elan chac' iluc ti Jesuse:
—Ti much'u ta jbuts'e, ja' me xatsaquic. Lec me xachabiic ech'el —xi
onox la.
45 Ti c'alal ic'ot ti Judase, inopoj la yo' bu ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej —xut la.
Ja'o la isbuts'. 46 Ja'o la inopoj ti crixchanoetique, istsaquic la ti Jesuse.
47 Oy la jun isloq'ues la yespada, istuch'be la jun xchiquin ti smozo más
totil palee. 48 Ti Jesuse iyalbe la ti crixchanoetique:

—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al j'eleq'ue?
49 Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo jujun c'ac'ale, ¿c'u
yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele? Ti x'elan tal atsaquicone, ja'
ic'ot ti yech onox ts'ibabil comel ta sc'op Rioxe —xi la ti Jesuse.
50 Li buluchvo'e ijatav la scotolic, stuc xa la tey iscomtsanic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti oy jun sva'lej crem ijatave

51 Oy jun sva'lej crem nap'al ital ta spat ti Jesuse. Ch'abal sc'u', jlic no'ox
manta svoloj o sba. Itsaque ox. 52 Pero ijatav, c'ajom itabat ta tsaquel ti
manta svoloj o sbae. Xt'anet xa ech'el.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse
(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

53 Ti Jesuse iyiq'uic la tal ta stojol ti más totil palee. Istsob la sba scotolic
ti totil paleetique, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique, xchi'uc ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. 54 Li Pedroe nomnomtic la
tijil tal ta spat ti Jesuse. Ti c'alal iyul ta sna ti más totil palee, ixchi'in la ta
chotlej ta ti'na jayvo' jchabiejtemplo, tey la ic'atin xchi'uc.
55 Ti totil paleetique xchi'uc ti cajmeltsanejc'opticotique, lic la sa'ic
cha'vo' xchi'ilic ta meltsanejc'op ti co'ol c'usi chalique yu'un la tsa'beic
smul ti Jesuse yo' la xmile oe. Pero mu la bu istaic ti cha'vo' co'ol c'usi
chalique. 56 Yech no la ti ep jnopmulile, mu la co'oluc ti c'usi chalique.
57 Isva'an la sba yan jnopmulil.
58 —Li vinic li'i ca'yojticotic ti iyal ti xu' tslomes li templo li'i ti melt-
sanbil ta c'obole, ti xu' la chchava'an ta oxib c'ac'ale, mu xa la ta c'oboluc
chva'i —xiic la.
59 Mu la co'oluc ti c'usi iyalique.
60 Ti más totil palee isva'an la sba ta o'lol.
—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? ¿Mi yech avaloj chac taje? —xut la ti
Jesuse.
61 Mi jp'el mu la bu itac'av ti Jesuse. Ti totil palee isjac'be la noxtoc:
—¿Mi vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale? ¿Mi vo'ot
Xch'amalot ti Rioxe? —xut la.
62 —Vo'on —xi la ti Jesuse—. Vo'on ti co'ol crixchanootique chavilic
chlic jpas ta mantal crixchanoetic ta syu'el ti Rioxe. Ts'acal to chil scotol
crixchanoetic ti ta toc chicha'sut tale —xi la ti Jesuse.
63 Ti totil palee isjat la sc'u', yu'un la istabe xa smul ti yaloje.
—¿C'u xa stu cu'untic yan rextico? 64 Ica'itic xa ti tsp'is sba ta Rioxe.
¿C'usi chanopic uc? —xut la ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope.
—Ac'u chamuc ta jmoj —xiic la.
65 Ti jlome lic la stubtaic ti Jesuse. Ismacbeic la sat, ismajic la.
—¿Much'u li lasmaje? —xutic la.
Ti jchabiejtemploe imajvanic la uc.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

66 Ti Jesuse tey la ta xcha'cojol jolna. Li Pedroe tey la icom ta ti'na. Ital
la jun squiara ti más totil palee. 67 I'ile la ti tey chc'atin li Pedroe. Iq'uelbat
la sat.
—Li vo'ote ja' achi'il li Jesus Nazarete —x'utat la yu'un ti quiaraile.
68 —Mu xcojtiquin. Mu jna' li c'usi chavale —xi la li Pedroe.

Ja'o la ibat ta ti'be li Pedroe. Ja'o la i'oc' quelem. 69 Li Pedroe i'ile la
noxtoc yu'un ti quiaraile.
—Li vinic le'e ja' xchi'il li Jesuse —x'utatic la yu'un quiarail ti
much'utic tey tsobolique.
70 —Mu xcojtiquin —xi la noxtoc li Pedroe.
Ta jliquel o ja' la yech lic albatuc noxtoc yu'un ti much'utic tey
tsobolique:
—Yech ti ja' achi'ile yu'un xvinaj ti jgalileaote. Ja' yech chac'opoj chac
c'u cha'al chc'opojique —x'utat la.
71 —Lojriox mu xcojtiquin li vinic chavalique —xi la.
72 Ja'o la i'oc' xcha'oq'uelal quelem. Li Pedroe iyul la ta sjol ti yech onox
i'albat yu'un ti Jesuse: "Ti c'alal mu to'ox ch-oc' xcha'oq'uelal queleme,
ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone", x'utat onox la yu'un ti Jesuse.
Ti c'alal iyul ta sjole, iyoq'uita la sba.

15

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Ti c'alal isacube, istsob la sbaic scotolic li much'utic oy yabtele: ja' ti
totil paleetique, xchi'uc ti cajmeltsanejc'opticotique, xchi'uc ti much'utic
ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Isnopic la c'u x'elan
chc'ot stic'beic smul ti Jesuse yo' la x'aq'ue o ta milel yu'un ti coviernoe.
Ixchucbeic la ech'el sc'ob, ba la yac'beic entrucal ti covierno Pilatoe. 2 Ti
Pilatoe isjac'be la ti Jesuse:
—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale? —xut la.
—Yech —xi la ti Jesuse.
3 Ti totil paleetique ep la isnopbeic smul ti Jesuse. 4 Ti Pilatoe isjac'be
la noxtoc ti Jesuse:
—¿C'u yu'un ti mu xatac'ave? Q'uelavil, chalic ti toj ep amule —xut la.
5 Ti Jesuse mu la bu itac'av. Ti Pilatoe xch'ayet xa la yo'on ti muc bu
ispac sc'oplal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse
(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38—19.16)

6 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique,
ti Pilatoe isloq'ues jun jchuquel ti bu junucal tsc'anic loq'uesbel ti
jchi'ilticotique. 7 Tey tiq'uil ta chuquel xchi'uc xchi'il ta milvanej jun
jchi'ilticotic, Barrabás sbi. Yu'un istsob to'ox sbaic, iscrontainic ti covier-
noe. 8 Ti c'alal tey tsobol ti jchi'ilticotique, iyalbeic ti Pilatoe ti ac'u
sloq'ues junuc jchuquel chac c'u cha'al tspas onox jujun q'uine.
9 —¿Mi ja' chac'anic ti ta jcolta li'i ti chal ti ja' chaspasic ta mantale?
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
10 Ti x'elan iyal ti Pilatoe, yu'un sna'oj ti yit'ixal no'ox yo'onic ti totil
paleetique ti iyaq'uic entrucal ti Jesuse. 11 Ti totil paleetique isp'ijubtasic
ti crixchanoetique ti ja' ac'u sc'anic loq'uesbel ti Barrabase.
12 —¿C'usi ta jcha'le li much'u chaspasic ta mantal chavalique?
—x'utatic yu'un ti Pilatoe.
13 I'avan scotolic noxtoc:
—¡Jipano ta cruz! —xiic.
14 —¿C'usi smul avu'unic? —xi ti Pilatoe.
Más to tsots i'avanic.

—¡Jipano ta cruz! —xiic tajmec.
15 Ti Pilatoe ja' tsc'an ti ich'bil ta muc' yu'un ti crixchanoetique, yech'o
ti ja' isloq'ues ti Barrabase. Ja'o iyalbe ti yajsolterotaque ti ac'u yac'beic
arsial ti Jesuse. Ti c'alal laj yac'beique, iyac' orten ti ac'u ba sjipanel ta
cruze.
16 Ti yajsolterotac coviernoe iyiq'uic ochel ta yut palacio ti Jesuse, ja' ti
Pretorio sbie. Istsob sbaic scotol ti solteroetique. 17 Islambeic jlic c'u'ul,
morado. Ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol. Ja' la scorona ti ta alele. 18 Lic
slabanic.
—¡Toj leclec aba ca'uctic ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale!
—xutic la.
19 Isjisbeic aj ta sjol. Istubtaic. Isquejan sbaic ta yichon ti Jesuse,
iyich'ic ta muc' yilel. 20 Ts'acal to isloc'beic ti morado c'u'ul ti slamojbeic
to'oxe, ja' iyac'beic slap ti sc'u' onoxe. Iyiq'uic ech'el, ba sjipanic ta cruz.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-56; Lc. 23.26-49; Jn. 19.17-30)

21 Ti c'alal iloq'uic ech'el ti solteroetique xchi'uc ti Jesuse, isnupic ta be
jun jchi'ilticotic ta jurioal, ja' stotic li Alejandroe xchi'uc li Rufoe, Simón
sbi. Ti Simone liquem tal ta jun jteclum, Cirene sbi. Ti solteroetique
iyaq'uic ta persa ti Simone ti ac'u scajan ech'el ta snequeb scruzal ti
Jesuse.
22 Ti Jesuse iyiq'uic ech'el yo' Gólgota sbie. Li Gólgotae "Baquel Jol
Anima", xi smelol. 23 Iyac'beic ya'lel uva capal ta mirra pero muc xuch'.
24 Ti solteroetique isjipanic ta cruz ti Jesuse. Ts'acal to ixch'acbe sbaic ti
sc'u'e. Itajinic isq'uelic ti much'u junucal chich' julique.
25 Ta baluneb ora sob isjipanic ta cruz ti Jesuse. 26 Ts'ibabil ta sjol
scruzal ti c'usi smul ti imile oe. "Li'i ja' yajpasvanejic ta mantal li
jurioetique", xi ts'ibabil. 27 Oy cha'vo' j'elec' co'ol isjipanic ta cruz xchi'uc
ti Jesuse, jun scruzal ta sbats'ic'ob, jun ta surto. Ti scruzal Jesuse ja' ta
o'lol. 28 Ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe: "Ta sp'ise ta
jmulavil", xi ts'ibabil.
29-30 Ti much'utic tey i'ech'ique ilabanvanic, isjimulan sjolic.
—¡Q'uelavil un! Aval ti chalomes li muc'ta temploe, ti xu' chacha'va'an
ta oxib c'ac'ale, yech'o un pojoquic aba un. Yalanquic tal un —xutic.
31 Ilabanvanic uc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtas-
vanic yilel ta smantaltac Rioxe.
—Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Li stuc une mu xu' scolta sba
un. 32 Mi yech ti ja' chispasotic ta mantal vo'otic li j'israelotique, ac'uquic
yaluc tal ta ora un yo' xquiltic oe, yo' jch'untic oe —xiic.
Ilabanvanic uc ti cha'vo' j'eleq'ue ti co'ol jipajtic ta cruz xchi'uc ti
Jesuse.
33 Ta ol c'ac'al i'ic'ub. Ta oxib to ora xmal isacub. 34 Ta oxib ora xmal
ja'o tsots i'avan ti Jesuse:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —xi. Ti c'usi iyale, "Cajval, Cajval, ¿c'u
yu'un ti acomtsanone?" xi smelol.
35 Oy jayvo' ti iya'iique.
—¡Va'i un! Ja' chapta ti j'alc'op Elíase —xiic.
36 Ja'o ibat ta anil jun ti much'u iya'ie, ba stam tal esponja. Ists'aj ta
binagre, ixoj ta aj, iyac'be sts'uts' ti Jesuse.
—Mu xavac'be. Jq'ueltiquic mi chtal syalesel ta cruz yu'un ti Elíase
—x'utat yu'un ti yantique.

37 Ti Jesuse tsots i'avan noxtoc, ja'o xa iloc' xch'ulel. 38 Ja'o ijat ta o'lol ti
muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta temploe. Ijat yalel c'alal yoc. 39 Ti capitán
solteroe tey va'al ta stuq'uil ti Jesuse. C'alal iyil ti iloc' xch'ulel c'alal laj
avanuque —Melel ti ja' xch'amal Rioxe —xi.
40 Tey jayvo' antsetic noxtoc, nom tsq'uelic ti jipil ta cruz ti Jesuse. Tey
capal li María liquem tal ta Magdalae, xchi'uc Salomé, xchi'uc otro jun
María li sme'ic Josee xchi'uc li "c'ox Jacobo" sbi cu'unticotique. 41 Ja' li
much'utic ixchi'inic ta xanvil ta estado Galilea ti Jesuse, ti ismac'linique.
Ep yan antsetic tey, ja' ti much'utic tsobol italic ta Jerusalén xchi'uc ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

42-43 Ti c'alal icham ti Jesuse, ja'o ta sc'ac'alil ta xchap sbaic li
jchi'ilticotic ti ta xcuxic ta yoc'omale. Tey jun jchi'ilticotic, José sbi,
liquem tal ta jteclum Arimatea. Ti Josee ochem ta meltsanejc'op
cu'unticotic. Ich'bil ta muc'. Smalaoj uc ti chtal pasvanuc ta mantal ti
Rioxe. Ta smalel c'ac'al ti Josee isnop ti chba sc'opon ti Pilatoe. Muc bu
xi'em, ba sc'anbe spat xocon ti ánima Jesuse. 44 Ti Pilatoe toj ch'ayel la
yo'on ic'ot ti c'alal iya'i ti icham xa ti Jesuse. Yu'un yiloj ti mu xcham ta
ora ti much'utic chjipanat ta cruze. Istac la ta iq'uel ti capitan solteroe,
isjac'be la mi yech ti icham xa ti Jesuse. 45 Ti c'alal iyal ti capitan solteroe
ti icham xae, ti Pilatoe iyac' la permiso ti xu' chich' ti Josee. 46 Yech'o un
ti Josee isman jlic saquil poc', ja'o isyales ta cruz ti Jesuse. Ispix ta saquil
poc', ba stic' ta ch'ojbil ton. Isetetin tal muc'ta setset ton, ismac o comel
li ti'ch'ene. 47 Li María liquem tal ta Magdalae xchi'uc li otro jun Maríae
li sme' Josee, iyilic bu itiq'ue comel ti Jesuse.

16

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

1 Ti c'alal ich'ay c'ac'al ta savaroe, li María liquem tal ta Magdalae,
xchi'uc li Salomee, xchi'uc li otro jun Maríae li sme' Jacoboe, ismanic la
muil ts'i'lel ti chba yac'beic ta spat xocon ti ánima Jesuse. 2 Sob ta primero
c'ac'al xemana, ja' li romincoe, ibatic la yo' bu telanbil ti Jesuse. Naca la
iloc' c'ac'al.
3 —¿Much'u chisetetinbotic loq'uel tana li ton ta ti' ch'ene? —xut la
sbaic.
4 Ti c'alal ic'otique, setetinbil xa'ox la loq'uel li muc'ta ton macbil o
sti'il li ch'ene. 5 I'ochic la, tey la iyilic jun crem yilel, tey la chotol ta
sbats'ic'obic. Nat la sc'u', sac la. Ixi'ic o la tajmec li antsetique.
6 —Mu me xaxi'ic. Jna'oj ti ja' chasa'ic ti Jesus Nazarete ti icham ta
cruze. Icha'cuxi xa. Mu xa bu li'i. Q'uelavilic yo' bu istelanic to'oxe.
7 Ba albeic li Pedroe xchi'uc li yan yajchanc'ope ti ja' ba'yi chc'ot ta
Galilea li Jesuse. Tey chc'ot staic ti c'u cha'al i'albatic onoxe —x'utatic
la li antsetique.
8 Li antsetique anil la iloq'uic. Xt'eleletic xa tal ta xi'el. Mu la much'u
iyalbeic ta be, ja' la ti xi'emique.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol María Magdala ti Jesuse
(Jn. 20.11-18)

9 Ti c'alal icha'cuxi ti Jesuse sob ta primero c'ac'al xemana, ja' li
romincoe, ba'yi iyac' sba iluc ta stojol li María liquem tal ta Magdalae, ja'
ti iloq'uesbat vucvo' pucuj ta yo'one. 10 Li Maríae tal la yal ti iyil ti Jesuse.
Ja' la i'albatic li much'utic ixchi'inic to'oxe. Chat la yo'onic ch-oq'uic la
yul staelic yu'un li Maríae. 11 C'alal iya'iic ti icha'cuxi xa ti Jesuse, ti iyil li
Maríae, muc la xch'unic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol cha'vo' viniquetic ti Jesuse
(Lc. 24.13-35)

12 Ts'acal to ti Jesuse iyac' la sba iluc ta be ta stojol cha'vo' ti ixchi'inic
to'oxe. Muc la xojtiquinic ta ora yu'un la ma'uc iyilic. 13 Li cha'vo'e isutic
la tal li' ta Jerusalene, ja' la tal albaticuc li yantique ti iyilic ti Jesuse, pero
muc la xch'unic noxtoc.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel iyac'be comel ti buluchvo' yajchanc'ope
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

14 Más to ts'acal iyac' la sba iluc ta stojolic li buluchvo'e, ja'o la yolel
chve'ic.

—¿C'u yu'un ti mu xach'unic tajmeque? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Yu'un la muc xch'unic ti c'alal i'albatic yu'un ti much'utic iyilic ti
cha'cuxieme. 15 I'albatic la yu'un ti Jesuse:

—Batanic ta sjunlej balamil. Ba albeic scotol crixchanoetic ti vo'on xu'
chcac' cuxlicuc ta sbatel osile. 16 Ti much'utic ta xch'unique, ti chich'ic
vo'e, ja' chcuxiic ta sbatel osil. Yan ti much'utic mu xch'unique jmoj
sc'oplal ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil. 17 Ti much'utic ta xch'unique
chaq'uic iluc ti oy jlequilal jyu'elale. Vo'on ta jyu'el ta sloq'uesic pucujetic
ta yo'onic li crixchanoetique. Chc'opojic ta ora ta yan o c'opetic. 18 Ac'u
mi oy bu tstaic ta piquel quiletel chon, ac'u mi x'ac'batic beneno, mu
xchamic o. Ti c'alal xac' sc'obic ta sba li jchameletique, ta x'ech' li
chamele —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse
(Lc. 24.50-53)

19 Ti c'alal laj c'oponaticuc comele, ja'o la ibat ta vinajel ti Cajvaltic
Jesuse. Tey c'ot chotluc ta sbats'ic'ob ti Rioxe, tey tspas mantal xchi'uc.
20 Li yajchanc'optaque iloq'uic ta yalel a'yuc ta sjunlej balamil ti c'usitic
iyal comele. Icoltaatic ta yalel a'yuc yu'un ti Cajvaltique. Iyaq'uic iluc ti
oy slequilal syu'elale, ja' ivinaj o ti ja' yaloj comel ti c'usitic iyalic a'yuque.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI LUCASE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

1-4 Jtotic Teófilo, vo'ot ti ich'bilot ta muq'ue, ep xa much'utic ists'ibaic ta
vun ti c'usitic ispas iyal ti Cajvaltic Jesuse ti c'alal i'ay li' ta sba balamile.
Ja' liyalboticotic ti much'utic iyilic c'u x'elan iyac' iluc slequilal syu'elal
ti Jesuse, ti ja' itunic ta svinajesel ti c'usitic iyale. Ijnop uc ti ja' lec
chajts'ibabe scotol li c'usitic ica'i tal ta sliquebe. Yech'o un, jtotic Teófilo,
xcholet chajts'ibabe yo' xana' o lec ti yech ti c'u x'elan lachanubtasate.

Ja' li' yaloj ti iyal jun anjel ti ta x'ayan ti Juan j'ac'-ich'vo'e

5 Ti c'alal ochem ta coviernoal ta estado Judea ti Erodese, oy la jun
yajpaleic li j'israeletique, Zacarías la sbi. Li j'israeletique oy jayq'uex
yajpaleic yu'un sjeljel sbaic ti chtunic ta muc'ta temploe. Ti jq'uexe Abías
sbiic. Ja' la tey tiq'uil ti Zacaríase. Elisabet la sbi ti yajnile. Ti smuc'tatot
ti ta más vo'ne ti Elisabete, ja' la ti Aarone. 6 Ti Cajvaltique yiloj ti lec
yo'on xchi'uc yajnil ti Zacaríase. Yu'un la xch'unojic ti c'usitic yaloj ti
Cajvaltique, yech'o ti ch'abal smul i'ileique. 7 Pero ch'abal la xch'amal
yu'un la mu sna' x'alaj ti Elisabete. Me'el mol xa la.

8 Ti Zacaríase xchi'uc ti xchi'iltac ta paleale ic'ot la sc'ac'alil ti chtunic
yu'un Riox ta stemploique yu'un tsjel onox sbaic juq'uex ti paleetique.
9 Ti jq'uex ta xtunique ja' la stalelic ti chtajinic jujun c'ac'ale yu'un la
tsq'uelic much'u junucal chc'ot ta sba ti chba yac' pom ta yut temploe.
Ti c'alal itajinique, ja' la ic'ot ta sba ti Zacaríase. 10 Ti c'alal ch-och yaq'uic
pom ta yut templo ti paleetique, li yan crixchanoetique tey la tsc'oponic
Riox ta ti' templo. 11 Ti c'alal tey chac' pom ta yut templo ti Zacaríase, ja'o
la ital jun anjel ta vinajel. Tey la va'al iyul ta sts'el smexail yav yac'lel
pom ta stuq'uil sbats'ic'ob ti Zacaríase. 12 Ti c'alal iyil anjel ti Zacaríase,
mu xa la sna' c'usi tspas, ixi' la tajmec.

13 —Zacarías, mu xaxi'. Iyich' xa ta muc' ti c'usi avalbe li Rioxe. Ta
x'ayan yol lavajnile. Crem ta x'ayan. Juan xavac'be sbiin. 14 Ti c'alal
x'ayane, xamuyubajic xa. Ep ti much'utic xmuyubajique. 15 Yu'un ta
xtun tajmec yu'un li Rioxe. Muc bu chuch' pasem ya'lel uva, muc bu
chuch' pox. Ta ch'util to'ox chich' tal Ch'ul Espíritu. 16 Ep achi'iltac ta
israelal ta xictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal x'albatic yu'un ti Juane,
ja' chich'ic ta muc' li Rioxe. 17 Ja' ba'yi chtal ti Juane, ja' ts'acal to chtal li
Cajvaltique. Ti Juane co'ol sp'ijil, co'ol syu'el xchi'uc ti j'alc'op Elias ti ta
vo'nee. Ja' chtal yalbe lachi'iltaque ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole
yo' sc'uxubinic o li xch'amalic ta jup'ej nae, yo' xich'ic o ta muc' li Rioxe,
yo' xich'ic o ta muc' ti c'alal xul li Cajvaltique —x'utat la yu'un ti anjele.

18 —¿C'uxi ta jna' mi yech li c'usi avalbone? Yu'un molon xa, me'el xa
li cajnil uque —xut la anjel ti Zacaríase.

19 —Vo'on Gabrielon, teon ta sts'el xchotleb li Riox ta vinajele. Ja' listac
tal. Ja' tal calbot ava'i ti ch-ayan jun acreme. 20 Lavi mu xach'un ti c'usi
lacalbee, chapas ta uma'. Ja'to chjam ti c'alal x'ayan ti acreme. Ta onox
x'ayan ti c'usi ora snopoj li Rioxe —x'utat la ti Zacaríase.

21 Ti crixchanoetic tey ta ti' temploe, smalaojic la chloc' tal ti Zacaríase.

—¿C'usi van tspas ti yilel mu xloc' tale? —xiic la.
22 Ti c'alal iloc' tale, uma' xa la. Ta sc'ob xa la iyac' iluc ti c'usi ispase.
Ja' la iyul o ta sjolic ti oy c'usi i'ac'bat yil ta yut templo yu'un ti Rioxe.
23 Ti c'alal its'aqui ti jayib c'ac'al chtun ta templo ti Zacaríase, isut la
ech'el ta sna. 24 Ixchi'in la yol ti yajnile, ja' ti Elisabete. Ti c'alal oy
xa la xch'ute, vo'ob la u tey ta sna. 25 “Ti Cajvaltique iyil ti chislaban
li crixchanoetique, yech'o ti lisc'uxubine. Mu xa bu xocolon”, xi la
isnopilan ti Elisabete.

Ja' li' yaloj ti iyal jun anjel ti ch-ayan ti Jesuse

26 Svaquibal xa'ox la u ixchi'in yol ti Elisabete, ti Rioxe istac la tal
noxtoc ti anjel Gabriele. Tey la ic'ot ta jteclum Nazaret ta estado Galilea.
27 C'ot la sc'opon jun tojol tseb, María la sbi. C'ubanbil xa'ox la. José la sbi
ti vinique. David la sbi ti smuc'tatot ti ta vo'nee.
28 —Vo'ot last'uj li Rioxe. Li' xchi'inojote. Muc much'u yan tseb ta xt'uje
chac c'u cha'al li vo'ote —x'utat la yu'un anjel ti Maríae.
29 Ti c'alal iya'i c'usi i'albat yu'un anjel ti Maríae, mu xa la sna' c'uxi
chtac'av.
30 —María, mu xaxi', chatun yu'un li Rioxe. 31 Chavayantas jun crem.
Jesús xavac'be sbiin. 32 Ja' Xch'amal Riox ta vinajel. Ja' chtal tunuc yu'un
Riox li' ta sba balamile. Ja' ch-och ta pasmantal. Ja' chaspasic ta mantal
chac c'u cha'al ispas ta mantal achi'iltac ti amuc'tatot David ti ta vo'nee.
33 Ja' no'ox ti ta sbatel osil chaspasic ta mantale, vo'oxuc li j'israeloxuque
—x'utat la yu'un ti anjele.
34 —¿C'uxi ta jchi'in col ti muc bu quiloj vinique? —xi la ti Maríae.
35 —Ja' ta syu'el Ch'ul Espíritu ti chachi'in avole. Ti avol ch-ayane,
ch'abal smul yu'un ja' Xch'amal li Rioxe. 36 Chcal ava'i ti ch-ayan screm
lanamtalchi'il Elisabete. Ac'u mi me'el xa, ac'u mi mu sna' x'alaj, pero
svaquibal xa u ixchi'in yol. 37 Mu c'usi tsots cha'i li Rioxe —x'utat la yu'un
ti anjele.
38 —Lec ti mi yech tsc'an ti Cajvaltique. Ac'u spas chac c'u cha'al
avalbone —xi la ti Maríae.
Ti c'alal laj yal ti anjele, ibat la.

Ja' li' yaloj ti ba svula'an Elisabet ti Maríae

39 Ts'acal to iloc' la ech'el ti Maríae, sujom la ibat ta jun jteclum ta vitstic
ta estado Judea. 40 Ja' la tey nacal ti Zacaríase. Tey la ic'ot ti Maríae.
—¿Mi li'ote, me'? —xi la c'otel.
—Li'one —xi la ti Elisabete.
41 Ti Elisabete, ti c'alal iya'i ti ja' María ti ic'opoje, tsots la ibac' ti yole.
Ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue. 42 Tsots la ic'opoj:
—Muc much'u yan tseb ta xt'uje yu'un Riox chac c'u cha'al li vo'ote. Ta
scotol li unetique muc much'u yan lec ch-ile yu'un li Rioxe chac c'u cha'al
ti avol vo'ote. 43 Mu c'usi jtu ti vo'ot tal avula'anon ti sme'ot Cajvale. 44 Ti
c'alal lac'opoje, tsots ibac' li col ta jch'ute yu'un xmuyubaj xa. 45 Lec
ti ach'un ti c'usi layalbe ti Cajvaltique yu'un chc'ot onox ti c'usi iyale
—x'utat la yu'un Elisabet ti Maríae.
46-47 Itac'av la ti Maríae:
Coliyal Cajvaltic jun co'on tajmec ti chtal stojbon jmule.
48 Ac'u mi mu c'u jtu chi'ile pero chitun yu'un ti Rioxe.
Ti jayq'uex crixchanoetic ta to x'ech'ic li' ta sba balamile,

“I'ac'bat bentisyon yu'un ja' iyayantas ti Cajvaltic Jesucristoe”, xi jc'oplal
yu'unic.
49 Ti Rioxe oy slequilal syu'elal.
Lec tajmec ti c'usi iyul ta jtojole
yech'o un ac'u quich'tic ta muc' ti Rioxe.
50 Ti mi chich'ic ta muc' Riox li crixchanoetic ti ch-ech'ic li' ta sba
balamile,
ta xc'uxubinatic.
51 Ti Rioxe yac'oj iluc ti stuc no'ox oy syu'ele.
Tspajes ti much'utic ta stoy sbaique,
ja' ti much'utic p'ij ti yalojique,
yo' mu spasic o ti c'usitic snopoj tspasique.
52 Mi ja' yech tspasic li jyu'eletique, ta xloq'uesatic.
Ja' ch-ochic ti much'utic mu sna' stoy sbaique.
53 Ti much'utic tsc'anic lecubtasbel yo'onique ta xlecubtasbatic.
Yan ti much'utic lec yo'onic ti yalojique, ja' mu xlecubtasbatic.
54 Vo'otic li j'israelotique, chixc'uxubinotic onox ti jayvo' quich'ojtic ta
muq'ue.
Mu onox xch'ay sc'oplal ti c'u x'elan i'albatic ti vo'ne moletique.
55 I'albat onox ti jmuc'tatotic Abraame ti ta xc'uxubinat ta sbatel osil
xchi'uc vo'otic li smomotique,
xi la ti María*e*.
56 Ti María*e* ixchi'in la sbaic ta naclej oxib u xchi'uc ti Elisabete. Ti c'alal
iloc' oxib ue, isut la ta sna.

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Juan j'ac'-ich'vo'e

57 Ti c'alal ista yual icol ti Elisabete, crem la i'ayan ti yole. 58 Ti xchi'iltac
Elisabete xchi'uc ti slac'nataque, iya'iic la ti ic'uxubinat yu'un ti Rioxe, ti
i'ayan xa yole. Xmuyubajic xa la. 59 Ti c'alal ista vaxaquib c'ac'al yayanel
ti unene, iyac'beic la yich' circuncisión*.* Ti xchi'iltaque isnopic la ti ja' ta
xich'be sbi ti stote.
60 —Ma'uc chich'be sbi li stote. Juan chcac'beticotic sbiin —xi la ti
sme'e.
61 —¿C'u yu'un ti Juan chavac'beic sbiine? Yu'un muc much'u yech sbi
junuc cu'untic li'toe —x'utat la yu'un ti xchi'iltaque.
62 Isjac'beic la ti stot unene. Iyac'beic la seña ta sc'obic ti ac'u yal c'usi
sbi chac'be ti screme. 63 Ti Zacaría*se* isc'an la jpech c'ox tabla, ists'iba la:
“Juan chcac'be sbiin”, xi la. Xch'ayet xa la yo'on scotolic. 64 Ja'o la ijam
ye ti Zacaría*se*, lic la c'opojuc.
—Colaval ti ac'uxubinoticotique —xut la ti Rioxe.
65 Ixi' la tajmec scotol ti slac'nataque. Ti much'utic tey nacajtic ta vitstic
ta estado Judeae, iya'i la scotolic. 66 Ti much'utic iya'ie “¿C'usi van yabtel
li crem taje?” xi la isnopilanic.
Ti creme chabibil la yu'un ti Cajvaltique.

*Ja' li' yaloj ti iyalbe sc'oplal Cajvaltic Jesucristo ti Zacaría*se*

67 Ti Zacaría*se*, ja' ti stot unene, ich'amunbat la ye yu'un ti Ch'ul
Espíritu*e*, iyal la ti c'usi po'ot xa xc'ote.
68-69 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Cajvaltic, vo'otic li j'israelotique,
chistacbotic tal Jtojmulil, vo'otic ti st'ujojotic onoxe.
Oy slequilal syu'elal.
Ja' smom ti Davide ti lec tajmec itun yu'un Riox ti vo'nee.

70 Ti Rioxe ixch'amunbe ye ti yaj'alc'optac ti vo'nee.
71 Iyalic onox ti ta xc'ot yora ti mu xa bu chispasotic ta mantal li much'utic
chiscrontainotique, ti sc'ac'alotic yo'onique.
72 Chixc'uxubinotic onox chac c'u cha'al i'albatic ti vo'ne moletique.
Yech'o un chquiltic ti mu onox xch'ay xa'i ti c'usi iyalbe ti vo'ne mole-
tique.
73-74 Ja' jc'oplaltic ti i'albat ti jmuc'tatotic Abraame ti ta onox xc'ot yora ti
mu xa bu chispasotic ta mantal li jcrontatique,
yo' mu xa c'usi xixi'otic o ta yich'el ta muc' ti Rioxe.
75 Yech'o un jun co'ontic chquich'tic ta muc' ti c'u sjalil cuxulotic li' ta sba
balamile.
76 Li vo'ote, crem, ti c'alal xach'ie, vo'ot yaj'alc'opot ti Riox ta vinajele.
Yu'un vo'ot ba'yi chavalbe sc'oplal ti Cajvaltique, ja' ts'acal to chtal ti
stuque.
Vo'ot ba'yi chlic avalbe li jchi'iltactique ti ac'u yictaic spasel li c'usitic
chopole,
ti ac'u yich'ic ta muc' ti Cajvaltic c'alal xule.
77 Vo'otic ti st'ujojotic onoxe,
vo'ot chavalbe li jchi'iltactique ti ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe
ti mi ta xch'unic ti ja' tstoj jmultic ti Cajvaltique.
Ti mi ixch'unique, ta xcuxiic ta sbatel osil.
78 Ti Jtotic Rioxe ta slequil no'ox yo'on ti chixc'uxubinotique, ti chis-
tacbotic xa tale.
Lec ti li' chul ta jlumaltique.
79 Ja' tstoj jmultic yo' ti lec xiyilotic o ti Rioxe.
Ja' ta xch'aybe sc'oplal ti chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile,
xi la ti Zacaríase.
80 Tsots la yo'on ich'i ti creme. Stuc la ba nacluc ta xocol balamil. Ti
c'alal ista yora isvinajesbe sc'oplal ti Cajvaltique, li xchi'iltac ta israelale
tey la istsob sbaic ech'el, ba la ya'iic c'usi chal ti Juane.

2

Ja' li' yaloj ti i'ayan ti Jesuse
(Mt. 1.18-25)

1 Ti preserente Augusto Césare ja'o la scuentainoj sjunlej balamil ti
c'alal i'ayan ti Juane. Isloq'ues la mantal ti ac'u ba yac' ta tsaquel
sbiic scotol ti crixchanoetique. 2 Ja'o la isliquesic yech ti c'alal tiq'uil ta
coviernoal ta estado Siria ti Cirenioe. 3 Yech'o la ti ba yac' ta tsaquel sbiic
scotol ti crixchanoetic ta jujun slumale.
4-5 Ti Josee iloc' la ta jteclum Nazaret ta estado Galilea, ibat la ta estado
Judea. Ic'ot la ta jteclum Belén yu'un la ja' tey ayanem ti smuc'tatot ti ta
vo'nee, ja' la ti Davide. Ja' la slumal ti Jose uque, yech'o la ti tey ba yac' ta
tsaquel sbiic ta Belén xchi'uc ti yajnile, ja' ti Maríae. Pero mu to'ox la bu
chcol. 6 Ti c'alal teyic ta Belene, ja'o la icol ti Maríae. 7 Noj xa la istaic ti
otele. Na vacax xa la i'ac'bat xch'amunic. Tey la i'ayan ti sba yole. Isvol
la ta poc', ispuch'an la ta yav sve'el vacax ti unen creme.

Ja' li' yaloj ti ic'oponatic yu'un anjel ta vinajel ti jchabichijetique

8 Ta ti' Belene oy la tey jayvo' jchabichijetic ta ac'ubaltic. 9 Ja' la tey istac
tal jun anjel ti Cajvaltique. Ti Cajvaltique xlebluj la yulel xojobal yo' bu
ti jchabichijetique. Ti c'alal iyilique, ixi'ic la tajmec.

10 —Mu xaxi'ic. Yu'un oy c'usi lec chacalbeic yo' jun o avo'on aco-
tolic vo'oxuc li j'israeloxuque. 11 Nax i'ayan ta Belén li much'u ta
stoj amulique. Ja' st'ujoj Riox ti chaspasic ta mantale. Ja' Cajvaltic.
12 Chacalbeic c'u x'elan chataic li unene. Volbil ta poc', tey puch'anbil
ta yav sve'el vacax —x'utatic la yu'un ti anjele.
13 Ja'o la ivinaj epal anjeletic ta vinajel.
14 ¡Lec tajmec yo'on li Riox ta vinajele!
Chc'uxubin li crixchanoetique yo' spas o ta jun yo'onique, xiic la.
15 Ti c'alal isut ta vinajel ti anjeletique —Batic ta Belén che'e. Ba
jq'ueltic c'usi ic'ot chac c'u cha'al liyalbotic ti Cajvaltique —xut la sbaic ti
jchabichijetique.
16 Sujom la ibatic. Ti c'alal ic'otique, tey la istaic ti Maríae xchi'uc
ti Josee. Ti unene tey la puch'ul ta yav sve'el vacax istaic. 17 Ti c'alal
laj sq'uelic ti unene, isvinajesbeic la sc'oplal. Iyalic la noxtoc ti c'usi
i'albatic yu'un ti anjele. 18 Ti much'utic iya'i ti c'usi iyal ti jchabichije-
tique, xch'ayet xa la yo'onic. 19 Ti Maríae muc la xch'ay xa'i ti c'usitic
iyal ti jchabichijetique, isnopilan la c'usi smelol. 20 Ti c'alal isutic ti
jchabichijetique, "Coliyalbotic Riox", xiic la ech'el, yu'un iya'iic xa, iyilic
xa ti c'usi i'albatic yu'un ti anjel ta vinajele.

Ja' li' yaloj ti ibat xchi'uquic ta muc'ta templo ti Jesuse

21 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'al yayanel ti unen creme, iyich' la cir-
cuncisión. Jesús la iyac'beic sbiin yu'un la ja' yech iyal ti anjele ti c'alal
ch'abal to'ox ta ch'utile.
22 Sts'ibaoj onox ti Moisese ti c'u sjalil mu xu' xbatic ta templo ti c'alal
chcolic ti yajnilique. Ti c'alal its'aqui yu'un ti Maríae, ibat la ta muc'ta
templo ta Jerusalén xchi'uc ti Josee, yu'un la ba yalbeic ti Rioxe ti ja'
yu'un ti sc'oxcremique. 23 Yu'un ja' onox yech yaloj mantal ti Rioxe ti
ts'ibabil comele: "Scotol li sba ach'amalique, mi creme, ja' cu'un", xi
onox. 24 Iyac'beic la smoton Riox noxtoc yu'un ja' onox yech yaloj mantal
ti Rioxe: "Mi ch'abal xchije, ac'u sq'uelanbon cha'cotuc toltora, o mi
cha'cotuc paloma", xi onox.
25 Oy to'ox la jun j'israel tey ta Jerusalene, Simeón la sbi. Lec la yo'on,
yich'oj la ta muc' ti Rioxe. Smalaoj la chtal ti much'u chloq'uesatic o ta
sc'ob ti preserente ta Romae. Ti Simeone chi'inbil xa ono la yu'un ti Ch'ul
Espíritue. 26 Albil xa la yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja'to la ta xcham c'alal
xilbe sat ti Cristoe ti st'ujoj Riox ch-och ta pasmantale. 27 Ti Simeone
i'albat la yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ac'u la batuc ta muc'ta temploe. Ja'o
la ibatic ta templo ti Josee, xchi'uc ti Maríae, xchi'uc ti unene, yu'un la
ba spasic chac c'u cha'al chal li mantale. Tey la c'ot staic ta ti' templo ti
Simeone. 28 Ti Simeone ispet la ti unene, "colaval", xut la ti Rioxe.
29 Cajval, lavi iquil xa ti c'usi avalbone, jun co'on chicham, vo'on ti chitun
avu'une.
30-31 Yu'un iquil xa li much'u atac tal stoj jmulticotique ti jaylajuntosoti-
cotic li' ta sba balamile.
32 Li namal crixchanoetique ja' luz chc'ot yu'unic ya'el yu'un chilic ti xu'
chcuxiic ta sbatel osil uque.
Li' iyul ta jlumalticotic li much'u ta stoj li jmulticotique.
Ja' chvinaj o ti at'ujojoticotique, ti ac'anojoticotique,
xi la ti Simeone.

33 Ti Josee xchi'uc ti sme' unene xch'ayet xa la yo'onic ti oy sc'oplal ti
unene.
34-35 —Ac'u yac'boxuc bentisyon ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Simeone.
—Lavole ja' chvinaj o c'u x'elan yo'on li jchi'iltactic ta israelale.
Chcrontainat tajmec, mu xc'ane tajmec yu'un jlom li jchi'iltactique. Chlic
avat o avo'on ti mu xc'anee. Pero oy jlom jchi'iltactic ti chlecub o
yo'onique —x'utat la yu'un Simeón ti Maríae.
36 Ja'o la tey ta ti' templo jun j'israelal ants, Ana la sbi. Yaj'alc'op Riox la.
Fanuel la sbi ti ánima stote. Ja' la smuc'tatot ti Aser ti ta más vo'nee. Me'el
xa la ti Anae. Vucub no'ox la jabil oy smalal yu'un la icham ti vinique.
37 Oy xa la ochenta y cuatro sjabilal ti me'anal antse. Scotol la c'ac'al
chc'otilan ta ti' templo. Tey la chba sc'opon Riox, chicta la yot baq'uintic.
38 Ti Simeone ja'o la yolel chal ti c'usi tal spas ti unene ti c'alal tey ic'ot ti
Anae. Ti Anae "colaval ti ital xa li much'u ta stoj li jmulticotique", xut la
ti Riox uque. Ts'acal to la isvinajesbe sc'oplal ti unene. Iyalbe la scotol li
xchi'iltac ta Jerusalene, ja' ti much'utic smalaojic ti chtal ti much'u ta stoj
li jmultique.

Ja' li' yaloj ti isutic ech'el ta Nazaret ti Josee xchi'uc ti Maríae

39 Ti Josee xchi'uc ti Maríae, ti c'alal laj spasic scotol ti c'usitic yaloj ti
Rioxe, isutic la ta steclumalic ta Nazaret ta estado Galilea. 40 Lec la ich'i
ti Jesuse. P'ij la tajmec. Ac'bil la bentisyon yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tey itae ta muc'ta templo ti Jesuse ti c'alal c'ox to'oxe

41 Ti stot sme' ti Jesuse chc'otic onox la jujun jabil ta Jerusalén ta q'uin,
ja' la sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li j'israeletique.
42 Ti c'alal oy xa'ox la lajcheb sjabilal ti Jesuse, ibat la ta q'uin uc yu'un
la ja'o xa yech sjabilalic chlic baticuc ta q'uin li cremotique. 43 Ti c'alal
ilaj ti q'uine, isutic la ta snaic ti Josee xchi'uc ti Maríae. Ti scremique
tey la icom ta Jerusalén. Muc la xilic bu icom. 44 Isnopic la ti xchi'uc
ech'el ti xchi'iltaque. Ti c'alal ixanavic xa'ox jun c'ac'ale, isjac'beic la ti
xchi'iltaque xchi'uc ti much'utic xojtiquinique. 45 Pero mu la bu istaic.
Icha'sutic la ta Jerusalén. Ti c'alal ic'otique, c'ot la sa'ic.
46 Ta yoxibal to la c'ac'al istaic ta yut jp'ej na ti tsacal xchi'uc muc'ta
temploe. Tey la chotol ta o'lol yo' bu stsoboj sbaic ti much'utic ta
xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Tey la cha'i c'usi chalic
li jchanubtasvanejetic yilele. Oy la c'usi tsjac'ulan ti Jesuse. 47 Li
jchanubtasvanejetique xch'ayet xa la yo'onic ti naca lec smelol c'usi
isjac' ti Jesuse, xchi'uc ti c'u x'elan itac'ave. 48 Ti Josee xchi'uc ti Maríae,
ti c'alal iyilic ti tey xchi'uc jchanubtasvanejetic ti scremique, xch'ayet xa
la yo'onic uc.
—Crem, ¿c'u yu'un ti x'elan chapase? Lajsa'ticotic xa tajmec. Icat
co'onticotic ti muc bu lajtaticotic ta sa'ele —xi la ti sme'e.
49 —¿C'u yu'un ti chasa'icone? ¿Mi mu xana'ic ti li'on ta sna li Jtote? —xi
la ti Jesuse.
50 Ti Josee xchi'uc ti Maríae muc la xa'ibeic smelol c'usi iyal ti Jesuse.
51 Tsobol xa la isut xchi'uquic ta Nazaret ti Jesuse. Ti c'u sjalil tey tsobol
xchi'uquique, lec la ixch'un mantal. Ti sme'e muc la xch'ay xa'i ti c'u
x'elan itac'av c'alal tey ta temploe, xchi'uc ti lec ixch'un mantal c'alal tey
ta snae. 52 Ich'i la ti Jesuse, c'unc'un la iyul xch'ulel. C'unc'un la ivinaj ti
lec i'ile yu'un ti Rioxe, ti lec i'ile yu'un ti crixchanoetique.

3

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'oplal Cajvaltic Jesús ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

1-2 Ti Tiberio Césare svo'lajunebal xa'ox la jabil yochel ta preserenteal
ta Roma ti c'alal lic yal a'yuc sc'oplal Cajvaltic Jesús ti Juane. Ja'o la
ochem ta coviernoal ta estado Judea ti Poncio Pilatoe. Ja'o la ochem ta
coviernoal ta estado Galilea ti Erodese. Ja'o la ochem ta coviernoal ta
estado Iturea xchi'uc ta estado Traconite ti yits'in Erodese ti Felipe sbie.
Ja'o la ochem ta coviernoal ta estado Abilinia ti Lisániase. Ja'o la ochemic
ta totil paleal yu'un j'israeletic ti Anase xchi'uc ti Caifase. Ja'o la tey ta
xocol balamil ti Juane, ti screm Zacaríase. Ja'o la i'albat yu'un Riox ti
chal a'yuc sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse. 3 Ti Juane tey la i'ech' ta ts'el uc'um
Jordán.

—Ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic vo' yo' xayaq'uic o ta
pertonal ti Rioxe —xiulan la ech'el.

4 Ti Isaíase ti yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee, sts'ibaojbe onox sc'oplal ti
Juane. Ja' yech ists'iba chac li'i:

Ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal.
Tsots ch-avetaj ta xocol balamil:
“Chtal xa ti Cajvaltique.
Ictaic xa spasel li c'usitic chopole.
5 Xach'unbeic me ti c'usitic chayalbeique yo' lec xabatic oe.
Ja' ta slecubtas co'ontic.
6 Ja' tstoj jmultic jcotoltic
yu'un ja' chtaque tal yu'un ti Rioxe”,
xi chalbe ti jchi'iltactique, xi onox ti Isaíase.

7 Ep la tajmec ti much'utic c'ot sc'anic ich'vo'e.

—Li vo'oxuque ja' achi'ilic li quiletel chone. Ti c'alal cha'i ti chtal c'oc' li
chone, chjatav. Ja' yechoxuc uc. ¿Mi'n ava'iic xa ya'el ti chavich'ic castico
ti tal ac'anic ta ora li ich'vo'e? 8 Mi chavich'ic vo'e, ja' tsc'an ti j'ech'el
xavictaic spasel li c'usitic chopole. Mu me xanopic yech chac li'i: “Ja'
jmuc'tatoticotic ti Abraame, yech'o un chicuxioticotic onox ta sbatel osil
uc”, mu me xachiic. Chacalbeic, ti Rioxe xu' tsc'atajes ta smom Abraam
li tonetic li'i. 9 Li vo'oxuque co'oloxuc xchi'uc te'el lo'bol ti chopol ta
lo'bel sate. Tombil xa yeq'uelal ta yoc yu'un chboje loq'uel scotol. Chich'
chiq'uel —x'utatic la yu'un ti Juane.

10 —¿C'usi ma tsc'an ta jpasticotic un che'e? —xutic la ti Juane.

11 —Mi oy cha'lic ac'u'e, q'uelanbo jlicuc li much'u ch'abal sc'u'e. Mi oy
ave'ele, q'uelanbo li much'u ch'abal sve'ele —x'utatic la yu'un ti Juane.

12 Ic'otic la jayvo' jc'an-loc'-c'usiticuc yu'un la yo'onuc yich'ic vo' uc.

—Jchanubtasvanej, li vo'oticotique ¿c'usi tsc'an ta jpasticotic uc? —xu-
tic la ti Juane.

13 —Mu me xac'anbeic más li sloc' c'usiticuque. Ja' no'ox yech yepal
xac'anic ti c'u cha'al avich'ojic mantale —x'utatic la yu'un ti Juane.

14 Tey la jayvo' solteroetic noxtoc.

—Ali vo'oticotique ¿c'usi tsc'an ta jpasticotic uc? —xutic la ti Juane.

—Mu me much'u xasibtasic, mu me xasa'ic mulil yo' xatsacvanic
oe, yo' xac'anic o taq'uine. Junuc o avo'onic ti c'u yepal chatojatique
—x'utatic la yu'un ti Juane.

15 Ti crixchanoetique smala smalaic la chul ti much'u st'ujoj Riox chtal
pasvanuc ta mantale. Ti c'alal iyilic ti muc bu chule —Ja' nan stuc li Juane
ti chtal chale —xiic xa la.
16 —Li vo'one ja' no'ox chacac'beic ich'vo'. Yan ti much'u ts'acal to
chtale, más oy syu'el. Li vo'one mi ja'uc yaq'uil xonob, mu xjituj cu'un
yu'un mu c'u xitun o. Ja' chayac'be achi'inic ti Ch'ul Espíritue ti co'ol
xchi'uc c'oq'ue yu'un ja' tsloq'ues o li c'usitic chopol ta avo'onique. 17 Ti
much'utic tsc'anic loq'uesbel li c'usitic chopol ta yo'onique, ja' chbatic ta
vinajel. Yan ti much'utic mu sc'anic loq'uesbele, ja' ch-ochic ta c'oc' ta
sbatel osil. Co'ol xchi'uc ti much'u ta sjic'a strigoe. Ti c'alal xlaj sjic'ae, ta
xch'ol ta stenal. Li yoctaque ta xchic' —x'utatic la yu'un ti Juane.
18 Ti Juane oy to la ep c'usitic lec iyalbe li xchi'iltac ta israelale. Ja' la
iyalbe ti li' xa ti much'u sc'oplal chtal pasvanuc ta mantale. 19 Ti covierno
Erodese iyalbe la ti c'usitic chopol tspase. Iyalbe la ti chopol ti ispojbe
yajnil ti yits'ine. Ti antse Erodías la sbi. 20 Pero muc la xch'un ti Erodese.
Más to la stoyel iya'i, istic' o la ta chuquel ti Juane.

Ja' li' yaloj ti iyich' vo' ti Jesuse
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

21 Ti c'alal yolel chac' ich'vo' ti Juane, ja'o la tey ic'ot ti Jesuse, iyich' la
vo' uc. Isc'opon la Riox. Ti c'alal yolel tsc'opon Rioxe, ijam la li vinajele.
22 Iyal la tal ta sba ti Ch'ul Espíritue, co'ol la xchi'uc paloma yilel. Ja'o la
ichi'ine yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ti Rioxe ic'opoj la tal ta vinajel:
—Vo'ot Jch'amalot. Jc'anojot tajmec. Jun co'on avu'un —x'utat la ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj c'usitic sbi ti smuc'tatot ti sme' ti Jesuse
(Mt. 1.1-17)

23 Ti Jesuse oy xa nan treinta sjabilal ti c'alal lic yal a'yuc li sc'op Rioxe.
Ti crixchanoetique iyalic la ti ja' screm ti Josee pero ma'uc. Ti Jesuse ja'
smom ti Elie ti stot Maríae. 24 Ti stot Elie Matat sbi. Ti stot Matate Leví
sbi. Ti stot Levie Melquí sbi. Ti stot Melquie Jana sbi. Ti stot Janae José
sbi. 25 Ti stot Josee Matatías sbi. Ti stot Matatíase Amós sbi. Ti stot Amose
Naum sbi. Ti stot Naume Esli sbi. Ti stot Eslie Nagai sbi. 26 Ti stot Nagaie
Maat sbi. Ti stot Maate Matatías sbi. Ti stot Matatíase Semei sbi. Ti stot
Semeie José sbi. Ti stot Josee Judá sbi. 27 Ti stot Judae Joana sbi. Ti stot
Joanae Resa sbi. Ti stot Resae Zorobabel sbi. Ti stot Zorobabele Salatiel
sbi. Ti stot Salatiele Neri sbi. 28 Ti stot Nerie Melquí sbi. Ti stot Melquie
Adi sbi. Ti stot Adie Cosam sbi. Ti stot Cosame Elmodam sbi. Ti stot
Elmodame Er sbi. 29 Ti stot Ere Josué sbi. Ti stot Josuee Eliezer sbi. Ti
stot Eliezere Jorim sbi. Ti stot Jorime Matat sbi. 30 Ti stot Matate Leví sbi.
Ti stot Levie Simeón sbi. Ti stot Simeone Judá sbi. Ti stot Judae José sbi.
Ti stot Josee Jonán sbi. Ti stot Jonane Eliaquim sbi. 31 Ti stot Eliaquime
Melea sbi. Ti stot Meleae Mainán sbi. Ti stot Mainane Matata sbi. Ti
stot Matatae Natán sbi. 32 Ti stot Natane David sbi. Ti stot Davide Isaí
sbi. Ti stot Isaie Obed sbi. Ti stot Obede Booz sbi. Ti stot Booze Salmón
sbi. Ti stot Salmone Naasón sbi. 33 Ti stot Naasone Aminadav sbi. Ti
stot Aminadave Aram sbi. Ti stot Arame Esrom sbi. Ti stot Esrome Fares
sbi. Ti stot Farese Judá sbi. 34 Ti stot Judae Jacov sbi. Ti stot Jacove Isaac
sbi. Ti stot Isaaque Abraam sbi. Ti stot Abraame Taré sbi. Ti stot Taree
Nacor sbi. 35 Ti stot Nacore Serug sbi. Ti stot Serugue Ragau sbi. Ti stot
Ragaue Peleg sbi. Ti stot Pelegue Eber. Ti stot Ebere Sala sbi. 36 Ti stot
Salae Cainán sbi. Ti stot Cainane Arfajad sbi. Ti stot Arfajade Sem sbi. Ti

stot Seme Noé sbi. Ti stot Noee Lamec sbi. 37 Ti stot Lameque Matusalén sbi. Ti stot Matusalene Enoc sbi. Ti stot Enoque Jared sbi. Ti stot Jarede Malaleel sbi. Ti stot Malaleele Cainán sbi. 38 Ti stot Cainane Enós sbi. Ti stot Enose Set sbi. Ti stot Sete Adán sbi. Ti stot Adane ja' ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti chlo'loat ox yu'un totil pucuj ti Jesuse
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

1 Ti Jesuse chi'inbil xa la loq'uel yu'un ti Ch'ul Espíritue ti c'alal iloc' ta uc'um Jordane. Iyulesbat la ta sjol ti chbat ta xocol balamile. 2 Cha'vinic la c'ac'al tey i'ilbajinat ta xocol balamil yu'un ti pucuje. Muc la xve' pero muc la xvi'naj. Ts'acal to la ivi'naj.

3 —Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, alboquic li ton li'i ac'u c'atajuc ta pan —x'utat la yu'un ti pucuje.

4 —Ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu ta panuc no'ox chicuxioticotique. Ja' tsc'an ta jch'unbeticotic noxtoc li c'usitic chiyalboticotic ti Rioxe —xi la ti Jesuse.

5 Ti pucuje iyic' la muyel ta jp'ej toyol vits ti Jesuse. Ora la iyac'be yil sjunlej balamil ta syu'el xchi'uc ti c'u x'elan tspasic mantal li jyu'eletique.

6 —Chacac'be acuentain sjunlej li balamile yo' xayich' o ta muc' scotol li crixchanoetique. Yu'un vo'on jcuentainoj, yech'o un xu' chcac'be ti much'u sc'an co'on chcac'bee. 7 Ti mi chaquejletaone, mi chavich'on ta muq'ue, chacac'be acuentain sjunlej —x'utat la yu'un ti pucuje.

8 —Batan, Satanás. Mu jch'un li c'usi chavalbone. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti stuc no'ox chquich'ticotic ta muc' ti Rioxe, ti ja' ta jpasticotic ti c'usi tsc'ane —x'utat la yu'un Jesús ti pucuje.

9 Ti pucuje iyic' la ech'el ta Jerusalén ti Jesuse. Isva'an la ta jol templo. Ti c'alal tey xa'ox la va'ajtic ta jol temploe,

—Ti mi yech ti vo'ot Xch'amalot li Rioxe, jip aba yalel. 10 Ts'ibabil ta sc'op Riox ti “chastacbe tal anjeletic ti Rioxe yo' mu c'u xapas oe. 11 Ja' stsacoj chac'ot yo' mu xayayij o ta tone”, xi ts'ibabil —x'utat la yu'un pucuj ti Jesuse.

12 —Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox ti mu xu' jq'uelbeticotic yo'on ti Rioxe —x'utat la yu'un Jesús ti pucuje.

13 Ti c'alal iyil ti pucuje ti mu c'usi xch'un jtosuc ti Jesuse, iyicta la jayib c'ac'al.

Ja' li' yaloj ti ta estado Galilea lic chanubtasvanuc ti Jesuse
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

14 Ti Jesuse isut la ech'el ta Galilea. Spas la yu'un scotol ta syu'el ti Ch'ul Espíritue. Ivinaj la sc'oplal ta sjunlej estado Galilea xchi'uc ti butic nopol xile, ti naca lec li c'usitic tspase xchi'uc li c'usitic chale. 15 Ichanubtasvan la ta bic'tal temploetic yu'un li xchi'iltac ta israelale.

—Toj lec ta xchanubtasvan li jchi'iltic le'e —xiic la ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti muc x'ich'e ta muc' ta Nazaret ti Jesuse
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

16 Ti Jesuse iloc' la teyo'e, ibat la ta steclumal ta Nazaret. Ti c'alal ic'ot sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique, ibat la ta templo teyo'e yu'un la nopem onox xa'i ti chc'otilane. Iva'i la, yu'un la ja' tsc'an chapta li sc'op Rioxe. 17 I'ac'bat la li balbil vun ti sts'ibaoj comel ti Isaiase ti yaj'alc'op Rioxe. Ti c'alal isjilch'un li vune, ja' la ista yo' bu chal chac li'i:

18 Li vo'one li' xa xchi'inojon ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe.
St'ujojon ti Rioxe ti vo'on chcalbe li much'utic abol sbaic ta mulile ti xu'
chcac' cuxlicuc ta sbatel osile.
Yu'un co'ol xchi'uc jchuqueletic ti tsc'anic loq'uesele.
Co'ol xchi'uc ma'satetic ti tsc'anic jambel satique.
Co'ol xchi'uc mozoiletic ti tsc'anic loq'uesele.
19 Ti Rioxe listac tal ta yalel a'yuc ti ista xa yora chac' iluc ti c'anvaneme,
xi la ts'ibabil ti yo' bu iyapta ti Jesuse.
20 Ti c'alal ilaje, isbal la li vune, ja' la iyac'be ti much'u tey chtun ta
temploe. Ichoti la. Li much'utic teye isq'uelic la tajmec ti Jesuse.
21 —Lavie ic'ot xa li c'usi ts'ibabil ta sc'op Riox ti ava'iique —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
22 Lec la iya'i scotolic ti c'usitic iyal ti Jesuse. Xch'ayet o xa la yo'onic ti
lec ti c'usitic iyale.
—¡Pero ja' screm ti Josee! —xut la sbaic.
23 —Oy much'utic ja' yech chalic: "Mi yech chaval ti jpoxtavanejote,
poxtao aba atuc. Ti mi lecot xae, ja'to yech ta jch'unticotic o ti jpox-
tavanejote", xiic. Ja' no'ox yech avo'onicuc avalbecon: "Paso li' ta
jteclumaltic chac c'u cha'al apas ta Capernaume. Ti mi apase, ja'to yech
ta jch'unticotic o ti oy ayu'ele", avo'onicuc avuticon uc.
24 'Ta melel chacalbeic, ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi
chbatic ta yan o jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal
stuquique mu x'ich'batic ta muc'. 25 Ta melel chacalbeic, ti c'alal li'
to'ox ta sba balamil ti Elías yaj'alc'op Rioxe, oy ep me'anal antsetic li' ta
jlumaltique. Oxib jabil xchi'uc o'lol muc xac' vo'. Tsots i'ech' vi'nal ta
sjunlej jlumaltic. 26 Ti Elíase muc xtaque ech'el ta sna me'anal antsetic
li' ta jlumaltique. Tey itaque ech'el ta sna jun me'anal ants ti ma'uc
jchi'iltique, tey nacal ta jteclum Sarepta. Nopol xil sba xchi'uc jteclum
Sidón. 27 Ja' no'ox yech c'alal cuxul to'ox ti Eliseo yaj'alc'op Rioxe, ep
jchi'iltactic ip ta lepra, pero mi jun muc xet'esbe ti xchamele. Ja' no'ox
iyet'esbe xchamel ti Naamane ti liquem tal ta Siriae —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.
28 Ti c'alal iya'iic ti much'utic tey tsobol ta temploe, icapic o la tajmec.
29 Istsaquic la loq'uel ta jteclum ti Jesuse, iyiq'uic la muyel ta jolvits yu'un
la tsjipic ox ta ch'en. Li jteclume tey no'ox ta ch'ut vits. 30 Pero ti Jesuse
xcaquet xa la jelavel ta o'lol crixchanoetic, ibat la.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun vinic ti Jesuse
(Mr. 1.21-28)

31 Ti Jesuse ibat la ta jteclum Capernaum ta estado Galilea. Ta sc'ac'alil
ta xcuxic li j'israeletique, i'och la ta templo teyo'e, ichanubtasvan la. 32 Ti
much'utic teye xch'ayet xa la yo'onic ti c'u x'elan ichanubtasvane. Yu'un
la lec sna' ti c'usitic tsc'an ti Rioxe.
33 Tey la jun j'israel ta templo, ochem la pucujetic ta yo'on. I'avan la.
34 —¿C'usi acuentaoticotic o, Jesús Nazaret? ¿Mi'n tal atacoticotic ech'el
yo' bu chba quich'ticotic casticoe? Jna'oj much'uot. Vo'ot Xch'amalot ti
Rioxe, vo'ot ti ch'abal amule —xi la.
35 Ti Jesuse ispajes la ti pucujetique ti xch'amunojbe ye ti vinique.
—Anchanic, loc'anic ta yo'on li vinique —xut la.
Ti c'alal iloc' ta yo'on ti vinique, ijipe la comel ta lum yu'un ti pucuje-
tique, pero muc la xyayij. 36 Xch'ayet xa la yo'onic ti crixchanoetique:

—¿Much'u onox le'e ti oy syu'ele, ti ta xch'unbat smantal yu'un ti pucujetique? —xut la sbaic.
37 Ti x'elan ispas ti Jesuse, ora la ivinaj ta scotol jteclumetic xchi'uc ta scotol parajeletic ti tey no'ox ta sts'el Capernaume.

Ja' li' yaloj ti itup' sc'ac'al sni'me'el ti Pedroe
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)
38 Ti c'alal iloc' ta templo ti Jesuse, ibat la ta sna Simón. Ti sni'me'el Simone tilem la tajmec.
—Abulajan q'uelbon li jni'me'ele —xut la ti Jesuse.
39 Ti Jesuse inopoj la ech'el yo' bu puch'ul ti jmeme'tique, iyal la ti ac'u tup'uc sc'ac'ale. Ora la itup', lic la mac'linvanuc.

Ja' li' yaloj ti icol yu'un ep jchameletic ti Jesuse
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)
40 Ti c'alal ich'ay c'ac'ale, li much'utic oy yajchamele tey la yic'ojbeic c'otel ti Jesuse, c'usuc no la chamelal cha'iic. Ti Jesuse xcholet la iyac' sc'ob ta sba ti jchameletique, icol la scotolic. 41 Ep la noxtoc ti much'utic iloq'uesbat pucuj ta yo'onique. Ti c'alal iloc' ti pucujetique, i'avanic la.
—Vo'ot Xch'amalot ti Rioxe —xiic la.
Yech'o un ti pucujetique muc la x'aq'ue c'opojicuc más yu'un ti Jesuse, yu'un la sna'ojic ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantale.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta estado Galilea ti Jesuse
(Mr. 1.35-39)
42 Ti c'alal isacub ta yoc'omale, iloc' la ta jteclum ti Jesuse, ibat la yo' bu ch'abal crixchanoe. Ti crixchanoetique isa'ic la tajmec. C'alal istaique, yo'onicuc la spajesic, mu la xaq'uic ech'el.
43 —Persa chba calbe ya'iic li jchi'iltactic ta yantic jteclume ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Yu'un ja' tacbilon o tal ti chcal a'yuque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
44 Ti Jesuse xcholet la iyal ta bic'tal temploetic ta estado Galilea ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti istaic ep choy ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)
1 Ti Jesuse tey la ic'ot ta ti'nab Genesaret tey no'ox ta estado Galilea. Ep la istsob sba crixchano yo' bu ti Jesuse. Snet'net' xa la sbaic ech'el yu'un la tsc'an cha'iic ti c'usitic chal ti Jesuse. 2 Ti Jesuse tey la iyil cha'cot xocol canova ta sts'el ti'nab. Li yajvaltaque tey la ta xchuc' snuti'ic ta ti'nab yu'un la tsacchoy yabtelic. 3 Ti Jesuse i'och la ta jcot canova, ja' la scanova li Simone.
—Xanubtaso loq'uel jset'uc lacanovae —x'utat la li Simone.
Ti Jesuse ichoti la ta yut canova, ja'o la lic xchanubtas li crixchanoetic tey lamal ta ti'nabe. 4 Ti c'alal laj chanubtasvanuque —Lacanovae xanubtaso ech'el ta snabil li vo'e. Ja' tey xajip lanuti'ique. Ja' tey chataic ep choy —x'utat la yu'un Jesús li Simone.
5 —Jchanubtasvanej, sjunul ac'ubal li'abtejoticotic pero muc bu ijtaticotic. Lavi vo'ot chavale, ta jipticotic ta vo' li stsacobil jchoyticotique —xut la ti Jesuse.

6 Ti c'alal isjip ochel ta vo' li stsacobil xchoyique, inoj la tajmec ta choy.
Chjat xa la ti snuti'ique. 7 Isvelu la tal yan xchi'ilic yu'un la tsc'anic
coltael. Italic la. Inoj la ta choy xcha'cotol ti canovae. Jutuc xa la muc
xmuc yalel yu'un la toj ol li choye. 8 Ti c'alal iyil li Simon Pedroe ti inoj ta
choy xcha'cotol ti canovae, isquejleta la ti Jesuse.
—Cajval, mu xachi'inon. Li vo'one jmulavilon —xut la.
9 Ti x'elan iyale, yu'un la xch'ayet xa o yo'onic ti ep tajmec istaic choy
xchi'uc li xchi'iltaque. 10 Ja' no'ox yech xch'ayet xa la yo'onic uc li Jacoboe
xchi'uc li Juane, ja' li scremotic Zebedeoe, yu'un la ja' xchi'il sbaic ta
tsacchoy xchi'uc li Simone.
—Mu me xaxi'. Ta jel avabtel. Chba avic'bon tal crixchanoetic —x'utat
la yu'un Jesús li Simone.
11 Ja' no'ox la ti isloq'uesic ta ti'nab ti scanovaique, iyictaic o la li
tsacchoye, ja' la ba xchi'inic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti ip ta leprae (Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

12 Ti c'alal tey ta jun jteclum ti Jesuse, tey la ic'ot jun j'israel, ip la ta
lepra. C'alal iyil Jesús ti vinique, isquejan la sba ta yichon, ja'o la isnijan
sba ta balamil noxtoc.
—Cajval, ac'anuc la avet'esbon li chamel x'elan ipon oe, yu'un jna'oj ti
vo'ot xu' chavet'esbone —xi la ti vinique.
13 Ti Jesuse iyac' la sc'ob ta sba ti jchamele.
—Ech'uc che'e —xut la.
Ora la i'ech'.
14 —Mu me much'u xavalbe ya'i ti vo'on laquet'esbot lachamele. Ja'
no'ox ba ac'bo yil li palee. Ac'bo smoton Riox chac c'u cha'al yaloj ti
Moisese yo' xilic o li jchi'iltactique ti lecot xae —xut la ech'el vinic ti
Jesuse.
15 Pero más to la ivinaj ti chet'es chamel ti Jesuse. Más to la ep
crixchanoetic tey ic'otic yu'un la tsc'an cha'iic li c'usitic chale, tsc'anic
la et'esbel xchamelic. 16 Ti Jesuse oy la ibat stuc ta xocol balamil, ba la
sc'opon Riox.

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob jun vinique (Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Ti j'ech'ele xyaquet la ta xchanubtasvan ti Jesuse. Tey la chotajtic
jayvo' jfariseoetic xchi'uc jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe. Talemic la ta scotol c'ox jteclumetic ta estado Galilea,
xchi'uc la ta estado Judea, xchi'uc la ta jteclum Jerusalén. Ti Jesuse iyac'
la iluc slequilal syu'elal Riox, iyet'esbe la xchamel scotol li jchameletic
italique. 18 Tey la ic'ot jayvo' j'israeletic, sq'uechojic la c'otel ta pop jun
xchi'ilic, ch'abal la yip jun yoc sc'ob. Tsc'an ox la ch-ochic xchi'uquic
ta yut na, chba ox la spuch'anic ta yichon ti Jesuse. 19 Pero muc la sta
ochel sbeic yu'un la toj noj ti nae. Solel la imuyic ta bana yu'un pach'al.
Ixch'ojic la jset', tey la isyalesic xchi'uc spop ti jchamele. Tey la ic'ot ta
stuq'uil ti Jesuse. 20 Ti Jesuse iyil la ti xch'unojic ti oy syu'ele.
—Jchi'iltic, ac'bilot xa pertonal yu'un lamule —xut la ti jchamele.
21 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc
ti jfariseoetique, “¿much'u li'i ti tsp'is sba ta Rioxe? Muc much'u xu'
chiyac'botic pertonal yu'un li jmultique, ja' no'ox ti Rioxe”, xi la ta
yo'onic.

22 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi tsnopique.

—¿C'u yu'un ti x'elan chanopique? 23 Ti x'elan icalbe li vinique ti “ac'bilot xa pertonal yu'un lamule”, xcute, much'uuc no'ox xu' chal yech, yu'un mu vocluc ta alel. Ja' no'ox yech mu vocluc ta alel ti: “Lican, xanavan”, xichiotique. Pero ja' tsc'an chaq'uelic mi chc'ot sc'op ti much'u yech chale. 24 Li vo'one ical ti ac'bil xa pertonal yu'un smul li vinique. Pero q'uelic me c'usi ta jpas lavie yo' xavilic o ti vo'on no'ox ta xcac'be pertonal yu'un smulic li crixchanoetic li' ta sba balamile, vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

—Vo'on chacalbe, lican, tamo ech'el lapope, batan ta ana —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

25 Ora la ilic. Iyil la scotolic ti iyich' ech'el ti spope, ibat la ta sna. “Colaval”, xut la ech'el ti Rioxe. 26 C'alal iyil ti crixchanoetique, xch'ayet xa la yo'onic.

—Coliyal Riox muc bu xquiltic o yech ti x'elan tspase —xiic la.

Ja' li' yaloj ti i'iq'ue yu'un Jesús ti Levie (Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

27 Ti c'alal laj spas yech ti Jesuse, iloc' la teyo'e. Iyil la jun jc'an-loc'-c'usiticuc, tey la chotol ta xchotleb yo' bu tsc'anbe li sloc' c'usiticuque. Leví la sbi li vinique.

—La', batic —x'utat la yu'un ti Jesuse.

28 Li Levie iyicta la li yabtele, ja' la ixchi'in ech'el ti Jesuse.

29 Ts'acal to li Levie iyic' la ech'el ta sna ti Jesuse, iyac'be la sve'el. Ep la xchi'il ta c'an-loc'-c'usiticuc istac ta iq'uel. Oy to la much'utic yan iyic'. Ixchol la sbaic ta mexa scotolic xchi'uc ti Jesuse. 30 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique, chopol la iyilic ti tsobol chve' xchi'uc jc'an-loc'-c'usiticuc ti Jesuse.

—¿C'u yu'un ti tsobol chave' achi'uquic li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li much'utic más chopol c'usitic tspasique? —x'utatic la li jayvo' ic'bilic yu'un ti Jesuse.

31 Ja' la itac'av ti Jesuse:

—Ti much'utic leque mu c'u stu yu'unic jpoxtavanej. Ja' no'ox ti much'utic ipe. 32 Li vo'one ma'uc tal jsa' li much'utic ch'abal smul ti yalojique. Ja' tal jsa' ti much'utic oy smulique yo' xictaic oe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac'beic ti Jesuse c'u yu'un ti mu xicta yotic ti yajchanc'optaque (Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

33 Oy la much'utic c'ot sjac'beic ti Jesuse:

—¿C'u yu'un ti mu xicta yotic lavajchanc'optac vo'ote? Li yajchanc'optac Juane ep ta ech'el chicta yotic tsc'oponic Riox. Ja' no'ox yech noxtoc li yajchanc'optac jfariseoetique —xutic la ti Jesuse.

34 Itac'av la ti Jesuse:

—C'alal teotic ta nupunele, c'alal tey jchi'inojtic li jnupunele, mu ja'uc o chquicta cotic. 35 Ja' no'ox yech lavi li'to jchi'uc li cajchanc'optaque, mu xicta yotic. Ja'to chicta yotic ti c'alal ximilee.

36 ’Muc much'u tsjat jset'uc li yach'c'u'e ti tspac'an o li sc'a'c'u'e. Mi yech tspase, yech chixtalan li ach' c'u'ule. Mi ja'uc onox snupin yu'un tsmuts li ach'e. Ja' no'ox yech ti much'utic ta xch'unic ti vo'on no'ox

chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, ach' xa li c'usitic tspasique, mu xa spasic ti c'usitic ispasic to'oxe. 37 Ja' chac c'u cha'al li ach' ya'lel uvae, muc much'u ta xch'ol ta poco' nuculal chivo. Ti mi ta xch'ol ta poco' nucule, ti c'alal xvocane, ta xt'om li nucule. Yech no'ox ta xmal. Yech no'ox ta xch'ay noxtoc li yave. 38 Li ach' ya'lel uvae ja' tsc'an ti ach' yav chich' ch'olel oe. 39 Ti much'u nopem xa'i yuch'el li paseme, mu sc'an ti bu chi' toe. "Más lec chca'i li paseme", xiic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

6

Ja' li' yaloj ti isc'asic jaychev trigo ti yajchanc'optac Jesuse
(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique li jayvo' tsobol chanavic xchi'uc ti Jesuse, ja'o la i'ech'ic xchi'uc ta be ta trigoaltic. Isc'asic la jaychev trigo, isju' la sc'uxic. 2 I'ileic la yu'un jayvo' jfariseo.

—¿C'u yu'un chac'asic trigo ta sc'ac'alil ta jcuxtique? —x'utatic la yu'un ti jfariseoetique.

3 Ja' la itac'av ti Jesuse:

—¿Mi muc bu aq'uelojic ya'el ta sc'op Riox ti c'usi ispas ti Davide c'alal ivi'naj xchi'uc ti xchi'iltac ta xanvile? 4 Tey ic'otic ta templo. Ti Davide ja' isc'an sve' ti pan ta ba mexae ti smotoninoj ti Rioxe. Ac'u mi yaloj ti Rioxe ti ja' no'ox tsve'ic li paleetique, pero isve'ic xchi'uc xchi'iltac ti Davide. Pero muc bu ista o smul uc.

5 'Vo'on ti co'ol crixchanootique, vo'on yajvalon li sc'ac'alil ta jcuxtique. Vo'on chcal ti c'usi xu' jpastique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti lec xa icom sc'ob ti jun vinique
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique, ti Jesuse i'och la ta jun biq'uit templo, ichanubtasvan la. Tey la jun vinic smoch'oj la sba sni'tac sbats'ic'ob. 7 Tey la jayvo' li much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc la jayvo' jfariseoetic. Ja' la tspa'iic ti Jesuse. Ta la sq'uelic mi oy chet'es chamel ta sc'ac'alil ta xcuxique yo' la stabeic o smul ti yalojique. 8 Ti Jesuse sna'oj la li c'usi tsnopique.

—La' va'lan li' ta o'lole —xut la ti vinic smoch'oj sba sni'tac sbats'ic'obe.

Ti vinique tey la ba va'luc ta o'lol. 9 Ti Jesuse isc'opon la ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique:

—Oy c'usi chajac'beic. Ta sc'ac'alil ta jcuxtique ¿c'usi yaloj ti Rioxe ti xu' jpastique? ¿Mi xu' jpastic li c'usitic leque, o mi ja' ta jpastic li c'usitic chopole? ¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel li much'utic ipe, o mi tey no'ox jq'uelojtic chamicuc? —xut la.

10 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti much'utic tey chotajtique.

—Tuq'uibtaso li sni'tac ac'obe —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

Istuq'uibtas la, lec xa la icom ti sc'obe. 11 Ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique, icap o la sjolic. Isnopic la c'usi xu' ta xcha'leic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ist'uj lajchavo' yajchanc'op ti Jesuse
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 Ti c'alal ja'o yech ispase, imuy la ech'el ta vits ti Jesuse, ba la sc'opon Riox. Sjunul la ac'ubal tey isc'opon Riox. 13 Ti c'alal isacube, istsob la scotol ti much'utic ixchi'in scotol c'ac'ale. Ja'o la ist'uj lajchavo' ti ta xchi'in oe, ti ta stac ech'el ta yalel a'yuc li c'usitic chale. Apoxtoletic

isbiinic. 14 Li lajchavo' it'ujeique, ja' sbiic li'i: Simón, Pedro la i'ac'bat
sbiin yu'un ti Jesuse. Xchi'uc Andrés, ja' yits'in li Pedroe. Xchi'uc Jacobo,
xchi'uc Juan, xchi'uc Felipe, xchi'uc Bartolomé. 15 Xchi'uc Mateo, xchi'uc
Tomás, xchi'uc otro jun Jacobo screm Alfeo. Xchi'uc Simón ti stic'oj sba
ta partido zelotee. 16 Xchi'uc Judas, ja' sbanquil yits'in sba xchi'uc li
Jacoboe. Xchi'uc Judas Iscariote, ja' ti iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe xchamel ep jchameletic ti Jesuse
(Mt. 4.23-25)

17 Ti c'alal iyalic tal ta yoc vits xchi'uc Jesús li lajchavo'e xchi'uc ti
much'utic ixchi'inic ti c'alal i'ay ta vitse, tey la lamal ep crixchanoetic
c'ot staic ta stentejtic. Oy la jlom liquemic tal ta estado Judea xchi'uc ta
jteclum Jerusalén. Oy la jlom liquemic tal ta chib jteclum Tiro xchi'uc
Sidón li ta sts'el ti'mare. Yu'un la ba ya'iic c'usi chal ti Jesuse. Isc'anic
la et'esbel xchamelic noxtoc. 18 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique
ic'otic la noxtoc. Iloq'uesbat la scotolic ti pucujetic ochem ta yo'onique.
19 Ti crixchanoetique yo'onuc la spiquic ti Jesuse yu'un la iyilic ti ta
slequilal syu'elal no'ox i'ech' ti chamele.

Ja' li' yaloj ti much'utic chil to jun yo'onique xchi'uc ti much'utic chil to svocolique
(Mt. 5.1-12)

20 Li lajchavo'e iq'uelbat la satic yu'un ti Jesuse.
—Vo'oxuc ti povreoxuque, chavilic to ta ts'acal ti jun avo'onique yu'un
chlic spasoxuc ta mantal ti Rioxe.
21 'Vo'oxuc ti abol abaic ta vi'nal lavie, chavilic to ta ts'acal ti jun
avo'onique yu'un chayac'beic c'usitic chtun avu'unic ti Rioxe.
'Vo'oxuc ti cha'oq'uic lavie, chavilic to ta ts'acal ti jun avo'onique yu'un
ja' chaspatbe avo'onic ti Rioxe.
22 'Vo'oxuc ti mu sc'an sq'uel asatic li crixchanoetique, ti chasnutsique,
ti chasp'ajique, ti chopol c'usi chayalbeic o ti avich'ojicon ta muc' vo'on
ti co'ol crixchanootique, chavilic to ta ts'acal ti jun avo'onique. 23 Junuc
no'ox avo'onic ti c'alal yech chc'ote, yu'un lec ti c'usi chc'ot ataic ta
vinajele. Li much'utic mu sc'an sq'uel asatique ja' onox yech ispasic ti
smuc'tatotic ti ta más vo'nee. Abol sba ixcha'leic ti yaj'alc'optac Rioxe.
24 'Vo'oxuc ti jc'ulejoxuque, ti mu c'usi palta chava'iique, chavil to
avocolic ta ts'acal yu'un mu c'usi chayac'beic ti Rioxe.
25 'Vo'oxuc ti noj ach'utic lavie, chavilic to vi'nal ta ts'acal.
'Vo'oxuc ti chatse'inic lavie, chavil to avocolic yu'un chavat avo'onic
chavoq'uita to abaic ta ts'acal.
26 'Vo'oxuc ti lec chayilic li crixchanoetique, mu c'usi bal o yu'un chavil
to avocolic ta ts'acal. Yu'un ja' yechoxuc chac c'u cha'al ti much'utic isp'is
sbaic ta yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Yech no'ox ti lec i'ileic yu'un
ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti ac'u jc'uxubintic ti much'utic chiscrontainotique
(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 'Vo'oxuc ti li' chava'iic li c'usitic chcal lavie, chacalbeic. C'uxubino
acrontaic. Ti much'utic mu sc'an sq'uel asatique, lec me xac'oponic,
xacoltaic. 28 Mi chopol ti c'usitic chayalbeique, mu me c'usi chopol
xavalbeic uc. C'oponbeic Riox yo' xlecub o yo'onique. 29 Ti mi oy much'u
chasmajbe jot xocon asate, albo ti xu' smaj xcha'jotole. Ti mi oy much'u

chaspojbe apimilc'u'e, ac'bo. Ac'bo noxtoc li jlom ta yute. 30 Ti mi oy much'u chasc'anbe li c'usuc avu'une, ac'bo. Ti mi oy much'u tspoj li c'usi avu'une, mu me xac'anbe sutel. 31 Mi chac'an ti lec chayil li crixchanoetique, ja' tsc'an ti lec chavil uque.

32 'Pero mi ja' no'ox ac'anojic li much'utic sc'anojoxuque, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li much'utic chopol sjole. 33 Ti mi ja' no'ox chac'uxubinic li much'utic chasc'uxubinique, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li much'utic chopol sjole. 34 Ti mi ja' no'ox chavac'beic xch'amun ataq'uinic li much'u avilojic ti sna' sutese, mu xvinaj ti lec avo'onique. Co'oloxuc xchi'uc li much'utic chopol sjole. Yu'un ja' no'ox chac'be xch'amun staq'uinic li much'utic yilojic ti sna' sutesele. 35 Li vo'oxuque tsc'an chac'uxubinic li much'utic chascrontainique. Tsc'an lec chavilic scotol crixchanoetic. Ti mi oy c'usi chaxch'amunbee, ac'bo, ac'u mi mu sutes, yo' xvinaj o ti xch'amaloxuc ti Rioxe, yo' xata o ep amotonic ta vinajele. Ti Rioxe sc'uxubinoj li much'utic chopol sjol uque ti mu sna' xalic colaval ti c'alal oy c'usi tstabeic Rioxe. 36 Ja' más lec c'uxubinvananic chac c'u cha'al chc'uxubinvan ti Jtotic Riox ta vinajele.

Ja' li' yaloj ti mu me jnopbetic smul jchi'iltique (Mt. 7.1-5)

37 'Mu me xanopbe smul achi'ilic yo' ti mu xayalbe o ti Rioxe ti oy amule. Mi oy bu ista smul avu'unic lachi'ilique, aq'uic ta pertonal yo' ti xayac'beic o pertonal yu'un amulic ti Riox uque. 38 Ac'beic c'usi chtun yu'un lachi'ilique yo' ti xayac'beic o c'usi chtun avu'unic ti Riox uque. Más to ep cha'ac'batic li vo'oxuque. Ja' chac c'u cha'al li much'utic ts'acal chac' li c'usi chaq'ue, ti lec tsnojese, ti chtanij xa loq'uel ta sti'ile, ja' yech chavich'ic ti c'usi chtun avu'unic li vo'oxuque. Ti mi ep chavaq'uique, ja' no'ox yech ep cha'ac'batic uc. Ti mi jset' chavaq'uique, ja' no'ox yech jset' chayac'beic ti Riox uque —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

39 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:

—Li much'u ma'sate mu stac' xac'be yil be li xchi'il ta ma'satile. Co'ol chp'ajic ta ch'en. 40 Li jchanvune mu co'oluc sna'ic xchi'uc yajmaestro yu'un ja'to ta xchan. Ti c'alal xchane, co'olic xa. Yech'o un t'ujic ti much'u chac'anic ti chaxchanubtasique.

41 'Ac'u mi mu c'usi más chopol tspas lachi'ile, li vo'ote yochelot ta sq'uelel. Mu xava'i aba ti más to chopol li c'usi chapase. 42 "Chopol ti x'elan chapase", xavut lachi'ile, pero ¿c'uxi chap'ijubtasvan ti más to chopol c'usitic chapas li vo'ote? Li vo'ote chanop ti mu c'usi chopol chapase. Mi chac'an chap'ijubtas lachi'ile, ja' tsc'an ti vo'ot ba'yi chavicta spasel li c'usitic chopole. Mi avil xa ti lecote, xu' xa xap'ijubtas lachi'ile.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jnoptique ja' yech chloc' ta quetic (Mt. 7.15-20; 12.33-35)

43 'Ja' chac c'u cha'al li te'el lo'boletique, ti bu onox leque, lec li sate. Ti bu onox chopole, chopol li sate. Mu scap sba li leque xchi'uc li chopole. 44 Ti c'u x'elan sat li jtec' te'e ja' chvinaj o mi lec, mi chopol. Muc bu xavilic ic'ux ta jtec' ch'ix, muc bu xavilic uva ta macom. 45 Ja' no'ox yech li much'u lec yo'one lec chc'opoj, lec c'usi tsnop. Li much'u chopol sjole chopol chc'opoj, chopol c'usi tsnop. Ti c'u x'elan ta snopique ja' yech chloc' ta yeic.

Ja' lo'il scuenta cha'vo' vinic ti ismeltsan snaic ya'ele
(Mt. 7.24-27)

46 ’¿C'u yu'un ti “Cajval, Cajval” xavuticone ti muc bu chapasic li c'usitic
icale? 47 Ti much'u cha'i li c'usitic chcale, mi ta xch'une, chacalbe ava'iic
c'u x'elan. 48 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ismeltsan sna ta ba tone. Nat
isjoc' yalel ja'to ti ista li tone. Ja'to tey isliquesbe li stanal yoque. Ital
tsots vo', inoj li uc'ume, icajtsaj c'alal ba osil, ic'ot yo' bu li nae. Li pana
xocon nae inoj. Pero muc xlom yu'un ta ba ton smeltsanoj. 49 Ti much'u
cha'i li c'usitic chcale, mi mu xch'une, co'ol xchi'uc jun vinic ti ta ba
balamil ismeltsan snae, ch'abal stanal yoc. Ital tsots vo', inoj li uc'ume,
icajtsaj c'alal ba osil, ic'ot yo' bu li nae. Li pana xocon nae inoj. Ora ilom
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel smozo jun capitan solteroe
(Mt. 8.5-13)

1 Ti c'alal laj xchanubtas crixchanoetic ta yoc vits ti Jesuse, ibat la
ta jteclum Capernaum. 2 Oy la jun capitan soltero, tey la nacal ta
Capernaum. Oy la jun smozo sc'anoj la tajmec. I'ipaj la, ta xa'ox la xcham
ti smozoe. 3 Ti c'alal iya'ibe sc'oplal Jesús ti capitan solteroe, istac la
ech'el jayvo' jmeltsanejc'opetic yu'un jurioetic ti tey ta Capernaume. Ba
la yalbeic ti Jesuse mi mu la x'abulaj xba yet'esbe xchamel ti smozoe. 4 Ti
jmeltsanejc'opetique ibatic la yo' bu ti Jesuse.

—Abulajan c'uxubino li capitan solteroe. 5 Yu'un sc'anojotic jcotoltic.
Ja' iyac' taq'uin ti imeltsaj o li templo li' ta jteclume —xutic la ti Jesuse.

6 Ti Jesuse ixchi'in la ech'el ti jmeltsanejc'opetique. Ti c'alal po'ot xa'ox
la xc'otic ta snae, ti capitan solteroe istac la tal jayvo' ti much'utic lec
sc'opone yu'un la ja' tal spajesic ti Jesuse.

—Totic, mu la xba avac' avocol. Yu'un la mu tsotsuc yabtel ti vo'ot
chabat ta snae. 7 Mu la smeloluc cha'i ti chtal sc'oponot stuque. Xu' la
ja' no'ox alo jp'eluc ti ac'u ech'uc xchamel li smozoe. 8 Mantal no'ox la ta
xch'un ti tspas ta mantal li solteroetique. Batan, mi xut la li june, chbat
la. La' to, mi xut la li june, chtal la. Paso chac li'i, mi xut la li smozoe, tspas
la, xiyutoticotic tal —xutic la c'otel ti Jesuse.

9 Ti c'alal iya'i ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'on. Ijoyij la.

—Chacalbeic ti muc bu jtaoj junuc jchi'iltic ta israelal ti ta xch'un
chac c'u cha'al ta xch'un li capitan solteroe —xut la ti crixchanoetic tey
nap'ajtic ech'el ta spate.

10 Ti c'alal isut ti much'utic itaqueic tale, lec xa la c'ot staic ti smozo
capitan solteroe.

Ja' li' yaloj ti ixcha'cuxesbe screm me'anal ants tey ta jteclum Naín ti Jesuse

11 Li lajchavo'e tsobolic la ech'el xchi'uquic ti Jesuse, ibatic la ta jun
jteclum, Naín sbi. Ep la crixchanoetic nap'al ech'el. 12 Ti c'alal po'ot xa'ox
la xc'otic ta sti' scorraltonal li jteclume, ti Jesuse iyil la ti oy much'utic
scuchojic tal ánimae yu'un chba smuquic. Ti ánimae screm la jun me'anal
ants. Junjunuc o la ti yole. Ep la tajmec smuquel, ja' la ti much'utic tey
nacajtic ta jteclume. 13 Ti Cajvaltic Jesuse ti c'alal iyil ti antse, ic'uxubaj
la ta yo'on.

—Mu xa'oc' —xut la.

14 Inopoj la ech'el, ispicbe la sq'uech'obte'al ti ánimae. Ti much'utic
scuchojic tale va' xiic la.
—Crem, vo'on chacalbe, lican —xut la ánima ti Jesuse.
15 Ora la ichoti ti creme, lic la lo'ilajuc.
—Ic'o ech'el lacreme —x'utat la yu'un Jesús ti antse.
16 Ti much'utic teye ixi' la scotolic. Pero “coliyal Riox” xiic la.
—Li jchi'iltic li'i yaj'alc'op Riox. Tsots syu'el —xi la jlom.
—Vo'otic jc'uxubineltic ti itaque tal yu'un ti Rioxe, vo'otic ti st'ujojotic
onoxe —xi la jlom.
17 Ti c'usi ispas ti Jesuse, ivinaj la ta sjunlej estado Judea xchi'uc ti butic
nopol xile.

Ja' li' yaloj ti tal sc'oponic Jesús ti yajchanc'optac Juan j'ac'-ich'vo'e (Mt. 11.2-19)

18 Ti Juan j'ac'-ich'vo'e i'albat la yu'un yajchanc'optac ti c'usitic tspas ti
Jesuse. Ti c'alal iya'ie, iyalbe la cha'vo' yajchanc'op.
19 —Ba jac'beic li Jesuse mi ja' xa ti much'u sc'oplal chtal spasotic ta
mantale, o mi ta to jmalatic otro jun —x'utatic la ech'el ti cha'vo'e.
20 Ti c'alal ic'otique, isc'oponic la ti Jesuse:
—Li' listacoticotic tal li Juan j'ac'-ich'vo'e. Tal jac'boticotic mi vo'ot
ti sc'oplal chtal apasoticotic ta mantale, o mi ta to jmalaticotic otro jun
—xutic la ti Jesuse.
21 Ti Jesuse ja'o la xyaquet ta xet'esbe xchamel ep jchameletic ti c'alal
ic'otique, xchi'uc la ti much'utic ip ta chine. Ta la sloq'uesbe pucujetic ta
yo'on ti crixchanoetique, ta la sjambe sat ma'satetic.
22 —Ba albeic li Juane li c'usitic ijpas avilique xchi'uc li c'usitic ical
ava'iique. Li ma'satetique chil xa sbeic. Li coxoetique lec xa chanavic.
I'ech' xa xchamelic li much'utic ip ta leprae. Ijam xa xchiquinic li
pac'chiquinetique. Li much'utic chamemic xa'oxe ijcha'cuxesic xa. Li
me'onetique icalbe xa ya'iic ti oy cuxlejal ta sbatel osile. 23 Mu me xicta
sba li Juane, ac'u yich'on o ta muc', junuc me yo'on, xiyutoticotic tal li
Jesuse, xavutic c'otel li Juane —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
24 Ti c'alal isutic ti yajchanc'optac ti Juane, ti Jesuse lic la yalbe
crixchanoetic sc'oplal ti Juane.
—Ti c'alal la'ayic ta xocol balamile, ma'uc puj ay aq'uelic ti xbat ta jot ta
jot ta iq'ue. 25 Yaj'alc'op Riox ay aq'uelic. Avilic ti muc bu lec sts'acubtasoj
sbae. Ti much'utic sts'acubtasoj sbaique, ti mu c'u me'anal cha'iique, ja'
li preserenteetique yu'un jc'ulejetic. 26 Li Juan ay aq'uelique, ma'uc yech
pero más tsots yabtel chac c'u cha'al ti yan yaj'alc'optac Rioxe. 27 Ts'ibabil
onox sc'oplal ta sc'op Riox li Juane ti ja' chjelav tal cu'une.
Ba'yi ta jtac ech'el mantal.
Ja' chalbe li crixchanoetique ti tey chac'ote yo' xa'ich'e o ta muq'ue,
xiyut ti Jtote, xi onox ts'ibabil. 28 Chacalbe ava'iic, ta scotol li crixchanoe-
tique muc much'u más tsots yabtel chac c'u cha'al li Juan j'ac'-ich'vo'e.
Pero ti much'u ta xch'un pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, ac'u mi mu
tsotsuc yabtel, más ch-ac'bat yil c'u x'elan tspas mantal ti Rioxe. Ja' mu
sta yech ch-ac'bat yil li Juane.
29 ’Li much'utic iya'iic ti c'usitic iyal li Juane xchi'uc li jc'an-loc'-
c'usiticuque, ixch'unic yictael li c'usitic chopole, isc'anbeic ich'vo' li
Juane yo' x'aq'ueic o ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yu'un iya'iic ti oy smulic

ta stojol ti Rioxe. 30 Li jfariseoetique xchi'uc li much'utic ta xchanubtas-
vanic ta smantal Rioxe, muc xch'unic yictael li c'usitic chopole, yech'o ti
muc sc'anbeic ich'vo' li Juane. Isp'ajic li pertonale ti ch-ac'batic ox yu'un
ti Rioxe.
31 'Chacalbeic c'u xa'elanic vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie. 32 Caltic no'ox
ya'el ti oy c'oxetic tey chtajinic ta ch'ivite. Li jlome iyalbeic li jayvo'
xchi'iltac ta tajimole: "Icoq'uesinticotic ama pero muc xa'ac'otajic o.
Lime'anaj'oc'oticotic pero muc xa'oq'uic noxtoc. Mu c'usi xac'anic",
xutic. Ja' yechoxuc uc yu'un mu c'usi xac'anic. 33 Ti c'alal ital li Juane,
muc xaxchi'inic ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic. "Ochem pucuj ta
yo'on", xachiic. 34 Ti c'alal lital vo'on ti co'ol crixchanootique, lajchi'inic
ta ve'el ta uch'vo' pero chopol ava'iic noxtoc. "Q'uelavil tol xve', tol xuch'
ya'lel uva", xachiic. Lec xil noxtoc li jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc li
much'utic más chopol c'usitic tspasique", xachiic. 35 Ti sp'ijubtasojicoxuc
ti Rioxe, avich'oticotic ta muc' xchi'uc Juan ti yechuque. Ja' chul o
ta ajolic ti sp'ijubtasojoticotic ti Rioxe, yech'o ti ijpasticotic ti c'usitic
ijpasticotique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti och ve'uc ta sna jun jfariseo ti Jesuse

36 Ti Jesuse i'iq'ue la ech'el ta ve'el yu'un jun jfariseo. Ibat la, ichoti
la ta mexa. 37 Ti c'alal xyaquet chve' ta mexae, ja'o la tey ic'ot jun ants,
chopol la c'usitic tspas. Yu'un la iya'i ti tey ta sna jfariseo ti Jesuse. Yich'oj
la c'otel jun slimete, noj la ta ya'lel muil nichim. 38 Ti antse tey la ic'ot
ta sts'el ti Jesuse. Iyoq'uita la sba. Ti ya'lel sate ic'ot la ta yoc ti Jesuse.
Iscusbe la ta stsatsal sjol. Isbuts'be la ti yoque. Ja'o la iscoconbe ta yoc ti
sbel slimetee yu'un la iyich' ta muc'. 39 Ti c'alal iyil ti much'u i'ic'van ta
ve'ele, "Ti ja'uc yaj'alc'op Riox li vinic li'i, sna'oj ti chopol c'usitic tspas li
ants ti chpicone", xi la isnop ti jfariseoe.

40 —Simón, oy c'usi chacalbe —x'utat la yu'un ti Jesuse.

—¿C'usi? —xi la ti Simone.

41 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ich'amunbat staq'uin yu'un cha'vo'
vinique. Li june ixch'amun quiniento. Li june ixch'amun cincuenta. 42 Ti
c'alal iyil ti mu xa sut yu'unic li yajval taq'uine, ixch'aybe yil xcha'va'alic.
Li cha'vo' vinic ti ich'aybat yile, ¿much'u más c'anvanem xana'? —x'utat
la yu'un ti Jesuse.

43 —Ja' nan más c'anvanem li much'u ich'aybat ep yile —xi la ti Simone.

—Yech ava'uc —xi la ti Jesuse.

44 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti antse, ja' la isc'opon ti Simone:

—Ti c'alal li'och tale, muc much'u lispocbe coc. Q'uelavil li ants li'i,
ja' lispocbe coc ta ya'lel sat. Liscusbe ta stsatsal sjol noxtoc. 45 Li vo'ote
muc xabuts'on ti c'alal liyule. Li antse lisbuts'be coc. Yilel to tsbuts'. 46 Li
vo'ote muc xacoconbon aceite ta jol. Yan li antse liscoconbe ya'lel muil
nichim ta coc. 47 Chacalbe ava'i, ac'u mi ep smul li antse, lavie ac'bil xa
pertonal yu'un smul yu'un sc'anojon tajmec. Li much'u jutuc no'ox smul
ti yaloje ti icac'be pertonale, ja' mu másuc sc'anojon —x'utat la yu'un
Jesús ti Simone.

48 —Li vo'ote la'ac'bat xa pertonal yu'un lamule —x'utat la yu'un Jesús
ti antse.

49 —¿Much'u li vinic li'i ti c'alal ta mulil chac' pertonal uque? —xiic la
ti much'utic tey ta mexae.

50 Ti antse i'albat la noxtoc yu'un ti Jesuse:

—La'ac'bat xa pertonal yu'un lamule yu'un ach'unoj ti oy jyu'ele. Yech'o un mu me c'u xal avo'on, batan —x'utat la.

8

Ja' li' yaloj ti oy jayvo' antsetic ismac'linic ti Jesuse xchi'uc ti yajchanc'optaque

1 Ts'acal to li lajchavo'e tsobol la ibatic ta jteclumetic xchi'uc ta parajeletic xchi'uquic ti Jesuse. Ti Jesuse ja' la iyal ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. 2 Xchi'uquic la ech'el jayvo' antsetic. Oy la iloq'uesbatic pucuj ta yo'onic yu'un ti Jesuse, oy la i'et'esbat xchamelic. Tey la capal ech'el jun ants, María la sbi, liquem la tal ta jteclum Magdala. Ja' la ti iloq'uesbat vucvo' pucuj ta yo'on yu'un ti Jesuse. 3 Tey la li Juana uque, li yajnil Chuzae. Li Chuzae ja' la xchabiojbe sna li covierno Erodese. Tey la li Susana uque xchi'uc la yan antsetic. Ja' la imac'linatic li lajchavo'e xchi'uc ti Jesuse. Li antsetique isloq'ues la stuquic li ve'lile.

Ja' lo'il scuenta jvajtrigo
(Mt. 13.1-15, 18-23; Mr. 4.1-20)

4 Ep la crixchanoetic liquemic la tal ta jujun jteclum istsob la sbaic yo' bu ti Jesuse. Ja'o la iyal jun lo'il ti Jesuse:

5 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ba svaj strigoe. Ti c'alal isvaje, oy jlom ta be ic'ot. Tey ilaj ta tec'ulanel. Ital mutetic, istam. 6 Oy jlom ta tontic ic'ot. Ti c'alal ich'i jset'e, ora itaquij, yu'un itaquij li lum ta ba tone. 7 Oy jlom ta ch'ixtic ic'ot. Ti c'alal ich'i li ch'ixe, iyolontaj li trigoe, ja' ich'ajub o. 8 Oy jlom ta lequil balamil ic'ot. Lec ich'i, ibeq'uin. Li jp'ej trigoe iyac' cien li sbeq'ue —xi la.

Ti c'alal laj yal chac taje, tsots la ic'opoj.

—Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic smelol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

9 Li lajchavo'e isjac'beic la ti Jesuse ti c'usi smelol ti lo'il iyale.

10 —Li vo'oxuque jamal lacalbeic c'u x'elan tspas ta mantal crixchanoetic ti Rioxe. Li yantique ta lo'il no'ox chcalbeic. Yu'un ep ta ech'el iyilic ti oy jlequilal jyu'elale, pero co'ol xchi'uc muc xilic. Ep ta ech'el iya'iic ti c'usi icale, pero muc xa'ibeic smelol yu'un stoyoj sbaic.

11 'Chacalbe ava'iic c'usi smelol li lo'ile. Li bec' trigoe ja' seña li sc'op Rioxe. 12 Li bec' trigo ti ic'ot ta bee, ja' seña ti much'utic ya'yojic xa li sc'op Rioxe pero mu xch'unic. Ta xtal ta ora ti pucuje, chtal ch'aybatuc ta sjolic li sc'op Rioxe yo' mu xch'unic oe, yo' mu xcuxiic o ta sbatel osile. 13 Li bec' trigo ti ic'ot ta tontique, ja' seña ti much'utic c'alal cha'iic li sc'op Rioxe ora ta xch'unic, jun xa yo'onic yilel. Pero mu sjunuluc yo'on ta xch'unic. Ti c'alal x'ilbajinatique, ora chicta sbaic. 14 Li bec' trigo ti ic'ot ta ch'ixtique, ja' seña ti much'utic ya'yojic xa li sc'op Rioxe pero ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic oy ta sba balamile. Ja' chlo'loatic o. Ja' yolontabil chcom ya'el li sc'op Rioxe yu'un mu j'ech'eluc ta xch'unic. 15 Li bec' trigo ti ic'ot ta lequil balamile, ja' seña ti much'utic j'ech'el ta xch'unic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc chbeq'uin ya'el yu'un chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ac'u mi ch-ilbajinatic, mu xicta o sbaic.

Ja' li' yaloj ti jamal xcaltic a'yuc li sc'op Rioxe
(Mr. 4.21-25)

16 'Muc much'u ta stsan scas ti ja'o tsmac ta p'ine, ti ja'o tstic' ta yolon
teme. Toyol onox chac' yo' xilic o osil li much'utic ch-ochique. 17 Ja' no'ox
yech jamal xavalic a'yuc li c'usitic lacalbeique, mu me avo'onicuc no'ox
sna'. Jamal me xavalic a'yuc ti c'usi orae.
18 'Yech'o un a'ibeic me lec smelol li c'usitic chacalbeique. Ti much'utic
sjunul yo'on ta xch'unique más ta xp'ijubtasatic yu'un ti Rioxe yo'
xch'unic o leque, yu'un tsc'an ta xch'unic. Yan ti much'utic mu sjunuluc
yo'on ta xch'unique, ti jayp'el sna'ique ta xpojbatic ta jmoj —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chac c'oponatuc yu'un sme' xchi'uc yits'intac ti Jesuse
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

19 Tey la ic'ot yits'intac ti Jesuse xchi'uc ti sme'ique. Pero muc la x'ochic
yo' bu ti Jesuse yu'un la tsinil tajmec crixchano ta yut na. 20 Oy la much'u
i'albon ti Jesuse:
—Tey ta ti'na ame' xchi'uc avits'intac yu'un la tsc'an chasc'opon —xut
la.
21 —Chcal ava'iic, ti much'utic cha'iic li sc'op Rioxe, ti tspasic chac
c'u cha'al chale, ja' co'ol xchi'uc jme', ja' co'ol xchi'uc quits'intac ya'el
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ispajes ic', ivaxi yu'un nab ti Jesuse
(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

22 Ti j'ech'ele i'ochic la ta canova slajchava'alic xchi'uquic ti Jesuse.
—Batic ta jech nab —x'utatic la.
Ibatic la. 23 Ti c'alal chanavic xa la ta ba nabe, ivay la ti Jesuse. Ti c'alal
vayeme, ja'o la ilic tsots ic'. Xyuc'yon xa la tajmec li nabe. Ep la i'och vo'
ta yut canova, chmuc xa'ox la yalel. 24 Istijic la ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ta xa me xichamotic —xutic la.
Ilic la ti Jesuse, ispajes la li iq'ue, ivaxi la yu'un li nabe.
25 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti vo'on tsots jyu'ele? —x'utatic la.
Más to la ixi'ic. Xch'ayet xa la yo'onic.
—¿Much'u li vinic li'i ti jliquel ispajes li iq'ue, ti ivaxi yu'un li nabe?
—xut xa la sbaic.

Ja' li' yaloj ti iloquesbat pucujetic ta yo'on jun jgadarae
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Tey la ic'otic ta jech nab ta steclumal jgadaraetic. Li Galileae li' la
ta jech nab icom yu'unique. 27 Ti c'alal iloq'uic ta canovae, ital la jun
jgadara. Vo'ne xa la ochem pucuj ta yo'on. Ch'abal la sc'u', ch'abal la sna.
Ja' xa la snainoj li ch'ojbil tonetic yo' bu chich'ic tiq'uel ti ánimaetique. 28 Ti
c'alal iyil Jesús ti vinique, isquejan la sba ta yichon, ja'o la isnijan sba ta
balamil noxtoc. I'avan la.
—¿C'usi acuentaon o li vo'ote? Jesús, Xch'amal Riox ta vinajel. Mu me
xavac'bon castico —xi la.
29 Ti x'elan iyale, yu'un la iyal xa'ox ti Jesuse ti ac'u loc'uc pucuj
ta yo'one. Ep to'ox la ta ech'el i'ilbajinat yu'un pucuj ti vinique. Ti
crixchanoetique ixchucbeic to'ox la yoc sc'ob ta carina, pero ituch' la
yu'un. Tsuje to'ox la ech'el ta xocol balamil yu'un ti pucuje.
30 —¿C'usi abi? —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.
—Legionon —xi la.
Ti x'elan iyale, yu'un la ep pucujetic ochem ta yo'on.

31 —Mu me xatacoticotic ech'el ta natil ch'en —xutic la Jesús ti pucujetique.
32 Ja'o la tey xlamet ep chitometic ta ch'ut vits.
—Abulajan alo ac'op ti chi'ochoticotic ta chitometique —xi la ti pucujetique.
Ti Jesuse iyac' la permiso. 33 Ti pucujetique iloc' la ta yo'on ti vinique, i'och la ta chitometic. Ti chitometique stusus xa la yalel scotol, ip'ajic la ta nab, ijic'av la scotol.
34 Ti jchabichitometique, ti c'alal iyilic ti x'elan ispas ti chitometique, ixi'ic la tajmec. Ora la ba yalic ta jteclum xchi'uc ta parajeletic. 35 Ti crixchanoetique tal la sq'uelic. Ti c'alal ic'otic yo' bu ti Jesuse, ti vinic ochem to'ox ep pucujetic ta yo'one, iyilic la ti tey xa chotol ta sts'el yoc ti Jesuse. Oy xa la sc'u', lec xa la. Ixi'ic o la. 36 Ti much'utic iyilic ti c'uxi ilecub ti vinique, iyalbeic la ti much'utic tey laj c'otuque. 37 Ti c'alal iya'iique —Abulajan loc'an ech'el li'toe —xutic la ti Jesuse yu'un la ixi'ic tajmec.
Yech'o un i'ochic la ta canova slajchava'alic xchi'uquic ti Jesuse, isutic la tal ta jech nab.
38 —Chajchi'in ech'el —xi la tajmec ti much'u ochem to'ox pucujetic ta yo'one.
39 —I'i. Batan ta ana, ba albo lachi'iltaque ti lasc'uxubin xa ti Rioxe, ti iloc' xa ti pucujetic ta avo'one —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ibat la ti vinique, ba la yal ta sjunlej steclumal ti iloq'uesbat pucujetic ta yo'on yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti stseb Jairoe xchi'uc imac xchamel jun ants ti sc'u' no'ox ipicbat ti Jesuse
(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)
40 Ti c'alal isutic tal noxtoc li' ta jech nabe, tey la lamal ep crixchanoetic chmalavanic ta ti'nab. Xmuyubajic xa la ti tey iyul ti Jesuse. 41 Tey la ic'ot jun vinic yo' bu ti Jesuse, Jairo la sbi. Jmeltsanejc'op la ta templo teyo'e. Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.
—¿Mi mu xa'abulaj xibatic ta jna? 42 Yu'un ta xcham xa jtseb. Yo junuc o. Lajcheb xa sjabilal —xut la ti Jesuse.
Ti Jesuse ibat la. Tey la nap'alic ech'el slajchava'alic xchi'uc epal crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic ech'el. 43 Oy la jun ants, slajchebal xa la jabil ti mu xmac xchamele. Ep la isa' jpoxtavanej, muc la xq'uele lec, muc la xmac o ti xchamele. Ilaj la scotol ti staq'uine. 44 Ti antse nap'al la ibat ta spat ti epal crixchanoetique, ispits' la sba jelavel, ista la ta picbel sne spimilc'u' ti Jesuse. Ti c'alal ispique, ora la imac ti xchamele.
45 —¿Much'u ti lispique? —xi la ti Jesuse.
—Muc xquilticotic —xi la scotolic.
—Jchanubtasvanej, tol chnet'van chavil li crixchanoetique. Chasnet'ot tal ta jujot. ¿C'u yu'un ti chajac' ti much'u laspique? —xi la xchi'uc xchi'iltac li Pedroe.
46 —Oy much'u lispic yu'un ica'i ti oy much'u i'ech' xa xchamel ta jyu'ele —xi la ti Jesuse.
47 Ti antse mu ox la sc'an xvinaj ti yaloje. Ti c'alal iya'i ti ivinaj xae, xt'elt'on xa la ta xi'el. Tey la ta o'lol crixchanoetic isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc. Jamal la iyalbe ti ta scoj chamel ti ispicbe spimilc'u'e, ti ja' ilecub o ti c'alal ispique.

48 —Ants, yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae. Mu c'u xal
avo'on, batan —x'utat la yu'un ti Jesuse.
49 Ti c'alal yolel chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la ital jun ti much'utic tey ta sna
ti jmeltsanejc'ope.
—Icham xa latsebe. Yech xa no'ox chba yac' svocol li Jchanubtasvaneje
—xut la yulel ti Jairoe.
50 —Mu xavat avo'on. Ja' no'ox ch'uno ti oy jyu'ele. Ta xcha'cuxi
latsebe —x'utat la yu'un ti Jesuse.
51 Ti c'alal ic'ot ta sna Jairo ti Jesuse, mu la sc'an xchi'in ochel ep
crixchanoetic, ja' no la iyic' ochel li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe, xchi'uc li
Juane, xchi'uc ti stot sme' tsebe. 52 Oy la much'utic tey ch-oq'uic ta pana.
—Mu xa'oq'uic. Li tsebe muc bu chamem, ta xvay no'ox —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
53 Tse'ej la xa'i scotolic ti x'elan iyale yu'un la sna'ojic ti ichame. 54 Ti
Jesuse i'och la ech'el yo' bu telel ti ánimae, istsacbe la sc'ob ti tsebe, tsots
la ic'opoj.
—Tseb, lican —xut la.
55 Ora la icha'cuxi ti tsebe, ilic la.
—Ac'beic sve'el —xi la ti Jesuse.
56 Ti stot sme' tsebe xch'ayet xa la yo'onic.
—Mu me much'u xavalbeic ti icha'cuxi latsebique —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

9

Ja' li' yaloj ti istac ech'el slajchava'al yajchanc'op ti Jesuse
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

1 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse. I'ac'bat la syu'elic ti
xu' tsloq'uesbeic pucujetic ta yo'on li xchi'ilique, xchi'uc ti ta xet'esic
chamele. 2 Itaqueic la ech'el, ba la yalbe xchi'ilic ti chlic xa pasvanuc ta
mantal ti Rioxe, ba la yet'esbeic xchamel ti much'utic ipe. 3 I'albatic la ti
mu ya'uc yich'ic ti c'usitic chtun yu'unic ta bee.
—Mu me xavich' ech'el anamte'ic, mi ja'uc anuti'ic, mi ja'uc ave'elic,
mi ja'uc ataq'uinic. Mi ja'uc xavich' ech'el cha'q'uex ac'u'ic. 4 Ti bu nail
chc'ot ach'amunique, teyanic o me. 5 Mi oy bu jteclumal mu xac' ta ch'om
snaique, loc'anic teyo'e. Lilinic comel spucucal avoquic, ja' señ*a* ti chcom
ta sba stuquic ti mu xch'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
6 Iloq'uic la ech'el, i'ech'ic la ta jujun parajel, iyalbe la ti xchi'ilique
ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Iyet'esbeic la xchamelic ti
much'utic ipe.

Ja' li' yaloj ti c'uxi icham ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

7 Ti covierno Erodese iya'i la ti ep c'usitic tspas ti Jesuse. Mu xa la sna'
lec c'usi tsnop yu'un la oy jlom iyalic ti ja' icha'cuxi ti Juan j'ac'-ich'vo'e.
8 —Ja' nan ti j'alc'op Elias ti ta más vo'nee —xiic la jlom.
—Ja' nan icha'cuxi junuc ti yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee —xiic la
jlom.
9 —Vo'on ijloq'ues mantal ti iyich' tuch'bel sjol ti Juane. ¿Much'u van
taje ti chca'ibe sc'oplal ti lec c'usitic tspase? —xi la ti Erodese.
Ti Erodese tsc'an la tsq'uelbe sat ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

10 Ti c'alal isutic tal li apoxtoletique, yul la yalbeic ti Jesuse ti c'usitic ispasique.
—Jq'uej jbatic ech'el ta xocol balamil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
Ibatic la ta sts'el jun jteclum Betsaida sbi. 11 Ti c'alal iya'i ti crixchanoetique, ba la staic. Ti Jesuse lec la iya'i ti ic'otic ti crixchanoetique. Iyal la ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Iyet'esbe la xchamelic ti much'utic ipe.
12 Ti c'alal imal c'ac'ale, istsob la sbaic tal li lajchavo'e.
—Lavi nopol no'ox li parajeletique, más lec taco ech'el li crixchanoetique, ac'u ba xch'amunic na, ac'u ba sman sve'elic. Li' ta xocol balamile mu c'usi oy —xutic la ti Jesuse.
13 —Mac'linic vo'oxuc —x'utatic la.
—Mu c'usi oy cu'unticotic. C'ajom no'ox vo'p'ej pan xchi'uc cha'cot choy. Ja' no'ox mi chba jmanbeticotic tale —xutic la.
14 Oy la vo'miluc viniquetic ti tey lamale.
—Albeic li crixchanoetique ti ac'u chotlicuc ta cincuentatique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
15 Iyalbeic la ti crixchanoetique, ja' la yech ichoti scotolic. 16 Ti Jesuse ja' la ixch'am ti vo'p'ej pane xchi'uc ti cha'cot choye. Isq'uel la vinajel, "colaval" xut la ti Rioxe. Ja'o la ixut ti pane, ixch'ac la noxtoc ti choye, i'ac'batic la li lajchavo'e. Li lajchavo'e ja' xa la iyac'beic ti crixchanoetique. 17 Ive' la scotolic, lec la inojic. Li lajchavo'e istsobic la ti pane xchi'uc ti choye ti c'u yepal muc xlaj yu'un ti crixchanoetique. Inoj la lajcheb moch ti sovrae.

Ja' li' yaloj ti jamal iyal ti Pedroe ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse
(Mt. 16.13-20; Mr. 8.27-30)

18 Ti j'ech'ele isq'uej la sbaic xchi'uc ti Jesuse yu'un la stuc ba sc'opon Riox. Ti c'alal laj sc'opon Rioxe —¿C'usi van cabtel yalojic li jchi'iltactique? —x'utatic la.
19 —Jlom chalic ti Juan ac'-ich'vo'ote. Jlom chalic ti Elíasote. Jlom chalic ti yaj'alc'opot Riox ti ta más vo'nee ti yu'un nan icha'cuxie —xutic la.
20 —Li vo'oxuque ¿c'usi cabtel ti avalojique? —x'utatic la.
—Vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale —xi la li Pedroe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 16.21-28; Mr. 8.31—9.1)

21 —Mu to me much'u xavalbeic ti c'usi cabtele.
22 'Vo'on ti co'ol crixchanootique jna'oj ti ta onox xcac' jvocole. Mu xiyich'ic ta muc' li jmeltsanejc'opetique xchi'uc li totil paleetique, xchi'uc li much'utic ta xchanubtasvanic ta smantal Rioxe. Ja' chiyaq'uic ta milel, chimuque, ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
23 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe scotol ti crixchanoetique:
—Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue mu me c'uxuc ta yo'on spat xoconic. Ac'u cuchuc yu'unic ilbajinel scotol c'ac'al chac c'u cha'al ta xcuch cu'un li vo'one, ac'u mi ja' xlajic o. 24 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue ti ja' chi'ic o li milele, yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil.

25 Mi ja' no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile, mu c'usi bal o
yu'un cha'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil. Ac'u mi jc'ulejoxuc tajmec
li' ta sba balamile, pero mu xu' chaman abaic loq'uel li ta c'oq'ue. 26 Mi
chaq'uexavic ta yalel ti avich'ojicon ta muq'ue, mi chaq'uexavic ta yalel
a'yuc li c'usitic chcale, ja' no'ox yechon uc, vo'on ti co'ol crixchanootique,
"le'e ma'uc jch'amal", chichi ti c'alal xital xchi'uc syu'el ti Jtote xchi'uc
ti anjeletic ta vinajele. 27 Ta melel chacalbeic, lavi jayvo' li'oxuque, oy
mu to'ox chachamic ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac' xojobal ti Jesuse ti iyil oxvo' yajchanc'ope
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

28 Laj xa'ox nan vaxaquibuc c'ac'al ti yech iyal ti Jesuse, ja'o la ba
sc'opon Riox ta jp'ej vits. Ja' la i'iq'ueic ech'el li Pedroe, xchi'uc li Jacoboe,
xchi'uc li Juane. 29 Ti c'alal yolel la tsc'opon Riox ti Jesuse, ijel la ti sate. Ti
sc'u'e xlebebet xa la saquil, sac la tajmec. 30 Ja'o la ivinaj cha'vo' moletic,
tey la chlo'ilajic xchi'uc ti Jesuse. Ja' la ti Moisese xchi'uc ti Eliase, ja'ic
ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. 31 Oy la xojobalic uc. Ti c'usi iyalic
xchi'uc ti Jesuse, ja' la iyalic ti c'u x'elan ta xcham tey ta Jerusalene. 32 Li
Pedroe xchi'uc li xchi'iltaque tey la chnicavic, pero ivic' o la satic. Iyilbeic
la xojobal ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' moletique. 33 Ti c'alal iyilic ti ta
xa'ox xbatic ti cha'vo' moletique —Jchanubtasvanej, lec ti li'otic oe. Ta
jmeltsanticotic oxp'ejuc sucbil yanal te'; jp'ej avu'un, jp'ej yu'un Moisés,
jp'ej yu'un Elías —xut la Jesús li Pedroe.

Mu la sna' ti c'usi iyale.

34 Ti c'alal yolel chlo'ilaj li Pedroe, ja'o la ital lumal toc, ibut'ij la scotolic.
Ixi'ic la tajmec ti c'alal ibut'ijic ta lumal toque. 35 Iya'iic la ic'opoj ta yut
lumal toc ti Rioxe.

—Li'i ja' Jch'amal. Jc'anoj tajmec. Xach'unbeic me li c'usitic chayal-
beique —xi la.

36 Ti c'alal laj c'opojuc ti Rioxe, stuc xa la tey va'al iyilic ti Jesuse. Li
oxvo'e mu la much'u iyalbeic ta ora ti c'usi iyilique.

Ja' li' yaloj ti isloq'uesbe pucuj ta yo'on jun crem ti Jesuse
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

37 Ta yoc'omal ti c'alal iyalic tal ta vitse, ep la crixchanoetic ba snupic
ta be ti Jesuse. 38 Tey la xchi'uquic jun vinic. I'avan la.

—Jchanubtasvanej, abulajan c'uxubinbon li jcreme yu'un yo junuc
o. 39 Yu'un ch-ilbajinat tajmec yu'un pucuj. Ta x'avan, ta xt'elelinat
tajmec, ta spotspotsvocan ye. Yech xa xpich'tepich'te cha'i ti c'alal x'ech'
juliquele. 40 Icalbe xa lavajchanc'optaque ti ac'u sloq'uesic ti pucuje,
pero muc xloc' yu'unic —xi la ti vinique.

41 —¿Mi mu to bu ach'unojic ya'el ti oy syu'el ti Rioxe che'e? ¿C'u to onox
ora chach'unic ya'el ti vo'ne xa li' jchi'ucoxuque, ti jal xa lajts'icbeique?
—x'utatic la slajchava'alic yu'un ti Jesuse.

—Ic'o tal lacreme —x'utat la ti vinique.

42 Ti c'alal inopoj tal ti creme, ijipe la ta lum, it'elelinat la tajmec yu'un
ti pucuje. Ti Jesuse isloq'ues la ti pucuje, ilecub la ti creme.

—Ic'o ech'el lacreme —x'utat la ti vinique.

43 Xch'ayet xa la yo'onic scotolic ti c'alal iyilic ti tsots syu'el ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti xcha'ech'elal iyal ti chmile ti Jesuse
(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ti c'alal ch'ayem o yo'onic scotolic ti c'usi ispas ti Jesuse, ja'o la i'albatic li lajchavo'e:

44 —A'yic me li c'usi chacalbeique, mu me xch'ay xava'iic. Vo'on ti co'ol crixchanootique chi'aq'ue entrucal ta stojol crixchanoetic —x'utatic la.

45 Muc la xa'ibeic smelol ti x'elan iyale yu'un la muc x'ac'bat ya'ibeic smelol yu'un ti Rioxe. Ixi'ic la ta sjaq'uel c'usi smelol ti x'elan i'albatique.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 —¿Much'u van junucal ta xcom cu'untic ta cajpasmantaltic? —xut la sbaic li lajchavo'e.

47 Ti Jesuse yiloj la ti c'usi tsnopique, ja'o la isnit tal jun c'ox crem, isva'an la ta xocon.

48 —Ti much'utic ta xchanubtasic ta jc'op li much'u ja' yech yo'on c'u cha'al yo'on li c'ox li'i, chvinaj ti vo'on chiyich'ic ta muq'ue. Ja' no'ox yech chich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal. Ja' no'ox yechoxuc uc, ja' chcom ta avajpasmantalic ti much'u mu sna' xac' sba ta ich'el ta muq'ue —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic lec chiyilotique mu xiscrontainotic
(Mr. 9.38-40)

49 —Jchanubtasvanej, oy much'u iquilticotic ti tsloq'uesbe pucujetic ta yo'on li crixchanoetique. Ta sloq'ues abi ti c'alal ta sloq'ues ti pucuje. Pero ijpajesticotic yu'un muc bu jchi'intic o —xut la Jesús li Juane.

50 —Mu me xapajesic. Ac'u mi muc bu jchi'intic, mi mu xiscrontainotique, yu'un lec chiyilotic —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ipajesatic yu'un Jesús ti Jacoboe xchi'uc ti Juane

51 Ti c'alal po'ot xa'ox la xbat ta vinajel ti Jesuse —Batic ta Jerusalén —x'utatic la slajchava'alic.

Ti Jesuse mu la bu xi'em ibat. 52 Istac la jelavel mantal ta estado Samaria. Tey la ic'otic ta jun parajel. Ta ox la xch'amunic na, ta ox la sman sve'elic. 53 Ti jsamariaetique muc la xac' ta ch'om snaic yu'un la iya'iic ti chbatic c'alal Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse. 54 Li Jacoboe xchi'uc li Juane, ti c'alal iyilic ti mu xac' ta ch'om snaique —Cajval, ¿mi chac'an ti chcalticotic mantal ti ac'u yaluc tal c'oc' ta vinajele yo' xlajic o ti c'u cha'al ispas ti Elíase? —xutic la ti Jesuse.

55 Iq'uelbat la sat xcha'va'alic yu'un ti Jesuse.

—Ti x'elan chavalique, ma'uc Riox chayalbeic. 56 Vo'on ti co'ol crixchanootique, mu milvanejuc talem jpas. Tal jtojbe smulic yo' mu x'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal laj albaticuc yeche, ibatic la ta yan o parajel.

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an chba xchi'inic ti Jesuse
(Mt. 8.18-22)

57 Ti c'alal yolel chanavique —Cajval, chajchi'in ech'el ti butic chabate —x'utat la yu'un jun vinic ti Jesuse.

58 —Li vete oy xch'en, li mute oy stso'op. Vo'on ti co'ol crixchanootique ch'abal jna. Nopo lec mi chachi'inon ech'ele —x'utat la ti vinique.

59 —La', batic —xut la jun o vinic ti Jesuse.

—Cajval, ac'on to ech'el. Ja'to chtal jchi'inot ti c'alal xcham li jtote —xi la ti vinique.
60 —Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, chamemic ya'el. Tey ac'u smuc sba stuquic. Li vo'ote ba albo ya'i li crixchanoetique ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe —x'utat la yu'un ti Jesuse.
61 —Cajval, co'onuc ba jchi'inot, pero ac'on to ech'el yu'un chba to jc'opon comel li much'utic tey ta jnae —xi la otro jun.
62 —Mi mu sjunuluc avo'on chach'un li c'usi chacalbee, co'olot xchi'uc li much'u jot o sq'ueloj c'alal tsvoc' yosil ta aradoe. Tey mu teyuc yo'on ch-abtej. Ti Rioxe ja' tsc'an ti sjunul co'ontic ta jch'untic c'usi chiyalbotique —x'utat la yu'un ti Jesuse.

10

Ja' li' yaloj ti itaqueic ech'el yu'un Jesús ti setenta j'israeletique

1 Ts'acal to ist'uj la yan setenta j'israeletic ti Cajvaltic Jesuse. Ta cha'cha'vo' la istac ech'el ta jujun jteclum xchi'uc ta jujun parajel yu'un la snopoj onox ti tey ch-ech' ta ts'acale. Lec la ip'ijubtasatic ech'el yu'un ti Cajvaltic Jesuse:
2 —Ta melel ti ep ti much'utic tsc'an cha'iic li sc'op Rioxe. Pero ja' jutuc no'ox ti much'utic chalic a'yuque. Co'ol xchi'uc mi ep li c'ajoje, ja' jutuc no'ox li jc'ajome. Yech'o un c'anbeic ti Rioxe ti ac'u stac ech'el ti much'utic chba yalic a'yuc li c'usi yaloje yu'un ja' tst'uj stuc. 3 Chajtaquic ech'el chac c'u cha'al chijetic ti tey chc'ot staic oq'uiletique, yu'un tey chc'ot ataic jchi'iltactic ti yo'onuc smiloxuque. 4 Mu me xavich' ech'el ataq'uinic, mi ja'uc amorralic, mi ja'uc yan axonobic. Mu me much'u jal xalo'ilaj achi'uquic ta be. 5 Ti bu jp'ejucal na chach'amunique, “Junuc avo'onic”, xavutic c'otel li yajval nae. 6 Mi tsc'an ti jun yo'onique, ta onox staic. Mi i'ie, mu onox staic. 7 Ti bu nail chach'amunique, teyanic o me, mu me xajelulanic. Ti c'usitic cha'ac'bat alajesique, mu me xap'ajic. Li much'u chba yal a'yuc li c'usi chcale tey tsta sve'el. 8 Ti bu jteclumal chac' ta ch'om snaique, ti c'usi cha'ac'bat alajesique, mu me xap'ajic. 9 Ti much'utic ip teyo'e et'esbeic xchamelic. “Li' xa me ti Rioxe, tsc'an chaspasic ta mantal yu'un ja' ta syu'el ti i'ech' lachamelique”, xavutic. 10 Ti bu jteclumal mu xac' ta ch'om snaique, loc'anic. 11 “Li' ta jlilinticotic comel spucucal cocticotic ti li' ta alumalic ijtaticotique. Ja' seña ti chcom ta aba atuquic ti muc xach'unic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe. Mu xa xu' xavalic ti muc xava'iique”, xavutic comel. 12 Chacalbe ava'iic, ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, más castico chich'ic li jchi'iltactic ti bu jteclumal mu xac' ta ch'om snaique. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jsodomaetic ti ta más vo'nee.

Ja' li' yaloj ti más castico chich'ic ti much'utic muc xich'ic ta muc' ti c'alal iyilbeic slequilal syu'elal ti Jesuse

(Mt. 11.20-24)

13 ’Li jchi'iltactic ta jteclum Corazine xchi'uc ta jteclum Betsaidae, iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale, pero muc xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox xich'ic castico ta sbatel osil. Ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee, muc xilic li jlequilal jyu'elale. Ti iyilicuque, islapic jalbil tsatsal chivo ti ch'ixaltic ta lapele, ixchotan sbaic ta tanil ti' c'oc' ti yechuque. Ja' seña ti chat o yo'onic ti c'usitic chopol spasojique yu'un chictaic. 14 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic

ti Rioxe, ja' más castico chich'ic li jchi'iltactic ta Corazine xchi'uc ta Betsaida lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetic ti ta más vo'nee. 15 Li jchi'iltactic ta Capernaume, chalic ti ja' chich'ic crasiae pero mu x'ac'batic. Yu'un iyilic jay'ech'el ti oy jlequilal jyu'elale pero muc xiyich'ic o ta muc'. Yech'o un ta onox xich'ic castico ta sbatel osil.

16 'Ti much'utic ta xch'unic ti c'usi chavalic a'yuque, co'ol xchi'uc vo'on chixch'unbeic ya'el. Ti much'utic mu xch'unique, co'ol xchi'uc vo'on mu xixch'unbeic ya'el. Ja' no'ox yech mu xch'unbeic ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal.

Ja' li' yaloj ti isutic tal ti setentae

17 Ti setenta itaqueic ech'ele jun la yo'onic isutic tal.

—Cajval, ma'uc no'ox iquet'esticotic chamel ta ayu'el; c'alal ta pucujetic ijloq'uesticotic —xutic la yulel ti Jesuse.

18 Itac'av la ti Jesuse:

—Iquil ti ora ich'ay syu'el ti Satanase co'ol xchi'uc c'alal xlebluj li chavuque. 19 Vo'on lacac'be ayu'elic yo' mu xcuch o yu'un li jcrontatique, yo' mu c'u xaxcha'leic oe. Ac'u mi oy bu xateq'uic quiletel chon, ac'u mi tsec, ja' no'ox yech mu c'usi xu' chaxcha'leic. 20 Pero mu me ja'uc no'ox jun o avo'onic ti ta xch'un amantalic ti pucujetique. Ja' me junuc o avo'onic ti ts'ibabil xa abiic ta vinajele —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xmuyubaj xa ti Jesuse
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

21 Ti Jesuse xmuyubaj xa la xchi'uc ti Ch'ul Espíritue. Ja'o la isc'opon Riox:

—Tot, vo'ot yajvalot vinajel balamil. Colaval ti muc xavac' ya'ibeic smelol c'usi ical c'usi ijpas ti much'utic p'ij ti yalojique, ti ja' no'ox avac' ya'ibeic smelol ti much'utic tsc'anic coltael chac c'u cha'al tsc'anic coltael li c'oxetique. Lec ti ja' yech apase, Tot —xi la ti Jesuse.

22 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti crixchanoetique:

—Ti Jtote yac'ojbon entrucal scotol ti c'usitic oye. Muc much'u sna' c'u x'elan li co'one, ja' no'ox sna'oj ti Jtote. Ja' no'ox yech ti Jtot uque, muc much'u sna'be c'u x'elan yo'on. Jtuc no'ox jna'ojbe. Ja' no'ox ta sna'ic uc ti much'utic chcalbeique —x'utatic la.

23 Li lajchavo'e slecoj la ic'oponatic yu'un ti Jesuse:

—Li vo'oxuque layac'beic xa bentisyon ti Rioxe yech'o ti avilic xa li c'usitic ijpase. 24 Chacalbe ava'iic. Ep yaj'alc'optac Riox xchi'uc ep preserenteetic ti ta más vo'nee ti tsc'an ox tsq'uelic c'usi ta jpase, pero muc xa xilic. Tsc'an ox cha'iic ti c'usi chcale, pero muc xa xa'iic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun jsamaria

25 Tey la jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, isva'an la sba, oy la c'usi isjac'be ti Jesuse yo' la stabe o smul ti yaloje.

—Jchanubtasvanej, ¿c'usi ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xi la ti vinique.

26 —¿C'usi ts'ibabil ta mantaletique che'e? ¿C'usi chal aviloj che'e? —x'utat la yu'un ti Jesuse.

27 —“C'anic me ta sjunul avo'onic ti Rioxe. Ja' ac'u tunuc yu'un
lap'ijilique xchi'uc lavipique. C'uxubino me achi'iltac chac c'u cha'al
chac'uxubin aba atuque”, xi li mantale —xi la ti jchanubtasvanej yilele.
28 —Lec latac'av. Mi chapas chac taje, chacuxi ta sbatel osil —x'utat la
yu'un ti Jesuse.
29 Ti jchanubtasvanej yilele ta ox la spoj sba.
—¿Much'u li jchi'ile? —xi la.
30 Ti Jesuse iyalbe la chac c'u cha'al jun lo'il no'ox.
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun jchi'iltic iloc' ta Jerusalene, ibat ta Jericó.
Isnup ta be j'eleq'uetic. I'elc'anbat scotol li c'usuc yu'une c'alal ta sc'u'.
Imaje, iyayij tajmec. Li j'eleq'uetique ibatic. Li vinique chamem icom
ta majel. 31 Ta jliquel o i'ech' jun pale. Sq'uel no'ox comel ti tey puch'ul
li xchi'ile, ijelav ech'el. 32 Ja' no'ox yech i'ech' jun levita, xchi'il ta abtel
paleetic. Sq'uel no'ox comel ti tey puch'ul li xchi'ile, ijelav ech'el uc. 33 Ja'
no'ox yech tey i'ech' jun jsamaria nom chbat. Ti c'alal iyile, ic'uxubaj ta
yo'on. 34 Inopoj yo' bu puch'ule. Ispoxtabe li syayijemaltaque, isjaxbe
jset' aceite xchi'uc bino, isvolbe ta poc'. Ja'o iscajan ta sburro, iyic' ech'el
ta otel, tey ixchabi. 35 Ta yoc'omal ti c'alal chloc' xa'ox ech'el li jsamariae,
iyac'be comel chib denario li yajval otele. “Q'uelbon me li vinique. Mi oy
c'usi más ilaj avu'une, tey chajtojbe ti c'alal xisut tale”, xut comel. 36 Li
vo'ote ¿much'u junucal xana' ta yoxva'al ti isp'is ta xchi'il li vinic ti imaje
comel yu'un li j'eleq'uetique? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
37 —Ja' li much'u ic'uxubinvane —xi la ti much'u ta xchanubtasvan
yilel ta smantaltac Rioxe.
—Batan, ba c'uxubinvanan yech uc che'e —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ba svula'an Marta xchi'uc María ti Jesuse

38 Istam la ech'el sbe noxtoc ti Jesuse, ic'ot la ta jun parajel. Tey la nacal
jun ants, Marta la sbi. I'iq'ue la ochel. 39 Ti Martae oy la smuc, María la
sbi. Ti Maríae tey la tal chotluc ta sts'el yoc ti Jesuse yu'un la cha'i c'usi
chal. 40 Ti Martae sujem xa la tspas ti c'usi chac'be ti jvula'al tey ic'ote.
—Cajval, ¿mi lec chavil ti jtuc no'ox chac' c'u jpas li jmuque? Albo ac'u
scoltaon —xut la ti Jesuse.
41 —Marta, ja' no'ox yatel avo'on li c'usitic chapase. 42 Pero jtos no'ox
li c'usi tsots sc'oplale, ja' li c'usi chcale. Li Maríae ja' xa ist'uj li c'usi más
tsots sc'oplale. Muc much'u xu' chpajeson —x'utat la yu'un ti Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan ta jc'opontic Riox ti Jesuse
(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

1 Ti j'ech'ele isc'opon la Riox ti Jesuse. Ti c'alal laj sc'opone —Cajval,
chanubtasoticotic ta sc'oponel ti Riox uque chac c'u cha'al ixchanubtas
yajchanc'optac ti Juan j'ac'-ich'vo'e —xi la jun li lajchavo'e.
2 —Ti c'alal chac'oponic Rioxe, xavalic chac li'i:
Tot, Cajval, teyot ta vinajel, ac'u quich'oticotic ta muc' jcotolticotic li' ta
sba balamile.
Ja' ta jc'anticotic ti chapas mantal atuc li' ta sba balamile.
Ta vinajele ja' tspasic li c'usitic lec chavile. Ja' no'ox yech ac'u jpasticotic
li' ta sba balamil li c'usitic lec chavile.
3 Ac'bon jve'elticotic lavie.

4 Ac'boticotic pertonal yu'un jmulticotic yu'un icac'beticotic xa pertonal
li much'utic ista smul cu'unticotique.
Coltaoticotic yo' mu jpasticotic o li c'usitic chopole,
xachiic ti c'alal chac'oponic Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
5 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Caltic no'ox ya'el ti oy much'u lec xac'opon aba achi'uquique, tey chac'ot ta sna ta ol ac'ubal. "¿Mi ja' no'ox mu jq'uextic oxp'ejuc apan? 6 Yu'un naca to iyul jvula'al ta jna. Yu'un mu c'usi xcac'be slajes", xavut c'otel. 7 "Mu jc'an xtal atijbon jvayel yu'un jmacoj xa lec li sti' jnae. Yu'un vayemoticotic xa xchi'uc jch'amaltac, yech'o un mu xu' xlic cac'bot", xi chastac'be ta yut sna. 8 Ac'u mi lec xac'opon aba achi'uc pero mu sc'an xlic yac'bot. Pero mi mu xavicta aba ta sc'anulanbele, chlic yac'bot ti c'usitic chtun avu'une yu'un cha'i ti chtune. 9 Ja' no'ox yech mi mu xavicta abaic ta sc'anulanbel ti Rioxe, ta onox xayac'beic li c'usitic chac'anique. Co'ol xchi'uc li much'u tsa' c'usi chtun yu'une, tsta. Co'ol xchi'uc li much'u chc'opoj ta ti'nae, chtac'bat. 10 Li much'utic mu xicta sba ta sc'anele, ch-ac'batic.
11 'Li vo'oxuque, ti c'alal chasc'anbeic pan lach'amalique, ma'uc ton chavac'beic. Ti c'alal chasc'anbeic choye, ma'uc chon chavac'beic. 12 Ti c'alal chasc'anbeic ton caxlane, ma'uc tsec chavac'beic. 13 Li vo'oxuque chopol ajolic pero xana'ic c'usi lec chavac'beic lach'amalique. Ti Jtotic Rioxe ta vinajele más lec c'usi chayac'beic mi chac'anbeique. Chac'be Ch'ul Espíritu ti much'utic tsc'ane —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Jesuse ti ta syu'el pucuj tsloq'ues pucujetique
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.20-27)

14 Ti Jesuse isloq'uesbe la pucuj ta yo'on jun uma'. Ja' la pasem o ta uma' ti ochem pucuj ta yo'one. Ti c'alal iloc' ti pucuje, ijam la ti yee. Ti crixchanoetique xch'ayet xa la yo'onic.
15 —Li vinic le'e ta syu'el totil pucuj ti tsloq'ues pucujetic ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique —xiic la jlom.
16 Ti jlome iyalbeic la ti Jesuse:
—Ac'o quilticotic mi yech ti oy ayu'ele. Jq'ueltiquic mi oy c'usi xyal tal avu'un ta vinajel —xutic la yo' la stabeic o smul ti yalojique.
17 Ti Jesuse yiloj onox la ti c'usi tsnopique.
—Mi tscrontain sbaic jun preserente xchi'uc li xchi'iltac ta melt-sanejc'ope, ta xch'ac o sbaic. Mi chut sbaic li jchop jnaclomale, ta xch'ac o sbaic noxtoc. 18 Ja' no'ox yech ti Satanase, mi tsloq'ues xchi'il ta pucujal ti ochem ta yo'onic li crixchanoetique, ¿c'u ma xi tspas mantal ti mi yech tspase? Ti x'elan chacalbeique, yu'un chavalic ti ta syu'el totil pucuj ti ta jloq'ues ti pucujetique. 19 Ti yechuc xavalique, ¿much'u ma ta syu'el ta sloq'ues pucujetic lavajchanc'opic uque? Lavajchanc'opique xu' chalic ti ma'uc yech li c'usi chavalique. 20 Li vo'one ta syu'el Riox ta jloq'ues pucujetic, ja' chvinaj o ti li' xa tspas mantal ti Rioxe.
21 'Caltic no'ox ya'el ti oy jun tsatsal vinique ti lec chapale, muc much'u xu' chpojbon li c'usuc yu'un ta snae. 22 Pero mi ital li much'u más tsotse, ta xcuch yu'un spojbel li yabtejebe ti ja' spatoj o yo'one, ta onox xpojbat li c'usuc yu'une. Ti Satanase co'ol xchi'uc tsatsal vinic ya'el. Li vo'one co'ol xchi'uc li much'u más tsots ya'ele yu'un ijpojbe xa li vinique.
23 'Ti much'u chopol chil li c'usi ta jpase, ja' jcronta.

Ja' li' yaloj ti más tsoc sjol ti much'utic mu j'ech'eluc chich'ic ta muc' ti Jesuse
(Mt. 12.43-45)
24 'Ti c'alal chloc' ta yo'on jun crixchano ti pucuje, chbat ta xocol
balamil, chba sa' bu chnaqui, pero mu sta. "Más lec chisut ech'el ta yo'on
li vinique", xi ti pucuje. 25 Ti c'alal chc'ote, leclectic chc'ot sta li vinique.
26 Yech'o un ti pucuje chba sa' tal vucvo' xchi'il, ja' ti bu chopol tajmeque.
Tey ch-ochic ta yo'on li vinique, más to tsoc sjol tajmec —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti much'utic más jun yo'onique
27 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, tey la capal jun ants ta epal
crixchanoetic, i'avan la.
—Jun yo'on lame'e yu'un ja' lasts'ites —xut la ti Jesuse.
28 —Ji' ava'uca'a. Pero mu xco'olaj xchi'uc ti much'utic cha'iic li sc'op
Rioxe ti ta xch'unique. Más to jun yo'onic —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox tsc'an tsq'uelbeic syu'el Jesús ti much'utic chopol sjole
(Mt. 12.38-42)
29 Ti c'alal xyaquet tstsob sbaic c'otel más ep crixchanoetique, lic la yal
ti Jesuse:
—Vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie, chopol ajolic. Yu'un ja' no'ox chac'an
chaq'uelic li jyu'ele, pero muc bu chcac' avilic. Ja' no'ox chava'ibecon
jc'oplal chac c'u cha'al ava'ibeic sc'oplal ti Jonas yaj'alc'op Riox ti ta
más vo'nee. 30 Ti Jonase iyilic ti jniniveetique ti tacbil ech'el yu'un ti
Rioxe. Ja' no'ox yech chavilic uc ti stacojon tal ti Rioxe, vo'on ti co'ol
crixchanootique. 31 Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil
crixchanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic, vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie.
Ja' jutuc no'ox castico chich' ti ants preserentee ti nom ilic tal ta xocon
vinajel ta sure, ti tal ya'ibe srazón ti preserente Salomone. Li vo'one
más to jna' razón chac c'u cha'al ti Salomone. 32 Ti c'alal sta yora chalbe
bu chbatic ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe, más castico chavich'ic
vo'oxuc ti cuxuloxuc lavie. Ja' jutuc no'ox castico chich'ic ti jniniveetic
ti ta más vo'nee. Yu'un iyictaic spasel li c'usitic chopole ti c'alal i'albatic
sc'op Riox yu'un ti Jonase. Li vo'one más tsots cabtel chac c'u cha'al ti
Jonase, pero mu xac'an xach'unic li c'usitic chacalbeique.

Ja' li' yaloj ti ja' chac c'u cha'al lámpara yu'un jpat jxocontic li jsatique
(Mt. 5.15; 6.22-23)
33 'Muc much'u ta stsan slampara ti ja'o tsnaq'ue, mi ja'uc tsmac ta
almul. Toyol onox chac' yo' xilic o osil ti much'utic ch-ochic ta yut nae.
34 Lasatique co'ol xchi'uc alamparaic ya'el yu'un ja' chavilic o mi lec, mi
chopol lapat axoconique. Ja' no'ox yech li c'usitic chcale, ja' chavilic o mi
lec, mi chopol avo'onic. 35 Yech'o un q'uelo me abaic, mu me soc o ajolic li
c'usitic leque. 36 Mi chach'unic li c'usitic chcale, chlecub o avo'onic. Co'ol
xchi'uc sacjaman yut anaic c'alal oy alamparaique —x'utatic la yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjambe smul jfariseoetic ti Jesuse
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)
37 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, i'iq'ue la ech'el ta ve'el yu'un jun
jfariseo. Ti Jesuse ibat la, c'ot la chotluc ta chotlebal yo' bu ti mexae.

38 Ti jfariseoe ich'ay o la yo'on ti muc spoc sc'ob ti Jesuse, ti tuc' la ba chotluque.

39 Ti Cajvaltic Jesuse iyalbe la ti jfariseoe:

—Li vo'oxuque, jfariseoetic, co'oloxuc xchi'uc li much'u ja' no'ox tspocbe spat li basoe xchi'uc li pulatue, yan li yute mu suc', oy yic'ubal. Ja' yech lecoxuc yilel pero ja' no'ox ta avo'onic ti c'usi oy lec yu'un lachi'ilique. Chavalbeic ti ac'u yaq'uic ta smoton Rioxe yu'un ana'ojic ti vo'oxuc chavich'ique. 40 Sonsooxuc tajmec yu'un chanopic ti muc bu yiloj avo'onic ti Rioxe ti ja' laspasique. 41 Más lec c'uxubinvananic, q'uelanic li c'usitic oy avu'unique yo' lec xayilic o ti Rioxe.

42 'Li vo'oxuque, jfariseoetic, chanopic ti ja' no'ox chanitic ta lajlajuneb li c'usitic chloc' avu'unique: li alavenae, xchi'uc li lulae, xchi'uc li c'usitic yane. Chaloq'uesic jujun ti c'alal anitojic xa'ox ta lajlajunebe, chavac'beic ti Rioxe. Le'e chavaq'uic, pero ja' muc bu lec chameltsanic li c'ope. Mu sjunuluc avo'onic ac'anojic ti Rioxe, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil. Más lec ti apasicuc noxtoc ti bu tsots sc'oplale.

43 'Li vo'oxuque, jfariseoetic, ja' chac'anic ti bail chachotiic ta temploetique. Ja' chac'anic ti c'oponbiloxuc ta ch'ivite, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.

44 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantaltac Rioxe, li vo'oxuc uque, jfariseoetic, yech chanopic ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. Yu'un co'oloxuc xchi'uc muquenal ti mu xa xvinaje. Li much'utic tey xva'lajete mu sna'ic mi oy ánima. Ja' yechoxuc ya'el uc. Li much'utic ta xch'unic li c'usi chavalique, mu sna'ic ti co'ol xchi'uc chamem chayilic ti Rioxe yu'un naca chopol li c'usitic chanopique. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil —x'utat la yu'un ti Jesuse.

45 Ja' la itac'av jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe:

—Jchanubtasvanej, ti x'elan chavale, yu'un chasa' jmulticotic uc —xi la.

46 Itac'av la ti Jesuse:

—Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, chavalbeic lachi'ilique ti persa ta xch'unique; yan li vo'oxuque mu xach'unic. Co'ol xchi'uc chapech'ic icatsil ti vocol chlic ta cuchele. Ja' chavac'beic scuch lachi'ilique; li vo'oxuque mu xlic avu'unic. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.

47 'Ma'uc no'ox le'e, oy c'usi yan chapasic noxtoc. Chacha'meltsanbeic smuquenal ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee ti ismilic ti amuc'tatotique. 48 Ja' chvinaj o ti lec chava'iic ti imilvanique. Yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil.

49 'Ti Rioxe sna'oj onox ti yech ta xc'ote, yech'o ti iyal onox chac li'i: "Ta jtac tal caj'alc'optac xchi'uc apoxtoletic. Jlom ta smilic, jlom ta xilbajinic", xi onox. 50 Ti Rioxe vo'oxuc chac' ta abaic ti jayvo' imileic tal ta spasel balamil ti yaj'alc'optaque. 51 Ti c'alal imile ti Abele c'alal to Zacarías ti ismilic ta ti' muc'ta templo yo' bu sts'el xchic'obil smoton Rioxe, vo'oxuc chcom ta abaic ti cuxuloxuc lavie.

52 'Vo'oxuc ti chachanubtasvanic ta smantal Rioxe, muc bu jamal chavalbeic c'u x'elan smelol li smantaltac Rioxe. Muc bu lec chachanubtasic li jchi'iltactique. Chapajesic ti much'utic tsc'an ta xch'unique yu'un

c'alal ta vo'oxuc mu xach'unic, yech'o un ta onox xavich'ic castico ta sbatel osil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

53-54 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique, icapic o la tajmec. Oy to la c'usi más isjac'ulanbeic ti Jesuse yo' la stabeic o smul ti yalojique.

12

Ja' li' yaloj ti mu me jpastic yech c'u cha'al ti jfariseoetique

1 Ti c'alal yolel chlo'ilaj xchi'uc jfariseoetic ti Jesuse, tey la istsob sbaic c'otel jaymil crixchanoetic, snet'net' xa la sbaic. Li lajchavo'e ba'yi la ic'oponatic yu'un ti Jesuse.

—Q'uelo me abaic ta svuquesobil xch'ut span li jfariseoetique. Yu'un lec tajmec yo'onic yilel pero yech no'ox tsnopic. Mu me xapasic yech li vo'oxuque. 2 Mi oy c'usi chopol chanopic lavie, chvinaj onox ti c'usi orae. 3 Li c'usitic mucul chavalique chvinaj onox ta stojol Riox ti c'usi orae.

Ja' li' yaloj ti mu me xixi'otic o li crixchanoetique
(Mt. 10.26-31)

4 'Vo'oxuc ti lec jc'opon jbatique, chacalbeic ti mu me xaxi'ic o li much'utic yo'onuc smiloxuque, yu'un mu staic ta milel lach'ulelique. 5 Ti Rioxe ti ja' xu' chastiq'uic ta c'oc' xchi'uc ach'ulelique, ja' me xavich'ic ta muc'.

6 'Li c'ox mutetique, ac'u mi vo'cot ta chib taq'uin, pero mi jcot mu xch'ay ta sjol ti Rioxe. 7 Ja' no'ox yech xchabiojoxuc uc. C'alal ta stsatsal ajolic nitbil jayp'ej. Yech'o un mu me xaxi'ic. Yu'un más tsots ac'oplalic yu'un ti Rioxe; ja' jutuc no'ox li mutetique.

Ja' li' yaloj ti jamal ac'u caltic ti quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe
(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Chacalbeic, ti much'utic jamal chalbeic li crixchanoetique ti yich'ojicon ta muq'ue, ja' no'ox yech vo'on ti co'ol crixchanootique, jamal chcalbe ti Jtote xchi'uc ti yaj'anjeltaque ti yich'ojicon ta muq'ue. 9 Yan ti much'utic mu jamluc chalbeic li crixchanoetique ti yich'ojicon ta muq'ue, ja' no'ox yech chcalbe ti Jtote xchi'uc ti yaj'anjeltaque ti mu xiyich'ic ta muq'ue.

10 'Ti much'utic chisp'isic ta pucuj vo'on ti co'ol crixchanootique, chaq'ueic to ta pertonal mi tsc'anbeic ti Rioxe. Ja' no'ox ti much'utic tsp'isic ta syu'el pucuj ti Ch'ul Espíritue, mu xa x'aq'ueic o ta pertonal ta sbatel osil.

11 'Ti c'alal cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta temploetique, mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot avalique, ti c'uxi chatac'avique. 12 Ja' chasp'ijubtasic ti Ch'ul Espíritue ti c'uxi chatac'avique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ac'u mi jc'ulejotic, mu onox junuc o co'ontic

13 Oy la tey jun vinic ta o'lol crixchanoetic, ic'opoj la.

—Jchanubtasvanej, albo li jbanquile ti ac'u xch'acbon jrasyon osile xchi'uc li c'usuc yu'un ti ánima jtoticotique —xi la.

14 —Ma'uc jmeltsanejc'opon ti ta jch'ac li c'usuc avu'unique —x'utat la yu'un ti Jesuse.

15 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti crixchanoetique:

—Q'uelo me abaic, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic li c'usitic oy ta sba
balamile. Ac'u mi oy ep c'usuc avu'unic pero ma'uc chata o jun avo'onic.
16 'Caltic no'ox ya'el ti oy jun jc'uleje. Ep iloc' ti c'usitic sts'unoje. 17 "¿Bu
xa chlaj cac'an li c'usitic iloc' ta cosile?", xi isnop. 18 "Iyul xa ta jol c'usi
ta jpas. Ta jtuquibe li snailtaque, ta jmeltsan más muc'tic. Ja' tey chcac'
scotol li c'usuc cu'une. 19 Ti c'alal stsob sbae, mu c'u xal co'on. Oy c'usi ta
jlajes, oy c'usi ta xcuch', xu' jcux ti jaylajuneb jabil sc'an co'one. Xloc'
o, yu'un oy ep", xi isnop li vinique. 20 "Sonsoot. Lavi ta ac'ubaltique
chacham. Li c'usuc avu'une ¿much'u ta xich' comel un?" x'utat yu'un
ti Rioxe. 21 Ja' no'ox yech ti much'utic ta stsob sc'ulejalique ti stuquic
no'ox chtun yu'unique, abol sba ch-ileic yu'un ti Rioxe —x'utatic la yu'un
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu me c'usi xcat o co'ontique
(Mt. 6.25-34)

22 Li lajchavo'e ic'oponatic la yu'un ti Jesuse:
—Chacalbe ava'iic, mu me xavat avo'onic ti c'uxi chacuxiic li' ta sba
balamile, ti c'uxi chave' chavuch'ic vo'e, ti bu chata ac'u' apoq'uique.
23 Yu'un ja' layac'be apat axoconic ach'ulelic ti Rioxe, yech'o un chac'
ave'elic, chac' ac'u'ic. 24 Q'uelavilic li jojetique, mu sna' x'abtejic. Mu
sna' x'ovolajic, mu sna' xc'ajavic, ch'abal stenal sve'elic. Ja' chmac'linatic
yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele. Ali vo'oxuque más to chasc'uxubinic.
25 Ac'u mi xavat avo'onic, mu xanatubic o cha'ch'ixuc. 26 Yu'un mu c'u
xu' avu'unic jset'uc, ¿c'u yu'un ti chavat o avo'onic ti bu chataic li c'usitic
chtun avu'unique?
27 'Q'uelavilic c'u slequil ta xch'i li nichimetique. Pero mu x'abtejic, mu
xnavujic, mu sjal sc'u'ic. Chacalbe ava'iic, ti Salomón ti ta más vo'nee
jc'ulej tajmec, lequic sba ti sc'u' spoq'ue, pero mu xco'olaj xchi'uc li
nichime. 28 Li ts'i'lele bats'i yox tajmec lavie, pero oc'ob cha'ej chich'
tiq'uel ta jorno, chta'aj o pan. Ac'u mi muc jal ta xch'i li ts'i'lele pero bats'i
yox tajmec xcha'le ti Rioxe. ¿Mi ja' xa mu xayac'beic ac'u'ic ya'el un?
Yu'un mu to chach'unic. 29 Yech'o un mu me xavat avo'onic ti c'uxi chave'
chavuch'ic vo'e. Mu me c'usi xlo'ilaj o avo'onic. 30 Ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe chat yo'onic. Li vo'oxuque sna'oj c'usitic chtun
avu'unic ti Jtotic Riox ta vinajele. 31 Yech'o un ch'unic c'usi chayalbeic ti
Rioxe. Mi ach'unique, chayac'beic ti c'usitic chtun avu'unique.

Ja' li' yaloj ti ac'u jtsob jc'ulejaltic ta vinajele
(Mt. 6.19-21)

32 'Ac'u mi muc bu epoxuc, pero mu me xaxi'ic. Ti Rioxe ta slequil
yo'on chayiq'uic ti chachi'inic ta pasmantale. 33 Chono scotol li c'usuc
avu'unique. Li stojole ac'beic li me'onetique yo' oy o ac'ulejalic ta
vinajele. Teyo'e mu x'och j'elec', mu x'och vach chon sep' ac'u'ic. 34 Ti
bu lac'ulejalique, ja' tey batem avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jmalatic no'ox ti Cajvaltic Jesucristoe

35-36 'Malaicon no'ox me chac c'u cha'al smalaojic ta sut tal ta nupunel
yajvalic li mozoiletique ti slapoj no'ox sc'u'ique, ti stsanoj no'ox slam-
paraique. Ti c'alal xul c'opojuc ta sti' sna li ajvalile, jliquel tsjambeic.
37 Jun yo'onic tajmec ti c'alal julavem chul staelic yu'un li yajvalique.
Chacalbe ava'iic. Ta xcholatic ta mexa yu'un li yajvalique, ch-ac'bat
sve'elic. 38 Ac'u mi xul ta ol ac'ubal, ac'u mi po'ot sacub, mi julavem yul

staelic yu'un li yajvalique, jun yo'onic. 39 Chacalbe ava'iic. Ti ana'ojicuc
ti jayib ora ac'ubal chtal li j'eleq'ue, amalaic, achabi anaic ti yechuque.
40 Ja' no'ox yech tsc'an chamalaicon no'ox ac'u mi mu xana'ic c'usi ora
chicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique. Mu me ch'ayemuc avo'onic
chul jtaoxuc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta li much'u sna' stuc'ulan abtele xchi'uc li much'u chopol sjole
(Mt. 24.45-51)

41 —Cajval, li lo'il avale, ¿mi ja' no'ox jc'oplalticotic, o mi sc'oplal scotol
crixchanoetic? —xut la Jesús li Pedroe.
42 Itac'av la ti Jesuse:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun j'abtel ti sjunul yo'on ch-abteje, ti sna'
stuc'ulan abtele. Ja' ch-ac'bat smac'lin li xchi'iltac ta abtele ti c'alal sta
yora ve'ebale. 43 Jun yo'on li j'abtele ti yolel ch-abtej chul stael yu'un li
yajvale. 44 Ta melel chacalbeic, ti much'u sjunul yo'on ch-abteje ch-ac'bat
scuentain li c'usuc yu'un yajvale. 45 Yan mi chopol sjol li j'abtele: “Mu to
nan xtal li cajvale”, xi tsnop. Chlic yut, chlic smaj li xchi'iltac ta abtele.
Ja' chba xchi'in ta ve'el ta uch' pox li jyacubeletique. 46 Li yajvale ja'o
chul tal ti c'alal ch'ayem yo'on c'usi ta xcha'le li xchi'iltaque, yu'un mu
xch'un ti po'ot xa xule. Chul ac'batuc tsots castico yu'un li yajvale. Ja'
chba xchi'in li much'utic co'ol mu xch'unic mantale.
47 ’Li j'abtele ti sna'oj xa c'usi tsc'an li yajvale, ti mu spase, ja' más
castico chich'. 48 Yan li much'u mu to sna' c'usi tsc'an li yajvale, mi mu to
sna' mi chich' o castico li c'usitic ta spase, ja' jutuc no'ox castico chich'. Li
much'u chp'ijubtasat yu'un li yajvale, ja' tsc'an ti chtun yu'un ta ts'acale.

Ja' li' yaloj ti “ta xcrontainat ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue”, xi ti Jesuse
(Mt. 10.34-36)

49 ’Li vo'one c'oc' ya'el tal cac' li' ta sba balamile. Chac tsacuc ta orae,
lec bi'a. 50 Pero más to chcac' jvocol chac c'u cha'al lavie. Ti ech'emuc xa
li vocol sc'oplal chquich'e, jun xa co'on ti yechuque. 51 Mu me xanopic
ti tal jco'oltasbe sjol li crixchanoetic li' ta sba balamile. Tal jch'aculan.
52 Li vo'vo' ta jp'ej nae oy bu cha'ch'ac chc'otic. Mi cha'vo' lec chiyile,
oxvo' chopol chiyil. Mi oxvo' lec chiyile, cha'vo' chopol chiyil. 53 Oy
bu tscrontain o screm li totile. Oy bu tscrontain o stot li creme. Oy
bu tscrontain o stseb li me'ile. Oy bu tscrontain o sme' li tsebe. Oy bu
tscrontain o yalib li me'el'alibale. Oy bu tscrontain o yalibme'el li alibale
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj “¿c'u yu'un ti ja' mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe?” xi ti Jesuse
(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

54 Ti Jesuse ja' la yech lic yalbe ti epal crixchanoetique:
—Ti c'alal chavilic naca jmuyel li toque, “chtal vo' tana”, xachiic. Yu'un
onox ta xtal. 55 Ti c'alal chtal ic' ta sure, “c'ux c'ac'al tana”, xachiic. Yu'un
onox c'ux c'ac'al. 56 Chavilic c'u x'elan li vinajele li balamile, pero ti
avalojique, mu xavilic ti stacojon tal ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta jlajesbetic yo'on ta ora mi oy bu ijta jmultic yu'un li jchi'iltique
(Mt. 5.25-26)

57 ’¿C'u yu'un ti mu xana'ic li c'usitic leque? 58 Mi oy bu ata amul
yu'un lachi'ile, tsc'an ti chba alajesbe yo'on ta orae. Ti mi mu xba
alajesbe yo'one, chayic' ech'el ta stojol jmeltsanejc'op. Li jmeltsanejc'ope
chayac' ta sc'ob jchabiejtemplo. Li jchabiejtemploe chastic' ta chuquel.
59 Chacalbe ava'iic, mi mu xapasic chac c'u cha'al lacalbeique, li jmelt-
sanejc'ope chac' atojic scotol lamulique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta xquictatic spasel li c'usitic chopole

1 Ti c'alal yech iyal ti Jesuse, oy la much'utic iyalbeic ti c'u x'elan iyac'
ta milel jayvo' jgalileaetic ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti Pilatoe, ja'o
la c'alal xyaquet chac'beic smoton ti Rioxe.

2 Itac'av la ti Jesuse:

—Ti jchi'iltactic ti imilatic ta ti' muc'ta temploe, mu me xavalic ti
stuquic xa no'ox tsots smulique. Li yan jchi'iltactic ta Galileae oy
tsots smulic uc. 3 Ja' no'ox yechoxuc uc, ti mi mu xavictaic spasel li
c'usitic chopole, co'ol cha'ochic ta c'oc' achi'uquic ta sbatel osil. 4 Ti
vaxaclajunvo' ichamic ti c'alal ilom ti q'uelob osil yo' ts'el Siloée, mu me
xavalic ti stuquic xa no'ox tsots smulique, ti ch'abal yan jchi'iltactic ti
yech smulic ta Jerusalene. 5 Ja' no'ox yechoxuc uc, ti mi mu xavictaic
spasel li c'usitic chopole, co'ol cha'ochic ta c'oc' achi'uquic ta sbatel osil
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u x'elan iyil j'israeletic ti Cajvaltic Jesuse ti co'olic xchi'uc ic'ux ti mu sna' satine

6 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:

—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic sts'unoj jtec' ic'ux ta yut uvatique.
Ba sq'uel mi oy sat, pero ch'abal. 7 “Li te'el ic'ux li'i yoxibal xa jabil chul
jq'uelulan mi oy sat, pero ch'abal sat, yu'un mu sna' satin. Más lec ts'eto
loq'uel. Yech no'ox tsmac balamil”, xut li yajchabiej'uvae. 8 “Cajval,
teyuc to lavi jabile. Ta jvoc'bequic li yoque. Ta xcac'bequic lec sc'a'al.
9 Jq'ueltiquic mi mu satin o. Mi mu satine, ja'to xavac' ta ts'etel”, xi li
jchabiej'uvae —xi la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti istuq'uibtasbe spat jun ants ti Jesuse ja'o ta sc'ac'alil ta xcuxic

10 Ti j'ech'ele ichanubtasvan la ta jun biq'uit templo ti Jesuse. Ja'o
la ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique. 11 Tey la jun ants, oy xa la
svaxaclajunebal jabil ip. Ipase la ta vujpat yu'un ti pucuje. Xvujvon xa la
chanav. Mu xa la stac' stuq'uibtas sba. 12 Ti Jesuse iyil la ti jmeme'tique.

—Me'tic, la'. Ta xtuq'uib lapate —x'utat la yu'un ti Jesuse.

13 Ti Jesuse iyac' la sc'ob ta sba ti jmeme'tique, ora la ituq'uib ti spate.
Ti jmeme'tique “colaval” xut la ti Rioxe. 14 Ti jmeltsanejc'op ta temploe
icap o la tajmec ti istuq'uibtasbe spat jmeme'tic ti Jesuse ti ta sc'ac'alil ta
xcuxique.

—Oy vaquib c'ac'al ti xu' chi'abtejotique. Ja'o xatalic mi chac'anic
et'esbel achamelique. Ma'uc o xatalic ta sc'ac'alil ta jcuxtique —xut la
ti crixchanoetique.

15 Itac'av la ti Jesuse:

—Yech chanop ti x'elan chavale. Li vo'oxuque chba onox avac'beic
yuch' vo' avacaxic aburroic ti c'alal ja'o ta jcuxtique. 16 Li jmeme'tic li'i ti

co'ol smomotic Abraam jchi'uctique, ti oy xa svaxaclajunebal jabil abol sba xcha'leat yu'un ti pucuje, ja' no'ox yech uc, xu' jtuq'uibtasbe spat lavi ta sc'ac'alil ta jcuxtique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

17 Ti c'alal yech iyale, iq'uexav la scotolic ti much'utic iscrontainic ti Jesuse. Ti jlome xmuyubajic xa la ti iyilic ti lec c'usitic tspas ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta bec' mustisya
(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:

—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. 19 Ac'u mi muc bu ep lavie pero ta to xp'ol. Co'ol xchi'uc bec' mustisya ti ists'un ta yosil jun vinic ti toyol ibate. Ital mutetic, tey ispas stso'opic ta sc'obc'obtac —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta svuquesobil xch'ut pan
(Mt. 13.33)

20 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:

—Chacalbe ava'iic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. 21 Oy syu'el, xu' tslecubtas o avo'onic yo' xapasic o li c'usitic leque. Co'ol xchi'uc li svuquesobil xch'ut pane. Ac'u mi jset' no'ox xac'be svuquesobil xch'ut vucub te' arina li antse, pero ta xvuc o xch'ut scotol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti vocol ta tael li sbelel vinajele
(Mt. 7.13-14, 21-23)

22 Ti c'alal ibatic slajchava'alic ta Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse, mu la bu tuc' ibatic. Ech' la chanubtasvanuc ta jteclumetic xchi'uc ta parajeletic ti Jesuse. 23 Oy la much'u isjac':

—Cajval, ¿mi jayvo' no'ox ya'el ti chcuxiic ta sbatel osile? —xi la.

Itac'av la ti Jesuse:

24 —Vocol ta tael li sbelel vinajele pero sa'ic me. Ep ti much'utic yo'onuc staique pero mu staic. 25 Ti Rioxe co'ol xchi'uc jun vinic ya'el ti ismac sti' snae. Ts'acal to chc'ot atijic. "Cajval, Cajval, abulajan jamboticotic lanae", chavutic. "Ma'uc jch'amaloxuc", chayutic ti Rioxe. 26 "Lajchi'inticotic ta ve'el ta uch'vo', achanubtasoticotic ta jlumalticotic", chavutic. 27 "Lacalbeic xa ti ma'uc jch'amaloxuque. Batanic, mu xajc'anic, yu'un chopol li c'usitic apasique", chayutic ti Rioxe. 28 Ti c'alal xavilic ti teyic yo' bu tspas mantal Riox ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove, xchi'uc scotol ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee, ja'o cha'oq'uic, xc'uxuxet aveic yu'un la'albatic xa ti mu xa'ochique. 29 Tey chc'ot noxtoc epal crixchanoetic ta sjunlej balamil. Jun yo'onic yo' bu tspas mantal ti Rioxe. 30 Oy muc bu ich'bil ta muc' lavie, pero más tsots yabtel chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un mu sna' stoy sbaic. Oy totil yalojic lavie, pero mu c'u stu chc'otic yo' bu tspas mantal ti Rioxe yu'un ta stoy sbaic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyat o yo'on ti Jesuse ti muc xch'unic ti much'utic tey ta Jerusalene
(Mt. 23.37-39)

31 Ja'o la tey ic'otic jayvo' jfariseo.

—Loc'an ech'el li'toe yu'un yo'onuc smilot li Erodese —xutic la ti Jesuse.

32 Itac'av la ti Jesuse:

—Li Erodese co'ol xchi'uc vet yu'un chti'van ya'el. Batanic, ba albeic ti ta to jloq'ues pucujetic lavie xchi'uc li oc'obe, ta to xquet'esbe xchamelic ti much'utic ipe. Cha'ej to chlaj cu'un. 33 Persa chixanav lavie, xchi'uc li oc'obe, xchi'uc li cha'eje. Yu'un tey chicham ta Jerusalén chac c'u cha'al tey ichamic ti yan yaj'alc'op Rioxe.

34 'Li vo'oxuque xchi'uc lachi'ilic li' ta Jerusalene, ja' amanyaic ti chamilic li yaj'alc'optac Rioxe. Chavac'beic ton li much'utic chastacbeic tal ti Rioxe. Pero oy xa jay'ech'el ti co'onuc jtsoboxuc chac c'u cha'al tsluts' yol li me'ch'eque, pero muc xac'anic tsobel. 35 Toj abol aba chacomic yu'un mu xa bu chaxchi'inic ti Rioxe. Chacalbeic ti mu xa bu chavilicon oe. Ja'to ti c'alal xavalic ti "toj lec tajmec li much'u itaque tal yu'un ti Rioxe", xachiique, ja'to chavilicon noxtoc —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti iyet'esbe situbel jun vinic ti Jesuse

1 Ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique i'iq'ue la ech'el ta ve'el yu'un jun jfariseo ti Jesuse. Ochem la ta meltsanejc'op. Tey la yan xchi'iltac ta fariseoal yu'un la ja' tspa'iic ti Jesuse. 2 Tey la va'al jun vinic ta stuq'uil ti Jesuse, liquem la situbel.

3 —¿Mi xu' chich' et'esbel xchamel ta sc'ac'alil ta jcuxtic ti much'u ipe, o mi mu xu'? —x'utatic la yu'un Jesús ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc ti jfariseoetique.

4 Mi jun muc la xtac'avic. Ti Jesuse iyet'esbe la xchamel ti vinique.

—Batan xa —xut la.

5 —Li vo'oxuque, jfariseoetic, mi oy bu ip'aj ta ch'en jcotuc aburroique, o mi jcotuc avacaxic ti c'alal ja'o ta jcuxtique, ¿mi muc bu chba aloq'uesic ta ora ya'el? —x'utatic la.

6 Mu xa la sna' c'uxi chtac'avic.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti much'utic ic'bilic ta nupunele

7 Ti Jesuse iyil la c'u x'elan tst'uj lec xchotlebic ti much'utic i'iq'ueic ta ve'ele.

8 —Ti c'alal cha'iq'ueic ta nupunele, mu me xba chotlanic ta bail naca me oy much'utic ic'bilic tal ti más ich'bilic ta muc' chac c'u cha'al li vo'oxuque. 9 Ti c'alal xul li much'utic más ich'bilic ta muq'ue, chtal yalboxuc li much'u layiq'uique: "Loc'anic li'toe yu'un li' ta xchotiic li jchi'iltactic li'i", chayutic. Ja'o xaq'uexavic xa loq'uel, chba chotlanic ta slajeb chotlebal. 10 Ti c'alal cha'iq'ueic ta ve'ele, chotlanic ta slajeb chotlebal. "Totic, li' xtal chotlan ta baile", mi chayutic li much'u layiq'uique, chilic li much'utic tey ta mexa uque ti ich'biloxuc ta muq'ue. 11 Ja' no'ox yech ti much'utic tstoy sbaique ch-aq'ueic ta q'uexlal yu'un ti Rioxe. Yan li much'utic mu sna' stoy sbaique, ja' ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

12 Ti Jesuse iyalbe la ya'i ti much'u i'ic'van ta ve'ele:

—Ti c'alal cha'ic'van ta ve'ele, ma'uc no'ox me xavic' li much'utic lec xac'opon aba achi'uque. Ma'uc no'ox me xavic' labanquile lavits'ine, xchi'uc lanamtalchi'ile. Ma'uc no'ox me xavic' lalac'natac ti jc'ulejetique. Yu'un yic'al spaquic ti avic' ta ve'ele. 13-14 Ti c'alal cha'ic'van ta ve'ele, tsc'an chavic' noxtoc li much'utic me'one, xchi'uc li tuncoetique, xchi'uc li coxoetique, xchi'uc li ma'satetique yo' xayac'be

o bentisyon ti Rioxe yu'un mu xu' spaquic. Chavich' amoton ti c'alal xacha'cuxiic xchi'uc li much'utic co'ol lec avo'on achi'uque —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun vinic ti iyic' ta ve'el ep crixchanoetique
(Mt. 22.1-10)

15 Ic'opoj la jun ti much'utic tey chve'ic ta mexa xchi'uc ti Jesuse:
—Jun yo'onic li much'utic chve'ic yo' bu tspas mantal ti Rioxe —xi la.
16 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:
—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ti ispas ep ve'lile yu'un tsc'an chic' ta ve'el ep crixchanoetique. 17 Ti c'alal ista yora chve'ique, istac ech'el smozo: "Ba ic'o tal li much'utic calojbe xa onoxe. Batanic xa la, chapal xa li ve'lile, xavut c'otel", xut ech'el li smozoe. Ja' yech c'ot yal li mozoile. 18 Scotolic lic snopic ti c'usi tspoj o sbaique. "Muc bu xocolon yu'un ja'to ijman cosil yech'o un persa chba jq'uel. Abulajan, albo ya'i ac'u yac'on ta pertonal", xi li june. 19 "Muc bu xocolon yu'un ja'to ijman vo'ob par jvoc'-osil vacax, yech'o un chba jq'uel c'u x'elan ch-abtejic. Abulajan, albo ya'i ac'u yac'on ta pertonal", xi li june. 20 "Muc bu xocolon yu'un ja'to linupun", xi li june. 21 Isut li mozoile, ja' yech yul yalbe li yajvale ti c'u x'elan itac'bate. Li yajval ve'lile icap o tajmec. "Batan ta anil ta ch'ivit xchi'uc ta cayatic, ja' ic'o tal li much'utic me'one, xchi'uc li tuncoetique, xchi'uc li coxoetique, xchi'uc li ma'satetique", xut ech'el li smozoe. 22 Ti c'alal iyul yu'un crixchanoetic li mozoile, "Cajval, ijch'un li c'usi avalbone. Ital xa li crixchanoetique, pero oy to xocol li chotlebale", xi. 23 "Batan xa ta bebetic xchi'uc ta belel trigoaltic, ic'o tal ta persa li much'utic chatae yo' xnoj o li jnae. 24 Chacalbe, li much'utic ba'yi icalbe ti chtal ve'icuque, mi jun muc bu cha'iic c'usi smuil li jve'ele", xut smozo li yajval ve'lile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu xu' xchi'in ti Cajvaltic Jesucristoe ti much'utic mu sc'an xac' svocolique
(Mt. 10.37-38)

25 Ti Jesuse ep la tajmec crixchanoetic xchi'uc ech'el. Isq'uel la spat, iyalbe la:
26 —Ti much'u tsc'an chixchi'ine, mi más sc'anojon li vo'one, mi ja' jutuc no'ox sc'anoj li stot sme'e, li yajnile, li xch'amaltaque, li sbanquiltaque, li yits'intaque, li svixtaque, li yixleltaque, ti mi mu c'uxuc ta yo'on li spat xocone, xu' xixchi'in. 27 Yan ti much'u mu sc'an xac' svocol chac c'u cha'al chcac' jvocol li vo'one, mu xu' xixchi'in. 28 Li vo'oxuque, ti c'alal chava'anic q'uelob osile, ba'yi onox chanopic ti c'u yepal chlaje. 29 Ti mi ja'to chanopic c'u yepal chlaj c'alal aliquesojbeic xa'ox li stanal yoque, yech no'ox quechel chcom avu'unic. Ti c'alal chilic li crixchanoetic ti tey quechel avu'unique, chaslabanic o. 30 "Li jchi'iltic le'e yech no'ox ti isliquesbe sva'anel li q'uelob osile, pero muc xva'i yu'un", xi ac'oplalic. 31 Ja' no'ox yech ti c'alal chbat ta ac' c'oc' jun preserentee, ba'yi onox ta snop mi xcuch yu'un ta lajunmil soltero ti oy veinte mil yajsoltero li scrontae. 32 Mi iyil ti mu xcuch yu'une, ti c'alal nom to'ox xtal li scrontae, ta stac ech'el mantal ti chba slequilc'oponbel li scrontae yo' xlaj o yo'one. 33 Ja' no'ox yechoxuc uc, mi xu' chcom chava'iic li c'usuc avu'unique, xu' chachi'inicon.

Ja' lo'il scuenta ats'am
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 'Li ats'ame mu xu' ti ch'abale. Ja'to chmuib o ve'lil ti c'alal oye. Li
ats'am li' ta jlumaltique ti sna' xch'ay xchi'ile, mu xa bu chtun cu'untic.
35 Mi ja'uc ta c'a'al balamil mu xtun. Ac'u mi xacap ta tso' vacax, mu
xtun. Solel chich' taniel. Ja' no'ox yech ti much'utic chixchi'ine, mi mu
sjunuluc yo'one, mu c'u stu cu'un. Vo'oxuc ti ava'iic c'usi icale, nopbeic
smelol —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

15

Ja' lo'il scuenta jch'ayel chij
(Mt. 18.10-14)

1 Ti jc'an-loc'-c'usiticuque xchi'uc ti much'utic más chopol c'usitic
tspasique, inopoj la ech'el ya'iic ti c'usitic chal ti Jesuse. 2 Ti jfariseoetique
xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, chopol
la iyilic.

—Li vinic le'e ta xchi'in li much'utic chopol c'usitic tspasique. Ta
xchi'in ta ve'el noxtoc —xiic la.

3 Ti Jesuse iyal la jun lo'il:

4 —Caltic no'ox ya'el ti oy cien achijique. Mi ich'ay jcotuque, lamal
chavictaic ta stentejtic li noventa y nuevee ti c'alal chba asa'ic tal li
jcot ch'ayeme. 5 Ti c'alal xataique, mu xa c'u yech o avo'onic, chacajan
tal ta anequebic. 6 Ti c'alal xayul ta anaique, chatsob li much'utic lec
xac'oponique xchi'uc alac'natac. "Junuc co'ontic yu'un ijta xa li jcot
jchij ti ich'aye", xavutic. 7 Ja' no'ox yech c'alal oy noventa y nueve lec
yo'onique ti mu xa c'usi chopol tspasique, ti Rioxe jun yo'on. Pero c'alal
xicta spasel c'usitic chopol otro jun crixchanoe, más to jun yo'on.

Ja' lo'il scuenta taq'uin ti ich'aye

8 'Caltic no'ox ya'el ti oy jun ants oy lajunsep staq'uine. Mi ich'ay
jsepuque, ta stsan slámpara, ta smes li yut snae yo'to c'u cha'al mi istae.
9 Ti c'alal stae, ta stsob li much'utic lec sc'opone xchi'uc li slac'nataque.
"Junuc co'ontic yu'un ijta xa li jsep jtaq'uin ti ich'aye", xut. 10 Ja' no'ox
yech jun yo'on xchi'uc yaj'anjeltac ti Rioxe ti c'alal chicta spasel c'usitic
chopol otro jun crixchanoe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun crem ti iyixtalan ti c'usitic i'ac'bat yu'un ti stote

11 Ti Jesuse iyal la jun lo'il noxtoc:

—Caltic no'ox ya'el ti oy cha'vo' screm jun vinique. 12 "Tot, ac'bon xa ta
ora li erensia ti c'u yepal chavac'bone", xi li its'inale. Li totile ixch'acbe
xcha'va'al. 13 Ti c'alal ilaj xa'ox jayib c'ac'ale, li its'inale istsob scotol ti
c'usitic i'ac'bate. Ti c'alal laj stsobe, ja'o ibat ta nom. Tey ba yixtalan ti
c'usitic i'ac'bate. Ispas ti c'usi no'ox xal yo'on stuque. 14 Ti c'alal ilaj scotol
ti staq'uine, ja'o i'ech' vi'nal yo' bu bateme. Iya'i vi'nal uc. 15 Isa'be yabtel
jun yajval jteclum. Itaque ech'el ta rancho, ba xchabi chitom. 16 Li creme
xu' xa cha'i ti tslajes li sve'el chitome yu'un muc x'ac'bat sve'el yu'un li
yajvale. 17 "Ti jtote oy ep yaj'abtel, noj xch'utic, mu c'usi sna'ic. Li vo'one
li' chicham ta vi'nal chca'ie. 18 Más lec chicha'sut ech'el ta sna ti jtote.
Tot, ijta xa jmul ta stojol ti Rioxe, xchi'uc ijta xa jmul ta atojol uc. 19 Mu
xa snupin ti crem xavutone. Más lec p'ison xa ta avaj'abtel, ta xcut c'otel",
xi isnop li creme ti c'alal iyil ti abol sbae. 20 Isut ta sna stot.

’Li totile nom to'ox iyil li screme, ic'uxubaj ta yo'on. Anil xa ba snup ta be. Ismey, isbuts'. 21 “Tot, ijta xa jmul ta stojol ti Rioxe, xchi'uc ijta xa jmul ta atojol uc. Mu xa snupin ti crem xavutone”, xut. 22 “Ich'ic tal ta ora li lequiquil c'u'ule, ac'beic slap. Xojbeic yixtalal sc'ob, ac'beic xonob. 23 Iq'uic tal li jup'em becerroe. Milic, jti'tic, jpastic q'uin. 24 Yu'un caloj ti chamem xa li jcreme, pero lavi isut tale, co'ol xchi'uc icha'cuxi ya'el. Yu'un ich'ay to'ox, pero lavie ijta xa ya'el”, xut smozotac li totile. Ja'o lic spasic q'uin.

25 ’Ti c'alal iyul li its'inale, batem ox ta abtel li banquilale. Ti c'alal isut tale, c'alal tey xa'ox ta sts'el snae, iya'i ti xnic xa q'uine, ti oy j'ac'ote. 26 Isvelu jun smozoic, isjac'be c'usi tspasic. 27 “Yu'un isut xa tal lavits'ine. Latote iyal ti ac'u miluc li jup'em becerroe. Ja' ti lec isut tal lavits'ine”, x'utat yu'un li smozoique. 28 Ti c'alal iya'i li banquilale, icap o tajmec. Mu xa sc'an x'och ta sna. Li stote loc' yalbe ti ac'u ochuque. 29 Li banquilale lic yalbe li stote: “Li vo'ote ana'oj ti li'on oe. Mi ja'uc j'ech'el ti muc jch'un amantale. Mi ja'uc jcot chivo muc bu avac'bon ti ta jpas o q'uin xchi'uc li much'utic lec jc'opon jba jchi'uque. 30 Lavi iyul xa li jun acreme ti ay yixtalan ta antsetic lataq'uine, ja' xa mu smilbeluc avu'un ta ora li jup'em becerroe”, xut li stote. 31 “Crem, li vo'ote li'ot onoxe. Li c'usitic oye co'ol cu'untic. 32 Más lec ti ta jpastic q'uine, ti junuc co'ontique yu'un icha'cuxi ya'el lavits'ine ti chamem xa ti caloje. Yu'un ich'ay to'ox, pero lavie ijta xa ya'el”, xut li screme —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

16

Ja' lo'il scuenta yajmartomo ajvalil ti ja' no'ox tsc'an lec ch-ile yu'un li crixchanoetique

1 Li lajchavo'e i'albatic la jun lo'il yu'un ti Jesuse:

—Caltic no'ox ya'el ti oy jun jc'uleje. Oy yajmartomo. Oy much'u istic'be smul ta ajvalil li martomoe. Li smule ja' ti iyixtalanbe c'usuc yu'un li yajvale. 2 Itaque ta iq'uel yu'un li yajvale. “Ica'i ti chopol c'usi chapase. Albon ca'i ti c'u yepal achonoj li c'usuc cu'une xchi'uc ti c'u to yepal teye yu'un chaloc'”, x'utat. 3 “¿C'usi ta jnop lavi mu xa xiyac'be cabtel li cajvale? Mu xu' cu'un li abtele. Chiq'uexav noxtoc mi ta jc'an limoxnae. 4 Iyul xa ta jol c'usi ta jpas yo' xisc'uxubin o li crixchanoetic ti c'alal xiloq'ue”, xi isnop li martomoe. 5 Jujuntal istac ta iq'uel li much'utic oy yil yu'un li yajvale. “¿C'u yepal avil yu'un li cajvale?” xut li much'u ba'yi itale. 6 “Cien tampo aceite”, xi. “Jato li spoco'vunale, chotlan, ts'ibao ta ach'. Cincuenta tampo no'ox xatsac ta vun”, xi li martomoe. 7 “Ali vo'ote ¿c'u yepal avil?” xut li much'u ts'acal to itale. “Cien coxtal trigo”, xi. “Jato li spoco'vunale, ts'ibao ta ach'. Ochenta coxtal no'ox xatsac ta vun”, xi li martomoe. 8 “Li martomo chopol sjole más sna' snopel c'u x'elan yo' sta o c'uxubinel ti c'alal xloc' ta cabtele”, xi li ajvalile. Ja' no'ox yech li much'utic ja' no'ox ta yo'onic c'u x'elan ch-ech'ic li' ta sba balamile, más sna'ic snopel c'u x'elan tsc'uxubinic li xchi'ilique yo' xc'uxubinatic o uque. Yan li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, más mu sna'ic.

9 ’Vo'oxuc ti oy c'usuc avu'unique, tsc'an chacoltavanic o. Mu me atuquicuc no'ox ti lec cha'ech'ic li' ta sba balamile. Mi chacoltavanic o li c'usitic sna' xlaje, cha'iq'ueic ochel ta vinajel ta sbatel osil.

10 'Li much'u xchabiluj yu'un li c'usi jutuc ac'bil xchabie, ja' no'ox yech
xchabiluj yu'un li c'usi epe. Yan li much'u mu xchabiluj yu'un li c'usi
jutuque, ja' no'ox yech mu xchabiluj yu'un li c'usi epe. 11-12 Ja' no'ox yech
mu xac' acuxlejalic ta sbatel osil ti Rioxe mi mu xacoltavanic o li c'usitic
chatabeic Riox li' ta sba balamile ti sna' xlaje.
13 'Co'ol xchi'uc jun mozoil ti mu xu' cha'vo' yajvale. Mi cha'vo' yajvale,
li june chopol chil; li june lec chil. Li june yich'oj ta muc'; li june mu
xich' ta muc'. Ja' no'ox yech mu xu' chatunic yu'un Riox mi ja' no'ox ta
avo'onic li taq'uine —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
14 Ti c'alal iya'i ti jfariseoetique, islabanic o la ti Jesuse yu'un la ja' no'ox
ta yo'onic li taq'uine. 15 I'albatic la yu'un ti Jesuse:
—Li vo'oxuque toj lec yilel avo'onic pero ti Rioxe yiloj c'u x'elan
lavo'onique. Ti much'utic chac' sbaic ta ich'el ta muq'ue, chopol ch-ileic
yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti persa chc'ot ti c'usitic yaloj ti Rioxe

16 'Ti c'alal mu to'ox chtal ti Juan j'ac'-ich'vo'e, ja' no'ox ava'iic ti c'usitic
yaloj ti Rioxe ti sts'ibaoj ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta
más vo'nee. Ts'acal to ti Juane layalbeic ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti
Rioxe. Lavie ep xa ti much'utic sjunul yo'on ta xch'unic pasel ta mantal
yu'un ti Rioxe.
17 'Li vinajel balamile chlaj onox; yan li c'usitic yaloj ti Rioxe, mi jp'el
mu xch'ay, persa chc'ot scotol.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jch'ac cajniltique
(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

18 'Ti much'u ta xch'ac yajnile, mi chic' yan antse, co'ol xchi'uc yants
chc'ot. Ti much'u chic' ch'acbalal antse co'ol xchi'uc yants chc'ot noxtoc.

Ja' li' yaloj c'u x'elan i'ech' ta balamil jun jc'ulej xchi'uc jun jc'anlimoxna, Lázaro sbi

19 'Oy to'ox jun jc'ulej. Naca lequic sc'u' islap, naca toyolic stojol. Scotol
c'ac'al ispas q'uin, naca lequic ti sve'ele. 20 Oy to'ox jun jc'anlimoxna
noxtoc, Lázaro sbi. Balbil ta chin. Tey chc'ot xchotan sba ta sti' sna
ti jc'uleje, tey tsc'an limoxna. 21 Ti jc'anlimoxnae yo'onuc ba stam ti
c'usitic chlaj p'ajuc ta yolon smexa ti jc'uleje, pero muc x'ac'bat stam.
Ta xleq'ue ta ts'i' noxtoc, ja' ti balbil ta chine. 22 Icham ti jc'anlimoxnae.
Ti xch'ulele i'ic'bat ech'el ta vinajel yu'un anjeletic yo' bu ti Abraame
xchi'uc ti much'utic lec yo'onic uque. Icham ti jc'ulej uque, imuque. 23 Ti
xch'ulele tey ibat ta c'otebal. Iyil ta nom ti Abraame. Iyil noxtoc ti tey
ti Lázaroe. 24 Ti jc'uleje i'avan. "Jtotic Abraam, c'uxubinon. Taco tal li
Lázaroe. Ac'u sts'aj tal sni' sc'ob ta vo', ac'u tal st'uxubtasbon li coq'ue
yu'un abol jba tajmec li' ta c'oq'ue", xi. 25 "Yuleso ta ajol, quere, ti c'alal
la'ech' ta sba balamile, bats'i jc'ulejot tajmec. Li Lázaroe bats'i me'on
tajmec i'ech'. Lavie li' xa jun yo'one; li vo'ote yolel chavich' castico. 26 Mu
xjelav li Lázaroe yu'un oy natil ch'en ta o'lol. Muc much'u xjelav teyo'e.
Ja' no'ox yech muc much'u xjelav tal li'toe", xi ti Abraame.
27 '"Mi mu xjelav tale che'e, abulajan tacbon ech'el ta sna li jtote.
28 Yu'un oy to vo'vo' quits'in teyo'e. Ac'u ba yalbe ti ac'u yictaic spasel
li c'usitic chopole yo' mu xtalic o li'toe. Yu'un toj tsots li casticoe", xi
ti jc'uleje. 29 "Tey onox yich'ojic li svun Moisese xchi'uc li svuntac yan
yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Xu' ja' xch'unic", xi ti Abraame.

30 “Jtotic Abraam, mu xch'unic. Ti oyuc no'ox c'uxi cha'cuxiuc ti much'u
xojtiquinique, mi iyilic ti tey chc'ot noxtoque, ta nan xch'unic bi'a. Ta
nan xictaic spasel li c'usitic chopole”, xi ti jc'uleje. 31 “Mi mu onox
xch'unic ti c'usitic iyal ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'op Riox ti ta más
vo'nee, ac'u mi oy much'u xcha'cuxi ech'el xba yalbe, mi ja'uc onox
xch'unic”, xut jc'ulej ti Abraame —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

17

Ja' li' yaloj ti toj xi'el sba li mulile
(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

1 Li lajchavo'e i'albatic la yu'un ti Jesuse:
—Oy onox c'usi chopol chtal ta avo'onic. Yech'o un q'uelo me abaic, mu
me vo'oticoxuc ta amulic tsa' smul lachi'ilique. 2 Mi vo'oxuc ta amulic
ti tsa' smulique, más lec ti avich'icuc chucbel jcotuc cho' ta anuq'uique,
ti latenaticuc ochel ta mare. Ti lachamicuque, mu xa c'uxi sa' smul
avu'unic li much'utic yech yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique
ti yich'ojicon ta muq'ue.
3 ’Cuentaanic me che'e. Ti mi oy bu ista smul avu'un junuc achi'il ta
yich'elon ta muq'ue, ba lequil'albo atuc ti c'usi chopol ispase. “Mu xa
bu ta jpas yech”, mi xie, ac'o ta pertonal. 4 Ti mi ista smul avu'un vuc-
ech'eluc ta jun c'ac'ale, “mu xa bu ta jpas yech”, mi xayutilane, ac'o ta
pertonal —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ta xch'unic más ti oy syu'el Jesús ti apoxtoletique
5 —Coltaoticotic ta xch'unel más ti vo'ot oy ayu'ele —xutic la Cajvaltic
Jesús li apoxtoletique.
6 Itac'av la ti Cajvaltique:
—Ac'u mi jutuc no'ox ach'unojic ti oy jyu'ele, ac'u mi co'ol xchi'uc jp'ej
bec' mustisya, pero spas xa avu'unic li c'usitic vocol ta pasele. Ja' chac c'u
cha'al mi chavalbeic ti ac'u buluc loq'uel li sicómoro te' le'e, ti ac'u tec'luc
ta mare, tspas avu'unic.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jtoy o jbatic li c'usitic ta jpastique
7 ’Caltic no'ox ya'el ti oy amozoique ti i'ay ta voc'-osile, o mi chabivacax.
Ti c'alal xul ta anae, mu onox bu chavalbe ti chtal chotluc ta mexae. 8 “Li
vo'ote lapo amac, meltsanbon tal jve'el. Mi laj ve'icone, ja'to chave'”,
xavut. 9 “Colaval” mi ja'uc xavut ti c'alal ixch'un amantale. 10 Ja'
no'ox yechoxuc uc, mi ach'unic li c'usitic chayalbeic ti Rioxe, “Mu c'u
xitunoticotic o. Ja' no'ox ijpasticotic ti c'u yepal liyalboticotique”, chianic
me —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamelic lajunvo' viniquetic ti ipic ta leprae
11 Ti c'alal ibat ta Jerusalén ti Jesuse, tey la i'ech' ta sts'ac estado
Samaria xchi'uc estado Galilea. 12 Ti c'alal ic'ot ta jun parajele, tal la
snupel ta be yu'un lajunvo' viniquetic. Nom la isva'an sbaic yu'un la ipic
ta lepra. 13 I'avanic la.
—Jesús, jchanubtasvanej, abulajan c'uxubinoticotic —xiic la.
14 Ti Jesuse, ti c'alal iyil ti viniquetique —Batanic, ba ac' abaic iluc ta
stojol paleetic —x'utatic la.
Ti c'alal ibatique, i'ech' la ti xchamelique.
15 C'alal iyil ti lec xa ti june, isut la tal ta ora yo' bu ti Jesuse. X'avet xa
la tal:

—Colaval, Cajval, ti lecon xae —xut la ti Rioxe.

16 Isquejan la sba ta yichon ti Jesuse, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc.

—Colaval ti lecon xa avu'une —xut la.

Ti much'u yech ispase, liquem la tal ta estado Samaria.

17 —Lajunvo' ti iquet'esbe xchamelique. ¿Bu ma ti balunvo' jchi'iltactique? 18 Stuc no'ox isut tal li jsamariae ti "colaval", xut ti Rioxe —xi la ti Jesuse.

19 —Va'lan, batan. Yu'un ach'un ti oy jyu'ele, yech'o ti lecot xae —x'utat la yu'un Jesús ti vinique.

Ja' li' yaloj ti c'alal xtal spas mantal li' ta sba balamil ti Cajvaltic Jesuse (Mt. 24.23-28, 36-41)

20 Ti jfariseoetique isjac'beic la ti Jesuse ti c'u to ora chtal pasvanuc ta mantal ti Rioxe.

—Ti c'alal xlic pasvanuc ta mantal ti Rioxe, ch'abal seña. 21 "Li' xa tspas mantal ti Rioxe", "le' xa tspas mantal ti Rioxe", muc much'u xi. Ti Rioxe tspasvan xa ta mantal, li' xa achi'uquique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

22 Li lajchavo'e lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:

—Ta sta yora ti chlic avalic chac li'i: "Chac no'ox taluc ta ora ti Cajvaltic Jesuse", xachiic, pero mu to bu chital, vo'on ti co'ol crixchanootique. 23 Oy jlom chlo'lovanic no'ox. "Le' xa li Cajvaltic Jesuse", "taj xa li Cajvaltic Jesuse", xiic. Pero mu me xach'unic, mu me xba aq'uelic. 24 Ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique, chiyil scotol crixchanoetic chac c'u cha'al xlebluj chavuque chquiltic ti buyotique. 25 Pero ba'yi chcac' tajmec jvocol yu'un mu xisc'anic li jq'uex jchi'iltactic li'i. 26 Ja' chac c'u cha'al ispas ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti c'alal li' to'ox ti Noee, ja' no'ox yech tspasic uc ti c'alal sta yora chicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. 27 Jun yo'on ive'ic, iyuch'ic vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, inupunic, iyac' ta nupunel stsebic. Ti c'alal ital ti nojele, c'alal i'och ta barco ti Noee, icom ti c'usitic ispasique, icham scotolic. 28 Ja' no'ox yech ispasic uc ti crixchanoetic ti ta más vo'nee ti c'alal li' to'ox ti Lote. Jun yo'on ive'ic, iyuch'ic vo', islajesic scotol ti c'usi sc'an yo'onique, i'equelajic, i'ovolajic, ismeltsan snaic. 29 Ti c'alal iloc' ta Sodoma ti Lote, ja'o ital c'oc' xchi'uc asuvre ta vinajel, icham scotolic. 30 Ja' no'ox yech tspasic li crixchanoetique ti c'alal xicha'sut tal, vo'on ti co'ol crixchanootique.

31 'Ti c'alal xc'ot yech ti c'u to orae, lavi pach'al li sba anaique, mi ja'o oy much'u tey xva'ete, ti c'alal xyal tale, mu xa me x'och stam c'usuc yu'un. Ti much'utic tey ta yabtelique, mu xa me sut ta snaic. 32 Yuleso ta ajolic c'usi ispas ti yajnil Lote. 33 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue ti ja' chi'ic o li milele, yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe, ta xcuxiic ta sbatel osil.

34 'Chacalbeic, mi onox c'u cha'al ta ac'ubaltic litale, mi oy much'u vayem cha'vo' ta jun no'ox teme, yic'al jun chquic' ech'el, jun chcom. 35 Mi oy cha'vo' ants ti tsobol ta xjuch'unique, yic'al jun chquic' ech'el, jun chcom. 36 Mi oy cha'vo' vinic ti tsobol ta x'abtejique, yic'al jun chquic' ech'el, jun chcom —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

37 —¿Bu ma chc'ot taj une, Cajval? —xiic la li lajchavo'e.

—Yu'un chich'ic onox castico ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue. Co'ol xchi'uc mi oy c'usi ichame, tey ta stsob sba xulemal —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

18

Ja' lo'il scuenta jun me'anal ants xchi'uc jun jmeltsanejc'op

1 Li lajchavo'e i'albatic la jun lo'il yu'un ti Jesuse yo' la mu xicta o sbaic
ta sc'oponel ti Rioxe.
2 —Caltic no'ox ya'el ti oy jun jmeltsanejc'op ta jun jteclume, mu xich'
ta muc' Riox, mu xich' ta muc' crixchanoetic. 3 Caltic ti tey nacal jun
me'anal antse, oy c'usi ipojbat. Ba sc'anbe parte li jmeltsanejc'ope. “Mi
mu xa'abulaj xatacbon ta iq'uel li much'u lispojbe c'usuc cu'une”, xut.
4 Ep ta ech'el ay sc'anbe parte li jmeltsanejc'ope. Li jmeltsanejc'ope
ts'acal to isnop: “Mi Rioxuc, mu xquich' ta muc', mi ja'uc crixchano. 5 Ja'
no'ox lavi li' xva'von li me'anal antse, ta jmeltsanbe li sc'ope. Yu'un mu
jc'an ti li' no'ox xva'vone”, xi li jmeltsanejc'ope.
6 ’Ava'iic c'u x'elan iyal li jmeltsanejc'op ti chopol sjole. 7 Ja' no'ox yech
ti Rioxe chac'be castico ti much'utic ch-ilbajinbon li xch'amaltaque ti
c'ac'al ac'ubal ta xc'opojique. 8 Ti c'alal sta yorae, ta ora chac'be castico.
Pero ti c'alal xicha'sut tal vo'on ti co'ol crixchanootique, ¿mi oy onovan
much'utic yich'ojicon ta muc' xul jta? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jun jfariseo xchi'uc jun jc'an-loc'-c'usiticuc

9 Ti Jesuse iyal la jun lo'il yo' la xa'iic o ti chopol c'usitic tspasic ti
much'utic lec yo'onic ti yalojique ti tsp'aj xchi'ilique.
10 —Caltic no'ox ya'el ti oy cha'vo' vinic co'ol ba sc'oponic Riox ta
ti' muc'ta temploe. Li june jfariseo; li june jc'an-loc'-c'usiticuc. 11 Li
jfariseoe va'al isc'opon Riox, mu xa much'u xtaon cha'i. “Colaval, Cajval,
ti muc bu yechon chac c'u cha'al li yan jchi'iltaque ti ch-elc'ajique,
ti chopol sjolique, ti tsa' yantsique. Muc bu yechon noxtoc chac c'u
cha'al li jc'an-loc'-c'usiticuc li' va'ale. 12 Li vo'one cha'ech'el ta xemana
chquicta cot. Li c'usitic ta jtae chacac'be jun mi ijta lajunebe”, xut ti
Rioxe. 13 Li jc'an-loc'-c'usiticuque nom va'al icom. Mi ja'uc sc'an sq'uel
muyel vinajel. Ja' no'ox ismajulan sti' yo'on. “Cajval, c'uxubinon yu'un
jmulavilon”, xut ti Rioxe. 14 Chacalbe ava'iic. Li jc'an-loc'-c'usiticuque
ac'bil xa pertonal yu'un smul ti c'alal isut ta snae. Yan li jfariseoe muc
x'aq'ue ta pertonal. Ti much'utic stoyoj sbaique ch-aq'ueic ta q'uexlal
yu'un mu xc'aneic yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic mu sna' stoy sbaique
ja' ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyac'be bentisyon c'oxetic ti Jesuse
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 Tey la yic'ojbeic c'otel c'oxetic ti Jesuse yu'un la ac'u yac' sc'ob ta
sjolic yo' staic o bentisyone. C'alal iyilic li lajchavo'e, ispajesic la ti
much'utic chiq'uic tal c'oxetique.
16 —Mu xavutic. Ac'u talicuc li c'oxetique. Yu'un ti much'utic ja' yech
yo'onic chac c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, ta xch'unic c'usitic chal ti
Rioxe. 17 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ma'uc yech yo'onic chac
c'u cha'al yo'onic li c'oxetique, mu x'ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'ot sc'opon Jesús jun jc'uleje
(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 Tey la jun jmeltsanejc'op yu'unic li j'israeletique.
—Jchanubtasvanej, vo'ot ti lec avo'one, ¿c'usi tsc'an ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —xut la ti Jesuse.
19 —¿C'u yu'un ti "lec avo'on", xavutone? Jun no'ox ti much'u lec yo'one, ja' ti Rioxe. 20 Ana'oj c'usi chal li smantaltac Rioxe: "Mu me xasa' avants, mu me xamilvan, mu me xa'elc'aj, mu me xanopbe smul achi'il, ich'o ta muc' atot ame'", xi —x'utat la yu'un ti Jesuse.
21 —Li c'usitic avale c'oxon to'ox lic jch'un —xi la ti vinique.
22 Ti c'alal iya'i ti Jesuse —Oy to c'usi tsc'an chapas. Ba chono li c'usuc avu'une. Li stojole q'uelanbo li me'onetique yo' oy o ac'ulejal ta vinajele. Ts'acal to xtal achi'inon —x'utat la.
23 C'alal iya'i chac taje, iyat la yo'on tajmec ti vinique yu'un la toj ep c'usuc yu'un. 24 C'alal iyil ti Jesuse ti chat o yo'on tajmeque —Li jc'ulejetique tsots ta ch'unel cha'iic c'usitic chal ti Rioxe. 25 Co'ol xchi'uc jcot cameyo ti mu xjelav ta chac acuxae, ja' yech mu x'ochic yo' bu tspas mantal Riox ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic li sc'ulejalique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
26 Ti much'utic iya'iic ti x'elan iyal ti Jesuse —¿Much'u xa onox ta xcuxi ta sbatel osil ti mi mu xcuxiic li jc'ulejetique? —xutic la ti Jesuse.
27 —Mu xu' chacuxiic ta sbatel osil ta atuquic. Ja' no'ox chacuxiic mi chascoltaic ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
28 —Li vo'oticotique jcomtsanojticotic xa li c'usuc cu'unticotique. Jnap'letaojoticotic xa —xi la li Pedroe.
29-30 —Ta melel chacalbeic, ti much'utic muc ta alel yu'unic mi iscomtsan o snaique, mi stot sme', mi sbanquiltac, mi yits'intac, mi svixtac, mi yixleltac, mi smuctac, mi yajnil, mi xch'amaltac, mi yoltac, yu'un ti chalic a'yuc ti tspasvan xa ta mantal ti Rioxe, más xa ep ch-ac'batic sq'uexol ti c'usitic chcom yu'unique. Ts'acal to ta xcuxiic ta sbatel osil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa iyal ti Jesuse ti chmilee
(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 Li lajchavo'e itsobatic la yu'un ti Jesuse.
—Ana'ojic ti chibatic ta Jerusalene. Yu'un ista xa yora ti c'u cha'al sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee, ti ta xquil jvocol vo'on ti co'ol crixchanootique. 32 Chi'aq'ue entrucal ta stojol li much'utic nom liquemic tale. Chislabanic, chismajic, chistubtaic. 33 Chiyac'beic arsial, ja'o chismilic. Chimuque. Ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
34 Muc la xa'ibeic smelol ti x'elan iyale, yu'un la muc x'ac'bat ya'ibeic smelol yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti isjambe sat jun ma'sat ta Jericó ti Jesuse
(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta jteclum Jericoe, tey la chotol istaic ta ti'il be jun xchi'ilic ta israelal, ma'sat la. Tey la tsc'an limoxna. 36 C'alal iya'i ti tey ta x'ech' ep xchi'iltaque, ijac'batic la c'usi tspasic. 37 I'albat la yu'un li xchi'iltaque ti ja' tey xchi'uquic ech'el ti Jesus Nazarete. 38 Ja'o la i'avan.
—¡Jesús, smom David, c'uxubinon! —xi la.

39 Ti much'utic babe ech'ele ispajesic la:
—¡Anchan! —xutic la.
Pero más to la tsots i'avan:
—¡Smom David, c'uxubinon! —xi la.
40 Va' xi la ti Jesuse.
—Ic'becon tal —xut la ti crixchanoetique.
Ti c'alal ic'ote 41 —¿C'usi chajcha'le un? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
—Cajval, abulajan jambon li jsate —xi la.
42 —Lavi ach'un ti oy jyu'ele, chjam xa lasate —x'utat la yu'un ti Jesuse.
43 Ora la ijam ti sate, ixchi'in la ech'el ti Jesuse.
—Colaval —xut la ti Rioxe.
C'alal iyilic ti crixchanoetique, “colaval, Cajval”, xiic la uc.

19

Ja' li' yaloj ti ilecubtasbat yo'on ti Zaqueoe

1 Li belel Jerusalene tey x'ech' ta yutil Jericó. Tey la i'ech' ti Jesuse.
2 Tey la nacal jun jc'ulej, Zaqueo la sbi. Ja' la totil yu'unic li jc'an-loc'-c'usiticuque. 3 Tsc'an la chojtiquin ti Jesuse, tsc'an la tsq'uelbe c'u x'elan sat. Pero mu la sta ta ilel yu'un la toj ep tajmec ti crixchanoetique. Xchi'uc la c'usuc, yu'un la comcom ti Zaqueoe. 4 Yech'o un ijelav la ech'el ta anil, ba la muyuc ta jtec' sicómoro yo' la sta o ta ilel ti Jesuse. Yu'un la sna'oj ti tey ta x'ech'e. 5 Ti c'alal ic'ot ta yolon te' ti Jesuse, isq'uel la muyel. Iyil la ti tey luchul ti Zaqueoe.
—Zaqueo, yalan tal ta ora yu'un tey chibat ta ana —x'utat la.
6 Ti Zaqueoe ora la iyal. Xmuyubaj xa la, iyic' la ech'el ta sna ti Jesuse.
7 Ti c'alal iyil ti xchi'iltac ta israelale, chopol la iya'iic.
—Chopol ti ibat ta sna jmulavil li Jesuse —xiic la.
8 Ti Zaqueoe isva'an la sba.
—Cajval, ta xcac'be j'o'loluc c'usuc cu'un li me'onetique. Ti mi oy much'u iquelc'anbe staq'uine, más xa ep ta jsutesbe. Ti mi iquelc'anbe cienuque, ta xa jsutesbe chanibuc cien —xut la ti Jesuse.
9 —Lavie ac'biloxuc xa pertonal yu'un amulic ajunlejic ta na. Yu'un ach'un xa ti c'usi chal ti Rioxe chac c'u cha'al ixch'un ti Abraam ti ta más vo'nee. 10 Vo'on ti co'ol crixchanootique, yu'un ja' tal jsa'oxuc, tal jpojoxuc yu'un sc'oplal xa'ox cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta lajunvo' j'abtel ti i'ac'bat sliquebic yu'un li yajvalique (Mt. 25.14-30)

11 Ti crixchanoetique tey la cha'iic c'usi chal ti Jesuse. Yu'un isnop ti j'israeletique ti ja' xa li much'u st'ujoj Rioxe ti chc'ot xa ochuc ta preserenteal ta Jerusalene, yech'o un ti Jesuse isjoy'al la sba stuc ti c'alal po'ot xa'ox xc'otic ta Jerusalene.
12 —Caltic no'ox ya'el ti oy screm jun preserentee. Jc'ulej tajmec li creme. Ibat ta nom, ba yich' tal snombramiento scuenta preserenteal. Ti c'alal sut tale, chul spas mantal ta slumal. 13 Ti c'alal mu to'ox chbate, istsob slajunva'al li yaj'abtele. Iyac'be comel sliquebic li yaj'abtele. Co'ol yepal iyac'be comel jujun. “Abtejanic o. Tey xaq'uelic c'u yepal chjolin avu'unic. Ti c'alal xisut tale, chul quich'”, x'utatic comel. 14 Li xchi'iltac ta slumale mu sc'anic ti ja' ch-och ta preserenteale. Istaquic ech'el mantal

ti mu ya'uc ac'batuc snombramientoe. “Mu jc'anticotic ti ja' ch-och ta preserenteal ta jlumalticotique”, xiic c'otel.

15 ’Pero iyich' onox snombramiento, isut tal. Ti c'alal iyule, istac ta iq'uel li yaj'abteltaque yu'un cha'i c'u yepal ijolin yu'unic jujun li staq'uine. 16 Li jun ba'yi itale “Totic, lataq'uin avac'bon comele, ijolin cu'un lajun'ech'el más ep”, xut li yajvale. 17 “Li vo'ote lec xana' xa'abtej. Jutuc ti lacac'bee pero sjunul avo'on la'abtej o, yech'o un chajtic' ta coviernoal scuenta lajuneb jteclum”, x'utat. 18 Ital noxtoc li june. “Totic, lataq'uin avac'bon comele ijolin cu'un vo'ech'el más ep”, xut li yajvale. 19 “Li vo'ot uque chajtic' ta coviernoal scuenta vo'ob jteclum”, x'utat.

20 ’Ital noxtoc li june. “Totic, ilo lataq'uin avac'bon comele. Ijsut' lec ta paño, ijnac'. 21 Yu'un lixi'. Jna'oj ti jlajelote. Jna'oj ti chavich'be xchi'uc sjol lataq'uine. Chavich' ti bu muc bu avac'oj avocole”, xi ispoj sba li june. 22-23 “Mu xatun, ch'ajot tajmec. Mi yech li c'usi chavale, ti jlajelone, ti chquich' ti bu muc bu cac'oj jvocole, ¿c'u yu'un ti muc xavac' jolinuc ta bancoe? C'alal liyule, iquich' xchi'uc sjol ti yechuque”, x'utat. 24 “Pojbeic li taq'uine, ja' ac'beic li much'u isjolintas lajun'ech'el más epe”, x'utatic li much'utic teye. 25 “¡Totic, pero yich'oj xa lajuneb!” xutic. 26 “Chacalbe ava'iic, ti much'utic sjunul yo'on ta x'abteje, más ta x'ac'batic. Yan ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta x'abteje, ti c'u yunen'epal i'ac'batique, ta xpojbatic ta jmoj. 27 Li much'utic chiscrontainique, ti mu sc'anic ti vo'on preserenteone, iq'uic tal scotol li'toe. Li' ta jsat xamilique”, xi li preserentee —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti cajal ta burro i'och ta Jerusalén ti Jesuse (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 Ti c'alal laj lo'ilajuc ti Jesuse, iloq'uic la ech'el teyo'e, ibatic la c'alal Jerusalén. Ja' la babe ech'el ti Jesuse. 29 Ti c'alal istabeic stuq'uil Betfajé xchi'uc Betania ta yoc jp'ej vits Olivotic sbie, itaqueic la ech'el cha'vo' yu'un ti Jesuse.

30 —Batanic le' ta parajele. Ta ochel no'ox tey chucul chataic jcot burro, mu to much'u scajlebinoj. Jitunic, nitic tal. 31 Mi oy much'u chasjac'beic c'u yu'un ti chajitunic li burroe, xavalbeic ti vo'on chtun cu'une —x'utatic la ech'el yu'un ti Jesuse.

32 Ibatic la. Ti c'u x'elan i'albatic ech'ele, ja' la yech c'ot staic. 33 Ti c'alal xyaquet tsjitunic li burroe —¿C'u yu'un ti chajitunic li jburroe? —x'utatic la yu'un ti yajvale.

34 —Yu'un ja' chtun yu'un li Cajvaltic Jesuse —xutic la.

35 Isnitic la tal yo' bu ti Jesuse. Iyac'beic la stasin spimilc'u'ic, iscajlebin la ti Jesuse. 36 Ti c'alal cajal xa ech'el ta burro ti Jesuse, ti j'israeletique isq'ui la spimilc'u'ic ta be yo' bu ch-ech' ti Jesuse. 37 Ti c'alal po'ot xa'ox la staic li yaleltic ta yelav Jerusalén ta vits Olivotique, lic la avanicuc scotol ti much'utic scotol c'ac'al ixchi'inic ti Jesuse. Xmuyubajic xa la. “Colaval” xutic la ti Rioxe, ti yilojbeic slequilal syu'elal ti Jesuse.

38 —¡Lec tajmec li preserente listacbotic tal ti Jtotic Riox ta vinajele! ¡Lec xa chiyilotic ti Rioxe! “Colaval, Cajval”, chiicuc uc ti anjeletic ta vinajele —xiic la.

39 Tey la capal jayvo' jfariseoetic.

—Jchanubtasvanej, pajeso li much'utic snap'letaojote —xutic la ti Jesuse.

40 —Chacalbe ava'iic, mi ta xch'aniique, ja' chlic avanicuc li tonetique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

41 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta Jerusalén xchi'uquic ti Jesuse, c'alal iyil jteclum ti Jesuse, iyoq'uita la.

42 —Ti xch'unicuc ti stacojon tal ti Rioxe yo' jun o yo'onic xchi'uc ti Rioxe, lec ti yechuque. Pero i'ech' xa yora ti ch-ac'bat xch'unique yu'un mu sc'an xch'unic. 43 Yu'un tsta yora ti chtal sjoyintael yu'un li scrontaique, chtal smaquelic ta jujot. 44 Chtal slomesbel scotol li snaique. Ta xlaj scotolic. Ja' ti mu xch'unic ti vo'on listac tal ti Rioxe, ti tal jtojbe li smulique —xi la ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ti Jesuse (Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 Ti Jesuse ibat la ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén. Isnuts la loq'uel scotol ti jchonolajeletic teyo'e.

46 —"Li jnae ja' scuenta chtal ataicon o ta c'oponel", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. Li vo'oxuque snailch'en j'eleq'uetic xacha'leic —x'utatic la ti jchonolajeletique.

47 Ti Jesuse tey la ichanubtasvan jujun c'ac'al ta ti' muc'ta templo. Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique, iscomonopic la c'uxi ta staic ta milel ti Jesuse. 48 Pero mu la c'uxi stac' iyilic, ja' la ti tey xchi'uc scotol ti crixchanoetique ti sjunul yo'on cha'iic c'usi chal ti Jesuse.

20

Ja' li' yaloj ti ijac'bat ti Jesuse ti much'u i'albon ti x'elan tspase (Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 Ti j'ech'ele tey la ta xchanubtasvan ta ti' muc'ta templo ti Jesuse. Ja' la iyal ti chlic xa pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Tey la ic'otic jayvo' totil paleetic, xchi'uc la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc la jayvo' jmeltsanejc'opetic.

2 —¿Much'u layalbe ti x'elan chapase? —xutic la ti Jesuse.

3 —Oy c'usi chajac'beic uc. 4 ¿Much'u ta smantal ti iyac' ich'vo' ti Juane? ¿Mi Riox, o mi crixchano? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

5 Xalxalbe xa la sbaic:

—Mi chcaltic ti ta smantal Rioxe, "¿c'u yu'un ti muc xach'unique che'e?" xi bi'a. 6 Mi chcaltic ti ta smantal crixchanoe, chiyac'botic ton li jchi'iltactique yu'un xch'unoj scotolic ti ja' yaj'alc'op Riox ti Juane —xut la sbaic.

7 —Mu jna'ticotic —xiic la.

8 —Ja' yechon uc, mu xacalbeic ti much'u liyalbe ti x'elan ta jpase —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' lo'il scuenta jchabiej'uva ti i'ilbajinvanique (Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

9 Ti Jesuse lic la yalbe jun lo'il ti xchi'iltac ta israelale:

—Caltic no'ox ya'el ti oy jun vinic ists'un ep uva ta yosile. Isa' comel li much'utic ta xchabiique. Ibat ta nom li yajvale. Tey ipaj. 10 Ti c'alal ita'aj li uvae, istac tal jun yaj'abtel, tal scuch ech'el ti c'u yepal yaloj chich'e. Yul sc'anbe li much'utic ta xchabiique. Li jchabiej'uvae istsaquic li yaj'abtel yajval osile, ismajic. Mu c'usi iyac'beic ech'el. 11 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Ja' no'ox yech ixcha'leic, iyilbajinic noxtoc. Mi jset' mu

c'usi i'ac'bat ech'el. 12 Li yajval osile istac tal otro jun yaj'abtel. Yoxva'al xa o. Li jchabiej'uvae ismajic noxtoc. Isyayijesic, isnutsic loq'uel.

13 '"¿C'usi ta jnop che'e? Más lec ta jtac ech'el li jcreme ti jc'anoj tajmeque. Ti c'alal xilic ti ja' jcreme, ja' nan chich'ic ta muc'", xi isnop li yajval osil ya'ele. 14 Li jchabiej'uvae ti c'alal iyilic ti ja' xa screm li yajval osile, "le'e ja' xa chich'be comel yosil li stote. Más lec jmiltic yo' xquich'betic o comel vo'otic li yosile", xut sbaic. 15 Isloq'uesic ta pat moc, ismilic. Ti c'alal sut tal li yajval uvae, ¿c'usi chul nopbaticuc xana'ic li jchabiej'uvae? 16 Chacalbe ava'iic ti chtal smil scotole. Yan xa o much'utic chac'be xchabi li uvae —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal iya'iic ti ja' sc'oplalique —¡Mu me yechuc xispasboticotic ti Rioxe che'e! —xiic la.

17 Ti Jesuse isq'uelbe la sat ti crixchanoetique.

—Yu'un muc bu ava'yojbeic smelol li sc'op Rioxe ti chal ti "co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin snae ti ip'aje yu'un li yaj'alvaniltaque, pero ja' onox i'och ta chiquin na. Ja' no'ox yech ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje, pero chich' onox tsots yabtel", xi ts'ibabile. 18 Q'uelavilic, ti much'u tsots chc'ot ta ba tone, chyayij. Mi ja' net'bil ic'ote, ta xcham o. Vo'on li tonon ya'ele. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, vo'on chcalbeic ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic ti jfariseoetique mi xu' chac'beic tojel aq'uel ti Césare

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

19 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, ta'ox la stsaquic ta ora ti Jesuse yu'un la iya'iic ti ja' sc'oplalique. Pero muc la stsaquic yu'un la ixi'ic o li xchi'ilique.

20 Ja' no'ox la ismalaic mi oy c'usi ora tstabeic smul ti yalojique yo' la stsaquic o ech'el ta stojol ti coviernoe. Ti c'alal iyilic ti muc bu tstabeic smule, ja'o la istaquic tal jayvo' crixchanoetic, lec xa la yilel yul sc'oponic ti Jesuse.

21 —Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti yech scotol li c'usitic chavale. Jamal chaval c'usitic lec chil Riox ti ta jpasticotique. Mu t'ujbiluc chacha'le ti much'u chavalbee. 22 Alo ca'iticotic mi lec chil xana' ti Rioxe ti chcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare, o mi chopol chil —xutic la ti Jesuse.

23 Ti Jesuse iyil la ti oy smanyaique.

—¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbecone? 24 Ac'becon quil jsepuc taq'uin ti chcac'tic ta tojel aq'uele —x'utatic la.

Iyac'beic la yil.

—¿Much'u sloc'ol li'i? ¿Much'u sbi? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

—César —xiic la.

25 —Ja' tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti preserente Césare. Ja' no'ox yech tsc'an chavac'beic ti c'usi tsc'an ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

26 Ac'u mi yo'onicuc sa'beic smul ta bail ta satil ti Jesuse pero muc la staic. Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'av ti Jesuse, xch'ayet xa la yo'onic. Mu xa la c'usi isjaq'uic.

Ja' li' yaloj ti isjac' xcha'le sbaic sc'oplal cha'cuxiel ti jsaduceoetique
(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

27 Ts'acal to tey la ic'otic jayvo' jsaduceoetic yo' bu ti Jesuse, ja' ti
much'utic chalic ti mu xicha'cuxiotic ti c'alal xichamotique.
28 —Jchanubtasvanej, sts'ibaoj comel ti Moisese ti mi icham junuc
vinique, mi ch'abal screm icome, li its'inale mi ch'abal to yajnile, ac'u
yic'be yajnil ti ánima sbanquile. Mi i'ayan screme, ja' yech chac'be
sbi chac c'u cha'al sbi ti ánima sbanquile yo' mu xch'ay o sbie, xi ti
Moisese. 29 Oy to'ox vucvo'ic, sbanquil yits'in sbaic. Ti banquilale isa'
yajnil, pero icham, ch'abal xch'amal icom. 30 Ti its'inale iyic'be yajnil ti
ánima sbanquile pero icham uc. Ch'abal xch'amal icom uc. 31 Ja' no'ox
yech ispas svucva'alic. Svucva'alic iyiq'uic ti antse pero muc x'ayan
xch'amalic junuc ti c'alal ichamique. 32 Ts'acal to icham ti antse. 33 Mi
icha'cuxiique, ¿much'u onovan junucal ti chiq'ue yu'un iyic' svucva'alic?
—xiic la.
34 Itac'av la ti Jesuse:
—Lavi li'ic to ta sba balamile chnupun li viniquetique li antsetique.
35 Ti much'utic t'ujbilic ti ta xcha'cuxiique ti chbatic ta vinajele, mi
antsuc, mi vinicuc, mu xa bu chic' sbaic. 36 Yu'un mu xa sna' xchamic.
Co'olic xa xchi'uc anjeletic. Xch'amaltac xa Riox yu'un icha'cuxesatic xa
yu'un ti Rioxe. 37 C'alal ta Moisés iyal ti ta xcha'cuxi ti ánimaetique yu'un
ja' yech i'albat yu'un ti Rioxe ti c'alal ic'oponat ta jtec' c'ox ch'ixe. “Vo'on
Yajvalicon ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove”, x'utat. Ti
x'elan i'albate, yu'un cuxajtic ch-ileic yu'un ti Rioxe ac'u mi vo'ne xa
xchamelic ti moletique. 38 Ti Rioxe ja' yajvalic ti much'utic cuxajtic ta
sbatel osile. Li vo'oxuque chamem xchi'uc xch'ulelic ti avalojique. Ti
Rioxe cuxul chil scotolic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
39 Ja' xa la itac'avic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe.
—Jchanubtasvanej, lec tajmec li c'usi avale —xutic la ti Jesuse.
40 Yan ti jsaduceoetique mu xa la c'usi isjaq'uic.

Ja' li' yaloj ti ma'uc no'ox smom David ti Cristoe, ja' yajval noxtoc
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 Lic la sjac' ti Jesuse:
—¿C'u yu'un chalic ti smom no'ox David ti Cristoe ti much'u st'ujoj Riox
tspasvan ta mantale? 42-43 Ti Davide ja' yech ists'iba ta svunal jq'uevujtic
chac li'i:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
“Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae”,
x'utat, xi ti Davide. 44 Ti Davide “Cajval”, xut ti much'u st'ujoj Riox
tspasvan ta mantale. ¿C'u yu'un “Cajval”, xut mi ja' smom no'oxe?
—x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ijambat smulic ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe
(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 Li lajchavo'e oy la c'usi i'albatic yu'un ti Jesuse. Ep la xchi'ilic ta
israelal tey ya'yojic.
46 —Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic li much'utic ta xchanubtasvanic
ta smantal Rioxe. Lec cha'iic ti xtolet sc'u'ic c'alal yoquique. Ja' tsc'anic
ti c'oponbilic ta ch'ivite. Ja' tsc'anic ti bail ta xchotiic ta bic'tal temploetique xchi'uc ta jujun q'uine. 47 Ta slo'lobeic c'usuc yu'un li me'anal

antsetique. Yech no'ox ti jal tsc'oponic Rioxe, ja' no'ox yo' mu xvinaj o ti chopol c'usi tspasique. Yech'o un más castico chich'ic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

21

Ja' li' yaloj ti iyac' slimoxna jun me'anal antse
(Mr. 12.41-44)

1 Ti Jesuse iyil la ti istic' staq'uin jc'ulejetic yo' bu li scaxail limoxna ta
muc'ta temploe. 2 Iyil la noxtoc ti tey ic'ot jun me'anal antse, me'on la
tajmec. Cha'sep no la ta cinco istic'.
3 —Ta melel chacalbeic, li me'anal ants le'e más ep iyac' chil ti Rioxe
chac c'u cha'al iyac' li yantique. 4 Yu'un naca xa sovra staq'uinic ti
iyaq'uique. Yan li me'anal antse iyac' scotol ti c'u yepal oy yu'une ti ja'
ox ta sman o ti c'usi chtun yu'une —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta sta yora chlomesat ti muc'ta temploe
(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

5 Oy la jayvo' apoxtoletic lic yalbeic ti Jesuse:
—Q'uelavil slequiquil tajmec li ton ac'bil ta temploe. Leclec sba tajmec
li c'usitic pac'ajtic ta spaq'ue, ja' yac'ojic ti much'utic sjunul yo'onic
yich'ojic ta muc' ti Rioxe —xutic la.
6 —Lequic ava'uquica'a, pero ta sta yora ti ta xlomesate. Busul chcom
scotol —x'utatic la.

Ja' li' yaloj ti c'usitic ta to xtal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile
(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

7 —Jchanubtasvanej, ¿c'usi ora ta xlomesat li temploe? ¿C'usi seña ti
c'alal po'ot xa'ox xlome? —xutic la ti Jesuse.
8 —P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. Yu'un ep ti much'utic
chtalique, “vo'on Cristoon”, xiic. “Po'ot xa xtal ti Cristoe”, xiic jlom. Pero
mu me xach'unic. 9 Ti c'alal chava'iic ti oy ac' c'oq'ue, ti c'alal chava'iic
ti oy bu tscrontain yajpreserenteique, mu me xaxi'ic. Chc'ot onox yech,
pero li balamile ma'uc to'ox chlaj, li'to c'uuc sjalile.
10 ’Ta sliquesic ac' c'oc' li crixchanoetic ta yantic o balamile. Ta
sliquesic ac' c'oc' li preserenteetic noxtoque. 11 Oy bu ch-ech' tsots
niquel, oy bu ch-ech' vi'nal, oy bu ch-ech' chamel. Chavilic ep seña ta
vinajel ti xi'el sba tajmeque.
12 ’C'alal mu to'ox xc'ot li c'usi lacalbeique, chatsaqueic, chamajeic,
cha'iq'ueic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic, cha-
tiq'ueic ta chuquel. Cha'iq'ueic ech'el ta stojol preserenteetic xchi'uc ta
stojol coviernoetic ta scoj ti avich'ojicon ta muq'ue. 13 Ja' yo' xavalbeic
o ti c'usi caloje. 14 Mu me ba'yiuc xanopic ti c'usi chc'ot avalique.
15 Vo'on chajp'ijubtasic ta c'op yo' mu xcuch o yu'unic ti much'utic
chascrontainique. 16 Oy atot ame'ic no'ox ta spay avajvalic, oy abanquil
avits'inic no'ox, oy anamtalchi'ilic no'ox, oy ja' no'ox ti much'utic lec
xac'opon aba achi'uquique. Oy jlom chamileic. 17 Ep much'utic chopol
chayilic o ti avich'ojicon ta muq'ue. 18 Pero mu xu' chasmilic mi ma'uc
yech tsc'an ti Rioxe. 19 Ti much'utic chcuch yu'un li ilbajinele, mi mu
xicta o sbaique, ja' chcuxiic ta sbatel osil.
20 ’Ti c'alal xavilic ti joyintabil ta yajsolterotac yan preserente li Jerusa-
lene, na'ic me ti ja'o xa chlaje. 21 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judeae, ba nac'

abaic ta vitstic. Li much'utic li' ta yutil jteclume ac'u loq'uicuc ech'el. Li much'utic loq'uemic ech'ele mu xa me x'ochic tal. 22 Yu'un ista xa yora chavich'ic castico chac c'u cha'al sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. 23 Abol sbaic tajmec ti much'utic oy xch'ute xchi'uc ti much'utic ta xchu'un to yolique, yu'un tsots tajmec castico chayac'beic ti Rioxe. 24 Oy jlom chamileic ta espada. Oy jlom chachuqueic, cha'iq'ueic ech'el ta yantic o balamil. Li namal crixchanoetique chtal yixtalanic sjunlej li Jerusalene. Li'ic o ti c'u sjalil ch-ac'batic permiso yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xcha'sut tal ti Jesuse
(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

25 'Ti c'alal po'ot xa'ox xicha'sut tale, oy señ̃a ta c'ac'al, xchi'uc ta jch'ulme'tic, xchi'uc ta c'analetic. Li crixchanoetic ta sjunlej balamile chi'ic tajmec yu'un tsots tajmec chyuc'yonaj li mare, xvo'o'et xa tajmec. 26 Li crixchanoetique ta xchamic xa yilel ta xi'el ta scoj ti c'usitic chlaj c'otuque. Xi'emic o mi oy c'usi más tsots chtale. Yu'un chnic scotol li c'usitic oy ta vinajele. 27 Chil scotol crixchanoetic ti oy jyu'ele, ti oy jxo-jobal ti c'alal xiyal tal ta ba toc ta balamil vo'on ti co'ol crixchanootique. 28 Ti c'alal xavilic ti chlic xa c'otuc li c'usitic lacalbeique, muyubajanic me yu'un ana'ojic xa ti po'ot xa xacuxiic ta sbatel osile —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.

29-30 Iyal la jun lo'il noxtoc:

—Li ic'uxe xchi'uc li yan te'etique, c'alal xavilic ti chlaj xa cocojuc yanale, ja' chvinaj o ti ch-och xa vo'tique. 31 Ja' no'ox yech ti c'alal xavilic ti chlaj c'otuc ti c'usitic lacalbeique, ja' chvinaj o ti chistac xa sutel tal ti Rioxe, ti chtal jpas mantal li' ta sba balamile.

32 'Ta melel chacalbeic, oy to'ox cuxuloxuc jlom ti c'alal xtal ti jaytos castico lacalbeique. 33 Li vinajel balamile chlaj onox. Yan li c'usitic chcale, mu xch'ay, persa chc'ot scotol.

34 'Q'uelo me abaic, mu me ja'uc ta avo'onic li c'usitic li' ta sba balamile, xchi'uc li c'usitic chal avo'onique, xchi'uc li yacubele. Mu me ja'uc xavat o avo'onic ti bu chataic li c'usitic chtun avu'unique. Ti mi ja' no'ox ta avo'onique, ch'ayem avo'onic chul jtaoxuc ti c'alal xicha'sut tale. 35 Yu'un mu xana'ic c'usi ora chlic ti jaytos castico ta sjunlej balamile. Co'ol xchi'uc c'usi xcac'betic spets'ul ti tey pets'ubil chlaje. 36 Li vo'oxuque ich'icon no'ox me ta muc', c'oponic Riox scotol c'ac'al yo' mu xaxi'ic o li c'usitic chtal ti lacalbeique, yo' jun o avo'onic chac'otic ta jtojol vo'on ti co'ol crixchanootique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

37 Ta c'ac'altique tey la ta xchanubtasvan ta ti' muc'ta templo ti Jesuse. Ta ac'ubaltique chloc' la ech'el, tey la chba vayuc ta vits Olivotic. 38 Jujun la sob chtalic ta ti' muc'ta templo ti crixchanoetique, yu'un la tsc'an cha'iic c'usi chal ti Jesuse.

22

Ja' li' yaloj ti ispas trate ti Judase ti chac' entrucal ti Jesuse
(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

1 Po'ot xa'ox sq'uinic li j'israeletique c'alal tsve'ic pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute. Ja' la sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li j'israeletique. 2 Ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, isnopilanic la c'u x'elan

tstaic ta milel ti Jesuse. Yu'un la xi'emic ta smilel. Yu'un la ep tajmec crixchanoetic lec chilic c'usitic tspas ti Jesuse.

3 Ti Judase, ti Iscariote i'ac'bat sbiine, ja' la lajchavo'ic o. Ixch'unbe la smantal ti Satanase. 4 Ba la sc'opon ti totil paleetique xchi'uc ti jayvo' totil yu'unic ti jchabiejtemploe. Ja' la ba yalbe ti c'u x'elan snopoj chac' entrucal ti Jesuse. 5 Ti c'alal iya'iique, xmuyubajic xa la tajmec.

—Chacac'beticotic taq'uin —xutic la ti Judase.

6 Ixch'un la ti Judase. Isa' la ti c'uxi xu' chac' entrucal ti Jesuse yo' la ti mu xlic o c'op yu'unic ti xchi'iltac ta israelale.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan isliques Santa Cena ti Cajvaltic Jesuse
(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

7-8 Ti c'alal ista sc'ac'alil ta sve'ic pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute, c'alal tsmilic li ch'iom chijetic scuenta li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li j'israeletique, ti Jesuse istac ech'el li Pedroe xchi'uc li Juane.

—Batanic, ba meltsanic li chij ta jti'tic ta q'uine —x'utatic la.

9 —¿Bu chba jmeltsanticotic un? —xutic la.

10 —Chacalbeic. Ti c'alal xa'ochic ta yutil Jerusalene, tey chanupic ta be jun vinic scuchoj jp'ej q'uib ya'al. Ja' nap'letaic ech'el. Ti bu nail ch-oche, tey xa'ochic uc. 11 Ja' yech xc'ot avalbeic li yajval nae. "Li' listacoticotic tal li Jchanubtasvaneje. ¿Bu la jc'olucal chavac'boticotic lanae ti ta jti'ticotic o li chij ta q'uine?" xavutic c'otel. 12 Tey chac' avilic jc'ol ta xcha'cojol sjol sna, lec muc'. Tey xa yac'oj li c'usitic chtune. Ja' tey xameltsanic li jve'eltique —x'utatic la ech'el li cha'vo'e.

13 Ibat la xcha'va'alic. Ja' la yech istaic chac c'u cha'al i'albatic ech'el yu'un ti Jesuse. Ja' la tey ismeltsanic ti ve'lil scuenta q'uine.

14 Ti c'alal ista yora ve'ele, tey la ic'ot ti Jesuse. Ixchol la sbaic ta mexa xchi'uc li apoxtoletique.

15 —Lavi mu to chimilee, sjunul co'on li' chajchi'inic ta sti'el li chij scuenta li q'uine. 16 Chacalbeic ti mu xa bu ta jti' li chije. Ja'to ta jti' ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac' jpas mantal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

17 Ti Jesuse istam la jun muc'ta p'is ya'lel uva, "colaval" xut la ti Rioxe.

—Uch'anic acotolic. 18 Chacalbeic ti mu xa bu chcuch' li ya'lel uvae. Ja'to chcuch' ti c'alal tey xa tsobolotic jcotoltic yo' bu chac' jpas mantal ti Rioxe —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

19 Istam la jp'ej pan ti Jesuse, "colaval" xut la ti Rioxe. Ixut la ti pane, i'ac'batic la.

—Li'i ja' jbec'tal jtacupal, yu'un chcac' jba ta milel ta scoj amulic. Ja' me yech xapasulanic o yo' xana'icon oe —x'utatic la.

20 C'alal laj ve'icuque, istam la noxtoc li muc'ta p'ise.

—Li ya'lel uva li' chcuch'tique, ja' seña ti chc'ot onox c'usi yaloj ti Jtote ti ta jch'ich'el chtoj lamulique. 21 Chacalbeic, li much'u chiyac' entrucale li' jchi'uctic ta mexae. 22 Ja' onox yech yaloj ti Rioxe ti chimile vo'on ti co'ol crixchanootique. Abol sba li much'u chiyac' entrucale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

23 Lic la sjac'ulanbe sbaic much'u junucal ti chac' entrucal ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' chcom ta jpasmantal ti much'u mu sna' stoy sbae
(Mt. 20.25-28; Mr. 10.42-45)

24 Ja'o la lic yalulanbe sbaic ti much'u chcom ta yajpasmantalique.
25 Lic la albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Li preserenteetic ta yantic nacione ilbaj x'ilvanic, mantal no'ox tspasic. Pero ja' tsc'anic ti "lec chc'uxubinvan li cajpreserentetic le'e", ti xi sc'oplale. 26 Li vo'oxuque ma'uc me yech xapasic. Ti much'u junucal ta xcom avu'unic ta avajpasmantalique, mi tsc'an ti ich'bil ta muq'ue, ja' tsc'an ti ja' yech chac c'u cha'al li much'u más creme, ti sjunul yo'on chtune. 27 Avilojic c'u x'elan tspasic li totiletic li' ta sba balamile, mantal no'ox tspasic, muc bu ch-abtejic. Naca no'ox chc'ot sc'an sve'elic. Yan li vo'one ma'uc yech ta jpas. Tal tunicon avu'unic chac c'u cha'al li much'u chich' tal ve'lile.
28 'Li vo'oxuque jun avo'onic achi'inicon ti c'alal iquich'ulan crontainele. 29-30 Yech'o un chacac'be apasic mantal chac c'u cha'al chiyac'be jpas mantal ti Jtot uque yo' co'ol jun o co'ontique. Co'ol ta jpastic mantal. Vo'oxuc chapasic ta mantal li lajchachop jchi'iltactic ta israelale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

31 —Simón, chcal ava'i. Ti Satanase ay xa sc'anbe permiso ti Rioxe ti tsq'uel mi sjunul avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Yu'un ja' tsc'an ti chavicta abaique, ti chatani abaic chac c'u cha'al chbat ta ic' li solepal trigoe. 32 Li vo'ote lajc'oponbe xa Riox yo' mu j'ech'eluc xavicta o aba ta yich'elon ta muq'ue. Ti c'alal xavich'on ta muc' noxtoque, vo'ot xa me xachanubtas lachi'iltac ta yich'elon ta muq'ue yo' mu xicta o sbaic uque —x'utat la li Pedroe.
33 —Cajval, ac'u mi co'ol xi'ochotic ta chuquel, ac'u mi co'ol xilajotic, muc ta alel —xi la li Pedroe.
34 —Pedro, chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'albatic onox ti chich'ic crontainel ti lajchavo'e

35 —Ti c'alal lajtaquic ech'ele, muc xavich'ic ech'el ataq'uinic, mi ja'uc ave'elic, mi ja'uc axonobic. ¿Mi oy c'usi palta ava'iic? —x'utatic la yu'un Jesús li lajchavo'e.
—Ch'abal —xutic la.
36 —Lavie li much'u oy snuti'e, ac'u yich' ech'el. Li much'u oy yav staq'uine, ac'u yich' ech'el uc. Li much'u ch'abal yespadae, ac'u xchon jlicuc sc'u', ac'u sman o junuc. 37 Ti x'elan chacalbeique, yu'un chc'ot onox ti c'u x'elan ts'ibabil jc'oplale: "Ta sp'ise ta jmulavil", xi onox ts'ibabil —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
38 —Cajval, oy li' chib espadae —xutic la.
—Ta'luc o xa li c'usi chcaltique —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isc'opon Riox ta Getsemaní ti Jesuse
(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

39 Ts'acal to ti Jesuse iloc' la ech'el, ibat la ta vits Olivotic yu'un la tey onox chc'otilan. Ixchi'inic la ech'el li lajchavo'e. 40 Ti c'alal ic'otique —C'oponic Riox yo' mu xapasic o li c'usi chopole —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
41 Ti Jesuse ijelav la ech'el jts'uj. Ja' la yech snamal ibat chac c'u cha'al snamal xitenobajotique. Isquejan la sba, isc'opon la Riox.

42 —Tot, ti xu'uc to ti mu xichame, lec. Pero ma'uc me xc'ot li c'usi chal
co'on jtuque, ja' ac'u jpas li c'usi chac'an li vo'ote —xi la.
43 Iyil la ital jun anjel ta vinajel, ja' la tal stsatsubtasbel ti spat xocone.
44 Xvocolet xa la isc'opon Riox yu'un la mu xa xu' iya'i. Ichiq'uinaj la
tajmec. Ti xchiq'ue co'ol la xchi'uc ch'ich', sts'ujts'on xa la.
45 Ti c'alal laj sc'opon ti Rioxe, isut la yo' bu li buluchvo'e. Vayem la itae
scotolic yu'un la chat yo'onic tajmec.
46 —¿C'u yu'un ti chavayique? Licanic, c'oponic Riox yo' mu xapasic o
li c'usitic chopole —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 Ti c'alal xyaquet chlo'ilaj ti Jesuse, ja'o la tey ic'ot epal crixchanoetic.
Ja' la babe ti Judase, ja' la lajchavo'ic o ta yajchanc'op ti Jesuse. C'ot la
sbuts' ti Jesuse.
48 —Judas, ¿mi ta buts'el chavac'on entrucal ya'el vo'on ti co'ol crix-
chanootique? —x'utat la yu'un ti Jesuse.
49 Ti c'alal iyilic li buluchvo'e ti ja' c'ot stsaquel ti Jesuse —Cajval, ¿mi
xu' chcac'beticotic espada? —xutic la ti Jesuse.
50 Oy la jun xchi'ilic ta yajchanc'op ti Jesuse, isloq'ues la yespada,
istuch'be la loq'uel sbats'ichiquin ti smozo más totil palee.
51 —Mu xavut —x'utat la yu'un ti Jesuse.
Ti Jesuse ispicbe la syayijemal, lec xa la icom xchiquin ti mozoile.
52 Ti Jesuse isc'opon la ti totil paleetique, xchi'uc ti jayvo' totil yu'unic ti
jchabiejtemploe, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique ti c'ot tsacvanicuque:
—¿C'u yu'un ti ta espada ta te' tal atsaquicon chac c'u cha'al j'eleq'ue?
53 Ti tey onox chichanubtasvan ta ti' muc'ta templo jujun c'ac'ale, ¿c'u
yu'un ti mu teyuc no'ox atsaquicon ya'ele? Ti x'elan tal atsaquicone,
yu'un i'ac'bat permiso yu'un Riox lavajvalique, ja' ti Satanase, ti yajval
mulile —x'utatic la ti jtsacvanejetique.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 Ti c'alal istsaquic ti Jesuse, tey la iyiq'uic ech'el ta sna ti más totil
palee. Li Pedroe nomnomtic la tijil ech'el ta spat ti Jesuse. 55 Ti
c'alal ic'otique, istsoyic la c'oc' ta o'lol ti'na. Tey la joyol chc'atinic ti
crixchanoetique. Li Pedroe tey la ichoti, ic'atin uc. 56 I'ile la yu'un jun
quiarail ti tey chotol chc'atin li Pedroe. Iq'uelbat la sat.
—Li vinic le'e ja' xchi'il li much'u ay atsaquic tale —xi la.
57 —Mu xcojtiquin —xi la li Pedroe.
58 Ta jliquel o i'ojtiquine la yu'un jun vinic.
—Li vo'ote ja' achi'il li vinic le'e —x'utat la.
—I'i, muc bu jchi'in —xi la li Pedroe.
59 I'ech' xa'ox la junuc ora.
—Melel ja' xchi'il li Jesuse yu'un jgalilea uc —xi la noxtoc otro jun.
60 —Mu jna' li c'usi chavale —xi la li Pedroe.
Ti c'alal yolel chal yeche, ja'o la i'oc' quelem. 61 Ti Cajvaltic Jesuse ijoyij
la, iq'uelbat la sat li Pedroe. Ja'o la iyul ta sjol ti yech onox i'albat yu'un ti
Cajvaltique: “Lavie ti c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval
ti mu xavojtiquinone”, x'utat onox la yu'un ti Jesuse. 62 Iloc' la ech'el li
Pedroe, ba la yoq'uita sba tajmec.

Ja' li' yaloj ti iyilbajinic ti Jesuse
(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 Ti jayvo' ixchabiic ti Jesuse islabanic la, ismajic la. 64 Ismacbeic la sat
ta poc'. Ist'axbeic la ta majel xocon sat.
—Alo ca'tic much'u lasmaj —xutic la.
65 Islabanic la tajmec. Scotol la c'usi iyalbeic.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol jmeltsanejc'opetic ti Jesuse
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 Ti c'alal isacube, istsob la sba scotol ti jmeltsanejc'opetic yu'un
li j'israeletique, ja' ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic ta xchanub-
tasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Ti Jesuse iyiq'uic la ech'el yo' bu
tsobolique.
67 —Alboticotic mi vo'ot Cristoot ti yaloj Riox chapasoticotic ta mantale
—xutic la.
—Vo'on, mi xacutique, mu onox xach'unic. 68 Mi oy c'usi chajac'beic
uque, jna'oj ti mu xatac'becone, ti mu xacoltaicon oe. 69 Vo'on ti co'ol
crixchanootique, chichoti xa ta sbats'ic'ob ti Riox ta vinajele ti oy syu'ele,
ta jpas mantal —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
70 —¿Mi yech ti vo'ot Xch'amalot ti Rioxe che'e? —xut la scotolic.
—Yech —x'utatic la.
71 —¿C'u xa stu cu'untic yan rextico? Ica'itic xa ti tsp'is sba ta Rioxe
—xut la sbaic.

23

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Istam la sba scotolic, iyiq'uic la ech'el ta stojol covierno Pilato ti
Jesuse. 2 Lic la stic'beic smul.
—Li vinic li'i yolel tstsob svinic li' ta jlumalticotique. Chal ti mu xu'
xcac'beticotic tojel aq'uel ti preserente Césare. Ja' la preserente li stuque.
Ja' la t'ujbil yu'un Riox ti chispasoticotic ta mantale —xutic la ti Pilatoe.
3 —¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale? —x'utat la
yu'un Pilato ti Jesuse.
—Yech —xi la.
4 —Ch'abal smul li vinic li'i —xut la totil paleetic xchi'uc crixchanoetic
ti Pilatoe.
5 X'avlejetic xa la.
—Mu me xacolta yu'un ja' ta socbe sjol scotol li jchi'ilticotique. Ta
xchanubtasvan ta sjunlej jlumalticotic li' ta estado Judeae. Istambe tal
ta estado Galilea, iyul xa li' c'alale —xiic la.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol Erodes ti Jesuse

6 C'alal iya'i ti Pilatoe ti ba'yi ichanubtasvan ta estado Galilea ti Jesuse
—¿Mi jgalilea che'e? —xi la.
7 Ti c'alal iya'i ti ja'e, istac la ech'el ta stojol Erodes. Ti Erodese ja'
covierno ta estado Galilea. Ti c'alal istsaquic ti Jesuse, ja'o la tey talem
ta Jerusalén ti Erodese. 8 Ti Erodese, ti c'alal iyil ti Jesuse, xmuyubaj xa la
tajmec yu'un la vo'ne xa onox tsc'an chojtiquin. Yu'un la ya'yoj ti c'usitic
lec ispase. “Tey ta jq'uel c'usi ora xquilbe slequilal syu'elal ti Jesuse”, xi
onox la. 9 Ti Erodese ep la c'usitic isjac'ulanbe ti Jesuse, pero mi jp'el
muc la xtac'av. 10 Teic la noxtoc ti totil paleetique xchi'uc ti much'utic

ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Capemic xa la tajmec istic'beic la smul ta stojol Erodes ti Jesuse. 11 Ti Erodese xchi'uc ti yajsolterotaque muc la xich'ic ta muc' ti Jesuse. Islabanic la, ists'acubtasic la. Iyac'beic la slap c'u'ul, co'ol la xchi'uc sc'u' preserenteetic. Ts'acal to istac la sutel ta stojol Pilato, slapoj la ech'el ti c'u'ule. 12 Ti Pilatoe ja'to la lec isc'opon o sbaic xchi'uc ti Erodese, yu'un la mu to'ox bu lec xil sbaic.

Ja' li' yaloj ti jmoj xa chich' milel ti Jesuse
(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38—19.16)

13 Ti Pilatoe istsob la scotol ti totil paleetique, xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique, xchi'uc ti crixchanoetique.

14 —Li vinic li' avic'ojic tale, ti avalic ti ja' tsocbe sjol li crixchanoetique, ava'yojic ti ijac'be c'usi smule, pero mi jset' muc bu ijtabe smul. Yech no'ox chanopic ti oy smule. 15 Ja' no'ox yech li Erodese muc bu istabe smul uc. Ti istabeuc smule, muc stac sutel tal ti yechuque. Ch'abal smul ti chich' milele. 16 Ja' no'ox chcal ti ac'u yich' arsiale. C'alal xlaje, ta jcolta ech'el —x'utatic la yu'un ti Pilatoe.

17 Ta jujun sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi stot sme'ic li jurioetique, ti Pilatoe tsloq'ues jun jchuquel ti bu junucal tsc'anic loq'uesbele. 18 X'avlajet xa la scotol ti crixchanoetique:

—Ja' ac'u chamuc le'e. Ja' loq'ueso li Barrabase —xiic la.

19 Ti Barrabase, ti i'och ta chuquele, yu'un la istsob to'ox svinic, iscrontain la ti covierno ta Jerusalene, imilvan la noxtoc. 20 Ti Pilatoe ixcha'c'opon la ti jurioetique yu'un tsc'an ox la tscolta ti Jesuse. 21 X'avlajetic xa la liquel noxtoc.

—¡Jipano ta cruz! ¡Jipano ta cruz! —xiic xa la tajmec.

22 —Pero ¿c'usi smul avu'unic? Li vo'one ch'abal smul chca'i ti ta xcham oe. Ja' no'ox chcal ti ac'u yich' arsiale. C'alal xlaje, ta jcolta ech'el —xi la ta yox'ech'elal ti Pilatoe.

23 Tey la x'avlajetic o, ja' la tsc'anic ti chjipanbatic ta cruze.

Ti x'elan tey x'avlajetic ti crixchanoetique xchi'uc ti totil paleetique, ich'unbatic onox la. 24 Ti Pilatoe isloq'ues la mantal chac c'u cha'al isc'an ti crixchanoetique. 25 Ja' la isloq'ues mantal ti ac'u sloq'uesel ti much'u isc'anic loq'uesbele, ja' ti much'u i'och ta chuquel ta scoj ti istsob svinique, iscrontain coviernoe, xchi'uc ti imilvane. Ti Pilatoe iyac' la orten ti ac'u ba sjipanel ta cruz ti Jesuse yu'un la ja' yech isc'an ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-56; Mr. 15.21-41; Jn. 19.17-30)

26 C'alal iyiq'uic ech'ele, ti c'alal ba sjipanic ta cruze, scajanoj la ech'el ta snequeb scruzal ti Jesuse. Isnupic la ta be jun jurio, Simón la sbi. Liquem la tal ta jun jteclum, Cirene sbi. Po'ot xa'ox la x'och ta yutil Jerusalén. Istsaquic la, iyac'beic la scuch ech'el ti scruzal Jesuse. Ja' la babe ech'el ti Jesuse, ja' la nap'al ti Simone.

27 Ep la viniquetic, ep la antsetic nap'alic ech'el. Ti antsetique iyoq'uitabeic la tajmec svocol ti Jesuse. 28 Ti Jesuse isc'opon la ti antsetique.

—Antsetic, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Jerusalene, mu xavoq'uitaicon. Oq'uitao aba atuquic, oq'uitao avolic. 29 Yu'un chtal onox li casticoe. Ti c'alal xtale, "más mu c'u sna'ic li much'utic mu sna' x'alajique. Más abol

jbatic, vo'otic ti oy coltique", xachiic. 30 "Chac no'ox jinuc tal ta jbatic li
vitsetique yo' mu xa xca'itic o li casticoe", xachiic acotolic ti li'oxuc ta
Jerusalene yu'un toj tsots li castico chtale. 31 Li vo'one jch'unoj scotol li
c'usitic yaloj ti Rioxe pero chquil to jvocol. Buuc xa onox li vo'oxuque,
ti mu xach'unic c'usitic yaloj ti Rioxe, más to chavil avocolic —x'utatic la
yu'un ti Jesuse.
32 Iyiq'uic la ech'el otro cha'vo' ti tsots smul staojique. Co'ol la ba
smilelic ta cruz xchi'uc ti Jesuse. 33 Ti c'alal ic'otic yo' bu Baquel Jol Anima
sbi li balamile, tey la isjipanic ta cruz ti Jesuse xchi'uc ti cha'vo' tsots
smulique. Jun la scruzal ta jbats'ic'obtic, jun la ta jsurtotic. Ja' la ta o'lol
scruzal ti Jesuse. 34 Ti Jesuse isc'oponbe la Riox ti crixchanoetique:
—Tot, ac'o ta pertonal li crixchanoetique yu'un mu sna'ic li c'usi
tspasique —xi la.
Ti solteroetique ixch'acbe la sbaic ti sc'u' Jesuse. Itajinic la,
isq'uelic la much'u junucal chich' julic. 35 Ti crixchanoetic tey
va'ajtic chq'uelvanique, islabanic la ti Jesuse. Ilabanvanic la ti jmelt-
sanejc'opetic uque.
—Iyet'esbe xchamelic li crixchanoetique. Mi yech ti ja' t'ujbil yu'un
Riox chispasotic ta mantale, ac'uquic scolta sba un —xiic la.
36 Ti solteroetique ilabanvanic la uc. Inopojic la ta yoc cruz, iyac'beic
la binagre ti Jesuse.
37 —Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale, pojoquic
aba un —xutic la.
38 Bajbil la jpech tabla ta sjol scruzal ti Jesus uque. Ts'ibabil la ta oxtos
c'op: griego, xchi'uc latin, xchi'uc ebreo. Ja' la tey yaloj ti c'usi smul ti
imile oe. "Li'i ja' yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi la ts'ibabil.
39 Ti cha'vo' tsots smule ti co'ol ijipanatic ta cruz xchi'uc ti Jesuse, ti
june islaban la ti Jesuse.
—Mi yech ti vo'ot Cristoote ti st'ujojot Riox chapasoticotic ta mantale,
pojoquic aba un. Pojoticotic uc —xut la ti Jesuse.
40 Ti june ispajes la ti xchi'ile.
—¿Mi mu xaxi' o ti Rioxe ti chalaban li much'u co'ol chimilatotic
jchi'uctique? 41 Li vo'otique sa'bil cu'untic yu'un chopol c'usitic ijpastic.
Li vinic li'i mu c'usi chopol spasoj —xut la.
42 —Cajval, na'on me ti c'alal xtal apas mantal li' ta sba balamile —xut
la Jesús ti much'u ipajesvane.
43 —Ta melel chacalbe, lavie co'ol chibatic ta vinajel —x'utat la yu'un
ti Jesuse.
44-45 Ta oltic la c'ac'al i'ic'ub, yu'un la imac sat li c'ac'ale. Oxib la ora ic'
li osile. Ti muc'ta poc' sc'alobil li muc'ta templo ta Jerusalene, ijat la ta
o'lol. 46 Ti Jesuse i'avan la.
—Tot, ic'bon li jch'ulele —xi la.
Ja'o la iloc' xch'ulel.
47 Ti capitan solteroe, ti c'alal iyil ti c'usitic ic'ote, iyich' la ta muc' ti
Rioxe.
—Ta melel ti ch'abal smul li vinic li'i —xi la.
48 Scotol ti crixchanoetic tey tsobolique, ti c'alal iyilic ti c'usitic ic'ote,
isut la ta snaic. Smaj xa la ech'el sti' yo'onic yu'un la ixi'ic mi tstojbeic
Riox ti ismilic ti Jesuse. 49 Ti much'utic lec isc'opon sbaic xchi'uc ti Jesuse,
xchi'uc li buluchvo'e, xchi'uc li antsetic ti liquemic tal ta estado Galilea
ti ixchi'inic tal ti Jesuse, nomnomtic la isq'uelic. Iyilic la ti c'usitic ic'ote.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

50 Oy to'ox la jun vinic, José la sbi. Liquem la tal ta jun jteclum Arimatea
sbi, tey ta estado Judea. Ochem la ta meltsanejc'op. Lec la yo'on.
51 Smalaoj la ti chtal pasvanuc ta mantal ti Rioxe. Mu la bu istic' sba ti
c'alal isa'beic smul Jesús ti yan jmeltsanejc'opetique. 52 Ba la sc'opon ti
Pilatoe. Ja' la ba sc'anbe spat xocon ti ánima Jesuse. 53 Ti Pilatoe iyac' la
permiso. Ti Josee isyales la ta cruz ti ánimae, ispix la ta saquil poc', ba la
stic' ta ch'ojbil ton. Mu to la much'u tey mucbil. 54 Xmal xa la ismuquic.
Ja'o la ti c'alal ta xchap sbaic ti ta xcuxic ta smalel c'ac'ale.

55 Li antsetic ixchi'inic tal ta Galilea ti Jesuse, ibatic la ta muquenal uc.
Iyilic la c'u x'elan itelanat comel ti Jesuse. 56 Ti c'alal iyilique, isut la ta
snaic. Ti c'alal ic'otique, ismeltsanic la ta ora muil poxetic yu'un la ja'
chba yac'beic ta spat xocon ti Jesuse yo' la mu xtuib o ta orae. Yu'un ja'
yech sna'ic li jurioetique. Pero muc la xba yaq'uic ta ora yu'un la ja'o xa
ta xcuxic chac c'u cha'al ts'ibabil comel li smantal Rioxe.

24

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

1 Ta primero c'ac'al xemana, ja' li romincoe, ja'o la ibat ta muquenal
li antsetique. Más xa la ep ibatic. Sob to'ox la tajmec iloq'uic. Iyich'ic la
ech'el ti muil poxetic ismeltsanique. 2 Ti c'alal ic'otique, setetinbil xa'ox
la loq'uel c'ot staic li smac sti'il ch'ene. 3 I'ochic la ta yut ch'en pero mu
xa la bu tey istaic ti Jesuse. 4 Xch'ayet o xa la yo'onic. Ja'o la iyilic cha'vo'
viniquetic yilel tey ta sts'elic. Chtup' o la jsatic saquil ti sc'u'ique. 5 Ixi'ic
la tajmec li antsetique, isnijan la sbaic.

—¿C'u yu'un tal aq'uelic ta muquenal li much'u cuxul ta sbatel osile?
6 Mu xa bu li'i, icha'cuxi xa. Yuleso ta ajolic ti yech onox layalbeic ti c'alal
tey to'ox achi'uquic ta Galileae. 7 "Vo'on ti co'ol crixchanootique, persa
chiyaq'uic entrucal ta sc'ob jmulaviletic. Chisjipanic ta cruz, chismilic.
Chimuque. Ta yoxibal c'ac'al chicha'cuxi", ti xayutic onoxe —x'utatic la
li antsetique.

8 Li antsetique iyul la ta sjolic ti yech onox i'albatic yu'un ti Jesuse.
9 Ti c'alal iloq'uic ta ch'ene, isutic la. Ti c'usitic i'albatique ba la yalbeic
ta anil li buluchvo'e xchi'uc ti much'utic xch'unojic uque. 10 Li antsetic
ti ba yalbeic li apoxtoletique, ja'ic la li María liquem tal ta Magdalae,
xchi'uc li Juanae, xchi'uc li otro jun Maríae li sme' Jacoboe, xchi'uc li yan
xchi'ilique. 11 Li apoxtoletique isnopic la ti chvoviic li antsetique, mu la
bu ixch'unic ti c'usi i'albatique.

12 Pero li Pedroe anil la ibat ta muquenal. Ti c'alal ic'ote, isnach'ita la
ochel li yut ch'ene. Iyil la ti c'ajom xa tey ti saquil poq'ue ti pixbil o to'ox
spat xocon ti Jesuse. Ti c'alal isut li Pedroe, tey la tsnopilan c'usi smelol
ti c'usi iyile.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta belel Emaús ti Jesuse
(Mr. 16.12-13)

13 Ti c'alal icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja'o la ta smalel
c'ac'al oy la cha'vo' ti yich'ojic ta muc' ti Jesuse, iloq'uic la ech'el ta
Jerusalén, ibatic la ta jun parajel Emaús sbi. Oy nan buluchibuc kilómetro
xil sba xchi'uc li Jerusalene. 14 Ja' la tslo'iltaic ech'el ti c'uxi icham ti

Jesuse. 15 C'alal yolel chlo'ilajique, ja'o la tey ital ta spatic ti Jesuse. Ixchi'inic la ech'el. 16 Pero imacbat la satic yu'un ti Rioxe, muc la xojtiquinic mi ja' ti Jesuse.

17 —¿C'usi lalo'ilique ti chavat o avo'onic chquile? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

18 Itac'av la jun, Cleofas la sbi:

—Atuc xa no'ox jna' ti li' talemot ta Jerusalene ti muc bu ava'yoj ti c'usi ispasic sjayibal c'ac'ale —xut la.

19 —¿C'usi ispasic che'e? —xi la ti Jesuse.

—Yu'un ismilic ti Jesus Nazarete, ti much'u iyal sc'op Rioxe. Icoltaat tajmec yu'un ti Rioxe, iyac'ulan iluc slequilal syu'elal. Lec ichanubtasvan. Lec ica'iticotic ti c'usi iyale. Lec iya'iic scotol li jchi'iltactique. 20 Ja' no'ox li totil paleetique xchi'uc li cajmeltsanejc'optique inop sc'oplal yu'unic ti persa ta xchame, iyac'beic entrucal li coviernoe. Ijipanat ta cruz. 21 Li vo'oticotique jpatoj xa'ox co'onticotic ti ja' ch-och ta preserenteale, pero yoxibal xa c'ac'al ti ismilique. 22 Xchi'uc c'usuc, oy jayvo' antsetic ti co'ol ijchi'inticotic ti Jesuse, yamal to'ox i'ayic ta muquenal. Xch'ayet o xa co'onticotic ti c'usi yul yalique. 23 Mu xa la bu tey istaic ti Jesuse. Iyilic la anjeletic, i'albatic la ti cuxule. 24 C'alal iyalic chac taje, ibatic jayvo' viniquetic ti co'ol ijchi'inticotic ti Jesuse, ba sq'uelbeic ti smuquenale. Ja' la yech iyilic chac c'u cha'al iyal li antsetique. Pero ti Jesuse mu xa la bu iyilic —xutic la Jesús li cha'vo' ibat ta Emause.

25 —Yu'un mu xach'unic tajmec ti c'usitic yaloj ti yaj'alc'optac Rioxe. 26 Ts'ibabil onox ti persa chac' svocol ti Cristoe ti c'alal mu to'ox ch-och ta pasmantale —x'utatic la yu'un ti Jesuse.

27 Lic la albatuc ya'iic ti c'u x'elan ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe. Istambe la ta svun Moisés, xquechet la iyal ti c'u x'elan sts'ibaojic comel ti yan yaj'alc'optac Rioxe.

28 Ti c'alal ic'otic ta Emause, ti Jesuse más to la nom chbat yilel. 29 Li cha'vo' viniquetique ispajesic la ta persa.

—Pajan li'toe, vayan, yu'un ch-ic'ub xa —xutic la.

Ti Jesuse ixch'un la. 30 Ti c'alal ichoti ta mexa xchi'uquique, istam la jp'ej pan. “Colaval” xut la ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, i'ac'batic la li cha'vo'e. 31 Ja'o la ijambat satic yu'un ti Rioxe, ja'to la iyojtiquinic. Pero isacch'ay la ta ora ti Jesuse.

32 —¿C'u no'ox yu'un ti muc xcojtiquintic ya'ele ti c'alal ilo'ilaj tal ta bee, ti toj lec smelol iyal li sc'op Rioxe? —xut la sbaic.

33 Ora la isutic ta Jerusalén. Tey la tsobolic c'ot staic li buluchvo' apoxtoletique. Oy la yan tey xchi'uquic noxtoc. 34 Ti c'alal ic'otique, ja' la ba'yi i'albatic ti yech ti icha'cuxi ti Cajvaltic Jesuse, ti iyac' sba iluc ta stojol li Simon Pedroe.

35 Ja'o la lic yalic uc ti c'u x'elan ilo'ilaj xchi'uquic ta be ti Jesuse, ti muc xojtiquinic ta orae, ti ja'to iyojtiquinic ti c'alal ixut ti pane.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol yajchanc'optac ti Jesuse (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

36 Ti c'alal xyaquet to'ox chalic c'u x'elan iyilic ti Jesuse, ja'o la tey va'al iyul yo' bu tsobolique.

—Junuc me avo'onic —x'utatic la.

37 Toj la xi'el ic'otic.

—Ch'ulelal nan —xiic la.
38 —¿C'u yu'un ti chaxi'ique? ¿C'u yu'un mu xach'unic ti vo'one?
39 Q'uelavilic li jc'obe xchi'uc li coque. Vo'on. La' piquicon. Ti
ch'ulelalicone, ch'abal jpat jxocon, ch'abal jbaquel ti yechuque —x'utatic
la.
40 C'alal i'albatic chac taje, ja'o la iyac' iluc ti sc'obe xchi'uc ti yoque.
41 Ti c'alal iyilique, mu xa la c'u yech o yo'onic. Pero mu la sna'ic mi yech
ti ja'e. Yech no'ox la xch'ayet yo'onic.
—¿Mi oy c'usi jlajestic jset'uc? —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
42 Iyac'beic la jset' bacubtasbil choy xchi'uc la jset' ajapom. 43 Yiloj la
scotolic ti istsaque, ti islajese.
44 —Ti c'alal jchi'ucoxuc to'oxe, lacalbeic ti persa onox ta xc'ot chac c'u
cha'al sts'ibaoj comel jc'oplal ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Rioxe,
xchi'uc ta svunal jq'uevujtic —x'utatic la yu'un ti Jesuse.
45 Icoltaatic la ta ya'ibel smelol ti c'usitic ts'ibabil ta sc'op Rioxe, ja'to la
yech iya'ibeic o smelol.
46 —Ts'ibabil ta sc'op Riox “ti much'u chtal pasvanuc ta mantale persa
ba'yi chac' svocol, chmile, pero ta xcha'cuxi ta yoxibal c'ac'al. 47 Chvinaj
sc'oplal ta sjunlej balamil ti ja' chloq'uic o ta mulil li crixchanoetique,
ti chictaic o spasel li c'usitic chopole, ti ch-ac'batic o pertonal yu'un li
smulique. Ba'yi chvinaj li' ta Jerusalene, ts'acal to ta xvinaj ech'el ta
yantic balamil”, xi onox ts'ibabil. 48 Vo'oxuc rexticooxuc ti icac' jvocole,
ti licha'cuxie, ti ja' chloq'uic o ta mulil li crixchanoetique. 49 Chajtacbeic
tal ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox ti Jtote ti chac' achi'inique. Li'anic to
me ta Jerusalén ti c'u sjalil xtal o ti Ch'ul Espíritue yu'un ja' ta stsatsubtas
avo'onic ta yalel a'yuc ti c'usitic caloje xchi'uc ti c'usitic ijpase —x'utatic
la yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse
(Mr. 16.19-20)

50 Ts'acal to i'iq'ueic la loq'uel ta Jerusalén yu'un ti Jesuse. Belel Betania
la istamic ech'el. Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'otic ta Betaniae, istoy la xchibal
sc'ob ti Jesuse, i'ac'batic la comel bentisyon li buluchvo' apoxtoletique.
51 Ti c'alal yolel ch-ac'batic bentisyone, ja'o la imuy ta vinajel ti Jesuse.
52 Ti c'alal iyilic ti imuye, más to la iyich'ic ta muc'. Xmuyubajic xa la
sutel ta Jerusalén. 53 Scotol la c'ac'al chc'otilanic ta muc'ta templo.
—Colaval ti atoj li jmulticotique —xutic la ti Rioxe.

LI'I JA' STS'IBAOJ TI JUANE TI C'USITIC AY SPAS, TI C'USITIC AY YAL TI CAJVALTIC JESUCRISTOE

Ja' li' yaloj ti i'ayan chac c'u cha'al vo'otic ti Xch'amal Rioxe

1 Ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile, tey onox ti Much'u ay
yalbotic c'u x'elan yo'on ti Rioxe. Yu'un tey onox xchi'uc ti Rioxe. Ti
Much'u i'aye ja' onox ti Rioxe. 2 Ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile,
tey onox xchi'uc ti Rioxe. 3 Ti Much'u i'aye ja' ispas scotol li c'usitic oye. Ti
manchuc tey onox ti Much'u ispase, mu c'usi oy ti yechuque. 4 Ti Much'u
i'aye cuxul ta sbatel osil. Ja' no'ox yech xu' chiyac'botic jcuxlejaltic ta
sbatel osil vo'otic ti jmulavilotic li' ta sba balamile. 5 Co'ol xchi'uc luz ti
oy xojobal ta ac'ubaltique ti mu sna' xtup'e. Ja' no'ox yech ti Much'u i'aye,
ac'u mi muc x'ich'e ta muc' yu'un ti crixchanoetique ti c'alal i'ay li' ta sba
balamile, chalulan onox ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.

6-7 Oy to'ox jun jchi'ilticotic ta jurioal, Juan sbi. Ja' it'uje yu'un ti
Rioxe ti ja' iyalbe sc'oplal ti Much'u chiyac'botic jcuxlejaltic ta sba-
tel osile. Ti ba'yi tal yal a'yuque, ja' yo' jch'unticotic oe. 8 Ma'uc
chiyac'botic jcuxlejaltic ti Juane; ja' no'ox it'uje ti iyalbe sc'oplal ti
Much'u chiyac'botic jcuxlejaltique. 9 Yu'un po'ot xa'ox xac' sba iluc ti
stuc no'ox xu' chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osil jcotoltique.

10 Ja' onox ispas crixchanoetic xchi'uc scotol li c'usitic oye. Ti c'alal i'ay
li' ta sba balamile, muc xch'unic ti crixchanoetique ti ja' spasoj scotole.
11 Li' i'ay ta jlumalticotic, vo'oticotic li juriooticotique, yu'un vo'ne onox
st'ujojoticotic. Pero ep jchi'ilticotic muc xich'ic ta muc' ti c'alal i'aye.
12 Ti jayvo' iquich'ticotic ta muq'ue, ti ijch'unticotic ti ja' chiyac'botic
jcuxlejaltic ta sbatel osile, “xch'amaloxuc xa Riox”, xiyutoticotic. 13 Ti
“xch'amaloxuc xa Riox” xiyutoticotique, mu vo'oticoticuc ijc'anticotic
ch'amalinel. Sc'an no'ox yo'on stuc ti Rioxe ti lixch'amalinoticotique.

14 Ti Much'u i'aye i'ayan chac c'u cha'al vo'otic. Lixchi'inoticotic ta
naclej, vo'oticotic li juriooticotique. Iquilticotic ti toj lec yo'one yu'un
ja' ti junjun Xch'amal ti Rioxe. Ja' iyac' quilticotic ti sc'anojotic tajmec
ti Rioxe. 15 Ti Juane liyalboticotic sc'oplal:

—Le'e ja' li much'u lacalbeic ti ts'acal to chtale. Ical onox ti “ja' ts'acal
chtal ti much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u xitun o. Ti c'alal mu to'ox
chi'ayane, tey onox ti stuque”, xichi —xi ti Juane.

16 Jcotoltic ti jch'unojtic xa ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe, iquiltic xa
ti toj lec yo'one, ti sc'uxubinojotic scotol c'ac'ale, ti chiscoltaotique. 17 Ti
Moisese iyal comel li smantaltac Rioxe pero ti ital ti Jesucristoe, ja' ivinaj
o ti sc'anojotic tajmec ti Rioxe. 18 Mi jun muc much'u yiloj ti Rioxe. Ti
Rioxe yo junuc o ti Xch'amale, sc'anoj tajmec. Ti Riox Ch'amalile ja' iyac'
iluc c'u x'elan ti Stote.

Ja' li' yaloj ti c'alal iyalbe sc'oplal Jesús ti Juan j'ac'-ich'vo'e
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

19 Ti c'alal yolel chalbe sc'oplal Jesucristo ti Juane, tey c'ot c'oponatuc
yu'un jayvo' paleetic xchi'uc ti much'utic iscoltaic ta abtel ti paleetique.

Ja' itacvanic ech'el ti cajmeltsanejc'opticotic ta Jerusalene, vo'oticotic li juriooticotique.

—¿Much'uot? —xutic c'otel ti Juane.

20 Ti Juane jamal iyal:

—Mu vo'onicon Cristoon. Mu vo'onicon st'ujojon Riox ti ta jpas mantale —xi.

21 —¿Much'uot che'e? ¿Mi vo'ot ti Eliasote? —xutic noxtoc.

—Mu vo'onicon —xi ti Juane.

—¿Mi mu vo'oticot ti yaj'alc'opot Riox ti ta jmalaticotic chtale? —xutic noxtoc.

—Mu vo'onicon —xi ti Juane.

22 —¿Much'uot che'e? Yu'un chc'ot calbeticotic ti much'utic listacoticotic tale. ¿C'usi talem apas che'e? —xutic noxtoc.

23 Itac'av ti Juane:

—Vo'on jc'oplal ti iyal onox ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee. Ja' yech iyal chac li'i: "Ta to xtal jun jchi'iltic ta israelal, tsots ch-avetaj ta xocol balamil. Chtal xa ti Cajvaltique. Ictaic xa spasel li c'usitic chopole. Xach'unbeic me ti c'usitic chale, xi chalbe ti jchi'iltactique", xi onox ti Isaíase —xi ti Juane.

24 Ti much'utic itaqueic ech'ele ochemic ta fariseoal.

25 —¿C'u yu'un ti chavac' ich'vo'e mi mu vo'oticot st'ujojot Riox ti chapasoticotic ta mantale, mi mu vo'oticot ti Eliasote, mi mu vo'oticot ti yaj'alc'opot Riox ti ta jmalaticotique? —xutic noxtoc ti Juane.

26 —Li vo'one ja' no'ox chcac'be yich'ic vo' ti much'utic chictaic spasel li c'usitic chopole. Ti much'u más oy syu'ele li' achi'uquic lavie pero mu to xavojtiquinic. 27 Ja' ti lacalbeic onox ti ts'acal to chtale. Li vo'one mu c'u xitun o. Ac'u mi sloc'beluc no'ox xonob, mu c'u xu' jcolta o —x'utatic yu'un ti Juane.

28 Ja' yech ilo'ilajic ta jteclum Betábara ta jech uc'um Jordán yo' bu iyac' ich'vo' ti Juane.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc xchij Riox ya'el ti Jesuse

29 Ta yoc'omal iyil ti Juane ti tey xa xtal ti Jesuse. Ti Juane ja' yech liyalboticotic chac li'i, vo'oticotic ti tey jchi'ucticotique:

—Q'uelavilic, le' xa xtal li much'u co'ol xchi'uc xchij Riox ya'ele. Ta xich' milel yu'un ja' chtoj o jmultic jcotoltic ta sjunlej balamil. 30 Le'e ja' ti much'u lacalbeic ti ts'acal to chtale. Ical onox ti "ja' ts'acal chtal li much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u xitun o. Ti c'alal mu to'ox chi'ayane, tey onox li stuque", xichi. 31 Li vo'one mu to'ox xcojtiquin mi ja' li Much'u tstoj jmultique. Ti ba'yi tal cac' ich'vo' li vo'one, ja' yo' xcojtiquintic o jcotoltic, vo'otic li j'israelotique —xiyutoticotic ti Juane.

32 Iyal noxtoc:

—Iquil iyal tal ta vinajel ti Ch'ul Espíritue co'ol xchi'uc paloma yilel. Tey ic'ot ta sba li Jesuse, ja'o ichi'ine yu'un ti Ch'ul Espíritue. 33 Li vo'one mu to'ox xcojtiquin, pero liyalbe onox ti Rioxe ti listac tal cac' ich'vo'e: "Ti much'u chc'ot ta sba chavil li Ch'ul Espíritue, ja' chayac'be achi'inic li Ch'ul Espíritue", xiyut onox. 34 Li vo'one iquil xa. Lacalbeic xa ti ja' Xch'amal ti Rioxe —xiyutoticotic ti Juane.

Ja' li' yaloj ti much'utic ba'yi ba xchi'inic ti Jesuse

35 Ta yoc'omal tey jchi'ucticotic noxtoc ti Juane jcha'va'alticotic ti yajchanc'opoticotic to'oxe. 36 Ti Juane iyil ti tey i'ech' ti Jesuse.

—Q'uelavilic, ja' ti co'ol xchi'uc xchij Riox ya'el le'e yu'un ja' chich' milel ta scoj jmultic —xiyutoticotic ti Juane.

37 Ti c'alal liyalboticotic chac taje, ja' ba jchi'inticotic ti Jesuse. 38 Ti Jesuse isq'uel sutel spat, iyil ti tey tijiloticotic ech'ele.

—¿Bu chabatic? —xiyutoticotic.

—Jchanubtasvanej, ¿bu nacalot? —xcuticotic.

39 —Batic, ba q'uelavilic ti bu nacalone —xiyutoticotic ti Jesuse.

Libatoticotic. Xmal xa c'ac'al lic'ototicotic yo' bu nacale. Tey jchi'ucticotic i'och ac'ubal.

40 Andrés sbi ti jchi'ile ti co'ol ijchi'inticotic ech'el ti Jesuse yu'un co'ol ica'iticotic ti c'usi iyal ti Juane. Ti Andrese oy sbanquil, Simon Pedro sbi. 41 Ora ba yalbe ti ijtaticotic xa li much'u st'ujoj Riox ti chispasotic ta mantale. 42 Iyic' tal yo' bu ti Jesuse. Ti Jesuse isq'uelbe sat ti Simone.

—Li vo'ote, Simón, screm Jonás, Cefas chcac' abiin —x'utat.

Cefas sbi ta ebreo c'ope, Pedro sbi ta griego c'ope.

Ja' li' yaloj ti iyic' ta yajchanc'op ti Felipee xchi'uc Natanael ti Jesuse

43 Ta yoc'omal isnop ti Jesuse ti chbat ta estado Galileae. Ti c'alal mu to'ox chbate, ista jun jchi'ilticotic ta israelal, Felipe sbi.

—La' chi'inon ech'el —x'utat yu'un ti Jesuse.

44 Ti Felipee tey liquem tal ta jteclum Betsaida. Ja' co'ol slumal xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Pedroe. 45 Ti Felipee ora ba sa' ti Natanaele.

—Iquilticotic xa ti much'u ts'ibabil sc'oplal ta svunic ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee. Jesús sbi, screm José ta jteclum Nazaret —xut la.

46 —Muc bu xca'itic mi oy much'u lec ti tey chlic tal ta Nazarete —xi la ti Natanaele.

—Batic, ba jq'ueltic avil —xi la ti Felipee.

47 Ti Jesuse iyil ti nopol xa xtal ti Natanaele.

—Q'uelavilic, li jchi'iltic le' xtale mu sna' xlo'lovan —xi ti Jesuse.

48 —¿C'uxi avojtiquinon? —xi ti Natanaele.

—Laquil c'alal teyot ta yolon ic'uxe ti c'alal mu to'ox chba yic'ot tal li Felipee —x'utat yu'un ti Jesuse.

49 —Jchanubtasvanej, vo'ot Xch'amalot ti Rioxe. Vo'ot chapasoticotic ta mantal, vo'oticotic li j'israeloticotique —xi ti Natanaele.

50 —Ja' ti lacalbe ti laquil c'alal teyot ta yolon ic'uxe, yech'o ti ach'un o ti oy jyu'ele. Lec ti ach'une. Ts'acal to chavil ti scotol c'usi xu' jpase —x'utat yu'un ti Jesuse.

51 —Ta melel chacalbeic, vo'on ti co'ol crixchanootique, chavilic ti vo'on chaquiq'uic ech'el ta vinajele ti chba achi'inic ti Rioxe —xiyutoticotic.

2

Ja' li' yaloj ti i'ay ta nupunel ta jteclum Caná ti Jesuse

1 Yoxibal xa'ox c'ac'al jc'otelticotic ta estado Galilea xchi'uc ti Jesuse, oy much'u inupun ta jteclum Caná. Tey talem ta ch'amunel ta sna jnupunel ti sme' Jesuse. 2 Ti Jesuse xchi'uc li vo'oticotique li'iq'ueoticotic uc. 3 Ti c'alal teyoticotique, ilaj ti yuch'bolique, ja' li ya'lel uvae.

—Ilaj xa li yuch'bolique —x'utat yu'un sme' ti Jesuse.

4 —¿C'u yu'un ti x'elan tal avalbone? Yu'un mu to tsta yora ta jtam li cabtele —xut ti sme'e.

5 Ti sme'e ja' yech lic yalbe ti jcholve'liletique:
—Ti c'usi chayalbeic li cole, xach'unic me —xut.
6 Tey vuchajtic vaquib sp'inal ya'alic naca ton. Tey tspulic loq'uel vo' ti tspoc o sc'obic li jchi'iltac ta jurioale, yu'un stalelic ti jal tspoc sc'obique yo' lec x'ileic o yu'un Riox ti yalojique. Ti jujun p'inal vo'e x'och o cha'p'ej oxp'ej q'uib vo'. 7 Ti Jesuse iyalbe ti jcholve'liletique ti ac'u snojesic ta vo' scotol li p'inal vo'e.
Isnojesic lec.
8 —Pulic ech'el jset'uc, ba ac'beic spas proval li much'u scuentainoj ve'lile —x'utatic yu'un ti Jesuse.
Ispulic ech'el, ba yac'beic. 9 Ti much'u scuentainoj ti ve'lile, iya'i ti más to leque, ora istac ta iq'uel ti jnupunel creme yu'un mu sna' bu ital, yu'un vo' no'ox ti ipas ta ya'lel uvae. Stuc sna'ojic ti jcholve'liletique ti vo' no'ox ispulic ech'ele. 10 Ti much'u scuentainoj ti ve'lile lic yalbe ti creme:
—Li vo'otique jtaleltic ti ja' ba'yi chcac'tic ta uch'el ti bu más lec li ya'lel uvae. Mi ep xa'ox iyuch'ique, ja'to chcac'tic ta uch'el ti bu siclamane. Li vo'ote ja' anac' li más leque, ja'to chavac' ta uch'el —xut.
11 Ja' yech ispas tey ta Caná ta estado Galilea ti Jesuse. Ja' sliqueb iyac' iluc slequilal syu'elal ti Jesuse. Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique ijch'unticotic ti ja' Xch'amal ti Rioxe.
12 Ts'acal to libatoticotic ta jteclum Capernaum xchi'uc ti Jesuse, xchi'uc ti sme'e, xchi'uc ti yits'intaque. Chib oxib no'ox c'ac'al tey lipajoticotic.

Ja' li' yaloj ti isnuts loq'uel scotol jchonolajeletic ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)
13 Po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotic, vo'oticotic li j'israeloticotique. Ja'o ibat ta Jerusalén ti Jesuse. 14 Ti c'alal ic'ot ta ti' muc'ta templo ta Jerusalene, tey ista jchonvacaxetic, xchi'uc jchonchijetic, xchi'uc jchonpalomaetic. Tey chotajtic jeltaq'uinetic noxtoc yu'un ja' tspasic o canal. 15 Ti Jesuse ixchuquilan ch'ojon co'ol xchi'uc arsial. Ja' isibtas o loq'uel scotol ti jchonchijetique xchi'uc ti jchonvacaxetique ti tey ta xchonolajic ta ti' muc'ta temploe. Ti jchonc'usiticuque sibtasbil iloq'uic ech'el xchi'uc ti xchijique xchi'uc ti svacaxique. Ti Jesuse isbutq'uinbe smexaic ti jeltaq'uinetique, itanij ti staq'uinique.
16 —Iq'uic loq'uel lapalomaique. Mu xapasic ta ch'ivit li sti' sna Jtote —xut ti jchonpalomaetique.
17 C'alal yech ispas ti Jesuse, vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique iyul ta jolticotic ti yech onox ts'ibabil ta sc'op Rioxe: "Tot, ja' chlic quich' o crontainel ti sjunul co'on ta jc'an ti tey chac'oponat ta templo yo' bu sc'oplal onox chac'oponate", xi onox ts'ibabil.
18 Ti cajmeltsanejc'opticotique tal sjac'beic ti Jesuse:
—Lavi x'elan chapase, ¿c'usi señal chavac' quilticotic ti oy ayu'ele? —xutic.
19 —Lomeso avilic li templo li'i, ta oxib c'ac'al ta jcha'va'an —x'utatic yu'un ti Jesuse.
20 —Ta cuarenta y seis jabil iva'i o li temploe. ¿C'usi chacha'le ti ta oxib c'ac'al chacha'va'ane? —xi ti jmeltsanejc'opetique.
21 Li templo ti iyal ti Jesuse, ja' isjoy'al sba stuc ti ta xcha'cuxi ta yoxibal c'ac'al ti c'alal xich' milele. 22 Yech'o un ti c'alal icha'cuxie, iyul

ta jolticotic ti ja' onox yech iyalbe ti jmeltsanejc'opetique. Ijch'unticotic ti ja' onox yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Rioxe. Ijch'unticotic noxtoc ti sc'oplal no'ox stuc ti iyalbe ti jmeltsanejc'opetique.

Ja' li' yaloj ti yilojbe yo'on scotol crixchanoetic ti Jesuse

23 Ti c'alal teyoticotic ta Jerusalén xchi'uc ti Jesuse ti c'u sjalil ti sq'uinal
ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, ep jchi'iltac ta jurioal
ixch'unic ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesuse ti c'alal iyilbeic
slequilal syu'elale. 24 Ti Jesuse sna'oj ti mu scotoluc ti sjunul yo'onic
ixch'unique. 25 Mu persauc oy much'u x'albon c'u x'elan yo'onic li
crixchanoetique yu'un yiloj scotol.

3

Ja' li' yaloj ti ay sc'opon Jesús ti Nicodemoe

1 Oy to'ox jun jchi'ilticotic ta jurioal, Nicodemo sbi. Jfariseo, ochem
to'ox ta meltsanejc'op cu'unticotic. 2 Ti Nicodemoe ay sc'opon ta
ac'ubaltic ti Jesuse.

—Jchanubtasvanej, jna'ojticotic ti stacojot tal ti Rioxe ti tal achanubta-
soticotique. Ti manchuc xchi'inojot ti Rioxe, mu xu' chavac' iluc alequilal
ayu'elal ti yechuque —xi ti Nicodemoe.

3 —Ta melel chacalbe, ti much'u mu xcha'ayan ta ach'e, mu xu' x'och
yo' bu tspas mantal ti Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.

4 —¿C'uxi ta xcha'ayan ta ach' ti much'u mol xae yu'un mu xa xu'
xcha'och ta xch'ut sme'? —xi ti Nicodemoe.

5 Itac'av ti Jesuse:

—Ta melel chacalbe, mi ja' no'ox chavich'ic vo'e, mi muc bu slecubta-
soj avo'onic ti Ch'ul Espíritue, mu xu' xa'ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe.
6 Ti c'alal la'ayanic li' ta sba balamile, jmulaviloxuc chac c'u cha'al atot
ame'ic. Mi lacha'ayanic ta syu'el ti Ch'ul Espíritue, chlecub avo'onic, mu
xa xac'an xapasic li c'usitic chopole. 7 Mu me toj ch'ayeluc o avo'on ti
x'elan lacalbee ti persa chacha'ayan ta ach'e. 8 Buyuc no'ox batuc li iq'ue
chava'i ti xjumumete pero mu xana' bu ilic tal, mu xana' bu chbat. Ja'
yech x'elan ta yo'on crixchanoetic ti Ch'ul Espíritue. Mu xana'ic ti tey ti
Ch'ul Espíritue ja'to mi avilic ti lec xa yo'on jun crixchanoe —x'utat yu'un
ti Jesuse.

9 —Mu xca'ibe smelol taje —xi ti Nicodemoe.

10 —Li vo'ote yajchanubtasvanejot li jchi'iltactique pero mu xava'ibe
smelol ti c'usi chacalbee. 11 Ta melel chacalbe, li vo'one ja' chcal ti c'usi
jna'e xchi'uc ti c'usi quiloje. Li vo'oxuque mu xach'unic li c'usi chcale.
12 Ti mi mu xach'un c'usi tspas Riox li' ta sba balamile chac c'u cha'al
lacalbee, ja' no'ox yech mu xach'un mi chacalbe c'usi tspas Riox tey ta
vinajele.

13 'Mi ja'uc jun, muc much'u ayem ta vinajel ti ayem sq'uel c'u x'elan
teyo'e yo' ti xayalbeic oe. Jtuc no'ox xu' chacalbeic yu'un tey liquemon
tal, vo'on ti co'ol crixchanootique. 14 Ja' chac c'u cha'al isjipan ta te'
sloc'ol quiletel chon ta xocol balamil ti Moisés ti ta más vo'nee, ja' no'ox
yech chisjipanic ta cruz uc, vo'on ti co'ol crixchanootique. 15 Scotol
ti much'utic ta xch'unic ti ja' chtoj o smulic ti chijipanat ta cruze, mu
x'ochic ta c'oc', ta xcuxiic ta sbatel osil —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti bats'i sc'anoj scotol crixchanoetic ti Rioxe

16 Ti Rioxe bats'i sc'anoj scotol crixchanoetic, yech'o ti istac tal ti junjun
Xch'amale. Ti much'utic ta xch'unic ti ja' itojbon li smulique, mu x'ochic
ta c'oc', ta xcuxiic ta sbatel osil. 17 Ti istac tal li' ta sba balamil Xch'amal ti
Rioxe, mu'nuc tal yac'be castico li crixchanoetique. Tal stojbe smulic yo'
ti xu' xcuxiic o ta sbatel osile.
18 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' itojbon li smulique, mu xba yich'ic
castico. Yan ti much'utic mu xch'unique jmoj sc'oplal ti chba yich'ic
casticoe, ja' ti mu xch'unic ti ja' itojbon smulic yu'un ti junjun Xch'amal
ti Rioxe. 19 Ja' chba yich'ic o castico ti mu xch'unic ti i'ay li' ta sba balamil
ti Xch'amal Rioxe, xchi'uc ti más lec cha'iic spasel li c'usitic chopole.
20 Scotol ti much'utic ja' tspasic li c'usitic chopole, chopol cha'iic c'usitic
yaloj ti Xch'amal Rioxe. Mu sc'an xich'ic ta muc' yu'un ja' mu sc'anic ti
xvinaj li smulique. 21 Yan ti much'utic ja' tspasic ti c'usitic tsc'an ti Rioxe,
chich'beic ta muc' ti Xch'amale. Chvinaj ti yich'ojic ta muc' ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti xmuyubaj xa ti Juan j'ac'-ich'vo'e ti ja' xa ch-ich'e ta muc' ti Jesuse

22 Ts'acal to loc' xanavconticotic ta estado Judea xchi'uc ti Jesuse,
vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique. Tey lipajoticotic jayib c'ac'al.
Iyich'ic vo' ti yan crixchanoetic tey jchi'ucticotique. 23 Ja' no'ox yech ti
Juane tey chac' ich'vo' ta jteclum Enón yu'un oy tey lec uc'um. Li Enone
nopol xil sba xchi'uc li jteclum Salime. Ti much'utic ja' ba staic ti Juane
i'ac'batic yich'ic vo' uc. 24 Mu to'ox ch-och ta chuquel ti Juane.
25 Oy jayvo' yajchanc'optac ti Juane lic yalbe sbaic xchi'uc ti much'utic
tey jchi'ucticotique, ja' chopol iya'iic ti oy xa cha'chop j'ac'-ich'vo'e. 26 Ba
yalbeic ti Juane:
—Jchanubtasvanej, ti much'u avac'be yich' vo' ta jech uc'um Jordane ti
avalbe sc'oplale, ta xa me xac' ich'vo' uc. Scotol crixchanoetic ja' xa chba
staic —xutic la c'otel.
27 Itac'av la ti Juane:
—Ja' smantal stuc Riox ti c'usitic chac' jpastic jujune. 28 Li vo'oxuque
ava'iic ti icalbe onox li jchi'iltactique ti mu vo'onicon st'ujojon Riox ta
jpas mantale. Li vo'one ja' no'ox listac tal ti Rioxe ti ba'yi tal cal a'yuc
ti chtal xa ti much'u chispasotic ta mantale. 29 Ana'ojic ti c'alal chic'
yajnil li vinique, li tsebe ma'uc chic' sba xchi'uc li yajac'oltac li slecome;
ja' onox chic' li slecome. Li jac'oletique tsq'uelic no'ox ti chnupunique.
C'alal cha'iic ti sc'anoj sbaique, xmuyubajic xa. Ja' no'ox yechon uc,
ximuyubaj xa ti ja' chba staic Jesús li crixchanoetique. 30 Li Jesuse persa
chvinaj sc'oplal; li vo'one ta xch'ay jc'oplal —x'utatic la yu'un ti Juan j'ac'-
ich'vo'e.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan yabtel ti Much'u talem ta vinajele

31 Ti Much'u talem ta vinajele sna'be smelol scotol. Ti much'utic li'ic
onox ta sba balamile, ja' no'ox sna'beic smelol li c'usitic oy li' ta sba
balamile. Ja' no'ox chalic li c'usitic scuenta sba balamile. Yan ti Jesuse ti
talem ta vinajele, sna'be smelol scotol. 32 Ja' chal ti c'usitic yiloje xchi'uc
ti c'usitic ya'yoje. Pero jayvo'ic no'ox ti much'utic ta xch'unic ti c'usi
yaloje. 33 Ti much'utic ta xch'unique ja' chvinaj o ti xch'unojic ti istac
xa tal Xch'amal ti Rioxe chac c'u cha'al yaloj onoxe. 34 Ti itaque tal yu'un
Riox ti Jesuse, ja' iyal ti c'usi yaloj ti Rioxe yu'un j'ech'el i'ac'bat xchi'in
ti Ch'ul Espíritue. 35 Ti Rioxe sc'anoj ti Xch'amale. Ja' yac'ojbe scuentain
scotol. 36 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' Xch'amal ti Rioxe, ta xcuxiic ta

sbatel osil. Yan ti much'utic mu xch'unique, mu xcuxiic ta sbatel osil. Ch-ac'batic tsots castico yu'un ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti ilo'ilaj xchi'uc jun jsamariail ants ti Jesuse

1 Ti Jesuse iya'i ti yech i'albatic ti jfariseoetique:

—Más xa ep ti much'utic i'ac'bat yich'ic vo' yu'un li Jesuse ti ta xchi'inique. Ja' jayvo' xa no'ox ti much'utic chba xchi'inic li Juane —x'utatic la ti jfariseoetique.

2 Pero ti Jesuse muc bu iyac' ich'vo'. Vo'oticotic icac'ticotic ti ya-jchanc'opoticotique. 3 C'alal iya'i ti Jesuse ti iya'iic xa ti jfariseoetique, iloc' ech'el ta Judea, icha'sut ech'el noxtoc ta estado Galilea.

4 Ti c'alal ibat ta Galileae, isnop ti persa tey ch-ech' ta estado Samariae, yech'o un tey i'ech'. 5 Ic'ot ta jun jteclum, Sicar sbi, tey ta estado Samaria. Nopol xil sba xchi'uc srasyon osil ti José ti ta más vo'nee ti i'ac'bat comel yu'un ti ánima stote, ja' ti Jacove. 6 Oy tey jun pozo, ja' yac'oj ta joq'uel ti Jacove. Ti Jesuse tey ichoti ta ti' pozo yu'un ilub ta xanbal. Po'ot xa'ox ol c'ac'al. 7 Tey la ic'ot spul ya'al jun jsamariail ants.

—Ac'bon jset'uc ava'al yu'un ta xcuch' —xut la ti Jesuse.

8 Li vo'oticotique batemoticotic xa'ox ta yutil jteclum yu'un ba jmanti-cotic tal jve'elticotic. 9 Itac'av la ti jsamariail antse:

—Li vo'ote jurioot. Li vo'one jsamariaon. ¿C'u yu'un ti chac'anbon vo' avuch'e? —xi la.

Ti x'elan iyal ti antse, yu'un muc bu lec xil sbaic xchi'uc jsamariaetic li jchi'iltac ta jurioale. 10 Ti Jesuse iyalbe la ti antse:

—Ti ana'uc onox ti c'usi tsc'an chayac'be ti Rioxe, ti avojtiquinicon much'uon ti c'alal lajc'anbe ava'al chcuch'e, vo'ot ba'yi ac'anbon ti yechuque. Ti ac'anbecone, lacac'be li vo' ti chacuxi o ta sbatel osil ti yechuque —xut la.

11 —Totic, mu c'u xapul o li vo'e yu'un toj nat li pozoe. ¿Bu ma li vo' ti chavac'bon cuch' ti chicuxi o ta sbatel osil chavale? 12 Ti jmuc'tatotic Jacove ja' liyac'boticotic li pozo li'i. Li vo'e ja' iyuch' xchi'uc ti xch'amaltaque, xchi'uc ti svacaxe, xchi'uc ti xchije. ¿Mi vo'ot más tsots avabtel ti avaloje? —xi la ti antse.

13 —Ti much'utic chuch'ic li vo' li'i ta to xtaquij sti'ic. 14 Yan ti much'utic chuch'ic li vo' chcaq'ue, mu xa bu ta xtaquij sti'ic. Li vo' chcaq'ue co'ol xchi'uc ninabvo' ti bu mu sna' x'ule, ti tey xch'olch'on o ya'el ta yo'onique, ja' chcuxiic o ta sbatel osil —xi la ti Jesuse.

15 —Totic, ac'bon cuch' li vo' chavale yo' mu xa xtaquij o jti'e, yo' mu xa xtal jpul o ca'al li' ta pozoe —xi la ti antse.

16 —Batan, ba ic'o tal amalal —xut la ti Jesuse.

17 —Ch'abal jmalal —xi la.

—Yech chaval ava'uc. 18 Co'ol xchi'uc ch'abal amalal yu'un muc bu nupunemot xchi'uc li vinic avic'oj lavie. Oy xa ach'acoj vo'vo' noxtoc —xut la ti Jesuse.

19 —Totic, vo'ot nan yaj'alc'opot Riox che'e. 20 Ti vo'ne moletique iyich'ic ta muc' Riox li' ta jolvitse. Vo'oxuc li jurioxuque chavalic ti persa tey chba quich'tic ta muc' Riox ta jteclum Jerusalene —xi la ti antse.

21 —Ch'uno ti c'usi chacalbee. Ta sta yora ti mu xa persauc li' chavich'ic ta muc' Jtotic Riox ta vitse, mi ja'uc ta Jerusalén. 22 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc

ta Samariae, mu xana'ic c'usi yaloj ti Rioxe ti avich'ojic ta muc' ti avalojique. Li vo'oticotique jna'ojticotic ti yaloj onox ti Rioxe ti jun jchi'ilticotic ta jurioal ti tstojbe smul scotol li crixchanoetique. 23 Po'ot xa sta yora ti buyuc no'ox tsc'oponic Jtotic Riox ti much'utic sjunul yo'on yich'ojic ta muq'ue. Ti Jtotic Rioxe ja' tsc'an ti much'utic sjunul yo'onic chich'ic ta muq'ue. 24 Ti Rioxe ch'abal sbec'tal, tey ta sjunlej balamil. Ja' no'ox yech ti much'utic sjunul yo'onic chich'ic ta muq'ue, buyuc no'ox xu' tsc'oponic, ac'u mi ta snaic, ac'u mi ta be, ac'u mi ta yabtelic. Ja' yech tsc'an ti Rioxe —xut la ants ti Jesuse.

25 —Ca'yoj onox ti chtal ti much'u st'ujoj Riox chispasotic ta mantale. Ti c'alal xtale, jamal chiyalbotic scotol —xi la ti antse.

26 —Vo'on ti li' chilo'ilajotique —xut la ti Jesuse.

27 Ti c'alal yolel chlo'ilajique, ja'o lic'ototicotic vo'oticotic ti ya-jchanc'opoticotique. Xch'ayet xa co'onticotic ti iquilticotic chlo'ilaj xchi'uc jun ants ti Jesuse. Pero mi jun muc bu ijac'beticotic c'usi ti slo'ilique, c'usi tsjac'be ti antse. 28 Ti antse tey iscomtsan ta pozo ti sq'uibe, isut ech'el ta yutil jteclum. C'ot la yalbe ti crixchanoetique:

29 —Ba jq'ueltic jun vinic tey ta pozo, liyalbe scotol ti c'usitic jpasoje. Ja' xa nan ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal chtal spasotic ta mantale —xi la c'otel.

30 Ti crixchanoetic ta jteclume tal sq'uelic ta ora ti Jesuse. 31 C'alal mu to'ox xulique —Jchanubtasvanej, ve'an —xcuticotic.

32 —Oy jve'el, pero mu xana'ic c'usi —xiyutoticotic.

33 —¿Mi'n van oy much'u ay ac'bonuc sve'el? —xcut jbaticotic.

34 Lic yalboticotic ti Jesuse:

—Ti ta jpas c'usi tsc'an ti Rioxe, ja' jve'el ya'el yu'un ja' listac tal. Persa ta jpas li c'usitic yalojbon ta jpase. 35 "C'alal to chanib u chich' loq'uel li trigoe", xachiic. A'yic me li c'usi chacalbeique. Quelavilic li crixchanoetic le' xtalique, co'olic xchi'uc trigo ti taquin xae, ti chich' xa loq'uele. 36 Li jvajtrigoetique chtojatic. Li much'utic tsloq'ue chtojatic uc. Ja' no'ox yech ti much'utic ba'yi chalbeic sc'op Riox li crixchanoetique, ac'u mi muc xch'unic, pero co'ol jun yo'onic xchi'uc ti much'utic ts'acal to iyalbeique ti ja'to ixch'un yu'unique, yu'un ti jayvo' ta xch'unique ta xcuxiic ta sbatel osil. 37 Ja' chac c'u cha'al chcaltique: "Yan o much'u tsvaj, yan o much'u tsloc'", xichiotic. 38 Li antse vo'on icalbe. Li crixchanoetique ja' xa i'albatic yu'un li antse. Vo'oxuc xa chcom ta abaic xchanubtasel yo' j'ech'el xch'unic o ti vo'on yajvalicone —xiyutoticotic ti Jesuse.

39 Ep jsamariaetic tey ta Sicare ixch'unic ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantal ti Jesuse ti c'alal iyal ti antse ti i'albat scotol ti c'usitic spasoje. 40 Yech'o un ti crixchanoetique tal sc'oponic ti Jesuse.

—Abulajan, pajan to —xutic.

Tey lipajoticotic chib c'ac'al xchi'uc ti Jesuse. 41 Ti c'alal iya'iic ti c'u x'elan ichanubtasvan ti Jesuse, más to ep ixch'unic ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantale.

42 —Ma'uc no'ox ijch'unticotic o ti c'u yepal avalboticotique. Yu'un ica'i jtucticotic ti c'u x'elan ta xchanubtasvane. Ja' ijch'unticotic o ti ja' xa li much'u t'ujbil yu'un Riox tstoj jmultic jcotoltic ta sjunlej balamile —xutic ti antse.

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel screm ti jmeltsanejc'ope

43 C'alal ilaj ti chib c'ac'ale, iloc' ech'el ta estado Samaria ti Jesuse, tey
ibat ta estado Galilea. 44 Ti icha'sut ech'el ta Galilea ti Jesuse, yu'un ja'
muc bu chcrontainat teyo'e yu'un mu xch'unbat ti c'usi chale. Ja' chac c'u
cha'al iyale: "Ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, mi chbatic ta yan o
jteclume, ch-ich'batic ta muc'. Yan ta steclumal stuquique, mu x'ich'batic
ta muc'", xi onox. 45 Ti c'alal ic'ot ta Galilea ti Jesuse, xmuyubajic xa
tajmec ti jchi'iltac ta jurioal teyo'e, ja' ti iyilbeic slequilal syu'elal ti c'alal
teyic ta q'uin ta Jerusalene.

46 Ti Jesuse tey ic'ot noxtoc ta jteclum Caná tey no'ox ta Galilea yo' bu
ti isc'atajes ta ya'lel uva ti vo'e. Tey jun jchi'ilticotic ta jurioal itiq'ue ta
meltsanejc'op ta jteclum Capernaum yu'un ti coviernoe. Ip screm. 47 Ti
jmeltsanejc'ope iya'i ti tey xa ic'ot ta Galilea ti Jesuse. Tal sc'opon:

—¿Mi mu xa'abulaj xba avet'esbon xchamel li jcreme yu'un ta xcham
xa? —xut.

48 —Li vo'oxuque ja' no'ox chac'an chaq'uelic jlequilal jyu'elal, mu'nuc
chach'unic ti c'usi chacalbeique —x'utat yu'un ti Jesuse.

49 —Totic, batic ta ora yo'to cuxul li jcreme —xi ti vinique.

50 —Batan. Lec xa lacreme —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ti vinique ixch'un ti c'usi i'albat yu'un ti Jesuse, isut ta sna. 51 C'alal
po'ot xa'ox la xc'ot ta snae, tal la snupel ta be yu'un smozotac.

—Lec xa lacreme —x'utat la.

52 —¿C'usi ora ilecub? —xi la ti vinique.

—Volje ta jun ora xmal itup' sc'ac'al —xi la ti smozotaque.

53 Ti vinique iyul la ta sjol ti yeche ora i'albat yu'un ti Jesuse ti lec xa ti
screme. Ja' la iyich' o ta muc' ti Jesuse. Iyich'ic la ta muc' scotolic ti jayvo'
tey ta snae.

54 Ti c'alal isut tal ta estado Judea ti Jesuse, ja'to yul yac' iluc
xcha'ech'elal slequilal syu'elal ta Galileae, ja' ti iyet'esbe xchamel screm
ti jmeltsanejc'ope.

5

Ja' li' yaloj ti i'ech' xchamel jun vinic ti tey puch'ul ta Betesdae

1 Ts'acal to icha'sut ech'el ta Jerusalén ti Jesuse yu'un ista sc'ac'alil
sq'uinic ti jchi'iltac ta jurioale. 2 Joyol ta corralton li Jerusalene. Tey
comem jun sti'il ti ch-och o ech'el chijetic ti tey chich' chiq'uel ta smoton
Riox ta ti' muc'ta temploe. Ta ts'el ti'bee oy tey jun tanqueal vo', Betesda
sbi ta ebreo c'ope. Oy tey vo'p'ej coycoyna ta ti' vo'e. 3 Tey puch'ajtic
jchameletic. Oy ma'satetic, oy coxoetic, oy much'utic alubem jun yoc
sc'ob. Ja' tsmalaic mi chyuc'yonaj li vo'e. 4 Yu'un oy chyal tal jun anjel
ta vinajel, chtal syuq'uilan baq'uintic li vo'e. C'alal chyuc'yonaje, c'usuc
no'ox chamelal ip o ti much'u ba'yi ta stic' sbae, ja' ch-ech' o ti chamele.
5 Tey jun jchi'ilticotic ta jurioal oy xa treinta y ocho jabil yipajel. 6 Ti
Jesuse iyil ti tey puch'ule. Sna'oj onox ti oy xa sjabilal ip ti vinique.

—¿Mi chac'an ch-ech' lachamele? —xut.

7 —Yu'un muc much'u oy cu'un xistic' ti c'alal chyuc'yonaj li vo'e. C'alal
chba xa'ox jtic' jbae, oy xa'ox much'u ba'yi istic' sba —xi ti much'u ipe.

8 —Lican, balo ech'el lapope, batan —x'utat yu'un ti Jesuse.

9 Ora i'ech' ti xchamele, isbal ech'el ti spope, ibat. Ja'o sc'ac'alil ta
jcuxticotic vo'oticotic li juriooticotique. 10 Ti cajmeltsanejc'opticotique
iyalbeic ti much'u i'ech' xchamele:

—Lavie ta jcuxtic. Mi chavich' ech'el lapope, yu'un mu xach'unbe smantal ti Rioxe —xutic.
11 —Ti much'u liyet'esbe jchamele, “balo ech'el lapope, batan”, xiyut —xi ti vinique.
12 —¿Much'u ti “balo ech'el lapope, batan”, ti xayute? —xutic.
13 Ti vinic i'ech' xchamele mu sna' much'u i'et'esbon o, yu'un ora isq'uej sba loq'uel ti Jesuse, yech'o ti muc xa xile. Yu'un ep crixchanoetic tey stsoboj sbaic. 14 Ts'acal to ti vinique tey itae ta ti' muc'ta templo yu'un ti Jesuse.
—Q'uelavil, lecot xa. Mu xa me xasa' yan amul yic'al me xavil más avocol —x'utat yu'un ti Jesuse.
15 Ti vinique ba yalbe ti cajmeltsanejc'opticotique ti ja' i'et'esbat xchamel yu'un ti Jesuse. 16 Ti iyet'esbe xchamel jchameletic ta sc'ac'alil ta jcuxticotic ti Jesuse, lic crontainvanicuc o ti cajmeltsanejc'opticotique. Yo'onicuc xa smilic o. 17 Ti Jesuse iyalbe ti jmeltsanejc'opetique:
—Ti Jtote ch-abtej scotol c'ac'al. Ja' no'ox yechon uc xu' chi'abtej scotol c'ac'al —xi ti Jesuse.
18 C'alal iyal chac taje, ti jmeltsanejc'opetique yo'onicuc xa smilic tajmec. Ma'uc no'ox ismulin ti mu xchabi li sc'ac'alil ta jcuxticotique; ja' ismulin noxtoc ti iyal ti ja' Stot ti Rioxe, yu'un isco'oltas sba chac c'u cha'al ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti oy syu'el ti Xch'amal Rioxe

19 I'albatic noxtoc yu'un ti Jesuse:
—Ta melel chacalbeic, vo'on ti Xch'amalon ti Rioxe, mu c'usi ti jtuc no'ox ta jpase. Ti c'usi tspas chquil ti Jtote, ja' ta jpas. Scotol ti c'usi ta spas ti Jtote, ja' no'ox yech ta jpas uc. 20 Li vo'one sc'anojon ti Jtote. Ti c'usitic tspase chiyac'be quil scotol. Lavie jutuc no'ox chcac' avilic, pero ep to c'usitic chac' jpas ti Jtote. Ti c'alal jpase, más to ta xch'ay o avo'onic. 21 Ja' chac c'u cha'al ta xcha'cuxes ánimaetic ti Jtote, ja' no'ox yechon uc, ta jcha'cuxesic ti much'utic ta jc'an ta jcha'cuxesique. 22-23 Ti Jtote ma'uc chalbe ti bu chbatic ta sbatel osil li crixchanoetique. Vo'on ti Xch'amalone liyalbe ti vo'on chcalbeique yo' xiyich'ic o ta muc' scotol crixchanoetic chac c'u cha'al ich'bil ta muc' ti Jtote. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, co'ol xchi'uc ja' mu xich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal.
24 ’Ta melel chacalbeic, ti much'utic cha'iic li c'usitic chcale, mi ta xch'unic ti ja' listac tal ti Rioxe, ta xcuxiic ta sbatel osil. Mu xba yich'ic castico yu'un ch'abal xa sc'oplal ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. 25 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ti co'ol xchi'uc chamemoxuc chaquilique, yora xa chava'iic li c'usi chcale, vo'on ti Xch'amalon ti Rioxe. Mi chach'unique, chacuxiic ta sbatel osil. 26 Yu'un cuxulon ta sbatel osil yu'un ti Jtote chac c'u cha'al cuxul ta sbatel osil ti stuc uque. 27 Liyalbe noxtoc ti vo'on chcalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique, vo'on ti co'ol crixchanootique. 28 Mu me xch'ay o avo'onic li c'usi lacalbeique. Yu'un ta sta yora ti cha'iic ti ta jc'oponic scotol ti ánimaetique. 29 Ja'o ta xcha'cuxiic loq'uel ta smuquenalic. Ti much'utic lec c'usitic ispasique ta xcuxiic ta sbatel osil. Yan ti much'utic chopol c'usitic ispasique chba yich'ic castico ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ivinaj ti tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse

30 'Li vo'one mu c'usi ti jtuc no'ox ta jpase. Ma'uc ta jpas ti c'usi tsc'an
co'on jtuque. Ja' ta jpas ti c'usi tsc'an yo'on ti Jtote yu'un ja' listac tal. Ti
c'u x'elan chiyalbee, ja' no'ox yech ta xcalbe bu chbatic ta sbatel osil li
crixchanoetique. Ti c'u x'elan i'echic li' ta sba balamile ja' yech chcalbeic.
31 Ti jtucuc no'ox chcal jc'oplale, xu' mu xach'unic. 32 Pero oy cajrextico,
ja' ti Jtote, yech'o un tsc'an chach'unic. 33 Li vo'oxuque ataquic ech'el
mantal ti ay sjac'bel ti Juan j'ac'-ich'vo'e. Ti c'u x'elan iyal jc'oplal ti
Juane, yech. 34 Pero ma'uc crixchano li cajrexticoe. Ja' no'ox ta jyules
ta ajolic yo' xach'unic oe, yo' xacuxiic o ta sbatel osile. 35 Ti Juane co'ol
xchi'uc xojobal toj ya'el ti chquil o jbetique, yu'un ja' layalbeic ti lital
xae. Ti c'usi layalbeique jliquel no'ox jun o avo'onic. 36 Jc'oplal no'ox
ava'ibecon c'alal iyal ti Juane. Lavi ta jpas ti c'usitic yalojbon ti Jtote,
ja' chvinaj o ti stacojon tale. 37 Ja' cajrextico yu'un iyal xa li jc'oplale.
Mi jp'el muc bu ava'yojic c'u x'elan chc'opoj ti Jtote, muc bu avilojic c'u
x'elan. 38 Muc bu ach'unojic li c'usi chale, ja' ti mu xach'unic ti stacojon
tale. 39-40 Ti avalojique, chacuxiic xa ta sbatel osil ti chaq'uelulanic no'ox
li sc'op Rioxe. Pero ma'uc yech chal li sc'op Rioxe. Tey ts'ibabil ti vo'on
chcac' cuxlanic ta sbatel osile. Pero mu xac'an xach'unic.
41 'Ti litale, mu vo'onicon tal cac' jba ta ich'el ta muc'. Ja' tal cac' ta
ich'el ta muc' ti Jtote, ja' ti Rioxe. 42 Quiloj c'u x'elan avo'onic. Quiloj
ti mu xac'anic ti Rioxe. 43 Ja' listac tal, pero mu to xac'an xavich'icon
ta muc'. Yan ti much'u chtal ta smantal stuque, ja' chavich'ic ta muc'.
44 Ti mu xach'unique, ja' ti chac'anic ich'el ta muc' yu'un lachi'ilique; ja'
mu xac'anic ti lec chayilic ti Rioxe. 45 Mu me xanopic ti vo'on chcalbe
amulic ti Jtote. Ja' amulic ti avalojic ti ta sjunul avo'onic chach'unbeic
li smantaltac Rioxe ti iyal ti Moisese. 46 Ti ach'unojicuc c'usi ists'iba
ti Moisese, chach'unic ti vo'on stacojon tal ti Rioxe yu'un ja' jc'oplal ti
ists'iba comele. 47 Lavi mu xach'unic ti c'usi sts'ibaoj comel ti Moisese,
ja' no'ox yech mu xach'unic ti c'usi chacalbeique —x'utatic yu'un Jesús ti
jmeltsanejc'opetique.

6

Ja' li' yaloj ti ismac'lin vo'mil viniquetic ti Jesuse
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

1 Ts'acal to ibat ta jech nab ti Jesuse. Chib sbi li nabe: Nab ta Galilea,
Nab ta Tibérias. 2 Ep tajmec crixchanoetic nap'alic ech'el, ja' ti iyilic ti
iyet'esbe xchamelic ti much'utic ipe. 3 Ti Jesuse liyic'oticotic muyel ta
jp'ej vits. Ichoti. Lichotioticotic uc. 4 Po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic
ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotic vo'oticotic li juriooticotique. 5 C'alal iyil ti
Jesuse ti más xa ep ta stsob sba tal crixchanoetic yo' bu chotole —¿Bu chba
jmantic tal pan ti chcac'betic sve' li crixchanoetic li' lamalique? —x'utat
ti Felipee.

6 Ti Jesuse sna'oj onox c'uxi tspas. Ti isjaq'ue, naca no'ox tsq'uel c'uxi
chtac'av ti Felipee.

7 —Ti oyuc doscientos denario jtaq'uintic jmantic o pane, ac'u mi juset'
no'ox chcac'betic, pero mu onox xloq'uic o —xi ti Felipee.

8 Ti Jesuse i'albat yu'un jun jchi'il ta yajchanc'op, ja' ti Andrese, ti yits'in
Simon Pedroe:

9 —Li' jun creme yich'oj tal vo'p'ej pan pasbil ta cebada. Yich'oj tal
cha'cot c'ox choy noxtoc. Pero mu onox xloq'uic o yu'un bats'i ep tajmec
li crixchanoetique —xi.
10 —Albeic li crixchanoetique ac'u chotlicuc —xiyutoticotic ti Jesuse.
Yu'un stentejtic, tey ichotiic. Oy nan vo'miluc ti viniquetique. 11 Ti
Jesuse ixch'am ti pane. “Colaval”, xut ti Rioxe. Ja'o ixut ti pane,
liyac'boticotic. Vo'oticotic xa icac'beticotic ti much'utic tey chotajtique.
Ja' no'ox yech icac'beticotic noxtoc ti choye. Ti c'u yepal tsc'an ti crixcha-
noetique, icac'beticotic. 12 Ti c'alal inojique —Tsobic scotol li sovra pane
xchi'uc li sovra choye. Mu me xach'ayic jset'uc —xiyutoticotic ti Jesuse.
13 Ijtsobticotic scotol. Inoj lajcheb moch ti sovra vo'p'ej pan ti pasbil ta
cebadae. 14 Ti crixchanoetique iyilic ti isp'oles pan ti Jesuse.
—Ja' xa li yaj'alc'op Rioxe ti sc'oplal onox chtale —xut sbaic.
15 Ti Jesuse sna'oj ti chtal ox yiq'uel ta persa yu'un ti jchi'iltac ta
jurioale, ti chtiq'ue ta pasmantale, yech'o un isq'uej sba loq'uel, stuc
imuy ta vits.

Ja' li' yaloj ti ixanav ta yoc ta ba nab ti Jesuse
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

16 Ti c'alal po'ot xa'ox x'ic'ube, libatoticotic ta ti'nab li vo'oticotique.
17 Tey li'ochoticotic ta canova, libatoticotic ta jech nab ta jteclum Caper-
naum. I'ic'ub cu'unticotic ta be. Ti Jesuse muc bu jchi'ucticotic ech'el.
18 Ital tsots ic'. Xyuc'yon xa tajmec li nabe. 19 Lixanavoticotic xa'ox jun
reva xchi'uc o'lol ta nab, iquilticotic ti tey chanav tal ta yoc ta ba nab ti
Jesuse. Inopoj tal ta jcanovaticotic. Lixi'oticotic tajmec.
20 —Mu me xaxi'ic, vo'on me —xiyutoticotic.
21 Ximuyubajoticotic xa iquic'ticotic ochel ta canova. Ora lic'ototicotic
ta jech nab yo' bu chibatoticotique.

Ja' li' yaloj ti isa'ic tajmec Jesús ti crixchanoetique

22-23 Ti crixchanoetic tey icomic ta jech nabe, iyilic ti ch'abal yan
canovae, jcot no'ox ti li'ochoticotic o ech'ele. Iyilic ti muc x'och
ta canova ti Jesuse, ti jtucticotic no'ox li'ochoticotic vo'oticotic ti ya-
jchanc'opoticotique. Ta yoc'omal ital yan canovaetic. Iliquic tal ta
jteclum Tibérias, tey nopol i'ech' yo' bu isve'ic pan ti crixchanoetique ti
c'alal “colaval”, xut Riox ti Cajvaltic Jesuse. 24 Ti crixchanoetique iyilic
ti mu xa bu tey ti Jesuse, xchi'uc ti mu xa bu teyoticotic uque. I'ochic ta
canova yu'un ba sa'ic ta Capernaum ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc pan ya'el ti Jesuse yu'un ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil

25 Tey c'ot staic ta jech nab ti Jesuse.
—Jchanubtasvanej, ¿c'usi ora layul li'toe? —xutic.
26 —Ta melel chacalbeic, ti tal asa'icone, mu'nuc ja' tal asa'icon o ti icac'
iluc li jlequilal jyu'elale. Ja' tal asa'icon o ti lec lanojic ta pan cu'une. 27 Mu
me ja'uc no'ox ta avo'onic ta sa'el ave'elic ti sna' xlaje. Ja' tsc'an chasa'ic
li ve'lil mu sna' xlaje ti chacuxiic o ta sbatel osile. Li ve'lil chacalbeique,
vo'on chacac'beic vo'on ti co'ol crixchanootique, yu'un ja' yech yalojbon
ti Jtotic Riox ta vinajele —x'utatic yu'un ti Jesuse.
28 —¿C'usi tsc'an Riox ti ta jpasticotique? —xutic ti Jesuse.
29 —Ti c'usi tsc'an Riox chapasique, ja' tsc'an chach'unic ti ja' listac tale
—x'utatic yu'un ti Jesuse.

30 —¿C'usi seña chavac' quilticotic mi yech ti stacojot tal ti Rioxe yo' jch'unticotic o ti c'usi chavale? 31 Ti vo'ne moletique isve'ic pan ta xocol balamil ti ital ta vinajele. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti Moisese iyac' ta ve'el pan ti ital ta vinajele”, xi. Ac'boticotic uc —xiic ti crixchanoetique.

32 —Ta melel chacalbeic, ti pan isve'ic ti vo'ne moletique, ma'uc Moisés iyac'. Riox iyac'. Ti pan isve'ique, ja' no'ox icuxiic o li' ta sba balamile. Li pan ti chayac'beic ti Jtote, chacuxiic o ta sbatel osil. 33 Yu'un tey liquem tal ta vinajel, yech'o ti chacuxiic o ta sbatel osil vo'oxuc ti li'oxuc ta sba balamile —x'utatic yu'un ti Jesuse.

34 —Cajval, ac'boticotic scotol c'ac'al li pan chavale —xiic ti crixchanoetique.

35 Itac'av ti Jesuse:

—Vo'on li panon ya'ele yu'un vo'on xu' chcac' cuxlanic ta sbatel osil. Ti much'utic ta xch'unic ti vo'on chcac' cuxlicuc ta sbatel osile, jun xa yo'onic, mu xa c'usi xal yo'onic. 36 Li vo'oxuque ac'u mi avilicon, pero mu xach'unic ti vo'on chcac' acuxlejalique. 37 Scotol ti much'utic chiyac'be ti Jtote chiyich'ic ta muc'. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue muc bu ta jp'aj junuc. 38 Ti lital li' ta sba balamile, ma'uc tal jpas ti c'usi tsc'an co'one. Ja' tal jpas ti c'usi tsc'an yo'on ti Jtote yu'un ja' listac tal. 39 Ti c'usi tsc'an yo'on ti Jtote ti ja' listac tale, ja' ti mu x'ochic ta c'oc' junuc ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, ti ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. 40 Ja' tsc'an ti chcuxiic ta sbatel osil ti much'utic ta xch'unic ti vo'on Xch'amalon ti Rioxe, ti vo'on chcac' cuxlicuc ta sbatel osile. Ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile —x'utatic yu'un ti Jesuse.

41 Ti jchi'iltac ta jurioale xmixlajetic xa ti c'alal iyal ti Jesuse ti co'ol xchi'uc pane ti talem ta vinajele.

42 —¡Pero ja' li Jesuse li screm Josee! Xcojtiquinbetic li stot sme'e. ¿C'u yu'un chal ti talem ta vinajele? —xut sbaic.

43 Iyal ti Jesuse:

—Mu xa me xamixmixc'opojic. 44 Ja' no'ox xu' chiyich'ic ta muc' ti much'utic ch-iq'ueic tal yu'un ti Jtote, ja' ti much'u listac tale. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. 45 Ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee sts'ibaojic onox chac li'i: “Scotolic ta xyulesbat ta sjolic yu'un ti Rioxe ti much'u li Jtojmulile”, xi onox ts'ibabil. Yech'o un ti much'utic ta xch'unic ti c'alal chyulesbat ta sjolic yu'un ti Jtote, chiyich'ic ta muc'.

46 ’Mi jun muc much'u yiloj ti Rioxe. Jtuc no'ox quiloj yu'un tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe. 47 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta xch'unic ti ja' listac tal ti Rioxe, ta xcuxiic ta sbatel osil. 48 Vo'on li panon ya'ele yu'un vo'on xu' chcac' cuxlanic ta sbatel osil. 49 Ti c'alal isve'ic pan ta xocol balamil ti vo'ne moletique ti i'ac'batic yu'un ti Rioxe, muc xcuxiic o ta sbatel osil. 50 Li pan talem ta vinajel chcale ta xcuxiic o ta sbatel osil ti much'utic ta sve'ique. 51 Vo'on li panon ya'ele yu'un ta vinajel liquemon tal. Cuxulon ta sbatel osil. Scotol ti much'utic tsve'ic li pan chcale, ta xcuxiic ta sbatel osil. Li pan chcaq'ue, ja' li jbec'tale. Ta xcac' yo' xu' xacuxiic o ta sbatel osil acotolique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

52 —¿C'uxi chac' jlajesbetic li sbec'tale? —xut sbaic ti jchi'iltac ta jurioale.

53 I'albatic yu'un ti Jesuse:

—Ta melel chacalbeic, mi mu xalajesic li jbec'tale, vo'on ti co'ol crixchanootique, mi mu xavuch'ic li jch'ich'ele, mu onox xacuxiic ta sbatel osil. 54 Ti much'utic ta slajesic li jbec'tale, ti chuch'ic li jch'ich'ele, ta xcuxiic ta sbatel osil. Ta jcha'cuxesic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. 55 Li jbec'tale co'ol xchi'uc lequil ve'lil ya'el, li jch'ich'ele co'ol xchi'uc lequil vo' ya'el, yu'un ja' chacuxiic o ta sbatel osil. 56 Ti much'utic ta slajesic li jbec'tale, ti chuch'ic li jch'ich'ele, yu'un yich'ojicon ta muc'. Li' jchi'uquique. 57 Ti Jtot ti listac tale cuxul ta sbatel osil. Ja' no'ox yech cuxulon yu'un ta sbatel osil uc. Ja' no'ox yech ti much'utic chislajesique, vo'on chcac' cuxlicuc ta sbatel osil uc. 58 Li pan talem ta vinajel chcale, mu xco'olaj xchi'uc ti pan ti isve'ic ti vo'ne moletique. Ti c'alal isve'ique, muc bu icuxiic o ta sbatel osil. Yan ti much'utic ta sve'ic li pan chcale ta xcuxiic o ta sbatel osil —x'utatic yu'un ti Jesuse.

59 Ja' yech iyal ti Jesuse ti c'alal ichanubtasvan ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox ti jchi'iltac ta Capernaume.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti stuc no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

60 Ep jchi'iltac ta jurioal ixchi'inic jujun c'ac'al ti Jesuse. Ti c'alal iya'iic chac taje —Taje tsots ta ch'unel. Muc much'u xch'un yu'un —xiic.

61 Ti Jesuse sna'oj ti ja' yech iyalique.

—¿Mi ja' chavicta o abaic ti x'elan lacalbeique? 62 ¿C'usi chavalic mi avilic limuy ech'el yo' bu liquemon tal vo'on ti co'ol crixchanootique? 63 Ch'unic li c'usi chacalbeique yu'un ja' chacuxiic o ta sbatel osil. Ja' no'ox yech smelol ti c'usi lacalbeique. Muc bu lacalbeic ti oy c'usi chapasic yo' xacuxiic o ta sbatel osile. 64 Mu onox acotolicuc chach'unic —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ti c'alal istambe yalel c'usi talem spas ti Jesuse, sna'oj xa onox ti much'utic mu xch'unic ti ja' Xch'amal ti Rioxe. Sna'oj noxtoc ti much'u ta x'ac'on o entrucale.

65 Iyal noxtoc ti Jesuse:

—Lacalbeic onox ti ja' no'ox xu' chiyich'ic ta muc' ti much'utic chalbatic yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele —xi.

66 Yech'o ti ep jchi'iltac iyictaic xchi'inel ti Jesuse.

67 —¿Mi chac'an chavictaicon uc? —xiyutoticotic jlajchava'alticotic.

68 Itac'av ti Simon Pedroe:

—Cajval, ¿much'u xa chba jac'beticotic ti c'uxi chicuxioticotic ta sbatel osile ti atuc no'ox ana'oje? 69 Li vo'oticotique jch'unojticotic ti vo'ot Cristoote, ti st'ujojot Riox chapasoticotic ta mantale. Vo'ot Xch'amalot Riox ta vinajel ti cuxul ta sbatel osile —xut.

70 —Vo'on lajt'uj alajchava'alic, pero oy junoxuc ti chach'unbeic smantal ti pucuje —xi ti Jesuse.

71 Ja' iyalbe sc'oplal ti Judase, ti screm Simon Iscariotee, yu'un ja' i'ac'on o entrucal ta ts'acal. Ti Judase ja' to'ox lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse.

7

Ja' li' yaloj ti mu to'ox x'ich'e ta muc' yu'un yits'intac ti Jesuse

1 Ti Jesuse mu sc'an xbat ta estado Judea yu'un ti cajmeltsanejc'opticotique yo'onicuc xa smilic. Yech'o un tey no'ox loc' xanavuc ta sjunlej estado Galilea. 2 Po'ot xa'ox sq'uinic ta Jerusalén ti jchi'iltac ta

jurioale. Ja' li q'uin tspasic sucbil yanal te' chvayic oe. 3 Ti Jesuse i'albat yu'un ti yits'intaque:

—Mu me xacom, batic ta Judea. Ti c'alal chilic chavac' iluc alequilal ayu'elal ta q'uine, más to chayich'ic o ta muc' ti much'utic xchi'inojot xae. 4 Ti much'u tsc'an chvinaj sc'oplale mu mucluc tspas ti c'usi tspase. Mi ja' avabtel ti x'elan chapase, ac'bo yil scotol crixchanoetic —xutic.

5 Ti its'inaletique muc xch'unic uc ti ja' t'ujbil yu'un Riox tspasvan ta mantal ti sbanquilique. 6 Itac'av ti Jesuse:

—Sc'an to yora ti chibat ta q'uine. Li vo'oxuque c'usuc no'ox ora xu' chabatic. 7 Mu chopluc chayilic li crixchanoetique. Yan li vo'one chopol chiyilic yu'un ta xcalbeic ti chopol li c'usitic tspasique. 8 Li vo'oxuque batanic. Li vo'one mu to bu chibat yu'un sc'an to sta yora ti chibate —xut ti yits'intaque.

9 Ti c'alal laj yalbe chac taje, tey ipaj ta Galilea.

Ja' li' yaloj ti i'ay onox ta q'uin ti Jesuse, ja' li q'uin ti ch-ochic ta sucbil yanal te'e

10 Ti c'alal batemic xa'ox ta q'uin ti yits'intaque, ja'to ibat ti Jesuse. Mucul ibat. 11 Ti cajmeltsanejc'opticotique tey tsa'ic ta q'uin.

—¿Bu xana'ic ti Jesuse? —xutic ti crixchanoetique.

12 Scotol ti j'ilq'uinetique naca ja' slo'ilic ti Jesuse.

—Toj lec yo'on —xiic jlom.

—¡Le'e jlo'lovanej! —xiic jlom.

13 Mi jun muc much'u jamal iyalbe sc'oplal ti Jesuse yu'un xi'emic o ti cajmeltsanejc'opticotique.

14 Ti c'alal ibat ta muc'ta templo ti Jesuse, oxib xa'ox c'ac'al sc'an xlaj ti q'uine. Tey c'ot chanubtasvanuc ta ti' templo. 15 Ti jmeltsanejc'opetique xch'ayet xa o yo'onic ti c'u x'elan ichanubtasvan ti Jesuse.

—¿Bu ixchan li jchi'iltic le'e ti muc bu jchanubtasojtique? —xiic.

16 I'albatic yu'un ti Jesuse:

—Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usi chacalbeique. Ja' yaloj ti Rioxe yu'un ja' listac tal. 17 Ti much'u yo'onuc spas c'usi tsc'an ti Rioxe, chyulesbat ta sjol mi ja' sc'op Riox ti chcale, o mi jyulesoj ta jol jtuc. 18 Ti much'u ta syules ta sjol stuc li c'usi chale, yu'un ja' tsc'an ich'el ta muc' stuc. Li vo'one ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe yu'un ja' listac tal. Muc bu ta jnop; yech chcal.

19 'Ti Moisese lasts'ibabeic comel li smantaltac Rioxe. Mi jun muc bu ach'unojic li mantaletique. Ti ach'unojicuque che'e, muc bu avo'onicuc amilicon ti yechuque —x'utatic ti jmeltsanejc'opetique.

20 —Taje oy pucuj ta avo'on. ¿Much'u ti yo'onuc smilote? —xi ti crixchanoetique.

21 Itac'av ti Jesuse:

—Jun no'ox jchamel ti iquet'esbe xchamel ta sc'ac'alil ta jcuxtique pero ja' chopol ava'iic. 22 Ti Moisese ists'iba onox ti chavaq'uic circuncisione, pero ma'uc ba'yi i'albat. Ja' ba'yi i'albatic ti moletic ti ta más vo'nee. Li vo'oxuque, ac'u mi ta sc'ac'alil ta jcuxtic, chavac'beic circuncisión li unen cremotique ti iloc' xa vaxaquib c'ac'al yayanelique. 23 Ti chavaq'uic circuncisión ta sc'ac'alil ta jcuxtique yu'un ach'unojic c'usi yaloj ti Moisese, ¿c'u yu'un ti chopol chavilicon o ti iquet'esbe xchamel jun jchi'iltic ta

sc'ac'alil ta jcuxtique? 24 Chopol mi ora chatic'beic smul jun vinique. Ja' tsc'an chanopic mi yech ti chopol c'usi ispase —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ixch'unic jlom ti tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse

25 Oy jayvo' jchi'ilticotic ti tey nacajtic ta Jerusalene ja' yech lic yalic:

—¿Mi ma'uc li vinic le'e ti tsa'ic li cajmeltsanejc'optique ti yo'onicuc smilique? 26 Q'uelavil, li'to ta xchanubtasvan noxtoque pero mu c'usi x'albat yu'un li jmeltsanejc'opetique. Yu'un nan ixch'unic xa ti ja' ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal onox chtal spasotic ta mantale. 27 Le'e jna'ojtic bu liquem tal. Ti c'alal xtal ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti chispasotic ta mantale, mu jna'tic bu chlic tal —xut sbaic.

28 Ti Jesuse tsots ic'opoj ti c'alal ichanubtasvan ta ti' muc'ta temploe.

—Ti avalojique, xavojtiquinicon. Ana'ojic bu liquemon tal ti avalojique. Pero mu ta jmantaluc jtuc ti litale; ja' listac tal ti Rioxe. Li vo'oxuque muc bu avilojbeic c'u x'elan yo'on. 29 Li vo'one quilojbe c'u x'elan yo'on yu'un tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe. Ja' listac tal —x'utatic yu'un ti Jesuse.

30 Ti jmeltsanejc'opetique yo'onicuc stiq'uic ta chuquel ti Jesuse, pero muc much'u istsac, ja' ti mu to'ox tsta yora chich' tsaquele. 31 Ep ixch'unic ti ja' xa ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale.

—Li jchi'iltic le'e chac' iluc tajmec slequilal syu'elal chac c'u cha'al sc'oplal onox ta spas ti much'u chtal spasotic ta mantale. Ja' xa le'e —xiic ti much'utic ixch'unique.

Ja' li' yaloj ti iyalbeic jchabiejtemplo ti jmeltsanejc'opetique ti ac'u stsaquic ti Jesuse

32 Ti jfariseoetique iya'iic ti ja' xa yech ta xmixmix'alic ti crixchanoetique ti ja' ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale. Yech'o un ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique iyalbeic jayvo' jchabiejtemplo ti ac'u stsaquic ti Jesuse. 33 Ti Jesuse iyalbe ti crixchanoetique:

—Mu xa bu jal chajchi'inic. Yu'un po'ot xa xisut ech'el, chba xa jta ti much'u listac tale. 34 Chasa'icon pero mu xataicon. Ti bu chibate mu xu' chabatic —x'utatic.

35 —¿Bu chbat ti yaloje ti mu xa jtatique? Yu'un nan ja' chba sta ti jchi'iltactic ti batemic ta namal balamile. Yu'un nan ja' chba xchanubtas li namal crixchanoetique. 36 ¿C'usi smelol ti x'elan chale: "Chasa'icon pero mu xataicon. Ti bu chibate mu xu' chabatic", ti xie? —xut sbaic ti cajmeltsanejc'opticotique.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc ninabvo' slequil yo'onic ti much'utic ta xch'unique

37 Ta sbaq'uel q'uin isva'an sba ta o'lol crixchanoetic ti Jesuse. Tsots ic'opoj.

—Ti much'utic tsa' slequil yo'onic chac c'u cha'al tsa' vo' yuch'ic ti c'alal chtaquij xa sti'ique, ac'u yich'icon ta muc' yu'un vo'on ta jlecubtasbe li yo'onique. 38 Ti much'utic ta xch'unic ti vo'on ta jlecubtasbe li yo'onique, ja' chc'ot chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe: "Li slequil yo'onique co'ol xchi'uc ninabvo' ti tey xch'olch'on oe", xi onox ts'ibabil —xi ti Jesuse.

39 Ti x'elan iyale, ja' iyalbe sc'oplal ti Ch'ul Espíritue ti sc'oplal ch-ac'bat
xchi'inic ti much'utic ta xch'unic ti ja' ta xlecubtasbat yo'onic yu'un ti
Jesuse. Yu'un mi jun mu to'ox much'u ac'bil xchi'in ti Ch'ul Espíritue, ja'
ti mu to'ox ta sut ech'el ta vinajel ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti mu co'oluc isnopic much'u ti Jesuse

40 Ti jchi'iltac ta jurioale, ti c'alal iya'iic c'usi iyal ti Jesuse —Melel ti ja'
xa ti yaj'alc'op Rioxe ti sc'oplal onox chtale —xiic jlom.

41 —Le'e ja' xa ti much'u st'ujoj Riox ti sc'oplal onox chtal spasotic ta
mantale —xiic jlom.

—Mu ta Galileauc chlic tal ti much'u sc'oplal chtal spasotic ta mantale.
42 Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti ja' smom ti David ti ta vo'nee, ti tey ta
x'ayan ta jteclum Belene yo' bu i'ayan ti smuc'tatote —xiic jlom.

43 Tsotsic xa chalbe sbaic ti c'u x'elan sc'oplal ti Jesuse yu'un mu co'oluc
ti c'usi isnopique. 44 Ti jlome yo'onicuc stsaquic pero muc much'u istsac.

*Ja' li' yaloj ti "muc much'u yech xc'opoj chac c'u cha'al xc'opoj ti Jesuse",
xiic ti jchabiejtemploe.*

45 Ti jchabiejtemploe isutic yo' bu ti totil paleetique yo' bu ti jfariseoe-
tique. Ti c'alal ic'otique —¿C'u yu'un ti muc xatsaquic tale? —x'utatic.

46 —Yu'un muc much'u yech xc'opoj chac c'u cha'al xc'opoje —xiic ti
jchabiejtemploe.

47 —¿Mi ach'unic xa lo'loel ya'el uc? 48 Mi jun cajmeltsanejc'optic muc
bu xch'unojic ti ja' xa ti much'u sc'oplal onox chtal spasotic ta mantale.
Mi vo'oticoticuc, muc bu jch'unojticotic. 49 Li jchi'iltactic ti tey cha'iic
c'usi chal li Jesuse, mu onox sna'ic li mantaletique. Ich'ayic xa o uc —xiic
ti jfariseoetique.

50 Tey ti Nicodemo uque, ja' ti much'u ay sc'opon ta ac'ubaltic ti Jesuse,
yu'un jfariseo uc. Ti Nicodemoe lic yal:

51 —Mu xu' chcac'betic castico jun jchi'iltic mi mu to bu ca'yojtic ti c'usi
chale, mi mu to jna'tic ti c'usi smule. ¿Mi ma'uc yech chal li mantaletic
ca'yojtique che'e? —xut ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope.

52 —¿C'u cha'al? ¿Mi tey liquemot tal ta Galilea uc? Q'uelo lec c'usi
chal li sc'op Rioxe. Chavil ti mu junuc yaj'alc'op Riox ilic tal ta Galileae
—x'utat ti Nicodemoe.

Ja' li' yaloj ti itae xchi'uc yajmul jun antse

53 Isut ta snaic jujuntal.

8

1 Ti Jesuse ibat ta vits Olivotic. 2 Sob ta yoc'omal isut tal, tey ic'ot noxtoc
ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén. Cunc'un istsob sba ep jchi'ilticotic yo'
bu ti Jesuse. Ti Jesuse ichoti, lic chanubtasvanuc. 3 Tey ic'otic jayvo' ti
much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe xchi'uc jayvo'
jfariseoetic. Tey yic'ojbeic c'otel jun ants ti Jesuse. Yu'un la xchi'uc
yajmul itae ti antse. Tey isva'anic ta o'lol crixchanoetic yo' bu ti Jesuse.

4 —Jchanubtasvanej, li ants li'i xchi'uc yajmul itae. 5 Ti Moisese yaloj
mantal ti chich' milel ta ton ti much'u ja' yech tspase. Li vo'ote, ¿c'usi
chaval? —xutic ti Jesuse.

6 Ti x'elan iyalbeic ti Jesuse, naca no'ox cha'iic c'u x'elan chtac'av yo'
stabeic o smul ti yalojique. Ti Jesuse isnijan sba, ists'iba balamil ta sni'
sc'ob. 7 Ti mu xicta sbaic ta sjaq'uele, ichoti lec ti Jesuse.

—Mi oy much'u junucal ti ch'abal smul cha'ie, ja' ba'yi ac'u yac'be ton li antse —x'utatic yu'un ti Jesuse.

8 Isnijan sba noxtoc, ixcha'ts'iba balamil. 9 C'alal iya'iic ti x'elan iyal ti Jesuse, ti jmeltsanejc'opetique iyul ta sjolic ti oy smulique, jujuntal iloq'uic ech'el. Ja' ba'yi iloq'uic ech'el ti más moletique. Stuc xa tey icom ta o'lol crixchanoetic ti Jesuse xchi'uc ti antse. 10 Ti Jesuse ichoti lec noxtoc, iyil ti mu xa bu tey ti much'utic yic'ojic c'otel ti antse, ti stuc xa teye.

—Laj xa batuc ti much'utic ay yalbon lamule. Muc much'u layac'be ton —xut ti antse.

11 —Ch'abala'a, totic —xi.

—Ja' no'ox yechon uc, muc bu chacac'be castico. Batan, ja' no'ox ti mu xa me xasa' yan amule —xut ech'el ti antse.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luz ti Jesuse

12 Ti Jesuse ichanubtasvan noxtoc, ja' yech lic yal:

—Li vo'one co'ol xchi'uc aluzicon ya'el, vo'oxuc ti teyoxuc ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue mu xa bu ta sa' smulic. Ja' xa tspasic li c'usitic leque yu'un vo'on ta jcoltaic. Ja' chcuxiic ta sbatel osil —xi.

13 —Li vo'ote atuc no'ox chaval ac'oplal. Ch'abal avajrextico yech'o ti mu xu' jch'unticotic li c'usi chavale —xi ti jfariseoetique.

14 Itac'av ti Jesuse:

—Ac'u mi jtuc no'ox chcal jc'oplal pero xu' xach'unic yu'un jna'oj ti bu liquemon tale, jna'oj noxtoc ti bu chibate. Li vo'oxuque mu xana'ic bu liquemon tal. Mu xana'ic noxtoc ti bu chibate. 15 Chanopic ti yech no'ox crixchanoone yech'o ti chasa'becon jmule. Li vo'one muc much'u ta jsa'be smul. 16 Mi oy much'u chcalbe ti oy smule, yu'un onox oy smul. Mu jtucuc no'ox chcal ti oy smule; co'ol chcalticotic xchi'uc ti Jtote, yu'un ja' listac tal. 17 Li mantaletic avich'ojique chal ti ja'to chach'unic mi oy cha'vo' rexticoe. 18 Li vo'one chcal jc'oplal. Ja' chal jc'oplal ti Jtot uque, yu'un ja' listac tal —xut.

19 —¿Bu ti atot chavale che'e? —xi ti jfariseoetique.

—Yu'un mu xach'unic ti tey liquemon tal ta vinajele, yech'o ti mu xach'unic ti ja' Jtot ti Rioxe. Ti ach'unojicuc ti tey liquemon tal ta vinajele, ana'ojic ti ja' Jtot ti Rioxe —xut.

20 Ja' yech iyal ti Jesuse ti c'alal ichanubtasvan yo' bu ti snail limoxnae ti tsacal xchi'uc ti muc'ta temploe. Muc much'u istsac ti Jesuse, ja' ti mu to'ox bu tsta yora chich' tsaquele.

Ja' li' yaloj: "Ti bu chibate mu xu' chabatic", xi ti Jesuse

21 Ti Jesuse ja' yech lic yalbe noxtoc:

—Li vo'one chibat. Chasa'icon pero mu xataicon. Li vo'oxuque tey acuchoj amul chachamic. Ti bu chibate mu xu' chabatic —x'utatic.

22 —Yu'un nan tsmil sba ti x'elan chale: "Ti bu chibate mu xu' chabatic", ti xie —xut sbaic ti jmeltsanejc'opetique.

23 —Li vo'oxuque li'oxuc onox ta sba balamile; yan li vo'one liquemon tal ta vinajel, yech'o ti mu co'oluc li c'usi ta jnoptique. 24 Yech'o ti lacalbeic ti tey acuchoj amul chachamique. Mi mu xach'unic ti liquemon tal ta vinajele, tey acuchoj amulic ti c'alal xachamique —x'utatic yu'un ti Jesuse.

25 —¿Much'uot che'e? —xi ti jmeltsanejc'opetique.

—Ja' chac c'u cha'al lacalbeique. 26 Ac'u mi ep c'usi xu' chacalbeic, ac'u
mi xu' chcal ti oy amulique, pero mu to bu chacalbeic scotol. Ja' no'ox
chacalbeic ti c'usi yalojbon ti Jtote, yu'un ja' listac tal. Ti Jtote yech ti c'usi
chale —x'utatic yu'un ti Jesuse.
27 Ti jmeltsanejc'opetique muc xa'ibeic smelol ti ja' iyalbe sc'oplal ti
Jtotic Riox ta vinajele. 28 Ti Jesuse iyal noxtoc:
—C'alal chajipanicon ta cruz vo'on ti co'ol crixchanootique, ja'to chul
ta ajolic ti liquemon tal ta vinajele. Chul ta ajolic noxtoc ti muc bu ijyules
ta jol jtuc ti c'usi lacalbeique, ti ja' no'ox lacalbeic ti c'usi yalojbon ti Jtote.
29 Ti Jtote ti listac tale li' xchi'inojone. Mu xiyicta yu'un scotol c'ac'al ta
jpasbe ti c'usi jun o yo'one —xi.
30 Ti c'alal iya'iic chac taje, ep ti much'utic ixch'unic ti ja' xa ti much'u
sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale.

Ja' li' yaloj ti ja' chiloc'otic o ta mulil ti c'usi iyal ti Jesuse yu'un yech

31 Ti Jesuse ja' yech lic yalbe ti jchi'iltac ta jurioale ti much'utic
ixch'unique:
—Mi mu xavicta abaic ta xch'unel li c'usi chacalbeique, ja' chvinaj o
ti j'ech'el avich'ojicon ta muq'ue. 32 Mi j'ech'el avich'ojicon ta muq'ue,
chul ta ajolic ti yech li c'usi chcale. Mi iyul ta ajolic ti yech li c'usi chcale,
chaloq'uic ta mozoil —x'utatic.
33 —Li vo'oticotique ja' jmolmuc'tatoticotic ti Abraame. Muc much'u
smozoinojoticotic. ¿C'u yu'un ti "chaloq'uic ta mozoil" xavutoticotique?
—xutic ti Jesuse.
34 —Ta melel chacalbeic, ti much'utic tsa'ulan to smulique tic'ajtic to ta
mulil. Co'ol xchi'uc mozoil ti mu xu' tsloq'ues sba stuque. 35 Li mozoile
mu c'usi ch-ac'bat yu'un li yajvale yu'un mu teyuc o. Yan li ch'amalile
oy c'usi ch-ac'bat yu'un li stote yu'un tey o. 36 Vo'on li Xch'amalon
Rioxe, mi vo'on chajloq'uesic ta mulile, j'ech'el chaloq'uic o. 37 Yech ti
ja' amolmuc'tatotic ti Abraame pero ma'uc yech isnop chac c'u cha'al
chanopique. Li vo'oxuque avo'onicuc amilicon. Mu xac'an xach'unic li
c'usi chacalbeique. 38 Li vo'one ja' chacalbeic ti c'usi yac'oj quil ti Jtote.
Li vo'oxuque ja' chapasic ti c'usi chayalbeic latotique —x'utatic yu'un ti
Jesuse.

Ja' li' yaloj ti "ja' atotic ti pucuje", x'utatic yu'un ti Jesuse

39 —Ja' jtoticotic ti Abraame —xiic.
—Ti ja'uc atotic ti Abraame, ja' chapasic chac c'u cha'al ispas ti
yechuque. 40 Lavie avo'onicuc amilicon o ti yech li c'usi lacalbeique ti
ja' yalojbon ti Rioxe. Ti Abraame ma'uc yech ispas. 41 Li vo'oxuque ja'
chapasic ti c'u x'elan tspas latotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
—Li vo'oticotique mu tsobbalal unenoticoticuc. Jun ti jtoticotique, ja'
ti Rioxe —xiic.
42 —Ti ja'uc atotic ti Rioxe, ac'anojicon ti yechuque yu'un ja' tey
liquemon tal yo' bu ti Rioxe. Mu ta jmantaluc jtuc ti litale; ja' listac
tal. 43 Ti mu xava'ibeic smelol li c'usi chacalbeique, yu'un onox mu
xac'an xava'iic. 44 Li vo'oxuque ja' atotic ti pucuje yu'un ja' no'ox ta
avo'onic spasulanel li c'usitic tsc'ane. Ti pucuje jmilvanej onox ta spasel
balamil, yech o c'al tana. Ti c'usitic ta syules ta ajolique naca ma'uc
yech, naca nopbil c'op. Ja' totil jnopc'op. 45 Li vo'one yech li c'usitic
chacalbeique pero mu xac'an xach'unic. 46 Li vo'oxuque mu xatabecon

jmul yu'un yech li c'usitic chacalbeique. ¿C'u yu'un ti mu xach'unique?
47 Ti much'utic ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe ta xch'unbeic li c'usitic chale.
Ti mu xach'unique, yu'un ma'uc avich'ojic ta muc' ti Rioxe —x'utatic
yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti tey onox ti Jesucristoe ti c'alal mu to'ox ch-ayan ti Abraame

48 Ti cajmeltsanejc'opticotique ja' yech lic yalbeic ti Jesuse:
—Yu'un onox yech ti c'usi icalticotique ti jsamariaote, ti oy pucuj ta
avo'one —xutic.
49 —Ch'abal pucuj ta co'on. Ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Jtote. Li
vo'oxuque mu xac'an xavich'icon ta muc'. 50 Ja' chiyac' ta ich'el ta muc' ti
Jtote, mu jtucuc no'ox chcac' jba ta ich'el ta muc'. Ja' sna'oj ti c'u x'elan li
co'one. 51 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta xch'unic li c'usi chcale mu
xchamic —x'utatic yu'un ti Jesuse.
52 —Lavie jna'ojticotic xa ti oy pucuj ta avo'one. Ti jmolmuc'tatotic
Abraame icham. Scotol ti yaj'alc'optac Rioxe ichamic uc. Li vo'ote chaval
ti mu xchamic ti much'utic ta xch'unic li c'usi chavale. 53 ¿Mi vo'ot más
tsots avabtel ya'el chac c'u cha'al ti jmolmuc'tatotic Abraame ti ichame?
Scotol ti yaj'alc'optac Rioxe ichamic uc. ¿Much'uot ti avaloje? —xutic
Jesús ti jmeltsanejc'opetique.
54 —Ti jtucuc no'ox chcac' jba ta ich'el ta muq'ue, xu' mu xavich'icon
ta muc'. Ja' ti Jtote ti chiyac' ta ich'el ta muq'ue, ja' ti Riox ti avich'ojic ta
muc' ti avalojique. 55 Li vo'oxuque muc bu avilojbeic c'u x'elan yo'on ti
Rioxe. Li vo'one quilojbe c'u x'elan yo'on. Mi chcal ti muc bu quilojbe
c'u x'elan yo'one, jnopc'opon chac c'u cha'al jnopc'opoxuque. Li vo'one
quilojbe c'u x'elan yo'on, ta jch'unbe li c'usi chiyalbee. 56 Ti atotic
Abraam chavalique xmuyubaj xa ti iya'i ti chital onoxe. Co'ol xchi'uc
iyil ya'el yu'un ixch'un ti chital onoxe, yech'o ti xmuyubaj xae —x'utatic
yu'un ti Jesuse.
57 —Mu to sta cincuenta ajabilal. ¿C'uxi avojtiquin ti Abraame ti
cremot toe? —xi ti cajmeltsanejc'opticotique.
58 —Ta melel chacalbeic, c'alal mu to'ox ch-ayan ti Abraame, li vo'one
teyon onox —x'utatic yu'un ti Jesuse.
59 Ti jmeltsanejc'opetique istamic ton, yo'onicuc xa smilic ti Jesuse.
Muc xilic iloc' ta sti'il ti smacol temploe, ibat.

9

Ja' li' yaloj ti ijam sat ti much'u ma'sat i'ayane

1 Yo' bu i'ech' ti Jesuse, tey iyil jun jchi'ilticotic ta jurioal, ma'sat
ayanem ti vinique.
2 —Jchanubtasvanej, ¿much'u ta smul ti ma'sat i'ayan li jchi'iltic le'e?
¿Mi ta smul stuc, o mi ta smul stot sme'? —xcuticotic vo'oticotic ti
yajchanc'opoticotique.
3 —Mu ta smuluc stuc, mi ja'uc ta smul stot sme'. Ti ma'sat i'ayane,
ja' yo' xvinaj o slequilal syu'elal ti Rioxe. 4 Ti c'u sjalil li' cuxulon ta sba
balamile, persa ta jpas ti c'usi tsc'an ti Jtote ti listac tale yo' to xu' jpas,
yu'un po'ot xa xismilic. 5 Ti c'u sjalil li'on ta sba balamile, co'ol xchi'uc
aluzicon ya'el vo'oxuc ti li'oxuc ta sba balamile, yu'un chcac' avilic c'u
x'elan yo'on ti Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.
6 C'alal laj yal chac taje, istubta balamil, ispas jset' ach'el. Ja' isjaxbe ta
xcha'p'ejel sat ti ma'sate.

7 —Ba poco lasate yo' bu li tanqueal vo' Siloee —xut. Li Siloee “tacbil” xi smelol.
Ba spoc sat ti ma'sate. C'alal isute, xil xa osil yu'un ijam ti sate. 8 Ti slac'nataque xchi'uc ti much'utic yilojic onox ti ma'sate, ja' yech lic yalbe sbaic:
—Li vinic le'e ¿mi ma'uc ti q'uex no'ox tey tsc'an limoxnae? —xut sbaic.
9 —Ja' —xiic jlom.
—Ma'uc, yu'un oy xco'olaj satic —xiic jlom.
—Vo'on ti ma'saton to'oxe —xi ti vinique.
10 —¿C'uxi ijam lasate? —xutic.
11 —Ja' ispas jset' ach'el li jchi'iltic Jesús sbie. Ja' lisjaxbe ta xcha'p'ejel jsat. C'alal laj sjaxbee, “batan, ba poco lasate yo' bu li tanqueal vo' Siloee”, xiyut. Ay jpoc, ja' ijam o. Lavie xquil xa osil —x'utatic yu'un ti vinique.
12 —¿Bu ma un? —xutic.
—Mu jna' bu ibat —xi.

Ja' li' yaloj ti isjac'ulan ti jfariseoetique ti c'uxi ijam sat ti vinique

13 Ti ma'sat to'oxe iyiq'uic ech'el ta stojol jfariseoetic. 14 Ta sc'ac'alil ox ta jcuxticotic ti ispas jset' ach'el ti isjambe o sat vinic ti Jesuse.
15 Ti jfariseoetique isjac'beic c'uxi ijam ti sate.
—Lisjaxbe jset' ach'el, ts'acal to ay jpoc li jsate, ja' ijam o —xi ti vinique.
16 —Mu xich' ta muc' Riox li vinic chavale yu'un mu xchabi li sc'ac'alil ta jcuxtique —xiic jayvo' ti jfariseoetique.
—Ti much'u oy smule mu xjam yu'un sat ma'satetic chac c'u cha'al ispas taj vinique —xiic jlom.
Lic yut sbaic ti jfariseoetique ja' ti mu co'oluc ti c'usi isnopique. 17 Isjac'beic noxtoc ti vinique:
—Li vo'ote ¿much'u lasjambe asat ti avaloje? —xutic.
—Chcal vo'one, ja' yaj'alc'op Riox —xi.
18 Ti jfariseoetique mu xch'unic ti ja' ti ma'sat to'oxe. Ja'to ixch'unic ti c'alal istacbeic ta iq'uel ti stot sme'e. 19 C'alal ic'ot ti stot sme'e —¿Mi ja' acremic li'i ti ma'sat i'ayan chavalique? ¿C'uxi ijam li sate? —xutic.
20 —Ja' jcremticotic ti ma'sat i'ayane. 21 Mu jna'ticotic c'uxi ijam li sate. Mu jna'ticotic noxtoc much'u ijambon o. Jac'beic stuc yu'un oy xa xch'ulel —xi ti stot sme'e.
22 Ti x'elan iyal ti stot sme'e, yu'un xi'emic o ti cajmelt-sanejc'opticotique. Yu'un ti jmeltsanejc'opetique yalojic xa ti mu xu' ch-ochic ta junuc templo ti much'utic jamal chalbe sc'oplal ti Jesuse ti ja' ti much'u sc'oplal onox chtal spasoticotic ta mantale. 23 Yech'o ti “jac'beic stuc yu'un oy xa xch'ulel”, xi ti stot sme'e.
24 Ti jmeltsanejc'opetique istaquic ta iq'uel noxtoc ti ma'sat to'oxe.
—Alo ti ja' lasjambe asat ti Rioxe. Li vinic chavale, jna'ojticotic ti oy smule —xutic.
25 —Mu jna' mi oy smul, ja' no'ox ti lisjambe xa li jsate —xi.
26 —¿C'uxi isjam lasate? —xutic noxtoc.
27 —Lacalbeic xa. Mu xach'unic tajmec. ¿C'u yu'un ti chajaq'uic noxtoque? ¿Mi chac'an chachi'inic uc? —x'utatic yu'un ti vinique.
28 —Li vo'ote achi'inoj xa. Li vo'oticotique ja' ta jch'unticotic c'usi yaloj ti Moisese. 29 Jna'ojticotic ti isc'opon sbaic xchi'uc ti Rioxe. Taj chavale, mu jna'ticotic bu liquem tal —xiic ti jmeltsanejc'opetique.

30 Itac'av ti vinique:
—Mu jch'un jna' ti mu xana'ic une yu'un avilic xa ti lisjambe li jsate.
31 Ti Rioxe jna'ojtic ti mu xich'be ta muc' c'usi chalic ti much'utic mu
x'ich'on o ta muq'ue. Yan ti much'utic ch-ich'on ta muq'ue, ti tspasbeic
c'usi tsc'ane, chich'be ta muc' li c'usi chalique. 32 Ta spasel balamil mu
onox bu xca'itic mi oy much'u chjam yu'un sat ti much'u ma'sat i'ayane.
33 Ti manchuc tacbil tal yu'un Riox li much'u chcale, mu c'u xu' spas ti
yechuque —x'utatic ti jmeltsanejc'opetique.
34 C'alal iya'iic chac taje, islabanic:
—Yu'un chopolot li vo'ote, yech'o ti ma'sat la'ayane. Pero lavie vo'ot
xa chac'an chachanubtasoticotic —xutic.
Isnutsic loq'uel ta templo.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti tspasatic ta ma'sat ya'el ti much'utic lec c'usitic tspasic ti yalojique

35 Ti Jesuse iya'i ti inutse loq'uel ta templo ti ma'sat to'oxe. Isa'e yu'un
ti Jesuse. C'alal itae, ijac'bat:
—¿Mi ach'unoj ti talem xa Xch'amal ti Rioxe? —x'utat.
36 —Totic, ¿bu li Xch'amal Riox chavale? Ta jch'un —xi ti vinique.
37 —Li' aq'uelojbe sate. Vo'on ti li' chajc'opone —x'utat yu'un ti Jesuse.
38 C'alal iya'i ti vinique, isquejan sba ta yichon ti Jesuse,
—Cajval, ta jch'un ti vo'ot Xch'amalot ti Rioxe —xut.
39 —Ti lital li' ta sba balamile, ja' yo' xvinaj o c'u x'elan yo'on li
crixchanoetique. Ti much'utic mu sna'ic ti c'uxi chcuxiic ta sbatel osile,
ti sna'ojic ti chopol sjolique, ta onox x'ac'bat xch'unic yu'un ti Rioxe ti
vo'on chcac'be scuxlejalique. Co'ol xchi'uc chjambat ya'el li satique. Yan
ti much'utic lec c'usitic tspasic ti yalojique, ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil
ti yalojique, mu x'ac'bat xch'unic ti vo'on chcac'be scuxlejalic ta sbatel
osile. Co'ol xchi'uc tspasatic ta ma'sat ya'el —x'utat yu'un ti Jesuse.
40 Ti jlom jfariseoetique ti tey xchi'uquic ti Jesuse, c'alal iya'iic ti x'elan
iyal ti Jesuse,
—Ti avaloje, yu'un ma'satoticotic uc —xutic.
41 —Ti ma'saticoxuque, ch'abal amulic ti yechuque. Ja' amulic ti lec
c'usitic chapasic ti avalojique.

10

Ja' lo'il scuenta jchabichij xchi'uc j'elec'chij

1 'Ta melel chacalbeic, ti much'utic mu ta ti' corraluc ch-ochique, mi
chp'itic ochel ta xocone, ja' j'elec'chijetic. 2 Li jchabichijetique ta ti' corral
ch-ochic. 3 Li jchabiejti'corrale ja' no'ox chac' ochuc li jchabichijetique.
Li chije xa'ibeic ye li yajvalique. Li jchabichijetique ta sbiiltasic jucot ti
c'alal tsloq'uesique. 4 Mi laj sloq'ues ti jaycot xchij jujun jchabichije, ja'
chjelav li jchabichije, ja' nap'al chbat li chije yu'un xa'ibe ye li yajvale.
5 Mi iya'iic ti ma'uc ye li yajvalique, mu xbatic. Chjatavic —x'utatic yu'un
ti Jesuse.
6 Ja' yech iyal lo'il ti Jesuse. Ti jchi'iltaque muc xa'ibeic smelol ti c'usi
i'albatique.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox lequil jchabichij ya'el ti Jesuse

7 Ti Jesuse iyalbe noxtoc ti jchi'iltac ta jurioale:

—Ta melel chacalbeic, vo'on ti'corralon ya'el. 8 Scotol ti much'utic
chaxchabiic ta alele ti li'ic xa onox ti c'alal mu to'ox chitale, naca
jlo'lovanejetic. Co'olic xchi'uc j'elec'chij. Ti much'utic liyich'ic ta muq'ue
muc xch'unic ti c'usi i'albatique. 9 Li vo'one ti'corralon ya'el, yu'un ti
much'utic chiyich'ic ta muq'ue ta xcuxiic ta sbatel osil. Mu xa c'usi xi'ic
o. Jun xa yo'onic, mu xa c'usi tsc'anic.
10 'Li j'elec'chije ch-elc'aj no'ox, tsocvan, chmilvan. Yan li vo'one chcac'
cuxlicuc ta sbatel osil. Ja' no'ox yech jun yo'onic ch-ech'ic li' ta sba
balamile. 11 Li lequil jchabichije muc ta alel yu'un mi ja' xlaj ta oq'uil
li stuque yo' mu xlaj o li xchije. Ja' no'ox yech li vo'on uque, ta xcac' jba
ta milel yo' xcuxiic o ta sbatel osil ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue. 12 Li
jsa'abteletique, mi iya'iic ti chtal oq'uile, lamal chictaic li chije, chjatavic.
Oy jaycot chlaj ta oq'uil, jlom chjatavic. 13 Ti chjatavic li jsa'abteletique,
yu'un staq'uin no'ox tsa'ic, yech'o ti mu c'u scuentaic o li chije.
14-15 'Vo'on li lequil jchabichijon ya'ele, ta jchabi lec ti much'utic
chiyich'ic ta muq'ue. Quilojbe c'u x'elan yo'onic, yilojic c'u x'elan co'on
uc chac c'u cha'al yiloj c'u x'elan co'on ti Jtote, quilojbe c'u x'elan yo'on
uc. Chcac' jba ta milel yu'unic ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue. 16 Oy
ma'uc jchi'iltic ta jurioal chlic yich'icon ta muc' uc. Persa ta xquiq'uic
uc. Ta xch'unic ti c'usitic chcalbeique. Jtos chac'ot achi'uquic. Jun no'ox
Avajchabivanejic, vo'on chajchabiic.
17 'Sc'anojon ti Jtote yu'un chcac' jba ta milel yu'unic ti much'utic
chiyich'ic ta muq'ue. Ts'acal to chicha'cuxi. 18 Muc much'u xu' chismil.
Sc'an no'ox co'on ti chcac' jba ta milele. Xu' chcac' jba ta milel, xu'
chicha'cuxi noxtoc yu'un ja' yech yalojbon ti Jtote —x'utatic yu'un ti
Jesuse.
19 C'alal laj yal chac taje, ti cajmeltsanejc'opticotique tsotsic xa iyalbe
sbaic noxtoc. 20 Ep iyalic ti oy pucuj ta yo'one, ti chlic xchuvaje.
—¿C'u yu'un chava'ibeic li c'usi chale? —xiic.
21 —Ti much'u oy pucuj ta yo'one ma'uc yech chc'opoj chac c'u cha'al
chc'opoje. ¿Mi'n chjam yu'un sat ma'satetic ti pucuje? —xiic ti jlome.

Ja' li' yaloj ti yo'onicuc xa'ox smilic Jesús ti jmeltsanejc'opetic yu'unic ti jurioetique

22 Ta Jerusalene ja'o yolel sq'uinic ti jchi'iltac ta jurioale, ja' ti tsyules
o ta sjolic c'usi ora icha'tun yu'un Riox noxtoc ti muc'ta temploe. Ja'o
ta corixmatic. 23 Ti Jesuse tey xva'et ta coycoyna ta xocon templo yo'
Salomón sbie. 24 Ti cajmeltsanejc'opticotique tal sjoyletaic ti Jesuse.
—¿C'u to ora ti jamal chavalboticotic mi vo'ot chapasoticotic ta man-
tale? Alboticotic xa —xutic.
25 —Lacalbeic xa, pero mu xach'unic. Avilic noxtoc li jlequilal jyu'elale
ti ja' yalojbon ti Jtote ti chcac' iluque. Ti yechuque, ja' avilic o ti vo'on
Xch'amalon ti Rioxe. 26 Ti mu xach'unique, ja' ti mu xavich'icon ta
muq'ue chac c'u cha'al lacalbeique. 27 Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue
cha'iic ti c'usi chcalbeique. Quilojbe c'u x'elan yo'onic. Tspasic ti c'usi
chcalbeique. 28 Ta xcac' cuxlicuc ta sbatel osil, mu x'ochic ta c'oc'.
Muc much'u xu' chispojbe. 29 Yu'un ja' liyac'be ti Jtote ti chiyich'ic ta
muq'ue. Muc much'u xu' tspojbe ti Jtote yu'un más oy syu'el. 30 Li vo'one
junoticotic xchi'uc ti Jtote —x'utatic yu'un ti Jesuse.
31 Ti jmeltsanejc'opetique istamic ton noxtoc, yo'onicuc xa smilic ti
Jesuse. 32 I'albatic yu'un ti Jesuse:

—Ja' ta smantal Jtot ti lec ti c'usitic lacac'be avilique. ¿C'usi chopol icac' avilic ti avo'onicuc amilicone? —x'utatic.
33 —Mu'nuc ja' chacac'beticotic o ton ti lec c'usi apase; ja' ti chap'is aba
ta Rioxe —xi ti jmeltsanejc'opetique.
34 Itac'av ti Jesuse:
—Tey ts'ibabil ta sc'op Riox ti avich'ojique: "Vo'oxuc jq'uexoloxuc",
x'utatic yu'un Riox ti jmeltsanejc'opetic ti ta vo'nee. 35 "Jq'uexoloxuc", xi
sc'oplalic ti much'utic i'ac'bat yabtelic yu'un Riox ti vo'nee. Mu xch'ay
ti c'usi yaloj ti Rioxe. 36 "Lec ti yech i'albatique", xachiic. Lec ti yech
chavalique, pero ¿c'u yu'un chavalic ti ta jp'is no'ox jba ta Rioxe ti ical
ti vo'on Xch'amalon ti Rioxe? Ti lital li' ta sba balamile, yu'un ja' listac tal
ti Jtote. 37 Ti mi ma'uc yabtel Jtot ta jpas chavilique, mu me xach'unic ti
vo'on Xch'amalone. 38 Pero ti mi ja' yabtel Jtot ta jpas chavilique, ch'unic
me ac'u mi mu xach'unic ti vo'on Xch'amalone. Mi chach'unique, chul
ta ajolic ti junoticotique —x'utatic yu'un ti Jesuse.
39 Ti jmeltsanejc'opetique ta ox stsaquic noxtoc ti Jesuse, pero muc
staic ta tsaquel yu'un ora isq'uej sba ech'el.
40 Ti Jesuse icha'sut ech'el ta jech uc'um Jordán yo' bu ti iyac' to'ox
ich'vo' ti Juane. Tey ipaj jayib c'ac'al. 41 Ti c'alal teye, ep jchi'ilticotic ta
jurioal tey ic'otic yo' bu ti Jesuse.
—Ac'u mi muc xac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Juan j'ac'-ich'vo'e,
pero yech ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal li jchi'iltic li'i —xiic ti much'utic tey
ic'otique.
42 Ti much'utic tey ic'otique ep ixch'unic ti ja' tacbil tal yu'un Riox ti
Jesuse.

11

Ja' li' yaloj ti icham jun vinique, Lázaro sbi

1 Oy jun jchi'ilticotic ta jurioal, Lázaro sbi. Itsaque ta chamel. Tey nacal
ta Betania. Tey nacajtic cha'vo' antsetic uc. María sbi ti june. Marta sbi
ti june. Svix smuc no'ox sbaic. 2 Ti Maríae ja' ti ts'acal to ismalbe muil
nichim ta yoc ti Cajvaltic Jesuse, ti iscusbe ta stsatsal sjole. Ja' stsebal ti
Lázaroe. 3 Ti stsebaltac Lázaroe istaquic ta iq'uel ti Jesuse:
—Cajval, li Lázaroe, ti ac'anoje, tsots la me ip —xi c'otel ti much'u
istaquic ech'ele.
4 C'alal iya'i ti Jesuse —Li chamel taje mu xcham o. Ja' no'ox yo' x'ich'e
o ta muc' ti Rioxe, yo' xi'ich'e o ta muc' uque, vo'on li Xch'amalone —xi.
5-6 Ti Jesuse, ac'u mi lec sc'opon sbaic xchi'uc ti Martae, xchi'uc ti
smuque, xchi'uc ti Lázaroe, c'alal iya'i ti ipe, muc xba sq'uel ta ora. Chib
to c'ac'al tey ipaj ta jech uc'um Jordán. 7 Ts'acal to —Suticotic ta Judea
—xiyutoticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique.
8 —Jchanubtasvanej, ach' to me ti yo'onicuc smilot ta ton li
jchi'iltactique. ¿C'u yu'un ti chacha'sut ech'el noxtoc teyo'e?
—xcuticotic.
9 —Ti Rioxe lajcheb ora yac'oj li jujun c'ac'ale yu'un chi'abtejotic. Ja'
no'ox yechon uc, yora to chi'abtej. Ti much'utic ja' tspasic c'usi tsc'an
ti Rioxe mu xi'ic. Co'olic xchi'uc ti much'utic chanavic ta c'ac'altique,
mu c'usi sp'osi o yoquic, xil sbeic. 10 Yan ti much'utic mu xich'ic ta
muc' ti Rioxe, co'olic xchi'uc ti much'utic chanavic ta ac'ubaltique, tsp'osi
yoquic, mu xil sbeic —xiyutoticotic.

11 Ts'acal to liyalboticotic noxtoc:
—Lec jc'opon jbatic jchi'uctic ti Lázaroe, pero ivay xa. Chba jtij —xiyutoticotic.
12 —Cajval, mi i'och xa svayele, yu'un nan yo jset' xa. Ch-ech' xa li chamele —xcuticotic.
13 Ti x'elan iyal ti Jesuse, yu'un icham ti Lázaroe. Li vo'oticotique ijch'unticotic ti vayem no'oxe. 14 Ti Jesuse jamal liyalboticotic ti ichame.
15 —Lec ti mu teyicon c'alal iloc' xch'ulele yo' xach'unic o ti stacojon tal ti Rioxe. Ba jq'ueltic —xiyutoticotic.
16 Tey jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, ja' ti Tomase, ti "vach", xcuticotique.
—Batic, co'ol chamicotic xchi'uc li Cajchanubtasvanejtique —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti chixcha'cuxesotic ti Jesuse, ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

17 Ital ti Jesuse. Ti c'alal iyule, xchanibal xa'ox c'ac'al smuquel ti Lázaroe. 18 Li Betaniae nopol xil sba xchi'uc Jerusalén. Oy no'ox nan o'loluc reva xil sba xchi'uc. 19 Tey ep jchi'ilticotic ta spatbeic yo'onic ti Martae xchi'uc ti Maríae, ja' ti icham ti scremalique. 20 Ti Martae, c'alal iya'i ti ital xa ti Jesuse, ora ba snup ta be. Ti Maríae tey icom ta snaic. 21 Ti Martae ja' yech lic yalbe ti Jesuse:
—Cajval, ti li'icot c'alal i'ipaj ti jcremale, muc xcham ti yechuque. 22 Ac'u mi oy xa sc'ac'alil ti ichame, scotol ti c'usitic chac'anbe ti Rioxe jna'oj ti chayac'bee —xut.
23 —Ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti acremale —x'utat yu'un ti Jesuse.
24 —Jna'oj onox ti ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ja'o c'alal ta xcha'cuxiic scotol ti much'utic chamemic xa'oxe —xi ti Martae.
25 —Vo'on chajcha'cuxesic. Vo'on chcac' cuxlanic ta sbatel osil. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, ac'u mi xchamic, ta onox xcuxiic ta sbatel osil. 26 Ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile, ja' ti much'utic yich'ojicon ta muq'ue, ich'ay xa sc'oplal ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. ¿Mi ach'unoj li vo'ote? —x'utat yu'un Jesús ti Martae.
27 —Jch'unoja'a, Cajval. Jch'unoj ti vo'ot Cristoote, ti Xch'amalot Rioxe, ti stacojot tal ti Rioxe —xi ti Martae.

Ja' li' yaloj ti i'oc' ta smuquenal Lázaro ti Jesuse

28 Ti c'alal laj yal chac taje, ba yic' tal ti smuque. Mucul la c'ot yalbe:
—Ital xa li Jchanubtasvaneje. Ba la c'opono —xut la.
29 C'alal iya'i ti Maríae, ora tal sc'opon ti Jesuse. 30 Mu to'ox chc'ot ta Betania ti Jesuse. Tey to'ox yo' bu icomtsanat yu'un ti Martae. 31 Ti jchi'ilticotic tey tspatbeic yo'on ti Maríae, c'alal iyilic ti iloc' ta anile, tijilic tal uc.
—Yu'un nan chba oc'uc ta smuquenal ti scremale —xiic la.
32 Ti Maríae, c'alal ic'ot yo' bu ti Jesuse, isquejan sba ta yichon, ja'o isnijan sba ta balamil noxtoc.
—Cajval, ti li'icot c'alal i'ipaj ti jcremale, muc xcham ti yechuque —xut.
33 C'alal iyil ti Jesuse ti ch-oc' ti Maríae, ti ch-oq'uic noxtoc ti jchi'ilticotic xchi'inoj tale, chopol iya'i ti oy me'anal li' ta sba balamile.
34 —¿Bu ay amuquic? —x'utatic.

—Ba jq'ueltic avil —xutic.

35 I'oc' ti Jesus uque.

36 —Q'uelavilic, bats'i sc'anoj tajmec ti ánima Lázaroe —xut sbaic ti jchi'ilticotique.

37 Ti jlome ja' yech lic yalic:

—Li vinic le'e chjam yu'un sat li ma'satetique. ¿C'u yu'un ti muc xet'esbe xchamel ti ánima Lázaroe? Ti iyet'esbeuque, muc xcham ti yechuque —xiic.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxesat loq'uel ta smuquenal ti Lázaroe

38 Ti Jesuse chopol iya'i noxtoc ti oy me'anal li' ta sba balamile. Ja' yech ic'ot o yo' bu mucbil ti Lázaroe. Ti smuquenal Lázaroe c'ox nail ch'en. Jp'ej muc'ta ton macbil o sti'il.

39 —Loq'uesic li tone —xi ti Jesuse.

—Cajval, tu xa yu'un xchanibal xa c'ac'al jmucojticotic —xi ti Marta stsebal Lázaroe.

40 —Lacalbe onox mi chach'une chavil c'u x'elan slequilal syu'elal ti Rioxe —x'utat yu'un ti Jesuse.

41 Isloq'uesic li tone ti macbil o sti'il smuquenal ti Lázaroe. Ti Jesuse isq'uel vinajel, isc'opon Riox:

—Tot, colaval ti chava'i li c'usi chcale. 42 Jna'oj ti scotol c'ac'al chava'ie. Ti x'elan chacalbee, ja' yo' xa'iic o li much'utic li' nopol va'ajtique, yo' xch'unic o ti vo'ot atacon tale —xi.

43 C'alal laj yal chac taje, iyapta ti ánimae:

—¡Lázaro, loc'an tal! —xut.

44 Ora icha'cuxi. C'amulanbil ta natil poc' sjunlej iloc' tal. Sut'ul ta poc' ti sjole.

—Jitunbeic li sc'amobile, ac'u batuc —xut crixchanoetic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse
(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ti jchi'ilticotic xchi'inoj tal ti Maríae, ep ixch'unic ti tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse c'alal iyilic ti icha'cuxi ti Lázaroe. 46 Pero oy jayvo' ba yalbeic ti jfariseoetique ti ixcha'cuxes ánima ti Jesuse. 47 Yech'o un ti totil paleetique xchi'uc ti jfariseoetique istsob ti xchi'ilic ta meltsanejc'ope.

—¿C'usi ta jnopbetic xana'ic taj jchi'iltic taje ti ep chac' iluc syu'ele? 48 "Tey ac'u spas", mi xichiotique, ta xch'un scotol jchi'iltactic ti ja' xa ti much'u t'ujbil yu'un Riox ti chispasotic ta mantale. Yic'al stiq'uic ta preserenteal li' ta jlumaltique. Ti mi i'oche, ta soc sjol ti preserente ta Romae. Yic'al stac tal yajsolterotac slomesic li jtemplotique xchi'uc scotol li naetique. Ti mi islomesique, ta xch'ay jc'oplaltic jcotoltic —xut sbaic.

49 Tey jun xchi'ilic ta meltsanejc'op, Caifás sbi. Ti Caifase ja'o sjabilal ochem ta más totil paleal. Ja' yech lic yal:

—Li vo'oxuque mu xana'ic snopel. 50 Más lec mi jun no'ox vinic chlaje; ja' chopol mi lilajotic jcotoltique —xi.

51 Mu ta sjoluc stuc ti x'elan iyale. Yu'un ja'o ochem ta más totil paleal, yech'o ti ich'amunbat ye yu'un ti Rioxe ti iyal ti ja' ta jq'uexolinticotic ti Jesuse vo'oticotic li juriooticotique. 52 Mu jtucticoticuc no'ox ijq'uexolinticotic. Ja' ijq'uexolintic jcotoltic ta sjunlej balamil vo'otic ti chquich'tic ta muc' ti Rioxe, yech'o ti jtos xa no'ox

lic'ototic oe. 53 Ti cajmeltsanejc'opticotique lec iya'iic ti x'elan iyal ti
Caifase, ora isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Jesuse.
54 Yech'o un ti Jesuse mu xa bu iyac' sba iluc teyo'e, ibat ta sts'el
xocol balamil ta jun jteclum Efraín sbi. Jchi'ucticotic ech'el vo'oticotic
ti yajchanc'opoticotique. Tey lipajoticotic xchi'uc ti Jesuse.
55 Po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotic
vo'oticotic li juriooticotique. Ep jchi'ilticotic ba'yi ic'otic ta Jerusalén, c'ot
xchap sbaic chac c'u cha'al yaloj ti Rioxe yo' lec x'ileic o yu'un Riox ta
q'uine. 56 Ti c'alal ic'otic ta Jerusalene, lic sa'ic ta ti' muc'ta templo ti
Jesuse yu'un tsc'an ta xchi'inic.
—¿Mi chtal ta q'uin xana'ic? ¿Mi mu van bu ya'yoj ti chich' tsaquele?
—xut sbaic.
57 Ti x'elan iyalbe sbaique, yu'un yaloj xa'ox mantal ti totil paleetique
xchi'uc ti jfariseoetique ti ac'u yal mi oy much'u iyil buy ti Jesuse yu'un
chba yich' tsaquel tal.

12

Ja' li' yaloj ti icoconbat ya'lel nardo ta Betania ti Jesuse
(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

1 Scan to'ox vaquib c'ac'al sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot
jme'ticotique, icha'sut noxtoc ta Betania ti Jesuse yo' bu nacal ti Lázaroe,
ja' ti ichame, ti icha'cuxesat loq'uel ta smuquenale. 2 Ti Lázaroe xchi'uc
ti stsebaltaque ismeltsanic ve'lil yu'un chich'ic ta muc' ti Jesuse. Tey
live'oticotic uc. Ja' ixchol ve'lil ti Martae. Ti Lázaroe co'ol live'oticotic
ta mexa xchi'uc. 3 Ti Maríae iyich' tal o'lol kilo ya'lel muil nichim, ja'
li nardoe. Toyol tajmec stojol. Iscoconbe ta yoc ti Jesuse. C'alal laj
scoconbee, ja'o iscusbe ta stsatsal sjol. Li nardoe xmuet xa ta sjunlej yut
na. 4 Tey jun jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse, ja' ti Judas Iscariotee ti
iyac' entrucal ta ts'acal ti Jesuse.
5 —¿C'u yu'un ti muc xchon ta oxib cien denario li ya'lel nardoe? Li
stojole xu' chich' me'onetic ti yechuque —xi.
6 Ti x'elan iyale, mu'nuc tsc'uxubin li me'onetique; ja' yo'onuc yelc'an.
Yu'un chelc'an onox jutuc li jtaq'uinticotic xchabioje.
7 I'albat yu'un ti Jesuse:
—Mu xaval yech. Li ya'lel nardo ti li' to'ox snac'oje, ja' ox ta xtun ti
c'alal xichame, ti c'alal ximuquee, pero liyac'be xa. 8 Li me'onetique
scotol c'ac'al li' achi'inojique. Li vo'one muc bu li' jchi'inojoxuc scotol
c'ac'ale —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti yo'onicuc ox smilic Lázaro ti jmeltsanejc'opetique

9 Ti jchi'ilticotic tey tsobolic ta Jerusalene, iya'iic ti icha'sut noxtoc ta
Betania ti Jesuse. Ora ibatic. Mu stucuc no'ox ba sq'uelic ti Jesuse, c'alal
ta Lázaro ba sq'uelic, ja' ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenale. 10 Ti totil
paleetique yo'onicuc ox smilic ti Lázaro uque. 11 Yu'un ja' ta smul ti ep xa
jchi'ilticotic iyictaic yich'el ta muc' ti paleetique, ti ja' xa iyich'ic ta muc'
ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti i'ich'e ta muc' yilel ti c'alal i'och ta Jerusalén ti Jesuse
(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12 Ta yoc'omal tey stsoboj sbaic ta Jerusalén scotol ti jchi'ilticotic ta
jurioale yu'un ja'o xa li q'uine. Iya'iic ti tey chc'ot ta Jerusalén ti Jesuse.

13 Isa'ic yanal xan, iloq'uic ech'el ta ti' jteclum. Sjapojic ech'el ti yanal
xane yu'un ba snupic ta be ti Jesuse. X'avlajetic xa ech'el:
—¡Coliyalbotic Riox ti lec tajmec li preserente listacbotic tal vo'otic li
j'israelotique! —xiic.
14 Ti Jesuse ista jcot burro, iscajlebin chac c'u cha'al ts'ibabil onox ta
sc'op Rioxe:
15 Jchi'iltactic, mu la me xcat co'ontic.
Ta la xtal ti much'u chispasotic ta mantale.
Cajal la ta burro ch-och tal,
xi onox ts'ibabil.
16 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique muc xca'ibeticotic smelol c'u
yu'un ti cajal ta burro i'och ta Jerusalene. Ja'to c'alal imuy ta vinajele
iyul ta jolticotic ti ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti ch-ich'e ta muc' yu'un ti
jchi'iltaque. 17-18 Ti ba snupic ta bee, ja' ti iya'iic ti ixcha'cuxes loq'uel
ta smuquenal ti Lázaroe. Ja' iyal ti much'utic tey xchi'uquic ti c'alal
ixcha'cuxese. 19 Pero ti jfariseoetique ja' yech lic yalbe sbaic:
—Q'uelavilic, mu xa me xa'i pajesel li jchi'iltactique. Ep xa ti much'utic
lec chilic li Jesuse —xut sbaic.

Ja' li' yaloj ti oy jayvo' jgreciaetic ti tsc'an tsc'oponic ti Jesuse

20 Tey jayvo' jgreciaetic ta q'uine yu'un ja' yech xch'unojic chac c'u
cha'al xch'unojic li jchi'iltac ta jurioale. Tal yac'beic smoton Riox uc.
21 Ic'oponat ti Felipee, ja' ti co'ol yajchanc'opoticotic ti Jesuse, ti liquem
tal ta jteclum Betsaida ta estado Galileae.
—Totic, ¿mi xu' jc'oponticotic li Jesuse? —x'utat.
22 Ti Felipee ba yalbe ti Andrese. Xcha'va'alic xa iyalbeic ti Jesuse.
23 Itac'av ti Jesuse:
—Ista xa yora ti chiyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe, vo'on ti co'ol crix-
chanootique. 24 Ta melel chacalbeic, persa chquich' milel yo' ep xcuxiic
o ta sbatel osil li crixchanoetique. Co'ol xchi'uc trigo, mi mucbile, ta xch'i,
ta xbeq'uin. Mi muc bu mucbile, mu xch'i, mu xbeq'uin. 25 Ti much'utic
mu sc'an xiyich'ic ta muc' yu'un ti chi'ic o li milele, yu'un onox ta x'ochic
ta c'oc' ta sbatel osil. Yan ti much'utic muc ta alel yu'unic mi ja' xlajic oe,
ta xcuxiic ta sbatel osil. 26 Ti much'utic ta xtunic cu'une, ac'u yac' svocolic
chac c'u cha'al chcac' jvocole. Mi icuch yu'unique, chba xchi'inicon ta
vinajel. Ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Jtote.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta cruz ta xchame

27 'Xu' ya'el ti mu xichame, pero mu xu' xcalbe ti Rioxe ti mu jc'an
xichame, ti ac'u spojone. Ti lital li' ta sba balamile, persa chicham —xi.
28 Ja'o lic sc'opon Riox:
—Tot, ac'u cac'ot ta ich'el ta muc' —xi.
Itac'av tal ta vinajel ti Rioxe:
—Avac'on xa ta ich'el ta muc'. Pero ta to xavac'on ta ich'el ta muc'
noxtoc —x'utat.
29 Ti crixchanoetic tey tsobolique iya'iic ti oy c'usi tsots ibac' ta vinajele.
—Ch-avan chavuc —xiic jlom.
—Yu'un nan ic'oponat yu'un jun anjel ta vinajel —xiic jlom.
30 Ja' yech lic albaticuc yu'un ti Jesuse:
—Yu'un ti tsots listac'be ti Jtote, ja' yo' xava'iic o li vo'oxuque ti iya'i
c'usi icalbee. Mu'nuc ja' yo' xca'i o li vo'one. 31 Yu'un ista xa yora ti ta
jch'aybe syu'el ti pucuje ti ja' ch'unbil smantal li' ta sba balamile. 32 Jipil

chicham ta scoj smulic li crixchanoetique yo' vo'on xa chiyich'ic o ta muq'ue —x'utatic.
33 Ja' ica'iticotic o ti jipil ta cruz ta xchame. 34 Itac'av ti jchi'iltaque:
—Ca'yojbeticotic onox sc'oplal ti much'u st'ujoj Riox chtal spasoticotic ta mantale. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti cuxul o ta sbatel osile. Mi vo'ot ti chapasoticotic ta mantale, ¿c'u yu'un ti "jipil chicham vo'on ti co'ol crixchanootique", xachie? ¿Much'uot che'e? —xutic.
35 Itac'av ti Jesuse:
—Mu xa jaluc li' chajchanubtasique. Más lec ch'unic li c'usi chacalbeique yo'to xu' xach'unic, yo' xacuxiic o ta sbatel osile. Ja' chac c'u cha'al li jxanvile, mi jliquel xa no'ox sac li osile, tsuj sba yo' mu x'ic'ub o yu'un ta bee. Mi i'ic'ube, mu xa xil sbe, mu sna' bu chbat. 36 Ja' no'ox yechoxuc uc, yo'to me li' jchi'ucoxuque, ch'unic me ti vo'on chcac' acuxlejalique yo' ti xacuxiic o ta sbatel osile —x'utatic.

Ja' li' yaloj ti ep jurioetic muc xch'unic ti ja' st'ujoj Riox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesuse

C'alal laj yal chac taje, muc xilic bu ibat ti Jesuse.
37 Ti jchi'iltac ta jurioale yech no'ox ti ep ta ech'el iyilbeic slequilal syu'elal ti Jesuse, muc xch'unic ti ja' st'ujoj Riox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. 38 Ja' ic'ot ti c'usi sts'ibaoj ti Isaías yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
Ac'u la mi ep ta ech'el xilbeic slequilal syu'elal,
pero ep la jchi'iltactic mu la sc'an xch'unic ti ja' st'ujoj Riox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile,
xi sts'ibaoj ti Isaíase. 39 Ti muc xch'unic ti jchi'iltac ta jurioale, yu'un ja' ic'ot ti c'usi sts'ibaoj noxtoc ti Isaíase.
40 Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque, pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic pero co'ol xchi'uc mu xilic yu'un stoyoj sbaic.
Yu'un mu sc'an xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xi ti Isaíase. 41 Ti x'elan iyal ti Isaíase ti ep ta ech'el chilbeic slequilal syu'elal ti much'u chtaque tal yu'un ti Rioxe, yu'un i'ac'bat yil ti Isaíase ti oy slequilal syu'elale. Yech'o ti ja' yech iyale.
42 Ac'u mi ep jchi'ilticotic ti muc xch'unique, pero ixch'unic onox jlom ti ja' tacbil tal yu'un Riox ti Jesuse. Ixch'unic jayvo' jmeltsanejc'opetic uc, pero muc bu iyalic ti xch'unojique. Mi iyalique, mu x'aq'ue ochicuc ta junuc templo. 43 Ti jmeltsanejc'opetique ja' tsots sc'oplal iya'iic ti ich'bilic ta muc' yu'un li crixchanoetique; ja' mu tsotsuc sc'oplal iya'iic ti lec chileic yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti chich'ic castico ti much'utic mu xch'unic ti c'usi iyal ti Jesuse

44 Ti Jesuse isc'opon noxtoc ti jchi'iltaque. Tsots ic'opoj:
—Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mu jtucuc no'ox chiyich'ic ta muc'. Ja' chich'ic ta muc' ya'el ti Jtot uque yu'un ja' listac tal. 45 Ti much'utic liyilic xae, co'ol xchi'uc iyilic xa ya'el ti Jtot uque, ja' ti listac tale. 46 Li vo'one co'ol xchi'uc aluzicon ya'el, vo'oxuc ti teyoxuc ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue mu xa bu tsa' smulic. 47 Ti much'utic cha'i li c'usitic chcale, mi mu xiyich'ic ta muq'ue, mu to bu chcac'beic castico. Mu'nuc tal cac'beic castico li crixchanoetique, yu'un tal jpojic ja' ti sc'oplal ch-ochic ta c'oc ta sbatel osile. 48 Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ti mu xch'unic li c'usi chcalbeique, chich'ic onox

castico c'alal xlaj li balamile. Ja' chich'ic o castico ti mu xch'unic li c'usi chcalbeique. 49 Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usitic chacalbeique. Ja' yalojbon ti Jtote, yu'un ja' listac tal. Ja' liyalbe li c'usitic chacalbeique xchi'uc ti c'u x'elan chitac'ave. 50 Ja' ta smantal ti chacuxiic ta sbatel osil ti mi chach'unique. Li c'usitic chacalbeique ja' yaloj ti Jtote. Naca no'ox chcal ava'iic ti c'usitic yalojbone —x'utatic yu'un ti Jesuse.

13

Ja' li' yaloj ti ispocbe yoc yajchanc'optac ti Jesuse

1 Ti c'alal po'ot xa'ox sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, sna'oj xa ti Jesuse ti ista xa yora tscomtsan li balamile, ti chcha'sut xa ech'el ta vinajel yo' bu ti Stote. Ti Jesuse sc'anojoticotic onox vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique. Pero más to iyac' quilticotic ti sc'anojoticotique.

2 Ti c'alal yolel chive'oticotic xchi'uc ti Jesuse, ti Judas screm Simón Iscariotee yulesbil xa'ox ta sjol yu'un ti pucuje ti ja' chac' entrucal ti Jesuse. 3-4 Ti Jesuse, ac'u mi sna'oj ti ja' ac'bil scuentain scotol yu'un ti Jtotic Rioxe, ti ja' tacbil tal yu'un ti Rioxe, ti ch-iq'ue sutele, isco'oltas sba chac c'u cha'al mozoil. Iva'i, isloc' spimilc'u', ixch'ic ta xch'ut jlic toalla. 5 Isq'ueb vo' ta pocobc'obol, ja' ispoc o li cocticotique. C'alal laj spocboticotique, liscusboticotic ta toalla ti xch'icoj ta xch'ute.

6 Ti c'alal chpocbat xa'ox yoc ti Simon Pedroe —Cajval, ma'uc yech smelol ti vo'ot chapoc li coque —xut.

7 —Li c'usi ta jpase mu xana'be smelol lavie. Ts'acal to chul ta ajol —x'utat yu'un ti Jesuse.

8 —Li vo'one mu xcac' apoc li coque —xi ti Pedroe.

—Ti mi muc bu chajpoque, mu xu' chba achi'inon —x'utat.

9 —Cajval, ma'uc no'ox xapoc li coque che'e. Poco li jc'ob uque, tsebiltason noxtoc —xut ti Jesuse.

10 —Ti much'u atinem xa onoxe mu xa persauc xich' atintasel sjunlej. Xu' ti yoc xa no'ox xich' pocbele yu'un atinem xa onox. Li vo'oxuque lec xa lavo'onique pero mu acotolicuc —xiyutoticotic ti Jesuse.

11 Sna'oj xa ti Jesuse ti ja' ch-ac'on o entrucal yu'un ti Judase, yech'o ti iyal ti mu jcotolticoticuc ti lec li co'onticotique.

12 Ti c'alal laj spoc li cocticotique, ixcha'lap ti spimilc'u'e, ichoti ta mexa noxtoc. Ja' yech lic yalboticotic:

—¿Mi xana'ic c'usi smelol ti ijpoc lavoquique? 13 Li vo'oxuque "Jchanubtasvanej, Cajval", xavuticon. Lec ti yech chavalique. Ta melel ti vo'on Avajvalicone. 14 Ac'u mi vo'on Avajvalicon, ac'u mi Avajchanubtasvanejicon, pero ijpoc lavoquique. Ja' me yech xapasic uc. Mu me xatoy abaic, coltao me abaic. 15 Ti x'elan lacac'be avilique, ja' ta jc'an ti yech chapasic uque. 16 Ta melel chacalbeic, li much'u ch-abtej no'oxe mu tsotsuc yabtel; ja' tsots yabtel li yajval abtele. Li much'u mantal no'ox ta xch'une mu tsotsuc yabtel; ja' tsots yabtel li much'u tspasvan ta mantale. 17 Ava'iic xa. Mi yech chapasique, jun avo'onic.

18 'Mu acotolicuc ti x'elan chacalbeique. Vo'on ti lajt'ujique, yu'un quiloj c'u x'elan avo'onic. Oy junoxuc ti chacrontainicone ja' yo' xc'ot o chac c'u cha'al ts'ibabil jc'oplal ta sc'op Rioxe: "Ti much'u co'ol chive' jchi'uque ja' chiscrontain", xi onox ts'ibabil. 19 Ti ba'yi lacalbeic chac taje, ja' yo' mu xavicta o abaic ta xch'unel ti liquemon tal ta vinajele

ti c'alal chavilic chc'ot yeche. 20 Ta melel chacalbeic, ti much'utic ta
xch'unic ti c'usi chavalic a'yuque, vo'oxuc ti chajtaquic ech'ele, co'ol
xchi'uc vo'on chixch'unbeic ya'el. Ja' no'ox yech chch'unbeic ya'el ti Jtot
uque, yu'un ja' listac tal —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ja' ch-aq'ue entrucal yu'un ti Judase
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

21 Ti c'alal laj yal chac taje, i'och ta at-o'on. Ja' yech lic yalboticotic:
—Ta melel chacalbeic, oy junoxuc ti chavaq'uicon entrucale —xiyu-
toticotic.
22 Li vo'oticotique jq'uelq'uelbe jba jsaticotic yu'un mu jna'ticotic
much'u junucal ti yech tspase. 23 Vo'on ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse,
tey ts'eel chive' ta xocon. 24 Ti Simon Pedroe liyac'be seña ta sc'ob ti ac'u
jac'be ti Jesuse ti much'u junucal ti yech tspase. 25 Yu'un ti tey ts'eelon ta
xocon ti Jesuse, ijac'be:
—Cajval, ¿much'u li chavale? —xcut.
26 —Ja' li much'u ta jts'ajbe pan sve'e —xiyut.
Ists'aj jset' pan, ja' iyac'be ti Judas screm Simón Iscariotee. 27 C'alal isve'
pan ti Judase, ja'o ixch'unbe smantal ti Satanase.
—Ti c'usi avaloj chapase, ba paso ta ora —x'utat yu'un ti Jesuse.
28 Ti jayvo' chololoticotic ta mexae, mi ja'uc jun muc xul ta jolticotic c'u
yu'un ti x'elan iyalbee. 29 Yu'un ja' xchabioj yav jtaq'uinticotic ti Judase,
jlom ijnopticotic ti albil xa yu'un ti Jesuse ti oy c'usi chba sman tal ti chtun
cu'unticotic ta q'uine. Jlom ijnopticotic ti albil xa yu'un ti Jesuse ti oy c'usi
chba yac'be li me'onetique. 30 C'alal laj sve' pan ti Judase, ja'o iloc' ech'el.
Ic' xa'ox osil ti c'alal iloc' ech'ele.

Ja' li' yaloj ti iyal ach' mantal ti Jesuse

31 C'alal ibat xa'ox ti Judase, ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic:
—Ista xa yora chiyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe, vo'on ti co'ol crix-
chanootique. Ja' no'ox yech chcac' ta ich'el ta muc' uc. 32 Ti chcac' ta
ich'el ta muq'ue, chiyac' xa no'ox ta ich'el ta muc' uc. 33 Jch'amaltac,
mu xa bu jal li' chajchi'inique. Chasa'icon. Ja' chac c'u cha'al icalbe
li jchi'iltactique, ja' no'ox yech chacalbeic uc. Ti bu chibate, mu to xu'
chabatic. 34 Chacalbeic ach' mantal, c'ano me abaic. Ja' me yech xac'an
abaic chac c'u cha'al jc'anojoxuque. 35 Mi ac'anoj abaique, ja' chil o scotol
crixchanoetic ti ach'unojic ti c'usi lacalbeique —xiyutoticotic.

Ja' li' yaloj ti "chaval ti mu xavojtiquinone", x'utat yu'un Jesús ti Pedroe
(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

36 —Cajval, ¿bu chabat? —xi ti Simon Pedroe.
—Ti bu chibate mu to xu' xachi'inon ech'el lavie. Ts'acal to chabat
—x'utat.
37 —Cajval, ¿c'u yu'un ti mu to xu' xajchi'in ech'el lavie? Mu xixi' mi
chismilic uque —xi ti Pedroe.
38 —Yech chanop ti mu xaxi'e. Ta melel chacalbe, lavi ta ac'ubaltique ti
c'alal mu to'ox ch-oc' queleme, ox'ech'el xa'ox aval ti mu xavojtiquinone
—x'utat yu'un ti Jesuse.

14

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox chiyic'otic ech'el ta vinajel ti Jesucristoe

1 Ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique:

—Mu me xavat avo'onic. Ch'unic me ti chascoltaic ti Jtote. Ch'unic
ti chajcoltaic uque. 2 Muc' tajmec sna ti Jtote, oy jayc'ol. Ti manchuc
muq'ue, ma'uc yech chacalbeic ti yechuque. Yech'o un ba'yi chba jt'uj
ti bu chac'otique. 3 Ts'acal to chtal quic'oxuc. Tey chachi'inicon o ta
sbatel osil. 4 Ana'ojic xa ti bu chibate. Ana'ojic xa ti xu' tey chabatic uque
—xiyutoticotic.

5 —Cajval, mu jna'ticotic bu chabat. ¿C'uxi ta jna'ticotic bu xbat sbelel?
—xi ti Tomase.

6 —Vo'on chaquiq'uic ech'el yo' bu ti Jtotic Riox ta vinajele yu'un
xcojtiquin. Ti c'u x'elan lacalbeique, yech. Vo'on chcac' acuxlejalic ta
sbatel osil. Vo'on no'ox xu' chaquiq'uic ech'el yo' bu ti Jtotic Rioxe. 7 Mi
ach'unojic ti ta vinajel liquemon tale, ja' no'ox yech ach'unojic ti ja' Jtot ti
Rioxe. Po'ot xa xach'unic ti ja' Jtote xchi'uc ti vo'ne xa lic avilic tal ya'ele
—xiyutoticotic ti Jesuse.

8 —Cajval, ac'bon cojtiquinticotic ti Jtotic Riox ta vinajele yo' jun o
co'onticotique —xi ti Felipe uque.

9 Itac'av ti Jesuse:

—Jal xa lajchi'inic. Li vo'ote, Felipe, ¿mi yilel to mu xach'un ya'el ti ta
vinajel liquemon tale? Ti much'utic liyilic xae, co'ol xchi'uc iyilic xa ya'el
ti Jtotic Riox uque. ¿C'u yu'un ti x'elan chavale ti chac'an chavojtiquin
ti Jtotic Rioxe? 10 ¿Mi yilel to mu xach'un ya'el ti junoticotic xchi'uc ti
Jtotic Rioxe? Li c'usitic chacalbeique, muc bu jyulesoj ta jol jtuc, ja'
yaloj ti Jtotic Rioxe. Ti chcac' iluc li jlequilal jyu'elale, ja' chvinaj o
ti junoticotique. 11 Ch'unic me ti junoticotic xchi'uc ti Jtote. Mi mu
xach'unic o li c'usi chacalbeique, ja' ch'unic o ti icac' iluc li jlequilal
jyu'elale. 12 Ta melel chacalbeic, mi chach'unic ti junoticotic xchi'uc ti
Jtotic Rioxe, xu' chavaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox chac c'u cha'al
ta jpase. Más to ep chlic yich'icon ta muc' crixchanoetic avu'unic ti
c'alal teyon xa'ox xchi'uc ti Jtote. 13 Mi ja' chac'anbeic ti Jtotic Rioxe ti
c'usitic tsc'an co'one, chacac'beic yo' xcac' o ta ich'el ta muc', vo'on li
Xch'amalone. 14 Mi ja' chac'anbeic li c'usi tsc'an co'one, chacac'beic.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti chtal xchi'inelic yu'un ti Ch'ul Espíritue

15 'Mi ac'anojicone, chach'unic li c'usitic chacalbeique. 16 Chcalbe ti
Jtote ti ac'u stac tal xchi'inoxuc otro jun ti chtal scoltaoxuque. Chax-
chi'inic ta sbatel osil. 17 Ja' ti Ch'ul Espíritue. Ti c'usi chasyulesbe
ta ajolique naca yech. Ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue mu
x'ac'batic ti Ch'ul Espíritue, ja' ti mu xch'unic ti oye, mu sna'ic c'u x'elan
chp'ijubtasvan. Yan li vo'oxuque ava'iic xa c'u x'elan chp'ijubtasvan.
Jujuntal chtal xchi'inoxuc. 18 Mu xajcomtsanic o, chtal jchi'inoxuc. 19 Li
crixchanoetic li' ta sba balamile mu xa bu jal chiyilic. Mi lichame, mu
xa bu chiyilic o. Li vo'oxuque ta to xavilicon. Yu'un ti cuxulon ta
sbatel osile, ja' no'ox yech chcac' acuxlejalic ta sbatel osil uc. 20 Ti c'alal
chtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ja' chasyulesbe ta ajolic ti junoticotic
xchi'uc ti Jtote. Ja' chasyulesbe ta ajolic noxtoc ti avich'ojicon ta muq'ue.
Ja' chasyulesbe ta ajolic noxtoc ti li' jchi'ucoxuque. 21 Mi chach'unic li
c'usi chacalbeique, yu'un ac'anojicon. Mi ac'anojicone, ja' no'ox yech
sc'anojoxuc ti Jtot uque. Jc'anojoxuc uc. Más to chcac' avilic c'u x'elan
li co'one —xiyutoticotic ti Jesuse.

22 Lic sjac' ti Judase, ma'uc ti Judas Iscariotee, ja' ti jun o Judase:

—Cajval, ¿c'u yu'un ti jtucticotic no'ox chavac' quilticotic c'u x'elan lavo'one? ¿C'u yu'un ti mu xavac'be yil scotol li crixchanoetique? —xut.
23 Itac'av ti Jesuse:
—Ti much'utic sc'anojicone ta xch'unic li c'usitic chcalbeique. C'anbilic yu'un ti Jtot uque. Chtal jchi'inticotic. 24 Ti much'utic mu xisc'anique, mu xch'unic li c'usitic chcalbeique. Muc bu jyulesoj ta jol jtuc li c'usitic chacalbeique; ja' yaloj ti Jtote yu'un ja' listac tal.
25 'Lavi mu to chibate, lacalbeic xa scotol. 26 Ti Jtote icalbe xa ti ac'u stac tal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue ti c'alal xibate. Chaxchanubtasic, ta syules ta ajolic scotol ti c'usitic lacalbeique.
27 'Ta jpas ta jun avo'onic. Yu'un ja' ta jc'an ti jun avo'onic chac c'u cha'al jun co'one. Li c'usitic oy li' ta sba balamile mu onox xata o jun avo'onic. Mu me xavat o avo'onic ti chibate. Mu me xaxi'ic. 28 Lacalbeic xa ti chibate. Lacalbeic xa noxtoc ti chtal jchi'inoxuque. Ti ac'anojiconuque, xamuyubajic xa ti yechuque yu'un lacalbeic xa ti chisut ech'el, chba jta ti Jtote. Lavi li'on to ta sba balamile mu tsotsuc jyu'el chac c'u cha'al syu'el ti Jtote. 29 Lavi mu to chibate, ja' yech lacalbeic yo' mu xavicta o abaic ta yich'elon ta muc' ti c'alal xibate.
30 'Mu xa bu jal chajc'oponic yu'un po'ot xa xtal yilbajinon ti much'u li' tspas mantal ta sba balamile, ja' ti pucuje. Pero mu c'u xu' xixcha'le. 31 Ja' no'ox ta jch'un ti c'usi yalojbon ti Jtote. Ja' chul o ta sjol scotol crixchanoetic ti jc'anoj ti Jtote. Batic xa —xiyutoticotic ti Jesuse.

15

Ja' li' yaloj ti ja' smuc'ul yoc uva ya'el ti Jesuse

1 Ti Jesuse ja' yech lic yalboticotic vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique:
—Mi chac'an chatunic cu'une, ja' tsc'an ti yechoxuc chac c'u cha'al sc'obc'obtac li uvae ti tsacal ta smuc'ule. Vo'on li smuc'ulon ya'ele. Ti Jtote ja' jchabiej'uva ya'el. 2 Vo'oxuc sc'obtacoxuc ya'el. Ti much'utic cha'iic li c'usi chcale, mi mu spasic c'usi tsc'an ti Jtote, co'olic xchi'uc c'ob uva ti mu satine. Mi mu satin li c'ob uvae, li jchabiej'uvae ta sboj loq'uel. Ja' no'ox yech uc ti much'utic mu spasic c'usi tsc'an ti Jtote, mu xc'aneic yu'un ti Jtote. Ti much'utic cha'iic li c'usi chcale, mi ja' tspasic c'usi tsc'an ti Jtote, ta xcoltaatic ta yictael ti c'usi mu sc'ane chac c'u cha'al ta xch'ulbe sc'ob uva li jchabiej'uvae yo' satin o mase. 3 Li vo'oxuque lec xa avo'onic yu'un ach'unic xa ti c'usitic lacalbeique. 4 J'ech'el me xavich'icon ta muc' yo' xajcoltaic oe. Ti manchuc tsacal ta smuc'ul li sc'obc'obtac uvae, mu satin. Ja' no'ox yechoxuc uc, mu c'usi lec spas avu'unic mi mu xavich'icon ta muq'ue.
5 'Vo'on li smuc'ulon ya'ele. Vo'oxuc sc'obtacoxuc ya'el. Mi chavich'icon ta muq'ue, chajcoltaic ta spasel c'usi tsc'an ti Jtote. Mi mu xajcoltaique, mu spas avu'unic. 6 Ti much'utic mu j'ech'eluc chiyich'ic ta muq'ue, co'olic xchi'uc c'ob uva ti mu satine, chich' bojel, chtaquij. Ts'acal to chich' tsobel, chich' chiq'uel.
7 'Mi j'ech'el chavich'icon ta muq'ue, mi j'ech'el chach'unic li c'usitic chacalbeique, xu' xac'anbeic Riox ti c'usitic chac'anique, chayac'beic. 8 Mi ja' chapasic c'usi tsc'an ti Jtote, ja' ch-ich'e o ta muc'. Ja' chvinaj o ti ach'unojic ti c'usitic lacalbeique. 9 Jc'anojoxuc chac c'u cha'al sc'anojon ti Jtote. Pasic me li c'usitic chacalbeique yo' xana'ic o ti jc'anojoxuque. 10 Li vo'one ta jch'un scotol ti c'usitic chiyalbe ti Jtote yech'o un jna'oj ti

sc'anojone. Ja' no'ox yech mi chach'unic scotol li c'usitic chacalbeique, ja' chana'ic o ti jc'anojoxuque.

11 'Ti ical ti j'ech'el chavich'icon ta muq'ue, ja' yo' jun o avo'onic chac
c'u cha'al jun co'one, yo' jun o avo'onic scotol c'ac'ale, mu xa c'usi xlo'ilaj
o avo'onic. 12 Li mantal chacalbeique, c'ano me abaic chac c'u cha'al
jc'anojoxuque. 13 Ti much'u tspoj li xchi'ile, ti muc ta alel yu'un mi ja' tey
ilaj li stuque, ja' chvinaj o ti sc'anoj tajmeque. Ja' yech jc'anojoxuc. Ja'
tsc'an ti ja' yechoxuc uque. 14 Mi chapasic li c'usitic chacalbeique, co'ol
joltic. 15 Yu'un lacalbeic xa scotol ti c'usitic yalojbon ti Jtote, yech'o ti mu
xa j'abtelicoxuc chca'ie. Ti much'u j'abtel no'oxe mu x'albat ti c'usi tsnop
li yajvale. Yan li vo'one lacalbeic xa scotol, ja' ti co'ol joltique. 16 Mu
vo'oticoxuc at'ujicon, vo'on lajt'ujic yu'un chatunic cu'un. Mu yechuc
no'ox ti chatunic cu'une, yu'un ti much'utic ta xch'un avu'unique ta
xcuxiic ta sbatel osil. Mi ja' chac'anbeic Jtotic Riox li c'usitic tsc'an co'one,
chayac'beic. 17 Li mantal chacalbeique: C'ano me abaic.

Ja' li' yaloj ti i'albatic yu'un ti Jesuse ti chopol ch-ileic yu'un li crixcha-noetique

18 'Mi chopol chayilic li crixchanoetique, mu me xavicta o abaic. Na'ic
me ti chopol liyilic uque. 19 Ti chopluc to c'usi chapasic chac c'u cha'al
tspasique, lec chayilic ti yechuque. Yan lavie ma'uc xa yech chapasic,
ja' ti laquiq'uic xae, yech'o ti chopol chayilique. 20 Na'ic me ti ja' onox
yech lacalbeique: "Li much'u ch-abtej no'oxe mu tsotsuc yabtel; ja' tsots
yabtel li yajval abtele", xacutic. Liyilbajinic li vo'one, ja' no'ox yech
chayilbajinic uc. Muc xich'ic ta muc' ti c'usitic icale, ja' no'ox yech
mu xich'ic ta muc' li c'usitic chavalic uque. 21 Ja' yech chacha'leatic ti
avich'ojicon ta muq'ue yu'un mu to chich'ic ta muc' ti Jtote, ja' ti listac
tale.

22 'Ti manchuc tal jc'opon li crixchanoetique, muc xvinaj ti oy smulic ti
yechuque. Lavie mu xu' chalic ti ch'abal smulique yu'un chopol chiyilic.
23 Ti much'utic chopol chiyilique, co'ol xchi'uc chopol chilic ya'el ti Jtot
uque. 24 Ti manchuc icac'be yilic li jlequilal jyu'elale ti muc much'u xu'
tspas yeche, muc xvinaj ti oy smulic ti yechuque. Pero lavie mu xu' chalic
ti ch'abal smulique yu'un chopol iyilic ti c'usitic ijpasticotic xchi'uc ti
Jtote. 25 Ti chopol chiyilique, ja' ic'ot ti yech onox ts'ibabil jc'oplal ta sc'op
Riox ti tey yich'ojique: "Yech no'ox ti chopol chiyilique, ch'abal jmul", xi
onox ts'ibabil.

26 'Ti c'alal xtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritu ta jtac tale, ja' chasyulesbe
ta ajolic ti c'usitic ijpase xchi'uc ti c'usitic ical a'yuque. Naca yech
ti c'usitic chasyulesbe ta ajolique yu'un tey chlic tal yo' bu ti Jtote.
27 Li vo'oxuc uque chavalic a'yuc ti c'usitic ijpase xchi'uc ti c'usitic ical
a'yuque yu'un teyoxuc ti c'alal lic jtambe spasele, ti c'alal lic jtambe yalel
a'yuque. Li'oxuc to c'al tanae.

16

1 'Ti lacalbeic ti chopol chayilic li crixchanoetique, ja' yo' mu xavicta
o abaic ti c'alal mu xa'ox bu li'one. 2 Li jchi'iltactic ta israelale mu xac'
ochanic ta bic'tal temploetic. Ta sta yora ti chasmilic jayvo'uque yu'un
tsnopic ti ja' yech tsc'an ti Rioxe. 3 Ti chasmilique, yu'un muc bu yich'ojic
ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele, muc bu yich'ojicon ta muc' uc. 4 Ti

lacalbeic ti chopol chayilic li crixchanoetique, ti c'alal xc'ot yeche, chul ta ajolic ti ja' onox yech lacalbeic comele.

Ja' li' yaloj ti c'usi yabtel ti Ch'ul Espíritue

'Ti c'alal laquiq'uique mu to'ox bu yech lacalbeic, ja' ti li' jchi'ucoxuque.

5-6 'Chisut xa ech'el, chba xa jta ti Jtote, ja' ti listac tale. Ti x'elan lacalbeique, chavat o avo'onic, mu'nuc chajac'becon ti bu chibate. 7 Ta melel chacalbeic, vo'oxuc ac'uxubinelic ti chisut ech'el ta vinajele. Yu'un mi mu xisute, mu xtal scoltaoxuc ti Ch'ul Espíritue. C'alal xisut ech'ele, ja' ta jtac tal. 8 Ti c'alal xtale, ta syulesbe ta sjol scotol crixchanoetic ti oy smulique. Ta syulesbe ta sjolic noxtoc ti ch'abal jmul li vo'one. Ta syulesbe ta sjolic noxtoc ti chich'ic o castico yu'un li smulique. 9 Li smul ti chyulesbat ta sjolique, ja' ti mu xch'unic ti stacojon tal ti Rioxe. 10 Chyulesbat ta sjolic noxtoc ti ch'abal jmul li vo'one yu'un chisut xa ech'el yo' bu ti Jtote. Mu xa bu chavilicon li' ta sba balamile. 11 Chyulesbat ta sjolic noxtoc ti chich'ic o castico yu'un li smulique, ja' ti yaloj onox ti Rioxe ti chich' castico ta sbatel osil ti much'u ch'unbil smantal li' ta sba balamile, ja' ti pucuje.

12 'Ac'u mi oy to c'usi yan chacalbeic, pero mu xava'ibeic smelol lavie. 13 Ti c'alal xtal ti Ch'ul Espíritue, ti naca yech ti c'usitic chasyulesbe ta ajolique, ja' chasyulesbe ta ajolic scotol ti c'usitic yaloj ti Rioxe. Muc bu tsyules ta sjol stuc ti c'usitic chasyulesbe ta ajolique; naca ja' ti c'usitic ch-albat yu'un ti Rioxe. Ja' chasyulesbe ta ajolic scotol ti c'usitic ta to xtale. 14 Ja' chiyac' ta ich'el ta muc' yu'un ja' yabtel ti chasyulesbe ta ajolic ti c'usitic ijpase xchi'uc ti c'usitic ical a'yuque. 15 Mu jtucuc chiyac' ta ich'el ta muc'. Co'ol chiyac'oticotic ta ich'el ta muc' xchi'uc ti Jtote yu'un junoticotic.

Ja' li' yaloj ti "muc bu jal chavat avo'onic, ts'acal to jun xa avo'onic", x'utatic yu'un ti Jesuse

16 'Mu xa bu jal li' chavilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu xavilicone. Ts'acal to chavilicon noxtoc. Más to ts'acal chibat yo' bu ti Jtote —xiyutoticotic ti Jesuse.

17 —¿C'usi smelol taj x'elan chale: "Mu xa bu jal li' chavilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu xavilicone. Ts'acal to chavilicon noxtoc. Más to ts'acal chibat yo' bu ti Jtote", ti xiyutotique? 18 ¿C'usi smelol ti "mu xa bu jal", xie? Mu xca'ibetic smelol ti c'usi chale —xcut jbaticotic cha'vo' oxvo' ti yajchanc'opoticotique.

19 Ti Jesuse sna'oj onox ti co'onticoticuc jac'beticotic c'usi smelole, ja'o liyalboticotic:

—Jna'oj ti chajac'be abaic c'usi smelol ti "mu xa bu jal li' chavilicone. Oy jun chib c'ac'al ti mu xavilicone. Ts'acal to chavilicon noxtoc", ti xacutique. 20 Ta melel chacalbeic, li vo'oxuque cha'oq'uic, chavat avo'onic. Yan ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue xmuyubajic ti chismilique. Li vo'oxuque muc bu jal chavat avo'onic, ts'acal to jun xa avo'onic. 21 Ana'ojic c'u x'elan ti c'alal chcol ta alajel li antse, oy svocol. Mi icole, ta xch'ay ta sjol li svocole. Xmuyubaj xa ti c'alal spetoj xa li yole. 22 Ja' yechoxuc uc, lavie ta to xavat avo'onic. Ti c'alal chavilic jsat noxtoque, xamuyubajic xa. Mu xa much'u xu' chayac'beic at-o'on.

23 'C'alal chavilicon noxtoc chac c'u cha'al lacalbeique, mu c'usi chajac'becon yu'un ic'ot xa ti c'usitic lacalbeique. Ta melel chacalbeic, mi

ja' chac'anbeic Jtotic Rioxli c'usitic tsc'an co'one, chayac'beic. 24 Mu to bu ac'anojbeic li c'usitic tsc'an co'one. C'anbeic, chayac'beic yo' jun o avo'onique, mu xa c'usi chac'anic.

Ja' li' yaloj ti "icuch xa cu'un li c'usitic li' ta sba balamile", xi ti Jesuse

25 'Ti c'usitic lacalbeique oy bu ta lo'il no'ox. Pero ta sta yora ti jamal chacalbeic sc'oplal ti Jtotic Rioxta vinajele. 26 Ti c'alal chacalbeique, atuquic xa no'ox chac'anbeic li c'usitic chac'anique yu'un ana'ojic ti ja' yech tsc'an co'one. Mu xa persauc vo'on jc'anbe li c'usitic chac'anique. 27 Yu'un sc'anojoxuc ti Jtotic Rioxe. Ti sc'anojoxuque, ja' ti ac'anojicone, xchi'uc ti ach'unic xa noxtoc ti tey liquemon tal yo' bu ti Rioxe. 28 Ta melel ti tey lilic tal ti c'alal lital li' ta sba balamile. Ta jcomtsan xa li balamile, chisut xa muyel ta vinajel yo' bu ti Jtotic Rioxe —xiyutoticotic ti Jesuse.

29 —Lavie jamal avalboticotic, ma'uc xa lo'il. 30 Jna'ojticotic xa ti ana'oj scotole. Yu'un ana'oj ti oy c'usi co'onuc jac'boticotic ti c'alal mu to'ox chajac'beticotique. Yech'o un ta jch'unticotic ti tey liquemot tal yo' bu ti Rioxe —xcuticotic.

31 —Lavie chavalic ti ach'unojique. 32 Pero li' xa ta jliquel chacomtsanicone, chach'ac abaic ech'el. Pero mu jtucuc chicom, li' onox xchi'inojon ti Jtotic Rioxe. 33 Ti jayp'el lacalbeique, ja' yo' mu xavat o avo'onic ti c'alal cha'ilbajinatic li' ta sba balamile. Li vo'one icuch xa cu'un scotol li c'usitic li' ta sba balamile. Ja' no'ox yech chajcoltaic yo' xcuch o avu'unic uque —xiyutoticotic ti Jesuse.

17

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Rioxyajchanc'optac ti Jesuse

1 Ti c'alal laj yalboticotic yech ti Jesuse, ja'o isq'uel vinajel, isc'opon Riox.

—Tot, ista xa yora chicham chac c'u cha'al avaloj onoxe. Ac'on ta ich'el ta muc', vo'on lach'amalone, yo' xacac' o ta ich'el ta muc' uque. 2 Avac'bon xa entrucal scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil yu'un chcac'be scuxlejalic ta sbatel osil ti jayvo' at'ujoj chiyich'ic ta muq'ue. 3 Ti chcuxiic ta sbatel osile, ja' ti xch'unojic ti vo'ot Rioxote. Xch'unojic noxtoc ti vo'ot atacon tale.

4 'Iyil xa li crixchanoetique ti vo'ot quich'ojot ta muq'ue. Lajebal xa cu'un ti c'usitic avac'oj jpase. 5 Tot, ac'on xa ta ich'el ta muc' tey ta vinajel noxtoc chac c'u cha'al ich'bilon to'ox ta muc' ti c'alal ch'abal to'ox li balamile.

6 'Icac'be xa yilic c'u x'elan avo'on li viniquetic li'i, ja' ti avac' yich'icon ta muq'ue. Ba'yi onox at'ujoj ti chiyich'ic ta muq'ue, yech'o ti ixch'unic xa ti c'usitic avaloje. 7 Sna'ojic xa ti vo'ot acoltaon ta spasel ti c'usitic ijpase, ti vo'ot acoltaon ta yalel ti c'usitic icale. 8 Icalbeic xa ti c'usitic avalbone. Ixch'unic xa ti tey liquemon tal ta vinajele, ti vo'ot atacon tale.

9 'Ma'uc ta scuenta scotol crixchanoetic chajc'opon. Ja' no'ox chajc'opon ta scuenta li much'utic avac' yich'icon ta muq'ue yo' xcuxiic o cu'un ta sbatel osile yu'un ja' avu'un. 10 Scotol ti much'utic avac' yich'icon ta muq'ue ja' cu'un. Ja' avu'un uc. Co'ol cu'untic. Ja' chiyaq'uic ta ich'el ta muc'.

11 'Stuquic xa chcomic li' ta balamile yu'un chisut xa muyel tal ta vinajel yu'un chtal jtaot. Tot, vo'ot ti ch'abal amule, abulajan chabibon scotol li much'utic avac' yich'icon ta muq'ue yo' co'ol o sjolic scotolic chac c'u cha'al co'ol joltique. 12 Ti c'u sjalil ijchi'inic li' ta sba balamil ti jayvo'

avac' yich'icon ta muq'ue, vo'ot ta ayu'el ti mu junuc ich'ay cu'une. Lec ijchabi, li' xchi'inojicon scotolique. Ja' no'ox ti june ti sc'oplal onox ch-och ta c'oc' ta sbatel osile, mu xa bu li'i. Ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta ac'ope.
13 'Tot, chtal xa jchi'inot. Lavi li'to jchi'uquic ta sba balamile chajc'opon
ta scuenta ti jayvo' avac'bone yo' jun o yo'onic chac c'u cha'al jun
co'one. 14 Icalbeic xa ti c'usitic avalbone, pero chopol ch-ileic yu'un
ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, ja' ti mu co'oluc sjolic xchi'uc li
crixchanoetique chac c'u cha'al mu co'oluc jol jchi'uc li crixchanoetique.
15 Ma'uc chajc'opon o ti chavic' ta orae; ja' chacalbe ti chachabie yo' mu
xlo'loatic o yu'un ti pucuje. 16 Ma'uc xa yech yo'onic chac c'u cha'al
yo'onic li yan crixchanoetique, yu'un ma'uc yech co'on uc. 17 Ac'u
me xch'unic ti yech li c'usi chavale yo' mu xlo'loatic o chac c'u cha'al
chlo'loatic li yan crixchanoetique. 18 Ti atacon tal li' ta sba balamile ja' tal
cal a'yuc ti c'usitic avaloje. Ja' no'ox yechon uc ta jtaquic ech'el ta yalel
a'yuc ti c'usitic caloje. 19 Ta sjunul co'on ta jpas li c'usi chac'ane yech'o
un sjunul yo'onic tspasic uc.
20 'Mu stuquicuc no'ox cajchanc'optac chajc'opon o. Chajc'opon
noxtoc ta scuenta ti much'utic ja'to chlic yich'icon ta muc' yu'unique.
21 Chacalbe ti co'oluc me sjolic scotol ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue
chac c'u cha'al co'ol joltique, xchi'uc ti co'olajuc joltic jchi'uctique yo'
xch'unic o scotol crixchanoetic ti vo'ot atacon tale. 22 Ta jlecubtasbe
yo'onic chac c'u cha'al lec co'on avu'une yo' xco'olaj o sjolic chac c'u
cha'al co'ol joltique. 23 Li vo'one ta xco'olaj jol xchi'uquic. Li vo'otique
co'ol onox joltic. Ja' no'ox yech ta xco'olaj sjolic uc yo' xilic o scotol
crixchanoetic ti vo'ot atacon tale, xchi'uc ti ac'anoj scotol ti much'utic
co'ol joltic jchi'uctique chac c'u cha'al ac'anojone.
24 'Tot, ti jayvo' avac' yich'icon ta muq'ue, ja' ta jc'an ti chixchi'inic ta
sbatel osil yo' bu nacalote yo' xilic o ti c'u x'elan chavac'on ta ich'el ta
muq'ue. Yu'un ac'anojon onox ti c'alal ch'abal to'ox li balamile. 25 Tot, li
vo'ote lec c'usi chapas, muc bu chavac' ochuc ta c'oc' ti much'utic liyich'ic
xa ta muq'ue. Li yan crixchanoetique muc bu yilojic c'u x'elan avo'on.
Li vo'one quiloj c'u x'elan avo'on. Li jayvo' li'ique ixch'unic xa ti vo'ot
atacon tale. 26 Icac'be xa yilic c'u x'elan avo'on. Pero más to chilic c'u
x'elan avo'on yo' sc'an o sbaic chac c'u cha'al ac'anojone. Mi sc'anoj
sbaique, ja' chvinaj o ti jchi'inojique —xi ti c'alal isc'opon Riox ti Jesuse.

18

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Jesuse
(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 Ti c'alal laj sc'opon Riox ti Jesuse, liloc'oticotic ech'el xchi'uc. Li-
jelavoticotic ta jech uc'um, Cedrón sbi. Tey lic'ototicotic yo' bu ts'unbil
olivotique. 2 Ti Judase spasoj xa trate ti chac' entrucal ti Jesuse. Yiloj
li olivotic uque yu'un tey onox chic'otilanoticotic xchi'uc ti Jesuse.
3 Iyic' ech'el jayvo' solteroetic, xchi'uc jayvo' jchabiejtemplo, xchi'uc ti
jfariseoetique. Ti c'alal ibatique, yich'oj ech'el yespadaic, xchi'uc stojic,
xchi'uc slamparaic. 4 Ti Jesuse sna'oj onox ti c'usitic ta xcha'leate, ba
snup ti jtsacvanejetique.
—¿Much'u chasa'ic? —xut.
5 —Ja' ta jsa'ticotic ti Jesus Nazarete —xiic.
—Vo'on —x'utatic yu'un ti Jesuse.

Tey ti Judas uque, ja' ti much'u iyac' entrucale. 6 Ti c'alal "vo'on", xi ti
Jesuse, ti jtsacvanejetique valapat ibatic, ilomic ta lum.
7 —¿Much'u chasa'ic? —x'utatic noxtoc yu'un ti Jesuse.
—Ja' ta jsa'ticotic ti Jesus Nazarete —xiic.
8 —Lacalbeic xa ti vo'one. Mi jtuc no'ox chasa'icone, ac'u baticuc li
jchi'iltac li'i —x'utatic yu'un ti Jesuse.
9 Ti x'elan iyale, ja' yo' xc'ot o ti c'usi iyalbe ti Stote: "Ti jayvo' avac'
yich'icon ta muq'ue, mi jun muc xch'ay cu'un", xi onox. 10 Tey sjelp'unoj
yespada ti Simon Pedroe. Ora isloq'ues ta sna, istuch'be jun xchiquin
smozo ti más totil palee. Sbats'ichiquin istuch'be. Malco sbi ti vinique.
11 —Tic'o ta sna lavespadae. Mu xapojon yu'un persa ta xcac' jvocol
chac c'u cha'al yaloj ti Jtote —x'utat yu'un Jesús ti Pedroe.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol más totil pale ti Jesuse
(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

12 Ti capitan solteroe, xchi'uc ti yajsolterotaque, xchi'uc scotol ti
jchabiejtemploe, ja' istsaquic ti Jesuse, ixchuquic. 13 Ba'yi iyiq'uic ech'el
ta sna ti Anase. Yu'un ja' sni'mol ti Caifase. Ti Caifase ja'o sjabilal ochem
ta más totil paleal ti c'alal icham ti Jesuse. 14 Ja' ti Caifase ti iyalbe ti
xchi'iltac ta meltsanejc'ope: "Más lec mi jun no'ox vinic chlaje; ja' chopol
mi lilajotic jcotoltique", ti xi onoxe.

Ja' li' yaloj ti i'otesat ta sti' sna Anás ti Pedroe
(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

15 Vo'on li Juanone xchi'uc ti Simon Pedroe tijiloticotic ech'el ta spat ti
Jesuse. Li vo'one xiyojtiquin ti totil pale Anase. Ti c'alal i'och ta sti' sbe
totil pale ti Jesuse, tijil li'och uc. 16 Ti Pedroe tey icom ta pat moc. Yu'un ti
xiyojtiquin ti totil palee, ba jc'opon ti jchabiejti'moque ti ac'u yotesel ta
yut moc ti Pedro uque. I'otesat yu'un ti tseb ti chchabi ti'moque.
17 —¿Mi mu vo'oticot yajchanc'opot li vinique? —x'utat yu'un jcha-
biejti'moc ti Pedroe.
—Mu vo'onicon —xi.
18 Ti smozotac totil palee xchi'uc jayvo' jchabiejtemplo stsoyoj
sc'oq'uic yu'un tol sic. Tey va'ajtic chc'atinic. Tey va'al chc'atin ti Pedro
uque.

Ja' li' yaloj ti ja' ba'yi oy c'usi ijac'bat yu'un totil pale Anas ti Jesuse
(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

19 —¿Much'utic lavajchanc'optaque? ¿C'usitic chavac' ta chanel?
—x'utat yu'un totil pale Anas ti Jesuse.
20 —Ta sat scotol crixchanoetic lichanubtasvan ta bic'tal temploetic
xchi'uc ta ti' muc'ta templo yo' bu ta stsob sbaic li jchi'iltactique. Mu ta
mucluc lichanubtasvan. 21 ¿C'u yu'un ti chajac'bone? Ti yechuque, ja'
jac'bo ti much'utic iya'iic ti c'usitic icale yu'un sna'ojic —xi ti Jesuse.
22 Ora imaje yu'un jun jchabiejtemplo ti tey va'al ta sts'ele.
—¿C'u yu'un ti x'elan chatac'be li totil palee? —x'utat yu'un jcha-
biejtemplo ti Jesuse.
23 —Mi chopol ti c'usi icale, albon ca'i ti c'usi chopol ical ava'ie. Ti mi
lec ti c'usi icale, ¿c'u yu'un ti amajone? —x'utat yu'un ti Jesuse.
24 Ti Anase iyal ti ac'u chucbatuc sc'ob ti Jesuse. Istacbe ech'el ti totil
pale Caifase.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pedroe ti mu xojtiquin ti Jesuse
(Mt. 26.71-75; Mr. 14.66-72; Lc. 22.58-62)

25 Ti c'alal tey to'ox ta yut na ti Jesuse, ti Pedroe tey va'al chc'atin ta pana.

—¿Mi mu vo'oticot yajchanc'opot li vinique? —x'utat yu'un ti much'utic tey co'ol chc'atin xchi'uque.

—Mu vo'onicon —xi.

26 Tey jun smozo ti totil pale Anase. Ja' xchi'il ti much'u ituch'bat xchiquine.

—¿Mi mu vo'oticot ti laquil ta olivotic xchi'uc li vinique? —x'utat yu'un ti mozoile.

27 —Mu vo'onicon —xi noxtoc ti Pedroe.

Ja'o xa i'oc' quelem.

Ja' li' yaloj ti iyiq'uic ech'el ta stojol covierno Pilato ti Jesuse
(Mt. 27.1-2, 11-31; Mr. 15.1-20; Lc. 23.1-5, 13-25)

28 Ti Jesuse iyiq'uic loq'uel ta sna ti Caifase, iyiq'uic ech'el ta spalacio covierno. Naca to'ox sacjaman ti c'alal ic'otique. Ti paleetique xchi'uc ti xchi'iltaque muc x'ochic ta opisina yu'un xch'unojic ti ta sta o smulic ta stojol Riox mi tscap sbaic xchi'uc ti much'utic nom liquemic tale. Mi iscap sbaique, mu xu' sti'ic chij ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique. 29 Yech'o un iloc' tal ta yopisina ti covierno Pilatoe.

—¿C'usi smul avu'unic li vinic aviq'uic tale? —x'utatic yu'un Pilato ti cajmeltsanejc'opticotique.

30 —Ti ch'abluc smule, muc xquic'ticotic tal ti yechuque —xutic.

31 —Iq'uic ech'el, ba meltsanbeic sc'oplal ta aley atuquic —x'utatic yu'un ti Pilatoe.

—Li vo'oticotique muc bu avalojboticotic mantal ti xu' ximilvanoticotique. Vo'ot ti c'u xachie yu'un ja' avabtel —xutic Pilato ti cajmeltsanejc'opticotique.

32 Ti i'och ta sc'ob Pilato ti Jesuse, ja' ic'ot ti iyal ti ta cruz ta xchame.

33 Ti Pilatoe i'och ta yopisina, iyic' ochel ti Jesuse.

—¿Mi yech ti vo'ot chapas ta mantal lachi'iltac ta jurioale? —xut.

34 —¿Mi atuc no'ox anop taje, o mi oy much'u layalbe? —xi ti Jesuse.

35 —Li vo'one ma'uc jurioon, mu c'u jcuenta o. Ja' layic' tal lachi'iltaque xchi'uc li totil paleetique. ¿C'usi amul? —x'utat yu'un ti Pilatoe.

36 —Ti muchu liyalbe ta jpas mantale, ma'uc crixchano. Ti crixchanouc liyalbee, lispoj li jvinictaque, muc xi'aq'ue entrucal ta sc'ob cajmeltsanejc'opticotic ti yechuque, muc xiyiq'uic tal ti yechuque. Pero ma'uc crixchano liyalbe —xi ti Jesuse.

37 —Yu'un vo'ot chapas mantal che'e —x'utat yu'un ti Pilatoe.

—Vo'on. Ti tal ayancon li' ta sba balamile, ja' tal cal li c'usitic yeche. Scotol ti much'utic tsc'an cha'iic li c'usitic yeche, ja' cha'iic li c'usitic chcale —xi ti Jesuse.

38 —¡Li'toe mu c'usi yech! —xi ti Pilatoe.

C'alal laj yal chac taje, iloc' noxtoc ti Pilatoe, ba sc'opon ti cajmeltsanejc'opticotique.

—Ch'abal smul chca'i li vo'one. 39 Yu'un ti nopem xava'iic ti chajloq'uesbeic ta chuquel jun achi'ilic ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi atot ame'ique, ¿mi ja' chajcoltabeic li'i ti chal ti ja' chaspasic ta mantale? —xut.

40 Ja'o x'avlajetic xa liquel scotolic noxtoc:
—¡Le'e, mu me xacolta! ¡Ja' loq'ueso li Barrabase! —xiic.
Ti Barrabase j'elec'.

19

1 Ti Pilatoe iyal ti ac'u yac'bel arsial ti Jesuse. I'ac'bat. 2 Ti solteroetique ixotic ch'ix, ixojbeic ta sjol ti Jesuse. Ja' la scorona ti ta alele. Islambeic natil c'u'ul, morado.
3 —¡Yajpasvanejot ta mantal yilel achi'iltac ca'uctic! —xutic.
Ismajbeic sat.
4 Iloc' noxtoc ti Pilatoe.
—Yo' xavilic o ti muc bu ijtabe smule, chquic' loq'uel tal —xut ti jchi'iltaque.
5 C'alal iloc' tal ti Jesuse, slapoj xa'ox ti xotbil ch'ixe, sc'u'unoj xa'ox ti morado c'u'ule.
—¡Q'uelavilic lachi'ilique! —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
6 C'alal iyilic ti totil paleetique xchi'uc ti jchabiejtemploe, x'avlajetic xa tajmec:
—¡Chamuc ta cruz! ¡Chamuc ta cruz! —xiic.
—Ba milic ta cruz vo'oxuc che'e. Li vo'one ch'abal smul chca'i —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
7 —Ti much'u tsp'is sba ta Xch'amal Rioxe persa chich' milel yu'un ja' yech chal li jleyticotique —xiic ti cajmeltsanejc'opticotique.
8 C'alal iya'i ti Pilatoe ti "tsp'is sba ta Xch'amal Riox" xiique, más to ixi'.
9 I'ochic noxtoc ta yut opisina xchi'uc ti Jesuse.
—¿Bu liquemot tal che'e? —xut.
Ti Jesuse muc xtac'av.
10 —¿C'u yu'un ti mu xatac'bone? ¿Mi mu xana' ti oy cabtele? Xu' chacac' ta milel ta cruz, xu' chajcolta —x'utat yu'un ti Pilatoe.
11 —Mu c'u xu' xacha'leon; ja' no'ox ti c'usi chac' apas ti Riox ta vinajele yu'un ja' layac'be lavabtele. Li vo'ote jutuc amul. Ja' más tsots smul li totil palee ti liyic' tale —xi ti Jesuse.
12 C'alal iya'i ti Pilatoe ti c'usi iyal ti Jesuse, isnop ox c'uxi tscolta. Pero ti jchi'iltaque x'avlajetic xa tajmec:
—Mi chacolta li vinic le'e, yu'un mu co'oluc ajol xchi'uc ti Césare. Ti much'u tsp'is sba ta preserentee, ja' tscrontain ti Césare —xutic ti Pilatoe.
13 C'alal iya'i ti Pilatoe ti c'usi iyal ti jchi'iltaque, iyal ti ac'u yiq'uel loq'uel ta pana ti Jesuse. Li ti'nae pasbil ta cemento. Tey pasbil ta cemento xchotleb ta o'lol ti'na ti coviernoe. Ja'o tey chba chotluc c'alal chal c'u x'elan chcom sc'oplal ti much'u tsmeltsanbe sc'oplale. Gabata sbi ta ebreo c'ope. Tey ba chotluc ti Pilatoe. 14 Ja'o xa sc'ac'alil ta smilic ch'iom chij ta sti'ic ta sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique. Po'ot xa'ox ol c'ac'al ti c'alal tey ba chotluc ti Pilatoe.
—¡Q'uelavilic li much'u chaspasic ta mantale! —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
15 X'avlajetic xa liquel ti jchi'iltaque:
—¡Ac'u chamuc! ¡Jipano ta cruz! —xiic.
—¿Mi lec ti ta jipan ta cruz li much'u chaspasic ta mantale? —x'utatic yu'un ti Pilatoe.
—Ma'uc chispasoticotic ta mantal le'e. Jun no'ox ti much'u chispasoticotic ta mantale, ja' ti Césare —xiic ti totil paleetique.

16 Ti Pilatoe ixch'un ti c'usi iyalic ti jchi'iltaque. Iyal ti ac'u ba sjipanel
ta cruz ti Jesuse. Ti solteroetique iyiq'uic ech'el ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti icham ta cruz ti Jesuse
(Mt. 27.32-50; Mr. 15.21-37; Lc. 23.26-49)

17 Ti Jesuse scuchoj ech'el scruzal tey ibat yo' bu Baquel Jol Anima sbi
li balamile. Gólgota sbi ta ebreo c'ope. 18 Tey isjipanic ta cruz ti Jesuse.
Isjipanic ta cruz cha'vo' viniquetic uc. Ti scruzal Jesuse ja' ta o'lol. 19 Ti
Pilatoe iyac' ta ts'ibael jpech tabla, isbajbeic ta sjol scruzal ti Jesuse. "Li'i
ja' Jesus Nazaret. Ja' yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi ts'ibabil.
20 Ep jchi'ilticotic isq'uelic ti c'usi yaloje, yu'un tey no'ox ta ti' Jerusalén
ijipanat ta cruz ti Jesuse. Ts'ibabil ta ebreo c'op, ta griego c'op, ta latin
c'op. 21 Ti totil paleetique, c'alal iyilic c'u x'elan ts'ibabile, ora ba yalbeic
ti Pilatoe:

—¿C'u yu'un ti "ja' yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi avac'oj ta
ts'ibaele? Ti yechuque, ja' yech avac' ta ts'ibael chac li'i: "Ja' isp'is sba
ta yajpasvanejic ta mantal li jurioetique", xi ti yechuque —xiic ti totil
paleetique.

22 —Ti c'u x'elan icac' ta ts'ibaele, ac'u comuc xa o yech —x'utatic yu'un
ti Pilatoe.

23 C'alal laj xa'ox sjipanic ta cruz Jesús ti chanvo' solteroetique, ispasic
ta chanch'ac ti sc'u'tac ti Jesuse. Juch'ac iyich'ic. Icom to jlic yu'un
ch'abal sts'is. Jlic no'ox jalbil.

24 —Mu ya'uc jatic li jlic li'i. Jq'ueltic much'u chich', tajincotic —xut
sbaic ti solteroetique.

Ti x'elan ispasic ti solteroetique, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe.
"Ta xch'acbe sbaic ti jc'u'taque. Ta xtajinic, ta sq'uelic much'u junucal
chich' ti jlic jc'u'e", xi onox ts'ibabil.

25 Ti sme' Jesuse xchi'uc ti smuque, ja' ti María sbi uque ti yajnil
Cleofase, xchi'uc ti jun María liquem tal ta jteclum Magdalae, tey va'ajtic
ta yoc scruzal ti Jesuse. 26 Vo'on ti yajchanc'opon Jesuse ti más sc'anojon
ica'ie, tey jchi'inojbe ti sme'e. C'alal liyiloticotic ti Jesuse —Ja' xa avol le'e
—xut ti sme'e.

27 —Li jme'e ja' xa ame' —xiyut uc.

Iquic' ech'el ta jna ti sme' Jesuse. Tey lixchi'in o.

28 Ti Jesuse sna'oj ti ic'ot xa scotol ti c'u x'elan ts'ibabil sc'oplal ta sc'op
Rioxe. Slajeb xa iyal chac li'i:

—Chtaquij xa jti' —xi.

29 Tey pachal jboch binagre. Ists'ajic esponja, ixojic ta isopo te',
isluchbeic muyel ta ye ti Jesuse. 30 C'alal ists'uts' ti Jesuse —Itoj xa cu'un
smul scotol li crixchanoetique —xi.

Isnijan sba, ja'o iloc' xch'ulel.

Ja' li' yaloj ti ixenbat lanza ta xocon ti Jesuse

31 Vo'oticotic li juriooticotique ja'o xa sc'ac'alil ta jcuxticotic ta
yoc'omal. Ti cajmeltsanejc'opticotique mu sc'anic ti tey jipajtic ta cruz
chvay ti oxvo'e. Ti jchi'iltaque persa ta xchabiic li sávaro ta slajel sq'uinal
ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique, yech'o un ba yalbeic
ti Pilatoe ti ac'u sc'asbel yoquic yo' xchamic o ta orae. Mi ichamique,
xu' xa syalesic ta cruz. 32 Ti solteroetique i'albatic ti ac'u ba sc'asbeic
yoctaque. Ti june isc'asbeic yoc. Ts'acal to isc'asbeic yoc ti otro june, ja' ti

much'utic tey jipajtic ta cruz ta jujot xocon scruzal ti Jesuse. 33 Ti Jesuse muc sc'asbeic yoc yu'un chamem xa iyilic c'alal ic'otic yo' bu jipile.

34 Ac'u mi chamem xa iyilic ti Jesuse, ti jun solteroe ixenbe to lanza ta xocon. Ora iloc' xch'ich'el xchi'uc vo'. 35 Li vo'one iquil c'u x'elan icham ti Jesuse. Li c'usi chacalbeique, yech, yu'un iquil scotol. Ch'unic me uc ti ja' istoj li jmultique. 36 Ti muc sc'asbat yoque, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe: "Mi jun sbaquel mu sc'asbat", xi onox. 37 Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox: "Chavilic ti much'u ta xenbat xocon avu'unique", xi onox.

Ja' li' yaloj ti imuque ti Jesuse
(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

38 Oy jun jchi'ilticotic ta jurioal, José sbi. Liquem tal ta jteclum Arimatea. Mucul xch'unoj ti ja' t'ujbil yu'un Riox chispasoticotic ta mantal ti Jesuse, yu'un ja' xi'em o ti xchi'iltac ta meltsanejc'ope. C'alal iyil ti icham ti Jesuse, ba sc'opon ti Pilatoe, ja' ba sjac'be mi xu' syales ta cruz ti ánima Jesuse. Ti Pilatoe iyac' permiso ti xu' syalese, ti ac'u ba smuque. Isyales ti Josee. 39 Ital ti Nicodemo uque, ja' ti ay lo'ilajuc ta ac'ubaltic xchi'uc ti Jesuse. Yich'oj tal cha'tos xuch'al te', pero mu. Ja' li mirrae xchi'uc li aloee. Oy nan treinta kilouc yalal. 40 Isc'amulanic ta saquil poc' ti ánima Jesuse. Tey capal isc'amic ti mirrae xchi'uc ti aloee, ja' yo' mu xtuib oe. Yu'un ja' yech jtalelticotic ti c'alal ta jmuc jbaticotic vo'oticotic li juriooticotique. 41 Ti bu isjipanic ta cruz ti Jesuse, oy tey nopol ts'unbil olivotic. Oy tey ch'ojbil ton ta yut olivotic scuenta ánima. Ach' ch'en to, mu to much'u tey tic'bil. 42 Ja' tey ay stiq'uic ti Jesuse yu'un nopol no'ox. Ti istiq'uic ta orae, yu'un ja'o xa ta jcuxticotic ta smalel c'ac'al.

20

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti Jesuse
(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

1 Sob ta rominco, ja' li primero c'ac'al xemanae, ic' to'ox la ibat ta muquenal ti María liquem tal ta Magdalae. Ti c'alal ic'ote, iyil ti setetinbil xa'ox la loq'uel li smac sti'il ch'ene. 2 Isut tal ta anil, tal yalboticotic, vo'on xchi'uc ti Simon Pedroe, vo'on ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse.

—Isloq'uesic xa ti Cajvaltique. Na'tic bu ay yaq'uic —xiyutoticotic yulel.

3 Ora libatoticotic ta muquenal xchi'uc ti Pedroe. 4 Co'ol anil libatoticotic. Li vo'one lijelav ech'el, ba'yi lic'ot ta ti' ch'en. 5 Ijnach'ita ochel li yut ch'ene. Iquil ti tey losol ti saquil poq'ue pero muc xi'och. 6 Ti c'alal ic'ot ti Simon Pedroe, ora i'och. Iyil ti tey losol ti saquil poc' c'ambil o to'ox ti ánima Jesuse. 7 Iyil ti tey balbil comel ti sut'obil sjole, pero slecoj xchi'uc ti sc'amobile. 8 Vo'on ti ba'yi lic'ote, ts'acal to li'och ta yut ch'en. C'alal iquil c'u x'elan comem ti poq'uetique, ijch'un ti icha'cuxi xa loq'uel ti Cajvaltic Jesuse. 9 Mu to'ox jna'beticotic smelol ti ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti persa ta xcha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesuse. 10 Lisut ta jna'ticotic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol María Magdala ti Jesuse
(Mr. 16.9-11)

11 Ti Maríae tey icom ta ti' ch'en, choq'uita sba. Ti c'alal yolel ch-oq'ue, isnach'ita la ochel li yut ch'ene. 12 Iyil la ti tey chotajtic cha'vo' anjel ta

vinajele, jun la ta sjol, jun la ta yoc ti yo' bu telanbil to'ox ti ánima Jesuse. Sac la ti sc'u'ique.

13 —Ants, ¿c'u yu'un ti cha'oq'ue? —x'utat la ti Maríae.

—Yu'un isloq'uesic xa ti Cajvale. Mu jna' bu ba yaq'uic —xut la ti anjeletique.

14 C'alal laj yal chac taje, isq'uel la spat. Iyil la ti tey va'al jun vinique, pero muc la xojtiquin mi ja' ti Jesuse.

15 —¿C'u yu'un ti cha'oq'ue? ¿Much'u chasa'? —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ti Maríae isnop la ti ja' ti jchabiejts'unubaltique.

—Totic, mi vo'ot aloq'ues ti ánimae, albon ca'i bu ay avac' yu'un ta jcuch ech'el —xut la.

16 —¡María! —x'utat la yu'un ti Jesuse.

Ti Maríae ijoyij la, isc'opon la ta jc'opticotic, ja' li ebreo c'ope:

—¡Raboni! —xut la. Li Rabonie "jchanubtasvanej", xi smelol.

17 —Mu me xtal apicon yu'un chibat xa yo' bu ti Jtote. Batan, ba albo ya'iic li jchi'iltaque, ja' li much'utic co'ol quich'ojtic ta muc' ti Jtotic Riox jchi'uctique: "Ja' yech iyal tal li Jesuse: Chibat xa yo' bu ti Jtote, ja' Atotic uc. Ja' Cajval, ja' Avajvalic uc, xi", xavut me c'otel li yantique —x'utat la yu'un Jesús ti Maríae.

18 Ti María liquem tal ta Magdalae isut tal.

—Iquil xa ti Cajvaltic Jesuse —xiyutoticotic yulel vo'oticotic ti ya-jchanc'opoticotic ti Jesuse.

Ti c'usitic i'albat yu'un ti Jesuse liyalboticotic.

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol yajchanc'optac ti Jesuse (Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

19 C'alal ic' xa'ox osil ta primero c'ac'al xemanae, ja' li romincoe, teyoticotic ta yut na, vo'oticotic ti yajchanc'opoticotic ti Jesuse. Lec jmacojticotic ti ti'nae, yu'un xi'emoticotic o ti cajmeltsanejc'opticotique. Tey ic'ot ti Jesuse. C'alal iquilticotique, tey xa va'al ta o'lol yo' bu tsoboloticotique.

—Junuc me avo'onic —xiyutoticotic.

20 Iyac' quilticotic ti bu yayijem ti sc'obe xchi'uc ti xocone. Ijch'unticotic ti ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ximuyubajoticotic xa. 21 Liyalboticotic noxtoc:

—Junuc me avo'onic. Ja' chac c'u cha'al listac tal ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti Jtote, ja' no'ox yech chajtaquic ech'el ta yalel a'yuc ti c'usi caloje —xiyutoticotic.

22 Ti Jesuse lisvuch'taoticotic.

—Ich'ic ti Ch'ul Espíritu uque. 23 Ti much'utic chavaq'uic ta pertonal mi oy c'usi chopol ispasique, ja' no'ox yech ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe. Yan ti much'utic mu xavaq'uic ta pertonale, ja' no'ox yech mu x'aq'ueic ta pertonal yu'un ti Riox uque —xiyutoticotic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja'to ixch'un ti Tomase ti c'alal iyil stuc ti cha'cuxiem xa ti Jesuse

24 Ti Tomase ti vach xcuticotique, ch'abal ox tey ti c'alal ic'ot ti Jesuse. Ti Tomase ja' lajchavo'oticotic o ta yajchanc'op ti Jesuse.

25 —Iquilticotic xa ti Cajvaltic Jesuse —xcuticotic.

—Ja'to mi iquil jtuc li yav lavux ta sc'obe, mi ijpajbe sni' jc'ob ta yav lavuxe, mi ijtic' ochel jc'ob ta yav lanza ta xocone, ja'to ta jch'un ti cha'cuxiem xae —xiyutoticotic.

26 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'al iquilticotique, ja'o tey tsoboloticotic noxtoc ta yut na. Tey xa ti Tomas uque. Lec jmacojticotic ti ti'nae. Tey ic'ot noxtoc ti Jesuse. C'alal iquilticotique, tey xa ta o'lol yo' bu tsoboloticotique.

—Junuc me avo'onic —xiyutoticotic.

27 I'albat ti Tomase:

—La' pajo li sni' ac'ob ta yav lavuxe. Q'uelavil li jc'obe. Tic'o ochel lac'ob li' ta yav lanza ta jxocone. Mu me teyuc no'ox xanopilan, ch'uno ti cha'cuxiemon xae —x'utat.

28 —¡Vo'ot Rioxot, vo'ot Cajvalot! —xi ti Tomase.

29 —Tomás, ja'to ach'un ti c'alal avil atuc ti cha'cuxiemon xae. Toj lec ti much'utic ta xch'unic ti muc xiyilique —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj c'u yu'un ti iyich' ts'ibael li vun li'i

30 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique, iquilticotic ti ep iyac' iluc slequilal syu'elal ti Jesuse pero muc xich' ts'ibael scotol li' ta vune. 31 Ti c'u yepal iyich' ts'ibaele, ja' yo' xach'unic o ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse, ti ja' t'ujbil yu'un Riox ti sc'oplal onox chtal pasvanuc ta mantale. Mi chach'unique, chacuxiic o ta sbatel osil.

21

Ja' li' yaloj ti iyac' sba iluc ta stojol vucvo' yajchanc'optac ti Jesuse

1 Vo'oticotic ti yajchanc'opoticotique, ts'acal to iquilticotic ta ti'nab Tibérias ti Jesuse. Ja' yech iquilticotic chac li'i: 2 Teyoticotic ta ti'nab xchi'uc jchi'iltac, ja' ti Simon Pedroe, xchi'uc ti Tomase ti vach xcuticotique, xchi'uc ti Natanaele ti liquem tal ta jteclum Caná ta estado Galileae. Tey jbanquil uc ti Zebedeo sbi ti jtoticotique. Tey otro cha'vo' jchi'ilticotic ta yajchanc'op ti Jesuse.

3 —Chba jtsac tal choy —xiyutoticotic ti Simon Pedroe.

—Batic, chba jchi'inoticotic uc —xcuticotic.

Li'ochoticotic ta canova, libatoticotic. Sjunul ac'ubal ijsa'ticotic ti choye pero mi jcot muc bu ijtaticotic. 4 Ti c'alal isacube, iquilticotic ti tey ta ti'nab ti Jesuse. Muc xcojtiquinticotic mi ja'.

5 —Jcremotic, ¿mi ataic xa li choye? —xiyutoticotic.

—Ch'abal to —xcuticotic.

6 —Jipo ochel ta abats'ic'obic lanuti'ique, tey chataic —xiyutoticotic.

Ti c'alal ijipticotique, inoj tajmec ta choy. Muc xlic cu'unticotic ochel ta yut canova. 7 Vo'on li Juanone ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse,

—¡Ja' li Cajvaltic Jesuse! —xcut ti Pedroe.

C'alal iya'i ti Simon Pedroe ti ja' ti Cajvaltic Jesuse, ora islap sc'u' yu'un sloc'oj to'ox. Isjip sba ta nab, ba sta ti Jesuse. 8 Li vo'oticotique ta canova liloc'oticotic, tey jquilojticotic loq'uel ti jnuti'ticotique yu'un noj ta choy. Mu másuc nom li ti'nabe, oy no'ox nan cien metrouc snamal.

9 Ti c'alal liloc'oticotic ta ti'nabe, iquilticotic ti tey tsoybil c'oq'ue, bats'i lec yac'lel. Tey chta'aj jcot choy. Oy tey pan noxtoc.

10 —Ich'ic tal cha'cot oxcotuc lachoyique —xiyutoticotic ti Jesuse.

11 I'och ta canova ti Simon Pedroe, ba snit loq'uel ta ti'nab ti jnuti'ticotique. Noj ta muc'tic choy. Oy ciento cincuenta y tres. Ac'u mi ep ti choye pero muc xjat ti stsacobile.

12 —La' ve'anic —xiyutoticotic ti Jesuse.

Mi jun muc jac'ticotic ti much'ue yu'un icojtiquinticotic ti ja' ti Cajvaltic Jesuse. 13 Ti Jesuse istam ti pane xchi'uc ti vobil choye, liyac'boticotic.
14 Ja' yox'ech'elal o iquilticotic ti Jesuse ti c'alal cha'cuxiem xa'ox loq'uel ta smuquenale.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Pedroe ti c'u x'elan chtune

15 Ti c'alal laj ve'iconticotique, ja' yech lic albatuc ti Simon Pedroe:
—Simón, screm Jonás, ¿mi más to ac'anojon chac c'u cha'al lachi'iltac li'i? —x'utat yu'un ti Jesuse.
—Cajval, ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Ti much'utic ach' to lic yich'icon ta muq'ue, q'uelbon me chac c'u cha'al tsq'uel smimi'ic li jchabichijetique —x'utat.
16 —Simón, screm Jonás, ¿mi ac'anojon? —x'utat noxtoc.
—Cajval, ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Ti much'utic vo'ne xa lic yich'icon ta muq'ue, chabibon me chac c'u cha'al ta xchabi xchijic li jchabichijetique —x'utat.
17 —Simón, screm Jonás, ¿mi ac'anojon? —x'utat ta yox'ech'elal.
Ti Pedroe iyat o yo'on ti yox'ech'elal xa ijac'bate.
—Cajval, ana'oj scotol. Ana'oj ti jc'anojote —xut.
—Scotol ti much'utic yich'ojicon ta muq'ue, sa'bo sve'elic chac c'u cha'al tsa'be sve'el xchijic li jchabichijetique. 18 Ta melel chacalbe, ti c'alal c'oxot to'oxe mu c'u vocol ava'i; atuc alap ac'u', labat ti bu sc'an avo'one. Pero ti c'alal xamolibe, chachuque. Alich'oj ac'ob ta te' chacham —x'utat yu'un ti Jesuse.
19 Ti i'albat chac taje, ja' iya'i o ti Pedroe ti c'u x'elan ta xchame. Ti ja' yech ta xchame, ja' chac' o ta ich'el ta muc' ti Rioxe.
—Ich'on o me ta muc' —x'utat yu'un ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti yech scotol ti c'usitic ists'iba ti Juane

20 Ti Pedroe iyil ti nap'alon ech'el ta spatique, vo'on li Juanone ti más sc'anojon ica'i ti Jesuse, ti tey ts'eelon ta xocon ti c'alal live'oticotique, ja'o ti c'alal ijac'be ti much'u junucal ch-ac'on o entrucale. 21 C'alal liyil ti Pedroe —Cajval, li jchi'il li'i ¿c'u x'elan ta xcham uc? —xut ti Jesuse.
22 —Mi sc'an co'on ti cuxul chul jta ti c'alal xicha'sut tale, mu acuentauc. Li vo'ote ich'on o me ta muc' —x'utat.
23 Ora iya'iic ti jchi'iltactic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe ti muc bu chicham ti yalojique. Ti Jesuse muc xal ti muc bu chichame. Ja' no'ox iyal: “Mi sc'an co'on ti cuxul chul jta ti c'alal xicha'sut tale, mu acuentauc”, x'utat ti Pedroe.
24 Scotol ti c'usitic ijts'iba li'i yu'un iquil ica'i jtuc, vo'on li Juanone, ti yajchanc'opon to'ox ti Jesuse. Ja' yech ispas, ja' yech iyal ti Jesuse.
25 Toj ep c'usitic ispas ti Jesuse. Ti iyich'uc ts'ibael scotole, toj ep libroetic ti yechuque. Ti c'u yepal ts'ibabil li'i, xu' chicuxiotic o ta sbatel osil.

SVUN HECHOS
JA' LI' TS'IBABIL TI C'U X'ELAN IYALIC A'YUC SC'OPLAL CAJVALTIC JESUS TI APOXTOLETIQUE

Ja' li' yaloj ti iyal ti Jesuse ti ta stac tal ti Ch'ul Espíritue

1 Teófilo, ti vun lajts'ibabe ta ba'yie, vo'on li Lucasone, lacalbe xa ti
c'usitic ispas ti Jesuse, ti c'u x'elan ichanubtasvan ti c'alal li' to'ox ta
sba balamile. 2 Lavie yan xa o c'usi chacalbe. C'alal mu to'ox la chbat
ta vinajel ti Jesuse, ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue, i'albatic la
comel mantal li apoxtoletique. 3 C'alal cha'cuxiem xa'oxe, iyilulanic to
la cha'vinic c'ac'al. Más to la i'albatic c'u x'elan ta spasvan ta mantal ti
Rioxe. Ja' la isna'ic o ti cha'cuxieme.

4 C'alal xchi'uquic to'ox la ti Jesuse —Mu to me xaloq'uic ech'el li' ta
Jerusalene. Malaic ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox ti Jtotic Riox ta vinajele
ti chacac'beic chac c'u cha'al lacalbeic onoxe. 5 Ti Juane layac'be avich'ic
vo'. Li vo'one po'ot xa xacac'beic ti Ch'ul Espíritue —x'utatic la comel.

Ja' li' yaloj ti ibat ta vinajel ti Jesuse

6 C'alal tsobolic to'ox la xchi'uquic ti Jesuse —Cajval, ¿mi ista xa yora
noxtoc ti li' xa no'ox chloc' preserente ta jlumaltique? ¿Mi vo'ot xa
cha'och? —xutic la.

7 —Mu acuentaicuc c'usi ora. Stuc no'ox sna'oj ti Jtotic Rioxe yu'un
ja' scuentainoj scotol. 8 Ti c'alal xtal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ja' ta
stsatsubtas avo'onic. Chavalic a'yuc c'usi caloj li' ta jteclum Jerusalene,
xchi'uc li' ta estado Judeae, xchi'uc ta estado Samaria, xchi'uc ta sjunlej
balamil —x'utatic la comel yu'un ti Jesuse.

9 Ti c'alal laj yal yech ti Jesuse, ja'o la imuy ta vinajel. Li apoxtoletique
iyilic la imuy. Imac la ta toc, ich'ay la ta satic. 10 Ti c'alal sq'uelojic muyel
vinajel yo' bu imuy ti Jesuse, ja'o la iyilic tey va'ajtic cha'vo' anjel ta
sts'elic, co'ol la xchi'uc vinic yilel. Sac la sc'u' xcha'va'alic.

11 —Jgalileaetic, ¿c'u yu'un chaq'uelic li vinajele? Ti c'u x'elan imuy li
Jesuse, ja' no'ox yech ta xcha'sut tal —x'utatic la yu'un ti anjeletique.

Ja' li' yaloj ti ist'ujbeic sq'uexol ti Judase

12 Teic ox la ta vits Olivotic ti c'alal imuy ta vinajel ti Jesuse. Li
vits Olivotique nopol xil sba xchi'uc Jerusalén. Ja' no'ox yech snamal
chac c'u cha'al snamal chanavic ta sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique.
Li apoxtoletique isutic la ta Jerusalén. 13 Ti c'alal ic'otique, imuyic la
ta xcha'cojol jolna yo' bu xch'amunojique. Ja'ic li Pedroe, xchi'uc li
Jacoboe, xchi'uc li Juane, xchi'uc li Andrese, xchi'uc li Felipee, xchi'uc
li Tomase, xchi'uc li Bartolomee, xchi'uc li Mateoe, xchi'uc li otro jun
Jacoboe li screm Alfeoe, xchi'uc li Simone ti ochem to'ox ta partido
jzeloteetique, xchi'uc li Judas yits'in Jacoboe. 14 Tey la tsobol o scotolic,
co'ol la isc'oponic Riox jujun c'ac'al. Tey la xchi'uquic jayvo' antsetic. Tey
la xchi'uquic noxtoc ti María sme' Jesuse, xchi'uc yits'intac ti Jesuse.

15 Ti c'alal tey tsobolic uc ti yane ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristo uque, ja'o la isva'an sba ta o'lol li Pedroe. Oy nan ciento
veinteuc ti tey tsobolique.

16 —Jchi'iltactic, viniquetic, antsetic, ic'ot onox ti c'usi ts'ibabil ta sc'op
Riox ti ta más vo'nee ti c'alal ich'amunbat ye yu'un Ch'ul Espíritu ti
Davide. Ja' iyal ti c'usi ispas xa ti Judase, ja' ti iyic' ech'el ti much'utic
ixchuquic ti Jesuse. 17 Ti Judase co'ol to'ox yajchanc'opoticotic ti Jesuse.
Ti ta alele, chal a'yuc uc ti c'usi iyal ti Jesuse —xi la li Pedroe.
18 Ti Judase itojat la ti iyac' entrucal ti Jesuse. Ts'acal to ba la sutes ti
stojole, ismanic o la osil. Ti Judase ba la sjoc'an sba chamuc yo' bu ti osil
ismanique. Ja' no'ox la ti muc tey joc'ol icom chac c'u cha'al isnope. Ip'aj
la, ts'ucul la ic'ot. Toj la loq'uel sbiquil. 19 Iya'iic la ti much'utic tey nacal
ta Jerusalene, Acéldama la isbiin ti osile. Li Aceldamae “Ch'ich' Lum”, xi
smelol.
20 Iyal la noxtoc li Pedroe:
—Ts'ibabil onox ta svunal jq'uevujtic:
Mu me much'u xba nacluc teyo'e,
xi ts'ibabil. Ts'ibabil noxtoc ti yan o much'u chich' li yabtel Judase.
21-22 'Yech'o un persa ta jt'ujbetic sq'uexol. Ja' ta jt'ujtic junuc li
much'utic li' onox jchi'uctique, ti scotol c'ac'al co'ol ijchi'inticotic ta
xanvil ti Cajvaltic Jesuse, yo' co'ol xcalticotic ti icha'cuxi ti Jesuse. Ja' ta
jt'ujtic junuc li much'utic co'ol iquilticotic i'ac'bat yich' vo' yu'un Juan ti
Jesuse c'alal to ti ibat ta vinajele —xi la li Pedroe.
23 Ist'ujic la cha'vo'. Ti june José Barsabás la sbi. Justo la sbi noxtoc. Ti
june Matías la sbi. 24-25 Ti c'alal laj st'ujique, isc'oponic la Riox.
—Cajval, vo'ot avilojbe yo'on li crixchanoetique. Li cha'vo' li'i ac'o
quilticotic much'u junucal ti at'ujoje, yu'un ta x'och ta avaj'apoxtol uc.
Ja' ta x'och ta sq'uexol ti Judase. Ti Judase ich'ay yu'un isa' smul, yech'o
ti ba yich' castico ta sbatel osile —xiic la ti c'alal isc'oponic Rioxe.
26 Lic la tajinicuc li apoxtoletique, ja' la isq'uelic o much'u junucal ta
xcom. Ja' la icom yu'unic ti Matíase. Yech'o un ipasic ta lajchavo' noxtoc
li apoxtoletique.

2

Ja' li' yaloj ti ital ti Ch'ul Espíritue

1 Ta q'uin Pentecostese tey la tsobolic ta jun na li lajchavo'e, xchi'uc ti
yane ti xch'unojic li sc'op Riox uque. 2 Iya'iic la ti oy c'usi tsots ibac' ta
vinajele. Co'ol la xchi'uc ic' ti tsots xjumumete. Iya'iic la scotolic ti bu
chotajtique. 3 Co'ol la xchi'uc lebc'oc' iyilic, ic'ot la ta sjolic jujun. 4 Tal
la chi'inaticuc scotolic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ja'o la ic'opojic ta yantic
c'op, ja' la ti c'usi c'opal iyulesbat ta sjolic yu'un ti Ch'ul Espíritue.
5 Tey la talemic ta Jerusalén uc ti jurioetique ti stanioj sbaic ech'el ta
yantic balamile, ja'ic la ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Rioxe. 6 Ti c'alal
iya'iic ti c'usi xjumumete, ora la istsob sba scotolic. Iya'iic la ti naca ta
sc'op stuquic ic'oponatique, xch'ayet xa la yo'onic tajmec.
7 —Li much'utic li' ta xc'opoje, ¿mi ma'uc jchi'iltactic ti liquemic tal
ta estado Galileae? 8 ¿C'u cha'al ti sna'ic li jc'optique? ¿C'uxi ixchanic?
9 Yu'un ep ta tos jc'optic ti li' talemotic ta q'uine. Liquemotic tal jlom
ta Partia, jlom ta Media, jlom ta Elám, jlom ta Mesopotamia, jlom li' ta
estado Judeae, jlom ta Capadocia, jlom ta Ponto, jlom ta Asia. 10 Jlom
liquemotic tal ta Frigia, jlom ta Panfilia, jlom ta Egipto, jlom ta Africa ta
sjelavel jteclum Cirenee. Talem jlom jromaetic ti ja' yech xch'unojic chac
c'u cha'al jch'unojtique. Talem jlom jchi'iltactic ti tey nacal ta Romae.

11 Jlom liquemic tal ta Creta, jlom ta Arabia. Pero jcotoltic xca'i ta jc'optic
li c'usitic ach' to ispas ti Rioxe —xut la sbaic.
12 Xch'ayet xa la yo'on scotolic, mu la sna'ic c'u yu'un ti x'elan ic'ote.
—¿C'usi smelol xana'ic? —xut la sbaic.
13 Ti jlome ilabanvanic la:
—Yu'un nan ta xyacubic —xiic la.

Ja' li' yaloj ti oxmil j'israeletic ixch'un sc'op Riox ti c'alal ic'opoj ti Pedroe

14 Li Pedroe isva'an la sba xchi'uc ti buluchvo' xchi'iltaque. Tsots la
ic'opoj.
—Jchi'iltactic, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta estado Judeae xchi'uc vo'oxuc
ti li' talemoxuc ta Jerusalene, a'yic me li c'usi ta xcale. 15 Muc bu
chiyacuboticotic chac c'u cha'al chavalique yu'un baluneb to ora. 16 Li
c'usi chavilique, ja' ic'ot xa ti c'usi iyal ti Joel yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee.
Ja' yech liyalbe ti Rioxe, xi ti Joele.
17 Ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ep crixchanoetic ta sjunlej balamil
ta xcac'beic xchi'in Ch'ul Espíritu ti junon jchi'uque.
Ti amomique ja'o chlic yalic ti c'usi caloje, ac'u mi crem, ac'u mi tseb.
Ti bu sva'lej xa scremique chcac'be yil li c'usi leque.
Ti moletique oy c'usi chcac'be yil ta svayichic.
18 Ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue, mi vinic, mi ants,
chcac'be xchi'in Ch'ul Espíritu ti junon jchi'uque.
Chlic yalic a'yuc ti c'usi chcalbee.
19 Chcac' ta vinajel, chcac' ta balamil ti c'usi xi'el sbae; ch'ich', xchi'uc
c'oc', xchi'uc ch'ayil.
Ta xi'ic o ti crixchanoetique.
20 Ta x'ic'ub yu'un ta xmac sat li c'ac'ale.
Li jch'ulme'tique ta stsajub chac c'u cha'al ch'ich'.
Ja' yech ta xc'ot ti c'alal po'ot xa'ox xcalbe bu chbat ta sbatel osil li
crixchanoetique.
Ja'o xa chvinaj ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile,
xchi'uc ti much'utic ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osile.
21 Scotol ti much'utic tsc'an chcuxiic ta sbatel osile, chcac' cuxlicuc,
xi ti Rioxe, xi onox ti Joele.
22 'Jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chcale. Vo'otic li j'israelotique, ac'u
jyules ta joltic ti ep ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal ti Jesus Nazarete.
Iquiltic c'u x'elan ispas. Xch'ayet xa co'ontic. Ta melel ti ac'bil yabtel
yu'un ti Rioxe, yu'un naca ta syu'el Riox ispas. 23 I'aq'ue entrucal yu'un
onox yech snopoj ti Rioxe. Vo'oxuc atsaquic, avac'beic smil ta cruz ti
much'utic mu xich' ta muc' ti Rioxe. 24 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta
smuquenal yu'un mu onox bu ta xcham o. 25 Ti David ti ta vo'nee ja' yech
iyalbe ti Rioxe:
Achi'inojon sjil c'ac'al.
Li'ot ta jpat ta jxocone, yech'o ti mu xixi'e.
26 Yech'o un sjunul co'on ta xcalbe jchi'iltac ti quiloj chac'uxubinone.
Ti c'alal xichame, jna'oj ti chacha'cuxesone.
27 Muc bu chicham o.
Muc bu ta xc'a' jpat jxocon, vo'on lach'amalone.
28 Avalbon xa ti chicuxi ta sbatel osile.
Jun co'on ta sbatel osil ti c'alal xc'ot jchi'inote,
xi ti c'alal isc'opon Riox ti Davide.

29 'Jchi'iltactic, jna'ojtic ti mu sc'oplaluc stuc ti iyale. Ti Davide icham,
ismuquic. Jna'ojtic ti bu mucbile. 30 Ti c'usi iyal ti c'alal isc'opon Riox
ti Davide, ja' sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse yu'un ja' yech isc'opon Stot ti
Cajvaltic Jesuse. Ti Davide ich'amunbat no'ox ye, yu'un ja' yaj'alc'op
Riox. I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti jun smom ta xcom ta sq'uexole ti ja'
chispasotic ta mantal, vo'otic li juriootique. 31 Yech'o ti iyal ti ta xcha'cuxi
ti Cristoe, ti muc bu ta xcham oe, ti muc bu ta xc'a' li spat xocone. Ja'
ic'ot ti c'usi iyale. 32 Riox ixcha'cuxes ti Jesuse. Vo'oticotic iquilticotic.
33 Ta syu'el Riox i'iq'ue muyel ta vinajel ti Jesuse. Lavie tey xa chotol ta
sbats'ic'ob ti Rioxe. Albil onox yu'un ti Jtotic Riox ta vinajele ti ta stac
tal ti Ch'ul Espíritue. Yech'o un tal xa xchi'inoticotic. Avilic, ava'iic xa uc.
34-35 Ti Davide muc xbat ta vinajel xchi'uc spat xocon, pero ja' yech iyal:
Ti Cajvale i'albat yu'un ti Rioxe:
"Chachoti ta jbats'ic'ob,
chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae",
x'utat, xi ti Davide.
36 'Ac'u jyules ta joltic jcotoltic, vo'otic li j'israelotique, ti Jesús avaq'uic
ta milel ta cruze, ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantale, ti tstoj jmultic
jcotoltique —xi la li Pedroe.
37 Ti c'alal iya'iic ti xchi'iltac ta jurioale ti c'usi iyal li Pedroe, iyat la
yo'onic tajmec yu'un li smulique.
—Jchi'iltactic, ¿c'usi tsc'an ta jpasticotic? —x'utat la li Pedroe xchi'uc li
xchi'iltac ta apoxtolale.
38 —Ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic vo' ta scuenta ti Jesucristoe
yo' xayac'beic o pertonal yu'un amulic ti Rioxe, yo' xtal xchi'inoxuc
o ti Ch'ul Espíritue. 39 Ti Rioxe yaloj onox ti chac'be xchi'in Ch'ul
Espíritu ti much'utic ta xch'un iq'uel yu'un ti Rioxe. Xu' chaxchi'inic
uc. Xu' xchi'inatic li jch'amaltic uque. Xu' xchi'inatic li much'utic ma'uc
jchi'iltique mi ta xch'unic iq'uel yu'un ti Rioxe —xi la li Pedroe.
40 Li Pedroe ep to la c'usi iyal. Ti slajeb xa ti c'usi iyale —Ich'ic ta muc'
ti Rioxe yo' mu xa'ochic o ta c'oq'ue chac c'u cha'al ta x'ochic ta c'oc' ta
sbatel osil li much'utic mu xich' ta muq'ue —xi la.
41 Ti jayvo' ixch'un c'usi iyal ti Pedroe iyich'ic la vo'. Ta jun no'ox
c'ac'ale ixch'unic la oxmil xchi'iltac. Ja' la yech ip'ol ti much'utic chich'ic
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. 42 Sjunul la yo'on ixch'unic ti c'usi
i'albatic yu'un li apoxtoletique. Co'ol la sjolic scotolic. Ixchi'in la sbaic
ta sc'oponel Riox. Sjunul la yo'on ispasic chac c'u cha'al iyac' iluc ti
Cajvaltic Jesuse ti c'alal i'ac'bat sve'ic pane, ti i'ac'bat yuch'ic ya'lel uva li
lajchavo'e.

Ja' li' yaloj ti co'olco'ol iscolta sbaic ti jayvo' ixch'unic li sc'op Rioxe

43 Li apoxtoletique ep la ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox
yu'un la tey xchi'uquic. Xch'ayet xa o la yo'onic scotol li crixchanoetique.
44 Ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe, co'olco'ol la iscolta sbaic, ixch'acbe
la sbaic ti c'usitic oy yu'unique. 45 Ti c'alal iyilic ti ch'abal c'usuc yu'un ti
yantique, ixchon la yosilic jlom, ixchon la c'usuc yu'unic jlom. Ti stojole
ja' la iyac'beic ti much'utic ch'abal c'usuc yu'une. 46 Scotol la c'ac'al istsob
sbaic ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén. Isve'ic la pan ta snaic, iyuch'ic
la ya'lel uva yu'un sna'ojic ti ja' icham ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse.
Co'ol la ive'ic, xmuyubajic xa la scotolic. Lec la iyil sbaic tajmec.
47 —Coliyalbotic Rioxe ti istoj li jmultique —xiic la.

Lec la i'ileic yu'un sjunlej jteclum. Ti Cajvaltic Jesucristoe ip'ol la yu'un jujun c'ac'al ti much'utic ixch'unic ti tojbil smulique.

3

Ja' li' yaloj ti ilecub yoc jun coxo ti tey chotol ta sti' scorraltonal muc'ta temploe

1 Li Pedroe xchi'uc li Juane ba la sc'oponic Riox ta ti' muc'ta templo.
Ta oxib la ora xmal ibatic, yu'un ja'o yora ta sc'oponic Riox scotol ti
xchi'ilique. 2 Tey la chotol ista jun xchi'ilic, coxo la ayanem. Scotol la
c'ac'al chcuche ech'el, tey la chc'ot xchotanel ta sti' scorraltonal muc'ta
templo yo' "Leclec Sba" xi sbie. Tey to'ox la ta sc'an limoxna ti coxoe. 3 Ti
c'alal iyil ti ta x'ochic ta yut corralton li Pedroe xchi'uc li Juane, ic'anbatic
la limoxna. 4 Li Pedroe xchi'uc li Juane isq'uelbeic la sat ti coxoe.

—Q'ueloticotic —xut la li Pedroe.

5 Ti coxoe iq'uelvan la. Ismala la mi oy c'usi ta x'ac'bat.

6 —Ch'abal jtaq'uin pero oy c'usi chacac'be. Ja' ta syu'el ti Jesucristo
Nazarete chacalbe, va'lan, xanavan —xut la coxo li Pedroe.

7 Li Pedroe istsacbe la sbats'ic'ob ti coxoe, isnit la liquel. Ora la itsatsub
xchibal yoc. 8 Ip'it la, va'al la ic'ot, lic la xanavuc. Ichi'ineic la ochel ta yut
scorraltonal templo li Pedroe xchi'uc li Juane. Juliquel la chanav, juliquel
la chp'itomaj ochel, xmuyubaj xa la tajmec.

—Coliyal Cajvaltic ti lecon xae —xi la.

9 Ep la crixchanoetic iyil ti chanav xa ti coxoe, ti "coliyal Riox",
xie. 10 Iyojtiquinic la ti ja' ti jc'anlimoxna to'oxe ti tey xchotet ta sti'
scorraltonal templo yo' "Leclec Sba" xi sbie. Xch'ayet xa la yo'onic ti
c'alal iyilic ti lec xa ti coxoe.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta scorirolal muc'ta templo ti Pedroe

11 Tey ta scorirolal muc'ta templo yo' Salomón sbie, tey la isva'an sbaic
li Pedroe xchi'uc li Juane. Tey la xchi'uquic ti coxo to'oxe yu'un la mu
x'ictavan. Ti crixchanoetique xch'ayet xa la yo'onic ti lec xae. Istsob la
sbaic tal scotolic. 12 Li Pedroe c'alal iyil ti istsob sba tal ti crixchanoetique,

—Jchi'iltactic, ¿c'u yu'un ti xch'ayet avo'onique? ¿C'u yu'un ti
chaq'ueloticotic tajmeque? Mu me xavalic ti ta jyu'el jtucticotique, ti ta
slequil co'on jtucticotic ti chanav xa li vinique. 13 Ti Riox yich'ojic ta muc'
ti jmuc'tatotic ti ta más vo'nee, ja' ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc
ti Jacove, iyac' iluc ti oy syu'el ti Xch'amale, ja' ti Jesuse, ti avac'beic
entrucal Pilatoe. Ti c'alal ta ox scolta li Pilatoe, li vo'oxuque muc xac'anic
ti ta xcole. 14 Ja' muc xac'anic ti ja' ta xcol ti much'u ch'abal smule, ti lec
yo'one. Ja' ac'anbeic scolel ti jmilvaneje. 15 Ja' avaq'uic ta milel ti much'u
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Pero icha'cuxesat yu'un ti Rioxe. Li c'usi
ta xcalticotique, yech, yu'un iquilticotic. 16 Jch'unojticotic ti oy syu'el ti
Jesuse. Ja' ta syu'el ti lec xa li vinique ti li' chavilique ti xavojtiquinique.
Yu'un ijch'unticotic ti oy syu'el ti Jesuse, yech'o ti lec xae.

17 'Jchi'iltactic, jna'oj ti muc xul ta ajolic ti ja' ti Jesuse ti much'u sc'oplal
ta stac tal ti Rioxe, yech'o ti avaq'uic ta milele. Ja' no'ox yech muc xul ta
sjolic li cajmeltsanejc'optic uque. 18 Yu'un ja' ic'ot ti c'usi yaloj ti Rioxe ti
c'alal ixch'amunbe ye ti yaj'alc'optac ti ta más vo'nee. Iyalic onox ti persa
ta xcham ti Cristoe ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantale. 19-20 Yech'o un
ictaic xa spasel li c'usitic chopole, ich'ic ta muc' ti Rioxe yo' xayac'beic o
pertonal yu'un lamulique, yo' jun o avo'onique, yo' stac o tal noxtoc ti

Jesuse ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantale. 21 Ti Jesucristoe tey xa ta
vinajel. Ja'to ta xtal ti c'alal sta yora ta slecubtas balamil ti Rioxe chac c'u
cha'al iyal ti yaj'alc'optac ti ta más vo'nee. 22 Ti Moisese ja' yech iyalbe ti
vo'ne moletique: "Ti Rioxe ta to xast'ujbeic jun j'alc'op ta ts'acal. Jchi'iltic
ta st'uj chac c'u cha'al li vo'one. Xach'unbeic me ti c'usi chayalbeique.
23 Ti much'utic mu xch'une mu stac' chba xchi'inic ta sbatel osil ti Rioxe",
xi ti Moisese.
24 'Iyal ti Samuel uque, ti yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee, ti ta xtal onox
ti much'u st'ujoj ti Rioxe chac c'u cha'al ic'ot xae. Ja' onox yech iyal ti yan
yaj'alc'optac Riox ti ts'acal to laj taluque. 25 Vo'otic jc'oplaltic ti ja' yech
i'albatic yu'un Riox ti vo'ne moletique: "Ti amome ja' ta sta o bentisyon
ti jaylajuntos crixchanoetic ta sba balamile", x'utat onox yu'un Riox ti
Abraame. 26 Ti Rioxe ba'yi listacbotic tal ti Xch'amale, yu'un tal scoltaotic
yo' xquictatic o ta jujuntal spasel li c'usitic chopole —xut la xchi'iltac li
Pedroe.

4

Ja' li' yaloj ti itsaqueic yu'un jmeltsanejc'opetic ti Pedroe xchi'uc ti Juane

1 Ti c'alal yolel la chlo'ilaj xchi'uc crixchanoetic li Pedroe xchi'uc li
Juane, tey la ic'ot jayvo' paleetic xchi'uc ti totil jchabiejtemploe. Tey
la ic'ot jayvo' jsaduceoetic uc. 2 Capemic la c'otel. Ja' la capemic o
ti ta xchanubtasvanic li Pedroe xchi'uc li Juane. Yu'un la iyalic ti ta
xcha'cuxi ánimaetic chac c'u cha'al icha'cuxi ti Jesuse. 3 Ja' la itsaqueic o,
itiq'ueic la ta chuquel. Ti jchucvanejetique isnopic la ti ta yoc'omal to ta
smeltsanbeic sc'oplale, yu'un la malem xa'ox c'ac'al ti c'alal itsaqueique.
4 Pero ep la ixch'unic sc'op Riox ti iyal li Pedroe xchi'uc li Juane. Oy xa la
vo'mil viniquetic xchi'uc ti much'utic ba'yi xch'unojique.
5 Ta yoc'omal istsob la sbaic ta Jerusalén ti jmeltsanejc'opetic yu'un
li j'israeletique. Ja'ic la jlom ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta
smantaltac Rioxe. 6 Tey la ic'ot ti Anas uque, ti loq'uem totil palee, xchi'uc
la ti Caifase. Xchi'uc la yan cha'vo' pale. Ti june Juan la sbi; ti june
Alejandro la sbi. Tey la ic'otic uc scotol xchi'ilic ti totil paleetique. 7 Ti
c'alal tsobolic xa'ox lae, ja'o la iloq'uesatic ta chuquel li Pedroe xchi'uc li
Juane. Iva'anatic la ta o'lol.
—¿Much'u layalbeic, much'u ta syu'el ti x'elan chapasique? —x'utatic
la.
8 Li Pedroe ip'ijubtasat la, itsatsubtasbat la yo'on yu'un ti Ch'ul
Espíritue.
—Jtotic moletic, jmeltsanejc'opetic. 9-10 Ti chajac'boticotic c'uxi ilecub
yoc cu'unticotic li vinique, chcal ava'iic. Vo'otic li j'israelotique, ac'u
jyules ta joltic ti ja' ta syu'el ti Jesucristo Nazarete ti ilecub yoc li vinic li'i.
Ja' ti much'u avaq'uic ta milel ta cruze. Pero icha'cuxesat yu'un ti Rioxe.
11 Li vo'oxuque ja' achi'ilic li alvaniletique ti isp'ajic li ton ti ist'uj li yajval
nae ti ja' ta xac' ta xchiquin snae. Ja' yechoxuc yu'un ap'ajic ti much'u
st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesuse, pero lavie i'ac'bat xa tsots yabtel yu'un ti
Rioxe. 12 Yu'un ja' no'ox chispojotic yo' mu xi'ochotic o ta c'oq'ue. Muc
much'u yan albil sc'oplal ti chispojotique, ja' no'ox ti Jesucristoe —xut la
jmeltsanejc'opetic li Pedroe.
13 C'alal iyil ti jmeltsanejc'opetique ti mu xi'ic li Pedroe xchi'uc li
Juane, xch'ayet xa la yo'onic yu'un la sna'ojic ti muc bu ichanubtasatic
ta smantal Rioxe, ti ch'abal yabtelique. Iyul la ta sjolic ti ixchi'inic

to'ox ti Jesuse. 14 Li Pedroe xchi'uc li Juane, ti tey la xchi'uquic ti coxo
to'oxe, yech'o la ti mu xu' chnopbat smulic yu'un ti jmeltsanejc'opetique.
15 Yech'o un itaqueic la loq'uel jliquel ta pana. Ti jmeltsanejc'opetique
isnopic la c'usi ta xcha'leic li Pedroe xchi'uc li Juane.

16 —¿C'usi ta jcha'letic xana'ic li viniquetique? Yu'un iyaq'uic iluc
slequilal syu'elal Riox, yu'un ilecub yoc li vinique. Iya'i xa scotol li
much'utic li' nacajtic ta Jerusalene. Mu xu' xcaltic ti mu yechuque. 17 Yo'
mu xa xalic o a'yuc ta sjunlej li jlumaltique, tsots ac'u calbetic ti mu xa
ya'uc yalbeic sc'oplal ti Jesuse —xut la sbaic ti jmeltsanejc'opetique.

18 Ti c'alal laj snopique, i'iq'ueic la ochel xcha'va'alic. Tsots la i'albatic
ti mu xa la ya'uc yalbeic sc'oplal ti Jesuse, ti mu xa la ya'uc chanubtas-
vanicuc oe.

19 —Alic c'usi jtosucal ti persa ta jch'unticotique. ¿Mi ja' ta jch'unticotic
li c'usi chavalique, o mi ja' ta jch'unticotic c'usi yaloj ti Rioxe?
20 Yu'un persa chcalticotic ti c'usitic quilojticotique xchi'uc ti c'usitic
ca'yojticotique —xiic la li Pedroe xchi'uc li Juane.

21 Ti jmeltsanejc'opetique iyalic la noxtoc ti mu xa ya'uc yalbeic
sc'oplal ti Jesuse, ja'o la icoltaatic. Ta ox la x'ac'batic castico pero muc la
x'ac'batic, yu'un la xi'em chaq'uic castico ti jmeltsanejc'opetique. Yu'un
la scotol xchi'iltac "coliyal Riox" xiic ti iyilic ilecub yoc ti vinique. 22 Ti
vinic ti ilecub yoc ta slequilal syu'elal ti Rioxe, oy xa la más ta cha'vinic
sjabilal.

Ja' li' yaloj ti isc'oponic Riox yo' stsatsub o yo'onique

23 Ti c'alal icolic ech'el li Pedroe xchi'uc li Juane, c'ot la yalbeic
xchi'ilic ta apoxtolal ti c'usitic i'albatic yu'un ti paleetique xchi'uc ti
jmeltsanejc'opetique. 24 Ti c'alal iya'iique, isc'oponic la Cajvaltic scotolic:

—Cajval, vo'ot acuentainoj scotol. Atuc no'ox Rioxot. Vo'ot apas
vinajel balamil, xchi'uc mar, xchi'uc scotol li c'usitic oye. 25 Vo'ot
ach'amunbe ye ti avaj'alc'op David ti ta más vo'nee ti ja' yech iyale, ti ja'
yech ists'ibae:

Yech no'ox ti ta to stoy sbaic ta ts'acal ti much'utic ma'uc jchi'iltic ta
israelale.
Yech no'ox ti c'usitic ta to snopic ti jchi'iltactic uque.

26 Ti yajpasvanejic ta mantale xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique,
co'ol to ta scrontainic ti Rioxe xchi'uc ti much'u st'ujoj Riox ta spasvan ta
mantale,
xi onox.

27 'Ja' yech ic'ot yu'un li' istsob sbaic ta Jerusalén li Erodese, xchi'uc
li Poncio Pilatoe, xchi'uc li much'utic ma'uc jchi'ilticotique, xchi'uc li
jchi'ilticotic ta israelale. Co'ol isnopic ti ismilic ti ach'amale, ja' ti Jesuse,
ti ch'abal smule, ti ja' at'ujoj chispasoticotic ta mantale. 28 Ja' yech
ixcha'leic chac c'u cha'al anopoj onoxe yu'un ja' yech ac'an. 29 Cajval,
lavie yo'onicuc spajesoticotic, vo'oticotic ti chitunoticotic avu'une. Tsat-
subtaso co'onticotic, mu me xquicta o jbaticotic ta yalel a'yuc ti c'usi
avaloje. 30 Ac'o iluc ayu'el, ac'u quet'esticotic chamel. Ac'o cac'ticotic iluc
yan señailtac yu'un ti quich'ojticotic ta muc' lach'amale —xiic la ti c'alal
isc'oponic Cajvaltique.

31 Ti c'alal laj sc'oponic ti Cajvaltique, xvuyvon xa la iya'iic scotolic
ti na yo' bu tsobolique. Itsatsubtasbat la yo'onic scotolic yu'un ti Ch'ul

Espíritue. Muc la xicta sbaic, jamal la iyalic a'yuc ti c'usi yaloj ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti co'ol yu'unic ti c'usuc yu'unique

32 Ti jaymil xch'unojique co'ol la sjolic scotolic. Ti much'utic oy la c'usuc yu'une muc xalic ti yu'un stuquique, co'ol la yu'unic. 33 Li apoxtoletique iyalic la ti c'u x'elan iyilic ti c'alal cha'cuxiem xa'ox ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o la ti más ixch'unic o ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.

—Yech ti cha'cuxieme —xiic xa la scotolic.

34 Yech'o un mu xa la much'u abol sba, yu'un ti much'utic oy yosile, xchi'uc ti much'utic oy snae, ixchonic la ti c'alal ch'abal xa c'usuc yu'un ti xchi'ilique. Iyich'beic la tal stojol ti c'usi ixchonique. 35 Ja' la i'ac'batic li apoxtoletique. Li apoxtoletique ja' xa la iyac'beic ti much'utic ch'abal c'usuc yu'une. 36 Tey la jun vinic, José la sbi. Bernabé la i'ac'bat sbi yu'un li apoxtoletique. Li Bernabee "ja' ta spat co'ontic", xi la smelol. Ta Chipre la liquem tal. Leví la sbi ti smuc'tatot ti ta más vo'nee. 37 Ti Bernabee oy la yosil, ixchon la. Ti stojole ja' la i'ac'batic li apoxtoletique.

5

Ja' li' yaloj ti isnop c'op xchi'uc yajnil ti Ananíase

1 Oy la jun vinic, Ananías la sbi. Safira la sbi ti yajnile. Ixchon la jset' yosilic uc. 2 Pero co'ol la isnopic xchi'uc ti yajnile ti mu ts'acluc chac' ti stojol yosilique. Yech'o la ti muc xich' ech'el scotole ti c'alal ba ac'baticuc li apoxtoletique.

3 —Ananías, ¿c'u yu'un ti ach'unbe smantal ti Satanase ti mu ts'acluc avac' li stojol avosilique? Avaloj nan ti xu' chalo'lo ti Ch'ul Espíritue. 4 Li osile ja' avu'un, mu persauc achon ti yechuque. Ti c'alal achone, atuc anop ti chavac' tunuc li stojole. ¿C'u yu'un ach'acbe li stojole? Ma'uc crixchano ti anopbe c'ope; ja' anopbe c'op ti Cajvaltique —x'utat la yu'un li Pedroe.

5 Ti c'alal iya'i yech ti Ananíase, iyal la ta lum, toj la loq'uel xch'ulel. Ixi'ic la tajmec scotol ti much'utic iya'i ti icham xae. 6 Tey la jayvo' sva'lej cremotic, isvolic la ta saquil poc' ti ánimae, ba la smuquic.

7 I'ech' la oxibuc ora, ja'o la i'och tal ti yajnil uque, ja' ti Safirae. Mu la sna' mi chamem xa ti smalale.

8 —Albon mi yech yepal li stojol avosilic ti achonique —x'utat la yu'un li Pedroe.

—Yecha'a —xi la ti ants uque.

9 —¿C'u yu'un ti co'ol anopic xchi'uc ti amalale ti chatoy abaic ta stojol ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltique? Li' xa xtal ta pana li much'utic ay smuc ti amalale. Ja' no'ox yech chba smuquelot uc —xut la li Pedroe.

10 Ti c'alal iya'i yech ti antse, iyal la ta lum, toj la loq'uel xch'ulel uc. Ti c'alal i'och ti cremotique, chamem xa'ox la c'ot staic ti antse, ba la smuquic. Jun la smuquenal xchi'uc ti smalale. 11 Ixi'ic la tajmec scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe xchi'uc la ti much'utic iya'i ti x'elan ichamique.

Ja' li' yaloj ti ep ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox ti apoxtoletique

12 Li apoxtoletique ep la ta ech'el iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox tey ta Jerusalene. Scotol la c'ac'al tey ta stsob sbaic ta scorirolal muc'ta

templo yo' Salomón sbie. 13 Ti yan xchi'ilique lec la iyilic ti c'usitic ispas
li apoxtoletique pero ta la xi'ic ti ta stsob sba xchi'uquique. 14 Jujun la
c'ac'al ip'ol ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe. Ep la viniquetic ixch'unic,
ep la antsetic. 15 Ti much'utic ipe isloq'uesic la tal ta caya xchi'uc stemic,
xchi'uc spopic, yo' bu ch-ech' li Pedroe.

—Ac'u mi mu xpaj, ac'u mi snac'obaluc no'ox chc'ot ta sba li jchameletique, ta onox x'ech' o li chamele —xiic la.

16 Ti much'utic tey nacajtic ta yantic jteclum ta ts'el Jerusalene, ep la
tey ic'otic uc. Iyiq'uic la ech'el yajchamelic uc xchi'uc la ti much'utic ta
x'ilbajinatic yu'un ti pucujetic ochem ta yo'onique. Lec la icom scotolic.

Ja' li' yaloj ti i'ochic ta chuquel ti apoxtoletique

17 Pero ti totil palee xchi'uc ti much'utic tey xchi'uquic ti co'ol jsa-
duceoetique, iyit'ixanic la ti c'alal iyilic ti ja' ich'bilic ta muc' li apox-
toletique. 18 Itsaqueic la, i'iq'ueic la ech'el ta cavilto, itiq'ueic la ta
chuquel. 19 Pero ta ac'ubaltique ital la jun anjel ta vinajel, ja' la isjam
ti ti' chuclebale, iloq'uesatic la.

20 —Batanic ta ti' muc'ta templo, ba albeic lachi'ilique ti xu' ch-ac'batic
scuxlejalic ta sbatel osil yu'un ti Jesucristoe —x'utatic la yu'un ti anjele.

21 C'alal isacub ti osile, tey la ba chanubtasvanicuc ta ti' muc'ta templo
chac c'u cha'al i'albatique.

Ti totil palee xchi'uc ti jsaduceoetique istsobic la scotol ti jmelt-
sanejc'opetic yu'un li j'israeletique. Ti c'alal stsoboj xa'ox la sbaique, ja'o
la istaquic ech'el jayvo' jchabiejtemplo ta chuclebal, ba la sloq'ueselic
tal li apoxtoletique. Ti yalojique, tey to la chucajtic. 22 Ti c'alal ic'otic
ta chuclebal ti jchabiejtemploe, mu xa la bu tey istaic li jchuqueletique.
Isutic la tal yo' bu ti jmeltsanejc'opetique.

23 —Lec macal ijtaticotic li ti' chuclebale. Tey va'ajtic noxtoc li
solteroetique. Ti c'alal ijamticotique, mu xa much'u tey —xiic la c'otel
ti jchabiejtemploe.

24 Ti c'alal iya'iic ti totil paleetique xchi'uc ti totil jchabiejtemploe
—¿C'u to xi ta xpaj cu'untic? —xut la sbaic.

25 —Li viniquetic atiq'uic ta chuquele tey xa ta xchanubtasvanic ta ti'
muc'ta templo —xi la c'otel jun vinic.

26 C'alal iya'i ti totil jchabiejtemploe xchi'uc ti xchi'iltaque, ora la ba
yiq'uelic tal li apoxtoletique. Tuc' la i'iq'ueic tal, muc la xmajeic tal ta be,
yu'un la ixi'ic ti jchabiejtemploe mi x'ac'batic ton yu'un ti crixchanoe-
tique. 27 Ti c'alal c'ot sva'anelic ta stojol ti jmeltsanejc'opetique 28 —Tsots
lacalbeic ti mu xa xavalbeic sc'oplal ti Jesuse. Pero lavi noxtoque iya'iic
xa ta sjunlej Jerusalén. Vo'oticotic jcuchojticotic avu'unic ti imile ti vinic
chavalique —x'utatic la yu'un ti totil palee.

29 Itac'avic la xchi'uc xchi'iltac li Pedroe:

—Persa ja' ta jch'unticotic c'usi yaloj ti Rioxe, ma'uc ta jch'unticotic
c'usi chal li crixchanoetique. 30 Ti Riox yich'ojic ta muc' ti vo'ne mo-
letique, ja' ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja' ti much'u
avaq'uic ta milel ta cruze. 31 Ti Rioxe iyac' xa ta ich'el ta muc' ti Jesuse,
tey xa chotol ta sbats'ic'ob. Ja' xa ta spas mantal. Ja' istoj jmultic. Ja'
chiscoltaotic ta yictael li c'usitic chopole, chiyac'botic pertonal yu'un li
jmultique, vo'otic li j'israelotique. 32 Vo'oticotic rexticooticotic ti ac'bil
yabtel yu'un Riox ti Jesuse. Ja' rextico ti Ch'ul Espíritu uque. Yu'un

i'ac'bat xa xchi'inic yu'un ti Rioxe ti much'utic yich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesuse —xiic la.

33 Ti c'alal iya'iic ti x'elan itac'avique, icapic la tajmec ti jmeltsanejc'opetique, jutuc xa la muc xmilvanic. 34 Ja'o la iva'i ta ora jun vinic, ochem la ta fariseoal, jmeltsanejc'op la uc, Gamaliel la sbi. Ja' la jun ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Ich'bil la ta muc' tajmec yu'un scotol xchi'iltac ta israelal. Ja' la iyal ti ac'u loq'uicuc jliqueluc li apoxtoletique. 35 Ti c'alal iloq'uique —Jchi'iltactic, vo'otic li j'israelotique, ac'u jnoptic lec ti c'usi ta jcha'letic li jchi'iltactique. 36 Yuleso ta ajolic c'u x'elan ti Téudas ti ta vo'nee. Isnop ti xu' ta spojbe yabtel ti jyu'ele. Istsob chanib cien svinic, pero imile. Ti c'alal ilaje, ixch'aculan sba scotol ti svinique, tey xa ilaj o c'op. 37 Ts'acal to isliques c'op noxtoc jun vinic, Judas sbi. Tey liquem tal ta Galilea. Ja'o yora isloq'ues mantal ti jyu'ele ti ac'u stsac sbiic li crixchanoetique, ja' chac c'u cha'al li censoe. Ep ixch'unic c'usi iyal ti Judase, pero imile noxtoc. Ti c'alal ilaje, ixch'aculan sba scotol ti svinique. 38 Yech'o un chacalbeic, mu me ya'uc quilbajintic li jchi'iltactique. Ac'u spasic ti c'usi chal yo'onique. Mi crixchano sliquesoj li c'usi chalique xchi'uc li c'usitic tspasique, ta onox xch'ay. 39 Pero mi Riox sliquesoje, mu onox xch'ay. Yech'o un jnoptic me lec, yic'al me ja' ta jcrontaintic ti Rioxe —xut la xchi'iltac ta meltsanejc'op ti Gamaliele.

40 Ixch'un la scotolic ti c'usi iyal ti Gamaliele. Ti c'alal laj yal yeche, ja'o la i'iq'ueic ochel li apoxtoletique. I'ac'batic la arsial. Tsots la i'albatic ti mu xa ya'uc yalbeic sc'oplal ti Jesuse. Ti c'alal ilaje, icoltaatic la. 41 Ti c'alal iloq'uic tal yo' bu ti jmeltsanejc'opetique, xmuyubajic xa la tajmec ti yech isc'an Riox ti ja' abol o sbaic ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. 42 Muc la xicta o sbaic ta yalbel sc'oplal ti Jesucristoe. Scotol la c'ac'al ichanubtasvanic ta ti' muc'ta templo xchi'uc ta naetic.

6

Ja' li' yaloj ti ist'ujic vucvo' ti ta scuentainic ti ve'lile

1 Ti c'alal ip'ol xa'ox ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, tey la j'israeletic ti xchanojic griego c'ope, xchi'uc la j'israeletic ti ta xc'opojic ta ebreo c'ope, ja' ti sc'opic onox j'israeletic ti ta más vo'nee. Ti much'utic chc'opoj ta griegoe istiq'uic la mulil yu'un la chopol iya'iic ti mu sta sve'elic jujun c'ac'al ti me'anal antsetic tey xchi'uquique. Ja' itic'bat smulic ti much'utic chc'opoj ta ebreoe yu'un la ja' scuentainojic ve'lil. 2 Li lajchavo' apoxtoletique istsobic la scotol ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

—Li vo'oticotique chopol mi ta xquictaticotic yalel a'yuc li sc'op Rioxe ti jcuentainojticotic noxtoc li ve'lile. 3 Jchi'iltactic, t'ujic vucvo'uc ti much'utic lec avilojique, ti much'utic p'ijubtasbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ja' ta scuentainic li ve'lile. 4 Li vo'oticotique ta jc'oponticotic Cajvaltic, ta xcalticotic noxtoc ti c'usi yaloje —xiic la.

5 Ti c'usi i'albatique, lec la iya'i scotolic. Ja' la ist'ujic ti ánima Estebane, yu'un la sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. P'ijubtasbil la yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ist'ujic la vacvo' noxtoc. Ti sbiique ja' la li'i: Felipe, xchi'uc Prócoro, xchi'uc Nicanor, xchi'uc Timón, xchi'uc Parmenas, xchi'uc Nicolás. Ti Nicolase liquem la tal ta jteclum Antioquía. Ma'uc la j'israel uc. Ja' to'ox la yech xch'unoj chac c'u cha'al xch'unoj li

j'israeletique. 6 Ti c'alal laj st'ujique, iyiq'uic la tal yo' bu tsobol li apoxtoletique. Li apoxtoletique isc'oponbeic la Riox ti ac'u coltaaticuque. Iyac' la sc'obic ta sjol ti vucvo'e, ja' la señ*a* ti ta xtunique.

7 Ta Jerusalene más la ip'ol ti much'utic iyich' ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ep la paleetic ixch'unic noxtoc.

Ja' li' yaloj ti itsaque ti Estebane

8 Ti ánima Estebane lec la tajmec yo'on, ac'bil la syu'el, ep la ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox. 9 Tey la jayvo' j'israeletic, liquemic la tal ta jteclum Cirene, xchi'uc ta jteclum Alejandría, xchi'uc ta estado Cilicia, xchi'uc ta estado Asia. "Loq'uemic ta Mozoil" sbitac ti stemploique. Ti jayvo' istsob sbaique ilic la sjolic, oy la c'usi iyalulanbeic ti ánima Estebane. 10 Pero muc la xcuch yu'unic, mu xa la sna'ic c'uxi chtac'avic, ja' la ti p'ijubtasbil yu'un Ch'ul Espíritu ti ánima Estebane. 11 Istojic la jayvo' jtic'c'op yu'un la tsnopbeic smul ti ánima Estebane. Ip'ijubtasatic la ti c'usi chalique.

—Ja' me yech xavalbeic li jchi'iltactique: "Ca'yojticotic ti yech chal li Estebane ti mu xa bu chtun ti c'usitic iyal ti Moisese xchi'uc ti c'usitic iyal ti Rioxe", xavutic —x'utatic la.

12 Ti c'alal laj p'ijubtasaticuc ti jtic'c'opetique, ba la yalbeic ti xchi'iltaque, icap o la sjolic li j'israeletique, xchi'uc la jayvo' jmeltsanejc'op, xchi'uc la jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe. Ti c'alal ch'ayem yo'on ti ánima Estebane, ja'o la istsaquic. Iyiq'uic la ech'el yo' bu ti jmeltsanejc'opetique.

13 —Li jchi'iltic li'i chal ti ta la xlom li jtemplotique, ti ta la xjel li mantaletique. Mu xicta sba ta yalel. 14 "Ti Jesus Nazarete ta slomes li templo li'i, ta sjel jcostumbretic ti isliques ti Moisese", xi li jchi'iltic li'i —xi la ti jtic'c'opetique.

15 Ti jmeltsanejc'opetic tey chotajtique isq'uelbeic la sat ti ánima Estebane. Ti sate co'ol la xchi'uc sat anjel ta vinajel iyilic.

7

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan itac'av ti c'alal inopbat smul ti Estebane xchi'uc ti c'alal imilee

1 —¿Mi yech li c'usi chal li jchi'iltactic li'i? —x'utat la yu'un totil pale ti ánima Estebane.

2 Itac'av ti ánima Estebane:

—Jtotic moletic, jchi'iltactic, ta xcal ava'iic. Ti Riox ta vinajele oy syu'el, oy xojobal. Iyac' sba iluc ta stojol ti jmolmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ti c'alal tey nacal ta Mesopotamiae, ti c'alal mu to'ox chba nacluc ta jteclum Arane. 3 "Loc'an ech'el li' ta alumale, comtsano atot ame' xchi'uc achi'iltac. Batan ta yan balamil ti bu chcac' avile", x'utat yu'un ti Rioxe. 4 Ja'o iloc' ta Caldea ti Abraame, tey ba nacluc ta Arán. Tey icham ti stote. I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti chloc' teyo'e. Li' itaque tale. 5 Ti Abraame muc x'ac'bat jset'uc yosil yu'un ti Rioxe. Ti bu inaquie xch'om no'ox. Vo'otic onox sc'oplal ta xquich'tic li balamil li'i ti smomotique yu'un ja' yech i'albat yu'un ti Rioxe. Ti c'alal i'albate, ch'abal to'ox xch'amal. 6 I'albat noxtoc yu'un ti Rioxe ti ba'yi chba nacluc ta yan o balamil ti smomtaque, ti tey ta smozoinatic chanib cien jabile. Tol svocolic; tsots ch-abtejic pero muc bu ta xtojeic. 7 "Vo'on ta xcac'be castico ti much'utic ta smozoinvane. Ti c'alal sts'aqui ti chanib cien

jabile, ta xloq'uic tal scotol ti amomtaque. Li' chul yich'icon ta muq'ue”,
x'utat yu'un ti Rioxe. 8 Ti Abraame i'albat yu'un ti Rioxe ti persa chich'ic
circuncisione. Yech'o un ti c'alal i'ayan screm ti Abraame, ja' ti Isaaque,
ta svaxaquibal c'ac'al yayanel iyac'be circuncisión. Ja' yech ispasulanic
o. Ti c'alal i'ayan screm ti Isaaque, ja' ti Jacove, iyac'be circuncisión uc.
Ti c'alal i'ayan scremotic ti Jacove, iyac'be circuncisión uc, ja' ti lajchavo'
jmuc'tatotic ti ta más vo'nee.
9 ’Ti jmuc'tatotic ti ta más vo'nee scoj yit'ixal yo'onic ti ixchonic ech'el ta
Egipto ti yits'inique, ja' ti Josee. Ti Josee q'uelbil onox yu'un ti Rioxe. 10 Ti
jay'ech'el i'ilbajinat ti Josee, icoltaat yu'un ti Rioxe. Ip'ijubtasat, yech'o ti
lec i'ile yu'un ti preserente ta Egiptoe. Itiq'ue ta coviernoal ti Josee, ispas
mantal ta sjunlej Egipto. Iscuentainbe sna noxtoc ti preserentee.
11 ’Ts'acal to ital tsots vi'nal ta sjunlej Egipto xchi'uc li' ta Canaane.
Abol sba tajmec ti crixchanoetique. Ti vo'ne moletique mu xa bu ista
sve'elic. 12 Ti Jacove iya'i ti oy trigo ta Egiptoe, istac ech'el scremotic. Ja'to
i'ayic o. 13 Ti c'alal ibatic ta xcha'ech'elale, ti Josee iyac' sba ta ojtiquinel.
“Vo'on Joseon ti achonicon tal li' ta Egiptoe”, xut ti sbanquiltaque xchi'uc
ti yits'ine. Ti preserentee ja'to iyojtiquinbe sbanquiltac xchi'uc yits'in ti
Josee. 14 Ti Josee istac ta iq'uel ti stote, ja' ti Jacove. Ibat scotolic. Xchi'uc
ti xch'amalique oy setenta y cinco. 15 Ja' yech ibat ta Egipto ti Jacove, tey
icham. Tey icham ti vo'ne moletic uque, ja' ti scremotic Jacove. 16 Li' tal
smuquic scotol ta nailch'en ta Siqueme yo' bu smanoj ti Abraame. Ja' ti
ismanbe ti scremotic Amor ta Siqueme.
17 ’Ti c'alal po'ot xa'ox xich' yosilic ti moletique ti albil onox yu'un Riox
ti Abraame, p'olemic xa'ox tajmec ta Egiptoe. 18 Ts'acal to i'och ach' pre-
serente ta Egiptoe pero muc xa x'ojtiquine ti Josee. 19 Ti ach' preserentee
ilo'lovan. I'ilbajinatic tajmec ti vo'ne moletique. Ti preserentee isloq'ues
mantal ti ac'u jipbatuc ta uc'um ac'u chamuc scotol yunencremic ti vo'ne
moletique. Ti x'elan iyal ti preserentee, yu'un mu sc'an ti ta xp'ol ti vo'ne
moletique. 20 Ti c'alal yech sloq'uesoj mantal ti preserentee, ja'o i'ayan ti
Moisese. Lec i'ile yu'un Riox ti Moisese. Oxib u tey ta sna ti stot sme'e.
21 C'alal isloq'uesic ti ac'u chamuque, itae yu'un stseb ti preserentee.
Ists'ites, isp'is ta yol. 22 Ti Moisese ip'ijub chac c'u cha'al ti j'egiptoetique.
Lec sna' xc'opoj, lec sna' c'u spasel.
23 ’Ti c'alal oy xa cha'vinic sjabilal ti Moisese, tsc'an chba svula'an ti
xchi'iltaque, ja' ti vo'ne moletique. 24 Ti c'alal ibate, iyil ti imajbat jun
xchi'il yu'un jun j'egiptoe. Ti Moisese ismil ti j'egiptoe, ja' ispoj ti xchi'ile.
25 Ti Moisese isnop ti sna'oj xa xchi'iltac ti ja' st'ujoj Riox ta xloq'uesvan
ta mozoile, pero mu sna'ic. 26 Ta yoc'omal noxtoc ti Moisese iyil ti chut
sbaic cha'vo' xchi'iltaque, ba spajes. “¿C'u yu'un ti chamaj abaique yu'un
achi'il abaic?” xut. 27 Ijavc'unat ox yu'un ti much'u isliques c'ope.
“¿Much'u layac'be avabtel? Ma'uc preserenteot. Ma'uc jmeltsanejc'opot.
28 ¿Mi'n avo'onuc amilon ava'i chac c'u cha'al amil ti jun j'egipto voljee?”
x'utat. 29 C'alal iya'i ti Moisese ti vinajem xa ti imilvane, ijatav. Tey tal
nacluc ta Madián. Tey isa' yajnil, tey i'ayan cha'vo' screm.
30 ’C'alal laj xa'ox cha'vinic jabil syulel ta Madián ti Moisese, ja'o iyil
ta xc'ac' jtec' c'ox ch'ix ta vits Sinaí ta xocol balamil. Iyil ta lebc'oc'
ti Rioxe, co'ol xchi'uc anjel. 31 Ti c'alal iyil ti mu x'an ti c'ox ch'ixe,
ich'ay o yo'on. Inopoj ech'el, ba sq'uel. C'alal nopol xae, iya'i ic'opoj
ti Rioxe. 32 “Vo'on ti liyich'ic ta muc' ti amuc'tatotac ti ta más vo'nee,

ja' ti Abraame, xchi'uc ti Isaaque, xchi'uc ti Jacove", xi. Ti Moisese
xt'elelet xa ta xi'el, muc sq'uel. 33 "Mu xu' xtal anopon xchi'uc laxonobe,
loc'o. 34 Quiloj ti mozoinbil lachi'iltac ta Egiptoe, vo'oxuc ti jt'ujojoxuque.
Jna'oj ti abol sbaic tajmeque, yech'o ti liyal tale yu'un tal jloq'ues ta sc'ob
li j'egiptoetique. Batic ta Egipto", x'utat yu'un Rioxe ti Moisese.

35 'Ja' ti Moisese ti muc x'ich'e ta muc' yu'un ti jchi'iltactic ta israelale,
"¿Much'u layac'be avabtel? Ma'uc preserenteot, ma'uc jmeltsanejc'opot",
ti x'utate. Ti Rioxe istac ech'el yu'un ja' stotic chc'ot yu'un ja' ta
xloq'uesvan. Ja'o itaque ech'el yu'un ti Rioxe ti c'alal iyil ta jtec' c'ox
ch'ixe. 36 Ja' isloq'ues tal ta Egipto ti vo'ne moletique. Ep ta ech'el iyac'
iluc slequilal syu'elal Riox tey ta Egiptoe. Ts'acal to iyac' iluc slequilal
syu'elal Riox tey ta Tsajal Nab. Cha'vinic jabil iyac' iluc slequilal syu'elal
Riox ta xocol balamil. 37 Ja' ti Moisese ti ja' yech iyalbe ti vo'ne moletique:
"Ti Rioxe ta to xast'ujbeic jun j'alc'op ta ts'acal. Jchi'iltic ta st'uj chac
c'u cha'al li vo'one. Xach'unbeic me ti c'usi chayalbeique", xi onox ti
Moisese. 38 Ja' onox ti Moisese ti ixanav ta xocol balamil xchi'uc ti vo'ne
moletique. Ti moletique istsob sbaic ta yoc vits Sinaí. Tey ic'oponat
noxtoc yu'un Riox ti Moisese. Ti c'alal iya'i c'usi i'albat yu'un ti Rioxe,
iyalbe ti moletique. Ja' iyalbe ti c'usitic tsc'an Riox ta spasique yo' xcuxiic
o ta sbatel osile. Ti ica'itic li vo'otic uque, ja' ti ists'iba comel ti Moisese.

39 'Ti vo'ne moletique muc xch'unic ti c'usi iyal ti Moisese yu'un ta stoy
onox sbaic. Chac suticuc ech'el ta Egipto. 40 "Meltsano cajsantoticotic",
xutic liquel ti Aarone. "Yu'un ja' babe ta xbat cu'unticotic. Ti Moisese mu
jna'ticotic c'usi ispas ti yilel mu sut tale, ja' ti much'u lisloq'uesoticotic
tal ta Egiptoe", xiic. 41 Yech'o un ismeltsanbeic sloc'ol becerro. Ismilbeic
smoton. Lec iyilic ti c'usi ismeltsanique, iyich'ic ta muc'. 42 Yech'o ti
icoltaatic ech'el yu'un ti Rioxe, ja' i'ac'bat yich'ic ta muc' li c'usitic oy
xojobal ta vinajele. Ja' yech ists'ibaic ti yaj'alc'optac Rioxe:

Jchi'iltactic, ti c'alal ixanavic tal cha'vinic jabil ta xocol balamil ti ba'yi
jtot jme'tique,
yech no'ox la ti iyac'beic smotonin vacax xchi'uc chij ti Rioxe,
yu'un la mu sjunuluc yo'onic iyich'ic ta muc'.
43 Yu'un la iscuchic tal ti yajsantoic Moloc sbie,
istiq'uic la tal ta caxa.
Iyich'ic la tal noxtoc sloc'ol c'anal ti ja' yich'ojic ta muq'ue, ti Renfán sbie.
Ti c'usitic isloc'taique, ja' la iyich'ic ta muc'.
Ti ja' no'ox yech chapasic uque, ta la xaloq'uic ech'el li' ta jlumaltique.
Chabatic la ta sjelavel jteclum Babilonia,
xi onox ts'ibabil.

44 'C'alal teic ta xocol balamil ti vo'ne moletique, ja' itun yu'unic ti
templo nucule, ja' tey ic'oponatic yu'un ti Rioxe. Ti templo ispasique ja'
yech ispasic chac c'u cha'al i'ac'bat yil yu'un Riox ti Moisese. 45 Ti c'alal
i'iq'ueic tal yu'un Josué li' ta jlumaltique, iscuchic tal ti templo nucule.
Pero oy to'ox yajvaltac li osile. Ti Rioxe iyal ti ac'u smilic scotole yu'un
icoltavan onox. Ja' yech istaic o li osile. Ti c'alal i'och ta preserente ti
Davide, ja' to'ox ta xtunilan yu'unic ti templo nucule. 46 Ti Davide lec
i'ile yu'un ti Rioxe. Isc'anbe ti tsva'anbe stemploe. Ja' ti Riox iyich' ta
muc' ti jmuc'tatotic Jacove. 47 Pero ma'uc isva'an ti Davide; ja' xa isva'an
ti screme, ja' ti Salomone. 48 Ti Rioxe mu xnaqui ta templo ti smeltsanoj
crixchanoe yu'un tey ta vinajel. Ja' yech iyal ti jun yaj'alc'ope:

49 Ti Rioxe ja' la tspas mantal ta vinajel ta balamil.
¿C'u la yu'un ti ta jva'anbetic stemploe, yu'un la mu sna' xnaqui?
50 Ja' la spasoj scotol li c'usitic oye,
xi ti j'alc'ope.
51 'Li vo'oxuque atoyoj abaic chac c'u cha'al ti much'utic mu xich' ta muc' ti Rioxe. Mu xac'an xach'unic li c'usi chale. Scotol c'ac'al chacrontainic ti Ch'ul Espíritue. Ja' yech chapasic uc chac c'u cha'al ispasic ti vo'ne moletique. 52-53 Ti moletique iscrontainic scotol ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee. Ismilic ti much'utic iyal ti chtal ti much'u lec yo'one. C'alal ital ti much'u lec yo'one, avaq'uic onox ta milel, vo'oxuc ti ava'yojic mantaletic ti iyalic anjeletic ti ta vo'nee, pero mu xach'unic —xut la jmeltsanejc'opetic ti ánima Estebane.
54 Ti x'elan iyal ti ánima Estebane, icap o la sjolic. Xc'uxuxet xa la yeic yu'un sc'ac'al yo'onic. 55 Pero ti ánima Estebane tsatsubtasbil la yo'on yu'un ti Ch'ul Espíritue, isq'uel la vinajel. Iyilbe la xojobal ti Rioxe. Iyil la ti tey va'al ta sbats'ic'ob Riox ti Jesuse.
56 —Jamal chquil li vinajele. Tey ta sbats'ic'ob Riox chquil li Jesuse, ja' ti co'ol crixchanootic jchi'uctique —xi la ti ánima Estebane.
57 Ti jmeltsanejc'opetique chopol la iya'iic ti x'elan iyal ti ánima Estebane. X'avlajetic xa la. Ismac la xchiquinic, mu la sc'an xa'iic ti c'usi chal ti ánima Estebane, yu'un la isnopic ti chopol cha'i ti Rioxe. Ja'o la iscomontsaquic. 58 Istsaquic la loq'uel ta ti' jteclum, ba la yac'beic ton. Ti c'alal iyaq'uic tone, isloc' la spimilc'u'ic. Iyac'beic la xchabi jun sva'lej crem, Saulo la sbi. 59 Ti c'alal xyaquet chich' ton ti ánima Estebane —Cajval Jesús, chamicon xa —xi la.
60 Isquejan la sba, tsots la ic'opoj.
—Cajval, ac'o ta pertonal li jchi'iltac li'i yu'un mu sna'ic li c'usi tspasique —xi la.
C'alal laj yal yeche, ja'o la iloc' xch'ulel.

8

Ja' li' yaloj ti iyilbajin ti much'utic yich'ojic ta muc' Cajvaltic Jesús ti Sauloe

1 Li Sauloe —Más lec ti ichame —xi la uc. Lic la yilbajin ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta Jerusalene. Istani la sbaic ta scoj ti ilbajinele. Ti jlome istani la sbaic ta sjunlej estado Judea. Ti jlome ibatic la ta estado Samaria. Stuquic xa la tey icomic ta Jerusalén li apoxtoletique. 2 Oy la jayvo' viniquetic ti sjunul yo'on yich'ojic ta muc' ti Rioxe, ja' la ba smuquic ti Estebane. Iyoq'uitaic la tajmec. 3 Li Sauloe yo'onuc la xch'aybe sc'oplal ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Jesuse. I'och la ta naetic, istsac la loq'uel ti viniquetique xchi'uc ti antsetique, istic' la ta chuquel.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Samaria ti Felipee

4 Ti much'utic istani sbaique, buyuc no'ox la iyalic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. 5 Ti Felipee tey la ibat ta jun jteclum ta estado Samaria. C'ot la yalbe ti crixchanoetique ti i'ay xa ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale, ja' ti Cristoe. 6 Ti crixchanoetic teyo'e istsob la sba scotolic, tal la ya'iic c'usi chal ti Felipee. Ti c'alal iyilic ti ep ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Felipee, ts'ijajtic xa la cha'iic ti c'usi iyale. 7 Ti much'utic ochem pucuj ta yo'onique isloq'uesbe

la. Ti c'alal iloc' ti pucujetique, tsots la i'avanic. Ti much'utic alubem jun
yoc sc'obe xchi'uc ti coxoetique, ilecubic la. 8 Xmuyubajic xa la scotol ti
crixchanoetic tey ta jteclume.
9 Tey la jun vinic, Simón la sbi. J'ilol to'ox la, sna' la májico noxtoc. Ep
la islo'lo crixchanoetic tey ta Samariae yu'un la iyal ti oy syu'el uque.
10 Scotol crixchanoetic, ta biq'uit ta muc', iyich'ic la ta muc' ti j'ilole.
—Li vinic li'i co'ol syu'el xchi'uc ti Rioxe —xiic la.
11 Ja' xa la yich'ojic ta muc' ti j'ilole yu'un la vo'ne xa lic lo'loaticuc.
12 Pero c'alal i'albatic yu'un ti Felipee ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta
mantal ti Jesuse, ti ja' istoj jmultique, ep la viniquetic, ep la antsetic
ixch'unic. Ti ixch'unique, i'ac'bat la yich'ic vo' yu'un ti Felipee. 13 Ixch'un
la ti Simón uque, iyich' la vo' uc, ja' la ixchi'in ech'el ti Felipee. C'alal iyil
ti ep ta ech'el iyac' iluc slequilal syu'elal Riox ti Felipee, xch'ayet xa la
yo'on.
14 C'alal iya'i li apoxtoletic ta Jerusalene ti ixch'unic xa c'usi yaloj
Cajvaltic Jesucristo li jsamariaetique, itaqueic la ech'el ta Samaria li
Pedroe xchi'uc li Juane. 15 Ti c'alal ic'otique, isc'oponbeic la Riox ti
jaylajunvo' ixch'unique yo' la xchi'ineic o yu'un ti Ch'ul Espíritu uque.
16 Yu'un la mu to'ox bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' no'ox la ti
yich'ojic xa vo' ta scuenta ti Cajvaltic Jesucristoe. 17 Li Pedroe xchi'uc li
Juane iyac' la sc'obic ta sjol jujun ti much'utic ixch'une, ja' la ichi'ineic o
yu'un ti Ch'ul Espíritue.
18 C'alal iyil ti Simone, yo'onuc xa la yac'be taq'uin li apoxtoletique.
19 —Ac'becon jyu'el yech uc yo' xich'ic o cu'un Ch'ul Espíritu li
much'utic ta xcac' jc'ob ta sjolic uque —xi la.
20 —Batan ta c'oc' xchi'uc lataq'uine yu'un chaval ti stac' manel ti Ch'ul
Espíritue ti chac' jchi'intic ti Rioxe. 21 Li vo'ote mu xu' chatun yu'un ti
Rioxe yu'un yiloj ti chalo'lovane. 22 Ictao xa spasel li c'usitic chopole.
C'opono Riox, jq'ueltiquic mi xa'ac'bat to pertonal yu'un li c'usi chopol
chanope. 23 Yu'un chavac' o sc'ac'al avo'on chquil ti oy jyu'elticotique.
Tiq'uilot to ta mulil —x'utat la yu'un li Pedroe.
24 —C'oponbecon Riox che'e naca me ochicon ta c'oc' ta sbatel osil chac
c'u cha'al avalbone —xi la ti Simone.
25 Li Pedroe xchi'uc li Juane, c'alal laj yalbeic crixchanoetic scotol ti c'u
x'elan yilojbeic slequilal syu'elal ti Rioxe, xchi'uc ti c'alal laj yalic li sc'op
Rioxe, isutic la ta Jerusalén. Ech' la yalic noxtoc ta jujun parajel ta estado
Samaria ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti iyalbe sc'op Riox jun j'etiopía ti Felipee

26 Ti Felipee ic'oponat la yu'un jun anjel ta vinajel:
—Batan ta xocon vinajel ta sur. Tey chanupbe li sbelel jteclum Gazae,
ja' li be chlic tal ta Jerusalene —x'utat la.
Li sbelel Gazae tey ch-ech' ta xocol balamil. 27 Ibat la ti Felipee. Tey la
ista ta be jun j'etiopía. Ti yajpreserente j'etiopíaetique, ants la, Candace
la sbi. Ti vinique pasbil la ta capón yu'un la ta x'abtej ta yabtel ti antse.
Ja' la xchabiojbe staq'uin xchi'uc c'usuc yu'un ti antse. Ti vinique ay la
yac'be smoton Riox ta Jerusalén. 28 Jsutel xa'ox la ech'el ti c'alal itae yu'un
ti Felipee. Jun la yo'on chotol ech'el ta scarretaca'. Yolel la tsq'uel ech'el
sc'op Riox ti ists'iba ti Isaíase.
29 —Nopojan, chi'ino ech'el li vinic le'e —x'utat la yu'un ti Ch'ul
Espíritue.

30 Ti Felipee inopoj la. Iya'i la ti yolel ta sq'uel sc'op Rioxti ists'iba ti Isaías yaj'alc'op Rioxe.

—¿Mi xava'ibe smelol li vun chaq'uele? —xut la ti vinique.

31 —Mu xca'i yu'un muc much'u xiyalbe smelol —xi la.

I'iq'ue la muyel ta carretaca' ti Felipee. Ixchi'in la ech'el ta chotlej.

32 Li sc'op Rioxti yolel ta sq'uele, ja' la yech chal:

Ch'an la xi ta milel chac c'u cha'al jcot ch'iom chij, mu la c'usi chal.
Ja' la chac c'u cha'al ch'an xi c'alal chloc'bat stsatsal li chije,
ja' no'ox la yech ti much'u chtal stojbotic jmultique,
mu la c'usi chal ti c'alal xmilee.

33 Abol la sba cu'untic yu'un la muc bu lec ta smeltsanbat sc'oplal.
Tsnopic la ti j'ech'el ta xch'ay o sc'oplal ti c'alal smilique,
xi la li sc'op Rioxti ta sq'uele.

34 —Albon ca'i much'u sc'oplal ti li' ts'ibabile —x'utat la ti Felipee—. ¿Mi sc'oplal stuc ti Isaíase, mi yan o? —xi la.

35 —Ja' sc'oplal ti Jesuse —xut la ti Felipee.

Lic la yalbe ti istoj xa jmultic ti Jesuse. 36 Ic'otic la ta jun uc'um.

—Q'uelavil, oy li' uc'ume. ¿Mi mu xu' xavac'bon quich' vo'? —xi la ti vinique.

37 —Mi j'ech'el ach'unoje, xu' —xi la ti Felipee.

—Jch'unoj ti ja' Xch'amal Rioxti Jesucristoe —xi la.

38 Ti vinique iyalbe la ti yajtijca'e ti ac'u spajes ti carretae. Ti vinique xchi'uc ti Felipee iyalic la, ibatic la ta uc'um. Iyich' la vo' ti vinique. 39 Ti c'alal iloq'uic tal ta uc'ume, ti Felipee i'iq'ue la ech'el yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Muc la x'ile bu ibat. Ti vinique jun la yo'on isut ta slumal ti ixch'un xa ti itojbat xa smul yu'un ti Cajvaltic Jesuse. 40 Ti Felipee tey la c'ot vinajuc ta jteclum Azoto. Tey to la lic xanavuc. Ti bu i'ech ta jujun jteclume, ech' la yal a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse. Ibat la c'alal jteclum Cesarea.

9

Ja' li' yaloj ti ilecubtasbat yo'on yu'un Riox ti Sauloe
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

1 Li Sauloe muc la xicta sba ta yilbajinel ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

—Chajmil mi mu xavicta abaique —xut la.

Ba la sc'opon ti totil pale ta Jerusalene. 2 Isc'an la vun yo' oy xa o yortene, ja' la chc'ot yac'be yil ti jmeltsanejc'opetic ta bic'tal temploetic yo' bu cha'iic smantal Rioxti xchi'iltac ta israelal ta jteclum Damascoe. Yu'un la ja' chba sq'uel mi oy much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta stemploique. Mi ants, mi vinic c'ot stae, sc'oplal la ti ta xchuc tal ta Jerusalene. Ti c'alal iyich' ti vune, ibat la ta Damasco. 3 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'ot ta Damascoe, oy la c'usi xlebluj tal xojobal ta vinajel yo' bu li Sauloe. 4 Iyal la ta lum, iya'i la ti ic'oponate:

—Saulo, ¿c'u yu'un ti chacrontainon ya'ele? —x'utat la.

5 —Cajval, ¿much'uot che'e? —xut la.

—Vo'on Jesuson ti chacrontainone. Ti x'elan chapase, avocol no'ox chasa'be aba —x'utat la.

6 Li Sauloe xt'elelet xa la ta xi'el.

—Cajval, ¿c'usi chac'an ti ta jpase? —xut la.

—Lican, ochan ech'el ta Damasco. Tey cha'albat ti c'usi chapase —x'utat la.
7 Ti xchi'iltac xchi'inoj ech'el li Sauloe va' xiic la yu'un la ixi'ic tajmec.
Iya'iic la ti oy much'u ic'opoje pero muc la xilic. 8 Li Sauloe istam la sba.
C'alal isvic' sate, mu xa la xil sbe. Nitbil xa la i'och ta Damasco. 9 Oxib la
c'ac'al tup'em sat. Muc la xve', muc la xuch' vo'.
10 Tey la nacal ta Damasco jun vinic ti yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse,
Ananías la sbi. Ti Cajvaltic Jesuse iyac' la sba iluc ta stojol ti Ananíase.
—Ananías —x'utat la.
—Cajval ¿c'usi chaval? —xut la.
11 —Batan yo' bu Tuq'uil caya sbie. Tey xac'ot ta sna Judas. Tey chc'ot
ata jun achi'il, Saulo sbi, liquem tal ta jteclum Tarso. Lavie xyaquet ta
sc'opon Riox. 12 Icac'be xa yil ti chc'ot avac' ac'ob ta sjole yo' ti xcha'jam
o li sate —x'utat la ti Ananíase.
13 Ti c'alal iya'i ti Ananíase —Cajval, taje ep much'utic yalojbon ti
chilbajin ti much'utic yich'ojot ta muc' tey ta Jerusalene. 14 Lavie yich'oj
tal orten yu'un totil paleetic ti xu' xchuc ech'el li much'utic yich'ojot ta
muc' li'toe —xi la ti Ananíase.
15 —Batan. Li Sauloe jt'ujoj onox yu'un ja' chalbe c'usi caloj li
much'utic ma'uc achi'ilic ta israelale, xchi'uc li preserenteetique, xchi'uc
vo'oxuc ti co'ol j'israeloxuque. 16 Ta xcalbe ti vo'on ta jcoj ti ep ta ech'el
ta xich' ilbajinele —x'utat la yu'un Cajvaltic Jesucristo ti Ananíase.
17 Ibat la ti Ananíase. Tey la ic'ot ta sna ti Judase. Ti c'alal i'och ta yut
nae, c'ot la yac' sc'ob ta sjol li Sauloe.
—Saulo, li' listac tal ti Cajvaltic Jesuse ti co'ol quich'ojtic ta muq'ue, ja' ti
much'u avil ta bee. Listac tal yo' ti xcha'jam o lasate, yo' ti xaslecubtasbe
o avo'on ti Ch'ul Espíritue —xut la c'otel li Sauloe.
18 Ora la ip'aj ti c'usi macal o to'ox li sate, ijam la. I'ac'bat la yich' vo'.
19 Ti c'alal ive'e, itsatsub la noxtoc. Tey la ixchi'in jayib c'ac'al ti much'utic
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristo ta Damascoe.

Ja' li' yaloj ti lic yalbe sc'oplal Cajvaltic Jesucristo ta Damasco ti Sauloe
20 Li Sauloe ora la lic yal a'yuc ta jujun templo yo' bu cha'iic smantal
Riox ti xchi'iltac ta israelale ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe. 21 Scotol ti
much'utic iya'iic ti ja' xa yech chal li Sauloe, xch'ayet xa la yo'onic.
—Li jchi'iltic le'e ja' li much'u iyilbajin ti much'utic yich'oj ta muc'
ti Jesuse ti tey nacajtic ta Jerusalene. Li' xa noxtoque yu'un tal xchuc
ech'el li much'utic ja' yech xch'unojique yu'un chba yac'be entrucal ti
totil paleetique —xiic la.
22 Li Sauloe más to la itsatsub yo'on ta yalbel sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse.
Iyalbe la ya'i ti xchi'iltac tey nacajtic ta Damascoe ti ja' onox sc'oplal chtal
pasvanuc ta mantal ti Jesuse. Ti c'alal iyal chac taje, mu xa la sna' c'uxi
chtac'avic.

Ja' li' yaloj ti muc xtae ta milel yu'un xchi'iltac ta jurioal ta Damasco ti Sauloe
23 C'alal oy xa'ox sc'ac'alil lic yalbe sc'oplal Jesucristo li Sauloe, ti
xchi'iltac ta jurioal ti tey nacajtic ta Damascoe, lic la snopic c'u x'elan ta
staic ta milel. 24 Ti c'usi isnopique iya'i la li Sauloe. Ti crixchanoetique
ta c'ac'al ta ac'ubal la tey va'ajtic ta jujun sti'il smacol ti jteclume. Tey
la ta smalaic mi chloc' li Sauloe yo' la staic o ta milele. 25 C'alal i'ic'ub
ti osile, itiq'ue la ta muc'ta moch yu'un li much'utic yich'oj ta muc' ti

Cajvaltic Jesuse. Ixchuquic la ta ch'ojon ti moche, c'unc'un la iyalesat ta pat corralton. Ja' la yech icol li Sauloe.

Ja' li' yaloj ti isut ta Jerusalén ti Sauloe

26 C'alal ic'ot ta Jerusalén li Sauloe, ja' la tsc'an ti chba xchi'in ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. Pero xi'emic o la scotolic, yu'un la mu sna'ic mi yech ti xch'unoj xa uque. 27 Pero ti Bernabee iyic' la ech'el li Sauloe yo' bu li apoxtoletique.

—Li Saulo li'i iyil ta be ti Cajvaltic Jesuse, ic'oponat. Jamal iyalbe sc'oplal Jesús ta Damascoe —xut la apoxtoletic ti Bernabee.

28-29 Ja' la yech ixchi'inic o li Sauloe ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jerusalene. Buyuc no'ox la chanav li Sauloe jamal la chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse. Lic la yalulanbe sbaic sc'oplal Cajvaltic Jesús xchi'uc xchi'iltac ta jurioal ti sna'ic griego c'ope, yu'un la ja' tsc'an ti ac'u xch'unic uque. Pero yo'onicuc la smilic li Sauloe. 30 C'alal iya'iic ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, i'iq'ue la ech'el ta jteclum Cesarea li Sauloe. Itaque la ech'el ta slumal ta jteclum Tarso.

31 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta estado Judeae, xchi'uc ta estado Galileae, xchi'uc ta estado Samariae, muc xa la x'ilbajinatic. Jun xa la yo'on iyich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Itsatsubtasbat la yo'onic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' la yech ip'olic.

Ja' li' yaloj ti itsatsub yoc sc'ob ti Enease

32 Li Pedroe ba la svula'an scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ech' la sq'uel noxtoc ti much'utic tey nacal ta jteclum Lidae. 33 Tey la c'ot sta jun vinic, Eneas la sbi. Svaxaquibal xa la jabil spuch'lej yu'un la alubem jun yoc sc'ob.

34 —Eneas, lavi ipote, ja' chastsatsubtasbe avoc ac'ob ti Jesucristoe. Lican, tamo lavayebe —x'utat la yu'un li Pedroe.

Ora la ilic ti Enease. 35 Scotol ti much'utic tey nacal ta Lidae xchi'uc ta jteclum Sarone, iyilic la ti lec xa ti Enease. Ja' la iyictaic o ti c'usitic xch'unojic to'oxe; ja' la istambeic o yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti icha'cuxi ti Dorcase

36 Ti c'alal yech ispas li Pedroe, tey la jun ants ta jteclum Jope yich'oj la ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti antse Tabita la sbi ta ebreo c'ope, Dorcas la sbi ta griego c'ope. Ic'uxubinvan la. Isq'uelanbe la staq'uin noxtoc ti much'utic ch'abal staq'uine. 37 Ti c'alal tey ta Lida li Pedroe, i'ipaj la ti Dorcase, icham la. Iyatintasic la. Ti c'alal laj yatintasique, ba la stelanic ta jc'ol o na. 38 Li Jopee nopol xil sba xchi'uc Lida. Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jopee, iya'iic la ti tey ta Lida li Pedroe. Istaquic la ech'el cha'vo' vinic, ba la yiq'uel tal li Pedroe.

—Batic la ta Jope —x'utat la c'otel li Pedroe.

39 Ixch'un la, ora la ibat. Ti c'alal ic'ote, i'iq'ue la ochel yo' bu telel ti ánima Dorcase. Tey la tsobol scotol ti me'anal antsetique, choq'uitaic la tajmec ti ánimae. Ti sc'u'ique xchi'uc ti stsequique, i'ac'bat la yil li Pedroe ti ja' sjaloj ti ánimae ti c'alal cuxul to'oxe. 40 Li Pedroe istac la loq'uel scotol ti much'utic tey yo' bu telel ti ánimae. Ti c'alal iloq'uique, ja'o la isquejan sba li Pedroe, isc'opon la Cajvaltic. Ti c'alal laj sc'opon Cajvaltique, isq'uelbe la sat ti ánimae.

—Tabita, lican —xut la.

Ti antse icha'cuxi la, ora la isvic' sat, i'ile la ti tey li Pedroe, ichoti la.
41 Li Pedroe isnit la liquel. Ti c'alal va'al xa la ti Dorcase, li Pedroe iyic' la
ochel ti me'anal antsetique xchi'uc ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe, iyac'be la yil scotolic ti icha'cuxi xae. 42 Iya'iic la scotol
crixchanoetic ta Jopee. Ep la iyich'ic o ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.
43 Li Pedroe tey la ipaj ta Jope ta sna jun vinic, Simón la sbi. Ti yajval nae
naca la c'a'esejnucul yabtel.

10

Ja' li' yaloj ti ay sc'opon Cornelio ti Pedroe

1 Tey la nacal ta jteclum Cesarea jun vinic, nom la liquem tal, Cornelio
la sbi. Capitan soltero la, cien la yajsoltero. Ti cien solteroe Italiano la
sbiic. 2 Ti Cornelioe sjunul la yo'on yich'oj ta muc' Riox sjunlejic ta na.
Ep la isc'uxubin j'israeletic, ja' la ti much'utic abol sbae. Scotol la c'ac'al
ta sc'opon Cajvaltic. 3 Ta oxib la ora xmal c'ac'al tey la chotol ta yut sna
ti Cornelioe, oy la c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Rioxe. I'och la tal jun anjel ta
vinajel yo' bu chotole.

—Cornelio —x'utat la.

4 Ti Cornelioe ixi' la, sq'ueloj xa la tajmec ch-och tal.

—Cajval, ¿c'usi chaval? —xut la.

—Ti Rioxe yich'oj ta muc' ti c'usi chavalulanbee. Yiloj ti chac'uxubin
ti much'utic abol sbae. 5 Yech'o un taco ech'el avinictac ta Jope, ac'u
ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi, Pedro li xcha'p'elel sbie. 6 Tey ta sna
jun vinic Simón sbi uc. C'a'esejnucul yabtel. Ti snae tey ta ts'el ti'mar.
Li Pedroe ja' chul yalbot ti c'usi lec chapase —x'utat la yu'un anjel ti
Cornelioe.

7 C'alal ibat ti anjele, ti Cornelioe istac la ta iq'uel jun yajsoltero ti tey
xchi'uc scotol c'ac'ale. Sjunul la yo'on yich'oj ta muc' ti Riox uque. Istac
la ta iq'uel cha'vo' smozo noxtoc. 8 Iyalbe la scotol ti c'usi i'albat yu'un ti
anjele. Ti c'alal laj yale, ja'o la istac ech'el ta Jope yoxva'alic.

9 Ta yoc'omal ti c'alal po'ot xa'ox xc'otic ta Jope ti oxvo'e, ja'o la imuy ta
bana li Pedroe. Po'ot xa'ox la ol c'ac'al. Yu'un la tey ba sc'opon Cajvaltic.
10 Li Pedroe chvi'naj xa'ox la tajmec, isc'an la sve'el. Ti c'alal xyaquet ta
smeltsanbat ti sve'ele, oy la c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Rioxe. 11 Ijam la iyil
li vinajele. Iyil la ti oy c'usi iyal tale, co'ol la xchi'uc muc'ta saquil manta.
Chucul la xchanjechel xchiquin iyal tal. 12 Tey la chupul tal chonetic iyil.
Ep la ta tos li c'usi chanib yoque, ep la ta tos quiletel chon, ep la ta tos mut
iyil.

13 —Pedro, milo ati' le'e —x'utat la.

14 —Cajval, i'i. Yu'un mu onox bu jti' ti c'usitic avaloj ti mu xu'
jti'ticotique —xut la.

15 —Li c'usi chacac'bee mu xaval ti mu xu' xati'e —x'utat la.

16 Ox'ech'el la yech i'albat. Ja'o xa la isut muyel ta vinajel iyil ti muc'ta
saquil mantae. 17 Li Pedroe lic la lo'ilajuc yo'on yu'un la mu sna' c'usi
xal ti c'usi iyile. Ti c'alal xyaquet ta snope, ja'o xa la ic'otic ta Jope ti
viniquetic itaqueic tal yu'un ti Cornelioe.

—¿Bu nacal li Simon jc'a'esejnucule? —xiic la c'otel.

Ic'otic la ta sna ti Simone. 18 Isjaq'uic la mi tey li Simone, li Pedro
xcha'p'elel sbie. 19 Li Pedroe, ti c'alal yolel ta snop c'usi xal ti c'usi iyile

—Tal sa'ot oxvo' vinic. 20 Yalan, chi'ino ech'el. Mu me xchibetuc avo'on
xabat yu'un vo'on jtacoj tal —x'utat la yu'un ti Ch'ul Espíritue.
21 Li Pedroe iyal la. Ba la sc'opon ti viniquetique ti itaqueic tal yu'un ti
Cornelioe.
—Vo'on ti chasa'icone. ¿C'usi chavalic? —xut la.
22 —Li' listacoticotic tal jun capitan solteroe, Cornelio sbi. Lec yo'on.
Yich'oj ta muc' ti Rioxe. Lec x'ile yu'un scotol achi'iltac ta jurioal.
I'albat yu'un jun anjel ta vinajel ti chastac ta iq'uele, yu'un la cha'i c'usi
chavalbe —xiic la.
23 Li Pedroe iyic' la ochel ta sna Simón ti viniquetique, tey la ivayic jun
ac'ubal, ismac'lin la. Ta yoc'omal to la ibat xchi'uc ti viniquetique. Li
Pedroe ichi'ine la ech'el yu'un jayvo' ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic
Jesús ta Jopee.
24 Ta xchibal to la c'ac'al ic'otic ta Cesarea. Ti Cornelioe tey xa
la chmalavan. Stsoboj xa la scotol xchi'iltac xchi'uc ti much'utic lec
xojtiquine. 25 Ti c'alal po'ot xa'ox la xc'ot xchi'uc xchi'iltac li Pedroe, ba
la nupvanuc ta be ti Cornelioe. Iquejletaat la li Pedroe, i'ich'e la ta muc'.
26 Li Pedroe isnit la liquel.
—Va'lan yu'un co'ol crixchanootic —xut la.
27 X'i'lajetic la ochel xchi'uc c'alal yut sna ti Cornelioe. Tey la tsobol ep
crixchanoetic c'ot sta li Pedroe.
28 —Li vo'oxuque ana'ojic c'u xi'elanoticotic, vo'oticotic li juriooti-
cotique. Ana'ojic ti mu xu' xi'ochoticotic ta sna li much'utic ma'uc
jchi'ilticotic ta jurioale. Mu xu' jc'oponticotic. Pero liyalbe ti Rioxe ti
mu xu' xcal ti chopol li much'utic ma'uc jchi'iltac ta jurioale. 29 Yech'o
un sjunul co'on lital lavi ataquicon ta iq'uele. Yech'o un chajac'beic c'u
yu'un ti ataquicon ta iq'uele —xut la.
30 Lic la yal ti Cornelioe:
—Oy xa xchanibal c'ac'al li'albat yeche ora chac li'i. Li'on ta yut jnae,
ja'o quictaoj cot, ja'o ta jc'opon Cajvaltic. Iquil co'ol xchi'uc jun vinic
yilel. Sac tajmec ti sc'u'e, oy xojobal. 31 "Cornelio, ti Cajvaltique yich'oj ta
muc' ti c'usi chavalulanbee. Yiloj ti chac'uxubin ti much'utic abol sbae.
32 Taco ech'el avinictac ta Jope, ac'u ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi,
Pedro li xcha'p'elel sbie. Ja' tey xch'amunojbe sna jun vinic, Simón sbi uc.
C'a'esejnucul yabtel. Ti snae tey ta ts'el ti'mar. Mi iyul li Pedroe, oy c'usi
chayalbe", xiyut ti anjel ta vinajele. 33 Yech'o ti ora lajtac ta iq'uele. Lec
ti latale. Coliyal Riox ti li' tsoboloticotique, ti chavalboticotic c'u x'elan
layalbee —xi la ti Cornelioe.
34 Itac'av li Pedroe:
—Ti Rioxe yu'un onox yech ti muc bu ta st'uj ti much'u ta sc'uxubine.
35 Buuc no'ox balamilal lec ta x'ileic yu'un Riox ti much'utic ta xich' ta
muq'ue, ti ta spasic c'usi lec chile. 36 Ti Rioxe listacboticotic tal ti Jesu-
cristoe, ja' tal yal ti ch'abal jmultic chiyilotic o ti Rioxe ti mi chquich'tic
ta muq'ue. Ti Jesucristoe ja' cajvaltic ta jcotoltic ta sjunlej balamil. 37 Li
vo'oxuque ava'yojic c'u x'elan iyal a'yuc ta sjunlej jlumalticotic ti c'usi
talem spase. Ana'ojic ti tey istambe yalel ta estado Galileae ti c'alal
yolel to'ox chal ti chac' ich'vo' ti Juane. Ts'acal to iyal a'yuc ta estado
Judea. 38 Ti Jesus Nazarete ava'yojic ti chi'inbil yu'un ti Ch'ul Espíritue
ti jun xchi'uc ti Rioxe, ti iyich' slequilal syu'elal noxtoque, ti isc'uxubin
crixchanoetic ti butic i'ech'e, ti isloq'uesbe pucuj ti much'utic ochem
pucuj ta yo'one, ti iyet'esbe xchamel ti jchameletique ti c'usuc no'ox

chamelal iya'iique, ja' ti chi'inbil yu'un ti Rioxe. 39 Ti jayvo' ijchi'inticotic
ti Jesuse, iquilticotic scotol ti c'usitic ispas ta Jerusalene xchi'uc ta sjunlej
estado Judeae. Li jchi'iltaque iyaq'uic ta milel ta cruz. 40 Ti Rioxe
ixcha'cuxes ta yoxibal c'ac'al. Ti c'alal cha'cuxiem xa'oxe, ep ta ech'el
iquilticotic yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. 41 Scotol li jchi'ilticotique
muc xilic; jtucticotic no'ox iquilticotic, vo'oticotic ti st'ujojoticotic onox
ti Rioxe ti ta xcalticotic ti cuxul ti Jesuse. Ti c'alal cha'cuxiem xa'oxe,
ijchi'inticotic to ta ve'el. 42 Liyalboticotic comel ti chcalbeticotic scotol
crixchanoetic ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe ti ja' chalbe bu chbat ta
sbatel osil ti much'utic cuxule xchi'uc ti much'utic chamem xae. 43 Ja'
onox yech iyalic ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee, ti ja' ta x'ac'batic o
pertonal yu'un smul scotol ti much'utic ta xch'un ti ja' istoj jmultic ti
Jesuse —xi la li Pedroe.

44 Ti c'alal yolel chlo'ilaj li Pedroe, ja'o la ichi'ineic yu'un Ch'ul Espíritu
ti much'utic tey tsobole. 45 Ti jayvo' xchi'iltac tey xchi'uc li Pedroe,
xch'ayet xa la yo'onic ti c'alal iyilic ti ichi'ineic yu'un Ch'ul Espíritu ti
much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique. 46 Yu'un la ic'opojic ta ora
ta yan o c'opetic, lec la iyalbeic sc'oplal ti Rioxe.

47 —Ti jayvo' li' tsobole ichi'ineic xa yu'un ti Ch'ul Espíritue chac c'u
cha'al xchi'inojotic uque. ¿C'u xachiic? ¿Mi mu xu' xich'ic vo' uc? —xi la
li Pedroe.

—Ac'u yich'ic —xiic la.

48 Li Pedroe iyal la ti ac'u yich'ic vo' ta scuenta ti Cajvaltic Jesuse. Ti
c'alal laj yich'ique —Abulajan pajan to jayibuc c'ac'al li'toe —x'utat la li
Pedroe.

11

Ja' li' yaloj ti ba yal ta Jerusalén ti Pedroe ti ic'uxubinatic yu'un Riox ti much'utic ma'uc j'israele

1 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Judeae xchi'uc li apoxtoletique,
iya'iic la ti ixch'unic xa sc'op Riox ti much'utic co'ol ma'uc juriootic
jchi'uctique. 2 C'alal isut ta Jerusalén li Pedroe, isa'bat la smul yu'un ti
much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ti iyalic ti persa la chich'ic
circuncisión ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique ti mi chich'ic
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

3 —¿C'u yu'un ti ay ac'opon ti much'utic ma'uc jchi'iltique ti muc bu
yich'ojic circuncisione? ¿C'u yu'un ti ay achi'in ta ve'ele? —x'utat la li
Pedroe.

4 Li Pedroe xcholet la iyalbe smelol ti c'usitic ic'ote.

5 —Ti c'alal teon ta Jopee, xyaquet ta jc'opon Cajvaltic, oy c'usi iyac'
quil. Iquil iyal tal ta vinajel co'ol xchi'uc muc'ta saquil manta. Chucul
xchanjechel xchiquin tey iyul yo' buyone. 6 C'alal ijq'uelbe ti yute, tey
chupul tal chonetic iquil. Ep ta tos li c'usi chanib yoque, ep ta tos quiletel
chon, ep ta tos mut iquil. 7 Ica'i ti oy much'u lisc'opone: "Pedro, milo ati'
le'e", xiyut. 8 "Cajval, i'i. Yu'un mu onox bu jti' ti c'usitic avaloj ti mu xu'
jti'ticotique", xcut. 9 "Li c'usi chacac'bee mu xaval ti mu xu' xati'e", xiyut.
10 Ox'ech'el yech liyalbe. Ja'o xa isut muyel ta vinajel ti muc'ta saquil
mantae. 11 Ja'o xa ic'ot oxvo' vinic yo' bu jch'amunoj nae. Liquemic tal ta
Cesarea. Tacbilic tal yu'un tal yiq'uicon. 12 Ti Ch'ul Espíritue liyalbe ti ta
jchi'in ech'el ti viniquetique, xchi'uc ti junuc co'on baticone. Lixchi'inic

ech'el li vacvo' jchi'iltactic li'i ti co'ol jch'unojtic sc'op Rioxe jchi'uctique. Lic'ototicotic ta sna ti much'u listac ta iq'uele. 13 Ti vinique liyalbe ti iyil jun anjel ta vinajele. Ti c'alal tey chotol ta yut snae, tey la va'al ic'ot ta xocon. "Taco ech'el avinictac ta Jope. Ac'u ba yiq'uic tal jun vinic Simón sbi, Pedro li xcha'p'elel sbie. 14 Ja' chtal yalbot ti c'u x'elan chacuxiic ta sbatel osil ajunlejic ta anae", x'utat la yu'un ti anjele. Yech'o ti libate. 15 Ti c'alal lic lo'ilajcon xchi'uquique, ichi'ineic uc yu'un ti Ch'ul Espíritue chac c'u cha'al lixchi'inotic ti c'alal itale. 16 Ja'o iyul ta jol ti ja' onox yech liyalboticotic comel ti Cajvaltic Jesucristoe: "Ti Juane layac'be avich'ic vo'. Li vo'one po'ot xa xacac'beic ti Ch'ul Espíritue", xiyutoticotic onox. 17 Ti Rioxe iyac'be xa xchi'in Ch'ul Espíritu uc ti jayvo' ma'uc jchi'iltic tey tsobolique. Ichi'ineic xa chac c'u cha'al xchi'inojotique, yu'un iyich'ic xa ta muc' uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Yech'o ti mu c'u xu' xcal li vo'one. ¿Mi xu' ta jpajes ya'el ti c'usi tspas ti Rioxe? —xi la li Pedroe.

18 C'alal iya'iic ti much'utic chalic ti persa chich'ic circuncisión ti much'utic ma'uc j'israele ti chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, mu xa la c'usi más iyalic. Lec la ibat sc'oplal yu'unic ti Rioxe.

—Yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe ti chictaic spasel uc li c'usitic chopole li much'utic ma'uc jchi'iltique, yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque —xiic la.

Ja' li' yaloj ti cristoetic isbiinic ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta Antioquíae

19 Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Jesucristoe ti istaic ilbajinel ti c'alal imile ti ánima Estebane, istani la sbaic ta yantic o balamil. Ti jlome ibatic la c'alal estado Fenicia. Ti jlome ibatic la c'alal Chipre. Ti jlome ibatic la c'alal jteclum Antioquía. Ti c'alal ibatique, iyalic la a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Pero ja' no'ox la iyalbeic ti xchi'ilic ta jurioale. 20 Ti much'utic ibatic ta Antioquíae, oy la ta Chipre liquemic tal, oy la ta jteclum Cirene liquemic tal. Ti c'alal ic'otic ta Antioquíae, ilo'ilajic la xchi'uquic ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. Iyalbeic la ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse. 21 Ta syu'el ti Cajvaltique ep la ti much'utic iyictaic ti c'usitic xch'unojic to'oxe, ja' la istambeic yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

22 Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Jerusalene, c'alal iya'iic ti iyich'ic xa ta muc' uc ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique, istaquic la ech'el ta Antioquía li Bernabee. 23 Ti c'alal ic'ot ta Antioquía li Bernabee, iyil la ti lecubtasbil xa yo'onic yu'un ti Rioxe. Yech'o un jun xa la yo'on li Bernabee. Iyalbe la ti sjunul yo'onic ac'u yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. 24 Li Bernabee lec yo'on. Lecubtasbil yo'on yu'un ti Ch'ul Espíritue. Xch'unoj ti oy syu'el ti Cajvaltic Jesuse. C'alal iyal li Bernabee, ep la lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

25 Ts'acal to ibat la ta Tarso li Bernabee, ja' la ba sa' li Sauloe. Ti c'alal istae, iyic' la ech'el ta Antioquía. 26 Jun la jabil tey ixchi'inic ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ep la crixchanoetic ixchanubtasic. Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, cristoetic la i'ac'bat sbiic yu'un ti j'antioquíaetique. Ja' la yech ilic o li biile.

27 Ti c'alal teic la ta Antioquía li Bernabee xchi'uc li Sauloe, ja'o la tey ic'otic ta Antioquía jayvo' yaj'alc'op Riox, liquemic la tal ta Jerusalén. 28 Ti june Agabo la sbi. Ip'ijubtasat la yu'un ti Ch'ul Espíritue, iyalbe la ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe ti chtal vi'nal ta sjunlej balamile. Ti c'alal ital ti vi'nale, ja'o ochem ta preserente ta Roma ti Claudioe.

29 Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Antioquíae, isnopic la ti
ta scoltaic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Judeae ti cha'iic vi'nale.
Ta jujuntal la isnopic ti c'u yepal chaq'uique. 30 Ti c'alal istsob sba
yu'unique, ja' la i'albatic vocol li Bernabee xchi'uc li Sauloe ti chba
yac'beic ti much'utic ta xchanubtasvan ta sc'op Riox ta Jerusalene.

12

Ja' li' yaloj ti imile ti Jacoboe xchi'uc ti i'och ta chuquel ti Pedroe

1 Ti c'alal ba yaq'uic taq'uin ta Jerusalén li Bernabee xchi'uc li Sauloe,
ti covierno Erodese ja'o la lic yilbajin jayvo' ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe. 2 Ja' la ta smantal ti imile ta espada ti Jacoboe, ja' ti sbanquil Juane.
3 Ti jurioetique xmuyubajic xa la ti icham ti Jacoboe. C'alal iyil ti Erodese
ti xmuyubajic xa ti crixchanoetique, iyal la noxtoc ti ac'u tsacuc li Pedroe.
Ti c'alal yech ispas ti Erodese, ja'o la ta sq'uin li jurioetique ti c'alal
ta sve'ic pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute. 4 Ti c'alal itsaque
la li Pedroe, itiq'ue la ta chuquel. Ichabiat la ta chanq'uex solteroetic,
chanchanvo' la juq'uex. Ta vacvac ora la isjel sbaic. Ti Erodese isnop la
ti ta slajel to q'uin ta sloq'ues ta chuquel li Pedroe, ti ta bail ta satil chac' ta
milele. 5 Ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe scotol la c'ac'al isc'oponbeic
Riox li Pedroe c'alal tiq'uil ta chuquele.

Ja' li' yaloj ti iloc' ta chuquel ti Pedroe

6 C'alal isnop ti Erodese ti ta yoc'omal xa ta sloq'ues ta chuquel li
Pedroe, ta yac'ubalile tey la vayem ta chuclebal li Pedroe, chucul la ta
cha'p'ej carina. Jujun la soltero ta jujot xocon li Pedroe. Ti carina chucul
oe, xchucoj la ta sc'obic ti solteroetic uque yo' la xa'iic o mi xjatave. Oy la
solteroetic noxtoc ta xchabiic juc'ol ti ti'chuclebale. 7 Li Pedroe itijbat
la xocon yu'un jun anjel tacbil tal yu'un ti Cajvaltique. Ja'to la iyil ti
sacjaman xa ti yut chuclebale.

—Lican ta ora —x'utat la.

Ti carina chucul o sc'obe, ijituj la. Ilic la li Pedroe.

8 —Chuco ach'ut, lapo axonob —x'utat la yu'un ti anjele.

C'alal laj xchuc xch'ute, laj slap ti xonobe,

—Lapo apimilc'u', nap'lan tal —x'utat la yu'un ti anjele.

9 Nap'al la iloc' li Pedroe pero mu la sna' mi melel ti ta xcoltaat yu'un ti
anjele. Isnop la ti chvaychine. 10 Tey la i'ech'ic yo' bu va'al ta xchabivan ti
jun solteroe, ts'acal to la i'ech'ic yo' bu va'al ti jun noxtoque. C'alal ic'otic
ta ti'chuclebal ta cayae, ijam la stuc ti taq'uin ti'nae. Iloq'uic la, ibatic la ta
jun o caya. Tey xa la icomtsanat yu'un ti anjele. 11 Ti c'alal iyul xch'ulele,
"lavie ijna' xa ti ta melel istac tal anjel ti Cajvale. Muc xac' ti chismil li
Erodese xchi'uc ti jayvo' jchi'iltac yo'onuc smilicone", xi la li Pedroe.

12 C'alal iyil ti ta sba balamile, tuc' la ibat ta sna li Maríae, ja' li sme'
Juane, ja' ti Marcos sbi noxtoque. Ep la tey stsoboj sbaic ta sc'oponic
Cajvaltic. 13 C'alal c'ot stij ti'be li Pedroe, iloc' la tal jun tseb, Rode la sbi.
Ba la sq'uel much'u ti ta stij ti ti'bee. 14 C'alal iya'ibe ye ti ja' li Pedroe,
xmuyubaj xa la tajmec. Muc xa la isjam o ti ti'bee, i'och la ta anil ta yut
sna, ba la yalbe ti yane ti tey xa va'al ta ti'be li Pedroe. 15 Pero muc la
xch'unic.

—Yu'un chlic achuvaj —xutic la ti tsebe.

—Ta melel ja' li Pedroe —xi la.

—Taje ma'uc Pedro, ja' nan ti anjel yajchabiel Pedroe —xiic la.

16 Li Pedroe tey la tstijulan ti ti'bee. C'un to la ba sjamic. C'alal i'ile
ti ja' li Pedroe, xch'ayet xa la yo'onic. 17 Iyac' la señ*a* ta sc'ob li Pedroe
ti ch'aniicuque. Lic la yal ti c'u x'elan iloq'uesat ta chuquel yu'un ti
Cajvaltique.
—Albeic noxtoc li Jacoboe xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe ti liloc' xa ta chuquele —xut la ti much'utic tey tsobole.
Li Pedroe ibat la ta jun o jteclum.
18 C'alal isacube, xvulajetic xa la liquel ti solteroetique ja' ti mu xa
bu tey isacub li Pedroe. 19 Ti Erodese isloq'ues la mantal ti ac'u sa'el li
Pedroe. Ti c'alal muc staique, istsob la ti yajsolterotaque, ja' la ti jayvo'
ixchabiic li Pedroe. Ijac'batic la c'u yu'un ti muc xilic iloq'ue. Ts'acal to
la isloq'ues mantal ti ac'u yich'ic milele. Ts'acal to la ibat ta Cesarea ti
Erodese yu'un la ja' tey nacal.

Ja' li' yaloj ti abol sba icham ti Erodese

20 Ti Erodese scapanoj la ti jtiroetique xchi'uc ti jsidonetique. Ti
jtiroetique xchi'uc ti jsidonetique co'ol la isnopic ti chba sc'oponic ti
Erodese, ti chba slajesbeic yo'one. Isa'ic la jun yajc'opojelic, Blasto la sbi.
Co'ol la ch-abtej xchi'uc ti Erodese. Yu'un la ja' tsc'anic ti chmanolajic
yo' bu scuentainoje. 21 Ti Erodese iyal la c'usi ora xocol ti chba yich'
c'oponele. Ti c'alal ista sc'ac'alil ti c'usi ora yaloje, ists'acubtas la sba, tey
la ba chotluc yo' bu chal c'u x'elan chcom sc'oplal ti much'u tsmeltsanbe
sc'oplale. Lic la sc'opon ti crixchanoetique. 22 Ti c'alal iya'iic c'usi iyal
ti Erodese —Ma'uc crixchano ti li' ta xc'opoje, ja' jun riox —xiic la,
x'avlajetic xa la.
23 Ti Erodese ora la i'ipaj, i'ac'bat la castico yu'un jun yaj'anjel ti
Cajvaltique, ja' ti ma'uc iyac' ta ich'el ta muc' ti Rioxe. I'ayan la xuvital,
icham o la.
24 Ac'u mi oy ilbajinel pero ip'olic onox ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe.
25 C'alal laj yaq'uic comel taq'uin ta Jerusalén li Bernabee xchi'uc li
Sauloe, isutic la ta Antioquía. Iyiq'uic la ech'el li Juane, ja' ti Marcos sbi
noxtoque.

13

Ja' li' yaloj ti ba yalic a'yuc sc'op Riox ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe

1 Ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Antioquía*e*, oy la jayvo' ichanub-
tasvanic. Ja'ic la li Bernabee, xchi'uc li Simone, ja' la ti Negro sbi
noxtoque. Xchi'uc Lucio ti liquem tal ta Cirenee. Xchi'uc Manaen ti
co'ol its'itesatic xchi'uc ti ánima Erodese. Xchi'uc li Sauloe. 2 Ti c'alal
xyaquet la tsc'oponic Cajvaltique, c'alal yictaoj la yotique —Ac'becon
ech'el li Bernabee xchi'uc li Sauloe, ac'u ba spas li c'usi caloj onox ta spase
—x'utatic la yu'un ti Ch'ul Espíritu*e*.
3 Ti c'alal laj sc'oponic ti Cajvaltique, i'ac'batic la c'obol ta sjolic li
Bernabee xchi'uc li Sauloe, itaqueic la ech'el.

Ja' li' yaloj ti ivinaj sc'op Riox ta Chipre balamile

4 C'alal itaqueic ech'el yu'un Ch'ul Espíritu li Bernabee xchi'uc li Sauloe,
tey la ibatic ta jun jteclum Seleucia sbi. Tey la i'ochic ta barco, ibatic la
c'alal Chipre balamil ta o'lol mar. 5 C'alal ic'otique, iloq'uic la ta barco ta
jun jteclum Salamina sbi. Tey la lic yalic a'yuc sc'op Riox ta stemploic yo'
bu cha'iic smantal Riox li xchi'iltac ta jurioale. Ba la coltavanuc ta yalel

a'yuc sc'op Rioxe li Juan uque. 6 Li Bernabee xchi'uc li Sauloe ixanavic
la ta sjunlej Chipre. Ic'otic la ta jun jteclum Pafos sbi. Tey la istaic jun
j'ilol, xchi'ilic la ta jurioal. Chal la sc'op Rioxe ti yaloje. Barjesús la sbi.
7 Ti Barjesuse ja' la xchi'il ta abtel ti preserente Sergio Pauloe. Ti Sergio
Pauloe p'ij la tajmec. Chac la ya'i li sc'op Rioxe yech'o un itaqueic la ta
iq'uel li Bernabee xchi'uc li Sauloe. 8 Ti Barjesuse Elimas la isbiin. Li
Elimase "j'ilol", xi la smelol. Ti Elimase iscrontain la li Bernabee xchi'uc
li Sauloe yu'un la ja' tsc'an ti mu xch'un sc'op Rioxe ti preserentee. 9 Li
Sauloe, li Pablo sbi noxtoque, p'ijubtasbil la, tsatsubtasbil la yo'on yu'un
ti Ch'ul Espíritue, isq'uelbe la sat ti j'ilole.

10 —Jlo'lovanejot, chopol tajmec li c'usi chapase. Xch'amalot pucuj
yu'un chacrontain li c'usitic leque. Li vo'ote mu xac'an ti oy much'u ta
xich' ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. 11 Lavie chayac'be castico ti Cajvaltique.
Chtup' asat. Mu xa xavil abe jayibuc c'ac'al —xut la j'ilol li Pabloe.

Ora la itup' ti sate. Isa' la much'u ta xniton o. 12 C'alal iyil ti preserentee
ti itup' sat ti j'ilole, iyich' la ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Lec la iya'i li
sc'op Rioxe ti i'albat yu'un li Bernabee xchi'uc li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti ic'otic ta Antioquía ta estado Pisidia ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

13 Li Pabloe xchi'uc li xchi'iltac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, i'ochic
la ta barco ta Pafose, tey la c'ot loq'uicuc ta jteclum Perge ta estado
Panfilia sbi. Li Juane tey la icomtsanvan, isut la ta Jerusalén. 14 Li Pabloe
xchi'uc li Bernabee j'ech'elbe no'ox la i'ech'ic ta Perge, ibatic la c'alal
jteclum Antioquía ta estado Pisidia. Ta sc'ac'alil ta xcuxic ti xchi'iltac ta
israelale, c'alal chba ya'ibeic smantal Rioxe, ibatic la uc li Pabloe xchi'uc
li Bernabee. 15 C'alal laj yich' aptael li smantaltac Rioxe xchi'uc ti c'usitic
yan sts'ibaojic comel ti j'alc'opetic ti ta vo'nee, ti jmeltsanejc'opetic ta
temploe istaquic la ta jaq'uel mi oy c'usi chalic jp'el cha'p'eluc li Pabloe
xchi'uc li Bernabee, xu' la chalic mi chc'opojique.

16 Isva'an la sba li Pabloe. Iyac' la seña ta sc'ob ti ch'aniicuque.

—Jchi'iltactic, xchi'uc vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque ti avich'ojic ta
muc' uc ti Rioxe, a'yic me li c'usi chcale. 17 Ti Cajvaltique ti quich'ojtic
ta muc', vo'otic li j'israelotique, ja' it'ujeic ti vo'ne moletique. C'alal
teic to'ox ta Egiptoe, ip'olesatic yu'un ti Rioxe. Ts'acal to ta syu'el Riox
iloq'uesatic tal, yu'un ma'uc onox tey slumalic ta Egiptoe. 18 Ti vo'ne
moletique its'icbat sbolilic cha'vinic jabil yu'un ti Rioxe ti c'alal tey
xjoyetic ta xocol balamile. 19 Ta Canaán balamile oy to'ox vucub c'ox
nación. Ti vo'ne moletique icoltaatic yu'un ti Rioxe yech'o ti imil yu'unic
ti vucub nacione, ja' yech istaic o li osile. 20 Cuatro ciento cincuenta
jabil ispas sbaic ta mantal stuquic ti vo'ne moletique. I'och jayq'uex
yajmeltsanejc'opic, ja' ist'uj ti Rioxe. Ja' yech ti c'alal ochem to'ox ta
jmeltsanejc'op ti Samuele, ja' ti yaj'alc'op Rioxe. 21 C'alal ja'o ocheme,
lic sc'an yajpreserenteic ti vo'ne moletique. Ti Rioxe iyal ti ja' ch-och ta
yajpreserenteic ti Saule, ti screm Cise. Ti Saule Benjamín sbi ti smuc'tatot
ti ta más vo'nee. Cha'vinic jabil i'och ta preserenteal ti Saule. 22 Ts'acal to
iloq'uesat yu'un ti Rioxe. Ja' i'och ta sq'uexol ti Davide. Yu'un ti Davide
ja' onox yech albil sc'oplal yu'un ti Rioxe: "Li Davide li screm Isaíe, co'ol
jol jchi'uc yu'un ja' ta spas ti c'usitic lec chquile", xi onox ti Rioxe. 23 Ti
Rioxe iyal onox ti ta xtal stojbotic jmultic jun smom ti Davide. I'ay xa, ja'
ti Jesuse. 24 C'alal mu to'ox bu chvinaj ti talem xa ti Jesuse, ti Juane iyalbe

onox li jchi'iltactic ta israelale ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ti
ac'u yich'ic vo'e. 25 C'alal po'ot xa'ox xcham ti Juan j'ac'-ich'vo'e, ja' yech
iyal: “Mu vo'onicon ti st'ujojon Riox ti chajpasic ta mantale. Ta to xtal
ti much'u más oy syu'ele. Li vo'one mu c'u xu' jcolta o. Mi ja'uc sloc'bel
xonob, mu xu' cu'un”, xi ti Juane.

26 ’Jchi'iltactic, vo'otic ti smomotic ti Abraame, xchi'uc vo'oxuc ti ma'uc
j'israeloxuque ti avich'ojic ta muc' uc ti Rioxe, chcalticotic ava'iic ti i'ay
xa ta jlumaltic ti much'u ay stoj jmultique. 27 Li jchi'iltactic ta Jerusalene
xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique, muc xich'ic ta muc' ti Jesuse. Mi ja'uc
xich'ic ta muc' noxtoc ti c'usitic yaloj ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee, ti ja'
ta xca'itic ta sc'ac'alil ta jcuxtique. Yech'o ti iyaq'uic ta milel ti Jesuse. Ja'
ic'ot ti c'usitic sts'ibaojic ti yaj'alc'optac Rioxe. 28 Ac'u mi muc bu istabeic
smul ti Jesuse ti yo' xmile oe, pero iyalbeic ti Pilatoe ti ac'u yac' ta milele.
29 C'alal ic'ot scotol chac c'u cha'al ts'ibabil sc'oplale, iyalesat ta cruz,
ba mucatuc. 30 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal. 31 Ts'acal to
ibat ta Galilea. Ep to ta ech'el iyac' sba iluc ta stojol li yajchanc'optaque
xchi'uc ti much'utic yich'ojic ta muq'ue. Ts'acal to ibat xchi'uquic ta
Jerusalén ti c'alal imuy ta vinajele. I'albatic comel ti ac'u yalic a'yuc ti
iyilic ti cha'cuxieme.

32-33 ’Li vo'oticotic uque chcalticotic ava'iic ti iquilticotic xa ti ic'ot ti
c'usi i'albatic yu'un Riox ti vo'ne moletique. Yu'un yaloj onox ti Rioxe
ti ta xcha'cuxes ti much'u st'ujoj chispasotic ta mantale. Ic'ot xa ti c'usi
iyale yu'un ixcha'cuxes ti Jesuse. Ja' onox yech ts'ibabil ta xcha'cojol
jq'uevujtic: “Vo'ot Jch'amalot. Ta to sta yora ta xcac' iluc ti vo'ot
Jch'amalote”, xi onox ti Rioxe. 34 Yu'un icha'cuxesat yu'un Riox ti Jesuse,
yech'o ti mu xa bu ta xchame. Ja' onox yech i'albatic yu'un Riox ti vo'ne
moletique: “Ta onox xc'ot li c'usi icalbe ti Davide”, x'utatic. 35 Yech'o ti
ists'iba ta jcoj jq'uevujtic ti Davide: “Muc bu chavac' c'a'uc li jpat jxocone,
vo'on lach'amalone, ti ch'abal jmule”, xi. 36 Ma'uc sc'oplal stuc ists'iba
ti Davide. Ti Davide ja' ispas c'usi lec chil Riox ti c'u sjalil cuxul ta sba
balamile. Ismuquic, ic'a' ti spat xocone. 37 Ti Jesuse icha'cuxesat yu'un
ti Rioxe, muc xc'a' ti spat xocone. 38 Yech'o un, jchi'iltactic, na'ic me ti
ja' no'ox ta jtatic o pertonal yu'un jmultic ti Jesuse. 39 Ti much'utic ta
xch'une, ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Li smantaltac Riox ti iyal ti
Moisese mu xu' ti ch'abal jmultic chiyilotic o ti Rioxe. 40 Yech'o un q'uelo
me abaic, mu me xc'ot ta abaic chac c'u cha'al iyal ti yaj'alc'optac Rioxe.

41 Vo'oxuc ti mu la xac'anvanique, a'yic la me.

Más to la chac' iluc slequilal syu'elal ti Rioxe pero mi ja'uc onox la
xach'unic o.

Ac'u la mi oy much'u xayalbeic, chalabanic no la.

Ti mu xach'unique, cha'ochic la ta c'oc' ta sbatel osil,
xi ti j'alc'opetique —xi la li Pabloe.

42 Ti c'alal iloq'uic ta templo li Pabloe xchi'uc li Bernabee, ep
la much'utic iyal ti tsc'anic to albel c'alal vaxaquib c'ac'al ti c'usi
i'albatique. 43 Ti c'alal ixch'ac sbaic ti much'utic iya'iic li smantaltac
Rioxe, ep la jurioetic, ep la ma'uc jurioetic ti sjunul yo'onic yich'ojic ta
muc' ti Rioxe, ja' la nap'al ibat ta spatic li Pabloe xchi'uc li Bernabee. Li
Pabloe xchi'uc li Bernabee ja' la yech iyalbeic ti j'ech'el ac'u xch'unic ti
ta slequil no'ox yo'on ti ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.

44 Ti c'alal ilaj vaxaquib c'ac'ale, ep la istsob sbaic tal ti much'utic tey
nacal ta jteclume, jutuc xa la muc xtal scotolic ta ya'iel li sc'op Rioxe.
45 Ti jurioetique ti muc bu xch'unojic ti i'ay xa ti much'u st'ujoj Rioxe,
lic la it'ixajicuc ti c'alal iyilic ti ep tajmec istsob sbaic ta ya'iel c'usi chal li
Pabloe. I'albat la li Pabloe ti ma'uc yech li c'usi chale, ti mu la sna'e. 46 Li
Pabloe xchi'uc li Bernabee muc la xi'ic o.
—Li vo'oxuque ba'yi ical ava'iic li sc'op Rioxe yu'un ja' yech tsc'an
ti Rioxe. Ti mu xach'unique, ja' chvinaj o ti mu xac'an xacuxiic ta
sbatel osile. Lavie ja' xa chba calbeticotic li much'utic ma'uc jchi'iltic ta
israelale. 47 Yu'un ja' yech liyalboticotic ti Cajvaltic Jesucristoe:
Li vo'oxuque lajloq'uesic xa ta mulil
yo' ti xba avalbeic o scotol crixchanoetic ta sjunlej balamile
ti xu' ta xcuxiic ta sbatel osil uque,
xiyutoticotic ti Jesuse —xi la li Pabloe xchi'uc li Bernabee.
48 Ti c'alal iya'iic ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique,
xmuyubajic xa la ti iloq'uesatic ta mulil uque.
—Lec tajmec ti c'usi iyal ti Cajvaltic Jesucristoe —xiic xa la.
Ixch'unic la ti much'utic st'ujoj onox ti Rioxe ti ta xcuxiic ta sbatel
osile. 49 Ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe iyalic la a'yuc ta sjunlej
estado Pisidia. 50 Ti jurioetique ti muc bu xch'unojic ti i'ay xa ti much'u
st'ujoj ti Rioxe, ba la stic'beic c'op ti yajmeltsanejc'opic ta slumalique,
xchi'uc la jayvo' antsetic ti sjunul yo'onic xch'unojic yilel li smantaltac
Rioxe, ti ich'bilic ta muq'ue. Lic la ilbajinaticuc li Pabloe xchi'uc li
Bernabee. Inutsatic la loq'uel teyo'e. 51 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee
islilinic la comel spucucal yoquic. Ja' la señ*a* ti icom ta sba stuquic ti
muc xch'unique. Ibatic la ta jun jteclum Iconio sbi. 52 Ti much'utic
yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta Pisidiae, jun la yo'on icomic, yu'un
la lecubtasbil xa yo'onic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

14

Ja' li' yaloj ti ic'otic ta Iconio ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

1 Ti c'alal ic'otic ta Iconio li Pabloe xchi'uc li Bernabee, i'ochic la ta
templo yo' bu cha'iic smantal Riox ti xchi'ilic ta jurioale. Ti c'alal iyalbeic
sc'oplal ti Cajvaltic Jesucristoe, ep la tajmec xchi'ilic ixch'unic. Ep la
ixch'unic uc ti co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique. 2 Ti yan xchi'ilic ta
jurioale ti muc xch'unique, isco'oltasbe la sba sjolic xchi'uc ti much'utic
ma'uc jurioetic uque ti tscrontainic li Pabloe xchi'uc li Bernabee. 3 Yu'un
ti ep ti much'utic ixch'unic li sc'op Rioxe, yech'o un tey la ipajic li Pabloe
xchi'uc li Bernabee. Jamal la iyalic c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe,
mu la bu ixi'ic. Ti Cajvaltique iyac' la iluc ti yech ti c'usi chalique,
ti ta slequil no'ox yo'on ta xcoltavane. I'ac'bat la syu'elic, iyaq'uic la
iluc slequilal syu'elal ti Cajvaltique. 4 Ti yajvaltac jteclume ipasic la ta
cha'ch'ac. Jch'ac la ixch'unic ti c'usi iyal li apoxtoletique; jch'ac la muc
xch'unic. 5 Ti jch'ac ti muc xch'unique xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique,
ja' la isco'oltasbe sba sjolic xchi'uc ti jurioetique ti muc xch'unic uque.
Isnopic la ti ta smajic, ti ta smilic ta ton li Pabloe xchi'uc li Bernabee.
6 Ti c'alal iya'iic li Pabloe xchi'uc li Bernabee, ora la iloq'uic, ibatic la ta
jteclum Listra ta estado Licaonia. Ts'acal to la ibatic ta jteclum Derbe tey
no'ox ta estado Licaonia. Ixanavic la ta sjunlej li Licaoniae. 7 Iyalic la
a'yuc ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ac'bat ton ta Listra ti Pabloe

8 Oy la tey jun vinic ta Listra, coxo la i'ayan. Mi ja'uc la oy bu ixanav ta
jmoj. 9 Tey la chotol cha'i c'usi chal li Pabloe. Li Pabloe isq'uel la, iyilbe
la ta sat ti xch'unoj ti xu' chlecub ti yoque. 10 Li Pabloe tsots la ic'opoj:
—Va'lan —xut la ti vinique.
Ti vinique ora la iva'i, ixanav la. 11 C'alal iyil ti crixchanoetique ti lec
xa chanav ti vinique, tsots la i'avanic. Ja' la yech iyalic ta licaonia c'ope:
—Yalem tal rioxetic li'toe. Viniquetic yilel —xut la sbaic.
12 Li Bernabee Júpiter la isbiin. Li Pabloe Mercurio la isbiin yu'un
la más ic'opoj. 13 Oy la tey jun yeclexaic ta ti' jteclum yo' bu chotol ti
yajsantoique, Júpiter la sbi. Ti yajpale Jupitere iyic' la loq'uel vacaxetic
ta sti' scorraltonal li jteclume. Yac'ojbe la snichimal snuc' ti vacaxetique.
Ti palee xchi'uc ti crixchanoetique ta ox la smilic ti vacaxetique, ja' ox
la ch-ac'bat smotoninic li Pabloe xchi'uc li Bernabee, yu'un la ch-ich'eic
ox ta muc'. 14 C'alal iya'iic li Pabloe xchi'uc li Bernabee, isjat la sc'u'ic
yu'un la q'uexlal iya'iic ti ta x'ich'eic ta muq'ue. Ora la ibatic ta o'lol
crixchanoetic. I'avanic la:
15 —Viniquetic, ¿c'u yu'un ti x'elan chapasique? Co'ol crixchanootic.
Ti litaloticotic li'toe, ja' tal calticotic ava'iic ti tsc'an chavictaic li c'usitic
avich'ojic ta muq'ue. Ja' ich'ic ta muc' ti Riox ta vinajele ti cuxul ta
sbatel osile. Ja' ispas li vinajel balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc scotol li
c'usitic oye. 16 Vo'ne lic sts'ic ti c'u xa'elanic ti jaylajuntosoxuc ta sjunlej
balamile, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. 17 Ti Rioxe iyac' onox avilic
ti cuxule. Chac' tal vo', ja' ta xch'i o li c'usitic chats'unique yo' xata o
ave'elique, yech'o ti jun avo'onique —xutic la ti crixchanoetique.
18 Ac'u mi i'albatic ti mu ya'uc spasic yeche, vocol la ixch'unic. Chmil-
batic ox la ta persa ti smotonique.
19 Ja'o la tey ic'otic jayvo' jurioetic, liquemic la tal ta Antioquía xchi'uc
ta Iconio. Lic la socbe sjol ti crixchanoetic ta Listrae, lic la ac'batuc ton li
Pabloe. Iquile la loq'uel ta ti' jteclum yu'un la icham xa ti yalojique. 20 Ti
much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe tey la ba sjoy sbaic yo'
bu li Pabloe. Li Pabloe ilic la, icha'och la ta yutil jteclum. Ta yoc'omal to
la iloc' ech'el xchi'uc li Bernabee, ibatic la ta Derbe.
21 Ti c'alal ic'otic ta Derbee, c'ot la yalbeic ti crixchanoetique ti ja'
no'ox chac' jcuxlejaltic ti Jesuse. Ep la ti much'utic ixch'une. Ts'acal
to isutic la ta Listra, xchi'uc ta Iconio, xchi'uc ta Antioquía ta estado
Pisidia. 22 Jujun la jteclum ech' spatbeic yo'on ti much'utic yich'oj ta
muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Iyalbeic la ti mu me xicta sbaique, ti oy
onox ilbajinel ti mi tsc'an chbatic yo' bu tspas mantal ta sbatel osil ti
Rioxe. 23 Isva'anbeic la yajchanubtasvanejic ta jujun templo ti much'utic
xch'unoj li sc'op Rioxe. Iyicta la yotic c'alal isc'oponic Rioxe, ja'o la ist'ujic
ti jchanubtasvanejetique. Ti c'alal laj st'ujique, isc'oponbeic la Riox yo'
xcoltaatic o yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe ti ja' yich'ojic ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti icha'sutic ta Antioquía ta estado Siria ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

24 Ts'acal to isutic la ta estado Panfilia li Pabloe xchi'uc li Bernabee.
25 Iyalic la a'yuc sc'op Riox ta jteclum Perge. Ts'acal to ibatic la ta
jteclum Atalia. 26 Tey la i'ochic ta barco, icha'sutic la ta Antioquía yo'
bu ic'oponbatic Rioxe yo' xchi'ineic o ta spasel ti c'usi tsc'ane. Yu'un la
ispasic xa ti c'usitic tsc'an ti Rioxe, yech'o la ti icha'sutic ta Antioquía yo'

bu iliquique. 27 Ti c'alal ic'otic ta Antioquíae, istsobic la scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, ja'ic li j'israeletique xchi'uc li much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. Li Pabloe xchi'uc li Bernabee iyalic la scotol ti c'usitic icoltaatic ta spasel yu'un ti Rioxe, xchi'uc ti butic itaqueic ech'el ta yalel li c'usi yaloje. Iyalic la noxtoc ti ep ixch'unic uc ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. 28 Jal la tey ipajic, ixchi'inic la ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

15

Ja' li' yaloj ti isnopic c'usi chcom o circuncisión ti jchanubtasvanejetic ta Jerusalene

1 Tey la ic'ot jayvo' j'israeletic ta Antioquíae, liquemic la tal ta Judea. Ja' la yech c'ot yalbeic ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ti co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique:

—Mi mu xavich'ic circuncisión chac c'u cha'al iyal ti Moisese, mu xacuxiic ta sbatel osil —xiic la.

2 Li Pabloe xchi'uc li Bernabee tsots la istac'ulanbe sbaic xchi'uc ti viniquetique, pero muc la smeltsaj yu'unic. Ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Antioquíae, co'ol la isnopic ti ta staquic ech'el ta Jerusalén li Pabloe xchi'uc li Bernabee, xchi'uc la jayvo' xchi'ilic. Ja' la ba sjac'beic tal mi yech smantalic li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvanejetique.

3 Ti c'alal iloq'uic ech'ele, ay la sbeiltaselic yu'un ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Antioquíae. I'ech'ic la ta estado Fenicia, xchi'uc ta estado Samaria. Ech' la yalbeic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox teyo'e ti oy xa ep lic yich'ic ta muc' Cajvaltic Jesús ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. Xmuyubajic xa la tajmec ti c'alal iya'iique.

4 Ti c'alal ic'otic ta Jerusalén li Pabloe xchi'uc li Bernabee, ich'bilic la ta muc' ic'otic yu'un ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, xchi'uc li apoxtoletique, xchi'uc li jchanubtasvanejetique. Li Pabloe xchi'uc li Bernabee iyalic la scotol ti c'usitic i'ac'bat spasic yu'un ti Rioxe, xchi'uc ti butic itaqueic ech'el ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje. 5 Tey la jayvo' jfariseoetic ti yich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Isva'an la sbaic.

—Ti much'utic ma'uc jchi'iltactic ta israelale persa chich'ic circuncisión mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Chavalbeic noxtoc ti ac'u xch'unic li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese —xiic la.

6 Yech'o la ti istsob sbaic li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvanejetique yu'un la isnopic c'usi chcom o. 7 Jal xa'ox la ilo'ilajic, ja'o la isva'an sba li Pedroe.

—Jchi'iltactic, ana'ojic ti oy xa sjabilal list'uj ti Rioxe ti chcalbe ya'iic ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe li much'utic ma'uc jchi'iltique yo' xch'unic oe. 8 Ti Rioxe yiloj co'ontic jcotoltic. Yiloj ti ixch'un xa li much'utic ma'uc jchi'iltique, yech'o ti iyac'be xa xchi'in ti Ch'ul Espíritu uque chac c'u cha'al iyac' jchi'intique. 9 Ti Rioxe sc'uxubinojotic jcotoltic. Co'ol islecubtas co'ontic yu'un co'ol ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe. 10 ¿C'u yu'un ti chatoy abaic ta stojol ti Rioxe? Li much'utic ma'uc jchi'iltique ti yich'ojic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ilbajinel cha'iic mi chavalbeic ti persa ta xch'unic li mantaletique. Ti vo'ne moletique mu onox bu ich'un yu'unic li mantaletique. Ja' no'ox yechotic uc, mu xch'un cu'untic. 11 Li vo'otique jch'unojtic xa ti ta

slequil no'ox yo'on ti Cajvaltic Jesuse ti chicuxiotic ta sbatel osile, mu ta mantaluc. Ja' no'ox yech chicuxiotic jcotoltic, ac'u mi j'israelotic, ac'u mi ma'uc —xi la li Pedroe.

12 Ch'ab xi la scotolic. Li Bernabee xchi'uc li Pabloe lic la yalic uc ti ep iyaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox ta slumalic ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. 13 C'alal laj c'opojicuque, ic'opoj la li Jacoboe:

—Jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chcale. 14 Li Simone liyalbotic xa c'u x'elan lic yic' yan crixchanoetic ti Rioxe, yech'o ti lic yich'ic ta muc' uque. 15 Ja' onox yech sts'ibaojic ti yaj'alc'optac Rioxe:

16 Ti amomique ta to xich'ic ta muc' ti Rioxe
chac c'u cha'al ich'bil to'ox ta muc' ti c'alal tiq'uil ta spreserenteal ti Davide.
17 Ja' yech ta xc'ot yo' ti xaq'uic o ta ich'el ta muc' ti Rioxe.
Ja' yech chlic yich'ic o ta muc' Riox uc li yan crixchanoetic ta sjunlej balamile.
18 Ja' yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile,
xi ti j'alc'opetique.

19 'Li chcal vo'one, más lec ti mu ya'uc quilbajintic li much'utic ma'uc jchi'iltique ti iyich'ic xa ta muc' ti Riox ta vinajele. 20-21 Más lec mi ta jts'ibabetic svunique. Ja' no'ox calbetic ti mu ya'uc sti'ic ti c'usitic smotoninoj santoetique, ti mu sa' yantsique, ti mu sa' yajmulique, ti mu ya'uc sti'ic ti c'usi xach'bil snuc' ta xchame, ti mu ya'uc sti'ic ch'ich'e chac c'u cha'al jch'unojtic ti mu xu' jti'tique, yo' mu chopluc o xa'iic li jchi'iltactic tey capalique. Yu'un ta jujun jteclum ta sc'ac'alil ta jcuxtique, ja' ch-aptabatic ta stemploic li smantaltac Riox ti iyal comel ti Moisese chac c'u cha'al i'aptabatic ti vo'nee —xi la ti Jacoboe.

22 Li apoxtoletique xchi'uc li jchanubtasvanejetique, xchi'uc ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Jerusalene, isnopic la ti más lec xich' t'ujel cha'vo'uque ti ta staquic ech'el ta Antioquíae, ti ja' chba xchi'inic li Pabloe xchi'uc li Bernabee. Ja' la ist'ujic li Silase xchi'uc li Judase, ja' ti Barsabás sbi noxtoque. Yu'un la ja' yich'ojic ta muc' scotolic. 23 Ists'ibaic la ti vune ti chich'ic ech'el li Judase xchi'uc li Silase. Ja' la yech ists'ibaic:

"Jchi'iltactic, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque ti li' nacaloxuc ta Antioquíae, xchi'uc ta sjunlej estado Siriae, xchi'uc ta estado Ciliciae, ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chajc'oponticotic ta vun, vo'oticotic ti apoxtoloticotique xchi'uc ti jchanubtasvanejoticotic li' ta Jerusalene, xchi'uc li yan jchi'iltactique. 24 Ica'iticotic ti oy jayvo' much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe ti ay svula'anoxuque ti li' iliquic ech'ele. Pero muc bu jtacojticotic tal. Ja' chavat o avo'onic ti layalbeic ti persa chavich'ic circuncisione, ti persa chach'unic scotol li smantaltac Rioxe. Yu'un layalbeic ti ja'to yech chacuxiic ta sbatel osile, pero muc bu xcalticotic yech. 25 Yech'o ti ijtsob jbaticotique, yu'un ijnopticotic c'usi chcom o. Ijt'ujticotic jayvo' ti ijtacticotic tale, ti ixchi'inic tal li Bernabee xchi'uc li Pabloe, ja' ti jc'anojticotique. 26 Ja' ti muc bu ixi'ic o ti jutuc xa muc xlajic yu'un ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. 27 Yech'o ti ja' ijtacticotic tal li Judase xchi'uc li Silase. Ja' tal yal ava'iic ti c'usi ijnopticotique. 28 Yu'un ja' yech tsc'an ti Ch'ul Espíritue ti mu xa c'usi yan mantal chcac'ticotic ach'unique. Lec chca'iticotic uc. Ja' no'ox tsc'an chach'unic li c'usi lajts'ibabeticotic tale. 29 Mu me xati'ic ti c'usitic smotoninoj santoetique. Mu me xati'ic ch'ich', mu me xati'ic ti c'usi xach'bil snuc' ta xchame, mu me xasa' avantsic, mu me xasa' avajmulic.

Mi chach'unic scotole, lec chavil abaic. Ja' no'ox yech chacalbeticotic", xi la ts'ibabil ech'el ti ta vune.
30 Ti much'utic it'ujee ibatic la. Ic'otic la ta Antioquía, c'ot la stsobic
scotol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. C'ot la yaq'uic ti vune. 31 Ti
c'alal i'aptabat ya'iique, xmuyubajic xa la tajmec ti ipatbat yo'onique.
32 Li Judase xchi'uc li Silase ich'amunbat la yeic yu'un ti Rioxe ti chalic
a'yuc ti c'usi yaloje. Ixchanubtasic la ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe,
jun la yo'on icomic. 33 Li Judase xchi'uc li Silase tey la ijalijic. Ti c'alal
iyalic ti chtalique —Teyuc che'e, te jc'opon jbatic. Q'uelo me abaic ech'el.
Chi'inic ech'el Cajvaltic. Xavalbeic me chabanuc ti much'utic lastaquic
tale —x'utatic la.
34 Li Silase isnop la ti chpaj to ta Antioquíae. 35 Li Pabloe xchi'uc
li Bernabee ipajic to la ta Antioquía uc. Ichanubtasvanic la. Ep la ti
much'utic ixchi'inic ta yalel a'yuc sc'op Riox teyo'e.

Ja' li' yaloj ti ixch'ac sbaic xchi'uc Bernabé ti Pabloe ti c'alal ba yal a'yuc sc'op Riox ta xcha'ech'elale

36 Ts'acal to la iyal li Pabloe:
—Ba xa jvula'antic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ti butic jteclumal
ay calbetique. Ba xa jq'ueltic c'u x'elanic —xut la li Bernabee.
37 Li Bernabee ja' la tsc'an chic' ech'el li Juane, ja' ti Marcos sbi nox-
toque. 38 Pero li Pabloe mu xa la sc'an xic' ech'el, ja' la ti tey icomtsanvan
ta estado Panfiliae, ti muc la scolta sba ta yalel li sc'op Rioxe. 39 Yu'un ti
x'elan mu co'oluc isnopic ti chiq'uic ech'el li Marcose, ixch'ac o la sbaic.
Li Bernabee ja' la iyic' ech'el li Marcose. I'ochic la ta barco, ibatic la ta
Chipre. 40 Li Pabloe ja' xa la iyic' ech'el li Silase. Ti much'utic xch'unoj
sc'op Riox ta Antioquíae, isc'oponic la Riox ti ac'u chi'inaticuc, ti ac'u
q'uelaticuc ech'el li Pabloe xchi'uc li Silase. 41 Iloq'uic la ech'el li cha'vo'e,
i'ech'ic la ta estado Siria xchi'uc ta estado Cilicia. Ech' la spatbeic yo'on
ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta jujun jteclume.

16

Ja' li' yaloj ti ixchi'in sbaic xchi'uc Silas xchi'uc Timoteo ti Pabloe

1 Ts'acal to ic'otic la ta Derbe xchi'uc ta Listra li Pabloe xchi'uc li
Silase. Ta Listrae tey la istaic jun ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe, Timoteo sbi. Jurio la ti sme'e, yich'oj la ta muc' uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ti stote jgrecia la. 2 Li Timoteoe "sjunul yo'on yich'oj ta
muc' ti Cajvaltic Jesuse", xiic la ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Listrae
xchi'uc ta Iconioe. 3 Li Pabloe isnop ti chic' ech'el xchi'in li Timoteoe,
yech'o un iyac'be la yich' circuncisión yo' la x'ich'bat o ta muc' c'usi chale.
Yu'un la ep jurioetic yo' bu ta xbatique, sna'ojic la scotolic ti jgrecia ti
stote. 4 Ti ta jujun jteclume ech' la yalbeic ti much'utic xch'unoj li sc'op
Rioxe ti c'u x'elan icom o sc'oplal yu'unic circuncisión li apoxtoletique
xchi'uc li jchanubtasvanejetic ta Jerusalene, yo' la xa'ibeic o smelol
uque. 5 Jun xa la yo'onic icomic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta jujun
jteclume, jujun la c'ac'al ip'olic.

Ja' li' yaloj ti isvaychin jun jmacedonia ti Pabloe

6 Li Pabloe xchi'uc li Silase ipajesatic to la yu'un ti Ch'ul Espíritue ti
mu to xu' chba yalic a'yuc sc'op Riox ta estado Asiae. Ta estado Frigia
xchi'uc ta estado Galacia xa la ibatic. 7 C'alal ic'otic ta sts'ac estado
Misiae, chbatic ox la ta estado Bitinia, pero ipajesatic la noxtoc yu'un

ti Ch'ul Espíritue. 8 Ta estado Misia xa la ibatic. Ic'otic la ta jun jteclum
ta ti'mar, Troas sbi. 9 Li Pabloe isvaychin la jun jmacedonia, tey la va'al
iyil. “La' coltaoticotic li' ta Macedoniae”, x'utat la yilel ta svayiche. 10 Ti
c'alal ivaychin li Pabloe, teon uc, vo'on li Lucasone. Ja'o ijchap jbaticotic,
ijsa'ticotic barco mi oy chbat ta Macedonia. Yu'un iyul ta jolticotic ti ja'
yech tsc'an ti Rioxe ti tey chba calticotic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti i'ochic ta chuquel ta jteclum Filipos ti Pabloe xchi'uc ti Silase

11 Li'ochoticotic ta barco, tuc' libatoticotic ta jun balamil ta o'lol
mar, Samotracia sbi. Ta yoc'omal noxtoque lixanavoticotic ta barco,
lic'ototicotic ta jun jteclum, Neápolis sbi. Ja'to tey liloc'oticotic ta barco.
12 Ta cocticotic xa libatoticotic ta jteclum Filipose. Li Filipos ta estado
Macedoniae, muc'ta jteclum. Tey batem ep jromaetic. Tey lipajoticotic
jayib c'ac'al ta Filipose. 13 Ja'o sc'ac'alil ta xcuxic li j'israeletique ti c'alal
liloc'oticotic ta ti' jteclume. Libatoticotic ta ti' uc'um.

—Ba jq'ueltic mi muc much'u tey stsoboj sbaic ta sc'oponic Riox
—xichioticotic.

Naca ants tey tsobol c'ot jtaticotic. Lichotioticotic, icalbeticotic ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. 14 Oy jun ants lec iya'i ti
c'usi icalticotique, Lidia sbi. Tey liquem tal ta jteclum Tiatira. Chon
morado manta tspas. Xch'unoj ti jun no'ox ti Rioxe, ja' ti Riox ta
vinajele. Ip'ijubtasat yu'un ti Rioxe, yech'o ti ixch'un ti c'usi iyal li Pabloe.
15 Iyich'ic vo' sjunlejic ta na ti Lidiae. Ti c'alal laj yich'ic vo'e,

—Mi ach'unojic ti quich'oj xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, tsoblicotic
ech'el ta jna. Xu' xapajic jayibuc c'ac'al —xiyutoticotic ti Lidiae.

Mu xa'i albel ti antse, yech'o un lipajoticotic.

16 Ti j'ech'ele ja'o chibatoticotic yo' bu ta sc'oponic Rioxe, ijnupticotic ta
be jun tseb, ochem pucuj ta yo'on. Xil scotol ti c'usi ta jpastique, sna' yalel
buy ti c'usi ta xch'aye. Oy yajvaltac. Ti yajvaltaque ep ispasic o canal ti
sna' yalel yeche. 17 Ti bu ijnupticotique, tey no'ox isut, nap'al xa ech'el ta
jpaticotic. I'avan:

—Li viniquetic le'e ja' chtunic yu'un ti Riox ta vinajele. Ja' chayalbeic
ti c'uxi xu' chacuxiic ta sbatel osile —xi ti tsebe.

18 Ep c'ac'al tey xnap'et, ja' yech iyalulan. Chopol iya'i li Pabloe. Isq'uel
sutel spat.

—Ja' ta syu'el ti Jesucristoe chacalbe, loc'an ta yo'on li tsebe —xut ti
pucuje.

Ora iloc' ti pucuje.

19 Ti yajvaltac ti tsebe iyilic ti mu xa bu tspasic o canale, ja' ti iloc' xa ti
pucuj ta yo'one. Ja' istsaquic o li Pabloe xchi'uc li Silase. Iyiq'uic ech'el
ta stojol jmeltsanejc'opetic ta ch'ivit yu'un ja' tey tsmeltsanic c'op. 20 Ti
c'alal ic'otique —Li viniquetic li'i jurioetic. Ep ta socbe sjol crixchanoetic
li' ta jlumaltique. 21 Oy c'usi chaq'uic ta chanel pero mu xtun jchantic.
Mu xu' jpastic yech lavi ja' scuentainojotic ti preserente ta Romae —xi ti
yajvaltac tsebe.

22 —Yecha'a —xi ti crixchanoetique.

Ti jmeltsanejc'opetique isloq'uesic mantal ti ac'u loc'batuc sc'u' li
Pabloe xchi'uc li Silase, ti ac'u ac'baticuc te'e. 23 I'ac'batic tajmec. Ti c'alal
ilaje, itiq'ueic ta chuquel. Iyalbeic la ti jchabiejchuclebale ti ac'u xchabi

leque. 24 Ti c'alal i'albat yech ti jchabiejchuclebale, itiq'ueic la ochel ta más yut ti chuclebale. Icacanbat la yoquic ta lots'obte'.

25 Ta ol ac'ubale isc'oponic la Rioxe li Pabloe xchi'uc li Silase, isq'uevujintaic la ti Rioxe. Iya'iic la ti yan jchuqueletique. 26 Ti c'alal yolel chq'uevujinique, ital la tsots niquel. Xvuyvon xa la li chuclebale. Ora la ijam li sti'iltaque. Ijituj la ti carinaetic chucbil o sc'obic scotol ti jchuqueletique. 27 C'alal ital ti niquele, ijulav la ti jchabiejchuclebale. Iyil la ti jamajtic xa li ti'chuclebale, ora la isloq'ues yespada. Ta ox la smil sba stuc yu'un la isnop ti ijatav xa scotol ti jchuqueletique. 28 I'avan la li Pabloe:

—Mu xamil aba, li'oticotic jcotolticotique —xut la.

29 Ti jchabiejchuclebale isc'an la c'oc', i'och la sq'uelelic ta anil li Pabloe xchi'uc li Silase. Pero xt'elt'on xa la. Isquejan la sba ta yichonic li Pabloe xchi'uc li Silase, ja'o la isnijan sba ta balamil noxtoc. 30 Li Pabloe xchi'uc li Silase iloq'uesatic la yu'un ti jchabiejchuclebale.

—Totic, ¿c'usi ta jpas yo' xicuxi o ta sbatel osile? —x'utatic la.

31 —Ch'uno ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yo' xacuxi o ta sbatel osile. Ja' no'ox yech xu' chacuxiic acotolic —xutic la li Pabloe xchi'uc li Silase.

32 Iyalbeic la c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Iya'iic la sjunlejic ta na. 33 Ti bu yayijemic ta majele, ipoxtabatic la ta ac'ubaltic yu'un ti jchabiejchuclebale. Iyich'ic la vo' sjunlejic ta na ti jchabiejchuclebale. 34 Ts'acal to li Pabloe xchi'uc li Silase i'iq'ueic la ochel ta sna ti jchabiejchuclebale, imac'linatic la. Xmuyubajic xa la sjunlejic ta na ti ixch'unic xa li sc'op Rioxe.

35 Ti c'alal isacube, ti jmeltsanejc'opetique istaquic la ech'el jayvo' mayoletic.

—Ba albo ya'i li jchabiejchuclebale ti ac'u sloq'ues li cha'vo' jchuquele —x'utatic la ech'el.

36 C'alal iya'i ti jchabiejchuclebale ti c'usi iyalic ti jmeltsanejc'opetique, i'albat la li Pabloe:

—Li jmeltsanejc'opetique listacbe tal mantal ti xu' xa chajloq'uesic ech'ele. Yech'o un xu' xa xabatic. Q'uelo me abaic ech'el. Junuc me avo'onic —x'utatic la.

37 Itac'av li Pabloe:

—Li jmeltsanejc'opetique muc bu smeltsanoj jc'oplalticotic. Ja' ta smantalic ti ta bail ta satil iquich'ticotic te'e. Ja' ta smantalic noxtoc ti li'ochoticotic ta chuquele. Ma'uc yech smelol ti x'elan tspasique yu'un scuentainojoticotic li Roma uque. Lavie yo'onuc sloq'uesoticotic ta mucul. Ma'uc yech ti x'elan tspasique. Ac'u tal sloq'uesoticotic stuquic —xi la li Pabloe.

38 Isut la ti mayoletique, ba la yalbeic jmeltsanejc'opetic ti c'usi iyal li Pabloe. Ti c'alal iya'iique, ixi'ic la, yu'un la iya'iic ti cuentainbilic yu'un Roma li Pabloe xchi'uc li Silase. 39 Italic la ti jmeltsanejc'opetique, ic'anbatic la pertonal li Pabloe xchi'uc li Silase. Iloq'uesatic la ta chuquel. Tuc' la i'albatic ti ac'u loq'uicuc ech'el ta jteclume. 40 Ti c'alal iloq'uic ta chuquele, tey ibatic ta sna ti Lidiae. Ech' spatbeic yo'onic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox tey ta jteclume, ja'o xa iloq'uic ech'el.

17

Ja' li' yaloj ti ilic c'op ta Tesalónicae

1 Ti c'alal ibat li Pabloe xchi'uc li Silase, tey la i'ech'ic ta jteclum
Anfípolis xchi'uc ta jteclum Apolonia. Ic'otic la ta jteclum Tesalónica. Tey
la jp'ej templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'ilic ta jurioale. 2 Yu'un
ja' onox yech stalel li Pabloe ti ta x'och ta stemploic li xchi'iltaque yo'
bu cha'iic smantal Riox ti c'alal ta xcuxique, yech'o un ba la ochuc oxib
savaro tey ta Tesalónicae. Lic la yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc li
xchi'iltaque. 3 Li Pabloe iyal la ti ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox ti
persa ta xcham ti much'u st'ujoj Riox chtal spasotic ta mantale, ti persa
ta xcha'cuxie. Iyal la ti ja' ti Jesuse ti st'ujoj Rioxe.

4 Ixch'unic la jayvo' jurioetic ti ja' st'ujoj Riox ti Jesuse, ichi'ineic la li
Pabloe xchi'uc li Silase. Ep la ixch'unic uc ti much'utic co'ol ma'uc juri-
ootic jchi'uctique, ja' la ti much'utic co'ol yich'ojic ta muc' Riox xchi'uc
li jurioetique. Ti antsetic ich'bilic ta muc' yu'un li crixchanoetique, ep
la ixch'unic uc. 5 Li jurioetic ti muc xch'unique lic la it'ixajicuc. Ja' la
chopol iyilic ti ja' ich'bilic ta muc' li Pabloe xchi'uc li Silase. Ba la spay
tal jayvo' xchi'ilic. Ja' la istaic tal ti bu toj pucujique, ti toj ch'ajique.
Tal la sa'beic sc'ac'al yo'on ti crixchanoetique, isoc la sjol scotolic tey ta
jteclume. Ibatic la scotolic ta sna jun vinic, Jasón la sbi. Ta ox la xquileic
loq'uel li Pabloe xchi'uc li Silase, ta ox la x'aq'ueic entrucal ta sc'ob ti
crixchanoetique. 6 Pero mu la bu tey itaatic. Solel la ja' xa isquilic loq'uel
ti Jasone xchi'uc jayvo' ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. Iyiq'uic la
ech'el ta stojol ti jmeltsanejc'opetic ta jteclume. X'avlajetic xa la:

—Li' xa ta jlumaltic li much'utic ta socbe sjol li crixchanoetic ta sjunlej
balamile. 7 Li Jason li'i iyic' ochel ta sna. Scotolic mu xch'unbeic smantal
ti Césare yu'un chalic ti oy to jun preserentee, Jesús la sbi —xiic la.

8 Ti c'alal iya'iic ti crixchanoetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic tey
ta jteclume, x'avlajetic xa la liquel. 9 Ti Jasone xchi'uc ti xchi'iltaque
ic'anbatic la taq'uin.

—Mi ataquic ech'el li cha'vo'e, ta sut lataq'uinique —x'utatic la yu'un
ti jmeltsanejc'opetique.

Ja' la yech icolic.

Ja' li' yaloj ti itaqueic ech'el ta Berea ti Pabloe xchi'uc ti Silase

10 Ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Tesalónicae, ta yac'ubalil no'ox
la istaquic ech'el ta jteclum Berea li Pabloe xchi'uc li Silase. Ti c'alal
ic'otique, i'ochic la ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'ilic ta
jurioale. 11 Ti xchi'ilic ta Bereae más la lec yo'onic. Ma'uc la yech chac
c'u cha'al ti xchi'ilic ta Tesalónicae. Lec la iya'iic c'usi iyal li Pabloe.
Scotol la c'ac'al isq'uelic c'usitic sts'ibaojic comel ti yaj'alc'optac Rioxe.
Isco'oltasic la mi xco'olaj xchi'uc ti c'usi chal li Pabloe. 12 Ti c'alal iyilic
ti co'ole, ep la ixch'unic ti xchi'ilic ta jurioale. Ep la ixch'unic uc ti
co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique. Ta ants ta vinic la ixch'unic. Oy
la antsetic ich'bilic ta muc' yu'un crixchanoetic ti ixch'unique. 13 Ti
jurioetic ta Tesalónicae iya'iic la ti tey xa chal sc'op Riox ta Berea li Pabloe,
ba la sliquesbeic sjol noxtoc ti crixchanoetic ta Bereae. 14 Ti much'utic
xch'unoj sc'op Riox ta Bereae, ora la istaquic ech'el li Pabloe. Tey la
ic'ot ta ti'mar. Li Silase xchi'uc li Timoteoe tey la icomic ta Berea. 15 Ti
much'utic ay yac' li Pabloe, c'alal to la jteclum Atenas ay yaq'uic. Ti c'alal
isutic tal ti j'ac'vanejetique, li Pabloe istac la tal mantal:

—Mi xu'e, ac'u tal staicon ta ora li Silase xchi'uc li Timoteoe —xi la tal.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta Atenas ti Pabloe

16 Ti c'alal tey chmalavan ta Atenas li Pabloe, chopol la iyil ti naca
santoetic yich'oj ta muc' ti crixchanoetic ta jteclume. 17 Yech'o un li
Pabloe lic la yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc ti xchi'iltac ta jurioal
ta stemploique, xchi'uc ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique ti
teyic ta templo uque, ti co'ol xch'unojic xchi'uc li jurioetique. Jujun la
c'ac'al ti much'utic tey ista ta ch'ivite chalbe la ti ja' no'ox chac' jcuxle-
jaltic ti Cajvaltic Jesuse. 18 Tal la tavanicuc jayvo' yajchanubtasvanej
ti j'epicúroetique xchi'uc la jayvo' yajchanubtasvanej ti j'estóycoetique.
Ilo'ilaj la xchi'uquic li Pabloe. Ti much'utic tey i'ech'e —Li vinic li'i sna'be
xa smelol yilel —xut la sbaic jlom.

—Yaj'alc'op ya'el yan rioxetic —xiic la jlom.

Ti x'elan iyalique, yu'un la ja' chal li Pabloe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Jesuse, xchi'uc ti icha'cuxie. 19 Ti jchanubtasvanejetique
iyiq'uic la ech'el li Pabloe yo' bu ta stsob sbaique. Areópago la sbi ti vitse.

—¿Mi mu xa'abulaj xavalboticotic más smelol li c'usi naca to avale?
20 Yu'un muc bu xca'iticotic. Yech'o un alboticotic smelol —x'utat la li
Pabloe.

21 Yu'un ti j'atenasetique xchi'uc ti much'utic nom liquemic tal ti tey
nacajtique, ja' no'ox la slo'ilic mi oy c'usi ach' to iya'iique.

22 Yech'o un li Pabloe isva'an la sba ta o'lol crixchanoetic yo' bu
stsobobbailic ta Areópagoe.

—J'atenasetic, chquil ti lec xana' xavich'ic ta muc' santoetique.
23 Yu'un iquil ti naca ja' ti c'alal lixanav ta sjunlej alumalique. Iquil
noxtoc jun xchic'obil smoton riox: "Oy to nan bu yan riox ti mu jna'tique.
Ja' xchic'obil smoton li'i", xi ts'ibabil iquil. Ti Riox chavac'beic smoton ti
mu xana'ic chavalique, li vo'one jna'oj ti oye. Yech'o un chacalbeic c'u
x'elan.

24 'Ti Riox ispas balamile xchi'uc scotol li c'usitic oye, ja' yajval vinajel
balamil yech'o ti mu xnaqui ta eclexaetic ti spasoj crixchanoetique.
25 Mu c'u xu' xcac'betic ti Rioxe yu'un ja' yu'un scotol. Ja' cuxulotic yu'un.
Ja' chquich'tic ic' yu'un. Ja' yac'oj scotol li c'usitic chtun cu'untique.

26 'Ti c'alal imeltsaj li balamile, ti Rioxe ispas jun vinic xchi'uc jun
ants. Yech'o ti ip'ol li crixchanoetic li' ta sba balamile, ep xa ta tos.
Pero jun no'ox jtot jme'tic jcotoltic. Ti Rioxe isa' bu chinaquiotic jutos
ta sjunlej balamil. Snopoj onox c'usi ora chlic nacluc li' ta sba balamil
li jutos crixchanoetique. Snopoj ti bu chac'be yosil jutose, xchi'uc ti c'u
sjalil tspasic mantale. 27 Ti lispasotic ti Rioxe, ja' tsc'an ti chquich'tic
ta muq'ue. Mu nomuc ti Rioxe, ja' no'ox ti mu xquiltique. 28 Yu'un ja'
cuxulotic yu'un, yech'o ti xu' xi'abtejotique, ta jpastic scotol li c'usitic
ta jpastique. Oy jayvo' achi'ilic ti p'ijique ja' yech iyalic: "Li vo'otique
xch'amalotic Riox ta vinajel yu'un ja' lispasotic", xiic. 29 Ta melel
xch'amalotic Riox, yech'o ti mu xu' jch'untic ti ja' Riox li c'usitic pasbil
ta oroe, xchi'uc li c'usitic pasbil ta platae, xchi'uc li c'usitic pasbil ta tone.
Le'e crixchanoetic no'ox isnopic ispasic. Ti Riox ta vinajele mu pasbiluc
ta crixchanoetic. 30 Ti sbolilic ti ta vo'nee ists'ic scotol ti Rioxe. Lavie
ta xalbe scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil ti ac'u yictaic yich'el ta
muc' li c'usitic nopem xa'iic yich'el ta muq'ue, ti ja' ac'u yich' ich'el ta
muc' ti stuque. 31 Yaloj xa onox ti ta sta yora chiyalbotic ti bu chibatic ta
sbatel osile. Ti mi quich'ojtic ta muq'ue, "la' jchi'in jbatic", xiyutotic. Ti
mi muc bu quich'ojtic ta muq'ue, "ba ochan ta c'oc'", xiyutotic. Ti Rioxe

ist'uj xa jun vinic ja' chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osile, ja' ti Jesuse. Yu'un ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal, ja' ivinaj o ti ja' st'ujoje —xi la li Pabloe.

32 Ti c'alal iyal li Pabloe ti icha'cuxi ti Jesuse, ti jlome ilabanvanic la. Ti jlome —Xaval to ca'iticotic c'usi ora li c'usi chavale —xiic la.

33 Li Pabloe iloc' la yo' bu tsobolique. 34 Ixch'unic la jayvo' ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe, ixchi'inic la ech'el li Pabloe. Ti june Dionisio la sbi, ochem la ta meltsanejc'op tey ta Areópagoe. Xchi'uc la jun ants, Dámaris la sbi. Oy to la yan ti much'utic ixch'unique.

18

Ja' li' yaloj ti ibat ta Corinto ti Pabloe

1 Ts'acal to iloc' la ta Atenas li Pabloe, ibat la ta jteclum Corinto. 2 Tey la c'ot sta jun xchi'il ta jurioal, Aquila sbi. Liquem la tal ta estado Ponto. Ach' to'ox la sloq'uelic tal ta estado Italia xchi'uc li yajnile. Li yajnile Priscila sbi. Yu'un ti preserente Claudio ta Romae isloq'ues la mantal ti chloq'uic scotol li jurioetique. Yech'o la ti iloc' xchi'uc yajnil li Aquilae, tal la naclicuc ta Corinto. Li Pabloe ba la svula'an li Aquilae. 3 Li Pabloe xchi'uc li Aquilae pascarpa la yabtelic, yech'o un co'ol la inaquiic. 4 Li Pabloe ta la xc'ot ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox ta sc'ac'alil ta xcuxic li xchi'iltac ta jurioale. Ilo'ilaj la xchi'uc li xchi'iltaque xchi'uc ti much'utic co'ol ma'uc juriootic jchi'uctique, ti co'ol xch'unojic xchi'uc li jurioetique. Li Pabloe ja' tsc'an ti ac'u xch'unic ti ja' st'ujoj Riox tspasvan ta mantal ti Jesuse.

5 Li Silase xchi'uc li Timoteoe, c'alal ta'lo xa'iic yalel a'yuc sc'op Riox ta Macedoniae, ibatic la ta Corinto. Xyaquet la chal sc'op Riox c'ot staic li Pabloe. Xyaquet la chalbe xchi'iltac ta jurioal ti tspas xa ta mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj onox ti Rioxe, ja' ti Jesuse. 6 Ti jurioetique lic la scrontainic li Pabloe, lic la yutic. Yech'o un li Pabloe islilin la sc'u', ja' la seña ti icom xa ta sba stuquic ti mu xch'unique.

—Mi la'ochic ta c'oc' ta sbatel osile, amul atuquic yu'un mu xach'unic. Li vo'one mu c'u jcuenta o. Lavie ja' chba calbe li much'utic ma'uc jchi'iltique —xut la.

7 Li Pabloe isquechan la comel yalel sc'op Riox ta stemplo li xchi'iltaque. Iloc' la, ibat la ta sna jun vinic, Justo la sbi. Sjunul la yo'on yich'oj ta muc' ti Rioxe. Tey la nacal ta sts'el stemploic. Tey la ichanubtasvan li Pabloe. 8 Tey la ic'ot jun vinic, Crispo la sbi. Jmeltsanejc'op la ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li jurioetique. Sjunlejic la ta na lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ep la yajval jteclum ixch'unic uc, iyich'ic la vo' noxtoc. 9 Li Pabloe isvaychin la ti Cajvaltic Jesucristoe.

—Mu me xaxi' o, alo me li jc'ope, mu me xavicta aba ta yalel a'yuc. 10 Vo'on chajchi'in. Muc much'u xu' chayilbajin yu'un ep to crixchanoetic jt'ujoj li' ta jteclume —x'utat la yilel li Pabloe.

11 Li Pabloe tey la ipaj jun jabil xchi'uc o'lol ta Corintoe. Ichanubtasvan la ta sc'op Riox.

12 Ti c'alal ochem xa'ox ta coviernoal ta estado Acaya ti Galione, li jurioetique istsob la sbaic, itsaque la li Pabloe, i'iq'ue la ech'el ta stojol covierno.

13 —Li vinic li'i mu xich' ta muc' ley. Jtos o chac' ta ich'el ta muc' Riox, ma'uc yech chac c'u cha'al jch'unojticotique —xutic la ti coviernoe.

14 C'alal chc'opoj xa'ox li Pabloe, ja' la ic'opoj ti Galione:
—Jurioetic, ti ja'uc muc xch'un ti c'usi chal li leye, ti tsotsuc smul staoje, xu' jmeltsanbe sc'oplal ti yechuque. Mi ja' no'ox taje, mu xcac' o jvocol.
15 Taj x'elan c'opetique, taj x'elan biiletique, taj x'elan mu xco'olaj xchi'uc lamantalique, ba meltsano aba atuquic. Li vo'one mu jtic' jba —x'utatic la yu'un ti coviernoe.
16 Itaqueic la loq'uel scotolic. 17 Ti much'utic itaque loq'uele istsaquic la jun j'israel, Sóstenes la sbi. Ja' la yajmeltsanejc'opic ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li jurioetique. Tey no la ta yut yopisina covierno ismajic. Pero ti coviernoe sq'uel no'ox la.
18 Li Pabloe jal to la tey ipaj ta Corinto. Ts'acal to isc'opon la comel ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe, ibat la. Ba la sa' barco ta jteclum Cencrea yu'un la tsut ech'el ta estado Siria. Li Pabloe ixchi'in la sbaic ech'el xchi'uc li Aquilae xchi'uc li Priscilae. Li Pabloe iyac' la ta loq'uel sjol ta Cencrea, ja' la señ*a* ti ispas xa scotol ti c'usi yalojbe Riox ta spase. I'ochic la ta barco, ibatic la. 19 C'alal ic'otic ta jteclum Efesoe, li Pabloe tey la ixch'ac sbaic xchi'uc li Aquilae xchi'uc li Priscilae. Stuc xa la ibat ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'iltaque. Lic la yalulanbe sbaic sc'op Riox xchi'uc ti much'utic mu to ta xch'unic ti i'ay xa ti much'u st'ujoj Riox tspasvan ta mantale. 20 Ti c'alal iya'iic c'usi iyale —Abulajan pajan to jayibuc c'ac'al —x'utat la li Pabloe, pero muc la xch'un.
21 —Yu'un persa chibat ta Jerusalén yu'un ta jc'an ti teon ta q'uine. Mi sc'an Rioxe, tey chtal jq'ueloxuc —xut la comel.
I'och la ta barco li Pabloe, ibat la.

Ja' li' yaloj ti yox'ech'elal xa ba yal a'yuc sc'op Riox ti Pabloe

22 Li Pabloe tey la iloc' ta barco ta jteclum Cesarea, ibat la ta Jerusalén. Ti c'alal ic'ote, c'ot la sc'opon ti much'utic xch'unoj sc'op Riox teyo'e. Ts'acal to ibat la ta Antioquía ta estado Siria yo' bu ilic ech'ele. 23 Tey la ipaj jayib c'ac'al. Ts'acal to ba la spatbe yo'onic ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesucristo ta jujun jteclum ta estado Galacia xchi'uc ta estado Frigia.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Efeso ti Apolose

24 Ti c'alal batem ta Galacia xchi'uc ta Frigia li Pabloe, ja'o la ic'ot ta jteclum Efeso jun xchi'il ta israelal, Apolos la sbi. Alejandría la sbi li slumale. Lec la xul ta sjol ti c'usi chale, lec la sna'be smelol li sc'op Rioxe.
25 Li Apolose chanubtasbil xa onox la ta sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse. Ac'u la mi ja' no'ox ya'yoj ti iyac' ich'vo' ti Juane, ac'u la mi muc bu ya'yoj ti tsc'an ta xquich'tic vo' ta scuenta ti Jesuse, pero sjunul la yo'on ichanubtasvan.
26 Li Apolose mu la bu ixi', jamal la iyal sc'op Riox ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li xchi'iltac ta israelale. Li Aquilae xchi'uc li Priscilae, c'alal iya'iic c'usi iyal li Apolose, iyic' la ech'el ta snaic. Iyalbeic la más ti c'usitic yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. 27 Li Apolose yo'onuc la batuc ta estado Acaya. Ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe —Más lec mi chabate —xutic la.
Ists'ibabeic la ech'el vun ti much'utic tey ta Acayae ti ac'u yich'ic ta muc' ti c'alal xc'ot li Apolose. Ti c'alal ic'ot li Apolose, ep la iscolta ti much'utic ti ta slequil no'ox yo'on Riox i'ac'bat xch'unique. 28 Mu la bu ixi', jamal la iyalbe xchi'iltac ti i'ay xa ti much'u ts'ibabil onox sc'oplal ta sc'op Rioxe ti chtal pasvanuc ta mantale, ja' ti Jesuse. Lec la smelol ti c'usi iyale, muc la xtac'avic jp'eluc li xchi'iltaque.

19

Ja' li' yaloj ti ibat ta Efeso ti Pabloe

1 Ti c'alal laj svula'an ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta siquil osil ta
estado Galacia xchi'uc ta estado Frigia li Pabloe, ibat la ta jteclum Efeso
ta ti'mar. Li Apolose batem xa'ox la ta Corinto. Ti c'alal ic'ot ta Efeso
li Pabloe, tey la c'ot sta jayvo' ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe.
2 —Ti c'alal ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, ¿mi tal
xchi'inoxuc o ti Ch'ul Espíritue? —xut la.
—Muc bu xca'iticotic mi oy Ch'ul Espíritu —xiic la.
3 —¿C'u yu'un ti avich'ic vo'e che'e? —xut la.
—Ja' chac c'u cha'al iyal ti Juan j'ac'-ich'vo'e —xiic la.
4 —Ti ich'vo' iyac' ti Juane, ja' señ̃a ti iyictaic xa spasel li c'usitic
chopole. Iyal ti ac'u yich'ic ta muc' ti much'u ts'acal to chtale, ja' ti Jesuse,
ti st'ujoj Riox tspasvan ta mantale —xut la li Pabloe.
5 Ti c'alal iya'ibeic smelole, iyich'ic la vo' ta scuenta ti Cajvaltic Jesuse.
6 Li Pabloe iyac' la sc'ob ta sjolic, ja' la ichi'ineic o yu'un ti Ch'ul Espíritue.
Ora la ic'opojic ta yan c'opetic, iyalic la sc'op Riox. 7 Oy la lajchavo'uc ta
scotole.
8 Li Pabloe oxib la u ic'otilan ta templo yo' bu cha'iic smantal Riox li
xchi'iltac ta israelale. Mu la bu ixi', jamal la iyal ti ta spasvan xa ta mantal
ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesucristoe.
—Ich'ic me ta muc' ti Jesucristoe —xut la.
9 Oy la jayvo' bats'i stoyoj sbaic, mu la xch'unic. Ta bail ta satil la iyalic
ti nopbil c'op xch'unojic ti much'utic xch'unojic ti chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Jesuse. Li Pabloe ixch'ac la sba loq'uel. Iyic' la ech'el ti
much'utic yich'oj ta muc' ti Jesucristoe, ba la stsob sbaic ta chanobvun.
Tiranno la sbi ti yajval chanobvune. Scotol la c'ac'al tey ichanubtasvan ta
sc'op Riox li Pabloe. 10 Chib la jabil tey ichanubtasvan, ja' la yech ivinaj
o sc'oplal Cajvaltic Jesucristo ta sjunlej estado Asiae. Iya'iic la scotol ti
much'utic tey nacajtique, mi jurio, mi ma'uc. 11 Li Pabloe ip'ijubtasat
la yu'un ti Rioxe, iyac' la iluc slequilal syu'elal Riox ti muc much'u xu'
tspas yeche. 12 Oy la spaño no'ox i'ich'bat ech'el, oy la smac no'ox, c'ot
la slambeic ta sba ti much'utic ipe, ja' la i'ech' o ti chamele. Oy la iloc' o
pucujetic ta yo'on ti crixchanoetique.
13 Tey la ic'ot jayvo' jurioetic, ta la sloq'uesic pucuj ta yo'on crixcha-
noetic ti yalojique. Ja' la loq'uemic o. C'alal iya'iic ti ja' ta syu'el Jesús ta
sloq'ues pucujetic li Pabloe, ixchanic la uc. C'alal chalbeic ti ac'u loc'uc ti
pucujetique, ja' la ta stabeic ta alel sbi ti Jesuse.
—Chajtac loq'uel ta syu'el ti Jesuse, ja' ti much'u chalbe sc'oplal li
Pabloe —xiic la.
14 Vucvo' la ti ja' yech ispasique. Scremotic la jun jurio, Esceva la sbi.
Totil pale la. 15 C'alal yech iyalique, itac'batic la yu'un ti pucuje:
—Xcojtiquin ti Jesuse. Jna'oj much'u noxtoc li Pabloe. Li vo'oxuque,
¿much'uoxuc ti avalojique che'e? —x'utatic la yu'un ti pucuje.
16 Ti vinic ochem pucuj ta yo'one istsac la sbaic xchi'uc ti scremotic
Escevae. Tsots la tajmec ti much'u ochem pucuj ta yo'one, ja' la ilaj
ti scremotic Escevae. Ijipeic la ta lum yu'un ti pucuje. T'anajtic xa la
loq'uel ta sna ti vinique. Iyayijic la tajmec. 17 Ti much'utic tey nacal ta
Efesoe iya'iic la ti c'u x'elan icha'leatic ti vucvo' vinique. Iya'iic la scotol

ti much'utic tey nacajtique, mi jurio, mi ma'uc. Ixi'ic la scotolic. Yech'o
un ja' la lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.
18 Ep la ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe, ba la albatuc li Pabloe ti ja' xa
chictaic li c'usitic chopol xchanojic spasele. 19 Ep la ti much'utic xchanoj
mágicoe, iyich'ic la ech'el ti svunaltaque. Ta bail ta satil la ixchiq'uic. Lic
la snitbeic stojol ti svunique. Ti c'alal laj snitique, iloc' la cincuenta mil.
20 Ja' la yech ip'ol tajmec ti much'utic ixch'un li sc'op Rioxe.
21 Ts'acal to isnop la li Pabloe ti ba'yi ta x'ech' ta estado Macedonia
xchi'uc ta estado Acayae, ti ts'acal to la chbat ta Jerusalene. "Mi lic'ot
ta Jerusalene, persa chibat ta Roma noxtoc", xi la isnop. 22 Ba'yi la istac
jelavel ta Macedonia cha'vo' xchi'il, ja' li Timoteoe xchi'uc li Erastoe. Li
Pabloe tey to la icom jayib c'ac'al ta estado Asia.

Ja' li' yaloj ti isliquesic c'op ti crixchanoetic ta Efesoe

23 Ti c'alal tey ta Efeso li Pabloe, isliquesic la c'op ti crixchanoetic
teyo'e. Ja' la chopol iya'iic ti oy xa much'utic chich' ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe. 24 Ti much'u isliques c'ope Demetrio la sbi. Ja' la yabtel
ta smeltsan ta plata li c'usitic ta sc'uban ti crixchanoetique. Isloc'tabe
la yeclexail yajsantoic, Diana sbi. Ti much'utic co'ol ta x'abtej xchi'uc
ti Demetrioe ti tsmeltsan loc'oliletique, ep la tspasic o canal. 25 Ti
Demetrioe istsob la ti yaj'abteltaque xchi'uc ti much'utic co'ol sna' spasel
loc'oliletic xchi'uque.
—Jchi'iltactic, lavi jna'tic sloc'tael li eclexae, avilojic ti ja' ta jta o
jtaq'uintique. 26 Avilojic ava'yojic ti ep xa much'utic xch'unoj c'usi chal li
Pabloe. Mu ja'uc no'ox li'toe. Xch'unojic noxtoc li crixchanoetic ta sjunlej
Asiae ti ma'uc rioxetic li c'usitic pasbile. 27 Chopol tajmec ti x'elan tspase,
c'unc'un ta xch'ay li cabteltique, mu xa c'u stu liquel. Ja' no'ox yech mu
xa xich'ic ta muc' liquel li eclexae yo' bu chotol li jch'ulme'tic Dianae.
Ja' no'ox yech mu xa xich'ic ta muc' liquel li jch'ulme'tic Dianae ti bats'i
ich'bil ta muc' yu'un scotol crixchanoetic li' ta Asiae xchi'uc ta sjunlej li
balamile —xi la ti Demetrioe.
28 Ti c'alal iya'iic ti jayvo' tey stsoboj sbaique, isoc la sjolic. X'avlajetic
xa la:
—Ja' quich'tic ta muc' li jch'ulme'tic Diana li' ta Efesoe —xiic la.
29 Yech'o un x'avlajetic xa la liquel scotol ti crixchanoetic ta Efesoe.
Ispits' la sbaic ochel ta jp'ej muc'ta na, ja' onox la stsobobbailic. Isquilic la
ochel ta persa cha'vo' jmacedonia. Ti june Gayo la sbi. Ti june Aristarco
la sbi. Ja' la xchi'iltac ta xanbal li Pabloe. 30 Li Pabloe yo'onuc ox la
ochuc sc'opon ti crixchanoetique. Ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe mu la x'ac'vanic ochel. 31 Tey la jayvo' jmeltsanejc'opetic,
liquemic la tal ta yantic o jteclum tey no'ox ta estado Asia. Lec la
xojtiquin sbaic xchi'uc li Pabloe. Itacbat la ech'el mantal li Pabloe ti mu
ya'uc ochuque. 32 Ti crixchanoetique mu la a'ibaj ti c'usi chalique yu'un
la x'avlajetic tajmec. Más la ep ti much'utic mu sna' c'u yu'un ti istsob
sbaique. 33 Oy la tey jurioetic ti mu xch'unic ti i'ay xa ti much'u sc'oplal
onox chtal pasvanuc ta mantale. Mu la sc'anic ti co'ol chcrontainatic
xchi'uc li Pabloe. Solel la ist'ujic jun xchi'ilic ta jurioal, Alejandro la
sbi. Ja' ox la chalbe ti j'efesoetique ti muc bu xch'unojic chac c'u cha'al
xch'unoj li Pabloe. Iyac' la seña ta sc'ob ti Alejandroe yo' la xch'ani o
scotolique. 34 Ti c'alal i'ile ti jurio ti Alejandroe, muc la x'aq'ue c'opojuc.
X'avlajetic xa la liquel:

—Ja' quich'tic ta muc' li jch'ulme'tic Diana li' ta Efesoe —xiic la.
Oy la chibuc ora tey x'avlajetic.
35 Ti yajsecretarioic tey ta palacioe ispajes la ti crixchanoetique.
—Jchi'iltactic, vo'otic li j'efesootique, sna'oj scotol crixchanoetic ti vo'otic jchabiojtic li jch'ulme'tic Dianae ti isp'ajes tal ta vinajel ti jch'ultotic Jupitere. Xchi'uc ti jchabiojtic li yeclexaile. 36 Muc much'u xu' chal ti ma'uc yeche. Mu c'usuc no'ox xanopic ta anil. Anchanic no me. 37 Li cha'vo' vinic avic'ojic tale, ch'abal smul. Mu c'usi ix-cha'le li jch'ulme'tique, mu c'usi isp'isic o. 38 Li Demetrioe xchi'uc li much'utic co'ol sna' spasel loc'olil xchi'uque, mi chalic ti much'u oy smul yu'unique, ac'u yalic. Oy bu stac' meltsanel. Ja' stu li jmelt-sanejc'opetique xchi'uc li coviernoe. Más lec ja' ac'u ba yalbeic mi oy much'u oy smul yu'unique. 39 Mi oy c'usi yan chac'anic meltsanbel lavie, ja'to xavalic c'alal tsobolotic jcotoltique chac c'u cha'al chal li sley covier-noe. Yu'un ma'uc ta smantal covierno ti li' tsoboloxuque. 40 Chopol mi ja' no'ox ta jta o jmultic ti x'elan xa'avlajetique, ti x'elan chaliquesic c'ope. Mu c'u xu' jpoj o jbatic yu'un mu c'u stu ti li' tsoboloxuque —xi la.
41 Ti c'alal laj yal yeche, ja'o la istac loq'uel scotol ti crixchanoetique.

20

Ja' li' yaloj ti ibat ta estado Macedonia xchi'uc ta estado Grecia ti Pabloe

1 Ti c'alal ilaj ti c'ope, li Pabloe istsob la ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Isp'ijubtas la, isc'opon la comel, ital la ta estado Macedonia. 2 Ti c'alal iyul ta Macedoniae, ech' la sq'uel jujun jteclum ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ep la c'usitic iyalbe, jun la yo'on icomic. Ja'o la ibat ta estado Grecia. 3 Oxib la u tey ipaj. Ts'acal to isnop la ti ta sut ta estado Siria yo' bu ilic ech'ele. Isnop la ti ta barco ox ta xbate. Pero iya'i la ti yo'onuc tsacvanuc ti xchi'iltaque ti mu xch'unic ti i'ay xa ti much'u sc'oplal onox chtal pasvanuc ta mantale. Yech'o un isut la tal ta Macedonia, ta yoc la ital. 4 Ixchi'in la tal jayvo' ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Ti june Sópater la sbi, liquem la tal ta Berea. Xchi'uc la otro cha'vo', liquemic la tal ta Tesalónica. Ti june Aristarco la sbi. Ti june Segundo la sbi. Xchi'uc la otro jun, Gayo la sbi, liquem la tal ta Derbe. Xchi'uc la Timoteo. Xchi'uc la otro cha'vo'. Ti june Tíquico la sbi. Ti june Trófimo la sbi, liquemic la tal ta estado Asia. 5 Ti c'alal iyulic ta Filipose, tey listaic, vo'on li Lucasone. Ti xchi'iltac ta xanbale ijelavic ech'el, tey ba malavanicuc ta Troas. Li vo'one xchi'uc li Pabloe tey to lipajoticotic ta Filipos. 6 Ti c'alal i'ech' sq'uin li j'israeletique, ja' li q'uin c'alal ta sve'ic pan ti muc bu yich'oj svuquesobil xch'ute, liloc'oticotic ech'el ta Filipose. Vo'ob c'ac'al lixanavoticotic ta barco. Lic'ototicotic ta Troas yo' bu chismalaoticotic ti yantique. Tey lipajoticotic vucub c'ac'al.

Ja' li' yaloj ti iyal sc'op Riox ta Troas ti Pabloe

7 Ta primero c'ac'al xemanae, ja' li romincoe, ijtsob jbaticotic yu'un ijpasticotic chac c'u cha'al iyac' iluc ti Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal ixut ti pane, ti c'alal iyac' ta uch'el ti ya'lel uvae. Ja' yech ijpasticotic yu'un jna'ojticotic ti ja' icham ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse. Ja'o ic'oponvan comel li Pabloe yu'un ta yoc'omal xa ta xbat. Ta ol to ac'ubal laj chanubtasvanuc. 8 Ep stsanojic c'oc' yo' bu tsoboloticotic ta yoxcojol jolnae. 9 Oy tey jun crem po'ot xa sta sva'lej, Eutico sbi. Tey chotol ta

ventana. Yu'un jal ichanubtasvan li Pabloe, yech'o un ti creme inicav. Ip'aj yalel ta yoxcojol jolna. Ti c'alal ba stamique, chamem istaic. 10 Iyal ech'el li Pabloe, ba spatan sba ta sba ti creme, ismey.

—Mu xavat avo'onic, icha'cuxi xa li creme —xut ti much'utic tey tsobolique.

11 Imuy noxtoc li Pabloe. Ja'o ixut ti pane, ijve' jcotolticotic. Li Pabloe ichanubtasvan noxtoc c'u cha'al isacub o osil. Ti c'alal isacube, libatoticotic. 12 Xmuyubaj xa scotolic ti cuxul isut ta sna ti creme.

Ja' li' yaloj ti ibat ta jteclum Mileto xchi'uc xchi'iltac ti Pabloe

13 Li Pabloe tey to icom ta Troas. Li vo'oticotique li'ochoticotic ta barco, libatoticotic ta jteclum Asón. Yu'un ijnopticotic xchi'uc li Pabloe ti tey to chba ochuc ta barco ta Asone. Ja' tsc'an ti ta yoc chbat li Pabloe. 14 Tey ijnup jbaticotic ta Asón. I'och xa ta barco uc, tsobol xa libatoticotic. Lic'ototicotic ta jun balamil ta o'lol mar, Mitilene sbi. 15 Liloc'oticotic ech'el noxtoc ta Mitilenee, ta yoc'omale li'ech'oticotic ta stuq'uil otro jun balamil ta o'lol mar, Quío sbi. Ta yoxibal c'ac'ale li'ech'oticotic ta stuq'uil otro jun balamil ta o'lol mar, Samos sbi. Lic'ototicotic ta jun jteclum Trogilio sbi ta estado Asia. Ta xchanibal c'ac'al yilel to tiq'uiloticotic ta barco libatoticotic ta jun jteclum, Mileto sbi. 16 Li Pabloe yu'un ja' tsc'an ti tuc' chbat c'alal Jerusalene. Mu xa'ox sc'an x'ech' ta Efeso yu'un naca me tey pajuc ta estado Asia. Yu'un ja' tsc'an ti oyuc no'ox c'uxi c'otuc ta Jerusalén ta q'uin Pentecostese.

Ja' li' yaloj ti isc'opon comel ti jchanubtasvanejetic ta Efeso ti Pabloe

17 Ti c'alal tey ta Mileto li Pabloe, istac ta iq'uel ti jchanubtasvanejetic ta sc'op Riox ta Efesoe. 18 Ti c'alal ic'otique —Li vo'oxuque ana'ojic c'u xi'elan ti c'alal ay jchi'inoxuc li' ta Asiae. 19 Ja' ijpas ti c'usi tsc'an ti Cajvaltic Jesucristoe, muc bu ijpas ti c'usi chal co'on jtuque. Oy jay'ech'el li'oc' yu'un vocol ach'unic. Oy jvocol ica'i noxtoc yu'un yo'onuc smilicon li jchi'iltactic ta jurioale. 20 Lacalbeic scotol ti c'u x'elan stsatsub o avo'onique. Jamal ical yo' bu atsob abaique xchi'uc ta anaic. 21 Icalbe li jchi'iltactic ta jurioale xchi'uc lachi'ilic ti ma'uc juriooxuque. Jamal ical ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ti ja' ac'u xch'unic ti stojoj xa jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe. 22 Lavie lisyulesbe ta jol ti Ch'ul Espíritue ti chibat ta Jerusalene. Mu jna' c'usi chicha'leat teyo'e. 23 Ja' no'ox jna'oj ti butic li'ech' ta jujun jteclume, oy much'u ip'ijubtasat yu'un ti Ch'ul Espíritue ti liyalbe ti chichuquee, ti chi'ilbajinat ta Jerusalene. 24 Pero mu xixi' o. Muc ta alel mi ja' lilaj oe. Ja' no'ox mi ilaj cu'un li c'usi yac'ojbon jpas ti Cajvaltic Jesuse yo' jun o co'one. Ja' yac'ojbon cabtelin yalel a'yuc ti ch'abal smul ch-ileic yu'un Riox ti much'utic chich' ta muc' ti Jesucristoe.

25 'Lavie jna'oj ti mu xa bu chavilbecon jsat, vo'oxuc ti lacalbeic c'u x'elan tspasvan ta mantal ti Rioxe. 26 Lavie jamal chacalbe acotolic ti mu xa c'u jcuentaoxuc oe. 27 Lacalbeic xa ti c'usitic tsc'an ti Rioxe. Mu xa c'usi ti muc xacalbeique. 28 Yech'o un tey q'uelo abaic. Q'uelic me noxtoc ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe yu'un ja' yac'oj apasic ti Ch'ul Espíritue. Chanubtasic me, q'uelic me yu'un manbilic ta xch'ich'el ti Cajvaltic Jesucristoe. 29 Ti c'alal xibate, jna'oj ti chtal ti much'utic chalic ya'el li sc'op Rioxe. Ja' chtal socbe sjol ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe. Mu xc'uxubinvanic, ja' chac c'u cha'al li oq'uile ti chlaj smilan li chije. 30 Oy tey no'ox achi'uquic ti much'utic ta xlic socbeic sjol ti much'utic

xch'unoj li sc'op Rioxe, yu'un ja' tsc'anic ch'unbel ti c'usitic chalique.
31 Cuentaanic me che'e, mu me xach'unic lo'loel. Na'ic me ti oxib jabil
ta c'ac'al ac'ubal lacalbeic jujun li c'usitic leque. Li'oc' tajmec avu'unic.
32 'Chi'inic comel ti Rioxe. J'ech'el xach'unic ti ta slequil no'ox yo'on
sc'anojoxuque, yo' stsatsub o avo'onique, yo' mu xaxi'ic o ta spasel li
c'usitic lec chil ti Rioxe, yo' xacuxiic o ta sbatel osil xchi'uc li yan ti
much'utic lecubtasbil xa yo'onic yu'un ti Rioxe. 33 Li vo'one muc bu ipich'
o co'on li c'usuc yu'un crixchanoe, mi ja'uc staq'uin, mi ja'uc sc'u' spoc'.
34 Ana'ojic ti li'abteje yo' ijtaticotic o c'usitic itun cu'unticotic xchi'uc ti
much'utic ay xchi'inone. 35 Ja' yech achanic o li c'usi leque, ti más lec
ti chi'abtejotique, yo' xu' jcoltatic o ti much'utic mu stac' x'abteje. Ac'u
jyules ta joltic ti c'usi iyal comel ti Cajvaltic Jesuse. "Más jun yo'on ti
much'u ta sq'uelan c'usuc yu'une. Ja' mu másuc jun yo'on ti much'u
chich'e", xi —xi li Pabloe.
36 Ti c'alal laj lo'ilajuque, ijquejan jba jcotolticotic, isc'opon Riox li
Pabloe. 37 Ti jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe i'oq'uic tajmec, ismeyic li
Pabloe, isbuts'ic. 38 Iyat yo'onic tajmec yu'un i'albatic ti mu xa bu chilbeic
sate. Ay sbeiltasoticotic c'alal ti'mar yo' bu timanbil ti barcoe.

21

Ja' li' yaloj ti ibat ta Jerusalén ti Pabloe

1 Ti c'alal laj jc'oponticotic comel ti jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe,
ta barco libatoticotic. Iquich'beticotic stuq'uil jun balamil, Cos sbi, ta
o'lol mar, tey li'ech'oticotic. Ta yoc'omal li'ech'oticotic ta sts'el jun
balamil, Rodas sbi, ta o'lol mar noxtoc. Libatoticotic ta jun jteclum Pátara
sbi tey ta estado Licia. 2 Tey ijtaticotic jcot o barco chbat ta estado Fenicia,
ja' li'ochoticotic o ech'el. 3 Ti c'alal libatoticotic ta estado Feniciae, tey
li'ech'oticotic ta Chipre ta o'lol mar, ta jsurtoticotic icom. Tuc' libatoti-
cotic c'alal estado Siria. Liloc'oticotic ta barco ta jteclum Tiro yu'un ja'
tey isyales scotol yicats ti barcoe. 4 Ijsa'ticotic ti much'utic yich'oj ta muc'
Cajvaltic Jesucristo teyo'e. Ti c'alal ijtaticotique, ijchi'inticotic vucub
c'ac'al. Yulesbil xa onox ta sjolic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti ta x'ilbajinat
ta Jerusalén li Pabloe.
—Mu ya'uc batan ta Jerusalén —xutic.
5 Ti c'alal iloc' vucub c'ac'ale, liloc'oticotic ta Tiroe. Ti much'utic
yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ay sbeiltasoticotic xchi'uc yajnilic,
xchi'uc xch'amalic, c'alal ti' jteclum. Tey ijquejan jbaticotic ta ti'mar,
ijc'oponticotic Cajvaltic. 6 Ti c'alal laj jc'oponticotic Cajvaltique,
ijc'oponticotic comel ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse,
li'ochoticotic ech'el ta barco noxtoc. Stuc xa isut ta snaic.
7 Ja' yech ti c'alal liloc'oticotic ta Tiroe. Ta barco libatoticotic,
lic'ototicotic ta jun jteclum Tolemáida sbi. C'ot jc'oponticotic ti much'utic
xch'unoj sc'op Riox teyo'e. Ijchi'inticotic jun c'ac'al. 8 Ta yoc'omale
liloc'oticotic ech'el xchi'uc li Pabloe. Ta coc libatoticotic. Lic'ototicotic ta
Cesarea. Libatoticotic ta sna Felipe, ja' ti much'u chal a'yuc li sc'op Rioxe.
Ti Felipee ja' ti scuentainoj to'ox ve'lile, ja' ti vucvo' t'ujbilic to'oxe. Tey
lipajoticotic ta sna. 9 Oy chanvo' stseb mu to chnupunic. Ti tsebetique
yaj'alc'optac Riox. 10 Ti c'alal teoticotique, ja'o ic'ot jun yaj'alc'op Riox,
Agabo sbi, liquem tal ta Judea. 11 C'ot sc'oponoticotic. Ic'anbat xincha li
Pabloe, ixchuc o yoc sc'ob stuc.

—Ti Ch'ul Espíritue liyalbe xa ti ja' yech ta xchuque ta Jerusalén li yajval xinchail li'i. Ja' ta xchucvan li jchi'iltactic ta jurioale. Ja' chich' entrucal li much'utic nom liquemic tale —xi ti Agaboe.

12 Ti c'alal ica'ibeticotic sc'oplal li Pabloe, icalbeticotic xchi'uc ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Cesareae, ti mu ya'uc batuc ta Jerusalene.

13 —Yech no'ox ti chavoq'uitaicone. Yech no'ox ti chavat avo'onique. Muc ta alel mi tey lichuquee, mi tey licham ta Jerusalene ti quich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse —xi li Pabloe.

14 Iquilticotic ti mu xch'une, iquicta jbaticotic ta spajesel.

—Teyuc che'e. Tey c'alal, ac'u spas ti c'usi tsc'an stuc ti Cajvaltique —xcuticotic.

15 Ijchap jbaticotic, libatoticotic ta Jerusalén. 16 Lixchi'inoticotic ech'el jayvo' ti much'utic yich'oj ta muc' Cajvaltic Jesús ta Cesareae. Ti c'alal lic'ototicotic ta Jerusalene, liyic'oticotic ech'el ta sna jun vinic ti yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, Mnasón sbi. Ja' iyac' jch'amunbeticotic sna. Ti Mnasone liquem tal ta Chipre. Oy xa sjabilal yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti itsaque ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti Pabloe

17 Ti c'alal ba jc'oponticotic ti much'utic xch'unoj sc'op Riox ta Jerusalene, xmuyubajic xa tajmec. 18 Ta yoc'omal li Pabloe ba sc'opon Jacobo, ja' ti totil jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe. Libatoticotic uc. Tey tsobol c'ot jtaticotic xchi'uc xchi'iltac ta chanubtasvanej. 19 Li Pabloe c'ot sc'opon scotol. Xcholet iyal ti c'u x'elan ixch'unic sc'op Riox, ti c'u x'elan ilecubtasbat yo'onic yu'un ti Rioxe c'alal iyalbe ya'iic sc'op Riox ti much'utic co'ol ma'uc j'israelotic jchi'uctique. 20 Ti c'alal iya'iique, “coliyal Riox”, xiic.

—Pablo, aviloj xa ti oy jaymil jchi'iltactic yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Pero scotol ta snopic ti persa to ta xch'unic li smantaltac Rioxe ti iyal ti Moisese. 21 Ya'yojic la ac'oplal noxtoc ti ja' yech chachanubtas ti jchi'iltactic ti tey batem naclicuc ta yantic balamile ti mu xa ya'uc xch'unic ti c'usitic iyal ti Moisese. Chaval la ti mu persauc ta xac'beic circuncisión ti xch'amalique, ti xu' xa xch'ayic li jcostumbretique. 22 ¿C'usi ta jnoptic yu'un cha'iic onox li jchi'iltactique ti layul xae? 23 Más lec mi chach'un li c'usi ta xcalticotique. Li' chanvo' jchi'iltique, oy c'usi yalojbeic Riox ti ta spasique. 24 Batan, ba atinan achi'uc. Vo'ot chatoj ti c'usitic chac'beic smotonin ti Rioxe, chatojbe sloc'obil sjolic noxtoc, yo' xvinaj o ti nopbil c'op ya'yoj scotolique, yo' xilic o ti chach'unbe li smantaltac Rioxe. 25 Ti much'utic ma'uc jchi'iltique ti xch'unojic xa li sc'op Rioxe, jtacojbetic xa onox ech'el vun. Icalbetic ti mu ya'uc sti'ic ti c'usitic smotoninoj li santoetique, ti mu ya'uc sti'ic ch'ich'e, ti mu ya'uc sti'ic li c'usi xach'bil snuc' ta xchame, ti mu ya'uc sa' yantsique, ti mu ya'uc sa' yajmulique —x'utat yu'un jchanubtasvanejetic li Pabloe.

26 Ta yoc'omal li Pabloe lic la atinuc xchi'uc ti chanvo'e. Ti c'alal laj atinicuque, i'ic'van la ech'el ta ti' muc'ta templo. Ja' la ba yalbe ti palee ti c'usi ora ta sts'aqui yu'unic ti jayib c'ac'al ch-atinique, ti ja'o xa chac'beic smoton Riox jujune.

27 C'alal po'ot xa'ox la sts'aqui ti vucub c'ac'ale chac c'u cha'al yalojique, oy la tey jurioetic liquemic la tal ta Asia. C'alal iyilic ti tey

ta ti' muc'ta templo li Pabloe, isliquesic la c'op. Itsaque la li Pabloe.
28 X'avlajetic xa la:

—¡Jchi'iltactic, la' coltaoticotic ta stsaquel li vinic li'i! Yu'un ta xalbe crixchanoetic ti mu xitunotique, ti mu xtun li mantaletique, ti mu xa c'u stu li jmuc'ta templotique. I'ay xchi'uc li' ta ti' muc'ta templo ti much'utic ma'uc jchi'iltique. Mu c'usi xi'elal cha'i —xiic la.

29 Ti x'elan iyalique, yu'un la i'ileic ti ay xchi'in sbaic ta xanbal ta Jerusalén xchi'uc Trófimo li Pabloe. Ti Trófimoe ma'uc j'israel uc, liquem tal ta Efeso. Ti crixchanoetique yech no'ox la tsnopic ti i'ayic ta ti' muc'ta temploe.

30 Ti crixchanoetic teyo'e ilic la sjolic, istsob la sba scotolic. Itsaque la loq'uel ta spat scorraltonal templo li Pabloe, ora la ismaquic li ti'bee.
31 J'ech'el ox la tsmilic li Pabloe pero oy la much'u ba yalbe ta anil ti totil solteroe ti sliquesojic c'op ti crixchanoetic tey ta Jerusalene. 32 Ora la iyic' ech'el ep yajsoltero xchi'uc jayvo' capitán. Anil la ibatic yo' bu tsa'ic c'ope. C'alal iyil ti crixchanoetique ti chc'ot xa xchi'uc yajsoltero ti totil solteroe, iyicta la sbaic ta smajel li Pabloe. 33 C'alal ic'ot ti totil solteroe, iyal la mantal ti ac'u tsacuc li Pabloe.

—Chuquic ta cha'p'ej carina —xi la.

Ijac'bat la c'usi sbi, c'usi smul li Pabloe. 34 Ti crixchanoetique x'avlajetic xa la, jeljeltos la ti c'usi iyalique. Muc la xa'ibe smelol ti totil solteroe. Iyalbe la mantal ti yajsolterotaque ti ac'u yiq'uic ech'el ta scuartelic li Pabloe. 35 C'alal ic'otic yo' bu chmuyic ta scajalcajal ta sti' scuartel ti solteroetique, iquile la muyel li Pabloe yo' mu xtae o ta ilbajinel yu'un ti crixchanoetique. 36 Yu'un —¡Milic ta jmoj! —xi la ti crixchanoetique.

Ja' li' yaloj ti isc'opon xchi'iltac ti Pabloe

37 Ti c'alal ch-och xa'ox la ta scuartel solteroetic li Pabloe —Ac'on ta pertonal, ¿mi xu' xajc'opon jp'el cha'p'eluc? —xut la ti totil solteroe.

—¿Mi xana' xac'opoj ta griego c'op che'e? 38 ¿Mi mu vo'oticot ti j'egiptoote ti ach' to isliques c'ope, ti iyic' ech'el ta xocol balamil chanmil jmilvaneje? —x'utat la yu'un totil soltero li Pabloe.

39 —Mu vo'onicon. Li vo'one jurioon. Tey liquemon tal ta muc'ta jteclum Tarso ta estado Cilicia. Yech'o un ac'bon permiso ta jc'opon li jchi'iltaque —xi la li Pabloe.

40 I'ac'bat la permiso sc'opon ti xchi'iltac ta jurioale. Isva'an la sba ta slajeb scajalcajal. Iyac' la seña ta sc'ob ti ch'aniicuque. Ti c'alal ich'aniique, ja'o la ic'opoj ta sbats'ic'opic li Pabloe, ja' li ebreoe.

22

1 —Jtotic moletic, jchi'iltactic, a'yic me li c'usi chacalbeique —xi la.

2 Ti c'alal iya'iic ti ic'opoj ta sbats'ic'opic li Pabloe, ch'ab xi la scotolic.

3 —Li vo'one jurioon uc. Tey li'ayan ta jteclum Tarso ta estado Cilicia pero li' lich'i ta Jerusalene. Li' ijchan vune, ja' lixchanubtas li Gamaliele. Lixchanubtas ti c'u x'elan yich'ojic mantal ti vo'ne moletique. Ja' to'ox ta co'on xch'unel uc li smantaltac Rioxe chac c'u cha'al ach'unojic lavie.
4 Ja' to'ox yech iquilbajin uc ti much'utic yich'oj ta muc' ti Jesuse. Ti caloj uque, j'ech'el ta jmilic. Ta ants ta vinic ijtic' ta chuquel. 5 Li totil palee xchi'uc li jmeltsanejc'opetique sna'ojic ti ja' yech ijpase. Yu'un ja'

liyac'beic ech'el orten yo' jtsac o tal ti much'utic yich'oj ta muc' Jesús ta Damascoe. Ti caloje, chba ox jchuc tal scotol yo' xich'ic o castico li'toe.

Ja' li' yaloj ti iyal c'u x'elan lic xch'un sc'op Riox ti Pabloe
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

6 'Lec nan ta oltic c'ac'al, po'ot xa'ox xic'ot ta Damasco, oy c'usi xlebluj
tal ta vinajel yo' buyone. Sac tajmec. 7 Liyal ta lum, ica'i ti oy much'u
lisc'opone: "Saulo, ¿c'u yu'un ti chacrontainon ya'ele?" xi. 8 "Cajval,
¿much'uot che'e?" xcut. "Vo'on Jesus Nazareton ti chacrontainone", xi.
9 Ti much'utic jchi'uc ech'ele iyilbeic ti xojobal uque, pero muc xa'iic ti
c'usi li'albate. 10 "Cajval, ¿c'usi chac'an ti ta jpase?", xcut. "Ochan ech'el
ta Damasco. Tey cha'albat li c'usi chcac' apase", xi. 11 Sac tajmec xojobal
ti c'usi iquile, itup' o jsat. Snitojicon xa ochel ta Damasco ti jchi'iltaque.
12 'Tey nacal ta Damasco jun jchi'iltic ta jurioal, Ananías sbi. Sjunul
yo'on yich'oj ta muc' ti Rioxe. Lec x'ile yu'un scotol ti jchi'iltactic ta Dam-
ascoe. 13 Ti Ananíase tal sc'oponon. "Saulo, jamuc lasate", xiyut. Ora ijam
li jsate, iquil ti Ananíase. 14 "Ti Riox iyich'ic ta muc' ti vo'ne moletique
last'uj yo' xana' o ti c'usi tsc'ane, yech'o ti avil ti much'u lec yo'one, ja' ti
Jesuse. Ava'i atuc ti c'usi iyale. 15 Yu'un chavalbe crixchanoetic ti avile,
xchi'uc ti c'usi layalbee. 16 Ich'o vo' ta ora. Jamal xaval ti avich'oj xa
ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' chayac'be o pertonal yu'un lamule",
xiyut ti Ananíase.

Ja' li' yaloj ti iyal ti itaque ech'el ta yalel a'yuc sc'op Riox ta namal balamil ti Pabloe

17 'Ti c'alal lisut tal li' ta Jerusalene, ay jc'opon Riox ta ti' muc'ta
templo. Pero oy c'usi liyac'be quil ti Rioxe. 18 Iquil ti Cajvaltic Jesucristoe,
lisc'opon. "Loc'an me ta ora li' ta Jerusalene. Yu'un lachi'iltac li'toe mu
xich'ic ta muc' li jc'oplal chavale", xiyut. 19 "Cajval, ja' ta jc'an ti li'on toe,
yu'un sna'oj scotol jchi'iltac ti ijtic' ta chuquel, ijmaj ti much'utic yich'ojot
ta muc' ta jujun stemplo li jchi'iltaque. 20 Ti c'alal imile ti ánima Estebane
ti jamal iyal ac'oplale, tey va'alon jq'ueloj uc. Lec, ac'u chamuc, xichi
uc. Vo'on ijchabibe spimilc'u'ic ti much'utic imilvane", xcut ti Jesuse.
21 "Persa chabat, yu'un chajtac ech'el ta nom ta slumal ti much'utic ma'uc
achi'ile", xiyut —xut la xchi'iltac li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti iyal ti totil solteroe ti ac'u chucatuc ti Pabloe

22 C'alal iya'iic chac taje, icap o la sjolic ti xchi'iltaque. X'avlajetic xa la:
—¡Mu me xacoltaic le'e! ¡Milic! —xiic la.
23-24 Ti x'elan tey x'avlajetique, ti tslich'ulan sc'u'ique, ti tsjipic muyel
pucuc ta toyole, ti totil solteroe iyalbe la mantal ti yajcapitane ti ac'u
yiq'uic ochel ta yut cuartel li Pabloe. Iyal la noxtoc ti ac'u yac'beic arsiale
yo' la xal o c'u yu'un ti chcrontainat yu'un ti xchi'iltaque. 25 Ti c'alal laj
chucbatuc yoc sc'ob ta nucule ti chich' ox arsiale, ja'o la iyal li Pabloe:
—Li vo'one jromaon. ¿Mi'n ameltsanojic xa jc'oplal ya'el ti
chavac'becon arsiale? —xut la ti jun capitan soltero tey va'ale.
26 C'alal iya'i ti capitane, ba la yalbe ti totil solteroe:
—Nopo me c'usi chanop yu'un li vinic ti aval chich' chuquele, jroma la
uc —xi la.
27 Ti totil solteroe ora la ital, tal la sjac'bel li Pabloe:
—¿Mi yech ti jromaote? —x'utat la.
—Yech —xi la li Pabloe.

28 —Li vo'one ep ijtoj yo' liscuentain o li Romae —xi la ti totil solteroe.
—Li vo'one jromaon onox ti c'alal li'ayane —xi la li Pabloe.
29 Ti solteroetic chaq'uic ox arsiale iyicta la sbaic, ixi'ic la. Ixi' la ti totil soltero uque, yu'un la ja' iyal ti ac'u chucbatuc yoc sc'ob li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta stojol yajmeltsanejc'opic ti Pabloe

30 Ta yoc'omal ti totil solteroe tsc'an la cha'i c'u yu'un ti x'elan ta x'albat yu'un xchi'iltac ti oy smul li Pabloe. Ijitunbat la ti yoc sc'obe. Ti totil solteroe istac la ta iq'uel ti totil paleetique xchi'uc la ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique. Ti c'alal iyulique, iloq'uesat la li Pabloe, i'iq'ue la tal yo' bu stsoboj sbaique.

23

1 Ti c'alal ic'ot li Pabloe, isq'uelbe la sat scotol ti jmeltsanejc'opetique.
—Jchi'iltactic, li vo'one sjunul co'on quich'oj ta muc' ti Rioxe. Yechon o c'al tana —xi la.
2 Ti totil palee Ananías la sbi.
—Majbeic ye le'e —xut la ti much'utic tey nopol va'ajtique.
3 —Chayac'be castico ti Rioxe yu'un jlo'lovanejot. Ti avaloje, ta smantal Riox chameltsanbon jc'oplal pero yech chanop. Vo'ot mu xach'unbe smantal ti Rioxe yu'un aval ti ac'u smajicone —xut la totil pale li Pabloe.
4 —¿C'u yu'un ti x'elan chavalbe li totil palee ti ac'bil yabtel yu'un ti Rioxe? —xi la ti much'utic tey va'ajtique.
5 —Jchi'iltactic, mu xcojtiquin mi ja' li totil palee. Ti icojtiquinuque, ma'uc yech icalbe ti yechuque. Yu'un ts'ibabil ta sc'op Riox ti mu xu' chopol c'usi chcalbetic li much'u totile —xi la li Pabloe.
6 Li Pabloe iyul la ta sjol ti mu co'oluc c'usi xch'unojic scotol ti jmeltsanejc'opetique; oy jsaduceo, oy jfariseo. Yech'o un tsots la lic c'opojuc.
—Jchi'iltactic, li vo'one fariseoon. Ja' no'ox yech fariseo ti jtote. Ja' no'ox ijmulin avu'unic ti jch'unoj ti ta xcha'cuxi ti ánimaetique —xi la.
7 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, lic la stsaculan sba stuquic ti jmeltsanejc'opetique. Ispas la sbaic ta cha'ch'ac. 8 Yu'un ti jsaduceoetique chalic ti ch'abal anjele, ti muc much'u ta xcha'cuxie. Yu'un chalic ti chichamotic xchi'uc jch'uleltique. Yan ti jfariseoetique xch'unojic ti oy anjele, ti chicha'cuxiotique, ti muc bu ta xcham li jch'uleltique. 9 X'avlajetic xa la liquel. Ja'o la lic sva'an sbaic jayvo' ti much'utic ta xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, ja'ic ti jfariseoetique.
—Ch'abal smul chca'iticotic li jchi'iltic li'i. Mi oy ic'oponat yu'un anjele, mu c'usi xu' xcaltic, yic'al me ja' ta jcrontaintic ti Rioxe —xiic la.
10 Lic la yut o sbaic. Ti totil solteroe ixi' la mi smilic li Pabloe, istac la ech'el yajsolterotac ti ac'u ba yiq'uel loq'uel tale, ti ac'u yotesel ta yut scuartelique.
11 Ta yac'ubalil no'ox li Pabloe iyil la ti Cajvaltic Jesucristoe.
—Pablo, mu me xavat avo'on. Ti c'u x'elan aval jc'oplal li' ta Jerusalene, ja' no'ox me yech xc'ot aval noxtoc ta Romae —x'utat la yu'un ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti isnopic c'uxi tstaic ta milel ti Pabloe

12 Ta yoc'omal istsob la sbaic jayvo' jurioetic, isnopic la c'uxi ta staic ta milel li Pabloe. Iyalic la ti ta sc'anbe xchamelic ti Rioxe mi muc xmil yu'unique. Iyalic la ti muc bu ta xve'ique, ti mu c'usi ta xuch'ique ja'to la mi imil yu'unique. 13 Más la ta cha'vinic ti yech isnopique.

14 C'alal inop yu'unique, ba la yalbeic ti totil paleetique xchi'uc ti yajmeltsanejc'opique:

—Li vo'oticotique ijnopticotic xa c'uxi ta jtatic ta milel li Pabloe. Ta xquicta coticotic, mu c'usi chcuch'ticotic yo'to c'u cha'al xlaj. Yan ti mi muc xlaj cu'unticotique, vo'oticotic chichamoticotic yu'un jc'anojbeticotic jchamelticotic ti Rioxe. 15 Vo'oxuc ti jmeltsanejc'opoxuque, abulajanic albeic ti totil solteroe ti ac'u yic' tal oc'ob li Pabloe yo' bu chatsob abaique. "Tuc' ta jmeltsanbeticotic sc'oplal", chianic ya'el un. Mi itale, ta jmacticotic ta be —xiic la.

16 Ti c'usi isnop ti jmilvanejetique, iya'i la yol svix li Pabloe. C'alal iya'ie, ibat la ta cuartel, ba la yalbe li Pabloe. 17 Ti c'alal iya'i li Pabloe, iyapta la jun capitan soltero.

—Li crem li'i ic'o ech'el yo' bu li totil solteroe, yu'un oy c'usi chal —xut la.

18 Ti capitan solteroe iyic' la ech'el yo' bu ti totil solteroe:

—Li Pablo li' chucule liyalbe ti ta xquic' tal li crem li'i, yu'un la oy c'usi chayalbe —xut la totil soltero ti capitane.

19 Ti totil solteroe istsacbe la sc'ob ti creme, iyic' la ech'el ta q'uejeltic.

—¿C'usi chaval? —xut la.

20 —Li jchi'iltac ta jurioale oy c'usi isnopic. Ta la xtal yalbot ti chavic' ech'el oc'ob ta stojol jmeltsanejc'opetic ta muc'ta templo li Pabloe. Yu'un la ta smeltsanbeic sc'oplal ti ta alele. 21 Pero mu me xach'un ti c'usi chtal yalique. Yu'un más ta cha'vinic ti isnopic ta smaquic ta be li Pabloe. Iyalic noxtoc ti mu la bu chve'ique, ti mu la c'usi chuch'ique ja'to la mi imil yu'unique. Yan ti mi muc la xlaj yu'unique, ja' la ac'u chamicuc yu'un la sc'anojbe xchamelic ti Rioxe. Lavie xchapoj xa sbaic. Ja' xa no'ox la ta smalaic ti chaloq'ues mantale —xi la ti creme.

22 —Batan che'e. Mu me much'u xavalbe ti c'usi avalbone —x'utat la ech'el ti creme.

Ja' li' yaloj ti itaque ech'el ta stojol covierno Félics ti Pabloe

23 Ti totil solteroe istac la ta iq'uel cha'vo' capitan soltero.

—Tsobo chibuc cien avajsolteroic ti ta yoc ta xbatique, xchi'uc setentauc ti ta ca' ta xbatique, xchi'uc chibuc cien ti ta xich' ech'el slanzaique. Yu'un chabatic ta Cesarea ta baluneb ora ac'ubal tana. 24 Chapic jaycotuc ca' noxtoc ti ta scajlebin ech'el li Pabloe. Yu'un chavic'beic ech'el li covierno Félicse. Chabiic me, mu me c'u spas avu'unic ta be —xi la.

25 Ti totil solteroe istacbe la ech'el vun ti Félicse.

26 "Señor Gobernador Félics, chajc'opon tal ta vun. Vo'ot ti quich'ojot ta muc' jcotolticotique. Chabanicot, vo'on Claudio Lisiasone. 27 Li jurioetique istsac li jun xchi'ilic li'i. Ismajic, jutuc xa muc smilic. Ti c'alal ica'i ti jromae, ay jpojticotic xchi'uc cajsolterotac. 28 Icac'beic smeltsanbeic sc'oplal ti jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique yu'un chca'i c'usi ti smul yu'unique. 29 Ica'i ti ja' no'ox tstic'beic o smul yu'un ti mu xch'un li mantaletic yu'unique. Mu xu' xmile o, mu xu' xchuque o ica'i. 30 Yu'un ica'i ti ta xmilat xae, yech'o ti ijtac tal li'toe. Icalbeic li jtic'muliletique ti ac'u tal yalic li'toe ti c'usi smul yu'unique. Ja' no'ox yech chacalbe", xi la ts'ibabil ech'el ti vune.

31 Ti c'u x'elan iyich'ic mantal ti solteroetique, ja' la yech i'iq'ue ech'el li Pabloe. Ic' to'ox la ic'otic ta jun jteclum Antípatris la sbi. 32 C'alal isacube, isut la tal ta scuartel ti solteroetic ti ta yoc ibatique. Ja' xa no'ox

la ichi'invan ech'el ti much'utic ta ca' ibatique. 33 Ti c'alal ic'otic ta Cesareae, iyac'beic la vun ti coviernoe, i'aq'ue la entrucal li Pabloe. 34 C'alal laj sq'uel vun ti coviernoe, ja'o la ijac'bat bu slumal li Pabloe. C'alal iya'i ti ta estado Cilicia ayaneme 35 —Li c'usi chavale, ja'to xavalbon ca'i mi iyul ti much'utic ta stic' amule —x'utat la yu'un ti coviernoe.

Isloq'ues la mantal ti ac'u xchabiel tey ta palacio ti smeltsanoj ti Erodese.

24

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol covierno Félics ti Pabloe

1 Ta svo'obal to la c'ac'al ic'ot ta Cesarea ti totil pale Ananíase. Xchi'uc la ech'el jayvo' jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique, xchi'uc la jun yajc'opojelic, Tértulo la sbi. C'ot la sc'oponic ti coviernoe, c'ot la stic'bel smul li Pabloe. 2-3 C'alal itaque ta iq'uel li Pabloe, ti Tértuloe lic la stic' mulil.

—Jtotic Félics, colaval ti jun yo'on li viniquetic li'i. Colaval ti más xa lec avu'un li slumalique. 4 ¿Mi ch'aybel van ac'ac'al xava'i yu'un oy c'usi chacalbe jp'el cha'p'eluc? 5 Li vinic li'i ta socbe sjol xchi'iltac ti butic jteclumal nacajtic ta sjunlej balamile. Ja' totil yu'unic ti much'utic xch'unoj c'usi yaloj ti Jesus Nazarete. 6 Yu'un ch'abal xi'elal cha'i ti smuc'ta temploic ta Jerusalene, yech'o ti itsaquee. Ta ox xac'beic castico chac c'u cha'al chal li smantal stuquique. 7 Pero ti totil soltero Lisiase istac ech'el yajsolterotac, ay spoj. 8 "Mi chatic'beic smul lachi'ilique, persa chba ac'oponic ti Félicse", x'utatic yu'un ti Lisiase. Xu' chajac'be c'usi smul li vinic li'i. Tey chal mi yech li c'usi icale —xi la ti Tértuloe.

9 Ti jayvo' jurioetic teye iyalic la ti ja' yech c'usi iyal ti Tértuloe. 10 Ti coviernoe iyac' la señaa ta sc'ob ti ac'u c'opojuc li Pabloe. Lic la c'opojuc:

—Señor Gobernador, yu'un oy xa sjabilal ameltsan c'op li' ta jlumalticotique, yech'o un tsots co'on chcal ava'i ti c'u x'elan liquem li c'ope. 11 Mu to xloc' lajcheb c'ac'al jc'otel ta Jerusalén ti ay jc'opon Riox ta ti' muc'ta temploe. Xu' chajac'be li jchi'iltaque mi yech li c'usi chcale. 12 Mi j'ech'el muc bu ta jliques c'op listaic. Mi ja'uc o bu jsa'be sc'ac'al yo'on crixchanoetic, mi ja'uc ta jlumalticotic, mi ja'uc ta muc'ta templo, mi ja'uc ta bic'tal temploetic. 13 Yech tsnopic ti oy jmule yu'un mu c'usi chopol jpasoj. 14 Pero jamal chacalbe ti jch'unoj c'usi yaloj ti Jesuse. Ti x'elan jch'unoje, ja' la iquicta o li mantaletic ti ta alele. Pero ma'uc yech, yu'un ja' chitun yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al itun ti vo'ne moletique. Ja' yech ta jpas chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe. Jch'unoj ti c'usitic sts'ibaoj comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee. 15 Jpatoj co'on ti chixcha'cuxesotic ti Rioxe. Jna'oj ti ta xcha'cuxiic ti much'utic lec yo'onique xchi'uc ti much'utic chopol sjolique. Sna'oj yech li jchi'iltac uque. 16 Yech'o ti scotol c'ac'al mu jsa' jmul ta stojol ti Rioxe, mi ja'uc ta stojol li crixchanoetique.

17 'Oy jayib jabil lixanav ta yantic o balamil. Ts'acal to lisut ech'el ta jlumalticotic ta Jerusalén, yu'un oy itsobbat smoton ti jchi'iltaque. Vo'on ay cac', xchi'uc ay cac'be smoton Riox. 18 C'alal yolel chcac'be smoton ti Rioxe, ja'o ic'ot jayvo' jchi'iltac ta jurioal liquemic tal ta Asia. Pero atinemon xa'ox chac c'u cha'al chal li smantal Rioxe ti c'alal c'ot staicon ta ti' muc'ta temploe. Muc much'u ep tey jchi'uc. Muc bu xyaquet ta jsa' c'op listaic. 19 Ti much'utic tey listae ac'u tal yal mi oy jmul. 20 Mo'oje,

ac'u yalic li jmeltsanejc'opetic li'i c'usi ti jmule. Mi oy jmul c'alal listaquic
ta iq'uel yo' bu tstsob sbaique, ac'u yalic. 21 Ja' nan ijta o jmul yu'unic ti
c'usi icale. “Lavie chavalbecon ti ja' jmul ti jch'unoj ti ta xcha'cuxiic ti
ánimaetique” xcutic —xi la li Pabloe.

22 Ti Félicse ya'yoj onox la ti c'u x'elan xch'unoj ti much'utic yich'oj ta
muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti c'alal iya'i c'usi iyal li Pabloe —Ja'to ta
jmeltsan mi ital ti totil soltero Lisiase —xut la ti jtic'c'opetique.

Tey la quechel icom, muc la xvinaj mi oy smul li Pabloe.

23 Ti Félicse iyalbe la ti capitan solteroe ti ac'u xchabiel li Pabloe.

—Ja' no'ox mi tey tiq'uile, mu persauc xachuquic tajmec. Xu' xtal
c'oponatuc yu'un xchi'iltac, ac'u tal yac'bel sve'el —xut la ti capitane.

24 C'alal i'ech' jayib c'ac'ale, isut la tal xchi'uc yajnil ti Félicse. Ti yajnile
jurio la, Drusila la sbi. Ti Félicse iyal la mantal ti ac'u sloq'uesel tal li
Pabloe, ilo'ilaj la xchi'uc. Li Pabloe iyalbe la ti ja' tsc'an ta jch'untic ti ja'
ay stoj jmultic ti Jesuse. 25 Iyalbe la ti ja' lec chil Riox mi lec co'ontique, mi
quictaojtic spasel li c'usitic chopole. Iyalbe la noxtoc ti ta sta yora chalbe
bu chbat ta sbatel osil crixchanoetic ti Rioxe. Ixi' la tajmec ti Félicse.

—Sutan xa che'e. Mi oy lixocob jliqueluque, tey chajtac ta iq'uel noxtoc
—x'utat la li Pabloe.

26 Ti Félicse ep la ta ech'el iyal mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe,
ilo'ilaj la xchi'uc, yu'un la ja' tsc'an ti ch-ac'bat taq'uin yu'un li Pabloe yo'
la xu' xloq'uesat o ech'ele. 27 C'alal iloc' chib jabile, ja'o iloc' ta coviernoal
ti Félicse. I'och sq'uexol, Porcio Festo sbi. Ti Félicse ja' la tsc'an ti lec x'ile
yu'un li jurioetique, yech'o la ti muc xloq'uesat ta chuquel li Pabloe.

25

Ja' li' yaloj ti isc'an ti tsmeltsanbat sc'oplal yu'un César ti Pabloe

1 C'alal i'och ta coviernoal ti Festoe, oxib la c'ac'al tey ipaj ta Cesarea,
ibat la ta Jerusalén. 2 Ti totil paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetic
yu'un li jurioetique, iyilic la ti ic'ot ta Jerusalén ti Festoe, ba la yalbeic
ti ac'u smeltsanbe sc'oplal li Pabloe.

3 —Ic'o tal li' ta Jerusalene —xutic la, yu'un la snopojic xa ti ta smilic ta
bee.

4 Itac'av ti Festoe:

—Pero tey chucul ta Cesarea. Xchi'uc c'usuc, muc bu jal chipaj
li'toe. Ta xisut no'ox ech'el ta ora. 5 Más lec batic ta Cesarea ti jayvo'
oy avabtelique. Mi tsots tajmec smul lachi'ilique, tey xc'ot avalbecon
—x'utatic la ti paleetique xchi'uc ti jmeltsanejc'opetique.

6 Ti Festoe vaxaquib, o mi lajuneb no'ox la c'ac'al tey ipaj ta Jerusalén,
isut la ta Cesarea. Ti c'alal ic'ote, ta yoc'omal ibat la ta yopisina yo' bu
tsmeltsan c'ope. Iyal la mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe. 7 Ti c'alal
itale, isjoy la sbaic ta ora ti jurioetic liquemic tal ta Jerusalene. Itic'bat la
tajmec smul pero ch'abal la rextico.

8 —Ma'uc yech li c'usi chalique. Li vo'one quich'oj ta muc' ti c'u x'elan
quich'ojticotic mantal, vo'oticotic li juriooticotique. Mu c'usi chopol
ijpas ta sti' muc'ta templo. Mu c'usi jmul ta stojol ti preserente César ta
Romae —xut la Festo li Pabloe.

9 Ti Festoe ja' la tsc'an ti lec ch-ile yu'un li jurioetique.

—¿Mi chac'an ti tey chba jmeltsan ac'oplal ta Jerusalene? —x'utat la
yu'un Festo li Pabloe.

10 —Persa li' chameltsane yu'un jromaon. Li vo'ote ja' layac'be avabtel
ti preserente César ta Romae. Li vo'ote ana'oj ti ch'abal jmul ta stojol
li jchi'iltaque. 11 Mi oy c'usi chopol ijpas ti persa chicham oe, xu'
xicham. Lavi ch'abal jmule, muc much'u xu' chiyac' entrucal ta sc'ob
li jchi'iltaque. Más lec ac'u smeltsanbon jc'oplal ti preserente César ta
Romae —xi la li Pabloe.
12 Ti c'alal laj sc'opon xchi'iltac ta meltsanejc'op ti Festoe —Más lec
che'e. Chajelav c'alal Roma. Yu'un aval ti ja' chac'an chasmeltsanbe
ac'oplal ti Césare —x'utat la yu'un Festo li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol Agripa xchi'uc Berenice ti Pabloe

13 Ti c'alal i'ech' jayib c'ac'ale, tey la ic'ot ta Cesarea ti preserente
Agripae. Ic'ot la xchi'uc yajnil, ja' ti Berenicee. Ja' la ay sc'oponic ti ach'
covierno Festoe. 14 Tey la ipajic jayib c'ac'al. Ti Festoe iyalbe la ya'i ti
preserente Agripae ti c'u x'elan sc'oplal li Pabloe:
—Oy li' tiq'uil ta chuquel jun vinic iscomtsan ti Félicse, Pablo sbi.
15 Ti c'alal li'ay ta Jerusalene, istsob sba ti totil paleetique xchi'uc ti
jmeltsanejc'opetic yu'un li jurioetique. Liyalbeic ti ac'u jmeltsanbe
sc'oplale. 16 Li vo'one icalbeic: "Vo'oticotic li jromaoticotique, ma'uc
yechoticotic ti chcac'ticotic ta milel jun vinic ti mi muc bu tey li much'u
ta stic' mulile. Yu'un ti c'alal teye, xu' spac sc'oplal ti much'u ta xtic'bat
smule. Ja'to chvinaj mi oy c'usi smul. Mi oy smule, xu' xich' milel", xcutic.
17 Ti c'alal iyulic li'toe, muc bu jal ijmala. Ta yoc'omal no'ox iquich'be ye.
Ical ti ac'u sloq'uesel tal ta chuquele. 18 Li'ic ti jtic'muliletique. Ti caloje,
tsots tajmec smul. 19 Pero ja' no'ox smulinoj ti oy c'usi xch'unoje. Yu'un
ta xalbe sc'oplal jun vinic, Jesús sbi. Chalic ti chamem oe, pero li Pabloe
ta xal ti cha'cuxieme. 20 Yech'o un mu jna' c'usi ta jnop. Li Pabloe ijac'be
mi tsc'an ti tey chba yich' meltsanbel sc'oplal ta Jerusalene. 21 Pero mu la
sc'an xbat. Ja' la tsc'an ti chjelav c'alal Romae yo' smeltsanbat o sc'oplal
yu'un ti preserente Augusto Césare. "Teuc to chucluc, ac'u to xchabiel
ja'to mi ijtacbe ech'el ti Césare", xichi —xi la ti Festoe.
22 —Ta jc'an chca'i uc ti c'usi chal li vinic chavale —xi la ti Agripae.
—Xava'i oc'ob ti c'usi chale —xi la ti Festoe.
23 Ta yoc'omal ital la ti Agripae xchi'uc la ti Berenicee. Sts'acubtasoj la
sbaic tal ti jayvo' italique. I'ochic la yo' bu meltsanobc'ope. Ixchi'inic la
ochel ti totil solteroetique xchi'uc ti much'utic ich'bilic ta muc' ta jteclum
Cesareae. Ti Festoe iyal la mantal ti ac'u sloq'uesel tal li Pabloe. 24 Ti c'alal
itale, iyal la ti Festoe:
—Preserente Agripa, xchi'uc vo'oxuc ti li' tsobolotique, oy c'usi chacal-
beic. Q'uelavilic li vinic li'i. Liyalbeic ti xchi'iltac ta Jerusalene xchi'uc li'
ta Cesareae ti tsots smul staoje, ti persa ta xmilee. X'avlajetic xa: "Mu
me xacolta", xiyutic. 25 Li vo'one mu c'usi smul chca'i ti chich' o milele.
Li stuque ja' tsc'an ti tsmeltsanbat sc'oplal yu'un ti preserente Augusto
ta Romae, yech'o un ijnop ti ta jelubtas ech'ele. 26 Yu'un mu c'u stac'
jts'ibabe ech'el ti preserente ta Romae, yech'o ti lajtsobic tale. Preserente
Agripa, ac'u yal ca'itic c'usi chal li vinique, yo' xacoltaon o ta snopel ti
c'usi ta jts'iba ech'el ta vune. 27 Yu'un ma'uc yech smelol mi ta jtacbetic
ech'el jun jchuquel ti preserente ta Romae mi mu xcaltic ech'el c'usi smul
ti i'och o ta chuquele —xi la ti Festoe.

26

Ja' li' yaloj ti c'alal tey ta stojol preserente Agripa ti Pabloe

1 —Alo ca'itic c'u x'elan liquem ti c'ope —x'utat la yu'un preserente
Agripa li Pabloe.
Li Pabloe isye' la sc'ob, ja' la señ*a* ti iyich' ta muc' ti preserentee. Lic la
c'opojuc:
2 —Preserente Agripa, lec chca'i ti xu' chacalbe smelol c'u x'elan
chistic'beic jmul li jchi'iltactic ta jurioale. 3 Li vo'ote ana'oj onox c'u
xi'elanotic. Ana'oj onox ti liquel liquel cu'untic c'ope, ja' ti mu co'oluc
chquich'tic ta muc' ti Rioxe. Yech'o un abulajan a'ibon li c'usi chcale.

Ja' li' yaloj ti iyal sba c'u to'ox x'elan ti Pabloe

4 'Scotol jchi'iltactic sna'ojic c'u x'elan lich'i, c'u x'elan lichanubtasat ta
Jerusalene. 5 Yech'o un ac'u yalic mi mu ta jbic'taluc onox ti jfariseoone,
ti más tsots sc'oplal cu'unticotic li smantaltac Rioxe. 6 Li vo'one jch'unoj
ti i'ay xa ti much'u chispasotic ta mantale ti i'albatic onox yu'un Riox ti
vo'ne moletique. Ja' ijmulin yu'unic yech'o ti li' chi'a'ibat jmule. 7 Yan li
jchi'iltactic ta jurioale yilel to ta smalaic ti much'u st'ujoj Riox tspasvan
ta mantale. Yech'o ti c'ac'al ac'ubal sjunul yo'onic ta xch'unbeic smantal
Riox ti yalojique. Preserente Agripa, ja' ijmulin ti chcalbeic ti tspas
xa ta mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesuse. 8 Li
vo'oxuque ana'ojic ti xu' ta xcha'cuxes ánimaetic ti Rioxe. ¿C'u yu'un ti
mu xach'unic ti ixcha'cuxes ti Jesuse?

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti iyilbajin to'ox ti much'utic yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse

9 'Li vo'on uque ijcrontain to'ox ti Jesus Nazarete, yu'un ijnop ti ja' ta
jpas ti c'usi lec chil ti Rioxe. 10 Ja' yech ijpas ta Jerusalene. Ay quich'
tal orten yu'un totil paleetic yo' jtic' o ta chuquel ti much'utic yich'oj ta
muc' ti Jesuse. Ti c'alal ica'i ti chmileique, lec ica'i uc. 11 Ep ta ech'el
iquilbajinic ta temploetic yo' bu cha'iic smantal Riox li jchi'iltactique, yo'
xalic o ti jlo'lovanej ti Jesuse, pero muc xalic. Icap o jol tajmec. Ay jsa'ic
c'alal slumal yan crixchanoetic ti jchi'iltactic yich'ojic ta muc' ti Jesuse,
iquilbajin scotol.

Ja' li' yaloj ti iyal ti c'u x'elan ilecub yo'on ti Pabloe
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

12 'Yech'o ti libat c'alal Damascoe, quich'oj ech'el orten yu'un ti totil
paleetique. 13 Preserente Agripa, ta ol c'ac'al oy c'usi iquil ta be. Tsots
tajmec xojobal iyul yo' bu chixanavoticotic xchi'uc ti jchi'iltaque. Ti
xojobale más to sac; ja' jutuc no'ox li c'ac'ale. 14 Liyaloticotic ta lum. Ica'i
ti oy much'u ic'opoj ta jc'optique. "Saulo, ¿c'u yu'un ti chacrontainon
ya'ele? Ti x'elan chapase, avocol no'ox chasa'be aba", xiyut. 15 "Cajval,
¿much'uot che'e?" xcut. "Vo'on Jesuson ti chacrontainone. 16 Lican. Ti
avilone, oy stu, yu'un chba avalbe crixchanoetic ti avilone xchi'uc ti c'usi
ta to xcac' avile. 17 Lavie chba avalbe lachi'iltaque xchi'uc ti much'utic
ma'uc achi'iltaque. C'alal cha'ilbajinate, vo'on chajcolta. 18 Vo'ot chba
avalbe ya'iic ti chopol li c'usitic tspasique yo' xictaic o spasele, yo' xlic
spasic o li c'usitic leque. Ja' mu xa bu ta xch'unbeic smantal ti Satanase,
ja' xa ta xch'unic c'usi chal ti Rioxe. Chlic yich'icon ta muc' yo' x'ac'batic o
pertonal yu'un li smulique, yo' xcuxiic o ta sbatel osil xchi'uc li much'utic
jlecubtasojbe xa yo'onique", xiyut ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ixch'un c'usi i'albat yu'un Cajvaltic Jesús ti Pabloe

19 'Yech'o un, Preserente Agripa, ijch'un ti c'usi liyalbe ti Cajvaltic
Jesuse ti c'alal iquile. 20 Ba'yi icalbe ti much'utic tey nacal ta Damascoe.
Ts'acal to ay calbe ti much'utic tey nacal ta Jerusalene xchi'uc ta sjunlej
estado Judea. Ts'acal to ay calbe ti much'utic ma'uc jchi'iltique. Icalbe
ti ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ti ja' ac'u yich'ic ta muc' ti
Rioxe, ti ac'u spasic li c'usitic leque yo' xvinaj o ti yictaojic xa spasel li
c'usitic chopole. 21 Yu'un icalbe ti much'utic ma'uc jchi'iltique, yech'o
ti listsaquic ta ti' muc'ta templo ta Jerusalén ti jchi'iltactique. Yo'onicuc
xa smilicon o. 22 Ja' liscolta ti Rioxe, yech'o ti cuxulon toe. Buyuc onox
baticon, ta biq'uit ta muc' ta xcalbeic. Pero muc bu ta jyules ta jol jtuc li
c'usi ta xcalbeique. Ja' ta xcalbeic ti c'usitic iyal ti yaj'alc'optac Riox ti ta
vo'nee xchi'uc ti c'usitic iyal ti Moisese. 23 Iyalic onox ti persa ta xcham ti
Cristoe, ti ja' primero ta x'ach'ub spat xocon ti c'alal xcha'cuxie yo' xilic
o li jchi'iltactique xchi'uc li much'utic ma'uc jchi'iltique ti xu' chcuxiic ta
sbatel osil uque —xi la li Pabloe.

Ja' li' yaloj ti "ich'o ta muc' Cajvaltic Jesús", xut preserente Agripa ti Pabloe

24 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, tsots la ic'opoj ti Festoe:

—Pablo, chachuvajib o chca'i ti bats'i achanoj vune —x'utat la.

25 —Jtotic Festo, muc bu chichuvajib. Li c'usi chcale, yech. Oy smelol.
26 Li preserente Agripae sna'oj ti yech li c'usi icale. Yech'o ti icalbe
scotole, muc xixi' o. Sna'oj scotol crixchanoetic ti c'usitic ispas ti Jesuse,
ti ichame, ti icha'cuxie, yu'un ivinaj. Ja' no'ox yech li preserente Agripae,
sna'oj scotol —xut la Festo li Pabloe.

27 —Preserente Agripa, jna'oj ti chach'un li c'usitic yaloj ti yaj'alc'optac
Riox ti ta vo'nee —xut la preserente li Pabloe.

28 —Yic'al jch'un ya'el li c'usitic chavale ti ayem xa ti much'u sc'oplal
onox chispasotic ta mantale —xi la ti preserentee.

29 —Ac'u mi mu xach'un lavie, li vo'one ta jc'opon Riox yo' ti xach'un
o uc chac c'u cha'al jch'unoje. Mu'nuc atucuc no'ox ti ta jc'an chach'une.
Ta jc'an ti ta xch'unic uc ti jayvo' li' ya'yoj li c'usitic icale. Pero mu persauc
xachuqueic ta carina chac c'u cha'al chuculone —xi la li Pabloe.

30 Ti c'alal yech iyal li Pabloe, ja'o la iva'iic ti Festoe xchi'uc ti pre-
serente Agripae, xchi'uc ti Berenicee, xchi'uc ti much'utic tey to'ox
xchi'uquic ta chotleje. 31 Ixch'ac la sbaic ti jyu'eletique.

—Li vinic li'i mu c'u smul chca'i ti chich' o milele, ti chich' o chuquele
—xut la sbaic.

32 —Ti manchuc yaloj ti ja' tsc'an tsmeltsanbat sc'oplal yu'un ti preser-
ente César ta Romae, xu' xa jcoltatic ti yechuque —x'utat la yu'un Agripa
ti Festoe.

27

Ja' li' yaloj ti ijelubtasat c'alal Roma ti Pabloe

1 Ti c'alal laj snopic ti ta barco ta xbat ta estado Italia li Pabloe xchi'uc ti
yan jchuqueletique, i'ochic ta sc'ob jun capitan soltero, Julio sbi. Scuen-
tainoj cien soltero. Ti cien solteroe Augusto sbiic. Vo'on li Lucasone ay
jchi'in li Pabloe. 2 Tey jcot barco liquem tal ta jun jteclum, Adramitio sbi.
Ti capitan solteroe iya'i ti tey ta x'ech' ta jteclumetic ta ti'ti'mar ta estado
Asiae, ja' libatoticotic o. Lixchi'inoticotic ech'el ti Aristarcoe ti tey liquem

tal ta Tesalónica ta estado Macedoniae. 3 Ta yoc'omale lic'ototicotic ta
Sidón. Ti Julioe ic'uxubaj ta yo'on li Pabloe, icoltaat ech'el ta svula'anel ti
much'utic xojtiquin ta jteclume yo' spasbat o li c'usi tsc'ane, mi x'ac'bat
sve'el, mi xchuc'bat sc'u', mi oy c'usi yan tsc'ane. 4 Liloc'oticotic ta Sidón.
Ismuyesic ti poq'ue yo' xanav o ti barcoe yo' xuje o ech'el ta iq'ue. Ti bu
snopojic chi'ech'oticotique, tey ijnupticotic ta be tsots ic', mu xa xanav ti
barcoe. Ijoy jbeticotic, libatoticotic ta spat Chipre yu'un ja' macal jts'uj
ic' teyo'e. Ti Chipree ta o'lol mar, ta jsurtoticotic icom. 5 Li'ech'oticotic ta
sts'el estado Cilicia xchi'uc ta sts'el estado Panfilia. Lic'ototicotic ta jun
jteclum Mira sbi, ta estado Licia. Tey liloc'oticotic ta barco.

6 Ti capitan solteroe tey ista jcot barco noxtoc liquem tal ta jteclum Ale-
jandría. Tey chbat ta estado Italia, ja' libatoticotic o. 7 Jal lixanavoticotic
ta barco yu'un c'un ibat yu'un ta xuje sutel ta ic'. Vocol lic'ototicotic ta
stuq'uil jun jteclum Gnido sbi. Mu stac' ti tuc' chibatoticotique yu'un
tsots tajmec li iq'ue. Ech' joyticotic ta spat jun balamil ta o'lol mar,
Creta sbi. Tey jun vits Salmón sbi, ja' tey li'ech'oticotic ta yoc, yu'un ja'
macal jts'uj li ic' teyo'e. 8 Ta ti'ti'mar libatoticotic, vocol lijelavoticotic.
Lic'ototicotic ta scotleb barcoetic ta sts'el jun muc'ta jteclum, Lasea sbi,
tey ta Cretae.

9 Lijalijoticotic ta be yu'un c'un ibat ti barcoe. Jna'ojticotic ti xi'el xa
sba xanbal ta barcoe yu'un i'ech' xa sc'ac'alil ti chicta yot li j'israeletique
yu'un i'och xa corixmatic. 10 Iyal li Pabloe:

—Viniquetic, más lec mu ya'uc batic yu'un chquil jvocoltic ta be. Ma'uc
xa yora xanbal ta barco lavie. Ti mi libatique, yic'al xmuc li barcoe. Yech
no'ox ta xch'ay xchi'uc li yicatse. Yic'al xichamotic uc —xi.

11 Ti capitan solteroe muc xch'un ti c'usi iyal li Pabloe. Ja' ixch'un ti
c'usi iyal ti jts'otbarcoe xchi'uc ti yajval barcoe. 12 Ti bu lic'ototicotique
ch'abal lec scotleb barco yo' ti jmalaticotic o ch-ech' li corixmatique,
yech'o ti "batic, xu' nan xic'ototic ta Fenice tey no'ox ta Cretae. Xu' tey
jmalatic ch-ech' corixmatic", xiic ti yane. Teyo'e oy lec scotleb barco,
yu'un mu másuc x'ech' ic'.

Ja' li' yaloj ti ixuje ech'el ta ic' ti barcoe

13 C'alal iyilic ital jutuc ic' ta xocon vinajel ta sure, iyalic ti xu' chc'otic
yo' bu snopojique. Isquilic ochel ta yut barco ti ancla-taq'uine, ja' ti
spajesobil barcoe. Li'ech'oticotic ta sts'el Creta. 14 Ts'acal to ital tsots ic'
ta stuq'uil Cretae. Euroclidón sbi li iq'ue. 15 Ixuje sutel ti barcoe. Mu
xa xanav. C'alal iquilticotic ti mu c'u xu' jpasticotique, "tey c'alal mi
lixujotic ech'el ta o'lol mar li iq'ue", xichioticotic. 16 Lic'ototicotic ta jun
c'ox balamil ta o'lol mar, Clauda sbi. Lijelavoticotic ech'el ta spat yu'un
ja' macal jts'uj ic' teyo'e. Ti barcoe snitoj ech'el jcot canova. Lixi'oticotic
mi xmuque, solel ijcajanticotic ta sba barco. Vocol icajtsaj cu'unticotic.
Ijchucticotic lec. 17 C'alal laj jchucticotique, ja'o ixchuquic ta yijil ch'ojon
scotlej ti barcoe yo' mu xvoc' oe. Ixi'ic mi tey mats'al xcom yo' bu yi'tic
Sirte sbie yu'un comcom li vo' teyo'e. Isyalesic ti poc' ti chanav o ti
barcoe yo' mu xuje o ech'el ta ic' yo' yi'tique. Mu xa stam sbe ti barcoe,
yech xa no'ox xtal xbat ta ic'. 18 Yu'un tsots tajmec li iq'ue, yech'o ti
iquil jvocolticotique. Staoj yav isacub, solel lic sjipic ta vo' jlom yicats
ti barcoe. 19 Ta yoxibal c'ac'al ijipticotic ta vo' jlom yabtejebal ti barcoe.
Ac'u mi mu jc'an jipticotic, pero jc'an xa ma jc'an jipticotic. 20 Jal muc

xquilticotic c'ac'al xchi'uc c'anal yu'un macal osil. Mu xpaj tajmec li iq'ue. Calojticotique tey xa chichamoticotic.

21 Jal muc xive'oticotic. Li Pabloe isva'an sba ta o'lol.

—Viniquetic, ach'unicuc ti c'usi lacalbeique, ti manchuc liloc'otic tal ta Cretae, muc bu abol jbatic ti yechuque. Mu c'usi ich'ay avu'unic ti yechuque. 22 Lavie tsatsubtaso avo'onic. Mu me xavat avo'onic. Mu onox xichamotic. Ja' no'ox li barcoe ta xlaj ta jmoj. 23 Li samele ay sc'oponon jun anjel ta vinajel. Ja' yaj'anjel ti Riox quich'oj ta muq'ue, ti chitun yu'une. 24 "Pablo, mu me xaxi'. Persa chac'ot ta stojol li preserente César ta Romae. Riox chascoltaic ti jayvo' teoxuc ta yut barcoe", xiyut ti anjele. 25 Yech'o un mu me xavat avo'onic. Li vo'one jch'unoj ti chc'ot ti c'usi liyalbe ti Rioxe. 26 Ja' no'ox li barcoe persa chc'ot mats'luc ta yi'tic ta jun balamil ta o'lol mar —xi li Pabloe.

27 Oxlajuneb c'ac'al oxlajuneb ac'ubal xujbiloticotic ech'el ta ic'. Ta yoxlajunebal ac'ubal xchi'uc o'lol xujbiloticotic ech'el ta muc'ta mar, Adria sbi. Ti jayvo' jxanubtasejbarcoe xchi'uc ti jts'otbarcoe, isnopic ti chloq'uic xa ta ti'mare. 28 Isp'isic c'u snatil xyal li chac mare. Iyilic ti oy treinta y seis metroe. Libatoticotic c'uuc snatil, ja'o isp'isic noxtoc. Iyilic ti oy veintisiete metroe. 29 Ixi'ic mi t'ixil chc'ot ta ton ti barcoe, ja' ti mi xvoq'ue, yu'un mu xa natuc xyal li chac mare. Isjipic yalel chanib ancla-taq'uin ta yut mar yo' xpaj o ti barcoe. Iyat yo'onic, ja' xa tsc'anic ti chac sacubuc ta orae. 30 Ti jayvo' jxanubtasejbarcoe xchi'uc ti jts'otbarcoe chjatavic ox. Lic syalesic ta ba vo' ti scanovaique.

—Chba cac'ticotic ancla-taq'uin ta sni' li barcoe —xiic, pero yech ta snopic.

31 Li Pabloe iyalbe ti capitan solteroe xchi'uc ti yan solteroetique:

—Mi mu li'icuc no'ox ta yut barco li jayvo' jxanubtasejbarcoe xchi'uc li jts'otbarcoe, mu xacolic, chachamic uc —xut ti capitane.

32 C'alal iya'i ti solteroetique, jliquel istuch'beic yaq'uil ti canovae, it'ub ta vo'.

33 C'alal po'ot xa'ox sacube, iyal li Pabloe:

—Oy xa xchanlajunebal c'ac'al ti muc bu chave'ique, ti muc bu chavayique. 34 Yech'o un ve'anic yo' xatsatsubic oe. Mi junuc muc bu chichamotic. Mu c'usi ta jpastic, mu xaxi'ic —xi li Pabloe.

35 C'alal laj yal yech li Pabloe, ta bail ta satil istam jp'ej pan. "Colaval" xut ti Rioxe, ja'o ixut, isve'. 36 Ja' itsatsub o yo'on scotolic, ive'ic uc. 37 Oy doscientos setenta y seis ti teoticotic ta yut barcoe. 38 C'alal inojique, isjipic ta vo' scotol ti trigo scuchoj barcoe. Mu xa bu ol icom ti barcoe.

Ja' li' yaloj ti ivoc' ti barcoe

39 Ti c'alal isacube, mi ja'uc xojtiquinic bu balamilal lic'ototicotic ti jxanubtasejbarcoe xchi'uc ti jts'otbarcoe. Iyilic ta nom ti oy bu stac' xcoti ta ti' mar ti barcoe. Isnopic mi xu' xc'ot teyo'e. 40 Ja'o istuch'beic yaq'uil xchanibal ti ancla-taq'uine, tey laj comuc ta chac mar. Isjitunbeic yaq'uil noxtoc ti yac'obil vuelta barcoe. Ismuyesic ti poq'ue yo' xuje o ech'el ta ic' ti barcoe. Inopoj ech'el ta ti' mar. 41 Pero muc xc'ot yu'un mats'al ic'ot sni' ta yi'tic, yu'un oy tey stocoj sba ep yi' ta yut mar. Ti pat barcoe ivoc' ta spersa li vo'e.

42 —Jmiltic scotol li jchuqueletique naca me jatavicuc ti much'utic sna' nuxe —xiic ti solteroetique.

43 Ti capitan solteroe ispajes ti yajsolterotaque yu'un mu sc'an ti capal
xlaj li Pablo uque.
—Li much'utic sna' nuxe ba'yi ac'u jelavicuc yo' xloq'uic o ta ti' mare.
44 Li yantique ac'u cajlicuc ech'el jlomuc ta tabla, jlomuc ta voc'olil barco
—xut yajsolterotac ti capitane.
Ja' yech liloc' o jcotolticotic ta ti'mar. Muc much'u icham.

28

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta Malta balamil ti Pabloe

1 Ti c'alal liloc'oticotic ta ti'mare, ica'iticotic ti Malta sbi li balamil
yo' bu lic'ototicotique. Tey ta o'lol mar. 2 Ti crixchanoetic tey nacale
lisc'uxubinoticotic, istsoyic c'oc' ta ora yu'un tol sic, yu'un ja'o chac' vo'.
—La' c'atinan acotolic —xiic.
3 Li Pabloe ba stsob tal vach', iyac' ta c'oc'. Tey capal tal ta vach' jcot
quiletel chon. C'alal iya'ibe sq'uixnal ti c'oq'ue, iloc' ti chone, iti'bat sc'ob
li Pabloe. 4 C'alal iyil ti crixchanoetique ti ilaj ta chon li Pabloe —Li vinic
li'i yu'un jmilvanej, yech'o ti iti'e ta chone. Ac'u mi iloc' to li ta mare, pero
chcham onox —xut sbaic.
5 Li Pabloe islilin ochel ta c'oc' li chone. Pero mu c'usi ispas o. 6 Ismalaic
mi ta sit sc'ob li Pabloe, mi ta xcham o ta ora. Jal ismalaic pero iyilic ti mu
c'usi icha'leate.
—Riox nan li'i —xiic xa.
7 Ti yo' bu ijtsob jbaticotique tey nopol nacal ti preserente ta Maltae,
Publio sbi. Liyic'oticotic ochel ta sna. Oxib c'ac'al lismac'linoticotic. Jun
yo'on tajmec ti teoticotique. 8 Ti stot ti Publioe ip, puch'ul ta stem. Tilem,
cha'i simnac'al. Li Pabloe och sq'uel, isc'oponbe Riox, iyac' sc'ob ta sba,
i'ech' o li chamele. 9 C'alal iya'i ti much'utic tey nacal ta Maltae ti lec xa ti
stot Publioe, ital scotol ti much'utic ip teyo'e, i'et'esbat xchamelic yu'un
li Pabloe. 10 Ep iyac' jmotonticotic. C'alal li'ochoticotic ech'el ta barco
noxtoque, liyac'boticotic ech'el ti c'usitic chtun cu'unticotic ta bee.

Ja' li' yaloj ti ic'ot ta Roma ti Pabloe

11 Oxib u tey lipajoticotic ta Maltae. Ts'acal to li'ochoticotic ech'el ta
yan barco liquem tal ta jteclum Alejandría. Yu'un tey ta smala ta x'ech'
corixmatic ta Malta uque. Oy chib sloc'ol yajsantoic ta sni' ti barcoe.
Ti june Cástor sbi. Ti june Pólucs sbi. 12 Lic'ototicotic ta jun jteclum,
Siracusa sbi. Tey lipajoticotic oxib c'ac'al. 13 Liloc'oticotic ta Siracusae,
ta ti'ti'mar libatoticotic. Tey lic'ototicotic ta jun jteclum, Regio sbi, ta
estado Italia. Ta yoc'omal ital tsots ic' ta xocon vinajel ta sur, lixujoticotic
ech'el. Ta chib no'ox c'ac'al lic'ototicotic o ta jun jteclum, Puteóli sbi, tey
no'ox ta estado Italia. Tey liloc'oticotic ta barco. 14 Tey ijtaticotic jayvo' ti
much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe.
—Pajanic vucubuc c'ac'al —xiyutoticotic.
Ts'acal to libatoticotic ta Roma. Ta coc xa libatoticotic. 15 Ti much'utic
xch'unoj sc'op Riox ta Romae, iya'iic ti po'ot xa xic'ototicotique. Oy tal
snupoticotic ta ch'ivit Apio sbi. Oy tal snupoticotic yo' bu Oxp'ej Na sbie.
C'alal iyil li Pabloe ti tal nupvanicuc ti much'utic xch'unoj li sc'op Rioxe,
itsatsub yo'on, xmuyubaj xa. “Coliyal Riox”, xi. 16 C'alal lic'ototicotic
ta Romae, ti capitan solteroe iyac'be entrucal scotol jchuqueletic ti totil
soltero ta Romae. Li Pabloe i'albat ti xu' tsloc' jp'ejuc na slecoje, pero
chabibil onox ta jun soltero.

Ja' li' yaloj ti iyal a'yuc sc'op Riox ta Roma ti Pabloe

17 Yoxibal xa'ox c'ac'al sc'otel ta Roma li Pabloe, istac ta iq'uel ti
much'utic más ich'bilic ta muc' yu'un ti xchi'iltac ta jurioal tey ta Romae.
Ti c'alal istsob sbaique, lic c'opojuc li Pabloe:

—Jchi'iltactic, mu c'usi chopol jpasojbe li jchi'iltactique. Muc bu
ical ti chopol scostumbreic ti vo'ne moletique. Pero ti jchi'iltactic ta
Jerusalene liyaq'uic entrucal ta sc'ob li jromaetic ti tey ochemic ta
coviernoale. Yech'o ti lichuque tal li'toe. 18 C'alal lismeltsanbeic jc'oplal
ti coviernoetique, muc bu listabeic jmul ti chimile oe, ta xa'ox xiscoltaic.
19 Yu'un ti mu xicta sbaic ta stiq'uel jmul ti jchi'iltactique, solel ical
ti ac'u smeltsanbon jc'oplal li preserente César li'toe. Pero mu'nuc tal
jtic'beic smul ti jchi'iltactique. 20 Ti lajtaquic ta iq'uele, yu'un ta jc'an
chajc'oponic. Ti li' chuculon ta carina chavilique, yu'un jch'unoj ti tspas
xa ta mantal crixchanoetic ti much'u jmalaojtic ta xtale, ja' ti Jesuse —xi
li Pabloe.

21 —Muc bu ists'ibaic tal ac'oplal ta vun ti jchi'iltatic ta Judeae. Mi
ja'uc jun, muc much'u ay yal ti oy amul yu'unique. 22 Pero ta jc'an
chca'ibeticotic smelol ti c'usi ach'unoje yu'un chalic li crixchanoetique
ti chopole —xiic ti moletique.

23 Ixch'acbeic sc'ac'alil ti c'usi ora ta xtalique. Ti c'alal ic'ot sc'ac'alile,
ep ic'otic yo' bu isloc' na li Pabloe. Li Pabloe iyalbe ya'iic ti tspas xa ta
mantal crixchanoetic ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Jesuse ti i'ay xae.
Iyal ti ja' onox sc'oplal ti Jesuse ti ists'iba comel ti Moisese xchi'uc ti yan
yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee, yo' xch'unic oe. Sob istambe yalel, ja'to ilaj
c'alal ich'ay c'ac'ale. 24 Oy jlom ixch'un ti c'usi iyal li Pabloe; oy jlom muc
xch'un. 25 Yu'un ti muc xch'un scotolique, c'alal chbatic xa'oxe, i'albatic
yu'un li Pabloe:

—Yu'un onox yech ti c'usi i'albatic ti vo'ne moletique c'alal
ich'amunbat ye yu'un Ch'ul Espíritu ti Isaías yaj'alc'op Rioxe:
Batan, ba albo ya'i lachi'iltaque:
Ja' yech liyalbe ti Rioxe:
26 Ep to ta ech'el cha'iic lachi'iltaque pero mu xa'ibeic smelol.
Ep to ta ech'el chilic, pero co'ol xchi'uc mu xilic.
27 Yu'un stoyoj sbaic.
Yu'un mu sc'an xictaic spasel li c'usitic chopole,
yech'o ti mu xcac' cuxlicuc ta sbatel osile,
xi ti Rioxe, xavut lachi'iltaque, x'utat onox ti Isaíase. 28 Chacalbeic.
Lavie ja' xa chich' albel ti much'utic ma'uc jchi'iltique ti ja' no'ox chac'
jcuxlejaltic ti Jesucristoe. Ja' ta xch'unic —xi li Pabloe.

29 Ti c'alal laj yal li Pabloe, ibat ti xchi'iltaque. Xalxalbe xa sbaic ech'el.

30 Li Pabloe chib jabil ijalij yo' bu isloc' nae. Ti much'utic tey c'ot
vula'ajuque, iyotes. 31 Jamal iyalbe ti tspas xa ta mantal crixchanoetic
ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Jamal iyalbe sc'oplal
ti Cajvaltic Jesucristoe, muc much'u ipajesvan.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA ROMAE

Ti Pabloe isc'opon ta vun ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Romae xchi'uc ti xchi'iltac ta jurioale ti tey co'ol tstsob sbaique

1 Vo'on Pabloon, ta jch'un ti c'usitic chiyalbe ti Jesucristoe. Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti yaj'apoxtolone yu'un chba cal a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe.

2 Ti Rioxe iyalbe onox ti yaj'alc'optac ti ta más vo'nee ti ta stac tal ti much'u tstoj jmultique. Ists'ibabeic comel sc'oplal ta vun, ja' ti ta jq'ueltique. 3 Ja' sc'oplal ti Xch'amal Rioxe, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. I'ayan chac c'u cha'al vo'otic. Ja' smom ti preserente David ti ta más vo'nee. 4 Pero ivinaj ti ja' Xch'amal ti Rioxe, ti ch'abal smule, yu'un icha'cuxi loq'uel ta smuquenal. 5 Ja' iyac' cabtelticotic ti Jesucristoe ti chcalticotic a'yuc li c'usitic yaloje. Toj lec ti listacoticotic ta yalel a'yuque yu'un oy much'utic ta xch'unic ta sjunlej balamil ti ja' istoj jmultique yo' x'ich'e o ta muq'ue. 6 C'alal ta vo'oxuc chacalbe ava'iic uc yu'un yic'ojoxuc xa ti Cajvaltic Jesucristoe; xch'amaloxuc xa.

7 Chajc'oponic ta vun, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta jteclum Romae ti sc'anojoxuc ti Rioxe. Ti layiq'uique, ja' yo' xapasic o li c'usitic lec chile. Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba yal sc'op Riox ta Roma ti Pabloe

8 Ba'yi "colaval, Cajval" chcut ti Rioxe ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Yu'un vinajem ta sjunlej balamil ti ach'unojic li sc'op Rioxe. Ti quich'oj ta muc' ti Jesucristoe, chiyich'be ta muc' ti c'usitic chcalbe ti Rioxe. 9 Scotol c'ac'al chajc'oponbeic Riox, ja' Xch'amal ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile, ti sjunul co'on ta jvinajesbe sc'oplale. Ti Rioxe yiloj ti muc bu ch'ayemoxuc ta jole. 10 Scotol c'ac'al ta jc'anbe ti Rioxe ti ac'u scoltaon tal mi yech tsc'an ti chtal jvula'anoxuque, yu'un mu xixocob tajmec. 11-12 Ti ta jc'an chtal jvula'anoxuque, yu'un chtal jcoltaoxuc yo' xach'unic o más li sc'op Rioxe, yo' co'ol jpatbe o jba co'ontic c'alal xquil jbatic ti co'ol jch'unojtique.

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti chava'iic ti ep xa ta ech'el ta jc'an chtal jvula'anoxuque pero yech no'ox ta jnopilan yu'un mu jayicon o tajmec, mu xixocob. Ta jc'an chtal cal ava'iic más li sc'op Rioxe yo' oy o c'usi xataic cu'un ta scuenta sbatel osile chac c'u cha'al istaic xa cu'un li yane ti ma'uc jurioetic uque. 14 Ja' cabtel chcalbe ya'iic sc'op Riox scotol li crixchanoetique. Ac'u mi p'ij, ac'u mi sonso, persa chcalbeic. 15 Yech'o ti ta jc'an chtal cal ava'iic uque, vo'oxuc li jromaoxuque.

Ja' li' yaloj ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil li sc'op Rioxe

16 Mu xiq'uexav ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe yu'un ta xcuxiic o ta sbatel osil ti much'utic ta xch'unique. Ba'yi ica'itic, vo'otic li juriootique. Ts'acal to ava'iic, vo'oxuc ti ma'uc jurioooxuque. 17 Li sc'op Rioxe ja' chiyalbotic ti ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe mi jch'unojtic ti ja' listojbotique.

Ja' yech ts'ibabil chac li'i: “Ti much'utic ch'abal smulic chquile, ja' ti much'utic xch'unojic ti vo'on ijtojbeique, ja' ta xcuxiic ta sbatel osil”, xi ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti oy jmultic jcotoltique

18 Ti Rioxe chquiltic ti li' no'ox chlic yac'be castico ti much'utic chopol li c'usitic tspasique ti mu xch'unic ti c'usitic yaloje. Ti naca chopol li c'usitic tspasique, ti mu xch'unique, yu'un mu sc'an svinajesic ti sna'ojic ti oy ti Rioxe. 19 Mu'nuc mu sna'ic ti oye. Ti Rioxe yac'oj iluc c'u x'elan yo' xquiltic o ti oye. 20 Ac'u mi mu xquiltic ti Rioxe, pero chquiltic li c'usitic spasoje. Ta spasel balamil c'al tana, chquiltic ti oy syu'el ti Rioxe. Chquiltic ti ja' ti Rioxe. Yech'o un ti much'utic mu xich'ic ta muq'ue, mu xu' chalic ti mu sna'ic mi oy ti Rioxe. 21 Ac'u mi sna'ojic onox ti oy ti Rioxe, pero muc xich'ic ta muc'. Muc xalbeic colaval ti iq'uelatique. Yech'o ti mu c'u stu ti c'usitic lic snopique. 22 P'ijic tajmec ti yalojique pero más ich'aybat sjolic. 23 Ma'uc iyich'ic ta muc' ti Riox cuxul ta sbatel osile; lic spasic sloc'ol crixchano ti sna' xchame, ja' iyich'ic ta muc'. Iyich'ic ta muc' sloc'ol mut noxtoc, xchi'uc sloc'ol c'usitic xcotet ta sba balamil, xchi'uc sloc'ol quiletel chon.

24 Yech'o un ti Rioxe iyal ti ja' ac'u spasic li c'usitic chal yo'onique. Muc bu isc'uxubin li spat xoconique. Q'uexlal sba tajmec ti c'usitic lic spasique. 25 Yu'un ja' lic yich'ic ta muc' li c'usitic spasoj ti Rioxe, ja' isc'oponic. Ma'uc iyich'ic ta muc' ti Rioxe ti ja' spasoj li c'usitic oye, ti ch-ich'e onox ta muc' ta sbatel osile. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

26 Ti muc xich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' xa i'ac'bat spasic ti c'usi q'uexlal sba ta pasele. C'alal ta antsetic chopol tajmec c'usi lic spasic. Muc xa xchi'in sbaic xchi'uc ti smalalique, solel xa xchi'il sbaic ta antsil ixchi'in sbaic. 27 Ja' no'ox yech ispasic ti viniquetic uque, muc xa xchi'in sbaic xchi'uc ti yajnilique. Solel xa xchi'il sbaic ta vinical ixchi'in sbaic. Lic tsacaticuc o ta chamel ti x'elan ispasique. Svocol no'ox isa'be sbaic, ja' ti muc xich'ic ta muc' ti Rioxe.

28 Ti x'elan muc xich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' xa i'ac'bat snopic ti c'usitic naca chopole. 29 Ja' ibat ta yo'onic ti tsa' yantsique, ti tsa' yajmulique, ti chopol chc'opojique, ti chpich' yo'onic li c'usitic oy ta sba balamile. Naca chopol c'usi ispasic. Tol x'it'ixajic, chmilvanic, tsa'ic c'op, chlo'lovanic, chlabanvanic, chlo'iltavanic. 30 Chopol c'usi chalbeic ta spat xocon li xchi'ilique. Mu sc'anic ti Rioxe. Mu xch'unic mantal. Mu xa much'u xtaon cha'iic. Ta stoy o sbaic li c'usitic chalique. Ja' tsliquesic li c'usitic chopole. Mu xch'unbeic smantal stot sme'ic. 31 Mu c'u stu ti c'usitic tsnopique. Ma'uc yech ti c'usitic chalique. Mu xc'uxubinvanic, mu xaq'uic ta pertonal xchi'ilic. Mu c'uxuc ta yo'onic li much'utic abol sbaique. 32 Ac'u mi sna'ojic ti yech onox yaloj ti Rioxe ti chich'ic castico ta sbatel osil ti much'utic ja' yech tspasique, pero mu xicta sbaic ta spasulanel. Más xa lec cha'iic mi oy much'utic ja' yech tspasic uque.

2

Ja' li' yaloj ti lec c'usi tspas ti Rioxe ti chac'be castico ti much'utic chopol ti c'usitic tspasique

1 Much'uuc no'ox ti yech chale: “Taj x'elan tspasique, chich'ic onox castico”, mi xie, yu'un ta snop ti ch'abal smul li stuque. Mu xa'i sba ti chopol c'usitic tspas uque. Co'ol xchi'uc li much'utic tslo'iltae. 2 Jna'ojtic

ti lec c'usi tspas ti Rioxe. Ti much'utic chopol li c'usitic tspasique chac'be
castico. 3 Ti much'utic chalic ti chich'ic onox castico ti much'utic chopol li
c'usitic tspasique, pero mi ja' yech tspasic uque, chich'ic onox castico uc.
4 Ti chc'uxubinvan ti Rioxe, ti lec yo'one, tsnopic ti ta sts'icbatic li c'usitic
chopol tspasique. Mu sna'ic mi naca no'ox chmalaatic mi chictaic spasel
li c'usitic chopole. 5 Ti x'elan stoyoj sbaique, ti mu xictaic spasel li c'usitic
chopole, scasticoic no'ox ta sa'ic ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta
sbatel osil scotol crixchanoetic ti Rioxe. Ja'o c'alal xac' iluc ti lec c'usi
tspas ti Rioxe. 6 Ti c'u x'elan li'ech'otic jujuntal li' ta sba balamile, ja' yech
chistojotic ya'el. 7 Ti much'utic ja' tspasulanic li c'usitic leque, ta xcuxiic
ta sbatel osil. Ch-aq'ueic ta ich'el ta muc'. Tstaic li lequilale ti mu sna' xlaj
ta sbatel osile. 8 Yan ti much'utic stuc no'ox chac' sbaic ta ich'el ta muq'ue,
ti mu xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, ti ja' tspasulanic li c'usitic
chopole, chich'ic castico. 9 Scotol ti much'utic chopol li c'usitic tspasique
chich'ic castico. Más tsots chich'ic castico li jchi'iltactic ta jurioale yu'un
vo'ne xa lic ca'itic li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech chich'ic castico lachi'ilic
uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. 10 Yan ti much'utic lec li c'usitic
tspasique, ch-aq'ueic ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe, ta staic li lequilale.
Jun yo'onic ta sbatel osil. Vo'otic li juriootique ta onox jtatic. Ta onox
xataic uc, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.

11 Ti Rioxe muc bu tst'uj crixchanoetic. 12 Ti much'utic muc bu ya'yojic
li smantaltac Riox ti iyal ti Moisese ti tsa' smulique, ch-ochic onox ta c'oc'
ta sbatel osil. Pero ma'uc ch-ochic o ta c'oc' ti muc xch'unic li smantaltac
Rioxe yu'un muc xa'iic. Yan ti much'utic ya'yojic li smantaltac Rioxe ti
tsa' smulique, ja' ch-ochic o ta c'oc' ta sbatel osil ja' ti muc xch'unique.
13 Ti Rioxe ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic mi naca no'ox chca'ibetic
li smantaltaque, mi mu jch'untique. Yan mi ta jch'untique, ja' ch'abal o
jmultic chiyilotic. 14 Ti much'utic muc bu ya'yojic li smantaltac Rioxe,
oy jlom ja' tspasic chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe pero snopoj
ta sjol stuquic. 15 Li c'usitic tspasique ja' chvinaj o ti oy lec srazonique.
Yu'un sna'ic li c'usitic leque xchi'uc li c'usitic chopole. Mi oy c'usi chopol
ispasique, mi muc xvinaje, tey ta yo'onic ti oy smulique. Pero mi inopbat
smulique, tspac sc'oplalic yu'un sna'ojic ti ma'uc yeche. 16 Pero ta sta
yora ti ta svinajes c'usitic isnopic scotol crixchanoetic ti Jesucristoe,
xchi'uc ti c'usitic mucul ispasique. Yu'un ja' yech ac'bil yabtel yu'un ti
Rioxe. Ja' yech chal li sc'op Riox ti chcal a'yuque.

Ja' li' yaloj ti oy smul ch-ileic yu'un Riox ti much'utic ya'yojic li smantaltac Rioxe ti mu xch'unique

17-18 Li jlom jchi'iltactique chalic ti mu xa c'u sna'ique ti “jurioetic” xi
sc'oplalique. Ja' stoyoj o sbaic ti lec ch-ileic yu'un Riox ti yalojique ti
ja' yich'ojic comel li svunal smantaltac Rioxe, xchi'uc ti t'ujbilic yu'un ti
Rioxe. Ti yalojique, más xa sna'ic c'usi tsc'an ti Rioxe, más xa sna'ic c'usi
chal li smantaltaque. Yech'o ti sna'ic c'usi más lec ti yalojique. 19 Yech'o ti
tsnopic ti xu' tsp'ijubtasic ti much'utic chopol li c'usitic tspasique. Co'ol
xchi'uc luz tsp'is sbaic. Ti yalojique, chac'beic yil c'usitic lec li much'utic
chopol li c'usitic tspasique ti teyic ta ic' osil ya'ele. 20 Tsnopic ti xu' ta
xchanubtasic ti much'utic mu to sna'ic li c'usitic leque. Ti yalojique,
sna'beic smelol li smantaltac Rioxe ti ja' chip'ijubotic oe. Jchanubtas-
vanejetic xa yilel. 21 Lec ti ta xchanubtasvanique, pero ¿c'u yu'un ti mu
xch'unic li stuquique? Ti c'alal ta xchanubtasvanique, chalic ti mu xu'

xi'elc'ajotique. ¿C'u ma yu'un ti ch-elc'ajic li stuquique? 22 Chalic ti mu
xu' jsa' cantstique. ¿C'u ma yu'un ti oy yantsic li stuquique? Chalic ti
mu xu' xinopojotic yo' bu li santoetique. ¿C'u ma yu'un ti chelc'anbeic
ti c'usitic oy ta yeclixaile? 23 Yech no'ox ti ja' stoyoj o sbaic ti yich'ojic
comel li smantaltac Rioxe. Mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, mu xch'unbeic
smantal. 24 Ts'ibabil onox sc'oplalic ti ta más vo'nee: "Vo'oxuc ta amulic ti
chopol c'usi chiyalbeic li much'utic ma'uc achi'ilic ta jurioale, xi ti Rioxe",
xi ts'ibabil.
25 Li circuncisión quich'ojtic vo'otic li juriootique, chtun mi ta
jch'unbetic smantaltac ti Rioxe ti iyal ti Moisese. Yan mi mu jch'untique,
co'ol xchi'uc muc bu quich'ojtic ya'el. 26 Ti much'utic muc bu yich'ojic
circuncisione, mi ja' tspasic chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe, co'ol
xchi'uc yich'ojic ya'el. 27 Ti much'utic ja' tspasic chac c'u cha'al chal li
smantaltac Rioxe, ac'u mi muc bu yich'ojic circuncisión, xu' chiyalbotic
ti oy jmultic vo'otic mi mu jch'untic li smantaltac Riox ts'ibabilotique,
ac'u mi quich'ojtic circuncisión. 28 Ma'uc chixch'amalinotic o Riox
ti c'usitic ta jpastique. Mu'nuc persa chquich'tic circuncisión. 29 Ja'
chixch'amalinotic o mi quich'ojtic ta muq'ue. Ac'u mi chopol chiyilotic li
crixchanoetique, pero lec chiyilotic ti Rioxe.

3

1-2 Ti x'elan icale, mu me xanopic ti mu c'usi balotic o ti juriootique, ti
quich'ojtic circuncisione. Bal tajmec yu'un vo'otic ba'yi ica'itic li sc'op
Rioxe. 3 Ac'u mi oy bu mu xch'unic li jq'uex jchi'iltactic lavie, pero oy to
jlom ta xch'unic ti ts'acal jch'ieletique yu'un yech onox yaloj ti Rioxe. 4 Ti
Rioxe mu sna' snop c'op. Vo'otic li jnopc'opotique. Ti Rioxe ts'ibabil onox
sc'oplal:
Ta onox xvinaj ti yech li c'usi chavale.
Mu xu' tsa' amul li crixchanoetique,
xi ts'ibabil.
5 Oy jlom chalic mi ta la jsa' jmultique, yu'un la chcac'tic iluc ti más
lec yo'on ti Rioxe. Mi más ivinaj ti lec yo'one, mu xa la yechuc smelol
mi chac' casticoe. Yan mi chac' casticoe, yu'un onox la chopol sjol bi'a.
6 Pero mu yechuc. Ti yechuc li c'usi chalique, ti Rioxe mu xal ti oy jmultic
ti yechuque yu'un co'ol xchi'uc lec cha'i ya'el li mulil bi'a.
7 Ti yechuc li c'usi chalique, mi ta jnoptic c'ope, más to chcac'tic iluc
ti yech ti c'usi chal Riox ti yalojique. Ti ja'uc yech ta jpastique, mu xu'
chal ti Rioxe ti oy jmultic mi ta jnoptic c'ope. 8 Ti ja'uc yeche, ac'u jpastic
li c'usi chopole yo' jtatic o c'usi lec ti yechuque. Oy jlom chalic ti ja'
yech chichanubtasvanoticotique, pero naca no'ox tsa' jmulticotic. Ti
much'utic ja' yech chalique ta onox xich'ic castico.

Ja' li' yaloj ti muc much'u lec yo'one

9 Yech'o un mu xu' xcaltic ti vo'otic más lecotic ti juriootique. Yu'un
ical xa ava'iic ti jcotoltic jmulavilotique, ac'u mi vo'otic, ac'u mi yan
crixchanoetic. 10 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Mi jun crixchano muc bu lec c'usi tspas.
11 Muc much'u p'ij,
muc much'u ti oy ta yo'on ti Rioxe.
12 Ch'aybeijemic ya'el scotolic.
Ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique.

Mi jun muc much'u ti lec c'usi tspase.
13 Muc much'u ti lec c'usi chale.
Li yeique tu ya'el, co'ol xchi'uc muquenal mi muc bu lec macbile yu'un
ja' chlo'lovanic o.
Oy ya'lel yeic ya'el, co'ol xchi'uc ya'lel ye quiletel chon.
Yu'un chmilvanic o ya'el li c'usitic chalique.
14 Naca chopol li c'usitic chloc' ta yeique.
Ja' chvinaj o ti tol xac' sc'ac'al yo'onique.
15 Bats'i jtijic ta c'op, mu sts'ic yu'unic.
Xu' xa cha'iic ti xmilvanic ta orae.
16 Buyuc no'ox baticuc ta sliquesic c'op.
Abol sba yu'unic li crixchanoetique.
17 Mu sna' xc'uxubinvanic.
18 Mu xi'ic o ti Rioxe,
xi ts'ibabil.
19 Ti x'elan ts'ibabil ta sc'op Rioxe, jna'ojtic ti ja' jc'oplaltic uque, vo'otic li juriootique, yu'un ja' yechotic uc ac'u mi vo'otic quich'ojtic comel li smantaltac Rioxe. Yech'o ti muc much'u xu' chal ti ch'abal smule. Jcotoltic oy jmultic ta stojol ti Rioxe. 20 Li smantaltac Rioxe ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe yu'un jcotoltic mu xch'un cu'untic. Ti iyal smantaltac ti Rioxe, ja' yo' xquiltic o ti oy jmultique.

Ja' li' yaloj ti ch'abal smul ch-ileic yu'un Riox li much'utic xch'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse

21-22 Li smantaltac Rioxe jna'ojtic xa ti ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe. Ists'ibaic onox comel ti Moisese xchi'uc ti yan yaj'alc'op Riox ti ta más vo'nee ti ta xtal ti much'u ta stoj li jmultique. Scotol ti much'utic ta xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, ja' ch'abal o smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Much'uuc no'ox, muc ta alel. 23 Yu'un jcotoltic oy jmultic. Mi jun muc much'u lec yo'on. Stuc no'ox lec yo'on ti Rioxe. 24 Yech'o un ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ta matanal no'ox ti ch'abal jmultic chiyilotique. Ja' ti istoj jmultic ti Jesucristoe. 25 Ti Rioxe snopoj onox ti ja' tstojbe smul scotol crixchanoetic ti Xch'amale. Ti much'utic ta xch'unique ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ti x'elan snopoj onox ti Rioxe, muc x'ac'bat stoj smulic ti much'utic ixch'unic ti c'alal mu to'ox chtal chamuc ta cruz ti Xch'amale. Ti c'alal istoj scotol jmultic ti Xch'amale, iyac' iluc ti Rioxe ti lec onox ti c'usi ispase ti muc x'ac'bat stoj smulique. 26 Ja' no'ox yech lavie chvinaj ti lec c'usi tspas ti Rioxe ti ch'abal xa jmultic chiyilotic vo'otic ti jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse.

27 Yech'o ti mu xu' jtoy jbatique yu'un mu c'usi ijpastic, ja' no'ox ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse. 28 Yu'un ical xa ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe ti ja' yech jch'unojtique, muc ta alel mi lec, mi chopol ti c'usi jpasojtique.

29 Ti Rioxe mu jtucticuc no'ox cajvaltic vo'otic li juriootique; ja' yajval scotol crixchanoetic. 30 Yu'un jun no'ox Riox chisq'uelotic ta jcotoltic. Much'uuc no'ox ta xch'un ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse, ch'abal smul ch-ile yu'un ti Rioxe, ac'u mi yich'oj circuncisión, ac'u mi ch'abal. 31 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic Riox ti jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse, mu xa c'u stu li smantaltac Rioxe che'e, mu xu' xichiotic, yu'un xch'un xa cu'untic. Ja' chiscoltaotic ta xch'unel ti Cajvaltic Jesuse.

4

Ja' li' yaloj ti ch'abal smul i'ile yu'un Riox ti Abraame

1 Ti jmolmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ma'uc ch'abal o smul i'ile
yu'un Riox ti c'usitic ispase. 2 Ti ja'uc ch'abal o smul i'ilee che'e, xu'
stoy sba ti yechuque. Pero i'i. 3 Ja' no'ox ch'abal o smul i'ile ti ixch'un
ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Yu'un ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op
Riox chac li'i: "Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o
ti ch'abal smul i'ilee", xi ts'ibabil. 4 Ja' no'ox yechotic uc, ta matanal
no'ox ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe. Pero ti much'u tsnop ti persa
oy c'usi tspas yo' ch'abal o smul ch-ilee, mu onox bu ch'ayem ti smule,
yech'o un ta onox xba stoj. 5 Yan mi jch'unojtic ti mu c'usi xu' jpastic yo'
ti ch'abal o jmultic chiyilotic vo'otic ti chopolotique, ti ta matanal no'ox
ti ch'abal jmultic chiyilotique, yech'o un ja' ch'abal o jmultic chiyilotic ti
ja' yech jch'unojtique. 6 Ti David ti ta vo'nee iyal onox ti jun xa yo'onic ti
much'utic ti ch'abal o smulic ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ja' yech iyal chac li'i:
7 Jun xa yo'onic ti much'utic i'ac'batic xa pertonal yu'un smulic yu'un ti
Rioxe
yu'un ch'abal xa smul ch-ileic.
8 Jun xa yo'onic yu'un mu xa bu tstoj smulic,
xi ti Davide.
9 Mu jtucticuc no'ox jc'oplaltic, vo'otic ti quich'ojtic circuncisione. Ja'
ac'oplalic uc, vo'oxuc ti muc bu avich'ojique. Calojtic xa ti ja' no'ox
ch'abal o smul i'ile yu'un Riox ti Abraame ti ixch'un ti yech ti c'usi chal
ti Rioxe. 10 Mu to'ox bu chich' circuncisión ti Abraame ti ch'abal xa onox
smul i'ile yu'un ti Rioxe. 11 Ts'acal to i'albat yu'un Riox ti chich'be seña ti
ch'abal o smul ch-ile ti ja' yech xch'unoje, yech'o ti iyich' circuncisione.
Ja' no'ox yech ti much'utic muc bu yich'ojic circuncisione, mi ta xch'unic
chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame, ja' stotic ya'el. Yu'un ch'abal smul ch-
ileic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile ti Abraame. 12 Vo'otic
li juriootique ti quich'ojtic circuncisione, ja' jtotic ya'el uc mi ta jch'untic
chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame ti c'alal mu to'ox chich' circuncisione.

Ja' li' yaloj ti ta scuentainic sjunlej balamil ti much'utic ta xch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe

13 Ti Abraame i'albat yu'un Riox ti ta sta yora tscuentainic sjunlej
balamil xchi'uc ti much'utic ta xch'unic chac c'u cha'al ixch'une. Ti
x'elan i'albat ti Abraame, mu'nuc oy c'usi ispas jset'uc; ja' no'ox ti ixch'un
ti ta matanal ch-ac'bat scuentain sjunlej balamil yu'un ti Rioxe. 14 Ja'
no'ox yechotic uc, mu'nuc oy c'usi ta jpastic jset'uc ti chac' jcuentaintic
sjunlej balamil ti Rioxe. Ti ja'uc chac' o jcuentaintic sjunlej balamil
li c'usi ta jpastique, mu c'usi bal o ti jch'unojtic ti ta matanal chac'
jcuentaintique. 15 Li smantaltac Rioxe ja' no'ox chba quich'tic o castico
ti mu xch'un cu'untique. Li bu ta matanale, ch'abal smantalil, ch'abal
mulil, ch'abal castico.
16 Lavi iyil ti mu xch'un cu'untic mantal ti Rioxe, yech'o ti ta matanal
chac' jcuentaintic sjunlej balamile mi jch'unojtic chac c'u cha'al ixch'un
ti Abraame. Mu jtucticuc no'ox ta jcuentaintic ti ca'yojtic li smantaltac
Rioxe. Much'uuc no'ox xu' tscuentainic mi ta xch'unic chac c'u cha'al
ixch'un ti Abraame, yu'un ja' xa jtotic ya'el chil ti Rioxe mi ja' yech
ta jch'untic uque. 17 Ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Riox chac li'i:
"Vo'on lajt'uj ti vo'ot stotot epal nación chac'ote", x'utat yu'un Riox ti

Abraame, xi ts'ibabil. Ja' ti Riox iyich' ta muc' ti Abraame, ti ta xcha'cuxes ánimaetique, ti tspas onox ti c'usitic mu to bu quilojtique.

18 Ti Abraame snopoj xa ti muc bu ch-ayan xch'amale, pero ixch'un
ti totil ta xc'ot yu'un epal nacione chac c'u cha'al i'albat yu'un ti Rioxe:
"Ta xp'ol amom", x'utat onox. 19 Ixch'un ti ch-ayan to xch'amale, ac'u mi
i'ech' xa yora ti chnich'naje. Yu'un po'ot xa'ox cien sjabilal. Ac'u mi mu
onox sna' x'alaj ti yajnile, ja' ti Sarae, pero ixch'un ti ch-alaj toe. 20 Muc
bu isnop ta sjol ti yech no'ox chal ti Rioxe, yu'un ixch'un, iyich' ta muc'.
21 Ispat yo'on ti oy syu'el ti Rioxe, ti yech ti c'usi i'albate. 22 Ti ixch'une,
ch'abal smul i'ile yu'un ti Rioxe, xi yaloj li sc'op Rioxe.

23 Ti x'elan ts'ibabile, mu stucuc no'ox sc'oplal ti Abraame. 24 C'alal
ta vo'otic uc, ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti jch'unojtic ti ja' ix-
cha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesucristoe. 25 Ja' ti i'aq'ue ta
milel ta scoj li jmultique, pero icha'cuxesat yo' ch'abal o jmultic chiyilotic
ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti chicuxiotic ta sbatel osil lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe

1-2 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' ti ijch'untic ti ja' istoj
jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti
Rioxe. Ti lec xa xquil jbatique, jun xa co'ontic ta jmalatic ti c'usi ora chba
jchi'intic ta lequilale. 3 Pero ma'uc no'ox jun co'ontic ti chba jchi'intic ti
Rioxe. C'usuc no'ox paltail ta jtatic li' ta sba balamile jun co'ontic yu'un
jna'ojtic ti más ta stsatsub ech'el co'ontic ti mi icuch cu'untique. 4 Mi más
itsatsub co'ontique, mu xa xquicta o jbatic ta xch'unel ti ja' chiscoltaotic
ti Cajvaltique. Ti mi ja' yechotique, jpatoj xa co'ontic ti chba jchi'intic ti
Rioxe. 5 Mu yechuc no'ox ti jpatoj co'ontique. Ti Ch'ul Espíritu yac'ojbotic
jchi'intic ti Rioxe, ja' xa lisyulesbotic ta joltic ti sc'anojotic ti Rioxe.

6 Ti Rioxe sna'oj onox ti mu xu' jpoj jba jtuctic yu'un jmultique, vo'otic
ti naca chopol li c'usitic ta jpastique. Yech'o ti ista yora iyac' sba ta
milel ti Cristoe, ja' lispojotic yu'un jmultic. 7 Li vo'otique, ac'u mi lec
yo'on li jchi'iltique, mu xcac' jbatic ta milel yo' xpoj oe. Ja' no'ox mi
lixc'uxubinotic tajmeque, yic'al nan jpojtic. 8 Yan ti Rioxe iyac' iluc ti
sc'anojotic tajmeque, vo'otic li jmulavilotique, yu'un iyac' ta milel ti
Cristoe. Ja' lispojotic o yu'un jmultic. 9 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic
ti Rioxe ti ijch'untic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe, yech'o
un mu xa bu chba quich'tic castico. 10 Ti vo'nee chopol to'ox liyilotic ti
Rioxe. Lavie lec xa chiyilotic, ja' ti ijch'untic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj
jmultic ti Xch'amale. Ja' ilecub o yo'on. Yech'o ti chicuxiotic ta sbatel osile
yu'un cuxul ti Xch'amale. 11 Pero ma'uc no'ox jun o co'ontic ti chicuxiotic
ta sbatel osile, ja' jun o co'ontic noxtoc ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe
lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yalojbe sc'oplal ti Adane xchi'uc ti Cristoe

12 Ti isa' smul ti primero vinique, ja' ilic o li mulile, yech'o ti tol
jsa' jmultique. Ja' chichamotic o jcotoltic ti oy jmultique. 13 Ti vo'nee
c'alal ch'abal to'ox li smantaltac Rioxe ti iyal ti Moisese, oy onox smul
ti crixchanoetique. Ja' chvinaj o ti oy onox mantale. Ti ch'abluque,
ch'abal smulic ti yechuque. 14 Ti icham ti Adane, ti ichamic noxtoc ti
ba'yi crixchanoetique ti c'alal mu to'ox chtal ti Moisese, ja' ivinaj o ti oy

smulique ac'u mi ma'uc yech smulic chac c'u cha'al smul ti Adane. Ti Adane ja' ba'yi jtotic ta jcotoltic. Ja' no'ox yech ti Cristoe ti ts'acal to itale, ja' jtotic ta jcotoltic noxtoc.

15 Ta smul jun vinic ti chi'ochotic ox ta c'oc' ta sbatel osil jcotoltique. Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ta matanal ti ch'abal jmultic chiyilotic ta scoj jun vinique, ja' ti Jesucristoe. Yu'un ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. 16 Ac'u mi jp'el xa no'ox mantal muc xch'un ti Adane, pero chba xa'ox quich'tic o castico ta jcotoltic. Lavie ac'u mi ep jmultic, pero jcotoltic xu' ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' ti istoj ti Jesucristoe. 17 Ti isa' smul ti Adane, yech'o ti jmulavilotic ta jcotoltique. Ja' ta smul ti chi'ochotic xa'ox ta c'oc' ta sbatel osil ta jcotoltique. Lavi jch'unojtic xa ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ta matanal ti ch'abal jmultic chiyilotique, chba jchi'intic o ta sbatel osil.

18 Ti isa' smul ti Adane, chquich'tic xa'ox castico jcotoltic yu'un jcotoltic oy jmultic. Lavi icham ta scoj jmultic ti much'u ch'abal smule, ja' ti Cristoe, mi ta jch'untic ti ja' istoj jmultique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ta xicuxiotic ta sbatel osil. 19 Ti muc xch'un c'usi i'albat yu'un Riox ti Adane, yech'o ti jmulavilotic jcotoltique. Ti ixch'un c'usi i'albat yu'un Riox ti Jesucristoe, xu' ti ch'abal xa jmultic chiyilotic jcotoltic ti Rioxe mi ta jch'untic ti ja' istoj jmultique.

20 Ti c'alal ica'itic li smantaltac Rioxe, iquiltic ti ep jmultique. Ac'u mi ep jmultic, pero ti Rioxe iyac' iluc ti sc'anojotic tajmeque. 21 Ti c'alal ochemotic to'ox ta mulile, chi'ochotic xa'ox ta c'oc' ta sbatel osil. Lavi ijch'untic xa ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, ch'abal xa jmultic chiyilotic, ta xac' cuxlicotic ta sbatel osil.

6

Ja' li yaloj ti lichamotic xa ya'ele, ja' ti mu xa bu ta jpastic li c'usitic chopole

1 Yech'o un lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ¿mi lec xana'ic mi staoj yav ta jpasulantic li c'usitic chopole? 2 I'i xa bi'a. Ti jayvo' lichamotic xa ya'ele, mu xa jpastic li c'usitic chopole. 3 Ana'ojic ti c'alal iquich'tic vo' ta scuenta ti Jesucristoe, ja'o lichamotic ya'el jchi'uctic. 4 Ja'o limucatotic ya'el jchi'uctic, ja'o licha'cuxesatotic ya'el jchi'uctic yo' jpastic o li c'usitic leque. Ja' chac c'u cha'al icha'cuxesat ta syu'el Riox ti Jesucristoe, ja' no'ox yech ta syu'el Riox ilecub li co'ontic uque.

5 Ti iquictatic spasel li c'usitic chopole ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Cristoe, co'ol lichamotic ya'el jchi'uctic. Yech'o un co'ol licha'cuxesatotic ya'el jchi'uctic yu'un naca xa lec li c'usitic ta jpastique. 6 Ti lichamotic ya'ele, mu xa bu ta jpastic li c'usitic chal co'ontique yo' ti mu xa teyi-coticuc o ta mulile. 7 Ti much'utic chameme mu xa bu tsa' smulic. 8 Lavi co'ol lichamotic ya'el xchi'uc ti Cristoe, ti mu xa bu ta jpastic ti c'usitic chal co'ontique, jpatoj co'ontic ti naca xa lec li c'usitic ta jpastique chac c'u cha'al tspas ti Cristoe. 9 Jna'ojtic ti mu xa bu ta xcham noxtoc ti Cristoe yu'un icha'cuxesat xa. Ilaj xa sc'oplal ti ta xchame. 10 Ti ichame, vo'otic ta jmultic. J'ech'el no'ox icham. Lavie cuxul xa o, ja' tspas c'usi lec chil ti Rioxe. 11 Ja' no'ox yech li vo'oxuc uque, ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe, tsc'an chanopic ti j'ech'el chamemoxuc ya'ele, ti mu xa xacha'pasic li c'usitic chal avo'onique, ti ja' xa cuxuloxuc ya'el ta spasel c'usi lec chil ti Rioxe.

12 Yech'o un mu xa me xapasic li c'usitic chopole yu'un mu jaluc
cuxulotic. 13 J'ech'el me xavictaic spasel. Vo'oxuc ti chamemoxuc to'ox
layilic ti Rioxe yu'un naca chopol ti c'usitic apasique, lavie laxcha'cuxesic
xa ya'el. Yech'o un sjunul me avo'onic xavac' abaic ta stojol ti Rioxe yo'
xapasic o li c'usitic leque. 14 Ilaj xa sc'oplal ti chapasic li c'usitic chopole.
Yu'un ach'unic xa ti ta slequil no'ox yo'on ti ch'abal amulic chayilic ti
Rioxe. Mu xa bu ach'unojic ti ja'to lec chayilic o li smantaltaque.

Ja' li' yaloj ti sjunuluc me co'ontic ac'u jpastic li c'usitic leque

15 Ti ica'itic xa ti ma'uc lec chiyilotic o Riox li smantaltaque, ti ta
slequil no'ox yo'on ch'abal xa jmultic chiyilotique, ¿mi xu' to jpastic
xana'ic li c'usitic chopole? I'i xa bi'a. 16 Ana'ojic c'u x'elan mi istic' sba
ta mozoil jun vinique, persa ta xch'unbe smantal li yajvale. Ja' no'ox
yechotic uc, mi ja' ta jpastic li c'usitic chopole, co'ol xchi'uc smozootic
ya'el. Mi ja' smozootic ya'ele, chi'ochotic onox ta c'oc' ta sbatel osil.
Yan mi ja' xa ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Rioxe, chicuxiotic o ta sbatel
osil. 17 Coliyalbotic Riox ti sjunul avo'on ach'unic ti c'alal la'albatic li
sc'op Rioxe, ac'u mi smozooxuc to'ox ya'el li mulile. 18 Lavie naca xa
lec li c'usitic chapasique yu'un j'ech'el laloq'uic li ta mulile. 19 Ti x'elan
chacalbeique, ja' yo' xava'ibeic o smelol ti c'u x'elan tsc'an chapasique.
Ja' no'ox yech chac c'u cha'al sjunul to'ox avo'onic apasic li c'usitic
chopole, ja' no'ox yech lavie, sjunuluc xa me avo'onic xapasic li c'usitic
leque.

20 Ti c'alal tiq'uiloxuc to'ox ta mulile, muc xanopic mi lec, o mi chopol,
li c'usitic apasique. 21 Pero ¿c'usi ma ataic o ti c'usitic apasic ti vo'nee?
Lavie q'uexlal xa sba chava'iic ti x'elan apasique. Ja' no'ox apasic ti c'usi
cha'ochic o ta c'oc' ta sbatel osile. 22 Pero lavi laloq'uic xa ta mulile, ja' xa
chatunic yu'un ti Rioxe. Más xa lec yu'un ilecub xa avo'onic, chacuxiic
ta sbatel osil. 23 Yu'un mi ja' ta jpasulantic li c'usitic chopole, chquich'tic
jtojoltic ya'el, ja' ti chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile. Yan mi ja' ta jc'antic
ti jmotontic ti chiyac'botic ti Rioxe mi chquich'tic ta muc' ti Jesucristoe,
chicuxiotic ta sbatel osil.

7

Ja' li' yaloj ti co'olotic xchi'uc jun ants ti inupun ta yan ti c'alal icham ti smalale

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic c'usi chal li
leye. Ana'ojic ti jcotoltic ta jch'untic ley lavi cuxulotique. 2 Ti much'utic
chnupunic ta civile, chal li leye ti persa yic'oj o sbaic ti c'u sjalil cuxulique.
Ja'to mi icham li vinique xocol chcom li antse. 3 Ti c'alal cuxul to li
smalale, mi tsa' yan vinique, yajmul bi'a. Yan mi icham li smalale, xu'
xa xnupun ta yan. Ma'uc xa yajmul.

4 Ja' no'ox yechotic uc lavi jch'unojtic li sc'op Rioxe. Ti c'alal ijch'untic ti
icham ta scoj jmultic ti Cristoe, mu xa jch'untic ti ja' lec chiyilotic o Riox li
smantaltaque. Lavie ja' xa scuentainojotic ti Cristoe, ja' ti icha'cuxesate,
yo' jch'untic o li c'usitic lec chil ti Rioxe. 5 Ti vo'nee naca onox chopol
c'usi ijpastic. Ti c'alal ica'itic li smantaltac Rioxe, más to lic jpastic li
c'usitic chopole ti ja' no'ox chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. 6 Lavi mu
xa bu jch'unojtic ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic Riox li smantaltaque,
mu xa ta sujeluc ta jpastic c'usi tsc'an ti Rioxe. Sc'an xa no'ox co'ontic ti
ta jpastique ja' ti tal xchi'inotic ti Ch'ul Espíritue.

Ja' li' yaloj ti mu spas cu'untic c'usitic lec ta jtuctique, ja' ti chopolotique

7 Ti naca chopol c'usi lic jpastic ti c'alal ica'itic li smantaltac Rioxe,
xcaltic no'ox ya'el ti ja' lisujotique pero ma'uc lisujotic. Ti manchuc oy
li smantaltac Rioxe, mu jna'tic mi oy jmultic ti yechuque. Ti manchuc
chal li mantale ti “mu me c'usi xpich' o avo'onic” xie, mu jna'tic mi mulil
ti yechuque. 8 Ti c'alal ica'itic ti “mu me c'usi xpich' o avo'onic” xie, más
to ipich' o co'ontic. Ti manchuc ica'itique, mu c'usi ipich' o co'ontic ti
yechuque. 9 Ti c'alal mu to'ox bu chca'itique, toj lecotic ti calojtique.
Ti c'alal ica'itique, ja'to iyul o ta joltic ti oy jmultique. 10 Sc'oplal ti lec
chibatic o mi ich'un cu'untique. Yan lavi mu xch'un cu'untique, chquiltic
o xa ti chopol chibatique. 11 Yu'un más to lislo'lootic li c'usi chopole ti
c'alal ica'itique, yech'o ti iyul ta joltic ti oy jmultique.

12 Li smantal Rioxe lec tajmec ti c'usi chiyalbotique ti mu xu' jpastic li
c'usitic chopole. 13 Pero ¿mi ja' ta jta o jmultic xana'ic li c'usitic leque? I'i.
Ti c'usi ta jta o jmultique, ja' ti mu jch'untic ti c'usi chiyalbotic li lequil
mantale. Más to chba jpastic li c'usitic chopole. Ja' chvinaj o ti vo'otic
chopolotique.

14 Jna'ojtic ti lec li mantaletique yu'un ja' yaloj ti Rioxe. Yan li vo'otique
ja' no'ox ta co'ontic li c'usitic chopole. 15 Ac'u mi ta jc'an ta jpastic li
c'usitic leque, pero mu spas cu'untic. Ti calojtique, mu jc'an jpastic li
c'usitic chopole pero ja' ta jpastic. Chopol ti ja' yechotique. 16 Ti ja' ta
jpastic li c'usi chopol ti mu jc'an jpastique, ja' chvinaj o ti lec li smantaltac
Rioxe. 17 Ja' ti chopolotique yech'o ti ta jpastique. 18 Ja' chquiltic o ti mu
c'usi lec spas cu'untic ta jtuctique. Ac'u mi ta jc'an ta jpastic, pero mu spas
cu'untic. 19 Ja' no'ox spas cu'untic li c'usitic chopole ti mu jc'an jpastic ti
calojtique. 20 Lavi une ti ta jpastic li c'usitic mu jc'an jpastique, ja' ti toj
chopolotique.

21 Quilojtic onox ti c'alal ta jc'an ta jpastic li c'usitic leque, ja'o chispaje-
sotic li c'usi chopole. 22 Ta melel ti lec chca'itic c'usi chal ti Rioxe. 23 Pero
oy c'usi yan ti lec chca'itic noxtoque, ja' li c'usitic chopole. Ja' tspajesvan
yo' mu jch'untic o ti c'usi chal ti Rioxe.

24-25 ¡Toj abol jbatic! Ac'u mi ta jc'an ta jch'untic c'usi chal ti Rioxe
pero naca chopol chbat cu'untic. ¿Much'u ma xu' chiscoltaotic yo' spas o
cu'untic li c'usitic leque? Coliyalbotic Riox ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltic
Jesucristoe.

8

Ja' li' yaloj ti mu xa jch'untic c'usi chopol mi chcalbetic scoltaotic ti Ch'ul Espíritue

1 Lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Jesucristoe, mu xa bu chba quich'tic
castico. Yu'un ma'uc xa ta jpastic li c'usitic chal co'ontique; ja' xa ta
jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue. 2 Ti c'alal iquich'tic ta muc' ti
Jesucristoe, islecubtas co'ontic ti Ch'ul Espíritue. Ja' chicuxiotic o ta sbatel
osil. Yech'o un mu xa jch'untic li c'usitic chopole ti ja' chi'ochotic o ta c'oc'
ta sbatel osile. 3 Li smantaltac Rioxe mu xicuxiotic o ta sbatel osil, ja' ti mu
xch'un cu'untique. Yech'o ti istac tal Xch'amal ti Rioxe. Ti Xch'amal Rioxe
co'ol jpat jxocontic jchi'uctic vo'otic ti chopol li c'usi ta jpastique. Ti Rioxe
ja' iyac'be stoj jmultic yo' ti mu staojuc o yav ta jsa'ulantic jmultique. 4 Ti
istoj jmultic ti Xch'amal Rioxe, ja' yo' jch'untic o ti c'usitic lec chil ti Rioxe.

Yu'un ma'uc xa ta jch'untic li c'usitic chal co'ontique; ja' xa ta jch'untic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue.

5 Mi ta jpastic li c'usitic chal co'ontique, ja' no'ox tey ta co'ontic spasel. Yan mi ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue, ja' no'ox tey ta co'ontic spasel. 6 Mi ja' no'ox tey ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal co'ontique, ta onox xi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osil. Yan mi ja' no'ox ta co'ontic ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue, chicuxiotic ta sbatel osil. Mu xa c'usi xal co'ontic. 7 Mi ja' no'ox ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal co'ontique, muc bu lec xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe. Yu'un mu jc'an jch'untic ti c'usitic lec chile, mi ja'uc onox xch'un cu'untic. 8 Mi ja' no'ox ta co'ontic ta jpasulantic li c'usitic chal co'ontique, mu xu' ti lec chiyilotic ti Rioxe.

9 Li vo'oxuque mi yech ti ja' xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe, ma'uc xa chapasic li c'usitic chal avo'onique. Ti much'utic ma'uc xchi'inoj ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cristoe, ma'uc xch'amal Cristo. 10 Jcotoltic chichamotic ta scoj li mulile. Pero mi ja' xchi'inojotic ti Cristoe, chicuxiotic ta sbatel osil yu'un lec chiyilotic ti Rioxe. 11 Lavi ja' xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe ti ix-cha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Jesuse, ja' no'ox yech chaxcha'cuxesic uc.

12 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' tsc'an ta jch'untic ti c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue; mu xa me jch'untic li c'usitic chal co'ontique. 13 Mi ja' ta jch'untic li c'usitic chal co'ontique, chi'ochotic onox ta c'oc' ta sbatel osil. Yan mi chcalbetic scoltaotic ti Ch'ul Espíritue yo' mu xa jch'untic o li c'usitic chal co'ontique, chicuxiotic ta sbatel osil.

14 Ti much'utic tsc'anic p'ijubtasel yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe, ja' xch'amaltac Riox. 15 Lavi xchi'inojoxuc xa ti Ch'ul Espíritue, mu xa bu cha'ochic ta c'oc' ta sbatel osil. Mu xa xaxi'ic chac c'u cha'al xi'emoxuc to'ox ti c'alal mu to'ox chach'unic li sc'op Rioxe. Lavi xchi'inojoxuc xa ti Ch'ul Espíritue, ja' laxch'amalinic o ti Rioxe, yech'o ti "Tot", xavutic xae. 16 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. 17 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, yech'o un ta onox xiyac'botic ti c'usi yaloj chiyac'botique chac c'u cha'al i'ac'bat ti Cristoe, mi icuch cu'untic ilbajinel chac c'u cha'al icuch yu'un ti Cristoe.

18 Chcal vo'one, ac'u mi abol jbatic li' ta sba balamile, pero mu xcat o co'ontic yu'un toj lec ti c'usi ta jtatique. Yu'un ch-ach'ub li jpat jxocontique. 19 Scotol ti c'usitic spasoj ti Rioxe ch-ach'ubic uc ti c'alal xac' iluc ti xch'amalotic ti Rioxe. 20 Yu'un soquemtic xa scotol li c'usitic spasoj ti Rioxe. Mu stucuc no'ox isoc, ja' ta smantal ti Rioxe. Pero sc'oplal chlaj ach'ubuc scotol. 21 Ti c'alal xlaj ach'ubuc scotole, mu xa bu chc'a'. Mu xa bu chc'a' ti jpat jxocontic chquich'tique, vo'otic ti xch'amalotic ti Rioxe. Lec ti x'elan mu xa bu chlaj c'a'uque. 22 Jna'ojtic ti po'ot xa x'ach'ub scotol li c'usitic spasoj ti Rioxe. Co'ol xchi'uc jun ants ti jliquel xa sc'an xcole. 23 Mu stucuc no'ox ti po'ot xa x'ach'ubic li c'usitic spasoj ti Rioxe. C'alal ta vo'otic ti xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue ti sliqueb to quich'ojtic ti c'usitic chiyac'botic ti Rioxe, po'ot xa x'ach'ub li jpat jxocontique. Ti c'alal xiyach'ubtasotic ti Rioxe, liyic'otic o xa ta jmoj, mu xa bu abol jbatic. 24 Ti c'alal lic jch'untic li sc'op Rioxe, ijpat co'ontic ti chi'ach'ubotique yech'o ti jmalaojtique. Ti quilojticuc xae, mu xa c'u stu cu'untic jmalatic ti

yechuque. 25 Ti jmalaojtique, yu'un mu to chquiltic, yech'o ti mu xtavan
xca'itic smalaele.
26 Ja' no'ox yech ti Ch'ul Espíritue chiscoltaotic uc yo' ti mu xtavan o
xca'itic smalaele. Chisc'oponbotic Riox ti c'alal mu jna'tic c'usi lec ta
jc'anbetique, yech'o ti yech no'ox ta jic' co'ontique. Ti Ch'ul Espíritue
ja' tsc'anbe li c'usitic mu jna'tic sc'anele. 27 Ti Rioxe yiloj c'u x'elan
co'ontic, sna'oj c'usi chc'anbat yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ti Ch'ul Espíritue
ja' chisc'anbotic tal ti c'usi tsc'an yo'on ti Rioxe yu'un xch'amalotic xa.

Ja' li' yaloj ti chcuch cu'untic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique mi jch'unojtic ti sc'anojotic o ti Cristoe

28 Vo'otic ti jc'anojtic xa ti Rioxe, jna'ojtic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatic
li' ta sba balamile ta xtun cu'untic. Yu'un oy c'usi snopoj ti Rioxe ti
liyic'otique. 29 Yu'un sna'oj onox ti chquich'tic ta muq'ue. Snopoj onox ti
chisco'oltasotic chac c'u cha'al ti Xch'amale. Ti Xch'amale ja' jbanquiltic
ya'el. Li vo'otique yits'inotic ya'el. Li antsetique yixleltac ya'el. 30 Ti ja'
onox yech snopoj ti Rioxe, yech'o ti liyic'otique. Ti liyic'otique, ch'abal
xa jmultic chiyilotic. Ti ch'abal xa jmultic chiyilotique, lixch'amalinotic.
31 Lavi xch'amalotic xae, mu xcat o co'ontic mi oy much'u chiscrontain-
otique. 32 Ti Rioxe muc bu isjalan ti Xch'amale, iyac' ta milel ta scoj
jmultic jcotoltic. ¿Mi ja' xa mu xiyac'botic ya'el li c'usitic yaloj onox
chiyac'botique? 33 Muc much'u xu' chal ti chba quich'tic o castico yu'un
jmultic, vo'otic ti st'ujojotic ti Rioxe ti chicuxiotic ta sbatel osile. Yu'un
stuc iyal ti Rioxe ti ch'abal xa jmultic chiyilotique. 34 Mi ja'uc ti Cristoe,
mu xa xu' chal ti chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile yu'un jch'unojtic ti
ja' icham ta scoj jmultique, ti icha'cuxie, ti tey xa chotol ta sbats'ic'ob
ti Rioxe, ti ja' chiyac'otic o ta pertonal ti Rioxe. 35 Mu c'usi ti mu xa
xisc'anotic o ti Cristoe. Ac'u mi abol jbatic, ac'u mi oy crontainel, ac'u
mi oy ilbajinel, ac'u mi oy vi'nal, ac'u mi ch'abal jc'u'tic, ac'u mi oy c'usi
xi'el sba, ac'u mi nopbil xa jc'oplaltic, sc'anojotic onox ti Cristoe. 36 Ja'
yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Cajval, lavi quich'ojoticotic ta muq'ue, scotol c'ac'al nopbil jc'oplalticotic.
Co'oloticotic xchi'uc chij ti nopbil xa sc'oplal chlaje,
xi ts'ibabil. 37 Scotol li c'usitic abol o jbatique chcuch cu'untic yu'un
jch'unojtic ti sc'anojotic o ti Cristoe. 38 Ja' jch'unoj ti mu c'usi ti mu xa
xisc'anotic o ti Rioxe. Ac'u mi xichamotic, ac'u mi cuxulotic to, sc'anojotic
o. Ac'u mi anjeletic, ac'u mi pucujetic, mu xu' spajesic ti Rioxe ti mu xa
xisc'anotic oe. Ac'u mi oy bu jtatic palta lavie, ac'u mi ts'acal to, pero
sc'anojotic o ti Rioxe. 39 Ti c'usitic spasoj ti Rioxe, ac'u mi ta vinajel, ac'u
mi ta balamil, mu xu' spajesat o yo' mu xa xisc'anotic oe. Sc'anojotic o ta
jmoj, ja' ti quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

9

Ja' li' yaloj ti ac'u mi t'ujbilic onox yu'un Riox scotol li j'israeletique pero mu scotolicuc ta xcuxiic ta sbatel osil

1-3 Vo'on ti quich'oj xa ta muc' ti Cristoe, yiloj ti Ch'ul Espíritue ti
scotol c'ac'al chcat co'on tajmeque, ja' ti mu xich'ic ta muc' Cristo li
jchi'iltactique, vo'otic li j'israelotique. Yech li c'usi chcale, muc bu ta jnop
c'op. Xu' ya'el ti vo'on xisp'aj ti Cristoe yo' ja' xcuxiic o ta sbatel osil li
jchi'iltactique ti jun jts'unbaltic jchi'uctique. 4 Yu'un co'ol smomotic ti
Israel ti ta más vo'nee, co'ol st'ujojotic ti Rioxe. Ja' co'ol jtot jme'tic ti

iloq'uesatic tal ta Egipto ti ta más vo'nee, ti i'ac'batic tal xojobal ti Rioxe,
sacjaman xa ti c'alal iloq'uic tale, ti i'albatic ti chcoltaatic yu'un ti Rioxe,
ti i'albatic mantal yu'un ti Rioxe, ti i'albatic c'u x'elan tspasic ti templo
nucule yo' bu iyich'ic ta muc' ti Rioxe, ti ep ta ech'el i'albatic ti chtal
ti much'u tstoj jmultique. 5 Li jchi'iltactique ja' sts'unbalic uc ti ba'yi
jtotique ti it'ujatic yu'un ti Rioxe. Ti Cristoe, ti ja' st'ujoj Riox ti tspasvan ta
mantale, ja' jchi'iltic ta israelal. Pero ja' onox Riox ti scuentainoj scotol li
c'usitic oye. Ch-ich'e onox ta muc' ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

6 Mu'nuc ja' mu xc'ot c'usi chal ti Rioxe. Ta onox xicuxiotic ta sbatel osil
chac c'u cha'al yaloje. Pero mu jcotolticuc ti chicuxiotic ta sbatel osile, ja'
ti mu jcotolticuc ta jch'untic chac c'u cha'al ixch'un ti jmuc'tatotic Israel
ti ta más vo'nee. 7 Ta melel ja' smomotic ti Abraame, pero mu jcotolticuc
ta jch'untic chac c'u cha'al ixch'une. Ti Abraame i'albat yu'un ti Rioxe:
"Ja' no'ox amomtac chquil ti xch'amaltac xchi'uc smomtac Isaaque",
x'utat. 8 Ja' chquiltic o ti muc ta alel bu talem jts'unbaltic ti vo'nee. Ti
xch'amalotic xa ti Rioxe, ja' ti ijch'untic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe chac
c'u cha'al ixch'un ti Abraame. 9 Ti Abraame ixch'un ti c'usi i'albat yu'un
ti Rioxe: "C'alal xloc' jabile, oy xa'ox yol li Sarae, crem", x'utat onox.

10 Mu stucuc no'ox it'uje yu'un Riox ti Isaaque. C'alal oy xa'ox yajnil
ti Isaaque, ja' ti Rebecae, vach i'ayan yol. 11-13 Ti c'alal mu to'ox ch-
ayanique, mu xna'eic c'u x'elan chbatic, pero ti Rebecae i'albat yu'un ti
Rioxe: "Li banquilale ja' ta spase ta mantal yu'un li yits'ine", x'utat onox.
Ts'acal to iyal ti Rioxe: "Más lec iquil li Jacove; ja' chopol iquil li Esaue",
xi ts'ibabil. Yech'o un ja' chquiltic o ti tst'uj bu junucal tsc'an ti Rioxe.
Ma'uc ist'uj ti lec c'usi tspas ti june, muc ta alel c'u x'elan.

14 Pero mu me jnoptic ti chopol c'usi tspas ti Rioxe. 15 I'albat ti
Moisese: "Ti much'u ta jc'an ta jc'uxubine ta jc'uxubin", x'utat. 16 Yech'o
un ja' tst'uj stuc ti much'u chc'uxubine. Ma'uc tsc'an stuc ti much'u
chc'uxubinate. Muc ta alel c'u x'elan, mi lec, mi chopol ti c'usi tspase,
ja' tsnop stuc ti Rioxe. 17 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ja'
yech liyalbe tal ti Rioxe: Ja' la layac'be o avabtel yo' xvinaj o ta sjunlej
balamil ti stuc no'ox tsots syu'ele, xut preserente ta Egipto ti Moisese."
18 Ja' chvinaj o ti tspas c'usi tsc'an yo'on ti Rioxe. Chc'uxubin ti much'u
sc'an yo'on chc'uxubine. Ja' no'ox yech mu xac'be xch'un ti much'u mu
sc'an ti ta xch'une.

19-20 Mi oy much'u yech chale, "¿c'u yu'un chisa'be jmul ti Rioxe ti yalal
mu xac' jch'une?" mi xie, ¿c'usi sna' ya'el ti x'elan chalbe ti Rioxe? Ja'
chac c'u cha'al li lum basoe, ti sna'uc c'opojuque, "¿c'u yu'un ti x'elan
apatone?" mu stac' xut ti much'u ipaton oe. 21 Li jpatp'ine xu' tspas ti
c'usi tsc'an yo'on spas o li ach'ele. Xu' tspat junuc p'in ti chc'uxubine; xu'
tspat junuc p'in noxtoc ti muc ta alel yu'une.

22-24 Ja' no'ox yech ti Rioxe, xu' xcha'le c'usi tsc'an yo'on xcha'le ti
much'u spasoje. Mi sc'an yo'on xac'be castico ta ora ti much'utic sc'oplal
onox ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile yo' xvinaj o ti oy syu'ele, xu'. Lavi mu
to chac'bee, ja' smalaoj to ti cha'iic scotol ti much'utic ta onox x'ich'on o ta
muq'ue ti xu' chbatic ta vinajel uque. Mu jtucticuc no'ox li j'israelotique;
c'alal ta vo'oxuc uc ti ma'uc j'israeloxuque. 25 Ti Osease ja' yech ists'iba
comel chac li'i:

Ti much'utic ma'uc jch'amaltac lavie, ta to sta yora ti ja' jch'amaltac ti
smomique.

Ti much'utic muc bu jc'anoj lavie, ta to sta yora ti ja' xa jc'anoj ti
smomique.
26 Ti much'utic ma'uc jch'amaltac lavie, ta to sta yora ti “vo'oxuc
xch'amaloxuc ti Riox ta vinajele”, xi sc'oplalic ti smomique,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 27 Ti Isaíase ja' onox yech iyal jc'oplaltic vo'otic
li j'israelotique: “Ac'u mi toj epotic, vo'otic ti smomotic Israele, chac c'u
cha'al li yi'al mare, pero mu epuc chicuxiotic ta sbatel osil. 28 Ti Rioxe
po'ot xa xac'be castico ti much'utic mu xch'unique, mu xa bu jal tsmala”,
xi. 29 Ti Isaíase ja' onox yech iyal jc'oplaltic noxtoc vo'otic li j'israelotique:
Ti manchuc onox chixc'uxubinotic jayvo'uc ti Cajvaltique ti tsots syu'ele,
chilajotic jcotoltic ti yechuque,
chac c'u cha'al ilaj scotolic ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetique,
xi.

Ja' li' yaloj ti mu scotoluc j'israeletic ch'abal smul ch-ileic yu'un ti Rioxe

30 Li much'utic ma'uc jchi'iltic ta israelale ti muc bu isa'ic c'usi lec ch-
ileic o yu'un ti Rioxe, lec xa ch-ileic, ja' ti ixch'unic xa ti ja' istoj jmultic ti
Jesucristoe. 31 Yan li jchi'iltactic ta israelale ti yo'onicuc xch'unic scotol li
mantaletique yo' ch'abal o smul ch-ileic yu'un Riox ti yalojique, chopol
ch-ileic. 32 Yu'un mu xch'unic ti ja' no'ox ch'abal o jmultic chiyilotic
mi jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. Persa oy c'usi tspasic ti
yalojique. Co'olic ya'el xchi'uc li much'u tsp'osi yoc ta tone chjach'. 33 Ja'
onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Li much'u jt'ujoj chaspasic ta mantale tey chc'ot ta Jerusalén.
Ti much'utic mu xich'ic ta muq'ue chba yich'ic castico.
Co'ol xchi'uc li much'u tsp'osi yoc ta tone, chjach'.
Yan ti much'utic chich'ic ta muq'ue, mu x'aq'ueic ta q'uexlal,
yu'un mu lo'loeluc xch'unojic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.

10

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti chcuxiic
ta sbatel osil li jchi'iltac ta israelale. Scotol c'ac'al ta jc'oponbeic Riox yo'
ti xcuxiic o ta sbatel osil uque. 2 Ti yalojique, sjunul yo'onic yich'ojic ta
muc' ti Rioxe pero ma'uc yech ta ich'el ta muc'. 3 Yu'un mu sc'an xa'iic
ti c'usi ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe. Ti yalojique, persa oy c'usi
tspasic yo' ch'abal o smul ch-ileic yu'un ti Rioxe. Mu xch'unic ti yaloj ti
Rioxe ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic mi chquich'tic ta muc' ti Cristoe.
4 Ti much'utic ta xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe, ch'abal xa smul ch-
ileic yu'un ti Rioxe. Ja' chvinaj o ti ma'uc chicuxiotic o ta sbatel osil li
smantaltac Rioxe.
5 Ti much'utic chalic ti ch'abal o smul ch-ileic yu'un Riox li man-
taletique, ja'to ti mi ixch'unic scotole chac c'u cha'al sts'ibaoj comel ti
Moisese, ch'abal smul bi'a. 6-7 Ti ch'abal xa jmultic chiyilotic Riox li
vo'otique, ja' ti jch'unojtic xa ti ja' istoj jmultic ti Cristoe. Mu jnoptic
chac li'i: “¿Much'u ta xyal tal ta vinajel ti chtal stoj jmultique? ¿Much'u
ta xcha'cuxi ti chtal stoj jmultique?” mu xichiotic. Yu'un i'ay xa chamuc
ta scoj jmultic ti Cristoe, pero icha'cuxi. 8 Li c'usi xa no'ox tsc'ane, ja' mi
jch'unojtique, xchi'uc mi jamal chcaltic ti jch'unojtique. Ja' yech smelol
li c'usi chcalticotic a'yuque. 9 Mi jamal chcaltic ti ja' cajvaltic ti Jesuse, mi
jch'unojtic ti icha'cuxesat yu'un ti Rioxe, chicuxiotic ta sbatel osil. 10 Lavi

jch'unojtique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe. Ja' no'ox yech jamal chcaltic ti ja' cajvaltic ti Jesuse, chicuxiotic o ta sbatel osil.

11 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ti much'utic chich'ic ta
muc' li much'u jt'ujoje, mu x'aq'ueic ta q'uexlal yu'un mu lo'loeluc
xch'unojic", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 12 Muc ta alel mi jurio, mi ma'uc,
jun no'ox ti cajvaltique, ja' ti Rioxe. Scotol ti much'utic chc'oponone ti
ch-ich'on ta muq'ue, chac' cuxlicuc ta sbatel osil. 13 Yu'un ts'ibabil onox
ta sc'op Riox chac li'i: "Scotol ti much'utic tsc'oponic ti Cajvaltique ti
chich'ic ta muq'ue, chcuxiic ta sbatel osil", xi ts'ibabil. 14 Pero ¿c'u ma xi
tsc'oponic mi mu xch'unic ti ja' cajvaltic ti Jesuse? ¿C'u ma xi ta xch'unic
mi muc bu xa'iique? ¿C'u ma xi cha'iic mi muc much'u x'albon ya'iique?
15 Ja'to onox mi oy much'u itaque ech'el ta yalel a'yuc yu'un ti Rioxe. Ja'
yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Toj lec ti tal yalbelotic ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltique", xi ts'ibabil.

16 Pero mu scotoluc jchi'iltactic ta xch'unic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ja' chac c'u cha'al iyal ti Isaías ti ta vo'nee:
"Cajval, mu epuc ti much'u tsc'an chch'un lac'op ti chcalticotic a'yuque",
xi. 17 Yo' ti xch'unic oe, tsc'anic albel c'usi yaloj ti Cristoe.

18 Li jchi'iltactique ya'yojic onox. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac
li'i:
Ta xvinaj ta sjunlej balamil li c'usi caloje.
Cha'i scotol crixchanoetic,
xi ts'ibabil. 19 Ba'yi i'albatic yu'un ti Moisese ti c'usi iyal ti Rioxe:
Chlic jc'uxubin ti jaylajuntos ma'uc achi'ilique ti muc bu jt'ujoj
chavalique,
yech'o un chlic yac' sc'ac'al yo'onic ti amomique.
Chlic capicuc o ti ja' xa ijc'uxubinbe smomtac ti much'utic mu xiyich'ic
ta muc' lavie,
xi ti Rioxe, xi onox ti Moisese. 20 Ti Isaíase muc bu ixi' ta yalel ti c'usi
i'albat yu'un ti Rioxe:
Ti much'utic muc bu snopoj chiyich'ic ta muq'ue, ja' chiyich'ic ta muc'.
Yu'un cha'iic ti jc'anojique,
xi ti Rioxe, xi ti Isaíase. 21 Yan li vo'otic j'israelotique, ja' yech i'albat
jc'oplaltic yu'un Riox ti Isaíase: "Lachi'iltaque scotol c'ac'al la', xcutic
pero mu sc'anic. Stoyoj sbaic", x'utat.

11

Ja' li' yaloj ti jlom no'ox j'israeletic ti t'ujbilic yu'un ti Rioxe ti chcuxiic ta sbatel osile

1 Mu me xanopic ti xch'ayojoticotic ta jmoj ti Rioxe. Yu'un j'israelon
uc. Ja' jmolmuc'tatot ti Abraame. Ja' sts'unbalon ti jun screm ti Israele,
ja' ti Benjamine. 2 Ti Rioxe vo'ne onox st'ujojoticotic vo'oticotic li
j'israeloticotique. Ti jayvo' ti ta xquich'ticotic onox ta muq'ue, muc
bu xch'ayojoticotic. Ana'ojic c'usi iyal ti Eliase ti c'alal isc'opon Riox ti
vo'nee. Yu'un isnop ti stuc xa no'oxe, yech'o ti istic'be smul ti jchi'iltaque.
3 "Cajval, li jchi'iltaque ismilic xa scotol ti avaj'alc'optaque. Islomesic
xa ti scajleb amotone. Jtuc xa no'ox avaj'alc'opon li' cuxulone. Lavie
yo'onicuc xa smilicon uc", xut ti Rioxe. 4 "Mu atucuc xa no'ox. Oy to
vucmil achi'iltac ti muc bu squejletaojic li santo Baale", x'utat yu'un ti
Rioxe. 5 Ja' no'ox yech lavie, oy jchi'iltac ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe

it'ujeic yo' ti xcuxiic o ta sbatel osile. 6 Ti x'elan ta slequil no'ox yo'on
it'ujeic yu'un ti Rioxe, mu'nuc oy c'usi tspas li stuquique. Ti persauc oy
c'usi tspasique, mu xvinaj ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe.
7 Yech'o un scotol li jchi'iltaque muc bu ista stuquic ti ch'abal smul ch-
ileic yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox ti much'utic it'ujeic ta slequil yo'on ti Rioxe,
istaic xa ti ch'abal smul ch-ileique. Li jlome ti chalic ti persa oy c'usi
tspasic yo' ch'abal o smul ch-ileic yu'un ti Rioxe, muc x'ac'bat xch'unic
yu'un ti Rioxe ti ja' ch'abal o smul ch-ileic mi iyich'ic ta muc' ti Jesuse.
8 Ts'ibabil onox sc'oplalic ta sc'op Riox chac li'i: "Ich'aybat sjolic yu'un
ti Rioxe yo' mu xch'unic oe, yo' mu xa'iic oe, yo' mu xilic oe. Yech o c'al
tana", xi ts'ibabil. 9 Iyal onox ti David uque:
Li jchi'iltactique tsnopic ti ja' ch'abal o smul ch-ileic yu'un Riox li sman-
taltaque.
Pero yech no'ox, yu'un mu xch'un yu'unic.
Ta sta yora ti ja' chich'ic o casticoe.
Co'ol xchi'uc pets' ya'el yu'un mu sna'ic mi ja' chich'ic o castico.
10 Mu x'ac'bat xch'unic yu'un ti Rioxe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osile.
Yu'un tspasatic ta ma'sat ya'el.
Ch-ac'batic castico ta sbatel osil,
xi sts'ibaoj comel ti Davide.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan i'iq'ueic yu'un Riox ti much'utic ma'uc jurioetique

11 Lavi mu xch'unic li jchi'iltac ta israelale, mu me xanopic ti mu xa
much'u ta xch'un ta ts'acale. Oy to much'u ta xch'un. Ti x'elan mu
xch'unic li jchi'iltaque ja' yo' xach'unic o ti chacuxiic ta sbatel osil uque,
vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Ti vo'oxuc chach'unique, ja' yo' xpich' o
yo'onic li jchi'iltaque yo' xch'unic o uque. 12 Ti mu xch'unique, oy c'usi
xtun o, ja' yo' sta o scuxlejalic li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Pero
más to lec c'alal xch'unic ti jmomticotique ti sc'oplal onox chcuxiic ta
sbatel osile.
13 Ti Rioxe liyac'be cabtel ti chacalbeic li c'usi yaloje, vo'oxuc ti ma'uc
j'israeloxuque. Yech'o un persa ta jpas li c'usi yalojbone. 14 Yu'un ja'
ta jc'an ti ta xpich' o yo'onic jayvo'uc li jchi'iltaque ti xc'uxubinojoxuc
xa ti Rioxe yo' xch'unic o uque, yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque. 15 Ti
x'elan ich'ayatic yu'un Riox li jchi'iltaque, ja' xa ch-iq'ueic yu'un Riox
li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Pero más to lec c'alal xch'unic ti
jmomticotique ti sc'oplal onox chcuxiic ta sbatel osile. 16 Ti jayvo'oticotic
ti st'ujojoticotic onox ti Rioxe ti sc'oplal chicuxioticotic ta sbatel osile,
mu onox bu xch'ayojoticotic o. Co'oloticotic xchi'uc jpich' arina ya'el
ti tsq'uelanbeic Riox li jchi'iltaque. Ti paleetique tstuch'ic loq'uel jset',
ta xchic'beic ti Rioxe, pero ac'bil scotol chil ti Rioxe. Li jset'e ja' señ̃a ti
jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee. Pero ti Rioxe ta onox xich' spich'lej, ja'
señ̃a ti jmomticotic ti chch'unic to ta ts'acale. Ti jtot jme'ticotic ti ta más
vo'nee, co'ol xchi'uc yisim ts'unbalal olivo ya'el yu'un ba'yi it'ujeic yu'un
ti Rioxe. Vo'oticotic ti jch'unojticotic xa ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, ja'
sc'oboticotic ya'el xchi'uc ti jmomticotic ti chch'unic to ta ts'acale.
17 Li yan jchi'iltaque co'olic xchi'uc sc'ob ya'el li ts'unbalal olivoe,
pero ijecatic loq'uel ya'el yu'un mu xch'unic. Ja' xa tey lats'acatic
ya'el, vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque, ti co'oloxuc to'ox xchi'uc c'ob
te'tical olivo ya'ele. Ja' xa quibelinojtic ya'el jcotoltic li ts'unbalal olivoe.

18 Pero mu me xatoy o abaic. Mi chatoy abaique, chopol. Na'ic me ti
manchuc ba'yi it'ujeic ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee, muc xat'ujeic
ti yechuc uque. Lavi lat'ujatique, ja' ti it'ujeic ti jtot jme'ticotique. Ja' xa
avibelinojic ya'el uc.
19-20 Vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque, mi oy chavalic yech chac li'i:
"Ti x'elan ijecatic loq'uel li c'ob ts'unbalal olivo ya'ele, yu'un vo'otic
onox chquich'tic ts'aquel", mi xachiique, yech. Ti ijecatic loq'uel ya'ele,
yu'un mu xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse. Yan li vo'oxuque
ach'unic xa, yech'o ti lats'acatique. Pero mu me xatoy o abaic chac c'u
cha'al istoy sbaic li yan jchi'iltaque, ich'o me abaic ta cuenta. 21 Lavi
istoy sbaic li yan jchi'iltac ta israelale, muc x'aq'ueic ta pertonal yu'un
ti Rioxe. Ja' no'ox yech mi chatoy abaic uque, mu xayaq'uic ta pertonal.
22 Q'uelavilic, ti Rioxe lec yo'on, pero chac' castico noxtoc. Yu'un iyac'be
castico ti much'utic muc x'ich'on o ta muq'ue. Ja' scasticoic ti ich'ayatic
yu'un ti Rioxe. Mi j'ech'el chach'unic ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil
li vo'oxuque, chaxc'uxubinic. Ti mi avicta abaique, chach'ayatic uc.
23 Li jlom jchi'iltaque, mi chictaic xch'unel li c'usi chcuxiic o ti yalojique,
chich'ic ts'aquel ya'el noxtoc. Ti Rioxe xu' ta sts'ac yu'un tsots syu'el. 24 Li
vo'oxuque lats'acatic ta ts'unbalal olivo ya'el ti te'tical olivooxuc ya'ele.
¿Mi'n la ja' xa mu sts'acatic ya'el li jchi'iltaque ti ja' onox sc'ob li ts'unbalal
olivo ya'ele?

Ja' li' yaloj ti chch'unic to ti j'israeletique

25-26 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an
ti chava'ibeic smelol c'usi yaloj ti Rioxe yo' mu xanopic o ti mu xa
much'u xastaic vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Lavie ep jchi'iltac ti mu
xch'unique. Ja'to ta xch'unic ti jmomticotique ti jayvo' t'ujbiloticotic ti
chicuxioticotic ta sbatel osile ti c'alal sts'aqui ti jayvo' sc'oplal cha'iq'ueic
yu'un ti Rioxe. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Ti much'u ta stoj amulique ja' achi'ilic ta israelal.
Ja' tslecubtas avo'onic ti smomoxuc Jacove yo' mu xa xasa' o amulique.
27 Ja' yech ta xc'ot ti c'alal chacac'beic pertonal yu'un lamulique,
xi ti Rioxe.
28 Lavi mu xch'un li jchi'iltaque ti ja' xa chac' cuxlejal ta sbatel osil ti
Jesuse, mu xc'anatic yu'un ti Rioxe. Ti mu xc'anatique, ja' yo' xach'unic
o li vo'oxuque. Pero ti jmomticotique ta to xlic xch'unic, yu'un ja' yech
albilic yu'un Riox ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee. 29 Ti Rioxe más
yac'ojboticotic bentisyon yu'un st'ujojoticotic onox, yech'o ti ta onox
x'iq'ueic ti jmomticotique. 30 Ti achi'ilic ti ta vo'nee muc xich'ic ta
muc' ti Rioxe. Lavi mu xch'unic li jchi'iltaque, yech'o ti vo'oxuc xa
laxc'uxubinique. 31 Ja' no'ox yech lavie jchi'iltac xa mu xch'unic, pero ta
to xc'uxubinatic ti jmomticotique chac c'u cha'al chac'uxubinatic lavie.
32 Yu'un jcotoltic chopol liyilotic ti Rioxe, yech'o un co'ol lixc'uxubinotic
chac c'u cha'al yaloj onoxe.
33 Ti Rioxe p'ij tajmec. Toj lec ti c'usi tsnope. Muc much'u sna' snopel
yech. 34 Ja' chac c'u cha'al iyal ti jun yaj'alc'op ti ta vo'nee: "Stuc no'ox
ti lec tajmec c'usi tsnop ti Rioxe. Muc much'u xu' xchanubtason. 35 Muc
much'u ba'yi iyac'be smoton ti ts'acal to ispac ti Rioxe", xi. 36 Li c'usitic
oye ja' spasoj scotol. Ja' xchabioj scotol. Ja' ta xquich'tic ta muc' ta sbatel
osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

12

Ja' li' yaloj ti c'usi tsc'an ta jpastic yu'un ti quich'ojtic xa ta muc' ti Rioxe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, lavi sc'anojoxuc
ti Rioxe, ja' tsc'an ti chavac' abaic entrucal ajunlejique. Ti c'u sjalil
cuxuloxuque, ch'unic ti c'usi chayalbeique. Yu'un ja' yech ta ich'el ta
muc' ti Rioxe. 2 Lavi lec xa avo'onique, ja' xa me xanopic li c'usitic leque.
Mu xa me xanopic chac c'u cha'al tsnopic ti much'utic mu xich'ic ta muc'
ti Rioxe. Mi ja' xa chanopic li c'usitic leque, chul ta ajolic c'usitic tsc'an ti
Rioxe, ti c'usitic lec chile.

3 Lavi ta xcal a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o un chacalbe acotolic ti
mu me xanopic ti spas avu'unic ta jun vinic scotol ti c'usitic tsc'an pasbel
ti Rioxe. Ta jujuntal tsc'an chanopic ti c'usi chatunic o yu'un ti Rioxe.
4 Ja' chac c'u cha'al li vo'otique ti oy coc jc'obtique, ti ep ta tos li c'usitic
oy cu'untique, pero stosoltosol c'usi chlaj tunuc o cu'untic. 5 Ja' no'ox
yechotic uc, stosoltosol c'usi chitunotic o yu'un ti Cristoe.

6 Lavi stosoltosol c'usi chitunotic o yu'une, ja' ac'u jpastic ti c'usi yac'oj
jpastic jujune. Mi ja' ac'bilotic o ti chcaltic a'yuc li sc'op Rioxe, ac'u caltic
chac c'u cha'al jch'unojtique. 7 Mi ja' ac'bilotic o ti chimac'linvanotique,
ac'u mac'linvancotic. Mi ja' ac'bilotic o ti chichanubtasvanotique, ac'u
chanubtasvancotic. 8 Mi ja' ac'bilotic o ti ta jpatbetic yo'on li yane, ac'u
jpatbetic yo'onic. Mi ja' ac'bilotic o ti ta jq'uelantic li c'usuc cu'untique,
sjunuluc me co'ontic ac'u jq'uelantic. Mi ja' ac'bilotic o ti chinitvan-
otique, sjunuluc me co'ontic ac'u nitvancotic. Mi ja' ac'bilotic o ti ta
jcoltatic ti much'utic abol sbaique, sjunuluc me co'ontic ac'u jcoltatic.

9 C'ano me abaic, mu me yechuc no'ox xloc' ta aveic ti chac'an abaique.
Mu xa me xapasic li c'usitic chopole; ja' xa me xapasic li c'usitic leque.
10 Co'olco'ol xac'an abaic. Co'olco'ol xavich' abaic ta muc'. 11 Ja' tunanic
yu'un ti Cajvaltique, mu me xach'ajubic. Sjunuluc me avo'onic xapasic.

12 Muyubajanic ti chacuxiic ta sbatel osile. Cuchuc avu'unic ilbajinel.
C'oponic Riox jujun c'ac'al.

13 C'uxubinic mi oy much'u ch'abal c'usuc yu'unique. Mi oy much'u ta
xch'amun anae, oteso.

14 Mi oy much'u chayilbajinique, mu me c'usi chopol xavalbeic.
C'oponbeic Riox, c'anbeic bentisyon ta stojol.

15 Mi oy c'usi lec ista junuc achi'ilique, mu me chopluc xava'iic. Junuc
avo'onic uc chac c'u cha'al jun yo'one. Mi oy much'u chat yo'one,
co'oltaso aba achi'uquic, patbeic yo'on.

16 Co'oluc me ajolic. Mu me xatoy abaic, mu me xat'ujic ti much'u
chavich'ic ta muq'ue. Mu me xanopic ti mu xa much'u xastaique.

17 Mi oy much'u chayilbajine chayutilane, mu me xapacbeic. Ja' pasic
li c'usi leque yo' mu sa' o amulic li crixchanoetique. 18 Mu me vo'oticoxuc
xaliquesic c'op; vo'oxuc xapajesic mi oy bu chlic c'ope. 19 Vo'oxuc ti
jc'anojoxuque, mu me xavac'beic castico ti much'u chayilbajinique, ti
much'u chayutique. Mu c'usi xavalbeic. Tey tstojbe Riox. Ja' yech
ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Jtuc no'ox chcac' castico", xi ti Caj-
valtique. 20 Ts'ibabil noxtoc: "Mi chvi'naj lacrontae, ac'bo sve'el. Mi
chtaquij sti'e, ac'bo vo' yuch'. Mi yech chapase, ja' chul o ta sjol ti ja'
capeme, tey chlaj yo'on", xi ts'ibabil. 21 Ja' pasic li c'usitic leque yo' mu
xapasic o li c'usitic chopole.

13

1 Acotolic tsc'an chach'unbeic smantal li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe ti oy jyu'eletique, ti oy jmeltsanejc'opetique. Ja' yech isc'an Riox ti i'ochique. 2 Ti much'utic mu xich'ic ta muc' li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique, ja' mu xich'ic ta muc' ya'el ti Rioxe yu'un ja' ta smantal ti oy jyu'eletique, ti oy jmeltsanejc'opetique. Ti much'utic tstoy sbaic ta stojol li jyu'ele, ch-ac'batic castico yu'un li jyu'ele. Mi tstoy sbaic ta stojol li jmeltsanejc'ope, ja' no'ox yech ch-ac'batic castico yu'un li jmeltsanejc'ope. 3 Ti oy li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique, ma'uc yo' xi'ic o ti much'utic lec li c'usitic tspasique. Ja' yo' xi'ic o ti much'utic chopol li c'usitic tspasique. Mi ja' chac'an ti mu xaxi' o li jyu'ele, ti mu xaxi' o li jmeltsanejc'ope, ja' paso li c'usitic leque yo' lec o ac'oplale. 4 Ti ac'bil yabtelic yu'un ti Rioxe, ja' yo' jun o avo'onique. Mi chopol li c'usitic chapasique, xi'anic me yu'un mu yechuc no'ox ti oy yabtelique, xu' chaq'uic castico. Yu'un ja' yabtelic ac'bilic yu'un ti Rioxe ti chac'be castico ti much'utic chopol li c'usitic tspasique. 5 Yech'o un ac'u jch'unbetic li c'usi chalique. Ma'uc no'ox yo' mu xiyac'botic o casticoe; ja' yo' mu c'usi xal o co'ontique. 6 Ja' no'ox yech tsc'an chavaq'uic tojel aq'uel yu'un ja' yabtelic ac'bilic yu'un ti Rioxe.

7 Aq'uic me ti c'usitic stu li taq'uine. Mi chasc'anbeic sloc' avosilique xchi'uc sloc' atiendaique, ac'beic. Mi oy c'usi yan taq'uin tsc'ane, ac'beic mi oy c'usi chtun o yu'unique. Ich'ic ta muc' li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yu'un ja' yech isc'an Riox ti i'ochique.

8 Mi oy avilique, sutesic me. Le'e xlaj ta sutesel. Li c'usi mu sna' xlaje, ja' ti chic'uxubinvanotique. Mi chic'uxubinvanotique, yu'un jch'unojbetic xa scotol li smantaltac Rioxe. 9 Ti Rioxe ja' yech yaloj chac li'i: "C'uxubino me achi'iltac chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi. Mi ta jc'uxubintique, mu jc'oponbetic yajnil, mu jmiltic, mu xquelc'anbetic c'usuc yu'un, mu jtic'betic smul, mu xpich' o co'ontic li c'usuc yu'une, mu xquilbajintic. 10 Ti much'u chc'uxubinvane, mu x'ilbajinvan. Yech'o un mi chic'uxubinvanotique, jch'unojbetic xa scotol li smantaltac Rioxe.

11 Ana'ojic ti ma'uc xa yora vayele. Julavemotic xa ya'el yo' mu xa jpastic o li c'usitic chopole, yo' jpastic o li c'usitic leque. Ti c'alal lic jch'untic li sc'op Rioxe, jal to'ox sc'an xicuxiotic ta sbatel osil. Yan lavie po'ot xa. 12 Co'ol xchi'uc po'ot xa sacub ya'el li osile, po'ot xa xloc' tal c'ac'al ya'el yu'un po'ot xa xcol jvocoltic. Yech'o un ictaic xa spasel li c'usitic chopole; ja' xa pasic li c'usitic leque. 13 Ich'o amelolic yu'un ta sac osiloxuc xa ya'el. Mu xa me xayacubic. Yu'un ti c'alal chayacubique, mu xavich' amelolic, c'usuc no'ox xapasic, c'usuc no'ox xavalic. Mu me xasa' avantsic, mu me xasa' avajmulic, mu me xasa'ic c'op, mu me yechuc no'ox xti'et ajolic. 14 Ja' ac'u spasoxuc ta mantal ti Cajvaltic Jesucristoe yo' spas o avu'unic li c'usitic leque. Mu xa me xanopic ti chapasic li c'usitic chal avo'onique.

14

Ja' li' yaloj ti mu me xicta sba cu'untic ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe

1 Mu me xalabanic li jchi'iltactique ti mu to ta xch'unic lec li sc'op
Rioxe, lec me xac'oponic. 2 Oy xa jlom xch'unojic ti xu' slajesic scotol
li ve'lile. Yan li much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, t'ujbil ti
c'usi tslajesique. Ja' no'ox ta slajesic li c'usitic ta xch'i ta yut moque. 3 Ti
much'u tslajes scotol li ve'lile mu me ya'uc slaban li much'u t'ujbil c'usi
tslajese. Ja' no'ox yech ti much'u t'ujbil c'usi tslajese, mu me ya'uc sa'be
smul ti much'u tslajes scotol li ve'lile. Yu'un acotolic sc'anojoxuc ti Rioxe.
4 ¿C'u yu'un chasa'be smul achi'il ti ma'uc yajvalote? Ja' yiloj stuc ti Rioxe
mi oy smul, o mi ch'abal, yu'un ja' yajval. Xu' tscolta yo' spas o yu'un li
c'usitic leque.

5 Oy jlom jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe tsnopic ti persa oy c'usi
c'ac'alil ta jchabitique chac c'u cha'al ixchabiic ti vo'ne moletique. Pero
oy jlom tsnopic ti mu persauc jchabitique, co'ol no'ox cha'iic jujun c'ac'al.
Yech'o un ac'u jnoptic jujuntal ti c'u x'elan chca'itique. 6 Ti much'utic
persa ta xchabiic c'ac'ale, yu'un xch'unojic ti ja' yech tsc'an ti Cajvaltique.
Yan ti much'utic mu persauc cha'iique, yu'un xch'unojic ti ja' yech tsc'an
ti Cajvaltique. Ti much'utic tslajesic scotol li ve'lile, yu'un xch'unojic ti ja'
yech tsc'an ti Cajvaltique. Yan ti much'utic t'ujbil c'usi tslajesique, yu'un
xch'unojic ti ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Yu'un co'ol "colaval" xutic ti
Rioxe ti c'alal oy c'usi tslajesique.

7 Mi jun muc much'u sna' ti c'u x'elan cuxule, mi ja'uc sna' c'usi
ora ta xcham. 8 Lavi cuxulotique, yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique.
Mi lichamotique, yu'un ja' yech tsc'an noxtoc. Lavi cuxulotique, mi
lichamotique, ja' onox cajvaltic. 9 Ti icham ti icha'cuxi ti Cristoe, ja'
icajvalintic o, ac'u mi xichamotic, ac'u mi cuxulotic.

10 Yech'o un mu c'u stu ti ta jsa'betic smul li jchi'iltique. Mu c'u stu ti
ta jp'ajtique. Yu'un jcotoltic chc'ot jva'an jbatic ta stojol ti Cristoe. Ja'
chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osil jujuntale. 11 Ja' yech ts'ibabil ta
sc'op Riox chac li'i:

Vo'on Rioxon ti cuxulon ta sbatel osile,
ta sta yora ti scotol crixchanoetic chisquejletaique.
"Vo'ot no'ox jpasvanejot ta mantal", chiyutic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 12 Yech'o un jujuntal chc'ot calbetic ti Rioxe ti c'u
x'elan li'ech'otic li' ta sba balamile.

13 Yech'o un mu xa me jsa'be jba jmultic. Mu me vo'oticuc ta jmultic ti
chicta sbaic ta xch'unel sc'op Riox li jchi'iltactique. 14 Li vo'one jch'unoj
c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse ti muc bu chopol jtosuc li ve'lile. Pero mi
oy much'u tsnop ti ta sta o smul mi c'usuc no'ox slajese, más lec ti mu
ya'uc slajese. Mi islajese, ta onox sta smul. 15 Vo'oxuc ti ach'unojic xa
ti xu' jlajestic scotol li ve'lile, mi vo'oxuc ta amulic ti chicta o sbaic ta
xch'unel sc'op Riox ti much'utic t'ujbil no'ox c'usi tslajesique, más lec ti
mu ya'uc alajesique. Ti mi chalajesique, yu'un muc bu c'ux ta avo'onic
li jchi'iltactique. Ti Cajvaltique c'uxotic ta yo'on jcotoltic yu'un iyac' sba
ta milel ta scoj jmultic. 16 Yech'o un ich'o me abaic ta cuenta yo' ti mu
xjoyp'ij o ta chopol li c'usi leque. 17 Lavi chispasotic ta mantal ti Rioxe,
stac' xquictatic li ve'liletique yu'un ma'uc tsots sc'oplal. Ja' tsots sc'oplal
ti lec li c'usitic ta jpastique, ti mu xlic cu'untic c'ope, ti jun co'ontique ja'
ti xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue. 18 Ti much'u ja' yeche ja' yich'oj ta muc'
ti Cristoe. Lec ch-ile yu'un ti Rioxe; lec ch-ile yu'un li crixchanoetique.

19 Yech'o un ja' ac'u jpastic ti c'usi jun o co'ontic jcotoltique yo' co'olco'ol bal xca'i jbatique. 20 Mu me ta scojuc no'ox ve'lil tsoc cu'untic ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. Scotol li ve'lile lec, pero ja' chopol mi ta scoj no'ox ve'lil chicta sba cu'untic ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe. 21 Mi chquiltic ti chicta o sbaique, mu ya'uc jti'tic ti'bol, mu ya'uc cuch'tic pasem ya'lel uva, mu me c'usi yan jpastic yo' ti mu xicta o sbaique. 22 Mi ach'unojic ti lec scotol li ve'lile, lec. Sna'oj ti Rioxe ti ja' yech ach'unojique. Ja' no'ox tsc'an chanopic mi yech tsc'an ti c'usuc no'ox chalajesique. Mi yech tsc'an chava'iique, lec. Ja' chopol mi c'un to chlic anopic ti ata o amulic ti alajesique. 23 Pero mi oy much'u persa no'ox chac' ti ta slajes ti c'usi xch'unoj ti tsta o smul ta stojol ti Rioxe, tsta onox smul mi tslajese. Mi ma'uc no'ox ta jpastic li c'usi jch'unojtique, mi persa no'ox chcac'tic ti ta jpastic ti c'usi jch'unojtic ti mu xu' jpastique, ta jta onox jmultic.

15

1 Vo'otic ti jna'ojtic xa c'u x'elan smelol li sc'op Rioxe, ac'u quictatic spasel ti c'usitic jun o co'ontic jtuctique. Ja' ac'u jpastic ti c'usitic mu xicta o sbaic li much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe. 2 Ja' ac'u jpastic jujun ti c'usitic ta xch'unic o más li sc'op Rioxe. 3 Mi ja'uc ti Cristoe, muc spas ti c'usi jun o yo'on stuque, icuch yu'un ilbajinel. Ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe ti c'usi iyalbe ti Stote: “Ti much'utic mu xasc'ane, mu xisc'an uc”, xut ti Stote, xi ts'ibabil. 4 Scotol li c'usi ts'ibabil ta sc'op Rioxe ja' chip'ijubotic o, yech'o ti mu xquicta jbatic c'alal mu xisc'anotic li crixchanoetique, yu'un jpatoj co'ontic ti chicuxiotic onox ta sbatel osile. 5 Ja' tspat co'ontic ti Rioxe yo' mu xquicta o jbatic c'alal mu xisc'anotic li crixchanoetique. Ac'u scoltaoxuc yo' co'ol o ajolique yu'un ja' yech tsc'an ti Cristoe. 6 Mi co'ol ajolique, lec sc'oplal avu'unic ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote.

Ja' li' yaloj ti ep namal crixchanoetic iyalbe sc'op Riox ti Pabloe

7 Yech'o un co'olco'ol xac'an abaic chac c'u cha'al sc'anojotic ti Cristoe yo' x'ich'e o ta muc' ti Rioxe. 8 Lavi ay stoj jmultic ti Cristoe, vo'otic li juriootique, ja' ic'ot ti c'usi i'albatic ti ba'yi jtotique, ja' ivinaj o ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. 9 Yech'o ti ava'iic uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Rioxe yo' “colaval” xavutic o uque. Ja' onox yech ts'ibabil chac li'i:

Vo'on chcalbe ya'iic ac'oplal li namal crixchanoetique.
Chacac' ta ich'el ta muc',
xi. 10 Ts'ibabil noxtoc:
Li namal crixchanoetique ta sta yora ti jun yo'onic chac c'u cha'al jun co'ontic vo'otic ti st'ujojotic onox ti Rioxe,
xi. 11 Ts'ibabil noxtoc:
Li namal crixchanoetique chlic yalic ti lec c'usi tspas ti Rioxe.
Ep crixchanoetic ta sjunlej balamil ja' yech chlic yalic,
xi. 12 Ti Isaías uque ja' yech ists'iba chac li'i:
Ta to xtal jun jchi'iltic, ja' smom ti Isaie.
Ja' tspas ta mantal noxtoc li namal crixchanoetique.
Ta xch'unic ti ja' ch-ac'bon scuxlejalic uque, xi.

13 Lavi ach'unic xa ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil ti Rioxe, ac'u spat avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' xamuyubajic oe, yo' mu c'usi xal o avo'onique.

14 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, jna'oj ti lec xa
avo'onique. Xana'ic xa li c'usitic leque, yech'o ti xu' xa xap'ijubtas
abaique. 15 Ti lajts'ibabeic li vun li'i, ja' ti bu tsc'an chapasique yo' mu
xch'ay o xava'iique. Yu'un ja' sva'anojon o ti Rioxe ti chcal a'yuc ti c'usi
yaloje, yech'o ti muc bu xi'em lacalbeique. 16 Ja' st'ujojon o ti chacalbeic
ti chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Ja' yech
chitun chac c'u cha'al ti paleetique ti ja' yabtelic chac'beic smoton ti
Rioxe. Li smoton Riox chcac'be li vo'one, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.
Yu'un lec xa chayilic ti Rioxe lavi ach'unic xae. Ja' laslecubtasbe avo'onic
ti Ch'ul Espíritue.
17 Lavi liscolta ti Jesucristoe ep litun yu'un ti Rioxe. 18-19 Pero mu'nuc
ipas cu'un ta jtuc, ja' liscolta ti Cristoe. Ja' ti icalbe ya'i lachi'ilique ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.
Ja' liscolta ta yalel a'yuc ti c'usi icale, ja' liscolta ta spasel ti c'usi ijpase.
Icac' iluc slequilal syu'elal Riox. Ilecub yo'onic ta syu'el ti Ch'ul Espíritue
ti jun xchi'uc ti Rioxe. Ti c'alal lic cale, ijtambe yalel a'yuc ta Jerusalén.
Buyuc no'ox ical ech'el a'yuc, lic'ot c'alal estado Ilírico. 20 Ja' no'ox ta co'on
chcalbe ya'iic ti much'utic mu to bu ya'yojic c'usi yaloj ti Cristoe. Ma'uc
icalbe ya'iic ti much'utic ya'yojic xae yu'un mu jc'an xba jtic' jba yo' bu
chalic a'yuc li yane. 21 Ja' yech ta jpas chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op
Rioxe:
Li much'utic muc bu ya'yojic ta jmoj sc'oplal ti Cajvaltique,
ta x'albat ya'iic.
Ja' ta xich'ic ta muc',
xi ts'ibabil.

Ja' li' yaloj ti tsnop chbat ta Roma ti Pabloe

22 Ja' mu jayicon o yech'o ti mu xu' chtal jvula'anoxuc ta orae. Ep xa
ta ech'el ijnopilan ti chtal jvula'anoxuque. 23-24 Pero lavie laj xa calbe
scotolic li'toe, lixocob xa. Chibat xa c'alal España. Ti c'alal xibate, tey
ch-ech jvula'anoxuc yu'un vo'ne onox jnopoj ti chtal jvula'anoxuque. Ti
c'alal xlaj jc'opon jbatique, tey xanopic mi chacoltaicon c'uuc yepal ti
c'alal xibat ta Españae. 25 Lavie chibat ta Jerusalén, chba cac'be comel
smoton li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox teyo'e. 26 Yu'un istsobic
taq'uin li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta estado Macedoniae xchi'uc
li' ta estado Acayae yu'un la tscoltaic li jchi'iltactic ta Jerusalene, ja' ti
much'utic me'one. 27 Sc'an no'ox yo'on stuquic ti istsobique. Lec ti x'elan
ispasique yu'un sna'ojic ti vo'oticotic ta jcuentaticotic ti iya'iic ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe. Ja' no'ox yech tsc'an chana'ic uc. Lec
mi ja' yech chanopic uque. 28 Ti c'alal xlaj cac' comel li taq'uine, tey ch-
ech' jvula'anoxuc ti c'alal xibat ta Españae. 29 Ti c'alal xiyule, jna'oj ti
chiyac'botic bentisyon jcotoltic ti Cristoe.
30 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, oy c'usi chacalbeic
yu'un co'ol chispasotic ta mantal ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un jc'anoj
xa jbatic ti co'ol xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue. Mu me xch'ay xava'iic
ti chac'oponbecon Rioxe. 31-32 Ja' albeic ti Rioxe ti mu me xismilic ti
jchi'iltac tey ta Judeae, ja' ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Cajvaltic
Jesuse. Xchi'uc ti lec me stsac smoton taq'uinic ti chquich'beic ech'el
ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Jerusalene. Mi lec lisut tale, jun
co'on ti c'alal xiyul yo' bu nacaloxuque mi yech tsc'an ti Rioxe. Co'ol jun
co'ontic. 33 Ac'u xchi'inoxuc ti Rioxe ti ja' tspas ta jun co'ontique.

16

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti jromaetique

1 Li jme'tic Febee ja' chtun yu'unic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta jteclum Cencreae, ja' chayich'beic tal li jvune. 2 Ich'ic me ta muc' yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Yu'un ja' yech tsc'an chquich' jbatic ta muc' vo'otic ti jch'unojtic xa li sc'op Rioxe. Ac'beic ti c'usi chtun yu'une yu'un ep xa ic'uxubinvan. Lisc'uxubin xa uc.

3 Chabanuc xavalbeic li Prisilae xchi'uc smalal, ja' li Aquílae, yu'un co'ol chitunoticotic yu'un ti Jesucristoe. 4 Ti c'alal lismilic oxe, ja' lispojic. Jutuc xa muc xlajic o. Coliyal ti lispojique. Mu jtucuc no'ox yech chcal; ja' yech chalic uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti co'ol ma'uc juriooxuc xchi'uque. 5 Chabanuc xavalbeic uc li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti tey tstsob sbaic ta sna li Aquílae. Chabanuc xavalbeic li Epenetoe, yu'un jc'anoj jbaticotic xchi'uc. Ja' ba'yi ixch'un sc'op Riox li' ta estado Acayae. 6 Chabanuc xavalbeic li Maríae ti ep xa lascoltaique. 7 Chabanuc xavalbeic li cha'vo' jchi'iltaque, ja' li Andrónicoe xchi'uc li Juniase, ti co'ol li'ochoticotic ta chuquel xchi'uquique. Vinajem sc'oplalic ti chalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ja' ba'yi ixch'unic; li vo'one ts'acal to ijch'un.

8 Chabanuc xavalbeic li Ampliase, li jchi'iltic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltique, yu'un jc'anoj jbaticotic xchi'uc. 9 Chabanuc xavalbeic li Urbánoe, ti co'ol chitunotic yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe. Chabanuc xavalbeic li Estáquise ti jc'anoj jbaticotic xchi'uque. 10 Chabanuc xavalbeic li Apelese ti iyac' iluc ti sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Cristoe. Chabanuc xavalbeic li much'utic tey ta sna li Aristóbuloe. 11 Chabanuc xavalbeic li jun jchi'ile, ja' li Erodione. Chabanuc xavalbeic ti jayvo' tey ta sna li Narcisoe ti yich'ojic ta muc' ti Cajvaltique. 12 Chabanuc xavalbeic li cha'vo' antse, ja' li Trifénae xchi'uc li Trifósae ti co'ol chtunic yu'un ti Cajvaltique. Chabanuc xavalbeic li jme'tic Pérsidae ti jc'anojtic jcotoltique, ti ep xa itun ta stojol ti Cajvaltique. 13 Chabanuc xavalbeic li Rufoe xchi'uc li sme'e ti lec xch'unojic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc jme' ica'i yu'un lixc'uxubin. 14 Chabanuc xavalbeic li Asíncritoe, xchi'uc li Flegóntee, xchi'uc li Ermase, xchi'uc li Patróbase, xchi'uc li Ermese. Chabanuc xavalbeic scotol li much'utic tey xchi'uquique. 15 Chabanuc xavalbeic li Filólogoe, xchi'uc li jme'tic Juliae, xchi'uc li Néreoe, xchi'uc li svixe, xchi'uc li Olímpase, xchi'uc scotol li much'utic tey co'ol tstsob sba xchi'uquique.

16 Tsacbo aba ac'obic, ja' seña ti ac'anoj abaique. Chabanicoxuc la xal scotol li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti tstsob sbaic ta jujun temploe.

17 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, oy c'usi chacalbeic. Tsc'an chaq'uelic mi muc bu tey achi'uquic ti much'utic yo'onuc stsob svinique. Ti much'utic yech tspasique chlo'lovanic no'ox yu'un ma'uc yech xch'unojic chac c'u cha'al ach'unojique. Ti much'utic yeche mu me xachi'inic. 18 Yu'un ma'uc ta xch'unic li c'usi lec chil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' tspasic ti c'usi chal yo'onique. Tsc'anic ich'el ta muc'. Ja' tslo'loic ti much'utic ta xch'unic ta ora chilique. Toj lec xa ya'el li c'usitic chalique. 19 Yan li vo'oxuque vinajem ac'oplalic ti ach'unojic li sc'op Rioxe, yech'o ti jun co'on avu'unique. Pero p'ijanic me, mu me c'usuc no'ox xach'unic. Ja' me xach'unic li c'usi leque; mu me xach'unic li c'usi chopole. 20 Ti Rioxe ti ja' tspas ta jun co'ontique, chascoltaic yo' mu xcuch o yu'unic ti much'utic chtunic yu'un ti pucuje, yo' vo'oxuc xcuch o avu'unique. Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

21 Chabanicoxuc la xal li Timoteoe li jchi'il ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti
Cristoe. Chabanicoxuc la xal li oxvo' jchi'iltac ta israelale, ja' li Lucioe,
xchi'uc li Jasone, xchi'uc li Sosípatere.
22 Vo'on Tercioon, vo'on ijts'ibabe li svun Pablo li'i. Chacalbeic uc ti
chabanicoxuque yu'un co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltique.
23 Chabanicoxuc la xal li Gayoe ti yac'ojbon ta ch'om sna vo'on li
Pabloone, xchi'uc ti yac'oj ta ch'om sna ti ta jtsob o jbaticotic xchi'uc li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chabanicoxuc la xal uc li Erastoe,
ja' ti ochem ta tesoreroal li' ta jteclume. Chabanicoxuc la xal li Cuartoe ti
xch'unoj sc'op Riox uque.
24 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti stuc no'ox p'ij ti Rioxe, ti tsots syu'ele

25 Ti Rioxe tsots syu'el, xu' chascoltaic yo' xach'unic o más ti c'usi yaloje.
Ja' yech chal li sc'op Rioxe ti chcal a'yuque yu'un ja' yaloj ti Jesucristoe.
Yu'un ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel
balamile ti chacuxiic ta sbatel osil uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque,
pero mu to'ox bu vinajem. 26 Lavie ivinaj xa, yu'un ica'ibeticotic xa
smelol ti ja' yech ists'ibaic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee.
Lavie iyal xa ti Riox cuxul ta sbatel osile, ti ac'u xa vinajuc ta sjunlej
balamil ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesucristoe yo' xach'unic o
uque.
27 Lavi x'elan isnop ti Rioxe ti stuc no'ox p'ije, ti iyac'be stoj jmultic ti
Jesucristoe, yech'o ti ja' ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osile.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA CORINTOE

1-2 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe, yu'un ja' yech isc'an
ti Rioxe. Chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Sóstenese, vo'oxuc
ti ach'unojic sc'op Riox li' ta jteclum Corintoe. Lec xa avo'onic
yu'un ach'unic xa ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti
xch'amaloxuc xa ti Rioxe. Co'oloxuc xa xchi'uc ti much'utic ja' yaj-
valinojic ti Cajvaltic Jesucristoe ti butic nacajtique. Jun no'ox cajvaltic
ta jcotoltic. 3 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti "colaval ti avac'ojbe crasia li jcorintoetique", xut Riox ti Pabloe

4 Li vo'one scotol c'ac'al "colaval" chcut ti Rioxe ti yac'ojboxuc crasiae
yu'un ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. 5 Lavi ach'unic ti ja' istoj jmultic
ti Jesucristoe, yech'o un p'ijoxuc xa. Xana'ic xa yalel li sc'op Rioxe,
xava'ibeic xa smelol. 6 Ti c'alal lacalbeic c'usi yaloj ti Cristoe, ach'unic,
yech'o ti lap'ijubic xae. 7 Mu xa c'usi yan chac'anic, ataojic xa scotol
yo' xapasic o ti c'usitic lec chil ti Rioxe. C'ajom xa amalaojic c'usi ora ta
xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe. 8 Ti Rioxe chascoltaic scotol c'ac'al yo'
ch'abal o amulic ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol
crixchanoetic ti Cajvaltic Jesucristoe. 9 Ti Rioxe jmoj ti c'usi chale. Yaloj
onox ti chco'olaj joltic xchi'uc ti Xch'amale, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti ixch'aculan sbaic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corintoe

10 Lavi chitun yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe, oy c'usi chacalbeic vo'otic
ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Co'ol me xanopic ti c'usi
chavalique xchi'uc ti c'usi chapasique. Mu me xach'ac abaic. 11 Yu'un
ca'yoj ti muc bu toj lec xavil abaique, yech'o ti x'elan chacalbeique. Ja'
liyalbe li xchi'iltac Cloee. 12 Ca'yoj ti oy ja' yech chavalic chac li'i: "Li
vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Pabloe. Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal
ti Apolose. Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Pedroe. Li vo'one ja'
ta jch'un c'usi chal ti Cristoe", xachiic. 13 ¿Mi'n la chixch'aculanotic ti
Cristoe? ¿Mi'n la vo'on licham ta cruz ta scoj amulic? ¿Mi'n la vo'on ta
jcuenta avich'ic vo'? 14 Coliyal ti Rioxe ti muc bu ep lacac'be avich'ic
vo'e. Ja' no'ox icac'be yich'ic vo' li Crispoe xchi'uc li Gayoe. 15 Yech'o un
li vo'oxuque mu xu' chavalic ti vo'on ta jcuenta avich'ic vo'e. 16 Ja' no'ox
icac'be yich'ic vo' noxtoc sjunlejic ta na li Estéfanase. Mu jna' mi oy to van
much'u yan icac'be yich' vo'. 17 Ti Cristoe ma'uc listac ta ac'-ich'vo'; ja'
listac ta yalel a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Mu'nuc chcac'be
yil li crixchanoetique ti p'ijon tajmeque. Ti yechuc ta jpase, mu xch'unic
ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti ja' ac'bil syu'el ti Cristoe, lislecubtasbotic co'ontic, lisp'ijubtasotic

18 Ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe, mu c'usi bal o
cha'iic ti much'utic ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel osile. Yan li vo'otique

ti chicuxiotic ta sbatel osile, bal chca'itic yu'un ja' islecubtas o co'ontic ti Rioxe. 19 Ja' chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe:

Ti much'utic p'ijic ti yalojique,
ti xpoj yu'un sba stuquic ta castico ti yalojique,
chcac' iluc ti yech no'ox tstoy sbaique,
xi ts'ibabil.

20 Q'uelavilic c'u x'elan sc'oplalic ti much'utic p'ijic ti yalojique, xchi'uc ti much'utic sna' xchanubtasvanic yilel ta smantaltac Rioxe, xchi'uc ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic xchanel li c'usitic oy ta sba balamile. Ti Rioxe iyac' xa iluc ti mu xcuxiic o ta sbatel osil li sp'ijilique. 21 Ti Rioxe snopoj onox ti mu xicuxiotic o ta sbatel osil li jp'ijiltique. Yech'o un isnop ti ja'to chicuxiotic o ta sbatel osil mi ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti c'alal icham ta cruz ti Cristoe. Ac'u mi chalic ti mu c'u bal o ti x'elan chcalticotique, pero bal.

22 Li jchi'iltac ta jurioale ja' no'ox tsc'an tsq'uelic mi yech ti oy syu'el ti Jesuse. Ja' no'ox yech lachi'ilic uque, ja' no'ox tsc'an tsq'uelic mi xp'ijubic o li sc'op Rioxe. 23 Ti c'alal chcalbe li jchi'iltac ta jurioale ti istoj jmultic ta cruz ti Cristoe, "¿mi jch'un to ti chcoltavane ti chamem xae?" xiic. Ja' no'ox yech lachi'ilic uque, "locooxuc", xiic. 24 Yan lavi yic'ojotic xa ti Rioxe, ac'u mi jurio, ac'u mi ma'uc, iquiltic xa ti ac'bil syu'el ti Cristoe yu'un slecubtasoj xa co'ontic. Lisp'ijubtasotic xa. 25 Ti much'utic p'ijic ti yalojique chalic ti mu c'u stu ti c'usi isnop ti Rioxe. "Ti icham ta cruz ti Cristoe, chvinaj ti mu c'u xu' yu'une", xiic. Mu sna'ic ti ja' mu c'u xu' yu'un li stuquique.

26 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'alal ach'unique, na'ic me ti muc bu ep p'ijoxuque, ti muc bu ep ich'biloxuc ta muq'ue, ti muc bu ep ich'bilic ta muc' latot ame'ique. 27 Vo'oxuc ti sonso la'ilatique, pero last'ujic ti Rioxe yo' xilic o ti ja' sonsoic ti much'utic p'ijic ti yalojique. Vo'oxuc ti mu c'u atuic la'ilatique, pero last'ujic ti Rioxe yo' xilic o ti ja' mu c'u stuic ti much'utic cuchem yu'unic ti yalojique. 28 Vo'oxuc ti p'ajbiloxuc to'oxe, ti muc xa'ich'atic ta muq'ue, pero last'ujic ti Rioxe yo' xvinaj o ti mu c'u stu c'usi tspasic ti much'utic ich'bilic ta muc' li' ta sba balamile. 29 Yech'o un mu xu' xcaltic ti muc much'u xistaotique yu'un ja' no'ox lixc'uxubinotic ti Rioxe. 30 Ja' isc'an stuc ti Rioxe ti avich'ic ta muc' ti Jesucristoe. Ja' lisp'ijubtasotic ti Cristoe. Ja' ch'abal jmultic chiyilotic o ti Rioxe. Ja' icom o cu'untic li c'usitic chopole. Ja' liloc'otic o ta sc'ob ti pucuje. 31 Yech'o un lavie mu xu' xcaltic ti muc much'u xistaotique. "Ja' lixc'uxubin ti Rioxe", chiicotic yu'un ja' yech ts'ibabil li sc'ope.

2

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox iyal a'yuc ti Pabloe ti vo'otic ta scoj jmultic ti icham ta cruz ti Cristoe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'alal ay cal ava'iic li sc'op Rioxe, ma'uc icac' avilic ti p'ijone, ti lec jna' xic'opoje. 2 Ijnop ti mu c'usi yan chacalbeique, ti ja' no'ox chacalbeic ti vo'otic ta scoj jmultic ti icham ta cruz ti Jesucristoe. 3 Ti c'alal ijva'an jba ta atojolique, mu c'usi xul ta jol ica'i. Xit'elt'on xa ta xi'el mi ma'uc yech smelol xbat cu'un sc'oplal ti Cristoe. 4 Ti c'alal ical ava'iic li sc'op Rioxe, ma'uc ta jp'ijil jtuc ti lajchanubtasique. Ja' lisp'ijubtas ti Ch'ul Espíritue ti x'elan lacalbeique.

5 Yech'o un ma'uc ta sp'ijil crixchano ach'unic li sc'op Rioxe. Ta syu'el
Riox ach'unic.

Ja' li' yaloj ti ja' chiyalbotic ti Ch'ul Espíritue ti c'usi tsnop ti Rioxe

6 Li sc'op Riox chcalticotique oy bu mu xvinaj smelol. Ja' no'ox
cha'ibeic smelol ti much'utic xch'unojic xa leque. Yu'un mu xco'olaj
xchi'uc c'usi tsnop li crixchanoetic li' ta sba balamile. Mu xco'olaj
xchi'uc c'usi tsnop li jyu'eletique. Yu'un sna' xchamic. 7 Li sc'op Riox
chcalticotique, ja' ti c'usi vo'ne snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li
vinajel balamile. Mu to'ox much'u sna'. Lavie liyalbotic xa ti Rioxe
ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil mi chquich'tic ta muc' ti Jesucristoe.
8 Ti jyu'eletique mi jun muc sna'ic. Ti isna'icuc ti oy slequilal syu'elal ti
Jesucristoe, muc bu ismilic ti yechuque. 9 Ts'ibabil onox ta sc'op Riox:
Lec tajmec c'usi jnopoj ta jcha'leic ti much'utic chisc'anique.
Muc much'u yiloj, muc much'u ya'yoj.
Mi jun crixchano mu xnop yu'un c'u x'elan,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 10 Ti c'usi vo'ne snopoj ti Rioxe, liyalbotic xa ti
Ch'ul Espíritue. Yu'un ti Ch'ul Espíritue sna'oj scotol. Yiloj c'usi tsnop ti
Rioxe.
11 Ja' yech chac c'u cha'al li vo'otique ti mu jna'be jbatic c'u x'elan
co'ontique, jtuctic no'ox jna'ojtic c'u x'elan co'ontic. Ja' no'ox yech uc,
muc much'u sna'be c'u x'elan yo'on ti Rioxe. Ja' no'ox sna'oj ti Ch'ul
Espíritue ti jun xchi'uque. 12 Ti Ch'ul Espíritu xchi'inojotique ja' tey
liquem tal yo' bu ti Rioxe, mu li'uc ijtatic ta sba balamile. Yech'o ti chiyal-
botic ti c'usi snopoj Riox chiyac'botique. 13 Yech'o un ti c'alal chichanub-
tasvanoticotique, ja' chisp'ijubtasoticotic ta yalel ti c'usi chcalticotic
a'yuque. Mu jtucticoticuc ta jnopticotic li c'usi chcalticotic a'yuque. Ti
much'utic chi'inbilic xa yu'un ti Ch'ul Espíritue lec xa'ibeic smelol li c'usi
chcalticotique. 14 Yan ti much'utic mu to ta xchi'inatic yu'un ti Ch'ul
Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe, mu xa'ibeic smelol. “Mu c'usi bal o”,
xiic, ja' ti mu xa'ibeic smelole. Ja'to mi ichi'inatic yu'un ti Ch'ul Espíritue
cha'ibeic smelol. 15 Ti much'utic chi'inbilic xa yu'un ti Ch'ul Espíritue mu
c'usuc no'ox xch'unic. Ti much'utic mu to ta xchi'inatic yu'un ti Ch'ul
Espíritue, mu sna'ic c'u yu'un ti mu c'usuc no'ox xch'unic ti much'utic
chi'inbilic xa yu'un ti Ch'ul Espíritue. 16 Ja' chac c'u cha'al ts'ibabil ta
sc'op Rioxe: “Muc much'u sna' ti c'usi tsnop ti Rioxe. Muc much'u xu'
chchanubtas”, xi ts'ibabil. Yan li vo'otique ti xchi'inojotic xa ti Ch'ul
Espíritue, ti co'ol c'usi ta jnoptic xchi'uc ti Cristoe, jna'ojtic c'usi tsnop ti
Rioxe.

3

Ja' li' yaloj ti tsobol ch-abtejic xchi'uc Riox ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'alal ay cal ava'iic
li sc'op Rioxe, ma'uc yech lacalbeic chac c'u cha'al chcalbeic ti much'utic
xch'unojic xa leque. Yu'un co'oloxuc xchi'uc unen iquil ta stojol ti
Cristoe yu'un chapasic to li c'usitic chal avo'onique, mu to chach'unic
c'usi chayalbeic ti Ch'ul Espíritue. 2 Yech'o ti ja' lacalbeic ti bu xava'ibeic
smelole. Yu'un co'oloxuc xchi'uc unen iquil ti naca to chu'ul chipane,
ti mu to sna' xve'e. Pero ataoj avavic. 3 Yu'un ja' to chapasic li c'usitic
chal avo'onique. Chavit'ixan abaic, chac'ac'al'o'onta abaic. Ti x'elan

chapasique, co'oloxuc xchi'uc ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe ti ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique. 4 Ti ja' yech chavalique: “Li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Pabloe, li vo'one ja' ta jch'un c'usi chal ti Apolose”, ti xachiique, ja' chvinaj o ti ja' to yech chapasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.

5 Li vo'one xchi'uc li Apolose mu tsotsuc cabtelticotic ti chavich'oticotic ta muq'ue. Chitunoticotic no'ox yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox ti jeljeltos c'uxi chitunoticotique, ja' ti c'usi chal ti Rioxe. Yech'o ti ach'unic li sc'op Rioxe. 6 Vo'on ba'yi ay calboxuc, co'ol xchi'uc vo'on ijts'un ya'el. Li Apolose ja' xa layalbeic c'u x'elan smelol, co'ol xchi'uc ja' ismalta ya'el. Ti Rioxe ja' iyac' ch'iuc ya'el yu'un ja' laslecubtasbe avo'onic. 7 Yech'o un li vo'one mu tsotsuc cabtel yu'un naca no'ox ijts'un ya'el. Mi ja'uc li Apolose, yu'un naca no'ox ismalta ya'el. Ja' tsots yabtel ti Rioxe yu'un ja' iyac' ch'iuc ya'el. 8 Ti much'utic chal a'yuc li sc'op Rioxe, xchi'uc ti much'utic chalbe c'u x'elan smelole, co'ol chil ti Rioxe. Ti c'u x'elan chtunique, ja' yech smoton chc'ot yich'ic ta vinajel. 9 Tsobol chi'abtejoticotic xchi'uc ti Rioxe. Li vo'oxuque co'ol xchi'uc yosiloxuc xa ya'el ti Rioxe yu'un ja' islecubtas lavo'onique.

Co'ol xchi'uc yolel tsva'an jp'ej na ya'el ti Rioxe. 10 Li vo'one co'ol xchi'uc alvanilon ya'el ti tspac'be stanal yoc li nae, yu'un vo'on ba'yi lacalbeic li sc'op Rioxe. Yan xa o much'u tsva'anbe ya'el li spaq'ue. Jujun ta jnopticotic c'uxi ta xva'i cu'unticotic li nae. 11 Li stanal yoc na ya'ele ti más tsots sc'oplale, ja' ti ach'unic xa ti vo'otic ta scoj jmultic icham ti Jesucristoe. Yu'un muc much'u yan chac' jcuxlejaltic. 12 Li ta sba stanal yoc na ya'ele oy chcac'ticotic ya'el chac c'u cha'al li oroe, li platae, li ton ti co'ol xchi'uc sat anilloe, li te'e, li jobele, li c'ajbene. Oy sna' xlaj, oy mu sna' xlaj li c'usi chcac'ticotic ya'ele. 13 Li c'usi chcac'ticotic ya'ele, ja' li c'usi chcalticotic jujune. Ja'to chvinaj c'u x'elan c'alal sta yora ta xchic' ya'el ti Rioxe. Ja'to chvinaj o mi xc'ac', mi mu xc'ac' ya'el li c'usi icalticotique. 14 Ti much'u isnop lec ti c'u x'elan iyalbe sc'oplal ti Rioxe, mu xc'ac' ya'el ti c'usi iyale. Ja' chich' o smoton ti lec itune. 15 Yan ti much'u muc snop leque, chc'ac' ya'el ti c'usi iyale. Ja' muc bu chich' smoton yu'un mu c'usi bal o ti c'usi iyale. Pero ta onox xcuxi ta sbatel osil li stuque, co'ol xchi'uc ti much'u xc'ac' snae ti colel xa chcole.

16 Na'ic me ti stemplooxuc xa ya'el ti Rioxe, ja' ti xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. 17 Mi oy much'u ma'uc yech chaxchanubtasic chac c'u cha'al yaloj ti Rioxe, tey ch-ac'bat castico yu'un ti Rioxe. Yu'un xch'amaloxuc xa, slecubtasoj xa avo'onic.

18 Mi oy chanopic ti p'ijoxuque, ti xana'ic snopele, atuquic no'ox chalo'lo abaic. Más lec mu xatoy abaic yo' más xap'ijubic oe. 19 Li c'usitic ta jnop jtuctique mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: “Ti much'utic p'ijic ti yalojique, ti c'alal tsnopic ti xu' yu'un stuquique, ja'o ta xchamic, ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil”, xi ts'ibabil. 20 Ts'ibabil noxtoc ta sc'op Riox: “Ti Rioxe sna'oj ti mu c'usi bal o sp'ijilic ti much'utic p'ijic ti yalojique”, xi ts'ibabil. 21 Yech'o un mu xat'ujic ti much'u chach'unbeic li c'usi chale yu'un co'ol chtun avu'unic li c'usi chalique. 22 Ac'u mi vo'on, ac'u mi Apolos, ac'u mi Pedro, co'ol chitunoticotic avu'unic. Ja' no'ox yech li c'usitic yac'oj Riox li' ta sba balamile ta xtun avu'unic. Ja' no'ox yech ti c'u sjalil cuxuloxuc li' ta sba balamile, ta xtun avu'unic. Ja' no'ox yech ti c'alal xachamique, ta xtun

avu'unic yu'un chabatic ta vinajel. Li c'usitic chtal ta atojolic lavie, ti c'usitic ts'acal to chtale, ta xtun avu'unic scotol ja' yo' más xach'unic oe. 23 Li vo'oxuque chatunic yu'un ti Cristoe. Ti Cristoe ja' chtun yu'un ti Rioxe, ja' tspas li c'usi tsc'ane.

4

Ja' li' yaloj ti icuch yu'unic ilbajinel ti yaj'apoxtoltac ti Jesucristoe

1 Li vo'oxuque tsc'an chach'unic ti jcotolticotic chitunoticotic yu'un ti Cristoe, ti ja' yac'oj cabtelticotic chcalticotic a'yuc ti c'usitic vo'ne snopoj ti Rioxe ti muc xa'iic ti vo'nee. 2 Lavi chitunoticotic yu'un ti Rioxe, ja' tsc'an ti sjunul co'onticotic chitunoticotique. 3 Yech'o un li vo'one muc ta alel cu'un mi lec, mi chopol jc'oplal avu'unic, ja' no'ox ti chitun yu'un ti Cajvaltique. Ja' no'ox yech muc ta alel cu'un mi lec, mi chopol jc'oplal yu'unic scotol li crixchanoetique. Ja' no'ox yech mu xcal ti c'u x'elan jc'oplale. 4 Mu xu' xcal ti mu c'usi chopol jpasoje, mu xu' xcal ti toj lecone. Ja' no'ox xu' chal ti Cajvaltique. 5 Ja' no'ox yech li vo'oxuque, ma'uc avabtelic ta yalel ti c'u x'elan chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique. Ja' no'ox ac'u jmalatic ti c'usi ora chcha'sut tale. Ja' chtal yal a'yuc ti c'usitic ijnoptic jujuntal ti muc much'u sna'e. Ja'to chal a'yuc ti c'u x'elan liyilotic jujuntal ti Rioxe.

6 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti x'elan lacalbeic jc'oplal xchi'uc li Apolose, vo'oxuc ac'uxubinelic yo' xach'unic o li c'usi chal li sc'op Rioxe ti mu xat'ujic ti much'u chach'unbeic ti c'usi chale. Mi chat'ujique, yu'un onox chanopic ti mu xa much'u xastaique. 7 ¿C'u yu'un ti mu xa much'u xastaic chava'iic ti p'ijoxuque? Riox lasp'ijubtasic, yech'o un mu xu' xavalic yech.

8 Xana'ic xa tajmec ti avalojique. Mu xa c'usi palta ti avalojique. Chac'an xa chapasic mantal ti avalojique. Mu xa xitunoticotic avu'unic ti avalojique. Lec ti xana'icuc spasel mantale, co'ol jpastic mantal ti yechuque. 9 Chquil li vo'one ja' yech tsc'an ti Rioxe ti más p'ajbiloticotic vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotique. Ja' tsc'an ti ja' yechoticotic ya'el chac c'u cha'al li much'u tsots smule ti ta bail ta satil chmilee, ti tey q'uelbil yu'un scotolic li' ta sba balamile: crixchanoetic xchi'uc anjeletic. 10 Vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe sonso chaviloticotic; yan li vo'oxuque p'ijoxuc ti avalojique ti avich'ojic xa ta muc' ti Cristoe. Li vo'oticotique mu c'u jtu chaviloticotic; yan li vo'oxuque cuchem avu'unic ti avalojique. Ich'biloxuc ta muc' yu'un scotol crixchanoetic; yan li vo'oticotique chap'ajoticotic. 11 Abol jbaticotic ta vi'nal, ta taquiti'il. Vocol ta jta jc'u'ticotic. Abol jbaticotic ta majel. Mu xinaqui ta jnaticotic, loq'uemoticotic ta xanvil. 12 Tsots chi'abtejoticotic yo' jta o jve'elticotique. Chopol chic'oponatoticotic, pero ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u slecubtasbel yo'onique. Chcuch cu'unticotic li ilbajinele. 13 Li much'utic chislo'iltaoticotique, lec ta jc'oponticotic. Mu c'usi bal o chiyiloticotic scotolic. Co'ol xchi'uc c'a'epoticotic. Yech o c'al tana.

14 Ti x'elan chajts'ibabeique, ma'uc yo' xaq'uexavic oe, ja' yo' xap'ijubic oe, yu'un co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'i yu'un jc'anojoxuc. 15 Ac'u mi ep tajmec ti much'utic chayalbeic sc'oplal ti Cristoe, pero mu epuc latotique. Vo'on atoticon ya'el yu'un vo'on ba'yi lacalbeic ti chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe, yech'o ti ach'unique. 16 Yech'o ti ja' tsc'an chachanic ti c'u xi'elane.

17 Yech'o ti ijtac tal li Timoteoe, ti jc'anoje, ti sjunul yo'on yich'oj ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. Yu'un ixch'un li sc'op Rioxe ti c'alal icalbee, yech'o un co'ol xchi'uc jch'amal chca'i. Ja' chtal syules ta ajolic ti c'u x'elan chitun yu'un ti Cristoe chac c'u cha'al chcalbe li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti butic chi'ech' ta jujun temploe. 18 Oy jayvo'oxuc ti chatoy abaique, yu'un mu xa bu chtal jq'ueloxuc ti avalojique. 19 Mi sc'an Cajvaltique po'ot xa xtal jq'ueloxuc. Ja' chtal jq'uel mi lec c'usi tspasic li much'utic tstoy sbaique, o mi yeic no'ox. 20 Mi melel ti jch'unojtic pasel ta mantal yu'un ti Rioxe, mu ta queticuc no'ox chvinaj. 21 Yech'o un ¿c'usi chac'anic ti c'alal xitale? ¿Mi tsitsel, o mi c'uxubinel? Nopic ti c'usi chac'anique.

5

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan icom sc'oplal ti much'u isa' smule

1 Ica'i ti oy jun achi'ilic ti yic'oj xcha'me'e. Chopol tajmec ti x'elan tspase. Ja' muc bu spasic yech ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. 2 Yech no'ox ti toj lecoxuc ti avalojique, mu xavich' amelolic. Tsc'an chavat o avo'onic li jun isa' smule. Más lec ti mu xa xavaq'uic ochuc ta temploe. 3 Ac'u mi muc bu li'on li vo'one ti c'alal xatsob abaic ta snopel c'usi ta cha'leel ti much'u yech spasoje, pero co'ol xchi'uc li'on ya'ele, yech'o ti ijnop xa ti c'usi ta cha'leele. 4 Ti c'alal xatsob abaique, li'on ya'el uque, li' ti Cajvaltic uque. 5 Yech'o un li much'u staoj smule, aq'uic ta sc'ob pucuj yo' xil o svocole, yo' xicta o sba ta spasel li c'usi chal yo'one. Mi iyicta sbae, ta onox xcuxi ta sbatel osil ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti Cajvaltic Jesuse.

6 Yech chanopic ti lecoxuque yu'un tey achi'uquic li much'u sa'oj smule. Co'ol xchi'uc svuquesobil xch'ut pan, ac'u mi jset' no'ox xcac'tic, pero chvuc o xch'ut scotol li pane. Ja' no'ox yech mi lec chquiltic li much'u staoj smule, chlic xchan li yantique. 7 Yech'o un ja' tsc'an ti mu xa xavaq'uic ochuc ta templo li much'u staoj smule yo' xvinaj o ti lec c'usi chapasique. Ja' yech chac c'u cha'al tspasic li jchi'iltac ta israelale ti c'alal sta yora li sq'uinal ti c'alal iloq'uic ta mozoil ti ba'yi jtot jme'ticotique. Ta xch'ubaic loq'uel li pan ti bu yich'oj xa svuquesobil xch'ute, xchi'uc vots'bil arina ti yich'oj xa svuquesobile. Ta ach' tspasic, mu xa bu chich' svuquesobil. Ti c'alal tsve'ique, ti c'alal tsti'ic chije, ja' señal ti loq'uemic xa ta mozoile. Ja' yech tsc'an chach'ubaic loq'uel li c'usitic chopole, yo' xvinaj o ti sloq'uesojoxuc xa ta mulil ti Cristoe lavi ach'unojic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultique. 8 Yech'o un ac'u jyules ta joltic ti lisloq'uesotic xa ta mulil ti Cajvaltique. Ja' ac'u jnoptic ti c'usi leque, mu xa ya'uc jnoptic li c'usi chopole.

9 Lacalbeic xa onox ta yan jvun ti mu xachi'inic li much'utic tsa' yantse, li much'utic tsa' yajmule. 10 Ti x'elan lacalbeique, mu'nuc mu xu' xachi'inic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe ti tsa' yantsique, ti tsa' yajmulique, ti scotol c'usi chpich' yo'onique, ti ch-elc'ajique, ti chich'ic ta muc' santoetique. Ti yechuc smelol ti c'usi lacalbeique, ja' tsc'an chavictaic li balamile. Li'toe capalotic xchi'uc jmulaviletic. 11 Ti smelol ti c'usi lacalbeic tal ta jvune, ja' mu xachi'inic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele ti tsa' to yantsique, ti tsa' to yajmulique, ti chpich' to yo'onic li c'usitic oye, ti chich'ic to ta muc' li santoetique, ti chlo'iltavanic toe, ti chyacubic toe, ti ch-elc'ajic toe. Ti much'utic yech tspasique mu me xavaq'uic ochuc ta templo, mi ja'uc xachi'inic ta ve'el

ta uch'vo'. 12-13 Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe mu jtic' jba ta yac'bel castico. Tey ch-ac'bat castico yu'un ti Rioxe. Li vo'oxuque ja' no'ox xavac'beic castico mi oy bu ista smul li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yech'o un mu xa xavaq'uic ochuc ta templo li much'u staoj smule.

6

Ja' li' yaloj ti chopol mi chba jc'anbetic parte ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe

1 Ti c'alal chac'anic meltsanbel ac'opique, ¿mi mu xaq'uexavic ya'el ti ja' chba avalbeic smeltsan ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe? ¿Mi ja' mu xmeltsaj yu'unic ya'el lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ja'uc avalbeic smeltsanele? 2 Vo'otic ti jch'unojtic li sc'op Rioxe, ana'ojic ti ta jpastic mantal ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Yech'o un xmeltsaj avu'unic li c'usi mu vocluc ta meltsanele. 3 Ana'ojic noxtoc ti vo'otic ta jnoptic c'u x'elan chcom sc'oplalic ti anjeletic ti ista smulic ti vo'nee. Yech'o un xmeltsaj cu'untic li jset' jts'uj c'op li' ta sba balamile. 4 Mi chac'anic meltsanele, albo junuc achi'ilic ac'u mi muc bu tsots yabtel avu'unic. 5 Ti x'elan chacalbeique, ja' yo' xaq'uexavic oe. ¿Mi'n ch'abal junuc achi'ilic ti sna' smeltsanele? 6 ¿Mi'n ja' lec ana'ojic ti ja' tey chba ajambe aba amulic ta stojol ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe?

7 Ti x'elan chatic'be aba amulique, ja' chvinaj o ti mu to chavictaic ti c'u to'ox xa'elanique. ¿C'u yu'un ti mu xcuch avu'unic li c'usitic chacha'leatique? 8 Ja' no'ox yech chopol c'usi chacha'levanic uc. Mu yanuc o ti much'u chopol c'usi chacha'leique, achi'il no'ox abaic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

9-10 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti mu xba xchi'inic Riox ti much'utic chopol c'usitic tspasique? Mu xalo'lo aba atuquic. Ti much'utic tsa' yantse, xchi'uc ti much'utic tsa' yajmule, xchi'uc ti much'utic chich'ic ta muc' santoetique, xchi'uc ti much'utic ta xchi'in sbaic ta vinicale, xchi'uc ti much'utic ta xchi'in sbaic ta antsile, xchi'uc li j'eleq'uetique, xchi'uc ti much'utic scotol c'usi chpich' yo'onique, xchi'uc li jyacubeletique, xchi'uc li jlo'iltavanejetique, xchi'uc ti much'utic tslo'loic taq'uine, scotol ti much'utic yeche mu xba xchi'inic ti Rioxe. 11 Ja' to'ox yechoxuc jlom. Lavie layaq'uic xa ta pertonal ti Rioxe. Lec xa avo'onic. Ch'abal xa amulic chayilic, ja' ti ach'unojic ti ja' istoj amulic ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti laxchi'inic xa ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti ac'u tunicotic junlejtic yu'un ti Rioxe

12 Ti bu yaloj Riox mu xu' jpastique, mu xu' jpastic. Melel xu' jpastic ti c'usitic muc bu yaloje, pero mu scotoluc chcoltavan ta xch'unel c'usi tsc'an ti Rioxe. Oy bu yic'al ja' xbat ta co'ontic. 13 Melel li jve'eltique ja' scuenta jch'utic. Li jch'utique ja' scuenta ve'elil. Pero ti Rioxe ta sta yora ti ta xch'ay xcha'tosole. Pero ti lispasotic ti Rioxe, ma'uc lispasotic o ti ta jsa' cantstique, ti ta jsa' cajmultique. Ti lispasotique, yu'un chitunotic yu'un. 14 Ti mi lichamotique, chixcha'cuxesotic ti Rioxe chac c'u cha'al ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cajvaltic Jesuse yu'un stuc no'ox oy syu'el.

15 Li vo'otique ana'ojic ti spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe. ¿Mi'n lec ana'ojic mi chba jchi'intic ants tol sa' yajmul lavi spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe? 16 ¿Mi mu xana'ic ya'el li much'u ta xchi'in li ants tol sa'

yajmule jun chc'ot xchi'uc? Ja' chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe: "Xcha'va'alic jun chc'otic", xi ti Rioxe. 17 Yan ti much'u chich' ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, co'ol c'usi tsnop xchi'uc ti Cajvaltique.

18 Yech'o un ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic li sa'antse li sa'vinique yu'un chnop xava'iic. Li c'usitic yan mulile mu xnop xava'iic, ja' no'ox más chopol li sa'antse li sa'vinique yu'un chnop xava'iic. 19 ¿Mi mu xana'ic ya'el ti ja' xa stemplooxuc ti Ch'ul Espíritue ti yac'oj achi'inic ti Rioxe? Mu avu'unuc aba atuquic. 20 Yu'un toyol lastojic ti Rioxe, yech'o un tunanic yu'un ajunlejic.

7

Ja' li' yaloj c'u x'elan sc'oplal li nupunele

1 Li c'usi ajac'becon ta vune, li' chacalbeic c'u x'elan smelole. Li cremotique lec ti mi mu sa' yajnilique. 2 Pero lavi mu xu' cha'iique, ac'u sa' yajnilic. Ja' no'ox yech li tsebetique, más lec mi i'ayan smalalic uque. 3 Li vinique ac'u xchi'in li yajnile. Li antse ac'u xchi'in li smalale. 4 Li antse mu xa yu'unuc sba stuc, ja' xa yu'un li smalale. Ja' no'ox yech li vinique, mu xa yu'unuc sba stuc, ja' xa yu'un li yajnile. 5 Yech'o un mu me xajalanbe abaic jujuntal. Ja' no'ox mi co'ol chanopic ti muc bu chachi'in abaic jayibuc c'ac'ale mi oy c'usi chac'anbeic ti Rioxe, xu' mu xachi'in abaic. Ts'acal to chlic achi'in abaic naca me soc ajolic ti pucuje.

6 Ti x'elan icale, ja' no'ox ta jyules ta ajolic li c'usi leque, mu vo'onicon chcal mantal. 7 Li vo'one más lec chca'i ti ja'uc yech scotol cremotic chac c'u cha'al li vo'one ti ch'abal cajnile. Pero mu jtosicotic, yu'un jeljeltos yac'ojotic ti Rioxe.

8 Li tojol cremotique, li tojol tsebetique, li me'anal antsetique, más lec ti ja'uc yechic chac c'u cha'al li vo'one ti ch'abal cajnile. 9 Pero mi mu xu' cha'iic ti ch'abal yajnilique, ti ch'abal smalalique, ja' más lec mi nupul ts'acalique; ja' chopol ti mi tey no'ox xmacmon yo'onique.

10 Vo'oxuc ti nupul ts'acaloxuque ti co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe, chacalbeic jp'eluc mantal pero mu vo'onicon jmantal, ja' smantal ti Cajvaltique. Li vo'oxuque, antsetic, mu me xach'ac amalalic. 11 Mi mu xach'unic li c'usi chacalbeique, mi ach'ac abaique, mu xu' xaviq'uic yan vinic. Tey va'etanic o. Mi mu xu' chava'iic ti tey xava'etique, cha'ic'o abaic xchi'uc lamalalic onoxe. Ja' no'ox yechoxuc uc, viniquetic, mu me xach'ac lavajnilique.

12 Li c'usi li' chacalbeique muc bu yaloj ti Cajvaltique, jtuc no'ox chcal. Mi oy junoxuc ti muc bu xch'unoj sc'op Riox lavajnilique, mi jun avo'onique, mu me xach'ac o lavajnilique. 13 Mi oy junoxuc ti muc bu xch'unoj sc'op Riox lamalalique, mi jun avo'onique, mu me xach'ac o lamalalique. 14 Mi muc bu xch'unoj sc'op Riox li vinique, mu chopluc ch-ile yu'un ti Rioxe ti yic'oj o sbaic xchi'uc li yajnile ti ja' xch'unoj li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech mi ja' muc bu xch'unoj sc'op Riox li antse, mu chopluc ch-ile yu'un ti Rioxe ti yic'oj o sbaic xchi'uc li smalale ti ja' xch'unoj li sc'op Rioxe. Ti chopluc chil Riox ti yic'oj sbaique, mu x'ac'batic bentisyon yol xch'amalic ti yechuque. 15 Mi ja' ta xch'acvan ti much'u muc bu xch'unoj li sc'op Rioxe, mi ants, o mi vinic, ac'u xch'ac sbaic. Ti much'u ta xch'aquee, mi ants, o mi vinic, xocol chcom. Mu me sa' c'op ti much'u ta xch'aquee. Vo'otic ti yic'ojotic xa ti Rioxe, ja' tsc'an ti mu jsa'tic c'ope. 16 Antsetic, mu xana'ic mi ta xch'un avu'unic sc'op Riox

lamalalique. Ja' no'ox yechoxuc uc, viniquetic, mu xana'ic mi ta xch'un avu'unic sc'op Riox lavajnilique.

17 Ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unic li sc'op Rioxe, ich'ic ta muc' ti Rioxe, mu c'usi yan xanopic. Ja' yech chcal ta scotol temploetic. 18 Mi avich'ojic circuncisión ti c'alal ach'unique, yechanic o. Mi muc bu avich'ojique, yechanic o noxtoc. 19 Ma'uc tsots sc'oplal mi quich'ojtic circuncisión, o mi ch'abal. Ja' no'ox ac'u jch'untic ti c'usitic chiyalbotic ti Rioxe. 20 Ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unique, yechicoxuc o me. 21 Mi chonbiloxuc ta mozoil ti c'alal ach'unique, mu me xavat o avo'onic, teyanic o. Yan ti mi onox c'uxi xu' chaloq'uique, loc'anic. 22 Ti much'utic tiq'uilic ta mozoil ti c'alal ixch'unique, ac'u syules ta sjolic ti iloq'uesatic xa ta mulil yu'un ti Cajvaltique. Yan ti much'utic colemic ti c'alal ixch'unique, ac'u syules ta sjolic ti ja' xa chtunic yu'un ti Cristoe. 23 Ja' lasmanic ti Rioxe. Toyol lastojic, yech'o un ja' tsc'an ti ja' chatunic yu'une. Ma'uc smelol ti ja' chavac' avocolic ta spasel c'usitic lec chil li crixchanoetique yo' lec xayilic o ti avalojique. 24 Yech'o un vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti c'u xa'elanic jujun ti c'alal ach'unique, yechicoxuc o me yu'un tey xchi'inojoxuc ti Rioxe.

25 Li vo'oxuque, tojol cremotic, tojol tsebetic, chacalbeic ti c'usi iyul ta jol jtuque, ma'uc smantal ti Cajvaltique. Yu'un xc'uxubinojon ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o ti sjunul co'on chitun yu'une, jna'oj ti c'usi tsc'ane. 26 Li vo'one más lec chca'i ti c'u xa'elanic onox jujune, yo' mu masuc xavil o avocolic ta ts'acale. 27 Vo'oxuc ti oy avajnilique, mu me xach'ac abaic. Vo'oxuc ti ch'abal to avajnilique, mu me xasa'ic. 28 Pero mi mu xu' chava'iic ti ch'abal avajnilique, ma'uc mulil mi chasa'ique. Ja' no'ox yech uc, tsebetic, ma'uc mulil mi i'ayan amalalique. Ja' no'ox ti más chavil avocolic mi i'ayan amalalique. Li vo'one mu jc'an ti chavil avocolique.

29 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti x'elan chacalbeique, ja' ti mu xa bu jal li'otic ta sba balamile. Ti jayvo' oy avajnilique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic snopilanel ti c'uxi chavich' ame'analique. 30 Ti jayvo' chavat avo'onique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic. Ti jayvo' jun avo'onique, mu me ja'uc no'ox ta avo'onic. Ti jayvo' j'equeloxuque co'oluc me xchi'uc ch'abal c'usuc avu'unic chava'iic. 31 Ti jayvo' oy c'usuc avu'unique, co'oluc me xchi'uc ch'abal c'usuc avu'unic chava'iic. Yu'un li c'usitic oy li' ta sba balamile ta onox sta yora ti chlaje.

32 Li vo'one ja' ta jc'an ti jun avo'onique. Ti much'utic ch'abal yajnile más xocolic ta snopel ti c'usi jun o yo'on ti Cajvaltique. 33 Yan ti much'utic oy yajnilique persa tsnopic ti c'usitic jun o yo'on li yajnilique. 34 Mu jtosuc no'ox ti c'usi tsnopique. Ja' no'ox yech ti much'utic ch'abal smalalique, más xocolic ta snopel ti c'usi jun o yo'on ti Cajvaltique yo' xtunic o ta stojol ti Cajvaltique. Yan ti much'utic oy smalalique persa tsnopic ti c'usitic jun o yo'on li smalalique.

35 Ti x'elan chacalbeique, ja' ac'uxubinelic, mu'nuc chajpajesic. Ja' no'ox chajp'ijubtasic ta spasel li c'usi leque yo' mu c'usi xaspajesic ta spasel c'usi lec chil ti Cajvaltique.

36 Mi oy much'u chil ti ista xa sva'lej li stsebe, ti tsc'an xa smalal chile, tey ac'u snop ti c'usi más leque. Xu' chac', ma'uc mulil. 37 Yan ti much'u más lec cha'i ti mu xaq'ue, ti mu sc'an smalal chil li stsebe, lec noxtoc mi mu xaq'ue. 38 Ti much'u chac' stsebe lec. Ti much'u mu xaq'ue más to lec.

39 Ti ants oy xa smalale mu xu' xch'ac sbaic ti c'u sjalil cuxul li smalale. Pero mi icham li vinique, xocol chcom li antse, xu' xtac'av mi ital sjaq'uel ta yan o vinique, ja' no'ox mi xch'unoj sc'op Riox ti much'u chtale. 40 Li vo'one chcal ti ja' más jun yo'on c'alal stuque. Chcal ti ja' yech tsc'an ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe.

8

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan sc'oplal li smoton santoetique

1 Ti ajac'beic smelol li ti'bol ti smotoninoj santoetique, li' chacalbeic c'u x'elan smelole. Melel jna'ojtic ti mu cuxluc li santoetique. Pero mi oy chanopic ti mu c'u tspas mi chati'ic li ti'bol ti smotoninoj santoetique, yu'un onox chavalic ti atuc no'ox xana'ic ya'ele. Mi jc'anojtic ti Rioxe, ja' no'ox yech jc'anojtic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chul ta joltic noxtoc ti yic'al xicta o sbaic cu'untic ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe. 2 Mi ta jti'tic li ti'bole, yech ta jnoptic ti jna'tic xae. 3 Mi jc'anojtic ti Rioxe, jna'ojtic ti c'usi lec chile chac c'u cha'al yiloj c'u x'elan li co'ontique.

4 Melel jna'ojtic ti jun no'ox ti Rioxe, ti mu cuxluc li santoetique. Yech'o un mu c'u tspas ya'el mi ta jti'tic li ti'bol ti smotoninojique. 5 Ac'u mi oy much'u tsp'isic ta Riox li c'usitic oy ta vinajele ta balamile, ti x'elan chalique, yu'un ep riox ya'el, ep cajvaltic ya'el. 6 Li vo'otique jch'unojtic ti jun no'ox ti Rioxe, ja' ti Jtotic Riox ta vinajele, ja' ti much'u ispas scotol li c'usitic oye. Ja' ti liyac'otic tale ti chquich'tic ta muq'ue. Jch'unojtic ti jun no'ox ti cajvaltique, ja' ti Jesucristoe. Ja' onox ispas li c'usitic oye. Ja' lixch'amalinotic o ti Rioxe ti iquich'tic ta muc' ti Jesucristoe.

7 Ti much'utic nopem to'ox xa'iic ti chich'ic ta muc' li santoetique, ti mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, tsnopic to ti cuxul li santoetique. Chi'ic to ta sti'el li ti'bol ti smotoninojique, yech'o ti tsta o smul cha'iic mi tsti'ique. 8 Li vo'oxuque ana'ojic xa ti mu ta ve'liluc lec chiyilotic o ti Rioxe. Ma'uc to lec chiyilotic o mi ta jlajestique. Mu chopluc chiyilotic o mi mu jlajestique. 9 Nopic me lec, mu me c'usuc no'ox xalajesic. Mu me vo'oticoxuc ta amulic ti tsta smul cha'iic ta stojol Riox li much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe. 10 Li vo'oxuque ana'ojic xa ti mu cuxluc li santoetique. Pero mi layil junuc ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, ti tey chotol chave' ta mexa yo' bu li santoetique, "Xu' nan jti' uc che'e", xi liquel. 11 Vo'ot ti ana'oj xa ti mu cuxluc li santoetique, vo'ot ta amul mi iyicta sbaic junuc ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe ti ja' ta scoj smulic uc ti icham ti Cristoe yo' xcuxiic o ta sbatel osile. 12 Mi iyicta sbaic avu'un li much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, chata amul ta stojolic, chata amul ta stojol ti Cristo noxtoque. 13 Yech'o un mi chquiltic ti chicta o sbaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ta jti'tic ti'bole, más lec mu ya'uc jti'tic ta jmoj yo' mu xicta o sbaic cu'untique.

9

Ja' li' yaloj ti yech onox snopoj ti Pabloe ti mu c'usi tsc'anbe li much'utic chalbe li sc'op Rioxe

1 Li vo'one ta melel ti apoxtolone yu'un iquil ti Cajvaltic Jesucristo uque. Muc much'u xu' c'usi chiyalbe. Vo'on ical ava'iic li sc'op Rioxe yech'o ti ach'unique. 2 Ti much'utic chalic ti ma'uc apoxtolone, teyuc, ac'u yalic. Yan li vo'oxuque mu xu' chavalic ti ma'uc apoxtolone, yu'un

vo'on lacalbeic li sc'op Rioxe yech'o ti ach'unique. Ja' ivinaj o ti ja' chitun yu'un ti Cajvaltique.

3 Ti much'utic chistic'beic jmule ja' yech chcalbeic chac li'i. 4 Xu' xamac'linicon chac c'u cha'al chamac'linic li yan apoxtoletique. 5 Xu' jsa' cajnil uc ti ta jchi'in ta yalel ta muyel chac c'u cha'al li yan apoxtoletique, chac c'u cha'al li yits'intac Cajvaltic Jesuse, chac c'u cha'al li Pedroe. 6 Xu' xquicta cabtelticotic uc xchi'uc li Bernabee chac c'u cha'al li yan apoxtoletique ti vo'oxuc chamac'linique. Ja' no'ox yech xu' chamac'linoticotic uc. 7 Li much'u ochem ta solteroale, tey tsta sve'el, tey tsta li c'usuc yu'une. Li much'u ta sts'un uvae, tslo'be sat. Li much'u oy xchivoe, chuch'be xchu'. Ja' no'ox yech xu' chavaq'uic jve'elticotic uc yu'un chitunoticotic avu'unic. 8 Mu me xanopic ti jtuc ijyules ta jol ti x'elan icale, yu'un ja' yech li smantal Rioxe. 9 Ti Moisese ists'iba comel chac li'i: "Ti c'alal ta stec'ulan trigo li vacaxe, mu me xavac'be svosal, tey ac'u sc'ux", xi ts'ibabil. Ti Rioxe mu c'ajomuc no'ox chc'uxubin li vacaxe. 10 Ti x'elan ts'ibabile, ja' jc'oplalticotic uc. Co'ol xchi'uc li much'u tsvoc' yosile xchi'uc li much'u tsmaj strigoe, jun yo'on ch-abtej yu'un sna'oj ti tey tsta sve'ele. 11 Lavi vo'on ba'yi lacalbeic li sc'op Rioxe, yech'o un xu' xavac'becon ya'el li c'usitic chtun cu'une. 12 Li yan apoxtoletique ja' tsc'anic ti chamac'linique. Li vo'one más to xu' xamac'linicon ya'el ti yechuque.

Pero mu jc'an ti chamac'linicone. Ti mu jc'ane, oy bu vocol ta jta jve'el pero ta jts'ic, naca me vo'onicon ta jmul ti mu xavich'ic ta muc' ti Cristoe. 13 Li paleetique ana'ojic ti tey tsta sve'elic ta temploe yu'un ja' yech smantal ti Rioxe ti xu' tslajesic jts'ujuc li smoton Riox ti tey tsmilique. 14 Ja' no'ox yech li much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, yaloj Cajvaltic ti tey tsta ech'el sve'elique. 15 Yan li vo'one mu jc'an yech. Ti x'elan chajts'ibabeic tale, mu'nuc ta jc'an mac'linel. Yu'un yech onox jnopoj ti mu c'usi ta jc'ane. Mi oy much'u chisuje, más lec chamicon.

16 Mu xu' jtoy o jba ti vo'on chcal li sc'op Rioxe. Persa chcal yu'un ja' chitun yu'un ti Cajvaltique. Mi mu jc'an xcale, abol jba. 17 Mi ta slequil co'on chcale, oy xa jtojol chca'i. Mi mu ta slequiluc co'one, ma'uc yech smelol yu'un ja' chitun yu'un ti Cajvaltique. 18 Li jtojol ya'ele ja' ti mu c'usi ta jc'anbeic li much'utic chcalbeic li sc'op Rioxe. Ac'u mi ca'yoj ti xu' jc'an lavi yaj'apoxtolon ti Cajvaltique, pero mu jc'an.

19 Li vo'one muc much'u xu' chispas ta mantal. Slequil no'ox co'on jtuc ti chitun yu'unique yo' ep xich'ic o ta muc' cu'un ti Cristoe. 20 Ti c'alal ta jchi'in li jchi'iltac ta jurioale ti xch'unojic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe ti ists'iba comel ti Moisese, ja' no'ox yech ta jch'un ti bu stac' ch'unele. Ti x'elan ta jpase, ja' yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique, yo' xch'unic o cu'un ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse. 21 Ti c'alal ta jchi'in lachi'ilique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti muc bu ya'yojic li smantaltac Rioxe, ja' no'ox yech ta jpas chac c'u cha'al tspasique. Co'ol xchi'uc muc bu ca'yoj yilel li smantaltac Riox uque pero mu'nuc mu xa xquich' ta muc' ti Cristoe. Ja' yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique, yo' xch'unic o cu'un ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse. 22-23 Ti c'alal ta jchi'in ti much'utic mu to ta xch'unic lec li sc'op Rioxe, ti xch'unojic to ti oy c'usi mu stac' pasele, ja' no'ox yech mu jpas uc yo' xa'iic o li c'usitic chcalbeique, yo' xch'unic o lec li sc'op Rioxe. Ti x'elan ta jco'oltas jbae, ja' yo' xcuxiic o ta sbatel osil uque.

24 Li vo'oxuque ana'ojic ac'u mi ep li much'utic ch-anilajique pero jun no'ox ti much'u ta sta li trofeoe. Ja' no'ox yech ja'uc no'ox me ta avo'onic uc ti cuxlejal chayac'beic ti Cajvaltique. Mu me c'usi yan xch'ay o avo'onic. 25 Li j'aniletique xchabioj sbaic yo' staic o li strofeoique. Ti c'usi chac' o svocolique, sna' xlaj. Yan ti c'usi chcac' o jvocoltic li vo'otique, mu sna' xlaj. 26 Li vo'one ja' yechon chac c'u cha'al li much'u ja' ta yo'on li strofeoe, yu'un ja' no'ox ta co'on ti jcuxlejal chi'ac'bate. Ja' yechon chac c'u cha'al li bocseadoretique ti tsnopic lec ti c'uxi chcuch o yu'unique. 27 Li vo'one mu jpas li c'usi chal co'one. Ti ja'uc ta jpase, ac'u mi ical a'yuc ti ja' chcom o c'usitic chopol mi iquich'tic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, mu onox jta ti jcuxlejal ta sbatel osile.

10

Ja' li' yaloj ti mu xa me xbatic yo' bu li santoetique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti mu xch'ay xava'iic c'u x'elan i'ilatic yu'un Riox ti ba'yi jtot jme'ticotique ti iloq'uesatic tal ta mozoile. Ja' ibeiltasatic tal scotolic yu'un ti toque ti bu isc'an Riox italique. I'ech'ic tal scotolic ta Tsajal Nab. 2 Ti c'u yepal iloq'uic tal ta mozoile ja' totil yu'unic ti Moisese. Ti Moisese ja' babe ital ta yolon ti toque, ja' babe ital noxtoc ti c'alal i'ech'ic tal ta nabe. 3 Ti c'alal teyic ta xocol balamile, imac'linatic scotolic yu'un ti Rioxe. 4 Scotolic iyuch'ic ti vo' iloc' ta ch'ene ti i'ac'batic yu'un ti Rioxe ti c'alal ismaj ch'en ti Moisese. Ti x'elan iloc' ti vo'e, yu'un tey onox xchi'uquic ti Cristoe. 5 Ac'u mi scotolic ic'uxubinatic tal pero muc bu ep iyich'ic ta muc' ti Rioxe. Chopol i'ilatic, yech'o ti tey ichamic ta xocol balamile.

6 Ti x'elan icha'leatique, ja' chvinaj o ti mu xu' jnoptic c'usitic chopol chac c'u cha'al isnopique. 7 Yech'o un mu xa me xavich'ic ta muc' li santoetique chac c'u cha'al iyich'ic ta muc' ti jlom jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee. Yu'un ja' yech ts'ibabil sc'oplalic ta sc'op Riox chac li'i: "Li jchi'iltactique ispas yajsantoic. Ispasbeic sq'uinal. Ixchic'beic smoton. Ive'ic, iyuch'ic ti c'usi tsc'an yo'onique, i'ac'otajic", xi. 8 Ja' no'ox yech noxtoc mu me xasa' avantsic chac c'u cha'al isa' yantsic ti jlom jtot jme'ticotic ti ta vo'nee. Ti x'elan ispasique, ta jun no'ox c'ac'al imilatic veintitres mil. 9 Mu me xaq'uelbeic yo'on ti Rioxe chac c'u cha'al ispasic ti jlome. Ti x'elan ispasique, iti'atic ta quiletel chon, ichamic o. 10 Mu me c'usi chopol xavalbeic ti Rioxe chac c'u cha'al iyalic ti jlome. Ti x'elan iyalique, ora i'ac'batic castico yu'un ti anjele. I'ipajic, ora ichamic.

11 Ti x'elan icha'leatique, ja' yo' xi'ic o ti jlome. Ti ts'ibabil icom ti c'u x'elan icha'leatique, ja' yo' xixi'otic o uque lavi po'ot xa xlaj li balamile. 12 Ja' no'ox yech ti much'u tsnop ti mu xa c'usi chopol chtal ta yo'one, ac'u me sq'uel sba naca me spas li c'usi chopole. 13 Mi oy c'usi chopol chtal ta avo'onique, na'ic me ti ja' yech chtal ta co'ontic jcotoltique. Pero ti Rioxe yaloj onox ti chixchabiotique, yech'o ti mu xac' ti toj más chtale, ja' no'ox ti c'usi xcuch cu'untique. Chiscoltaotic yo' mu jch'untic oe.

14 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu xa me xabatic yo' bu li santoetique. 15 Ti x'elan chacalbeique, yu'un quiloj ti xana'ic snopele. Yech'o un nopic mi ma'uc yech smelol li c'usi chacalbeic tale. 16 Ti c'alal chcuch'tic li ya'lel uvae ti "colaval" chcutic ti Rioxe, ti c'alal ta jve'tic li pane, ja' señal ti co'ol xa joltic xchi'uc ti Cristoe, ja' ti iyac' sba ta milele, ti iloc' xch'ich'el ta scoj

li jmultique. 17 Ti jayvo' ta jtsob jbatique jun no'ox pan ta jve'tic. Ja' señ
a ti co'ol xa joltic xchi'uc ti Cristoe.

18 Ana'ojic ti c'u x'elan ispasic ti jchi'ilticotic ta israelal ti ta vo'nee. Ti smoton Riox iyaq'uique oy jtos ti isti'ic ti jchi'iltaque. Ja' ivinaj o ti co'ol xa sjolic xchi'uc ti Rioxe. 19 Ti x'elan chcale, mu'nuc chcal ti co'ol xa sjolic xchi'uc santoetic ti much'utic chac'beic smotone yu'un jna'ojtic ti mu cuxlicuque. Yech no'ox ti chac'beic smotone. 20 Ti much'utic chac'beic smoton li santoetique, pucujetic chac'beic. Ma'uc chac'beic ti Rioxe yu'un mu xich'ic ta muc'. Yech'o ti mu jc'an ti co'ol ajolic xchi'uc ti pucujetique. 21 Mi chavuch'ic li ya'lel uvae, mi chave'ic li pane chac c'u cha'al iyal comel ti Cajvaltic Jesuse, mu xu' chba ve'anic yo' bu chve'ic ti much'utic ja' yich'ojic ta muc' ti pucujetique. 22 ¿O mi lec xana'ic mi chcac'betic sc'ac'al yo'on ti Cajvaltique ti oy syu'ele? ¿Mi'n la vo'otic más oy jyu'eltic?

Ja' li' yaloj ti ja' ac'u jpastic ti c'usi x'ich'e o ta muc' cu'untic ti Rioxe

23 Ti bu yaloj Riox mu xu' jpastique, mu xu' jpastic. Melel ti xu' jpastic ti c'usitic muc bu yaloje, pero mu scotoluc chcoltavan ta xch'unel c'usi lec chil ti Rioxe. 24 Yech'o un mu me xapasic ti c'usitic jun o avo'on atuquique. Ja' me xapasic ti c'usitic jun o yo'on li yan uque.

25 Scotol li ti'bol ta xchonique xu' xaman ati'ic, pero mu me xajaq'uic mi ac'bil ta smoton santoetic yo' mu c'usi xal o avo'onique. 26 Li balamile xchi'uc li c'usitic oye ja' yu'un ti Rioxe.

27 Mi oy much'u chayiq'uic ech'el ta ve'el ti muc bu xch'unoj li sc'op Rioxe, mi anop chabatique, lajesic me ti c'usi cha'ac'batique, mu me c'usi xal avo'onic. Mu me xajaq'uic ti bu ay sman tale. 28 Yan ti mi oy much'u co'ol la'ic'atic ta ve'el xchi'uque: "Li ti'bol li'i smotoninoj santoetic", mi xayute, mu me xati' yo' mu xicta o sba li much'u layalbe ti ja' smoton li santoetique, ti xch'unoj to ti mu xu' sti'e. Li balamile xchi'uc li c'usitic oye, ja' yu'un ti Rioxe. 29 Muc bu chcal ti mu xu' xati'ique. Xu', yu'un ana'ojic ti mu chopluque. Ti x'elan lacalbeique, ja' no'ox yo' mu xicta o sba avu'unic li yantique.

Mi oy yech chavalic: "¿C'u yu'un ti mu xu' jti' ti'bole? Mu c'u jcuenta o c'usi xch'unoj li june. 30 C'alal chive'e, colaval chcut ti Rioxe, yech'o un muc much'u xu' chal ti ta jta o jmul ti ta jti' ti'bole", mi xachie, yech ava'uc. 31 Pero li c'usitic chapasique, mi chave'ic, mi oy c'usi chavuch'ic, scotol li c'usitic chapasique, ja'uc me yo' x'ich'e o ta muc' avu'unic ti Rioxe. 32 Mu me xapasic ti c'usi mu xch'unic o sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale xchi'uc lachi'ilic, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Mu me xapasic ti c'usi chicta o sbaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. 33 Li vo'one ja' ta jpas li c'usitic jun o yo'on scotolique, ma'uc ta jpas li c'usitic jun o co'on jtuque, yo' xcuxiic o ta sbatel osile.

11

1 Ja' tsc'an chachanic ti c'u xi'elane; li vo'one ja' jchanoj ti c'u x'elan ti Cristoe.

Ja' li' yaloj ti islam sjolic ti antsetic ti ta vo'nee ti c'alal isc'oponic Rioxe

2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, lec tajmec ti ach'unojic o li c'usitic lacalbeic comele. 3 Pero oy to c'usi chacalbe ava'iic. Li viniquetique ja' ch-albatic mantal yu'un ti Cristoe. Li antsetique ja' ch-albatic mantal yu'un li smalalique. Ti Cristoe ja' ch-albat mantal yu'un ti

Rioxe. 4 Yech'o un mi slapoj spixolic ta sc'oponic Riox li viniquetique, o
mi chalic a'yuc ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, yu'un mu xich'ic ta muc'
ti Cristoe. 5 Li antsetique, mi mu slamojuc sjolic ta sc'oponic Rioxe, o mi
chalic a'yuc ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, yu'un mu xich'ic ta muc' ti
oy smalalique. Mi mu slam sjolique, co'ol xchi'uc li ants tol sa' yajmule
ti juxbil sjole. 6 Mi oy much'u mu sc'an slam sjole, ac'u ba yac' ta juxel.
Yan mi chq'uexav o ti chac' ta juxele, ac'u slam. 7 Ti mu xu' slap spixolic
li viniquetique, yu'un ja' sq'uexolic ti Rioxe ti chalic mantal li' ta sba
balamile. Li antsetique ja' tspaseic ta mantal yu'un li smalalique. 8 Yu'un
mu ta antsuc iloc' ti primero vinique; ja' ta vinic iloc' ti antse. 9 Ti ipase
ti primero vinique, mu'nuc ja' ipasbat xchi'il ti antse yu'un ch'abal to'ox
ti antse. Ts'acal to ipase ti antse yo' oy o xchi'il ti vinique. 10 Yech'o un li
antsetique ja' tsc'an ti tslam sjolique. Ja' señ̃a ti tspaseic ta mantal yu'un
li smalalique yo' lec x'ileic o yu'un ti anjeletique. 11 Ac'u mi ants, ac'u mi
vinic, oy stu chil ti Cajvaltique. Yu'un co'ol tscolta sbaic. 12 Ac'u mi ta
vinic iloc' ti primero antse, ti manchuc oy li antsetique, mu xip'olotic ti
yechuque. Ja' chquiltic o ti chtun li viniquetique, ti chtun li antsetique
yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe.

13 Ana'ojic ti chopol mi mu slamojuc sjolic ta sc'oponic Riox li antse-
tique. 14 Li vo'otique stalel onox ti comic joltique. Q'uexlal sba mi
natique. 15 Yan li antsetique ja' lec mi natic sjolique. Yu'un ja' slamobil
sjolic ya'el. 16 Ti mi oy much'u chopol iya'i ti lacalbeic ti ac'u slam sjolic
c'alal tsc'oponic Riox li antsetique, ac'u syules ta sjol ti ja' yech tspasic
scotol antsetic ta jujun temploe yu'un ja' yech chcalbeticotic.

Ja' li' yaloj ti chopol ispasic Santa Cena ti jcorintoetique

17 Li c'usi chacalbeic li'i, ja' chacalbeic ti chopol c'usi chapasic c'alal
chatsob abaique. Li c'usi chapasique ma'uc chalecubic o, más chasoquic
o. 18 Li'i ja' tsots sc'oplal chacalbeic. Ca'yoj ti chach'ac abaic c'alal
chapasic li Santa Cenae. Ijch'un ya'el ti yech chapasique. 19 Mi mu
co'oluc chach'unic c'usi tsc'an ti Cajvaltique, ta onox xach'ac abaic. Ti
c'alal chach'ac abaique, tey chvinaj ti much'utic xch'unojic ta melel li
sc'op Rioxe. 20 C'alal tsoboloxuc ta ve'ele, ma'uc Cajvaltic chana'ic ti
x'elan chapasique. 21 Yu'un chalajes atuquic li c'usitic chavich'ic tal
jujune. Mu co'oluc chach'acbe abaic. Oy jlom chavi'najic, oy jlom
chayacubic ta pasem ya'lel uva. 22 Ti x'elan chapasique, ¿mi'n ch'abal
anaic? ¿Mi mu stac' tey xave' xavuch'ic tal vo'? Yu'un mu xach'unic ti
co'ol xch'amaloxuc ti Rioxe, chavaq'uic no'ox ta q'uexlal ti much'utic
ch'abal sve'elique. Yech'o un mu xu' chcal ti lec c'usi chapasique yu'un
chopol.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jpastic li Santa Cenae
(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Ti c'u x'elan lacalbeic onoxe, yu'un liyalbe ti Cajvaltic Jesuse ti ja' la
yech ispas ta yac'ubalil ti c'alal i'aq'ue entrucale. Ti Cajvaltique istam
la jp'ej pan. 24 “Colaval” xut la ti Rioxe, ja'o la ixut ti pane, iyac'be la ti
yajchanc'optaque. “Ilo, ve'anic. Li'i ja' jbec'tal jtacupal. Yu'un chcac' jba
ta milel ta scoj amulic. Ja' me yech xapasulanic o yo' xana'icon oe”, xi
la. 25 Ti c'alal laj sve'ique, istam la noxtoc jun muc'ta p'is ya'lel uva. Ja' la
yech iyalbe noxtoc ti yajchanc'optaque: “Li ya'lel uva li' chcuch'tique, ja'
señ̃a ti chc'ot onox ti c'usi yaloj ti Jtote ti ta jch'ich'el ta xtoj lamulique. Ti

c'alal chavuch'ic ju'ech'ele, ja' chul o ta ajolic ti ta scoj amulic icac' jba ta milele", xi la. 26 Yech'o un c'alal ta jve'tic ju'ech'el li pane, c'alal chcuch'tic li ya'lel uvae, ja' señ̃a ti jch'unojtic ti vo'otic ta jmultic iyac' sba ta milel ti Cajvaltic Jesuse. Ja' yech jpasulantic o ti c'u cha'al xtal yic'otic oe.

Ja' li' yaloj ti tsots sc'oplal li Santa Cenae

27 Yech'o un ti c'alal ta jve'tic li pane, ti c'alal chcuch'tic li ya'lel uva ti ta jna'tic o ti Cajvaltic Jesuse, mi muc ta alel cu'untic ti ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultique, ta jta jmultic ta stojol. 28 Yech'o un c'alal mu to'ox chave'ic li pane, c'alal mu to'ox chavuch'ic li ya'lel uvae, tsc'an chava'i abaic c'u xa'elanic jujuntal, mi tsots sc'oplal ti chave'ique o mi mu c'u stu. Mi tsots sc'oplal chava'iique, xu' xave'ic li pane, xu' xavuch'ic li ya'lel uvae. 29 Mi mu tsotsuc sc'oplal ava'iic c'alal ave'ic li pane, c'alal avuch'ic li ya'lel uvae, chayac'beic castico ti Rioxe. 30 Epoxuc ja' yech apasic, yech'o ti ipoxuque. Oy xa lachamic jlom. 31 Mi ca'yoj xa jbatic c'u xi'elanotic jujuntale, mu c'usi chiyac'botic o castico ti Rioxe. 32 Ti chac' castico ti Cajvaltique, ja' yo' jchanbetic o smelole, yo' mu co'oluc xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil xchi'uc ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe.

33 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, c'alal chatsob abaic ta spasel li Santa Cenae, malao me aba acotolic. 34 Mi oy much'u chvi'naje, ac'u ve'uc tal ta sna. Mu me chopluc xbat avu'unic li Santa Cenae yo' mu xayac'beic o castico ti Rioxe. Li c'usitic yan c'opale ja'to chul calboxuc ti c'alal xitale.

12

Ja' li' yaloj ti stosoltosol c'usi chac' jpastic ti Ch'ul Espíritue

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, li' chacalbe ava'iic ti c'usitic chac' jpastic ti Ch'ul Espíritue.

2 Vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque, ana'ojic ti c'alal mu to'ox chach'unic li sc'op Rioxe, ach'unojic to'ox lo'loel, avich'ic to'ox ta muc' li santoetique ti mu cuxlicuque. Ti butic santoal la'albatic sc'oplale ach'unic. 3 Yech'o un ja' xa ta jc'an ti mu xach'unic lo'loele. Ti much'utic chopol c'usi chalbeic ti Jesuse, yu'un muc bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ti much'utic chich'ic ta muc' ti Jesuse, yu'un chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

4 Stosoltosol ti c'usi ac'bilotic o ta jpastique, pero jun no'ox ti much'u chaq'ue, ja' ti Ch'ul Espíritue. 5 Stosoltosol chitunotic jujuntal, pero jun no'ox ti much'u chispasotic ta mantale, ja' ti Jesuse. 6 Stosoltosol ti c'usi chiscoltaotic ta spasel ti Rioxe, pero ja' onox tspas scotol ti stuque. 7 Ti c'usi chac' jpastic jujuntal ti Ch'ul Espíritue, ja' yo' co'olco'ol jcolta o jbatique. 8 Li jlome chalic c'u x'elan smelol li sc'op Rioxe yu'un ja' yech ac'bilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Li jlome chalic c'u x'elan xch'unojic li sc'op Rioxe yu'un ja' yech ac'bilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. 9 Li jlome ch-ac'bat xch'unic más yu'un ti Ch'ul Espíritue ti chcoltaatic yu'un ti Cajvaltique. Li jlome chet'esic chamel yu'un ja' yech ac'bilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. 10 Li jlome chaq'uic iluc slequilal syu'elal Riox. Li jlome chalic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe. Li jlome chilic cha'iic mi Riox, mi pucuj p'ijubtasbil o ti much'u tspas c'usi tspase, chal c'usi chale. Li jlome chc'opojic ta ora ta yan o c'op. Li jlome ta sjelubtasbe sc'op ti much'u

chc'opoj ta ora ta yan o c'ope. 11 Ti c'usitic tspas cu'untic jujuntale yu'un
ja' yech chac' jpastic ti Ch'ul Espíritue, ja' ti c'u x'elan lec chil stuque.
12 Ja' chac c'u cha'al li vo'otique ti ep ta tos li c'usitic oy cu'untique;
oy coc jc'obtic, oy jsatic. Ja' no'ox yech, ac'u mi epotic, pero junotic ta
stojol ti Cristoe. 13 Ac'u mi jurio, ac'u mi ma'uc, ac'u mi mozoinbil, ac'u
mi ch'abal, jun chiyilotic ti Cristoe yu'un jun ti Ch'ul Espíritu xchi'inojotic
ta jcotoltique.
14 Li vo'otique oy coctic, oy jc'obtic, oy jsatic. Mu jtosuc no'ox, yech'o
ti stac' xi'abtejotique. 15 Ti sna'uc c'opojuc li coctique: "Lavi ma'uc
c'obilone, mu c'u jtu", ti xiuque, pero mu xu' ti ch'abale. 16 Ti sna'uc
c'opojuc li jchiquintique: "Lavi ma'uc satilone, mu c'u jtu", ti xiuque,
pero mu xu' ti ch'abale. 17 Ti c'ajomuc jsatic oye, mu c'usi xca'itic
ti yechuque. Ti c'ajomuc jchiquintic oye, mu c'usi xca'ibetic yic' ti
yechuque. 18 Yech'o un ti Rioxe ja' tey iyac' ti bu xc'ot o chile, stosoltosol
chtun. 19 Ti jtosuc no'oxe, mu c'u stac' jpastic ti yechuque. 20 Yech'o un
ep ta tos li c'usitic oy cu'untique, pero junotic no'ox.
21 Li jsatique "mu c'u xatun o cu'un", mu xu' xut li jc'obtique. Ja' no'ox
yech li joltique, "mu c'u xatun o cu'un", mu xu' xut li coctique. 22 Ac'u
mi mu c'u stu yilel jtosuc, pero mu xu' ti ch'abale. 23 Ti bu mu jc'antic
xvinaje, ta jlap jc'u'tic yo' mu xiq'uexavotic oe. 24 Ti bu mu persauc
sc'u'ulale, teyuc t'anetuc noxtoc. Yu'un ja' yech spasojotic ti Rioxe ti
persa oy sc'u'ulal ti bu chiq'uexavotic oe. 25 Ti x'elan lispasotic ti Rioxe,
ja' yo' scolta o sbaic li c'usitic oy cu'untique, mu'nuc chopol chil sbaic.
26 Mi oy bu c'ux jset'uque, c'ux chca'itic ta junlejtic. Yan mi oy c'usi lec
ista jtosuque, lec chca'itic ta junlejtic.
27 Lavie spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe, yech'o un oy jtutic jujuntal.
28 Oy much'utic más tsots yabtel ta stojolic ti much'utic xch'unojic li sc'op
Rioxe, vo'oticotic li apoxtoloticotique. Li xcha'tosole, ja' ti much'utic
chalic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe. Li yoxtosole, ja' ti much'utic ta
xchanubtasvanic ta sc'op Rioxe. Oy much'utic chaq'uic iluc slequilal
syu'elal Riox. Oy much'utic chet'esic chamel. Oy much'utic chcoltavanic
ta spasel li c'usi tsc'an pasele. Oy much'utic chnitvanic ta spasel c'usi
tsc'an ti Rioxe. Oy much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'op, chalic
ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe. 29 Mu jcotolticuc apoxtolotic. Mu
jcotolticuc oy c'usi chiyalbotic ti Rioxe ti chcaltic a'yuque. Mu jcotolticuc
ti jchanubtasvanejotic ta sc'op Rioxe. Mu jcotolticuc ti chcac'tic iluc
slequilal syu'elal ti Rioxe. 30 Mu jcotolticuc chquet'estic chamel. Mu
jcotolticuc chic'opojotic ta ora ta yantic o c'op. Mu jcotolticuc jna'tic
sjelubtasel. 31 Yech'o un li vo'oxuque sjunul avo'onic xavalbeic ti Ch'ul
Espíritue ti ja' ac'u yac' apasic ti bu más tsots sc'oplale. Vo'on chacalbeic
ti c'usi más chitunotic oe.

13

Ja' li' yaloj ti más tsots sc'oplal ti chic'anvanotique

1 Ac'u mi jna' xic'opojotic ta ora ta yan o c'op, ac'u mi jna' xic'opojotic
ta sc'op anjeletic, pero mi mu xic'anvanotique, co'olotic xchi'uc bu
chtije c'a' taq'uin ti yech no'ox sts'inlajete. Co'olotic xchi'uc splatiyo
jmusiquero ti yech no'ox stsijtsone. Yu'un mu c'u bal o chil c'usi ta
jpastic ti Rioxe. 2 Ac'u mi jna'tic yalel ti c'usi chiyalbotic ti Rioxe, ac'u
mi xca'ibetic smelol ti c'usi muc xa'ibeic smelol ti vo'nee, ac'u mi jna'tic

scotol, ac'u mi spas cu'untic li c'usi vocol ta pasele ti jch'unojtic ti oy syu'el ti Cajvaltique, pero mi mu xic'anvanotique, mu c'u xitunotic o. 3 Ac'u mi jq'uelanbetic me'onetic scotol li c'usuc cu'untique, ac'u mi jchic' jbatic chac c'u cha'al oy xchic' sbaic ta smoton yajsantoique, pero mi mu xic'anvanotique, mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Yu'un ich'el no'ox ta muc' ta jc'antic.

4 C'alal chic'anvanotique, xcuch cu'untic scotol. Lec co'ontic, mu xic'ac'al'o'ontavanotic, mu xcaltic ti jtuctic no'ox jna'tique, mu jnoptic ti mu xa much'u xistaotique. 5 Quich'oj jmelol xic'opojotic, quich'oj jmelol c'usi jpastic. Mu jpastic ti c'usitic jun o co'ontic jtuctique. Mu xicapotic, mu jpactic ti mi oy c'usi chopol chicha'leatotique. 6 Mu ximuyubajoticuc o xa ti mi oy bu ista smul li jchi'iltique. Ja' jun o co'ontic ti mi jun yo'onic scotolique. 7 Mi jc'anojtic li jchi'iltique, xcuch cu'untic mi oy c'usi chixcha'leotique. Jch'unojtic ti yantic chlecube.

8 Li c'usi chcaltic ti chiyalbotic ti Rioxe, ta sta yora chpaj. Ti chic'opojotic ta ora ta yan o c'ope, ta sta yora chpaj. Ti chcaltic c'u x'elan jch'unojtic li sc'op Rioxe, ta sta yora chpaj. Yan ti chic'anvanotique, mu xlaj ta sbatel osil. 9 Lavi li'otic ta sba balamile mu jna'betic smelol scotol li sc'op Rioxe. Chcaltic ti jayp'el yalojbotic ti Rioxe pero mu c'ajomuc no'ox ti jayp'ele. 10 Ja'to chca'itic scotol ti c'alal xba jchi'intic ti Cajvaltique.

11 Co'ol xchi'uc ti c'alal c'oxotic to'oxe, ja' yech lic'opojotic chac c'u cha'al li c'oxetique. Ja' yech ijnoptic, ja' yech ijpastic. Ti c'alal ijtatic vinicale, ijcomtsantic xa scotol ti c'usitic ijpastic ti c'alal c'oxotic to'oxe. 12 Lavie co'ol xchi'uc nen ti mu xquil o lec jsatique. Ti c'alal xic'ototic ta vinajele, ja'to chquiltic, yu'un chjam ya'el li jsatique. Ja' chac c'u cha'al xiyojtiquinotic ti Rioxe, ja' yech chc'ot cojtiquintic uc. 13 Oxtos ti c'usi mu sna' xlaj ta sbatel osile: ja' ti jch'unojtic ti oy syu'el ti Cajvaltique, ti jch'unojtic ti chicuxiotic ta sbatel osile, xchi'uc ti chic'anvanotique. Ti bu más tsots sc'oplal ta yoxtosole, ja' ti chic'anvanotique.

14

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'opetique

1 Yech'o un c'anvananic. Pero ja' tsc'an noxtoc ti sjunul avo'onic xavalbeic ti Ch'ul Espíritue ti oyuc c'usi yac' apasique. Ja' más tsots sc'oplal ti chavalic li sc'op Rioxe, yech'o un ja' c'anbeic. 2 Ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, ja' tsc'opon sbaic xchi'uc ti Rioxe, mu crixchanouc, yu'un muc much'u xa'i li c'usi chalique, yu'un ta xch'amunbat no'ox ye yu'un ti Ch'ul Espíritue. 3 Yan ti much'utic ta sc'op stuc chalic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, crixchano tsc'oponic. Bal cha'iic li xchi'iltac ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chpatbat yo'onic, tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe. 4 Ti much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, stuc no'ox bal cha'iic. Yan ti much'utic chalic ta sc'op stuquic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, bal cha'iic scotol li xchi'iltac ta xch'unel li sc'op Rioxe.

5 Lec chca'i mi chac'opojic acotolic ta yan o c'ope, pero más lec chca'i mi chavalic ta ac'op atuquic ti c'usi chayalbeic ti Rioxe. Yu'un ti much'u chal ta sc'op stuc ti c'usi ch-albat yu'un ti Rioxe, ja' más tsots sc'oplal. Yan ti much'u chc'opoj ta yan o c'ope, mu másuc tsots sc'oplal. Ja'to mi oy much'u tsjelubtase, bal cha'iic li xchi'iltac ta xch'unel li sc'op Rioxe. 6 Ti ta yanuc o c'op chajc'oponic c'alal xtal jvula'anoxuque, mu c'usi bal

o chava'iic li c'usi chacalbeique. Pero mi chacalbeic ta ac'opic ti c'usi chiyalbe ti Rioxe, o mi ja' chacalbeic smelol li sc'op Rioxe, bal chava'iic.

7 Caltic no'ox ya'el ti choq'uesin ama li much'u mu to sna' lec yoq'uesinele, caltic no'ox ya'el ti tstij arpa li much'u mu to sna' lec stijele, mu xca'itic c'usi sonal ta stij. 8 Ja' no'ox yech mi mu x'oq'uesinat lec li cornetae, mu sna' c'usi tspasic li solteroetique. Mu xchap sbaic, mu xbatic ta ac' c'oc'. 9 Ja' no'ox yech mi ta yan o c'op chac'opojique, muc much'u xa'ibe smelol ti c'usi chavalique, mu c'usi bal o. 10 Li' ta sba balamile oy nan ep ta tos c'opetic, pero ja' no'ox chca'itic mi ja' jc'optique. 11 Mi oy much'u chisc'oponotic ta yan o c'ope, mu xca'itic li c'usi chiyalbotique, yech'o un mu sc'an xixchi'inotic. Ja' no'ox yech mu jc'an jchi'intic uc. 12 Ja' no'ox yech mi chac'opojic ta yan o c'ope, muc much'u xa'i ti c'usi chavalique. Lec ti ta sjunul avo'onic chac'anic ti oy c'usi chac' apasic ti Ch'ul Espíritue, pero ja' albeic ti ac'u yac'boxuc apasic ti c'usi bal cha'iic lachi'iltac ta xch'unel li sc'op Rioxe.

13 Ti jayvo' chac'opojic ta yan o c'ope, albeic ti Ch'ul Espíritue ti ac'u yac' ajelubtas atuquique. 14 Mi ta jc'opontic Riox ta yan o c'ope, Ch'ul Espíritu tspas, mu jolticuc no'ox jtuctic. 15 Li c'usi leque, jc'opontic Riox ta yan o c'op ti chac' caltic ti Ch'ul Espíritue, jc'opontic Riox ta jc'op jtuctic noxtoc. Q'uevujincotic ta yan o c'op ti chac' caltic ti Ch'ul Espíritue, q'uevujincotic ta jc'op jtuctic noxtoc. 16 Mi naca ta yan o c'op "colaval", chcutic ti Rioxe, mu xa'iic c'usi chcaltic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yech'o un "colaval, Cajval", mu xiic uc yu'un muc xa'iic ti c'usi icaltique. 17 Ac'u mi lec c'usi icaltic c'alal "colaval", xcutic ti Rioxe, pero mu c'usi bal o cha'iic li yane, yu'un muc xa'iic. 18 Li vo'one coliyal ti Rioxe ti c'alal jtuque más ep chic'opoj ta ora ta yan o c'op, ma'uc no'ox yech chac c'u cha'al li vo'oxuque. 19 Pero ti c'alal ta jc'opon li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu jc'an xic'opoj ta yantic o c'op. Persa ta griego c'op yu'un ta jchanubtasic. Ac'u mi vo'p'el xic'opoj ta griegoe, cha'iic li c'usi chcalbeique. Ac'u mi xic'opoj lajunmiluc ta p'el ta yan o c'ope, mu xa'iic li c'usi chcalbeique. Yech'o un mu c'u bal o cha'iic mi ta jc'oponic ta yan o c'ope.

20 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me xanopic chac c'u cha'al tsnopic li c'oxetique. Ti muuc xana'ic c'usi chopol chac c'u cha'al li c'oxetique, lec ti yechuque. Li c'usi chanopique ja' nopic chac c'u cha'al tsnop li viniquetique. Nopic mi oy c'usi stu li c'usitic chapasique. 21 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ta jtac tal namal crixchanoetic ti yan o sc'ope ja' ac'u cuchuc yu'unic, ja' ac'u ch'ayuc lachi'iltac ta israelale. Ac'u mi xch'ayic, pero mu onox xiyich'ic o ta muc'. Mu xictaic spasel li c'usitic chopole", xi onox ti Rioxe. 22 Ja' no'ox yech lavi chic'opojotic ta yan o c'ope, ja' yo' xilic o ti muc bu chi'inbilic yu'un Riox ti much'utic mu xich'ic ta muq'ue. Yan mi ta jc'optic chcaltic li c'usi chiyalbotic ti Rioxe, ja' yo' xilic o li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti chi'inbilic yu'un ti Rioxe. 23 Yech'o un ti c'alal chatsob abaique, mi naca ta yantic o c'op chac'opojic acotolique, mi ja'o ba ya'iic sc'op Riox li much'utic mu to ta xch'unique, "chvoviic", xiic nan. 24 Yan mi ta ac'opic chavalic li c'usi chayalbeic ti Rioxe, mi ja'o ba ya'iic sc'op Riox ti much'utic mu to ta xch'unique, chlic ya'iic ti oy smulic uque yu'un cha'iic li c'usitic chavalique. 25 Ja' chul o ta sjolic ti chopol li c'usitic tspasique, chlic yich'ic ta muc' ti Rioxe. Chalic ti tey xchi'inojoxuc ti Rioxe.

26 Ti c'alal chatsob abaique, ti c'usi yac'oj apasic ti Ch'ul Espíritue pasic.
Mi chaliques q'uevuj, o mi chaval sc'op Riox, o mi chaval c'usi la'albat
ta ora yu'un ti Rioxe, o mi oy c'usi chaval ta yan o c'op ti chac' aval ti
Ch'ul Espíritue, o mi chajelubtasbe sc'op ti much'u ic'opoj ta yan o c'ope,
ja'uc pasic. Ti c'usi chapasic jujuntale, ja'uc me ti c'usi bal chava'iic
acotolique. 27 Mi oy much'u chc'opoj ta yan o c'ope, ac'u c'opojuc
cha'vo'uc. Mi epe, oxvo'. Pero slajel lajel xc'opojic. Li c'usitic chalique
ac'u sjelubtas junuc li xchi'il ta xch'unel li sc'op Rioxe. 28 Mi muc bu tey
junuc ti much'utic sna'ic sjelubtasele, mu ya'uc c'usi yalic. Ac'u sc'oponic
Riox ta yo'onic yu'un cha'i onox ti Rioxe. 29 Ja' no'ox yech ti much'utic
chalic c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, ac'u c'opojicuc cha'vo' oxvo'uc.
Li yane ac'u ya'iic mi xco'olaj xchi'uc sc'op Riox ti c'usi iyalique. 30 Ti
much'utic tey chotajtique, mi oy c'usi ch-albatic junuc yu'un ti Riox uque,
ja' ac'u c'opojuc, ac'u yicta sba ti much'u yolel chc'opoje. 31 Xu' xavalic
acotolic ti c'usitic chayalbeic ti Rioxe, pero slajel lajel xac'opojic yo' bal
xava'iic acotolique, yo' sjunul o avo'onic xapasic c'usi tsc'an ti Rioxe. 32 Ti
much'u yolel chc'opoje mu persauc chal scotol. 33 Ti Rioxe mu sc'an mi
yech no'ox xivotslajetotique. Ja' tsc'an ti slajel lajel chic'opojotique.

Li yan xch'unojic sc'op Rioxe lec yich'oj smelolic, yech'o un ja' yech
tsc'an chavich' amelolic uc. 34 Li antsetique ch'an chiicuc c'alal cha'iic li
sc'op Rioxe yu'un ma'uc yabtelic ta xchanubtasvanic chac c'u cha'al yaloj
onox ti Rioxe. 35 Mi oy c'usi tsjaq'uique, xc'ot sjac'be smalalic ta snaic.
Yu'un ma'uc yech smelol mi ja'o chc'opoj ants c'alal tsoboloxuque.

36 Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta Corintoe, na'ic me ti mu
vo'oticoxuc ba'yi avalique, xchi'uc ti mu atuquicuc no'ox ach'unojique.
37 Ti much'utic chal yalojic ti c'usi ch-albatic yu'un ti Rioxe, ti much'utic
chp'ijubtasat yalojic yu'un ti Ch'ul Espíritue, ac'u yalic ti ja' smantal
Cajvaltic li c'usi lajts'ibabeic tale. 38 Mi oy much'u mu xch'une, mu
xach'unbeic li c'usi chal uque.

39 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sjunul me avo'onic
xavalbeic ti Ch'ul Espíritue ti ac'u yac' avalic a'yuc li sc'op Rioxe. Ti
much'utic chc'opojic ta ora ta yan o c'ope, mu me xapajesic. 40 Ja' no'ox
ti ich'bil smelol xapasique. Slajel lajel xac'opojic.

15

Ja' li' yaloj ti ta onox xicha'cuxiotique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta jyules ta ajolic ti
ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse ti lacalbeic onoxe.
Ti c'alal lacalbeique, ach'unic, muc bu avictaoj abaic. 2 Mi j'ech'el
ach'unojic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse chac c'u
cha'al lacalbeique, chacuxiic ta sbatel osil. Yan ti mi i'ie, mu xacuxiic ta
sbatel osil.

3 Ja' tsots sc'oplal ti lacalbeic ti c'usi ca'yoje, ja' ti icham ta cruz ta scoj
jmultic ti Cristoe chac c'u cha'al ts'ibabil ta sc'op Rioxe. 4 Ja' ti imuquee,
ja' ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ta yoxibal c'ac'al chac c'u cha'al
ts'ibabil ta sc'op Rioxe. 5 Lacalbeic ti ba'yi iyac' sba iluc ta stojol li Pedroe,
ti ts'acal to iyac' sba iluc ta stojol jayvo' ti yajchanc'optaque. 6 Ts'acal to
iyac' sba iluc ta stojol más ta vo'ob cien jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe. Ti much'utic iyilique oy to cuxulic, ichamic xa jlom. 7 Ts'acal to

iyac' sba iluc ta stojol li Jacoboe. Ts'acal to iyac' sba iluc ta stojol scotol li apoxtoletique.

8 Slajeb xa iyac' sba iluc ta jtojol li vo'one. Co'olon xchi'uc jyalel unen ya'el. 9 Yu'un más mu c'u jtu chca'i chac c'u cha'al li yan apoxtoletique. Ma'uc yech smelol ya'el ti "apoxtol", xi'utate yu'un iquilbajin tajmec li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. 10 Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti liyic' ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje. Mu yechuc no'ox ti lec yo'one, más xa litun yu'un chac c'u cha'al li yantique. Pero mu jtucuc no'ox, ja' ta syu'el ti Rioxe. 11 Ac'u mi vo'on, ac'u mi ja' li yane, jtos li c'usi chcalticotique, ja' li sc'op Riox ach'unojique.

12 La'albatic xa ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cristoe. ¿C'u yu'un chavalic jlom ti mu xcha'cuxi loq'uel ti ánimaetique? 13 Ti yechuc xavalique, muc xcha'cuxi ti Cristoe. 14 Ti ichamuc o ta jmoj ti Cristoe, mu c'usi bal o chcalticotic ti c'usi yaloje, mu c'usi bal o ach'unojic ti yechuque. 15 Vo'oticotic jnopc'opoticotic ya'el bi'a ti icalticotic a'yuc ti Riox ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenale. Ti yechuc xavalique, yu'un muc bu ispas ya'el ti Rioxe. 16 Ti yechuc ti muc bu ta xcha'cuxi ti ánimaetique, muc xcha'cuxi ti Cristoe. 17 Ti ichamuc o ta jmoj ti Cristoe, mu c'usi bal o ach'unojic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Tiq'uiloxuc to ta mulil ti yechuque. 18 Ti yechuc xavalique, ti much'utic yich'ojic ta muc' Cristo ti c'alal ichamique, ba yich'ic castico ti yechuque. 19 Ti ja'uc no'ox jpatoj o co'ontic chisq'uelotic ti c'u sjalil cuxulotic li' ta sba balamile, vo'otic más abol jbatic ti yechuque yu'un lo'lobilotic ya'el.

20 Ta melel ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Cristoe. Ja' primero i'ach'ub spat xocon. Ja' no'ox yech ta xcha'cuxiic scotol ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti c'alal ichamique. 21 Ta scoj jun vinic ti chichamotique, ja' no'ox yech ta scoj jun vinic ti chicha'cuxiotique. 22 Ti chichamotique, ja' ta scoj ti Adane. Ti chicha'cuxiotique, ja' ta scoj ti Cristoe. 23 Ja' yech xcholet ta xbat. Primero i'ach'ub spat xocon ti Cristoe ti c'alal icha'cuxie. Ti c'alal xcha'sut tale, chicha'cuxiotic uc, ja'o ch-ach'ub jpat jxocontic vo'otic li xch'amalotique. 24 Ts'acal to ta xch'aybe sc'oplal ti much'utic chcrontainone, mi crixchano, mi pucuj. Ja'o xa chiyac'otic entrucal ta stojol Jtotic Riox ta vinajel vo'otic ti quich'ojtic ta muq'ue. Ja'o xa chlaj li balamile. 25 Ti Cristoe yu'un onox ja' tspas mantal ti c'u sjalil xch'unbat o smantal yu'un scotol li scrontae. 26 Ti slajeb chopol chile, ja' ti jna' xichamotique. Ja' ta xch'ay, yech'o un mu xa much'u ta xcham. 27 Ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti ja' ch-ac'bat spas ta mantal scotol ti Ch'amalile, pero muc bu tspas ta mantal ti Stote. Yu'un ja' ta syu'el Stot ti xu' tspas mantal ti Cristoe. 28 Ti c'alal xcuch yu'une, ja'o chlic yac' sba ta pasel ta mantal yu'un ti Stote, yu'un ja' ta syu'el Stot ti icuch yu'un spasel ta mantal scotole. Stuc no'ox tspas mantal ti Jtotic Rioxe, mu xa much'u yan.

29 Ti yechuc ti mu xcha'cuxi loq'uel ti ánimaetique, ¿c'u ma yu'un ti oy much'u tsloc'ta ta ich'vo' xchi'il ti icham xae? Ti manchuc xch'unojic ti ta xcha'cuxiic loq'uel ti ánimetique, mu spasic yech ti yechuque.

30 Ti yechuc ti mu xicha'cuxiotique, yech no'ox abol jba ta yalel a'yuc sc'op Riox ti yechuque. 31 Ti x'elan chcale, yu'un avil atuquic ti jutuc xa mu lilaj jujun c'ac'al ti c'alal ay cal ava'iic li sc'op Rioxe. Yech o c'al tana. Ja' no'ox jpatoj o co'on ti ach'unojique. 32 Li crixchanoetic li' ta jteclum Efesoe co'ol xchi'uc jti'aval chon yu'un chiscrontainic. Ti yechuc ti mu

xicha'cuxiotique, yech chcac' jvocol ti yechuque. Xu' xcal chac c'u cha'al chal jlom li crixchanoetique: “Ve'icotic, cuch'tic ti c'usi tsc'an co'ontique. Mi lichamotic oc'ob cha'eje, ch'ab xi c'op”, xut sbaic.

33 Mu me xach'unic lo'loel. Mi chachi'inic ti much'utic chopol sjolique,
chlic avictaic li c'usi lec ach'unojique. 34 Yech'o un tsc'an chanopic lec
ti c'usi chach'unique. Mu me xasa' amulic. Yu'un oy to mu xach'unic ti
oy syu'el ti Rioxe, mu xach'unic ti chicha'cuxiotique. Ti x'elan chacal-
beique, ja' yo' xaq'uexavic oe.

35 Oy nan yech chavalic chac li'i: “¿C'uxi ta xcha'cuxi ti ánimaetique?
¿C'u xa van x'elan ti spat xoconique?” xachiic nan. 36 ¿Mi'n bats'i mu
xul ta ajolic ya'el? Ti c'usitic chats'unique, ba'yi chamuquic yo' xch'i oe.
37 Ti c'alal xch'ie, ma'uc xa yech chac c'u cha'al amuquique. Ti c'alal
ats'unique, sbec' no'ox, mi trigo, o mi c'usitic yan. 38 Ti c'u x'elan spasoj
ti Rioxe ja' yech chloc' tal yanal jutos ti c'usi ta jts'untique. 39 Jtostic o
sbec'tal li c'usitic cuxajtic li' ta sba balamile. Jtos o sbec'tal li crixchanoe,
jtos o sbec'tal li c'usitic xcotete, jtos o sbec'tal li choye, jtos o sbec'tal li
mute. 40 Ja' no'ox yech li c'usitic oy ta vinajele, mu xco'olaj xchi'uc li
c'usitic oy li' ta sba balamile. Li c'usitic oy ta vinajele jtos o slequil. Li
c'usitic oy ta sba balamile jtos o noxtoc. 41 Jtos o xojobal li c'ac'ale, jtos o
xojobal li jch'ulme'tique, jtos o xojobal li c'analetique. Li c'analetique mu
xco'olaj xojobal jup'ej. 42 Ja' no'ox yech ti c'alal xcha'cuxi ti ánimaetique,
jtos o xa spat xoconic. C'alal imucatique, ic'a'ic. Ti c'alal xcha'cuxiique,
mu xa sna' xc'a'. 43 Ti imucate, mu xa c'u stu. Ti c'alal xcha'cuxie,
lec xa tajmec. C'alal imucate, ch'abal yip. Ti c'alal xcha'cuxie, oy xa
yip. 44 Li jpat jxocontic chmuquee scuenta no'ox sba balamil. Ti c'alal
xicha'cuxiotique, scuenta sbatel osil. Yech'o un oy jpat jxocontic scuenta
sba balamil, oy jpat jxocontic scuenta sbatel osil noxtoc.

45 Ts'ibabil onox ta sc'op Riox ti ivuch'tabat sni' ti primero vinique,
ja' ti Adane, icuxi. Yan ti much'u ts'acal to itale, ja' ti Cristoe, ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil yu'un cuxul o ti stuque. 46 Pero mu
ba'yiuc chicuxiotic ta sbatel osile. Ba'yi chicuxiotic li' ta sba balamile,
ts'acal to chicuxiotic ta sbatel osil. 47 Ti primero vinique li' i'aq'ue ta
sba balamile yu'un ta lum ipase. Yan ti much'u ts'acal to itale, ja' ti
Cajvaltic Jesucristoe, ta vinajel ilic tal. 48 Lavi li'otic to ta sba balamile,
co'ol lumotic xchi'uc ti Adane. Ti c'alal xic'ototic ta vinajele, co'ol ach'
jpat jxocontic xchi'uc ti Cristoe ti ta vinajel ilic tale. 49 Yech'o un lavi
co'olotic xchi'uc ti primero vinique ti ta lum ipasee, ja' no'ox yech ti c'alal
xic'ototic ta vinajele, chco'olaj jpat jxocontic xchi'uc ti Cristoe ti ta vinajel
ilic tale.

50 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe ava'iic
ti mu xu' chba jchi'intic o Riox li jpat jxocontic li'i yu'un sna' xc'a'.
Ma'uc scuenta sbatel osil. 51 Chacalbe ava'iic ti c'usi ja'to liyalbe ti
Rioxe. Mu jcotolticuc chichamotic, pero chi'ach'ubotic jcotoltic. 52 Ti
c'usi ora chi'ach'ubotique, ja'o c'alal slajeb xa ch-oq'uesinat cornetae,
c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Jliquel chi'ach'ubotic, co'ol xchi'uc
jmuts'el no'ox jsatic. Ja'o ta xcha'cuxiic, ach' xa spat xoconic ti much'utic
xch'unojic sc'op Riox ti c'alal ichamique. Mi cuxulotic to'ox li vo'otique,
chi'ach'ubotic uc. 53 Li jpat jxocontic lavi sna' xc'a'e, ja' onox ch-ach'ub,
mu xa sna' xc'a'. Lavi chichamotique, chi'ach'ubotic yo' xicuxiotic
o ta sbatel osile. 54 Ti c'alal xi'ach'ubotique, ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil

onox ta sc'op Rioxe ti mu xa bu chichamotic ta jmoje. 55 Icuch xa cu'untic ti sc'oplal ox chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile, ti sc'oplal ox chba quich'tic casticoe. 56 Ti sc'oplal chba quich'tic casticoe, ja' ijmulintic ti mu xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe. 57 Coliyalbotic ti Rioxe ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile yu'un ja' lispojotic ti Cajvaltic Jesucristoe.

58 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti jc'anojoxuque, j'ech'el me xach'unic li sc'op Rioxe, mu me xavicta abaic. Ja'uc no'ox tunanic yu'un ti Cajvaltique, yu'un ana'ojic ti mu yechuc no'ox chavac' avocolique.

16

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan istsob staq'uinique ti iscoltaic o ti xchi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe

1 Lavi ajac'becon ta vun ti c'u x'elan chatsobic taq'uin ti chacoltaic o li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta Jerusalene, li' chacalbeic c'u x'elane. Ja' me yech xapasic chac c'u cha'al icalbeic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta estado Galaciae. 2 Ti c'u yepal chata ataq'uinic jujun xemanae, jujun rominco xaq'uejic ti c'u yepal chavaq'uique ti chacoltaic o li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Tey to xaq'uej ta anaic yo' ti atsobojic xa'ox ti c'alal xiyule. Mu me ja'uc to xba asa'ic ta anil ti c'alal li'on xa'oxe. 3 Ti c'alal xiyule, at'ujojic xa'ox ti much'utic chba yaq'uic ta Jerusalene. Vo'on ta jts'ibabe ech'el svunic li jchi'iltactique yo' xilic o ti vo'oxuc ataquic ech'el li taq'uine. 4 Mi persa vo'on chibate, xu' chixchi'inic ech'el.

Ja' li' yaloj ti snopoj ti Pabloe ti chba svula'an jcorintoetic xchi'uc ti xchi'iltaque

5 Chtal jq'ueloxuc, pero ba'yi chi'ech' ta estado Macedonia. Tuc' xa chital o. 6 Yic'al nan jal chajchi'inic, li' nan ch-ech' cu'un corixmatique. Ti c'alal xiloc' ech'ele, xu' xacoltaicon c'uuc yepal ti bu chibate. 7 Yu'un mu jc'an ti j'ech'el no'ox be chi'ech'e, ja' ta jc'an ti jal li' chajchi'inic mi yech tsc'an ti Cajvaltique. 8 Li'on to ta Efesoe, li' ch-ech' cu'un li q'uin Pentecostese. 9 Yu'un ja'to iquil ti ep much'utic tsc'an chch'unic sc'op Riox li' ta Efesoe, pero ep much'utic chiscrontainic noxtoc.

10 Mi iyul li Timoteoe, junuc me yo'on avu'unic yu'un chtun yu'un ti Cajvaltique chac c'u cha'al li vo'one. 11 Yech'o un mu me xavalic ti mu c'u xtun oe. Ti c'alal sut tale, xavac'beic tal li c'usi chtun yu'un ta bee yo' xul o li'toe. Li' ta jmalaticotic xchi'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

12 Li Apolose icalbe ti ac'u taluc svula'anoxuc xchi'uc jayvo'uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, pero mu to xu' yu'un. Tey tsq'uel c'usi ora chtal.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

13 Q'uelo me abaic, j'ech'el me xach'unic li sc'op Rioxe. Mu me xaxi'ic, mu me xavicta abaic. 14 Li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, ja'uc me yo' xvinaj o ti ac'anoj abaique.

15 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic ti ja' ba'yi ixch'unic sjunlejic ta na li Estéfanas li' ta estado Acayae. Sjunul yo'onic ta scoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li'toe. 16 Yech'o un ja' ta jc'an ti chavich'ic ta muq'ue. Scotol ti much'utic chcoltavanique, ti

sjunul yo'onic chtunic yu'un ti Cajvaltique, tsc'an chavich'ic ta muc'. 17 Ti ataquic tal li Estéfanase, xchi'uc li Fortunatoe, xchi'uc li Acáicoe, jun co'on tajmec. Ja' aq'uexolic ya'el yu'un muc xu' avu'un latal atuquic. 18 Jun co'on ti iyulique. Ja' no'ox yech jun avo'onic uc ti italique yu'un ana'ojic ti ica'i xa ti lecoxuque. Ti much'utic ja' yech chtunique, ich'ic me ta muc'.

19 Li much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta estado Asiae, chabanicoxuc la xalic. Chabanicoxuc la xalic noxtoc li Aquílae xchi'uc li Prisilae, xchi'uc li much'utic ta stsob sbaic ta ya'iel sc'op Riox ta snae. Lavi co'ol ach'unojic li sc'op Rioxe, sc'anojoxuc. 20 Chabanicoxuc la xalic uc li much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta Efesoe. Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta Corintoe, tsacbo aba ac'obic, ja' señа ti ac'anoj abaique.

21 Vo'on Pabloon ti lajts'ibabeic tal ti chabanicoxuque.

22 Ti much'utic mu sc'anic ti Cajvaltic Jesucristoe ta xich'ic castico. Li vo'otique lec chca'itic ti chac taluc ta ora ti Cajvaltique.

23 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe. 24 Lavi co'ol jch'unojtic ti c'usi yaloje, mu me xch'ay ta ajolic ti jc'anojoxuc acotolique.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA CORINTOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti
Rioxe ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe. Chajc'oponticotic tal ta vun
xchi'uc li Timoteoe, vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox li' ta jteclum Corintoe
xchi'uc ta sjunlej estado Acayae. 2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta
vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi
xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti mu xa x'ech' iya'i ti Pabloe ti c'alal ista ilbajinel ta Asiae

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ti
chixc'uxubinotique, ti ta spat co'ontique. 4 Ja' ta spat co'ontic ti c'alal ta
jtatic ilbajinele yo' jpatbetic o yo'onic uc ti much'utic ta staic ilbajinele
yu'un iquiltic xa ti lispatbotic co'ontic ti Rioxe. 5 Mi abol jbatic tajmec
chac c'u cha'al abol sba i'ech' ti Cristoe, más ta spat co'ontic ti Rioxe ja'
ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe. 6 Ti chi'ilbajinatoticotic li vo'oticotique,
ja' yo' xavilic o ti ta spat co'ontic ti Rioxe, yo' mu xavicta o abaic mi ataic
ilbajinel uque. Ti c'u x'elan ta spat co'onticotic ti Rioxe, ja' no'ox yech
ta spat avo'onic uc mi icuch avu'unic ilbajinel chac c'u cha'al chcuch
cu'unticotique. 7 Ti co'ol abol jbatic ta ilbajinele, jna'oj ti co'ol ta spat
co'ontic ti Rioxe yo' mu xavicta o abaique.

8 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta xcal ava'iic ti ijta
tajmec ilbajinel ta estado Asiae. Mu xa x'ech' ica'i. Ti caloje, tey xa
chicham. 9 Jna'oj ti mu xu' jpoj jbae, tey xa chicham ti caloje. Lec ti ja'
yech ijnope, ja' yo' jch'un o ti ja' no'ox chiscolta ti Rioxe, ja' ti much'u ta
xcha'cuxes ánimaetique. 10 Ac'u mi mu xa x'ech' ica'i, pero liscolta ti Rioxe,
yech'o ti muc xichame. Jch'unoj ti ja' no'ox yech chiscolta ju'ech'ele.
11 Coltaicon ta sc'oponel Riox. Mi epoxuc chac'oponbecon Rioxe, ja'
no'ox yech epoxuc "colaval" chavutic ti Rioxe ti c'alal xava'iic ti liscolta
xae.

Ja' li' yaloj ti c'u yu'un muc x'ech' svula'an ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corinto ti Pabloe

12 Li vo'one sjunul co'on chitun yu'un ti Rioxe, jna'oj ti muc bu
chilo'lovane. Li c'usitic chcale mu jtucuc no'ox ta jyules ta jol; ja'
chisp'ijubtas ti Rioxe. 13-14 Ti c'usitic lajts'ibabeic tal ta yantic jvune, ja'
no'ox yech smelol. Yech'o un muc much'u xu' snopbe yan smelol. Pero ja'
ta jc'an ti j'ech'el chach'unic ti jun avo'onic ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic
Jesuse ti ach'unic li c'usi chcale. Ja' no'ox yech jun co'on uc yu'un jna'oj
ti yech li c'usi lacalbeique.

15-16 Yu'un jpatoj co'on ti sjunul avo'onic chach'unic li c'usi chcale,
yech'o ti ta ox x'ech' jq'ueloxuc ti c'alal lital li' ta estado Macedoniae.
Jnopoj noxtoc ti ch-ech' jq'ueloxuc ti c'alal xisut ech'ele, ti xu' cha-
coltaicon c'uuc yepal ti c'alal xibat ta estado Judeae. Ti caloje, lec
chava'iic ti chi'ech' cha'ech'ele. 17 Pero mu acotolicuc lec ava'iic. ¿Mi'n
anopic ti mu xc'ot li c'usi chcale, ti mu jnop lec ba'yi li c'usi ta jpase?
¿Mi'n anopic ti ja' yechon chac c'u cha'al li yan crixchanoetique ti yech
xa ya'el li c'usi chalique, ts'acal to mu xc'ot? 18 Ti Rioxe ana'ojic ti yech

li c'usi chale. Ja' no'ox yechon uc, ch'unic ti yech li c'usi chacalbeique.
19 Ti Xch'amal Rioxe, ja' ti Jesucristoe, ti lacalbeticotic ava'iic c'usi yaloj
xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe, yech li c'usi chale. 20 Ti c'usitic
yaloj chiyac'botic ti Rioxe, ja' chiyac'botic ti Xch'amale lavi quich'ojtic
xa ta muq'ue. “Colaval, Cajval, ti ja' chavac'boticotic o ti quich'ojticotic
ta muc' lach'amale”, chcutic ti Rioxe. Ti x'elan chcaltique, ja' chcac'tic ta
ich'el ta muc' ti Rioxe. 21 Ja' chistsatsubtasbotic co'ontic ti Rioxe yech'o ti
sjunul co'ontic ta xquich'tic ta muc' ti Cristoe. Ja' list'ujotic ta yajmantal.
22 Liyac'botic seña ti st'ujojotic xae. Ti señae ja' ti Ch'ul Espíritue ti tal
xchi'inotique. Ja' sliqueb ti c'usi chc'ot quich'tic ta vinajele.
23 Lavi muc bu ech' jvula'anoxuque, yu'un mu jc'an ti chavat
avo'onique. Ti Rioxe yiloj ti yech li c'usi chcale. 24 Ti x'elan chacalbeique,
mu'nuc ta jp'is jba ta totil yo' xach'unic o ta persae. Chajcoltaic no'ox yo'
más jun o avo'onique. Yu'un jna'oj ti sjunul avo'onic ach'unojic ti ja' istoj
jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

1 Yech'o ti ijnop ti mu to bu chtal jvula'anoxuque yu'un mu jc'an ti
chtal cac' avat avo'onic noxtoque. 2 Mi vo'on chcac' avat avo'onique,
co'ol ta xcat co'ontic yu'un co'ol muc bu ijpatbe jbatic co'ontic. 3 Yech'o
ti ba'yi lacalbeic tal ta vun ti c'usi chopole ti tsc'an chavalbe abaique, yo'
mu xcat o co'on ti c'alal xitale. Jpatoj co'on ti chach'un acotolique yo'
co'ol jun o co'ontique. 4 Ti c'alal yolel ta jts'iba ti primero jvun lajtacbeic
tale, icat co'on tajmec, li'oc', yu'un jna'oj ti chavat o avo'onique, ti chopol
chava'iique. Pero mu'nuc capemon. Ti x'elan ijts'ibae, ja' yo' xana'ic o ti
jc'anojoxuc tajmeque.

Ja' li' yaloj ti iyac' pertonal ti Pabloe

5 Li much'u isa' smule mu jtucuc no'ox liyac' ta at-o'on; layaq'uic ta
at-o'on uc. Pero mu'nuc ta jtic'be smul ti x'elan chcale. 6 Lavi sjalil
muc xavaq'uic ochuc ta temploe, ta'luc o. 7 Aq'uic xa ta pertonal,
patbeic yo'on, naca me yicta sba ta xch'unel li sc'op Rioxe, yu'un chat
o yo'on tajmec ti ista smule. 8 Tsc'an chavac'beic yil ti ac'anojique.
9 Ti x'elan lajts'ibabeic tale, ja' ta jq'uel noxtoc mi chach'unic scotol ti
c'usi chayalbeic ti Cajvaltique. 10 Mi chavaq'uic ta pertonale, chcac'
ta pertonal uc yo' co'ol jun o co'ontique. Mi mu xcac' ta pertonale,
yu'un onox muc bu ch'ayem xca'i ya'el ti smule. Yech'o un chcac' ta
pertonal ac'u mi ch'abal smul cu'un. Ti Cristoe yiloj ti sjunul co'on chcac'
ta pertonale. 11 Ti chcac'tic ta pertonale, ja' yo' mu xcuch o yu'un ti
Satanase. Yu'un jna'ojtic ti c'u x'elan chlo'lovane.

Ja' li' yaloj ti muc bu jun yo'on ti c'alal tey ta Troas ti Pabloe

12 Ti c'alal lic'ot ta jteclum Troase, ti ba cal a'yuc ti ja' no'ox chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, ep ti much'utic tsc'an chch'unique.
13 Ac'u mi ep ti much'utic tsc'an chch'unique, pero muc bu jun co'on ica'i,
ja' ti muc bu tey c'ot jta li Titoe. Yech'o ti muc bu lijalije. Ja' no'ox ijc'opon
comel ti much'utic xch'unojic sc'op Riox teyo'e, lital ta ora li' ta estado
Macedoniae.

Ja' li' yaloj ti i'al yu'un sc'op Riox ti Pabloe yu'un icoltaat yu'un ti Cristoe

14 Coliyal ti Rioxe ti ja' chiscolta ti Cristoe yo' más xvinaj o ti chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osile. Co'ol xchi'uc chvinaj smuil nichim. 15 Lec chil

ti Rioxe ti vo'on chcalbe ya'iic sc'oplal ti Cristoe ti much'utic chcuxiic ta sbatel osile xchi'uc ti much'utic ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. 16 Ti much'utic ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile, mu c'usi bal o cha'iic li sc'op Riox chcalbeique yu'un mu xch'unic. Yan ti much'utic chcuxiic ta sbatel osile, lec cha'iic, ta xch'unic. Pero muc much'u xu' yu'un ta stuque, ja' no'ox mi chcoltavan ti Cajvaltique. 17 Li vo'one ma'uc yechon chac c'u cha'al li yane ti staq'uin no'ox tsa'ique ti c'alal chalic li sc'op Rioxe. Li vo'one jun co'on ta stojol ti Rioxe yu'un ja' yajmantalon. Sq'uelojon chca'i ti Rioxe ti c'alal chcal a'yuc ti c'usi yaloje. Ja' chiscolta ti Cristoe yech'o ti xu' cu'une.

3

Ja' li' yaloj ti ja' yabtel ti Pabloe ti chal a'yuc ti c'usi ts'acal to isnop ti Rioxe

1 ¿Mi'n chanopic ti ta jtoy o jba ti x'elan icale? ¿Mi'n mu xana'ic c'u x'elan li co'one? ¿Mi'n ja' chac'anic ti chquich' tal jvun ti c'alal xitale yo' xavilic o ti lec jc'oplal chac c'u cha'al tspasic li much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe? ¿Mi'n ja' chac'anic ti chavac'becon avunic yo' xvinaj o ti lec jc'oplal avu'unic chac c'u cha'al ta spasic noxtoc li yane? 2 Mu persauc vun, yu'un vo'oxuc jvunoxuc ya'el. Ti ach'unojic li sc'op Rioxe, ja' chvinaj o ti lec li c'usi ta jpase. Ilbiloxuc, a'ibiloxuc ti islecubtas avo'onic ti Rioxe ti c'alal lacalbeic ti c'usi yaloje. 3 Ta avo'onic ists'iba ya'el ti Cristoe, mu ta jpechuc ton ists'iba. Ma'uc tinta ists'iba o, ja' iyac' achi'inic ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Riox cuxul ta sbatel osile.

4 Jpatoj co'on ti ja' yech tspas ti Rioxe ti butic chcal a'yuc c'usi yaloj ti Cristoe. 5 Ta jtuque mu xu' cu'un. Ja' chiscolta ti Rioxe. 6 Ja' listsatsubtas ti Rioxe yech'o ti chcal a'yuc li c'usi ts'acal to iyale ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osile. Ma'uc chicuxiotic o li smantaltac Rioxe. Ja' chicuxiotic o ti Ch'ul Espíritu xchi'inojotique. Li smantaltac Rioxe ja' no'ox chquiltic o ti oy jmultique. Yu'un ti oy jmultique, sc'oplal ox chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osil. Lavi xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue, chicuxiotic ta sbatel osil.

7 Ti c'alal i'ac'bat smantaltac Riox ti Moisese ti ts'ibabil ta cha'pech tone, iyac' xojobal sat ti Moisese. Ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee mu stac' sq'uelbeic sat ti Moisese, ja' ti oy xojobale. Ti xojobal sate c'unc'un ich'ay. Ac'u mi oy xojobal sat ti c'alal i'ac'bat li mantaletique, pero ja' no'ox chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil, yu'un mu xch'un cu'untic. 8 Ti iyac' jchi'intic Ch'ul Espíritu ti Rioxe, más to lec yu'un ja' chicuxiotic o ta sbatel osil. 9 Li mantaletic ti iyal ti Moisese, lec, pero ja' no'ox chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil. Li c'usi chcale, más to lec yu'un ta matanal ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, yech'o ti chicuxiotic ta sbatel osile. 10 Ac'u mi lec li mantaletique, pero iquiltic xa ti mu xicuxiotic o ta sbatel osile yu'un mu xch'un cu'untic. Ja' toj lec ti ta slequil yo'on ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti istoj jmultic ti Cristoe. 11 Ac'u mi lec li mantaletique, pero jayib no'ox c'ac'al itun cu'untic. Pero ti ta slequil yo'on ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' chicuxiotic o ta sbatel osil.

12 Ja' jpatoj o co'on, yech'o ti chcal a'yuque. 13 Ti Moisese muc x'albat yu'un ti Rioxe ti ac'u yalbe ti jchi'iltac ta israelale ti ta xch'ay sc'oplal li mantaletique ti c'alal xtal ti Cristoe. Ti c'alal oy xojobal sat ti Moisese, isvol ta chajchaj poc' yo' mu x'ile o ti ta xch'ay xojobal ti sate. Ti muc

xilic ich'aye, ja' seña ti muc x'albat ya'iic ti ta xch'ay onox sc'oplal li mantaletique. 14 Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe ti muc x'albatique, yu'un ilbilic onox ti mu sc'an xch'unique. Ja' yechic li jchi'iltac lavie, mu xa'ibeic smelol li c'usitic sts'ibaoj comel ti Moisese, ja' ti mu sc'an xch'unique. Ja'to mi ixch'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ti Cristoe, chloc' li c'usi chmacatic o ya'ele. 15 Yu'un c'alal chich' q'uelel li smantaltac Riox ta stemploique, mu xilic ti mu xcuxiic o ta sbatel osile. 16 Mi iyictaic xch'unel ti ja' ta xcuxiic o ta sbatel osil li mantaletique, mi ja' lic yich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, chlic ya'ibeic smelol scotol. 17 Mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ta xchi'inatic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse. Ti c'alal xchi'inatique, chul ta sjolic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil ti iyich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ti ma'uc chcuxiic o li mantaletique. 18 Li vo'otique xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue, mu xa c'usi smacojotic ya'el. Ja' chac c'u cha'al li nene ti co'ol xchi'uc c'ac'al c'alal xch'amojbe li xojobale. Ja' no'ox yech ta xco'olaj co'ontic xchi'uc ti Cajvaltique mi quich'ojtic ta muq'ue yu'un yantic ta xcom cu'untic li c'usitic chopole. Ja' chiscoltaotic ta scomtsanel ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltique.

4

1 Lavi sc'anojon ti Rioxe, ja' listac ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje, yech'o ti mu xquicta jbae. 2 Ma'uc ta jpas li c'usi q'uexlal sba ta pasele. Muc bu chilo'lovan. Li vo'one ja' chcal a'yuc ti c'usi yaloj ti Rioxe. Muc bu ta jch'aybe smelol, muc bu ta jp'oles yu'un sq'uelojon chca'i ti Rioxe. Ti much'utic cha'iique tsna'ic ti naca yech li c'usi chcale. 3 Ti much'utic mu xa'ibeic smelol ti c'alal chcalbe ya'iic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, ja'ic ti much'utic sc'oplal onox ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. 4 Ti mu xa'ibeic smelole, ja' chpajesatic yu'un ti much'u scuentainoj li sba balamile, ja' ti pucuje, yech'o ti mu xch'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe ti jun xchi'uc ti Rioxe. 5 Ma'uc jc'oplal jtuc ti chcale; ja' sc'oplal ti Jesucristoe ti stuc no'ox tsc'an chquich'tic ta muq'ue. Vo'oxuc chitun avu'unic yu'un ja' yech tsc'an ti Cristoe. 6 Ti Rioxe ti iyal ti oyuc sac osile, ja' lisp'ijubtasotic ta ya'ibel smelol ti ja' onox Riox ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti ta xcuch cu'untic scotol ti jch'unojtic ti ja' chiscoltaotic ti Rioxe

7 Ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe, mu'nuc tsotson tajmec. Yu'un li jpat jxocontique co'ol xchi'uc jun p'in ti mu c'usi xcuch yu'une. Lavi cuchem cu'une, chvinaj ti ja' chiscolta ti Rioxe. 8 Ac'u mi abol jba ta ilbajinel, pero mu xquicta o jba. Ac'u mi ch'abal c'usuc cu'un, pero ta onox jta, mu xcat o co'on. 9 Ac'u mi xicrontainat tajmec, pero sq'uelojon ti Rioxe. Ac'u mi chcuch xa yu'unic yilel pero mu xcuch yu'unic. 10 Buyuc baticon ta jta jcronta chac c'u cha'al ista scronta ti Jesuse. Pero cuxulon to, ja' chvinaj o ti cuxul ti Jesuse, ja' chixchabi. 11 Ti c'u sjalil cuxulone sc'oplal chimile, ja' jmulinoj yu'unic ti chcal a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Jesuse. Lec ti ja' yech oy jc'oplale yo' xvinaj o ti cuxul ti Jesuse, ti sq'uelojone, yu'un cuxulon to. Li jpat jxocontique li' onox ta xlaje. 12 Ti abol jba ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, ja' yo' xacuxiic o ta sbatel osil li vo'oxuc uque.

13 Ja' yechon chac c'u cha'al ti much'u ists'iba li sc'op Rioxe: "Yu'un
jch'unoj ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe, yech'o un persa
chcal a'yuc", xi. Ja' yechon uc, persa chcal a'yuc. 14 Yu'un jch'unoj ti
Riox ixcha'cuxes ti Cajvaltic Jesuse, yech'o un jpatoj co'on ti ta onox
xixcha'cuxes uque yu'un quich'oj ta muc' ti Jesuse. Tsobol chiyic'otic
ochel ta stojol. 15 Ti chi'ilbajinate, ja' yo' xacuxiic o ta sbatel osil uque,
vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Mi i'epaj li much'utic ta xch'unique, más
xa ep ti much'utic "colaval" chutic ti Rioxe. Ta x'ich'e ta muc' ti Rioxe.
16 Yech'o ti mu xquicta jbae. Ac'u mi chimolib xa, pero li co'one xu' to
ya'el jujun c'ac'al. 17 Li ilbajinele jliquel no'ox. Ti lequilal chc'ot jtatique
mu xlaj ta sbatel osil. 18 Yech'o ti muc bu chcat o co'on li c'usitic chtal ta
jtojole yu'un chlaj ech'uc. Ja' jpatoj o co'on ti c'usitic mu to bu quiloje,
yu'un mu sna' xlaj ta sbatel osil.

5

1 Li jpat jxocone lum onox yech'o ti muc bu jal cuxulone. Ti c'alal
xichame, jna'oj ti chba jchi'in ti Rioxe yo' bu spasoj ti jna ta sbatel osile.
2 Lavi li'on to ta sba balamile, abol to jba ta ilbajinel, yech'o un xu' xa ya'el
ti teyon ta vinajele. 3 Yu'un li ta vinajele cuxulon ta sbatel osil, mu xa bu
chicham. 4 Li vo'one quechel to jvocol yu'un jna'oj ti ta onox xichame.
Yech'o ti ja' xa ta jc'an li jpat jxocon ti mu sna' xchame yo' ti cuxulon o xa
ta sbatel osile. 5 Ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti chicuxiotic ta sbatel osil
ti c'alal liyic'otique. Ti iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue, ja' señe ti ta onox
xc'ot yeche.
6-7 Yu'un jna'oj ti xchi'inojon ti Cajvaltic Jesuse ti c'u sjalil cuxulone,
yech'o un ja' tsots o co'on ac'u mi mu to bu quilojbe sat. Ti c'alal xibat
ta vinajele, chc'ot cojtiquin, ta jchi'in ta sbatel osil. 8 Ja' jpatoj o co'on.
Yech'o ti más lec mi lichame, yu'un ja' chcom li jpat jxocone, ja' chba
jchi'in ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. 9 Muc ta alel mi cuxulon, o mi
xicham, ja' no'ox ta jc'an ti lec chiyil scotol c'ac'ale. 10 Ti Cristoe ta
jujuntal chiyalbotic mi ijch'untic scotol li c'usi liyalbotique, o mi muc bu
ijch'untic scotol c'alal li'otic ta sba balamile. Ja' yech chistojotic ya'el ti
c'u x'elan li'ech'otique.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe

11 Yu'un jna'oj ti chistojotic ya'el ti Cajvaltic Jesuse, yech'o ti chcal
ava'iic c'u x'elan li co'one yo' xana'ic o ti yech li c'usi chacalbeique, yo'
ti mu xlo'ilaj o avo'onique. Ti Rioxe yiloj c'u x'elan li co'one. Ti caloje,
avilojic uc. 12 Ti chacalbeic c'u xi'elane, mu'nuc ta jtoy jba. Chcal no'ox
ava'iic yo' mu c'usi xal o avo'onique, yo' xana'ic o c'u x'elan chatac'beic
ti much'utic tsc'anic no'ox ich'el ta muq'ue, ti muc ta alel cha'iic ti
tsc'anic lecubtasbel yo'onique. 13 Mi chalic ti yu'un chuvajon ti c'u x'elan
chic'opoje, teyuc yalic, yu'un ja' ta jch'un c'usi chiyalbe ti Rioxe. Mi chalic
ti naca no'ox chajlo'loic o ti lec chic'opoje, teyuc yalic, yu'un vo'oxuc
ac'uxubinelic ti chcal ava'iic li sc'op Rioxe. 14 Ti jsujoj jba ta yalel a'yuc
c'usi yaloj ti Cristoe, yu'un jna'oj ti sc'anojone. Stuc no'ox icham, ja' istoj
jmultic ta jcotoltic. Yech'o ti jcotoltic lichamotic ya'el chil ti Rioxe. 15 Ti
icham ta scoj jmultic jcotoltic ti Cristoe, ja' yo' mu xa jch'untic o li c'usitic
chal co'ontique ti c'u sjalil li'otic ta sba balamile. Ja' ac'u jch'untic ti c'usi
lec chile yu'un ja' icham icha'cuxi yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. 16 Yech'o

un li vo'one mu c'u jcuenta o c'u x'elan li much'utic ta jta ta c'oponele. Ma'uc xa yechon chac c'u cha'al li much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe ti tsc'an cha'iic c'u x'elan li crixchanoetique. Li vo'one ja' no'ox lec chca'i mi yich'ojic ta muc' ti Cristoe. Ti vo'nee caloj ti jlo'lovanej ti Cristoe, pero lavie ma'uc xa yech chcal yu'un jna'ojbe xa c'u x'elan yo'on. 17 Vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, ma'uc xa yech ta jnoptic chac c'u cha'al ijnoptic ti ta vo'nee. Yu'un naca xa lec li c'usitic ta jnoptique. Co'ol xchi'uc li'ach'ubotic ya'el.

18 Ti li'ach'ubotic ya'ele, ja' ispas ti Rioxe yu'un ilecub o co'ontic ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe, yech'o ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe. Ja' chcalbe ya'iic ti xu' chlecub yo'onic li yantic uque yo' lec xil o sbaic xchi'uc ti Riox uque. 19 Yech'o ti itaque tal yu'un Riox li' ta sba balamil ti Cristoe. Yu'un ja' tsc'an ti ac'u lecubuc yo'on scotol li crixchanoetique. Yu'un mu sc'an xac'be castico yu'un smulic. Yech'o ti listac ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje, ja' ti xu' chlecub o yo'onique. 20 Vo'on sq'uexolon ya'el ti Cristoe. Li c'usi chcalbe ya'iic li crixchanoetique, ja' chal ya'el ti Cristoe yu'un ja' tsc'an ti Rioxe ti lec xil sbaic xchi'uc li crixchanoetique. 21 Ti Rioxe ja' iyac'be stoj jmultic ti Cristoe ti ch'abal smule. Ti istoj jmultique, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe.

6

1 Lavi tsobol chi'abtejoticotic xchi'uc ti Rioxe, chcal ava'iic uc ti mu me yechuc no'ox ti ta slequil yo'on layiq'uique. 2 Yu'un ja' yech yaloj chac li'i:

Ti c'alal sta yora chcac' cuxlejal ta sbatel osile,
ta slequil no'ox co'on chcac'be scuxlejalic ti much'utic tsc'anique,
xi ts'ibabil. Lavie yora xa ti chac'anique, yora xa ti chac' acuxlejalic ta sbatel osile.

3 Lavi co'ol chi'abtejoticotic xchi'uc ti Rioxe, mu jc'an mi oy much'u ta jta jmul ta stojole. Yu'un ja' mu jc'an ti chopol chbat cu'un sc'oplal ti Rioxe. 4 Yu'un ja' chitun yu'un, ja' ta jc'an ti ac'u vinajuc ti lec chbat cu'un li c'usi yalojbon ti chcal a'yuque. Li ilbajinele chcuch cu'un scotol. Ac'u mi abol xa jba, ac'u mi ch'abal xa c'usuc cu'un, chcuch cu'un. 5 Ac'u mi xquich' arsial, ac'u mi chistiq'uic ta chuquel, ac'u mi x'avlajetic xa ta jpat ta jxocon li crixchanoetique, ac'u mi tsots li abtele, ac'u mi oy mu xivay sjunul ac'ubal, ac'u mi oy bu mu jta jve'el, chcuch cu'un scotol. 6 Ja' no'ox chcac' iluc ti mu jc'an jpas li c'usi chopole, ti chul ta jol c'usi lec chil ti Rioxe, ti cuchem cu'un scotole, ti lec co'one, ti xchi'inojon ti Ch'ul Espíritue, ti chic'uxubinvane. 7 Li c'usi chcale yech. Ja' chcac' iluc ti chiscolta ti Rioxe. Lec ta jtac'be c'usitic chal ti much'utic sc'ac'alon yo'onique. Tuc' chcalbe ti much'utic chopol c'usitic tspasique. 8 Ja' ta jc'an ti lec chbat cu'un li c'usi yalojbon chcal a'yuque, ac'u mi ich'bilon ta muc', ac'u mi ch'abal, ac'u mi oy much'u lec c'usi chiyalbe ta jpat ta jxocon, ac'u mi oy chopol. “Le'e jlo'lovanej”, ac'u mi xi jc'oplal, pero ta onox xvinaj ti yech li c'usi chcale. 9 Ac'u mi chalic ti muc much'u ta xch'un li c'usi chcale, pero ep xa much'utic ixch'unic. Ac'u mi snopojic ti chismilique, pero cuxulon to. Ac'u mi chalic ti chiyac'be castico ti Rioxe, pero muc bu chiyac'be. Naca no'ox chisp'ijubtas, mu'nuc chismil. 10 Ac'u mi chalic ti chcat co'one, pero jun co'on scotol c'ac'al. Ac'u mi toj me'onon chiyilic, pero ep xa much'utic icac'be sc'ulejalic ya'el scuenta sbatel osil.

Ac'u mi ch'abal c'usuc cu'un chiyilic li' ta sba balamile, pero jc'ulejon chca'i yu'un ja' chiyac'be ti Cajvaltique.
11 Vo'oxuc ti ach'unojic sc'op Riox ta Corintoe, jamal lacalbeic scotol
li c'usitic ta jnope, ti c'u x'elan co'one. 12 Mu c'usi ti muc xacalbeique.
Pero li vo'oxuque muc bu más ac'anojicon. 13 Li vo'oxuque co'ol xchi'uc
jch'amaloxuc chca'i, yech'o un ja' tsc'an ti chac'anicon uque.

Ja' li' yaloj ti stemplootic Riox ya'el li vo'otique

14 Mu me c'usi co'ol xanop xchi'uc li much'utic mu to ta xch'unic li
sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech noxtoc, mu me xanupun achi'uquic. Yu'un
li much'utic lec xa yo'onique ma'uc yech ta snopic chac c'u cha'al ta
snopic li much'utic chopol sjolique. Ja' chac c'u cha'al li sac osile ti ch'acal
xchi'uc li ic' osile. 15 Ja' no'ox yech ti Cristoe mu co'oluc sjolic xchi'uc ti
pucuje. Yech'o un mu co'oluc joltic xchi'uc ti much'utic mu to ta xch'unic
li sc'op Rioxe. 16 Ja' chac c'u cha'al ti parte yeclexail ti santoetique, parte
noxtoc stemplo ti Rioxe. Li vo'otique stemplootic Riox ya'el ti cuxul ta
sbatel osile. Yu'un yech onox yaloj ti Rioxe:
Li jch'amaltaque ta jchi'inic o.
Vo'on chiyich'ic ta muc'.
Ja' no'ox yechon uc, jc'anojic, xi. 17 Ja' yech yaloj noxtoc:
Mu me xapasic li c'usitic chopole chac c'u cha'al tspasic li much'utic mu
xiyich'ic ta muq'ue.
Ictaic spasel li c'usitic chopole yo' ti xaquiq'uic oe.
18 Vo'on xa chatotinicon, vo'oxuc xa jcremoxuc jtseboxuc,
xi ti Cajvaltique ti ja' scuentainoj scotole.

7

1 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ja' jc'oplaltic yu'un xch'amalotic xa. Yech'o
un ja' tsc'an ti ac'u quictatic scotol li c'usitic ta soc o joltique xchi'uc li
c'usitic ta soc o jpat jxocontique. Mi icom scotole, naca lec c'usitic ta
jpastic. Ja' chvinaj o ti quich'ojtic ta muc' ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti ja' jun o yo'on ti Pabloe ti isnopic c'usi ta cha'leel ti much'u ista smul tey ta Corintoe

2 Ta sjunuluc me avo'onic xava'iic li c'usi chcale. Mi junuc muc much'u
iyicta sba cu'un. Muc much'u ijsocbe sjol. Muc much'u iquelc'anbe
staq'uin. 3 Ti x'elan chcale, mu'nuc oy c'usi chopol avalojbecon. Lacal-
beic xa ti jc'anojoxuc tajmeque. Mi lachamique, más lec chamicon uc.
Mi cuxuloxuc toe, lec mi cuxulon to uque. 4 Jna'oj ti chach'unic li c'usi
chcale, yech'o ti sjunul co'on chcalulan ac'oplalique. Ac'u mi abol jba
tajmec, pero jun co'on avu'unic.
5 Ti c'alal liyul li' ta Macedoniae, muc bu jun co'on yu'un ijta tajmec
ilbajinel. Icat co'on noxtoc. 6 Ti Rioxe ta spatbe yo'on li xch'amaltaque
ti c'alal chat yo'onique, yech'o ti lispatbe co'one yu'un isut xa tal li Titoe.
7 Pero ma'uc no'ox jun o co'on ti isut tale; ja' jun o co'on noxtoc ti apatbeic
tal yo'one. Yul yalbon ti chac'an chaq'uelicone, xchi'uc ti chopol ava'iic
ti avac'becon cat co'one. Liyalbe noxtoc ti lec ava'iic li c'usi lajts'ibabeic
tale. Ti c'alal ica'ie, bats'i ximuyubaj xa.
8 Ac'u mi avat o avo'onic ti c'usi lajts'ibabeic tal ta jvune, pero jna'oj ti
leque. Icat o co'on jayib c'ac'al. “Ati chopol la xa'iique”, xichi yu'un ica'i
ti avat o avo'onique. Pero lavie ica'i ti mu jaluc avat o avo'onique. 9 Lavie
jun xa co'on avu'unic. Pero ma'uc jun o co'on ti avat avo'onique; ja' jun

o co'on ti chopol ava'iic ti much'u oy smul teyo'e, ti comón anopic ti mu xu' ch-och ta temploe. Ti avat avo'onique, yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Muc bu isoc o ajolic ti c'usi lajts'ibabeic tale. 10 Ti chcat o co'ontic li c'usi chopol ta jpastique, ja' tspas ti Rioxe yo' xquictatic oe. Mi iquictatique, chicuxiotic ta sbatel osil. Jun co'ontic ta ts'acal. Yan ti much'u ja' no'ox chat o yo'on li c'usitic scuenta sba balamile, ta onox x'och ta c'oc' ta sbatel osil. 11 Ti x'elan laspasbeic ti Rioxe, lec xa labatic o. Yu'un ja' avat o avo'onic li much'u oy smul teyo'e, laq'uexavic o, laxi'ic o, ja' xa ac'anic ti lec chaquilique. Más lec ava'iic ti nopuc c'usi chich' cha'leele. Lec ti ja' yech apasique, yech'o un ch'abal xa amulic. 12 Ti ja' yech lajts'ibabeic tale, yiloj ti Rioxe ti ma'uc ijts'iba o tal ti much'u isa' smule, ma'uc ijts'iba o tal ti much'u isa'bat sc'ac'al yo'one. Ti ijts'iba tale, ja' yo' xana'ic o ti ja' ta jc'an ti lec chabat acotolique.

13 Lavie mu xa bu chcat co'on avu'unic. Pero mu jtucuc ti muc bu chcat co'one. Ja' yech li Tito uque, jun yo'on avu'unic. 14 Ti c'alal mu to'ox chtal sq'ueloxuc li Titoe, icalbe ya'i c'u xa'elanic yu'un jna'oj ti chach'unic onox li c'usi lacalbeic tal ta vune. Muc xavaq'uicon ta q'uexlal. Li c'usitic lacalbeique, yech. Ti c'u x'elan icalbe ac'oplalic li Titoe, yech noxtoc. 15 Yech'o un sc'anojoxuc tajmec yu'un sna'oj ti ach'unic li c'usi layalbeique, xchi'uc ti avich'ic ta muc' ti c'alal ay svula'anoxuque. 16 Mu yechuc no'ox ti jpatoj co'on avu'unique. Yu'un chach'unic scotol li c'usi chacalbeique, yech'o ti jun co'one.

8

Ja' li' yaloj ti istsob staq'uinic ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti iscoltaic ti much'utic iya'iic vi'nale

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe ava'iic c'u x'elan icoltaatic yu'un Riox ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jujun jteclum li' ta estado Macedoniae. 2 Ac'u mi abol sbaic ta ilbajinel, pero jun yo'onic iyac' staq'uinic ti tscoltaic o ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' bu cha'iic vi'nale, ac'u mi ch'abal c'usuc yu'unic uc. 3 Iquil jtuc ti ta slequil yo'onic iyaq'uic ti c'u yepal iloc' ta yo'onic jujune. Ma'uc no'ox ti c'u yepal xu' iya'iique, más to ep iyaq'uic. 4 Pero mu vo'onicon icalbeic. Stuquic liyalbeic ti tsc'an tscoltaic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti cha'iic vi'nale. 5 Ti iyac' ep staq'uinique, yu'un ba'yi iyalbeic ti Cajvaltique ti tspasic li c'usi lec chile. Ts'acal to liyalbeic ti ta xch'unic li c'usi icalbeique. Ti iyalbeic ti Cajvaltique, xchi'uc ti liyalbeic uque, yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe. Pero muc bu jnopoj ti ja' yech ta spasique. 6 Yech'o ti icalbe li Titoe ti ac'u slajesbe stsobel li taq'uin chavaq'uic uque yo' xilic o ti lec avo'onic uc ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'iic vi'nale. 7 Scotol li c'usitic yane ach'unic xa. Ach'unojic xa ti oy syu'el ti Rioxe. Xana'ic xa xachanubtasvanic ta sc'op Riox. P'ijoxuc xa, sjunul xa avo'onic chapasic li c'usitic lec chil ti Rioxe. Xchi'uc ti ac'anojicone. Yech'o un lajesbeic me yaq'uel li taq'uine ti chacoltaic o ti much'utic cha'iic vi'nale.

8 Muc bu chacaq'uic ta persa; ta xcal no'ox ava'iic yu'un ja' yech ta spasic li yan jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Mi chapasic uque, ja' chvinaj o mi yech ti chac'uxubinvanique. 9 Ana'ojic ti toj lec yo'on ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi ja' scuentainoj scotol, pero ta scoj ti

sc'anojotic tajmeque, co'ol xchi'uc me'on yilel ti c'alal i'ay li' ta sba balamile. Ti x'elan ispase, ja' yo' jcuentaintic o scotol uque.

10 Chacalbe ava'iic li c'usi jnopoje. Li vo'oxuque loq'uebal xa jabil lic atsob ataq'uinic ti chacoltaic o li much'utic cha'iic vi'nale, yech'o un chopol mi chaquechanic yaq'uele. Yu'un vo'oxuc ba'yi avalic ti chatsobique, ba'yi lic atsobic. 11 Lavi sjunul avo'onic anopic ti chatsobique, ja' no'ox yech sjunuluc me avo'onic xalajesbeic yaq'uel. Sjunuluc me avo'onic xavaq'uic ti c'u yepal xu' avu'unic jujune. 12 Yu'un mi ta slequil co'ontic chcac'tic ti c'u yepal xu' cu'untique, lec chil ti Rioxe. Muc bu más chisc'anbotic.

13 Ti chacalbeic ti sc'an no'ox avo'onic chacoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu'nuc ja' ta jc'an ti vo'oxuc xa ch'abal c'usuc avu'unic chcome, ti más xa mu c'usi sna'ique. Ja' tsc'an ti co'ol oy c'usuc avu'unic ta acotolique. 14 Li vo'oxuque oy c'usuc avu'unic, yech'o un ac'beic li much'utic ch'abal c'usuc yu'unique yo' co'ol mu c'u xana'ic oe. Ti c'alal ch'abal c'usuc avu'unic uque, ja' xa chayac'beic uc. Más lec ti co'olco'ol xacolta abaique yo' co'ol mu c'u xana'ic oe. 15 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Ti much'utic ep istaic ta tsobele, co'ol yepal iyich'ic xchi'uc ti much'utic jutuc istaic ta tsobele", xi ts'ibabil.

16 Coliyal ti Rioxe ti lec yo'on ac'bil li Titoe ti co'ol teyoxuc ta co'onticotique. 17 Li Titoe ixch'un li c'usi icalbee. Xchi'uc c'usuc, teyoxuc ta yo'on yech'o ti sjunul yo'on chtal svula'anoxuque.

18 Cha'vo' ta xtalic. Li june ja' li much'u ya'yojbeic sc'oplal scotol li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti lec sna' yalbel smelol li sc'op Rioxe. 19 Ja' it'uje yu'un scotol li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti ta jchi'in ech'el ta yaq'uel li taq'uine mi laj atsobique. Ti vo'on chba cac' li taq'uine, mu'nuc ta jc'an o ich'el ta muc'. Ja' chcac' ta ich'el ta muc' ti Cajvaltique yo' xvinaj o ti jc'anojic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti cha'iic vi'nale. Lec ti chiyac'beic ech'el jchi'ile. 20 Yu'un mu jc'an mi oy much'u chisa'be jmule yu'un ti chquich' ech'el li epal taq'uine. 21 Li c'usi ta jpase ja' ta jc'an ti lec chil ti Rioxe xchi'uc li crixchanoetique.

22 Li Titoe ja' ta xcac'be tal xchi'in noxtoc li jun jchi'iltic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti quiloj xa jay'ech'el ti oy ta yo'on chiscoltae. Lavie sjunul yo'on chtal, yu'un spatoj yo'on ti chavaq'uic onox li taq'uine. 23 Mi oy much'u ta sjac' c'usi yabtel li Titoe ti c'alal xule, albeic ti ja' jchi'il jbaticotic ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, ti co'ol chitunoticotic avu'unique. Ja' no'ox yech mi oy much'u ta sjac' c'usi yabtel li cha'vo' xchi'il li Titoe, albeic ti ja' it'uje yu'un li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti ilbilic ti sjunul yo'onic yich'ojic ta muc' ti Cristoe. 24 Aq'uic iluc ti ac'anojic li much'utic tey chule yu'un chc'ot yalbeic ac'oplalic ti jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox yo' bu iliquic tale. Yu'un me calojbeic ti lec avo'onic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ti butic ta stsob sbaique.

9

1 Mu xa persauc chacalbeic tal ta vun ti chacoltaic ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'iic vi'nale. 2 Yu'un jna'oj xa ti lec avo'onique. Icalbe xa ya'iic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae ti iloc' xa jabil lic atsob ataq'uinique, vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta estado Acayae. Ti c'alal iya'iic chac taje, ep xa much'utic lic stsob staq'uinic uc. 3 Ta jtac jelavel tal yoxva'alic, ja' chtal scoltaoxuc ta stsobel lataq'uinique.

Ti c'alal xiyul li vo'one, ja' ta jc'an ti chapal xa'ox avu'unic li taq'uine chac c'u cha'al calojbeic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Mu me yechuc no'ox ti icalbe ac'oplalique. 4 Ti c'alal xitale, yic'al jchi'in tal jayvo'uc li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Mi mu to'ox bu chapal avu'unic chul jtae, chavaq'uicon ta q'uexlal, chaq'uexavic uc, yu'un calojbeic ac'oplalic. 5 Yech'o ti icalbe ya'iic li oxvo'e ti ac'u jelavicuc tal scoltaoxuc ta stsobel li taq'uine ti avalojic onox chavaq'uique. Mi chapal xa'ox avu'unique, ja' chvinaj o ti anop atuquic ti chavaq'uique, ti mu vo'onicon lajsujique.

6 Co'ol xchi'uc li much'u jutuc no'ox ta sts'un li c'usi ta sts'une, jutuc no'ox chloc'. Yan mi ep ists'une, ep ta xloc'. 7 Yech'o un jujuntal xanopic ti c'u yepal chavaq'uique. Sjunul me avo'on xavaq'uic, mu me ta sujeluc, yu'un li much'u sjunul yo'on chac' li c'usuc yu'une, ja' c'anbil yu'un ti Rioxe. 8 Ti Rioxe oy syu'el, xu' chayac'beic li c'usitic ta xtun avu'unique, yo' mu c'usi palta chava'iic oe, yo' xacoltavanic oe. 9 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Ti much'u ta xch'ac ta o'lol li c'usuc yu'une,
ti chac'be li much'utic ch'abal c'usuc yu'une,
más to ta x'ac'bat yo' xcoltavan o scotol c'ac'ale,
xi ts'ibabil. 10 Q'uelavilic, li c'usitic ta jts'untique ta sts'ites ti Rioxe yo' oy o jve'eltique, yo' oy o jts'unubtic noxtoque. Ja' no'ox yech noxtoc chayac'beic li c'usitic ta xtun avu'unique, ta sp'oles yo' xacoltavanic oe, mu'nuc ja' yo' oy o ave'elic atuquique. 11 Más to ep chayac'beic c'usuc avu'unic ti Rioxe yo' ep xacoltavanic oe. Ti c'alal xc'ot jbechbeic li taq'uin ti atsobique, "colaval", xutic ti Rioxe ti ep acoltaique. 12 Lavi chacoltaic ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta staic li c'usitic ta xtun yu'unique. Ja' no'ox yech "colaval", xutic tajmec ti Rioxe. 13 Lavi chacoltaique, "colaval", xutic ti Rioxe yu'un chilic ti chach'unic c'usi yaloj ti Cristoe. Ja' no'ox yech jun yo'onic avu'unic uc scotol ti jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti butic jteclumal nacajtique. 14 Lavi ep chacoltaique, chlic sc'anoxuc. "Colaval ti ayulesbe ta sjolic ti chiscoltaoticotic ti much'utic ma'uc jchi'ilticotic ta jurioale ti yich'ojot xa ta muq'ue", xutic ti Rioxe. 15 Coliyal ti Rioxe ti ta slequil yo'on slecubtasoj co'ontic jcotoltique. Mu xlaj ta alel c'u slequil yo'on ti Rioxe.

10

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti ja' ac'bil scuentain jcorintoetic yu'un ti Rioxe

1 Vo'on Pabloon, oy c'usi chacalbeic. C'un no'ox chajc'oponic tal chac c'u cha'al c'un chisc'oponotic ti Cristoe. Yu'un ca'yoj ti chavalic ti ja' no'ox lec chic'opoj ti c'alal li' jchi'ucoxuque. Ti c'alal nomon xae, chavalic ti tsots chacalbeic tal mantal ta jvune. 2 Abulajanic mu xa me xavalic yech, yu'un mu jc'an ti tsotsic xa chul jc'oponoxuque. Ti much'u chal ti ja' yech ta jpas chac c'u cha'al tspasic li much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe, jna'oj xa c'usi ta jnopbe. 3 Ta melel crixchanoon, pero mu ta jp'ijiluc jtuc ti chcuch cu'une chac c'u cha'al ti much'utic p'ijic ti yalojique. 4 Ac'u mi p'ijic tajmec, pero mu xcuch yu'unic. Vo'on chcuch cu'un yu'un sc'op Riox ti chcalbeique. 5 Ti c'alal chcalbeic sc'op Riox ti much'utic p'ijic ti yalojique, ti tstoy no'ox sbaic ta stojol ti Rioxe, mu xa sna' c'uxi chtac'avic. Ta jch'aybe ya'el scotol li c'usitic ta snopique yo'

xich'ic o ta muc' ti Cristoe. 6 Mi iquil ti chach'unic c'usi chacalbeic li vo'oxuque, xu' chcac'be castico ti jayvo' mu xch'unique.

7 Li much'u chaxchanubtasic ti ta alele spat xocon no'ox chaq'uelbeic c'u x'elan. Mu xana'ic mi yech li c'usi chale. Mi sna'oj ti ja' tspas li c'usi lec chil ti Cristoe, sna'oj ti ja' ta jpas uque. 8 Ac'u mi ep xa ta ech'el lacalbeic ti yajtacbalalon ti Cajvaltique, mu xiq'uexav yu'un ja' tacbilon o ti chajp'ijubtasique. Ma'uc tacbilon ti ta jsoc ajolique. 9 Mu me xanopic ti yu'un chajsibtasic o ti c'usi lajts'ibabeic tale. 10 Oy much'utic ja' yech chal. Chalic ti ja' no'ox tsots c'usi chajts'ibabeic tale, ti tsc'an chach'unique. Ti c'alal teyone, chalic ti muc bu tsotsic li c'usi chcale, ti mu persauc xach'unique. 11 Ti much'utic ja' yech chalique, tey tsq'uelic mi ma'uc yech chul jpas chac c'u cha'al jts'ibaoj tale.

12 Ti x'elan chcale, mu'nuc ta jco'oltas jba xchi'uc ti much'utic chalic sc'op Riox ti yalojique, ti stuc no'ox chac' sbaic ta ich'el ta muq'ue, ti sc'oplal no'ox stuquic chalique. Tsnopic ti lec ti yech tspasique, pero ma'uc yech ta alel a'yuc li sc'op Rioxe. 13 Li vo'one ma'uc chcal ti vo'on caloj a'yuc ti bu muc bu caloj a'yuque, yu'un ja' ta syules ta jol ti Rioxe ti bu chba cal a'yuque. Ti c'alal li'ay li'toe, ja' isyules ta jol ti Rioxe, yech'o ti vo'on jcuentainojoxuque. 14 Ti manchuc vo'on lacalbeique, muc bu jcuentainojoxuc ti yechuque. Lavi vo'on ba'yi ay calboxuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe, yech'o ti vo'on jcuentainojoxuque. 15 Mu yechuc no'ox chcal ti jcuentainojoxuque. Mi iquil ti itsatsub xa avo'onic ta stojol ti Cajvaltique, xu' xa mu xajcuentainic. 16 Ja' xa chba calbeic ti much'utic mu to bu ya'yojic ta sjelavel yo' bu nacaloxuque. Ja' tey chibat yo' bu muc much'u chale, ma'uc tey chibat yo' bu ya'yojic xae. Mu xcal ti vo'on xa caloj ti yan o much'u yaloj a'yuque.

17 Ti much'u lic chanubtasvanuc li'toe, mu me xac' sba ta ich'el ta muc' li stuque. Ja' ac'u yac' ta ich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. 18 Yu'un ti much'utic chac' sbaic ta ich'el ta muq'ue, chopol chil ti Cajvaltique. Ja' lec chil mi ja' ch-aq'ue ta ich'el ta muq'ue.

11

1 Abulajanic a'ibecon li c'usi chacalbeique yu'un chacalbeic chac c'u cha'al chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti ta stoy sbaique, yu'un chcal ava'iic c'u xi'elan uc. 2 Yu'un vo'on yac'oj jcuentainoxuc ti Rioxe, yech'o un mu jc'an mi oy much'u ti yan o c'usi lic yalboxuque. Co'olon xchi'uc stot sme' tojol tseb, ti xchabioj xa ti c'alal jac'bil xa li stsebe, yo' ch'abal o smul ti c'alal xnupune. Ja' no'ox yechon uc, jchabiojoxuc yo' ch'abal o amulic chayilic ti Cristoe. 3 Ja' chopol chca'i mi ach'unic lo'loel chac c'u cha'al ixch'un lo'loel yu'un chon ti Evae. Mi ach'unique, chavicta abaic ta yich'el ta muc' ti Cristoe. 4 Yu'un ca'yoj ti lec chava'iic ti c'usitic cha'albatique. Mi oy much'u chayalbeic sc'oplal ti Jesuse ti ma'uc yech chal chac c'u cha'al lacalbeique, lec chava'iic. Mi chayalbeic sc'oplal ti Ch'ul Espíritue ti ma'uc yech chal chac c'u cha'al lacalbeique, lec chava'iic noxtoc. Mi chayalbeic ti oy to c'usi yan tsc'an chach'unic yo' xacuxiic o ta sbatel osile, lec chava'iic noxtoc. 5 Ti much'utic chalic sc'op Riox ti más sna'ic ti yalojique, ach'unic xa ti más sna'ique. Li vo'one mu xa c'u jtu ti avalojique. 6 Ac'u mi mu jna' lec xic'opoj pero mu'nuc mu jna'be smelol. Jamal lacalbe acotolic li c'usitic leque.

7 ¿Mi ja' chopol ava'iic ti muc bu ijtoy jbae, ti mu c'usi lajc'anbeic ti c'alal
ical ava'iic li sc'op Rioxe? Ti muc bu lajc'anbeique, yu'un ja' ta jc'an ti
chacuxiic ta sbatel osile. 8 Ja' ijpojbe staq'uinic ya'el li yan jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti c'alal ay cal ava'iique, yu'un ja' liyac'beic taq'uin
yo' ijman o ti c'usitic itun cu'une. 9 Ti c'alal li' to'ox jchi'ucoxuque, ilaj
jtaq'uin pero muc bu lajc'anbeic. Ti c'usitic itun cu'une ja' ay yac'becon li
jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox li' ta Macedoniae. Li vo'oxuque muc bu
icac' avocolic. Ja' yechon c'al tana, muc bu chcac' avocolic. 10 Yech chcal
ti muc much'u chcac'be svocolic li' ta estado Acayae. Yiloj ti Cristoe ti ja'
yech co'one. 11 Lavi muc bu lajc'anbeic ti c'usitic itun cu'une, mu'nuc mu
xajc'anic. Yiloj ti Rioxe ti jc'anojoxuque.

12 Ti c'u xi'elane, ja' no'ox yechon o. Yu'un ja' ta jc'an ti muc bu
chcac'be svocolic li much'utic chcalbe ya'iic li sc'op Rioxe, yo' mu xalic
o ti much'utic chalic sc'op Riox ti yalojique ti ja' yech ta jpas uc chac c'u
cha'al tspasique. 13 Yu'un ta sco'oltas sbaic chac c'u cha'al li vo'oticotique
ti yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe. Chalic xa mantal yilel uc, pero ta
xlo'lovanic no'ox. 14 Mu me xch'ay o avo'onic ti x'elan tspasique yu'un
ja' yech ta spas ti Satanás uque. Ta sp'is sba ta anjel ta vinajel ti c'alal
chislo'lootique, yu'un lec xa ya'el ti c'usi tsyules ta joltique. 15 Ja' smañaic
ti chlo'lovanic li yajmantal Satanase. Toj lec xa ya'el ti c'usi chalique. Ti
chopol c'usi tspasique, ta onox xich'ic castico.

Ja' li' yaloj ti ep iyil svocol ti Pabloe ti c'alal iyal a'yuc li sc'op Rioxe

16 Chacalbe ava'iic noxtoc. Mu me xanopic ti chuvajone ti ja' yech
chacalbeic chac c'u cha'al chal ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy
no'ox sbaique. Ac'u mi yech chanopic, pero abulajanic a'yic li c'usi
chacalbeique. 17 Ti c'usi chacalbeique, ma'uc yech chal ti Cajvaltic
Jesuse. Ja' yech chcal chac c'u cha'al chal ti much'utic p'ijic ti yalojique
ti tstoy no'ox sbaique. 18 Yu'un ep ti much'utic ta stoy o sbaic li c'usitic
tspasique. Ja' no'ox yechon uc, xu' jtoy jba. 19 Chcuch avu'unic mi ta
jtoy jba uque yu'un chquil ti chcuch avu'unic c'usi chalic ti much'utic
p'ijic ti yalojique, vo'oxuc ti p'ijoxuc ti avalojique. 20 Yu'un tey no'ox
ats'icojbeic ti much'utic chasmozoinic ya'ele, ti chelc'an ataq'uinique, ti
tsc'an li c'usuc avu'unique, ti stoyoj sbaique, ti ta xt'ax ta majel asatique.
21 Ti ja'uc yech sc'oplal tspasic ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe,
yu'un vo'on mu c'u jtu ya'el ti yechuque yu'un ma'uc yech ta jpas.

Ti c'usi chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy no'ox sbaique, xu'
chcal yech uc. 22 Ja' tstoy o sbaic ti j'ebreoetique, pero j'ebreoon uc.
Chalic ti j'israeletique, pero j'israelon uc. Chalic ti ja' smolmuc'tatotic ti
Abraame, pero ja' jmolmuc'tatot uc. 23 Ti yalojique, ja' chalic a'yuc c'usi
yaloj ti Cristoe pero yech no'ox ta snopic. Li vo'one yech chcal ti ja' chcal
a'yuc c'usi yaloj ti Cristoe. Ti ja' yech chacalbeique, ja' yo' xana'ic o ti xu'
chcal chac c'u cha'al chalic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy no'ox
sbaique. Li vo'one más xa ep ical a'yuc sc'oplal ti Cristoe. Ep ta ech'el
li'och o ta chuquel. Mu jna' jaylajun'ech'el iquich' arsial. Ep ta ech'el
colel xa licol. 24 Vo'ech'el liyac'beic arsial li jchi'iltac ta israelale, treinta y
nueve ta moj iquich' ju'ech'el. 25 Ox'ech'el iquich' te'. J'ech'el iquich' ton.
Ox'ech'el ivoc' jbarcoal. Jun c'ac'al xchi'uc jun ac'ubal tey xicajet ta ba
mar. 26 Ep ta ech'el ti jutuc xa muc xibat ta uc'um ti bu chixanave, yu'un
oy bu noj ijta li uc'umetique. Abol jba tajmec ica'i yu'un jutuc xa muc
xismil j'eleq'uetic. Ep ta ech'el liyilbajinic noxtoc li jchi'iltac ta israelale

xchi'uc lachi'ilic vo'oxuc ti ma'uc j'israeloxuque. Jutuc xa muc xilaj ta yutil jteclumetic. Jutuc xa muc xicham ta xocol balamil. Jutuc xa muc xijic'av ta mar. Oy liscrontainic li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele. 27 Oy bu lilub ta abtel. Oy jayib ac'ubal ti muc xivaye. Oy bu livi'naj, itaquij jti'. Ep ta ech'el muc xive' yu'un ch'abal c'usi jlajes. Ep ta ech'el ti abol jba ta sique yu'un ch'abal lec jc'u'.

28 Oy to c'usitic muc xacalbeic. Scotol c'ac'al ta jnop c'uxi xu' ta jcolta li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti butic jteclumal nacajtique. 29 Chcat co'on yu'unic li much'utic mu to sna'ic c'usi chal li sc'op Rioxe. Ja' chopol chca'i mi ixch'unic lo'loele. 30 Mi ja' chac'anic ti chacalbeic ti c'usi ta jtoy o jbae, más lec ja' chacalbeic ti bu muc xu' cu'un ta jtuque. 31 Ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ja' ti much'u ta x'ich'e ta muc' ta sbatel osile, sna'oj ti yech li c'usitic chcale, ti muc bu ta jnop c'ope. 32 Ti c'alal teyon ta jteclum Damascoe, ti covierno teyo'e ti ja' tic'bil yu'un ti preserente Aretase, isloq'ues mantal ti ac'u xchabiic lec li jteclume yu'un chistsaquic. 33 Pero liyalesat ta muc'ta moch ta sventanail li scorraltonal jteclume, yech'o ti muc bu listaique.

12

Ja' li' yaloj ti i'ipaj ti Pabloe yo' mu stoy o sbae

1 Ac'u mi xu' ya'el ti mu xacalbeic jc'oplale, pero persa chacalbeic yu'un quiloj ti mu xavich'icon ta muq'ue. Chacalbe ava'iic ti oy c'usi li'ac'bat quile, ti oy c'usi lisyulesbe ta jol ti Cajvaltic Jesuse. 2 Oy xa xchanlajunebal jabil ti liyic' muyel ta yoxcojol vinajel ti Rioxe. Mu jna' mi xchi'uc jpat jxocon, o mi i'i; ja' sna'oj stuc ti Rioxe. 3-4 Jna'oj ti li'ique muyel yo' bu ti Rioxe, pero mu jna' mi xchi'uc jpat jxocon, o mi i'i. Ja' sna'oj stuc ti Rioxe. Oy c'usi lec ica'i teyo'e, pero mu xu' chcal a'yuc. 5 Ti yechuc co'one, xu' jtoy o jba ti yechuque. Pero mu xu' jtoy o jba yu'un mu c'usi xu' cu'un ta jtuque. 6 Ti yechuc co'one, xu' jtoy o jba li c'usi ica'ie chac c'u cha'al tspasic ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy sbaique. Yu'un yech ti oy c'usi lec ica'ie. Pero mu xu' chcal yu'un yic'al xanopic ti más xa jna'e chac c'u cha'al avilojicone. Naca me anopic ti más xa jna' c'usi chcal chac c'u cha'al ava'yojique. Yic'al más xavich'icon o ta muc'.

7 Ti c'usitic li'ac'bat quile, xu' jtoy o jba ti yechuque. Pero mu sc'an ti Rioxe, yech'o ti li'ipaje yo' mu jtoy o jbae. Satanás ti liyac'be li chamele yu'un ja' tsc'an ti chquicta jba ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe. 8 Ox'ech'el xivocolet ta sc'oponel ti Cajvaltique ti ac'u yet'esbon li chamele. 9 Ti Cajvaltique ja' yech liyalbe: “Ta xcuch avu'un yu'un vo'on chajcolta. Lavi muc bu tsotsote, más ta xvinaj o ti vo'on ta jyu'el chaval a'yuc li c'usi calojbote”, xiyut. Yech'o un ac'u mi muc bu tsotson, pero jun co'on yo' xvinaj o ti ja' chiscolta ti Cristoe. 10 Yech'o ti mu xcat o co'on mi chilabanate, mi ch'abal c'usuc cu'une, mi chicrontainate, mi abol o jba ti quich'oj ta muq'ue. Ac'u mi mu xa xcuch cu'un ya'el, pero ta xcuch cu'un yu'un ja' chiscolta ti Cristoe.

11 Ja' xa yechon ya'el chac c'u cha'al ti much'utic p'ijic ti yalojique ti tstoy o sbaic li c'usitic chalique. Pero vo'oxuc ta amulic yu'un muc bu chavalic jc'oplal. Yech'o ti jtuc chcal jc'oplale yo' xvinaj o ti chopol c'usi tspasic ti much'utic chalic sc'op Riox ti yalojique, ti ja' avich'ojic ta muq'ue. Yu'un ach'unic xa ti más sna'ique. Li vo'one mu jna' ti avalojique. Ta melel ti mu jna'e, yu'un li c'usi chcale muc bu jyulesoj ta

jol jtuc. 12 Ti much'utic ja' chalic li sc'op Rioxe xu' chaq'uic iluc slequilal syu'elal ti Rioxe, ja' chvinaj o ti ja' yajmantal ti Rioxe. Avilic ti ja' yech ijpas ti c'alal teyon ta ateclumalique. Ac'u mi iquil jvocol pero icac' iluc slequilal syu'elal ti Rioxe. 13 ¿Mi'n la oy to c'usi muc bu icac' avilic, muc bu ical ava'iic chac c'u cha'al icalbe ya'iic icac'be yilic li yan jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe? Ja' no'ox ti muc bu lajc'anbeic li c'usitic itun cu'une chac c'u cha'al ijc'anbeic li yane. Mi ja' ijta o jmul avu'unique, aq'uicon ta pertonal.

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti chba svula'an ta yox'ech'elal ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Corintoe

14 Jnopoj xa ti chtal jvula'anoxuque. Yox'ech'elal xa o ti c'alal xitale. Pero muc bu chul jc'anboxuc c'usuc avu'unic. Ja' no'ox ta jc'an ti chacuxiic ta sbatel osil li vo'oxuque. Li vo'one ja' yechon chac c'u cha'al li totile li me'ile ti ta stsob staq'uinique ti ta xtun yu'un li xch'amalique. Ma'uc ta stsob staq'uin li ch'amalile ti ta xtun yu'un li stot sme'e. 15 Li vo'one sjunul co'on chcal ava'iic li sc'op Rioxe, muc ta alel mi abol jba, muc ta alel mi ja' lilaj oe, yu'un ja' ta jc'an ti chacuxiic ta sbatel osile. Yu'un jc'anojoxuc. Pero ¿mi ja' yech smelol xana'ic ti mu xac'anicone?

16 Lavi muc bu lajc'anbeic li c'usitic itun cu'une, ti yalojique istaic xa jmul ti much'utic chalic sc'op Riox ti yalojique. Yu'un chalic ti chajlo'loic ti bu chtun lataq'uinique. 17 ¿Mi'n chanopic ti ja'o lajlo'loic ti c'alal iyich'ic tal ataq'uinic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ijtac tale? ¿Mi'n vo'on liyac'beic ti avalojique? 18 Ti c'alal ijtac tal scoltaoxuc ta stsobel ataq'uinic li Titoe, avilic ti cac'ojbe tal xchi'ile. ¿Mi'n chanopic ti ja' laslo'loic li Titoe? ¿Mi'n mu xana'ic ti co'ol lec li c'usi ta jnopticotique xchi'uc li c'usi ta jpasticotique?

19 Mu me xanopic ti naca no'ox ta jpoj o jba ti x'elan lacalbeique. Ti Rioxe yiloj ti muc bu ta jpoj jbae, ti melel ti quich'oj ta muc' ti Cristoe. Scotol li c'usitic lacalbeique vo'oxuc ac'uxubinelic yu'un jc'anojoxuc. 20 Ja' chopol chca'i mi muc bu jun avo'onic chul jtaoxuc chac c'u cha'al ta jc'ane. Ja' no'ox yech chopol chava'iic uc mi muc bu jun co'on chavilic chac c'u cha'al chac'anique. Ja' chopol chca'i mi chacrontain abaique, mi xti'et ajolique, mi chavutilan abaique, mi chach'aculan abaique, mi chasa'be aba amulique, mi chalo'ilta abaique, mi chatoy abaique, mi mu xavich' amelolique. 21 Ti c'alal chtal jvula'anoxuque, chopol chca'i mi staoj yav chopol c'usi tspasic ti much'utic staoj smulique, ja' ti isa' yantsique, ti ispasic li c'usitic iyal yo'onique. Chi'oc' yu'un co'ol xchi'uc mu c'u jtu yu'un ti Rioxe.

13

1 Yox'ech'elal xa chtal jvula'anoxuc. Mi oy c'usi tsc'an meltsanbel sc'oplale, ja'to xu' jnoptic c'uxi chcom o mi oy cha'vo' oxvo' rexticoe. 2 Lacalbeic onox comel ti c'alal li'ay ta xcha'ech'elale: "Ti much'utic ta sa'ulan to smulique, ti c'alal xital noxtoque, mu xa bu ta jc'uxubin, mu xa bu chcac' ochicuc ta templo", xacutic onox comel. 3 Ja'to tey chavilic mi ta jnop ti yajmantalon ti Cristoe ti c'alal xul cale. ¿Mi'n ch'abal syu'el avalojic ti Cristoe ti tey xchi'inojoxuque? 4 Ch'abal syu'el ya'el ti c'alal icham ta cruze, pero ti c'alal icha'cuxesat yu'un ti Rioxe, ivinaj ti oy syu'ele. Ja' no'ox yechon uc, lavi nomone, ch'abal jyu'el ya'el. Pero ti

c'alal xiyule, chvinaj ti ja' ta syu'el ti Rioxe ti chul cal ti mu xa xu' ch-ochic ta templo ti much'utic chalic ti ch'abal jyu'ele.

5 Yech'o un ja' tsc'an chanopic jujun mi j'ech'el ach'unojic o. A'yo abaic c'u xa'elanic. ¿Mi yech ti xchi'inojoxuc ti Cristoe, o mi yech no'ox chanopic? 6 Mi avich'ojic ta muc' ti Cristoe, ana'ojic ti muc bu ta jnop li c'usi chcale chac c'u cha'al li much'utic chlo'lovane. 7 Chajc'oponbeic Riox yo' mu xa xapasic o li c'usitic chopole. Mu'nuc ja' ta jc'an ti chcac' avilic ti xu' cu'une. Ja' ta jc'an ti chapasic li c'usitic leque, ac'u mi oy much'u chal ti ch'abal jyu'ele. 8 Mi mu xa c'usi paltaoxuque, mu xa c'usi ta jpas. Ja' no'ox mi oy to c'usi paltae, persa chajcoltaic. 9 Ac'u mi ch'abal jyu'el chavilic, pero jun co'on. Ja' no'ox cuenta mi mu xa bu chach'unic li c'usi chopole. Chajc'oponbeic Riox yo' más xavich'ic o ta muc' ti Cajvaltique. 10 Ti ba'yi lajts'ibabeic tale, ja' yo' mu tsotsicuc xa o chul jc'oponoxuc ti c'alal xitale. Ti Cajvaltique ja' yalojbon ti chajp'ijubtasique, ma'uc ta jsoc ajolic.

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb xa chacalbeic tal li'i. Junuc me avo'onic, lecuc me avo'onic chac c'u cha'al lacalbeique. Co'oluc me ajolic, mu me xavut abaic yo' xvinaj o ti tey xchi'inojoxuc ti Rioxe ti tspas ta jun co'ontique, ti sc'anojotique. 12 Tsacbo aba ac'obic yo' xvinaj o ti ac'anoj abaique. 13 Chabanicoxuc la xalic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox li'toe.

14 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe. Na'ic me ti sc'anojoxuc ti Rioxe. Co'oluc me ajolic xchi'uc ti Ch'ul Espíritue ti tey xchi'inojoxuque.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA ESTADO GALACIAE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Cajvaltic Jesuse. Ma'uc crixchano ti
listac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe. Ja' listac ta yalel a'yuc ti Jesucristoe
xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele ti ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti
Jesucristoe. 2 Chajc'oponticotic tal ta vun ti jayvo'oticotic li'i, vo'oxuc
ti ach'unojic xa li sc'op Rioxe ti butic jteclumal nacaloxuc ta estado
Galaciae. 3 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic. 4 Ti
Cajvaltic Jesucristoe iyac' sba ta milel ta scoj jmultic yo' xcom o cu'untic
li c'usitic chopol li' ta sba balamile. Yu'un ja' yech isc'an ti Jtotic Riox ta
vinajele. 5 Yech'o ti ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel osile. Toj lec ti ja' yech
chc'ote.

Ja' li' yaloj ti mu c'usi yan ti xu' chicuxiotic o ta sbatel osile, ja' no'ox ti Jesucristoe

6 Toj ch'ayel o co'on avu'unic ti oy jayvo'oxuc ti ora avicta abaic ta
yich'el ta muc' ti Rioxe. Ti istoj amulic ti Cristoe, ja' yo' xacuxiic o ta
sbatel osile, yech'o ti layiq'uic ti Rioxe. Lavie yan xa o c'usi chach'unic
ti chacuxiic o ta sbatel osil ti avalojique. 7 Mu c'usi yan ti chicuxiotic
o ta sbatel osile, ja' no'ox li c'usi lacalbeique. Li c'usi no'oxe, yu'un oy
much'utic chayalbeic ti ma'uc yech ta ch'unele, yech'o ti oy chavicta
abaique. Yu'un mu jamluc chalic ti ja' no'ox chac' cuxlicotic ta sbatel osil
ti Cristoe. 8 Pero mi oy much'u chtal yalboxuc sc'op Riox ti mu xco'olaj
chac c'u cha'al lacalbeique, ac'u ac'batuc castico yu'un ti Rioxe, muc ta
alel much'uuc, ac'u mi vo'oticoticuc, ac'u mi anjel ta vinajel. 9 Li c'usi
lacalbeique, chacalbeic to otro j'ech'el. Mi oy much'u chayalbeic sc'op
Riox ti mu xco'olaj chac c'u cha'al ach'unojique, ac'u ac'batuc castico
yu'un ti Rioxe.

10 Ti ja'uc ta jc'an ti lec chiyil li crixchanoetique, ma'uc yech lacalbeic
ti yechuque. Ti ja'uc ta jc'ane che'e, yu'un mu jch'un c'usi chiyalbe
ti Jesucristoe. Lavie ja' ta jc'an ti lec chiyil ti Rioxe, yech'o ti ja' yech
lacalbeique.

Ja' li' yaloj ti t'ujbil ti Pabloe ti chalbe sc'op Riox ti much'utic ma'uc xchi'il ta jurioale

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti ay cal ava'iic ti
ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe, ma'uc crixchano
isnop. 12 Ma'uc crixchano liyalbe lixchanubtas. Ja' liyalbe ti Jesucristoe.
13 Ava'yojic xa ti c'usi ijpas ti c'alal ja' to'ox yech jch'unoj chac c'u
cha'al xch'unojic li jchi'iltac ta jurioale ti c'alal mu to'ox ta jch'un ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe. Iquilbajin tajmec li much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe. Yu'un ta jch'aybe sc'oplal ti caloje. 14 Li c'usitic
jch'unoj to'ox xchi'uc li jchi'iltaque, vo'on más jna'be smelol. Ja' mu
masuc sna'beic smelol li jchi'iltac ta ch'iele. Ti caloje, mu jc'an ti ta xch'ay
ti c'usitic ixch'unic ti jtot jme'ticotic ti ta más vo'nee yu'un sjunul to'ox
co'on jch'unoj uc. 15 Pero ti Rioxe list'uj ti c'alal mu to'ox chi'ayane.

Yu'un lec yo'on, yech'o ti liyiq'ue. 16 Ti c'alal liyiq'ue, iyac' cojtiquinbe ti Xch'amale yo' xacalbe o ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Xch'amale. Ti c'alal liyiq'ue, muc much'u ijac'be ti c'usi ta jpase. 17 Muc bu ay jac'be ta Jerusalén ti much'utic ba'yi i'ochic ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe. Ora libat ta Arabia. Ts'acal to lisut ta jteclum Damasco.

18 Ja'to libat ta Jerusalén ti c'alal iloc' oxib jabile. Ja' ba jvula'an li Pedroe. Tey ijchi'in vo'lajuneb c'ac'al. 19 Muc bu iquil li yan xchi'iltac ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe, stuc no'ox iquil li Jacoboe, li yits'in Cajvaltic Jesuse. 20 Ti Rioxe yiloj ti yech li c'usi chajts'ibabeique, muc bu ta jnop.

21 Ts'acal to libat ta estado Siria xchi'uc ta estado Cilicia. 22 Li much'utic yich'ojic ta muc' Cristo ta estado Judeae, mu to'ox xiyojtiquinic. 23 Ja' no'ox ya'yojic jc'oplal: "Ti much'u liyilbajinotic to'oxe, ti ta'ox xch'aybe sc'oplal li sc'op Rioxe, lavie chal xa ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe", xi ti lo'il iya'iique. 24 "Colaval", xutic ti Rioxe ti iquich' xa ta muc' ti Jesucristoe.

2

1 Ti c'alal iloc' chanlajuneb jabile, libat ta Jerusalén noxtoc xchi'uc li Bernabee. Iquic' ech'el li Tito uque. 2 Ti libat ta Jerusalene, yu'un ja' yech isyules ta jol ti Rioxe. Ja' ay jc'opon ti much'utic ti stuquic no'ox sna'beic smelol avalojic c'usi yaloj ti Cajvaltique. Ja' ay calbe ya'iic ti c'u x'elan chacalbeic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti ay calbeique, yu'un ja' mu jc'an mi mu co'oluc li c'usi chcalticotique. Yu'un mi mu co'oluque, yic'al mu c'usi bal o li c'usi ta jpase. 3 Pero lec iya'iic ti c'u x'elan chcal li sc'op Rioxe. Li Tito jchi'uc ech'ele ma'uc jchi'ilticotic ta jurioal, pero muc xalic ti persa chich' circuncisione. 4 Pero oy jayvo' ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti ta alele, mucul i'ochic uc ti c'alal li'ochoticotique. Ja' och ya'iic mi oy tey jchi'uc ti much'u muc bu yich'oj circuncisione. Yu'un chalic ti persa chich'ic circuncisión li much'utic ma'uc jchi'ilticotic ta jurioale mi ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yan li vo'otique jch'unojtic xa ti ja' chac' o jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe ti iquich'tic xa ta muc' ti Jesucristoe. 5 Ti iyalic ti persa chich' circuncisión li Titoe, muc bu ijch'unticotic. Yu'un ja' mu jc'anticotic ti chavicta abaic ta xch'unel ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse chac c'u cha'al lacalbeic onoxe. Li c'usi lacalbeique, yu'un yech.

6 Ti ay jc'opon li much'utic ti stuquic no'ox sna'beic smelol avalojic ti c'usi yaloj ti Cajvaltique, lec iya'iic li c'usitic ta jpase. Li vo'one mu c'u jcuenta o mi más ep c'usi yilojic c'usi spasojic. Ti Rioxe co'ol chiyiloticotic. 7 Iyilic ti vo'on t'ujbilon ti chacalbeic ti c'usi yaloje, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, chac c'u cha'al li Pedroe ti ja' t'ujbil ti chalbe li jchi'iltac ta jurioale. 8 Ti Rioxe ti i'albon li Pedroe ti chalbe sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale, ja' liyalbe uc ti chacalbeic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque.

9 Li Jacoboe, xchi'uc li Pedroe, xchi'uc li Juane, ti stuc no'ox sna'beic smelol avalojic li sc'op Rioxe, iyilic ti ja' st'ujojon ti Rioxe, istsac jc'obticotic xchi'uc li Bernabee. Ja' seña ti co'ol chcalticotic a'yuc li sc'op Rioxe. Lec iya'iic ti chcalticotic ava'iic sc'op Riox vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Ja' no'ox yech tey chalbeic sc'op Riox li jchi'iltac ta jurioale.

10 Ja' no'ox liyalboticotic ti ac'u jc'uxubinticotic li me'onetique. Lec ica'i
ti ja' yech liyalbeique yu'un ja' onox yech ta jpas.

Ja' li' yaloj ti i'albat yu'un Pablo ti chopol c'usi tspas ti Pedroe

11 Ts'acal to ital ta Antioquía li Pedroe, tey c'ot staon. Li Pedroe
icalbe ta sat ti ma'uc yech li c'usi ispase. 12 Yu'un li ta ba'yie ixch'un
ti chba xchi'in ta ve'el lachi'ilique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Pero
itaqueic tal jayvo' jchi'iltac yu'un li Jacoboe ti xch'unojic sc'op Rioxe.
Ja'ic ti much'utic chalic ti persa chich'ic circuncisión li much'utic ma'uc
jchi'ilticotic ta jurioal mi ta xch'unic li sc'op Rioxe. Ti c'alal mu to'ox
chulique, jun to'ox yo'on ta xchi'in ta ve'el achi'ilic li Pedroe. Ti c'alal
iyulique, mu xa sc'an xchi'in ta ve'el yu'un ixi' mi chopol chbat sc'oplal.
13 Li yan jchi'iltaque ti xch'unojic li sc'op Rioxe, ja' ixchanic c'usi ispas
li Pedroe. Ja' no'ox yech li Bernabee ixchan uc. Co'ol xa sjolic, mu xa
sc'an xchi'inic ta ve'el lachi'ilique. 14 Yech'o un ti c'alal iquil ti ma'uc yech
tspasic chac c'u cha'al yaloj ti Cajvaltic Jesuse, ja' yech lic calbe ta bail ta
satil li Pedroe: "Li vo'otique jch'unojtic to'ox ti ja' chicuxiotic o ta sbatel
osil li smantaltac Rioxe. Pero lavie mu xa jch'untic ti ja' chicuxiotic o ta
sbatel osile. Yech'o un ma'uc onox yech smelol ti mu xa jchi'intic ta ve'el
li much'utic ma'uc jchi'iltic ta jurioale chac c'u cha'al ijpastic to'oxe. Lavi
mu xa xachi'ine, co'ol xchi'uc ja' chac'an ti ac'u xch'unic ti ja' chcuxiic o
ta sbatel osil li mantaletique ti mu xa bu jch'unojtic ti ja' chicuxiotic o li
vo'otique.

15 'Li vo'otique juriootic onox li'ayanotic yech'o ti ca'yojtic li sman-
taltac Riox ti iyal ti Moisese. Ma'uc yechotic chac c'u cha'al li much'utic
ma'uc jchi'iltique ti muc bu xa'iic li smantaltac Rioxe, yech'o ti c'usuc
no'ox spasique. 16 Li vo'otique jna'ojtic ti ma'uc ch'abal o jmultic
chiyilotic Riox li smantaltaque, ti ja' no'ox ch'abal o jmultic chiyilotic
mi ta jch'untic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. Yech'o ti ijch'untic xa li
vo'otique, yech'o ti ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe. Li smantaltaque
muc much'u ti ch'abal o smul ch-ile yu'un ti Rioxe yu'un mu xch'un
cu'untic.

17 'Vo'otic ti jch'unojtic xa ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic Riox ti istoj
jmultic ti Cristoe, mi ta jnoptic ti ta jta o jmultic ti c'alal ta jpastic c'usi
lec chil ti Cristoe, co'ol xchi'uc ja' xa chisujotic ta mulil ti Cristoe. Pero
mu yechuc. 18 Ja' mulil mi chlic to jch'untic noxtoc ti ja' chicuxiotic o ta
sbatel osil li smantaltac Rioxe. 19 Lavie mu xa jch'untic ti ja' chicuxiotic
o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe yu'un mu xch'un cu'untic. Jch'unojtic
xa ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse, yech'o ti spas
xa cu'untic li c'usitic lec chil ti Rioxe. 20 Ti c'alal iquich'tic ta muc' ti
Cristoe, co'ol lichamotic ya'el jchi'uctic yu'un ijch'untic ti mu c'usi xu'
jpastic yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. Ja' xa scuentainojotic ti Cristoe.
Mu xa jtucticuc, xchi'inojotic xa, yech'o ti spas xa cu'untic li c'usitic
leque. Yu'un jch'unojtic ti ja' chiscoltaotique yu'un ja' Xch'amal ti Rioxe.
Yu'un sc'anojotic, yech'o ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultique. 21 Mu me
xquictatic xch'unel ti ta slequil no'ox yo'on ti ch'abal jmultic chiyilotic ti
Rioxe. Ti ja'uc ch'abal o jmultic chiyilotic li smantaltaque, mu c'u stu ti
ay chamuc ta cruz ti Cristoe", xcut li Pedroe.

3

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox ta xchi'inatic yu'un Ch'ul Espíritu ti much'utic ta xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe

1 Li vo'oxuque, jgalaciaetic, toj sonsooxuc yu'un ach'unic xa lo'loel. Yu'un mu xa xach'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Ti c'alal icalticotic ava'iique, ach'unic. Co'ol xchi'uc avilic ya'el ti jipil ta cruz ti Cristoe, yu'un jamal lacalbeic. 2 Oy c'usi chajac'beic. Ti tal xchi'inoxuc ti Ch'ul Espíritue, ¿mi ja' ti ach'unbeic smantaltac ti Rioxe, o mi ja' ti ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe? 3 ¿Mi'n toj sonsooxuc ya'el? ¿Mi'n chanopic ya'el ti mu xa persauc chascoltaic ta spasel c'usi lec chil Riox ti Ch'ul Espíritue ti ja' islecubtas avo'onic ti c'alal lic ach'unique? ¿Mi'n spas xa avu'unic atuquic ti avalojique? 4 ¿Mi'n la yech no'ox ti avac' avocolic ti c'alal lic ach'unique? Chcal vo'one, mu yechuc no'ox. 5 Ti layac'be achi'inic Ch'ul Espíritu ti Rioxe, ti chac' avilic ti oy slequilal syu'elale, ¿mi ja' ti ach'unbeic smantaltac ti Rioxe o mi ja' ti ach'unic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe?

Ja' li' yaloj ti i'albat yu'un Riox ti Abraame ti jun smom chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

6 Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ch'abal smul i'ilee. 7 Mi ja' yech jch'unojtic uque, ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile ti Abraame. 8 Ti Rioxe snopoj onox ti chach'unic uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti ch'abal amul chayilic uque, yech'o ti ja' yech ts'ibabile: "Ti amome ja' ta sta o bentisyon ti jaylajuntos crixchanoetic ta sba balamile", x'utat onox yu'un Riox ti Abraame. 9 Yech'o un ti much'utic ta xch'unic chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame, ch'abal smul ch-ileic chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile ti Abraame.

10 Ti much'utic tsnopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, sc'oplal xa ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe. Ja' onox yech ts'ibabil chac li'i: "Ti much'utic mu xch'unic scotol li smantaltac Rioxe ti ts'ibabil comele, ta x'ac'batic castico yu'un ti Rioxe", xi ts'ibabil. 11 Muc much'u ti ch'abal o smul ch-ile yu'un Riox li smantaltaque yu'un yaloj onox ti Rioxe: "Ti much'utic ch'abal smulic chquile ja' ti much'utic xch'unojic ti vo'on ijtojbeique, ja' ta xcuxiic ta sbatel osil", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 12 Ti much'utic ta xch'unic ti ch-ac'bat scuxlejalic ta sbatel osil yu'un ti Rioxe, mu xa c'usi tspasic yo' xcuxiic oe. Yan ti much'utic ta snopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, persa ta xch'unic scotol li mantaletique. Yu'un yech onox ts'ibabil ta sc'op Riox: "Ti much'utic ta xch'unic scotol li jmantaltaque, ta xcuxiic o ta sbatel osil", xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.

13 Ti mu xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe, sc'oplal ox chba quich'tic castico. Pero ti castico sc'oplal ox chquich'tique, ja' iyich' ti Cristoe ti c'alal ijipanat ta cruze. Yu'un yech onox ts'ibabil ta sc'op Riox: "Ti much'u chjipanat ta te'e ja' chvinaj o ti iyich' castico yu'un ti Rioxe", xi ts'ibabil. 14 Ti ja' iyich' castico ti Cristoe ti sc'oplal ox chquich'tique, ja' yo' ch'abal o amulic chayilic ti Riox uque, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, chac c'u cha'al ch'abal smul i'ile yu'un Riox ti Abraame. Ti much'utic ja' yech ta xch'unique ta xchi'inatic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox Riox chaq'ue.

15 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ta xcal ava'iic c'u
x'elan ta jpastic trate xchi'uc li jchi'iltique. Ta jpasbetic svunal, ta xcac'
jpirmatic yo' xvinaj o ti ta xc'ot ti c'usi ijpastic tratee. Muc much'u
xu' tstup', muc much'u xu' tsp'oles. 16 Ja' no'ox yech ti c'alal i'albat
yu'un Riox ti Abraame ti ja' ta staic o bentisyon crixchanoetic ti smome,
sc'oplal no'ox jun smom, ja' ti Cristoe. Ma'uc jc'oplal jcotolticotic ti
smomoticotic ti Abraame. 17 Ti c'alal yech i'albat yu'un Riox ti Abraame,
sc'an to'ox cuatrocientos treinta jabil xal smantaltac ti Rioxe. Ti c'alal
iyal li smantaltaque, muc xch'ay o ti c'usi i'albat ti Abraame. 18 Ti ja'uc
chicuxiotic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, mu c'usi bal o ta jch'untic
chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame. Pero ti Abraame icuxi ta sbatel osil
ti ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Yech'o un ma'uc chicuxiotic o ta
sbatel osil li smantaltac Rioxe.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox chquiltic o ti oy jmultic li smantaltac Rioxe

19 Yech'o un ¿c'usi stu li smantaltac Rioxe? mi xachiique, chcal ava'iic
c'usi stu. Li smantaltac Rioxe ja' yo' iyilic o ti oy smulique. Ja' no'ox itun
ti c'u sjalil mu to'ox ta xtal ti jun smom Abraame ti i'albat yu'un ti Rioxe,
ja' ti Cristoe. Ti i'ay ti Cristoe, ich'ay sc'oplal li smantaltac Rioxe. Chvinaj
ti mu masuc tsots sc'oplal cha'i smantaltac ti Rioxe, yu'un anjeletic no'ox
i'albat yu'un ti Moisese. Ti Moisese ja' xa iyalbe ti jtot jme'ticotic ti ta más
vo'nee. 20 Pero ti c'alal iyal ti Rioxe ti c'uxi xu' chicuxiotic ta sbatel osile,
ma'uc mantal istac ech'el, iyalbe stuc ti Abraame.

21 Mi ta jnoptic ti ja' ich'ay o sc'oplal ti c'usi ba'yi yaloj ti Rioxe ti
c'alal iyal li smantaltaque, mu yechuc. Ti ja'uc ilecub o co'ontic li
smantaltac Rioxe che'e, ch'abal jmultic ti yechuque. 22 Pero ts'ibabil
onox ta sc'op Riox ti jcotoltic oy jmultique, ja' yo' jch'untic o ti ja' no'ox
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe chac c'u cha'al i'albat yu'un
Riox ti Abraame.

23 Ti c'alal mu to'ox ta xtal ti much'u istoj li jmultique, ta jch'untic
smantaltac Riox ti calojtique, pero mu xch'un cu'untic. Jmultic no'ox
ijtatic, yech'o un ja' ijc'antic ti ac'u taluc ti much'u ta stoj li jmultique. 24 Ti
muc xch'un cu'untic li smantaltac Rioxe, ja' iquiltic o ti mu xicuxiotic ta
sbatel osil ta jtuctique, ti persa ta jc'antic coltaele. Lavi ijch'untic xa ti
ja' istoj jmultic ti Cristoe, ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe. 25 Lavi
ijch'untic xa ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe, mu xa bu jch'unojtic ti
ja' ch'abal o jmultic chiyilotic li smantaltaque.

26 Lavi ach'unic xa uc ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, vo'oxuc ti
ma'uc juriooxuque, xch'amalotic xa Riox jcotoltic. 27 Yu'un avalic ti ja'
chavich'ic ta muc' ti Cristoe ti jayvo' avich'ic vo'e. 28 Lavi une muc ta alel
mi jurio o mi ma'uc, mi mozoinbil o mi ch'abal, mi ants o mi vinic, jun
chayilic ti Jesucristoe. 29 Lavi avich'ojic xa ta muc' ti Cristoe, smomoxuc
xa Abraam chil ti Rioxe. Yech'o un ta onox xacuxiic ta sbatel osil uc chac
c'u cha'al i'albat yu'un Riox ti Abraame.

4

1-2 Chacalbe ava'iic smelol ti c'usi lacalbeique. Caltic no'ox ya'el ti oy
jun creme ti c'ox to'ox icom ti c'alal icham ti stote. Yu'un ti c'ox toe, mu
to xu' chich'be entrucal li c'usuc yu'un ti stote, pero ta sts'itesat yu'un ti
much'utic sa'oj comel ti stote. Albilic onox comel ti c'usi ora chac'beic
entrucale. Ti c'alal c'ox to'oxe, co'ol xchi'uc mozoil ti creme yu'un pasbil
to'ox ta mantal ac'u mi ja' onox chich' scotol ti c'usuc yu'un ti stote. 3 Ja'

no'ox yechotic ya'el uc. Co'olotic to'ox xchi'uc mozoil ya'el yu'un naca to'ox mantal ta jch'untic. Calojtic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osile. Pero yaloj onox ti Rioxe ti ta sta yora ti chiyac'botic ti c'usuc yu'une. 4 Ti c'alal ista yorae, istac tal ti Xch'amale. Ti c'alal itale, ja' yech i'ayan chac c'u cha'al vo'otic yu'un i'ayan ta jun ants. Ixch'un mantal uc chac c'u cha'al li vo'otique ti naca to'ox mantal ta jch'untique. 5 Ti itale, tal stoj jmultic vo'otic ti jnopojtic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil li c'usitic ta jpastique. Lavi istoje, xu' xa chixch'amalinotic o ti Rioxe.

6 Ti c'alal lixch'amalinotic ti Rioxe, istac tal xchi'inotic ti Ch'ul Espíritue chac c'u cha'al ichi'inat ti Xch'amale, yech'o ti "Tot", xcutic xa ti Rioxe. 7 Yech'o un ma'uc xa mozoiloxuc, xch'amaloxuc xa ti Rioxe. Lavi xch'amaloxuc xae, ta onox xaxch'acbeic ti c'usitic ac'bil yu'un Jtotic Riox ta vinajel ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti mu xa me jch'untic ti c'usi chismozoinotic ya'ele

8 Ti c'alal mu to'ox chavich'ic ta muc' ti Riox ta vinajele, santoetic to'ox avich'ojic ta muc'. 9 Pero lavi avich'ic xa ta muc' ti Rioxe, más lec xcaltic ti ja' laxch'amalinic ti Rioxe, ¿c'u yu'un ya'el ti ja' lic achabiic noxtoc li c'ac'ale ti mu xicuxiotic o ta sbatel osile? ¿Mi ja' chac'anic ti co'ol xchi'uc mozoiloxuc noxtoque? 10 Yu'un chachabiic xa c'ac'al chac c'u cha'al ta xchabiic c'ac'al li jchi'iltac ta jurioale. Ja' li sliqueb jujun ue, li sliqueb jujun jabile, li sc'ac'alil q'uinetique. 11 Chcat co'on avu'unic yu'un yic'al yech no'ox ti lacalbeic li sc'op Rioxe.

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti ja' yechoxuc chac c'u cha'al li vo'one, ti muc ta alel chca'i li smantaltac Rioxe. Co'ol xchi'uc muc bu ca'yoj ya'el chac c'u cha'al muc bu ava'yojic ti c'alal mu to'ox chach'unic li sc'op Rioxe. Ti x'elan chacalbeique, mu'nuc oy amulic cu'un. Ja' no'ox chacalbeic o yu'un ach'unic xa lo'loel. 13 Ana'ojic ti ja' ta scoj li chamele ti tey lijalij ta alumalique, yech'o ti ical ava'iic li sc'op Rioxe, yech'o ti ach'unique. 14 Ti c'alal ipone, muc xalabanicon, muc xap'ajicon. Avich'icon ta muc'. Yu'un co'ol xchi'uc anjel avilicon. Yu'un co'ol xchi'uc Jesucristo avilicon. 15 ¿C'u yu'un ti mu xa bu jun avo'onic ta jtojole chac c'u cha'al jun to'ox avo'onique? Xu' chcal ti jun to'ox avo'onique yu'un mu vocluc aq'uelicon ti c'alal ipone. Xu' xa ya'el ava'iic ti chapits sbec' asatic chavac'becone. 16 Lavi une, ¿mi ja' acrontaicon o ya'el ti lacalbeic c'u xa'elanique?

17 Ti much'utic chaxchanubtasic ta alele, sc'anojoxuc yilel pero mu ta slequiluc yo'onic. Yu'un ja' tsc'anic ti mu xa xach'unic li c'usi chcale yo' ja' xa xavich'ic o ta muq'ue. 18 Ti x'elan chcale, mu'nuc chopol chca'i ti oy much'u chaxchanubtasique. Ti ja'uc chlecub o avo'onic ti c'usi chaxchanubtasic oe, lec ti yechuque yu'un muc bu li' jchi'ucoxuc scotol c'ac'ale. 19 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, chcat co'on avu'unic tajmec. Co'ol xchi'uc jun ants ti yatoj yo'on ti c'alal mu to'ox chcole. Ti c'alal xcole, jun xa yo'on. Ja' no'ox yech jun co'on uc mi iquil ti j'ech'el ach'unic ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe. 20 Ti li'uc jchi'ucoxuque, ma'uc yech tsots chacalbeic ti yechuque, yu'un chquil mi jun avo'onic ta stojol ti Cajvaltique. Ti x'elan tsots chacalbeic tale, ja' ti chcat co'on avu'unique.

*Ja' li' yaloj c'usi señ*a *ti Agare ti quiaraile xchi'uc ti Sarae ti ma'uc quiaraile*

21 Vo'oxuc ti chac'an chach'unic li smantaltac Rioxe, albecon ca'i mi
muc bu xava'iic ti co'ol xchi'uc smozootic ya'el li mantaletic mi ja' ta
jch'untique. 22 Ts'ibabil ta sc'op Riox ti iyil cha'vo' screm ti Abraame.
Ti june yol squiara; ti june yol yajnil. 23 Ti i'ayan yol ti quiaraile,
ma'uc ta smantal ti Rioxe; smantal no'ox stuquic. Ti i'ayan yol ti yajnil
onoxe, ja' ta smantal ti Rioxe. 24 Ti cha'vo' antsetique ja' seña ya'el ti
cha'tos c'usi iyal ti Rioxe. Ti jtose ja' ti iyal smantaltac ta vits Sinaie.
Ti Agare ti quiaraile ja' seña ya'el ti iyal smantaltac ti Rioxe. Yu'un ti
much'utic ta xch'unic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li mantaletique, co'ol
xchi'uc mozoiletic ya'el. 25 Li smomtac Agare Agar isbiin yu'unic li vits
Sinaí ta Arabiae. Li jchi'iltac ta jurioale ti chc'otilanic ta muc'ta templo
ta Jerusalene, ja' yoltac ya'el ti Agare, yu'un co'ol xchi'uc mozoinbilic
yu'un li mantaletique, yu'un xch'unojic to ti ja' chcuxiic o ta sbatel osile.
26 Li vo'otique ja' jme'tic ya'el ti Sarae ti ma'uc quiaraile, yu'un mu xa
jch'untic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe. Yu'un ja'
xa jlumaltic li vinajele, co'ol xchi'uc ja' xa ya'el ti ach' Jerusalene, yu'un
tey ti much'u chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. 27 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op
Riox chac li'i:
Li vo'oxuque, j'israeletic, co'oloxuc xchi'uc jun ants ti mu sna' x'alaje,
pero ts'acal to ep ta xp'olesbat yol yu'un ti Rioxe.
Ja' jutuc no'ox yol ti much'u sna' x'alaje.
Yu'un ta jch'ay lachi'iltac ta Jerusalene,
ja' ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue.
Ts'acal to ta xquic' tal ti much'utic chiyich'ic ta muq'ue.
Más xa epic, más jun yo'onic,
xi ts'ibabil.
28 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, co'olotic xchi'uc
ti Isaaque ti ja' ta smantal Riox i'ayane. Yu'un yaloj onox ti
chixch'amalinotic uque. 29 Ti otro jun screm ti Abraame iyilbajin ti
Isaaque ti i'ayan ta syu'el ti Ch'ul Epíritue. Ja' no'ox yech lavie, ch-
ilbajinvanic ti much'utic ta snopic ti ja' chcuxiic o ta sbatel osil li c'usitic
tspas stuquique. 30 Pero ja' yech chal li sc'op Rioxe: “Taco loq'uel xchi'uc
yol li quiaraile. Li yole mu xu' chich'be comel li c'usuc yu'un stote. Ja'
chich' comel li yol li much'u ma'uc quiaraile”, xi. 31 Yech'o un vo'otic ti
jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ma'uc yolotic ya'el ti quiaraile. Ja'
yolotic ya'el ti much'u ma'uc quiaraile. Yu'un yalojbotic onox ti Rioxe ti
chiyac'botic li c'usuc yu'une.

5

Ja' li' yaloj ti j'ech'el ac'u jch'untic ti mu xicuxiotic o ta sbatel osil li c'usiticuc mantalile

1 Vo'otic ti co'olotic to'ox xchi'uc mozoile yu'un icac'tic to'ox persa
xch'unel li mantaletique yu'un ijnoptic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil ti
calojtique, lavi ijch'untic xa ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cristoe,
liloc'otic xa ta mozoil ya'el. Yech'o un mu xa me xach'unic noxtoc ti
chacuxiic o ta sbatel osil ti c'usi lec chapasic ti avalojique.

2 A'yic me li c'usi chacalbeique, vo'on Pabloon. Mi chanopic ti ja'
ch'abal o amulic chayilic Riox mi chavich'ic circuncisione, ja' mu c'u
stu chc'ot ti istoj jmultic ti Cristoe. 3 Chacalbeic noxtoc. Mi chanopic
ti ja' ch'abal o amulic chayilic Riox mi chavich'ic circuncisione, persa
chach'unic scotol li smantaltaque yo' ch'abal o amulic chayilique. 4 Ti

mi yech chanopique, ma'uc xch'amaloxuc ti Cristoe, yu'un chanopic ti ja' ch'abal o amulic chayilic Riox ti chach'unbeic li smantaltaque. Yu'un ja' xa mu xach'unic ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ch'abal amulic chayilique. 5 Vo'otic ti jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe, ja' chiyalbotic ti Ch'ul Espíritue ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe ti c'alal xic'ototic ta stojole. 6 Lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, muc ta alel mi quich'ojtic circuncisión, mi ch'abal. Li c'usi tsots sc'oplale, ja' ti chic'uxubinvanotique, ti chic'anvanotique, yo' xvinaj o ti ja' quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse.

7 Ti ta ba'yie lec ach'unic. Lavie chavat xa avo'onic yu'unic ti much'utic ma'uc yech li c'usi chalique. 8 Ti c'usi chayalbeique, ma'uc yech yaloj ti Rioxe. Ti Rioxe layiq'uic yo' xacuxiic o yu'un ta sbatel osile. 9 Na'ic me ti co'ol xchi'uc svuquesobil xch'ut li pane. Ac'u mi jset' xcac'tic pero chvuc o xch'ut scotol li pane. Ja' no'ox yech, ac'u mi jun ti much'u ta xch'un ti oy c'usi yan tsc'an ch'unele yo' xacuxiic o ta sbatel osile, c'unc'un chlic socbe sjol li yane. 10 Li vo'one jpatoj co'on ti co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse, ti mu xch'ay xava'iic li c'usi co'ol jch'unojtique. Yan ti much'u chayaq'uic ta at-o'one, chich' onox castico, muc ta alel mi ich'bil ta muc', o mi ch'abal.

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, oy much'utic chalic ti chcal to ti persa chavich'ic circuncisione. Ti yechuc chcale, muc much'u chiscrontain ti yechuque, yu'un ja' tsc'anic. Pero lavi chcal ti ja' no'ox chicuxiotic o ta sbatel osil ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Cristoe, ja' chicrontainat o. 12 Ti oyuc no'ox c'uxi xch'ac sbaic loq'uel li much'utic chayaq'uic ta at-o'one, lec bi'a.

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti layiq'uic ti Rioxe, jna'ojtic ti loq'uemoxuc xa ta mozoil ya'ele. Ti loq'uemoxuc xa ta mozoil ya'ele, mu'nuc ja' yo' xapasic o noxtoc li c'usitic chopole. Lavi ac'anoj abaique, co'olco'ol me xacolta abaic. 14 Mi chac'uxubin achi'ilic chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuquique, yu'un ach'unic xa scotol li smantaltac Rioxe. 15 Yan mi chasa'be aba amulique, mi chavutilan abaique, q'uelo me abaic yu'un yic'al me xatani o abaic.

Ja' li' yaloj ti chopol li c'usitic chal co'ontique, ti lec li c'usitic chal ti Ch'ul Espíritue

16 Chacalbe ava'iic ti ja' ch'unic c'usi chayalbeic ti Ch'ul Espíritue yo' mu xapasic o li c'usitic chal avo'onique. 17 Yu'un li c'usitic chal co'ontique mu xco'olaj xchi'uc ti c'usi chal ti Ch'ul Espíritue, yech'o ti mu spas cu'untic li c'usitic leque ti ta jc'an ta jpastique. 18 Mi ja' chasp'ijubtasic ti Ch'ul Espíritue, ach'unic xa scotol li smantaltac Rioxe.

19 Ti much'utic ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique, lec xvinaj. Tsa' yantsic, tsa' yajmulic, ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic chopole, mu xq'uexavic. 20 Chich'ic ta muc' santoetic, ch-ilolajic, chc'ac'alo'ontavanic, ch-ilinic, ch-it'ixajic, chcapanvanic, ja' tsc'anic ti stuquic no'ox jun yo'onique, ta stsob xchi'ilic ta xch'ac sbaic, c'usuc no'ox xch'unic. 21 Chac' o sc'ac'al yo'onic mi oy c'usuc cu'untique, chmilvanic, chyacubic, c'usuc no'ox spasic c'alal chyacubique. Chacalbeic noxtoc chac c'u cha'al lacalbeic xae, ti much'utic ja' yech tspasique, mu x'ochic yo' bu tspas mantal ti Rioxe.

22 Yan mi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue, jc'anoj jbatic, jun co'ontic, mu c'usi xal co'ontic, chcuch cu'untic scotol, lec co'ontic,

chic'uxubinvanotic, naca yech li c'usi chcaltique. 23 Mu jtoy jbatic, mu
jpastic li c'usitic chal co'ontique. Scotol li c'usitic chac taje, muc much'u
xu' chal ti mu xu' jpastique. 24 Vo'otic ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe,
co'ol xchi'uc icac'tic xa ta milel ta cruz ya'el li c'usitic chal co'ontique
xchi'uc li pich'-o'one, yu'un mu xa jch'untic.
25 Ti xchi'inojotic xa ti Ch'ul Espíritue, ja' ac'u jch'untic li c'usi lec chile.
26 Mu me xcaltic ti mu xa much'u xistaotique, mu me xcac'be jbatic
sc'ac'al co'ontic, mu me xquit'ixan jbatic.

6

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy much'u ista smul
avilique, vo'oxuc ti sp'ijubtasojoxuc xa ti Ch'ul Espíritue, c'uxubinic. Ti
much'u yech yo'on chba sc'opone, tuc' me xalbe. Pero ac'u me sq'uel sba
uc yo' mu xlo'loat oe yu'un jcotoltic lec chca'itic li c'usi chopole. 2 Mi yech
ta jc'uxubin jbatique, yu'un ijch'unbetic xa smantal ti Cristoe.
3 Mi oy much'u tsnop ti p'ije, ti sna' snopele, stuc no'ox ta slo'lo
sba. 4 Jujuntal tsc'an chava'i abaic mi lec li c'usitic chapasique. Mi ja'
chaq'uelic c'usitic tspasic li yane, mu xava'i abaic, lec c'usi chapasic ti
avalojique. Pero mi lic ava'i abaic atuquique, jun avo'onic mi ava'iic ti
lec c'usi apasique. 5 Ti c'usitic ta jpastic jujuntale, ta xcom ta jbatic.
6 Ti much'utic ta xchanubtasatic ta sc'op Rioxe, ac'u yac'beic c'usitic ta
xtun yu'un li yajchanubtasvanejique.
7 Mu me xalo'lo aba atuquic, yu'un mu stac' jlo'lotic ti Rioxe. Ti c'usitic
ta jpastique ja' yech chc'ot jtatic ti c'usi orae. 8 Mi ja' ta jpastic li c'usitic
lec chca'itique, chopol c'usi chc'ot jtatic, chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel
osil. Yan mi ja' ta jpastic li c'usitic lec chil ti Ch'ul Espíritue, lec ti c'usi
chiyac'botique, chicuxiotic yu'un ta sbatel osil. 9 Yech'o un mu me xtavan
xca'itic spasel li c'usitic leque. Mi mu xtavan xca'itique, ta onox jtatic
li c'usi leque. 10 Mi chquiltic ti oy abol sba li crixchanoetique, ac'u
jc'uxubintic. Pero ja' más tsots sc'oplal ti ta jc'uxubintic li jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe.

Ja' li' yaloj ti más tsots sc'oplal iya'i ti Pabloe ti chac' ta ich'el ta muc' ti Cristoe

11 Q'uelavilic, muc'tic li letra li'i, ja' chavilic o ti vo'on lajts'ibabeic li
jaychol li'i. 12 Ti much'utic chayalbeic ti persa chavich'ic circuncisione,
ja' ti much'utic tsc'anic ti lec ch-ileic yu'un li yan jchi'iltac ta israelale
ti mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yu'un mu sc'anic crontainel, yech'o
ti mu jamluc chalic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil ti icham ta cruz ti
Cristoe. 13 Ti much'utic chalic ti persa chavich'ic circuncisione, muc
bu xch'unojic scotol li mantaletique. Ja' no'ox lec cha'iic ti chayac'beic
circuncisione yo' xalic o ti svinicoxuc xae. 14 Li vo'one muc ta alel mi mu
xi'ich'e ta muc'. Ja' no'ox chcac' ta ich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe
ti icham ta cruz ta scoj jmultique. Ti ja' no'ox chcac' ta ich'el ta muq'ue,
co'ol xchi'uc chamemon xa ya'el yu'un mu xa tsotsuc sc'oplal chca'i li
c'usitic oy li' ta sba balamile. 15 Muc ta alel mi quich'ojtic circuncisión,
mi ch'abal. Ja' tsots sc'oplal mi lec li co'ontique. 16 Acotolic ti jayvo'oxuc
ach'unojic chac c'u cha'al icale, junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic. Yu'un chaxc'uxubinic ti Rioxe yu'un xch'amaloxuc xa.
17 Lavie mu xa much'u xu' chal ti ma'uc yajtacbalalon ti Cajvaltique
yu'un chvinaj ti icac' jvocole, ti limajee. Oy slut'umaltac li jpat jxocone.

18 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA EFESOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti
Rioxe ti chcal a'yuc c'usi yaloj ti Jesucristoe. Chajc'oponic tal ta vun,
vo'oxuc ti slecubtasoj xa avo'onic ti Rioxe ti li' nacaloxuc ta jteclum Efe-
soe, ti sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. 2 Ac'u yac'boxuc
crasia ti Jtotic Rioxe ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me
avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti iquiltic c'u slequil yo'on ti Rioxe ti iquich'tic ta muc' ti Cristoe

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote,
ti iquilbetic xa c'u slequil li yo'one. Ja' iquiltic o ti iquich'tic ta muc'
ti Cristoe. 4 Yu'un st'ujojotic onox c'alal ch'abal to'ox li balamile ti
chquich'tic ta muc' ti Cristoe yo' ch'abal o jmultic chiyilotique. 5-6 Yu'un
snopoj onox ti chixch'amalinotique, yu'un sc'anojotic onox ti Rioxe.
Sc'an no'ox yo'on stuc ti lixch'amalinotique yo' xcaltic o a'yuc ti toj lec
yo'one, ti ta slequil no'ox yo'on lixc'uxubinotic ti iquich'tic ta muc' ti
Xch'amale ti sc'anoj tajmeque. 7 Ja' iyac' ta milel ta scoj jmultic, iloc'
xch'ich'el, yo' mu xa xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ja' liyac'otic
o ta pertonal, ja' ti sc'anojotic tajmeque. 8-9 Ti Rioxe iyac' xa quiltic ti
sc'anojotique, yu'un lisp'ijubtasotic xa, ica'ibetic xa smelol ti c'usi mu
to'ox bu vinajeme. 10 Ja' ti snopoj onox ti ta sta yora ti chac'be scuentain
vinajel balamil ti Xch'amale.

11-12 Vo'oticotic li j'israeloticotique, jmalaojticotic onox ta xtal ti
Cristoe. Lavi i'ay xae, iquich'ticotic xa ta muc', xch'amaloticotic xa ti
Rioxe. Yu'un onox ja' yech snopoj ti Rioxe ti vo'oticotic chcac'ticotic ta
ich'el ta muq'ue. 13 Ti c'alal ava'iic li vo'oxuque ti ja' chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Cristoe, avich'ic ta muc' uc, yech'o ti avich'beic xa señ*a*
uque ti xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ja' ti Ch'ul Espíritue ti yaloj onox Riox
chac' jchi'intique. 14 Ja' sliqueb ti c'usi chc'ot quich'tique yo' xquich'tic o
ta muc' ta sbatel osil ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an ti Pabloe ti más ac'u yilic c'u x'elan yo'on ti Rioxe

15-16 Yu'un ca'yoj ti ach'unojic o ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesuse,
ti ac'anojic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, yech'o ti “colaval”,
chcutilan ti Rioxe. Scotol c'ac'al chul ta jol ti chajc'oponbeic Rioxe. 17-19 Ti
yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote, ti lec yo'one, ja' ta jc'anbe ti ac'u
sp'ijubtasoxuque yo' más xavilic o c'u x'elan li yo'one, yo' xach'unic o
ti chba achi'inique, yu'un ja' layiq'uic o; yo' xach'unic o ti lec tajmec ti
c'usi chc'ot jtatique, vo'otic ti slecubtasoj xa co'ontique; yo' xach'unic o ti
tsots syu'el ti Riox xchi'inojotique, vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue. 20 Ti
ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cristoe, ti iyac' chotluc ta sbats'ic'ob
ta vinajele, ja' ivinaj o ti tsots syu'ele. 21 Lavie ja' ac'bil scuentain scotol
ti Cristoe: anjeletic, xchi'uc pucujetic, xchi'uc crixchanoetic. Pero ma'uc
no'ox lavie, xchi'uc ta sbatel osil. 22 Ja' xa i'ac'bat scuentain scotol c'alal
ta vo'otic ti jch'unojtic li sc'op Rioxe. Ja' xa joltic ya'el ti Cristoe yu'un

ja' xa chispasotic ta mantal. 23 Spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe ti ja' scuentainoj scotole. Ja' xa chitunotic yu'un.

2

Ja' li' yaloj ti ta slequil no'ox yo'on lispojotic ti Rioxe yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile

1 Ti Rioxe laxcha'cuxesic xa ya'el vo'oxuc ti chamemoxuc to'ox ya'el ta scoj li mulile. 2 Ti vo'nee ja' yech apasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Ja' apasic c'usitic tsc'an ti much'u tspas mantal li' ta sba balamile, ja' ti pucuje, ti ja' ta smul ti mu xch'unic sc'op Riox li crixchanoetique. 3 Ti vo'nee ja' yech ijpastic jcotoltic. Ja' no'ox ijpastic ti c'usi iyal co'ontique, ti c'usi ijnoptic jtuctique. Yech'o ti sc'oplal ox chiyac'botic castico ti Rioxe chac c'u cha'al chich'ic ti much'utic mu xch'unic ti c'usi yaloje. 4-5 Pero toj c'uxotic ta yo'on ti Rioxe. Sc'anojotic tajmec, yech'o un ac'u mi chamemotic to'ox liyilotic ta scoj li jmultique, pero lixcha'cuxesotic xa ya'el ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Cristoe. Ta slequil no'ox yo'on ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oc' ta sbatel osile. 6 Ti c'alal lixcha'cuxesotic ya'ele, lixchotanotic ya'el ta vinajel chac c'u cha'al ichoti ta vinajel ti Cristoe ti c'alal icha'cuxesate. 7 Ti x'elan ispase, yu'un chac' quiltic ta sbatel osil ti sc'anojotic lavi quich'ojtic ta muc' ti Jesucristoe. 8 Ta slequil no'ox yo'on lispojotic ti Rioxe yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile, ja' ti ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe. Mu jtucticuc no'ox ijpoj jbatic. Ja' jmotontic yu'un ti Rioxe. 9 Mu'nuc oy c'usi ijpastic ti lispojotic oe. Ti oyuque, yic'al jtoy o jbatic. 10 Ja' islecubtas co'ontic ti c'alal iquich'tic ta muc' ti Jesucristoe yo' jpastic o li c'usitic leque. Vo'ne onox snopoj ti Rioxe ti ja' ta jpastic li c'usitic leque.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic lavi co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cristoe

11 Vo'oxuc ti ma'uc jurioooxuque, mu me xch'ay xava'iic ti ch'acalotic to'oxe. Mu to'ox bu lec xaquilticotic vo'oticotic li juriooticotique, ja' ti muc bu avich'ojic circuncisione. Ti calojticotique, más lecoticotic ti quich'ojticotic circuncisione. 12 Mu to'ox bu ava'yojbeic sc'oplal ti Cristoe, ja' ti ma'uc jurioooxuque. Mu to'ox bu ava'iic ti yaloj onox ti Rioxe ti chtal ti much'u tstoj jmultique. Yech'o ti mu to'ox xana'ic ti sc'oplal onox chacuxiic ta sbatel osil uque, ja' ti muc bu xava'ibeic sc'oplal ti Riox ta vinajele. 13 Lavi avich'ic xa ta muc' ti Jesucristoe, avich'ic xa ta muc' noxtoc ti Rioxe, yu'un ach'unic xa ti ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Jesucristoe. 14 Ti co'ol quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, lec xa xquil jbatic, jun xa chiyilotic. Yu'un co'ol xchi'uc islomes ya'el ti pac'na c'alalotic oe. 15 Ti c'alal icham ta cruz ta scoj jmultic jcotoltic ti Cristoe, ja' ich'ay o sc'oplal li smantaltac Rioxe ti calojticotic ti ja' chicuxioticotic o ta sbatel osile. Listsobotic xa, mu xa bu ch'acalotic. Jun no'ox jteclumaltic ya'el. Co'ol xa lec co'ontic, co'ol xa joltic. 16 Pero ma'uc no'ox ico'olaj o joltic vo'otic ti ijch'untic ti icham ta cruz ta scoj jmultic ti Jesucristoe. Co'ol xa joltic noxtoc xchi'uc ti Rioxe, lec xa xquil jbatic jchi'uctic.

17 Vo'oxuc ti mu to'ox chavich'ic ta muc' ti Rioxe, la'albat ava'iic ti ja' ch'abal o jmultic chiyilotic Riox mi iquich'tic ta muc' ti Cristoe. Ja' no'ox yech li'albatoticotic uc vo'oticotic ti quich'ojticotic onox ta muc' Riox ti ta alele. 18 Lavi co'ol xa quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, yech'o un co'ol xa xu' jc'opontic ti Jtotic Riox ta vinajele, yu'un jun no'ox ti Ch'ul

Espíritu yac'ojbotic jchi'intique. 19 Yech'o un mu xa yanicoxuc, jchi'il xa jbatic xchi'uc scotol li yan xch'amaltac Rioxe. 20 Jcotoltic snaotic xa ya'el ti Rioxe. Li stanal yoc ya'ele, vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Cajvaltic Jesuse xchi'uc ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Li ton i'och ta chiquina ya'ele, ja' ti Jesucristoe. 21 Ti Rioxe ja' tey ta snap'an tal ya'el li yan tone, c'unc'un chtoy muyel ya'el, chc'ataj ta jp'ej slequil templo ya'el. 22 Tey xa nap'aloxuc ya'el uc yu'un avich'ic xa ta muc' ti Cristoe. Co'ol xchi'uc stemplootic xa ya'el ti Rioxe yu'un tal xchi'inotic ti Ch'ul Espíritue.

3

Ja' li' yaloj ti ja' yabtel ti Pabloe ti chalbe sc'op Riox ti much'utic ma'uc j'israeletique

1 Lavi li' ochemon ta chuquel vo'on li Pabloone, ja' ti chcal ava'iic ti chac' acuxlejalic ta sbatel osil uc ti Jesucristoe, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Yu'un ja' yech isc'an ti Jesucristoe ti li'och ta chuquele. 2 Ava'yojic nan ti ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe ti chacalbeic ti c'usi yaloje. 3 Ti c'usi snopoj onox ti Rioxe ti mu to'ox bu svinajesoje, liyalbe xa, yech'o ti ijts'iba tal li jayp'el li'i. 4 Ti c'alal xaq'uelic li jvun li'i, chavilic ti liyalbe xa ti Rioxe ti c'usi mu to'ox bu svinajesoje. 5 Ti jaylajunq'uex crixchanoetic laj ech'uque, muc sna'ic. Lavie isyules xa ta jolticotic ti Ch'ul Espíritue, vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti yaj'alc'optaque. 6 Ja' ti co'ol chic'uxubinatotique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. Co'ol chispasotic ta mantal, co'ol chac' cuxlicotic ta sbatel osil.

7 Vo'on list'uj ta yalel a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe. Ta slequil no'ox yo'on listsatsubtasbe co'on ta spasel li c'usitic tsc'ane. 8 Li vo'one más mu c'u jtu chca'i, mu xico'olaj xchi'uc li yan xch'amaltac Rioxe. Ta slequil no'ox yo'on list'uj ti Rioxe ti chcal ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ti mu no'ox albajuc chiyac'botic bentisyon ti Cristoe mi chquich'tic ta muq'ue. 9 Chcal a'yuc ti ja' onox yech snopoj ti Rioxe, ja' ti much'u ispas scotol li c'usitic oye. Pero mu to'ox bu vinajem. 10 Lavie ic'ot xa, yu'un co'ol xa xchi'inojotic ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue. Junotic xa ta jcotoltic. Ti anjeletic ta vinajele chilic ti yu'un onox lec snopoj ti Rioxe ti c'u x'elan chc'ot o ti c'usitic ispase. 11 Ti Rioxe vo'ne onox snopoj ti ja' yech chtal spas ti Cristo Jesuse, ja' ti Cajvaltique. 12 Lavi ijch'untic xa ti ja' istoj jmultique, yech'o un mu xa xixi'otic ta sc'oponel ti Rioxe. 13 Yech'o un chacalbeic ti mu me xavicta o abaic ti ja' abol o jba ti lacalbeic ti c'uxi chacuxiic ta sbatel osile, yo' xabatic o ta lequilal ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti mu no'ox albajuc c'u x'elan sc'anojotic ti Cristoe

14 Yech'o un chajc'oponbeic Riox, ja' ti Stot ti Cajvaltic Jesucristoe. 15 Yu'un ja' Jtotic ta jcotoltic xchi'uc ti much'utic teyic xa ta vinajele. 16 Ti toj lec yo'one, ta jc'anbe ti ac'u stsatsubtas avo'onic ta syu'el ti Ch'ul Espíritu yac'oj achi'inique. 17-18 Ja' ta jc'anbe ti chach'unic ti c'usi chayalbeic ti Cristoe lavi ach'unojic ti sc'anojoxuque. Mi sjunul co'ontic ta jch'untic ti sc'anojotique, chquiltic ti sc'anojotic tajmeque, vo'otic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. 19 Pero mu xlaj quiltic scotol yu'un mu no'ox albajuc c'u x'elan sc'anojotic ti Cristoe. Mi ach'unojic ti sc'anojoxuc tajmeque, chco'olaj avo'onic xchi'uc ti Rioxe.

20 Ti Riox xchi'inojotique tsots syu'el. Ma'uc no'ox yech yepal chiscoltaotic chac c'u cha'al ta jc'anbetique. Más to chiscoltaotic chac c'u cha'al jnopojtique. 21 Yech'o ti stuc no'ox "colaval" chcutic ta sbatel osile, vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Jesucristoe. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

4

Ja' li' yaloj ti junotic xa lavi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue

1 Lavi li' tiq'uilon o ta chuquel ti chitun yu'un ti Cajvaltic Jesuse, oy c'usi chacalbeic. Ti layiq'uic ti Rioxe, ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic chapasique. 2 Mu me xatoy abaic. Lec xac'opojic, co'olco'ol xats'icbe abaic mi oy c'usi chopol ibat avu'unique yo' xvinaj o ti ac'anoj abaique. 3 Yu'un sco'oltasoj xa ajolic ti Ch'ul Espíritue, yech'o un yechicoxuc me ti co'ol ajolique. 4 Yu'un junotic xa ta jcotoltic. Jun no'ox ti Ch'ul Espíritu tal xchi'inotique. Co'ol jpatoj co'ontic ti chicuxiotic ta sbatel osile. Yu'un onox ja' yech snopoj ti Rioxe, yech'o ti liyic'otique. 5 Jun no'ox cajvaltic ta jcotoltic. Co'ol jch'unojtic ti icham ta scoj jmultique, co'ol quich'ojtic vo'. 6 Jun no'ox ti Rioxe, ja' Jtotic ta jcotoltic. Ja' xchabiojotic ta jcotoltic. Ja' chitunotic yu'un ta jcotoltic. Li' xchi'inojotic ta jcotoltique.

7 Pero stosoltosol c'usi yac'oj jpastic jujuntal ti Cristoe yo' co'olco'ol jcolta o jbatique. 8 Ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Chtal xch'aybe syu'el ti totil pucuje yo' xcolic o loq'uel ti much'utic chich'on o ta muq'ue.
Ts'acal to ta sut ech'el ta vinajel.
Stosoltosol c'usi chac'be spasic,
xi ts'ibabil.

9 Ti x'elan ts'ibabil ti tsut ech'el ta vinajele, yu'un tey onox liquem tal ti c'alal i'ay li' ta sba balamile. Mu c'ajomuc no'ox li' i'aye, i'ay noxtoc ta c'otebal yo' bu ti much'utic tsmalaic albel bu chbatic ta sbatel osile. 10 Ti much'u i'aye ja' onox ti isut ech'el ta vinajele. Ja' iscuentain vinajel balamil, xchi'uc c'otebal. 11 Ja' yac'ojbotic ti c'usitic ta jpastic jujuntale yo' ti co'olco'ol jcolta o jbatique. Oy apoxtoloticotic. Li jlome j'alc'opetic. Li jlome chalic ech'el a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse. Li jlome ta xchanubtasic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. 12 Scotol le'e, ja' yo' xachanic o acotolic uc c'u x'elan chatunic yu'un ti Cristoe, vo'otic ti co'ol spat xoconotic ya'ele. 13 Yu'un ja' tsc'an ti co'ol jch'unojtic o ti ja' chiscoltaotic ti Xch'amal Rioxe, ti co'ol ta jna'betic c'u x'elan yo'one, yo' co'ol spas o cu'untic c'usitic lec chil ti Rioxe chac c'u cha'al tspas ti Cristoe. 14 Mi ja' yechotique, mu xa jnoptic chac c'u cha'al tsnop li c'oxetique. Li c'oxetique mu jmojuc li c'usi tsnopique. Mi jmoj ti c'usi ta jnoptique, mu c'usuc no'ox jch'untic. Yu'un mi c'usuc no'ox jch'untique, co'olotic xchi'uc li c'usi xbat ta jot ta jot ta iq'ue. Mu vocluc ta jch'untic c'usi chalic li much'utic chlo'lovanique. 15 Li vo'otique ja' ta jch'untic li c'usi yeche, chic'uxubinvanotic. C'unc'un chico'olajotic xchi'uc ti Cristoe yu'un ja' joltic ya'el. 16 Lavi spat xoconotic xa ya'el ti Cristoe, chiscoltaotic ta spasel ti c'usi snopoj ta jpastique. Mi ja' ta jpastic jujuntale, co'ol bal chca'itic, más ta jc'an jbatic. Ja' chac c'u cha'al li vo'otique, ti ep ta tos li c'usitic oy cu'untique. Oy coctic, oy jc'obtic, pero chlaj tunuc cu'untic scotol.

Ja' li' yaloj ti naca xa lec c'usitic ta jpastic vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe

17 Lavi chitun yu'un ti Cajvaltique, chacalbe ava'iic. Mu xa me xapasic
chac c'u cha'al tspasic lachi'ilique ti mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.
Yu'un mu c'usi bal o li c'usitic ta snopique xchi'uc li c'usitic ta spasique.
18 Yech no'ox li c'usitic xch'unojique. Muc bu ac'bilic scuxlejalic ta sbatel
osil yu'un ti Rioxe yu'un mu xch'unic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel
osile, ja' ti mu sc'an xich'ic ta muc' ti Rioxe. 19 Ch'abal xa xi'elal cha'iic
ti Rioxe. Tsa' yantsic, tsa' yajmulic, ja' no'ox ta yo'onic li c'usitic chopole.
20-21 Yan li vo'oxuque ja' xa achanojic c'u x'elan ti Cristoe. Mi ach'unojic
li c'usi chale, mi xchanubtasojoxuque, ma'uc xa yech chapasic, yu'un
naca lec c'usitic tspas ti Jesuse. 22 Ava'yojic ti tsc'an chavictaic spasel li
c'usitic chopole ti nopem to'ox xava'iic spasele, yu'un ja' chislo'lootic, ja'
chi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil. 23 Ja' tsc'an ti naca xa lec li c'usitic
chanopique. 24 Ja' tsc'an ti naca xa lec li c'usitic chapasique chac c'u
cha'al naca lec c'usi tspas ti Rioxe, ti mu sc'an c'usi chopole.

25 Yech'o un mu xa me xanopbe abaic c'op. Ja' tsc'an ti naca yech li
c'usitic chavalbe abaique yu'un junoxuc xa, ac'u mi epoxuc.

26 Mi oy bu iyac' sc'ac'al avo'onique, mu me xba asa' amulic. Mu me
sjunuluc c'ac'al capemoxuc. 27 Yu'un yic'al xasujic ta mulil ti pucuje.

28 Mi oy to'ox la'elc'ajique, mu xa me xa'elc'ajic. Más lec abtejanic.
Lac'obique ja' tunuc o li c'usitic leque yo' xacoltaic o ti much'utic ch'abal
c'usuc yu'unique.

29 Mu xa me c'usi chopol xloc' ta aveic. Ja' xavalic li c'usitic leque, ti
c'usitic bal xa'iic ti much'utic chac'oponique. Lec smelol xatac'beic mi
oy c'usi tsjaq'uique. 30 Mu me xavac'beic yat yo'on ti Ch'ul Espíritue ti jun
xchi'uc ti Rioxe, yu'un ja' seña quich'ojtic ti chicuxiotic ta sbatel osil ti
c'alal sta yorae.

31 Mu me teyuc no'ox ta avo'onic mi oy c'usi chopol la'albatique,
mi oy c'usi chopol lacha'leatique. Mu xa me xacapic, mu xa me
xac'ac'alc'opojic, mu xa me xavut abaic, mu xa me xasa'be aba amulic,
mu xa me c'usitic yan chopol xapasic. 32 Lec me xavil abaic, co'olco'ol
xac'uxubin abaic. Co'olco'ol xavac' abaic ta pertonal chac c'u cha'al
layaq'uic ta pertonal ti Rioxe lavi avich'ic ta muc' ti Cristoe.

5

Ja' li' yaloj ti tsc'an chcac'tic iluc ti xch'amalotic xa ti Rioxe

1 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, yech'o un sc'anojoxuc. Ja' tsc'an
chachanic ti c'u x'elan ti yo'one. 2 Tsc'an chac'uxubin abaic chac c'u
cha'al lixc'uxubinotic ti Cristoe yu'un iyac' sba ta milel ta scoj jmultic.
Ti x'elan ispase, ja' smoton iya'i ti Rioxe, lec iyil.

3 Yech'o un mu xa me xasa' avantsic, mu xa me xasa' avajmulic. Scotol
li c'usitic chopole mu xa me xapasic. Mu xa me c'usi xpich' avo'onic.
J'ech'el xach'ay ta ajolic yu'un xch'amaloxuc xa ti Rioxe. 4 Mu xa me c'usi
chopol xavalic, mu xa me xa'ixtolo'ilajic. Ja' xa no'ox "colaval", utic ti
Rioxe ti chascoltaique. 5 Na'ic me ti mu x'ochic yo' bu tspas mantal ti
Cristoe, ja' ti Rioxe, ti much'utic tsa' yantse, ti much'utic tsa' yajmule,
xchi'uc ti much'utic chopol c'usi tspasique, xchi'uc ti much'utic scotol
c'usi chpich' yo'onique. Ti mi scotol c'usi chpich' o avo'onique, co'ol
xchi'uc avich'ojic to ta muc' santoetic chil ti Rioxe yu'un mu sjunuluc
avo'onic avich'ojic ta muc' ti Rioxe. 6 Mu me xaslo'loic ti much'utic
lec xa ya'el ti c'usi chayalbeique. Ti much'utic chopol c'usi tspasique

ti mu xch'unic c'usitic yaloj ti Rioxe, ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe.
7 Yech'o un mu me xachi'inic ta spasel c'usitic chopol ti much'utic ja' yech
tspasique.
8 Ja' to'ox yech apasic ti vo'nee, teyoxuc to'ox ta ic' osil ya'el yu'un
muc xana'ic mi oy ti Rioxe. Yan lavie, ta sac osiloxuc xa ya'el yu'un
avich'ojic xa ta muc'. Yech'o un aq'uic iluc ti avich'ojic xa ta muq'ue,
ti xch'amaloxuc xae. 9 Mi xchi'inojotic ti Ch'ul Espíritue, lec co'ontic,
lec c'usi ta jpastic, yech li c'usi chcaltique. 10 Ja' chanic spasel c'usitic
lec chil ti Cajvaltique. 11 Mu me xachi'inic ta spasel c'usitic chopol ti
much'utic teyic ta ic' osil ya'ele. Más lec albeic sc'op Riox yo' xul o ta
sjolic ti chopol li c'usitic tspasique. 12 Yu'un q'uexlal sba tajmec li c'usitic
mucul tspasique. 13 Yan mi chcalbetic li sc'op Rioxe, chilic ti oy smulique.
Mi ta xch'unique, chictaic. Ja' chlic spasic li c'usitic leque. 14 Yech'o ti ja'
yech chal li sc'op Rioxe:

Ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chopole,
co'ol xchi'uc chamemic ch-ileic yu'un ti Rioxe.
Pero ta xcha'cuxesatic ya'el yu'un ta xlecubtasbat yo'onic yu'un ti
Cristoe, xi.

15 Yech'o un ich'o me abaic ta cuenta, p'ijanic me, mu me xapasic
sonsoal. 16 Mu me yechuc no'ox xach'ayic c'ac'al, albeic sc'op Riox li
crixchanoetique yu'un yantic xa tsoquic. 17 Mu xa me xanopic chac c'u
cha'al tsnopic ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ja' pasic c'usitic
tsc'an ti Cajvaltique. 18 Mu xa me xayacubic yu'un ja' tsoc o ajolic. Más lec
ja' ch'unic c'usi chayalbeic ti Ch'ul Espíritue. 19 Albo abaic li sc'op Rioxe,
q'uevujintaic ti Cajvaltic Jesucristoe. Sjunul avo'onic xaq'uevujintaic.
20 "Colaval, Cajval", utic ti Jtotic Riox ta vinajele ti c'usi chtal ta atojolique,
ac'u mi lec, ac'u mi chopol. Ja' yech tsc'an chavalic lavi avich'ojic xa ta
muc' ti Cajvaltic Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an co'olco'ol chquich' jbatic ta muc' ta jnatique

21 Co'olco'ol xavich' abaic ta muc' lavi avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe.
22 Antsetic, ich'ic ta muc' amalalic yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique.
23 Li vinique ja' chalbe mantal li yajnile ja' chac c'u cha'al chiyalbotic
mantal ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue, ti spat xoconotic xa
ya'ele. Ja' istoj jmultic. 24 Ja' chac c'u cha'al quich'ojtic ta muc' ti Cristoe,
ja' no'ox yech ac'u yich'ic ta muc' smalalic li antsetique.
25-26 Viniquetic, c'ano me lavajnilique chac c'u cha'al sc'anojotic ti
Cristoe. Ivinaj ti sc'anojotique yu'un iyac' svocol cu'untic. Ti ijch'untic
ti c'usi yaloje, ja' ilecub o co'ontic. Ti iquich'tic vo'e, ja' seña ti lec xa
li co'ontique. 27 Yech'o un c'alal xc'ot jva'an jbatic ta stojole, vo'otic ti
quich'ojtic xa ta muq'ue, lec chiyilotic, ch'abal jmultic, lec co'ontic. 28 Ja'
no'ox yech noxtoc, viniquetic, c'uxubino me avajnilic chac c'u cha'al
chac'uxubin aba atuque. Ti much'u xc'uxubinoj li yajnile, co'ol xchi'uc
stuc no'ox ta xc'uxubin sba. 29 Mi jun muc much'u ti mu sc'an li spat
xocone; tsmac'lin sba, chc'uxubin sba chac c'u cha'al xc'uxubinojotic
ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic xa ta muq'ue. 30 Yu'un spat xoconotic
sbaquelotic ya'el. 31 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: "Li cremotique ta
xch'ac sbaic xchi'uc stot sme'ic ti c'alal sta yajnilique. Xcha'va'alic jun
xa chc'otic", xi. 32 Mi ica'ibetic smelol le'e, toj lec. Chcal vo'one ja'
no'ox yechotic uc, junotic xa xchi'uc ti Cristoe, vo'otic ti quich'ojtic xa

ta muq'ue. 33 Yech'o un, viniquetic, c'uxubino me lavajnilique chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque. Ja' no'ox yech uc, antsetic, ich'o me ta muc' lamalalique.

6

1 Cremotic, tsebetic, ch'unbo me smantal atot ame'ic yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. 2-3 Li mantal li'i ja' li primero chiyalbotic ti c'usi bentisyonal ta jtatic ti mi ijch'untique. Yu'un ja' yech iyal ti Rioxe: "Ich'o me ta muc' atot ame' yo' lec xabatic oe, yo' xnatij o acuxlejalic li' ta sba balamile", xi.

4 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, mu me xasa'be sc'ac'al yo'on lach'amalique. Tuc' me xavalbeic mantal chac c'u cha'al tuc' chiyalbotic mantal ti Cajvaltique. Mi mu xch'un amantalique, tsitsic chac c'u cha'al chistsitsotic ya'el ti Cajvaltique.

5 Mozoiletic, ch'unbo me smantal avajvalic li' ta sba balamile. Ich'ic me ta muc' chac c'u cha'al avich'ojic ta muc' ti Cristoe. Sjunul me avo'on xa'abtejic. 6 Mu me ja'uc no'ox lec xa cha'abtejic yilel c'alal tey q'uelbiloxuque chac c'u cha'al li much'utic ja'to lec xa ch-abtejic yilel c'alal q'uelbilique yo' lec o sc'oplalic ti yalojique. Yan li vo'oxuque ja'uc me yechicoxuc chac c'u cha'al li much'utic sjunul yo'onic chtunic yu'un ti Cristoe ti sjunul yo'onic tspasic c'usi tsc'an ti Rioxe. 7 Ta slequiluc me avo'onic xapasic ti c'usi cha'ac'bat apasique, mu me ta sujeluc. Yu'un ja' cha'abtejic ya'el yu'un ti Cajvaltique, ma'uc no'ox cha'abtejic yu'un li crixchanoetique. 8 Ana'ojic ti chistojotic ya'el ti Cajvaltique mi lec ti c'usi ta jpastique, ac'u mi mozoinbilotic, ac'u mi ch'abal.

9 Vo'oxuc ti ajvaliloxuque, lec me xavil lamozoique. Mu me xavutic, tuc' me xavalbeic mantal. Na'ic me ti jun no'ox ti cajvaltic ta vinajele. Ti Cajvaltique muc bu ta st'uj crixchanoetic.

Ja' li' yaloj ti ja' jmactic ya'el mi jch'unojtic ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltique

10 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb xa chacalbeic. Ch'unic me ti chascoltaic ti Cajvaltic Jesuse yu'un tsots syu'el. 11 J'ech'el me xach'unic ti chascoltaique yu'un ja' amaquic ya'el ti yac'ojboxuc ti Rioxe yo' mu xach'unic o c'usi chal ti pucuje. 12 Yu'un ma'uc jchi'iltic ta crixchanoal ti ta jtsac jbatic jchi'uctique. Ja' ta jtsac jbatic ya'el xchi'uc ti pucujetique, ti li' tspasic mantal ta sba balamile, ti ja' chislo'lootic ta spasel li c'usitic chopole. 13 Yech'o un j'ech'el me xach'unic ti chascoltaic ti Rioxe yo' mu xach'unic o ti c'alal chaslo'loic ti pucuje. Mi muc xach'unique, vo'oxuc icuch avu'unic. 14 Ja' no'ox xach'unic li c'usitic yeche. Ja' no'ox xavalic li c'usitic yeche. Ja' xchuc ach'utic ya'el. Ja' no'ox xapasic li c'usi leque. Ja' ataq'uinc'u'ic ya'el. 15 Sjunul me avo'on xatunic yu'un ti Rioxe ti ach'unic xa ti ch'abal xa amulic chayilique. Ja' axonobic ya'el. 16 Ti c'usi más tsots sc'oplal ta scotole, ja' ti ach'unojic ti istoj amulic ti Jesucristoe, ti ach'unojic noxtoc ti chascoltaique. Ja' xa mu xcuch o yu'un ti pucuje yu'un ja' chamaquic o ta jot ta jot ya'el ti c'usi chal ti pucuje ti ja' yech ach'unojique. 17 J'ech'el me xach'unic ti chacuxiic ta sbatel osile. Ja' acascoic ya'el. Ja' avespadaic ya'el li sc'op Rioxe ti ta syules ta ajolic ti Ch'ul Espíritue. 18 Tsc'an chac'oponic Riox scotol c'ac'al. Albeic sp'ijubtasoxuc ta sc'oponel Riox ti Ch'ul Espíritue. Mu me xch'ay xava'iic sc'oponel. C'oponbeic Riox scotol c'ac'al li jchi'iltactic ta

xch'unel li sc'op Rioxe. 19 C'oponbecon Riox uc yo' xul o ta jol ti c'usi chcale, yo' mu xixi' oe, yo' jamal xcalbeic o li yan crixchanoetique ti xu' chcuxiic ta sbatel osil uque, ja' ti mu to'ox bu vinajeme. 20 Ja' chuculon o ta carina ti ja' chcal a'yuque. Yech'o un c'oponbecon Riox yo' jamal xcal o a'yuque yu'un ja' yech tsc'an ti jamal chcal a'yuque.

21 Ja' ta jc'an ti chava'iic ti c'u xi'elane, ti c'usi ta jpase. Ja' tal yal ava'iic li Tíquicoe, ti jc'anojtique, ti sjunul yo'on chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesuse. 22 Ja' ijtac o tal ti chal ava'iic ti c'u xi'elane. Ja' tal spat avo'onic yo' mu xavat o avo'onique.

23 Ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe ac'u spas ta jun avo'onic yo' mu c'usi xal o avo'onique. Ac'u scoltaoxuc ta xch'unel ti chascoltaique yo' más xac'an o abaique. 24 Ac'u ac'baticuc crasia scotol ti much'utic j'ech'el sc'anojic o ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA FILIPOSE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Timoteoe, ti yajtuneloticotic ti Jesucristoe,
chajc'oponticotic tal ta vun ta acotolic, vo'oxuc ti slecubtasoj xa avo'onic
ti Jesucristoe ti li' nacaloxuc ta jteclum Filipose, xchi'uc vo'oxuc ti
chachanubtasvanic ta sc'op Rioxe, xchi'uc vo'oxuc ti chacuentainic ti
c'usitic chaq'uic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. 2 Ac'u yac'boxuc
crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me
avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti isc'oponbe Riox ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Filipos ti Pabloe

3 C'alal chayulic ta jol ju'ech'ele, “colaval, Cajval”, chcut ti Rioxe ti
ach'unic xa ti c'usi yaloje. 4-5 C'alal chajc'oponbeic Rioxe, jun co'on
tajmec yu'un co'ol ta jcolta jbatic ta yalel a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta
sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja'o lic atambeic yalel a'yuc ti c'alal
ach'unique. Yechoxuc o c'al tana. 6 Lavi islecubtas xa avo'onic ti Rioxe,
jpatoj co'on ti cha'ic'atic onox ech'el ta vinajel ti c'alal xcha'sut tal ti
Jesucristoe. 7 Lec ti x'elan jch'unoje yu'un jc'anojoxuc tajmec. Yu'un
chquil ti co'ol ta jcolta jbatique ac'u mi tiq'uilon ta chuquel li vo'one, ac'u
mi teyon ta stojol jmeltsanejc'opetic yo' xcalbe o ti ja' chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Jesucristoe, jna'oj ti co'ol ta jcolta jbatique. 8 Ti Rioxe
yiloj ti jc'anojoxuc acotolique chac c'u cha'al sc'anojotic ti Jesucristoe.
9-10 Chajc'oponbeic Riox yo' más xac'anvanic oe, yo' xanopic o lec ti c'u
x'elan chacolta abaic jujuntale. Mi yech chapasique, mu c'usi amulic
chul staoxuc ti c'alal xcha'sut tal ti Jesucristoe. 11 Ja' chascoltaic ti
Jesucristoe yo' spas o avu'unic li c'usitic leque, yo' xavaq'uic o ta ich'el
ta muc' ti Rioxe, yo' lec o sc'oplal avu'unique.

Ja' li' yaloj ti ja' no'ox ta yo'on chac' ta ich'el ta muc' Jesucristo ti Pabloe

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe ava'iic ti
oy stu ti li' tiq'uilon ta chuquele. Yu'un ep xa much'utic icalbe ti ja'
chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. 13 Scotol li yajsoltero
preserentee xchi'uc li yan crixchanoetique ya'yojic xa ti ja' li'och o ta
chuquel ti quich'oj ta muc' ti Cristoe. 14 Lavi ochemon ta chuquele, jutuc
xa mu scotolicuc i'ochic ta yalel a'yuc sc'op Riox li much'utic xch'unojic
xae. Muc ta alel yu'unic mi x'ochic o ta chuquel uc. Yu'un ixch'unic uc ti
chcoltaatic ta yalel a'yuc yu'un ti Cajvaltique.

15 Ta melel oy jlom ti mu ta slequiluc yo'on chalbeic sc'oplal ti Cristoe
yu'un sc'ac'alicon yo'onic. Ja' no'ox tsq'uelic mi ep tsta sviniquic. Li
jlome ta slequil yo'on chalic. 16 Li jlome ja' no'ox chalbeic sc'oplal Cristo
yo' x'ich'eic o ta muc' li stuquique, ma'uc ta slequil yo'onic chalic. Ti
yalojique, ja' no'ox chiyac'beic cat co'on lavi li' tiq'uilon ta chuquele.
17 Li jlome sc'anojicon yech'o ti chalic a'yuque, yu'un chilic ti mu c'u
xcut li vo'one. Yu'un sna'ojic ti Riox isc'an ti li' tiq'uilon ta chuquele yo'
xcalbe o ya'iic li jmeltsanejc'opetique ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Cajvaltic Jesucristoe. 18 ¿Pero c'usi jcuenta o sna'ojic un? Mi ta slequil

yo'on chalic, o mi i'i, ja' no'ox lec chca'i ti ac'u svinajesbeic sc'oplal ti Cristoe. Ti x'elan tspasique, mu xcat o co'on. Más to jun o co'on ti chvinaj sc'oplal ti Cristoe.

19 Lavi chac'oponbecon Riox li vo'oxuque, ta onox xiscolta ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, yo' ti mu xquicta o jba ta yich'el ta muc' ti Cajvaltique. 20 Yech'o un jun co'on jmalaoj chiyiq'uic ech'el ta stojol li preserentee. Yu'un jch'unoj ti chiscolta ti Cristoe, yech'o un mu xixi' mu xiq'uexav ti c'alal xic'ote. Jamal chcalbeic sc'oplal ti Cristoe chac c'u cha'al ta jpas onoxe yo' xcac' o ta ich'el ta muq'ue ac'u mi ja' xilaj o. 21 Lavi cuxulon toe, ja' no'ox chcac' ta ich'el ta muc' ti Cristoe. Ti mi lichame, más lec yu'un chba jchi'in. 22 Mi cuxulon toe, lec, yu'un oy to much'utic chich' ta muc' cu'un ti Cajvaltique. Yech'o un mu jna' bu jotucal ti leque. 23 Yu'un co'ol no'ox lec. Li vo'one lec chca'i ti mi lichame yu'un chba jchi'in ti Cristoe, yu'un más lec teyo'e. 24 Lavi chac'anic to chanubtasel chquil xchi'uc ti much'utic yan xch'unojique, más lec ti cuxulon toe. 25 Ti chac'anic to chanubtasel acotolique, yech'o un jna'oj ti mu to bu chichame yo' más xach'unic o li sc'op Rioxe. Mi más ach'unique, más to jun avo'onic. 26 C'alal xiyul yo' bu tsoboloxuque, más to "colaval", chavutic ti Jesucristoe ti liloc' xa ta chuquele.

27-28 Ja' me xavalic, ja' me xapasic li c'usi xco'olaj xchi'uc ti c'usi iyal ti Jesucristoe yu'un ja' yech smelol. Ja' tsc'an ti yech chapasic oe. Ac'u mi xtal jq'ueloxuc, ac'u mi i'i, ta jc'an chca'i ac'oplalic mi co'ol ajolic ta stojol ti Rioxe, mi co'ol chavalic a'yuc ti ja' no'ox chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse, mi mu xaxi'ic o ti much'utic chascrontainique. Ti mi mu xaxi'ique, ja' ta xyulesbat ta sjolic yu'un Riox ti chacuxiic o ta sbatel osile, ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil li stuquique. 29 Ti last'ujic ti Rioxe, mu c'ajomuc no'ox ti chavich'ic ta muc' ti Cristoe; last'ujic ti chavac' avocolic yu'un ti Cristoe. 30 Co'ol abol jbatic. Avilic c'u x'elan abol jba ti c'alal li'one. Lavie lo'il xa no'ox chava'iic ti staoj yav abol jbae.

2

Ja' li' yaloj ti jch'unejmantal ti Cristoe yech'o ti i'aq'ue ta ich'el ta muq'ue

1-2 Jun co'on avu'unic ti ja' chapasic c'usi lec chil ti Cristoe yu'un laspatbe xa avo'onic. Laxchi'inic xa ti Ch'ul Espíritue yech'o ti chac'uxubinvanique. Pero ja' ta jc'an ti mu xavac'becon cat co'one. Ja' ta jc'an ti co'ol chapasic c'usi lec chil ti Cristoe, ti co'ol chac'an abaique, ti co'ol ajolique. 3 Mu me xac'anic o ich'el ta muc', mu me xavalic ti mu xa much'u xastaique. Co'olco'ol xach'unbe abaic, co'olco'ol xavich' abaic ta muc'. 4 Mu me xapasic ti c'usitic jun o avo'on atuquique. Ja' tsc'an chapasic ti c'usi jun o yo'onic li yan uque.

5 Ja'uc me yechoxuc chac c'u cha'al ti Jesucristoe. 6 Ti stuque ac'u mi jun xchi'uc ti Rioxe, pero muc stoy o sba ti jun xchi'uque. 7 Iyicta comel li yabtel ta vinajele, jch'unejmantal iyul li' ta balamile. I'ayan chac c'u cha'al vo'otic. 8 Ti x'elan jch'unejmantale, ixch'un milel. Q'uexlal sba tajmec ti c'u x'elan ichame yu'un ta cruz ismilic. 9 Yech'o un stuc no'ox i'aq'ue ta ich'el ta muc' yu'un ti Rioxe. Muc much'u yech ich'bil ta muc'. 10 Ta sta yora ti ta jquejletatic jcotoltic ti Jesuse, ac'u mi cuxulotic to'ox, ac'u mi chamemotic xa'ox, c'alal ta anjeletic, c'alal ta pucujetic. 11 "Vo'ot no'ox jpasvanejot ta mantal", chcutic jcotoltic ti Jesucristoe. Ti x'elan

chcaltique, ja' ch-ich'e ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele yu'un ja' iyac'be yabtel ti Xch'amale.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luzotic ya'ele yu'un chcac'tic iluc ti lec li sc'op Rioxe

12 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, lec ti ach'unic spasel ti c'usi tsc'an ti Rioxe ti c'alal li' to'ox jchi'ucoxuque. Pero mu me c'ajomuc no'ox ti c'alal li' to'ox jchi'ucoxuque. Ac'u mi nomon, ja' me yech xapasulanic o. Jujuntal xanopic ti c'usi tsc'an Riox chapasique. Albeic scoltaoxuc ti Rioxe yo' xavaq'uic o ta ich'el ta muq'ue. 13 Ti Rioxe chascoltaic yo' ti chac xa apasic o ti c'usi tsc'ane, yo' ti spas o avu'unic li c'usi snopoj chapasique.

14-16 Mu me ta epalc'opuc xapasic, mu me ta sa'sa'c'opuc xapasic yo' muc much'u sa' o amulique, yo' xilic o ti xch'amaloxuc Riox ti much'utic chopol sjolique. Co'ol xchi'uc luzoxuc ya'el yu'un chavaq'uic iluc ti lec li sc'op Rioxe. Mi yech chapasique, jun co'on avu'unic ti c'alal xcha'sut tal ti Cristoe, yu'un mu yechuc no'ox ti ical ava'iic li sc'op Rioxe. 17 Lavi atacbecon tal jmotone, yu'un ach'unojic ti chascoltaic ta sa'el ti Rioxe. Ac'u mi vocol ataic, pero xamuyubajic xa ti itsob avu'unique. Yech'o un ximuyubaj xa uc. Mi yech tsc'an ti Rioxe ti oy c'usi chcac'be uque, muc ta alel mi lichame, jun co'on. 18 Mi lichame, junuc no'ox avo'onic uc.

Ja' li' yaloj ti muc much'u yech chac c'u cha'al ti Timoteoe xchi'uc ti Epafroditoe

19 Mi yech tsc'an ti Cajvaltic Jesuse, ta jtac tal ta ora li Timoteoe yo' xca'i o c'u xa'elanique, yo' jun o co'one. 20 Muc much'u yech chac c'u cha'al li Timoteoe ti sjunul yo'on chascoltaique. 21 Li yane ja' no'ox tspasic ti c'usi tsc'an yo'on stuquique, ja' muc bu tspasic ti c'usi tsc'an ti Jesucristoe. 22 Li vo'oxuque avilojic xa c'u x'elan li Timoteoe. Co'ol xchi'uc jch'amal chca'i yu'un chiscolta ta yalel a'yuc li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc ch'amalil ti tscolta li stote. 23 Mi chquil ti mu xismeltsanbeic jc'oplal ta orae, ta jtac jelavel tal li Timoteoe. 24 Ja' jpatoj o co'on ti Cajvaltique ti chiloc' ta ora ta chuquele, chtal no'ox jq'ueloxuc uc.

25 Ijnop noxtoc ti ijtac sutel tal li Epafroditoe, ti ataquic tal scoltaone, ti liyich'be tal li jmoton atsobique. Co'ol chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique. Co'ol its'ic cu'unticotic crontainel. 26 Li stuque tsc'an chtal sq'ueloxuc acotolic, yu'un chat yo'on ti ava'iic ti i'ipaj to'oxe. 27 Ta melel ta xcham xa'ox yilel, pero ic'uxubinat yu'un ti Rioxe. Mu stucuc no'ox ic'uxubinat; lixc'uxubin ti Riox uque ti muc xchame. Ti ichamuque, icat co'on tajmec ti yechuque. 28 Yech'o ti persa ijtac tal ta orae yo' ti xamuyubajic xa lavi avilic xa noxtoque. Ja' no'ox yech mu xa masuc chcat co'on uc. 29 Lavi iyule, muyubajanic, ich'ic ta muc'. "Colaval", utic ti Cajvaltique. Ti much'utic ja' yech yo'onic chac c'u cha'al li Epafroditoe, ich'ic ta muc'. 30 Lavi ja' ox ta xcham o ti chtun yu'un ti Cristoe. "Muc ta alel mi ja' lilaj oe", xi xa. Lec itun cu'un yu'un sna'oj ti avo'onicuc acoltaicone, pero mu c'u xavutic, ja' li nomoxuque.

3

Ja' li' yaloj ti "ja' no'ox ta jnop ti chba jchi'in ti Rioxe", xi ti Pabloe

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb xa chacalbeic ti junuc me avo'onic yu'un ti Cajvaltique. Li vo'one mu c'usi vocol chca'i mi chajcha'ts'ibabeic tal li c'usi lajts'ibabeic onoxe yo' mu xach'unic

o lo'loele. 2 Q'uelo me abaic, mu me xach'unic ti c'usi chayalbeic ti much'utic chopol sjole ti yo'onicuc yac'boxuc circuncisione. Yech xa no'ox tsyayijes abec'talic, mu xa c'u stu. 3 Vo'otic ti sjunul co'ontic quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, ti jch'unojtic ti listojbotic jmultic ti Jesucristoe, quich'ojtic xa circuncisión chiyilotic ti Rioxe. Mu'nuc oy c'usi ijpastic ti ch'abal jmultic chiyilotique, ta slequil no'ox yo'on stuc. 4 Ti chicuxioticuc o ta sbatel osil li smantaltac Rioxe, li vo'one mu xa c'u jna' ti yechuque yu'un más ijch'un. Más muc bu xch'unoj li yan jchi'iltaque. 5 Xvaxaquibal to'ox c'ac'al cayanel iquich' circuncisión. Li vo'one j'israelon. Ja' jmuc'tatot ti Benjamín ti ta más vo'nee. J'israel li jtot jme'e. Ja' to'ox yech jch'unoj chac c'u cha'al xch'unojic li jfariseoetique, yech'o un jch'unojbe smantaltac Riox ti caloje. 6 Ti x'elan jch'unojbe smantaltac ti Rioxe, iquilbajin ti much'utic xch'unojic ti c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti caloje, ja' ta jpas c'usi tsc'an ti Rioxe. Ch'abal jmul ti caloje. 7 Ti c'usitic ijch'une, ja' chicuxi o ta sbatel osil ti caloje. Lavi ijch'un xa ti c'usi yaloj ti Cristoe, iquil ti mu c'u bal o li c'usitic jch'unoj to'oxe. 8 Lavi iquich' xa ta muc' ti Cristoe, ti ja' xa cajvalinoje, iquil ti mu xa c'usi yan lec chiyilotic o ti Rioxe. Li c'usitic ijpas to'oxe, iquil xa ti mu c'u bal oe. Co'ol xchi'uc c'a'ep ya'el, yech'o ti iquictae. Stuc xa no'ox chquich' ta muc' ti Cristoe yo' xba jchi'in oe. 9 Lavi ijch'un xa ti ja' chiyac'be jcuxlejal ta sbatel osile, mu xa jch'un ti ja' chicuxi o li smantaltac Rioxe. Jna'oj xa ti ch'abal jmul chiyil ti Rioxe lavi jch'unoj xa ti ja' listojbe jmul ti Cristoe. 10-11 Ja' xa no'ox ta jc'an ti más chquich' ta muc' ti Cristoe, ti tsots syu'ele, ti icha'cuxie, yo' xcuch o cu'un scotol ti c'usitic chtal ta jtojole chac c'u cha'al icuch yu'un ti c'alal istoj jmultique, yo' xicuxi o ta sbatel osile.

12 Mu xu' xcal ti pasem xa cu'un scotole. Mu xu' xcal ti toj lecone. Pero mu xquicta o jba. Jpatoj co'on ti tspas onox cu'une yu'un ja' liyic' o ti Jesucristoe. 13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xu' xcal ti pasem xa cu'une. Li c'usi ta jpas li vo'one, ta jch'ay ta jol ti c'usi ech'em xae. Ja' ta jnop li c'usi mu to ch-ech'e. 14 Ja' ti chiyic' ech'el ti Rioxe yu'un quich'oj xa ta muc' ti Jesucristoe. Ja' jtojol ti chba jchi'ine.

15 Li vo'otique jna'tic xa lec c'usi tsc'an ti Rioxe, ja'uc me yech ac'u jnoptic jcotoltic. Mi yan o c'usi chanopique, tey tsyules ta ajolic ti Rioxe. 16 Ja' ac'u jpastic ti c'usi ca'yojtic xa onox jujuntale.

17 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' chanic ti c'u xi'elane. Q'uelic me noxtoc c'u x'elan li much'utic ja' xchanojic ti c'u xi'elanoticotique. 18 Ep xa ta ech'el lacalbeic, pero chacalbeic to lavie, chi'oc' chacalbeic tal, yu'un ep to ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti yalojique ti ja'to yech tspasic chac c'u cha'al ti much'utic mu xch'unic ti ja' icham ta scoj jmultic ti Cristoe. 19 Ti x'elan tspasique, ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil yu'un ja' no'ox tsnopic li c'usitic tsc'an yo'onique. Mu xq'uexavic, mu xa much'u xtaon cha'iic. Ja' no'ox tsnopic li c'usitic scuenta sba balamile. 20 Yan li vo'otique ja' xa jlumaltic li vinajele. Ja' xa no'ox ta jmalatic ti chtal yic'otic ti Cajvaltic Jesucristoe. 21 Ti c'alal xtale, chiyach'ubtasotic, chico'olajotic chac c'u cha'al ti stuque. Xu' chiyach'ubtasotic yu'un oy syu'el. Stuc no'ox tspas mantal.

4

Ja' li' yaloj ti muyubajcotic ti xch'amalotic xa ti Cajvaltic Jesuse

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti jc'anojoxuque,
co'onuc tal jq'ueloxuc. Ja' jun o co'on avu'unic. Xvinaj ti litun yu'un ti
Cajvaltique yu'un ach'unojic, yech'o un mu me xavicta abaic.
2 Chacalbeic uc, Evodia xchi'uc Síntique, co'oluc me ajolic, mu me
xavut abaic. Co'oluc me tunanic yu'un ti Cajvaltique. 3 Vo'ot ti co'ol
chitunotic yu'un ti Cajvaltique, abulajan coltao li cha'vo' antsetic chcale.
Yu'un co'ol icuch cu'unticotic ilbajinel ta yalel a'yuc sc'op Riox xchi'uc li
Clementee, xchi'uc li yan ti lixchi'ine. Tey xa ts'ibabil sbiic ta vinajel ti
chcuxiic ta sbatel osile.
4 Ti xch'amaloxuc xa ti Cajvaltic Jesuse, muyubajanic scotol c'ac'al.
Chacalbeic otro j'ech'el, muyubajanic. 5 Ac'beic yil scotol crixchanoetic
ti lec avo'onique, ti scotol chcuch avu'unique. Yu'un po'ot xa xcha'sut tal
ti Cajvaltic Jesucristoe.
6 Mu me c'usi xlo'ilaj o avo'onic. Mi oy c'usi chac'anique, c'anbeic
ti Rioxe. "Colaval ti chac'uxubinone", xavutic noxtoc. 7 Ti avich'ojic
ta muc' ti Jesucristoe, ti Rioxe ta onox spas ta jun avo'onic. Mi jun
avo'onique, mu xa c'u xlo'ilaj o avo'onic yu'un chana'ic ti chayac'beic li
c'usitic chac'anbeique.

Ja' li' yaloj ti ja'uc no'ox ac'u jnoptic li c'usitic leque

8 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, slajeb xa chacalbeic
tal ti ja' no'ox me xanopic li c'usitic yeche, li c'usitic leque, li c'usitic
chalecubic oe, li c'usitic jun o avo'onic acotolique.
9 Li c'usitic x'elan lajchanubtasique, li c'usitic ical ava'iique, li c'usitic
ijpas avilique, ja' me yech xapasic uc. Ja' tspas o ta jun avo'onic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti iscoltaic Pablo ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Filipose

10 Coliyal Cajvaltic ti ataquic tal jmoton noxtoque. Mu xu' xcal ti
ach'ayicon xa ta ajolique, ja' no'ox ti mu to'ox c'u xavutique. 11 Ti x'elan
chacalbeique, muc bu abol jba chca'i. Ac'u mi oy c'usuc cu'un, ac'u mi
ch'abal, jun co'on yu'un ijchanbe xa smelol. 12 Mi mu c'usi jlajese, xu'
mu xive'. Mi oy tajmeque, ch'acbil no'ox ta jlajes. Yech'o un jchanoj c'u
x'elan c'alal oy tajmeque, c'alal ch'abale. 13 Xcuch cu'un scotol yu'un ja'
chiscolta ti Cristoe. 14 Pero lec ti acoltaicone, ti ana'ojic ti abol jbae.
15 Vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Filipose, ana'ojic ti muc much'u yan lis-
colta ti c'alal liloc' ta estado Macedoniae c'alal primero to'ox ay cal ava'iic
li sc'op Rioxe. Atuquic no'ox acoltaicon. 16 Atuquic no'ox acoltaicon
noxtoc c'alal teyon to'ox ta Tesalónicae. Xcha'ech'elal atacbecon tal
jmoton taq'uin. 17 Mu'nuc ta jc'an jmoton ti x'elan chcale. Ja' ta jc'an
ti ac'u yac'boxuc bentisyon ti Rioxe. 18 Lec ti c'u yepal avac'beic tal li
Epafroditoe, mu xa c'usi yan ta jc'an. Lec chil Riox ti x'elan apasique.
Ja' chac c'u cha'al lec iyil c'alal ichic'bat smoton ti ta vo'nee. 19 Yech'o un
ti Riox quich'oj ta muq'ue chayac'beic scotol ti c'usitic chtun avu'unique
ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Mu xa c'usi yan chac'anic. 20 Yech'o ti
chquich'tic ta muc' ta sbatel osil ti Cajvaltique, ja' ti Jtotic Riox ta vinajele.
Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

21 Chabanuc xavalbe li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Cha-
banicoxuc la xalic li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti li' jchi'uque.
22 Chabanicoxuc la xalic uc li much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta

jteclume. Chabanicoxuc la xalic li much'utic tsobol ch-abtejic xchi'uc li preserente Césare ti xch'unojic xa li sc'op Riox uque.
23 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA COLOSASE

1-2 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an
ti Rioxe. Chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Timoteoe, vo'oxuc ti
slecubtasoj xa avo'onic ti Rioxe ti li' nacaloxuc ta jteclum Colosase, ti
sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Cristoe. Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic
Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu
me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti tsc'oponbe Riox much'utic xch'unojic sc'op Riox ti Pabloe

3 Scotol c'ac'al "colaval, Cajval", chcuticotic ti Rioxe, ja' ti Stot ti Caj-
valtic Jesucristoe, ti c'alal chajc'oponbeticotic Riox acotolique. 4-5 Yu'un
ca'yojticotic ti ach'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe, ti ac'anojic
lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti apatoj avo'onic ti chba achi'inic ta
vinajel ti Rioxe. Yu'un ach'unic ti c'alal la'albat ava'iic ti chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse. Ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech. 6 Ja' chac c'u
cha'al avich'ic albele, ja' yech chich' alel ta sjunlej balamil. Lavie chp'ol
xa ti much'utic ta xch'unique chac c'u cha'al chap'olic xae. Ti much'utic
ixch'unic xae ilecub xa yo'onic chac c'u cha'al ilecub avo'onic ti c'alal lic
ach'unic ti ta slequil no'ox yo'on chac' jcuxlejaltic ti Rioxe. 7 Ti ava'iic li
sc'op Rioxe, ja' layalbe ava'iic li Epafrase ti co'ol chcalticotic a'yuc li sc'op
Rioxe, ti jc'anojticotique. Ja' no'ox chayalbeic c'usi yaloj ti Cristoe. 8 Ja'
liyalboticotic ti ac'anoj abaique ja' ti xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue.

9-10 Ti c'alal ica'iticotic ti ach'unique, scotol c'ac'al chajc'oponbeticotic
Riox. Ja' ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u syules ta ajolic ti c'usitic lec chile,
yo' xana'ic o ti c'usi tsc'an chapasique, ti c'usi tsc'an chavalique, xchi'uc
ti c'usi mu sc'ane, yo' lec xbat o avu'unic sc'oplal ti Cajvaltique, yo' ti jun
o yo'on avu'unique. Mi ja' yechoxuque, más chul ta ajolic li c'usitic leque,
más chavilic c'u x'elan chascoltaic ti Rioxe. 11 Ta stsatsubtas avo'onic ta
syu'el yo' jun o avo'onic ta xcuch avu'unic ti c'usitic chtal ta atojolique.
12 Yech'o ti "colaval" chavutic ti Jtotic Riox ta vinajele ti ta sac osiloxuc xa
ya'el uque, yu'un co'ol xa ti muc bu ta jpastic li c'usitic chopole. 13 Yu'un
lisloq'uesotic xa ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Lavie ja' xa iyac' spasotic
ta mantal ti Xch'amale ti sc'anoje. 14 Ja' ti istoj jmultique. Ja' liyac'otic o
ta pertonal ti Rioxe ti iloc' xch'ich'ele.

Ja' li' yaloj ti lec xa xquil jbatic xchi'uc ti Rioxe ti ijch'untic xa ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe

15 Ti Rioxe mu xquiltic. Pero ti c'alal i'ay ta sba balamil ti Xch'amale,
co'ol xchi'uc iquiltic ya'el ti Rioxe yu'un junic. Ti Xch'amale tey onox ti
c'alal ch'abal to'ox li c'usitic oye. 16 Ja' ispas scotol li c'usitic oy ta vinajele
xchi'uc li c'usitic oy li' ta sba balamile. Oy mu xquiltic ti c'usi spasoje, ja' ti
anjeletique. Ti scotol c'usi spasoje ja' yo' x'ich'e o ta muq'ue. 17 Tey onox
ti c'alal ch'abal to'ox li c'usitic oye. Ja' ta syu'el ti oy to scotole. 18 Vo'otic ti
jch'unojtic xa li sc'op Rioxe, ja' xa joltic ya'el. Vo'otic spat xoconotic ya'el
yu'un ja' xa chispasotic ta mantal. Chixcha'cuxesotic yu'un ja' primero
i'ach'ub spat xocon ti c'alal icha'cuxie. Yech'o un stuc no'ox chich' ich'el

ta muc'. 19 Ti Jtotic Riox ta vinajele ja' yech isc'an ti co'ol slequilal syu'elal
xchi'uc ti Xch'amale. 20 Yu'un isoc ta scoj mulil scotol li c'usitic oy ta
vinajele ta balamile, yech'o un isc'an ti Rioxe ti ta x'ach'ub scotole yo'
j'ech'el xa mu soc oe. Ti ta x'ach'ube, ja' ta x'ach'ub o ti icham ta cruz ti
Xch'amale, yu'un ja' istoj jmultic jcotoltic.
21-22 Ti vo'nee acrontaic to'ox ti Rioxe yu'un naca chopol ti c'usitic
anopique xchi'uc ti c'usitic apasique. Lavi une lec xa xavil abaic xchi'uc
ti Rioxe, ja' ti ach'unic ti iyac' sba ta milel ta cruz ta scoj jmultic ti
Xch'amale. Yech'o un ch'abal xa amulic ti c'alal xac'otic ta stojole.
23 Mi sjunul avo'onic avich'ojic ta muc' ti Cristoe, mi j'ech'el ach'unojic
ti ja' istoj amulique, mi mu xavicta abaique, ta onox xac' acuxlejalic
ti Cajvaltique chac c'u cha'al la'albatique. Ja' yech chich' albel scotol
crixchanoetic ta sjunlej balamil. Vo'on li Pabloone, ja' cabtel ti chcal
a'yuque.

Ja' li' yaloj ti ja' yabtel ti Pabloe ti chalbe sc'op Riox ti much'utic ma'uc j'israele

24 Lavie jun co'on ti chcac' jvocol avu'unic vo'oxuc ti ma'uc jurioox-
uque. Ti chcac' jvocole, co'ol xchi'uc li' to chac' svocol ya'el ti Cristoe yo'
xcuxiic o ta sbatel osil li xch'amaltaque. 25 Yu'un ja' yech isc'an ti Rioxe
ti chacalbeic li c'usi yaloje, vo'oxuc ti ma'uc jurioooxuque. 26 Pero mu
to'ox bu vinajem ti chacuxiic uque. Lavie iquiltic xa ta comón vo'otic ti
xch'amalotic xae. 27 Ti Rioxe iyac' xa iluc ti chaxchi'inic ti Cristo uque,
vo'oxuc ti ma'uc jurioooxuque, yu'un epoxuc xa ti avich'ic ta muq'ue.
Yech'o ti apatoj xa avo'onic ti chba achi'inic ta slequilal ti Rioxe.
28 Yech'o un chcalbe ya'i scotol crixchanoetic ti ja' no'ox chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osil ti Cristoe. Chcalbeic noxtoc ti ac'u yictaic spasel li
c'usitic chopole, ti mu me xch'unic lo'loele. Ta jchanubtasic ti bu c'alal
xu' cu'une yo' xa'ibeic o lec smelole, yo' j'ech'el xich'ic o ta muc' ti Cristoe.
29 Yech'o ti mu xinaquie yu'un ja' loq'uemon o ta yalel a'yuc. Ti xu'
cu'une, yu'un ja' chiscolta ti Cristoe.

2

1 Ja' ta jc'an ti chava'iic ti chajc'oponbeic Riox acotolique xchi'uc ti
jayvo' jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta jteclum Laodiceae, xchi'uc ti
jayvo' mu to xiyojtiquinique. 2 Ti ta jc'opon Rioxe, ja' ta jc'an ti más ta
stsatsubtas avo'onique, ti co'olco'ol chac'an abaique yo' xavilic o ti c'u
x'elan chascoltaic ti Cristoe, ja' ti c'usi mu to'ox bu svinajesoj ti Jtotic Riox
ta vinajele. 3 Ti Cristoe ja' chiyalbotic c'u x'elan ti Rioxe. Mu c'usi ti mu
sna'e. Ja' chisp'ijubtasotic ta xch'unel li c'usitic lec chil ti Rioxe. 4 Ti x'elan
chacalbeique, ja' yo' mu xaslo'loic o ti much'utic lec xa ya'el li c'usitic
chalique. 5 Ac'u mi nomon, pero co'ol xchi'uc li' jchi'ucoxuc ya'ele yu'un
jun co'on avu'unic ti co'ol ajolique, ti j'ech'el ach'unojic ti ja' istoj amulic
ti Cristoe.
6 Lavi avich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, alulanbeic ti ac'u
scoltaoxuc ta spasel li c'usi lec chile. 7 Mi chavalulanbeic ti ac'u
scoltaoxuc ti Cajvaltique, más chasp'ijubtasic ta ya'ibel smelol li sc'op
Rioxe. Más chlic avalbeic colaval ti Rioxe yu'un chavilic ti más chas-
coltaique. Yan mi mu xavalbeic ti ac'u scoltaoxuque, c'unc'un ta xch'ay
xava'iic ti c'u x'elan lachanubtasatique. Co'ol xch'iuc jtec' te' ti ja' teq'uel
o li yisime. Ti manchuc li yisime, c'unc'un chtaquij ti yechuque.

Ja' li' yaloj ti co'ol xa lec co'ontic xchi'uc ti Cristoe ja' ti quich'ojtic xa ta muq'ue.

8 Q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic ti much'utic yech xa ya'el li c'usitic chalique. Li c'usitic chalique syulesoj ta sjol stuquic. Smantal no'ox crixchanoetic; ma'uc yaloj ti Cristoe.

9 Ti Cristoe co'ol slequilal syu'elal xchi'uc ti Rioxe. 10 Lavi avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, co'ol xa lec avo'onic xchi'uc, mu xa c'usi palta chava'iic. Ti Cristoe ja' tspas ta mantal scotol li c'usitic oy syu'ele, anjeletic xchi'uc pucujetic. 11 Ti avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, layac'beic xa ya'el circuncisión pero mu'nuc latuch'batic loq'uel jset'uc abec'talic. Ja' ti avictaic xa spasel li c'usitic chopole, ja' circuncisión ya'el. 12 Ti c'alal avich'ic vo' ta scuenta ti Cristoe, co'ol lamucatic ya'el, co'ol lacha'cuxesatic ya'el, yu'un mu xa bu chapasic li c'usitic chal avo'onique, ja' xa chapasic li c'usitic lec chil ti Rioxe. Yu'un ach'unic xa ti chascoltaique, ti oy syu'ele yu'un ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Cristoe. 13 Ti c'alal mu to'ox chach'unique, chamemoxuc to'ox ya'el ta mulil layilic ti Rioxe, yu'un ja' no'ox apasic li c'usitic iyal avo'onique. Yan lavi avich'ic xa ta muc' ti Cristoe, laxcha'cuxesic xa ya'el ti Rioxe yu'un ja' xa chapasic li c'usitic lec chile. Yu'un layac'beic xa pertonal yu'un lamulique. 14 Ti icham ta cruz ti Cristoe, ja' ixch'aybe sc'oplal ti chi'ochotic ox ta c'oc' ta sbatel osile. 15 Ti c'alal ichame, ja'o icuch yu'un ti Rioxe, ja' ich'ay ti totil pucuje xchi'uc ti bic'tal pucujetique.

16 Yech'o un muc much'u xu' sa' amulic yu'un ti c'usuc no'ox chalajesique, ti c'usuc no'ox chavuch'ique, ti mu xachabiic li q'uinetique, ti mu xachabiic ti c'alal unen li jch'ulme'tique, ti mu xachabiic li sc'ac'alil ta xcuxic li jchi'iltac ta jurioale. 17 Ti c'usitic ijpasticotic to'oxe, ja' seña ti ijmalaticotic chtal ti Cristoe. Lavi quich'ojtic xa ta muc' ti Cristoe, mu xa persauc. 18 Mu me xach'unic mi oy much'utic chalic ti mu xacuxiic ta sbatel osil mi mu xapasic chac c'u cha'al tspasique. Tsnopic ti mu xu' tsc'oponic Riox stuquique, yo' la xvinaj o ti sbic'tajesoj sbaic ti ta alele. Ta sc'oponic anjeletic, ja' la chjelubtasbat sc'opic ti ta alele. Ti x'elan tspasique, anjeletic no'ox yich'ojic ta muc'. Yu'un la ja' yech i'ac'bat yilic ti ta alele. Pero mu me xach'unic yu'un tstoy no'ox sbaic. 19 Mu xich'ic ta muc' ti Cristoe. Li vo'otique ja' joltic ya'el ti Cristoe; vo'otic spat xoconotic ya'el yu'un ja' xa quich'ojtic ta muc' ta jcotoltic. Co'ol chiscoltaotic ta xch'unel ti c'usi lec chile, yo' co'ol jun o co'ontic chac c'u cha'al tsc'an ti Rioxe.

20-21 Yu'un co'ol lachamic ya'el xchi'uc ti Cristoe ti c'alal ach'unique, ¿c'u ma yu'un ti chach'unic to c'usi chal li crixchanoetique ti c'alal chayalbeic ti "mu me xatsaquic le'e", ti "mu me xalajesic le'e", ti "mu me xapiquic le'e", ti xayutique? 22 Ja' sc'oplal li ve'lile ti chlaj no'ox sc'oplal ti c'alal xlaj jlajestique. Ti x'elan chalique, smantal no'ox stuquic. Ja' no'ox ta xch'unic c'usi chal li crixchanoetique. Ma'uc yech chal li sc'op Rioxe. Scotol li ve'lile xu' jlajestic. 23 Li c'usitic chalique, yech xa ya'el. Ja' xa chicuxiotic o ta sbatel osil ya'el. Chalic ti tsots sc'oplal chquich'tic ta muc' ti anjeletique xchi'uc ti chcac'tic iluc ti jbic'tajesoj jbatique. Chalic ti persa ta jts'ic jbatique. Pero mu c'usi bal o, yu'un ma'uc chcom o cu'untic li c'usitic chopole.

3

1 Ti co'ol lacha'cuxesatic ya'el xchi'uc ti Cristoe, ja' ti chapasic xa li

c'usitic leque, ja' tsc'an ti chanopilanic c'u slequil li vinajele yo' bu chotol tspas mantal ta sbats'ic'ob Riox ti Cristoe. 2 Ja'uc no'ox me ta avo'onic snopel; mu xa me ja'uc ta avo'onic li c'usitic scuenta sba balamile. 3 Yu'un chamemoxuc xa ya'el, ja' ti mu xa bu chapasic li c'usitic chal avo'onique. Ja' xa cuxuloxuc ya'el ta spasel li c'usitic leque lavi avich'ojic ta muc' ti Cristoe ti jun xchi'uc ti Rioxe. Yech'o un chacuxiic onox ta sbatel osil. Pero mu to chvinaj. 4 Ti c'alal xtal spas mantal ti Cristoe ti ja' xa chiscoltaotic ta spasel li c'usitic leque, ta jchi'intic tal. Co'ol chi'aq'ueotic ta ich'el ta muc' xchi'uc.

Ja' li' yaloj ti ja' xa ac'u jnoptic li c'usitic leque, mu xa ya'uc jnoptic li c'usitic chopole

5 Ja' tsc'an ti j'ech'el xavictaic spasel li c'usitic chopole: ti chasa' avantsique, ti chasa' avajmulique, ti chopol c'usi chanopique, ti chopol c'usi chac'an chapasique, ti scotol c'usi chpich' avo'onique. Ti mi scotol c'usi chpich' o avo'onique, co'ol xchi'uc avich'ojic to ta muc' santoetic chil ti Rioxe, yu'un mu sjunuluc avo'onic avich'ojic ta muc' ti Rioxe. 6 Scotol ti much'utic ja' yech tspasique, ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe. 7 Ja' to'ox yech apasic uc. Ja' to'ox ta avo'onic uc. 8 Yan lavie j'ech'el xavictaic spasel li c'usitic chopole: li capele, ti chopol chavil achi'ilique, ti chasa'be aba amulique, ti mu xavich' amelol xac'opojique. 9 Mu xa me xanopbe abaic c'op yu'un avictaojic xa spasel li c'usitic chopole ti nopem to'ox xava'iique. 10 Ach' xa li c'usitic chapasique, ja' ti lec xa avo'onique, yech'o ti yantic xa chco'olaj avo'onic xchi'uc ti Rioxe ti ja' islecubtas avo'onique. 11 Muc ta alel mi jurio o mi ma'uc, mi quich'ojtic circuncisión o mi ch'abal, mi p'ijotic o mi sonsootic, mi mozoinbil o mi ch'abal. Ja' no'ox tsots sc'oplal ti co'ol quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, ti co'ol xchi'inojotique.

12 Yech'o un lavi last'ujic xa ti Rioxe, ti xch'amaloxuque, ti sc'anojoxuque, c'uxubinvananic, lec xac'opojic. Mu me xatoy abaic. Cuchuc avu'unic ti c'usi chopol cha'albatique xchi'uc ti c'usi chacha'leatique. 13 Mi oy c'usi chopol ibat avu'unique, co'olco'ol xats'icbe abaic, co'olco'ol xavac' abaic ta pertonal. Ja' chac c'u cha'al layaq'uic ta pertonal ti Cristoe, ja' no'ox yech xavac' abaic ta pertonal uc. 14 Ti c'usi más tsots sc'oplale, ja' ti chac'an abaique. Yu'un mi ac'anoj abaique, jun avo'onic, co'ol ajolic. 15 Ja' tsc'an ti lec xavil abaique, ti mu xavut abaique, yu'un co'ol yic'ojoxuc ti Rioxe. Yu'un jun xa chayilic ta acotolic. Ja' tsc'an ti "colaval" chavutic ti Rioxe.

16 Ch'unic c'usi yaloj ti Cristoe, chanubtaso abaic, albo abaic smelol. Q'uevujintaic ti Cristoe. "Colaval", utic ta avo'onic ti c'alal chaq'uevujintaique. 17 Scotol li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, ja'uc me yo' x'ich'e o ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. "Colaval, Cajval", utic ti Jtotic Riox ta vinajele ti chascoltaic ta spasel ta yalel ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti c'usitic tsc'an ta jpastic lavi quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltique

18 Antsetic, ich'ic ta muc' amalalic yo' ti xvinaj o ti avich'ojic ta muc' ti Cajvaltique. 19 Viniquetic, c'uxubino me avajnilic, mu me ta c'ac'alc'opuc xac'oponic.

20 Cremotic, tsebetic, ch'unbo me scotol smantal atot ame'ic yu'un
ja' lec chil ti Cajvaltique. 21 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque,
mu me yechuc no'ox xavutilanic ach'amalic, yo' mu vocluc xch'un o
amantalique.
22 Vo'oxuc ti mozoiloxuque, ich'ic me ta muc' avajvalic li' ta sba
balamile. Mu me ja'uc no'ox lec xa cha'abtejic yilel ti c'alal tey
sq'uelojoxuque. Lec me xa'abtejic scotol c'ac'al ac'u mi muc bu tey, yu'un
avich'ojic ta muc' ti Rioxe. 23 Scotol li c'usitic chac' apasic lavajvalique,
sjunul me avo'on xapasic. Mi yech chapasique, ja' cha'abtejic ya'el yu'un
ti Cajvaltique; ma'uc crixchano ya'el ti cha'abtejic yu'une. 24 Mi ta sjunul
avo'on cha'abtejique, chastojic ya'el ti Cajvaltique, ja' ti cha'ochic ta
vinajel ta sbatel osile. Yu'un ja' chach'unic ti c'usi lec chil ti Cajvaltique.
25 Yan ti much'utic chopol c'usitic tspasique, ch-ac'batic castico yu'un
ti Rioxe. Ti Rioxe muc bu chc'uxubin ti much'utic chopol li c'usitic
tspasique, much'uuc no'ox.

4

1 Vo'oxuc ti ajvaliloxuque, tuc' me xavalbeic c'usi tspas lamozoique.
Na'ic me ti tey ta vinajel ti cajvaltic ta jcotoltique.
2 Mu me xavicta abaic ta sc'oponel ti Rioxe. Sjunul me avo'on
xac'oponic. “Colaval ti chacoltaone”, utic. 3 C'oponboticotic Riox uc yo'
xu' xcalbeticotic o ep lachi'ilique ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti
Cajvaltic Jesuse. Ti crixchanoetic ti ta más vo'nee muc bu iya'iic. Lavie
ivinaj xa. Ti chcal ava'iic vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque, ja' li'och o ta
chuquel. 4 C'oponbecon Riox yo' jamal xcal o a'yuc li c'usi yaloje yu'un
ja' yech tsc'an ti jamal chcal a'yuque.
5 Lec me xavich' abaic ta cuenta, mu me c'usi chopol xapasic, mu me
c'usi chopol xavalic ti c'alal chalo'ilaj achi'uquic ti much'utic mu to ta
xch'unic li sc'op Rioxe. Mu me nacauc yan lo'il xbat avu'unic, albeic sc'op
Riox. 6 Ti c'alal chalo'ilajique, lec me xac'opojic, stse'et me xac'opojic. Ja'
tsc'an ti ta smelol chatac'avic mi oy c'usi chajac'batique.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Colosase

7 Li Tíquicoe ti jc'anojtique, ti ja' no'ox chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic
Jesuse, ja' tal yalboxuc ti c'u xi'elane, yu'un ja' jchi'il ta yalel a'yuc li
sc'op Rioxe. 8 Yu'un ja' ijtac o tal yo' xava'iic o ti jun co'one, yo' mu
xavat o avo'onic ti li' tiq'uilon ta chuquele. 9 Ja' ixchi'in tal li Onésimoe,
lachi'ilique ti jc'anojtique, yu'un sjunul yo'on xch'unoj li sc'op Rioxe.
Xcha'va'alic ja' tal yal ava'iic c'u x'elan li'toe ti oy xa much'utic ta
xch'unique.
10 Chabanicoxuc la xal li Aristarcoe ti li' tal xchi'inon ta chucle-
bale. Chabanicoxuc la xal uc li Marcose, li yol svix Bernabee. La-
calbeic xa onox ti chavich'ic ta muc' ti c'usi ora chtal svula'anoxuque.
11 Chabanicoxuc la xal uc li Jesuse li Justo sbi noxtoque. Stuc no'ox
cha'vo' jchi'il ta israelal ti li' chiscoltaique, ja' li Marcose xchi'uc li
Jesuse. Bal to xispatbeic co'on yu'un colemic ta yalel a'yuc c'usi yaloj
ti Cajvaltique yo' xa'iic o li crixchanoetique. 12 Chabanicoxuc la xal
li Epafrase, lachi'ilique ti ja' ta xch'un ti c'usi ch-albat yu'un ti Cristo
uque. Scotol c'ac'al chasc'oponbeic Riox yo' xana'ic o c'u x'elan smelol
li sc'op Rioxe, yo' xapasic o ti c'usitic tsc'an Riox chapasique. 13 Quiloj

ti sjunul yo'on chasc'oponbeic Rioxe. Ta sc'oponbe Riox noxtoc li much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Laodiceae xchi'uc ta jteclum Ierápolise. 14 Chabanicoxuc la xal li jpoxtavanej Lucase ti jc'anojtique. Chabanicoxuc la xal li Demase.

15 Chabanuc xavalbeic li jchi'iltactic ta xch'unel sc'op Riox ta Laodiceae. Chabanuc xavalbeic li jme'tic Ninfase xchi'uc li much'utic li' ta stsob sbaic ta snae. 16 Ti c'alal xlaj avaptaic li jvun li'i, tacbeic ech'el li much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Laodiceae, ac'u aptabatuc ya'iic uc. Li jvun ta jtacbeic ech'el ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Laodiceae, xavaptaic uc. 17 Abulajanic albeic li Arquipoe ti ac'u xch'un ti c'usi albil yu'un ti Cajvaltique.

18 Vo'on Pabloon, ijts'iba jtuc ti jayp'el li'i. Na'ic me ti li' tiq'uilon ta chuquele. Ac'u yac'boxuc crasia ti Rioxe.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA TESALONICAE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe,
chajc'oponticotic tal ta vun, vo'oxuc ti co'ol quich'ojtic ta muc' ti Jtotic
Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe ti li' nacaloxuc ta jteclum
Tesalónicae. Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti ivinaj ti xch'unojic sc'op Riox ti much'utic tey nacajtic ta Tesalónicae

2-3 Li vo'oticotique scotol c'ac'al “colaval” chcuticotic ti Rioxe
ti ach'unojbeic li sc'ope, ti chapasic li c'usitic lec chile. Ja' ti
chac'uxubinvanique, ti chacoltavanique, ti jun avo'on amalaojic ta
xtal ti Cajvaltic Jesucristoe ac'u mi abol abaic ta ilbajinel. Ja' yech chul ta
jolticotic c'alal ta jc'oponticotic Rioxe, ja' ti Riox ti quich'ojtic ta muq'ue,
ja' ti Jtotic ta jcotoltique. 4 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
sc'anojoxuc ti Rioxe. Jna'ojticotic ti st'ujojoxuc ti chacuxiic ta sbatel
osile. 5 Yu'un ti c'alal icalticotic ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe, muc xavalic ti
lo'il no'oxe. Ja' lascoltaic ta xch'unel ti Ch'ul Espíritue yech'o ti ach'unic
ti ja' sc'op Riox ti lacalbe ava'iique. Avilic noxtoc ti c'u xi'elanoticotic ti
c'alal li'oticotique, ti ja' no'ox ijc'anticotic ti chavich'ic ta muc' ti Rioxe.
6 Yech'o ti ach'unic li sc'op Riox ti icalticotique. Ac'u mi ataic o ilbajinel,
pero jun no'ox avo'onic, muc xavat o avo'onic. Ja' lascoltaic ti Ch'ul
Espíritue. Ja' achanic ti mu jna' xcat o co'onticotic li ilbajinele. Achanic
noxtoc ti muc xat o yo'on ilbajinel ti Cajvaltic Jesucristoe. 7 Yu'un ti icuch
avu'unique, vo'oxuc avaq'uic iluc ti ja' no'ox yech xu' xcuch yu'unic uc
ti much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta estado Macedoniae xchi'uc ta
estado Acayae. 8 Yech'o ti ivinaj ta sjunlej estado li'toe xchi'uc ta estado
Acaya ti c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Pero mu c'ajomuc no'ox li'toe
xchi'uc ta Acayae ti sna'ojic ti avich'ojic o ta muc' ti Riox ta vinajele,
buyuc xa no'ox vinajem ac'oplalic. Yu'un ya'yojic xa scotol crixcha-
noetic, mu xa persauc xcalticotic ti ach'unojic xae. 9 Li crixchanoetique
chal stuquic ti lec ava'iic ti c'alal ay cal ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe, ti ja'
avictaic yich'el ta muc' li santoetique, ti ja' xa lic avich'ic ta muc' ti Riox
ta vinajele, ti ta melel ja' Rioxe, ti cuxul ta sbatel osile. 10 Chalic noxtoc
ti amalaojic ta xcha'sut tal li' ta sba balamil ti Xch'amale, ja' ti Jesuse, ti
ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenale. Ja' ti lispojotique, yech'o ti mu xa bu
chiyac'botic castico ti Rioxe ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel
osil li crixchanoetique.

2

Ja' li' yaloj c'u x'elan yo'on ti Pabloe xchi'uc ti xchi'iltac ta yalel sc'op Rioxe ti c'alal teyic ta Tesalónicae

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic ti mu yechuc
no'ox ay calticotic ava'iic li c'usi yaloje. 2 Ac'u mi li'ilbajinatoticotic, ac'u
mi muc bu lec limeltsanbat jc'oplalticotic ta Filipose, pero istsatsubtas
co'onticotic ti Cajvaltique, yech'o ti muc xixi'oticotique. Ay calticotic

ava'iic ti c'usi yaloje ac'u mi licrontainatoticotic tajmec noxtoc li' ta ateclumalique. Jamal icalticotic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe. 3 Mu'nuc oyuc c'usi lo'lobiloticotic o ti chcalticotic a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe. Muc bu ta jc'an jtojolticotic. Muc bu chilo'lovanoticotic. 4 Ti Rioxe ja' list'ujoticotic ti chcalticotic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Yech'o un ja' ta jc'anticotic ti lec chil Riox li c'usi ta jpasticotique. Ma'uc ta jpasticotic ti c'usi lec chil li crixchanoetique. Ti Rioxe yiloj c'u x'elan co'onticotic. 5 Ana'ojic ti ma'uc yechoticotic chac c'u cha'al li much'u naca no'ox ta stsob svinique ti lec xa ye ya'el c'alal tslo'loe. Sna'oj ti Rioxe ti ma'uc yech ijpasticotic ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique. 6 Muc jc'anticotic ich'el ta muc' yu'un crixchanoetic, mi ja'uc vo'oxuc, mi ja'uc yan crixchano. Muc bu icac'ticotic avocolic ti chavac'boticotic ti c'usi chtun cu'unticotique. Ti ijc'anticoticuque, xu', yu'un ja' yaj'apoxtoloticotic ti Cristoe. Pero mu jc'anticotic yech. 7 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, lajc'uxubinticotic chac c'u cha'al jun ants ti c'ux xa'i yole. 8 Yu'un ti jc'anojoticotic acotolique, ma'uc no'ox jc'anojoxuc o ti lacalbeic ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Rioxe. Jnopojticotic noxtoc ti xu' xilajoticotic ta acuentaique, yu'un ja' ijc'anticotic ti chacuxiic ta sbatel osile. 9 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ana'ojic c'u x'elan ijpasticotic ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique. Avilic ti c'ac'al ac'ubal ch'abal xocobel cu'unticotique. Icalticotic sc'op Riox, li'abtejoticotic yo' ti ijta o jve'elticotique. Yu'un mu jc'an xcac'ticotic avocolic junuc ti chamac'linoticotic ti c'alal lacalbeic c'usi yaloj ti Rioxe.

10 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, avilic ti sjunul co'onticotic quich'ojticotic ta muc' ti Rioxe, ti lec c'usitic ijpasticotique. Yiloj ti Riox uque. 11 Ana'ojic ti más ijpaticotic avo'onic ta spasel li c'usitic leque chac c'u cha'al ti much'u tspatbe yo'on xch'amale. 12 Lacalbeic onox ti ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic ta jpastique yu'un yic'ojotic xa ti Rioxe yo' xquiltic o c'u slequil yo' bu tspas mantale.

13 Yu'un ti ach'unic ti ja' sc'op Riox icalticotic ava'iique, yech'o ti scotol c'ac'al "colaval" chcuticotic ti Rioxe. Yu'un muc xavalic ti sc'op crixchanoe. Ach'unic ti ja' sc'op Rioxe yech'o ti ilecub o avo'onic vo'oxuc ti avich'ojic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. 14 Yech'o ti icuch avu'unic ti layilbajinic lachi'ilique chac c'u cha'al icuch yu'un li jchi'ilticotic ta jurioal ta estado Judeae ti yich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Jchi'ilticotic no'ox ta jurioal i'ilbajinvanic. 15 Jchi'ilticotic ta jurioal noxtoc ti ismilic ti Cajvaltic Jesuse, ti ismilic ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Lisnutsoticotic loq'uel uc. Scrontainojic ti Rioxe yech'o ti chascrontainic uc vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque. 16 Yo'onicuc spajesoticotic yo' mu xcalticotic o ava'iic c'usi yaloj ti Rioxe. Mu sc'anic ti chacuxiic ta sbatel osile. Scotol c'ac'al ta xp'ol smulic li jchi'ilticotique. Ti x'elan tspasique, ta x'ac'batic tsots castico yu'un ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba svula'an noxtoc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta Tesalónica ti Pabloe

17 Ti c'alal liloc'oticotic li'toe yu'un ti muc xc'anvanic lachi'ilique, mu onox bu ch'ayemoxuc ta jolticotic ac'u mi mu xquil jbatic. Ti jayib c'ac'al muc jc'opon jbatique, teyoxuc onox ta co'onticotic. Sjunul co'onticotic ta jc'an chtal jq'ueloticotic noxtoc c'u xa'elanic. 18 Ta jc'an chtal jvula'anoxuc coxva'alticotic. Vo'on li Pabloone tey onox ta jnopilan ti ta jc'an chtal jvula'anoxuque. Ti manchuc lispajesoticotic ti Satanase,

ijc'opon xa jbatic ti yechuque. 19 Yu'un jun co'onticotic avu'unic ta
stojol ti Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal xcha'sut tale, yu'un lec chayilic.
Yu'un ach'unic xa, ja' chvinaj o ti icalticotic c'usi yaloj ti Cajvaltic
Jesucristoe. 20 Lavie vo'oxuc ta acuentaic ti lec chbat jc'oplalticotique,
ti jun co'onticotique.

3

1 Yu'un mu xa x'ech' ica'i ti jal muc xca'i c'u xa'elanique, yech'o un
ijnop ti xu' jtuc tey chicom ta jteclum Atenase. 2-3 Yech'o ti ijtac tal li Tim-
oteoe yu'un xch'unoj sc'op Riox uc. Ja' jchi'il ta yalel a'yuc c'usi yaloj ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ijtac tal li'toe yu'un tal spat avo'onic yo' mu xavicta
o abaic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti cha'ilbajinatique. Ana'ojic ti ta onox
xi'ilbajinatotic oe. 4 Ti c'alal li'oticotic to'ox ta ateclumalique, icalticotic
onox ava'iic ti oy ilbajinele. Ana'ojic xa ti ta melel chi'ilbajinatotique
yu'un la'ilbajinatic xa uc. 5 Yu'un jal xa muc xca'i ti c'u xa'elanique,
yech'o ti ijtac tal li Timoteoe, yu'un ta jc'an chca'i mi ach'unojic to li
sc'op Rioxe. “Ati iyicta la sbaique”, xichi, yu'un stalel ti tsq'uel co'ontic
ti pucuje. Yu'un ti mi laslo'loic ti pucuje, yech no'ox icac' jvocolticotic
avu'unic.

6 Lavie ica'iticotic xa c'u xa'elanic, iyul xa yalbon li Timoteoe.
Jun co'onticotic ti ica'iticotic ti ach'unojic to li sc'op Rioxe, ti
chac'uxubinvanique. Iyal noxtoc li Timoteoe ti scotol c'ac'al
chayulesoticotic ta ajolique, ti avo'onicuc q'uelvananic chac c'u cha'al
co'onuc jq'ueloticotic li vo'oticotic uque. 7 Jun co'onticotic tajmec ti
ica'iticotic ti ach'unojic to li sc'op Rioxe. Ac'u mi o mu jta c'usi xtun
cu'unticotic, ac'u mi abol jbaticotic ta ilbajinel, ja' xa ijpat o co'onticotic
ti ach'unojic toe. 8 Ti c'alal ica'iticotic ti sjunul avo'onic avich'ojic ta muc'
ti Cajvaltic Jesucristoe, ximuyubajoticotic xa. 9 Jun co'onticotic avu'unic,
yech'o ti mu xlaj calbeticotic colaval ti Rioxe ti avich'ojic ta muq'ue. 10 Ta
c'ac'al ac'ubal ta jc'anbeticotic ti Rioxe ti ac'u yu'uc cu'unticotic chtal
jq'ueloticotic noxtoque, yu'un chtal calticotic ava'iic ti c'usitic mu to
xana'ique.

11 Ta jc'anbeticotic ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Je-
sucristoe ti ac'u yac'oticotic tale. 12-13 Ta jc'anbeticotic noxtoc ti ac'u
scoltaoxuque yo' más xac'an o abaique, yo' más xac'anic o noxtoc li yan
crixchanoetique chac c'u cha'al chajc'anticotic acotolique, yo' ch'abal o
amulic chayilic ti Riox quich'ojtic ta muq'ue, ja' ti Jtotic ta jcotoltique, ti
c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesucristoe. Ta xchi'in tal scotol ti much'utic
yich'ojic ta muc' ti c'alal ichamique.

4

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an Riox ti naca lec li c'usitic ta jpastique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, xu' chacalbeic jp'eluc
mantal yu'un chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique. Ti c'alal li'oticotic ta
ateclumalique, icalticotic onox ava'iic ti c'usi tsc'an ta jpastique, ja' ti
c'usi lec chil ti Rioxe. Ja' yech ach'unojica'a, pero ja' tsc'an ti yech
chapasic oe.

2 Ava'iic xa li mantaletic ti yalojboticotic ti Cajvaltic Jesucristoe. 3 Ti
Rioxe ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic ta jpastique. Ja' tsc'an ti mu jsa'
cantstique, ti mu sa' yants li cremotic uque. 4 Li cremotique ja' tsc'an

ti ta lequil c'op ta sc'uban yajnilique yu'un yich'ojic ta muc' ti Rioxe.
5 Mu me spasic yech chac c'u cha'al cremotic ti mu xich'ic ta muc' ti
Rioxe. 6 Mu me xac'oponbe aba avajnilic. Li antsetique mu me socbe
sjol smalal xchi'il. Yu'un ti much'utic yech tspasique ta x'ac'batic castico
yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe chac c'u cha'al lacalbeic onoxe. 7 Ti liyic'otic
ti Rioxe, ja' yo' jpastic o li c'usitic leque; mu'nuc ja' liyic'otic ta spasel li
c'usitic chopole. 8 Mi oy much'u ta slaban li mantal li'i, ma'uc smantal
crixchano ta slabanbe; ja' ta slabanbe smantal ti Rioxe. Yu'un Riox onox
iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue ti chopol chil mulile.

9 Mu xa persauc chajts'ibabeic tal ta vun ti chac'an abaique. Yu'un
isyules ta ajolic ti Rioxe ti chac'an abaique. 10 Yu'un mu atuquicuc
no'ox chac'an abaic ti c'u avepalic li' ta Tesalónicae. Yu'un ac'anojic
noxtoc ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti li' nacajtic ta sjunlej estado
Macedoniae. Lec ti x'elan chapasique. Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel
li sc'op Rioxe, chacalbeic. Mu me xtavan xava'iic ti chac'an abaique.
11 Mu me xalo'ilta abaic yu'un mu acuentauc abaic. Ja'uc no'ox me
teyuc ta avo'onic lavabtelique ti c'uxi chata ave'elique chac c'u cha'al
lacalbeticotic onoxe. 12 Ja' yech ch-ayan o c'usuc avu'unic. Ja' chopol
mi oy much'u chavac'beic svocol chac'anbe ave'elique. Mi jun avo'onic
cha'abtejique, lec chayilic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesucristoe

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbe ava'iic ti
lec c'usi ta xcha'leatic ta ts'acal ti much'utic xch'unojic sc'op Riox c'alal
ichamique, yo' mu masuc xana' o abaic chac c'u cha'al ta sna' sbaic
tajmec li yan crixchanoetic ti c'alal xchamique, yu'un mu c'usi spatoj
o yo'onic. 14 Vo'otic ti jch'unojtic ti icham ti Jesuse, jch'unojtic noxtoc
ti icha'cuxesat yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox yech ti much'utic yich'ojic ta
muc' Jesucristo c'alal ichamique, ta xcha'cuxesatic yu'un ti Rioxe ti c'alal
xcha'sut tal ti Jesucristoe.

15 Chacalbe ava'iic noxtoc ti c'usi yaloj comel ti Cajvaltic Jesucristoe.
Mi cuxulotic to'ox chul staotic ti c'alal xcha'sut tale, tsobol chimuyotic
jchi'uctic ti much'utic xch'unojic c'alal ichamique. 16 Ta xyal tal jutuc ti
Cajvaltic Jesucristoe, ta x'aptavan. Ta x'aptavan ti totil anjel ta vinajel
uque. Tsots ch-oq'uesinbat scorneta ti Rioxe. Ti much'utic yich'ojic ta
muc' Cristo c'alal ichamique, ja' ba'yi ta xcha'cuxiic. 17 Mi cuxulotic
to'ox chul staotic li vo'otique, tsobol chimuyotic jchi'uctic ti much'utic
icha'cuxiic xae. Toc chiscuchotic ech'el. Ja' xa tey chc'ot jtatic yo'
bu chmalavan ti Cajvaltic Jesucristoe, chba jchi'intic o ta sbatel osil.
18 Yech'o un patbo o me aba avo'onic li c'op li'i.

5

1 Ava'yojic xa ti mu jna'tic c'usi ora ta xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesu-
cristoe, yech'o un mu persauc chajts'ibabeic. 2 Ti c'alal xca'itique, ital
xa'ox chac c'u cha'al j'elec' ti vayem chul staotique. 3 Ti much'utic mu
xich'ic ta muc' ti Rioxe: “Lec, junuc co'ontic, mu c'usi chixi'otic o”, ti
c'alal xiique, mu sna'ic mi ja'o chlic li casticoe. Co'ol xchi'uc jun ants
ti oy xa xch'ute, ti mu sna' c'usi ora chlic sc'uxule, pero persa onox ta
xlic. Ja' no'ox yech persa chich'ic castico scotol ti much'utic mu xch'unic
c'usi yaloj ti Rioxe; mi jun mu xcol. 4 Yan li vo'otique ti jchi'il jbatic
ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xa bu ch'ayem avo'onic chul staoxuc ti

Cajvaltic Jesucristoe. Yu'un mu xa teyicoxuc ta ic' osil ya'el; ta sac
osiloxuc xa ya'el yu'un mu xa bu chapasic li c'usitic chopole. Co'ol
xchi'uc viq'uem asatic ya'el. Ma'uc xa yechoxuc chac c'u cha'al li much'u
vayem ta xtaon yu'un ti j'eleq'ue. 5 Yu'un jcotoltic ja' xa ta jpastic li
c'usitic leque yu'un mu xa teyicotic ta ic' osil ya'el. 6 Yech'o un mu xa
me ch'ayemuc co'ontic ta sa'el mulil chac c'u cha'al ch'ayem yo'onic ta sa'
smulic ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ja'uc ac'u jpastic li c'usitic
leque. 7 Ti much'utic chopol c'usi tspasique, ja' ch'ayem yo'onic ta spasel
chac c'u cha'al ochem jvayeltic ta ac'ubaltique. Mu sna'ic mi chopol
c'usitic tspasic chac c'u cha'al jyacubel. 8 Li vo'otique ta sac osilotic
xa ya'el yu'un quich'ojtic xa ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Yech'o un
ac'u jnoptic lec ti c'usitic ta jpastique. J'ech'el ac'u jch'untic ti c'usi yaloj
comel ti Jesucristoe. Ac'u c'anvancotic. Junuc co'ontic jmalatic ti chtal
yic'otique. Ja' jtaq'uinc'u'tic ya'el, ja' jcascotic ya'el, yo' mu jch'untic o li
c'usitic chopole. Ja' chac c'u cha'al solteroetic ti slapoj staq'uinc'u'ique,
ti slapoj scascoique, yo' mu xlajic o ta espada ti c'alal chbatic ta ac'
c'oq'ue. 9 Ti liyic'otic ti Rioxe, mu'nuc chiyac'botic castico ta sbatel osil.
Ti liyic'otique, ja' yo' xicuxiotic o ta sbatel osil ti quich'ojtic ta muc' ti
Cajvaltic Jesucristoe. 10 Ti vo'otic ta jmultic ti icham ti Jesucristoe, yu'un
ja' tsc'an ti co'ol chicuxiotic ta sbatel osil jchi'uctique. Mi cuxulotic to'ox,
o mi chamemotic xa'ox ti c'alal xtale, chiyic'otic onox ech'el ta vinajel
yu'un chba jchi'intic ta sbatel osil. 11 Yech'o un patbo me aba avo'onic
chac c'u cha'al chapasic onoxe.

Ja' li' yaloj ti iyal c'usitic lec ta pasel ti Pabloe

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chacalbeic. Ich'ic
me ta muc' ti much'u chaxchanubtasic ta sc'op Rioxe ti ja' chayalbeic ti
c'usitic lec chapasique. 13 C'uxubinic. Mu me xacrontainic, co'oluc me
ajolic.

14 Chacalbeic noxtoc, albeic ti much'utic ch'ajic ta abtele ac'u abte-
jicuc. Patbeic yo'on ti much'utic yo'onicuc yicta sbaique. P'ijubtasic ti
much'utic tsc'an to tspasic li c'usitic chopole yo' ti xcom o yu'unique. Mu
me xtavan xava'iic scoltael lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

15 Ti mi oy c'usi chopol chayalbeic lachi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe,
mi oy chayilbajinique, mu me xapacbeic. C'uxubino me abaic, lec me
xac'opon abaic scotol c'ac'al. Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op
Rioxe, c'uxubinic me, lec me xac'oponic noxtoc.

16 Junuc me avo'onic scotol c'ac'al. 17 C'oponic Riox scotol c'ac'al.
18 "Colaval, Cajval", utic ti Rioxe ti c'usi chtal ta atojolique, ac'u mi lec,
ac'u mi chopol. Ja' tsc'an ti Rioxe ti ja' yech ta jpastique, vo'otic ti
quich'ojtic ta muc' ti Jesucristoe.

19 Mu me xatoy abaic ta stojol ti Ch'ul Espíritue, ch'unic me ti c'usi
chayalbeique. 20 Mu me xap'ajic ti much'utic chalic c'usi i'albatic yu'un
ti Rioxe. 21-22 A'yic mi xco'olaj xchi'uc ti c'usi yaloj ti Rioxe. Ch'unic me
mi xco'olaje. Ti mi mu xco'olaje, mu ya'uc ach'unic.

23 Ti Rioxe tspas ta jun co'ontic. Ac'u scoltaoxuc ta yictael li c'usitic
chopole. Ac'u scuentain apat axoconic ach'ulelic yo' ch'abal o amulic
chul staoxuc ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe. 24 Ti Riox ti
layiq'uique ta onox spas ti c'usi yaloje. Chaxchabiic, chasq'uelic, mu
xaxch'ayic.

25 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, c'oponboticotic Riox.

26 Tsacbo me aba ac'obic yo' xvinaj o ti jc'anojoticotic acotolique.
27 Ti Cajvaltic Jesucristoe ya'yoj li c'usi chacalbeique. Q'uelbo ya'iic jvunticotic scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
28 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI MUCH'UTIC XCH'UNOJIC SC'OP RIOX TA TESALONICAE

1 Vo'on Pabloon, xchi'uc li Silvanoe, xchi'uc li Timoteoe,
chajc'oponticotic tal ta vun vo'oxuc ti co'ol quich'ojtic ta muc' ti Jtotic
Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, ti li' nacaloxuc ta jteclum
Tesalónicae. 2 Ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti
Cajvaltic Jesucristoe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti chich'ic castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' Riox ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe

3 Ja' tsc'an ti "colaval" chcutilanticotic ti Rioxe yu'un más xa chach'unic
ti chascoltaic ti Cajvaltic Jesucristoe, más xa chac'an abaic noxtoc. Ja'
tsc'an ti yech chcalbeticotic scotol c'ac'ale yu'un ti Rioxe ta spas scotol.
4 Yu'un ti yech avo'onique, jun co'onticotic chcalbeticotic li jchi'iltactic
ta xch'unel li sc'op Rioxe ti butic ta stsob sbaique. Chcalbeticotic ti
sjunul avo'onic ach'unojique, ti chcuch avu'unic ilbajinele. 5 Ti Rioxe
xvinaj ti lec c'usi tspase. Vo'oxuc ti chcuch avu'unic ilbajinele, yu'un
ti chac'an chabatic yo' bu tspas mantal ti Rioxe, ta onox xabatic. 6 Yan
ti much'utic chayilbajinique ta onox x'ac'batic castico. 7 Li vo'oxuque
abol abaic lavie, pero ja'o ta xlaj sc'oplal ti abol jbatic jcotoltic ti c'alal
xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesucristoe. Ta xchi'in tal yaj'anjeltac ti oy
syu'elique. 8 Xchi'uc xojobal ta xyal tal chac c'u cha'al bu lec xtil c'oq'ue.
Ja' chtal yac'be castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' ti
much'utic mu xch'unic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic
Jesucristoe. 9-10 Ti castico chich'ique ja' ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile.
Mu xilbeic o sat ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti slequilale. Vo'otic ti
slecubtasoj co'ontique, ta xquich'tic ta muc' ti c'alal xtale. Mu xa c'u yech
o li co'ontique yu'un lec tajmec ta xquiltic. Ja' yech chavilic uc yu'un
ach'unic ti c'alal lacalbeic ti c'usi yaloje.

11 Yech'o ti scotol c'ac'al ta jc'oponticotic ti Jtotic Riox ta vinajele yo'
lec xayilic o vo'oxuc ti yic'ojoxuque, yo' más xascoltaic o ta spasel li
c'usitic lec chac'an chapasique xchi'uc ti ach'unojic xa ti ja' yech tsc'an
chapasique. 12 Ja' yo' lec xbat o sc'oplal avu'unic ti Cajvaltic Jesucristoe,
yo' lec xbat o ac'oplalic uque, ja' ti ta slequil no'ox yo'on chascoltaic ti
Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ti chtal jun vinic ti stuc no'ox tsc'an ich'el ta muq'ue

1-2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, jna'ojtic ti tsta yora
chtal stsobotic ti Cajvaltic Jesucristoe, ti chba jchi'intic sbatel osil ta
vinajele. Yech'o un chacalbeic, mu me xach'unic lo'loel mi oy much'utic
chayalbeic ti icalticotic ti chtal xa ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi oy
much'u chayalbeic ti vo'oticotic icalticotic yeche, ti ja' yech liyalboticotic
Riox ti yalojique, mu me xach'unic. Ac'u mi chalic ti vo'oticotic jtaco-
jticotic tal ti ta alele, ac'u mi chalic ti jts'ibaojticotic tal ta vune, mu me

xach'unic. Mu me xaxi'ic o yu'un ma'uc yech. 3 P'ijanic me, mu me xach'unic lo'loel. Yu'un ta to sta yora ti ep chicta sbaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ts'acal to ta xtal jun vinic ti stuc no'ox tsc'an ich'el ta muq'ue, ja' ti sc'oplal onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel osile. Mi ic'ot scotol chac taje, ja'o ta xcha'sut tal ti Cajvaltic Jesuse. 4 Ti vinic chcale chopol chil mi quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, mi santoetic, mi c'usitic yan, yu'un stuc no'ox tsc'an ich'el ta muc'. Ch-och chotluc ta yut muc'ta templo ta Jerusalén yo' bu sc'oplal ch-ich'e ta muc' ti Cajvaltique. Ja' tsp'is sba ta Riox stuc ti vinique.

5 Na'ic me ti yech onox lacalbeic ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique. 6 Li vo'oxuque ana'ojic much'u spajesoj ti mu to bu chtal taj vinic chcale. Ti c'alal sta yorae, ta xtal. 7-8 Lavie mu xquiltic c'u x'elan ta socbe sjol crixchanoetic ti pucuje. Ja'to ti c'alal xbat ti much'u spajesoj ti vinic ti stuc tsc'an ich'el ta muq'ue, ja'to ta xtal spas mantal jayibuc c'ac'al. Ti c'alal xtal xchi'uc xojobal ti Cajvaltic Jesucristoe, ta jvuch'tael no'ox ta smil. 9 Ti chtal taj vinic chcale, ja' ta smantal ti Satanase. Ta syu'el pucuj ta spas c'u spas. Xu' tspas scotol ti c'alal xtale. Chac' iluc ti oy slequilal syu'elale pero jlo'lovanej no'ox. 10 Yu'un ep ti c'usitic chac' iluque, ja' chlo'loatic o ti much'utic ta x'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osile. Ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile, yu'un mu xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, ti ja' chba xchi'inic o sbatel osil ta vinajel ti xch'unicuque. 11 Ta x'ac'bat xa xch'unic lo'loel yu'un ti Rioxe, ja' ti mu sc'an xich'ic ta muq'ue. Yech'o ti ja' ac'u xch'unic li lo'loele. 12 Yu'un onox ta x'ochic ta c'oc' ta sbatel osil scotol ti much'utic muc xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe. Yu'un ja' lec iya'iic spasel li c'usitic chopole.

Ja' li' yaloj ti "st'ujojoxuc onox Riox ti chba achi'inic ta sbatel osile", xi ti Pabloe

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sc'anojoxuc ti Cajvaltique. Ja' tsc'an ti "colaval" chcuticotic scotol c'ac'al ti Rioxe yu'un st'ujojoxuc onox ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile ti chba achi'inic ta sbatel osile. Ti islecubtas avo'onic ti Ch'ul Espíritue, ti ach'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o un chba achi'inic ta sbatel osil. 14 Yech'o ti layiq'uic ti Rioxe ti c'alal lacalbeic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' yo' xaco'olajic o xchi'uque.

15 Yech'o un vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, sjunul me avo'onic ich'ic ta muc'. Mu me xch'ay xava'iic ti c'u x'elan lajchanubtasticotique, xchi'uc ti c'usi lacalbeticotic tal ta vune. 16 Ti Cajvaltic Jesucristoe xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele sc'anojotic tajmec. Spatoj co'ontic yu'un yaloj ti ta slequil no'ox yo'on chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. 17 Yech'o ti ta jc'anbeticotic ti ac'u stsatsubtas avo'onic ta yalel ta spasel scotol li c'usitic leque.

3

Ja' li' yaloj ti iyal ti Pabloe ti tsc'an c'oponbel Rioxe yo' xp'olic o ti much'utic ta xch'unic li sc'op Rioxe

1 Ja' xa no'ox chacalbeic ti c'oponboticotic Rioxe yo' xp'olic o ta ora ti much'utic ta xch'unic li sc'op Rioxe, yo' xich'ic o ta muc' ti Rioxe chac c'u cha'al avich'ojic ta muc' li vo'oxuque. 2 C'oponic Riox noxtoc yo' mu xispajesoticotic o ti much'utic chopol sjolique ti mu sc'anic xvinaj sc'oplal ti Cajvaltic Jesuse. Yu'un mu scotoluc crixchano ta xch'unic

li sc'op Rioxe. 3 Ti Cajvaltique ta onox stsatsubtas avo'onic, ta onox
xaxchabiic yo' mu xcuch o yu'un ti pucuje yu'un yech yaloj. 4 Jpatoj
co'onticotic ti yolel chapasic ti c'usitic icalticotic comele yu'un ja' chas-
coltaic ti Cajvaltique. Jpatoj co'onticotic noxtoc ti chach'unic ti c'usitic
yan chacalbeticotique. 5 Ta jc'anbeticotic ti Cajvaltic Jesuse ti mu me
xch'ay ta ajolic ti sc'anojoxuc ti Rioxe, yo' xcuch o avu'unic scotol li
ilbajinele chac c'u cha'al icuch yu'un ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti persa chi'abtejotique

6 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, xu' chacalbeic jp'eluc
mantal yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltique. Ti much'u xch'unoj li sc'op Ri-
oxe, mi ch'aj ta abtele, mu me xachi'inic, mu me xac'uxubinic. Yu'un mu
xch'un ti lacalbeic ti tsc'an cha'abtejique. 7 Ana'ojic c'u x'elan ijpasticotic
ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique. Avilic ti li'abtejoticotique, ti muc bu
ch'ajoticotique. Tsc'an ti ja' yechoxuque. 8 Mu ta matanaluc lajc'anbeic
jve'elticotic; ijmanticotic. Ta c'ac'al ac'ubal ch'abal xocobel cu'unticotic.
Icalticotic sc'op Riox, li'abtejoticotic yu'un mu jc'an xcac'ticotic avocolic
yu'un ti jve'elticotique. 9 Ac'u mi yech sc'oplal ti chamac'linoticotique
pero mu jc'anticotic yech. Li'abtejoticotic yo' xachanic o ti persa
cha'abtejic uque. 10 Ti c'alal li'oticotic ta ateclumalique, ja' onox yech
icalticotic: “Ti much'u ch'aj ta abtele, mu ya'uc ve'uc”, xichioticotic.
11 Yu'un ca'yojticotic ti oy jayvo' li' achi'uquic ti ch'ajic ta abtele. Ja'
no'ox ta yo'onic slo'iltael xchi'ilic. 12 Ti much'utic yech tspasique xu'
xcalbeticotic jp'eluc mantal yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltic Jesucristoe.
Ta xcalbeticotic ti ac'u abtejicuque yo' x'ayan o c'usuc yu'unique.

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me xtavan
xava'iic spasel li c'usitic leque. 14 Mi oy much'u mu xch'un li c'usi
lacalbeic tal ta vune, mu me xavaq'uic ochuc ta templo yo' xq'uexav oe.
15 Pero mu me xacrontainic o. “Mu xapas yech chac le'e”, utic yu'un
achi'il abaic ta xch'unel li sc'op Rioxe.

16 Ti Cajvaltic Jesucristoe tspas ta jun co'ontic. Yech'o un ac'u spas
ta jun avo'onic scotol c'ac'al yo' xcuch o ayu'unic ti c'usuc no'ox paltail
chataique. Ac'u xchi'inoxuc o ti Cajvaltique.

17 Vo'on Pabloon chacalbeic ti chabanicoxuque. Lajts'ibabeic ta jc'ob
jtuc li jayp'el li'i. Ja' yech ta jts'iba ta scotol jvun yo' xvinaj o ti ja' jvune.
18 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.

LI'I JA' PRIMERO SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TIMOTEOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe. Ja' ta smantal Riox ti
li'oche, ja' ti lispojotic xa yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ja' ta
smantal noxtoc ti Cajvaltic Jesucristoe ti li'oche, ja' ti jpatoj o co'ontic ti
chiyic'otic ochel ta vinajele. 2 Timoteo, chajc'opon ta vun. Yu'un ach'un
li sc'op Rioxe ti c'alal lacalbee, yech'o un co'ol xchi'uc jch'amalot chca'i.
Ac'u yac'bot crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe.
Ac'u xc'uxubinot. Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Timoteoe ti ac'u spajes ti much'utic yan o c'usi ta xchanubtasvanic oe

3-4 Ti c'alal libat ta Macedoniae, lacalbe ti li' chacom ta Efesoe, ja' ti oy
jayvo' chalic li sc'op Rioxe ti ma'uc yech chalic chac c'u cha'al chcaltique.
Lacalbe comel noxtoc ti chavalbe ti mu me scapic ta yan lo'il li sc'op
Rioxe, ti mu me snopilan ta sjol stuquic ti c'u x'elan i'ech'ic ti vo'ne
moletique, ti jchi'ilticotic ta israelal ti tsacal sbiic ta sc'op Rioxe. Le'e mu
xlaj ta alel. Yech no'ox ti x'elan chalulanique; ma'uc chich'ic o ta muc'
Cajvaltic Jesucristo ti much'utic cha'iique. Yech'o un pajeso, mu ya'uc
yalic yech.

5 Li chcaltic vo'otique, ja' yo' xc'anvanic oe, yo' mu sliquesic o c'ope. Mi
chic'anvanotique, ja' chvinaj o ti lec co'ontique, ti lec c'usi ta jpastique.
Ja' chvinaj o ti jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe yo' xba
jchi'intic o ta sbatel osile. 6 Yu'un oy much'utic iyicta sbaic ta xch'unel
ti tsc'an chic'anvanotique, ti tsc'an ta jpastic li c'usitic leque, ti tsc'an
jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe yo' xba jchi'intic o ta sbatel
osile. Mu xa c'u stu cha'iic. 7 Ti yalojique, ta xchanubtasvanic ta smantal
Riox ti sts'ibaoj comel ti Moisese pero yech no'ox, yu'un mu xich'beic
smelol ti c'usi chalique. Mu xa'ibeic smelol noxtoc li smantaltac Rioxe
ti ta xchanubtasvanic oe.

8 Li vo'otique jna'ojtic ti chtun li smantaltac Rioxe ja' yo' xilic o ti
oy smulic ti much'utic chopol c'usi tspasique. 9 Li smantaltac Rioxe
ma'uc scuenta ti much'utic lec c'usitic tspasique. Yu'un ti oy li sman-
taltac Rioxe, ja' scuenta ti much'utic ja' no'ox tspasic ti c'usitic chal
yo'onique, xchi'uc ti much'utic mu xch'unic mantale yu'un chalic ti
sna'ique, xchi'uc ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe ti stoyoj sbaic
ta stojole, xchi'uc ti much'utic ta smil stote, ta smil sme'e, ac'u mi yan
xchi'iltac. 10 Xchi'uc ti much'utic tsa' yantsique, xchi'uc ti much'utic
tsa' yajmulique, xchi'uc ti much'utic ta xchi'in sbaic ta vinicale, xchi'uc
ti much'utic ta xchi'in sbaic ta antsile, xchi'uc ti much'utic chelc'anic
crixchanoe, xchi'uc li jnopc'opetique, xchi'uc ti much'utic ma'uc yech
ta spasic chac c'u cha'al chal li sc'op Rioxe. 11 Li sc'op Rioxe ja' liyac'be
jcuentain ti Rioxe ti toj lec yo'one. Yu'un ja' chiyalbotic ti ta slequil no'ox
yo'on chicuxiotic ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti it'uje yu'un Riox ti Pabloe ti chal a'yuc ti c'usi yaloje

12 Coliyal ti Cajvaltic Jesucristoe ti chiscolta ta yalel a'yuc ti c'usi yaloje.
Yiloj ti sjunul co'on quich'oj ta muq'ue, yech'o ti list'uje yu'un ta xcal
a'yuc ti c'usi yaloje. 13 Ti vo'nee muc xquich' ta muc', ijtoy jba. Chopol

c'usi ijp'is o. Iquilbajin ti much'utic yich'ojic ta muq'ue. Ti Cajvaltic Jesucristoe lixc'uxubin yu'un mu to'ox jna'be smelol, yu'un mu to'ox bu jch'unoj ti ja' istoj jmultique. 14 Ac'u mi chopol ti c'usi ijpase, ti Cajvaltic Jesucristoe lixc'uxubin. Liyac'be jch'un ti ja' listojbe jmule. Liscolta yech'o ti chic'anvane.

15 Ti i'ay li' ta sba balamil ti Jesucristoe, ay spojotic jcotoltic, vo'otic ti jmulavilotique, yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ac'u xch'un scotol crixchanoetic ti ay spojotique yu'un melel, mu nopbil c'opuc. Vo'on ti más jmulavilon chca'ie; ja' mu sta yech li yane. 16 Yu'un ti lixc'uxubin ti Jesucristoe, vo'on ba'yi icac' iluc ti chists'icbotic jboliltique, ti mu ta orauc chiyac'botic casticoe. Xvinaj ti sc'anojotique. Vo'on señ*a* lic'ot ti much'uuc no'ox xu' chcuxi ta sbatel osil mi chich' ta muc' ti Jesucristoe. 17 Yech'o ti ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel osil ti Rioxe. Yu'un ja' tspas mantal ta sbatel osil. Cuxul o ta sbatel osil. Lavie mu xquiltic. Stuc no'ox Riox, stuc no'ox p'ij. Ja' ch'unbil smantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

18 Timoteo, ti co'ol xchi'uc jch'amalot chca'ie, lacalbe xa ti c'usi chapase. Ti c'alal mu to'ox chatun yu'un ti Rioxe, ti much'utic iyulesbat ta sjolic yu'un ti Rioxe iyalic onox c'u x'elan chatun ta ts'acal, ti vo'ot chapajes ti much'utic ma'uc yech ti c'usitic chalique. Yech'o un pajeso. 19 J'ech'el xavich' ta muc' ti Cajvaltique, alo me ti c'usi yaloje yo' xana' o ti lec chayile. Yu'un oy jlom iya'i sbaic ti chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe, pero muc xicta o sbaic ti x'elan chalique, ja' iyicta sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe. 20 Ja' yech ispas ti Imeneoe xchi'uc ti Alejandroe. Le'e “ba pasic c'usi tsc'an ti Satanase”, xcutic yo' x'ilbajinatic oe, yo' xul o ta sjolic ti chopol ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe.

2

Ja' li' yaloj ti much'utic tsc'an ta jc'oponbetic Rioxe

1 Ba'yi chacalbe ti tsc'an chac'oponbeic Riox scotol li crixchanoetique c'alal chatsob abaique yo' xch'unic o li sc'op Rioxe. “Colaval, Cajval, ti ja' chac'an ti chcuxiic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique”, xavutic. 2 Tsc'an chac'oponbeic Riox noxtoc li preserenteetique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique yo' lec xbat o yu'unic li yabtelique, yo' mu xlic o c'ope, yo' jun o co'ontic ta jpastic ti c'usitic tsc'an ti Rioxe, yo' lec xbat o jc'oplaltic yu'un ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. 3 Yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe. Mi yech ta jpastique, jun yo'on cu'untic. Yu'un ja' lispojotic yo' mu xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. 4 Yu'un ja' tsc'an ti chcuxiic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique, ti ac'u xch'unic ti c'usi yaloje yu'un yech. 5 Yu'un jun no'ox ti Cajvaltique. Jun no'ox cajc'opojeltic ti lec chiyilotic o ti Rioxe, ja' ti Jesucristoe, ti co'ol crixchanootic jchi'uctique. 6 Yu'un ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic jcotoltic yo' xu' xicuxiotic o ta sbatel osil li vo'otique. Iyac' xa iluc ti ic'ot xa yora ti sc'oplal onox ta stoj jmultic ti Rioxe. 7 Yech'o ti yaj'apoxtolon ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un chcal a'yuc ti ja' istoj jmultique. Yech ti ja' yaj'apoxtolone, muc bu ta jnop c'op. Ja' cabtel ta jchanubtas li much'utic ma'uc j'israele. Ta xcalbeic ti ac'u xch'unic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe yu'un yech. Mu nopbil c'opuc.

8 Ja' ta jc'an ti viniquetic ta sc'oponic Riox ta temploetique. C'alal ta sc'oponic Rioxe, junuc me yo'onic, lecuc me yo'onic, mu me ja'uc o

capem, mu me ja'uc o c'usi chopol ta snopic. 9 Ja' no'ox yech li antsetic uque, leclec no'ox me sts'acubtas sbaic yo' mu stoy o sbaique. Lecuc me yo'onic. Ja' no'ox yech leclec no'ox me xac' spech' sjolic. Mu me ya'uc smanic nats'il, mi c'u'ul, ti toyolic stojole naca me stoy o sbaic. Yu'un ma'uc to yech chvinaj o ti lec yo'onique. 10 Ja' tsc'an ti lec c'usi tspasique yo' xvinaj o ti lec yo'onique. Yechicuc me li antsetique ti xch'unojic li sc'op Rioxe. 11 Mu me xc'opoj antsetic, ac'u no'ox ya'iic sc'op Riox. 12 Li antsetique mu jc'an ti ja' ta xchanubtasic li viniquetique. Mu jc'an ti ja' tspasic ta mantal li viniquetique. Ch'aniicuc me, mu me xc'opojic. 13 Yu'un ja' ba'yi ipase yu'un Riox ti Adane; ja' ts'acal to ipase ti Evae. 14 Ma'uc ba'yi ixch'un lo'loel ti Adane, ja' ba'yi ixch'un lo'loel ti antse. Ja' ista o smul ti muc xch'unbe smantal ti Rioxe. 15 Ac'u mi abol sbaic c'alal chcolic ta alajele, pero chcolic onox mi ta xch'unic ti chcoltaatic yu'un ti Cajvaltique, mi chc'uxubinvanique, mi chich'ic ta muc' ti Cajvaltique, mi lec tsnopic ti c'usitic tspasique.

3

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe

1 Ti much'u tsc'an ch-och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe, lec ti c'usi tsc'an tspase. 2 Ti much'u ch-oche persa lec sc'oplal yu'un scotolic. Tsc'an ti jun no'ox yajnil yich'oj ta muq'ue, lec tsnop ti c'usi ta spase, lec srazón, lec xc'opoj. Chic' ochel crixchanoetic ta sna. Lec ta xchanubtasvan. 3 Mu xyacub, mu xmajvan, mu xpich' yo'on taq'uin. Chc'uxubinvan, mu sliques c'op. 4 Ja' ti much'u lec sna' spasel mantal ta snae, ti lec sna' spas ta mantal li xch'amaltaque, ti ch'unbil smantal yu'un li xch'amaltaque. 5 Yu'un ti much'u mu sna' spas mantal ta snae, ti mu sna' spas ta mantal li xch'amaltaque, ja' no'ox yech mu spas yu'un ta mantal xch'amaltac ti Rioxe. 6 Mu me x'och ti much'u ach' to ixch'un li sc'op Rioxe naca me stoy o sba. Mi istoy sbae, co'ol chba yich' castico xchi'uc ti pucuje. 7 Ti much'u ch-oche ja' tsc'an ti lec x'ile yu'un ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Yan mi chopol ch-ilee, yic'al xlo'loat yu'un ti pucuje.

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'utic tscuentainic ti c'usitic chich' aq'uele

8 Ja' no'ox yech noxtoc ti much'utic ta scuentainic ti c'usitic chaq'uic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, ja' tsc'an ti lec li c'usitic tspasique, ti yech li c'usitic chalique. Mu xyacubic, mu xpich' yo'onic taq'uin. 9 Tsc'an ti sjunul yo'on xch'unojic ti c'usi liyalbotic xa ti Rioxe. Cha'i sbaic noxtoc ti ch'abal smulique. 10 Ja' tsc'an ti ba'yi chvinaj mi lec li c'usitic tspasique chac c'u cha'al li jchanubtasvanejetique. Mi leque, xu' x'ochic ta scuentainel ti c'usitic chaq'uic li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. 11 Ja' no'ox yech li antsetique ti ta xt'ujeique ti chtunic yu'un ti Rioxe, ja' tsc'an ti lec li c'usitic tspasique, mu slo'ilta xchi'ilic, tsnopic lec ti c'usitic tspasique, sjunul yo'on tspasic ti c'usi ta xtunic oe. 12 Ti much'utic ta scuentainic ti c'usitic chich' aq'uele, tsc'an ti jun no'ox yajnilic yich'ojic ta muq'ue, ti lec sna'ic spasel ta mantal xch'amalique xchi'uc ti jayvo' crixchanoetic tey ta snaique. 13 Mi lec tsq'uelic ti c'usitic chac' ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, ja' ch-ich'eic o ta muc'. Más to ta stsatsub yo'onic yu'un chilic c'u x'elan ta xcoltaatic yu'un ti Jesucristoe.

Ja' li' yaloj ti c'usi no'ox tsc'an ta jch'untique

14-15 Co'onuc tal jq'uelot, pero mi muc xital ta orae, chajts'ibabe
c'u x'elan tsc'an chatun yu'un Riox yo' bu ta stsob sbaic li much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe. Yu'un co'ol yic'ojotic ti Rioxe ti cuxul ta sbatel
osile. Ja' chac c'u cha'al li nae ti ja' va'al o li yoyale, ja' yechotic ya'el uc.
Yu'un jch'unojtic li sc'op Rioxe, yech'o ti mu xch'ay ti c'usi yaloje. Ti c'usi
yaloje, yech. 16 Toj lec ti c'usi yalojbotic ti Rioxe ti jch'unojtic xae
ti i'ay li' ta sba balamil ti Rioxe,
ti i'ayan chac c'u cha'al li vo'otique.
Ivinaj ti lec tajmec yo'one yu'un icha'cuxesat.
I'ile yu'un anjeletic ti icha'cuxie.
I'albat xa li crixchanoetic ta sjunlej balamile.
Quich'ojtic xa ta muc' vo'otic ti jch'unojtique.
Isut ech'el ta vinajel, tey xa tspas mantal.

4

Ja' li' yaloj ti ta sta yora ti oy much'utic chicta sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe

1 Ti Ch'ul Espíritue isyules xa ta joltic ti oy much'utic chicta sbaic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti c'alal mu to'ox ta xcha'sut tal ti Jesucristoe. Ja'
chlic xch'unic ti c'usitic chalic ti jlo'lovanejetique ti ta xchanubtasatic
yu'un ti pucujetique. 2 Ti much'utic ta xchanubtasatic yu'un ti pucu-
jetique, ta xlo'lovanic, ta snopic c'op. Nopem xa'iic spasel li c'usitic
chopole. Mu xa xa'i sbaic mi chopol li c'usitic tspasique chac c'u cha'al
mu xa'i mi chpicbat sc'aq'uemal ti much'u c'aq'ueme. 3 Chalic ti mu xu'
xinupunotique. Chalic ti oy ve'lil mu xu' jlajestique. Pero yaloj onox Riox
ti xu' xinupunotique. Scotol li ve'lile Riox yac'oj, xu' jlajestic. Ja' no'ox
tsc'an "colaval" chcutic ti Rioxe ti c'alal chive'otique, vo'otic ti quich'ojtic
ta muq'ue, yu'un jna'ojtic ti yech yaloje. 4 Li c'usitic yac'oj ti Rioxe lec
scotol, yech'o ti chopol mi ta jp'ajtique. Ja' no'ox tsc'an "colaval" chcutic
ti Rioxe ti c'alal chive'otique. 5 Yaloj Riox ti lec scotole, yech'o ti xu'
jlajestic scotole yu'un "colaval" chcutic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti much'utic lec chtunic yu'un ti Jesucristoe

6 Mi yech chachanubtas li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, lec
chatun yu'un ti Jesucristoe. Ja' chvinaj o ti ach'unoj ti c'usitic yaloj
Riox ti ja' ta jch'untic jcotoltique, ti muc bu ch'ayem ta ajol ti c'u x'elan
lachanubtasate. 7 Mu me xach'un ti vo'ne lo'ile ti scuenta no'ox sba
balamile, ti ch'abal smelole. Ja' tsc'an chach'un ti c'usi chayalbe ti Rioxe
yo' xnop o xava'i xch'unele. Ja' chac c'u cha'al ti much'u ta snopes yoc ta
anile yu'un ja' tsc'an ti mu xlub c'alal ch-anilaje, yo' xcuch o yu'une. 8 Ti
much'u ta snopes yoc ta anile ja' no'ox chtun ti c'u sjalil cuxule. Yan mi ja'
ta jch'untic c'usi chiyalbotic ti Rioxe, chtun ti c'u sjalil cuxulotique, chtun
ta sbatel osil noxtoc. 9 Li c'op li'i yech. Ac'u jch'untic jcotoltic. 10 Vo'otic ti
quich'ojtic ta muc' ti Riox cuxul ta sbatel osile, jna'ojtic ti chba jchi'intic
ta sbatel osile, yech'o ti chcac' jvocoltic ta yalel a'yuc li sc'ope. Yu'un
istojbe smul scotol crixchanoetic. Pero ja' no'ox ti much'utic ta xch'unic
ti itojbat xa smulique chba xchi'inic ta sbatel osil.

11 Ti x'elan lacalbee, ja' me yech xachanubtas li jchi'iltactic ta xch'unel
li sc'op Rioxe. 12 Ac'u mi oy much'u chaslaban ti cremot toe, mu me
xaxi' o. Vo'ot chavac'be yil ti lec ac'u c'opojicuque, ti ac'u spasic li c'usi
leque, ti ac'u c'anvanicuque, ti j'ech'el ac'u xch'unic ti chcoltaatic yu'un

ti Cajvaltique, ti ja' ac'u snopic li c'usitic naca leque. 13 Vo'ot chaval a'yuc
sc'op Riox, chaloq'uesbe smelol. Ja' me yech xapasulan ti c'u cha'al xiyul
o li'toe. 14 Mu me xavicta aba ta xchanubtasel li jchi'iltactic ta xch'unel
li sc'op Rioxe. Yu'un ja' sc'oplal chatun o ti c'alal icac' jc'obticotic ta ajol
xchi'uc li jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe.

15 Sjunul me avo'on xapas li c'usi lacalbee, mu me xavicta aba. Ja' chil
o scotolic ti yantic xa lec c'usi chapase. 16 P'ijan me, mu me soc avu'un
smelol c'usi yaloj ti Rioxe. Nopo me lec ti c'usi chavale. Mi yech chapase,
chacuxi ta sbatel osil. Ja' no'ox yech ta xcuxiic uc ti much'utic ta xch'unic
li c'usi chavale.

5

Ja' li' yaloj ti tsc'an ti co'olco'ol ta jc'uxubin jbatique

1 Mi oy bu ista smul junuc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu
me xavut. Tuc' me xavalbe mantal. Mi mol xae, c'opono chac c'u cha'al
xac'opon atot. Mi crem toe, c'opono chac c'u cha'al xac'opon avits'in. 2 Mi
me'el xae, c'opono chac c'u cha'al xac'opon ame'. Mi tseb toe, c'opono
chac c'u cha'al xac'opon atsebal. Mu me c'usi chopol xanop ti c'alal
chavalbe mantal li tsebetique.

3 Li me'anal antsetique, mi mu xa much'u oy yu'une, ac'u xc'uxubinel
yu'un li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. 4 Ti bu oy yoltaque, ac'u
xc'uxubinel yu'un yoltac. Mi smom xa no'ox oye, ac'u xc'uxubinel yu'un
smom. Ac'u spaquic ti c'u x'elan its'itesatic yu'un ti stot sme'e. Yu'un
ja' yech tsc'an ti Rioxe. Mi yech ta spasique, lec chil ti Rioxe. 5 Li me'anal
antsetique ti mu xa much'u oy yu'une, ja' spatoj o yo'onic ti chba xchi'inic
ti Rioxe. Ta sc'oponic Riox ta c'ac'al ac'ubal. Ti much'utic yeche ac'u
xc'uxubinel yu'un li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe. 6 Pero li me'anal
antsetique ti ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique, mu xac'uxubinic
yu'un mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. 7 Ti c'usi lacalbee, albo me li jchi'iltactic
ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' mu sta o smulique, yo' lec o sc'oplalique.
8 Tsc'an ta jc'uxubin jtot jme'tic xchi'uc ti much'utic jchi'iltique. Ja' persa
ta jc'uxubintic ti much'utic jun jnatic xchi'uque. Mi mu jc'uxubintique,
yech no'ox chloc' ta quetic ti quich'ojtic ta muc' ti Rioxe. Vo'otic más
chopolotic; ja' más to yo jts'uj ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe.

9 Li me'anal antsetique ti ja' tspasic c'usi lec chil ti Rioxe, tsacbo ta
vun sbiic ti chmac'linatic yu'un ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
Ja' no'ox ti much'utic oy xa oxvinic (60) sjabilale, ti iyich'ic ta muc'
ti ánima smalalique. 10 Xchi'uc mi ilbilic ti lec c'usi spasojique. Mi
lec ists'ites yolique, mi i'otesvan ta snaique, mi iscoltaic ti much'utic
iyotes ta snaique, lec. Mi ixc'uxubinic ti much'utic abol sbaique, mi
ixc'uxubinic ti much'utic istaic ilbajinele, mi ja' ispasic li c'usitic leque,
xu' xatsacbe ta vun sbiic.

11 Yan li me'anal antsetique ti mu to sta oxvinic (60) sjabilale, mu
xatsacbe ta vun sbiic. Ac'u mi chalic ti chtunic yu'un ti Rioxe, ts'acal
to chalic ti mu xu' yu'unique yu'un tsc'an to chnupunic. 12 Ti much'utic
yeche oy smul ch-ileic yu'un ti Rioxe, yu'un mu yechuc xalic ti chtunique.
13 Mi naca no'ox vula'al tspasic ta jup'ej nae, ta xch'ajubic o. Ma'uc no'ox
ta xch'ajubic o, ch-ochic ta slo'iltael xchi'ilic ti bu chc'otic ta vula'ale.
C'usuc no'ox lo'ilal ta stic' sbaic, chtac'avic ta anil ac'u mi ma'uc ch-
albatic. 14 Más lec nupunicuc li me'anal antsetique ti mu to sta oxvinic

(60) sjabilalique. Ac'u sts'ites yolic, ac'u stuc'ulan snaic. Mu me ja'uc no'ox ta smulic ti chislabanotic ti much'utic chiscrontainotique. 15 Yu'un oy xa jlom me'anal antsetic iyicta xa sbaic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' xa ixch'unbeic smantal ti Satanase.

16 Li much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, mi ants o mi vinic, mi oy me'anal ants ti ja' xchi'ile, ac'u xc'uxubin. Mu me ja'uc xac'be smac'linic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' ti xu' xa scoltaic o ti me'anal antsetic ti mu xa much'u oy yu'unique.

17 Ti much'utic ta xchanubtasvanic ta sc'op Rioxe ti lec tspasic mantal ta temploe, ac'u ich'aticuc ta muc'. Más to ac'u ich'aticuc ta muc' mi lec xchanubtasvanic ta sc'op Rioxe. 18 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i: "Mu me xavac'be svosal sni' avacax ti c'alal tstec'ulan trigoe, ac'u sc'ux", xi ts'ibabil. Ja' yech ts'ibabil noxtoc: "Li much'utic ch-abtejique chich' onox stojolic", xi ts'ibabil. Yech'o un ac'u ac'baticuc ti c'usitic chtun yu'unic ti much'utic chtunique.

19 Mi oy much'u chal ti oy smul junuc jchanubtasvaneje, mu me xach'un ta ora. Ja'to xach'un mi oy cha'vo' oxvo' rexticoe. 20 Mi yech ti oy smule, albo mantal ta bail ta satil yo' xi'ic o li yane, yo' mu sa' o smulic uque. 21 Ti Rioxe, xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, xchi'uc ti anjeletic ti st'ujoje, ya'yojic ti x'elan chajp'ijubtase. Mu me xat'uj ti much'u chavalbe mantal ta bail ta satile, co'ol xavalbe. 22 Ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe, ja' tsc'an chaq'uel ba'yi mi lec ti c'usi tspase, mu me ta orauc xatic'. Yu'un vo'ot chcom ta aba mi ista smule. Yech'o un p'ijan me.

23 Jna'oj ti tol chc'uxub ach'ute. Chopol mi naca vo' chavuch'e. Más lec uch'an jset'uc ya'lel uva noxtoc yo' mu másuc xc'uxub o lach'ute.

24 Ti lacalbe ti tsc'an chaq'uel ba'yi mi lec ti c'usi tspas ti much'u chatic' ta jchanubtasvaneje, yu'un oy crixchano xvinaj ta ora ti chopol c'usi tspase, pero oy mu xvinaj ta ora, ts'acal to chvinaj. 25 Ja' no'ox yech noxtoc, oy xvinaj ta ora ti much'utic lec c'usi tspasique, pero oy mu xvinaj ta ora. Pero ta onox xvinaj ta ts'acal.

6

1 Ti much'utic ochemic ta mozoile ti xch'unojic li sc'op Rioxe, ac'u me xch'unbeic smantal li yajvalique yo' mu soc o sc'oplal yu'unic ti Rioxe, yo' mu xalic o li yajvalique ti chopol li sc'op Rioxe. 2 Mi co'ol xch'unojic sc'op Riox xchi'uc yajvalic li mozoiletique, mu me snopic ti ja' xa xu' mu xch'unbeic smantal yu'un ti co'ol xch'unojic li sc'op Rioxe. Más to ac'u suj sbaic ta abtel. Co'olco'ol ac'u xc'uxubin sbaic xchi'uc li yajvalique. Ja' me yech xachanubtas.

Ja' li' yaloj ti ja' jc'ulejaltic ya'el ti lec xa li co'ontique

3 Mi oy much'u ma'uc yech ta xchanubtasvan chac c'u cha'al lacalbee, yu'un muc bu xch'unoj c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe ti ja' spas o cu'untic li c'usitic leque. 4-5 Ti much'utic ma'uc yech ta xchanubtasvanique yu'un tstoy no'ox sbaic. Yu'un ta snopic ti stuc no'ox sna' ti yalojique. Ja' no'ox lec cha'iic ti xalxalbe sbaic ti c'usi sc'opique, chit'ixan sbaic. Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe ja' yech ta spasic, ja' ti mu sna'ique. Ti x'elan tspasique, ta xlic o c'op yu'unic, ta scrontain o sbaic. Chlic slaban sbaic, chlic snopbe sba smulic. Ja' no'ox tsc'an ch-ochic ta jchanubtasvanej yu'un tsnopic ti tstaic o taq'uine.

Tsnopic ti ja' chc'ulejajic oe. Ti much'utic yech yo'onique mu me
xavac' chanubtasvanicuc. 6 Li vo'otique ja' jc'ulejaltic ya'el ti lec xa li
co'ontique, ti jun o co'ontic ti c'u yepal c'usi oy cu'untique. 7 Ti c'alal
li'ayanotique, me'onotic onox. Ja' no'ox yech ti c'alal xichamotique, mu
c'usi ta xquich'tic ech'el. 8 Ja' no'ox mi oy c'usi ta jlajestique, mi oy jc'u'
jpoc'tique, jun o co'ontic. 9 Yan ti much'u tsc'an chc'ulejaje, ja' xa tsnop
c'uxi tspas canal. Ja' xa no'ox ta yo'on. Ep ti c'usitic chpich' yo'one. Mu xa
c'usi lec tsnop, chbolib xa o. Ti x'elan tspase, ch-och ta c'oc' ta sbatel osil.
10 Mi ta jc'antic tajmec ti oy jtaq'uintique, ep c'usi chopol chlic jpastic. Oy
jayvo' ti isnopic xa yeche, ja' xa iyictaic xch'unel li sc'op Rioxe. Abol xa
sbaic tajmec.

*Ja' li' yaloj ti "ja' paso li c'usitic leque yo' mu xapas o li c'usitic chopole"
xut Timoteo ti Pabloe*

11 Scotol li c'usitic lacalbee mu me xapas yu'un avich'oj xa ta muc' ti
Rioxe. Ja' ac'o ta avo'on spasel li c'usitic leque, ich'o ta muc' ti Rioxe.
Ch'uno ti chascoltae. C'anvanan, oyuc slequil avo'on, mu xatoy aba.
12 Ach'unoj xa ti chascolta ti Cajvaltique, yech'o un paso li c'usitic leque
yo' mu xapas o li c'usitic chopole. Ja' ch'uno ti chacuxi ta sbatel osile.
Ti liyic'otic ti Rioxe, ja' yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. Ti c'alal aval ti ja'
yech ach'unoje, ep much'utic iya'iic. 13 Ti Rioxe ti yac'oj scotol li c'usitic
cuxajtic li' ta sba balamile xchi'uc li vo'otique, ya'yoj ti x'elan chacalbe
lavie. Ja' no'ox yech ya'yoj ti Jesucristoe ti lec smelol itac'av ti c'alal
imeltsanbat sc'oplal yu'un ti Poncio Pilatoe. 14 Ta sjunul me avo'on xapas
li c'usi iyac' apas ti Rioxe. Mu me xapas li c'usitic chopole. Mu me soc
sc'oplal avu'un ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' me yech xapas ti c'u cha'al
sut o tal ti Cajvaltic Jesucristoe. 15 Ti c'usi ora snopoj ti Rioxe ta stac
sutel tal ti Jesucristoe. Ti Rioxe stuc no'ox oy syu'el. Ja' totil yu'un scotol
preserenteetic xchi'uc scotol jyu'eletic. Ti Rioxe muc much'u xco'olaj
o. 16 Mu sna' xcham. Stuc no'ox oy xojobal yech'o ti muc much'u xu'
xnopoje. Muc much'u yiloj. Yu'un mu xquiltic. Ja' chquich'tic ta muc'
ta sbatel osil. Stuc tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.
17 Li jc'ulejetique ti xch'unojic xa li sc'op Rioxe, albo ti mu me stoy
sbaique. Mu me spat o yo'onic li sc'ulejalique. Li jc'ulejaltic li' ta
sba balamile ta onox xlaj. Ja' ac'u spat o yo'onic ti Rioxe ti cuxul ta
sbatel osile, yu'un ta slequil no'ox yo'on chiyac'botic li c'usitic ta xtun
cu'untique yo' jun o co'ontique. 18 Albo ya'iic ti ja' ac'u spasic li c'usitic
leque. Ja' sc'ulejalic ya'el li c'usitic lec tspasique. Ac'u xc'uxubinic ti
much'utic ch'abal c'usuc yu'unique. Ac'u sq'uelanbeic ti c'usi chtun
yu'unique. 19 Mi yech tspasique, ja' chvinaj o ti chba xchi'inic ti Riox ta
vinajele.

Ja' li' yaloj ti slajeb xa c'usi iyalbe Timoteo ti Pabloe

20 Timoteo, mu me xacap ta yan o lo'il c'usi yaloj ti Rioxe ti la'ac'bat
avale. Mu me xavich' ta muc' c'usi chal ti much'utic p'ijic ti yalojique
yu'un scuenta no'ox sba balamil, mu c'u stu. Mu c'usi lec tsnopic, tey
no'ox xalxalbe sbaic. 21 Oy jayvo' yech ispasic, iyicta xa sbaic ta xch'unel
li sc'op Rioxe.

Ac'u yac'bot crasia ti Rioxe.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TIMOTEOE

1 Vo'on Pabloon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un ja' yech isc'an ti
Rioxe. Yu'un yaloj ti Rioxe ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic
Jesucristoe. 2 Timoteo, chajc'opon ta vun, vo'ot ti co'ol xchi'uc jch'amalot
chca'ie yu'un ach'un li sc'op Rioxe ti c'alal lacalbee, yech'o ti jc'anojot
tajmeque. Ac'u yac'bot crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ac'u xc'uxubinot. Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti "mu me xaq'uexav ta yalel a'yuc c'usi yaloj comel ti Cajvaltic Jesucristoe", xut Timoteo ti Pabloe

3 Ta c'ac'al ac'ubal "colaval" chcut ti Rioxe ti sjunul avo'on chatun
yu'une. Ja' ti Rioxe ti sjunul co'on chitun yu'une, ja' chac c'u cha'al
sjunul yo'on itunic ti vo'ne moletique. 4 Yu'un la'oc' tajmec ti c'alal lacom
atuque, yech'o ti co'onuc jq'uelote. Mi laquile, jun co'on. 5 Yu'un sjunul
yo'on ixch'unic sc'op Riox lamuc'tame' Loidae xchi'uc lame' Eunisee,
jna'oj ti ja' yech ach'unoj uque.

6 Chacalbe noxtoc. Mu me xavicta0aba ta xchanubtasel li jchi'iltactic
ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yu'un ja' chatun o yu'un Riox ti icac' jc'obticotic
ta ajol xchi'uc li jchanubtasvanejetique. Sjunul me avo'on xatun yu'un
ti Cajvaltic Jesucristoe. 7 Mi chixi'otique, chopol, yu'un mu Rioxuc
chac' li xi'ele. Ti iyac' jchi'intic Ch'ul Espíritu ti Rioxe, ja' yo' spas o
cu'untic li c'usitic leque, chic'anvanotic, oy jrazontic. 8 Yech'o un mu
me xaq'uexav ta yalel a'yuc ti c'usi yaloj comel ti Cajvaltic Jesucristoe.
Mu me xaq'uexav ta yalel jc'oplal uc yu'un ja' yech isc'an ti Cajvaltique
ti li'och ta chuquele. Cuchuc avu'un uc ti ja' ta jtatic o crontainel ti
chcaltic a'yuc ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Ti Rioxe
chiscoltaotic yo' xcuch o cu'untic li crontainele. 9 Ja' lispojotic yo' mu
xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osile. Ti liyic'otique, ja' yo' xitunotic o
yu'une. Mu'nuc oy c'usi lec ijpastic ti liyic'otique. Slequil no'ox yo'on
ti lixc'uxubinotique. Ch'abal to'ox balamil isnop ti ja' chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Jesucristoe. 10 Lavie isvinajes xa ti Rioxe ti ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe yu'un istac tal li' ta sba balamile.
Ja' istoj jmultic. Ti istoje, mu xa xi'ochotic o ta c'oc' ta sbatel osil. Ay yal
ti xu' chba xchi'inic Riox ta sbatel osil ti much'utic ta xch'unique.

11 Ti Rioxe liyalbe ti chcalbe li much'utic ma'uc jurioe ti ja' chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osil ti Jesucristoe. Tacbilon ech'el ti chba jchanubtase.
12 Ja' ijmulin ti ay cal a'yuque, yech'o ti abol jba lavie. Pero mu xiq'uexav
o, yu'un jna'oj c'u x'elan ti Much'u quich'oj ta muq'ue. Oy syu'el. Jpatoj
co'on ti chac' jcuxlejale ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil
scotol li crixchanoetique.

13 Ja' me yech xachanubtasvan chac c'u cha'al ijchanubtas ava'i li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ja' tsc'an ti j'ech'el ach'unoj li
vo'ote ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe, xchi'uc
ti chac'anvane. 14 Mu me xasocbe smelol c'usi yaloj ti Rioxe yu'un yech,
yu'un ja' layac'be aval a'yuc. Ja' chascolta ti Ch'ul Espíritu xchi'inojote yo'
jamal xaval o a'yuc ti c'usi yaloje.

15 Ana'oj xa ti mu xa sc'an xisq'uelicon scotol ti much'utic xch'unojic
sc'op Riox li' ta estado Asiae, xchi'uc li Figeloe, xchi'uc li Ermójenese.
16 Ti jayvo' li' ta sna ti Onesíforoe, ac'u c'uxubinaticuc yu'un ti Cajvaltic
Jesucristoe yu'un ep ta ech'el lispatbe co'on ti Onesíforoe. Muc xq'uexav
o ti chuculon ta carinae. 17 Ti c'alal iyul li' ta Romae, lisa' tajmec yo'
to c'u cha'al lista. 18 Yu'un ti lixc'uxubine, ac'u c'uxubinatuc yu'un ti
Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil
scotol crixchanoetic ti Cajvaltique. Li vo'ot uque ana'oj ti liscoltaotic
tajmec ti c'alal li' to'ox jchi'ucot ta Efesoe.

2

Ja' li' yaloj ti yajsolterootic ya'el ti Jesucristoe

1 Vo'ot ti co'ol xchi'uc jch'amalot chca'ie, mu me xaxi'. Na'o me ti ta
slequil yo'on chiscoltaotic ti Jesucristoe. 2 Ti c'u x'elan ijchanubtas ava'i
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' me yech xachanubtas uc ti
much'utic sjunul yo'on tsc'an chtunic yu'un ti Rioxe. Ja' ti much'utic
xtojob chavil ta xchanubtasel ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe.
3 Li vo'ote cuchuc me avu'un li crontainele chac c'u cha'al li solteroe
ti chcuch yu'un ac' c'oq'ue yu'un ta xch'un c'usi chal li yajcapitane.
Ja' no'ox yech li vo'otic uque, yajsolterootic xa ya'el ti Jesucristoe. Ja'
cajcapitantic yu'un ta jch'untic li c'usi chale. 4 Li soltero batem ta ac'
c'oq'ue ta xch'unbe smantal ti much'u itic'on o ta solteroale yu'un ja'
tsc'an ti lec sc'oplale. Mu xu' sa' yan yabtel. Ja' no'ox yech li vo'otic uque,
yic'ojotic ti Jesucristoe, yech'o un ja' tsc'an ta jpastic ti c'usi chiyalbotique
mi ta jc'antic ti lec jc'oplaltic yu'une. 5 Ja' chac c'u cha'al ti much'u
tsc'an chcuch yu'un tajimole, ti tsc'an chich' strofeoe, persa chch'un c'u
x'elan ch-albat smelol li tajimole. Mi mu xch'une, mu xich' strofeo. Ja'
no'ox yechotic uc, mi mu jch'untic c'usi chiyalbotic ti Cajvaltique, mu
xquich'tic jmotontic. 6 Li jchabajome, mi tsc'an ti oy c'usuc yu'une, tsc'an
ti ba'yi ch-abteje. Ja' yechotic uc, mi sjunul co'ontic ta jpastic c'usi lec
chil ti Cajvaltic Jesucristoe, oy c'usi chiyac'botic. 7 Nopbo smelol ti c'usi
lacalbee. Ja' chasyulesbe ta ajol c'usi smelol ti Cajvaltic Jesucristoe.
8 Na'o me ti icha'cuxi loq'uel ta smuquenal ti Jesucristoe xchi'uc ti chtal
ochuc ta pasmantale yu'un ja' smom ti preserente David ti ta vo'nee. Ja'
yech chal li sc'op Rioxe ti chcal a'yuque. 9 Ti ja' yech chcale, ja' abol o jba.
Co'ol xchi'uc li much'u tsots tajmec smule yu'un chuculon ta carina. Ac'u
mi chuculon li vo'one, pero li sc'op Rioxe mu xchuc yu'unic. 10 Yech'o
un chcuch cu'un ti abol jbae. Yu'un ja' ta jc'an ti ch-ac'bat scuxlejalic ta
sbatel osil yu'un ti Jesucristoe ti much'utic st'ujoj onox ti Rioxe ti co'ol
chibatic ta slequilal ta sbatel osile.
11 Li c'op li'i, yech:
Mi mu xa bu ta jpastic li c'usitic chal co'ontique,
mi ja' xa ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Jesucristoe,
chicuxiotic jchi'uctic ta sbatel osil.
12 Mi icuch cu'untic ti abol jbatic ta scuentae,
co'ol ta jpastic mantal jchi'uctic.
Yan mi mu jamluc chcaltic ti quich'ojtic ta muq'ue,
ja' no'ox yech uc: "Le'e mu xiyich' ta muc'", xi.
13 Ac'u mi oy bu ta xch'ay ta joltic baq'uintic yich'el ta muc' li vo'otique,
pero ti stuque sq'uelojotic o.

Yu'un ja' yech yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe.
Mu sna' xlo'lovan, xi.

Ja' li' yaloj "ja' me xac'an ti lec ac'oplal yu'un ti Rioxe", xut Timoteo ti Pabloe

14 Ti c'usi lacalbee, yulesbo ta sjol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe. Albo ya'iic ti ya'yoj ti Cajvaltic Jesucristoe ti chavalbe ti ac'u yicta
sbaic ta yalel a'yuc li c'usi ta snop stuquique. Yu'un mu c'u stu, yech
no'ox ta scrontain o sbaic. Yu'un yic'al xicta sba yu'unic ti much'utic
cha'iique. 15 Li vo'ote ja' me xac'an ti lec ac'oplal yu'un ti Rioxe. Lec
xavalbe smelol ti c'usi yaloje yu'un mu nopbil c'opuc. Mi yech chapase,
mu c'usi chaq'uexav o. 16 Mu me xachan chac c'u cha'al chal ti much'utic
p'ijic ti yalojique. Le'e scuenta no'ox sba balamil, yu'un mu c'u stu. Ti
much'utic yech tspasique más to tsoc o sjolic. 17 Li c'usi chalique tsocvan,
co'ol xchi'uc bu xiyayijotic ti yantic ch-ipaje. Yu'un ja' yech ispasic li
Imeneoe xchi'uc li Filetoe. 18 Iyictaic xa xch'unel li sc'op Rioxe, yan xa o
c'usi ta snopic. Yu'un chalic ti cha'cuxiemotic xae. Mu xa c'usi ta jmalatic
ti yalojique. Oy jayvo' jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti yo'onicuc
xa xch'unic uque. 19 Ac'u mi tsc'anic ti ac'u yicta sbaic ti much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe, pero jmoj sc'oplal ti c'usi yaloj ti Rioxe. Ti
much'utic j'ech'el yich'ojic ta muq'ue, mu xicta sbaic. Ja' yech ts'ibabil
ta sc'op Riox chac li'i: "Ti Cajvaltique xojtiquin ti much'utic ch-ich'on
o ta muq'ue", xi onox ts'ibabil. Ja' yech ts'ibabil noxtoc: "Ti much'utic
yich'ojic ta muc' ti Cajvaltique chictaic spasel li c'usitic chopole", xi onox
ts'ibabil.

20 Li ta jp'ej muc'ta nae mu c'ajomuc no'ox oy plato ti pasbil ta oroe,
ti pasbil ta platae. Oy pasbil ta te', oy pasbil ta lum. Li plato pasbil ta
oroe xchi'uc ti pasbil ta platae, ja' más tsots sc'oplal chil li yajval nae. Ti
pasbil ta te'e xchi'uc ti pasbil ta lume, mu masuc tsots sc'oplal chil. 21 Li
vo'otique ja' yech chiyilotic ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti much'utic tsc'an
chtunic yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe, ac'u sq'uel sbaic, mu me spasic li
c'usitic chopole. Mi ja' yechotique, lec jc'oplaltic yu'un ti Cajvaltique,
chitunotic yu'un. Spas cu'untic li c'usitic leque.

22 Mu me xanop chac c'u cha'al ta snopic li yan cremotique. Ja' chano
chac c'u cha'al li much'utic sjunul yo'on yich'ojic ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe. Ja' ac'o ta avo'on spasel li c'usitic leque. Ch'uno ti ja'
chascolta ti Cajvaltic Jesucristoe. C'anvanan. Mu me xaliques c'op. 23 Mi
oy much'utic chasjac'be ti c'usitic mu c'u stue, mu me xatac'be yu'un
ana'oj ti yic'al xlic o c'ope. 24-25 Ti much'utic ta xtunic yu'un ti Cajvaltic
Jesucristoe ma'uc yabtelic ta sliquesic c'op. Ja' yabtelic ti lec ta sc'oponic
scotol li crixchanoetique, ti lec ta xchanubtasvanique, ti tuc' chalbeic
c'usi lec ta ch'unel ti much'utic ta xcrontainvanique. Tey chvinaj mi
tsyulesbat ta sjolic yu'un Riox mi chictaic li c'usi snopoj stuquique. Mi
iyul ta sjolique, chlic xch'unic li sc'op Rioxe. 26 Mi ixch'unique, chul ta
sjolic ti teyic to'ox ta sc'ob ti pucuje, ti lo'lobilic to'oxe, ti xch'unojbeic
to'ox smantale.

3

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chlic spasic li crixchanoetique ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile

1 Tsc'an chana' noxtoc ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile, ti c'alal po'ot
xcha'sut tal ti Jesucristoe, ta xlic jvocoltic vo'otic ti jch'unojtic li sc'op
Rioxe. 2 Yu'un stuc xa no'ox ta xc'uxubin sbaic ti much'utic mu xch'unic
li sc'op Rioxe. Ja' no'ox ta yo'onic li staq'uinique. Ta stoy sbaic. Chla-
banvanic yu'un mu xa much'u xtaon cha'iic. Mu xch'unbe smantal stot
sme'ic. Mu sna' xalic colaval c'alal oy c'usi ch-ac'batique. Mu xch'unic
ti oy ti Rioxe, mu c'usi oy xi'elal cha'iic. 3 Muc much'u chc'uxubin. Mi
icapique, mu xlaj yo'onic. Tsa'be smul xchi'iltac, tslo'iltaic. Mu xictaic
spasel li c'usitic chopole. Pucujic tajmec. Chopol chilic li c'usitic leque.
4 Ta slo'lo xchi'ilic. Mu snopic lec ti c'usi ta spasique. Jtoybailetic tajmec.
Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique; ma'uc tspasic c'usi
lec chil ti Rioxe. 5 Chalic ti xch'unojic li sc'op Rioxe pero mu spasic li c'usi
chale.

Ti much'utic ja' yech tspasique, mu me xachi'in. 6 Yu'un chanavic ta
naetic li jlome, chalic li c'usi tsnop stuquique, ch-otesatic. Ta slo'loic
antsetic ti mu xich' smelolique, ti c'usuc no'ox xch'unique. Ti antsetic
le'e ac'u mi sna'ojic ti ep smulique, pero mu xicta sbaic. 7 Ja' lec
cha'iic xchanel li c'usitic ach' to cha'iique. Lec cha'iic ti c'usiticuc no'ox
lo'ilale. Yech'o ti mu xch'unic li sc'op Rioxe. 8 Li much'utic tslo'lo li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu sc'anic ti chich'unbatotic li
sc'op Riox chcaltic li vo'otique. Ja' chac c'u cha'al ti Janese xchi'uc ti
Jambrese ti muc sc'anic ti chch'unbat ti c'usi iyalbe preserente ta Egipto
ti Moisese. Chalic ti xch'unojique, pero ja' no'ox ta yo'onic spasel li
c'usitic chopole. 9 Ta sta yora ti mu xa bu ch-ich'eic ta muq'ue, yu'un
chilic onox li crixchanoetique ti ma'uc yech li c'usitic chalique. Ja' chac
c'u cha'al muc x'ich'eic ta muc' ti Janese xchi'uc ti Jambrese, yu'un iyil ti
crixchanoetique ti ma'uc yech ti c'usi iyalique.

10 Yan li vo'ote ja' achanoj c'u x'elan li co'one. Achanoj li c'usi
lichanubtasvan oe. Aviloj ti ja' no'ox quich'oj ta muc' ti Cajvaltique. Ja'
xa yech ach'unoj chac c'u cha'al jch'unoje. Ana'oj xa ti muc xquicta
jba ti c'alal lichanubtasvane. Ana'oj ti c'u x'elan lic'anvane, ti icuch
cu'un scotol ti c'usitic licha'leate. 11 Ana'oj ti icuch cu'un labanele, ti
icuch cu'un ilbajinele. Ana'oj ti c'usi licha'leat ta Antioquía*e*, xchi'uc
ta Iconioe, xchi'uc ta Listrae. Ja' liscolta ti Cajvaltic Jesuse ti jay'ech'el
li'ilbajinate. 12 Ti much'utic ta xtunic yu'un ti Cajvaltic Jesucristoe ta
onox staic ilbajinel. 13 Yan ti much'utic chopol c'usi tspasique xchi'uc li
jlo'lovanejetique, más to chlic spasic li c'usitic chopole. Ta xlo'lovanic
pero lo'lobilic uc.

14 Pero li vo'ote ja' me xapasulan o li c'usi achanoje, yu'un ana'oj ti
yeche. Ana'oj ti yech c'usi iyalic li much'utic laxchanubtase. 15 Yu'un
ta abic'tal onox ava'i li sc'op Rioxe ti ja' chiyalbotic ti mu xa bu chba
quich'tic castico mi iquich'tic ta muc' ti Jesucristoe. 16 Li sc'op Riox
ts'ibabil comele ja' yaloj stuc ti Rioxe. Ja' chtun o ti chisyulesbotic ta
joltic li c'usi tsc'an ta jch'untique. Ja' tsyules ta joltic mi oy jmultique
yo' xquictatic oe. Ja' ta stsatsubtas co'ontic. Ja' chquiltic o ti c'usi lec ta
pasele. 17 Ja' yo' spas o cu'untic scotol li c'usitic leque, vo'otic ti quich'ojtic
xa ta muc' ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj ti "alo me a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe", x'utat comel yu'un Pablo ti Timoteoe

1 Ti c'usi chacalbe li'i, ya'yoj ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristo ti
chtal pasvanuc ta mantale, ti chalbe bu chbatic ta sbatel osil ti much'utic
cuxajtic toe xchi'uc ti much'utic chamemic xae. 2 Alo me a'yuc c'usi yaloj
ti Rioxe. Mu me xanop ti oy sc'ac'alile, ti oy yorail c'usi ora chavale. Ac'u
mi mu sc'an xa'iic pero alo a'yuc. Ta slequil avo'on xaval li sc'op Rioxe
yo' xch'unic o ti much'utic mu to ta xch'unique, yo' xicta o sa'el smul ti
much'u staoj smule, yo' más spasic o scotolic li c'usitic lec chil ti Rioxe.
3 Yu'un ta sta yora ti mu xa sc'an xa'iic c'usi yaloj ti Rioxe. Ja' no'ox ta
sa'ic li c'usitic lec cha'i stuquique. Ta sa'ic yan jchanubtasvanejetic yo'
xchanubtasatic o ti c'usitic lec cha'i stuquique. 4 Ja' chictaic xch'unel li
sc'op Rioxe. Naca lo'il tsc'an cha'iic. 5 Li vo'ote nopo me lec scotol c'ac'al
li c'usi chapase. Ac'u mi abol aba, ts'ico me. Alo a'yuc c'usi yaloj ti Rioxe.
Tunan yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al snopoj onox ti chatune.
6 Li vo'one po'ot xa xismilic. Lec mi ja' chilaj o ta milel li sc'op Rioxe.
7 Icuch xa cu'un spasel li c'usitic leque. Ilaj xa ti c'usi liyac'be jpas ti Rioxe.
Muc xquicta jba ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. 8 Ti jtrofeo
ta xquich'e tey chabibil, ja' ti lec co'on ta sbatel osile. Ja' jtojol ya'el ti
litun yu'un ti Rioxe. Ja' no'ox yech ti much'utic chtunic yu'un ti Cajvaltic
Jesucristoe, ti smalaojic ta xtale, ta xich' stojolic ya'el uc, mu jtucuc no'ox
ta xquich'. Co'ol chiyac'botic ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti c'usi ta xich'be tal Pablo ti Timoteoe

9 Ta jc'an chtal aq'uelon ta ora mi xu' avu'une. 10 Yu'un iyicta sba ta
yalel a'yuc sc'op Riox ti Demase, ja' ba sa' li c'usi scuenta sba balamile,
ibat ta Tesalónica. Li Crescentee ba yal a'yuc sc'op Riox ta estado Galacia.
Li Titoe ba yal a'yuc sc'op Riox ta estado Dalmacia. 11 Stuc xa li' jchi'uc li
Lucase. Ti c'alal xatale, ic'o me tal li Marcose, bal xiscolta. 12 Li Tíquicoe
ijtac tal li' ta Efesoe. 13 Ti c'alal xatale, ich'bon me tal ti jpimilc'u'e ti tey
ijcomtsan ta sna Carpo ta Troase. Oy tey libroetic noxtoc, ich'bon me tal.
Tey balbil vunetic noxtoc ti más chtun cu'une. Ich'bon me tal ta persa.
14 Li Alejandro jtentaq'uine liscontrain tajmec. Tey tstojbe Riox ti c'usi
chale. 15 P'ijan me uc yu'un ta scrontain tajmec li sc'op Riox chcaltic
ech'ele.
16 Ti ta primero to'ox iyal mantal ti preserentee ti chismeltsanbe ox
jc'oplale, jtuc tey icalbe li c'usi ta jpase. Muc much'u liscolta yu'un ixi'
scotolic. Tey ch-aq'ueic ta pertonal yu'un ti Rioxe ti muc xiscoltaique.
17 Ja' no'ox liscolta ti Cajvaltic Jesuse. Istsatsubtas co'on yech'o ti jamal
ical ti c'usi yaloje. Ep ma'uc j'israel iya'iic. Ja' lixchabi ti Cajvaltic
Jesucristoe, yech'o ti muc xismilique. 18 Ja' chiscolta yo' xcuch o cu'un
scotol ti c'usitic chixcha'le li crixchanoetique. Ja' chixchabi ti c'u cha'al
xi'och o ta vinajel yo' bu ta spas mantale. Ja' chquich'tic ta muc' ta sbatel
osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti i'albat chabanuc ti Timoteoe

19 Chabanuc xavalbe li Priscae xchi'uc li smalale, ja' li Aquilae. Cha-
banuc xavalbe li yajnil ánima Onesíforoe xchi'uc li xch'amaltaque. 20 Li
Erastoe tey icom ta Corinto. Li Trófimoe tey ijcomtsan ta Mileto yu'un
ip. 21 Ja' ta jc'an ti chtal aq'uelon ta ora mi xu' avu'une yo'to mu ch-och
corixmatic. Chabanicot la xal li Eubuloe, xchi'uc li Pudentee, xchi'uc li
Linoe, xchi'uc li Claudiae, xchi'uc scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe.
22 Ac'u xchi'inot ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u yac'boxuc crasia acotolic.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI TITOE

1 Vo'on Pabloon, ta jch'un ti c'usi chiyalbe ti Rioxe. Ja' yaj'apoxtolon
ti Jesucristoe. Vo'on list'uj ti chcal a'yuc li c'usi yaloje. Ja' chcalbe ya'iic
li much'utic vo'ne onox st'ujoj ti Rioxe ti chba xchi'inic ta sbatel osile,
yo' xich'ic o ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, yo' spasic o li c'usitic leque.
2 Ja' onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile ti
chicuxiotic ta sbatel osile. Ti Rioxe mu sna' snop c'op. 3 Sna'oj c'usi ora
ta xvinaj ti c'usi snopoje. Ti c'alal ista yorae, liyalbe ti chcal a'yuc ti c'usi
snopoje. Ja' ta smantal stuc ti Rioxe, ja' ti istoj jmultique yo' xba jchi'intic
o ta sbatel osile. 4 Tito, chajc'opon ta vun, vo'ot ti co'ol xchi'uc jch'amalot
chca'ie yu'un ach'un li sc'op Riox ti c'alal lacalbee. Ac'u yac'bot crasia ti
Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u xc'uxubinot.
Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on.

Ja' li' yaloj ti tsc'an t'ujbil lec ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe

5 Ti li' laquicta ta Creta balamile, yu'un ja' chavalbe li much'utic
xch'unojic li sc'op Rioxe ti bu mu to xa'ibeic smelole. Vo'ot chat'uj noxtoc
ti much'u ta x'och ta jchanubtasvanej ta sc'op Riox ta jujun jteclume
chac c'u cha'al lacalbe comele. 6 Ja' me xat'uj ti much'utic lec c'usitic
tspasique, ti lec sc'oplalique, ti jun no'ox yajnilic yich'ojic ta muq'ue, ti
yich'ojic ta muc' Cajvaltic Jesús xchi'uc xch'amalique, ti lec sc'oplalic ti
xch'amalique, ti ta xch'unbeic smantal stot sme'ique. 7 Ja' yech tsc'an ti
much'utic ta x'ochic ta jchanubtasvanej ta sc'op Rioxe yu'un ja' chalic
a'yuc li sc'op Rioxe. Ti tsc'an ti lec c'usitic tspasique, ja' yo' mu sa'bat
o smulique. Ja' tsc'an ti mu jtoybailicuque, ti mu xcapique, ti mu
xyacubique, ti mu sliquesic c'ope, ti mu xpich' yo'onic taq'uine. 8 Ja'
tsc'an ti ch-otesvan ta snaique, ti chmac'linvanique. Ja' tsc'an ti lec
c'usitic ta snopique. Más lec mi ja' chat'uj ti much'utic ba'yi ta snopic
lec li c'usi tspasique, ti yech li c'usi chalique. Ja' tsc'an ti ja' no'ox ta
yo'onic ta spasic li c'usitic lec chil ti Rioxe, ti yictaojic xa spasel li c'usitic
chopole. 9 Ja' tsc'an ti j'ech'el xch'unojic o li sc'op Rioxe ti c'u x'elan
ichanubtasatique, yo' j'ech'el xch'unic o ti much'utic ta xchanubtasique.
Mi oy much'u chal ti ma'uc yeche, sna'oj xa c'uxi tstac'be.

10 Ja' yech tsc'an ti chat'uje yu'un oy jayvo' ti mu xch'unic c'usi chal
li sc'op Rioxe. Sna'ic xa yilel, pero chlo'lovanic no'ox. Ja' chac c'u
cha'al li jayvo' jchi'iltac ta jurioale ti tsots sc'oplal cha'iic ti chavich'ic
circuncisión ti yalojique, vo'oxuc ti ma'uc juriooxuque ti chach'unic li
sc'op Rioxe. 11 Tsc'an pajesel ti much'utic ja' yech chalique, yu'un chicta
sba yu'unic sjunlejic ta na li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Yu'un
mu xa c'u stu li c'usi chaq'uic ta chanele, ja' no'ox tsc'an stojolic.

12 Oy to'ox jun vinic li' ta Creta ti ta más vo'nee, p'ij tajmec. Ja' yech
iyal: "Vo'otic ti li' nacalotic ta Cretae, naca jnopc'opotic, ja' no'ox ta
co'ontic li jpucujiltique. Ch'ajotic tajmec ta abtel, ja' ta jc'antic ti yech
no'ox chive'otique", xi. 13 Yech ti c'usi iyale. Yech'o un albo ya'iic ti mu
me xch'unic c'usi chal li crixchanoetique, ti j'ech'el ac'u xch'unic li sc'op
Rioxe. 14 Albo ya'iic ti mu me ya'uc xch'unic lo'iletic ti chalic li jchi'iltac

ta jurioale. Mu me ya'uc xch'unic noxtoc ti c'usi chalic ti much'utic mu xch'unic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe.

15 Vo'otic ti lec xa co'ontique, lec chquiltic scotol li c'usitic ve'lilal chiyac'botic ti Rioxe. Ch'abal jtosuc ve'lil ti chisocotic oe. Ti much'utic chopol sjolique, ti mu xch'unic li sc'op Rioxe, mu c'usi lec chilic. Yu'un chopol onox sjolic, yech'o ti mu sna'ic mi lec, mi chopol li c'usitic chalique xchi'uc li c'usitic tspasique. 16 "Quich'oj ta muc' ti Rioxe", xiic pero tsnopic. Ja' chvinaj o ti c'usi tspasique ti muc bu yich'ojic ta muq'ue. Oy smul ch-ilatic yu'un ti Rioxe yu'un mu xch'unic ti c'usi yaloje. Mi jset' mu spasic li c'usitic leque.

2

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Titoe ti ja' ac'u yal li c'usitic leque ti xco'olaj xchi'uc li sc'op Rioxe

1 Li vo'ote ja' xaval a'yuc li c'usitic leque ti xco'olaj xchi'uc li sc'op Rioxe. 2 Albo ya'i li moletique ti mu xa me ya'uc yacubicuque. Ac'u yaq'uic iluc li c'usi leque, ac'u xch'unic c'usi yaloj ti Rioxe, ac'u c'anvanicuc, ac'u cuchuc yu'unic li c'usitic chtal ta stojolique. 3 Albo ya'i noxtoc li me'eletique ti ac'u spasic li c'usitic leque. Oyuc me smelol li c'usitic chalique. Mu me sa'be smul xchi'ilic, mu xa me ya'uc yacubicuc. Ac'u yaq'uic iluc li c'usitic leque. 4 Li me'eletique ac'u xchanubtasic li antsetique ti ac'u sc'an sbaic xchi'uc li smalalique, ti ac'u xc'uxubin yolique. 5 Ac'u yalbe ti ac'u snopic lec li c'usitic ta spasique, mu me snopic li c'usitic chopole. Ac'u xchanubtasic ti ac'u stuc'ulan snaique, ti lecuc yo'onique, ti ac'u xch'unbeic smantal li smalalique. Mi yech tspasique, muc much'u xu' chal ti chopol li sc'op Rioxe.

6 Albo noxtoc li viniquetique ti ac'u snopic lec li c'usitic ta spasique. 7 Ac'bo yil ti lec c'usitic chapas li vo'ote yo' xchanic o uque. Lec me xachanubtasvan, lecuc me smelol li c'usi chavale. 8 Mi naca lec li c'usi chavale xchi'uc li c'usi chachanubtasvan oe, muc much'u xu' tsa' amul. Mi yech ta jpastique, ja' chq'uexav li much'utic chiscrontainotique.

9 Albo c'usi lec ta pasel noxtoc li mozoiletique ti ac'u xch'unbeic smantal li yajvalique, ti mu me stac'ulanbeic ti c'usi ch-albatique. 10 Mu me xelc'anbeic c'usuc yu'un li yajvalique. Ac'u yac'beic yil ti yich'ojic ta muq'ue, yo' xvinaj o ti yich'ojic ta muc' ti Rioxe, ja' ti much'u istoj jmultique yo' xba jchi'intic o ta sbatel osile.

11 Ja' yech tsc'an ti Rioxe yu'un iyac' xa quiltic ti sc'anojotic tajmeque. Iyac' ta milel ti Xch'amale, ja' itoj o li jmultic ta jcotoltique. 12 Ti sc'anojotic tajmec ti Rioxe, ja' chul o ta joltic ti tsc'an ta xquictatic spasel li c'usitic chopole xchi'uc li c'usitic chal co'ontique ti scuenta no'ox sba balamile. Ja' tsc'an ti ac'u jnoptic lec li c'usitic ta jpastique. Ja' tsc'an ti naca yech li c'usi chcaltique. Sjunuluc me co'ontic ac'u jpastic c'usi lec chil ti Rioxe ti c'u sjalil li' cuxulotic ta sba balamile. 13 Yu'un jun co'ontic jmalaojtic c'usi ora chtal ti Cajvaltique, ja' ti Jesucristoe ti istoj jmultique. Ti c'alal xtale, mu c'u yech o slequil. Ximuyubajotic xa yu'un ta jq'uelbetic xa sat. 14 Yu'un ja' iyac' sba ta milel ta scoj jmultic yo' ti liloc'otic o ta mulile. Ja' xa ta jpastic ta sjunul co'ontic li c'usitic leque yu'un xch'amalotic xa.

15 Ja' tsc'an ti yech chavalbee, ti yech chapatbe yo'onique. Mi oy much'u mu xch'une, albo smelol yu'un ja' sva'anojot o ti Rioxe, yech'o

ti xu' xavalbee. Ac'u xchan scotolic ti yech tsc'an ti Rioxe chac c'u cha'al chavale.

3

Ja' li' yaloj ti ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ch'abal jmultic chiyilotique

1 Albo li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti ac'u yich'ic ta muc' li jyu'eletique xchi'uc li jmeltsanejc'opetique, ac'u xch'unbeic smantal. Ta sjunul me yo'onic xch'unic mi oy c'usi tsc'an pasele. 2 Albo noxtoc ti mu me xlo'iltavanique, ti mu me sliquesic c'ope. Ja' tsc'an ti lec yo'onique. Mu me st'ujic ti much'u chich'ic ta muq'ue, ac'u yich'ic ta muc' scotol crixchanoetic.

3 Yu'un yech to'ox ijpastic ti c'alal mu to'ox ta jch'untic li sc'op Rioxe. Mu jna'tic c'usi lec ta nopel, mu jch'untic mantal, lo'lobilotic to'ox. Ja' ijpastic ti c'usitic chal co'ontique. Ja' no'ox ta co'ontic spasel li c'usitic chopole. Chopol iquiltic li jchi'iltactique, lic'ac'al-o'ontavanotic. Chopol liyilotic uc, co'olco'ol ijcapan jbatic. 4-5 Ac'u mi chopolotic, pero ti Rioxe iyac' quiltic ti lec yo'one, ti sc'anojotique; istoj jmultic. Mu'nuc oy c'usi lec ijpastic ti istoj jmultique; ta slequil no'ox yo'on lixc'uxubinotic. Lislecubtasbotic co'ontic ti Ch'ul Espíritue, li'ach'ubotic xa ya'el yu'un naca xa lec li c'usitic ta jnoptique. 6 Ti Rioxe j'ech'el iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue yu'un ijch'untic ti ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. 7 Ta slequil no'ox yo'on ti Rioxe ti ch'abal jmultic chiyilotique. Lavie ja' xa no'ox ta jmalatic ti c'usi ora chba jchi'intic ta sbatel osile.

8 Ja' yech smelol ti c'usi lacalbee. Ja' ta jc'an ti chavalbe li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe yo' spasic o li c'usitic leque. Mi ja' ta spasic li c'usitic leque, ta xtunic li' ta sba balamile. 9 Li vo'ote mi oy much'u chasjac'be ti c'usitic mu c'u stue, mu me xatac'be. Mu me xachiquinta li c'usitic chal li jchi'iltac ta jurioale ti ja' no'ox tsnopilanic ti c'u x'elan i'ech'ic ti vo'ne moletique, ti tsc'ac'al'o'onta o sbaic ta yalbel smelol li smantal Riox ti yaloj comel ti Moisese. Le'e mu c'u stu.

10 Li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy much'u ti yan o c'usi lic yac' ta chanele, albo j'ech'el cha'ech'eluc ti chopol ti x'elan tspase. Mi mu xch'une, mu me xavac' ochuc ta templo. 11 Ti much'u yech tspase, ja' no'ox ta yo'on spasel li c'usitic chopole. Li stuque sna'oj ti chopol li c'usi tspase.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Titoe ti chba xchi'in sbaic xchi'uc ti Pabloe

12 Oy much'u ta jtac tal. Tey ta jnop mi ja' ta jtac tal li Artémase, o mi ja' li Tíquicoe. Ti c'alal xul yo' bu nacalote, ja' chcom ta aq'uexol. Li vo'ote cha'abulaj chba jchi'in jbatic ta jteclum Nicópolis. Yu'un ijnop ti tey chba ech'uc cu'un li corixmatique. 13 Ti c'alal xloq'uic ech'el li Apolose xchi'uc li Zenas jc'opojele, ac'bo ech'el c'usi chtun yu'unic ta be. 14 Ja' no'ox yech li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox li'toe, albo ti ac'u spasic li c'usitic leque. Ac'u scoltaic li much'utic ch'abal c'usuc yu'unique yo' xvinaj o ti xch'unojique.

15 Chabanicot la xal li much'utic li' jchi'uque. Chabanuc xavalbe uc li much'utic sc'anojoticotique ti co'ol jch'unojtic sc'op Riox jchi'uctique. Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Rioxe.

LI'I JA' SVUN TI APOXTOL PABLOE TI ISTS'IBABE TI FILEMONE

1 Filemón, vo'ot ti jc'anojoticotique, ti co'ol chitunotic yu'un ti Rioxe,
chajc'oponticotic tal ta vun xchi'uc li Timoteoe, vo'on Pabloon. Li'
tiq'uilon ta chuquele yu'un ja' yech isc'an ti Jesucristoe. 2 Chajc'oponic
xchi'uc lavajnil Apiae, xchi'uc lacrem Arquipoe ti mu xi' o contrainele, ti
yac'oj to persa chal a'yuc c'usi yaloj ti Cajvaltic Jesucristoe. Ta jc'oponic
uc li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti li' tstsob sbaic ta anae. 3 Ac'u
yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe.
Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti sc'anoj Cajvaltic Jesucristo ti Filemone, ti yich'oj ta muq'ue

4-5 Ti ju'ech'el chajc'oponbe Rioxe, “colaval” chcut ti avich'oj xa ta
muq'ue. Yu'un ica'i ac'oplal ti ac'anoj ti Cajvaltic Jesuse, ti ac'anoj noxtoc
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. 6 Ti chapas li c'usitic leque, ja'
chilic o ti spas yu'unic uc, lavi co'ol slecubtasoj avo'onic ti Jesucristoe.
7 Ja' jpatoj o co'on, ja' jun o co'on tajmec ti ac'anoj li jchi'iltactique. Lavi
ja' yechot li vo'ote, más sjunul yo'on tspasic c'usi lec chil ti Cajvaltique.

Ja' li' yaloj ti i'albat ti Filemone ti ac'u xcha'ic' ti smozoe

8 Lavi ac'anoj li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, abulajan a'ibon li
c'usi chacalbee. Lavi chitun yu'un ti Cristoe, xu' chacalbe jp'eluc ti paso
li c'usi chacalbee yu'un ja' yech tsc'an ti Rioxe. 9 Pero mu'nuc chajpas ta
mantal, chacalbe no'ox ti c'uxubajicon ta avo'one, vo'on Pabloon, molon
xa, tiq'uilon ta chuquel yu'un ja' yech isc'an ti Jesucristoe. 10 Abulajan
c'uxubinbon lamozo Onésimoe, yu'un co'ol xchi'uc jch'amal chca'i yu'un
vo'on icalbe sc'op Riox li' ta chuclebale, ixch'un.

11 Ja' onox amozo, vo'ot amanoj, pero muc bu lec itun avu'un. Lavie
co'ol xa chtun cu'untic. 12 Chajtacbe sutel tal. Abulajan ic'bon. Ti c'alal
xaviq'ue, co'ol xchi'uc vo'on avic'on ya'el. 13 Ti manchuc amanoje, lec ti
li' chixchi'in o ti yechuque. Yu'un co'ol xchi'uc vo'ot li' chacoltaon ya'el
ti li' tiq'uilon o ta chuquel ti chcal a'yuc ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Jesucristoe. 14 Pero mu jc'an jnop jtuc ti li' chixchi'in oe. Mu jc'an
ti ta sujel chavac' scoltaone. Más lec mi anop atuc ti chavac' jchi'ine.
15 Ac'u mi vo'ne xa sjatavel loq'uel ta ana, yu'un nan yech isc'an ti Rioxe
yo' xba achi'in o abaic ta sbatel osile. 16 Ma'uc xa no'ox amozo ya'el ti
chaviq'ue, yu'un jchi'iltic xa ta xch'unel li sc'op Rioxe chac c'u cha'al
li yane ti jc'anojtique. Yu'un jc'anoj tajmec li Onésimoe. Li vo'ote más
to ac'anoj yu'un ja' amozo. Lavie co'ol xa avich'ojic ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe.

17 Lavi jchi'il xa jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ic'o lamozo Onésimoe.
Ti c'alal xaviq'ue, co'ol xchi'uc vo'on avic'on ya'el. 18 Ti x'elan ijatave, mi
oy xa yil avu'une, vo'on ta jtojbe. 19 Vo'on Pabloon ijts'iba jtuc ti chajtojbe
li yile. Na'o me ti vo'on ba'yi ical ava'i li sc'op Rioxe yo' xacuxi o ta
sbatel osile, pero ch'abal avil cu'un. 20 Filemón, patbon co'on lavi co'ol
xa quich'ojtic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ic'o lamozo Onésimoe.

21 Ti c'usi lajts'ibabee jna'oj ti chach'une. Jna'oj ti más to chapas ti c'usi
lacalbee. 22 Lavi chac'oponbecon Rioxe, jna'oj onox ti chiloc' ta chuquele,
ti chtal jq'ueloxuque, yech'o un ch'ubabon jc'oluc ana noxtoc.

Ja' li' yaloj ti i'albat chabanuc ti Filemone

23 Chabanicot la xal li Epáfrase, ti li' tal xchi'inon ta chuclebale yu'un
ja' yech iyulesbat ta sjol yu'un ti Jesucristoe. 24 Chabanicot la xal uc li
Marcose, xchi'uc li Aristárcoe, xchi'uc li Demase, xchi'uc li Lucase, yu'un
co'ol chitunoticotic yu'un ti Cajvaltique.

25 Ac'u yac'boxuc crasia ti Cajvaltic Jesucristoe.

HEBREOS
JA' SVUN J'ISRAELETIC TI YICH'OJIC TA MUC' TI CAJVALTIC JESUSE

Ja' li' yaloj ti lisc'oponotic xa ya'el ti Rioxe yu'un i'ay li' ta sba balamil ti Xch'amale

1 Ti Rioxe ep ta ech'el isc'opon ya'el ti vo'ne moletique yu'un ja' isp'ijubtas ti yaj'alc'optaque ti c'usitic iyalique. Stosoltosol ti c'usitic i'albatique xchi'uc ti c'usitic i'ac'bat spasic jujune. 2 Lavi po'ot xa xlaj li balamile lisc'oponotic xa ya'el uc ti Rioxe yu'un i'ay li' ta sba balamil ti Xch'amale. Ti Xch'amale ja' iyac'be spas balamil xchi'uc scotol li c'usitic oye, ja' iyac'be scuentain scotol. 3 Ti i'ay ti Xch'amale, ja' ivinaj o ti toj lec yo'on ti Rioxe. Ti c'usitic ispas ti c'alal i'ay li' ta sba balamile, ja' ivinaj o ti jun xchi'uc ti Rioxe. Oy syu'el. Ja' ta syu'el ti lec scotol li c'usitic oye. Ja' ay stoj jmultic. Ts'acal to ibat ta vinajel, tey ba chotluc ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Tey tspas mantal.

4 Ti Xch'amal Rioxe ja' más tsots yabtel; ja' jutuc no'ox yabtelic ti anjeletic ta vinajele. Yu'un “ja' Jch'amal”, xi ti Rioxe, ja' ivinaj o ti ja' tsots yabtele.

Ja' li' yaloj ti ja' tsots yabtel ti Xch'amal Rioxe; ja' jutuc no'ox yabtelic ti anjeletique

5 Vo'ot Jch'amalot, chcac' iluc ti vo'ot Jch'amalote,
x'utat onox. Mi jun anjel muc bu yech i'albat.
Vo'on Stoton, ja' Jch'amal,
xi onox ts'ibabil. Mi jun anjel muc bu yech i'albat. 6 Ti Rioxe iyal ti c'alal istac tal ta sba balamil ti junjun Xch'amale:
Scotol li caj'anjeltaque ta xich'ic ta muc' li Jch'amale,
xi onox. 7 Yan ti anjeletique ja' yech ts'ibabil sc'oplalic ta sc'op Riox:
Ti anjeletique co'olic xchi'uc ic',
co'olic xchi'uc leb c'oc', mantal no'ox ta xch'unic,
xi ts'ibabil. 8 Yan ti Xch'amal Rioxe ja' yech ts'ibabil sc'oplal ta sc'op Riox:
Vo'ot Rioxot, vo'ot chapas mantal ta sbatel osil.
Naca lec li c'usitic chavale.
9 Ja' ac'anoj li c'usitic leque.
Mu xac'an li c'usitic chopole.
Yech'o ti vo'ot más chayac'be bentisyon ti Rioxe, ja' lavajvale,
yech'o un jun avo'on.
Muc much'u yech ti jun yo'one,
xi ts'ibabil. 10 Ja' yech ts'ibabil sc'oplal noxtoc:
Cajval, vo'ot apasoj vinajel balamil.
11 Li vinajele sna' xlaj.
Yan li vo'ote cuxulot ta sbatel osil.
Li vinajele sna' xmolib ya'el, co'ol xchi'uc c'u'uletic.
12 Ta sta yora chabal, co'ol xchi'uc jbal jc'u'ticotic.
Chaq'uexta chac c'u cha'al jq'uexta jbaticotic.
Yan li vo'ote mu xana' xacham,
xi ts'ibabil. 13 Ti Rioxe ja' onox yech iyalbe ti Xch'amale:
Chachoti ta jbats'ic'ob,

chapas mantal ti c'u sjalil xch'un o amantal cu'un scotol lacrontae,
xut onox. Mi jun anjel muc bu yech i'albat. 14 Scotol ti anjeletique chtunic
no'ox. Chtaqueic tal yu'un ti Rioxe, chtal xchabiotic vo'otic ti chicuxiotic
ta sbatel osile.

2

Ja' li' yaloj ti chicuxiotic ta sbatel osil mi ta jch'untic ti ja' chac' jcuxlejaltic ti Cajvaltic Jesuse

1 Yech'o un ac'u jch'untic ti c'usitic ca'yojtique yo' mu xquicta o jba-
tique. 2 Ti vo'ne moletique i'albatic li smantaltac Rioxe. Ac'u mi anjeletic
no'ox iyal, pero persa ixch'unic. Ti much'utic muc xch'unique iyich'ic
castico. Ja' yech iyich'ic ti c'u x'elan smulique. 3 Li vo'otique ¿c'u ma xi
mu xquich'tic castico ana'ojic ti mi mu jch'untic ti ja' chac' jcuxlejaltic
ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesuse? Ti Cajvaltic Jesuse ja' iyal ti chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osile. Ts'acal to liyalbotic ti much'utic iya'iique. 4 Ti
Rioxe iyac' iluc ti ja' yaloj ti c'usitic iyalique, yu'un stosoltosol iyaq'uic
iluc ti oy slequilal syu'elale. Ispasic noxtoc ti c'usi i'ac'bat spasic jujuntal
yu'un ti Ch'ul Espíritue, ja' ti c'u x'elan tsc'an yo'on stuc ti Ch'ul Espíritue.

Ja' li' yaloj ti isco'oltas sba chac c'u cha'al vo'otic ti Jesuse, yech'o ti icham ta scoj jmultique

5 Ti Rioxe ma'uc anjeletic chac'be scuentain ti ach' balamil ti yolel
chcalbe sc'oplale. 6 Vo'otic chac' jcuentaintic. Ts'ibabil ta sc'op Riox ti
oy much'u ja' yech iyalbe ti Rioxe:
Ac'u mi mu c'u jtuticotic vo'oticotic li crixchanooticotique,
pero teyoticotic ta avo'on.
7 Jliquel no'ox ti muc bu tsots cabtelticotique; ja' tsots yabtel ti anjele-
tique.
Ts'acal to vo'oticotic xa tsots cabtelticotic.
Yu'un ta sta yora ti chavac'oticotic ta ich'el ta muq'ue.
Yu'un chavac' jcuentainticotic li c'usitic apasoje.
8 Chavac' jpasticotic ta mantal scotol,
xi ts'ibabil. Ti x'elan ts'ibabile, ja' chul o ta joltic ti chac' jcuentaintic
scotol ti Rioxe. Pero sc'an to xquiltic ti chac' jpastic ta mantal scotole.
9 Ja' no'ox chquiltic ti ich'bil xa ta muc' ti Jesuse. Ti c'alal li' to'ox ta sba
balamile, jutuc to'ox yabtel; ja' tsots to'ox yabtelic ti anjeletique. Pero
lavie ich'bil xa ta muc' yu'un ay chamuc ta scoj jmultic jcotoltic. Ja' ivinaj
o ti sc'anojotic ti Rioxe.
10 Ti ispas c'usitic oy ti Rioxe, xchi'uc ti lispasotique, ja' yo' x'ich'e o ta
muc' ta sbatel osile. Ja' tsc'an ti ep xch'amaltac chbatic ta vinajele, yech'o
ti isnop ti persa ay yac' svocol li' ta sba balamil ti Xch'amale yo' itoj o li
smulique. 11 Vo'otic ti slecubtasoj xa co'ontique, jun xa jtotic jchi'uctic,
yech'o ti mu xq'uexav ta yalel ti “quits'in, quixlel” xiyutotique. 12 Ja' onox
yech ts'ibabil ta sc'op Riox:
Chcalbe ac'oplal li quits'intaque li quixleltaque.
Chaquich'ticotic ta muc' jcotolticotic,
xut Stot ti Cajvaltic Jesucristoe.
13 Jpatoj co'on ti chiscolta ti Rioxe,
xi noxtoc.
Li' jchi'inojbe li xch'amaltac Rioxe ti iyac' yich'icon ta muq'ue,
xi noxtoc.

14 Li vo'otique oy jpat jxocontic, oy jch'ich'eltic. Ja' no'ox yech ti c'alal
i'ay ti Xch'amal Rioxe, oy spat xocon, oy xch'ich'el, yech'o ti ichame. Ti
ichame, ja' ich'ay o syu'el ti much'u chiyic'otic ech'el ta c'oq'ue, ja' ti
pucuje. 15 Ja' yo' xch'ay o cu'untic xi'el ti xi'em chichamotique. Yu'un
jna'ojtic ti chi'ochotic ta c'oq'ue, ja' xi'emotic o. 16 Ma'uc ixc'uxubin ti
anjeletique; vo'otic lixc'uxubinotic ti smomotic ti Abraame. 17 Yech'o
ti persa isco'oltas sba chac c'u cha'al vo'otic ti Jesuse. Ja' jchi'iltic.
Lixc'uxubinotic, listojbotic jmultic yech'o ti ja' i'och ta totil pale yo' bu
ti Rioxe. Ti iyac' svocole, ja' ijtatic o pertonal. 18 Abol xa sba iya'i li' ta sba
balamile ti c'alal iq'uele mi ta xch'un spasel li c'usitic chopole, pero muc
bu ixch'un. Yech'o ti xu' chiscoltaotic ti c'alal xiq'uelatotic mi ta jch'untic
spasel li c'usitic chopole.

3

Ja' li' yaloj ti ich'bil xa ta muc' ti Jesuse; ja' xa muc bu ich'bil ta muc' ti Moisese

1 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti co'ol
slecubtasoj co'ontic ti Rioxe, ti co'ol chiyic'otic ech'el ta vinajele, nopic
c'u x'elan yo'on ti Jesucristoe ti jch'unojtic ti ja' ay yalbotic c'u x'elan
chicuxiotic ta sbatel osile, ti ja' i'och ta totil palee. 2 Ti Jesuse sjunul yo'on
iyich' ta muc' ti much'u i'ac'bon yabtele, ja' ti Rioxe. Ja' chac c'u cha'al
sjunul yo'on iyich' ta muc' Riox ti Moisese ti i'ac'bat scuentain scotol ti
much'utic st'ujoj ti Rioxe, ja' ti vo'ne moletique. 3 Pero ti Jesuse ja' yech
smelol ti más ch-ich'e ta muq'ue, ti xu' xa mu x'ich'e ta muc' ti Moisese.
Yu'un co'ol xchi'uc alvanil ti Jesuse ti ja' ich'bil ta muq'ue; ma'uc ch-ich'e
ta muc' li na spasoje. 4 Li naetique oy much'u tsmeltsan. Pero scotol li
c'usitic oye, ja' spasoj ti Rioxe. 5-6 Ti Moisese yajtunel no'ox Riox. Sjunul
yo'on iscuentain ti much'utic st'ujoj ti Rioxe, ja' ti vo'ne moletique. Ti
x'elan ispase, ja' ivinaj o ti chtal to ti much'u chiscuentainotic jcotoltique,
ja' ti Jesucristoe. Ti chiscuentainotic jcotoltique, yu'un ja' ch'amalil,
ma'uc no'ox jtunel. Vo'otic xa chiscuentainotic ti mi jpatoj co'ontic ti
chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osile.

Ja' li' yaloj ti chba xcuxic ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Rioxe

7 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox
chac li'i:
Mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie,
8 pasic me ti c'usi chayalbeique.
Mu me ja'uc ti mu xach'unic chac c'u cha'al ispasic ta xocol balamil ti
vo'ne moletique.
9 Ja' tey istoy sbaic ti amuc'tatotique.
Ac'u mi iyilic cha'vinic jabil ti c'u x'elan ijcoltaique,
pero muc xch'unic ti c'usitic icalbeique.
10 Ti jq'uex achi'ilic chcale chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
yu'un ja' no'ox ispasic ti c'usitic iyal yo'on stuquique.
Muc xiyich'beic ta muc' ti c'usitic icalbeique.
11 Ti chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil.

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, q'uelo me abaic.
Mu me ja'uc ti chopol ajolique, ti mu xach'unique, ti chavicta abaic ta

yich'el ta muc' ti Riox cuxul ta sbatel osile. 13 Ja' tsc'an ti co'olco'ol chatsatsubtasbe aba avo'onic jujun c'ac'ale lavi oy to c'uxubinele, yo' mu xach'unic o lo'loel yu'un li c'usitic chopole. Mi mu xatsatsubtasbe aba avo'onique, yic'al mu xa xac'an xava'iic li sc'op Rioxe. 14 Yo' ti xicuxiotic o ta sbatel osil xchi'uc ti Cristoe, ja' tsc'an ti j'ech'el jch'unojtic chac c'u cha'al lic jch'untique.

15 Yech'o un “mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie, pasic me ti c'usi chayalbeique. Mu me ja'uc ti mu xach'unic chac c'u cha'al ti vo'ne moletique”, xi onox ts'ibabil. 16 Ti much'utic muc xch'unic ti c'usitic i'albatic yu'un ti Rioxe, ja' ti vo'ne moletique ti iloq'uesatic tal ta mozoil ta Egipto yu'un ti Moisese. 17 Ti much'utic chopol i'ileic cha'vinic jabil yu'un ti Rioxe, ja' ti much'utic isa' smulic ta xocol balamil ti tey ichamique. 18 Ti much'utic i'albatic yu'un ti Rioxe ti jmoj mu x'ochic yo' bu ta xcuxique, ja' ti much'utic muc xch'unic c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe. 19 Yech'o un ja' chquiltic o c'u yu'un ti muc x'ochique. Ja' ti muc xch'unic ti c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe.

4

1 Lavie liyalbotic xa ti Rioxe ti xu' chba jcuxtic yo' bu chcuxe. Ma'uc to me ti mu xa'ochic junuque. 2 Yu'un ica'itic xa uc ti xu' chba jcuxtique chac c'u cha'al iya'iic ti vo'ne moletique. Pero muc x'ochic ti vo'ne moletique, ja' ti muc xch'unique. 3 Lavi jch'unojtic xa li vo'otique, chi'ochotic yo' bu yaloj Riox ta jcuxtique. Ti vo'ne moletique muc x'aq'ue ochicuc. Ja' yech i'albat sc'oplalic yu'un ti Rioxe:

Ti chopol ica'i ti c'usitic ispasique,
mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe. Pero ti Rioxe snopoj onox ti oy much'utic ta xcuxic xchi'uque. Ja'o isnop ti c'alal lic spas li vinajel balamile. 4 Ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox: “Ti c'alal laj spas scotol li c'usitic oye, ixcux ta svucubal c'ac'al ti Rioxe”, xi. 5 Ja' yech ts'ibabil noxtoc:

Mu xa x'ochic yo' bu caloj ta xcuxique,
xi ti Rioxe. 6 Ti muc x'ochique, yech'o un sc'an to ti much'utic ta x'och xcuxique. Ti much'utic ba'yi iya'iique muc x'ochic, ja' ti muc xch'unic ti c'usitic i'albatic yu'un ti Rioxe. 7 Yech'o un ti Rioxe iyal onox ti yan o much'utic ch-ochique, vo'otic xa chi'ochotic un. Ixch'amunbe onox ye ti Davide ti c'alal vo'ne xa'ox xchamelic ti moletic muc xch'unique. Ja' iyal chac c'u cha'al lacalbeic xae.

Mi oy c'usi chayalbeic Riox lavie,
pasic me ti c'usi chayalbeique.
Mu me ja'uc ti mu xach'unique,
xi. 8 Ti ja'uc xa xcuxobil yo'onic ta jmoj li Canaán ti ich'acbatic yu'un Josué ti vo'ne moletique, ti Rioxe muc xa xal ti oy to bu chba jcuxtique. 9 Oy to bu chba xcuxic ta jmoj ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox lavie. 10 Ti much'utic ochemic xa yo' bu chac' jcuxtic ti Rioxe, mu xa bu ta x'abtejic chac c'u cha'al mu xa bu i'abtej ti c'alal ilaj yabtel ti Rioxe. 11 Yech'o un ja' ac'u jc'antic ti chi'ochotic yo' bu chac' jcuxtic ti Rioxe. Mu me jchantic chac c'u cha'al ti vo'ne moletique ti muc xch'unique.

12 Li sc'op Rioxe cuxul. Mi ta jch'untique, chquiltic ti chc'ot li c'usitic chale. Ja' chca'itic o mi lec, o mi chopol, li c'usitic ta jnoptique. Más oy ye ya'el; ja' jutuc no'ox ye li espadae ti juxbil xcha'jotol yee, xu' to

xmac ta bac. Yan li sc'op Rioxe mu c'usi chmac o. 13 Mu c'usi ti muc bu
yiloj ti Rioxe, yiloj scotol. Ta sta yora ti chiyalbotic ti c'u x'elan li'ech'otic
jujuntal li' ta sba balamile.

Ja' li' yaloj ti ja' xa totil pale ta vinajel ti Jesuse, tey chtun cu'untic

14 Lavi oy xa totil pale ta vinajele ti chtun cu'untique, ja' ti Jesuse, ti
Xch'amal Rioxe, yech'o un j'ech'el ac'u quich'tic ta muc' chac c'u cha'al
iloc' ta quetic jujuntale. 15 Ti totil pale ta xtun cu'untique iya'i li vocol
uque ti c'alal iq'uelbat yo'one, ja' no'ox ti muc bu isa' smule. Yech'o
un chisc'oponbotic Riox ti c'alal chiq'uelbatotic co'ontique yo' mu jsa' o
jmultic uque. 16 Yech'o un mu me xixi'otic ta sc'oponel ti Rioxe. Yu'un
sc'anojotic tajmec. Chiyac'otic ta pertonal, chiscoltaotic ti c'alal oy c'usi
palta chca'itique.

5

1 Ti totil paleetic laj ech'uque jchi'iltactic no'ox. Ja' yabtelic ti iyaq'uic
ch'ich'e yo' ti xiyac'otic o ta pertonal ti Rioxe. 2 Sna' sa' smulic uc, yech'o
ti lic'uxubajotic ta yo'onic ti muc jna'tic li c'usitic leque xchi'uc ti c'alal
lislo'lootic li mulile. 3 Ti sna' sa' smulic uque, ba'yi iyaq'uic ch'ich' yo'
x'aq'ueic o ta pertonal yu'un ti Riox uque.

4 Ti much'utic i'ochic ta totil paleale muc bu istic' sba stuquic. Ja'
it'ujeic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al it'uje ti Aarone. 5 Ja' no'ox yech ti
Cristoe, mu stucuc no'ox istic' sba ta totil paleal; ja' it'uje yu'un ti Rioxe.
Vo'ot Jch'amalot, ta xcac' iluc ti vo'ot Jch'amalote,
x'utat onox yu'un ti Rioxe.
6 Vo'ot cha'och ta totil paleal ta sbatel osil.
Cha'tos avabtel chavich' chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti Melquisedeque,
x'utat onox yu'un ti Rioxe. 7 Ti c'alal li' to'ox ta sba balamil ti Cristoe,
oy spat xocon chac c'u cha'al vo'otic. Ti c'alal po'ot xa'ox xchame, i'oc'
i'avan ti c'alal isc'opon Rioxe. Sna'oj ti oy syu'ele, ti xu' chcoltaone. Ti
ixch'un c'usi i'albat yu'un ti Rioxe, i'ich'bat ta muc' ti c'usi iyale, yech'o ti
icha'cuxesate. 8 Ac'u mi ja' Xch'amal Riox, iyac' svocol uc. Ti x'elan iyac'
svocole, ja' iya'i o c'u x'elan ta ch'unel c'usi tsc'an ti Rioxe. 9 Ti c'usitic
i'albat yu'un ti Rioxe ispas scotol, yech'o ti ch-aq'ueic ta pertonal scotol
ti much'utic ch-ich'on o ta muq'ue, chcuxiic ta sbatel osil. 10 Yu'un ja' iyal
ti Rioxe ti i'och ta totil paleal cu'untique, ti cha'tos yabtel iyich' chac c'u
cha'al cha'tos yabtel ti Melquisedeque.

Ja' li' yaloj ti mu xa xu' jcha'ich'tic ta muc' ti Rioxe mi ijnoptic ti j'ech'el chquicta jbatique

11 Ti totil pale chacalbeique ep to sc'oplal. Pero mu xa jc'an lec
xacalbeic yu'un mu xac'an xach'unic. 12 Vo'ne xa lic ava'iic, jchanubtas-
vanejoxuc xa ti yechuque. Pero lavie chac'anic albel ta ach' yu'un mu xa
xana'ic ti c'usitic ba'yi ava'iique. Co'oloxuc xchi'uc unen ya'el ti naca to
chu'ul chipane, ti mu to sna' xve'e. 13 Neneoxuc to ya'el chac c'u cha'al
li jchu'nometique. Yu'un mu to xana'ic li c'usitic leque. 14 Li ve'lile ja'
tslajes li much'utic yulem xa xch'ulelique. Yu'un sna'ic xa c'usi lec, sna'ic
xa c'usi chopol.

6

1 Yech'o un ac'u ca'itic más li sc'op Rioxe yo' j'ech'el jch'untic o ti chis-
coltaotique. Mu me ja'uc no'ox tey xi'al'onotic o ti c'u x'elan li'albatotic

ti c'alal lic jch'untic ti c'usi yaloj ti Cristoe. Tsc'an ti más ta jch'untique. Mu me ja'uc no'ox xcalulanbe jbatic ti ac'u quictatic li c'usitic chopole, ti ac'u jch'untic ti chiscoltaotic ti Rioxe. 2 Mu me ja'uc no'ox xcalulanbe jbatic sc'oplal li ich'vo'e, xchi'uc ti iyac' sc'obic ta joltique, xchi'uc ti chicha'cuxiotique, xchi'uc ti oy castico ta sbatel osile. Yu'un ma'uc ta jch'untic o ti chiscoltaotic ti Rioxe mi ja' no'ox chcalulanbe jbatique. 3 Mi sc'an Rioxe, ja' xa chacalbeic ti c'usi j'ech'el chach'unic oe.

4-6 Li much'u ixch'un xa ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, ti iya'i c'u slequil li smoton ti i'ac'bat yu'un ti Rioxe, ti i'ac'bat xchi'in ti Ch'ul Espíritue, ti iya'i xa c'u slequil c'usi yaloj ti Rioxe, ti iya'i xa c'u x'elan tslecubtas co'ontic yo' lec o co'ontic c'alal xic'ototic ta ach' balamile, mi isnop ti j'ech'el chicta sba ta yich'el ta muc' ti Cajvaltique, mu xa xu' xcha'ich' ta muc' noxtoc. Yu'un mu xa sc'anbe ti Xch'amal Rioxe, yech'o un co'ol sjolic xchi'uc ti much'utic ijipanvanic ta cruze, ti i'ac'vanic ta q'uexlale. 7 Ja' tsc'an ti ja' yechotic chac c'u cha'al li voc'bil osile ti tey no'ox chuch' yalel vo' ti c'alal chac' vo'e. Lec ta xch'i li c'usitic ta jts'untique yu'un chac' bentisyon ti Rioxe. 8 Mu me ja'uc yechicotic chac c'u cha'al ti bu naca ch'ix ta xch'ie, ti mu c'u stue, ti ta onox xich' chiq'uele.

9 Ti x'elan chacalbeique, mu jch'un ti vo'oxuc ac'oplalique ti jc'anojoxuque. Jna'oj ti chacuxiic onox ta sbatel osile. 10 Ti Rioxe lec c'usitic tspas. Mu xch'ay xa'i ti lac'uxubinvanique, ti acoltaic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Jna'oj ti yech chapasulanic lavie. 11 Pero ja' ta jc'anticotic ti ja' no'ox yech vinajuc avu'unic jujuntal ti j'ech'el ach'unojic ti chba achi'inic ti Rioxe. 12 Mi j'ech'el ach'unojique, muc bu chavicta o abaic. Ja' chachanic o chac c'u cha'al li much'utic j'ech'el xch'unojic ti ta onox xc'ot yich'ic ti c'usi albilic yu'un ti Rioxe, ti mu xicta sbaic ta smalaele.

13 Ti c'alal iyal ti Rioxe ti chac'be bentisyon ti Abraame, stuc isva'an sba ta rexticoal yu'un muc much'u yan oy syu'el. 14 "Ta onox xacac'be bentisyon. Ja' bentisyon ti ta xp'ol amome", x'utat yu'un ti Rioxe. 15 Ti Abraame muc xicta sba ta smalael, yech'o ti ista ti c'usi i'albate. 16 Li crixchanoetic li' ta sba balamile, ti c'alal tsc'anic ch'unbel li c'usi chalique, ja' tsva'anic ta rextico ti much'u oy syu'ele yo' xch'unbatic oe. 17 Ja' no'ox yech ti Rioxe, tsc'an ti ac'u jch'untic, vo'otic ti smomotic ti Abraame, ti chc'ot onox ti c'usi yaloje chac c'u cha'al ixch'un ti Abraame, yech'o ti stuc isva'an sba ta rexticoale. 18 Xcha'tosol li c'usi iyale, persa chc'ot yu'un mu sna' snop c'op. Lavi iyal ti chc'ot onoxe, xchi'uc ti ja' rextico ti stuque, yech'o ti jpatoj co'ontic ti chac' cuxlicotic ta sbatel osile, vo'otic ti jch'unojtic ti c'usi yaloje. 19 Ti jpatoj co'ontique, mu xa xquicta jbatic. Co'ol xchi'uc ancla-taq'uin c'alal ts'apal ta chac mare, ti ja' mu xnet'e o ech'el ta ic' li barcoe. Ja' no'ox yech ti Jesuse ja' jpatoj o co'ontic ti chiyic'otic ochel ta bats'i lequil cuartoe, ja' li vinajele. 20 Yu'un ja' xa totil pale ti chtun cu'untic ta sbatel osil yo' bu ti Rioxe, lisjambotic xa be ya'el. Ja' yech yabtel iyich' chac c'u cha'al iyich' ti Melquisedec ti ta más vo'nee.

7

Ja' li' yaloj ti cha'tos yabtel ti Jesuse chac c'u cha'al cha'tos to'ox yabtel ti Melquisedeque

1 Ti Melquisedeque ochem to'ox ta preserenteal ta jun jteclum Salem
sbi. Tic'bil to'ox ta totil pale noxtoc yu'un ti Riox ta vinajele. Ay
snup tal ta be ti Abraame ti c'alal isut tal ta spojel ti c'usitic iyelc'anic
ech'el ti j'eleq'uetique ti c'alal ijatavic ti preserenteetique. "Ac'u yac'bot
bentisyon ti Rioxe", x'utat yu'un Melquisedec ti Abraame. 2 Ti Abraame
lic snit ta lajlajuneb ti c'usitic ispoj sutel tale. Ta lajlajunebe jujun
isloq'ues. Ti bu isloq'uese, ja' iyac'be ti Melquisedeque. Ti Melquisedec
sbie, "lequil preserente", xi smelol. Ti "preserente ta Salem" xi sc'oplale,
ja' smelol ti mu c'usi xal yo'onic ti much'utic scuentainoje. 3 Ti
Melquisedeque mu jna'tic much'u stot sme', mu jna'tic bu talem. Mu
jna'tic c'usi ora i'ayan, c'usi ora icham. Co'ol xchi'uc ja' totil pale ta sbatel
osil ya'el. Ja' señ̃a ti cuxul ta sbatel osil ti totil pale chtun cu'untique, ja'
ti Xch'amal Rioxe.

4 Ava'iic ti ja' más tsots yabtel ti Melquisedeque. Ti Abraame ja' iyac'be
jujun ta lajlajuneb ti c'usitic ipoj tal yu'une, yu'un iyich' ta muc' ti
Melquisedeque. 5 Ts'acal to c'alal ja' xa'ox ochemic ta paleal ti smomtac
ti Leví ti ta vo'nee, iyal mantal ti Moisese ti ac'u yich'ic jujun ta lajlajuneb
ti c'usitic istabeic Riox ti jchi'iltactique ac'u mi jun ti jmolmuc'tatotique,
ja' ti Abraame. 6 Ti Melquisedeque ma'uc jchi'iltic, pero iyich' jujun ta
lajlajuneb ti c'usitic ista ti Abraame. "Ac'u yac'bot bentisyon ti Rioxe",
xut noxtoc ti Abraame, ja' ti albil onox yu'un ti Rioxe ti chich' bentisyone.
7 Jna'ojtic jcotoltic ti ja' no'ox chac' bentisyon ti much'u más tsots yabtele.
Ja' chich' ti much'u jutuc no'ox yabtele. 8 Li paleetic ch-ac'batic jujun
ta lajlajuneb ti c'usitic tstabeic Riox li jchi'iltactique, ta xchamic. Yan ti
Melquisedeque mu jna'tic mi icham. Ja' no'ox chvinaj ta sc'op Riox ti
cuxul ya'ele. 9-10 Ti smomtac Levie ti i'ochic ta paleale, ti iyich'ic jujun
ta lajlajuneb ti c'usitic istabeic Riox ti jchi'iltactique, yac'ojbeic ya'el ti
Melquisedec uque yu'un ja' smolmuc'tatotic ti iyaq'ue.

11 Ti ch'unuc onox cu'untic li smantaltac Rioxe ti liyalbotic comel ti
smomtac Levie ti i'ochic ta paleale, mu persauc it'uje yan totil pale ti
yechuque. Ti muc xch'un cu'untique, yech'o ti it'uje yane. Pero ma'uc xa
yech yabtel chac c'u cha'al yabtel ti Aarone xchi'uc ti yan xchi'iltaque. Ja'
xa yech yabtel chac c'u cha'al yabtel ti Melquisedeque. 12 Lavi isjel totil
pale ti Rioxe, ja' no'ox yech isjel ti c'usi yaloj ti vo'nee. 13-14 Ti Cajvaltic
Jesuse ti ja' xa ochem ta totil palee, ma'uc smom ti Levie. Yu'un jna'ojtic
jcotoltic ti ja' smom Judá ti ta vo'nee. Ti smomtac Judae muc bu xca'itic
ta sc'op Riox ti i'ochic ta paleal junuque. Ti Moisese mu onox bu iyal ti
ch-ochic ta paleal smomtac ti Judae.

15 Lavi i'och ach' totil pale ti ja' yech yabtel chac c'u cha'al yabtel ti
Melquisedeque, más ivinaj o ti isjel xa c'usi yaloj ti Rioxe. 16 Ti i'och ta
totil paleal ti Jesuse, ja' ti cuxul ta sbatel osile. Muc ta alel ti much'u
smuc'tatot ti ta vo'nee. 17 Yu'un ja' onox yech i'albat yu'un ti Rioxe:

Vo'ot cha'och ta totil paleal ta sbatel osil.

Cha'tos avabtel chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti Melquisedeque,
x'utat onox ti Jesuse. 18 Yech'o un j'ech'el ich'ay sc'oplal ti oy paleetic li'
ta sba balamile yu'un mu xu' ch-ic'vanic ochel ta vinajel yo' bu ti Rioxe.
19 Ti x'elan mu xu' ch-ic'vanic ochele, ja' ti co'ol mu xch'un cu'untic li
smantaltac Rioxe. Ja' xu' ch-ic'van ochel ti Jesuse yu'un ja' ch'abal o
jmultic chiyilotic ti Rioxe.

20-21 Ti Rioxe c'alal iyal ti ja' ch-och ta totil paleal ta sbatel osil ti
Xch'amale, stuc isva'an sba ta rexticoal. Ti c'alal i'och ti yan paleetique,
muc bu isva'an sba ta rexticoal. Yu'un ja' onox yech ts'ibabil ta sc'op
Riox:
Ti Rioxe stuc isva'an sba ta rexticoal ti ja' ch-och ta totil paleal ti
Xch'amale.
“Vo'ot cha'och ta totil pale ta sbatel osil.
Cha'tos avabtel chac c'u cha'al cha'tos yabtel ti Melquisedeque”,
xut ti Xch'amale, xi ts'ibabil. 22 Ti ja' xa i'och ta totil paleal ti Jesuse,
j'ech'el i'och o. Más xa lec, yu'un tey xa chtun cu'untic ta sbatel osil yo' bu
ti Rioxe. 23 Ti ba'yi totil paleetique ep laj ech'icuc, ja' ti sna' xchamique.
Yech'o ti mu junuc no'ox i'och oe. 24 Lavi ja' xa i'och ta totil pale ti Jesuse,
mu sna' xcham ta sbatel osil. Mu xa bu chq'uex o. 25 Yech'o ti xu' chac'
cuxlicotic ta sbatel osil ti jaylajunvo' ta jc'anbetic pertonal ti Rioxe ti
jch'unojtic ti stojoj xa jmultic ti Jesuse. Yu'un cuxul o ta sbatel osil ti
Jesuse, tey chisc'oponbotic Riox.

26 Lec tajmec ti ja' i'och ta totil paleal ti Jesuse. Lec yo'on, mu c'usi
chopol tspas, mu c'usi chopol tsnop, mu sna' sa' smul, ma'uc yech chac
c'u cha'al li vo'otique. Tey xa ich'bil ta muc' ta sbats'ic'ob ti Rioxe. 27 Mu
persauc chac'ulan ch'ich' jujun c'ac'al yo' bu ti Rioxe chac c'u cha'al
ispasic ti totil paleetic laj ech'uque. Ti paleetique iyaq'uic ch'ich' ta scoj
smul stuquic, ts'acal to iyaq'uic ch'ich' ta scoj jmultic ta jcotoltic. Yan ti
Jesuse, ti ja' xa quich'ojtic ta muq'ue, j'ech'el no'ox iyac' ch'ich' ta scoj
jmultic, ja' iyac' sba ta milel ti stuque. 28 Ti totil paleetic ti itiq'ueic
chac c'u cha'al chal li smantal Rioxe ti iyal ti Moisese, sna' sa' smulic,
sna' xchamic. Yan ti Jesuse ti itiq'ue ta totil paleal c'alal isva'an sba ta
rexticoal ti Stote, mu sna' sa'el smul, mu sna' xcham.

8

Ja' li' yaloj ti ja' scuentainoj ti Jesucristoe ti c'usi ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe

1 Ja' yech x'elan ti totil pale ti tey chtun cu'untic ta vinajele. Tey xa
chotol ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Tey xa ich'bil ta muc'. 2 Ti templo yo'
bu chtun ti paleetique spasoj crixchanoetic, señ*a* no'ox. Yo' bu chtun ti
Jesuse mu crixchanouc spasoj. Ja' spasoj ti Rioxe, ja' li vinajele.

3 Scotol li totil paleetique ja' yabtelic chac'ulanic ch'ich', ja' smoton
ti Rioxe. Ja' no'ox yech ti totil pale ti chtun cu'untic ta vinajele iyac'
ch'ich' uc. 4 Ti li'uc ta sba balamil ti Cristoe, muc xtiq'ue ta totil
paleal ti yechuque. Yu'un oy much'utic ch-ochic ta totil paleal yu'un
li jchi'iltactique ti chac'ulanic ch'ich'e chac c'u cha'al chal li smantal
Rioxe ti iyal ti Moisese. 5 Li templo li' ta sba balamile yo' bu chtunic li
paleetique, señ*a* no'ox yu'un ja' yech li vinajele. Jna'ojtic ti señ*a* no'oxe
yu'un ja' yech i'albat yu'un Riox ti Moisese: “Ja' yech xameltsan chac c'u
cha'al icac' avil ta jol vitse”, x'utat. 6 Ti Cristoe más lec yabtel; mu xco'olaj
xchi'uc li totil paleetic li' ta sba balamile. Yu'un ja' scuentainoj ti c'usi
ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe.

7 Ti ch'unuc onox cu'untic ti c'usi ba'yi iyal ti Rioxe, mu xa persauc c'usi
iyal ta ts'acal ti yechuque. 8 Ti Rioxe iyil ti mu xch'un yu'unic mantaletic
ti vo'ne moletique, yech'o ti ja' yech iyal chac li'i:
Ta to la sta yora oy c'usi ach' ta x'albatic ti amomique,

vo'oxuc ti li' nacaloxuc ta Judae xchi'uc ta Israele.
9 Ti c'usi ch-albatique, mu xa la xco'olaj chac c'u cha'al i'albatic ti vo'ne
moletique ti c'alal iloq'uesatic tal ta mozoil ta Egiptoe.
Ac'u la mi iyilic c'u x'elan icoltaatic loq'uel tal,
pero muc la xch'unic ti c'usitic i'albatique,
yech'o la ti “tey ac'u sq'uel sbaic”, xi ti Rioxe.
10 Ti c'alal sta yorae, ja' la yech ch-albatic ti amomique:
“Ta avo'on xa no'ox atuquic chach'unic li jmantale.
Vo'on Avajvalicon, vo'oxuc jch'amaloxuc.
11 Quich'tic ta muc' ti Rioxe, mu xa xachiic
yu'un acotolic avich'ojicon ta muc', ta biq'uit ta muc'.
12 Chacaq'uic ta pertonal.
J'ech'el ta jch'ay ta jol lamulique”, xi ch-albatic yu'un ti Rioxe,
xi ts'ibabil. 13 Ti c'alal iyal ti oy c'usi ach' chale, yu'un mu xa xtun ti c'usi
ba'yi yaloje. Ti c'usi mu xa xtune, ta onox xch'ay.

9

1 Ti c'usi ba'yi iyal ti Rioxe, ja' i'albatic ti tsmeltsanic ti templo nucule
xchi'uc ti c'u x'elan chtunic ta temploe. 2 Ti temploe cha'c'ol ispasic. Ti
jc'ol ta ts'el ti'nae lequil cuarto isbiin. Ja' tey ac'bil ti candeleroe xchi'uc
jcot mexa yo' bu cajanbil ti panetique. 3 Ti ti' temploe macbil ta poc'.
Ti yute c'albil ta poc' noxtoc. Ti jc'ol ta mas yute bats'i lequil cuarto
isbiin. 4 Ja' tey ac'bil smexail yav ac'al, nap'bil oro. Ja' tey ac'bil scaxail
ti cha'pech ton yo' bu ts'ibabil li smantal Rioxe. Nap'bil oro sjunlej spat
xchi'uc yut ti caxae. Tey tiq'uil ta yut caxa noxtoc jun p'in naca oro, noj
ta maná. Tey tiq'uil noxtoc ti sbaston Aarone ti iq'uelomaje, ti inichine.
5 Ta sba smac ti caxae tey sloc'ol totil anjeletic, ja' tey slich'oj xiq'uic ta
sba xojobal ti Rioxe, ja' yo' bu ch-ac'batic pertonal yu'un ti smulique. Ja'
no'ox yech yepal chacalbeic.

6 Ti c'alal laj smeltsanic ti c'usiticuc itun ta temploe, ti paleetique jujun
c'ac'al lic ochicuc ta lequil cuarto yo' ts'el ti'nae. Ja' ispasic ti c'usitic
i'albatic yu'un ti Rioxe, tey iyich'ic ta muc'. 7 Ti jc'ol ta más yute, j'ech'el
no'ox ta jabil i'och stuc ti totil palee. Ti c'alal i'oche, persa iyich' ochel
ch'ich', ba yac'be smotonin ti Rioxe, yo' x'aq'ue o ta pertonal ti stuque,
yo' x'aq'ueic o ta pertonal uc ti jchi'iltactique ti bu muc sna'ic mi mulil ti
c'usi ispasique. 8 Ti x'elan ispas ti totil palee, ja' tsyules ta joltic ti Ch'ul
Espíritue ti mu to'ox xu' jc'opontic Riox jtuctique, yu'un mu to'ox chjam
ya'el li bee. 9-10 Ti c'alal icac'ulanbetic smoton ti Rioxe, ti c'alal t'ujbil c'usi
ijlajestique c'usi icuch'tique, ti bu persa li'atinotique, mu onox bu itoj o
li jmultique. Ja' no'ox lec liyilotic o Riox li' ta sba balamile. Ja'to ich'ay
sc'oplal ti c'alal i'ach'ub c'usi yaloj ti Rioxe.

11 Lavi ja' xa totil pale ti Cristoe, más xa lec c'usi ijtatic yu'un más lec yo'
bu ochem ta paleale. Mu crixchanouc spasoj, mu li'uc ta sba balamile.
12 Ta vinajel i'och. C'alal i'oche, ma'uc ch'ich'el tot chivo, ma'uc ch'ich'el
becerro och yac' chac c'u cha'al iyac' ti totil paleetic li' ta sba balamile.
Xch'ich'el stuc och yac'be smotonin ti Rioxe. J'ech'el no'ox iyac', ja' itoj o
jmultic. 13 Ti ch'ich'el becerroe, xchi'uc ti chich'el chivoe, xchi'uc ti tanil
c'ox baca ti livijbatotic ti c'alal ijpictic ti c'usitic chopole, lec liyilotic o
Riox li' ta sba balamile. 14 Buuc xa onox ti xch'ich'el Cristoe, lec chiyilotic
o Riox ta sbatel osil. Ch'abal smul ti Cristoe, ja' ti chi'inbil yu'un ti Ch'ul

Espíritue, yech'o ti iyu' yu'un iyac' sba ta milel ta scoj li jmultique. Ti x'elan ja' xa lec chiyilotic o ti Riox cuxul ta sbatel osile, xu' xa xitunotic yu'un.

15 Yech'o un ti c'usi ts'acal to iyal ti chiyac'botic ti Rioxe, ja' xa scuentainoj ti Jesucristoe. Ti icham ta scoj jmultic ti Cristoe, j'ech'el listojbotic ti c'u yepal jmultic c'alal jch'unojtic to'ox ti c'usi ba'yi yaloj ti Rioxe. Lavi yic'ojotic xa ti Rioxe, ta onox xquich'tic li jcuxlejaltic ta sbatel osile ti yaloj onox chiyac'botique. 16 Co'ol xchi'uc jun vinic ti ta sts'iba ta vun ti much'u ch-ich'bon comel c'usuc yu'un ti c'alal xchame. Ti much'u chich'e ja'to xu' xich' entrucal ti c'alal xcham li yajvale. 17 Li vune mu to c'u stu ti c'alal cuxul to ti much'u ispase. Mu to xu' xich' entrucal ti much'u sc'oplal chich'e. 18 Yech'o un ti jchi'iltactique persa itun yu'unic ch'ich' yo' iyich'ic o ti c'usi ba'yi yaloj Riox ti ch-ac'batique. 19 Ti c'alal laj q'uelbaticuc scotol smantal Riox yu'un Moisés ti vo'ne moletique, ti Moisese islech ch'ich'el becerroetic xchi'uc ch'ich'el tot chivoetic, iscap ta vo'. Istam c'ob isopo te' xchi'uc jset' tsajal tsots, ixoj ta c'ob isopo te'. Ists'aj ta ch'ich', isvijbe li svunal smantal Rioxe. Ivijbatic noxtoc ti vo'ne moletique. 20 "Li ch'ich' li'i ja' señ*a* ti j'ech'el chixch'amalinotic ti Rioxe mi ta jch'untic ti c'usitic liyalbotique", x'utatic. 21 Ti c'alal laj sva'anic noxtoc ti templo nucule, ja' no'ox yech isvijbe ch'ich' xchi'uc ti c'usitic itun yu'unic ta temploe. 22 Chal li smantaltac Rioxe ti jutuc xa mu scotoluc persa chich' lecubtasel ta ch'ich'e. Ja' no'ox yech persa oy ch'ich' yo' jtatic o pertonale.

Ja' li' yaloj ti j'ech'el itoj o jmultic ti iyac' sba ta milel ti Cristoe

23 Ti c'usitic itun ta temploe, señ*a* no'ox ti c'usitic oy ta vinajele, pero naca ta ch'ich' ilecub. Yan ti c'usitic tey ta vinajele, más lec ch'ich' isc'an. 24 Ti Cristoe muc x'och ta bats'i lequil cuarto li' ta sba balamile, ti señ*a* no'oxe, ti pasbil ta crixchanoetique. Ta vinajel i'och, ja' tey chtun cu'untic. 25 Mu epuc ta ech'el iyac' ch'ich' yu'un j'ech'el no'ox icham. Mu xco'olaj xchi'uc ti totil paleetique ti jujun jabil och yaq'uic yan ch'ich' ta bats'i lequil cuartoe. 26 Ti ja'uc yech tspas ti Cristo uque, na'tic xa jaylajun'ech'el icham c'u cha'al ipas o balamil ti yechuque. Pero lavi po'ot xa xlaj li balamile, j'ech'el no'ox ay yac' sba ta milel ta scoj jmultic, yech'o ti itoj o li jmultique. 27-28 Ja' yech c'u cha'al j'ech'el no'ox chichamotique, ts'acal to chca'itic bu chibatic ta sbatel osil, ja' no'ox yech ti Cristo uque, j'ech'el iyac' sba ta milel, istoj jmultic, ts'acal to ta xcha'sut tal. Ma'uc xa tojmulil chtal spas. Chtal yic'otic vo'otic ti jmalaojtic ta xcha'sut tale.

10

1 Ti jay'ech'el ismilbe smoton Riox yu'un jmultic ti totil palee chac c'u cha'al chal li smantaltac Rioxe, ja' lec liyilotic o ti Rioxe. Pero ja' señ*a* ti chtal stoj jmultic ti Cristoe, ti j'ech'el ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe. Yu'un muc xtoj o jmultic ti lismilulanbotic smoton Riox jujun jabil ti totil palee. 2 Ti itojuc oe, muc xa jnopilantic ti oy to jmultique. Iyictaic yac'ulanbel smoton Riox ti yechuque. 3 Ti lismilbotic smoton Riox jujun jabil ti totil palee, ja' iyul o ta joltic ti oy onox jmultique. 4 Li ch'ich'el toroe xchi'uc li ch'ich'el tot chivoe mu xtoj o jmultic.

5-6 Yech'o un c'alal po'ot xa'ox xtal li' ta sba balamil ti Cristoe, ja' yech lic yalbe ti Rioxe:

Muc bu anopoj ti ta xtoj o smulic li ch'ich'el toroe xchi'uc li ch'ich'el tot
chivo chaq'uique.
Yech'o ti vo'on chavac'bon jpat jxocone yo' xba jtojbe o li smulique.
7 Lavi li'one, xu' chba jpas li c'usi chac'ane, Cajval.
Xu' chba cac' jba ta milel chac c'u cha'al ts'ibabil onox jc'oplal ta balbil
vune,
xut Riox ti Cristoe, xi ts'ibabil. 8 Ac'u mi ja' yech yaloj ti Rioxe ti
chcac'betic smotone, pero iyal ti Cristoe ti mu onox bu snopoj ti Rioxe
ti ta xtoj o jmultic li ch'ich'el toroe xchi'uc li ch'ich'el tot chivoe. 9 Yech'o
ti iyal noxtoc ti Cristoe: “Lavi li'one, xu' chba jpas li c'usi chac'ane”, xut ti
Rioxe. Ti x'elan iyale, ja' ixch'aybe sc'oplal ti chich' milulanbel smoton ti
Rioxe. Ja' i'ach'ub o ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe. 10 J'ech'el
itoj o jmultic ti iyac' sba ta milel ti Jesucristoe yu'un ja' onox yech snopoj
ti Rioxe.
11 Li paleetique jujun c'ac'al tsmilulanbeic smoton ti Rioxe. Ac'u mi tey
chac'ulanic pero mu xtoj o li mulile. 12 Yan ti Jesucristoe j'ech'el iyac'be
smoton ti Rioxe, ja' itoj o li jmultique. Tey xa ichoti o ta sbats'ic'ob ti
Rioxe. 13 Tey tspas mantal ti c'u sjalil xch'unbat o smantal yu'un scotol
li scrontae. 14 Ti j'ech'el no'ox iyac'be smoton ti Rioxe, ch'abal xa smul
ta x'ileic ta jmoj yu'un ti Rioxe ti much'utic lecubtasbil xa yo'onic yu'un
ti Cristoe. 15 Ti Ch'ul Espíritue ja' tsyules ta joltic ti c'usi ts'ibabil ta sc'op
Rioxe:
16 Ti c'alal sta yorae, ja' la yech chlic albaticuc ti amomique:
Ta avo'on xa no'ox atuquic chach'unic li jmantale.
17 J'ech'el ta jch'ay ta jol lamulique,
xi ti Rioxe. 18 Ti j'ech'el ixch'ay ta sjol jmultic ti Rioxe, yech'o un mu xa
c'usi yan matanal chcac'tic.
19 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xa c'usi xixi'otic
o ta sc'oponel ti Rioxe, ja' ti iyac' xch'ich'el ti Jesucristoe. 20 Ja' ijam o
be ti c'alal icham ta cruze, yech'o ti xu' xa jc'opontic jtuctic ti Rioxe.
Lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, yech'o un ti Rioxe chiyich'botic ta
muc' ti c'usi chcalbetique. 21 Ja' xa totil pale noxtoc ti chtun cu'untic ta
vinajele, vo'otic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. 22 Yech'o un sjunuluc me
co'ontic jc'opontic ti Rioxe. J'ech'el ac'u jch'untic ti ch'abal xa jmultic
chiyilotique, ja' ti iyac' sba ta milel ta scoj jmultic ti Cristoe, ti lipoqueotic
ya'el c'alal iquich'tic vo'e, yu'un ja' ivinaj o ti iquictatic xa spasel li c'usitic
chopole. 23 J'ech'el ac'u jch'untic, jamal ac'u caltic chac c'u cha'al icaltic
ti c'alal iquich'tic vo'e, ti jpatoj co'ontic ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil
ti Rioxe. Yu'un chc'ot onox ti c'usi yaloje. 24 Ja' ac'u jnoptic ti c'u x'elan
ta jcolta jbatique, yo' ti co'olco'ol jc'uxubin o jbatique, yo' ti co'ol jpastic
o li c'usitic leque. 25 Mu me xquicta jbatic ti ta jtsobilan jbatic ta ya'iel
li sc'op Rioxe. Mu me jchantic chac c'u cha'al li much'utic mu sc'an xba
ya'iic li sc'op Rioxe. Ac'u jpatbe jba co'ontic yu'un po'ot xa xcha'sut tal ti
Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti xi'el sba mi sc'an xa no'ox co'ontic chquicta jbatique

26 Mi sc'an xa no'ox co'ontic chquicta jbatic lavi jch'unojtic xa li sc'op
Rioxe, mu xa c'usi yan matanal chcac'tic yo' ti xtoj o li jmultique. 27 Ja' xa
no'ox ta jmalatic ti casticoe. Yu'un ja' tey chitic'atotic yo' bu xlomomet
c'oq'ue, yo' bu chich'ic tsots castico ti much'utic tscrontainic ti Rioxe.
28 Q'uelavilic, ti much'utic mu xch'unic junuc li smantaltac Rioxe ti iyal

ti Moisese, mu xc'uxubinatic. Chich'ic milel mi oy cha'vo' oxvo' rexticoe.
29 ¿Mi ja' xa mu masuc chich' castico xana'ic ti much'u ochem xa ta
slabanel ti Xch'amal Rioxe, ti mu xa c'u xtun o cha'i ti xch'ich'ele ti ja'
itoj o li smule, ti chopol xa chil ti Ch'ul Espíritue ti ja' to'ox ilecub o yo'one?
30 Jna'ojtic ti yaloj ti Rioxe: "Vo'on chcac' castico", xi. Yaloj noxtoc: "Vo'on
Rioxon, jna'oj c'usi ta jcha'le li much'utic jt'ujoje", xi. 31 Ti much'u chicta
sbae, ¡xi'el sba tajmec ti castico ch-ac'bat yu'un ti Riox cuxul ta sbatel
osile!
32 Yuleso me ta ajolic ti icuch avu'unic ilbajinel ti c'alal lic ach'unic li
sc'op Rioxe. 33 Oy ta bail ta satil lalabanatic, la'ilbajinatic. Oy ac'uxubinic
ti much'utic istaic ilbajinel uque. 34 Ac'uxubinic ti much'utic ochemic ta
chuquele. Muc xavat o avo'onic ti lapojbatic ti c'usuc avu'unique yu'un
ana'ojic ti toj lec ti c'usi chc'ot avich'ic ta vinajele. Teyo'e muc much'u
xu' tspoj, mu xlaj ta sbatel osil. 35 Yech'o un mu me xavicta abaic yo' xata
o ti amotonique. 36 Ja' tsc'an ti chcuch avu'unique yo' spas o avu'unic ti
c'usi tsc'an ti Rioxe, yo' xavich'ic o ti c'usi yalojbotic ti Rioxe. 37 Ja' yech
ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Po'ot xa xcha'sut tal ti much'u sc'oplal onox ta xcha'sut tale.
38 Ti much'utic ch'abal smulic chquile, ja' ti much'utic xch'unojic ti vo'on
ijtojbeique, ja' ta xcuxiic ta sbatel osil.
Ja' chopol chquil mi chicta sbaique,
xi ts'ibabil. 39 Li vo'otique ma'uc yechotic chac c'u cha'al ti much'utic
chicta sbaique, ti ch-ochic ta c'oq'ue. Ja' yechotic chac c'u cha'al ti
much'utic j'ech'el xch'unojic ti chcuxiic ta sbatel osile.

11

Ja' li' yaloj ti ep ti much'utic ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe

1 Mi jch'unojtic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, jna'ojtic ti ta onox
xquich'tic ti c'usi jmalaojtique, jch'unojtic ti oy ti c'usitic mu xquiltique.
2 Ti vo'ne moletique lec i'albat sc'oplalic yu'un ti Rioxe yu'un ixch'unic.
3 Yu'un jch'unojtic ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o ti jna'ojtic ti ta
sc'op no'ox ipas li c'usitic oye.
4 Ti Abele ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti más lec matanal
iyac'bee. Ma'uc yech iyac' ti Caine. Yech'o ti más lec i'ile yu'un Riox ti
Abele, ich'ambat ti c'usi iyac'bee. Ti Caine muc xch'ambat ti c'usi iyaq'ue.
Ac'u mi vo'ne xa xchamel ti Abele, pero chca'ibetic to sc'oplal ti c'u x'elan
ixch'une.
5 Ti Enoque ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti cuxul i'iq'ue
muyel ta vinajele, muc xcham. I'ech' yo'onic isa'ic pero muc bu istaic
yu'un i'iq'ue xa muyel yu'un ti Rioxe. Ti c'alal mu to'ox ch-iq'ue muyele,
lec i'ile yu'un ti Rioxe. 6 Ti much'utic mu xch'unic ti yech ti c'usi chal
ti Rioxe, chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe. Ti much'utic tsc'anic coltaele
ja' tsc'an ti ac'u xch'unic ti oy ti Rioxe. Ac'u xch'unic noxtoc ti tstaic ti
coltaele.
7 Ti Noee ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ti c'alal i'albat yu'un Riox
ti chtal casticoe, ixch'un. Ixi' o ac'u mi mu to'ox bu chil. Ismeltsan sbarco
yo' icolic o sjunlejic ta na c'alal ital ti casticoe. Ja' ivinaj o ti stuc no'ox
ixch'un c'usi iyal Riox ti Noee, ti ja' muc xch'unic ti yantique yech'o ti
ichamique. Ti ixch'un ti Noee, ch'abal smul i'ile yu'un ti Rioxe.
8 Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ti c'alal i'albat ti ch-
ac'bat yosil ta yan balamil yu'un ti Rioxe, ibat. Ti c'alal iloq'ue, mu sna'

bu jotucal chbat. 9 Ti ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, ti c'alal ic'ot yo' bu i'ac'bat yu'un ti Rioxe, yunen carpa na no'ox ismeltsan yu'un sna'oj ti j'ech'elbe no'oxe. Mu stucuc no'ox ti yunen carpa na ismeltsane. C'alal iyich' comel osil ti screme, ja' ti Isaaque, yunen carpa na no'ox ismeltsan uc. Ja' no'ox yech ti screm Isaaque, ja' ti Jacove, yunen carpa na no'ox ismeltsan uc. 10 Ti x'elan ispas ti Abraame, yu'un spatoj yo'on ti chbat ta muc'ta jteclume ti mu sna' xlaje, ti ja' spasoj stuc ti Rioxe.

11 Ja' no'ox yech ti Sara uque, ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ac'u mi mu sna' x'alaj, ac'u mi me'el xa, pero ixch'un ti ch-alaj toe chac c'u cha'al i'albat yu'un ti Rioxe. 12 Yech'o ti iyil to xch'amal ti Abraame ac'u mi i'ech' xa yora ti chnich'naje. Ip'ol ep smom, co'ol xchi'uc li c'analetique, co'ol xchi'uc li yi'al mare ti mu xlaj ta atele.

13 Scotol ti much'utic li' lacalbeic sc'oplale, xch'unoj ichamic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ti c'usi sc'oplal ch-ac'batic yu'un ti Rioxe, mu to'ox ch-ac'batic ti c'alal ichamique. Ti ixch'unique, co'ol xchi'uc sq'uelojic ta nom ya'el ti c'usi ch-ac'batique, yech'o ti jun yo'onique. Iyalic ti j'ech'elbeetic no'ox li' ta sba balamile, ti ma'uc slumalique. 14 Ti much'utic ja' yech chalique, ja' chca'itic o ti oy to bu chbatique. 15 Ti ja'uc isna'ulanic ti bu iloq'uic tale, xu' isutic ech'el ti yechuque. 16 Pero ja' isc'anic yo' bu más leque, ja' li vinajele. Yech'o ti mu xq'uexav ta yalel ti Rioxe ti "vo'on Yajvalicon", xie yu'un spasojbe steclumalic.

17-18 Ti ixch'un ti yech ti c'usi chal Riox ti Abraame, yech'o un ti c'alal iq'uelbat yo'on yu'un Riox mi xch'unoje, chac'be ox smotonin ti junjun screme, ja' ti Isaaque. Ac'u mi ja' yech i'albat yu'un ti Rioxe: "Ja' no'ox amomtac chquil ti xch'amaltac xchi'uc smomtac li Isaaque", ti x'utate, pero chac' ox ta matanal. 19 Ti Abraame xch'unoj ti oy syu'el ti Rioxe, ti c'alal ta animaetic xu' ta xcha'cuxese. Yech'o un co'ol xchi'uc icha'cuxesbat ya'el ti screme yu'un ja' muc x'aq'ue ta milel yu'un ti Rioxe.

20 Ti Isaaque ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti isc'anbe bentisyon ta stojolic ti cha'vo' screme, ja' ti Jacove xchi'uc ti Esaue. Iyalbe c'u x'elan chbatic jujun.

21 Ti Jacove ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal po'ot xa'ox xchame, isc'anbe comel bentisyon ta stojolic ti cha'vo' smome, ja' ti scremotic Josee. Ta namte'al xa va'al isnijan sba ti c'alal isc'opon ti Rioxe.

22 Ti Josee ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal po'ot xa'ox xchame, isyulesbe ta sjol ti xchi'iltaque ti yaloj onox Riox ti chloq'uic ta Egiptoe. Yech'o ti iyal comel ti ac'u cuchbatuc loq'uel ta cajón ti sbaquele ti c'alal xloq'uique.

23 Ti stot sme' Moisese ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o un c'alal i'ayan ti Moisese, muc xi'ic o ti sloq'uesoj mantal ti preserentee ti chich'ic milel scotol ti nene' cremotique. Oxib u isnaq'uic yu'un leclec sba iyilic.

24 Ti Moisese ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. C'alal ista sva'leje, mu sc'an sme'in ti stseb preserentee. 25 Más lec iya'i ti ba yac' svocol xchi'uc ti vo'ne moletique ti co'ol st'ujojotic ti Rioxe. Ma'uc isc'an li mulile ti jliquel no'ox lec chca'itique. 26 Sna'oj ti más lec mi icuch yu'un ilbajinel chac c'u cha'al ti Cristoe ti sc'oplal onox chtale, yech'o ti ma'uc ipich' yo'on sc'ulejal ti j'egiptoetique. Yu'un ja' no'ox ta yo'on ti ch-ac'bat smoton yu'un ti Rioxe.

27 Ti xch'unoj ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti iloc' ta Egiptoe.
Muc xi' o ti icap ti preserentee. Tsots yo'on, co'ol xchi'uc yilojbe sat ya'el
ti Rioxe ti mu xquiltique. 28 Ti xch'unoje, iyalbe ti vo'ne moletique ti
ac'u smil xchijic sti'ique, ti ac'u sbonic ta ch'ich' ti sti' snaique, yo' mu
xmilbatic o sba scremic yu'un ti anjel ta vinajele.
29 Ti vo'ne moletique ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ech'
stuch'ic ti Tsajal Nabe. Co'ol xa xchi'uc taqui balamil yo' bu i'ech'ique.
C'alal chjelavic ox ti j'egiptoetic uque, tey ijic'av scotolic.
30 Ti vo'ne moletique ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. C'alal laj
sjoyintaic vucub c'ac'al ti jteclum Jericoe, ilom ti scorraltonale. 31 Ti Raav
tol sa' yajmule ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ixc'uxubin
ti cha'vo' jchi'iltic ti ay spa'iic c'u x'elan ti jteclum Jericoe, iyotes ta sna.
Yech'o ti mu capluc ilaj xchi'uc ti xchi'iltaque ti muc xch'unique.
32 Ja' no'ox yech chacalbeic. Mu xlaj calboxuc sc'oplal ti Gedeone,
xchi'uc ti Baraque, xchi'uc ti Sansone, xchi'uc ti Jeftee, xchi'uc ti Davide,
xchi'uc ti Samuele, xchi'uc ti yan yaj'alc'op Riox ti ta vo'nee. 33 Yu'un
ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti oy jlom icuch yu'unic
spojbel slumal ti yan preserenteetique, oy jlom i'ochic ta pasmantal, lec
i'ech'ic. Iyilic ti icoltaatic yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al i'albatique. Oy
jlom ismacbe ye leonetic, muc xti'atic. 34 Oy jlom itiq'ueic ta c'oc' ti
xlomomete, pero muc xc'aq'uic. Oy jlom chmilatic ox ta espada pero
muc xtaatic. Ti much'utic ch'abal yipe itsatsubic, icuch yu'unic ac' c'oc',
ja' ilaj yu'unic ti yajsolterotac scrontaique. 35 Oy antsetic ixch'unic uc,
icha'cuxesbat yolic.
Oy jlom abol sbaic tajmec ilajic pero muc xicta o sbaic ta xch'unel li
sc'op Rioxe. Muc xch'unic ti c'usi i'albatic yu'un ti crixchanoetique yo'
mu xmileic oe. “Más lec lajicon”, xiic yu'un spatoj yo'onic ti más xa lec ti
c'alal xcha'cuxiique. 36 Oy jlom ilabanatic, itsitsatic, ichucatic ta carina,
i'ochic ta chuquel. 37 Oy jlom imilatic ta ton. Oy jlom ituch'atic ta sierra,
ta o'lol ituch'atic. Oy jlom i'ilbajinatic yo' xicta o sbaic ta xch'unel li
sc'op Rioxe. Ti c'alal iyalic ti mu xicta sbaique, imilatic ta espada. Oy
jlom muc x'aq'ue naclicuc, xtal xbat xcha'leatic. Ilaj ti sc'u'ique, solel
xa nucular chij, mi nucular chivo, islapic. Ch'abal xa c'usuc yu'unic,
toj ilbaj xcha'leatic. 38 Ac'u mi lec yo'onic, pero muc xc'anatic yu'un
ti crixchanoetique, muc x'aq'ue naclicuc. Tey yalel muyelic ta xocol
balamil xchi'uc ta vitstic. I'ochic ta nail ch'en.
39 Scotol ti crixchanoetic taje, ac'u mi lec sc'oplalic yu'un ti Rioxe
ti ixch'unic ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, pero mu to bu yich'ojic ti
c'usi sc'oplal chich'ique. 40 Yu'un vo'ne onox snopoj ti Rioxe ti oy c'usi
chiyac'botic jcotoltique. Mu stuquicuc no'ox ti sc'oplal chich'ique. Ta
jtatic ta comón ti c'usi orae.

12

Ja' li' yaloj ti ja' ac'u jchantic ti c'u x'elan i'ech' ta sba balamil ti Jesuse

1 Yu'un ca'yojbetic sc'oplal ti ep ti much'utic ixch'unic ti yech ti c'usi
chal ti Rioxe, yech'o un ac'u quictatic li c'usitic chismacotique xchi'uc li
c'usitic chopole ti ja' chispajesotique. Ja'uc no'ox me ta co'ontic xch'unel
jujuntal ti yech ti c'usi yaloj ti Rioxe. Mu me xquicta jbatic ta xch'unel.
Ja'uc me yechicotic chac c'u cha'al ti much'u ch-anilaje ti mu xicta sbae
yu'un tsc'an tsta ti smotone. 2 Ja' ac'u jchantic ti c'u x'elan i'ech' ta sba

balamil ti Jesuse. Yu'un j'ech'el ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe. Ti c'alal iyac' svocol ta cruze, muc xich' ta muc' ti q'uexlal sba tajmec ti x'elan ichame yu'un ixch'un ti jun yo'on ta ts'acale. Lavie tey xa chotol tspas mantal ta sbats'ic'ob ti Rioxe.

3 Na'ic me ti icuch yu'un ti c'alal i'ilbajinat tajmec yu'un jmulaviletic ti Jesuse. Mi ja' yech chanopique, mu xavicta o abaic ti c'alal cha'ilbajinatic uque. 4 Li vo'oxuque mu to bu chalajic o ti mu xa xac'an xapasic li c'usitic chopole. 5 Yu'un ich'ay xa xava'iic ti chistsitsotic ya'el ti Rioxe chac c'u cha'al ta jtsitstic li jch'amaltique. Ts'ibabil onox ta sc'op Riox:

Jch'amal, nopo c'usi stu ti c'alal chastsits ti Rioxe.
Mu me xavicta o aba.
6 Vo'otic ti xch'amalotic xae, chistsitsotic yu'un sc'anojotic.
Ja' tsc'an ti lec chibatique,
xi ts'ibabil. 7 Ti chastsitsic ti Rioxe, ja' yo' lec xabatic oe yu'un xch'amaloxuc xa. Yech'o un tsc'an chcuch avu'unic. Ja' chac c'u cha'al li c'oxe, mi mu stsitse yu'un li stote, chopol chbat. 8 Mi mu xastsitsic ti Rioxe chac c'u cha'al ta stsits li xch'amaltaque, yu'un ma'uc xch'amaloxuc. Yan ch'amaliloxuc ya'el. 9 Li jtot jme'tic li' ta sba balamile, ti c'alal muc jch'unbetic smantale, listsitsotic yo' lec xibatic oe, pero quich'ojtic o ta muc'. Buuc xa onox ti Jtotic Riox ta vinajele, más to ac'u quich'tic ta muc' yu'un ja' chac' cuxlicotic ta sbatel osil. Ja' iyac' jch'uleltic. 10 Li jtot jme'tic li' ta sba balamile jayib no'ox c'ac'al listsitsotic, ja' no'ox ti c'u x'elan isc'an iyilique. Ti chistsitsotic ti Jtotic Riox ta vinajele, ja' yo' xquictatic o spasel li c'usitic chopole, yo' jpastic o li c'usitic leque chac c'u cha'al tspas ti stuque. 11 Melel mu jc'antic tsitsel yu'un c'ux ti c'alal yolel chquich'tique. Ja' no'ox yech c'alal chistsitsotic ti Rioxe, mu xcuch ya'el. Pero mi quilojtic ti ja'to icom o cu'untic c'usi chopol ti listsitsotic ti Rioxe, c'un to chcaltic ti leque yu'un iquiltic ti jun xa co'ontique.

Ja' li' yaloj ti mu me jp'ajtic ti c'usitic chiyalbotic ti Rioxe

12 Yech'o un ch'unic me, mu me xavicta o abaic. 13 Ja' pasic li c'usitic leque yo' j'ech'el xch'unic o ti much'utic mu to ta xch'unic leque, yo' mu xicta o sbaique, yo' co'ol lec xabatic oe.

14 Más lec mi co'ol ajolique, mi naca lec li c'usitic chapasique. Yu'un mi ma'uc yechoxuque, mu xu' chba aq'uelbeic sat ti Cajvaltique. 15 Q'uelic me lec ti mu me much'u xicta sba ta xch'unel ti ta slequil no'ox yo'on ti ch'abal jmultic chiyilotic ti Rioxe. Mi oy much'u chicta sbae, coltaic me. Mi mu xacoltaique, chlic sa' smul, chlic xchan yu'un li yantique. 16 Mu me much'u ja' xbat ta yo'on ti c'usitic tsc'an yo'one. Mu me much'u sp'aj li c'usitic leque chac c'u cha'al ispas ti Esaue, ti ta jset' no'ox ve'lil iyac' o ta yan ti bentisyone ti sc'oplal ox chich'e yu'un ja' banquilal. 17 Ava'yojic ti isc'an to ta ts'acale pero muc xa x'ac'bat. Ac'u mi iyoq'uita sba tajmec, pero mu xa bu i'ac'bat yu'un ibat xa'ox ta yan.

18-19 Li vo'oxuque mu ta vitsuc lanopojic ech'el ya'el yo' bu oy xi'ele chac c'u cha'al inopoj ti vo'ne moletique yo' bu itil c'oq'ue, yo' bu ic' osile, yo' bu i'avan chavuque, yo' bu i'oc' cornetae, yo' bu ic'oponatic yu'un ti Rioxe. Ti c'alal iya'iique, "mu xa ya'uc sc'oponoticotic ti Rioxe", xiic xa. 20 Yu'un toj tsots iya'iic ti mantal i'albatique: "Ac'u mi aca'ic, mi avacaxic, mi achijic, mi oy chmuy tal jset'uc li' ta vitse, xamilic ta ton", x'utatic yu'un ti Rioxe. 21 C'alal iyilic ti xi'el sba tajmeque, c'alal ta Moisés "toj xi'el sba", xi uc.

22 Yan li vo'oxuque ta vinajel lanopojic ech'el ya'el yo' bu slumal ti Riox
cuxul ta sbatel osile, ja' ti ach' Jerusalene, yo' bu ep ta mil anjeletique ti
jun yo'onic chich'ic ta muc' ti Rioxe. 23 Ja' yo' bu ta jtsob jbatic vo'otic ti
xch'amalotic xa ti Rioxe. Tey xa ts'ibabil jbitic ta vinajel. Tey ti Riox uque,
ja' ti Jmeltsanejc'ope. Tey xch'ulelic ti much'utic ilecubtasbat yo'onic
yu'un ti Rioxe. 24 Tey ti Jesuse ti ja' xa scuentainoj ti c'usi ts'acal to iyal
ti chiyac'botic ti Rioxe, yu'un ja' iloc' xch'ich'el, ja' itoj o li jmultique. Ti
iloc' ti xch'ich'ele, ja' ijtatic o pertonal. Ma'uc yech ista ti much'u ismil ti
Abele.
25 Yech'o un q'uelo me abaic, ch'unic me ti c'usi chayalbeic ti Ri-
oxe. Quelavilic, ti vo'ne moletique i'ac'batic o castico ti muc xch'unic
ti c'alal ip'ijubtasatic yu'un Riox li' ta sba balamile. ¿Mi ja' xa mu
masuc chquich'tic castico xana'ic mi mu jch'untic ti ta vinajel xa
chisp'ijubtasotic tal ti Rioxe? 26 Ti vo'nee inic o balamil ti c'alal ic'opoj
ti Rioxe. Lavie yaloj ti j'ech'el xa no'ox ta sniques scotole: vinajel xchi'uc
balamil. 27 Ti iyal ti j'ech'el xa no'ox ta sniquese, ja'o chlaj scotol li c'usitic
sna' xlaje. Ja' xa no'ox chcom li c'usitic mu sna' xlaje. 28 Ti bu mu
sna' xlaje, vo'otic tey chac' jpastic mantal. Yech'o un "colaval" cutic ti
Rioxe. Ta slequiluc co'ontic tunicotic yu'un, ac'u quich'tic ta muc'. Ja'
ac'u jpastic ti c'usitic lec chile. 29 Ti much'utic mu x'ich'on ta muc' chil ti
Cajvaltique, ta onox stic' ta c'oc'.

13

Ja' li' yaloj ti c'usitic tsc'an ta jpastic lavi jch'unojtic xa li sc'op Rioxe

1 C'ano o me abaic vo'oxuc ti achi'il abaic ta xch'unel li sc'op Rioxe.
2 Mu me xch'ay xava'iic ti chavotes ta anaic ti much'utic mu xavoj-
tiquinique. Ti vo'nee oy muc xojtiquinic mi anjel ti iyotes ta snaique.
3 Mu me xch'ay xava'iic li much'utic ja' ochemic o ta chuquel li sc'op
Rioxe. Ti ja' yech xa'ochic ta chuquel uque, chac'anic q'uelel. Ja'
no'ox yech patbeic yo'onic ti much'utic ch-ilbajinatique. Ti ja' yech
xa'ilbajinatic uque, chac'anic patbel avo'onic.
4 Vo'oxuc ti nupul ts'acaloxuque, ich'o me abaic ta muc'. Ti chic' sbaic
jun vinic xchi'uc jun antse, ma'uc mulil ti ta xchi'in sbaique. Yan ti
much'utic tsa' yantse xchi'uc ti much'utic tsa' yajmule, ja' mulil. Ta onox
x'ac'batic castico yu'un ti Rioxe.
5 Ma'uc me xbat ta avo'onic li taq'uine. Junuc o me avo'onic ti c'u
yepal chataique. Yu'un yaloj ti Rioxe: "Mu xajcomtsanic, chajchi'inic
o", xi. 6 Yech'o un tsots co'ontic xcaltic ti xchi'inojotic ti Cajvaltique. Mu
xixi'otic o mi oy c'usi chal li crixchanoetique.
7 Na'ic me c'u x'elan ti much'utic ba'yi layalbe ava'iic li sc'op Rioxe.
Avilic ti lec ibatique yu'un ixch'unic ti chcoltaatic yu'un ti Cajvaltique.
Ja' chanic chac c'u cha'al ixch'unique.
8 Ti Jesucristoe, ti c'u x'elan ti vo'nee, staoj yav c'al tana xchi'uc ta sbatel
osil. 9 Mu me xach'unic c'usitic yan c'opal ti cha'albatique. Ti Rioxe ta
slequil no'ox yo'on chiscoltaotic ta xch'unel li c'usitic lec chile. Ma'uc
chiscoltaotic li ve'lile. Ti much'utic ta xch'unic ti ja' chcoltaon ta xch'unel
c'usitic lec chil Riox li ve'liletique, yech no'ox ta snopic.
10 Lavi ch'abal xa jmultic chiyilotic ti Rioxe, ja' ti jch'unojtic ti iyac'
sba ta milel ta scoj jmultic ti Jesuse, ch'abal xa sc'oplal ve'lil. Ja' chac
c'u cha'al ti muc much'u tsti' ti c'usi tsmilic yu'un smulic li jchi'iltactic

ta israelale. 11 Li xch'ich'el ti c'usitic tsmilique, chich' ochel ta bats'i
lequil cuarto li totil palee. Yan li sbec'tale chba xchiq'uic ta sti'il yo' bu
nacajtique. 12 Ja' no'ox yech uc ti c'alal listojbotic jmultic ta xch'ich'el ti
Jesuse, ta ti' jteclum icham. 13 Yech'o un j'ech'el ac'u quictatic ti c'usitic
jch'unojtic to'oxe ti chicuxiotic o ta sbatel osil ti calojtique. J'ech'el ac'u
quich'tic ta muc' ti Jesuse. Cuchuc cu'untic ilbajinel uc chac c'u cha'al
icuch yu'un ti Jesuse. 14 Li' ta sba balamile muc bu jtatic junuc jteclum ti
mu sna' xlaje. Ja' ba jtatic ti muc'ta jteclum ti mu sna' xlaj ta sbatel osile.
15 Yech'o un "colaval" cutic jujun c'ac'al ti Rioxe ti ja' ch'abal o jmultic
chiyilotic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Jesuse. Ja' smoton cha'i ti Rioxe
ti "colaval" chcutique, ti jamal chcaltic ti quich'ojtic ta muq'ue. 16 Mu
me xch'ay xava'iic ti chac'uxubinvanique, ti chacoltavanic o li c'usuc
avu'unique. Mi chac'uxubinvanique, ja' lec chil ti Rioxe, ja' smoton cha'i.
17 Ch'unic me ti c'usi chayalbeic lavajchanubtasvanejique, ich'ic me ta
muc'. Yu'un ja' chaxchanubtasic yo' xacuxiic o ta sbatel osile. Chc'ot
yalbeic ti Rioxe ti c'u x'elan itunique. Mi chach'unic ti c'usitic chay-
albeique, jun yo'onic chaxchanubtasic. Yan mi mu xach'unique, chat
yo'on avu'unic. Li vo'oxuque chopol chabatic.
18 C'oponbon Riox yu'un jna'oj ti mu c'usi chopol jpasoje. Ja' no'ox
ta co'on spasel li c'usitic leque. 19 Abulajanic c'oponbecon Riox yo' xtal
no'ox jq'ueloxuc oe.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanuc scotol ti much'utic xch'unojic sc'op Rioxe

20 Ti Rioxe ta spas ta jun co'ontic. Ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal
ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti cajchabivanejtique. Yaloj ti ja' chicuxiotic
o ta sbatel osil lavi jch'unojtic ti iloc' xch'ich'el ta scoj jmultic ti Jesuse.
21 Ac'u scoltaoxuc ta spasel li c'usi leque, ja' ti c'usi tsc'ane, ja' ti c'usi lec
chile lavi avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe. Ti Rioxe ta xquich'tic ta muc'
ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.
22 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jc'an ti mu
me xtavan xava'iic ya'iel ti jayp'el lajts'ibabeic li'i. 23 Chacalbeic ti iloc'
xa ta chuquel li Timoteoe. Mi iyul no'oxe, ta jchi'in tal ti c'alal xtal
jvula'anoxuque.
24 Chabanuc xavalbeic scotol lavajchanubtasvanejique xchi'uc li
jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Chabanicoxuc la xalic uc li
much'utic xch'unojic sc'op Riox li' ta estado Italiae.
25 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Rioxe.

LI'I JA' SVUN SANTIAGO

1 Vo'on Santiagoon, ta jch'un c'usi chiyalbe ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic
Jesucristoe. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti st'ujojoxuc ti Rioxe ti butic
jteclumal nacaloxuque. Chabanicoxuc me acotolic.

Ja' li' yaloj ti ta slequil yo'on chisp'ijubtasotic ti Rioxe

2 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, junuc no'ox me
avo'onic c'usuc no'ox paltail chataic. 3 Yu'un jna'ojtic ti más ta stsatsub
ech'el co'ontic ti c'alal chcuch cu'untique. 4 Mi itsatsub co'ontique, mu
xa xquicta o jbatic ta xch'unel ti ja' chiscoltaotic ti Cajvaltique. Mi ja'
yechotique, scotol ta xcuch cu'untic, jun co'ontic, mu xa c'usi palta.
5 Mi oy much'u mu sna' c'usi tspase, ja' ac'u sc'anbe ti Rioxe, yu'un
ta slequil yo'on chisp'ijubtasotic ti c'usi lec ta pasele. Mu xcap o mi ta
jc'anbetique yu'un muc bu tst'uj ti much'u ta xc'uxubine. 6 Sjunuluc
me avo'onic xac'anbeic ti Rioxe, mu me xchibetuc avo'onic. Mi xchibet
co'ontic ta jc'anbetique, ja' jchi'iltic ya'el li mare ti chyuq'uilanat ta iq'ue.
7 Mi ja' yechotique, mu c'usi ta jtatic. 8 Yu'un mu jmojuc ta jch'untic ti
chiscoltaotic ti Cajvaltique. Lavie jtos o c'usi ta jnoptic; ti oc'obe jtos xa o
c'usi ta jnoptic noxtoc.
9 Mi me'onoxuque, junuc no'ox avo'onic yu'un xch'amaloxuc xa ti
Rioxe. 10 Mi jc'ulejoxuque, junuc no'ox avo'onic yu'un avich'ojic xa
ta muc' ti Rioxe, mu xa bu chatoy o abaic xchi'uc lac'ulejalique. Ti
much'utic ja' no'ox ta yo'onic sa'el li sc'ulejalique, co'olic xchi'uc nich
ts'i'lel ti jliquel no'ox leque. 11 Ta xtaquij ta ora ti c'alal xc'uxub li c'ac'ale.
Li sniche ta xlilij, mu xa bu leclec sba. Ja' no'ox yech ti much'utic ja' no'ox
ta yo'onic sa'el li sc'ulejalique. Ti c'alal yolel tsa' más li sc'ulejalique, ja'o
ta xchamic.

Ja' li' yaloj ti mu me xquicta o jbatic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique

12 Mi mu xquicta o jbatic ti c'usuc no'ox paltail ta jtatique, jun co'ontic.
Yu'un tey onox chc'ot jtatic ti lequilal ta sbatel osile. Yu'un yaloj onox ti
Rioxe: “Ta xcac'be scuxlejalic ta sbatel osil ti much'utic sc'anojicone”, xi.
13 Pero mi iquicta o jbatique, mi ba jpastic c'usi chopole, mu xu' xcaltic
ti ja' lisujotic ti Rioxe. Ti Rioxe mu sna' spas c'usi chopol, yech'o ti mu
xisujotic ta spasel li c'usitic chopole. 14 Ti ta jpastic li c'usitic chopole, ja'
ti ta jpastic li c'usitic chal co'ontique. Ja' xa chislo'lootic. 15 Mi ijpastic li
c'usitic chal co'ontique, ta onox jta jmultic. Chi'ochotic onox ta c'oc' ta
sbatel osil.
16 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti jc'anojoxuc
tajmeque, mu me xalo'lo aba atuquic. 17 Scotol li c'usitic leque ja'
chiyac'botic tal ti Jtotic Riox ta vinajele, ja' ti much'u ispas li c'usitic oy
xojobal ta vinajele. Li c'usitic oy xojobale mu staojuc o yav, oy baq'uintic
chmac. Yan ti Rioxe staoj yav ti lec c'usi chiyac'botique. 18 Ja' yech isc'an
stuc ti Rioxe ti lixch'amalinotic xae ti c'alal ijch'unbetic li sc'ope. Yu'un
onox yech ti c'usi yaloje. Ja' chac c'u cha'al sba sat li c'usuc cu'untique ja'
yu'un Riox, ja' no'ox yech yu'unotic uc.

Ja' li' yaloj ti lec c'usitic ta jpastic mi yech ti jch'unojtic li sc'op Rioxe

19 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti jc'anojoxuc
tajmeque, yu'un ti xch'amalotic xa ti Rioxe, a'ibeic me lec smelol ti c'alal
cha'albatic li sc'ope. Mu me orauc xatac'avic, mu me orauc xacapic. 20 Ti
mi chacapique, mu spas o avu'unic ti c'usi lec chil ti Rioxe. 21 Ja' tsc'an
ti chavictaic scotol ti c'u to'ox xa'elanique. Tsc'an ti mu xatoy abaique.
Tsc'an chach'unic li sc'op Riox ti ava'yojique yu'un ja' chicuxiotic o ta
sbatel osil.
22 Pasic me c'usitic yaloj ti Rioxe, mu me yechuc no'ox chava'iic. Ti
mi yech no'ox chava'iique, atuquic no'ox chalo'lo abaic. 23 Mi ja' no'ox
chca'itique, mi mu jch'untique, ja' jchi'iltic li much'u tsq'uel sat ta nene.
24 Ac'u mi xil ti ic' li sate, pero mu sc'an spoc. Ora ta xch'ay xa'i, lec no'ox
cha'i sba. 25 Ti Rioxe naca lec li c'usitic chiyalbotique. Mi mu xch'ay
xca'itique, mi ja' ta jpastique, liloc'otic xa ta mozoil ya'el yu'un mu xa
bu ta jpastic li c'usitic chopole. Jun xa co'ontic.
26 Mi chcaltic ti quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, pero mi mu xquich'
jmeloltic xic'opojotique, jtuctic no'ox ta jlo'lo jbatic. Yu'un yech no'ox
ta jnoptic ti quich'ojtic ta muq'ue. 27 Mi yech ti quich'ojtic ta muq'ue,
ta jc'uxubintic ti much'utic abol sbaique: ja' ti much'utic ch'abal stot
sme'ique xchi'uc li me'anal antsetique. Ma'uc xa ta co'ontic li c'usitic
chopol li' ta sba balamile. Mi ja' yech ta jpastique, lec chiyilotic ti Jtotic
Riox ta vinajele.

2

Ja' li' yaloj ti mu me jt'ujtic ti much'u chquich'tic ta muq'ue

1 Vo'otic ti ijch'untic xa ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe ti toj
lec yo'one, mu me xat'ujic ti much'u chavich'ic ta muq'ue. 2 Nopic c'usi
chapasic ti c'alal x'ochic tal cha'vo' viniquetic ta atemploique. Li june
caltic no'ox ya'el ti jc'uleje. Lec sc'u' spoc', naca oro yanillo. Li june caltic
no'ox ya'el ti me'one, ch'abal lec sc'u' spoc'. 3 Mi ja' no'ox chavich'ic
ta muc' li much'u lec sc'u' spoq'ue, "la' chotlan li' ta lequil chotlebale",
chavutic. Mi ja' mu xavich'ic ta muc' li me'one, "li vo'ote ba va'lan le'toe.
Mi chac'an chachotie, chotlan ta lum li' ta coque", chavutic. 4 Mi ta jt'ujtic
ti much'u chquich'tic ta muq'ue, chopol.
5 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti jc'anojoxuc
tajmeque, a'yic me. Ep me'onetic ti ja' t'ujbilic yu'un Riox yo' xch'unic o
ti ja' istoj jmultique. Ja' xa jc'ulejetic ch-ileic yu'un ti Rioxe ti xch'unojic
xa ti ja' istoj jmultic ti Cajvaltic Jesucristoe. Ja' ta x'ochic yo' bu ta spas
mantale. Yu'un yaloj onox ti Rioxe: "Ti much'utic sc'anojicone ta x'ochic
yo' bu ta jpas mantale", xi. 6 Li vo'oxuque muc bu avich'ojic ta muc' li
me'onetique. Ja' no'ox chavich'ic ta muc' li jc'ulejetique ti ilbaj xayilique,
ti oy yech no'ox chasnopbe amulic ta stojol li jmeltsanejc'opetique.
7 ¿Mi'n la mu ja'icuc ti chopol c'usi chalbeic ti Jesuse ti ja' quich'ojtic ta
muq'ue?
8 Mi ach'unic xa li sc'op Rioxe, c'uxubinic scotolic, ac'u mi jc'ulej, ac'u
mi me'on. Yu'un ja' yech chal li sc'op Rioxe: "C'uxubino me achi'iltac
chac c'u cha'al chac'uxubin aba atuque", xi. 9 Yan mi chat'ujic ti much'u
chavich'ic ta muq'ue, oy amul chayilic ti Rioxe yu'un mu xach'unic
ti c'usi yaloje. 10 Ac'u mi ach'unojic scotol li yan smantale, pero mi
oy to jtosuc ti mu xach'unique, oy amul chayilic yu'un co'ol xchi'uc
muc bu ach'unojic scotol. 11 Ti Rioxe yaloj ti mu xu' jsa' cantstique, ti

mu xu' chimilvanotique. Caltic no'ox ya'el ti mu xa xasa' avantsique, caltic ti ja' no'ox lamilvanique. Pero mi lamilvanique, yu'un onox muc bu ach'unojic li smantal Rioxe. 12 Yech'o un ja' tsc'an ti lec li c'usi chavalique xchi'uc li c'usi chapasique yo' mu ja'uc yech xayalbeic o ti Rioxe: "Yalal xa chapasic li c'usitic chopole. Li vo'one lajloq'uesic xa", yo' mu xayutic oe. 13 Ti mi mu xic'uxubinvanotic lavie, ja' no'ox yech mu xisc'uxubinotic ti Rioxe. Ti mi chic'uxubinvanotic lavie, ja' no'ox yech chisc'uxubinotic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti yech ta jnoptic ti jch'unojtic sc'op Riox mi mu c'usi lec ta jpastique

14 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi mu c'usi lec ta jpastique, yech ta jnoptic ti jch'unojtique. Mi ja' yechotique, mu onox xicuxiotic ta sbatel osil. 15-16 Caltic no'ox ya'el ti oy jun ti much'u xch'unoj sc'op Riox uque, mi vinic o mi ants, mi ch'abal sc'u' spoc' chavilique, mi mu c'usi tslajes jujun c'ac'ale, "batan, q'uelo bu xata ech'el ave'el ac'u' apoc'", mi xavutique, mu c'usi bal o, yu'un mu c'usi avac'beic ech'el. Yech chanopic ti ach'unojique. 17 Li c'usitic ta jpastique, ja' chvinaj o mi jch'unojtic, o mi muc bu jch'unojtic li sc'op Rioxe.

18 Caltic no'ox ya'el ti oy much'u yech chiyalbee: "Li vo'ote chaval ti persa lec li c'usi ta jpastique. Li vo'one chcal ti xu' ja' no'ox jch'unojtic li sc'op Rioxe. Mu xa c'usi yan ta jpastic", xi. Ac'bonquic quil c'u x'elan ach'unoj ti muc bu chapas li c'usitic leque. Li vo'one ti ja' ta jpas chavil li c'usitic leque, ja' chavil o ti jch'unoje. 19 Lec ti ach'unoj ti jun no'ox Rioxe pero ja' yech xch'unoj ti pucujetic uque. Sna'ojic ti jun no'ox ti Rioxe, xi'emic o. 20 Mu xava'i aba ti yech chanop ti ach'unoj li sc'op Rioxe yu'un muc bu chapas li c'usitic leque. 21 Ti jmuc'tatotic Abraam ti ta más vo'nee ja' ch'abal o smul i'ile yu'un ti Rioxe ti ta ox xchic'be ti screme, ja' ti Isaaque. 22 Ti x'elan ispase, ja' chul o ta joltic ti xch'unoj onoxe. 23 Ja' ic'ot ti c'usi ts'ibabil comele: "Ti Abraame ixch'un ti yech ti c'usi chal ti Rioxe, yech'o ti ch'abal smul i'ilee", xi ts'ibabil. Ts'ibabil noxtoc ti lec xil sbaic xchi'uc ti Rioxe, chcut ti much'u chal ti xu' ja' no'ox xch'unoj li sc'op Rioxe.

24 Ja' chvinaj o ti ma'uc ch'abal o jmultic chiyilotic ti Rioxe mi ja' no'ox chcaltic ti jch'unojbetic li sc'ope. Ja' tsc'an ti lec li c'usitic ta jpastic uque. 25 Ja' no'ox yech ti Raav tol sa' yajmule, ja' ch'abal o smul i'ile yu'un ti Rioxe ti ixc'uxubin ti cha'vo' viniquetic ti itaqueic tal yu'un ti Josuee, ti tal sq'uelic c'u x'elan li osile. Ts'acal to istac sutel ta yan o be, yech'o ti muc stsacatique. 26 Ja' chac c'u cha'al cuxulotic li' ta sba balamile, oy jpat jxocontic, oy jch'uleltic. Ti manchuc oy xcha'tosole, muc bu cuxulotic ti yechuque. Ja' no'ox yech noxtoc yo' xicuxiotic o ta sbatel osile, ja' tsc'an ti ta jch'untic ti c'usitic yaloj ti Rioxe, xchi'uc tsc'an ti ta jpastic li c'usitic leque. Mi mu jch'untic xcha'tosole, mu onox xicuxiotic ta sbatel osil.

3

Ja' li' yaloj ti quetic no'ox más ta jta o jmultique

1 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me much'uuc no'ox stic' sba ta jchanubtasvanej. Ac'u snop lec mi yech tsc'an Riox ti ch-oche yu'un más chq'uelbat c'usi tspas yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al más tsq'uel c'usi ta jpasticotic vo'oticotic li jchanubtasvanejoticotique. Yu'un más jna'ticotic. 2 Jcotoltic mu onox nacauc lec c'usi ta jpastic, mu

onox nacauc lec c'usi ta xcaltic. Ti nacauc lec c'usi chcaltique, yu'un jna' jpajes jbatic junlejtic. 3 Co'ol xchi'uc xcac'betic sprenoal ye ca' yo' stam o bee. Ac'u mi c'ox li prenoe pero tstam o be. 4 Ja' no'ox yech li barcoetique, ac'u mi c'ox li yac'ob bueltae, pero tstam o be. Ac'u mi muc' li barcoe, ac'u mi xnet'e ech'el ta ic', pero tey chbat ti bu sc'an yo'on li yajvale yu'un oy yac'ob buelta. 5 Ja' no'ox yech li quetique, c'ox, pero ep c'usi xtun o. Xu' jp'ijubtastic o crixchano. Xu' jsocbetic o sjol crixchano. Co'ol xchi'uc li c'oq'ue. Ac'u mi jset' ti bu xlique, pero ta xp'ol. Ti c'alal xtup'e, ep xa'ox ic'ac' te'tic. Ja' no'ox yech li quetic uque. 6 Co'ol xchi'uc c'oc' ya'el yu'un ja' ta jta o jmultic. Yu'un ja' jmañatic ti c'usuc no'ox xcaltique. Mu c'usi yan ti más ta jta o jmultique, ja' no'ox li quetique. Ja' ta jsa' o jmultic ti c'u sjalil li' cuxulotique. Ja' chisujotic ti pucuje. 7 Li c'usitic chanul oy ta sba balamile, li mutetique, li quiletel chone, li choyetique, spas cu'untic ta manxo. 8 Yan li quetique mu xpaj cu'untic. Ja' chopol ti mu xa'i pajesele yu'un ep c'usi chopol chcaltic. Co'ol xchi'uc ya'lel ye quiletel chon. Mi listi'otique, chichamotic o ta ora. Ja' no'ox yech ti c'alal chcac'betic sc'ac'al yo'on li jchi'iltique, co'ol xchi'uc ta jmiltic ya'el. 9 "Toj lec avo'on", chcutic ti Jtotic Riox ta vinajele. Pero chopol c'usi chcalbetic li jchi'iltic ti co'ol pasbilotic chac c'u cha'al ti Rioxe. 10 Jun no'ox li quetique pero cha'tos li c'usi chcaltique. Chcaltic c'usi lec, chcaltic c'usi chopol. Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, chopol mi ja' yech ta jpastique. 11 Nopic mi xu' xloc' cha'tos vo' ta jun no'ox ninabvo'. ¿Mi oy baq'uintic xloc' lec, mi oy baq'uintic xloc' chi'pic'an? 12 Nopic noxtoc mi oy bu xavilic oliva ta te'el ic'ux, o mi oy bu xavilic ic'ux ta yaq'uil uva. Ja' no'ox yech li ninabvo'e, ti bu chi'pic'ane mu xloc' tal lec.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan chisp'ijubtasotic ti Rioxe

13 Mi p'ijotique, mi jna'tic snopele, mu jtoy jbatic, chcac'tic iluc li c'usi leque. 14 Yan mi ja' no'ox chac' o sc'ac'al co'ontic ti mu xitic'atotic ta jchanubtasvaneje, ta jnoptic ti p'ijotique. 15 Ma'uc yech chisp'ijubtasotic ti Rioxe. Ta joltic no'ox jtuctic ti x'elan ta jpastique. Co'olotic xchi'uc li much'utic mu to chich'ic ta muc' ti Rioxe, ja' no'ox ta jch'untic c'usi chal ti pucuje. 16 Mi ja' no'ox chac' o sc'ac'al avo'onic ti mu xatic'atic ta jchanubtasvaneje, chlic c'op avu'unic. Ep c'usi chopol chlic apasic o. 17 Yo' xvinaj o ti sp'ijubtasojotic ti Rioxe, lec ti c'usitic ta jpastique. Mu jliquestic c'op, mu jtoy jbatic, ta jch'untic mantal, chic'uxubinvanotic, chicoltavanotic. Mu jliqueluc lec, mu jliqueluc chopol ti c'usi ta jpastique. Ti c'usi chcaltique yu'un onox yech jch'unojtic. 18 Mi mu jliquestic c'ope, ja' ta xchan li yan jchi'iltactique.

4

Ja' li' yaloj ti mu me jpastic li c'usitic scuenta no'ox sba balamile

1 Ti chlic c'op avu'unique, ti chavut abaique, ja' ti chac'an ti c'usi chal avo'on atuquique. 2 Ja' chac'anic ti c'usitic lec tajmec chavilique, pero mu xataic. Yech'o un chac'ac'al-o'onta abaic. Xti'et o ajolic ti much'utic oy c'usuc yu'une, ja' mu xataic o li c'usitic chac'anique. Yech'o ti chlic avut abaique. Ti mu xataic li c'usitic chac'anique, yu'un muc bu chac'anbeic ti Rioxe. 3 Ac'u mi chac'anbeic, pero mu xayac'beic yu'un chopol ajolic. Yiloj ti chba apasic o li c'usi chal avo'onique. 4 Co'oloxuc xchi'uc jun ants ti oy yajmule ti mu xich' ta muc' li smalale. Ja' no'ox

yechoxuc, yu'un mu xavich'ic ta muc' ti Rioxe. Mi ja' chapasic li c'usitic scuenta no'ox sba balamile, ¿mi mu xana'ic ti ja' xa chopol chavilic ti Rioxe? Yech'o un mi oy much'u tsnop tspas li c'usitic scuenta no'ox sba balamile, ja' xa chopol chil ti Rioxe. 5 Mu me xanopic ti mu c'u stu ti yech ts'ibabile: "Mu me c'usi yan xanopilanic, jtuc no'ox me xavich'icon ta muc'", xi ti Rioxe. 6 Ti Rioxe ja' tsc'an ti stuc no'ox chquich'tic ta muq'ue. Yu'un slequil no'ox yo'on ti chiscoltaotique yo' ti stuc no'ox xquich'tic o ta muq'ue. Yu'un ja' onox yech ts'ibabil chac li'i: "Ti Rioxe chopol chil ti much'utic stoyoj sbaique. Yan ti much'utic mu sna' stoy sbaique tscolta", xi ts'ibabil. 7 Yech'o un ja' pasic ti c'usi lec chil ti Rioxe. Ja' mu ya'uc apasic ti c'usi lec chil ti pucuje yo' ti mu xayilbajinic oe. 8 Tsc'an más chac'oponic Riox yo' xavilic o ti más chascoltaique. Ictaic xa spasel li c'usitic chopole. C'anbeic ti Rioxe ti ac'u xch'ay ta ajolic li c'usitic chopole yo' sjunul o avo'onic chavich'ic ta muq'ue. 9 Mi oy to chapasic li c'usitic chopole, at avo'onic, oq'uitao abaic. Yech no'ox ti chatse'inique, ti xamuyubajique. 10 Más lec bic'tajeso abaic ta stojol ti Cajvaltique yo' ti xayaq'uic o ta ich'el ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti mu xu' jnopbe jba jmultique

11 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me c'usi chopol xavalbe abaic ta apat axoconic. Mi oy c'usi chopol chcalbetic ta spat xocon jchi'iltique, mi ta jnopbetic smulique, yu'un mu jch'untic ti yaloj ti Rioxe ti tsc'an ta jc'uxubin jbatique. Mi mu jch'untic c'usi yaloj ti Rioxe, co'ol xchi'uc más jna'tic ya'el. 12 Jun no'ox ti much'u iyal li mantaletique, ti chal bu chibatic jujuntale, ja' ti Rioxe. Xu' chiyac'botic jcuxlejaltic ta sbatel osil, xu' chistic'otic ta c'oc' ta sbatel osil noxtoc. Li vo'ote mu Rioxicot ti chaval ti oy smul lachi'ile.

Ja' li' yaloj ti mu jna'tic mi cuxulotic ti oc'obe

13 A'yic me, vo'oxuc ti ja' yech chavalique: "Tana, o mi oc'ob, chibatoticotic ta equelajel. Chijalijoticotic jabiluc yo' jpasticotic o canale", xachiic. 14 Pero mu xana'ic mi cuxul chasacubic. Li vo'otique co'olotic xchi'uc lumal toc ti j'ech'elbe no'ox ch-ech'e, yu'un mu jna'tic c'usi ora chichamotic. 15 Ja' tsc'an ti yech chavalic chac li'i: "Mi sc'an Riox cuxuloticotique, chibatoticotic", chianic. 16 Ti x'elan chaval ta atuquic no'ox ti bu chabatique, yu'un mu xavich'ic ta muc' ti Rioxe. Chopol ti x'elan mu xavich'ic ta muq'ue. 17 Mi jna'ojtic xa c'usi leque, mi mu jpastique, ta jta o jmultic ta stojol ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj ti chba yich'ic castico li jc'ulejetique mi chopol li c'usitic tspasique

1 Ti much'utic ja' no'ox ta yo'onic sa'el li c'usitic chtun yu'unic li' ta sba balamile, mu c'u stu ti x'elan tsnopique. Ta onox xba yich'ic castico. 2 Scotol li c'usi oy xa yu'unique mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Ja' yech chil chac c'u cha'al li c'usi c'o' chquiltique. Scotol li sc'u' spoq'uique ja' yech chil ti Rioxe chac c'u cha'al ti lajem ta vach chon chquiltique. 3 Mu c'usi bal o ti ep staq'uinique. Scoj no'ox sc'ulejalic ti chba yich'ic o castico ti c'alal xlaj li balamile. 4 Ti Cajvaltic sq'uelojotic jcotoltique, yiloj ti mu ts'acluc istoj yaj'abtelic li jc'ulejetique. Ya'yoj ti muc x'ac'batic ti c'alal ay xcha'c'anbeique. 5 Yu'un ja' no'ox tsc'an chc'ulejajic li stuquique.

Ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique. Co'olic chac c'u cha'al li vacaxe ti ve'el no'ox tspase. Ti c'alal xjup'e, chich' milel. Ja' no'ox yech li jc'ulejetique ti ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique, ti c'alal xchamique, ch-ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil. 6 Yech no'ox tsnopbeic smul ti much'utic ch'abal smulique, chaq'uic ta milel. Ti much'utic chmilatique mu spoj sbaic, mu c'usi chalic.

Ja' li' yaloj ti junuc co'ontic jmalatic c'usi ora chtal ti Cajvaltic Jesuse

7 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, cuchuc avu'unic li c'usitic chaxcha'leic li jc'ulejetique yu'un chtal onox yic'otic ti Cajvaltic Jesuse. Co'ol xchi'uc ti much'u ch-abteje, spatoj yo'on chloc' li c'usitic sts'unoje. Ti c'alal xloc' li vo'tique, chlic stsob. 8 Ja' no'ox yech pato me avo'onic ti chtal ti Cajvaltic Jesucristoe. Mu me xavicta abaic ta smalael yu'un po'ot xa xtal.

9 Mu me xasa'be aba amulic yo' ch'abal o amulic xul staoxuc ti Jmeltsanejc'ope, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Yu'un po'ot xa xtal. 10 Mu me xch'ay xava'iic ti icuch yu'unic ilbajinel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee. Yechicoxuc me uc. 11 Li vo'otique jna'ojtic ti jun xa yo'onic ti much'utic icuch yu'unic ti ilbajinele. Ava'yojbeic sc'oplal ti Jove ti icuch yu'un ti tsots me'anal istae. Ti icuch yu'une, i'ac'bat más bentisyon ta ts'acal. Ja' chquiltic o ti jc'uxubinvanej ti Rioxe, yu'un ixc'uxubin ti Jove.

12 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' tsots sc'oplal ti yechuc me li c'usi chcaltique. Mu me c'usi xava'anic ta rextico, mi ja'uc vinajel, mi ja'uc balamil. "Lojriox", mu me xachiic. Mu me xanopbe abaic c'op yo' mu xata o amulic ta stojol ti Rioxe.

13 Mi chavat avo'onique, c'oponic Riox. Mi jun avo'onique, q'uevujintaic ti Rioxe. 14 Mi oy much'u ipe, ac'u stac ta iq'uel li jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe. Li jchanubtasvanejetique ac'u sjaxbeic jset'uc aceite ta scuenta ti Cajvaltic Jesuse, ac'u sc'oponbeic Riox. 15 Ti much'u tsc'opon Rioxe, mi xch'unoj ti chet'es chamel ti Cajvaltic Jesuse, ta x'ech' li chamele. Mi staoj to'ox smul ti much'u i'ech' xchamele, ta x'ac'bat pertonal noxtoc. 16 Albo abaic, c'anbo abaic pertonal mi oy c'usi chopol avalojbe abaique, mi oy c'usi chopol apasojbe abaique, yo' x'ech' o lachamelique. Mi ch'abal xa jmultique, chich' ta muc' c'usi chcalbetic ti Rioxe, yech'o un spas cu'untic li c'usi vocol ta pasele. 17 Ti Elias yaj'alc'op Rioxe ti co'ol crixchanootic jchi'uctique, sjunul yo'on isc'opon Riox ti ac'u pajuc li vo'e, yech'o ti ipaj oxib jabil xchi'uc o'lole. 18 Ts'acal to isc'opon Riox noxtoc, isc'an tal li vo'e, ital. Lic ch'iuc scotol ti c'usitic ists'unique.

19-20 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi oy much'u iyicta sba ta xch'unele, mi vo'ot chba avalbe noxtoc li sc'op Rioxe ti ta xch'un noxtoque, na'o me ti vo'ot ta acuenta ti chicta spasel li c'usitic chopole, yech'o un mu xa bu ch-och ta c'oc' ta sbatel osil. Yu'un ch-aq'ue ta pertonal yu'un ti Rioxe ac'u mi oy ep smul.

LI'I JA' PRIMERO SVUN PEDRO TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1-2 Vo'on Pedroon, yaj'apoxtolon ti Jesucristoe yu'un chcal a'yuc ti
c'usitic yaloje. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti butic estadoal nacaloxuque, ti nacaloxuc ta Pontoe, ta Galaciae, ta Capadociae, ta Asiae, ta
Bitiniae. Yu'un co'ol xchi'uc j'ech'elbeoxuc ya'el, ja' ti st'ujojoxuc onox
ti Jtotic Riox ta vinajele ti chba achi'inique. Vo'ne onox snopoj, yech'o ti
islecubtas xa avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' xapasic o c'usi lec chil ti Rioxe.
Ch'abal xa amulic yu'un ach'unic xa ti ja' istoj o amulic ti iloc' xch'ich'el
ta cruz ti Jesucristoe. Ac'u yac'boxuc crasia ti Rioxe. Junuc me avo'onic,
mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti chtal onox yic'otic ti Cajvaltic Jesuse

3 Coliyalbotic ti Rioxe, ja' ti Yajval ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Stote,
ti sc'anojotic tajmeque, yech'o ti lislecubtasbotic co'ontique. Yech'o un
jpatoj xa co'ontic ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile, ja' ti icha'cuxesat
loq'uel ta smuquenal ti Jesucristoe. 4 Lavi xch'amalotic xae, yalojbotic
onox ti chicuxiotic ta sbatel osil jchi'uctic ta vinajele. Ti cuxlejale mu sna'
xlaj, mu sna' soc, lec o. 5 Vo'otic ti jch'unojtic li sc'op Rioxe, chixchabiotic
ti c'u cha'al xtal yic'otic oe. Xchabiojotic ta syu'el ti Rioxe, yech'o un jmoj
sc'oplal ti chtal yic'otique. Ja'to chtal yic'otic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li
balamile.

6 Yu'un ana'ojic ti chtal yic'otique, yech'o ti jun avo'onique ac'u mi oy
bu xataic palta mi yech tsc'an ti Rioxe. Pero mu jaluc ti abol jbatique
yu'un mu jaluc cuxulotic li' ta sba balamile. 7 Ti mi ijtatic paltae, chtun.
Ja' chvinaj o mi sjunul co'ontic jch'unojtic li sc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc oro
c'alal xich' tiq'uel ta c'oq'ue, ja' chvinaj o mi ja' oro. Li oroe leclec sba
tajmec pero sna' xlaj. Li sc'op Riox jch'unojtique mu sna' xlaj ta sbatel
osil. Mi icuch cu'untic c'alal jtatic paltae, jun yo'on c'alal xtal yic'otic ti
Jesucristoe. Lec chiyilotic, chiyac'otic ta ich'el ta muc'.

8 Ac'u mi mu to chavilic ti Jesucristoe, pero ac'anojic xa. Ac'u mi
mu xavilic lavie, pero ach'unojic xa ti ja' istoj amulique. Yech'o ti jun
avo'onic tajmeque, mu xa c'u yech o avo'onic. 9 Yu'un ana'ojic xa ti ja'
chacuxiic o ta sbatel osile.

10-11 Ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee iyalic onox ti ta sta yora ti ta
stac tal Jtojmulil ti Rioxe, yu'un ja' yech i'albatic yu'un ti Ch'ul Espíritue
ti jun xchi'uc ti Cristoe. Ti c'alal i'albatique, sjunul yo'onic isjac'beic ti
Rioxe ti c'usi ora chtale, ti c'uxi chojtiquinique. Ti c'alal iyalic ti c'u x'elan
chul yac' svocol ta scoj jmultic ti Cristoe, ti chich' ich'el ta muc' ta ts'acale,
na'tic to'ox jaylajuneb jabil sc'an xtal li' ta sba balamil ti Cristoe. 12 Ti
c'alal isjaq'uique, i'albatic yu'un ti Rioxe ti mu xa bu chilique, ti vo'otic
xa chquiltique. Ti much'utic layalbe ava'iic ti ja' istoj jmultic ti Cristoe
yo' xu' xba jchi'intic o ti Rioxe, yu'un p'ijubtasbilic yu'un ti Ch'ul Espíritu
uque ti tacbil tal ta vinajele. Ti anjeletic ta vinajele tsc'an cha'ibeic smelol
c'u yu'un ti ay yac' svocol li' ta sba balamil ti Cristoe pero mu xa'iic, ja' ti
ch'abal smulique.

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an Riox ti ch'abal jmultic chac c'u cha'al ti stuque

13 Lavi laxc'uxubinic xa ti Rioxe, ja' tsc'an chanopic lec li c'usitic chapasique. J'ech'el xach'unic ti ta slequil no'ox yo'on chac' cuxlanic ta sbatel osil ti c'alal xcha'sut tal ti Jesucristoe. 14 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ch'unic ti c'usitic chayalbeique. Mu me ja'uc xapasic li c'usitic chal avo'onique chac c'u cha'al apasulanic ti vo'nee ti c'alal mu to'ox chava'iic li sc'op Rioxe. 15 Ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, yu'un ch'abal smul ti Rioxe ti layiq'uique. Naca lec li c'usitic tspase xchi'uc li c'usitic chale. Mu c'usi chopol tsnop. 16 Ti Rioxe ja' yech yaloj chac li'i: "Mu me xasa' amulic chac c'u cha'al mu jna' sa'el jmul li vo'one", xi ts'ibabil.

17 Lavi "Tot" xavutic xa ti Rioxe ti muc bu tst'uj crixchanoetique, ti c'u x'elan chi'ech'otic li' ta sba balamile ja' no'ox yech chiyalbotic ti bu chibatic ta sbatel osile, ich'ic ta muc' ti c'u sjalil cuxuloxuque. Yu'un co'ol xchi'uc j'ech'elbeotic ya'el. 18 Ti Rioxe lasloq'uesic xa ti c'u to'ox x'elan xch'unojic ti vo'ne moletique yu'un mu c'u stu ti x'elan laxchanubtasic comele. Li vo'oxuque ana'ojic ti c'usi lastojic o ti Rioxe. Ma'uc lastojic o ti c'usi sna' xlaje chac c'u cha'al li oroe li platae. 19 Ja' lastojic o ti xch'ich'el ti Cristoe. Yu'un ja' iyac' sba ta milel chac c'u cha'al imile ta smoton Riox ti ch'iom tot chijetic ti vo'nee. Ti ch'iom tot chijetic imileic ti vo'nee naca lequic, muc bu ipic. Ja' señ̃a ti Cristoe ti ch'abal smule, ti lec yo'one. 20 Yu'un ti ay yac' sba ta milel ta scoj jmultic jcotoltic ti Cristoe, yu'un onox yech snopoj ti Rioxe ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile. Pero muc xtal ta ora. Ja'to ital lavi po'ot xa xlaj li balamile. Vo'otic ta jmultic ti i'aye yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. 21 Ti Rioxe ixcha'cuxes loq'uel ta smuquenal ti Xch'amale, ts'acal to iyic' muyel ta vinajel. Ti ixcha'cuxes Xch'amal ti Rioxe, ti iyic' muyel ta vinajele, ja' jpatoj o co'ontic ti chixcha'cuxesotic uque, ti chiyic'otic muyel ta vinajel uque.

22 Lavi ach'unojic xa li sc'op Rioxe ti yu'un onox yech ti c'usi yaloje, islecubtas xa avo'onic ti Ch'ul Espíritue yo' sjunul o avo'onic xac'anic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Ja' yech tsc'an chac'an abaic, ti mu yechuc no'ox chanopic ti ac'anoj abaique. 23 Ma'uc ilecub o avo'onic ti c'usi chal li crixchanoetique. Ja' ilecub o avo'onic li sc'op Rioxe ti mu sna' xlaj ta sbatel osile. 24 Li sc'op Rioxe ja' yech chal chac li'i:

Li vo'otique co'olotic xchi'uc ts'i'lel ti ora chtaquije.
Yech no'ox ti ta jc'antic ich'el ta muq'ue.
Jliquel no'ox ti lec chi'ilatotique.
Co'ol xchi'uc nich ts'i'lel ti leclec sba chquiltique pero ora chlilij.
25 Yan li sc'op Rioxe mu sna' xlaj ta sbatel osil,
xi ts'ibabil. Ja' ti c'usi ava'iic xae ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil ti Xch'amal Rioxe.

2

1 Lavi xch'amaloxuc xa ti Rioxe, ictaic spasel li c'usitic chopole. Mu xa me xalo'lovanic, mu xa me xanopic c'op, mu xa me xac'ac'al-o'onta abaic, mu xa me c'usi chopol xavalbe abaic ta apat axoconic. 2-3 Yu'un ana'ojic xa ti xc'uxubinojoxuc ti Cajvaltic Jesucristoe, yech'o un c'anic me sjil c'ac'al li sc'ope chac c'u cha'al tsc'an xchu' li unene. Yu'un yech c'usi chal li sc'op Rioxe. Mi yech chac'anulanique, chapasic c'usi lec, mu xa xapasic c'usi chopol. Chacuxiic ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti liyic'otic ti Cajvaltic Jesuse yo' jch'untic o c'usi chiyalbotic ti Rioxe

4 Ti layiq'uic xa ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un ja' tsc'an ti chach'unic li
c'usi chayalbeic ti Rioxe. Co'ol xchi'uc ti much'u chean tal ton ti chtun
yu'un li alvanile. Li alvanile ja' ba'yi ta xchotan ta chiquin na li ton
bu leque. Ts'acal to tspac' ech'el li yane yo' xva'i o li nae. Ja' yech
yolel tspac'be stanal sna ya'el ti Rioxe. Ti ton ba'yi ixchotan ta chiquin
na ya'ele, ja' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ac'u mi p'ajbil ti c'alal i'ay ta sba
balamile, pero ja' onox st'ujoj ti Rioxe. Ja' más tsots yabtel iyich', ja' chac'
jcuxlejaltic ta sbatel osil. 5 Li yan tone ti ts'acal xa i'oche, ja' vo'otic ya'el
ti iquich'tic ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti liyic'otic ti Rioxe, ja' tsc'an
ti ta jch'untic ti c'usi chiyalbotique chac c'u cha'al ti paleetic ti ta más
vo'nee ti ja' no'ox ixch'unic c'usi iyal ti Rioxe. Ja'uc me yech jch'untic
ti c'usi chiyalbotic ti Rioxe yo' lec xiyilotic oe, yu'un ja' chiscoltaotic ti
Cajvaltic Jesucristoe. 6 Li sc'op Rioxe ja' yech chal chac li'i:
Li much'u jt'ujoje li' chul ta Jerusalene.
Más tsots yabtel cac'ojbe.
Ti much'utic chich'ic ta muc' li much'u jt'ujoje
mu x'aq'ueic ta q'uexlal yu'un mu lo'loeluc xch'unojic,
xi ti Rioxe, xi ts'ibabil. 7 Vo'otic ti quich'ojtic xa ta muc' ti Cajvaltic
Jesucristoe, jna'ojtic xa ti tsots yabtele. Yan ti much'utic mu to chich'ic
ta muq'ue, mu sna'ic mi tsots yabtel. Yu'un onox yech ts'ibabil ta sc'op
Riox:
Co'ol xchi'uc jp'ej ton ti ist'uj li yajval nae ti chac' ta xchiquin snae.
Li yaj'alvaniltaque isp'ajic.
Pero ja' onox i'och ta chiquin na.
Ja' no'ox yech ti much'u st'ujoj ti Rioxe, ac'u mi xp'aje,
pero chich' onox tsots yabtel,
xi ts'ibabil. 8 Ts'ibabil noxtoc:
Ti much'utic mu xich' ta muc' li much'u jt'ujoje,
co'ol xchi'uc li much'u tsp'osi yoque, patal chc'ot ta ba ton,
xi ts'ibabil. Ja' tsp'osi o yoquic ya'el ti mu xch'unic ti c'usi yaloj ti Rioxe.
Ti much'utic mu xch'unique chba onox yich'ic castico ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti xch'amalotic xa ti Rioxe

9 Yan li vo'otique ti list'ujotic ti Rioxe, co'ol slecubtasoj co'ontic.
Ti much'u scuentainoj scotol li crixchanoetique ja' chitunotic yu'un
chac c'u cha'al itunic ti paleetique. Ja' chispasotic ta mantal yu'un
xch'amalotic xa. Lavi list'ujotique, ja' yo' xcaltic o a'yuc ti toj lec
c'usi ispase, ja' ti lisloq'uesotic ta ic' osil ya'el ta scoj li mulile. Ta sac
osilotic xa ya'el yu'un iquictatic xa spasel li c'usitic chopole. 10 Ti ta
más vo'nee jtucticotic to'ox scuentainojoticotic ti Rioxe, vo'oticotic li
j'israeloticotique; lavie scuentainojotic xa jcotoltic. Ti ta más vo'nee
jtucticotic to'ox xc'uxubinojoticotic ti Rioxe; lavie xc'uxubinojotic xa
jcotoltic.

Ja' li' yaloj ti ja' tsc'an chcac'tic iluc ti ta jch'untic c'usi lec chil ti Rioxe

11 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, oy c'usi chacalbeic. Li vo'otique ma'uc xa
jlumaltic li'toe. Ja' xa jlumaltic li vinajele. Co'ol xchi'uc j'ech'elbeotic
ya'el, yech'o un mu xa me ya'uc jpastic li c'usitic chal co'ontique. Ti mi
ja' to yech ta jpasulantique, mu spas cu'untic li c'usitic leque. 12 Lec me
xavilic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Mi oy much'u chal

ti chopol c'usi chapasique, pero mi lec onox c'usi chapasique, chlic yilic. Ti c'alal x'iq'ueic yu'un ti Rioxe, chlic yich'ic ta muc' uc.

13 Ch'unbeic me smantal ti much'utic tsots yabtelique yu'un ja' yech tsc'an ti Cajvaltic Jesuse. Ch'unbeic me smantal ti much'u más tsots yabtele. 14 Ch'unbeic me smantal li coviernoetic uque yu'un ja' itiq'ueic ta abtel yu'un ti much'u más tsots yabtele. Ja' yabtel i'ac'batic ti chac'beic castico ti much'utic chopol c'usi tspasique, ti tsvinajesbeic sc'oplal ti much'utic lec c'usi tspasique. 15 Ti Rioxe ja' tsc'an ti naca lec li c'usitic chapasique yo' mu c'u xalic o ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe, ti chopol c'usi chalique.

16 Li vo'oxuque ja' tsc'an ti ja' yechoxuc chac c'u cha'al li xocol crix-chanoe. Pero mu'nuc ja' chavalic ti xocoloxuque yo' xapasic o li c'usitic chopole. Ti xocoloxuque, ja' yo' xapasic o c'usi lec chil ti Rioxe. 17 Ich'ic ta muc' scotol crixchanoetic, c'anic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ich'ic ta muc' ti Rioxe, ich'ic ta muc' noxtoc li much'u más tsots yabtele.

18 Ti much'utic mozoiloxuque ch'unbeic me smantal lavajvalique. Ich'ic ta muc'. Mu me ja'uc no'ox xavich'ic o ta muc' mi lec yo'one, mi chaxc'uxubinique. Ac'u mi toj pucuj, ich'ic ta muc'. 19 Mi yech no'ox chavich'ic utel majele, lec ac'oplalic yu'un ti Rioxe ti mi icuch avu'unic yu'un ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. 20 Mi ta scoj amulic ti chavich'ic o utel majele, ac'u mi sts'ic avu'unic, pero mu c'usi bal o chil ti Rioxe. Yan mi lec c'usi chapasique, mi yech no'ox chavich'ic utel majele, mi icuch avu'unique, lec ac'oplalic yu'un ti Rioxe. 21 Ti layiq'uic xa ti Rioxe, ja' tsc'an ti chcuch avu'unic ilbajinel chac c'u cha'al icuch yu'un ilbajinel ta scoj jmultic ti Cristoe. 22 Ti Cristoe mu c'usi chopol ispas. Muc bu isnop c'op. 23 Ti c'alal ilabanate, muc spac. Ti c'alal i'ilbajinat tajmec yu'un ti crixchanoetique, muc bu iyal ti ta spaque. Ja' no'ox iyalbe ya'i ti Rioxe yu'un stuc no'ox lec c'usi tspas ti Rioxe. 24 Ti castico sc'oplal ox chquich'tique, ja' iyich' ti c'alal imile ta cruze yo' j'ech'el xcom o cu'untic li c'usitic chopole, yo' jpastic o c'usitic lec chil ti Rioxe. Vo'otic ta jmultic ti iyich' arsiale, ti i'ilbajinate, ti imilate, yo' ti liloc'otic o ta mulile. 25 Ti vo'nee co'oloxuc to'ox c'u cha'al jch'ayel chij ya'el. Lavie tal xa ataic ya'el li Cajchabivanejtique, ja' ti Jesucristoe. Ja' xa chaxchabiic yo' xacuxiic o ta sbatel osil uque.

3

Ja' li' yaloj c'u x'elan tsc'an chc'uxubin sbaic ti much'utic nupul ts'acalique

1 Ja' no'ox yechoxuc uc, antsetic, ch'unbeic me smantal lamalalique. Mi oy mu to ta xch'unic sc'op Riox lamalalique, ti c'alal chilic ti lec li c'usitic chapasique, chlic xch'unic uc. Mu persauc xavalbeic ti ac'u xch'unique. 2 Yu'un chilic ti naca lec li c'usitic chapasique, ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe. 3 Mu me ja'uc no'ox ti chats'acubtas abaique yo' lec xayilic o lamalalique. Mu me ja'uc no'ox ti lec chapech' ajolique, ti naca oro anats'ique xchi'uc yixtalal ac'obique, ti lec tajmec ac'u'ique amochebique. 4 Ja' tsc'an ti lec avo'onique yu'un ja' scuenta sbatel osil. Mi lec avo'onique, mi mu xatoy abaique, ja' lec chil ti Rioxe. Co'ol xchi'uc bu xavilic nats'il ti leclec sbae, ja' yech chayilic ti Rioxe mi lec avo'onique, mi mu xana' xacapique. 5 Ti antsetic ti ta más vo'nee ti ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe, mu sna' xcapic, ixch'unbeic smantal ti smalalique. Lec

i'ileic yu'un ti Rioxe. 6 Ja' chac c'u cha'al ti Sarae ti ixch'unbe smantal
ti Abraame. Ti Sarae sna'oj ti ja' tspas mantal ta yut sna ti smalale. Ja'
no'ox yechoxuc uc, mi chapasic li c'usitic leque, mi mu xavicta o abaic ti
chasibtasatic yu'un lamalalique, lec chayilic ti Rioxe chac c'u cha'al lec
i'ile yu'un Riox ti Sarae.
7 Ja' no'ox yech uc, viniquetic, c'uxubinic me lavajnilique yu'un mu
xco'olaj yipic chac c'u cha'al li vo'otique. Pero mu me ja'uc no'ox
xac'uxubinic o ti ch'abal yipe. Tsc'an ti chac'uxubinique yu'un co'ol
xc'uxubinojoxuc ti Rioxe, co'ol chacuxiic ta sbatel osil. Mi yech cha-
pasique, chataic ti c'usitic chac'anbeic ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti lec mi oy bu ta jtatic o ilbajinel ti naca lec li c'usitic ta jpastique

8 Slajeb xa me chacalbeic ti co'oluc me ajolic acotolique. Co'olco'ol me
xacolta abaic. Co'olco'ol me xac'an abaic yu'un jun no'ox latotique, ja'
ti Rioxe. C'uxubino me abaic, mu me xatoy abaic. 9 Mi oy c'usi chopol
chaspasbe lachi'il ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me xapaquic. Mi oy
c'usi chopol chayalbeique, mu me c'usi xavalbeic. Ja' no'ox c'oponbeic
Riox, c'anbeic bentisyon ta stojol yu'un ana'ojic ti yic'ojoxuc xa ti Rioxe
ti chavich'ic o bentisyon ti naca lec li c'usitic chapasique. 10 Ja' yech
ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:
Ti much'utic tsc'an ti jun yo'onic ch-ech'ic li' ta sba balamile,
mu me chopoluc xc'opojic, mu me snopic c'op.
11 Ac'u yictaic spasel li c'usitic chopole, ja' ac'u spasic li c'usitic leque.
Ja' ac'u sc'anic ti lec xil sbaic xchi'uc li xchi'ilique.
Mu me sliquesic c'op.
12 Ti Cajvaltique ta xchabi ta xac'be bentisyon ti much'utic lec yo'onique.
Chich'be ta muc' c'usi chalic ti c'alal chc'oponone.
Yan ti much'utic chopol c'usitic tspasique, chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe,
xi ts'ibabil.
13 Muc much'u xu' chaxch'ayboxuc ta avo'onic spasel li c'usitic leque
mi ja' ta avo'onic spasele. 14 Pero mi oy bu ataic o ilbajinel ti naca xa lec
li c'usitic chapasique, junuc no'ox avo'onic yu'un chataic o bentisyon.
Mu me xaxi'ic o, mu me xavicta o abaic. 15 Ja' no'ox ich'ic ta muc' ti
Cajvaltique, albeic ya'i. P'ijanic no'ox me scotol c'ac'al, lec me xatac'beic
ti much'utic lec xa chasjac'beic yilel ti c'usi ach'unojique, ti yo'onicuc sa'
amulique. Ich'ic ta muc', mu me ta c'ac'alc'opuc xatac'avic. 16 Mi ana'ojic
ti naca lec li c'usitic chapasique xchi'uc li c'usitic chavalique, mu xaxi'ic
ti c'alal chasa'be amulique. Ja' chq'uexav stuquic, ja' ti avich'ojic xa ta
muc' ti Cristoe.
17 Mi yech tsc'an Riox ti cha'ilbajinatic o ti naca xa lec li c'usitic
chapasique, lec. Yan mi cha'ilbajinatic ta scoj ti chopol c'usi chapasique,
yech no'ox chavac' avocolic, mu c'u stu. 18 Ti Cristo uque iyac' svocol
pero ch'abal smul. Vo'otic ta jmultic ti imilee. J'ech'el no'ox ti icham
ta scoj jmultic ta jcotoltique. Lavie lec xa chiyilotic ti Rioxe ti x'elan
ispase. Icham yu'un oy spat xocon. Ti c'alal isut tal ti xch'ulele, icha'cuxi.
19-20 Ti c'alal ichame, ti xch'ulele ay sc'oponbe xch'ulel ta c'otebal ti
much'utic muc xch'unic ti ta más vo'nee. Ja' ti much'utic muc xictaic
spasel c'usitic chopol ti c'alal yolel tspas barco ti Noee. Vaxacvo' no'ox
ti muc xlajic ta nojele. Yu'un c'ajom no'ox yech yepal ixch'unic ti
chcoltaatic yu'un ti Rioxe, yech'o ti i'ochic ta barcoe. Mu co'oluc ilajic

xchi'uc ti yan crixchanoetique. 21 Ja' no'ox yech ti chquich'tic vo' lavie, ja' señ̃a ti jch'unojtic ti ja' chicuxiotic o ta sbatel osil ti icham icha'cuxi ti Jesucristoe. Ma'uc yo' xloc' o quic'ubaltique. Yu'un chcalbetic ti Rioxe ti quictaojtic xa spasel li c'usitic chopole. 22 Ti Cristoe tey xa ta vinajel ta sbats'ic'ob ti Rioxe. Ja' xa scuentainoj anjeletic xchi'uc pucujetic.

4

Ja' li' yaloj ti ja' ac'u jpastic ti c'usi yac'oj jpastic jujuntal ti Rioxe

1 Ti Cristoe iyich' tajmec ilbajinel pero icuch yu'un. Ja' no'ox yech tsc'an chcuch cu'untic ilbajinel uc lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe. Mi icuch cu'untic ilbajinel lavi quich'ojtic ta muc' ti Cristoe, mu xa jsa' jmultic. 2 Ja' xa no'ox ta jpastic ti c'usitic lec chil ti Rioxe ti c'u sjalil li' cuxulotic ta sba balamile. Mu xa jpastic ti c'usitic chal co'ontique. 3 Ti vo'nee ja' to'ox yech apasic chac c'u cha'al tspasic ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe. Ja' no'ox apasic li c'usitic chopole, ti c'usitic iyal avo'onique. Layacubic, c'usuc no'ox apasic ti c'alal layacubique. Avich'ic ta muc' santoetic ti yaloj Riox ti mu xu' xquich'tic ta muq'ue. 4 Ti much'utic mu to ta xch'unic li sc'op Rioxe mu sna'ic c'u yu'un ti mu xa xac'an xachi'inic ta spasel ti c'usitic chal yo'onique, yech'o ti chaslabanique. 5 Pero na'ic me ti ja' ch-ac'batic castico yu'un ti Cajvaltic Jesuse ti much'utic chaslabanique. Ti Cajvaltique ta onox xalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique, ac'u mi cuxajtic to, ac'u mi chamemic xa. 6 Yech'o ti i'albatic onox ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ti chamemic xae ti ja' no'ox chac' cuxlicotic ta sbatel osil ti Cajvaltique. Ac'u mi ichamic, pero ti xch'ulelique cuxul ta sbatel osil chac c'u cha'al cuxul ti Rioxe.

7 Scotol li c'usitic li' ta sba balamile po'ot xa xlaj. Yech'o ti tsc'an chanopic lec li c'usitic chapasique. Mu me xch'ay xava'iic ti po'ot xa xlaje, c'oponic me ti Rioxe. 8 Ja' me tsots sc'oplal ti co'olco'ol chac'an abaique. Mi jc'anojtic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu xac' o sc'ac'al co'ontic mi oy c'usi chopol ispasique. 9 Mi oy chc'ot svula'anote, xavotes me, xavac'be me sve'el. Mu me c'usi chopol xavalbe ta spat xocon. 10 Ti c'usi yac'oj jpastic jujuntal ti Rioxe, ja' yo' co'olco'ol jcolta o jbatique. Yech'o un ja' ac'u jpastic yo' lec xitunotic o yu'une. 11 Mi ja' ac'bilotic o ti ta jchanubtastic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ac'u jchanubtastic. Mi ja' ac'bilotic o ti ta jcoltatic li jchi'iltactique, ac'u jcoltatic. Ac'u jch'untic ti chiscoltaotic ti Rioxe yo' xicoltavanotic o uque. Ti c'usitic ta jpastique ja'uc me yo' x'ich'e o ta muc' ti Rioxe. Ja' chiscoltaotic ti Jesucristoe yo' spas o cu'untique. Ti Rioxe chquich'tic onox ta muc' ta sbatel osil. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti junuc me co'ontic mi ja' ijtatic o ilbajinel ti quich'ojtic ta muc' ti Cristoe

12 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xaxi'ic o ti xyaquet chavich'ic ilbajinel tajmeque. Mu me xanopic ti mu c'u stu li ilbajinele. Li ilbajinele ja' chvinaj o mi yech ti ach'unojic li sc'op Rioxe. 13 Junuc me avo'onic yu'un ja' yech iyich' ilbajinel ti Cristo uque. Mi icuch avu'unic lavie, jun avo'onic tajmec ti c'alal xcha'sut tal xchi'uc slequilal syu'elal ti Cristoe. 14 Mi chopol c'usi cha'albatic o ti avich'ojic ta muc' ti Cristoe, lec. Ja' chvinaj o ti xchi'inojoxuc ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. Ti

much'utic chopol c'usi chayalbeique, ja' chopol c'usi chalbeic ti Ch'ul Espíritue. Yan li vo'oxuque avich'ojic ta muc'. 15 Ti cha'ilbajinatique, mu me ta scojuc amilvanejic avelec'alic. Mu me ta scojuc ti atic' abaic ta c'op ti bu ma'uc acuentaique. 16 Mi ja' chataic o ilbajinel ti avich'ojic ta muc' ti Cristoe, mu me xaq'uexavic. Jamal xavalic ti avich'ojic ta muq'ue yo' x'ich'e o ta muc' avu'unic ti Rioxe.

17 Yu'un ista xa yora chistsitsotic ya'el ti Rioxe yo' jch'untic o ti c'usi chiyalbotique. Li vo'otique xch'amalotic xa pero chistsitsotic to. Buuc xa onox ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe, ¡más to tsots chich'ic castico ta sbatel osil!

18 Vo'otic ti lec xa li co'ontique,
ta tsitsel to onox chicuxiotic ta sbatel osil.
¿Mi'n la ja' xa chcuxiic ya'el ta sbatel osil ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe ti naca chopol li c'usitic tspasique?

19 Yech'o un mi yech tsc'an Riox ti chi'ilbajinatotique, mu me xquicta o jbatic. Ja' ac'u jpastic li c'usitic leque. Ac'u jpat co'ontic ti xchabiojotic ti Rioxe ti ja' lispasotique, yu'un yech onox yaloj.

5

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tsc'an tspas li jchanubtasvanejetique

1 Vo'oxuc ti yajchanubtasvanejoxuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, chajp'ijubtasic yu'un co'ol chitunotic yu'un ti Rioxe. Li vo'one iquil ti c'u x'elan abol sba ti Cristoe, pero co'ol chba jchi'intic ta vinajel ti c'alal xcha'sut tale. 2 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, chabiic me chac c'u cha'al ta xchabibe xchij yajval li jchabichije. Mu me ta sujeluc xachabiic. Ta slequiluc me avo'onic xachanubtasic. Mu me xanopic ti ja' chac'ulejajic oe. 3 Mu me mantaluc no'ox chapasic. Vo'oxuc ba'yi chavac'beic yil c'usi tsc'an Riox li much'utic chachanubtasique yo' xchanic o uque. 4 Mi yech chapasique, chavich' amotonic ti mu sna' xlaj ta sbatel osile ti c'alal xcha'sut tal ti Cajvaltique, ja' ti much'u sq'uelojotic jcotoltique.

5 Ja' no'ox yechoxuc uc, cremotic, ch'unic me c'usi chayalbeic lava-jchanubtasvanejique. Acotolic ti ach'unojic li sc'op Rioxe, ja' tsc'an ti co'olco'ol xach'unbe abaic ti c'usi chavalique. Mu me xatoy abaic. Yu'un ja' yech ts'ibabil ta sc'op Riox chac li'i:

Ti much'utic ta stoy sbaique chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe.
Yan ti much'utic mu sna' stoy sbaique, lec ch-ileic yu'un ti Rioxe, ta xcoltaatic,
xi ts'ibabil. 6 Yech'o un ja' tsc'an ti mu xatoy abaic ta stojol ti Rioxe ti tsots syu'ele. Mi mu xatoy abaique, ta sta yora ti chayaq'uic ta ich'el ta muq'ue. 7 Mi oy c'usi chlo'ilaj o avo'onique, albeic ti Rioxe yu'un ja' sq'uelojoxuc.

8 P'ijanic me yo' mu xcuch o yu'un lacrontaique, ja' ti pucuje, yu'un co'ol xchi'uc león ti x'avet tsa' sve'ele. 9 Yo' ti mu xcuch o yu'une, j'ech'el me xach'unic ti ja' chascoltaic ti Rioxe. Ti mi avicta abaique, ja' onox icuch yu'un ti pucuje. Na'ic me ti mu atuquicuc no'ox ti abol abaique. Ja' yech abol sbaic scotol ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti buticuc jteclumal nacajtique. 10 Jliquel no'ox li ilbajinele. Mi icuch avu'unique, más ta stsatsubtas avo'onic ti Rioxe yo' ti mu xavicta o abaique. Ti Riox ti ta slequil yo'on chiscoltaotique, layiq'uic yo' xavich'ic o ta muc' ti Jesucristoe, yo' xba achi'inic o ta sbatel osil ta slequilale. 11 Stuc no'ox

ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osil. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech chc'ote.

Ja' li' yaloj ti i'albatic chabanicuc ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

12 Li Silvanoe quiloj ti sjunul yo'on tspas ti c'usitic lec chil ti Rioxe. Ja' ists'iba tal li jvun li'i. Lacalbeic xa ti ta slequil yo'on chiscoltaotic ti Rioxe. Jna'oj ti chascoltaique ja' ti ach'unic xa li c'usi yaloje. Mu me xavicta abaic.

13 Chabanicoxuc la xal li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Riox ta Babiloniae ti co'ol st'ujojotic ti Rioxe. Chabanicoxuc la xal uc li Marcose, ja' ti co'ol xchi'uc jch'amal chca'ie. 14 Tsacbo aba ac'obic, ja' señ*a* ti ac'anoj abaique.

Vo'oxuc ti avich'ojic ta muc' ti Jesucristoe, junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN PEDRO TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on Simon Pedroon, ta jch'un ti c'usi chiyalbe ti Jesucristoe.
Yaj'apoxtolon yu'un chcal a'yuc ti c'usi yaloje. Chajc'oponic tal ta vun
yu'un co'ol jch'unojtic ti ja' cajvaltic ti Jesucristoe, ti ja' istoj jmultique.
Yu'un co'ol xc'uxubinojotic. 2 Ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe xchi'uc ti
Cajvaltic Jesuse, ac'u yac'boxuc ep crasia. Junuc me avo'onic, mu me
c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti lec xa co'ontic chac c'u cha'al lec yo'on ti Rioxe

3 Lavi ijch'untic xa ti lixc'uxubinotic ti Rioxe, ja' ta syu'el ti lec xa li
co'ontique yo' spas o cu'untic li c'usitic leque. Yu'un toj lec yo'on, yech'o
ti liyic'otique. 4 Ja' ic'ot ti c'usi onox yaloje ti toj leque. Ja' ti lec xa co'ontic
chac c'u cha'al lec yo'one, yech'o ti mu xa jc'an jpastic li c'usitic chopole.
5 Yech'o un ja' xa me xapasic li c'usitic leque lavi ach'unojic ti slecubtasoj
avo'onique. Ja' me chanic ech'el li c'usi lec chil ti Rioxe. 6 Ja' me xapajes
abaic ta spasel li c'usitic chal avo'on atuquique. Ac'u cuchuc avu'unic ti
c'usuc no'ox paltail chataique. Sjunuluc me avo'onic xavich'ic ta muc' ti
Rioxe. 7 Xac'anic me li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe. Pero mu me
stuquicuc no'ox ac'anojic, xac'anic me scotol li crixchanoetique.

8 Mi ja' yech chapasique, más chana'ic c'u x'elan yo'on ti Cajvaltic
Jesucristoe. Lec chatunic yu'un. 9 Yan ti much'utic ma'uc yech tspasique,
co'olic xchi'uc ma'sat, mu xilic osil, o mi co'olic xchi'uc ti much'u mu
nomuc xc'ot sate. Yu'un ich'ay xa xa'iic ti i'ac'batic xa pertonal ti
c'usitic chopol ispasic ti vo'nee. 10 Yech'o un, vo'otic ti jchi'il jbatic ta
xch'unel li sc'op Rioxe, ja' me xapasic ti c'usi lacalbeique yo' más xana'ic
o ti st'ujojoxuc ti Rioxe, ti yic'ojoxuc yo' xacuxiic o ta sbatel osile. Ti
mi chach'unique, mu xa xasa' amulic. 11 Ja' no'ox yech ti Cajvaltic
Jesucristoe ti ja' istoj jmultique, sjunul yo'on chayiq'uic ochel yo' bu tspas
mantal ta sbatel osile.

12 Ti c'usi lacalbeique tey chacalulanbeic. Ac'u mi xana'ic xa, ac'u mi
chapasic xa ti c'usi yaloj ti Rioxe, pero chacalbeic onox scotol c'ac'al.
13 Chcal li vo'one más lec ti chacalulanbeic o ti c'u sjalil cuxulone. 14 Ti
Cajvaltic Jesucristoe liyalbe xa ti po'ot xa xichame. 15 Yech'o un ta jsuj
jba ta sts'ibael ti jayp'el xlaj jts'ibae yo' xaq'uelic o ti c'alal chamemon
xae.

Ja' li' yaloj ti "iquilticotic ti oy syu'el ti Cristoe", xi ti Pedroe

16 Ti c'alal ical ava'iic ti oy syu'el ti Cajvaltic Jesucristoe, ti chtal xchi'uc
syu'ele, yu'un iquilticotic ti oy syu'ele. Mu lo'loeluc. Mu lo'iluc no'ox
ca'yojticotic. 17 Yu'un ica'iticotic ti c'alal i'aq'ue ta ich'el ta muc' yu'un
ti Jtotic Riox ta vinajele. "Li'i ja' Jch'amal ti jc'anoje. Jun co'on yu'un", xi
ti Rioxe. 18 Ica'iticotic ti ja' yech ic'opoj tal ta vinajel ti Rioxe, yu'un tey
jchi'ucticotic ta jp'ej vits ti Jesuse.

19 Yech'o ti más jna'ticotic ti yech c'usitic ists'ibaic comel ti yaj'alc'optac
Riox ti ta más vo'nee. Más lec q'uelulanic, ch'unic, yu'un co'ol xchi'uc
lámpara ti tsanal o tsacube. Ja'to c'alal xloc' tal li muc'ta c'anale, ja'to
chich' tup'el. Ja' yech ya'el ti c'usi ists'ibaic comel ti yaj'alc'optac Rioxe.
Ja'to chlaj stu ti c'alal xtal yic'otic ti Cajvaltic Jesuse. 20 Ja' tsots sc'oplal ti

mu ya'uc jyules ta joltic jtuctic ti c'u x'elan smelol li sc'op Rioxe. 21 Yu'un ti much'utic ists'ibaic li sc'op Rioxe, muc bu isyules ta sjol stuquic ti c'usitic ists'ibaique; ip'ijubtasatic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

2

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe (Judas 3-13)

1 Ti jchi'iltactic ta israelal ti ta más vo'nee oy jayvo' lic yalic yilel li sc'op Rioxe. Ja' no'ox yech lavie, oy bu tey achi'uquic ti chlic yalic yilel li sc'op Rioxe. Mucul chalic ti c'usi ta syules ta sjol stuquique. Mu xa xich'ic ta muc' ti Cajvaltic Jesuse ti ja' itojbat smulique. Ti much'utic yech tspasique ch'ayem yo'onic chul taaticuc yu'un ti casticoe. 2 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ep chba xchi'inic ta spasel c'usitic chopol ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, ja' tspasic li c'usitic chal yo'onique. Ja' ta smulic ti chopol chbat sc'oplal li sc'op Rioxe. 3 Ti much'utic islo'loic xae chlic snopic c'u x'elan tslo'lobeic staq'uinic noxtoc. Vo'ne onox yaloj ti Rioxe ti chba yich'ic castico ti much'utic ja' yech tspasique.

4 Ti anjeletic ti ista smulic ti vo'nee i'aq'ueic ech'el ta c'otebal yu'un ti Rioxe. Tey chucajtic o ta ic'al osil ja'to c'alal sta yora ti ch-albatic bu chbatic ta sbatel osil yu'un ti Rioxe. 5 Ja' no'ox yech ti much'utic naca chopol c'usitic ispasic ti ta más vo'nee, i'ac'batic castico yu'un ti Rioxe, yech'o ti ilajic scotolic ta nojele. C'ajom icoltaatic yu'un Riox ti Noee xchi'uc ti vucvo' tey xchi'uc ta barcoe. Stuc no'ox ti Noee ti iyalbe crixchanoetic ti ja' tsc'an Riox ti lec c'usitic tspasique. 6 Ja' no'ox yech ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetique ti naca chopol ti c'usitic ispasique, i'ac'batic castico yu'un ti Rioxe. Ja' ichic'atic o, ipasic ta tan. Ja' seña icom ti chich'ic onox castico ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. 7 C'ajom icoltaat yu'un Riox ti Lote yu'un lec ti c'usitic ispase. Ti Lote chopol iya'i tajmec ti chopol c'usi tspasic ti crixchanoetic teyo'e, yu'un q'uexlal sba ti c'usi ispasique. 8 Yu'un stuc no'ox lec c'usitic ispas, yech'o ti chopol iya'i ti c'usi chopol tspasic xchi'uc ti c'usi chopol chalic jujun c'ac'al ti crixchanoetique. 9 Yech'o un ja' chquiltic o ti tscolta xch'amaltac ti Rioxe yo' mu spasic o li c'usitic chopole. Yan ti much'utic chopol c'usitic tspasique ta onox x'ac'batic castico ta sbatel osil ti c'alal x'albatic yu'un ti Rioxe.

10 Ti much'utic ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique, ti mu xch'unic mantale, más to tsots chich'ic castico. Yu'un stoyoj sbaic, mu xi'ic ti chopol c'usi chalbeic ti anjeletique. 11 Yan ti anjeletique ti más oy yipique, ti oy syu'elique, mu chopluc c'usi chalbeic ta stojol ti Rioxe.

12 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe co'ol xchi'uc c'usuc no'ox chanul ya'el li' ta balamile ti mu c'usi sna' snopele, ti ja' no'ox tspasic li c'usitic lec cha'i stuquique, ti c'ajom tsmalaic milele. Ja' no'ox yech ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, mu sna'ic snopel li c'usi leque, c'usuc no'ox yalic. Chopol chalbeic sc'oplal ti c'usi mu sna'ique. Ja' ch-ochic o ta c'oc' ta sbatel osil. 13 Ja' chich'ic o castico ti ep iyilbajin xchi'ilique. Mu xq'uexavic, ac'u mi ta c'ac'altic tspasic li c'usitic chopole. Ti c'alal chapasic q'uine, tey capal chve'ic uc. Pero chopol ti c'usi tsnopique. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique, ja' ta soc ac'oplalic.

14 Naca no'ox ants ta yo'onic. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chopole. Ja' ta xchan yu'unic ti much'utic mu to sna'ic lec c'usi chal li

sc'op Rioxe. Yu'un nopem xa'iic li mulile, yech'o un chopol ch-ileic yu'un ti Rioxe. 15 Yu'un ch'aybeijemic ya'el, yu'un ja' iyictaic ya'el li lequil bee. Ja' yech tspasic chac c'u cha'al ispas ti Balaame, ti screm Beore, ipich' yo'on taq'uin ti ch-ac'bat ti c'alal spas ti c'usi chopole. 16 Pero muc spas. Ja' ipajesat yu'un ti sme' sburroe. Ac'u mi mu xc'opoj li burroetique, pero ti sburro Balaame ic'opoj chac c'u cha'al crixchano. Ja' ipaj o ti Balaame ti yaj'alc'op Riox ti ta alele.

17 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe co'ol xchi'uc pozo ti ch'abal ya'lele. Co'ol xchi'uc toc ti buyuc no'ox chbeq'ue ech'el ta iq'ue. Mu c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti chtal vo'e. Ja' no'ox yech mu c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti ta jtatic o c'usi lec ti c'usi chalique. Nopbil xa ti bu chba yich'ic castico ta sbatel osile, ja' yo' bu toj ic' li osile. 18 Lec ya'el li c'usitic chalique pero mu c'u stu. Chalic ti xu' c'usuc no'ox jpastique. Ja' tsc'anic ti ta xcha'pasic c'usi chopol li much'utic ja'to lic yictaic li c'usitic chopol ispasic xchi'uc li xchi'iltaque. 19 Li xchi'ilic ta xch'unel li sc'op Rioxe ja' yech chalbeic: "Mi chach'unic li c'usi chcalticotique, mu xa much'u chaspasic ta mantal", xutic. Pero li stuquique mu xa'i sbaic ti pasbilic to ta mantal yu'un li c'usitic chopole. Ti much'u mu xcom cha'i li c'usi chopole, tiq'uil to ta mulil. 20 Ti much'u yictaoj li c'usitic chopole ti iyich' ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti istoj jmultique, mi c'un to ipich' yo'on li c'usitic chopole, mi ispase, más to chopol chlic spas chac c'u cha'al ti vo'nee. 21 Más lec ti manchuc onox ixch'unic li sc'op Rioxe; ja' chopol ti ixch'unic xa'oxe, ti ts'acal to lic xcha'pasic li c'usitic chopole, ti iyictaic ti c'usi lec i'albatic yu'un ti Cajvaltic Jesuse. 22 Ja' yech tspasic ya'el chac c'u cha'al oy xcaltique: "Li ts'i'e ta xcha'lo' li xee. Li me'chitome, ac'u mi ja'to laj yich' atintasel, pero ba xcha'bal sba ta ach'el noxtoc", xichiotic.

3

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti c'alal xlaj li vinajel balamile

1-2 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, xcha'ech'elal xa jc'oponoxuc ta vun. Ti ba'yi jvune xchi'uc li xcha'liquil ti li' chajts'ibabeique, vo'oxuc ti lec xa avo'onique, chajyulesbe ta ajolic ti c'usitic icalticotic onox ava'iique, vo'oticotic li yaj'apoxtoloticotic ti Jesuse. Ja' ti c'usitic yalojic comel ti yaj'alc'optac Riox ti ta más vo'nee xchi'uc ti c'usi iyal comel ti Cajvaltic Jesuse, ti ja' istoj li jmultique.

3 Ja' tsots sc'oplal ti chava'iic ti chp'ol jlabanvanejetic ti c'alal po'ot xa'ox xlaj li balamile. Mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Ja' no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique. 4 Ja' yech chlic yalic chac li'i: "Yech no'ox chanopic ti chtal ti Jesuse. Vo'ne xa xchamelic ti much'utic i'albatique. Li balamile staoj yav c'al tana", chayutic. 5 Ti x'elan chalique, yu'un mu xalic ti c'usitic laj xa c'otuque. Ti c'alal ispas vinajel balamil ti Rioxe, ta sc'op no'ox ispas. Li vo'e istsob sba, ibat ta jujot, ivinaj taqui balamil. Pero oy jutuc ya'lel icom li balamile yo' xch'i o li c'usitic ta jts'untique. 6 Más to ts'acal ti c'alal ip'ol xa'ox li crixchanoetique, iyal ti ta xnoj noxtoc ta vo' li balamile. Inoj onox, ilaj scotol ti crixchanoetique. 7 Ti Rioxe yaloj noxtoc ti c'oc' xa no'ox tsmala li vinajel balamil li'i, ja'o ti c'alal chalbe bu chbatic ta sbatel osil ti much'utic mu xch'unbeic li sc'ope. Ja'o xa ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil.

8 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xch'ay xava'iic ti co'ol xchi'uc jun c'ac'al cha'i jmil jabil ti Cajvaltique. 9 Oy much'utic chalic ti mu xc'ot ti

c'usi chal ti Cajvaltique, pero i'i, ta onox xc'ot. Ti mu to chtale, yu'un ja' mu sc'an ti ch-och ta c'oc' junuc li crixchanoetique. Ja' smalaoj mi chictaic spasel li c'usitic chopole.

10 Ta onox xtal ti Cajvaltic Jesuse, ja' no'ox ti mu jna'tic c'usi orae. Co'ol xchi'uc j'elec' ti mu jna'tic jayib ora ac'ubal chtale. Ti c'alal xtal ti Jesuse, ja'o ta xlaj li vinajel balamile. Xjumumet tajmec ti c'alal xc'aq'ue. Tey capal chlaj scotol li c'usitic oy xojobal ta vinajele. Ja' no'ox yech li balamile xchi'uc scotol li c'usitic oye, ta xc'ac'.

11 Yech'o un ja' tsc'an ti lec li c'usitic chapasique. Ta sjunuluc me avo'onic ich'ic ta muc' ti Rioxe yu'un ta onox xc'ac' scotol li c'usitic oye. 12 Junuc no'ox avo'onic malaic c'usi ora ta slajes scotol ti Rioxe. Alic me a'yuc li c'usi yaloje yo' xlaj o ta ora li vinajel balamile xchi'uc li c'usitic oye. 13 Li vo'otique liyalbotic xa ti Rioxe ti chibatic ta ach' vinajel balamile, ja' yo' bu ch'abal c'usi chopole.

14 Yech'o un, vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ti chamalaic c'usi ora chc'ote, ta sjunuluc me avo'on xapasic li c'usitic leque yo' ch'abal o amulique, yo' jun o avo'onic ti c'alal xac'otic yo' bu ti Rioxe. 15 Ti mu to chtal ti Cajvaltic Jesucristoe, yu'un ja' mu sc'an ti chba yich'ic castico li crixchanoetique. Ja' onox yech lasts'ibabeic li Pabloe ti jc'anojtique, yu'un ja' yech ip'ijubtasat yu'un ti Rioxe. 16 Ja' yech chal scotol svun li Pabloe. Pero oy bu vocol ta a'ibel smelol. Ti much'utic mu sjunuluc yo'on ta xch'unique, yan o smelol chbat yu'unic chac c'u cha'al yan o smelol chbat yu'unic li sc'op Riox ti vo'ne ts'ibabile. Ti x'elan tspasique, stuc no'ox ta stic' sbaic ta c'oc' ta sbatel osil.

17 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, lacalbeic xa c'usi tspasic ti much'utic ja' no'ox tspasic li c'usitic chal yo'onique. Yech'o un p'ijanic me, mu me xach'unic li c'usi chalique. Mi ach'unique, chavicta abaic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesuse. 18 Pero ja' tsc'an ti más chana'ic c'u x'elan yo'on ti Cajvaltic Jesucristoe, ti ja' istoj li jmultique. Ac'u me co'olajuc avo'onic xchi'uc. Ac'u quich'tic ta muc' lavie xchi'uc ta sbatel osil.

LI'I JA' PRIMERO SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESÚSE

Ja' li' yaloj ti i'ay li' ta sba balamil ti Much'u chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile

1 Chajts'ibabeic c'u x'elan ti much'u tey onox ti c'alal ch'abal to'ox li
vinajel balamile ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Yu'un ica'iticotic
ti c'usi iyale, iquilticotic. Jal ijchi'inticotic. Ijpicbeticotic spat xocon.
2 Yu'un oy spat xocon ti c'alal i'aye, yech'o ti iquilticotique. Yech'o
un chcalticotic ava'iic ti ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile. Tey onox
xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele, pero ay yac' sba iluc li' ta sba balamile.
3 Yech'o un chcalticotic ava'iic ti c'usi iquilticotique xchi'uc ti c'usi
liyalboticotique yo' co'ol jch'untic oe, yo' co'ol xa o joltic ta jcotoltique.
Li vo'oticotique co'ol xa jolticotic xchi'uc ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc
ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe. 4 Ti chajts'ibabeic li'i, ja' yo' co'ol jun o
co'ontique.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc luz ti Rioxe

5 Li'i ja' li c'usi liyalbotic ti Jesucristoe: "Ti Rioxe co'ol xchi'uc luz,
sacjaman ya'el yu'un ch'abal smul", xi. 6 Mi chcaltic ti co'ol joltic
xchi'uc ti Rioxe, mi ta to jpastic li c'usitic chopole, jnopc'opotic, yu'un
ma'uc ta jpastic li c'usitic lec chile. 7 Yan mi co'ol ta jpastic li c'usitic
lec chil ti Rioxe, co'ol xa joltic ta jcotoltic. C'usuc no'ox mulilal oy ta
co'ontic chixch'aybotic scotol, ja' ti jch'unojtic ti icham ta scoj jmultic ti
Xch'amale, ja' ti Jesucristoe.

8 Mi chcaltic ti ch'abal jmultique, jtuctic no'ox ta jlo'lo jbatic.
Jnopc'opotic. 9 Yan mi jamal chcalbetic jmultic ti Rioxe, chiyac'otic ta
pertonal. C'usuc no'ox mulilal oy ta co'ontic chixch'aybotic scotol. Yu'un
onox yech yaloj ti ja' chiyac'botic o pertonal yu'un jmultic ti ijch'untic ti
ja' istoj jmultic ti Jesucristoe. 10 "Mu jna' jsa' jmul", mi xichiotique, ja'
jnopc'op ya'el ti Rioxe ti yaloj onox ti jmulavilotique.

2

Ja' li' yaloj ti ja' cajc'opojeltic ta stojol Riox ti Jesucristoe

1 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, ja' ti ach'unojic xa li
sc'op Rioxe, ti x'elan lajts'ibabeic tale, ja' yo' mu xa xasa' o amulique. Mi
oy bu ata amulique, na'ic me ti oy cajc'opojeltic ta stojol ti Jtotic Riox ta
vinajele, ja' ti Jesucristoe, ti ch'abal smule. 2 Yu'un ja' istoj jmultic, yech'o
ti ja' chi'ac'batotic o pertonale. Pero mu jtucticuc no'ox istoj jmultic,
istojbe smul scotol crixchanoetic.

3 Ti mi ta jch'unbetic c'usi chiyalbotic ti Rioxe, jna'ojtic ti quich'ojtic
xa ta muq'ue. 4 "Quich'oj xa ta muc' ti Rioxe", mi xichiotique, mi mu
jch'unbetic ti c'usi chale, yu'un jnopc'opotic. 5-6 Yan mi ta jch'unbetique,
melel ti jc'anojtique. Mi chcaltic ti quich'ojtic ta muq'ue, ac'u jpastic chac
c'u cha'al ispas ti Jesucristoe. Mi ja' yech ta jpastique, ja' ta jna'tic o ti
quich'ojtic ta muq'ue.

Ja' li' yaloj ti ac'u jc'an jbatique

7 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ma'uc ach' mantal ti
chajts'ibabeic tale. Ja' onox ti ava'yojic ti c'alal lic ach'unic li sc'op Rioxe,
ja' ti ac'u jc'an jbatique. 8 Co'ol xchi'uc ach' mantal ya'el yu'un tsots
sc'oplal. Ti Jesucristoe iyac' iluc ti chc'anvane. Ja' no'ox yech avac'ojic
xa iluc ti c'anvanemoxuque yu'un chcom xa avu'unic li c'usitic chopole,
ja' xa chapasic li c'usitic leque.
9 Mi chcaltic ti ja' ta jpastic c'usi lec chil ti Rioxe, pero mi sc'ac'al
co'ontic li jchi'iltique, yu'un mu to chcom cu'untic li c'usitic chopole.
10 Yan mi ta jc'an jbatique, chvinaj ti ja' ta jpastic c'usi lec chil ti Rioxe. Mu
xa c'usi chopol ta jnoptic, mu xa c'usi chistic'otic ta mulil. 11 Mi sc'ac'al
co'ontic li jchi'iltique, yu'un mu to chcom cu'untic li c'usitic chopole. Mu
xca'i jbatic mi mulil li c'usi ta jpastique. Más xa lec chca'itic li c'usitic
chopole.
12 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, chajts'ibabeic li'i yu'un
layac'beic xa pertonal yu'un amulic ti Rioxe ti avich'ic xa ta muc' ti
Jesucristoe. 13 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, chajts'ibabeic li'i
yu'un avich'ic xa ta muc' ti Rioxe ti tey onox ti c'alal ch'abal to'ox
li vinajel balamile. Viniquetic, antsetic, chajts'ibabeic li'i yu'un mu
xa bu chach'unic ti c'usi chlo'lovan o ti pucuje. Cremotic, tsebetic,
chajts'ibabeic li'i yu'un avich'ic xa ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele.
14 Vo'oxuc ti totiloxuque, ti me'iloxuque, chajts'ibabeic li'i yu'un
avich'ic xa ta muc' ti Rioxe ti tey onox ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel
balamile. Viniquetic, antsetic, chajts'ibabeic li'i yu'un mu xa bu chapasic
li c'usitic chopole. Ja' xa ach'unic ti c'usi yaloj ti Rioxe, yech'o ti mu xa bu
chach'unic ti c'usi chlo'lovan o ti pucuje.
15 Mu me ja'uc batem ta avo'onic li c'usitic oy ta sba balamile. Mi ja'
batem ta co'ontique, ja' xa mu jc'antic ti Jtotic Riox ta vinajele. 16 Li
c'usitic chal co'ontic jtuctique, xchi'uc ti chpich' o co'ontic li c'usitic oye,
xchi'uc ti mu xa much'u xistaotic chca'itique, scuenta no'ox sba balamil,
ma'uc yech tsc'an yo'on ti Jtotic Riox ta vinajele. 17 Li balamile ta xlaj.
Yech no'ox ti chpich' o co'ontique. Yan mi ja' ta jpastic c'usitic lec chil ti
Jtotic Riox ta vinajele, chicuxiotic o ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti chlic ep scronta ti Cristoe

18 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, po'ot xa xlaj li balamile.
Ava'yojic ti chtal to jun scronta ti Cajvaltic Jesucristoe ti c'alal po'ot xa'ox
xlaj li balamile. Ti c'alal xtal ti scrontae, ja' tsc'an ich'el ta muc' stuc ti
yaloje. Ja' mu sc'an ti ja' chquich'tic ta muc' ti Jesucristoe. Lavie oy xa
ep ti co'ol sjolic xchi'uc ti scrontae. Ja' chul o ta joltic ti po'ot xa xlaj
li balamile. 19 Yu'un oy iyicta sbaic li much'utic xch'unojic to'ox yilel
uque. Yu'un onox mu j'ech'eluc ixch'unic. Ti j'ech'eluque che'e, co'ol
jch'unojtic jchi'uctic ti yechuque. Lavi iyicta xa sbaique, ja' chquiltic o
ti mu onox co'oluc jch'unojtic jchi'uctique.
20 Li vo'oxuque iyac' xa achi'inic Ch'ul Espíritu ti Jesucristoe, yech'o ti
lap'ijubic xae. 21 Ti chajts'ibabeic li'i, yu'un ana'ojic xa ti yech c'usi yaloj
ti Rioxe. Mu'nuc mu to xana'ic. Ana'ojic ti tsnop c'op ti much'u ma'uc
yech chal chac c'u cha'al chal li sc'op Rioxe.
22 Ti much'u chal ti ma'uc st'ujoj Riox ti tspasvan ta mantal ti Jesu-
cristoe, tsnop c'op. Ti much'u yech chale, yu'un mu xich' ta muc' ti Riox
Totile xchi'uc ti Xch'amale. 23 Ti much'utic chal ti ma'uc Xch'amal Riox ti
Jesucristoe, yu'un mu xich' ta muc'. Ja' no'ox yech muc bu yich'oj ta muc'

ti Riox Totile. Ti much'utic jamal chal ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe, yu'un yich'oj ta muc'. Ja' no'ox yech yich'oj ta muc' ti Riox Totile.

24 Li vo'oxuque j'ech'el me xach'unic ti jayp'el ava'iic ti c'alal lic ach'unic li sc'op Rioxe. Mi j'ech'el ach'unojique, ja' avich'ojic ta muc' ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Xch'amale. 25 Ti Jesucristoe yaloj ti chac' jcuxlejaltic ta sbatel osile.

26 Lajts'ibabeic xa c'u x'elan ti much'utic tsc'an chaslo'loique. 27 Li vo'oxuque j'ech'el iyac' achi'inic Ch'ul Espíritu ti Jesucristoe. Mu xa persauc oy much'u chaxchanubtasic. Ja' xa chaxchanubtasic ti Ch'ul Espíritue. Yech li c'usitic chale, mu sna' snop c'op. Layalbeic xa ti ja' chavich'ic ta muc' ti Jesucristoe, yech'o un mu me xavicta abaic.

28 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, j'ech'el me xavich'ic ta muc' ti Jesucristoe yo' jun o avo'onic ti c'alal xtale, yo' mu xaxi'ic oe, yo' mu xaq'uexavic oe. 29 Ana'ojic xa ti lec yo'one. Ja' no'ox yech ti much'utic lec ti c'usitic tspase, yu'un ja' xch'amaltac.

3

Ja' li' yaloj ti xch'amalotic xa ti Rioxe

1 Q'uelavilic, ti Jtotic Riox ta vinajele sc'anojotic tajmec, yu'un xch'amalotic xa. Ti much'utic mu to chich'ic ta muc' ti Rioxe mu sna'ic c'u yu'un ti ma'uc xa yech ta jnoptic chac c'u cha'al tsnopique. Yu'un mu sna'ic c'u slequil yo'on ti Rioxe. 2 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, lavie xch'amalotic xa ti Rioxe. Jna'ojtic ti chico'olajotic xchi'uc ti Cristoe ti c'alal xtale yu'un chquiltic c'u x'elan ti stuque. Ja' no'ox ti mu to jna'tic c'u slequile. 3 Ti much'utic smalaojic ta xtal ti Cristoe, mu xa bu tspasic li c'usitic chopole. Lec xa yo'onic chac c'u cha'al lec yo'on ti Cristoe.

4 Mi ta to jsa' jmultique, yu'un mu jch'unbetic c'usi chiyalbotic ti Rioxe. Ja' mulil mi mu jch'untique. 5 Li vo'oxuque ana'ojic ti vo'otic ay stojbotic jmultic ti i'ay ta sba balamil ti Jesucristoe. Ti stuque mu sna' sa'el smul. 6 Ti much'utic yich'ojic ta muq'ue, mu xa bu tsa' smulic. Ti much'utic tsa' smulique, yu'un mu to chich'ic ta muc' ti Cristoe, mu to sna'ic ti mu sc'an mulile. 7 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me xach'unic lo'loel. Ti much'u lec c'usi tspase, yu'un lec yo'on chac c'u cha'al lec yo'on ti Cristoe. 8 Ti much'u tsa' smule yu'un ja' stotinoj ti pucuje. Yu'un ti c'usitic chopole ja' isliques ti pucuje. Naca mulil isnop ta spasel balamil, yech o c'al tana. Ti i'ay ta sba balamil Xch'amal ti Rioxe, yu'un ja' ay xch'aybe syu'el ti pucuje yo' ti mu xa xilo'loojotic o yu'une.

9 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa jsa' jmultic. Yu'un lec xa co'ontic chac c'u cha'al lec yo'on ti stuque, yech'o ti mu xa jc'an jsa' jmultique. 10 Chvinaj ti much'utic xch'amaltac ti Rioxe xchi'uc ti much'utic xch'amaltac ti pucuje. Mi chopol li c'usitic ta jpastique, mi muc bu jc'anojtic li jchi'iltique, yu'un ma'uc to xch'amalotic ti Rioxe.

11 Ti c'alal lic ach'unic li sc'op Rioxe, ava'iic ti tsc'an ti co'olco'ol ta jc'an jbatic ta jcotoltique. 12 Mu me xapasic chac c'u cha'al ispas ti Caine. Ti Caine xch'amal pucuj, yech'o ti ismil ti yits'ine. Ti ismile, yu'un ja' chopol c'usitic tspas ti stuque; ti yits'ine ja' lec ti c'usitic tspase.

13 Vo'otic ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mu me chopluc xava'iic mi sc'ac'aloxuc yo'on ti much'utic mu to ta xch'unique. 14 Mi jc'anojtic li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ja' ta jna'tic o ti mu xa bu chi'ochotic ta c'oq'ue. Tey chibatic yo' bu chicuxiotic ta sbatel osile. Yan

mi muc bu jc'anojtic li jchi'iltactique, chi'ochotic onox ta c'oc' ta sbatel osil. 15 Ti much'utic tsc'ac'al'o'onta li xchi'ile co'ol xchi'uc jmilvanej. Li jmilvanejetique jna'ojtic ti mu xcuxiic ta sbatel osil mi mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. 16 Ti Jesucristoe iyac' quiltic c'u x'elan ta jc'an jbatic yu'un iyac' sba ta milel yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. Ja' no'ox yech tsc'an ta jc'an jbatic uc. Muc ta alel mi ja' lilajotic oe. 17 Mi oy c'usuc cu'untic li' ta sba balamile, mi chquiltic ti oy much'u ch'abal c'usuc yu'une, mi mu jq'uelanbetic jset'uque, yech no'ox ta jnoptic ti jc'anojtic ti Rioxe. 18 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me yechuc no'ox xloc' ta quetic ti jc'anoj jbatique, ac'u cac'tic iluc.

19-20 Mi jc'anoj jbatique, jna'ojtic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. Yech xa no'ox ti oy chtal ta co'ontic baq'uintic ti chcaltic ti ma'uc xch'amalotique. Ti Rioxe yiloj ti jc'anoj jbatique. 21 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mi j'ech'el jch'unojtic ti xch'amalotique, mu xa xixi'otic ti c'alal ta jc'opontic ti Rioxe. 22 Chiyac'botic scotol ti c'usi ta jc'anbetique ja' ti ta jch'unbetic ti c'usi chiyalbotique, ja' ti ta jpastic xa li c'usitic lec chile. 23 Ja' smantal Riox ti ac'u jch'untic ti ja' Xch'amal ti Jesucristoe, xchi'uc ti co'olco'ol ac'u jc'an jbatic ta jcotoltique. 24 Mi ta jch'untique, yu'un quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, li' xchi'inojotique. Ti iyac' jchi'intic ti Ch'ul Espíritue, ja' chul o ta joltic ti li' xchi'inojotic ti Rioxe.

4

Ja' li' yaloj c'u x'elan chal ti much'utic chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue xchi'uc ti much'utic muc bu chi'inbilique

1 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, mu me xach'unic ta ora ti c'usitic cha'albatique; a'yic mi xco'olaj xchi'uc sc'op Riox ti c'usi chalique. Yu'un ep xa ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. 2 Ti c'u x'elan chc'opojique, ja' chca'itic o mi chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uc ti Rioxe. Mi jamal chalic ti i'ay ta sba balamil ti Jesucristoe, ti i'ayan chac c'u cha'al li vo'otique, ja' chvinaj o ti chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. 3 Yan ti much'utic mu jamluc chalic ti i'ay ta sba balamil ti Jesucristoe, ti i'ayan chac c'u cha'al li vo'otique, muc bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ja' co'ol sjolic xchi'uc ti scronta ti Cristoe. Ava'yojic onox ti chtal to jun scronta ti Cristoe. Lavie oy xa ti much'utic co'ol sjolic xchi'uc ti scrontae.

4 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, ti avich'ojic ta muc' ti Rioxe, mu xa xach'unic c'usi chal ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe yu'un más tsots syu'el ti Rioxe ti xchi'inojoxuque. Ti pucuje ti ja' scuentainoj li sba balamile mu masuc tsots syu'el. 5 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe snopoj stuquic. Sc'op crixchano li chalique. Li crixchanoetique lec cha'iic li c'usitic ch-albatique yu'un scuenta no'ox sba balamil. 6 Yan li vo'oticotique ja' chcalticotic ti c'usi yaloj ti Rioxe. Ti much'utic yich'ojic ta muc' ti Rioxe ta xch'unic li c'usi chcalticotique. Yan ti much'utic ma'uc yich'ojic ta muc' ti Rioxe mu xch'unic li c'usi chcalticotique. Yech'o un ja' chca'itic o ti much'utic yech li c'usi chalique xchi'uc ti much'utic chlo'lovanique.

Ja' li' yaloj ti co'olco'ol ac'u jc'an jbatic chac c'u cha'al sc'anojotic ti Rioxe

7 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ja' tsc'an ti co'olco'ol ta jc'an jbatique yu'un yech yo'on ti Rioxe. Mi jc'anoj jbatique, yu'un ja' xch'amalotic, yu'un ja' quich'ojtic ta muc'. 8 Yan mi muc bu jc'anoj jbatique, yu'un mu xquich'tic

ta muc' ti Rioxe. Ti Rioxe yech yo'on ti sc'anojotique. 9 Iyac' iluc ti sc'anojotique yu'un istac tal ta sba balamil ti junjun Xch'amale, ja' yo' xicuxiotic o ta sbatel osile. 10 Ja' iyac' iluc ti tsc'an ba'yi chic'anvanotique yu'un mu vo'oticuc ba'yi ijc'antic ti Rioxe, ja' ba'yi lisc'anotic. Yech'o ti istac tal ti Xch'amale, ja' ay stoj jmultic.

11 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, ti c'u x'elan lisc'anotic ti Rioxe, ja' no'ox yech tsc'an ta jc'an jbatic uc. 12 Ti Rioxe muc much'u yiloj, pero mi jc'anoj jbatique, li' xchi'inojotique. Ja' no'ox yech más to ta jc'antic ti Riox noxtoque. 13 Ti yac'oj xa jchi'intic ti Ch'ul Espíritue ti jun xchi'uque, jna'ojtic xa ti ja' quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, xchi'uc ti li' xchi'inojotique. 14 Li vo'oticotique iquilticotic ti istac tal ta sba balamil Xch'amal ti Rioxe. Ja' istojbe smul scotol crixchanoetic. 15 Mi jamal chcaltic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse, yu'un quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, li' xchi'inojotique.

16 Jna'ojtic xa, jch'unojtic xa ti sc'anojotic ti Rioxe. Yu'un yech yo'on ti sc'anojotique. Mi chic'anvanotique, yu'un quich'ojtic ta muc', li' xchi'inojotique. 17 Lavi li'otic ta sba balamile, mi co'olco'ol jc'anoj jbatique, chvinaj ti ja' yech co'ontic chac c'u cha'al yo'on ti Rioxe. Yech'o un jpatoj xa co'ontic ti lec bu chiyic'otic ech'el ti Rioxe ti c'alal sta yora chiyalbotic bu chibatic ta sbatel osile. 18 Mi jch'unojtic ti sc'anojotic ti Rioxe, mu xa xixi'otic yu'un jna'ojtic ti mu xa bu chba quich'tic casticoe. Yan ti mi chixi'otic toe, yu'un ta jnoptic ti chiyac'botic to castico ti Rioxe yu'un mu jch'untic ti sc'anojotique.

19 Lavi jc'anojtic xa ti Rioxe, yu'un ba'yi lisc'anotic. 20 "Li vo'one jc'anoj ti Rioxe", mi xichiotique, pero mi sc'ac'al co'ontic jchi'iltique, jnopc'opotic. Mi muc bu jc'anojtic jchi'iltic ti li' quilojtique, ja' no'ox yech muc bu jc'anojtic ti Rioxe ti mu xquiltique. 21 Li smantal Riox ti ca'yojtique ja' yech chal: "Ti much'u sc'anojone ja' no'ox yech ac'u sc'an li xchi'ile", xi.

5

Ja' li' yaloj ti mu xa c'usi xu' chispajesotic ta xch'unel c'usi lec chil ti Rioxe

1 Mi jch'unojtic ti ja' st'ujoj Riox chispasotic ta mantal ti Jesucristoe, xch'amalotic xa Riox. Mi jc'anojtic ti Jtotic Riox ta vinajele, jc'anojtic noxtoc ti much'utic co'ol xch'amalotic xchi'uque. 2 Lavi jc'anojtic ti Rioxe, ta jpastic ti c'usi lec chile, yech'o ti jc'anojtic ti much'utic co'ol xch'amalotic xchi'uque. 3 Mi jc'anojtic ti Rioxe, ta jch'unbetic smantal. Mu vocluc ta jch'untic. 4-5 Lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa c'usi xu' chispajesotic ta xch'unel ti c'usi lec chile yu'un jch'unojtic ti ja' chiscoltaotic ti Xch'amale, ja' ti Jesuse.

Ja' li' yaloj ti ja' Ch'ul Espíritu chiyalbotic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe

6 Yu'un ja' onox ti Jesuse ti Xch'amal Rioxe ti iyich' vo'e, ti iloc' xch'ich'el ta cruze; ma'uc no'ox ti c'alal iyich' vo'e. Ti Ch'ul Espíritue ja' chiyalbotic ti ja' Xch'amal ti Rioxe. Li c'usi chale yu'un yech. 7 Oxvo'ic ya'el ti teyic ta vinajele ti chiyalbotic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe. Ja' ti Riox Totile, xchi'uc ti Jesucristoe ti ay yalbotic c'u x'elan yo'on ti Stote, xchi'uc ti Ch'ul Espíritue. 8 Li' ta sba balamile oxtos ti c'usi chvinaj o ti ja' Xch'amal Riox ti Jesucristoe. Ja' ti c'alal iyich' vo'e, xchi'uc ti c'alal iloc' xch'ich'el ta cruze. Xchi'uc ti Ch'ul Espíritue ti ja' chiyalbotic ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse. 9 Ti c'alal chalic c'usi yiloj li crixchanoetique,

ta jch'untic. Pero más tsots sc'oplal ti ta jch'untic c'usi yaloj ti Rioxe. Ti Rioxe yalojbotic ti ja' Xch'amal ti Jesuse. 10 Mi jch'unojtic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse, jna'ojtic ti ja' Xch'amal ti Rioxe. Mi mu jch'untique, ja' co'ol xchi'uc jnopc'op ya'el ti Rioxe yu'un mu jch'untic c'u x'elan yalojbe sc'oplal ti Xch'amale. 11 Ti Rioxe yac'ojbotic xa jcuxlejaltic ta sbatel osil. Ti cuxlejale ja' scuentainoj ti Xch'amale. 12 Mi quich'ojtic ta muc' ti Xch'amal Rioxe, chicuxiotic ta sbatel osil. Yan mi mu xquich'tic ta muq'ue, mu xicuxiotic ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ta jna'tic ti chicuxiotic ta sbatel osile

13 Vo'oxuc ti ach'unojic xa ti ja' Xch'amal Riox ti Jesuse, ti lajts'ibabeic li'i, ja' yo' xana'ic o ti chacuxiic ta sbatel osile, yo' j'ech'el xach'unic oe. 14 Jpatoj xa co'ontic ti chich' ta muc' c'usi chcalbetic ti Rioxe mi ja' ta jc'anbetic li c'usi lec chile. 15 Mi jna'ojtic ti chich' ta muc' li c'usi chcalbetique, jna'ojtic ti chiyac'botic li c'usitic ta jc'anbetique.

16 Mi oy bu iquiltic chopol c'usi tspas junuc jchi'iltic ta xch'unel li sc'op Rioxe, mi ma'uc to tspas li mulil ti ch'abal pertonale, jc'oponbetic Riox. Ti Rioxe chac' cuxluc ta sbatel osil. Yan mi ja' tspas li mulil ti ch'abal pertonale, mu xcal ti ta jc'oponbetic Rioxe. 17 Scotol li c'usitic chopole naca onox mulil, pero oy mulil ti oy to pertonale.

18 Jna'ojtic lavi xch'amalotic xa ti Rioxe, mu xa jc'an jsa' jmultic. Ja' chixchabiotic ti Xch'amal Rioxe, mu xa xiyilbajinotic ti pucuje.

19 Jna'ojtic ti xch'amalotic xa ti Rioxe. Ti much'utic ma'uc xch'amaltac ti Rioxe, jna'ojtic ti ja' chch'unbeic c'usi chal ti pucuje.

20 Jna'ojtic noxtoc ti i'ay ta sba balamil ti Xch'amal Rioxe. Ja' liyalbotic sc'oplal ti Riox ta vinajele. Ja' xa quich'ojtic ta muc' yu'un iquich'betic xa ta muc' ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe. Ja' onox Riox, muc much'u yan. Ja' chac' jcuxlejaltic ta sbatel osil. 21 Vo'oxuc ti co'ol xchi'uc jch'amaloxuc chca'ie, mu me c'usi yan xach'unic.

LI'I JA' XCHA'LIQUIL XA SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on yajchanubtasvanejicon ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe, chajc'oponic tal ta vun xchi'uc avoltac, vo'ot ti st'ujojot ti Rioxe. Jc'anojoxuc xchi'uc lavoltaque, ja' ti co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe. Mu jtucuc no'ox ti jc'anojoxuque; sc'anojoxuc scotol ti much'utic ja' yech xch'unojic uque. 2 Ja' jc'anojoticotic o ti co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe yu'un jch'unojtic o. 3 Ti ach'unojic li sc'op Rioxe, ti ac'anoj abaique, ac'u yac'boxuc crasia ti Jtotic Riox ta vinajele xchi'uc ti Cajvaltic Jesucristoe, ja' ti Xch'amale. Ac'u xc'uxubinoxuc. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.

Ja' li' yaloj ti j'ech'el ac'u jch'untic ti c'usi yaloj ti Cristoe

4 Jun co'on tajmec ti oy jlom avoltac ti ja' tspasic li c'usitic leque yu'un ja' yech tsc'an ti Jtotic Riox ta vinajele. 5 Lavi co'ol jch'unojtic li sc'op Rioxe, chacalbe ti c'ano o me abaique. Ma'uc ach' mantal ti chajts'ibabee. Ja' onox ti ca'yojtic ti c'alal lic jch'untique. 6 Mi jc'anojtic ti Rioxe, ta jch'unbetic smantal. Ja' smantal ti ac'u jc'an jbatique chac c'u cha'al ava'iic ti c'alal lic ach'unique.

7 Yu'un oy xa ep jlo'lovanejetic li' ta sba balamile. Mu xch'unic ti i'ayan chac c'u cha'al vo'otic ti Jesucristoe. Ti much'utic yech chalique ja' jlo'lovanejetic. Ja' scronta ti Jesucristoe. 8 Yech'o un q'uelo me abaic, mu me xach'unic lo'loel. Mi ach'unic lo'loele, mu xavich'ic scotol amotonic ti c'u yepal yaloj onox ti Rioxe ti chac'be li much'utic j'ech'el ta xch'unique.

9 Ti much'utic tstoy sbaique, ti ma'uc xa yech ta xchanubtasvanic chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesucristoe, yu'un ma'uc yich'ojic ta muc' ti Rioxe. Yan ti much'utic ja' yech ta xchanubtasvanic chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesucristoe, chvinaj ti ja' yich'ojic ta muc' ti Rioxe xchi'uc ti Xch'amale, ja' ti Jesucristoe. 10 Mi oy much'u chtal xchanubtasoxuque, mi ma'uc yech chal chac c'u cha'al ichanubtasvan ti Jesucristoe, mu me xavotes ta anaic. “Lec ti latale” mu me xavutic. 11 Ac'u mi ja' no'ox ti “lec ti latale” mi xavutique, yu'un co'ol ajolic ya'el.

Ja' li' yaloj ti tsc'an chba vula'anvanuc ti Juane

12 Ep to c'usi chacalbeic pero mu jc'an xajts'ibabe tal ta vun yu'un chtal jvula'anot mi iyu' cu'une. Tey jc'opon jbatic mi litale yo' jun o co'ontique.

13 Chabanicot la xalic li yoltac avixe ti t'ujbilic yu'un ti Riox uque.

LI'I JA' YOXLIQUIL XA SVUN JUAN TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on yajchanubtasvanejicon ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe,
chajc'opon tal ta vun, Gayo. Jc'anojot yu'un co'ol jch'unojtic li sc'op
Rioxe.
2 Vo'ot ti jc'anojote, chajc'oponbe Riox yo' xapas o li c'usitic leque, yo'
lec o apat axocone chac c'u cha'al lec avo'one. 3 Ti jayvo' jchi'iltactic ta
xch'unel li sc'op Rioxe ti i'ech'ic tal ta anae, yul yalbecon ti ja' chapas
c'usi yaloj ti Rioxe. Ximuyubaj xa tajmec ti c'alal ica'ie. 4 Mu c'usi ti más
ximuyubaj oe, ja' no'ox ti c'alal chca'ibe sc'oplalic ti ja' tspasic ti c'usitic
yaloj Riox ti much'utic xch'unojique, yu'un co'ol xchi'uc jch'amaltac
chca'i.

Ja' li' yaloj ti lec c'usitic ispas ti Gayoe

5 Vo'ot ti jc'anojote, lec ti ja' chach'un ti c'usi chayalbe ti Rioxe. Yu'un
chavotes ta ana li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti nom liquemic
tale ti mu xavojtiquine. 6 Ti jayvo' i'ech'ic tal ta anae, yul yalboticotic ti
c'u x'elan ac'uxubine. Lec ti chavac'be c'usi chtun yu'unic ta bee yu'un ja'
chalic a'yuc li sc'op Rioxe. 7 Ti chanavique, ja' yo' xvinaj o li sc'op Rioxe.
Ma'uc tsc'anbeic c'usi chtun yu'unic ti much'utic mu to ta xch'unique.
8 Más lec vo'otic ac'u jcoltatic ti much'utic chalic a'yuc li sc'op Rioxe, yo'
co'olco'ol ta jcolta o jbatic ta yalel a'yuque.

Ja' li' yaloj ti mu x'ich'van ta muc' ti Diótrefese

9 Ijts'ibabe xa svun scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti li'
achi'uque. Pero li Diótrefese mu xixch'unbe yu'un ja' tsc'an chaspasic ta
mantal. 10 Yech'o un mi liyule, ta jac'be c'u yu'un ti mu xiyich'oticotic
ta muq'ue, c'u yu'un ti chislo'iltaoticotique. Pero ma'uc no'ox ti mu
xiyich'oticotic ta muq'ue, mu xotes ta sna noxtoc ti much'utic chalic
a'yuc li sc'op Rioxe ti li' ch-ech'ique. Ti much'utic lec yo'onique ti ta
x'otesvanic ta snaique, ta spajes. Mi mu xch'unique, ta snuts o loq'uel
ta templo.

Ja' li' yaloj ti lec yo'on ti Demétrioe

11 Vo'ot ti jc'anojote, ti much'utic chopol li c'usitic tspasique, mu me
xachanbe. Ja' xachanbe li much'utic lec li c'usitic tspasique. Ti much'utic
lec li c'usitic tspasique, ja' xch'amaltac Riox. Yan ti much'utic chopol li
c'usitic tspasique, yu'un mu to chich'ic ta muc' ti Rioxe.
12 Li Demétrioe chal scotolic ti lec yo'one yu'un lec li c'usitic tspase.
Li vo'oticotic uque quilojticotic ti lec yo'one. Ana'ojic ti yech li c'usi
chcalticotique.

Ja' li' yaloj ti i'albat chabanuc ti Gayoe

13 Ep to c'usi chacalbe pero mu jc'an xajts'ibabe tal ta vun. 14 Yu'un
chtal jvula'anot ta ora mi iyu' cu'une. Mi liyule, tey xilo'ilajotic.
15 Junuc me avo'on, mu me c'usi xal avo'on. Chabanicot la xalic
li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti xayojtiquinique. Xavalbe
chabanuc scotol li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op Rioxe ti xcojtiquinique.

LI'I JA' SVUN JUDAS TI YAJ'APOXTOL JESUSE

1 Vo'on Judason, ta jch'un c'usi chiyalbe ti Jesucristoe. Vo'on yits'inon
li Jacoboe. Chajc'oponic tal ta vun, vo'oxuc ti ach'unic ti c'alal layiq'uic ti
Jtotic Riox ta vinajele, ti sc'anojoxuque, ti ja' xchabiojoxuc ti Jesucristoe.
2 Ac'u xc'uxubinoxuc ti Rioxe. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal
avo'onic. Na'ic me ti sc'anojoxuc tajmeque.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe
(2 Pedro 2.1-17)

3 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, tey onox ta jnopilan ti chajts'ibabeic tal
ti c'u x'elan li cuxlejal ta sbatel osile ti chiyac'botic ti Rioxe, pero ica'i
ti oy much'utic mucul chaxchanubtasic yilel ta sc'op Rioxe. Ja' más
tsots sc'oplal ica'i ti chajts'ibabeic tal ta ora ti mu me xach'unic li c'usi
chalique. Ja' me ch'unic o ti c'usi jch'unojtic onoxe yu'un yech. Li
vo'otique xch'amalotic xa ti Rioxe, ca'yojbetic xa li sc'ope, yech'o un
mu me xch'ay cu'untic smelol. 4 Oy much'utic tey achi'uquic ti ja' yech
tspasique. Ixch'un xa yu'unic jayvo' li jchi'iltactic ta xch'unel li sc'op
Rioxe. Chalbeic ti mu c'u tspas mi ta to jpastic li c'usitic chopole. Yu'un la
chac' pertonal yalojic ti Rioxe. Ja' tspoj o sbaic li sc'op Rioxe. Mu xich'ic ta
muc' ti Rioxe ti ja' quich'ojtic ta muq'ue, ti stuc no'ox tspas mantale. Mu
xich'ic ta muc' noxtoc ti Cajvaltic Jesucristoe. Ti much'utic yech chalique,
ti Rioxe vo'ne onox yaloj ti chba yich'ic castico ta sbatel osile.

5 Li vo'oxuque, ac'u mi ava'yojic onox ti c'usi icha'leatic yu'un Riox ti
jlom jchi'iltactic ta israelal ti ta más vo'nee, pero ta jyules ta ajolic. Ac'u
mi tsobol to'ox iloq'uesatic tal ta mozoil ta Egipto yu'un ti Cajvaltique,
ta scoj ti muc xch'unic c'usi iyal ti c'alal loq'uemic xa'ox tale, imilatic
ti jlome. 6 Ja' no'ox yech ti jlom anjeletic istoy sbaic ta stojol ti Rioxe,
ti iscomtsan yabtelic ti ac'bilic yu'un ti Rioxe, ijipatic ochel ta ic' osil.
Ti c'alal sta yora chalbe bu chbatic ta sbatel osil scotol crixchanoetic ti
Rioxe, ja' no'ox yech ch-albatic uc ti chba yich'ic castico ta sbatel osile.
7 Ja' no'ox yech ti jsodomaetique xchi'uc ti jgomorraetic ti ta más vo'nee,
xchi'uc ti c'ox jteclumetic ti tey nopolique, i'ac'batic castico yu'un ti
Rioxe. Yu'un ja' ispasic ti c'usi q'uexlal sba ta pasele, ixchi'in sbaic ta
vinical, yech'o ti iyac' tal c'oc' ta vinajel ti Rioxe, ic'ac' scotolic. Ja' no'ox
yech ta x'ochic onox ta c'oc' ta sbatel osil ti much'utic chalic yilel li sc'op
Rioxe.

8 Ja' yechic chac c'u cha'al ti much'utic chopol c'usi ispasic ti ta más
vo'nee. Yu'un chalic ti ch-albat ta svayichic ti xu' la jchi'in jbatic ta
vinicale, ti xu' la jsa' cantstique, ti xu' la sa' yajmulic li antsetique, ti xu' la
mu jch'untic mantale, ti xu' la chopol c'usi chcalbetic ti anjeletique. 9 Ti
Miguele ja' totil anjel tey ta vinajel, pero mu c'usi chopol iyalbe ti pucuje
ti c'alal iyalulanbe sbaic sc'oplal spat xocon ti ánima Moisese. Ti pucuje
“ja' cu'un”, xi. Ti Miguele “ja' sna'oj stuc ti Rioxe”, xi. 10 Yan ti much'utic
chalic yilel li sc'op Rioxe chopol c'usi chalbeic ti c'usi mu xilique. Ja'
no'ox tspasic li c'usitic lec cha'iique, co'ol xchi'uc c'usuc no'ox chanul ta
balamil ti mu c'usi sna' snopele. Ti x'elan tspasic ti much'utic chalic yilel
li sc'op Rioxe, scasticoic no'ox tsa'ic.

11 Ta onox xich'ic castico yu'un ja' yech tspasic chac c'u cha'al ispas
ti Caín ti ta más vo'nee ti ja' no'ox ixch'un ti c'usi iyal yo'one. Ja' no'ox
tsc'anic ti oyuc staq'uinique, co'ol xchi'uc ti Balaam ti ta más vo'nee
ti ipich' yo'on taq'uine. Ja' yech tspasic noxtoc chac c'u cha'al ti Coré
ti ta más vo'nee ti istoy sba ta stojol ti Moisese, ti t'ujbil yu'un Riox
tspasatic o ta mantale. 12 Ja' no'ox yech ti c'alal chatsob ave'elique, ti
c'alal comón chave'ique, vo'oxuc ti ac'anoj abaique, tey capal chve'ic uc.
Ja' no'ox chtal snojes xch'utic, mu x'ich'vanic ta muc'. Chayaq'uic no'ox
ta q'uexlal. Co'ol xchi'uc toc ti buyuc no'ox chbeq'ue ech'el ta iq'ue. Mu
c'u bal o ti jpatoj xa co'ontic ti chtal vo'e. Co'ol xchi'uc te'etic ti mu satin
ti c'alal sta yora tsatine, pitsbil xa loq'uel yu'un mu c'u stu. Ja' no'ox yech
ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe, mu c'u stu ti c'usi chalique. 13 Co'ol
xchi'uc mar ti chac' svoc ti c'alal tsots chyuq'uilanat ta iq'ue. Yu'un sujoj
sbaic ta yalel ta spasel li c'usitic chal yo'onique, mu xq'uexavic. Co'ol
xchi'uc tso'c'anal ti ora ta sacch'aye, yu'un albil onox ti chbatic ta ic' osil
ta sbatel osile.
14 Ti Enoque svucq'uexel crixchano ti ilic tal ta Adane. Ti Enoque
iyalbe onox sc'oplal ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe. "Ti Cajvaltique
chtal xchi'uc ep ta mil anjeletic. 15 Ja' chtal yalbe bu chbatic ta sbatel
osil scotol li crixchanoetique. Chac'be castico ti much'utic mu xich'ic ta
muc' ti Rioxe, ti naca chopol li c'usitic tspasique, ti chopol c'usi chalbeic
ti Rioxe", xi onox. 16 Ti much'utic chalic yilel li sc'op Rioxe chopol chilic
ti Rioxe, chopol chilic noxtoc li jchanubtasvanejetic ta sc'op Rioxe. Ja'
no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique. Lec chc'opojic yilel yo'
ti sta o staq'uinique.

Ja' li' yaloj ti mu me xch'unic lo'loel ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe

17 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, yuleso me ta ajolic ti c'usi layalbeic li
yaj'apoxtoltac ti Cajvaltic Jesucristoe. 18 Ja' onox yech layalbeic: "Ti c'alal
po'ot xa'ox xlaj li balamile, ti much'utic mu xch'unic li sc'op Rioxe ti ja'
no'ox ta yo'onic spasel li c'usitic chal yo'onique, ta xlic slabanoxuc", xiic
onox. 19 Ja' li much'utic ta stsob svinique yu'un ja' no'ox tspasic li c'usitic
chal yo'onique. Yu'un muc bu chi'inbilic yu'un ti Ch'ul Espíritue.
20 Vo'oxuc ti jc'anojoxuque, co'olco'ol xatsatsubtasbe aba avo'onic
yu'un co'ol ach'unojic li sc'op Rioxe ti ja' ilecub o co'ontique. C'oponic
Riox, ja' ac'u sp'ijubtasoxuc ta sc'oponel Riox ti Ch'ul Espíritue. 21 Ja' me
xapasic c'usitic lec chil ti Rioxe yo' xana'ic o ti sc'anojoxuque. Malaic
c'usi ora chtal ti Cajvaltic Jesucristoe yu'un chba jchi'intic ta sbatel osil,
chixc'uxubinotic.
22 Ti much'utic xchibet yo'on chavilique, ti mu sna'ic c'usi jtosucal ta
xch'unique, mi ja' li sc'op Rioxe, o mi ja' c'usi chal ti much'utic chalic
yilel li sc'op Rioxe, yulesbeic ta sjolic ti ja' no'ox lec li sc'op Rioxe. 23 Ti
much'utic ixch'unic xae, coltaic ta ora, co'ol xchi'uc chaquilic loq'uel
ta c'oc' ya'el. Ti much'utic tsa' xa smulique, c'uxubinic, c'oponic, pero
q'uelo me abaic, mu me xaslo'loic uc.

Ja' li' yaloj ti ta xchabivan ti Rioxe

24-25 Jun no'ox ti Rioxe, stuc no'ox p'ij, ja' ti ay stoj jmultique. Tsots
syu'el. Xu' chaxchabiic yo' mu xach'unic o lo'loele, yo' ch'abal o amulic ti
c'alal xac'otic ta vinajele, yo' jun o avo'onique. Yech'o ti ja' chquich'tic ta
muc' ta sbatel osile. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Ja' scuentainoj scotol
ta spasel balamil c'al tana, xchi'uc sbatel osil.

APOCALIPSIS
JA' LI' TS'IBABIL TI C'USITIC CHLAJ TALUC TA TS'ACALE TI I'AC'BAT YIL YU'UN JESUCRISTO TI JUANE

1 Li vun li'i ja' li' ts'ibabil ti c'usitic chlaj taluc ta ts'acale ti i'albat
yu'un Riox ti Jesucristoe. Ti i'albate, vo'otic xa chiyalbotic ti chitunotic
yu'une. Yech'o ti istac tal ti yaj'anjele, tal yalbon vo'on li Juanone, ti
chitun yu'une. 2 Yech'o un chacalbe ava'iic ti ta melel ti li'ac'bat quil
scotole, ti ja' iyal ti Rioxe, ti ja' liyalbe ti Jesucristoe.
3 Chich'ic bentisyon li much'u ta xaptae xchi'uc li much'utic ta xa'iic
li c'usitic yaloj Riox li'i mi ta xch'unic li c'usitic li' ts'ibabile. Po'ot xa me
xlaj taluc.

Ja' li' yaloj ti lic sts'ibabe svun ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta vucub jteclum ti Juane

4 Vo'on Juanon, chajc'oponic tal ta vun vo'oxuc ti ach'unojic sc'op
Riox tey ta vucub jteclum ta estado Asiae. Ac'u yac'boxuc crasia ti
Jtotic Riox ta vinajele ti tey onox ti c'alal ipas li vinajel balamile, cuxul
lavie, cuxul ta sbatel osil. Junuc me avo'onic, mu me c'usi xal avo'onic.
Ac'u yac'boxuc crasia, ac'u spas ta jun avo'onic ti Ch'ul Espíritu uque ti
co'ol xchi'uc vucub c'oc' iquil yo' bu chotol ti Rioxe. 5 Ac'u yac'boxuc
crasia, ac'u spas ta jun avo'onic ti Jesucristo uque ti yech scotol ti c'usi
liyalbotique, ti ja' primero i'ach'ub spat xocon ti c'alal icha'cuxie, ti ja'
tspas ta mantal scotol preserenteetic xchi'uc scotol jyu'eletic li' ta sba
balamile. Ja' ti sc'anojotic tajmeque, ja' ti iyac' sba ta milel yo' itoj o li
jmultique. 6 Ja' ta smantal ti ta jpastic mantal jchi'uctique. Ja' ta smantal
noxtoc ti chitunotic yu'un ti Rioxe, ja' ti Stote, chac c'u cha'al itunic ti
paleetique. Yech'o ti stuc no'ox ta xquich'tic ta muc' ta sbatel osil ti
Cajvaltic Jesucristoe. Ja' tspas mantal ta sbatel osil. Toj lec ti ja' yech
chc'ote.
7 Ti Cajvaltic Jesucristoe ta toc ta xyal tal. Chil scotol crixchanoetic.
Chilic uc ti much'utic ja' yechic chac c'u cha'al ti much'utic ismilic
ti Cajvaltic Jesuse. Ti jaylajuntos crixchanoetic li' ta sba balamile ta
x'oq'uic ta xi'el ti c'alal xilic ta xyal tal ti Cajvaltic Jesuse yu'un sna'ojic
ti ta x'ac'batic casticoe. Melel ti ja' yech ta xc'ote.
8 Ti Rioxe stuc no'ox oy syu'el, ja' scuentainoj scotol. Tey onox ti c'alal
ipas li vinajel balamile, cuxul lavie, cuxul ta sbatel osil. "Vo'on ijliques
scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc", xi.

Ja' li' yaloj ti co'ol xchi'uc crixchano iyil Cajvaltic Jesús ti Juane

9 Vo'on Juanon, ti jchi'il jbatic ta xch'unel li sc'op Rioxe, ti co'ol abol
jbatic ta ilbajinele, ti co'ol chispasotic ta mantal ti Jesucristoe, ti co'ol
chistsatsubtasbotic co'ontique yo' ti mu xquicta o jbatic ta smalael ti c'usi
ora chicuxiotic ta sbatel osile, tey ay yaq'uicon ta jun c'ox balamil ta o'lol
mar, Patmos sbi. Yu'un ti tey ay yaq'uicone, ja' ijmulin ti ical a'yuc c'usi
yaloj ti Rioxe, ja' ti chac' jcuxlejaltic ti Jesucristoe. 10 Ja'o ta sc'ac'alil ti
ta jtsob jbatic ta yich'el ta muc' ti Cajvaltic Jesucristoe, ta syu'el ti Ch'ul

Espíritue ica'i ti oy much'u lisc'opon ta jpate. Tsots ic'opoj, co'ol xchi'uc bu tsots ch-oq'uesinat corneta. 11 Ja' yech liyalbe chac li'i:

—Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc. Li c'usitic chcac' avile, ts'ibao ta vun. Tacbo ech'el li much'utic yich'ojicon ta muc' ta vucub jteclum tey ta estado Asiae. Ja' li jteclum Efesoe, xchi'uc li Esmirnae, xchi'uc li Pérgamoe, xchi'uc li Tiatírae, xchi'uc li Sárdise, xchi'uc li Filadélfiae, xchi'uc li Laodicéae —xiyut.

12 Lijoyij, ijq'uel ti much'u chisc'opone. Iquil vucub candelero naca oro yilel. 13 Ta o'lol yo' bu vuchajtic li vucub candeleroe iquil ti oy much'u tey va'ale, co'ol xchi'uc crixchano yilel. Nat sc'u' xtolet c'alal yoc. Oy c'usi chucul ta sti' yo'on naca oro yilel. 14 Li stsatsal sjole sac tajmec, co'ol xchi'uc saquil tsots yilel. Li sbec' sate xleblajet tajmec, co'ol xchi'uc lebc'oc' yilel. 15 Li yoque sts'ayts'on tajmec, co'ol xchi'uc covre yilel c'alal c'aq'uem xa scotol li yic'ubale. Tsots tajmec chc'opoj, co'ol xchi'uc bu xpomomet muc'ta uc'um. 16 Stomoj ta sbats'ic'ob vucp'ej c'anal yilel. Chloc' tal espada ta ye yilel. Lec juxbil xcha'jotol ye li espadae. Sjunlej li sate oy xojobal, co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al yilel.

17 Ti c'alal iquile, liyal ta lum tey ta yoc, co'ol xchi'uc chamem licom. Listij ta sbats'ic'ob, ja' yech liyalbe chac li'i:

—Mu xaxi'. Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc. 18 Vo'on ti cuxulon ta sbatel osile. Licham pero licha'cuxi. Lavie cuxulon ta sbatel osil. Vo'on jcuentainoj scotol. Vo'on chcal ti much'u ta xchame. Vo'on chcal ti bu ta xbat li xch'ulelique. 19 Ts'ibao ta vun li c'usitic chavile xchi'uc li c'usitic chava'ie, xchi'uc li c'usitic ta to xava'i, ta to xavil ta ts'acale. 20 Li vucp'ej c'anal li' jtomoj ta jbats'ic'ob chavile xchi'uc li vucub candelero ti naca oroe, chacalbe c'usi seña yu'un mu xana'. Li vucp'ej c'anale ja' seña li vucvo' ti ta xchanubtasic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta vucub jteclum ta estado Asiae. Li vucub candeleroe ja' seña li much'utic ta xchanubtasatic ta vucub jteclume —xiyut ti Cajvaltic Jesucristoe.

2

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Efesoe

1 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Efesoe ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse ti stomoj ta sbats'ic'ob vucp'ej c'anal iquile, ti tey xva'et ta o'lol yo' bu vuchajtic li vucub candeleroe, ja' yech chayalbeic chac li'i: 2 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti lec chatunic cu'une xchi'uc ti icuch avu'unic scotol li ilbajinele. Xchi'uc ti mu xa xac'an xachi'inic li much'utic chopol sjolique. Yu'un avilic xa c'u x'elan li much'utic chalic jc'op ti yalojique, ja' avilic o ti yech no'ox tsnopic ti c'usitic chalique. 3 Avac' avocolic cu'un pero icuch avu'unic, muc xapaquic. Lec latunic cu'un, muc xavicta abaic yu'un sjunul to'ox avo'onic ac'anojicon. 4 Lavie mu xa sjunuluc avo'onic ac'anojicon. Ja' chopol chquil. 5 Yuleso ta ajolic ti c'u to'ox x'elan ac'anojicon ti c'alal lic ach'unique. Ictaic spasel li c'usitic chopole; ja' pasic chac c'u cha'al apasic to'oxe. Mi mu xavictaic spasel li c'usitic chopole, ta me xital ta ora, chtal jloq'ues li candeleroe yo' xch'ay o ta jmoj li jc'op tey ta alumalique. 6 Pero oy to c'usi lec chapasic chquil.

Yu'un chopol chavilic c'usi tspasic li jnicolaítaetique ti chayalbeic ti xu' to xapasic li c'usitic chopole. Ja' yechon uc chopol chquil. 7 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ta xcac'be slo'ic li sat te' li' ta vinajele ti ta xcuxiic o ta sbatel osile, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Esmirnae

8 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Esmirnae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse ti ja' isliques scotole, ti ja' chilbe slajeb noxtoque, ja' ti ichame, ti icha'cuxie, ja' yech chayalbeic chac li'i: 9 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti abol abaic ta ilbajinele, ti ch'abal xa c'usuc avu'unique. Pero jc'ulejoxuc chquil. Jna'oj noxtoc ti chopol c'usi chayalbeic li jayvo' jurioetic ti jt'ujojic ti yalojique. Pero muc bu jt'ujojic, yu'un mu xch'unic ti vo'on ijtojbe smulique. Ja' xch'amaltac li Satanase. 10 Mu me xaxi'ic o li ilbajinel ti chtal ta ts'acale. Ja' yabtel li pucuje ti chastiq'uic ta chuquel jlomuque yu'un tsq'uelic mi j'ech'el ach'unojic ti vo'on Avajvalicone. Pero jayib no'ox c'ac'al ti abol abaique. Ich'icon o me ta muc' c'u cha'al xachamic oe, yu'un chcac' cuxlanic ta sbatel osil. Ja' atrofeoic ya'el. 11 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, mu xa bu ta xchamic ta xcha'ech'elal, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Pérgamoe

12 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Pérgamoe ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse ti iquil iloc' espada ta yee ti lec juxbil xcha'jotol yee, ja' yech chayalbeic chac li'i: 13 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti tey nacaloxuc yo' bu ta xch'unbat tajmec smantal li Satanase. Ac'u mi abol abaic ta ilbajinel pero avich'ojicon onox ta muc'. Muc xavicta abaic ti c'alal imile ti Antípase ti sjunul yo'on iyal a'yuc c'usi caloj yo' bu nacaloxuque, yo' bu ta xch'unbat tajmec smantal li Satanase. 14 Pero oy to c'usi chopol chapasic chquil. Yu'un lec chava'iic ti tey achi'uquic ti much'utic ta xchanubtasvanic ta spasel c'usi chopol chac c'u cha'al ispas ti Balaam ti ta vo'nee. Ti Balaame ja' ixchanubtas ti preserente Balaque ti c'uxi xu' slo'lo li j'israeletique yo' ti xlic sti'ic o ti ti'bol smotoninoj yajsantoic ti yan crixchanoetique, yo' ti xlic sa' o yantsique. 15 Ja' no'ox yech tey to achi'uquic noxtoc li much'utic ja' yech ta xch'unic chac c'u cha'al xch'unojic li jnicolaítaetique ti chopol chquilique. Yu'un chayalbeic ti xu' to xapasic li c'usitic chopole. 16 Nutsic loq'uel. Mi mu xanutsique, ta me xital ta ora. Chtal jmilic ta espada ti chloc' ta quee. 17 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue. Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ja' chcac'be sve'ic li mana tey nac'bile, mu xa c'usi yan tsc'anic o ta sbatel osil. Ta xcac'beic noxtoc jp'ej saquil ton. Li ton ta xcac'beique ja' tey ts'ibabil yach'biic ti muc much'u yan xojtiquine. Stuc

no'ox xojtiquinic ti much'utic chcac'bee yo' sna'ic o ti ja' jch'amaltac ta sbatel osile, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Tiatirae

18 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Tiatirae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Xch'amal Rioxe ti iquil xleblajet tajmec li sbec' sate chac c'u cha'al li lebc'oq'ue, ti sts'ayts'on tajmec yoc chac c'u cha'al li covre c'alal c'aq'uem xa scotol li yic'ubale, ja' yech chayalbeic chac li'i: 19 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Jna'oj ti chac'uxubinvanique, ti ach'unojic ti vo'on ijtoj amulique, ti chacoltavanique, ti chcuch avu'unic li ilbajinele, ti lec chatunic cu'un lavie. Ti ta ba'yie ma'uc to'ox yech latunic. 20 Pero oy to c'usi chopol chapasic. Yu'un chavaq'uic chanubtasvanuc li antse ti chal jc'op ti yaloje. Pero ma'uc yech li c'usi chale. Ja' yech ta spas chac c'u cha'al ispas ti Jezabel ti ta vo'nee, yu'un ja' ta slo'lo li much'utic ja' tspasic li c'usitic ta jc'ane. Yu'un ja' tsc'an ti chlic sa' yantsique, ti chlic sti'ic li ti'bol smotoninoj santoetique. 21 Ijmala xa mi chicta li c'usitic chopol tspase, pero mu xicta, yu'un ja' no'ox ta yo'on spasel li c'usitic chopole. 22 Chacalbeic, li ants chcale ac'u ipajuc yo' xpuch'i oe. Ja' tstoj ti chopol c'usi tspase. Ja' no'ox yech ti much'utic ixch'unic c'usi iyal li antse, mi mu xictaique, ta xcac'beic castico uc. 23 Yan ti much'utic quiloj onox ti mu xictaic c'usi chal li antse, ta xchamic yo' xilic o li much'utic yich'ojicon ta muq'ue ti ca'yoj scotol li c'usitic chanopique, ti quiloj c'u x'elan lavo'onique. Ti c'u x'elan chapasic jujune ja' yech atojol chacac'beic. Mi lec li c'usitic chapasique, ja' no'ox yech lec atojolic. Mi chopol li c'usitic chapasique, ja' no'ox yech chopol atojolic. 24 Vo'oxuc ti tey nacaloxuc ta Tiatirae ti muc bu ach'unojic c'usi chal li antse, ti muc bu ach'unojic noxtoc ti chalic ti tsc'an chava'iic c'u x'elan yo'on li Satanase, lec ti mu xach'unique. Yech'o un mu c'usi yan chacalbeic. 25 Yechicoxuc o me ti c'u cha'al xital oe. 26 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele, ti naca lec c'usitic tspasic ti c'u cha'al xchamic oe, ja' chcac'be tsots yabtelic. Ja' ta scuentainic scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil. 27 Ja' chac c'u cha'al yac'ojbon tsots cabtel li Jtote, ja' no'ox yech chcac'be tsots yabtelic uc. Ja' ta spasic ta mantal scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil. Ta xch'unbat smantalic. Li crixchanoetique mu xa xu' stoy sbaic. Ja' chac c'u cha'al xich' voq'uel p'in ti toj lilijel chc'ote, yu'un ta xch'unic ti c'usitic ch-albatique. 28 Ti much'utic chcac'be tsots yabtele chcaq'uic ta ich'el ta muc' chac c'u cha'al ich'bilon ta muq'ue. 29 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

3

Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Sardise

1 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Sardise ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse ti istac ech'el ta vucub jteclum ti Ch'ul Espíritue, ti stomoj vucp'ej c'anale, ja'

yech chayalbeic chac li'i: Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Ti avalojique, lec ach'unojic pero ma'uc yech. Co'ol xchi'uc chamemoxuc chaquilic. 2 Nopic c'u xa'elanic. Yu'un muc bu chapasic chquil ti c'usi lec chil ti Rioxe. Pasic xa me, yu'un me po'ot xa xch'ay xava'iic. 3 Yuleso me ta ajolic c'u x'elan la'albatic ti c'alal lic ach'unique. Ja' me yech xach'unic o. Ictaic xa ti xa'elanique. Mi mu xavictaique, chacac'beic castico. Mu xana'ic c'usi ora chtal cac' castico chac c'u cha'al mu xana'ic c'usi ora chtal j'elec'. 4 Pero oy jayvo' ti tey achi'uquic ta Sardise ti ch'abal yic'ubal sc'u'ic ya'el chquile yu'un mu sna' sa' smulic. Yech'o un chixchi'inic ta sbatel osil. Ta xcac'be slapic saquil c'u'ul, ja' señ*a* ti lec yo'onic ta sbatel osile. 5 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele chcac'be slapic saquil c'u'ul, ja' señ*a* ti lec yo'onic ta sbatel osile. Muc bu ta jtup'be sbiic ta vun yo' bu ts'ibabil sbiic scotol ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel osile. Jamal chcal ta stojol li Jtote xchi'uc ta stojol li yaj'anjeltaque ti ja' jch'amaltaque. 6 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espír*itue*, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

*Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Filadél*fiae

7 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Filadélfiae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse mu sna' sa'el smul. Scotol li c'usitic chale yech. Ja' chac c'u cha'al iscuentain Jerusalén ti David ti ta vo'nee, ja' yech scuentainoj vinajel ti Cajvaltic Jesuse. Stuc no'ox xu' tsjam, muc much'u xu' tsmac. Stuc no'ox xu' tsmac, muc much'u xu' tsjam. Ja' yech chayalbeic chac li'i: 8 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Ac'u mi muc bu epoxuc, pero j'ech'el avich'ojicon ta muc'. Yu'un jamal chavalic ti vo'on ijtoj amulique. Yech'o un más chajcoltaic ta yalel a'yuc. Muc much'u xu' chaspajesic. 9 Oy jlom jurioetic chalic chac li'i: Quich'ojtic ta muc' ti Rioxe, xiic pero tsnopic yu'un ja' stotinojic li Satanase. Chascrontainic. Pero chcac' ti ac'u yich'oxuc ta muq'ue yo' xilic o ti ta melel ti jch'amaloxuque, ti jc'anojoxuc tajmeque. 10 Yu'un muc xavicta abaic ti c'alal ataic ilbajinel ta jcuentae, yech'o un mu xa bu chacac'beic castico ti c'alal sta yora chcac'be castico scotol crixchanoetic li' ta sba balamile ti c'alal ta jq'uelbe c'u x'elan yo'onique. Yu'un tsots tajmec li castico ta xtale. 11 Po'ot xa xisut tal. Yechicoxuc o me yo' ti mu xbat o ta yan latrofeoic ti chacac'beique. 12 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ja' chba xchi'inic ta sbatel osil li Cajvale. Mi ja'uc xa xloq'uic ta jmoj. Li sbi li Cajvale ta jts'ibabe ta sti'baic xchi'uc sbi li slumale, ja' ti ach' Jerusalene, ti chlic tal ta vinajel yo' bu li Cajvale. Ta jts'ibabe ta sti'baic noxtoc li cach'bie. 13 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espír*itue*, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

*Ja' li' yaloj c'usi its'ibabatic ti much'utic xch'unojic sc'op Riox ta jteclum Laodicé*ae

14 Ti Cajvaltic Jesuse liyalbe noxtoc:

—Li yajchanubtasvanejic li much'utic yich'ojicon ta muc' ta jteclum Laodicéae ja' yech xats'ibabe ech'el chac li'i: "Ti Cajvaltic Jesuse ti yech

scotol li c'usi chale, ti ja' ispas scotol li c'usitic oye, ja' yech chayalbeic chac li'i: 15 Li vo'one jna'oj scotol li c'usitic chapasique. Quiloj ti mu sjunuluc avo'onic avich'ojicon ta muq'ue. Ja' no'ox ti mu xa xaco'olaj achi'uquic li much'utic muc bu yich'ojicon ta muc' ta jmoje. Mi chavich'icon ta muq'ue, ja' tsc'an ti sjunul avo'onic chavich'icon ta muq'ue. Yan mi xchibet avo'onique, más lec mu xavich'icon ta muc'. 16 Lavi mu sjunuluc avo'onic avich'ojicon ta muq'ue, lavi mu xavictaicon ta jmoje, mu xajc'anic ti ja' yechoxuque. 17 Yu'un chavalic chac li'i: Li vo'one quich'oj ta muc' ti Cajvaltique. Mu c'usi ti mu jna'e, jna'oj scotol, xachiic, pero mu xana'ic ti abol abaic chaquilique. Ma'satoxuc chaquilic yu'un mu xavilic ti chopol li c'usitic chapasique. T'analoxuc chaquilic yu'un muc bu lec avo'onic. 18 Yech'o ti chacalbeic ti ich'icon me ta muq'ue yo' ti jpas o ta jun avo'onique, yo' ti jc'ulejoxuc o chaquilique. Ta jlecubtas avo'onic, co'ol xchi'uc chalapic saquil c'u'ul ya'el, yo' mu xaq'uexavic oe yu'un mu xa bu t'analoxuc ya'el. Ta jpoxta ya'el lasatique yo' xavilic o li c'usitic lec ta pasele. 19 Li much'utic jc'anoje ta xcalbe mantal. Mi mu xixch'unbee, ta jtsits. Yech'o un ti c'alal chacalbeic mantale, sjunuluc me avo'onic xach'unic. Ictaic spasel li c'usitic chopole. 20 Li vo'one tey chajc'oponic ta avo'onic, co'ol xchi'uc li much'utic ta xc'opoj ta ti'nae. Li much'u cha'i ti vo'on ta jc'opone, ochan tal, mi xie, chi'och. Tey ta jchi'in o. Jun co'on jchi'uc. 21 Ti much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ja' chixchi'inic ta pasmantal chac c'u cha'al li' xa jchi'uc ta pasmantal li Jtote yu'un icuch xa cu'un scotol. 22 Ti much'utic cha'iic ti c'alal chich' q'uelel li vun li'i yo' bu chatsob abaique, ac'u xch'unic mi oy c'usi ch-albatic yu'un li Ch'ul Espíritue, xayutic ti Cajvaltic Jesucristoe", xi xats'iba ech'el —xiyut.

4

Ja' li' yaloj ti ich'bil o ta muc' tey ta vinajel ti Rioxe

1 Ts'acal to iquil noxtoc ti jamal jun ti'na ta vinajele. Ti Cajvaltic Jesuse ti ba'yi lisc'opone, ti co'ol xchi'uc corneta c'alal ic'opoje, ja' yech liyalbe chac li'i:

—Muyan tal. Chcac' avil ti c'usitic chlaj taluc ta ts'acale —xiyut.

2 Ta syu'el ti Ch'ul Espíritue tey va'alon ta vinajel c'alal ica'ie. Iquil jcot muc'ta chotlebal, leclec sba meltsanbil. Ja' tey chotol ta spas mantal ti Rioxe. 3 Ti Rioxe oy xojobal co'ol xchi'uc xojobal jaspe-ton xchi'uc cornalina-ton, tsojtsojtic li xojobale. Yo' bu li muc'ta chotlebale oy me'q'uinubal, pero naca yox li xojobale. Co'ol xchi'uc xojobal esmeralda-ton. 4 Ta sjoyob li muc'ta chotlebale iquil ti oy tey veinticuatro chotlebale. Tey chotajtic veinticuatro moletic. Naca sac sc'u'ic. Slapoj scoronaic co'ol xchi'uc oro yilel. 5 Yo' bu chotol ti Rioxe xleblajet chloc' chavuc. Oy c'usi yan xal tajmec ica'i noxtoc. Ta yichon ti Rioxe oy tey vucub c'oc'. Li vucub c'oq'ue ja' seña ti Ch'ul Espíritu ta vucub jteclume. 6 Ta yichon ti Rioxe iquil noxtoc ti oy c'usi teye, co'ol xchi'uc mar yilel, xlebebet tajmec, co'ol xchi'uc li nene.

Ta spat xocon li muc'ta chotlebale oy tey chanvo' ti ep ta p'ej sate. Oy sat ta spat sjolic noxtoc. 7 Li june co'ol xchi'uc león. Li june co'ol xchi'uc becerro. Li june co'ol xchi'uc sat crixchano li sate. Li june co'ol xchi'uc xic, chvil xa yilel. 8 Oy vaquib xic' jujun. Oy satic noxtoc ta sjunlej li spat

xoconique, xchi'uc ta xiq'uic. Oy sat ta yolon li xiq'uique xchi'uc ta sba.
Ta c'ac'al ac'ubal ja' yech chalic chac li'i:
Stuc no'ox lec li Cajvaltique, mu sna' sa'el smul.
Stuc no'ox oy syu'el.
Tey onox ti c'alal ipas li vinajel balamile,
cuxul lavie, cuxul ta sbatel osil,
xiic yo' bu ti Rioxe.
9-10 Ti c'alal chich'ic ta muc' ti Rioxe ti cuxul oe, ti ja' tspas mantal ta
sbatel osile, ti c'alal "colaval" xutique ja'o tsquejan sbaic, tsnijan sbaic ta
yichon Riox li veinticuatro moletique yu'un chich'ic ta muc' uc. Ta sloc'
li scoronaique, tey chaq'uic ta yichon ti Rioxe ti cuxul ta sbatel osile. Ja'
yech chalic chac li'i:
11 Vo'ot Cajvaloticotic, vo'ot Rioxot ti quich'ojoticotic ta muq'ue.
Ja' yech smelol ti chaquich'ticotic ta muq'ue,
ti chcalticotic ti atuc no'ox oy ayu'ele,
yu'un vo'ot apasoj scotol li c'usitic oye
yu'un ja' ac'an ti oyuque,
xutic ti Rioxe.

5

Ja' li' yaloj c'u x'elan ti balbil vune xchi'uc ti co'ol xchi'uc ch'iom tot chij ti Cajvaltic Jesuse

1 Ti Riox tey chotol ta muc'ta chotlebale, iquil ti stomoj ta sbats'ic'ob jlic
balbil vune, ts'ibabil xcha'jotol. Oy vucub spac' yo' mu xjilch'uj o slicleje.
2 Iquil noxtoc jun anjel ti oy tajmec yipe. I'avan:
—¿Much'u ti naca lec c'usi spasoje ti ja' xu' stotsbe spac' li vune yo'
xjilch'uj oe? —xi.
3 Pero muc much'u xu' sjilch'un li vune, mi ja'uc li much'utic tey ta
vinajele, mi ja'uc li much'utic li' ta sba balamile, mi ja'uc ti much'utic
chamemic xae. Yech'o ti muc much'u xu' sq'uel c'usi yaloj li vune. 4 Ja'o
lic oq'uicon yu'un muc much'u lec c'usi spasoj ti xu' sjilch'un li vune, ti
xu' sq'uel c'usi yaloje. 5 Oy jun li veinticuatro moletique ja' yech liyalbe
chac li'i:
—Mu xa'oc'. Oy much'u ti oy tajmec yip chac c'u cha'al li leone. Ja' jun
achi'ilic ta israelal, ja' smom ti Judá ti ta más vo'nee. Ja' smom ti David ti
ta vo'nee. Ja' icuch yu'un scotol, yech'o ti ja' xu' stotsbe svucubal spaq'ue,
ja' xu' sjilch'un li vune —xiyut.
6 Oy tey cotol iquil jcot ch'iom tot chij ta o'lol yo' bu ti Rioxe, yo' bu
li chanvo'e, yo' bu li veinticuatro moletique. Li ch'iom tot chije tey
seña ta spat xocon ti imilee pero icha'cuxi. Ja' seña ti ja' ti Cajvaltic
Jesuse. Oy vucub xulub, oy vucp'ej sat, ja' seña ti Ch'ul Espíritue ti itaque
tal ta sjunlej balamile. 7 Li ch'iom tot chije ja' ba stsac li vune ti tey
stomoj ta sbats'ic'ob ti Rioxe. 8 Ti c'alal istsaque, li chanvo'e xchi'uc
li veinticuatro moletique isquejan sbaic ta yoc li ch'iom tot chije, ja'o
isnijan sbaic noxtoc. Li veinticuatro moletique oy yarpaic xchi'uc jujun
sp'isic, naca oro yilel. Li sp'isique noj ta bec'tal pom. Li bec'tal pome ja'
seña ti ta sc'oponic Riox li much'utic xch'amaltac Riox li' ta sba balamile.
9 Isq'uevujintaic jcoj ach' q'uevuj. Ja' yech chal chac li'i:
Ja' yech smelol ti vo'ot chavich' li vune,
ti chatotsbe li spaq'ue,
yu'un vo'ot avac' aba ta milel.

Ta ach'ich'el amanoticotic, vo'oticotic ti chitunoticotic xa yu'un ti Rioxe,
jcotolticotic ti jaylajuntos jts'unbalticotic ta sba balamile,
ti jaylajuntos jc'opticotique,
ti butic nacional nacaloticotique.
10 Vo'ot ta amantal ti chajchi'inticotic ta pasmantale,
ti chitunoticotic yu'un Riox chac c'u cha'al ti paleetique.
Ja' tey ta jpastic mantal ta balamil,
xi li sq'uevujique.
11 Iquil, ica'i ti ep chc'opoj anjeletic ta sjoyob yo' bu ti Rioxe, yo' bu li
chanvo'e, yo' bu li veinticuatro moletique. Li anjeletique ep tajmec, mu
jna'tic jayib millón. 12 I'avan scotolic:
Ti iyac' sba ta milel li ch'iom tot chije,
ja' yech smelol ti chich' tsots yabtele.
Stuc no'ox tspas mantal.
Ja' yu'un scotol li c'usitic oye.
P'ij tajmec, stuc no'ox oy syu'el.
Ich'bil ta muc'.
Stuc no'ox "colaval", x'utat, xiic.
13 Ica'i noxtoc ti ic'opoj scotol li much'utic tey ta vinajele xchi'uc li
much'utic li' ta sba balamile, xchi'uc ti much'utic mucajtic ta balamile
xchi'uc ti much'utic ichamic ta mare. Iyalic scotolic:
Oy slequilal li Rioxe ti tey chotol ta muc'ta chotlebale, xchi'uc li ch'iom
tot chije.
Ch-ich'e ta muc' ta sbatel osil.
Stuc ta spas mantal ta sbatel osil, xiic.
14 —Toj lec ti ja' yech chc'ote —xiic li chanvo'e.

Li veinticuatro moletique isquejan sbaic, isnijan sbaic ta yichon ti
Rioxe ti cuxul ta sbatel osile, iyich'ic ta muc'.

6

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti c'usitic ic'ot ti c'alal itots jujun spac'obil ti vune

1 Li ch'iom tot chije iquil ti istotsbe jun spac' li balbil vune. C'alal
istotse, li chanvo'e ica'i ti ic'opojic june. C'alal ic'opoje, co'ol xchi'uc
x'avan chavuc ica'i.
—¡La' q'uelavil! —xiyut.
2 Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot saquil ca'e, stomoj sp'ilomte'.
Iquil i'ac'bat scorona noxtoc, ja' seña ti ta scuentain li crixchanoetic ta
sba balamile. Ja'o lic slo'lo li crixchanoetic ta sba balamile. Ta xch'unbat
ti c'usi chale.
3 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li xchibal xa spaq'ue. C'alal istotse,
ica'i ti ic'opojic otro jun li chanvo'e, ja' li co'ol xchi'uc becerroe.
—¡La' q'uelavil! —xiyut.
4 Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot tsajal ca'e. Ja' yabtel ti ta socbe
sjol li crixchanoetic li' ta sba balamile yo' xlic scrontain o sbaique, yo'
xlic smil o sbaique. I'ac'bat ech'el jun muc'ta espada.
5 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li yoxibal xa spaq'ue. C'alal istotse,
ica'i ti ic'opojic otro jun li chanvo'e, ja' li co'ol xchi'uc sat crixchano sate.
—¡La' q'uelavil! —xiyut.

Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot ic'al ca'e. Slicoj tal slibra. 6 Ica'i ti
oy much'u ic'opoj tey ta o'lol li chanvo'e, iyalbe li much'u cajal ta ca'e:

—Ba soco li trigoe xchi'uc li cebadae yo' mu xbeq'uin o leque, yo' xtoy o stojole. Li jun kilo trigoe ja' yech stojol chc'ot chac c'u cha'al li tojolil ta jun c'ac'al abtele. Yan li cebadae oxib kilo xtoj o li jun c'ac'al abtele. Li te'el olivae xchi'uc li te'el uvae, mu me xasoc yo' ti mu xtoy o stojol li aceitee xchi'uc li ya'lel uvae —x'utat.

7 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li xchanibal xa spaq'ue. C'alal istotse, ica'i ti ic'opojic otro jun li chanvo'e, ja' li co'ol xchi'uc xic ti chvil xa yilele.

—¡La' q'uelavil! —xiyut.

8 Iquil ti oy much'u scajlebinoj tal jcot c'anal ca'e. Jmilvanej, xi sbi. Oy much'u yan tey tijil tal ta spat, c'otebal xi sbi. Ja' señal ti ta c'otebal chbatic ti much'utic ta xmilatique. Li crixchanoetic li' ta sba balamile, mi oy chanmil ta jun jteclume, ta xlaj jmil, oxmil ta xcom. Ja' yech chc'ot ta sjunlej balamil. Jlom chlajic ta ac' c'oc', jlom ta xchamic ta vi'nal, jlom ta xchamic ta chamel, jlom ta xlajic ta bolom.

9 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li yo'obal xa spaq'ue. C'alal istotse, iquil ti tey xch'ulelic ta yolon xchic'obil smoton Riox ta vinajel ti much'utic ja' imilatic o li sc'op Rioxe, ja' ti jamal iyalic ti xch'unojique. 10 I'avanic:

—Cajval, vo'ot ti mu xana' xasa' amule, ti chc'ot c'usi avaloje, ¿c'u to ora chavac'be castico li much'utic lismiloticotic ti teyic to ta balamile? —xiic.

11 Iquil ti i'ac'batic sac sc'u'ique, ja' señal ti lec yo'onic ta sbatel osile. I'albatic noxtoc ti ac'u to smalaic jliqueluque.

—Ja'to mi its'aqui ti jayvo' achi'iltaque ti caloj chmilatic chac c'u cha'al lamilatique, ja' li much'utic ta to xtunic cu'un uque, ja'to ta xcac'beic castico li much'utic lasmilique —x'utatic.

12 Li ch'iom tot chije istotsbe noxtoc li svaquibal xa spaq'ue. C'alal istotse, ja'o i'ech' tsots niquel li' ta balamile. Imac sat li c'ac'ale, co'ol xchi'uc ic'al poc' yilel. Li jch'ulme'tique itsajub, co'ol xchi'uc ch'ich' yilel. 13 Li c'analetique laj p'ajuc yalel tal ta balamil, co'ol xchi'uc xlilij ta ic' li sat ic'uxe. 14 Li vinajele isbal sba co'ol xchi'uc jbaltic vun, isacch'ay. Scotol li vitsetique xchi'uc li c'ox balamiletic ta o'lol mare, ijel yav. 15 Li preserenteetic li' ta sba balamile, xchi'uc li xchi'iltac ta meltsanejc'ope, xchi'uc li jc'ulejetique, xchi'uc li capitan solteroetique, xchi'uc li tsatsal viniquetique, xchi'uc li mozoiletique, scotol li crixchanoetique iquil ti isnac' sbaic ta yut nail ch'enetique xchi'uc ta yolon tontic ta vitsetique. 16 Ja' yech iyalic chac li'i:

—Capem xa cu'untic ti Rioxe xchi'uc ti ch'iom tot chije. Más lec chac jinuc tal ta jbatic li vitsetique li tonetique yo' mu xa xca'itic o li castico ti chiyac'botique. 17 Yu'un ista xa yora ti chiyac'botic tsots casticoe, mu xa much'u xcuch yu'un —xiic.

7

Ja' li' yaloj ti chich' seyo ta sti'baic ciento cuarenta y cuatro mil ti j'israeletique

1 Ts'acal to iquil chanvo' anjel ta vinajel tey va'ajtic ta xchanjechel li balamile. Ja' spajesojic li iq'ue yo' mu xtal o ic' li' ta sba balamile xchi'uc ta mare. Mi ja'uc jtec' te' muc bu chbac'. 2 Iquil ti iloc' tal otro jun anjel ta loq'ueb c'ac'ale, ja' yich'ojbe seyo ti Riox cuxul ta sbatel osile.

Tsots iyapta li chanvo' xchi'iltac tey va'ajtic ta xchanjechel li balamile, ti yich'oj tsots yabtelique. Ja' xu' soquic li balamile xchi'uc li mare.

3 —Mu to me xasoquic li balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc li te'etique. Ja'to c'alal xlaj cac'be seyo ta sti'baic li much'utic ta spasic li c'usitic ta sc'an li Cajvaltique, ja'to xu' xasoquic —x'utatic li chanvo'e.

4 Ica'i ti jayvo' iyich' seyo ta sti'baique, ciento cuarenta y cuatro mil ti naca jchi'iltac ta israelale. 5 Li smomtac ti Judá ti ta vo'nee lajchamil iyich' seyo ta sti'baic. Li smomtac ti Rubén ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Gad ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. 6 Li smomtac ti Aser ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Neftalí ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Manasés ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. 7 Li smomtac ti Simeón ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Leví ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Isacar ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. 8 Li smomtac ti Zabulón ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti José ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc. Li smomtac ti Benjamín ti ta vo'nee lajchamil iyich'ic uc.

Ja' li' yaloj ti jaylajuntos crixchanoetic lec xa yo'onic iyil ti Juane

9 Ts'acal to iquil epal crixchanoetic. Tey jayjayvo' ti jaylajuntos jts'unbaltic li' ta balamile, ti jaylajuntos jc'optique, ti butic nacional nacalotique. Muc much'u xu' snit c'u yepal. Ja' tey va'ajtic yo' bu ti Rioxe, yo' bu ti ch'iom tot chije. Naca sac sc'u' scotolic, ja' seña ti lec yo'onic ta sbatel osile. Stomanojic xan. 10 I'avan scotolic:

Ti licolotic xae, ja' lixc'uxubinotic li Jtotic Rioxe ti li' chotol ta muc'ta chotlebale,
xchi'uc li ch'iom tot chije,
xiic. 11 Li anjeletic ti tey joyol yo' bu ti Rioxe, yo' bu li veinticuatro moletique, yo' bu li chanvo'e, isquejan sbaic, isnijan sbaic ta yichon ti Rioxe ti tey chotole, iyich'ic ta muc'. 12 Ja' yech iyalic chac li'i:

Toj lec ti ja' yech ic'ote.
Ja' jc'uxubinvanej li Cajvaltique.
Oy slequilal, p'ij tajmec.
Stuc no'ox "colaval", x'utat.
Ich'bil o ta muc'.
Stuc no'ox oy syu'el.
Ja' tspas mantal ta sbatel osil.
Toj lec ti ja' yech chc'ote, xiic.

13 Lisjac'beic jun li moletique:

—¿Mi xana' much'utic li li'ique ti sac sc'u' slapojique? ¿Mi xana' bu liquemic tal? —xiyut.

14 —Li vo'one, totic, mu jna'. Atuc no'ox ana'oj —xcut.

—Ja' li much'utic imilatic ta scoj li castico ta balamile, ti ixch'unic ti ja' itojbat smulic yu'un li ch'iom tot chije, yech'o ti ch'abal xa smulique. Ja' seña li saquil c'u'ul slapojique. 15 Yech'o ti li'ic o ta yichon li Rioxe. Ta c'ac'al ac'ubal li' ta xtunic ta stojol li Rioxe. Ja' chi'inbilic o yu'un li Rioxe. 16 Mu xa xvi'najic, mu xa xtaquij sti'ic, mu xa bu c'ux c'ac'al cha'iic, mu xa xchiq'uinajic. 17 Yu'un ja' ta xchabiatic yu'un li ch'iom tot chije ti tey ta o'lol yo' bu chotol li Rioxe, yech'o un jun yo'onic ta sbatel osil. Ta scusbat ya'lel satic yu'un li Rioxe, yech'o un mu xa x'oq'uic o —xiyut li jun mole.

8

Ja' li' yaloj ti c'usitic ic'ot iyil ti Juane ti c'alal itots ti svucubal spac' vune

1 Li ch'iom tot chije istotsbe li svucubal xa spaq'ue. C'alal istotse,
o'lol nan ora xch'ijyan tey ta vinajele. 2 Iquil i'ac'bat scornetaic vucvo'
anjeletic, ja' ti tey va'ajtic ta yichon ti Rioxe. 3 Ts'acal to tal sva'an sba otro
jun anjel tey ta stuq'uil xchic'obil smoton ti Rioxe, stomoj yav ac'al naca
oro yilel. Li xchic'obil smoton ti Rioxe naca oro yilel uc, tey ta yichon
ti Rioxe. Li anjele i'ac'bat ep bec'tal pom, ja' tscap o xchi'uc sc'opic li
much'utic xch'amaltac Riox ti sjunul yo'onic ta sc'oponic Riox li' ta sba
balamile. Tey ba svuchan ta sba xchic'obil smoton Riox. 4 Li xch'ailal
pom iyac' anjele tuc' imuy yo' bu ti Rioxe. Capal imuy xchi'uc sc'opic li
xch'amaltac Riox ti sjunul yo'onic ta sc'oponic Riox li' ta sba balamile. 5 Li
anjele isnojes ta ac'al li yav ac'ale. Li ac'ale tey no'ox ista ta sba xchic'obil
smoton Riox. Li yav ac'ale isjip yalel tal ta balamil. C'alal ip'aje, ja'o
i'avan tajmec chavuc, oy c'usi yan xal tajmec noxtoc, xleblajet xa tajmec
sactsevul, i'ech' tsots niquel li' ta balamile.

Ja' li' yaloj ti c'usitic casticoal ital ta sba balamil iyil ti Juane c'alal iyoq'uesin scornetaic ti vucvo' anjele

6 Li vucvo' anjel stomoj scornetaique ixchap sbaic yu'un ta xlic
yoq'uesinic.
7 C'alal iyoq'uesin scorneta li jun anjele, ja'o iyac' tsots bot li' ta sba
balamile xchi'uc c'oc' capal ta ch'ich'. Ti bu c'alal ic'ote ic'ac' li te'etique
xchi'uc li ts'i'lele. Jutuc xa mu o'loluc ic'ac' li te'etique xchi'uc li ts'i'lele.
8 Li xcha'va'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj ta mar co'ol
xchi'uc jp'ej vits yilel, oy sc'ac'al. Jutuc xa mu o'loluc ic'ataj ta ch'ich' li
mare. 9 Ti bu c'alal ic'ataj ta ch'ich'e, icham scotol li c'usitic cuxajtic ta
mare. Ja' no'ox yech noxtoc li barcoetique jutuc xa mu o'loluc ivoc'.
10 Li yoxva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj tal jp'ej muc'ta
c'anal, oy sc'ac'al co'ol xchi'uc toj. Ta uc'umetic xchi'uc ta ninabvo'etic
ic'ot. Ti bu c'alal ic'ote jutuc xa mu o'loluc li uc'umetique xchi'uc li
ninabvo'etique. 11 Ch'ail ts'i'lel sbi li c'anale. Ti bu c'alal ic'ote ich'aub
li uc'umetique xchi'uc li ninabvo'etique. Ep crixchanoetic ichamic o li
ch'ailvo'e.
12 Li xchanva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal iyoq'uesine, jutuc
xa mu o'loluc imac sat li c'ac'ale, xchi'uc li jch'ulme'tique, xchi'uc li
c'analetique; ic' laj comuc. Li c'ac'ale muc xac' lec xojobal. Ja' no'ox
yech li jch'ulme'tic uque xchi'uc li c'analetic uque, muc xac' lec xojobal
ta ac'ubaltique.
13 Ts'acal to iquil tey xvilet ta vinajel jun anjel. I'avan:
—Li much'utic tey nacajtic ta balamile abol sbaic tajmec c'alal
xoq'uesin scornetaic li otro oxvo' jchi'iltaque, yu'un más to tsots li castico
ta xtale —xi.

9

1 Li yo'va'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. Ja'o ip'aj tal ta balamil co'ol
xchi'uc jp'ej c'anal, pero anjel. Ja' i'ac'bat syaveal jun natil ch'en. 2 C'alal
isjam li ch'ene, iloc' tajmec xch'ailal, co'ol xchi'uc ch'ailal te'elal. Imac
sat li c'ac'ale. 3 Yo' bu iloc' tal ch'aile tey iloc' tal ep c'ulub. Istani sbaic
ta sjunlej balamil. Li c'ulubetique i'ac'bat yabtelic ti chti'vanic chac c'u
cha'al li tseque. 4 Pero i'albatic mantal ti mu me ya'uc slo'ic ts'i'lele,

xchi'uc li c'usitic yoxe, xchi'uc li te'etique. Ja' no'ox chac'beic castico li crixchanoetique ti much'utic muc bu yich'ojbeic seyo Riox ta sti'baique. 5 I'albatic noxtoc ti mu ya'uc smilic ta jmoj li crixchanoetique, ja' no'ox ac'u yac'beic castico vo'obuc u. C'alal chti'vanique, ja' yech sc'uxul chac c'u cha'al xti'van li tseque. 6 Ti c'alal xc'ot yeche, li crixchanoetique ta sc'an xchamelic pero mu xchamic.

7 Li c'ulubetique co'ol xchi'uc ca'. Oy smaquic chac c'u cha'al oy smac li ca'e c'alal chbatic ta ac' c'oc' xchi'uc li yajvale. Oy scoronaic yilel co'ol xchi'uc oro. Li satique co'ol xchi'uc sat crixchano yilel. 8 Oy stsatsal sjolic, co'ol xchi'uc stsatsal sjol antsetic. Li stanal yeique co'ol xchi'uc stanal ye león. 9 Li spat xoconique oy c'usi macal o co'ol xchi'uc taq'uin yilel. Li xiq'uique tsots tajmec chbac' co'ol xchi'uc epal carreta-ca' c'alal xcululetic ta anil ta ac' c'oq'ue. 10 Li sneique co'ol xchi'uc ne tsec ja' chti'vanic o. Vo'ob u chac'be svocol li crixchanoetique. 11 Li c'ulubetique oy jun stotic, anjel to'ox, pero ja' xa scuentainoj li natilch'ene. Ti sbi li stotique Abadón sbi ta ebreo c'ope. Apolión ta griego c'ope. Ti ja' yech sbie, Jmilvanej, xi smelol.

12 Ja' yech li primero castico ta xich'ique. Pero sc'an to cha'ech'el.

13 Li svacva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal iyoq'uesine, ica'i ti oy much'u ic'opoj tey ta o'lol li chanib xulub xchic'obil smoton ti Rioxe ti naca oro yilele ti tey ta yichon ti Rioxe. 14 Li svacva'al anjele ti stomoj scornetae ja' yech i'albat chac li'i:

—Ba coltao li chanvo' achi'iltac ti tey chucajtic ta ti' muc'ta uc'um Eufrátese —x'utat.

15 Icol li chanvo' anjel ti tey chucajtique, yu'un ja' yich'ojic mantal ti ta smilic ep crixchanoetic ta sjunlej balamile. Yu'un ista xa yora ti chba milvanicuque. Jutuc xa mu o'loluc tsmilic li crixchanoetic ta sjunlej balamile. 16 Li chanvo' anjele oy yajsolteroic cajajtic ta ca'. Ica'i c'u yepal li yajsolteroique, doscientos millón ta scotole.

17 Li ca'etique xchi'uc li much'utic scajlebinoj iquile, chacalbe ava'iic c'u x'elanquil. Li much'utic cajajtique oy staq'uinc'u'ic. Oy sbonol: tsoj co'ol xchi'uc c'oc', azul co'ol xchi'uc zafiro-ton, c'on co'ol xchi'uc asuvre. Li sjol sca'ique co'ol xchi'uc sjol león. Chloc' tal c'oc' ta yeic, chloc' ch'ail, chloc' asuvre. 18 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile jutuc xa mu o'loluc ilaj ta c'oc', ta ch'ail, ta asuvre ti iloc' ta ye ti ca'etique. 19 Yu'un ta xmilvan ta yeic xchi'uc ta sneic. Li sneique co'ol xchi'uc ajachon ta xti'vanic.

20 Ti c'u yepal cuxul icom li crixchanoetique, muc xictaic spasel li c'usitic chopole. Muc xictaic yich'el ta muc' li pucujetique. Muc xictaic yich'el ta muc' li santoetic ti naca oroe, ti naca platae, ti naca tone, ti naca te'e, ti mu cuxluque, ti mu xilic osile, ti mu xa'iic c'oponele, ti mu xanavique. 21 Muc xictaic noxtoc li milvaneje, li ac'chamele, li sa'antse, li sa'vinique, li eleq'ue.

10

Ja' li' yaloj ti stomoj jlic c'ox balbil vun jun anjele

1 Iquil iyal tal ta balamil otro jun anjel ti oy tajmec yipe. Volbil ta toc iyal tal, xchi'uc me'q'uinubal ta sjol. Oy xojobal sjunlej sat co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al. Li yoque chtil co'ol xchi'uc c'oc'. 2 Stomoj jlic c'ox balbil vun, sjilch'unoj jts'uj. Isjet li yoque. Li sbats'i'oque istec'an ta mar, li surto'oque istec'an ta balamil. 3 I'avan co'ol xchi'uc x'avan león. C'alal

laj avanuque, oy much'utic i'avan co'ol xchi'uc tsobol x'avan vucmoj chavuc. 4 Ti c'alal laj avanicuque, ta ox jts'iba ta vun li c'usitic iyalique. Li Cajvaltique lisc'opon tal ta vinajel.

—Mu me xats'iba ta vun li c'usitic iyalic ti co'ol xchi'uc vucmoj chavuque. Avo'on no'ox sna' —xiyut.

5 Li anjel stec'anoj yoc ta mare, ti stec'anoj yoc ta balamile, istoy li sbats'ic'obe. 6 Ja' yech iyal chac li'i:

—Li Riox cuxul ta sbatel osile, ja' ti ispas vinajele xchi'uc li c'usitic oy teyo'e, ja' ti ispas balamile xchi'uc li c'usitic oy li'toe, ja' ti ispas mare xchi'uc li c'usitic oy li'toe, iyal ti mu xa jaluc li' li balamile. 7 Ti c'alal xlic yoq'uesin scorneta li svucva'al jchi'ile, ja' xa o chc'ot li c'usi vo'ne snopoj li Rioxe ti muc xa'ibeic smelol li crixchanoetique, ja' ti i'albatic onox ti yaj'alc'optac Riox ti ta vo'nee —xi.

8 Li Cajvaltic lisc'opon tal ta vinajele.

—Ba tsaco li c'ox balbil vune ti sjilch'unoj jts'uj li anjele ti stec'anoj yoc ta mare, ti stec'anoj yoc ta balamile —xiyut.

9 Ba jc'opon li anjele, ijc'anbe li c'ox balbil vune. C'alal liyac'bee —Ilo, lo'an. C'alal xalo'e, chi' chava'i co'ol xchi'uc ajapom. Ts'acal to ta xch'aub ta ach'ut —xiyut.

10 Ijtsac li c'ox balbil vune ti stomoj anjele, ijlo'. Chi' ica'i co'ol xchi'uc ajapom. C'alal liquebane, ch'a ica'i. 11 Li'albat noxtoc:

—Li vun alo'e ja' señ*a* ti chavalbe to ti ta xich'ic tsots castico li crixchanoetic ta sjunlej balamile, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, xchi'uc li preserenteetique —xiyut.

11

*Ja' li' yaloj ti chba yalic ta Jerusalé*n *ti c'usi ch-albatic yu'un Riox ti cha'vo'e*

1 Li'ac'bat jun metro co'ol xchi'uc aj. Ti Rioxe ja' yech liyalbe chac li'i:

—Ba p'iso c'u smuc'ul li templo ta Jerusalene xchi'uc li xchic'obil jmoton teyo'e. Nito jayvo' noxtoc ti tey chiyich'ic ta muq'ue. 2 Li ti' temploe mu me xap'is, ja' scuenta li much'utic ma'uc j'israele. Oxib jabil xchi'uc o'lol tey chtal yixtalanic sjunlej li jteclum Jerusalene. 3 Ja'o ta jtac ech'el cha'vo' ti chba yalic li c'usi ta xcalbeique. Oxib jabil xchi'uc o'lol tey ch-albat lachi'iltac ta israelale. Li cha'vo' ta jtac ech'ele jalbil tsatsal chivo sc'u'ic ti ch'ixaltic ta lapele. Ja' señ*a* ti chat o yo'onic li c'usitic chopol ta spas lachi'iltac ta israelale —xiyut.

4 Li cha'tec' olivae xchi'uc li chib candeleroe ti tey ta yichon Riox ti scuentainoj sjunlej balamile, ja' señ*a* li cha'vo' ti chalic c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe. 5 Mi oy bu tstaic ilbajinel li cha'vo'e, ta xloc' tal c'oc' ta yeic. Ja' ta xchic' o li much'utic ta x'ilbajinvane, tey ta xchamic ta ora. 6 Li cha'vo'e ac'bil syu'elic, xu' yu'unic ta spajesic vo' ti c'u sjalil chalic a'yuc li c'usi i'albatic yu'un ti Rioxe. Ac'bil syu'elic noxtoc, xu' yu'unic ta sc'atajesic ta ch'ich' li uc'umetique. Xu' x'ipaj yu'unic li crixchanoetique, c'usuc no'ox chamelal xu' chaq'uic. Ti jay'ech'el tsc'an ti ac'u ipajicuc li crixchanoetique, xu' yu'unic.

7 Ti c'alal xlaj yabtelic li cha'vo'e, ja'o ta xloc' tal ta natilch'en jc'ot bolom. Ja'o chlic yu'unic ac' c'oc' xchi'uc li cha'vo'e. Ja' chlajic li cha'vo'e, ja' chcuch yu'un li bolome. 8 Tey telajtic chcomic ta muc'ta caya ta Jerusalé*n* ti cha'vo'e, ja' li jteclum yo' bu imile li yajvalique, ja' ti

Jesuse. Li crixchanoetic tey nacajtique, chopol ch-ileic yu'un Riox chac c'u cha'al chopol i'ileic ti crixchanoetic ta Sodomae xchi'uc ta Egipto ti vo'nee yu'un co'ol chopol c'usi tspasic. 9 Li cha'vo'e oxib c'ac'al xchi'uc o'lol tey telajtic chq'uelatic yu'un li crixchanoetic ta sjunlej balamile, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional nacajtique. Mu xaq'uic ta muquel. 10 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile xmuyubajic xa tajmec ti c'alal icham iyilic li cha'vo'e, ispasic o q'uin. Iyac'be sba smotonic scotolic. Yu'un chopol iya'iic c'usi iyalic c'alal cuxulic to'ox li cha'vo'e. Chopol iya'iic c'alal i'ipajique.

11 Ti c'alal ilaj oxib c'ac'al xchi'uc o'lole, iquil ti icha'cuxesatic yu'un ti Rioxe, iva'iic. Scotol ti much'utic iyilic ti icha'cuxiique ixi'ic tajmec. 12 Li cha'vo'e iya'iic ti oy much'u ic'opoj ta vinajele.

—Muyanic tal li'toe —x'utatic.

Volbil ta toc imuyic ta vinajel. C'alal imuyique, ilbil yu'un scotol scrontaic. 13 Ja'o i'ech' tsots niquel, ep ilom naetic ta Jerusalene. Mi oy la-junmil naetique, ilom jmil, balunmil icom. Icham vucmil crixchanoetic. Ti much'utic muc xchame ixi'ic tajmec. “Tsots syu'el ti Riox ta vinajele”, xiic.

14 Ja' yech iquil li xcha'ech'elal casticoe. Iquil ti ital ta ora li yox'ech'elale.

Ja' li' yaloj ti c'usi i'ech' iyil ti Juane ti c'alal iyoq'uesin scorneta ti slajeb anjele

15 Li svucva'al anjele iyoq'uesin scorneta uc. C'alal iyoq'uesine, oy much'utic i'avanic ta vinajel.

Ista xa yora chloc' ta yabtelic li preserenteetic ta balamile.

Ja' xa tspas mantal li Rioxe xchi'uc li much'u st'ujoje ti sc'oplal onox ta spas mantale.

Ja' ta spas mantal ta sbatel osil,

xiic. 16 Li veinticuatro moletic ti tey chotajtic ta xchotlebic yo' bu ti Rioxe, isquejan sbaic, isnijan sbaic ta yichon ti Rioxe, iyich'ic ta muc'. 17 Ja' yech iyalic chac li'i:

Cajval, atuc no'ox Rioxot, atuc no'ox oy ayu'el,

vo'ot ti vo'ne onox teyote, ti cuxulot lavie, ti cuxulot o ta sbatel osile.

Colavalboticotic ti atuc xa no'ox chapas mantale.

Atuc xa no'ox acuentainoj scotol.

18 Scotol li much'utic chopol layile, ista xa yora ti chavac'be casticoe.

Ista xa yora chavalbe bu chbatic ta sbatel osil li much'utic chamemique ti muc xayich' ta muq'ue.

Ista xa yora ti chavac'be smotonic li much'utic itun avu'une,

ja' li much'utic iyalic a'yuc li c'usi avaloje.

Ista xa yora ti chavac'beic smotonic scotol ti much'utic yich'ojot ta muq'ue, ta biq'uit ta muc'.

Ista xa yora ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osil li much'utic isocbe sjol li xchi'iltac ta sba balamile,

xutic ti Rioxe.

19 Ja'o ijam iquil li stemplo Riox ta vinajele. Iquil li scaxail smantal Riox ta yut temploe. Iquil sactsevul. Oy c'usi tsots xjumumet. I'avan tajmec chavuc. I'ech' tsots niquel. Tsots iyac' muc'tic bot.

12

Ja' li' yaloj ti iyil jcot tsajal chon ti Juane tscrontain sbaic xchi'uc jun ants xchi'uc yol

1 Iquil jun muc'ta señа ta vinajel, tsots tajmec sc'oplal. Iquil jun ants
oy xojobal, co'ol xchi'uc xojobal c'ac'al. Ja' slapoj yilel li c'ac'ale. Ja'
stec'obinoj li jch'ulme'tique. Slapoj scorona. Li scoronae oy lajchap'ej
c'anal. 2 Li antse oy xa xch'ut, liquem xa sc'uxul. X'avet xa, ja' ti po'ot
xa xcole. 3 Ora ivinaj otro jun señа ta vinajel. Tey cotol jcot muc'ta tsajal
chon, vucp'ej sjol, lajuneb xulub. Oy scoronail jup'ej sjol. 4 Li tsajal chone
jutuc xa mu o'loluc isp'ajes ta sne li c'analetique, isp'ajes tal ta balamil.
Li tsajal chone tey cotol ta yichon li antse ti po'ot xa xcole. Ja' smalaoj ta
x'ayan li unene yu'un tsc'an tsti' ta ora. 5 I'ayan yol li antse, crem. Ja' ta
x'ac'bat spas ta mantal scotol crixchanoetic ta sjunlej balamil, ch'unbil
smantal. Li unene ora i'iq'ue muyel ta vinajel yo' bu chotol ta smuc'ta
chotleb ti Rioxe. 6 Yan li antse ijatav, ibat c'alal xocol balamil yo' bu
smeltsanoj Riox ti xu' ta xnaquie. Tey chmac'linat oxib jabil xchi'uc o'lol.
7 Iquil noxtoc ti i'och ac' c'oc' ta vinajele. Li Miguele xchi'uc
li yaj'anjeltaque isliquesic ac' c'oc' xchi'uc li tsajal chone xchi'uc
yaj'anjeltac li tsajal chone. 8 Li tsajal chone xchi'uc li yaj'anjeltaque ja'
ilajic, yech'o ti muc bu tey icomic o ta vinajele. 9 Ijipatic yalel tal ta jmoj
li' ta sba balamile. Vo'ne onox tey li chone, ja' ti totil pucuje, ti Satanás
sbie. Ja' ti tslo'lo crixchanoetic ta sba balamile.
10 Ica'i ti oy much'u i'avan ta vinajele:
—Licolotic xa, mu xa xu' xislo'lootic li pucuje. Yu'un tsots syu'el li
Cajvaltique, ja' xa tspas mantal li much'u st'ujoje. Yu'un ijipe yalel li
Satanase ti c'ac'al ac'ubal ta stic'ulanbe smulic ta stojol Riox li jchi'iltactic
ta xch'unel li sc'op Rioxe ti teyic ta balamile. 11 Li jchi'iltactic ta xch'unel
li sc'op Rioxe chcuch yu'unic, ja' ti xch'unojic ti itojbat smulic yu'un li
Cajvaltic Jesuse, xchi'uc ti jamal chalic ti ja' yech xch'unojique. "Cha-
jmil", ac'u mi x'utatic, pero mu xi'ic o. Muc ta alel yu'unic mi ja' ilajic
oe. 12 Yech'o un junuc co'ontic ti c'u quepaltic li'otic ta vinajele. Ja' abol
sbaic li much'utic teyic to ta sjunlej balamile yu'un j'ech'el iyal ech'el ta
balamil li pucuje. Capem tajmec sjol yu'un sna'oj ti mu xa jaluc tspas c'u
tspase —xi li much'u ic'opoje.
13 Ti c'alal iyil ti ijipe yalel ta balamil li tsajal chone, ba sa' li antse ti
i'ayan screme. 14 Li antse i'ac'bat chib xic' yu'un ti Rioxe co'ol xchi'uc li
xique, ja' ivil o yech'o ti muc xtae yu'un li chone. Ibat c'alal xocol balamil
yo' bu chmac'linat oxib jabil xchi'uc o'lol yu'un ti Rioxe. 15 Li tsajal chone,
c'alal iyil ti chjatav li antse, lic sloq'ues ep vo' ta ye, ja' tsc'an ti chbat ta
uc'um li antse. Li vo' iloc' ta yee co'ol xchi'uc muc'ta uc'um. 16 Li antse
mu xtae yu'un li uc'ume yu'un ijav li balamile, ja' tey i'och li vo'e ti iloc'
ta ye li tsajal chone. 17 Li tsajal chone iscapan li antse, ilic yu'unic ac'
c'oc' xchi'uc yoltac li antse. Ja' li much'utic mu xicta sbaic ta spasel c'usi
tsc'an ti Rioxe xchi'uc ti sjunul yo'onic xch'unojic ti ja' istoj jmultic ti
Jesucristoe.

13

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti c'usitic ispasic li cha'cot chone

1 Tey va'alon ta yi'tic ta ti'mar iquil iloc' tal ta mar jcot chon. Oy
vucp'ej sjol, oy lajuneb xulub. Li jujun xulube oy scorona. Ts'ibabil sbi

ta jup'ej sjol. Ti sbi ts'ibabile ja' ti tsp'is sba ta Rioxe. 2 Li chone co'oltic xchi'uc bolom yilel. Li yoc sc'obe co'ol xchi'uc yoc sc'ob oso. Li yee co'ol xchi'uc ye león. Li tsajal chone iyac'be syu'el chac c'u cha'al syu'el li stuque. Istic' ta pasmantal chac c'u cha'al tspas mantal li stuque. Tsots yabtel iyac'be. 3 Li bolome lajem ta espada jp'ej sjol, chamem to'ox ti jp'ej sjole pero icha'cuxi. Colem xa li syayijemale. Li crixchanoetique xch'ayet xa yo'onic ti icha'cuxi li jp'ej sjole, ja' isnap'letaic li bolome. 4 Li crixchanoetique iyich'ic ta muc' li tsajal chone, ja' ti i'ac'bat tsots yabtel li bolome. Iyich'ic ta muc' li bolom uque. Ja' yech iyalic chac li'i:

—Muc much'u yech tsots yabtel chac c'u cha'al li bolom li'i. Muc much'u xtaon o —xiic.

5 Ti Rioxe iyac' c'opojuc li bolome ti ac'u stoy sbae, ti ac'u sp'is sba ta Rioxe. I'ac'bat spas mantal oxib jabil xchi'uc o'lol yu'un ti Rioxe. 6 Ja'o lic c'opojuc li bolome. Islaban ti Rioxe xchi'uc li stemploe, xchi'uc li much'utic teyic xa ta vinajele. 7 I'ac'bat permiso ti ch-och yu'unic ac' c'oc' xchi'uc li much'utic xch'unojic sc'op Riox ti li'ic to ta sba balamile. Ti Rioxe iyac' cuchuc yu'un li bolome. I'ac'bat scuentain scotol crixchanoetic li' ta sba balamile, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, ti butic nacional nacajtique. 8 Li bolome i'ich'e ta muc' yu'un crixchanoetic ta sjunlej balamil, ja' li much'utic mu onox bu ts'ibabil sbiic ta vun ti chcuxiic ta sbatel osil ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile. Li vune ja' yich'oj ti Cajvaltic Jesuse ti ichame, ti icha'cuxie.

9 A'ibeic me smelol acotolic li c'usi chacalbeique. 10 Ti c'alal xlaj c'otuc yeche, mi oy much'u chtiq'ue ta chuquele, ac'u ochuc. Mi oy much'u ta xmile ta espadae, ac'u milatuc. Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti li'ic to ta sba balamile ja' tsc'an ti chcuch yu'unic scotole. Ja' tsc'an ti ja' no'ox ta xch'unic ti chcuxiic ta sbatel osile.

11 Ts'acal to iquil iloc' tal ta yut balamil otro jcot chon. Chib xulub co'ol xchi'uc xulub chij. Ja' yech ic'opoj chac c'u cha'al li tsajal chone. 12 Co'ol syu'el xchi'uc li bolome. Ja' lic spas ta mantal scotol li much'utic li' nacajtic ta sba balamile ti ac'u yich'ic ta muc' li bolome, ja' ti iyayij to'ox jp'ej sjole, ti colem xae. 13 Iyac' iluc syu'el. Ta syu'el iyal tal yu'un c'oc' ta vinajel iyil li crixchanoetique. 14 Yu'un ti i'ac'bat yac' iluc syu'el yo' bu li bolome, ja' islo'lo o li crixchanoetic li' ta sba balamile ti mu xich'ic ta muc' ti Rioxe. Yech'o un c'alal iyalbe ti ac'u smeltsanbeic sloc'ol li bolome, ti oy yav espada ta jp'ej sjol ti ichame, ti icha'cuxie, ixch'unic smeltsanel. 15 Li chon ts'acal to itale, i'ac'bat syu'el yu'un ti Rioxe yo' ti scuxesbe o sloc'ol li bolome, yo' ti xc'opoj oe. Ti c'alal ic'opoje, iyal ti ac'u milatuc scotol li much'utic mu xich'on o ta muq'ue. 16 Iyal noxtoc ti ac'u yich' señ*a* scotol li crixchanoetique. Ta biq'uit ta muc', ac'u mi jc'ulej, ac'u mi me'on, ac'u mi mozoinbil, ac'u mi ch'abal, persa ta xich' señ*a* scotolic ta sbats'ic'obic, o mi ta sti'baic. 17 Ja' no'ox xu' xmanolajic, ja' no'ox xu' xchonolajic li much'utic yich'oj señ*a*ique. Yan li much'utic mu sc'an xich'ique, mu xa xu' xchonolajic, mu xa xu' xmanolajic. Li señ*a* ta xich'ique ja' sbi li bolome, o mi ja' li snumeroale. 18 Li much'utic p'ijubtasbilic xa yu'un ti Rioxe ja' no'ox sna'ic c'usi smelol li snumeroal li bolome. Yu'un snumero no'ox crixchano. Li numeroe seiscientos sesenta y seis ts'ibabil.

14

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti iq'uevujinic ciento cuarenta y cuatro mil

crixchanoetic tey ta vinajele

1 Ts'acal to iquil tey va'al ta jol vits ti Cajvaltic Jesuse ti co'ol xchi'uc
ch'iom tot chije. Sión sbi li vitse. Tey xchi'uc ciento cuarenta y cuatro
mil crixchanoetic, ja' ti ts'ibabil ta sti'baic sbi ti Cajvaltic Jesuse xchi'uc
sbi ti Stote. 2 Ta vinajele ica'i ti co'ol xchi'uc xpomomet nojel uc'ume,
ti co'ol xchi'uc ch-avan chavuque, ti co'ol xchi'uc ep jvabajometique.
3 Ja' ta xq'uevujinic li ciento cuarenta y cuatro mil ti icolic xa loq'uel
li' ta balamile. Isq'uevujintaic jcoj ach' q'uevuj yo' bu ti Rioxe, yo'
bu li chanvo'e, yo' bu li veinticuatro moletique. Muc much'u sna' li
q'uevuje, stuc no'ox sna'ic. 4 Ja' li much'utic muc sa' yantsique ti sjunul
yo'onic iyich'ic ta muc' ti Rioxe, ti muc xicta sbaic ta spasel c'usi lec chil
ti Cajvaltic Jesuse. Yech'o ti it'ujatic loq'uel yo' bu li crixchanoetique,
xch'amaltac xa Riox, xch'amaltac xa Cajvaltic Jesús ic'otic o. Co'olic
xchi'uc sba sat li c'usuc cu'untique ti ja' yu'un ti Rioxe. 5 Muc bu isnopic
c'op, naca yech ti c'usi iyalique. Muc bu isa' smulic.

Ja' li' yaloj ti cusi iyalic ti oxvo' anjele

6 Iquil tey xvilet jun anjel ta o'lol vinajel. Ja' chal a'yuc ti ja' chac' jcuxle-
jaltic ta sbatel osil ti Cajvaltic Jesucristoe. Chalbe scotol crixchanoetic
ta balamil, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique, ti butic
nacional nacajtique. 7 I'avan:

—Xi'ic me li Rioxe. “Coliyal”, chianic yu'un ista xa yora chayalbeic bu
chabatic ta sbatel osil acotolic. Ich'ic ta muc' yu'un ja' ispas li vinajel
balamile, xchi'uc li mare, xchi'uc li ninabvo'etique —xi.

8 Ital otro jun anjel, ja' yech iyal chac li'i:

—P'ijic tajmec yalojic li jbabiloniaetique pero ista xa yora ta xlaj
scotolic. Yu'un ja' ta smulic ti isoc li crixchanoetic ta sjunlej balamile.
Yu'un ep c'usitic iyich'ic ta muc'; ja' muc xich'ic ta muc' li Rioxe. Co'ol
xchi'uc jyacubel ta x'ileic yu'un li Rioxe —xi.

9-10 Ital otro jun anjel, yoxva'al o. I'avan uc:

—Li much'utic chich'ic ta muc' li bolome xchi'uc li sloc'ole, mi
chich'beic señ ta sti'baic, o mi ta sc'obique, persa ta x'ac'batic tsots cas-
tico yu'un li Rioxe. Vo'oticotic li yaj'anjeloticotic li Rioxe, ta xquilticotic
xchi'uc li Cajvaltic Jesuse ti ta xich'ic tsots castico ta c'oc' ti chtil xchi'uc
asuvree. 11 Sbatel osil ta xloc' xch'ailal yo' bu chich'ic casticoe. Ta c'ac'al
ac'ubal muc bu chcuxic, ja' ti iyich'ic ta muc' li bolome xchi'uc li sloc'ole,
xchi'uc ti iyich'beic li señae —xi li anjele.

12 Ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti li'ic to ta sba balamile, ja' tsc'an
ti mu me xicta sbaic ta spasel c'usi tsc'an ti Rioxe. Ja' tsc'an ti sjunul
yo'onic xch'unojic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse.

13 Ica'i ti oy much'u ic'opoj ta vinajele:

—Ts'ibao ta vun ti jun yo'onic ta sbatel osil li much'utic yich'ojic ta
muc' Riox ti c'alal xchamique. “Melel ti jun yo'onique yu'un mu xa
bu abol sbaic ta vinajele. Chich' smotonic yu'un laj xa spasic li c'usi
i'ac'bat spasic yu'un li Rioxe”, xi li Ch'ul Espíritu uque —xiyut li much'u
lisc'opone.

Ja' li' yaloj ti tstsob xch'amaltac ti Rioxe xchi'uc ti ja'o chlic smil sbaic ti much'utic mu xich'ic ta muc' ti Rioxe

14 Iquil saquil toc. Oy much'u tey chotol ta sba li toque, co'ol xchi'uc
crixchano yilel. Slapoj scorona naca oro yilel. Stomoj sjos, oy lec ye.

15 Iquil iloc' tal jun anjel ta templo ta vinajele. Iyapta li much'u tey chotol
ta ba toque:
—Loc'o li trigo ta balamile yu'un yora xa ta loq'uel, yu'un taquin xa
—xi.
16 Li much'u tey chotol ta ba toque isloc' li trigo ta balamile, yu'un
taquin xa scotol.
17 Iquil iloc' tal otro jun anjel ta templo ta vinajele, stomoj tal sjos uc,
oy lec ye. 18 Ts'acal to iloc' tal otro jun anjel yo' bu xchic'obil smoton Riox
ta vinajele. Ja' scuentainoj li c'oc' ta xchic'obil smoton Rioxe. Iyapta li
much'u stomoj sjos ti lec yee, ja' yech iyalbe chac li'i:
—Bojo li uva ta balamile yu'un yora xa ta xich' bojel. Toc'on xa scotol
li sate —x'utat.
19-20 Li anjele isboj scotol li uva li' ta balamile. Istsob scotol, istic' ta
spits'obil. Li spits'obile tey ta spat scorraltonal Jerusalén. Lic spits'ic li
uvae. C'alal ispits'ique, ma'uc ya'lel uva iloc', naca ch'ich' iloc'. Ja' seña
ti chlic smil sbaic li crixchanoetique. Ja' scasticoic. Li ch'ich'e ista c'alal
sprenoal ye sca'ic. Oxib cien kilómetro i'oquin li ch'ich'e.

15

Ja' li' yaloj ti chaq'uic slajeb vuctos castico ti vucvo' anjeletique

1 Iquil otro jun seña ta vinajel, ta xch'ay o co'ontic yilel yu'un tsots
sc'oplal. Tey vucvo' anjeletic, ja' ch-ac'bat yaq'uic li slajeb vuctos castico
ti chac' ti Rioxe.
2 Iquil mar noxtoc, co'ol xchi'uc nen capal ta c'oc'. Li much'utic muc
xich'ic ta muc' li bolome, ti muc xich'beic ta muc' li sloc'ole, ti muc
xich'beic li señae, ti muc xich'beic li snumeroale, o mi ja' li sbie, tey
va'ajtic scotolic ta ba mar. Stomoj yarpaic ti i'ac'batic yu'un ti Rioxe.
3 Isloq'uesic ta q'uevuj ti oy tajmec slequilal syu'elal ti Cajvaltic Jesuse.
Ja' chac c'u cha'al iq'uevujinic xchi'uc xchi'iltac ti Moisese, ja' ti yajtunel
Riox ti ta más vo'nee ti c'alal isloq'uesic ta q'uevuj ti oy slequilal syu'elal
ti Rioxe. Li much'utic tey ta mare ja' yech iq'uevujinic chac li'i:
Cajval, lec tajmec li c'usitic chapase.
Atuc no'ox oy ayu'el.
Li c'usitic chapase naca yech smelol.
Vo'ot no'ox acuentainoj ti jaylajunq'uex crixchanoetic i'ech'ic ta sba
balamile.
4 Cajval, scotol crixchanoetic xi'emic avu'un.
Chlic yalic ti atuc no'ox ich'bilot ta muq'ue.
Yu'un atuc no'ox mu xana' xasa' amul.
Ta to xlic yal scotolic ti vo'ot Rioxote,
yu'un chilic ti ja' yech chavac'be castico ti c'u x'elan ispasique, xiic.
5 C'alal iquil chac taje, ts'acal to iquil ti isjamic li templo ta vinajele,
ja' li bats'i lequil cuarto yo' bu tiq'uil li smantaltac Rioxe. 6 Li vucvo'
anjeletique ti ta x'ac'bat yaq'uic li vuctos casticoe, tey iloq'uic tal ta yut
templo. Naca lequic sc'u', sac tajmec, oy xojobal. Oy c'usi chucul ta sti'
yo'onic, naca oro yilel. 7 Iquil jun li chanvo'e ti stosoltosol satique, iyac'be
jujun smuc'ta p'isic li vucvo' anjeletique. Naca oro yilel li p'isetique. Noj
ta castico ti ch-ac'batic yu'un Riox li crixchanoetique, ja' ti Riox cuxul ta
sbatel osile. 8 Li yut temploe inoj ta ch'ail. Ja' seña ti oy tajmec slequilal
syu'elal ti Rioxe. Yech'o ti muc much'u xu' x'och ta temploe. Ja'to c'alal

xlaj yaq'uic li vuctos castico ti i'ac'batic li vucvo' anjeletique, ja'to xu' x'ochic.

16

Ja' li' yaloj ti iyil ti Juane ti c'alal lic yaq'uic ti vuctos casticoe

1 Ica'i ti oy much'u ch-avan tey ta templo ta vinajele. Li vucvo' anjeletique ja' yech i'albatic chac li'i:

—Ba malic ta sba balamil li vuctos castico tey ta ap'isique. Ja' li vuctos castico ti chac'be crixchanoetic li Rioxe —x'utatic.

2 Li primero anjele ismal ta balamil li casticoe, ja'o ich'i chin ta spat xocon li much'utic yich'ojbeic señal bolome, ti yich'ojbeic ta muc' li sloc'ole. Ituib li spat xoconique, c'ux tajmec iya'iic.

3 Li xcha'va'al anjele ismal ta mar li casticoe, ja'o ic'ataj ta ch'ich' li mare. Co'ol xchi'uc ch'ich'el ánima. Icham scotol li c'usitic cuxajtic ta mare.

4 Li yoxva'al anjele ismal ta uc'umetic xchi'uc ta ninabvo'etic li casticoe, ja'o laj c'atajuc ta ch'ich' scotol. 5 Ica'i ic'opoj li anjel ti scuentainoj li vo'e.

—Cajval, vo'ot ti mu xana' xasa' amule, vo'ot ti vo'ne onox teyote, ti cuxulot lavie, lec tajmec li c'usi chapase. 6 Ja' yech smelol ti chavac'be yuch'ic ch'ich' ti much'utic ismilic isloq'uesbeic xch'ich'el ti ach'amaltaque xchi'uc ti avaj'alc'optaque —xi.

7 Ica'i noxtoc oy much'u ic'opoj yo' bu xchic'obil smoton Rioxe.

—Cajval, lec tajmec li c'usi chapase. Vo'ot Rioxot, atuc no'ox oy ayu'el. Ta xc'ot li c'usi chavale —xi.

8 Li xchanva'al anjele ismal ta ba c'ac'al li casticoe, ja'o ic'uxub tajmec li c'ac'ale, chc'ac' xa tajmec cha'iic li crixchanoetique. 9 C'alal chc'ac' xa cha'iic li crixchanoetique, chopol c'usi iyalbeic ti Rioxe ti ja' chac' scotol li casticoe. Muc xicta sbaic ta spasel li c'usitic chopole, muc xich'ic o ta muc' ti Rioxe.

10-11 Li yo'va'al anjele ismal li casticoe yo' bu li bolome, ja'o i'ic'ub osil ta sjunlej balamil yu'un ja' li' tspas mantal li bolome. Li crixchanoetique isti'ulan yoq'uic ta sc'uxul li chine ti ich'i ta spat xoconique. Chopol c'usi iyalbeic ti Riox ta vinajele. Muc xictaic spasel li c'usitic chopole.

12 Li svacva'al anjele ismal ta muc'ta uc'um Eufrátes li casticoe, ja'o i'ul li uc'ume yo' xjelavic o tal li preserenteetic ti chliquic tal ta loq'ueb c'ac'ale, chtalic ta ac' c'oc'.

13 Ts'acal to iquil iloc' jujun pucuj ta yeic li tsajal chone, xchi'uc li bolome, xchi'uc li otro jcot chone ti co'ol xchi'uc xulub chij li xulube, ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe. Co'ol xchi'uc rana ti pucujetic iloc' ta yeique. 14 Li pucujetic ti iloc' ta yeique xu' chaq'uic iluc syu'elic. Ja' ta stsobic tal scotol li preserenteetic ta sjunlej balamile, ja'o ch-och yu'unic ac' c'oc' yu'un ista xa yora ti yech onox yaloj ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele.

15 Ti much'utic xch'unojic li sc'op Rioxe ti li'ic to ta sba balamile ja' yech ch-albatic chac li'i:

—Mu xana'ic c'usi ora chisut tal chac c'u cha'al mu xana'ic c'usi ora chtal j'elec'. Jun yo'onic chul jta ti much'utic j'ech'el yich'ojicon ta muq'ue. Co'ol xchi'uc slapoj sc'u'ic ya'el, mu c'usi xq'uexavic o —xi ti Cajvaltic Jesucristoe.

16 Li pucujetique istsobic tal scotol preserenteetic yo' bu li balamil Armagedón sbi ta ebreo c'ope.

17 Li svucva'al anjele ta ic' ismal li casticoe. Ti Riox tey chotol ta smuc'ta
chotleb ta yut templo ta vinajele, i'avan:
—Ja' xa slajeb castico li'i —xi.
18 Xleblajet xa liquel sactsevul, oy c'usi tsots xjumumet, i'avan chavuc.
Li' ta balamile i'ech' tsots niquel. Tsots tajmec, ma'uc no'ox yech chac
c'u cha'al ech'emic ti c'u xa sjalil oy li balamile. 19 Li muc'ta jteclum
Jerusalene ipas ta oxjov. Li naetic ta muc'tic jteclumetic ta sjunlej
balamile laj lomuc. Ti Rioxe mu xch'ay xa'i li c'usitic chopol ispasic
ti crixchanoetic ta muc'ta jteclum Babiloniae, yech'o ti más castico
iyich'ique. 20 Li c'ox balamiletic ta o'lol mare muc xvinaj bu laj batuc, laj
sacch'ayuc scotol. Li vitsetic li' ta balamile laj lomuc, pach'altic xa icom
li balamile. 21 Ja'o iyac' muc'tic bot li' ta balamile. Li bote cha'vinic kilo
yalal jup'ej. Li crixchanoetique chopol c'usi iyalbeic ti Rioxe, ja' ti iyac'
tal bote. Yu'un toj tsots li castico i'ac'batique.

17

Ja' li' yaloj ti abol sbaic li jbabiloniaetique yu'un ja' yech ch-ileic chac c'u cha'al ants ti tol sa' yajmule ti mu xich' ta muc' smalale

1 Ital jun li vucvo' anjeletique ti i'ac'bat jujun sp'isique, tal sc'oponon.
Ja' yech liyalbe chac li'i:
—Batic, chba cac' avil c'u x'elan ta x'ac'bat castico li ants tol sa'
yajmule, ti tey chotol ta ba mare, ti vinajem sc'oplale. 2 Li preserenteetic
ta balamile co'ol xchi'uc ixchi'in ya'el li ants tol sa' yajmule yu'un ja'
iyich'ic ta muc', ja' muc xich'ic ta muc' li Rioxe. Ja' ta smul li antse ti mu
xa xich'ic ta muc' Riox li crixchanoetique. Co'ol xchi'uc jyacubeletic ta
x'ileic yu'un li Rioxe —xiyut.
3 Ta syu'el Ch'ul Espíritu noxtoc ica'i ti liyic' ech'el ta xocol balamil li
anjele. Tey iquil jun ants, tey chotol ta sba jcot tsajal chon. Ts'ibabil
sjunul spat xocon li chone. Chal ti tsp'is sba ta Rioxe. Oy vucp'ej sjol,
lajuneb xulub. 4 Li antse lec ts'aquiem, morado xchi'uc tsoj li sc'u'e. Oy
lec snats'. Ti snats'e oy oro, oy co'ol xchi'uc sat anillo, oy perlaetic. Stomoj
jun p'is naca oro. Ja' chac'be yil li crixchanoetique yo' xpich' o yo'onique.
Li sbel sp'ise chopol chil ti Rioxe yu'un ja' tey scotol li c'usitic lec cha'i
stuc li antse. 5 Ts'ibabil sbi ta sti'ba. Li c'usi ts'ibabile mu a'ibaj smelol.
Ja' yech chal chac li'i: "Vo'on Babiloniaon ya'el ti ich'bil ta muc' yu'un
scotol li crixchanoetique. Vo'on sme'icon scotol li much'utic ep c'usitic
chich'ic ta muq'ue xchi'uc ti naca chopol li c'usitic tspasique", xi ts'ibabil.
6 Li antse xmuyubaj tajmec yu'un ep ismil li much'utic xch'unojic li sc'op
Rioxe. Ja' ti much'utic jamal iyalic ti xch'unojic c'usi yaloj ti Jesuse.
Ti c'alal iquile, ich'ay o co'on tajmec. 7 Li anjele lisjac'be:
—¿C'u yu'un ti ta xch'ay o avo'one? Chacalbe ava'i c'usi smelol li
antse xchi'uc li chone ti chotol oe, ti vucp'ej sjole, ti lajuneb xulube.
8 Li chone cuchem to'ox yu'un ti chcuentainvane. Lavie mu xa xcuch
yu'un. Pero ta to xcuch yu'un noxtoc. Lavie naca xa mu chloc' tal ta
natil ch'en, ts'acal to chba yich' castico ta sbatel osil. Li crixchanoetic
li' ta sba balamile ti mu onox bu ts'ibabil sbiic ta vun ti chcuxiic ta sbatel
osile ti c'alal ch'abal to'ox li vinajel balamile, ta xch'ay o yo'onic ti c'alal
chcuentainvan noxtoc li chone ti cuchem to'ox yu'un chcuentainvane,
yu'un sna'ojic ti mu xa'ox xcuch yu'une.

9 ’Li'i ja' no'ox cha'ibeic smelol li much'utic p'ijubtasbilic yu'un li
Rioxe. Li vucp'ej jol chone ja' señ̃a li vucp'ej vitse yo' bu tspas mantal
li antse. 10 Ja' señ̃a vucvo' preserenteetic noxtoc. Vo'vo' ech'emic xa. Li
june ja'to tiq'uil lavie. Li june mu to ta x'och. Ti c'alal x'oche, mu xa jaluc
tspas mantal. 11 Li chon cuchem to'ox yu'un ti chcuentainvane, ti mu xa
xcuch yu'un lavie, ja' señ̃a svaxacva'al preserente. Ja' ti much'u sc'oplal
onox ta x'och ta c'oc' ta sbatel osile. Ja' co'ol sjol xchi'uc li vucvo'e.
12 ’Li lajuneb xulub avile ja' señ̃a lajunvo' preserenteetic ti mu to ch-
ochique. Pero ta to x'ochic jun chibuc c'ac'al. Ja' ta xchi'inic ta pasmantal
li bolome. 13 Li lajunvo' preserenteetique co'ol sjolic xchi'uc li bolome.
Ja' chich'ic ta muc', ja' ta xch'unbeic smantal. 14 Ta sa'ic c'op xchi'uc li
Cajvaltic Jesuse, pero ja' chcuch yu'un li Cajvaltique yu'un ja' scuentainoj
scotol preserenteetic ta sjunlej balamil. Ja' tspas ta mantal scotol. Li
Cajvaltic Jesuse co'ol chcuch yu'unic xchi'uc li much'utic yic'anoje ti
st'ujoj onoxe, ti sjunul yo'onic yich'ojic ta muq'ue —xiyut li anjele.
15 Liyalbe noxtoc:
—Li mar yo' bu chotol avil li ants tol sa' yajmule, ja' señ̃a scotol crixcha-
noetic ta balamil, ti jaylajuntos sts'unbalique, ti jaylajuntos sc'opique,
ti butic nacional nacajtique. Yu'un ja' ta xch'unbeic smantal li antse.
16 Li lajunvo' preserenteetique chlic scrontainic li ants tol sa' yajmule.
Ilbaj xilic, ta st'ananic ya'el. Co'ol xchi'uc ta sti'ic ya'el, co'ol xchi'uc ta
xchiq'uic ya'el yu'un j'ech'el ta xch'ay o. 17 Ti co'ol sjolic xchi'uc bolom
li preserenteetique, ti ta xch'unbeic smantale, ja' ti yech onox yaloj li
Rioxe. Ja' yech ta spasic yo'to c'u cha'al xc'ot scotol ti c'usitic yaloj li
Rioxe. 18 Li ants avile ja' señ̃a li crixchanoetic ta jun muc'ta jteclum ti
ich'bil ta muc' yu'un scotol li preserenteetic ta sjunlej balamile —xiyut li
anjele.

18

Ja' li' yaloj ti chlaj xchi'uc steclumalic li jbabiloniaetique

1 Ts'acal to iquil iyal tal ta balamil jun anjel, tsots syu'el. Oy xojobal,
isacub yu'un sjunlej li balamile. 2 I'avan:
—Ta xa xlaj li muc'ta jteclum Babiloniae. Ta xa xlajic li crixchanoetic
ti ich'bilic ta muq'ue. Li yav steclumalique sna xa pucujetic chcom. Tey
chba stsob sbaic li jlabtavanej mut chalique. 3 Yu'un ja' ixchanubtasic
ta spasel c'usitic chopol scotol li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Ja' ta
smulic ti ep c'usitic iyich'ic ta muq'ue. Li preserenteetique ja' ixchanic
li c'usitic ispasic li jbabiloniaetique. Li jbabiloniaetique scotol c'usi ch-
pich' o yo'onic, smanic no'ox ti c'usi chc'ot xchonele, yech'o ti ic'ulejajic
yu'unic li j'equeletic ta sjunlej balamile —xi li anjele.
4 Ica'i ic'opoj tal ta vinajel ti Cajvaltic Jesuse.
—Vo'oxuc ti jt'ujojoxuc onoxe, ch'aco me abaic yo' bu li jbabiloniae-
tique yu'un ja' yechic chquil chac c'u cha'al li ants tol sa' yajmule. Mu
me xapasic chac c'u cha'al tspasique, yo' mu teyuc capal xavich'ic o
castico achi'uquique. 5 Yu'un toj ep smulic. Li Rioxe mu xch'ay xa'i li
c'usitic chopol tspasique. 6 Ti ep i'ilbajinvanique, yech'o ti ep chich'ic
castico uque. 7 Ti jay'ech'el istoy sbaique, ti jay'ech'el ja' no'ox ispasic
c'usi chal yo'onique, ja' yech chich'ic castico, ja' yech ch-oq'uic. Yu'un
ja' yech tsnopic chac li'i: “Li vo'otique ich'bilotic ta muc' yu'un scotol
crixchanoetic chac c'u cha'al ich'bil ta muc' jun ants preserente. Ma'uc

yechotic chac c'u cha'al jun me'anal ants, muc bu abol jbatic", xiic. 8 Mu
sna'ic mi más chich'ic castico. Ta xchamic o jlom. Jlom chat yo'onic ta
x'oq'uic yu'un ti icham xchi'ilique. Chtal vi'nal noxtoc. Li steclumalique
chc'ac' sjunlej. Yu'un tsots tajmec syu'el li Rioxe ti chac' casticoe.

9 'Li preserenteetic ta sjunlej balamile ti mu xich'ic ta muc' li Rioxe, ti
ja' no'ox ispasic c'usi chal yo'onic chac c'u cha'al li jbabiloniaetique, ta
x'oq'uic ta xat yo'onic ti c'alal chilbeic xch'ailal li steclumal jbabiloniae-
tique. 10 Nom ta sva'an sbaic yu'un xi'el sba chilic ti tsots castico chich'ic
li jbabiloniaetique. "¡Povre jbabiloniaetic, lalajic ta ora! Xi'biloxuc to'ox,
pero jliquel lalajic", xiic.

11 'Li j'equeletic ta balamile ta xat yo'onic, ta x'oq'uic uc ti ilaj li
jbabilonaetique, yu'un mu xa much'u sman li c'usitic ta xchonique. 12 Li
c'usitic ta xchonique oy naca oro, oy naca plata, oy co'ol xchi'uc sat anillo.
Xchi'uc perlaetic, xchi'uc lequiquil poc', xchi'uc morado poc', xchi'uc
sat xela poc', xchi'uc tsajal poc'. Ta xchonic noxtoc muil te'etic, xchi'uc
c'usitic pasbil ta sts'uts'up elefante, xchi'uc c'usitic pasbil ta te' ti lequic
sbae, oy naca covre, oy naca taq'uin, oy pasbil ta marmol-ton. 13 Ta
xchonic noxtoc canela, pimienta, bec'tal pom, mirra, vino, aceite, arina,
trigo. Ta xchonic noxtoc vacax, chij, ca', carreta-ca'. Ta xchonic noxtoc
crixchano yu'un chbatic ta mozoil. 14 Li j'equeletique ja' yech chalic chac
li'i: "Ti cuxlicuc to ti jbabiloniaetique, ta to smanic scotol li c'usitic leclec
sba chilique. Pero mu xa much'u sman yu'un ilaj xchi'uc sc'ulejalic", xiic.

15 'Ti much'utic ep ispasic canal ta Babiloniae, nom isva'an sbaic yu'un
xi'el sba chilic ti tsots castico chich'ic ti jbabiloniaetique. Ta x'oq'uic,
ta xat yo'onic yu'un scotol li c'usitic ta xchonique ja' to'ox ta smanic.
16 "¡Povre jbabiloniaetic! Ti steclumalique co'ol to'ox xchi'uc jun ants ti
sts'acubtasoj sbae, ti lequic sba sc'u'e, oy morado xchi'uc tsoj. Oy snats'.
Ti snats'e oy oro, oy co'ol xchi'uc sat anillo, oy perla. 17 Pero jliquel ilaj
xchi'uc sc'ulejalic", xiic.

'Scotol li jts'otbarcoetique, xchi'uc li jxanubtasejbarcoetique, xchi'uc
li pasajeroetic ta barcoe, xchi'uc scotol ti much'utic ta x'abtejic ta mar
xchi'uc li sbarcoique, nom isva'an sbaic uc. 18 C'alal iyilbeic xch'ailal li
muc'ta jteclum Babiloniae, i'avanic: "Ch'abal yan jteclum chac c'u cha'al
li jteclum ic'aq'ue", xiic.

19 'Chlic yac' lum ta sjolic yu'un chat yo'onic, ta x'oc' ta x'avanic:
"¡Povre jbabiloniaetic! Ja' ta ataq'uinic ti lic'ulejajoticotic, vo'oticotic ti
oy jbarcoticotique. Pero jliquel lalaj acotolic", xiic.

20 'Vo'oxuc ti li'oxuc xa ta vinajele, ti avich'ojic ta muc' li Rioxe, ti
yaj'apoxtoloxuque, ti yaj'alc'opoxuque, muyubajanic ti ilaj li jteclume.
Li Rioxe iyac'be stoj ti layilbajinique —xi ti Cajvaltic Jesuse.

21 Oy jun anjel oy tajmec yip, ispet jp'ej setset ton, co'ol xchi'uc ye
molino. Isjip ta mar. Ja' yech iyal chac li'i:

—Ti ton ijip ta mare ibat o ta jmoj. Ja' yech ta xch'ayic ta jmoj xchi'uc
steclumalic li jbabilonaetique. 22 Yech'o un ch'abal xa jvabajom, ch'abal
xa j'amarero, ch'abal xa jmusiquero, mu xa c'usi xbac' teyo'e. Mu xa
much'u ta x'abtej ta c'usuc no'ox abtelal, mu xa much'u ta xjuch'un.
23 Mu xa c'usi chac' xojobal chac c'u cha'al li lamparae, mu xa much'u
chnupun. Ac'u mi ich'bilic to'ox ta muc' tajmec li jmanolajeletique li
jchonolajeletic teyo'e, pero ilaj xa scotolic, yu'un ja' islo'loic scotol li
crixchanoetic ta sjunlej balamile.

24 'Ti i'ac'batic tsots castico ti jbabiloniaetique, yu'un ja' ismilic ti
yaj'alc'optac Rioxe xchi'uc ti much'utic yich'ojic ta muc' Riox ti butic
nacajtique —xi li anjele.

19

Ja' li' yaloj ti ep crixchanoetic tey ta vinajel chich'ic ta muc' Riox iyil ti Juane

1-2 Ts'acal to ica'i ch-avan ep crixchanoetic ta vinajel:
Coliyalbotic li Cajvaltique ti lispojotic xae, ti muc xquich'tic casticoe.
Stuc no'ox oy syu'el.
Stuc no'ox chquich'tic ta muc' yu'un lec tajmec li c'usi tspase.
Iyac'be xa castico yu'un smulic li jbabiloniaetique ti ich'bilic to'ox ta
muq'ue.
Yu'un ja' ta smulic ti isoc li crixchanoetique chac c'u cha'al tsocvan jun
ants ti tol sa' yajmule.
Yu'un ja' ta smulic ti muc xich'ic ta muc' Riox li crixchanoetique.
Ja' istojic noxtoc ti lismilotic ti chitunotic yu'un li Rioxe, xiic.
3 Iyalic noxtoc:
—Coliyalbotic Riox ti i'ochic ta c'oc' ta sbatel osile —xiic.
4 Li veinticuatro moletique xchi'uc li chanvo' ti stosoltosol satique,
isquejan sbaic, isnijan sbaic, iyich'ic ta muc' ti Rioxe ti tey chotol ta
smuc'ta chotlebe.
—Toj lec ti ja' yech ic'ote. Colavalboticotic, Cajval —xiic.
5 Ica'i ti oy much'u ic'opoj tal yo' muc'ta chotlebale. Ja' yech iyal chac
li'i:
"Colaval", utic li Rioxe, vo'oxuc ti chatunic yu'une, ti avich'ojic ta
muq'ue.
Ta biq'uit ta muc' "colaval", utic, xi.
6 Ica'i ti oy much'utic ep chc'opojique, co'ol xchi'uc bu xpomomet
muc'ta uc'um, co'ol xchi'uc bu nopol x'avan chavuc. Ja' yech iyalic chac
li'i:
Coliyalbotic li Cajvaltique ti stuc xa tspas mantale.
Stuc no'ox oy syu'el.
7 Junuc no'ox co'ontic ac'u quich'tic ta muc' yu'un chnupun xa li Cajvaltic
Jesuse.
Ts'aquiem xa li yajnile.
8 Li sc'u' ac'bile lec tajmec, sac tajmec xojobal,
xiic. Li lequil c'u'ule ja' señal li c'usitic lec ispasic li much'utic yich'ojic ta
muc' ti Cajvaltic Jesuse.

Ja' li' yaloj ti chnupun ya'el ti Cajvaltic Jesuse

9 Li anjele liyalbe ti ac'u jts'iba ta vun ti jun yo'onic ti much'utic tacbilic
ta iq'uel ti c'alal xnupun ti Cajvaltic Jesuse.
—Melel ti jun yo'onique yu'un ja' yech yaloj li Rioxe —xiyut.
10 Ijquejan jba, ijnijan jba ta yichon li anjele, chquich' ox ta muc' ti
caloje.
—Mu me xaquejan aba, yu'un chitun no'ox yu'un li Rioxe chac c'u
cha'al li vo'ote xchi'uc li yan achi'iltaque ti sjunul yo'onic chalic a'yuc
sc'oplal li Jesuse. Ja' ich'o ta muc' li Rioxe. Yu'un co'ol chcaltic
a'yuc sc'oplal li Jesuse, co'ol chitunotic yu'un li Rioxe chac c'u cha'al ti
yaj'alc'optac Rioxe —xiyut.

Ja' li' yaloj ti chcuch yu'un smilel scotol scronta ti Cajvaltic Jesuse

11 Iquil ti jamal li vinajele. Iquil jcot saquil ca'. Li much'u scajlebinoje
ja' ti albil onox sc'oplal ti yech scotol li c'usitic chale. Ja' yech chal ti
c'u x'elan ijpastique, mu yechuc no'ox chac' castico. 12 Li sbec' sate
xleblajet tajmec, co'ol xchi'uc lebc'oc' yilel. Slapoj ep scorona. Ts'ibabil
sbi pero muc much'u xojtiquin, stuc no'ox xojtiquin. 13 Li sc'u'e balem
ch'ich'. Ja' ti much'u ay yalbotic c'u x'elan yo'on ti Rioxe. 14 Isnap'letaic
li yajtuneltac ti teyic ta vinajele. Li sc'u'ique naca lequic tajmec; sac,
ch'abal yic'ubal. Naca saquil ca' scajlebinoj scotolic. 15 Li yajcapitanique
chloc' espada ta ye, lec juxbil yilel, pero ja' li c'usi chale. Persa ta
xch'unbat smantal yu'un li scrontatac ta sjunlej balamile. Ts'acal to ch-
ac'batic castico yu'un ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele. 16 Ts'ibabil ta
sc'u' xchi'uc ta yo' ti "ja' stot scotol li preserenteetique xchi'uc scotol li
jyu'eletique."

17 Iquil jun anjel tey va'al ta xojobal c'ac'al. I'avan:

—Ac'u stsob sbaic scotol li xuleme yu'un ch-ac'bat ep sve'elic yu'un li
Rioxe. 18 Yu'un ja' chti'eic li preserenteetic chlaj chamuque, xchi'uc li
capitan solteroetique, xchi'uc li much'utic mu xi'ic ta sa'c'ope. Ta xlajic
ta xulem xchi'uc sca'ic. Ta xlajic ta xulem noxtoc scotol li much'utic ta
scrontainic li Rioxe, ta biq'uit ta muc', ac'u mi mozoinbil, ac'u mi ch'abal
—xi.

19 Li bolome iquil ti stsoboj sbaic xchi'uc li preserenteetic ta sjunlej
balamile, xchi'uc yajsolterotac. Yu'un ta x'och yu'unic ac' c'oc' xchi'uc
li much'u cajal ta saquil ca'e xchi'uc li xchi'iltaque. 20 Li bolome co'ol
itsacatic xchi'uc li otro jcot chon ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe. Ja' ti iyac'
iluc syu'el yo' bu li bolome, ja' islo'lo o scotol li much'utic yich'ojbeic señal
li bolome, xchi'uc ti iyich'beic ta muc' li sloc'ole. Li bolome xchi'uc li jcot
chone ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe, cuxul ijipatic ochel ta muc'ta c'oc'
yo' bu chtil xchi'uc asuvree. 21 Yan li crixchanoetic ti ixchi'inic li bolome
xchi'uc li jcot chone ti tsp'is sba ta yaj'alc'op Rioxe, imilatic ta espada ti
chloc' ta ye li much'u scajlebinoj li saquil ca'e. Ilaj scotolic ta xulem, lec
inoj scotol li xuleme.

20

Ja' li' yaloj ti jmil jabil li' tspas mantal ta balamil ti Cajvaltic Jesuse, ja'o chucul ti pucuje

1 Ts'acal to iquil jun anjel ta vinajel iyal tal. Stomoj tal syaveal li
natilch'ene. Slicoj tal jlic muc'ta carina noxtoc. 2 Ja' istsac li tsajal chone,
ja' li antivo chone, ja' ti totil pucuje, ja' ti Satanase. Ixchuc ta carina jmil
jabil. 3 Isjip yalel ta natilch'en, ismacbe sti'il, iyac'be seyoal yo' mu xa
slo'lo o li crixchanoetic ta sjunlej balamile. Ja'to c'alal sts'aqui li jmil
jabile ta xloq'uesat, pero mu xa jaluc ta xcol.

4 Ts'acal to iquil ep chotlebaletic. Tey chotajtic li much'utic itic'atic ta
pasmantale. Iquil ti tey xch'ulelic noxtoc ti much'utic ilajic o ta milel
li sc'op Rioxe xchi'uc ti jamal iyalic ti ja' istoj jmultic ti Jesuse. Ja' ti
much'utic muc xich'ic ta muc' li bolome, ti muc xich'beic ta muc' li
sloc'ole, xchi'uc ti muc xich'beic li sbie xchi'uc li snumeroal ta sti'baique,
o mi ta sc'obic. Iquil ti icha'cuxi scotolique. Jmil jabil ispasic mantal
xchi'uc ti Cristoe. 5 Ja' ba'yi icha'cuxiic. Ti much'utic muc xich'ic ta muc'
Cajvaltic Jesús ti c'alal ichamique, ja'to icha'cuxiic ti c'alal its'aqui li jmil

jabile. 6 Ti much'utic ba'yi icha'cuxiique jun xa yo'onic, tey xa xchi'uquic
ti Rioxe. Mu xa bu ta xchamic ta xcha'ech'elal. Ja' xa ta xtunic yu'un
ti Rioxe xchi'uc ti Cristoe chac c'u cha'al ti paleetique. Jmil jabil tspasic
mantal xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse.
7 Ti c'alal sts'aqui ti jmil jabile, ta xloq'uesat ta chuquel ti Satanase.
8 Chba slo'lo noxtoc scotol li crixchanoetic ta sjunlej balamile yo' stsob
o sbaic ta ac' c'oq'ue. Gog xchi'uc Magog sbi scotol li crixchanoetique.
Ep tajmec ta stsob sbaic, mu xlaj ta nitel yu'un co'ol xchi'uc li yi'al
mare. 9 Ta sjunlej balamil chliquic tal, ja' chtal scomonjoyinic li muc'ta
jteclum Jerusalene ti st'ujoj Rioxe yo' bu nacajtic li xch'amaltac Rioxe.
Ja' yo'onicuc xch'aybeic sts'unbal. Ti Rioxe chac' tal c'oc' li' ta balamile
ja' ta xcham o scotol li much'utic ta xcrontainat oe. 10 Ti pucuje ti tslo'lo
crixchanoetic ta sjunlej balamile, chjipe ochel ta muc'ta c'oc' yo' bu chtil
xchi'uc asuvree, ja' yo' bu tiq'uil ti bolome xchi'uc ti jcot chone ti tsp'is
sba ta yaj'alc'op Rioxe. Ta c'ac'al ac'ubal tey chich'ic castico ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti ja'o chal c'u x'elan castico chich'ic li crixchanoetique c'alal tey chotol ta saquil chotlebal ti Cajvaltic Jesuse

11 Iquil jcot muc'ta saquil chotlebal, ja' tey chotol ti Cajvaltic Jesuse.
Li vinajel balamile iquil isacch'ay. 12-15 Iquil ti tey va'ajtic ta stojol
Cajvaltic Jesús scotol li much'utic muc xch'unic ti ja' istoj jmultic ti c'alal
ichamique. Tey scotolic, ta biq'uit ta muc'. Ac'u mi ta mar ichamic, ac'u
mi ta balamil mucajtic li spat xoconique, pero li xch'ulelique iloc' tal
ta c'otebal, icha'cuxi scotolic. Ja'o isjam libroetic ti Cajvaltic Jesuse ja'
yo' bu ts'ibabil ti c'u x'elan i'ech'ic li' ta sba balamile. Iquil isjam otro
jlic libro noxtoc, ja' yo' bu ts'ibabil sbiic ti much'utic ta xcuxiic ta sbatel
osile. Scotol ti much'utic tey va'ajtique muc bu tey ts'ibabil sbiic yo' bu
li libro scuenta cuxlejal sbatel osile, yech'o ti chba yich'ic castico xchi'uc
spat xoconique. I'albatic ti ch-ochic ta c'oc' ta sbatel osile. Ti c'u x'elan
i'ech'ic jujuntal li' ta sba balamile, ja' yech chba stojic. Mi ep c'usi chopol
ispasique, tsots castico chich'ic. Mi jutuc no'oxe, ja' no'ox yech mu masuc
tsots castico chich'ic. Sbatel osil ibatic o, ja' xa xcha'ech'elal o ta xchamic.

21

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti ach' vinajel balamile

1 Ts'acal to iquil ach' vinajel balamil. Li ba'yi vinajel balamile
isacch'ay. Ch'abal xa mar. 2 Vo'on li Juanone, iquil iyal tal jun muc'ta
jteclum, Ach' Jerusalén sbi, ja' yo' bu ch'abal c'usi chopole. Tey ilic tal ta
vinajel yo' bu ti Rioxe. Lec ts'acubtasbil iyal tal, co'ol xchi'uc jun tseb ti
chnupune. 3 Ica'i ti oy much'u i'avan ta vinajele:

—Ta xchi'in xa ta naclej crixchanoetic li Rioxe. Li crixchanoetique ja'
xa tspasatic ta mantal yu'un li Rioxe. Ja' chajvalinic o ta sbatel osil. 4 Ta
scusbat ya'lel satic yu'un li Rioxe, mu xa much'u ta x'oc', mu xa much'u
ta xcham, mu xa much'u chat yo'on, mu xa much'u c'usi c'ux cha'i. Yu'un
ilaj xa sc'oplal ti oy to'ox yeche —xi ti much'u i'avane.

5 Ti Rioxe ti tey chotol ta smuc'ta chotlebe, ja' yech iyal chac li'i:

—Li c'usitic oye ta xcach'ubtas scotol. Ts'ibao ta vun scotol yu'un yech
li c'usitic ava'ie, ta xc'ot scotol —xiyut.

6 Liyalbe noxtoc:

—Icac' xa avil scotol. Vo'on ti ijliques scotole, vo'on chquilbe slajeb
noxtoc. Li much'u chtaquij sti' ya'ele yu'un ti tsc'an chlecub yo'one,

vo'on ta jlecubtasbe li yo'one. Ta matanal ta jlecubtasbe. Li slequil yo'one mu xlaj ta sbatel osil, co'ol xchi'uc ninabvo' ti mu sna' x'ule. 7 Li much'utic mu xicta o sbaic li ilbajinele ta xcac'be scuentainic li ach' vinajel balamile. Vo'on xa yajvalicon. Ja' xa jch'amaltac uc. 8 Yan ti much'utic chi'ic o li ilbajinele, xchi'uc ti much'utic mu xiyich'ic ta muq'ue, xchi'uc ti much'utic chopol sjolique, xchi'uc li jmilvanejetique, xchi'uc ti much'utic tsa' yantsique, xchi'uc ti much'utic tsa' yajmulique, xchi'uc li j'iloletique, xchi'uc ti much'utic chich'ic ta muc' santoetique, xchi'uc scotol li jnopc'opetique, ja' ch-ochic ta muc'ta c'oc' yo' bu chtil xchi'uc asuvree. Ja' xa xcha'ech'elal o ta xchamic —xiyut ti Rioxe.

Ja' li' yaloj ti c'u x'elan ti ach' Jerusalene

9 Li vucvo' anjeletique ti i'ac'batic jujun sp'isic ti noj ta slajeb casticoe, tal sc'oponon jun.

—Batic, chba cac' avil ti bu chnaqui xchi'uc yajnil li Cajvaltic Jesuse —xiyut.

10 Ta syu'el ti Ch'ul Espíritue ica'i ti liyic' ech'el ta jp'ej muc'ta vits li anjele. Ja' tey liyac'be quil li muc'ta jteclum ta xyal tale, ja' li ach' Jerusalene, ti ch'abal c'usi chopol teyo'e, ja' ti ilic tal ta vinajel yo' bu ti Rioxe. 11 Li jteclume xojobyan tal ta xojobal ti Rioxe. Li xojobale co'ol xchi'uc ton ti leclec sbae. Co'ol xchi'uc jaspe-ton ti sts'ayayet chac c'u cha'al li nene. 12 Li jteclume joyol ta corralton, toyol. Oy lajchach'oj sti'il. Li jujun sti'ile tey jujun anjel. Tey ts'ibabil jbitic juchop vo'otic ti lajchachop j'israelotique. 13 Oy oxib sti'il ta loq'ueb c'ac'al. Oy oxib sti'il noxtoc ta jujot xocon vinajel. Oy oxib sti'il ta maleb c'ac'al. 14 Li scorraltonal jteclume lajchacoj stanal yoc. Li jucoje tey ts'ibabil jbiticotic jujun li lajchavo' yaj'apoxtoloticotic ti Cajvaltic Jesuse.

15 Li anjel lisc'opone stomoj smetro naca oro yilel, ja' tsp'is o li jteclume, ja' tsp'is o li jujun sti'ile, ja' tsp'is o li scorraltonale. 16 Lic sp'is li jteclume. Dos mil doscientos kilómetro li sjamleje. Ja' no'ox yech li snatile xchi'uc li stayleje. 17 Isp'is noxtoc c'u spimil li scorraltonale, sesenta y cuatro metro iloc' ta p'isel. Li anjele mu jtosuc o metro ispic, co'ol xchi'uc jmetrotic.

18 Li scorraltonal li jteclume naca tsojtsojtic ton, jaspe sbi. Li jteclume naca oro yilel, pero co'ol xchi'uc nen ti xvinaj saquil osile. 19 Ta yoc li corraltone leclec sba ton ochem. Li jcoje ja' li jaspe tone. Li xcha'cojole naca yaxyax'ulan ton, zafiro sbi. Li yoxcojole spololpolol sbonol li tone, ágata sbi. Li xchancojole naca yaxal ton, esmeralda sbi. 20 Li yo'cojole sac xchi'uc quilantic tsoj li tone, oníce sbi. Li svaccojole tsojtsojtic li tone, cornalina sbi. Li svuccojole c'onc'ontic syaxal li tone, crisólito sbi. Li svaxaccojole yox xchi'uc azul li tone, berílo sbi. Li sbaluncojole c'onc'ontic li tone, topácio sbi. Li slajuncojole c'onc'ontic xyaxal li tone, crisopráso sbi. Li sbuluchcojole ic'ic'tic li tone, jacinto sbi. Li slajchacojole morado li tone, amatísta sbi. 21 Li smac li lajchach'oj ti'corraltone naca perla. Li cayae naca oro yilel, co'ol xchi'uc nen ti xvinaj saquil osile.

22 Yo' bu li jteclume ch'abal xa templo iquil, yu'un tey stuc ti Rioxe ti stuc no'ox oy syu'ele, xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse ti icham ta scoj jmultique. 23 Ta jteclume mu xa persauc c'ac'al, mu xa persauc jch'ulme'tic yu'un ja' tsacubtas ta xojobal ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse, yech'o ti sac li osile. 24 Li crixchanoetic ta sjunlej balamile ti ipojatic yu'un ti Cajvaltic Jesuse ti muc x'ochic ta c'oq'ue, ta xojobal xa no'ox Riox chanavic. Oy

tey capal preserenteetic noxtoc. “Colaval”, xutic ti Rioxe yu'un ti c'usitic i'ac'bat spasic c'alal li'ic to'ox ta sba balamile. 25 Li sti'iltac jteclume mu xa persauc xich' maquel yu'un ch'abal c'usi tsibtasvan, muc bu ch-ic'ub. 26 Ti jaylajuntos crixchanoetique chvinaj scotol ti c'u x'elan ip'ijubtasatic yu'un ti Cajvaltique, ja' ti c'usitic lec ispasique. 27 Mu x'och c'usi chopol. Mu x'och li much'utic chopol c'usitic tspasique xchi'uc li jnopc'opetique. Ja' no'ox ta x'ochic ti much'utic tey ts'ibabil sbiic ta libro scuenta cuxlejal ta sbatel osile ti tey stomoj ti Cajvaltic Jesuse ti icham ta scoj jmultique.

22

1 Li anjele liyac'be quil jun uc'um scuenta cuxlejal ta sbatel osil, sts'ayayet co'ol xchi'uc li nene. Tey chloc' tal ta xchotleb ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse. 2 Li uc'ume tey ch-ech' ta o'lol scayail li jteclume. Ta jujot li ti' uc'ume ja' tey ch'iemic li te' scuenta cuxlejal ta sbatel osile. Lajchatos tsatin ta jabil, jutos jujun u. Li yanale ja' mu x'ipaj o scotol li crixchanoetic teyo'e. 3 Teyo'e ch'abal c'usi chopol yu'un ja' tey ta spas mantal stuc ti Rioxe xchi'uc ti Cajvaltic Jesuse. Scotolic ta xtunic yu'un ti Rioxe. 4 Sq'uelojbeic xa sat ti Rioxe. Ts'ibabil sbi Riox ta sti'baic. 5 Ta jteclume mu sna' x'ic'ub. Muc bu chtun lampara, muc bu chtun xojobal c'ac'al, yu'un ta xojobal no'ox stuc ti Cajvaltique ti sac o li osile. Jun yo'onic xchi'uc Riox ta sbatel osil.

Ja' li' yaloj ti po'ot xa xtal ti Cajvaltic Jesucristoe

6 Ta jliquel o ja' yech liyalbe li anjel chac li'i:

—Li c'usitic lacalbee ta onox xc'ot. Li Cajvaltique ti ixch'amunbe ye ti yaj'alc'optaque, ja' listac tal vo'on li yaj'anjelone. Ja' ical ava'iic scotol li c'usitic po'ot xa xlaj taluque, vo'oxuc ti chatunic uque.

7 ’Li Cajvaltic Jesuse po'ot xa xtal. Ti much'utic ta xch'unic li c'usitic ts'ibabil li' ta vune ti po'ot xa xlaj taluque, jun yo'onic —xiyut.

8 Vo'on li Juanone ica'i iquil scotol. Ti c'alal laj ca'ie, ti c'alal laj quil scotole, ijquejan jba, ijnijan jba ta yichon li anjele ti liyac'be quil scotole yu'un chquich' ox ta muc' ti caloje.

9 —Mu xaquejan aba, yu'un chitun no'ox yu'un li Rioxe chac c'u cha'al li vo'ote xchi'uc lachi'iltaque, ja' ti yaj'alc'optaque, xchi'uc li much'utic ta xch'unic li c'op li' ts'ibabil ta vune. Ja' ich'o ta muc' li Rioxe.

10 ’Li c'usitic li' ts'ibabil ta vune jamal me xaval yu'un po'ot xa xlaj taluc. 11 Li much'utic chopol c'usi tspasique ac'u spasulanic o mi mu sc'an xictaique. Yan li much'utic lecubtasbil xa yo'onic yu'un ti Rioxe, ja' ac'u spasic li c'usitic leque, mu me spasic li c'usitic chal yo'onique —xiyut li anjele.

12 Ti Cajvaltic Jesuse ja' yech chal chac li'i:

—Po'ot xa xisut tal. Chtal calbe bu chbatic ta sbatel osil scotol li crixchanoetique. Mi lec i'ech'ic ta balamile, chtalic li' ta vinajele. Mi chopole, ch-ochic ta c'oc'. 13 Vo'on ijliques scotol, vo'on chquilbe slajeb noxtoc. Vo'on ti cuxulon oe —xi.

14 Jun yo'onic ti much'utic tsc'anulanbeic pertonal ti Cajvaltic Jesuse yo' xu' chba slo'beic o sat li te' scuenta cuxlejal ta sbatel osile, yo' xu' ch-ochic o ta muc'ta jteclume. 15 Yan li much'utic chopol sjolique, xchi'uc li j'iloletique, xchi'uc ti much'utic tsa' yantse, xchi'uc ti much'utic tsa' yajmule, xchi'uc li jmilvanejetique, xchi'uc ti much'utic chich'ic ta muc'

santoetique, xchi'uc scotol li jnopc'opetique, mu xu' ch-ochic ta muc'ta jteclum.

16 Ti Cajvaltic Jesuse ja' yech liyalbe chac li'i:

—Vo'on Jesuson, ijtac tal caj'anjel, layalbe xa li c'usitic chlaj taluque yo' xavalbe o scotol li much'utic yich'ojicon ta muq'ue. Vo'on smomon David, vo'on sq'uexolon yu'un ta jpas mantal ta sbatel osil. Ti c'alal xavilic chitale, ana'ojic xa ti icuch xa avu'unic scotol li ilbajinele. Ja' chac c'u cha'al xloc' tal li muc'ta c'anale, ana'ojic ti po'ot xa sacube —xiyut.

17 Ti Ch'ul Espíritue xchi'uc vo'otic ti yajnilotic ya'el ti Cajvaltic Jesuse "la' ta ora", chcutic ti Cajvaltic Jesuse. Ti much'utic cha'iic li c'op li' ts'ibabile, "la' ta ora", chiicuc uc.

Ti much'utic chtaquij sti'ic ya'ele ti tsc'an chlecub yo'onique, ac'u yich'ic ta muc' ti Jesuse. Ta matanal chlecubtasbat li yo'onique, ta xcuxiic ta sbatel osil.

18 Ti much'utic cha'iic li c'op li' ts'ibabil ta vune, ja' li c'usitic po'ot xa xlaj taluque, mi tsp'olesique, ja' yech yepal ch-ac'batic castico yu'un ti Rioxe chac c'u cha'al li' ts'ibabil ta vune. 19 Ja' no'ox yech noxtoc, mi oy much'u mu xich' ta muc' scotol li c'op li' ts'ibabil ta vune ti chal li c'usitic chlaj taluque, mi mu jamluc chal ti c'u yepal ts'ibabile, mu xu' x'och ta muc'ta jteclum yo' bu ch'abal c'usi chopole. Mu xba slo'be sat li te' scuenta cuxlejal ta sbatel osile chac c'u cha'al li' ts'ibabil ta vune.

20 —Melel ti po'ot xa xisut tale —xi ti Cajvaltic Jesuse, ja' ti liyalbe scotol li c'usitic ical ava'iique.

Toj lec ti ja' yech chc'ote. "Cajval Jesús, la' me ta ora", xcut.

21 Ac'u yac'boxuc crasia acotolic ti Cajvaltic Jesucristoe.